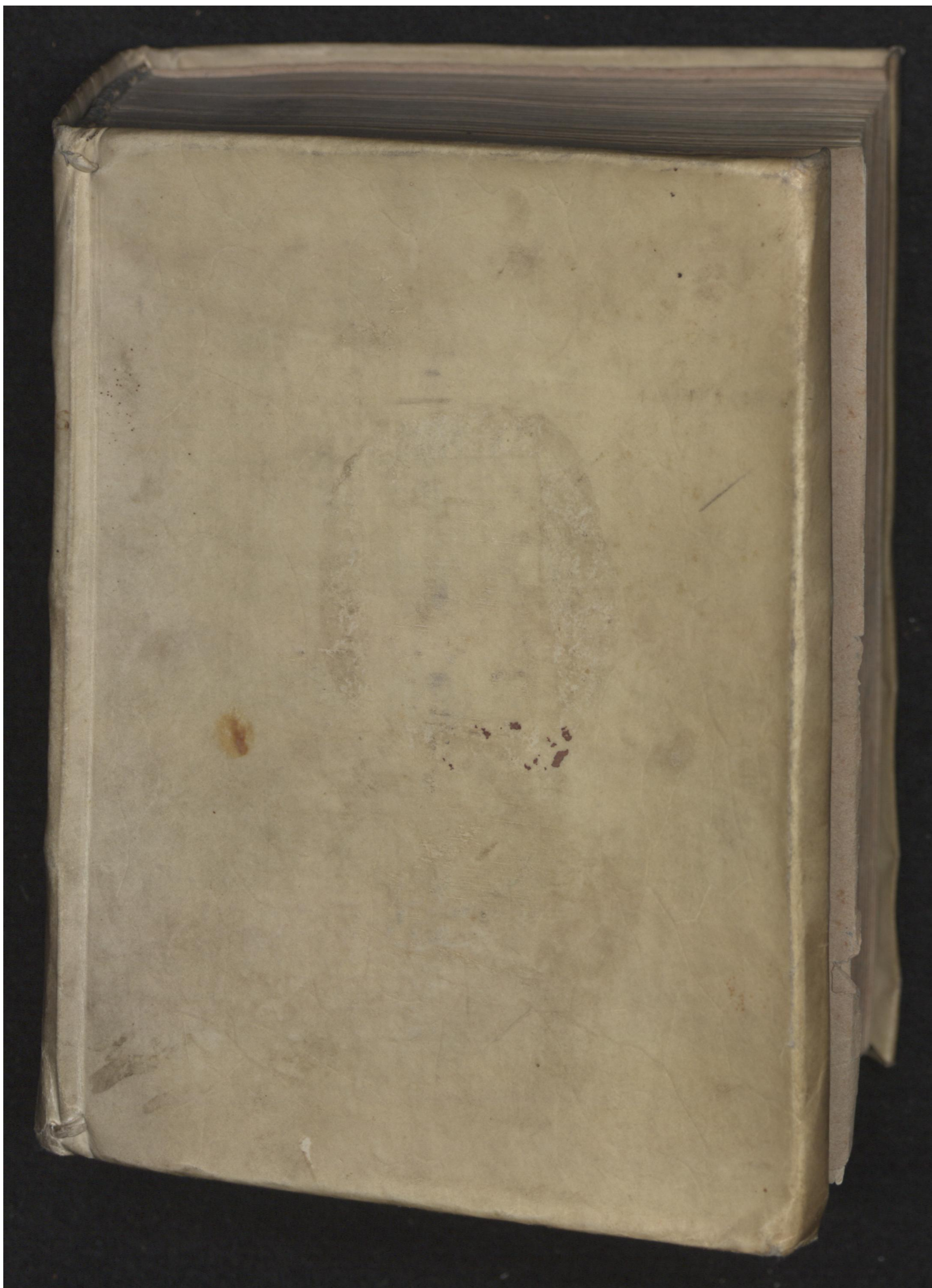
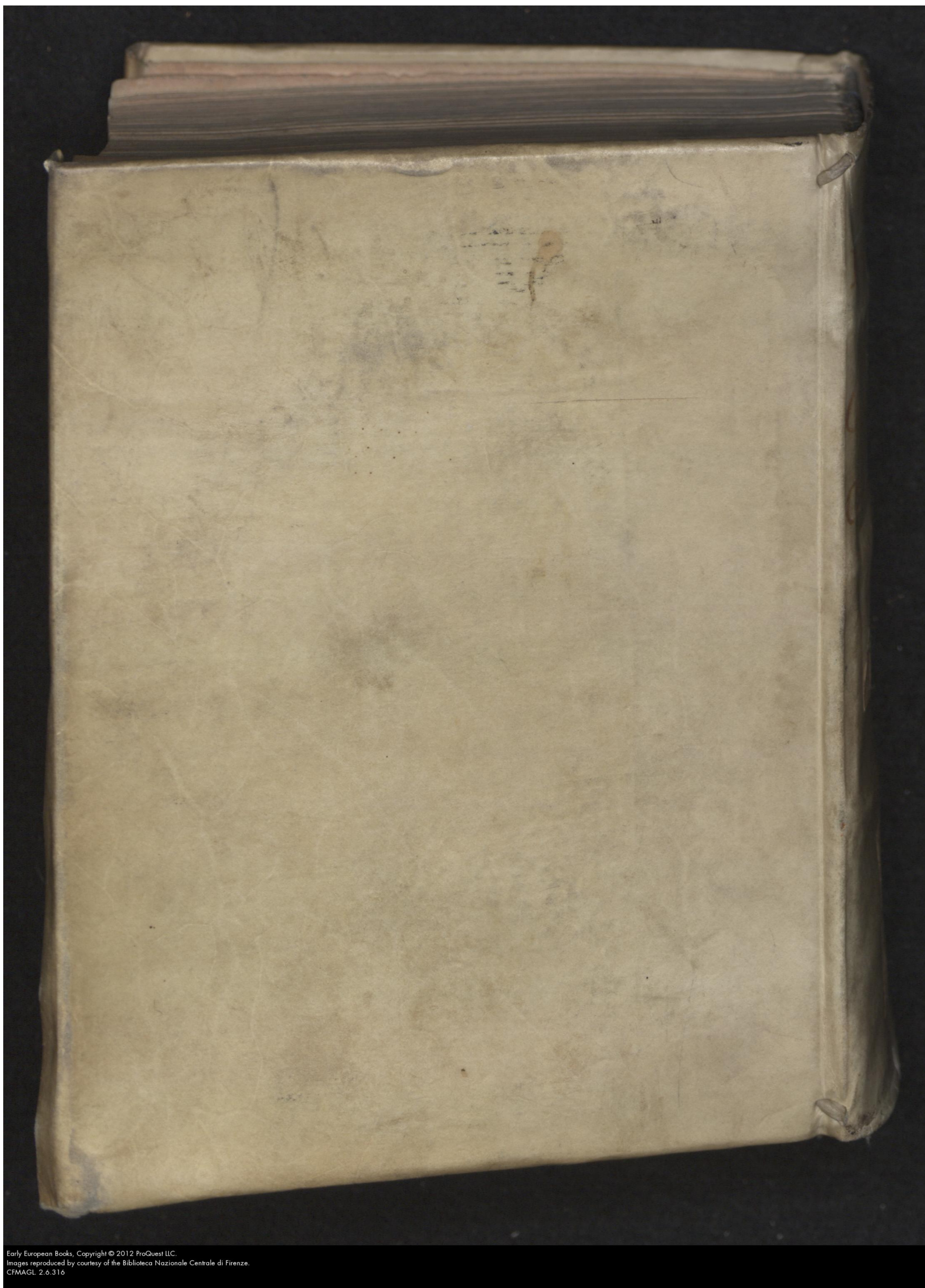

De Alva, et Astorga
de
Concept. Mentis
et
Concept. Ventris

XXXIV

ALV. et AST.
de Concept. M.V.

Hæc est virga
in qua nec Nodus
originalis nec cont
actualis culpæ fuit
Hæc est scientia
in qua nec litura
originalis nec corr
alicuius defectus fuit
NEC CECIDIT NEC CADET
PVRITAS
ALEXANDRI
DOCTRINA
Iam enim securis ad radicem posita est.
a. Boel. f.

FUNICULI NODI INDISSOLUBILIS

De conceptu mentis, & conceptu ventris.

HOC EST:

Inter immunitatem ab omni defectu, & errore Angelicæ doctrinæ Sancti Thomæ Aquinatis, & ejus exclusionem ab illis universalibus regulis: *Omnis homo mendax*: Omnes *erraverunt ab utero, & locuti sunt falsa: Omnes declinaverunt, &c.* Et præservationem ab omni culpa, & macula purissimæ animæ Virginis Dei Matris MARIÆ, & ipsius exceptionem ab istis: *Omnes in Adam peccaverunt: Omnes nos quasi oves erravimus: Omnes enim peccaverunt, &c.* Ac de utriusque approbationibus Apostolicis, Ecclesiasticis, atque revelatis

Ab ALEXANDRO MAGNO VII. Pontifice Nostro Maximo solvendi, aut scindendi.

Ex Cortice, Virga, Nodo, Doctrina, atque Puritate ligati à Reverendo Admodum P.Fr. PETRO DE ALVA ET ASTORGA, Lectore Jubilato, Supremæ Inquisitionis Qualificatore, totius Religionis Minorum Patre, & ex-Procuratore Generali in Romana Curia, Provinciæ Limensis filio, &c.

Editio secunda multò auctior, & triplici Indice ornata.

BRUXELLIS,

Typis PHILIPPI VLEUGAERT, Typographi jurati, retro Fontem cæruleum. Anno M. DC. LXIII.

Cum Gratiâ & Privilegio.

Omnis autem turba, quæ erat cum Ioab, moliebatur destruere muros. Et exclamavit mulier sapiens de civitate: Audite, audite, &c. Sermo dicebatur in veteri Proverbio: Qui interrogant, interrogent in Abela: & sic perficiebant. Nónne ego sum qui respondeo veritatem in Israël, & tu quæris subvertere civitatem, & evertere Matrem in Israël? Quare præcipitas hereditatem Domini? Respondensque Ioab, ait: Absit, absit hoc à me, non præcipito, neque demolior, &c. Ex lib. Regum c. 20. vers. 16.

SANCTISSIMO D.D.N.
MAGNO, AC MAXIMO
ALEXANDRO VII.
Summo Ecclesiæ Pontifici.

ANCTISSIME PATER,

Sicut nullo impellente motore, ſuâ innatâ virtute directa aſcendunt levia ſursùm, deſcenduntque gravia deorsùm, ut præfixum ſibi à ſupremo

Artifice tandem assequantur finem: ita anno præcedente meus ille SOL VERITATIS, utpotè mole magnus, ad Vestrę Sanctitatis Beatissimos pedes suos direxit gressus, quasi Solem supremum infallibilis veritatis repeteret centrum. Jamque revoluto anno sui cursûs, iterùm parvulus hic Libellus, sub titulo: NODUS INDISSOLUBILIS, ad Vestras clavigeras cœli manus, tamquam ad connaturalem sphæram, celeri properat cursu, ut ab ipsis recipiat à tot sæculis desideratam solutionem controversia illa de Immaculata Virginis Conceptione: cujus innocentiæ vehiculum, atque puritatis currus quasi ligatus, & constrictus quodam inextricabili Nodo inter conceptum mentis puræ doctrinæ Angelici Doctoris Sancti Thomæ Aquinatis, & conceptum ventris purissimæ Virginis MARIÆ à peccato originis detinetur. Pro cujus præservationis sententia Nodum ex septendecim Funiculis inter sese strictissimè complicatis compaginatum, tibi ALEXANDRO Magno, omni majori Maximo, ut aut solvas, aut scindas, hîc humiliter offero.

Siquidem notissima historia est, quæ in commune transivit proverbium, de Nodo Gordio, quam inter alios sic refert Quintus Curtius: De rebus gestis ab Alexandro Magno, libro 3. in principio dicens: *Alexander, urbe in suam ditionem redactâ, Iovis templum intrat: vehiculum, quo Gordium Midæ patrem vectum esse constabat, aspexit, cultu haud sanè à vilioribus, vulgatisque usu abhorrens. Notabile erat vinculum adstrictum compluribus Nodis in semetipsos implicatis, & celan-*

celantibus nexus. Incolis deindè affirmantibus, editam esse Oraculo sortem, Asiæ potiturum, qui inexplicabile vinculum solvisset. Cupido incessit animo sortis ejus explendæ. Circa Regem erat Phrygum turba, & Macedonum: illa explanatione suspensa; hæc solicita ex temeraria Regis fiducia. Quippè series vinculorum erat ita adstricta, ut undè nexus inciperet, quove se conderet, nec ratione, nec visu percipi posset. Solvere aggressus injecerat curam, ne in omnem verteretur irritum inceptum. Ille, nequicquam diù luctatus cum latentibus Nodis: Nihil, inquit, interest quomodò solvatur: gladioque ruptis omnibus loris, Oraculi sortem vel illusit, vel implevit, &c. Historia hæc est: & Sanctitas Vestra ALEXANDER nomine, & re, ex quo Urbem ad suam ditionem redêgit, ac summi Dei templum ingressus supremam ligandi, atque solvendi in terris est adepta potestatem; Nodum inexplicabilem præ manibus habet varijs adstrictum vinculis, qui nec ratione, nec visu percipi potest, quo currus sententiæ piæ ligatus manet, solidæ doctrinæ Thomisticæ, ne cum alijs rotet in Fidei throno. Sanctitas Vestra omnes audit clamantes pro hujus antiqui Nodi dissolutione: Phrygum turba expectat suspensa: Macedonum familia avidè desiderat diffinitionis ultimum ictum, cùm gladium Petri ad radicem positum cernat. Sumat ergò illum ALEXANDER: & ne inceptum à Sede Apostolica, tamquam irritum, & inane toties vertatur in dubium, ac diutiùs luctetur Ecclesia cum tot latentibus sophisticis Nodis; ora, seu lora, & funes protinùs scindat, uti in doctissimo quodam

anagrammate præauguratum eſt, ſoluto Nodo non Aſia ſolùm, nec noſtra anhelans Europa, ſed Mundus univerſus potiatur pace, regnetque cum gloria in tota Eccleſia Sancta Dei verè Magnus, ac Maximus ALEXANDER in ſæcula.

B^me. PATER,

Ad Veſtræ Sanctitatis pedes,

Frater PETRUS DE ALVA ET ASTORGA, Ordinis Minorum Reg. Obſervantiæ.

EXCELLENTISSIMO,

ILLUSTRISSIMO, REVERENDISSIMOQUE

DOMINO

LUDOVICO

A CRESPI, ET BORJA,

Consiliario Regio, Episcopo Placentino, & in Romana Curia Oratori extraordinario à Nostro Catholico Hispaniarum Rege PHILIPPO IV. *ad Sanctissimum Dominum Nostrum* ALEXANDRUM VII. *Summum Ecclesiæ Pontificem, pro causâ Immaculatæ Conceptionis B. Virginis* MARIÆ, *&c.*

EXCELLENTISSIME DOMINE,

Um non sit hominum, nec Angelorum transitus de extremo ad extremum, impertransito medio; & iste noster exiguus Libellus ab uno extremo suæ parvitatis transire debeat ad summum magnitudinis apicem, scilicet, Apostolicæ Sedis supremum Caput, Pontificem Nostrum, ac D. D. ALEXANDRUM VII. Te excellentissimum Principem Ecclesiæ eligit ut medium; cùm ab utroque participes extremo. Tuus sum, quia Religiosus, & à multis annis servus adjectissimus: meus es, quia scriptor acerrimus pro Immaculatâ Virginis Conceptione: Summi Pontificis Frater es, quia Episcopus; & ALEXANDER tuus est, utpotè ad ipsum Orator extraordinarius in Romanâ Curiâ pro Mysterio Immaculatæ Con-

Conceptionis Sacratissimæ Virginis MARIÆ incumbens. Ergò tamquàm ad medium constitutum inter ALEXANDRUM, & PHILIPPUM; inter Patrem, & Filium; inter Sedem Apostolicam, & Hispaniarum Regnum; inter puritatis Mysterium, & Christianitatis devotionem, iterum ad V. Ex. recurro, sicuti olim cum VERITATIS SOLE, ut te duce, protegente, ac patrocinante perveniat Nodus iste ad Smas. ALEXANDRI manus, ut illum solvat, aut scindat; dùm alij libri de eadem materia, jam aut prælo dati, aut ad prælum parati lucem vident sub sequentibus titulis:

1. RADIJ SOLIS VERITATIS jam sudantes sub prælo; in quo per duodecim signa Zodiaci, seu anni menses illustrantur omnes Auctores citati pro opinione contraria: in folio.

2. *Militia Immaculatæ Conceptionis* jam impressa, ubi adducuntur sex mille scriptores secundùm Alphabeti ordinem, sustinentes magis piam sententiam: in folio.

3. *Monumenta antiqua Conceptionis*; ex viginti tractatibus, & sermonibus antiquis, repertis in diversis Bibliothecis orbis: primus tomus impressus in 4. secundus sub prælo est.

4. *Monumenta singularia Conceptionis*; ex viginti quinque libris excusis, sed jam rarissimè repertis, unde ipsorum memoria perijt: in 4.

5. *Monumenta Seraphica antiqua Conceptionis*: in folio.

6. *Allegationes*, & *Avisamenta* D. Joannis de Segovia Canonici Toletani pro Concilio Basilëensi jam impressa: in folio.

7. *Memento homo, quia pulvis es*, pro Mysterio Immaculatæ Conceptionis, ubi refertur quidquid contra ipsum actum est ab aliquibus scriptoribus, in 4.

8. *Tramontana dissipans nubes* ab aliquibus fabricatas sine fundamento, & veritate contra SOLEM VERITATIS: in 8. &c. Et hi duo ultimi prodibunt juxta temporum opportunitatem. Vale.

V. E. obsequentissimus Servus

F. PETRUS DE ALVA ET ASTORGA.

CEN-

CENSURA ORDINARIJ.

NOdus *hic* Indissolubilis, *Auctore R. Admodum & sapientissimo* P. F. PETRO DE ALVA ET ASTORGA, *Lectore Jubilato, Supremæ Inquisitionis Qualificatore, totius Religionis Minorum Patre, & ex-Procuratore Generali, &c. nihil continet repugnans Fidei Catholicæ, vel Christianis moribus; sed ex* Cortice, & Virga (*quæ per Allegoriam dicta sunt*) *velut præmissis, æquè solerti ingenio, quàm magno studio, & accenso erga Sanctissimum* (Immaculatæ Conceptionis Virginis Deiparæ) *Mysterium amore conficit* Nodum *quemdam, seu conclusionem admodum validam ad diffinitionem illius Mysterij à Sancta Sede obtinendam. Cùm autem is jam fuerit anteà in lucem editus, & à Primarijs Ecclesiæ Prælatis, non uno orbis Christiani loco, lectus, laudatus, probatus, & nunc posterioribus curis à suo Auctore recognitus & auctior factus, poterit iterum prodire in lucem, in orbem & Urbem, ac ibi in oculis, & manibus Sanctissimi D. N.* ALEXANDRI *Papæ VII. cui dedicatur, fieri* Nodus Solubilis. *Datum Lovanij anno à parta salute* 1663. *die* 11. *Aprilis.*

ANTONIUS DAVE' Sacræ Theologiæ Doctor, & Professor primarius in Universitate Lovaniensi, Protonotarius, Librorum Censor Apostolicus, nec non Archiepiscopi Mechliniensis.

CENSURA ALTERIUS ORDINARIJ

UT incontaminatus & nnmquàm satis promovendus honor Virginis Immaculatæ, Matris Omnipotentis Dei, Angelorum, Dæmonum, hominumque Reginæ (adversariorum fractis ac devictis insultibus, ejus innocentiæ ac gloriæ, tum publicè, tum privatim invidentium resistentiumque) ut honor, inquam, purissimæ illius Conceptionis personalis in primo animationis instanti indies, tum claritate notitiæ, tum fidelium devotione sine fine incessanter accrescat, magis magisque promoveatur: NODUM INDISSOLUBILEM incomparabilis viri R. Admodum Patris PETRI DE ALVA ET ASTORGA Ordinis Minorum Regularis Observantiæ, Lectoris Jubilati, Sanctæ ac Supremæ Inquisitionis Qualificatoris, ex-Procuratoris Generalis, & totius Ordinis Seraphici Patris ex Cortice & Virga mirabili cum industria, solertia, ac acumine ingeniosè deductum, Funiculis jam denuò exornatum, doctè ac utiliter adauctum, omnibus & singulis pro Virginis rectitudine, innocentia, justitia, puritate, immunitate, & Sanctitate zelantibus volvendum ac revolvendum sedulò ac seriò commendamus. Tantumque absit ut quidquam, quod Fidei, Sacris Canonibus, Ecclesiæ decretis, aut morum puritati repugnet, in accurato hoc opere deprehenderim, quod dignissimum putem, ut ad honorem Sanctissimæ Deiparæ, ac Catholicæ Ecclesiæ lumen meritò reimprimi possit. Ita sentio Bruxellæ die 12. Octobris anno 1663.

ANTONIUS SANDERUS *Presbyter S. Theol. Licentiatus, Canonicus, &c. Librorum Censor.*

Approbatio ejusdem Censoris primæ editionis.

Cum probatissima mihi sint, & ad confirmandam piorum de omnimoda Virginis Matris puritate sententiam (quæ nunc per Ecclesiam Dei majore indies fidelium applausu excipitur, ejusque sequacium accessione roboratur) prorsùs idonea videantur, quæ non absque singulari doctrina, accuratoque studio, & indefesso labore, congessit in hoc volumen, cui titulum fecit: Nodus Indissolubilis inter approbationem conceptus Sancti Thomæ Aquinatis, & conceptum ventris Beatæ Mariæ Virginis, &c. *Reverendus Admodum Pater Frater* Petrus de Alva et Astorga, *Lector Jubilatus, Supremæ Inquisitionis Qualificator, totiusque Ordinis Minorum ex-Procurator Generalis, & Pater, &c. ut per ea potiori lumine, ad majorem Divini Nominis gloriam, ejusdemque Virginis honorem eadem sententia inclarescat magis, dignissima judico, quæ typis evulgentur, fructuosaque publicæ lectionis usurâ fruantur. Bruxellæ anno & mense, ut suprâ.*

Ita est. Antonius Sanderus Presbyter,
S. Theol. Lic. Canon. &c. Libror. Censor.

Approbationes diversorum.

Nodum hunc *Indissolubilem* mirificis ac celeberrimis elogijs, & laudum præconijs extulerunt (esse nimirum opus singularissimum, luce prælóque dignissimum, eruditissimum, &c.) vel vivâ voce, vel in litteris suis originaliter apud auctorem existentibus infra-scripti testes omni exceptione majores: Imprimis.

Sanctissimus Dominus Noster, ac Pater Alexander *Papa VII. commendavit eruditionem libri, ac modestiam Auctoris, &c.*

Eminentissimus, ac Reverendissimus Dominus Balthasar Moscoso de Rosas & Sandoval *S. R. E. Cardinalis, & Archiepiscopus Toletanus, & Decanus totius sacri Collegij.*

Illustrissimus ac Excellentissimus D.D.F. Petrus de Urbina, *pluries Episcopus, Archiepiscopus, ac pro-Rex Valentiæ, ac tandem Archiepiscopus Hispalensis.*

Illustrissimus ac Excellentissimus D.D. Ludovicus Crespi à Borja *Episcopus Placentinus, & ad Sanctissimum* D.N. Alexandrum VII. *pro Rege nostro Philippo IV. in causa Immaculatæ Concept. Legatus extraordinarius.*

Illu-

Illustrissimus ac Reverendissimus D. D. Eugenius Albertus D'allamont *Episcopus Ruremundensis, insignis Ecclesiæ Cathedralis Leodiensis Canonicus, Baro de Busii, Toparcha in Allamont & Malandrij, Dominus temporalis in Sart, Blaignij, &c.*

Reverendissimus P. Michaël Angelus à Sambuca, *totius nostri Ordinis Minorum Generalis cum suis Secretarijs R. Admodum Patre* Christophoro de Chaves, & *R. Admodum Patre Fratre* Joanne Slenan, *Lectore Jubilato, ac Supremæ Inquisitionis Censore, qui latissimam, & specialem approbationem fecit.*

Reverendissimus Pater Joannes Muniesa *Lector Jubilatus, Supremæ Inquisitionis Qualificator, Regius Concionator, ac Familiæ Cismontanæ Commissarius Generalis.*

Reverendissimus Pater Andres à Guadalupe *Lector Jubilatus, Supremæ Inquisitionis Qualificator, Commissarius Generalis Indiarum, ac Serenissimæ Infantis Hispaniarum Confessarius.*

Reverendissimus Pater Frater Ildefonsus Vazquez *Lector Iubilatus, Supremæ Inquisitionis Qualificator, Christianissimæ Reginæ Galliarum Confessarius, ac electus Episcopus Gaditanus.*

Reverendus Admodum Pater Frater Petrus Roche *Lector Jubilatus, Supremæ Inquisitionis Censor, ac in Romana Curia Commissarius Generalis.*

Reverendus Admodum Pater Frater Antonius de Rivera, *Lector Iubilatus, Supremæ Inquisitionis Qualificator, ac totius Ordinis Pater.*

Reverendus Admodum Pater Frater Antonius del Castillo, *Commissarius Generalis Terræ Sanctæ.*

Reverendus Admodum Pater Frater Gregorius Santillan *Lector Iubilatus, Supremæ Inquisitionis Qualificator, Regius Concionator, & Ordinis Pater.*

Reverendus Admodum Pater Frater Blasius à Castro *Lector Iubilatus, Supremæ Inquisitionis Censor, ac Provinciæ Granatensis secundò Provincialis.*

Reverendus Admodum Pater Frater Josephus Ximenez *Lector Iubilatus, & Minister Provincialis Provinciæ Burgensis.*

Reverendus Admodum Pater Frater Michaël Gutierrez *Lector Iubilatus, S. Inquisitionis Qualificator, & ejusdem Provinciæ bis Provincialis.*

Reverendus Admodum Pater Frater Didacus de Echaburu *Lector Iubilatus, ac Provinciæ Cantabriæ Pater.*

Reverendus Admodum Pater Frater Guilielmus Herincx *Lector Iubilatus, Provinciæ inferioris Germaniæ Provincialis, eruditione, ac Religione præclarus.*

Reverendus Pater Frater Franciscus de Ameyngo *Lector Iubilatus, ac Provinciæ Burgensis Custos.*

Reverendissimus Pater Joannes Paulus Oliva *Societatis Iesu Vicarius Generalis, &c.*

Reverendus Admodum Pater Franciscus de Salinas, *Supremæ Inquisitionis Qualificator, ejusdem Societatis.*

Reverendus Admodum Pater Hieronymus de Layana, *S. Theologiæ Professor, & S. Inquisitionis Censor, ejusdem Societatis.*

Reverendus Admodum Pater Joannes Bolandus *ejusdem Societ. & plures alij ex illa Societate præclari.*

Reverendus Pater Frater Franciscus Lezana, *Ordinis Beatæ Mariæ de Mercede, Redemptionis Captivorum, &c.*

Reverendus Admodum Pater Hippolytus Maraccius, *Sanctæ Mariæ in Campitelio Clericorum Regularium Matris Dei Superior.*

Censura Doctorum Parisiensium.

NOs infra-scripti Doctores sacræ Facultatis Parisiensis Ordinis Minorum testamur perlegisse Librum, cui titulus est: *Nodus Indissolubilis inter approbationem doctrinæ Sancti Thomæ, & sententiam Immaculatæ Conceptionis Beatæ Virginis* MARIÆ, *&c.* per R. Admodum Patrem Fratrem PETRUM DE ALVA ET ASTORGA, Lectorem Jubilatum, Supremæ Inquisitionis in Hispania Qualificatorem, ejusdem Ordinis Patrem, & ex-Procuratorem Generalem, solerti diligentiâ compositum, qui peragratis Regionibus longinquis, scrutatisque Bibliothecarum famosissimarum manu-scriptis, & ventilatis, mirabili tandem sagacitate, & authenticis instrumentis, atque diplomatibus tales consequentias deduxit, ut adversarios Immaculatæ Conceptionis Virginis Matris Dei strenuè confutaverit. Quare ut prælo mandetur dignissimum judicamus, si ita Superioribus visum fit. Actum Parisijs in magno Conventu die 8. Novembris 1661.

F. Leodegarius Soyer Doctor Parisiensis. F. B. Brun Doctor & primus Lector Generalis. F. Andreas Houbereau Doctor Min. Prov. Turoniæ. F. I. Chaillon Doctor Parisiensis, & super Provinciam S. Bonaventuræ Commissarius Generalis. F. P. Le Normand Doctor, & Lector in Theologia. F. Du Creux Doctor, & Guardianus Parisiensis. F. Guilielmus le Goupil Doctor Parisiensis. F. Carolus Magnien Doctor Parisiensis. Frater C. Faurre Doctor Parisiensis.

Licen-

Licentia & Approbatio ſpecialis Ordinis.

R*Evprendiſſimus Pater Frater Iacobus de Riddere Ordinis Fratrum Minorum ſacræ Theologiæ Lector Iubilatus, ſuper Provincias Superioris Germaniæ, Hyberniæ, Angliæ, Scotiæ, Daciæ, cum plenitudine poteſtatis in utroque foro Commiſſarius Generalis, approbavit libellum iſtum, & ſuam dedit facultatem, ut typis mandaretur : cujus clauſula principalis eſt hæc : Liber cui titulus,* Nodus Indiſſolubilis, *incredibili ſtudio, ſtupendâ diligentiâ, ac magnâ ſynceritate à multis menſibus elaboratus à R. Admodum Patre Fratre* Petro de Alva et Astorga, *totius Ordinis Fratrum Minorum Patre, Supremæ Inquiſitionis Qualificatore, Lectore Iubilato, & in Romana Curia quondam Procuratore Generali, &c. à diverſis Ordinis noſtri Theologis examinatus, approbatus, & multùm laudatus, accedente conſenſu eorum quorum intereſt, typis mandari poterit, ut omnes in funiculis Adam attracti, firmiſſimo veritatis, ac charitatis* Nodo *conſtricti, coadunari poſſint in devotione erga Virginem ſemper Immaculatam, & Virgam illam de radice Ieſſe, in qua nec* Nodus *originalis, nec Cortex actualis culpæ fuit,*

F. Jacobus de Riddere ſuper Provincias Germaniæ, Belgij, & annexas Commiſſarius Generalis.

ALIA.

EGo infra-ſcriptus F. Felix Cueillens Concionator Regis Chriſtianiſſimi, & totius Ordinis Seraphici Diffinitor Generalis fidem facio perlegiſſe Librum, cui titulus eſt : *Nodus Indiſſolubilis inter approbationem doctrinæ Sancti Thomæ, & ſententiam Immaculatæ Conceptionis Beatæ Virginis* Mariæ, per Reverendum Admodum Patrem Fratrem Petrum de Alva et Astorga, Lectorem Jubilatum, Supremæ Inquiſitionis in Hiſpania Qualificatorem, ejuſdem Ordinis Patrem, & ex-Procuratorem Generalem, cum immenſo labore, diligenti ſolertiâ compoſitum, qui quidem liber mihi non ſolùm prælo mandandus, peritis legendus; ſed & ab omnibus, & laudandus, & approbandus mihi videtur, utpotè qui antiquos Auctores bonæ notæ juſtificet probando efficaciter, quòd omnes benè ſenſerint de Immaculata Conceptione Sacratiſſimæ Virginis; illius adverſarios, ſi qui ſuperſint, omninò confundat, retorquendo contra ipſos illorum argumenta, immò nitidè oſtendendo ex ipſorum dictis contraria quæ intendunt : ac denique ita illam quæſtionem elucidet, ut non niſi protervis ſuperſit impoſterum aliquis refragandi locus. Legant attenti, & fient dociles. Hæc mea mens, & ſenſus. Datum Pariſijs die 10. Novembris anni 1661.

F. Felix Cueillens *Diffinitor Gen. & Conc. Regis Chriſt.*

ALIA.

NOdus *hic* Indissolubilis *est opusculum, comparativè ad majora opera ejusdem R. Patris Nostri* DE ALVA *sub illis intitulati, in quoddam specimen devotionis ejus eximiæ erga Conceptionem Immaculatam Deiparæ Virginis; diligentiæ ejus infatigabilis, in scrutandis desuper totius orbis Christiani Bibliothecis; memoriæ incomparabilis, in illis omnibus capiendis, & inter se conferendis; ingenij mirabilis, in omnibus præconijs doctrinæ Sancti Thomæ, quasi contrarijs, ad eamdem Immaculatam Conceptionem passivam Deiparæ Virginis, tamquam à minori ad incomparabiliter majus, retorquendis. Leodio hâc* 2. *Octobris* 1662.

F. MATTHIAS HAUZEUR Sacræ Theologiæ Lector bis Jubilatus, & Provinciæ Flandriæ FF. Minorum Recollectorum quartò Provincialis.

F. BARTHOLOMEUS d'ASTROY S. Theologiæ Lector Jubilatus, & Missionarius Trajectensis.

F. PHILIPPUS SALLENGRE S. Theologiæ Lector.

F. BERNARDUS PERSAN S. Theologiæ Lector.

ALIA.

UT impleatur illud Psalmi 8. *Ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem*, &c. nempè, qui à defensione majoris gloriæ Dei, ejusque Immaculatissimæ Virginis Matris MARIÆ magnorum, ac in Pontificali dignitate scientiaque Theologica excellentium virorum egregium, ac singulare laudis testimonium consecutus est, etiam habeat à pusillo & minore; de Libro Reverendi plurimùm & eruditissimi Patris PETRI DE ALVA ET ASTORGA, cujus titulus, *Nodus Indissolubilis*, accommodè enuntio illud Ecclesiastici 43. *Vas admirabile, opus excelsum*: quia Domini Matrem verè vas admirabile, verè opus excelsum in sua creatione, sive primo Conceptionis personalis instanti purissimum, argumento hactenus inaudito & solidissimo clarissimè demonstrat, & altum sapientes reprimit, suisque telis confodit. *Vas castrorum in excelsis*, quia Liber ille verè vas castrorum, & acies benè ordinata, & firmissimè stabilita *in excelsis*, hoc est, in auctoritatibus Summorum Pontificum, & Patrum Concilij Tridentini, quibus assertiones suas fundat solidatque. *Et in firmamento cœli gloriosè resplendens*; hoc est, in Ecclesia, quam Apostolus vocat: *Columnam, & firmamentum veritatis*, in cujus sola fide, & observantia disciplinæ patet iter ad cœlum. His Reverendus plurimùm Pater DE ALVA optimè imbutus omni conatu laborat, non tantùm pios & doctos optimis ratiocinationibus illustrare, verùm etiam adversarios; si tamen sint docibiles Dei, ac cum Patribus Conc. Trident. totaque ferme Ecclesia Catholica sapere velint

lint ad ſobrietatem. Credendum quippe ſpiritum veritatis Capiti Eccleſiæ & Patribus Tridentini certiùs infuſum fuiſſe, atque ſecundùm eum locutos, quàm adverſarios. Sanè fautores contrariæ opinionis texuerunt ſibi *Nodum Gordium Indiſſolubilem*, dum puritatem doctrinæ Sancti Thomæ ab auctoritate Summorum Pontificum firmant & extollunt, Scripturis Sacris generaliter loquentibus nihil obſtantibus, atque eamdem auctoritatem pro primæva innocentia Reginæ Sanctorum Deique Matris valere nolunt, Scripturas Sacras generaliter loquentes pro libitu ſuo interpretantes. Reverende plurimùm Pater DE ALVA, PETRI nomen ſortitus es à petra Chriſto, lapide angulari; item à Petro, Chriſti Vicario, qui & petra eſt ſuper quam ille ædificavit Eccleſiam ſuam. Age quod agis, & perfice: Operi enim tuo erit merces magna nimis. Sic exopto, precor, & teſtor 11. Junij 1663.

F. FRANC. VAN HONDEGHEM *M. Recollectus, Presb. prov. S. Ioſeph in Comit. Flandr. Conv. Iprenſis Senior.*

Ordo Minorum Ordini Prædicatorum.

Ne, quæſo, ſit jurgium inter me & te, Fratres enim ſumus.
Gen. 13. 8.

N*Onne ſumus Fratres? Monſtrarunt talia Patres,*
Qui nos fundarunt, & nomine ſanctificarunt.
Si vos velletis tantum concedere Matri,
Quantum vel fratri, ceſſarent jurgia fratrum.
Abſque ergò macula conceptam dicite Matrem,
Qui ſine labe tuum vultis conſcribere fratrem.
Tunc erimus fratres: junget concordia fratres:
Et calamus tractus; nuſquam prodibit in actus.
Eximitur frater maculâ maculatur at illâ
Sancta Dei Mater; quam tu benedicere frater,
Et laudare mones, quam ſanctam prædicat Ordo.
Hinc frater juſtè fratris ſurrexit in auſus
Aurorâ clauſus, Matris conſcribere plauſus
Immaculatum ortum in tutum perducere portum
Hoc voluit congeſto: tu pie Lector adeſto.

Fu.

Funiculi & Nodi præcipui, ſeu Index approbationum, de quibus ex profeſſo agitur in hoc Libello.

Operis introductio Nodi Indiſſolubilis.

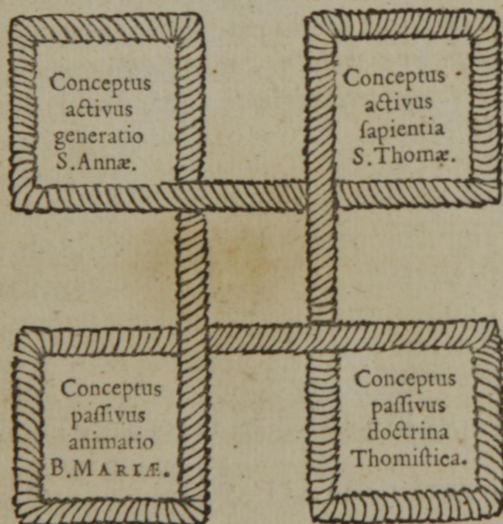
No-

AD

AD
LECTOREM
De Nodo Gordio.

INter alias diverſas contexturas, variaſque diſpoſitiones de Nodi Gordij artificioſâ ſtructurâ, aptior idea, ac clarior demonſtratio eſt iſta, quam extraximus ex libro Quinti Curtij Rufi: De rebus ab Alexandro Magno geſtis, impreſſionis Colonienſis anno 1630. à R. P. Matthæo Radero Societatis Jeſu recognitæ, fol. 10.

Ex qua mathematicè, & ocularitèr percipere poteris quatuor ſignatos præcipuos Funiculos præſentem contexentes Nodum. Non enim agimus hîc de ſummuliſticis contradictorijs; quia tunc non eſſet Nodus, ſed argumentum: nec æquiparamus conceptum mentis Sancti Thomæ cum conceptu mentis Sacratiſſimæ Virgi-

nis MARIÆ; quia qui hoc vellet ad controversiam vocare esset stultus, & insanus: neque comparamus conceptum ventris, seu in utero Angelici Doctoris, cum conceptu ventris, id est, cum prima formatione Sacratissimæ Dei Matris; quia Sanctus Thomas non fuit præservatus, nec sanctificatus in utero; unde omnes istæ immediatæ contra-positiones, ac Logicales formalitates non sunt ad rem pro hîc, & nunc, immò essent frivolæ; sed tantùm illæ duæ propositiones, una affirmativa pro sua doctrina, & negativa altera contra nostram sententiam pendentes ex verbo isto generico, *Conceptus*, quæ æqualiter recipiuntur, & hodie maximè vigent apud Auctores Ordinis Prædicatorum. Prima affirmativa est ista: *Conceptus mentis*, id est, *doctrina Sancti Thomæ*, *intellectio, sapientia, vel scripta* (appella ut volueris) *activè, & passivè est approbatus ab Ecclesia, ut Sanctus, purus, sine ullo prorsùs errore, ac defectu, &c.* Secunda negativa est hæc; *Conceptus ventris*, id est, *formatio, animatio, Conceptio* (voca ut tibi placuerit) *Virginis* MARIÆ *est improbatus ab Ecclesia ut maculatus, quia fuit impurus, sine Sanctitate, cum sorde, & errore peccati originalis, &c.* Ex his duobus Funiculis resultat quidam NODUS INDISSOLUBILIS: qui quantum boni ligant in doctrina sua, tantum solvunt mali ex sententia nostra: & vice versâ, quando volunt involvere defectibus sententiam nostram, eisdem innodant erroribus suam doctrinam. Undè semper manet iste INDISSOLUBILIS NODUS: Si conceptus Sancti Thomæ fuit purus, conceptus Virginis non fuit impurus: & si volunt quòd iste fuerit maculatus, ille etiam maculatus fuit. Et semper obductæ conferuntur tenebræ & lux, veritas & falsitas, affirmatio & negatio, &c. ut in particulari in toto isto libello demonstrabitur.

In hac brevi præfatione ad Lectorem expressi meam mentem in prima impressione; sed lucem istam non cernentes, vel videre nolentes Patres Lovanienses, post scommata, contumelias, & opprobria sine numero, atque mensura in publico suggestu coram tota Universitate, & populo in Festivitatibus S. Thomę, ac S.P.N. Dominici declamata contra libri Auctorem, jam à sex mensibus publicarunt per totum Belgium omnia in hoc libro contenta esse

aper-

aperta mendacia, ac teſtimonia execrabilia, ut apertè, & clarè ex ipſis originalibus authenticis repertis in diverſis Bibliothecis oſtendebant in quodam libello typis mandato Lovanij. Et quantum ad Libelli impreſſionem verum eſt: nam ut didici à fide dignis perſonis ſunt excuſæ octo plus minùs chartæ; ſed factâ omni diligentiâ excogitabili uſque modò non potuimus ſaltem unicum invenire originale. Ratio autem quare prædictum non ſpargunt libellum, ut dicitur, eſt, quia nec à Lovanienſibus, Antverpienſibus, aut Leodienſibus Cenſoribus potuerunt impetrare approbationem: undè colligere poſſumus quàm religiosè, ac modeſtè in ipſo loquantur.

Totum ſupra-poſitum confirmatur ex rei eventu: nam finitâ hac impreſſione quidam Pater Franciſcanus ex gravioribus Provinciæ Colonienſis ſcripſit Reverendiſſimo Patri noſtro Commiſſario Generali Nationali proponens ipſi qualiter Patres Dominicani curarent totis viribus apud Cenſores Colonienſes acquirere ſibi approbationẽ cujuſdam Libelli contra Patrem Alva. Utinam impetrarent, ut ejuſmodi Libellum oculis meis cernerem hìc in Belgio! Extraxerat Pater ille initium; & remiſit prædicto ſuperiori Commiſſario Generali unum parvum folium, in quo continebantur, ſub hoc titulò: *Catalogus, ſeu collectio contentorum in frontiſpicio Nodi Indiſſolubilis, & ipſius ad Lectorem præfatione, quam R. P. de Alva vocat introductionem operis*, duæ objectiones contra NODUM INDISSOLUBILEM primæ impreſſionis: quæ cùm fuerint extractæ ex introductione operis, hìc decrevi illas examinare ante ipſam introductionem, quia illa jam typis mandata eſt, ut conſtet omnibus quo fundamento, ac veritate procedant in ſuis objectionibus. Et ſanè ſi aliæ, (quas tam libenter viderem) ſunt ſicut iſtæ, in vanum laboraverunt tot doctiſſimi Patres, qui per integrum annum ſudarunt in ipſis.

Prima objectio ſic ſe habet: *In ipſo titulo libri falſicavit S. Scripturam Pſal. 57. citans hæc verba: Omnes erraverunt ab utero, & locuti ſunt falſa, ut haberet univerſalem, ex qua componeret hunc Nodum: Thomiſtæ benè inveniunt exceptionem ab univerſalibus Fidei pro Sancto Thoma, & nolunt admittere exceptionem ab univerſalibus Fidei pro*

 Matre

Matre Dei. Falsificat, inquam, Scripturam; cùm Scriptura, sive in textu Hebraico, sive Chaldaico, Græco, seu Latino, & in hoc ultimo quidem, tam secundùm versionem vulgatam quàm ipsius Hieronymi dicat: Alienati sunt peccatores à vulva, erraverunt ab utero, & locuti sunt falsa: Undè ly, Omnes, addidit de proprio. Et quasi non suffecisset semel in titulo libri hanc suam falsificationem imposuisse, eamdem repetit fol. 8. & 9. introductionis operis, sicut & fol. 706. ubi expreßè fatetur (& hoc notet Lector ne detur excusationi locus) Dicit enim Scriptura: Omnes nos quasi oves erravimus, omnes erraverunt ab utero, & locuti sunt falsa. Nec excusabilis est, quòd etiam duas alias universales in titulo inducat, quæ reipsa habentur in Scriptura, hanc, videlicet: Omnis homo mendax; ex Psal. 115. & alteram ex Psal. 13. Omnes declinaverunt; hoc enim non obstat, quin versus ille ex Psal. 57. nefariè maneat falsificatus. Et quidem quoad alias duas inductas universales; & quascumque similes Scripturæ, manifestum est ex omnibus, tam Sanctis, quàm non Sanctis Scripturæ Interpretibus, & patet ex ipsismet textibus, illic non fieri, vel minimam mentionem de errore doctrinæ, sed de errore peccati, à quo Sanctum Thomam non excipimus; præterquam quòd non loquantur de quibuscumque peccatis, sed ut in plurimum de peccatis gravissimis, ut patet præcipuè ex illo versu Psal. 13. Omnes declinaverunt: immediatè enim post illa verba in eodem sensu sequitur: Simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bonum, non est usque ad unum: sepulchrum patens est guttur eorum, linguis suis dolosè agebant, venenum aspidum sub labijs eorum; quorum os maledictione, & amaritudine plenum est; &c. Undè si Pater de Alva universales illas de generalitate hominum velit intelligi; involvit Sanctum Thomam per blasphemiam impijssimis peccatoribus: nec S. Thomam tantùm, sed etiam quemlibet Sanctorum. Objectio ista clarissima est.

Verùm-tamen peccat in multis. Primò, quia falsum est illud de falsificatione Psal. 57. nam libri titulus primæ impressionis sic se habet: *Nodus Indissolubilis de conceptu mentis, & conceptu ventris. Hoc est: Inter immunitatem ab omni defectu, & errore Angelicæ doctrinæ Sancti Thomæ Aquinatis, & ejus exclusionem ab illis universalibus regulis*: Omnis homo mendax: Omnes erraverunt ab utero, & locuti sunt falsa: Omnes declinaverunt, &c. *Et præservationem ab*

omni culpa, & macula puriſſimæ animæ Virginis Dei Matris MARIÆ, *& ipſius exceptionem ab iſtis :* Omnes in Adam peccaverunt : Omnes nos quaſi oves erravimus, &c. *Ac de utriuſque, &c.* Ubi ergò in hoc titulo citatur Pſalmus 57. vel ubi ſaltem nominatur Sacra Scriptura? Solùm enim dicit eſſe regulas, & propoſitiones univerſales, & ut tales illas adducit : in objectione ſupponitur, vel exprimitur ſub nomine, & ſubſcriptione Pſalmi, vel Sacræ Scripturæ. Et ex hac parte objectio eſt impoſtura ; quia non eſt idem dicere, hæc eſt regula generalis, & propoſitio univerſalis : *Omnes erraverunt ab utero, & locuti ſunt falſa*, ac dicere aſſertivè, iſta verba ſunt ex Pſalmo 57. vel ſunt ad litteram extracta ex Sacra Scriptura. Impugnent quòd non ſit propoſitio univerſalis, aut generalis regula, quod ibi aſſeritur clarè, & expreſsè ; nam recurrere ad Scripturam, cùm in titulo nec verbum habeatur de Scriptura, eſt quærere Nodum in ſcirpo.

Secundò: Conantur probare, quòd in titulo loquatur de Scriptura, quia folio 8. & 9. introductionis operis, ſicut & fol. 706. habet hæc verba : *Dicit enim Scriptura : Omnes nos quaſi oves erravimus, Omnes erraverunt ab utero, & locuti ſunt falſa.* Ergò hìc jam nominat Scripturam, & falſificavit illam *nefariè*, addendo illud, *omnes.* Pater Alva reſpondet ad hanc objectionem, dicens : Ex illa conſtare impoſturam de titulo ; quia ſi fol. 706. nullam habet excuſationem Pater Alva (ut ipſimet dicunt, *ſed hoc notet Lector, ne detur excuſationi locus*) igitur cùm in titulo non nominet Scripturam, nullus remanet excuſationis locus illis, qui abſque ullo titulo hanc impoſturam fabricarunt pro titulo, ut condemnarent titulum ut adulterum. Fol. 706 adduxerunt Scripturam, & tamen dicunt, quòd in fragranti delicto apprehenderint ipſum ; aufùgit ergò titulus, ſicut dixerunt peſſimi illi Judices condemnantes Suſannam.

Tertiò: Dato quòd in titulo diceretur expreſsè ſicut fol. 706. *Dicit enim Scriptura: Omnes nos quaſi oves erravimus, Omnes erraverunt ab utero, & locuti ſunt falſa*, in nullo iſtorum locorum adulteraretur Scriptura ; quia illud, ſuper quod cadit citatio Scripturæ, primum & immediatum eſt verum, & legitimè extractum : *Omnes*

nos

nos quasi oves erravimus, & cùm isto primo salvatur integritas Scripturæ. Dicunt, quòd secundus locus non sit legitimus sicut primus: parvuli (ne dicam cœci) Si Scriptura dicit: *Omnes erravimus;* quomodò est contra Scripturam dicere, *Omnes erraverunt?* Si erravimus *omnes* secundùm Scripturam; ergò *omnes* erraverunt secundùm eamdem Scripturam.

Quartò: In titulo, ut vidimus, neque est Scriptura, neque Psalmus; & sic à dextrîs, & à sinistris manet titulus liber ab illa *nefariâ* impostura, ut ipsorum loquamur terminis modestissimis; folium verò 706. remanet sub vestro *nefario* flagello. Cùm ibi nominetur Scriptura, & cùm in ista desit illa universalis, *omnis*, fuit sine remissione *nefaria* adulteratio. Hoc objectare non dico esse nefas magnum, sed est parva simplicitas; quia in citationibus textûs sacri est duplex modus citandi. Primus est in communi, quando dicitur verb. gra. *Sic dicitur in Scriptura: Hoc habetur in Scriptura: Hæc continentur in Scriptura*, &c. & tunc attenditur ad sensum Scripturæ, & non ad verba formalia: de quo in Sancto Augustino, & Ambrosio, Bernardo, & alijs Sanctis sunt innumerabilia exempla; & super omnes in operibus Sancti Thomæ Aquinatis, præcipuè antiquis (nam in modernioribus multa correxerunt) in quibus non decem, nec viginti, aut centum loca, sed quingenta possunt assignari, ubi citando Sacram Scripturam, vel ademit, vel addidit aliquod verbum, & verba: & si hoc fuit *nefariè* adulterare Scripturam, videant quid respondebunt ad quingenta sui Angelici Doctoris loca, & hoc dicam ego pro uno verbo *nefariè* invento in meo libro.

Quintò: Alius modus allegandi textum sacrum est particularis, quando dicitur: *Hoc habetur in Scriptura Sacra Psalmo ...... versiculo .... vel in Genesi capite .... versiculo ....* quia tunc debent transcribi verba ad litteram nullo mutato apice; sed cùm neque in titulo, nec in præfatione, aut in folio illo 706. citetur locus determinatus Scripturæ, dicendo Psalmo tali versiculo tali; unde erit ista *nefaria* adulteratio? *Nefaria* adulteratio, & ut talis damnanda est illa scriptorum Ord. Prædicatorum Eymerici, Turrecrematæ, Anonymi, & Bandelli, &c. qui, ut constituerent peccatum

catum originale in Dei Matre dixerunt hoc constare ex Sacra Scriptura, & assignabant loca v. g. ad Romanos cap. 3. & quando adducebant Scripturam aliqua verba omittebant, addebant alia, alia permutabant, de quibus non pauca exempla videre licet in *Radijs Solis Veritatis* Signo 1. Radio 1. Et pro nunc do unicum exemplum: Joannes de Turrecremata parte 3. dicit, quòd ex illo loco Lev.c.12. *Mulier, si suscepto semine pepererit masculum, immunda erit, &c.* comprobetur Virginem fuisse conceptam in peccato originali: & tamen adducendo textum, cùm vidisset Virginem MARIAM non fuisse masculum, abstulit à textu sacro illud verbum, *masculum*. Et quamvis in *Sole Veritatis*, & in *Radijs* notaverim istas, & alias falsitates, numquàm vocavi illas *nefarias*.

Sextò: Dicunt Patres Lovanienses, quòd hoc fecerit Pater Alva; *ut haberet universalem, ex qua componeret hunc Nodum: Thomistæ benè inveniunt exceptionem ab universalibus Fidei pro Sancto Thoma, & nolunt admittere exceptionem ab universalibus Fidei pro Matre Dei.* Igitur Pater Alva secundùm vos ideò fecit hanc *nefariam* falsitatem, ut auctoritatem illam, seu textum Sacræ Scripturæ faceret universalem. Sed textus ipse per se clarè, & explicitè est universalis; igitur non erat opus illum adulterare; immò si non adduceret illum ut universalem, *nefariè* falsificaret Scripturam. Discursus est evidens ostensâ minori de universalitate textûs secundùm sensum litteralem. Scriptura loquitur de peccatoribus alienatis à Deo, & aberrantibus ab utero, & vulvâ; isti autem sunt infantes alienati à Deo, & errantes propter peccatum originale; hoc constat ex littera, & etiam ex Doctoribus exponentibus versiculum istum. Undè Pater Lorinus, qui recollegit omnium antiquorum dicta super Psalmos, tomo 2. fol.81. inquit: *Sunt etiam qui de originali peccato accipiant alienationem ab utero, errorem à vulva.* Et infrà: *Non obesset expositioni de originali peccato, ut objicit Jansenius, quod in utero contrahatur; nam ab utero idem potest esse, quod jam indè ex quo formatus est in utero.* Et paulò inferiùs: *Hunc explicant locum ita, ut nonnullos hîc putent significari ab ipsa Conceptione, & Nativitate secundùm fatalem, naturalemve quamdam necessitatem ad vitia destinatos, &c.* Et prosequitur explicando omnia ista. Si ergò Scriptu-

d ra

ra secundùm litteram, & interpretationes Doctorum loquatur de peccato originali; & secundùm vestram opinionem hoc sit tam universale, quòd ab illo peccato, & ab illa universalitate nec Virginem Dei Matrem volueritis per quingentos annos excipere; ergò nihil *nefariè* fuit adulteratum, cùm fuerit intellectus & positus textus secundùm vestram opinionem, ut Nodus secundùm illam, & non juxta nostram sententiam ligaretur.

Septimò: Demus quòd nulla ratio ex præpositis concludat; saltem ista à paritate non habet solutionem: nam cùm S. Paulus ad Rom. cap. 5. dicat: *Propterea sicut per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransijt, in quo omnes peccaverunt*: tamen omnes passim antiqui Sancti, ac cæteri Ecclesiæ Doctores, & præcipuè scriptores Ordin. Prædicatorum adducunt, vel citant verba ista Pauli dicentes: *Secundùm Sanctum Paulum ad Romanos cap. 5. Omnes in Adam peccaverunt*, cùm tamen verbum illud *Adam* non sit in textu citato; quia solùm dicit Apostolus: *In quo omnes peccaverunt*. Ergò omnes qui loco, *in quo*, apposuerunt, *Adam* adulteraruntne *nefariè* Scripturam. Sanè id ridiculum foret, quia illud, *in quo*, supponit pro *Adam*, sicut in casu nostro *Peccatores* pro *omnes*, quia omnes erraverunt ab utero. At ut non sistamus in unico exemplo: Sanctus Paulus ad Hebræos, cap. 1. inquit: *Et rursum: Ego ero illi in Patrem*; & tamen in lib. 2. Regum c. 7. undè Apostolus transcripsit hæc verba, dicitur sic: *Ego ero ei in Patrem*; adulteravitne Paulus *nefariè* Scripturam, mutando relativum *ei* in *illi*? Sanctus Matthæus c. 1. hæc dixit: *Ecce Virgo in utero habebit, & pariet Filium*, tamen in Isaia, ex quo Evangelista desumpsit locum c. 7. sic habentur: *Ecce Virgo concipiet, & pariet Filium*. Quia Matthæus transmutavit ly, *in utero habebit*, in ly, *concipiet*, adulteravitne *nefariè* Scripturam? Denique, ne detineamur in istis exemplis, quia sunt innumerabilia: Idem Sanctus Matthæus cap. 2. dicit: *Sic enim scriptum est per Prophetam: Et tu Betlhëem terra Juda, nequaquam minima es in principibus Juda; ex te enim exivet Dux, qui regat populum meum Israël.* & tamen in Propheta Michæa cap. 5. undè extracta sunt ista verba, sic extant: *Et tu Betlhëem Ephrata parvulus es in millibus Juda,*

ex

ex te mihi egredietur, qui sit Dominator in Israël. Numeret qui voluerit, quanta hic fuerint mutata, & tamen non fuit Matthæus *nefarius* corruptor Scripturæ; quia quoad substantiam rei servavit legalitatem, licet quoad modum verborum aliqua mutaverit. Et sic in proposito nostro.

Octavò: Stringamus Nodum, & alligemus ipsum collo Patris de Alva, ita ut ne vel ullus ei relinquatur halitus ad præpositas excusationes, & fateatur quòd fecerit pessimè, & *nefariè* falsificando Sacram Scripturam propter additionem illius universalis, *omnis*; quia in sacro textu, nec littera, aut apex debet alterari, & sic Patres Lovanienses optimè dicunt Patrem de Alva fuisse *nefarium* corruptorem illius auctoritatis Sacræ Scripturæ; adeoque corrigatur statim, quia Pater Alva protestatur se solùm desiderare quòd veritas vivat, & mendacium pereat. Omnia benè. Verum enim verò antequàm deleant illud, *omnes*, debent solvere parvum hunc ac minutissimum Nodum, & ut laborent in ipso etiam *omnes*. Pater Alva in suo *Sole Veritatis* invênit scriptores Ordinis Prædicatorum in sexcentis quadraginta auctoritatibus, adductis contra Immaculatam Conceptionem ex Scriptura, Concilijs, ac Sanctis Patribus trecentis quindecim, commisisse falsitates, adulterationes, & vitia capitalia triginta tria millia, minora verò ferè centum millia, de quibus nunc non curamus: & statim surrexerunt tres distincti Patres Dominicani: primus sub nomine cujusdam Doctoris Complutensis in una epistola ad alterum Doctorem Salmanticensem: secundus R. Pater Joannes Martinez del Prado etiam Lector primarius Complutensis, in suis Notitijs veridicis: & tertius novissimè Pater ille Cordubensis in suo dialogo intitulato hispanicè: *Su oro al Cesar.* §.5. fol. 11. sub hoc titulo: *Desvanecese la calumnia opuesta al modo de citar que observo en su Catena el Angelico Dotor*, & unusquisque ex his tribus relatis Patribus per viam suam conantur ostendere Patrem de Alva fuisse calumniatorem pessimum, impostorem, hallucinatum, Servum Nequam, Athilam Bibliothecarum, & Antechristum librorum, &c. quia imposuerat suis Auctoribus vitia, seu falsificationes illas, quæ benè inspectæ nec sunt falsificationes, nec vitia; quia

mutationes illas in auctoritatibus fecerant sui ex destinato animo, ut meliùs exprimerent sensum contentum in auctoritatibus, & excuterent ab illis paleam, quę nullius erat momenti, & supplerent defectus exornando sententias; circa quod dicunt mirabilia, ut ex ipsorum verbis alibi sæpè datis videri poterit.

Nodus ergò solvendus talis est: Patres Lovanienses dicunt esse *nefariam* falsitatem, quòd Pater Alva in una auctoritate universali addiderit ly *omnes*. Patres Complutenses ex altera affirmant Patrem Alva habuisse indisciplinatum genium dicendo illas esse falsitates, vitia, seu fictiones; quia sui scriptores, & Sanctus Thomas cum ipsis respiciebant sensum, non verba, &c. & Pater Alva Hispanus, sed in civitate Lovaniensi hæret innodatus, inter Patres Lovanienses Belgas, & Patres Complutenses Hispanos, nesciens quo se vertat. Secundùm Lovanienses addere *omnes* in quadam propositione universali fuit *nefaria* falsitas, & secundùm Complutenses triginta tres mille capitales corrumpentes totaliter sensum, & vitiantes penitùs sententias Sacræ Scripturæ, ac Sanctorum Patrum non sunt vitia, sed virtutes. Est ne hoc genus hypocriseos, vel calumniæ? Quid est? Ista festucula *omnes*, contra Patrem de Alva est trabs, & triginta tres mille trabes positæ ad oculos vestros ne quidem sunt festuculæ, sed radij solares & lucis emissi à calamis vestris ad illuminandum aliorum oculos. Componantur priùs res istæ inter vos. Quia si cum Lovaniensibus est *nefaria* falsitas, alterare unum verbulum in auctoritatibus; Pater Alva corriget à vobis notatum: & Patres Lovanienses corrigent simul in suis scriptoribus triginta illa tria mille vitia *nefaria*, signata in *Sole Veritatis*; quia ut severissimi judices, ac recti dicunt: *Et hoc notet Lector, ut non detur excusationi locus.* Et si cum Complutensibus illæ triginta tres mille falsitates non sunt *nefariæ*, quia inveniunt pro ipsis triginta tria mille effugia, & excusationes; omnes illas excusationes, effugia, & solutiones habet Pater Alva pro suo verbo, *omnes*: & sic maneat quousque convenientes *omnes* Patres Lovanienses, & Complutenses *omnes* determinent aliquid, in quo *omnes* conveniant.

Nonò: Progrediendo ulteriùs cum censura Patrum Lovaniensium

ſium dicunt, quòd in præpoſitis propoſitionibus univerſalibus, & in aliis ſimilibus, ſecundùm Sanctos, & Interpretes, non loquatur Scriptura, nec fiat minima mentio de errore doctrinæ, ſed de errore peccati; & non peccatis quibuſcumque, ſed graviſſimis, à quibus non excipiunt Sanctum Thomam. Et cùm hac reſponſione transferunt ſtrictiſſimam rem facti ad latiſſimas altercationes ſcholaſticorum: & hoc eſt quod ipſi deſiderant. Patres mei relinquamus interpretes Sacræ Scripturæ, quorum ſententiæ in hac parte ſunt ſine numero. Relinquamus ſcholaſticas quæſtiones, an error intellectus ſit peccatum, quia iſta non ſunt ad rem; & pro, & contra unuſquiſque habebit ſuos Patronos, & loquamur in propriis terminis: Propoſitio hæc: *Omnis homo mendax*, eſt univerſalis, vel particularis? loquitur de peccatis graviſſimis, vel de doctrina, & verbis? *Omnis homo mendax*, quomodò loquitur de peccatis graviſſimis? *Alienati ſunt peccatores à vulva, erraverunt ab utero, & locuti ſunt falſa*, eſt regula univerſalis, vel particularis? *Et locuti ſunt falſa*, quo latere agit de peccatis graviſſimis? Alienati ſunt homines à Deo à vulva, & utero per peccatum originale? & tunc quæ peccata graviſſima ſunt in parvulo? Et ſi originale eſt graviſſimum, ergò eſt majus quàm veniale; quia hoc per vos non eſt, nec vocatur graviſſimum, ſed leviſſimum.

Decimò: Quòd in illis univerſalibus non loquatur Scriptura de erroribus doctrinæ, ſed de errore peccatorum, & quidem graviſſimorum probant Patres Lovanienſes ex Pſal. 13. *Omnes declinaverunt*, &c. quia ibi expreſsè agitur de peccatis graviſſimis. Imprimis diſcurſus eſt ineptus, nam non omnes univerſales loquuntur de eadem materia: & facere Pſal. 13. explicationem Pſalmi 57. & alterius 115. videbitur aliquibus quid ridiculum. Deindè quomodò Pſal. 13. loquitur de peccatis graviſſimis, & non de errore doctrinę cùm ex verbis ab ipſis Patribus allegatis oſtendatur contrarium, & ex toto Pſalmo, qui ſic incipit: *Dixit inſipiens in corde ſuo, non eſt Deus?* Hoc peccatum graviſſimum eſt, ſed pertinens ad errorem doctrinæ. Deindè proſequitur Pſalmus: *Corrupti ſunt, & abominabiles facti ſunt in ſtudiis ſuis*, ubi continentur in primo verſiculo iſta verba. Dicunt doctiſſimi Patres Lovanienſes

quòd ibi non agatur de ſtudio doctrinæ, ſed de peccatis alijs graviſſimis. Infrà ſic etiam dicitur: *Dominus de cœlo proſpexit ſuper filios hominum, ut videat ſi eſt intelligens, aut requirens Deum.* Intelligere, vel non intelligere Deum pertinet ad doctrinam? Denique illud: *Sepulchrum patens eſt guttur eorum, linguis ſuis doloſè agebant, venenum aſpidum ſub labijs eorum, quorum os maledictione, & amaritudine plenum eſt, &c.* omnia verba iſta quid aliud inſinuant, vel expreſsè deteſtantur, niſi errorem doctrinæ? Et iſti magni ſcrutatores, ut defendant quòd Sanctus Thomas, & ejus doctrina non contineatur in iſtis univerſalibus, dicunt illas intelligendas eſſe de peccatis alijs graviſsimis deſtinctis ab erroribus doctrinæ, ubi ipſimet in iſtis univerſalibus comprehendunt doctrinas omnium aliorum Doctorum.

Undecimo: Ignoſcamus (amore Dei, & fraternitatis) omnibus iſtis, ut perveniamus ad ultimam clavem iſtius primæ objectionis, quæ ſic ſe habet: *Undè ſi Pater de Alva univerſales illas de generalitate hominum velit intelligi, involvit Sanctum Thomam per blaſphemiam impijſſimis peccatoribus, nec S. Thomam tantùm, ſed quemlibet Sanctorum.* Scopus ſuorum verborum ſatis clarus eſt; nam P. Alva ſic includendo in iſta univerſali generalitate hominum S. Thomam eſt blaſphemus, non ſolùm Angelico Doctori, ſed omnibus Sanctis. Quis crederet quòd unus Religioſus talis qualis læto animo, & hilari vultu, cum ſumma alacritate reciperet titulum blaſphemi, & ſine cauſa? Solùm cum ſumma modeſtia interrogat Pater Alva; ſi ipſe eſt blaſphemus, quia in univerſalibus illis de generalitate hominum voluit includere Sanctum Thomam; qui in eâdem numero univerſali de generalitate hominum per quadringentos annos contra aſſenſum Eccleſiæ, & conſenſum omnium fidelium incluſerunt Sacratiſſimam Dei Matrem, & Angelorum Reginam Virginem MARIAM, an hoc fecerint per blaſphemiam, vel laudem, & honorificentiam? Si eſt blaſphemia includere in hac univerſali Scripturæ: *Omnes declinaverunt*, &c. Sanctum Thomam; quomodò, qualiter, vel undè voluiſtis vos, & de facto incluſiſtis Virginem MARIAM in eademmet generalitate hominum? Et non quomodocumque ſed affirmantes quòd ex hoc loco Sacræ

Scrip-

Scripturæ, *Omnes declinaverunt*, &c. expreſsè, formaliter, & in individuo, clarè, & apertè conſtaret de Fide Virginem fuiſſe comprehenſam in generalitate omnium hominum?

Duodecimò: Ut compleamus numerum; univerſalem iſtam, *Omnes declinaverunt*, &c. adducunt contra Immaculatam Conceptionem Virginis MARIÆ Pater Joannes de Turrecremata, qui poſteà fuit Cardinalis, Pater Vincentius Bandellus, qui fuit Generalis, Pater Deza, Pater Anonymus, & omnes alij, qui iſtos defendunt, & ſequuntur, ut demonſtratum eſt ex ipſorum verbis in *Sole Veritatis*, verb. *Scriptura Sacra*; & iterùm videbitur latiùs in *Radijs*, Signo 1. Radio 1. nec tamen propter hoc Pater Alva vocavit ipſos blaſphemos: abſit à Religioſo ore tale verbum. Et quia voluit P. Alva includere, non enim incluſit de facto, ſed voluit includere S. Thomam eſt blaſphemus. Certè quòd in re majori, ac graviori ſint multi blaſphemi. De univerſalibus adductis pro peccato originali, & Conceptione Virginis MARIÆ nihil dixerunt Patres Lovanienſes. In illis non fuit blaſphemus Pater Alva; ſed in illis poſitis pro doctrina, ſtatim, ut eximerent ſuum Angelicum Doctorem, invenerunt interpretationem tranſportando univerſales, licet violenter & extortè, ab errore doctrinæ ad errorem peccati. Meliùs eſſet, Patres ac Fratres mei chariſſimi, univerſales omnes adductas à Patre Alva transferre ad errorem doctrinæ, & quòd conatus adhibitus pro Fratre eſſet pro Matre veſtra, Dei, & omnium.

Secunda objectio Patrum Lovanienſium ſic ſe habet: *Hæc habentur ſtatim in principio. Poſteà folio 5. & ſeqq. hæc: fol. 12. ponit hunc ſyllogiſmum deductum (ut loquitur) ex principijs Divi Thomæ: Virgo* MARIA *Mater ſapientiæ, quia dignior, purior, Sanctior, atque excellentior omnibus alijs, cujuſcumque claſſis ſint, debet habere & continere in ſe omnes Sanctitatis ſplendores, puritatis excellentias, &c. quæ conjunctim vel ſparſim reperiuntur in aliquo ipſorum. Sed aliquibus Sanctis, ut Joanni Baptiſtæ, & Jeremiæ, fuit collata gratia illa ſingularis, & ſpeciale privilegium, ut in utero matrum ſuarum ſanctificarentur: Ergò etiam hæc gratia & privilegium ſanctificationis in utero fuit Matri ſapientiæ conceſſum. Folio verò 13. paulò pòſt medium; Si hoc, inquit, argumen-*

gumentum valet positum à Sancto Thoma, hoc etiam nostrum eodem modo erit concludens; quia in eadem materia, figura, & dispositione syllogistica, immò etiam iisdemmet verbis dispositum: Virgo MARIA *Mater sapientiæ, quia dignior omnibus, &c. debet habere & continere in se omnes Sanctitatis splendores, puritatis excellentias, quæ, &c. Sed Angelico Doctori est concessum illud privilegium, ut ejus mentis conceptus, doctrina &c. sint illibata, Sancta, &c. Ergò ista etiam debent convenire Matri sapientiæ Virgini* MARIÆ *in suo conceptu ventris. Et pergit: Argumentum hoc quoad majorem est idem cum antecedenti facto à Sancto Thoma: quoad minorem recipitur ab omnibus scriptoribus Ordinis Prædicatorum: ergò quoad consequentiam est concludens.*

Posito ergò hoc Syllogismo extracto à Nodo, sic prosequuntur: *Hic est Syllogismus, hic Nodus Indissolubilis Patris de Alva. O Nodum Indissolubilem! quia nec Nodus est, Syllogismus aliquis non dico, ut indissolubilis; sed ut Nodus sit, non potest constare nisi tribus terminis; nec in conclusione potest poni aliquis terminus, qui non fuerit in præmissis. Ad hæc qualis est supra-positus syllogismus tuus Lector Jubilate? Cùm enim sit hic ipse in substantia, sed brevioribus terminis: Omne privilegium quod attribuitur alicui Sanctorum, debet attribui Divę Virgini: atqui Divo Thomæ attribuitur immunitas mentis: ergò Divæ Virgini debetur immunitas ventris. Argumentum est à disparatis, & in quatuor terminis; quia prædicatum conclusionis immunitas ventris, nullibi fuit in præmissis. Scias proindè quòd syllogismus tuus iste non sit: absit quòd esset indissolubilis. Et in eo tamen velut in cardine voluitur totus liber tuus: in quo nil agis nisi hujusmodi facere consequentias, & argumentari à conceptu mentis ad conceptum ventris. Quod si verum sit, sicut est, nec omnes quindecim Nodi tui vel unicum Nodum conficient; sed scopæ sunt merè dissolutæ. Vide proindè quo jure librum tuum* Nodum Indissolubilem *vocaveris: profectò non nisi jure præsumpto. Putasti concludere dum scopas coacervasti. Nec te excusaveris quasi solùm argumentatus à simili, aut à pari: dum enim in forma & figura syllogismi Sancti Thomæ syllogismum tuum fabricari te dixisti; sicut ille, ita & tu ex vi consequentiæ argumentari debuisses & inferre: Ergò & Divæ Virgini attribui debet immunitas mentis.*

In primis laudo prudentem astutiam extrahendi ista in lucem

nomi-

nomine alicujus Philoſophiæ Profeſſoris; ſed ego conſulerem, & præſtarem, ut eſſet ſub nomine alicujus Laici, ne diceremus quòd in tam famosâ, graviſſimâ, doctiſſimâque Theologorum familia ſolùm, Profeſſores Philoſophiæ eſſent ignari. Lector ille Jubilatus, & à vobis ſuggilatus, ſcit, quid ſit argumentum, & quòd debeat conſtare tribus ſolùm terminis, & non quatuor, ſcilicet, Majori, Minori, & conſequentiâ, quodq; in concluſione non poſſit poni aliquis terminus, qui non fuerit in præmiſſis: omnia iſta à multis annis didicit, & docuit ille Lector Jubilatus Minor. Sed quod deſiderat ſcire à Profeſſore iſto Philoſophiæ Majore, qui docet rudimenta ſummularum Lectoribus Jubilatis Minoribus: dicat nobis, quot Funiculos debeat habere Nodus? Vel quot Funiculos habeat ille Nodus Gordius? Si hoc diceret Pater iſte Profeſſor Philoſophiæ proculdubio rem mirabilem enodaſſet, & Lector Jubilatus ore aperto audiret & diſceret; ſed de argumento ad quid? Pater Profeſſor pulſatum eſt ad ſcholam, quia liber iſte non vocatur, nec agit de argumentis, ſed de Nodis.

Si Pater iſte Profeſſor, & ejus condiſcipuli legiſſent ſuperiùs poſitam admonitionem ad Lectorem de Nodo Gordio, ibi relinqueret ſarcinam ſui argumenti, & aſſumeret alteram Nodi. Fateor, quòd in argumento fundetur Nodus, ſeu clariùs Nodus deducatur ex argumento. An fundamentum diſtinguatur à relatione, præmiſſæ à concluſione, cauſa ab effectu, &c. poſſet Profeſſor Philoſophiæ judicare, ſed ut video non de Nodis, quia Nodus ut in plurimùm habet colores, cœcus, &c. Dicam tamen aliquid breviſſimè de argumento Profeſſoris Philoſophiæ, ac de Nodo Lectoris Jubilati.

Ex argumento regulato ad normam argumenti Angelici Doctoris, ſic inquit noſter Profeſſor Philoſophiæ: cùm enim ſit hic ipſe in ſubſtantia, ſed brevioribus terminis: *Omne privilegium quod attribuitur alicui Sanctorum, debet attribui Divæ Virgini: atqui Divo Thomæ attribuitur immunitas mentis: ergò Divæ Virgini debetur immunitas ventris. Argumentum eſt à diſparatis, & in quatuor terminis; quia prædicatum concluſionis, immunitas ventris, nullibi fuit in præmiſſis.* Hoc modo ſcoparunt argumentum Profeſſores Philoſophiæ;

ſed jam videbitur quales ſcopæ ſint Philoſophia iſta pro argumentis Theologicis.

Argumentum noſtrum, ut ſæpè repetitur in introductione, eſt hoc: *Omne privilegium quod attribuitur alicui Sanctorum, debet attribui Divæ Virgini*, quoad majorem, ſeu primam præmiſſam concordes ſunt Profeſſores ſcopantes, & Jubilati ſcopati; ſed non ſic quoad minorem: nam Lectores Jubilati ſic illam formarunt: *Sed S. Thomas habuit privilegium, ut numquam erraret in ſuis conceptibus, ſed ſemper eſſent puri, Immaculati, ſine aliqua macula, & nævo;* hæc fuit ſecunda præmiſſa, ex quibus deducta fuit hæc conſequentia: *Ergò hoc etiam privilegium debuit habere Sacratiſſima Virgo* MARIA. Argumentum eſt in forma Syllogiſtica, nec habet quatuor terminos. Sed ad minorem poteſt reſponderi ſic: Sanctus Thomas habuit privilegium, quòd ſui conceptus ſemper eſſent pnri, & numquàm maculati, conceptus mentis concedo, ſed non conceptus ventris. In conſequentia autem variatur appellatio, quia à conceptu mentis Sancti Thomæ argumentatur ad conceptum ventris Beatæ Virginis. Domini Profeſſores Philoſophiæ, hoc eſt argumentum Theologicum, & veſtra ſolutio, & ex argumento noſtro, & ſolutione veſtra compaginamus Nodos ſic; & attendite.

In iſtis univerſalibus S. Scripturæ, *Omnis homo mendax: Omnia concluſit Scriptura ſub peccato: Omnia concluſit Deus ſub incredulitate: Omnes erraverunt, & locuti ſunt falſa;* & alijs ſimilibus, invenitis vos exceptionem pro conceptu mentis veſtri Angelici Doctoris ab errore: & in eiſdem numero univerſalibus vultis includere, & comprehenditis de facto Dei Matrem cum peccato. Iſtum Nodum debetis ſolvere. Sed ſolvitis dicendo, quòd in illis univerſalibus loquatur Scriptura de errore peccati, & non de errore doctrinæ. Patres mei, hoc *dixit inſipiens in corde ſuo: non eſt Deus*: undè ego dico: *Abominabiles facti ſunt in ſtudijs ſuis: Omnes declinaverunt, ſimul inutiles facti ſunt, non eſt qui faciat bonum, non eſt uſque ad unum.*

Item ex meo argumento, & veſtra ſolutione, reſultat alius Nodus. Quæritur an in natura humana deſcendente ab Adam potuerit eſſe aliqua pura creatura, quæ ſemper fuerit pura, & num-

quàm

quàm maculata à primo inſtanti ſui eſſe? Dicit veſtra opinio quòd talis creatura non potuerit eſſe, & in hoc perſtitiſtis per quadringentos annos, & ſimul dicitis, quòd doctrina Thomiſtica genita ab objecto & potentia in intellectu Angelici Doctoris ſemper fuerit pura, numquàm maculata; ſemper Sancta, numquàm cum aliquo defectu aut errore. Et ecce Nodus ex parte mea, Indiſſolubilis ex parte veſtra; quia ſi datur conceptus mentis in natura humana poſt infectionem Adami, qui à primo inſtanti ſui eſſe fuerit purus ac mundiſſimus pro veſtro Angelico Doctore; quare dicitis hoc eſſe impoſſibile pro conceptu ventris Sacratiſſimæ Dei Matris? Hic eſt Nodus ex conceptu mentis, & conceptu ventris fabricatus, ſolutionem iſtius, & aliorum ſimilium in toto hoc libro contentorum exſpectamus; ſed ubi recurſus veſter futurus eſſet ad libros, recurritis ad ſcopas: de quibus & veſtris improperijs nihil curo, nam ſi iſte liber ſit ſcopa Belgica, vel ſcopeta Hiſpanica, non judicabunt Profeſſores Philoſophiæ; ſed Lectores actuales legentes illum, vel Lectores Jubilati ab omni paſſione, & protervia, &c. quibus iſtam dirigimus præfationem.

Nomina Auctorum in hoc Libello contentorum.

A

Abrahamus Bzovius.
Adam Anglicus.
Adam Dei Patientia.
Adam à Sancto Victore.
Ægidius de Campis.
Ægidius Romanus.
Alanus Boëtius.
Albertus de Brixia.
Albertus Castellanus.
Albertus Castrensis.
Albertus Duimius.
Albertus Magnus.
Albertus Orlamide.
Alexander Alensis.
Alexander Hiultetus.
Alphonsus.
Alphonsus à Castro.
Alphonsus Fernandez.
Alphonsus Giron.
Amadæus Salius.
Sanctus Ambrosius.
Ambrosiani.
Ambrosius Catharinus.
Ambrosius Pennalosa.
Ameysicus de Campo.
Andreas Boucardo.
Andreas à Buadalupe.
Andreas Houtereau.
Andreas Comppestein.
Andreas Mendo.
Andreas Piranellus.
Andreas Saiousayus.
Andreas Sausaius.
Angelicus à S.Francisco.
Annibaldus Annibalensis.
Annibaldus Atrebatensis.
Annibaldus Carmelita.
Annibaldus Dominicanus.
Anonymus Anglicus.
Anonymus Ordin. Prædicatorum.
Anonymus Pampilonensis.
Anonymus tempore Sixti.
Sanctus Anselmus.
Anselmus de Valle.
Sanctus Antoninus.
Sanctus Antonius.
Antonius Calderon.
Antonius del Castillo.
Antonius de Corduba.
Antonius Davé.
Antonius Fornetius.
Antonius de Fueites Diota.
Antonius Hennegan.
Antonius Lampanus.
Antonius Lucinus.
Antonius de Lupian.
Antonius de Mocharijs.
S. Antonius Paduanus.
Antonius Pizamanus.
Antonius Possevinus.
Antonius Rivera.
Antonius Rosende.
Antonius Sanderus.
Antonius Senensis.
Antonius Venetus.
Antonius de Waitte.
Appollinaris.
N. Arauxo.
Ardencus Papiensis.
Aristoteles.
Aubertus Miræus.
Auctor Cronodromi P. Benedictinus.
Auctor gestorum Clementis VIII.
Sanctus Augustinus.
Augustinus Natalis.
Augustinus Hunnæus.
Augustinus Wichmans.
Aymericus de Barriq.

B

Balthasar Arias.
Balthasar Moscoso de Rosaz & Sandoval.
Bartholomæus d'Astroy.
Bartholomæus Carnetensis.
Bartholomæus de Luca.
Bartholomæus de Spina.
Bartholomæus de Serrarijs.
Sanctus Basilius.
Basilius Pontius.
Bawagan.
Beda.
Benedictinus incognitus.
Benedictus Gognonus.
Benedictus Laserna.
Bernardinus de Aiala.
Bernardinus de Bustis.
Bernardinus Rodriguez.
S. Bernardinus Senensis.
S. Bernardus.
Bernardus de Parentinis.
Bernardus Persan.
Bertrandus Loth.
Bideles.
Binarius.
Blasius à Castro.
Bochellus.
Boëtius.
S. Bonaventura.
Boulæus.
N. Brun.

C

Cajetanus.
Capredus.
Carolus Maguien.
Carolus Monthral.
N. Castillo.
Christianus Massæus.
Christophorus Brignónes.
Christophorus de Saves.
Christophorus de Vegni.
Chrysostomus Favellus.
Claudius Doresmieux.
Claudius Dausquius.
Claudius Spinæus.
Compilat. Analyt. doctrin.

Con-

D

E

F

G

H

Helsinus Abbas.
Henricus Balteseinus.
Henricus de Buzman.
Henricus Caldenhaven.
Henricus de Gandavo.
Henricus Gorrichem.
Henricus Herunt.
Henricus d'Orse.
Henricus Quentellus.
Henriquez.
Hermannus N.
Hernæus de Landa.
Sanctus Hieronymus.
Hieronymisiani.
Hieronymus de Logana.
Hieronymus de Ormachea Guerrero.
Hieronymus Vielmus.
S. Hilarius.
Hugo de Argentina.
Hugo Besuntio.
Hugo Sefelinus.
Hugo Triser.
Hugo de Sancto Victore.
Humbertus incognitus.
Humbertus Ord. Prædicat.
Humbertus de Romanis.
Hyacinthus Apalegius.
Hyppolitus Maraccius.
Hyppolitus Maria Benaria Monte-regali.
Hyppolitus de Olivares.

Hæretici.

Abbatus Oxoniensis.
Agricola Zuratius.
Andreas Rivetius.
Antonius Corvinus.
Antonius Thysius.
Antonius Walæus.
Arius.
Augustus Varenius.
N. Beust.
N. Bugenhagius.
Centuriatores.
David Caillet.
David Parcus.
Franciscus Gomara.
Guilielmus Rosingius.
Hermannus Springelius.
Hericius Rhonel.
Hieronymus Welter.
Jacobus Lindemannus.
Jacobus Sankius.
Joannes Calvinus.
Joannes Gerardi Jenensis.
Joannes Georgius Dorsch.
Joannes Henric. Ottingeus.
Joannes Polyandrus.
Joannes Wigandus.
Lambertus de Rijck.
Marcus Anton. de Dominis.
Martinus Kemnitius.
Martinus Lutherus.
Mathias Illyricus.
N. Montacutius.
Mornæus.
Nicolaus Bideli.
Pelagius.
Rodulphus Hospinianus.
Sabellius.
N. Sarcerinus.
Thomas James.
Tilmannus Heshuisius.
N. Witak

I

Jacob Patriarcha.
Jacobus Atrebas.
Jacobus de S. Carolo.
Jacobus Christopolitanus.
Jacobus de Clausa.
Jacobus de Hossa vel Osa.
Jacobus Ianiensis.
Jacobus Layvez.
Jacobus Perez de Valentia.
Jacobus de Riddere.
Ignatius Galvan.
S. Ignatius Loyola.
S. Ildephonsus.
Ildephonsus Byron.
Ildephonsus Vasquez.
Joachim.
Joannes Adæ.
Joannes Alanus.
Joannes Aleamius.
Joannes Amadæus.
Joannes Andreas.
Joannes Antonius d'Aubermont.
Joannes Antonius.
Joannes Anton. Velasquez.
Joannes Arboreus.
Joannes Barcovius.
Joannes Baptista Ignatius.
Joannes Baptista Fulgosius.
Joannes Baptista Masculus.
Joannes Baptista Poza.
Joannes de Basilæa.
Joannes de Beckenhaud.
Joannes Bolandus.
Joannes Brizius.
Joannes Bromiardus.
Joannes de Bruxella.
Joannes Bunderus.
Joannes Carthagena.
Joannes de Camponanes & Osorio.
B. Joannes de Capistrano.
Joannes Capreolus.
Joannes Caillon.
S. Joannes Chrysostomus.
Joannes Croocius.
Joannes David.
Joannes Dominic. de Montagniolo.
Joannes Duns Scotus.
Joannes Ernest.
Joannes Ernest de Surlet.
Joannes de Faur.
Joannes Flaminius.
Joannes Gallus Burgensis.
Joannes Gerardi Minorita.
Joannes Gerson.
Joannes de Guinicurte.
Joannes de la Haye.
Joannes de Ianua.
Joannes à Iesu-Maria.
Joannes Iosephus Boussantellus.
Joannes Iudocus Vivaldus.
Joannes Launoy.

Joan-

Petrus Cellensis.
Petrus Clercq.
Petrus Comestor.
Petrus de Flagello.
Petrus Lombardus.
Petrus de S. Maria.
Petrus Muytinez.
Petrus de Natalibus.
Petrus Niger.
Petrus Ojeda.
Petrus d'Orgemont.
Petrus Pellican.
Petrus Perea.
Petrus Porzovius.
Petrus Possevinus.
Petrus Robina.
Petrus Roche.
Petrus Rogerius.
Petrus Sigler de Umbria.
Petrus de Simancas.
Petrus de Sobrevilla.
Petrus Soave.
Petrus Schemensis.
Petrus de Tarantasia.
Petrus à Valle clausa.
Petrus de Vincentia.
Petrus de Urbino.
Petrus de Vriese.
Phares.
Philippus Buovol.
Philippus de la Crux.
Philippus Labbe.
Philippus Salarge.
Pintus Ranurez.
Plodius.
Pontius Carbonellus.
Primasius.
Proculus.
S. Prosper.
Prosper Resta.

Pontifices.

Petrus Apostolus. Leo Magnus seu I. Gelasius I. Innocentius III. Innocentius IV. Innocentius V. Ioann. XII. Clemens VI. Innocent. VI. Urbanus V. Urbanus VI. Innocentius VII. Nicolaus V. Sixtus IV. Innocent. VIII. Alexander VI. Pius III. Iulius II. Leo X. Adrianus VI. Paulus III. Iulius III. Marcellus II. Paulus IV. Pius V. Pius V. Gregorius XIII. Sixtus V. Urban. VII. Gregorius XIV. Innocent. X. Clemens VIII. Paulus V. Gregorius XV. Urbanus VIII. Innocentius X. ALEXANDER VII.

R

Raphaël de Pornasio.
Raymundus Procurat. Ord. Minorum.
Reginaldus.
Reginaldus Cavanao.
Remigius Florentinus.
Richardus à S. Laurentio.
Richardus Magister S. Pal.
Richardus Maria.
Richardus Smithæus.
Richardus de S. Victore.
Robertus Bellarminus.
Robertus Kiluardbi.
Robertus Licheto.
Romanus à S. Philippo.
Rupertus.

S

Samuel de Cassinis.
Scotus.
Sebastianus Brant.
Seraphinus Caponi.
Serrarius.
Servatius Laruelz.
Severinus Polonus.
Soldanus Babiloniæ.
Sousinas.
Sixtus Senensis.
Stephanus de Boutier.
Stephanus de Nova-villa.
Stephanus Perez.
Stephanus Sampajo.
Stephanus de Seulis.
Suarius.
Silvester Mazolinus.
Silvester de Pierio.

T

Tamajus de Salazar.
Tatianus.
Thales Milesius.
Tertullianus.
S. Theodoretus.
Theodoricus de Silvestren.
Theophilus Cremonensis.
Theophilus Raynandus.
Timotheus Veronensis.
Thomas Anglicus.
S. Thomas de Aquino.
Thomas Argentina.
Thom. Gagliardo de Gerate
Thomas Leonardi.
Thomas Iorsius.
Thomas Nerius.
Thomas Suetonia.
Thomas Truxillo.
Thomas Turcus.
Thomas Valsingamus.
Thomas Villar.
S. Thomas à Villa-nova.
Thomas de Vio Cjetanus.

V

Vincentius Bandellus.
Vincentius Belluacensis.
Vincentius Burgensis.
Vincentius Dodi.
Vincentius Giachorus.
Vincentius Harlemius.
Vincentius Lirinensis.
Vincentius Iustinianus.
Vincentius Ferrerius.
Ulricus de Argentina.
Universitas Lovaniensis.
Universitas Parisiensis.
Universitas Salmanticensis.

W

Wigandus Cauponus.

X

Xantes Mariales.

OPERIS
INTRODUCTIO
NODI
INDISSOLUBILIS.

ULtifariàm, multiſque modis olìm Deus loquens per aliquos, & antiquos Scriptores, manifeſtavit mundo adventum ſuæ Sacratiſſimæ Matris MARIÆ, quando in generatione, & mira ſua Conceptione in utero B. Annæ nata fuit ex ſemine David ſecundùm carnem, & à Deo ſecundùm animam; primum ejus egreſſum fuiſſe rectum & Immaculatum, utpotè virgam ex radice Jeſſe, in qua nec nodus originalis, nec cortex actualis culpæ fuit; ſanctum extitiſſe, mundum, purum, & ab omni prorsùs macula alienum; quia Divinâ gratiâ præveniente ab omni Adæ contagio in ſui animæ infuſione expers fuerat, & immunis. Sed myſterium hoc, quia abſconditum ab oculis mortalium, utpotè dependens à ſola Dei voluntate, potentiâ, & amore, uſque modò non ab omnibus Catholicis reci-

A pitur.

pitur. Etenim aliqui, & in dilecto populo Dei ex præstantioribus, adhuc non solùm dubitant, sed negant, & contradicunt, atque receptæ hujus veritatis in universali Ecclesia Dei unanimem consensum aperto Marte impugnant.

Aliqui verò Defensores piæ sententiæ Immunitatem istam & Præservationem à peccato originali conati sunt demonstrare, & persuadere populis ex aliquibus sacræ Scripturæ novi ac veteris Testamenti locis. Sed cùm ista sit latissimus campus, & tot habeat vias discurrendi, quot sensus, glossæ, & interpretationes in ea reperiuntur; & portæ ad eam ingrediendum, & egrediendum inveniantur duodecim, juxta numerum illarum Civitatis sanctæ Hierusalem: dum quilibet miles armatus loricâ, & thorace, lanceâ, & gladio, aliquibus auctoritatibus (ut sunt illæ: *Inimicitias ponam inter te & mulierem, & semen tuum & semen illius: ipsa conteret caput tuum, &c.* Genes. 3. versic. 15. Vel illa: *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.* Cantic. 4. versic. 7. Aut altera: *Ave Maria gratiâ plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus, &c.* Luc. 1. v. 28.) incedit per portam orientalem Conceptionis; Oppugnator recurrit ad occidentalem Assumptionis, vel ad meridionalem Incarnationis. Et si ab istis rationis vi expellitur, castrametatur ad suam aquilonarem Sanctificationis. Quarè triumphus in hac parte Scripturæ sa-

ſacræ, utpotè in materiâ difficili, & ab humanis oculis remotâ, remanet ſemper in oſtio, & numquàm clara, apertaque victoria reportari poteſt de hoſte.

Ideò alij relictâ Scripturâ, veritatem iſtam Immunitatis ſacratiſſimæ Virginis MARIÆ nituntur probare ex libris ac ſcriptis Sanctorum Doctorum, & antiquorum Eccleſiæ Patrum. Sed cùm eorum tempore non eſſet in horologio Eccleſiæ ſignata Feſtivitas Conceptionis; numquàm manum impoſuerunt, vel digito demonſtrarunt clarè, & expreſsè primam horam illius diei; ſed univerſaliter, & in communi tantummodò indigitarunt aliquas favorabiles locutiones: ut eſt illa Auguſtini in libro de Natura & gratia: *Excepta Virgine* MARIA, *de qua propter honorem Domini, cùm de peccatis agitur, nullam volo habere quæſtionem.* Et illa Anſelmi de Conceptu Virginali: *Sed quia decebat, ut illius hominis Conceptio de Matre puriſſimâ fieret: Nempè decens erat, ut eâ puritate, quâ major ſub Deo nequit intelligi, Virgo illa niteret, &c.* Vel altera S. Hieronymi Pſal. 77. circa medium, ubi ſic inquit: *Ecce Dominus venit in Ægyptum in nube levi. Nubem levem aut propriè Salvatoris corpus debemus accipere, quia leve fuit, & nullo peccato gravatum eſt. Aut certè nubem levem debemus S.* MARIAM *accipere, nullo ſemine humano prægravatam. Ecce Dominus venit in Ægyptum ſæculi iſtius quaſi nubem levem Virginem, & deduxit eos in nube diei: nubes enim illa non fuit in tenebris;*

 ſed

sed semper in luce. Impugnatores avertunt has & alias à primo instanti, & puncto Conceptionis passivæ ad Conceptionem activam. Undè enumerando aliqui Italicè primam horam ad mane; & alij Hispanicè vel Gallicè ad vesperam, factus est mane, & vespere dies unus: & cùm ab isto non excludatur occasus, tenebra, & nox; horam Præservationis reducunt ad horam Sanctificationis: nec illam fuisse horam primam pro nostra pia sententia, sed morulam secundam pro sua tenaci opinione constantissimè proclamant.

Propter hanc confusionem evitandam, aliqui relictis sacrâ Scripturâ,& SS. Patrum testimonijs transierunt ad rationum argumenta. At quando ipsi existimant se habere syllogismum dispositum in forma & figura: ut est ille: Quidquid Ecclesia colit, & præcipit celebrare in Divinis officijs, est sanctum, purum, & Immaculatum; sed Ecclesia colit & præcepit celebrare in officio & Missa mysterium Conceptionis: ergò illud fuit, & est sanctum, purum, & Immaculatum. Vel ille: Omnes gratias, prærogativas, atque privilegia, quæ Sapientia increata novit, vel Divinus intellectus ab æterno judicavit esse possibilia, & non repugnare, immò esse justum, sanctum, congruum, melius & perfectius pro honore, gloria, decore, pulchritudine, atque decentia suæ Genitricis Virginis

MA-

MARIÆ; omnia voluntate efficaci voluit ipſi communicare, & omnipotentiâ ſuâ infinitâ de facto, ac cum effectu contulit; ſed Divinus intellectus ſuâ æternâ ſapientiâ cognovit eſſe poſſibile, congruum, melius, honeſtius, ac perfectius pro honore, gloria, decore, pulchritudine, & decentia ſuæ Genitricis, ut à primo inſtanti ſuæ Conceptionis, & animationis in utero careret maculâ, peccato, & defectu, ut ſemper eſſet & diceretur pura, candida, Immaculata, plena gratiâ, &c. Igitur hoc voluntate æternâ & efficaci voluit dare, atque omnipotentiâ ſuâ infinitâ Matri ſuæ MARIÆ de facto contulit. Ad hæc, inquam, & ſimilia argumenta reſpondent Defenſores opinionis contrariæ: aliqui, quòd peccet major: alij verò quòd claudicet in minori, & conſequentia ſemper ſequatur debiliorem partem. Et occurrendo diſtinctionibus, quantumcumque pulchra, nitida, & efficacia ſint argumenta (ut ſunt omnia illa ab Hugone Sefelino in ſua Corolla Virginea facta pro Virginis Conceptione) ſemper in actu primo negatur minor; & de gratia tantùm conceditur in actu ſecundo. Admittunt ſolùm ſenſum diviſum, quia numquàm volunt pervenire ad ſenſum compoſitum. Condemnant materiam primam, & nolunt admittere formam puram. Et ſic licet in nulla ratione inveniant ſolutionem juris; in omnibus tamen reperiunt reſolutionem facti. Et inter

nego, concedo, & distinguo; Virginis Dei Matris puritas est, quæ negatur; peccatum originale conceditur, & in veritate pro puritate nihil manet distinctum.

Ideò tandem aliqui, omittendo Scripturam sacram, sanctos Patres, rationes & argumenta, recurrunt ad auctoritatum congeriem, adducendo Auctores pro pia sententia in numero magno, & multitudine copiosa. Sed cùm isti non sint ex ordine & familia Prædicatorum, intra claustra Religionis Dominicanæ, quorum doctrinam tantummodò recipiunt & sequuntur; reliquos ut irregulares Auctores, nullam apud ipsos fidem habentes, & extra suum Ordinem loquentes, totaliter rejiciunt, vel dicendo absolutè esse falsos, fictos, & suppositos; vel si admittunt Auctores addunt ipsorum libros, sententias,& verba fuisse vitiata, adulterata, addita, & diminuta. Et si aliquando recipiunt Auctores, & auctoritates, contemnunt ipsorum rationes & argumenta; asserentes esse pias quasdam conjecturas, congruentias frivolas, sine solida scientia aut veritate fabricatas; sed in quadam apparenti, indiscreta tamen, ac vulgari devotione fundatas. Vel denique affirmant, ut quidam Notitiosus P. Complutensis modò scribebat, Auctores modernos nihil de novo dicere in hac materia; sed omnes transcribere ab antiquis; quique cùm isti jam sint antiquati, & à suis

ſuis profligati, antequam ipſos legant, relêgant. Et ſic uſque modò manet controverſia præſens de principio in ſuo principio.

Omnia ſuperiùs dicta ſic eſſe ut manent relata, breviter ac facillimo negotio comprobatur, non ex antiquorum & aliàs tritis teſtimonijs, ſed ex iſtius noviſſimi Scriptoris Ordinis Prædicatorum citatâ auctoritate ſic dicentis cap. I. ſuarum Notitiarum §.4. *Multa de libro iſto*, id eſt, SOLE VERITATIS, *ad aures meas non ſine animi dolore devenerant, & adhuc legere non decreveram: quia longâ experientiâ didici, quòd triginta ab hinc annis ferè omnes libri (qui, ſicut arena quæ eſt in littore maris, multiplicantur) qui de controverſia iſta imprimuntur, idem repetunt; & impletur illud: muta ſtylum, & facies librum; & uno perlecto eſt idem ac ſi omnes legerentur: ſiquidem nec ullam rationem, aut auctoritatem de novo adducunt.* Hucuſque Notitioſus iſte Pater in Univerſitate Complutenſi primarius Profeſſor, qui edidit aliquos libros Morales, & Scholaſticos, & eſt ex præcipuis Magiſtris ſuæ Religionis, cujus juſſu contrà SOLEM VERITATIS in arenam deſcendebat. Et poſt longam experientiam, (quæ indagandæ veritatis ultima & infallibilis eſt regula) protulit hanc diffinitivam ſententiam, ſcilicet, quòd libri impreſſi à triginta annis in controverſia Conceptionis pro pia ſententia omnes ſint, ſicut arena quæ eſt in littore maris, multiplicati ex

ſola

ſola ſtyli mutatione; eſſeque multiplicare gentem, ſed ſine lætitia: quia omnes idem repetunt; unoque perlecto, eſt idem ac ſi omnes legerentur: ſiquidem nec unam rationem aut auctoritatem de novo adducunt. Perpendat doctus ſingula hæc verba, quia continent rariſſimam notitiam. Cùm igitur per triginta annos nulla inventa fuerit de novo ratio Theologica, aut Scripturæ vel Sanctorum Patrum auctoritas à ſcribentibus pro pia ſententia; ſed omnes libri tranſcripti ſint unus ab alio, ut iſte peritiſſimus homo longâ experientiâ didicit; & ille noſter VERITATIS SOL ex ſolo auditu tantum talemque generaverit in eo animi dolorem, & ex viſu tantas pepererit mœroris querelas, ululatus, & lachrymas; neceſſe erit quærere alias rationes, Scripturas, Patres, & auctoritates, quæ auditæ, viſæ, & tactæ admittantur ut novæ, & non generent animi dolorem, ſed cordis lætitiam, gaudium, & tripudium.

Res equidem mirabilis, immò incredibilis videbitur hujus Notitioſi ſcriptoris verba audientibus; quòd à primo Decreto Summi Pontificis Pauli V. expedito anno 1617. vel à ſecundo Gregorij XV. promulgato anno 1622. à quibus ferventiori curſu, conatu, ac propenſione, ut decantarent Dei Genitricis Immaculatam Conceptionem, cœperint Auctores libros integros ſcribere pro ipſius defenſione, ex omni tribu, lin-

linguâ, & natione, quæ sub cœlo Ecclesiæ Catholicæ est, non tantùm sicut arenam, quæ est in littore maris; sed quantùm stellas cœli, quæ in perpetuas fulgebunt æternitates. Ut sunt illa nostri sæculi luminaria magna D.D. Antonius Calderon quondàm Magister Principissæ Hispaniarum, qui tandèm obijt electus Archiepiscopus Granatensis. D.D. Ludovicus Crespi à Borja Episcopus Placentinus, & Legatus extraordinarius ad Romanam Curiam pro causâ Immaculatæ Conceptionis, ac tàm fœlici eventu, ut visum est, in suo contra Arpalegum repetito propugnaculo. D.D. Franciscus Guerra Ordinis Minorum Episcopus etiam Placentinus, qui obijt Ambasiator pro hac eadem causâ Conceptionis, in suis duobus ingentibus tomis de Majestate gratiarum Deiparæ. Illustrissimus D. Joannes Merinero quondàm Generalis Ordinis Minorum, & nunc Episcopus Vallisoletanus, in suo Libello per modum Epistolæ ad Catholicum Regem nostrum Philippum IV. D.D.Petrus de Perea Ordinis sancti Augustini, & Episcopus Ariquipensis in Regno Peruano. D.Payus de Rivera etiam Episcopus in Indijs, & ejusdem Ordinis Eremitarum S. Augustini. D. Joannes Serrano Episcopus Azernensis Ordinis Minorum, ac tandèm D.D.Franciscus de la Cruz S.P.N. Dominici, & Episcopus sanctæ Marthæ. Gregorius de la Peñuela. Ex Religiosis Ordinibus: Reverendissimus P.Bene-

dictus de la Serna Generalis Ordinis S. Benedicti. R.P. Franciscus Crespo Abbas Montisserrati. R.P. Nicolaus de la Iglesia Visitator Generalis Ordinis Carthusiensium. R. P. Philippus de la Cruz Ordinis S.Basilij. R.P. Magister Gabriel de Morales. R. P. Didacus Lopez de Andrada. R. P. Petrus de Simancas in duobus Opusculis, & R. Petrus de S. Maria ejusdem Religionis Eremitarum. R. P. Joannes à Jesu Maria Carmelita excalceatus. Ex Societate Jesu scripserunt sequentes: Venerabilis P. Joannes Eusebius Nierembergius. Doctissimus P. Joannes Antonius Velazquez. P. Ambrosius de Peñalosa. P. Pintus Ramirez. P. Joannes Perlin. P. Ferdinandus Quirinos de Salazar. R. P. Theophilus Raynandus in subscripta pietate Lugdunensium. P. Andreas Mendo. P. Josephus Guarnizo. P. Petrus Posinus. P. Nicolaus Cicovius. P. Andreas Pianellus. P. Didacus Alphonsus de Malvenda, & Amedeus Salius. Ex Clericis Minoribus: R. P. & numquàm satis laudandus Hippolytus Marraccius, & P. Antonius Rosende. Ex Sœcularibus: Anselmus del Valle. Christophorus Brignones. Hieronymus de Ormachea Guerrero. Didacus de la Cueva. Didacus Sanchez Portocarrero. Ferdinando de Vergara Cavezas. Franciscus de Luna. D. Escabiac Gallus. Joannes Amadeus Rota. Antonius de Fuertes Viota. Franciscus de la Cueva, & Sylva.

Ga-

Gabriel Bocangel Unzueta. Gregorius Lopez Madera. Gregorius Lupar. Joannes à S. Maria. Hippolytus de Olivares. Ludovicus de Paracuellos. Hugo Sifilinus. Michael Ybanez de Segovia. Didacus Xarava. Denique ex Ordine Fratrum Minorum P. Petrus Sigler de Umbria. P. Franciſcus Hondeghem. P. Joannes de Quiros. R. P. Franciſcus à Sancta Clara. Thomas Gagliardo de Geraze. R.P. Franciſcus Maria Piſtoia; & unus P. Gallus Avinionenſis, qui ſcripſit in 4. Gallicè, cujus nomen modò mihi non occurrit. P. Petrus de Alva cùm alijs Armamentarium Seraphicum; expoſitionem litteralem in Canticum Magnificat, & SOLEM VERITATIS, contra quem exorta eſt hæc Notitioſi Patris tempeſtas. Cujus notitiæ, & continua lectio in Libris de Conceptione ita eſt aſſidua, continua, & univerſalis, ut longâ experientiâ didicerit (neque in prænumeratis Auctoribus, qui integros Libros ſcripſerunt, neque in alijs ſine numero, qui ediderunt Conciones, Quæſtiones, & Panegyricas laudes, de quibus latè in noſtra Militia) vel unicam inveniri rationem, vel auctoritatem novam. Hoc dicunt, hoc ſcribunt, & ità nudè affirmant, & aſſeverantèr hodiè repetunt, ac credunt; ut ab ipſiſmet cogamur pro hujus Myſterij illuſtratione relinquere arenam tritam, ac veterem, quæ eſt in littore maris, & dirigere proram ad inveſtigandam terram novam in

novo Orbe, cœlum novum, atque novam auroram Orientem ex novo Eccleſiæ Sole; cùm circa rationes & auctoritates nullus à triginta annis potuerit dicere: *Ecce nova facio omnia;* immò nec aliquid habeamus, quia nova non ſunt, & vetera reputantur quaſi non eſſent.

Deſiderans igitur, ut ad ultimum, & expectatum finem perveniat hæc undique à tot ſæculis exagitata quæſtio, & antiqua controverſia; poſt diuturnam, maturam, continuam meditationem, & juge ſtudium, placuit benignitati Divinæ manifeſtare hanc novam, planam, ſecuram, facilem, compendioſam, & irrefragabilem viam, ad probandum clarè, patentèr, evidentèr, atque ad hominem, Dei Matris MARIÆ puriſsimam, ac Immaculatam Conceptionem ex hoc indiſſolubili Nodo. In quo relictis omnibus ſuperiùs relatis evaſionibus, anfractibus, & tergiverſationibus, ſaltem ut in iſto regni cæleſtis theſauro, inter tot vetera, inveniatur aliquid novi; pro Scriptura ſacra Canonicâ, in novo & veteri Teſtamento à Spiritu ſancto dictata, uſurpabimus nobis tantummodò aliam Scripturam novam Angelicam; opera, videlicet, libros proprios vel adſcriptos S. Thomæ Aquinati. Pro Sanctis Doctoribus, & Eccleſiæ præcipuis Patribus, præcisè ſectabimur Doctores, & Scriptores novos ac modernos Dominicanæ familiæ. Pro argumentis denique, auctoritatibus, rationibus, inſtantijs, atque con-

congruentijs, aſſumemus tantùm elogia, encomia, privilegia, dicta, ſcripta, & publicata non mutato ſtylo, ſed novo de mirifica doctrina, ſapientia, eruditione, & ſcientia ſui Angelici Præceptoris: atque excellentias, & laudes illas per totum terrarum orbem ſeminatas, receptas, acclamatas, ſparſaſque non per arenam, quæ eſt in littore maris; ſed rutilantes in libris, concionibus, immò Breviarijs, & Officijs Eccleſiaſticis, in particulari à ſingulis, & in communi à tota Religione mirificè decantatas: ſeu (ut uno verbo hìc omnia infrà dicenda comprehendantur) relinquendo patrocinia externa hucuſque communia omnibus Auctoribus ſuprà relatis ex ſacræ Scripturæ latitudine, Sanctorum Patrum devotione, vagâ argumentorum ac rationum confuſione, & auctoritatum ancipiti imbecillitate, præ nimia ſenectute propemodûm nutantia; ſolùm revolvemus ſcripturas publicas, libros communes, argumenta ſolida, rationes evidentes, atque totaliter concludentes repertas in auctoribus Dominicanis, nova ſemper & ubique rara, & inaudita Scribentibus de, & ex profunda, & non ſatìs laudata doctrina ſua Thomiſtica.

Incipiendo igitùr cum ipſa ab univerſalioribus principijs: Conceptio ut ſic ſecundùm totam ſuam latitudinem dividitur primò, & per ſe, univocè, & adæquatè in Conceptionem mentis, & Conceptionem ventris; un-

dè communiter dicitur : *Concipit homo mente, mulier verò concipit alvo.* Secundò, eodem modo dividitur Conceptio in creatam, & in increatam. Tertiò dividitur in naturalem, & supernaturalem. Quartò dividitur in puram, & impuram; & in hac divisione omnes consentiunt Theologi, atque Philosophi. De quibus loquitur latè Gerson in Centilogio de conceptibus existente part. 3. suorum operum, ubi inter alia in 1. partitione docens quomodo solus intellectus concipiat non autem voluntas, prosequitur sic : *Quæ spiratio non æquè propriè vel usitatè Conceptio nominatur, nec aliquo modo generatio dici debet, sed spiratio. Conceptus entis in universali rerum utero, sicut & amor incitans ad concipiendum multiplex invenitur; Divinus, Angelicus, rationalis, animalis, vitalis, & purè naturalis. Conceptus entis relatus ad primum concipientem Deum semper est bonus, pulcher, nobilis, & generosus, nec aliter esse potest. Secùs si fiat relatio ad creaturas quæ concipiunt, & concipiuntur, præsertim si rationes sint & liberæ: Conceptus enim peccatorum sunt ignobiles, degeneres, & spurij, seu bastardi, &c.* Et infrà : *Conceptus in omni creatura reperibiles reperiuntur in homine, qui propterea dicitur omnis creatura, vel minor mundus. Hæ sunt Conceptiones intellectualis, scilicet, rationis, animalis, vitalis, & purè naturalis, &c.* Et super singulas discurrit latissimè. Et quoad Conceptionem mentis, seu ventris, increatam & supernaturalem, prima Sanctissimæ Trinitatis persona Pater, concipiendo men-

te Eſſentiam infinitam, ſive Naturam ſuam æternam, immenſam, &c. gignit Filium ſuum primogenitum Verbum Divinum, juxta illud Pſalmi 109. verſ. 4. *Tecum principium in die virtutis tuæ in ſplendoribus Sanctorum: ex utero ante Luciferum genui te*, & illud Iſaiæ cap. 66. verſ. 9. *Numquid ego, qui alios parere facio, ipſe non pariam dicit Dominus? Si ego, qui generationem cæteris tribuo, ſterilis ero? ait Dominus Deus tuus.* Et quòd hæc æterna mentis Conceptio, ac Divina Paterni uteri generatio tàm activè, quàm paſsivè fuerit pura, ſancta, Immaculata, ab omni prorsùs errore, defectu, & macula aliena, utpotè concipientis, & concepti: generantis, & geniti (ut dicunt Eccleſia & Fides: *Lumen de lumine, Deum verum de Deo vero*) eſt omnibus Chriſticolis per ſe notum. Alia fuit etiam Divina & ſupernaturalis Conceptio ventris: quando, ſcilicet, in plenitudine temporis ſacratiſsima Virgo MARIA virtute Spiritûs Sancti fœcundata, concepit in utero, & genuit primogenitum, ac unigenitum ſuum Redemptorem noſtrum, & Dominum JESUM CHRISTUM, verum Deum & hominem, juxtà illud Iſaiæ cap. 7. verſ. 14. *Propter hoc dabit Dominus ipſe vobis ſignum: Ecce Virgo concipiet, & pariet Filium, & vocabitur nomen ejus Emmanuel.* Et Lucæ cap. 1. verſ. 30. *Ne timeas* MARIA, *inveniſti enim gratiam apud Deum: Ecce concipies in utero, & paries Filium, & vocabis nomen ejus* JESUM, *&c.* Et hanc Conceptionem

tam

tam activè, quàm passivè etiam fuisse puram, sanctam, Immaculatam, ab omni fœditate, peccato, & macula immunem, omnes Catholici uno ore, & Fide profitentur atque prædicant. Undè de his duabus Conceptionibus mentis, & ventris, utpotè Divinis, & supernaturalibus, ac totalitèr extra nostrum assumptum, nihil in hoc Opusculo occurret dicendum.

Aliæ sunt Conceptiones merè communes, finitæ, limitatæ, & naturales. Conceptio mentis est illa, quâ homo ex objecto, & potentia concipit, & generat notitiam, seu verbum mentale. Conceptio autem ventris est illa, quâ ex patre gignitur, & ex matre concipitur proles, seu filius. Ista sunt principia per se nota, quibus nutriuntur parvuli in scholis: an autem inter istas duas Conceptiones mentis, & ventris merè humanas, totalitèr creatas, naturales, finitas, & limitatas, ligatas, scilicet, funiculis Adam, fuerit aliqua Conceptio pura, Immaculata, immunis ab omni defectu, errore, sorde, peccato, maculâ, & culpâ, &c. Hoc opus, hic labor: quia à quingentis annis & ampliùs inter majores, & minores Theologos, & magna, & maxima fuit excitata controversia, hucusque nondùm decisa. Aliqui ex majoribus dicunt, nullam fuisse in rerum natura personam merè humanam descendentem ab Adam viâ naturali, quæ habuerit suas Conceptiones ventris sine peccato, & maculâ. Benè tamen, inquiunt, fuit aliqua persona hu-

humana, quæ habuit ſuos Conceptus mentis, licet fuerit filius Adæ ſine errore & defectu. Alij autem Theologi minores vice versâ affirmant nullam fuiſſe perſonam propagatam ab Adam, quæ ſuos habuerit Conceptus ventris, ac mentis ſine aliquo errore, aut defectu. Benè tamen addunt, hanc regulam generalem habuiſſe tantummodò unicam exceptionem, id eſt, fuiſſe aliquam perſonam humanam, quæ in ſuo Conceptu ventris & mentis fuerit ſine ulla culpa, & macula, errore aut defectu, &c. Iſti ergò duo Conceptus mentis, & ventris funiculi ſunt, quibus ligatus, & occultus hucuſque manſit unus, & indiſſolubilis Nodus in communi, & plures in particulari. Sed utinàm, ſicut in funiculis Adam traham eos, in vinculis charitatis recipiantur ab ipſis.

Reducendo ſpeculationem iſtam ad practicam: Auctores Ordinis Prædicatorum communitèr, & ut in plurimùm (nam particularitèr non pauci alitèr ſentiunt) tenent, docent, ac defendunt nullam fuiſſe, nec eſſe Conceptionem ventris alicujus meræ creaturæ humanæ prorsùs ſanctam, Immaculatam, ab omni contagione peccati expertem; ſed omnes, nullâ exceptâ, eſſe maculatas, atque infectas originali illâ culpâ proveniente ab Adamo, & primâ hominis prævaricatione: & hoc tenendum eſſe ſecundùm ſacræ Scripturæ regulam dicentem: *Omnes in Adam peccave-*

runt. Omnes nos quaſi oves erravimus. Omnes erraverunt ab utero, & locuti ſunt falſa. Omnes declinaverunt. Omnes inutiles facti ſunt. Non eſt qui faciat bonum, non eſt uſque adunum; & multas alias de quibus paſsim in textu ſacro, & Sanctorum Patrum ſcriptis frequentiſsimè mentio fit. Et ſic conformiter ad hanc univerſalem Fidei Catholicæ, & ſacræ Scripturæ regulam, cum nullo fuiſſe umquàm diſpenſatum. Undè conſequenter dicunt, & affirmant; quòd Sacratiſsima Virgo MARIA Regina Angelorum, ac Dei Mater, licet prima fuerit, & ſit inter omnes puras creaturas, numquàm tamen reperiatur exempta ab iſta ſacræ Scripturæ, & Sanctorum Patrum univerſali regula. Siquidem in Civitate Nazareth genita de domo Jacob, & Regia ſtirpe David, à Sanctiſsimo Patre Joachim, & concepta in utero B. Annæ, Nativitas ejus gaudium annunciaverit univerſo mundo, utpotè electa & prædeſtinata ab æterno, ut eſſet Mater Sapientiæ, & ex ea ortus ſit Sol juſtitiæ Chriſtus Deus noſter, qui ſolvens maledictionem, dedit nobis benedictionem, &c. Tamen Conceptio ejus in ventre fuit maculata, & peccato originali coinquinata, maledicta, & filia iræ, ſicut omnes alij deſcendentes ab Adam; & ſic permanſit, inquiunt, per aliquas, vel aliquam morulam, quouſque à Spiritu ſancto purgata ab illo contagio, mundata ab illa infectione, ſupernaturali gratiâ in ſecundo, tertio, vel

quar-

quarto instanti sanctificata fuit. Hoc est in summa, quod communitèr docent, & constanter defendunt de Conceptione ventris, & funiculo generationis ab Adam descendente.

Attamen de Conceptione mentis longè aliter docet, & prædicat eadem schola Thomistica. Nam dicunt illius Doctores, & eâdem firmitate defendunt: quòd, licet omnes homines erraverint ab utero: locuti fuerint falsa: & omnis homo sit mendax, &c. istæ, & aliæ universales sacræ Scripturæ Regulæ, ac locutiones communes unicam admittant, debeant habere, & de facto habeant exceptionem. Nam cùm in Civitate Parisiensi, & in domo Jacobitarum, de præclara Prædicatorum familia, & in viscerum præcordijs sanctissimæ Religionis Dominicanæ, fuisset nutritus S. Thomas de Aquino, ut esset Doctor Ecclesiæ, ex quo orìretur Sol sapientiæ creatæ, quæ illuminaret omnem intellectum humanum, abscondita illustraret, ac dissiparet ignorantiæ tenebras, &c. omnes suæ mentis Conceptus tàm activè, quàm passivè, formaliter, & objectivè in actu primo, & secundo, atque totaliter fuisse sanctos, puros, Immaculatos, ab omni errore, ac defectu magno vel parvo prorsùs immunes; & sic solùm istum eximium Ecclesiæ Doctorem unicè, ac singulariter fuisse exemptum ab illa universali regula, *omnis homo mendax*: *omnes declinaverunt, &c.* in qua omnes alij Ecclesię Docto-

 res,

res, nullo excepto, lapsi sunt & ceciderunt, constanter affirmant. Sic sentiunt Scriptores Ordinis Prędicatorum passim de conceptu mentis, seu doctrinâ conceptâ sui Angelici Doctoris S. Thomæ Aquinatis, ut infrà suis locis discurrendo per singula videbimus in particulari. Et in hoc etiam sistit & consistit Nodus iste noster indissolubilis, & præsentis laboris ultimus finis & scopus. Si enim Scripturæ supra-positæ, & regula unica præscripta à sanctis Patribus sit generalis nullius habens exclusionem; nec illam admittant pro omnibus & singulis filiis Adæ, & puris creaturis humanis, quarum conceptus æqualiter dividitur in conceptionem mentis & ventris: quomodò, qualitèr, vel undè pro Conceptione ventris Sacratissimæ Dei Matris MARIÆ in schola, & doctrina Thomistica nulla invenitur exceptio, & eadem reperitur pro Conceptu eximij Ecclesiæ Doctoris S. Thomæ? Estnè Nodus iste dissolubilis? Puella fuit Mariana puritas, Concepta in ventre Sanctæ Annæ, activè & passivè, formaliter & objectivè prorsùs maculata secundùm ipsos: Puella etiam fuit doctrina Thomistica Concepta in mente S. Thomæ; sed ista prorsùs Immaculata activè & passivè, formaliter & objectivè. Conceptus ventris, licet Matris Dei, fuit immundus; & Conceptus mentis, quia Angelici Doctoris, fuit mundissimus. Estnè dissolubilis Nodus iste? Si non obstantibus generalibus regulis Scripturæ, &

San-

Sanctorum Patrum interpretationibus, dicitur de doctrina Thomistica in ejus schola, quòd ab illius prima generatione, creatione, ortu, nativitate, & Conceptione, in mente S. Thomæ fuerit tota sancta, pura, prorsùs illibata, immaculata, & sine erroris umbra, vel defectu: quomodò in eadem schola Thomistica dicunt, docent, & affirmant, principium, generationem, creationem, animationem, seu Conceptionem in ventre, & puritatem Marianam fuisse pollutam, maculatam, infectam, spurcatam, sordidam, cum lapsu, & errore? In una, eademque lite, & lege S. Thomas, quia Angelicus Doctor, & ex Ordine Prædicatorum, invenit exemptionis amplissimum privilegium: quando Sacratissima Virgo MARIA Dei Mater, ac Angelorum Regina in eademmet causa, lite, & sententia nullum apud ipsos potuit invenire nec obtinere exemptionis privilegium. Nodum istum proponimus: cujus solutionem quærimus ab Alexandro Maximo, quem tandem vel solvet, vel scindet; sed gratias Deo quòd in hac secunda impressione possimus dicere, quòd ceperit eum scindere, ut solvat tandem totaliter.

Sed antequàm prima ingrediaris limina, quærens quod tibi placeat, vel offendens quod aliquibus displiceat, observandum est: hanc nostram ideam non tantùm in ipsamet Angelica doctrina, scientia, & sapientia S. Thomæ objectivè fundatam esse; verùm etiam for-

maliter ex ejus argumentandi modo in individua Conceptionis materia à nobis extractam fuisse. Loquens enim in tertio Sententiarum dist. 3. quæst. 1. artic. 1. & quærens: utrùm B. Virgo fuerit antè sanctificata in utero, quàm Conceptio ejus finiretur; in resolutione ad tertiam quæstiunculam sic inquit: *Ad tertiam quæstionem dicendum: quòd B. Virgo ante Nativitatem ex utero sanctificata fuit: quòd colligi potest ex hoc, quòd ipsa super omnes alios Sanctos à peccato purior fuit (ut ex littera habetur) veluti Divinæ Sapientiæ Mater electa; in quam nihil coinquinatum incurrit, ut dicitur Sapientiæ 7. Vndè, cùm hæc puritas in quibusdam fuisse inveniatur, ut ante nativitatem ex utero à peccato mundarentur, sicut de Ioanne Baptista, de quo legitur Lucæ 1. Spiritu Sancto replebitur adhuc ex utero matris suæ: & de Hieremia, de quo dicitur Hieremiæ 1. Priusquàm exires de ventre sanctificavi te: non est dubitandum hoc multò excellentiùs Matri Dei collatum fuisse.* Nota quomodò secundùm Angelicum Doctorem omnis puritas alijs Sanctis concessa, excellentiùs fuerit Matri Dei collata. Et in secundo rescripto sententiarum ad Annibaldum, quærens: utrùm Virgo MARIA fuerit sanctificata in utero, resolvit affirmativé, rationem reddens sic: *Quia hoc alijs Sanctis est collatum, & ideò Matri Sapientiæ decuit hoc conferri, in quam nihil inquinatum incurrit, ut dicitur Sapientiæ 7.* Observa etiam illud ab Angelico Doctore repetitum elogium, quo vocat MARIAM Matrem Sapientiæ, loquendo de ejus San-

Sanctificatione in utero: quia nulla puritas debet esse in sapientia creata, quę secundùm decentiam non reperiatur in Matre Sapientiæ increatæ. Tertiò, præcipuè & clariùs loquitur tertiâ parte quæst. 17. artic. 1. quærens: utrùm B. Virgo Mater Dei fuerit sanctificata ante Nativitatem ex utero; cujus conclusio est: *Respondeo dicendum: quòd de Sanctificatione B.* MARIÆ, *quòd scilicet fuerit sanctificata in utero, nihil in scriptura Canonica traditur, quæ etiam nec de ejus Nativitate mentionem facit. Sic tamen Augustinus in sermone de Assumptione ipsius Virginis rationabiliter argumentatur, quòd cum corpore sit assumpta in cælum (quod tamen Scriptura non tradit) ita etiam rationabiliter argumentari possumus, quòd fuerit sanctificata in utero. Rationabiliter enim creditur, quòd illa, quæ genuit Vnigenitum à Patre plenum gratiæ & veritatis, præ omnibus alijs majora privilegia gratiæ acceperit. Vndè (ut legitur Lucæ* 1.) *Angelus ei dixit: Ave gratiâ plena. Invenimus autem quibusdam alijs hoc privilegium esse concessum, ut in utero sanctificarentur: sicut Hieremiæ, cui dictum est Hieremiæ* 1. *Antequàm exires de vulva sanctificavi te: & sicut Ioanni Baptistæ, de quo dictum est Lucæ* 1. *Spiritu Sancto replebitur adhuc ex utero matris suæ. Vndè rationabiliter creditur, quòd B. Virgo sanctificata fuerit antequàm ex utero nasceretur.* Ad compendium redacta hæc resolutio S. Thomæ talis est: MARIA fuit gratiâ plena: ergò omne privilegium gratiæ repertum in alijs Sanctis ipsâ inferioribus, ipsi rationabiliter, ac de jure debemus concedere.

Inter

Inter omnes relatas auctoritates S. Thomæ est prima ac præcipua illa, quæ habetur in eâdem 3. parte, quæst.27. artic. 4. *Vtrùm per ejusmodi Sanctificationem fuerit consecuta, ut numquàm peccaret.* Ubi sic inquit Angelicus Doctor in propria resolutione: *Respondeo dicendum, quòd illos, quos Deus ad aliquid eligit, ita præparat & disponit, ut ad id, ad quòd eliguntur, inveniantur idonei : secundùm illud 2. ad Cor. 3. Idoneos nos fecit ministros novi Testamenti. B. autem Virgo fuit electa divinitùs, ut esset Mater Dei, & ideò non est dubitandum, quin Deus per suam gratiam eam ad hoc idoneam reddidit: secundùm quod Angelus ad eam dixit: Invenisti gratiam apud Deum, ecce concipies, &c. Non autem fuisset idonea Mater Dei, si peccasset aliquando. Tum quia honor parentum redundat in prolem: secundùm illud Proverb. 17. Gloria filiorum patres eorum; undè & per oppositum, ignominia Matris ad Filium redundasset. Tum etiam, quia singularem affinitatem habuit ad Christum, qui ab ea carnem accepit. Dicitur autem 2. Corin. 6. Quæ conventio Christi ad Belial? Tum etiam quia singulari modo Dei Filius, qui est Dei Sapientia, in ipsa habitavit, non solùm in anima, sed etiam in utero. Dicitur autem Sap. 1. In malevolam animam non introibit Sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis. Et ideò simpliciter fatendum est, quòd B. Virgo nullum actuale peccatum commisit, nec mortale, nec veniale; ut sic in ea impleatur, quòd dicitur Cant. 4. Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te, &c.* In hac ergò aliqua sunt notanda pro infrà dicendis in discursu operis; & primùm est, Virginem

nem Mariam fuisse electam ut unicam, non solùm à suo conceptu ventris passivo, ut esset Mater Dei Concipiendo activè Verbum Divinum, sed ab æterno; Sanctum autem Thomam fuisse electum, etiam ab æternitate, ut suo conceptu mentis esset non unicus Doctor Ecclesiæ, sed cum alijs multis, quintus inter latinos, & nonus, numerando quatuor Grecos: superareque non quomodocumque, sed infinito intervallo, fuisse Matrem Dei, & totius Militantis ac Triumphantis Ecclesiæ Reginam; quàm quintum, vel nonum Doctorem Ecclesiæ Militantis.

Secundum est, Virginem MARIAM factam fuisse idoneam Matrem Dei, per gratiam sibi collatam & inventam, juxtà illud dictum Angeli; & S. Thomam factum fuisse idoneum Doctorem Ecclesiæ absque eo, quòd inveniret prædictam gratiam, de quâ Angelus. Sed jam dubium est quænam fuerit illa gratia inventa à Maria? Non gratia Incarnationis: quia, quando Angelus dixerat ista verba, non fuerat facta Incarnatio Verbi, immò per illam gratiam inventam apud Deum, meruit fieri Mater Verbi, ut inquit S. Thomas. Ergò cùm loquatur textus de gratia habituali, quæ gratam, & amabilem facit personam, indagandum erit, quando invenit illam gratiam? Si dicerent Patres Dominicani, quòd hanc invenisset in primo instanti suæ animationis ante quàm fuisset maculata peccato, liber iste non pro-

 dissset

disset in lucem, sed cùm dicant, ac defendant, & in hoc usque modò perseverent hanc gratiam fuisse inventam in secundo instanti, quando fuit à culpa, & macula possessa, necesse erit ultrà transire.

Tertiò, notandum est illud dictum Sancti Thomæ: *Non autem esset idonea Mater Dei, si peccasset aliquando*: & simul interroga ab ejus Discipulis: an Angelicus Doctor esset idoneus Doctor Ecclesiæ, si errasset aliquando? Et videbis infrà, qualiter respondeant, esse plus quàm blasphemum dicere, aut excogitare S. Thomam errasse aliquando, sive id foret in Theologicis, sive etiam in Philosophicis. Quomodò igitur Virgo MARIA fuit idonea Mater Dei peccando aliquando? Nullam aliam disparitatem seu rationem asignant, nisi quòd peccaverit aliquando originaliter, ex voluntate non suâ; sed primi parentis, non propriâ voluntate: nam si hæc intervenisset peccato vel actuali, vel mortali, vel veniali, non esset condigna, seu idonea Mater Dei: ergò etiam S. Thomas potuit errare aliquando, non voluntate propriâ, sed alienâ, scilicet, originaliter, quia Sanctorum Patrum originalia erant corrupta vel vitiata. Omnia quæ ipse scripsit, transcripsit à Sanctis Patribus, ita ut nec litteram de novo addiderit (quia penitùs abhorruit novitates, ut ipsi dicunt) ergò potuit errare sine propria voluntate in Patribus antiquis, præcipuè cùm ipsi affirment omnes, nullo dempto, errasse. Respondent

dent quòd nec hoc modo erraverit, nec errare potuerit Angelicus Doctor. Et ecce Nodus numquàm, ut credo, solvendus, de quo loquemur in toto hoc libro.

Quartum est: Si Virgo MARIA peccasset aliquando propriâ voluntate mortaliter, vel venialiter, non esset idonea Mater Dei. Secùs autem judicandum est de peccato originali: quia cùm hoc non fuisset propriâ voluntate patratum, stante adhuc illo peccato, potuit esse idonea Mater Dei, dum tamen ab illo fuisset in secundo instanti liberata, & purgata. Sed si non fuisset in illo secundo instanti sanctificata, sed post tria, vel unam horam, diem, vel septimanam, mensem, aut annum, vel usque ad illud punctum, in quo dixit ei Angelus, invenisti gratiam, essetnè idonea Mater Dei? Si dicant adhuc sic sanctificatam, futuram fuisse idoneam Matrem Dei; ergò falluntur ipsimet dicentes fuisse sanctificatam in utero Matris, & in secundo instanti suæ animationis, ut esset idonea Mater Dei: cùm jam hîc concedant futuram idoneam Matrem Dei, si perseverasset in illa macula, vel peccato originali per unum annum & ampliùs. Si non esset idonea Mater Dei, nisi prçcisè sanctificaretur in illo secundo instanti, quia si Deus expectasset usque ad tertium, vel distulisset usque ad quartum instans, jam non esset idonea Mater Dei; ergò à peccato unius instantis dependebat idoneitas Maternitatis Dei? Dominicani dicunt, si in

ſecundo inſtanti non ſanctificaretur, non eſſet idonea Mater Dei; Franciſcani verò è contrà ſi in primo inſtanti non ſanctificaretur, non eſſet idonea Mater Dei: & ſic inter opiniones ipſorum nihil mediat, niſi illa imperceptibilis pars temporis, quæ eſt inter duo inſtantia, primum & ſecundum. Si non eſſet ſanctificata ante tertium inſtans ſignatum à Dominicanis, redundaret ignominia illius peccati in prolem: & ſi non eſſet ſanctificata ante ſecundum inſtans ſignatum à Franciſcanis, quare non redundaret ignominia in prolem? Quæſivi hujus inter primum & ſecundum inſtans diſparitatis, diſcriminiſque rationem, & nullam invenire potui, niſi illam, quòd ſecundum inſtans ſit Thomiſticum: ſiquidem in eo ponunt ſuam Sanctificationem, ac in illo ſic volunt ſtringere Deum, & omnipotentiam ſuam, ut, ſi tunc pro illo indiviſibili inſtanti non ſanctificaret Virginem, nec Mater eſſet idonea, nec Filius careret ignominiâ. Et quod fatentur de ſecundo inſtanti, nolunt concedere primo, quia illud eſt inſtans Scotiſticum: & inter iſta dua inſtantia eſt magna differentia, quia ſunt alterius generis, & nobilitatis: nam primus quia Franciſcanus, licet ſit pro puritate Dei Matris, eſt noviſsimus, & ſecundus eſt primus, &c.

Quintum eſt illud: *In maleVolam animam non introibit ſapientia, nec habitabit in corpore ſubdito peccatis.* Et hæc eſt clauſula, quæ pro nunc facit directè ad noſtrum inten-

ten-

tentum. Si ſingulari modo Dei Filius, qui eſt Dei Sapientia, habitavit non ſolùm in anima, ſed etiam in corpore Virginis MARIÆ (ut formaliſsimis verbis dicit Angelicus Doctor) meliori, puriori, ac excellentiori modo habitabit ſapientia creata in anima S. Thomæ, quàm increata in anima B. Virginis; quia in illo, nec per unum inſtans fuit excluſa aliquando per errorem; & ab iſta excluſa remanſit aliquando per peccatum: & concludunt Conceptui mentis S. Thomæ prærogativam, quam negant Conceptui mentis Beatiſsimæ Virginis MARIÆ: ac deſtruunt Diſcipuli in Magiſtro, quod in ſapientia ædificavit Magiſter pro Diſcipulis. In hoc conveniunt peccata originalia, & actualia, nam omnia maculant animam; ſed in hoc diſtinguuntur, quòd originalis maculæ ignominia ex natura ſua eſſentialiter & formaliter tranſeat in prolem, non ſic ignominia peccati actualis, mortalis vel venialis: & tamen tranſmutando eſſentias, peccatorum naturas, ac quidditates, affirmant quòd ſi Mater habuiſſet originale, cujus ignominia neceſſariò tranſit in prolem, ipſis poſitis in ſecundo inſtanti, cum ſua Sanctificatione non tranſiret. Et ſi eſſet ignominia quantumvis minima peccati actualis, licet eſſet ab illa ſanctificata, & tota cum tota Dei gratia à Sapientia Divina excogitabili, ignominia adhuc tranſiret in prolem: quia hoc decrevit, ac determinavit Angelica ſapientia D. Thomę.

Ex his Angelici Doctoris principijs seu resolutionibus in materia positis, reductis ad formam & figuram syllogisticam, hoc conficitur argumentum: Virgo MARIA Mater Sapientiæ, quia dignior, purior, sanctior, atque excellentior omnibus alijs cujuscumque classis sint, debet habere & continere in se omnis sanctitatis splendores, puritatis excellentias, virtutis prærogativas, atque gratias singulares, quæ conjunctìm, vel sparsìm reperiuntur in aliquo ipsorum; sed aliquibus Sanctis, ut Joanni Baptistæ & Hieremiæ fuit collata gratia illa singularis & speciale privilegium, ut in utero matrum suarum sanctificarentur: ergò etiam hæc gratia, prærogativa, & privilegium Sanctificationis in utero fuit Matri Sapientiæ concessum. Si hoc argumentum ter repetitum à S. Thoma ut rationabile & congruum, est efficax, & concludens (utì est; quia major est ex Scriptura, S. Patribus, & B. Thoma: minor similitèr ex Scriptura, S. Patribus, & D. Thoma; consequentia ab ipso Angelico Doctore illata, est evidens, & concludens) Si hoc, inquam, argumentum valet positum à S. Thoma; hoc etiam nostrum eodem modo erit concludens: quia in eadem materia, forma, figura, ac dispositione syllogistica, immò etiam eisdemmet verbis est dispositum: Virgo MARIA Mater Sapientiæ, quia dignior, purior, sanctior, atque excellentior omnibus alijs cujuscumque classis sint, debet habere & continere in se om-

omnes ſanctitatis ſplendores, puritatis excellentias, virtutis prærogativas, atque gratias ſingulares, quæ conjunctìm, vel ſparsìm reperiuntur in aliquo ipſorum; Sed Angelico Doctori Eccleſiæ S. Thomæ eſt conceſſum illud privilegium, gratia, prærogativa, & excellentia, ut ejus mentis conceptus, doctrina, ſapientia, ſcientia, opera, & ſcripta à primo principio uſque ad ultimum finem, omnibus modis, in verbis, ac ſententijs ſint illibata, ſancta, pura, ſemper libera à macula, numquàm ſubjecta errori, nec periculo errandi; & alia hujuſmodi, de quibus infrà ſuis locis: ergò iſta etiam debent convenire Matri Sapientiæ Virgini MARIÆ in ſuo Conceptu ventris. Argumentum hoc quoad majorem eſt idem cum antecedente facto à S. Thoma. Quoad minorem recipitur, & admittitur ab omnibus Doctoribus, & Scriptoribus Ordinis Prædicatorum: ita ut illam negare dicant eſſe piaculum, nefas, deteſtabilem invidiam, & ponere in cœlum os ſuum: circa quod audies mirabilia ex Patre Xantes Mariales, & alijs. Ergò quoad conſequentiam eſt concludens. Si ambo argumenta valent: igitur MARIA fuit immunis & præſervata à peccato originali: quia hoc nihil aliud eſt, quàm ſemper fuiſſe ſanctam, puram, & Immaculatam, numquàm ſubjectam errori, nec periculo errandi: ſunt enim ſynonima, & propoſitiones convertibiles, ac idem per idem. Si autem non valet

unum,

unum, nec alterum argumentum; ergò S. Thomas in resolutionibus illarum trium quæstionum lapsus est, erravit, & cecidit in suo Conceptu mentis. Et sic totum quod de ipsius doctrina dictum & scriptum est à suis Discipulis, hoc uno ictu penitùs corruit, & totum ædificium manet subversum: quia circa Conceptum ventris Marianum, Conceptus mentis Thomisticus fuit à veritate devius & falsus, utpotè non se conformans cum objecto. Si denique valet primum & non secundum; hic noster labor & opus evidenter verificatur, scilicet: quòd inter doctrinam S. Thomæ, & Conceptionem Virginis MARIÆ sit Nodus indissolubilis; cùm Angelici Doctoris Conceptui mentis, sapientiæ & doctrinæ tribuatur gratiæ privilegium, quod Conceptui ventris, puritati, & innocentię Matris Dei aufertur ut infrà, discurrendo per singula, demonstrabitur.

Ordo & Scopus hujus Opusculi, ut in titulo proponitur; est conferrę Conceptum mentis, hoc est, doctrinam S. Thomæ, & quidquid de ista à suis dicta sunt Discipulis; cum Conceptu ventris & puritate Virginis MARIÆ in sua animatione, sub his tribus metaphoris, Cortice, Virgâ, & Nodo, juxta illam auctoritatem communem S. Ambrosij repertam in officijs Ecclesiasticis: *Hæc est Virga, in qua nec Nodus originalis, nec cortex actualis culpæ fuit.* In Cortice agimus de doctrina Sancti Thomæ; & ibi ad examen veritatis vocamus quid-

quid ſcriptum, publicatum, & acclamatum in Auctoribus Dominicanis hucuſque reperitur; ſcilicet, de laudibus, excellentijs, prærogativis, gratijs, & privilegijs ipſi conceſsis, ſed præcipuè & principaliter de approbationibus, confirmationibus, & qualificationibus canonicis factis (ut ipſi dicunt) in cœlo à Chriſto Domino, B. Virgine MARIA, Sanctis Petro & Paulo Apoſtolis, atque B. Seraphico P. N. Franciſco: in terra verò à Summis Eccleſiæ Pontificibus, Joanne XXII. Urbano V. Innocentio Papa, Pio V. Clemente VIII. Paulo V. Stephano Epiſcopo Pariſienſi, Univerſitate Pariſienſi, ſtatuto, voto & juramento Salmanticenſis Academiæ; quibus omnibus adjunge Concilium Tridentinum, & officium Eccleſiaſticum; & quid circa hoc admiſſum, & receptum ab omnibus Thomiſtis; & quid defendatur tamquàm verum, firmum, indubitatum dogma Apoſtolicâ auctoritate confirmatum. Quæ omnia erunt tamquàm prima præmiſſa, major propoſitio, ſeu primus Funiculus, ex quo conficiemus argumentum ad hominem ex proprijs principijs conceſsis. Et fortè Cortex iſte ſic irrigatus gratiâ veritatis germinabit Virgam novo jam modo ſine Nodo originalis culpæ in conſequentia.

In Virga autem proponemus quidquid de Virgine MARIA, prout fuit Virga orta ex radice Jeſſe, in ſua Immaculata Conceptione in utero, purâ animatione,

innocentia à culpa, & macula, atque immunitate à peccato originali, invenitur secundùm veritatem, & authentica testimonia in ipsismet locis, personis, & Summis Pontificibus adductis pro Conceptu mentis S. Thomæ. Ità ut sine digressione ad alia (sistendo in illismet principijs concessis pro Cortice, & approbatione doctrinæ Angelici Doctoris, sub eodem parallelo, conformitate, & univocâ correspondentiâ) inquiramus an eadem, quæ dicuntur de S. Thoma & doctrina ejus, dicta etiam sint, vel dici possint de sententia puritatis Virginis MARIÆ. Et hæc erit secunda præmissa, alter Funiculus, seu minor propositio, ex qua deducetur etiam in Nodo conclusio. Et jure optimo ex omni parte vocatur ista minor; quia sicut doctrina S. Thomæ est major pro Majoribus: ita defensio Immaculatæ Conceptionis est pro Minoribus minor. Neque ex hoc minor; quia stamus in Regno cœlorum, in quo minor major est; & major serviet minori; quia major illa de approbationibus, seu elogijs doctrinæ S. Thomæ deserviet Minori nunc argumentanti pro quadam consequentia pura, nova, & Immaculata.

Nodus verò componetur ex Cortice, & Virga, ex doctrina, & sententia. Ex his enim duabus, tamquàm ex premissis, deducemus consequentiam legitimam, necessariam, & infallibilem pro Virginis puritate. Verbi gratiâ, argumentum est hoc: Quidquid dicitur de san-

ſancto Thoma, de ejus doctrina, operibus, & ſcriptis, mentis Conceptu, ſcientia, & ſapientia, &c. quoad puritatem, gratiam, prærogativas, atque privilegia; ſuperiori intervallo, ſine comparatione, & infinitâ majori diſtantiâ debet dici, & concedi de Sacratiſsimæ Virginis MARIÆ ventris Conceptu, puritate, immunitate, &c. Sed de S. Thoma, & doctrina ejus dicuntur, & conceduntur mirabilia magna: ergò iſta etiam dicenda, & concedenda ſunt de B. Dei Genitrice MARIA, ac ejus puritate. Dicant ad hoc argumentum in forma, & figura conſtitutum quidquid voluerint: Nam quâcumque propoſitione, ſeu præmiſsâ negatâ, vel ſolutione interpoſitâ, ſemper remanebit iſte Nodus Gordius undique indiſſolubilis: ergò de ſcientia, ſapientia, & doctrina S. Thomæ affirmatur, conceditur, & defenditur idipſum, quod de puritate, immunitate, atque innocentia Virginis Dei Matris MARIÆ negatur, impugnatur, & contradicitur. Vel vice versâ diſponendo ſic argumentum: Sanctus Thomas non eſt ſuperior, nec æqualis, ſed inferior Virgine MARIA in gratia, privilegijs & puritate: igitur in his non eſt concedendum aliquid Angelico Doctori, quod negetur, impugnetur, & contradicatur in Dei Matre. Si Nodus iſte eſt ſolvendus, aut ſcindendus, ſolùm judicare poteſt Alexander ille magnus, & Maximus, cui Dominus dedit poteſtatem in terra ligandi, atque ſolvendi, approbandi, vel reprobandi

bandi doctrinas, & sententias ad fidem Catholicam spectantes.

Undè resolutio ultima hujus Opusculi erit, demonstrare nullam hucusque fuisse in Ecclesia Dei, nec esse approbationem formalem primæ, secundæ, nec tertiæ classis recipientem aut qualificantem opera, doctrinam, & sententias Angelici Doctoris Sancti Thomæ Aquinatis, tamquàm purè Catholicas, omninò veras, aut necessariò infallibiles secundùm se totas, nec secundùm aliquam ipsarum partem: fuisse tamen & esse plures de ea prolatas laudes, prærogativas, excellentias, elogia, & encomia varia, quorum aliqua inveniuntur absolutè falsa, alia dubia, & paucissima vera. Omnia tamen indiscriminatìm recipiemus, & admittemus, ac si essent verissima, evidenti testimonio & irrefragabili demonstrata: ut ex eisdem probemus sententiam piam dicentem & profitentem Virginem MARIAM fuisse immunem in sua purissima Conceptione à macula peccati originalis, esse æque Catholicam, veram, approbatam, receptam ab Ecclesia, certam, infallibilem ac evidentem; argumentandò ex concessis, & à paritate rationis, & redarguendo ad hominem ex suppositis, & jam receptis ab Auctoribus Dominicanis, primis principijs pro doctrina S. Thomæ. Vel è contrà (quia hîc non est dare medium) eisdem numero rationibus, quibus nituntur demonstrare sententiam Immaculatæ

Con-

Conceptionis non esse ab Ecclesia approbatam, ut puram & Immaculatam; ex ipsismet constabit mathematicè doctrinam S. Thomæ etiam non esse approbatam. Et in hoc medio positi, videant quo se vertere velint. Quia si doctrina Angelici Doctoris est approbata, ut Sancta & illibata: etiam sententia immunitatis Dei Matris eodem modo approbata est. Vel si hæc est reprobata ab Ecclesia, ut polluta & immunda; illa similiter reprobata erit. Hîc non metaphysicis, aut logicis utimur argumentationibus, quibus ferè semper sophisticè occurritur distinctionibus imperceptibilibus; sed ex comparatione ad invicem, utraque manu physicè & realiter paritèr laborando, ostendemus Nodum, quem ex una parte ligant, quando ex alterâ properant ad solutionem. Sicut enim dexterâ plantarunt approbationem doctrinæ S. Thomę: sic insensibilitèr etiam plantarunt approbationem sententiæ Immaculatæ Conceptionis. Et si sinistrâ avellitur sententia, totalitèr avelletur etiam doctrina. Deniquc sicut manu dexterâ ædificant pro sua doctrina Angelica; ita eisdem instrumentis & lapidibus quadratis ædificant approbationem Immaculatæ puritatis. Et è contrà: quisquis conatur subvertere à fundamentis Marianam domum, auferendo ab ejus ædificio primum lapidem angularem gratiæ; eodem ictu sublimem turrim Thomisticam penitùs projiciet in terram. Et si alicui, sicut novum &

difficile, fortè appareat propositam hanc & assumptam provinciam esse impossibilem; Trullam cœmentarij habeat in manu, ingrediatur limina nostri ædificij, pergat ad opus, & legat.

FUNICULUS I.

De approbatione doctrinarum, atque de approbationibus Angelicæ doctrinæ S. Thomæ Aquinatis in communi.

Et omnes Funiculi ejus non rumpentur.
Isaiæ cap. 33. vers. 20.

SUPPOSITIS illis in antecedenti Operis introductione relatis, & quod diximus de Nodo Gordio in quatuor funiculos distincto: ut bases & prima fundamenta clariori faciliorique modo constituamus; ante particulares Nodos, sub tribus Funiculis constituere decrevimus aliqua generalia principia, quæ in prima impressione fuerunt solùm ut observationes præmissa, ut Nodus posteà sit Funiculus quartus. Tres difficillimè rumpentur, & de quarto penitùs ignoro quomodò solvetur. In hoc ergò Funiculo agimus de approbatione doctrinarum; à quibus, quando, & qualiter fuerint factæ. Certissimum est ergò Sanctam Ecclesiam Catholicam Romanam tempore Gelasij I. Papæ in Concilio septuaginta Episcoporum habito Romæ, loquendo de libris recipiendis, vel non recipiendis in Ecclesia Catholica, ut habetur in Decreto parte 1. dist. 15. sub hoc titulo: *Quæ Concilia Sancta Romana Ecclesia suscipiat*; hæc dicere: *Sancta Romana Ecclesia post illas veteris Testamenti*

menti & novi Scripturas, quas regulariter suscipimus, etiam has suscipi non prohibet. Sanctam Synodum Nicœnam, &c. Et refert quatuor generalia Concilia recipienda, vel jam recepta in tota Ecclesia, & concludit sic: *Et si quæ sunt Concilia à Sanctis Patribus hactenùs instituta, post istorum quatuor auctoritatem; & custodienda, & recipienda decernimus & mandamus.* In quâ primâ clausulâ notanda sunt illa verba: *Veteris & novi Testamenti scripturas, quas regulariter suscipimus*: quia solam Sacram Scripturam regulariter, id est, universaliter & in communi recepit Ecclesia: Concilia autem generalia & œcumenica, atque alia (de quibus dicemus) *suscipi non prohibet.* Sed post quatuor Conciliorum auctoritatem, decernit atque mandat alia Concilia esse recipienda; sicque adhuc inter hæc, licet omnia sint Canonica, est magis & minus: quia Concilia illa quatuor generalia utiliora, & præstantiora sunt alijs, de quo plura apud Canonistas.

Post determinationem istam, prosequitur sic: *Jam nunc subjiciendum est de Opusculis Sanctorum Patrum, quæ in Ecclesia Catholica recipiuntur. Opuscula B. Cypriani Martyris, & Carthaginensis Episcopi. Item Opuscula B. Athanasij Alexandrini Episcopi. Item Opuscula B. Gregorij Nazianzeni Episcopi. Item Opuscula B. Basilij Cappadociæ Episcopi. Item Opuscula B. Joannis Constantinopolitani Episcopi. Item Opuscula Theophili Alexandrini Episcopi. Item Opuscula B. Cyrilli Alexandrini Episcopi. Item Opuscula B. Hilarij Pictaviensis Episcopi. Item Opuscula B. Ambrosij Mediolanensis Epis. Item Opuscula B. Augustini Hipponensis Epis. Item Opuscula B. Hieronymi Presbyteri. Item Opuscula B. Prosperi viri religiosissimi. Item Epistola B. Leonis Papæ ad Flavianum Constantinopolitanum Episcopum destinata; cujus textum quispiam si usque ad unum jota disputaverit, & non eam in omnibus venerabiliter receperit, anathema sit.* Hucusque de Opusculis Sanctorum Patrum, quæ in Ecclesia Catholica recipiebantur. In quo Catalogo discurrit Gelasius, seu Concilium totum secundùm ordinem temporis. Licet enim Augustinus tot tantaque scripserit, & pro primo Ecclesiæ Doctore habeatur (& idem dicimus de Ambrosio

ſio & Hieronymo) inter ultimos collocatur. Ubi ſingulariter obſervandum eſt, quòd inter tot Opera tantorum maximorum, ac primorum Eccleſiæ Doctorum relata, expreſsè & formaliter ſolùm à Sede Apoſtolica & Concilio illo approbetur unica Epiſtola S. Leonis ad Flavium. Et ratio eſt: quia à primo uſque ad ultimum verbum dogmatica eſt: alia verò Opuſcula proponuntur tamquàm recepta & admiſſa ab Eccleſia, ut genuina & propria Opera illorum Doctorum, ne reputentur apocrypha.

Poſt iſtos Doctores Sanctos proprijs nominibus expreſſos, proſequitur in altera clauſula ſic: *Item Opuſcula atque Tractatus omnium Patrum Orthodoxorum, qui in nullo à S. Romanæ Eccleſiæ conſortio deviaverunt, nec ab ejus fideli prædicatione ſejuncti ſunt; ſed communionis ipſius, gratiâ Dei, uſque ad ultimum vitæ ſuæ participes fuerunt, legenda decernimus.* In hac clauſula comprehenduntur omnes alij Sancti Patres, qui præceſſerunt, ut S. Gregorius Nyſſenus, S. Irenæus, S. Ephrem Syrus, Petrus Chryſologus, & alij quàm plures. Nec ab Eccleſia ſunt approbati S. Gregorij, S. Iſidori, S. Epiphanij, S. Fulgentij, S. Iſidori Hiſpalenſis, S. Ildephonſi, S. Bernardi, S. Anſelmi, & aliorum multorum Sanctorum Opera. Sed cùm conſtet ex canonizatione ipſorum uſque ad ultimum extremum vitę à recta & vera Fide non fuiſſe ſejunctos; eorum Opera ex hac determinatione Apoſtolica etiam poſſunt legi, ut de facto leguntur in Eccleſia: quia ſunt recepta hâc generaliſſimâ approbatione, tamquàm nihil continentia contra Fidem, utilia, neceſſaria, & proficua in Eccleſia Dei. Deindè proſequitur Decretum Gelaſij Papæ. *Inter Decretales, Epiſtolæ, quas Beatiſſ. Papæ diverſis temporibus ab urbe Romana pro diverſorum Patrum conſultatione dederunt, venerabiliter ſuſcipiendæ ſunt.* Et concludit ultimam clauſulam ſic: *Item geſta Sanctorum Martyrum, qui multiplicibus tormentorum cruciatibus, & mirabilibus confeſſionum triumphis irradiant.* Hæc igitur eſt graduatio Sacrarum Scripturarum, quæ in Eccleſia legi debent, ſecundùm determinationem factam ab Eccleſia Romana. Inter quas primum

& præcipuum locum possidet Scriptura Divina novi ac veteris Testamenti. Secundum, Concilia generalia & particularia. Tertium, Opuscula Sanctorum Patrum & Doctorum orthodoxorum. Quartum, Decretales Summorum Pontificum. Quintum, gesta Sanctorum Martyrum.

Et hinc incipit jam difficultas; in qua, scilicet, classe ex istis quinque numeranda sint opera & Opuscula Doctorum Scholasticorum, qui non dogmaticè docendo, sed scholasticè disputando inter opiniones naturales, Philosophicas, & Theologicas, scripserunt inquirendo, discurrendo, arguendo; verbigratia: Magister sententiarum, Albertus Magnus, Alexander Alensis, S. Thomas de Aquino, S. Bonaventura, Joannes Dunscotus, Ægidius de Roma, Joannes Bacconius, Petrus Aureolus, Franciscus Mayronis, Franciscus Suarius, Gabriel Vazquez, & alij innumerabiles, de quibus constat usque ad extremum vitæ permansisse in recta fide, & in nihilo doctrinam ipsorum bonis moribus aut Catholicis dogmatibus adversari? Aliqui dicunt fore collocandos post Decretales Summorum Pontificum; quod certum esse judico; sed inter hos etiam est magis & minus: nam aliquorum doctrina ex relevante titulo vel privilegio ad superiorem classem pertinere debet. Exemplum est in S. Bonaventura, & S. Thoma de Aquino, qui, licet fuerint scholastici sicut alij; tamen quia canonizati, & inter Doctores Ecclesiæ annumerati fuerunt, in tertia classe Sanctorum Patrum collocandi sunt, quantum ad dogmaticas conclusiones; non autem quoad scholasticas opinabiles: nec tamen ob hoc ipsorum scripta pro ità approbatis recipi debent, ut Epistola S. Leonis Papæ, de qua dicit Summus Pontifex: *Cujus textum quispiam si usque ad unum jota disputaverit, & non eam in omnibus venerabiliter receperit; anathema sit*: quia ventilari, disputari, immò & negari possunt in scholis; & contrarium dicere esset delirium; affirmare temeritas magna; defendere autem erroneum.

Ex his deducitur, quòd in sacrosancta Ecclesia Romana varia ac

ac diſtinctiſſima poſſint eſſe approbationum genera. Et de facto ſunt. Nam alio gradu eſt approbata Scriptura ſacra novi ac veteris Teſtamenti, quàm ſunt approbata Concilia œcumenica: quia omnia & ſingula, quæ continentur in illa, pertinent ad Fidem; in his verò non omnia, neque ſingula, ſed tantùm Canones & Decreta. In alio gradu approbantur à Sede Apoſtolica quatuor Religionum regulæ, quàm ſunt approbatæ conſtitutiones ipſarum Religionum. In alio gradu eſt approbatum officium contentum in Breviario Romano communi, ac particularium Eccleſiarum: & aliter ſunt approbata alia officia, quæ ob devotionem permittuntur recitari à fidelibus. In alio gradu ſunt approbata Sanctorum Doctorum opera, quàm Theologorum Scholaſticorum opiniones ſpeculativæ: quia illorum dicta ad ſummum diſtinguuntur, vel explicantur; iſtorum verò paſſim negantur, & impugnantur. In alio gradu ſunt illa, quæ approbantur in forma ſpeciali, ab illis, quę approbantur in forma communi: quia illa leguntur, examinantur, & qualificantur: in iſtis verò ſolùm requiritur concordia partium, ſive bonum regimen, & honeſtas. In alio gradu ſunt approbata verba illa, quæ Sedes Apoſtolica ſignatè & in individuo recipit, & aſſumit in Breviario, & Apoſtolicis ſcriptis; & aliter quando tantùm gratulatur de opere, & laudat Scriptorem pro aſſumpto labore. In alio gradu ſunt approbata Opera illa, quæ in integrum permittuntur, quia continent doctrinam ſanam, Catholicam, & ab omni errore ac ſuſpicione alienam; & aliter judicantur approbata Opera illa, quę expurgata & correcta in aliquibus, in alijs permittuntur: quia non ſunt contra Fidem, nec bonos mores. Et ſic poſſemus diſcurrere per alia approbationum genera. Sed pro nunc iſta ſufficiant ad demonſtrandum non eſſe bonam conſequentiam: Talis Summus Pontifex in quadam epiſtola laudavit Auctorem iſtum, aut opera illius; ergò non ſolùm omnia & ſingula ejus Opera ſunt approbata ab Eccleſia; ſed etiam omnes ſententiæ & reſolutiones contentæ in tali doctrina uſque ad ultimum apicem: quia hoc

hoc ſolùm habet Scriptura Sacra; & eſſet aſcendere ab infimo gradu ad ſupremum. Sed de hoc infrà agemus latiùs.

Supponendum eſt etiam, quòd præter iſta, aliqua alia Opera antiquorum Doctorum dicantur fuiſſe approbata ſpecialiter & in individuo à Sede Apoſtolica." Nam primò, in Concilio Lateranenſi fuit approbatus liber Sententiarum Petri Lombardi. Nolo adducere alium teſtem, niſi R. P. Fratrem Fabianum Bircovium Ordinis Prædicatorum in ſuis Concionibus ſeu Orationibus Miſcellaneis impreſ. Coloniæ an. 1629. in 4. in Oratione S. Thomæ Aquinatis folio 127. ſic dicentem: *Non obtuſa adeò geſtamus pectora, ò Hęretici! ut currus noſtros, & aurigas noſtros, & eos qui effuderunt animam ſuam pro nobis, in ludibrium veſtrum projiciamus, quos Eccleſia calculo ſuo comprobavit. In Concilio Lateranenſi ſub Innocentio III. Petri Lombardi Epiſcopi Pariſienſis ſcripta comprobata ſunt: Aquinatis verò noſtri libros, non ſolùm Vicarij Chriſti Urbanus VI. & Innocentius V. ſed Academiæ univerſæ, &c.* Et hâc formali & expreſsâ approbatione Summi Pontificis & totius Concilij non obſtante; non omnia dicta Magiſtri ſententiarum ſunt de Fide, immò neque probabilia, quia multa reprobantur, ut dicitur ſignatè in illo Indice ad finem ejus Operum poſito. Secundò, Opera Alexandri Alenſis Doctoris irrefragabilis etiam fuerunt approbata per Bullam Alexandri IV. ut dicitur in libro Conformitatum, & alijs noſtri Ordinis ſcriptoribus, & nos in noſtro Bullario. Tertiò, Sermones Gilberti de Tornaco Ordinis Minorum fuerunt ſpecialiter approbati per Alexandrum Papam, ut videre eſt in duabus Bullis, ſeu Epiſtolis exiſtentibus in Monaſterio S.Martini Tornaci, ubi ipſas vidi & legi num. 46. Quartò, Sermones B.Joannis de Capiſtrano fuerunt approbati à Summo Pontifice Nicolao V. ut videre eſt in tribus originalibus manuſcriptis exiſtentibus in Bibliotheca Ordinis Prædicatorum Conventus Colonienſis in folio; & in Bibliotheca S. Auguſtini ejuſdem Civitatis, & in alio, quem nos habemus in 4. Et licet iſti tres ſint ex Ordine Minorum, non ideò dici-

dicimus esse Canonica, quæ in Alexandri, Gilberti, & B. Joannis Capistrani libris continentur; aut esse suspectos de Fide vel hæresi, qui ipsos in toto vel in parte impugnant. Quintò, Mathias cognominatus Farinator edidit librum Moralitatum elegantissimis magnarum rerum naturalium, &c. Lumen animæ dictum, cum septem apparitoribus, nec non Sanctorum Doctorum orthodoxæ Fidei professorum, Poëtarum etiam, & Oratorum auctoritatibus per modum pharetræ, secundùm ordinem Alphabeti impres. an. 1482. in folio. Et liber iste (ut ibidem dicitur) fuit approbatus à Joanne Papa per Epistolam datam Remundo Episcopo Legunen. immò Auctor concludit suum Prologum sic: *Ideò, non gloriando dico, merui, ut Summus Pontifex Joannes hunc librum vellet lumen animæ nuncupari.* Sicque Summus Pontifex non solùm approbavit librum; sed etiam apposuit titulum: nec ob hoc contenta in illo magno volumine sunt Canonica, vera, Catholica, &c. Sextò, Jacobus Carthusianus extra muros Erfordien. fecit sermones Dominicales incipientes: *Recogitans, & mente revolvens*, &c. & ut ibidem dicitur, fuerunt auctorizati à D. Nicolao Papa V. Et alia hujus Auctoris Opera extant Ruremundæ in Monasterio Carthusianorum ab eodem Pontifice approbata. Septimò, Summus Pontifex Sixtus IV. per Bullas speciales approbavit officia Ecclesiastica Leonardi de Nogarolis, & Bernardini de Bustis: & Julius II. officium Monialium Conceptionis: & tamen quæ in ipsis continentur, nec ideò æstimantur infallibilis veritatis, ut de Fide, nec ut Canonica, vel saltem singula ut vera, & certa, &c. immò & aperto Marte rejiciuntur à Patribus Dominicanis. Hæc adduxi exempla (& alia multa consultò prætermitto) solùm ut cognoscatur non esse consequentiam rationabilem: Summus Pontifex approbavit hoc; ergò est de Fide, vel Canonicum, aut infallibilis veritatis regula, &c. quia, ut dixi, in approbationibus Apostolicis sunt diversi gradus; & multa sunt approbata ut pia, devota, regulariter bona & utilia, nihil continentia contra Fidem, &c.

An autem Angelici Doctoris S. Thomæ Aquinatis opera omnia & singula, tam in communi, quàm in particulari sint ab Ecclesia, Summis Pontificibus, Concilijs, & Universitatibus (ut multi volunt) approbata? hoc opus, hic labor est: & hoc diligentiùs inquirendum.

Sed antequàm ad particularia descendamus, necesse est priùs inquirere, an fuerint approbata saltem in communi, si non ut Scriptura sacra, quia hoc nullus hucusq; affirmavit, saltem post Scripturam sacram novi ac veteris Testamenti ante Concilia œcumenica, vel cum ipsis, ut aliqui volunt; vel ut sunt approbata Sanctorum antiquorum Ecclesiæ Patrum scripta, de quibus diximus in principio; vel alio quovis modo? Circa quod nec unicum solùm verbum dicam ex proprijs: transcribam tamen ad litteram ex libro Universitatis Parisiensis de hac individua materia à tota Facultate Theologica per modum claustri edito anno 1388. Ubi post exordium, & alia, quæ brevitatis causa prætermittimus, sic illius tractatûs Scopus proponitur. *His igitur præmissis, Dei auxilio primitùs invocato, propositum opus sic aggredimur. Ad honorem Sanctæ, ac individuæ Trinitatis, cujus Fidei causam agimus, præsentem tractatum adversùs errores Fratris Joannis de Montesono Ordinis Fratrum Prædicatorum, nuper in Parisiensi studio condemnatos, ex deliberatione Universitatis studij Parisiensis, & specialiter Doctorum, & Baccalaureorum Facultatis Theologiæ compositum, in tria capitula distinguemus. In primo, ad fundandum processum factum contra dictum Fratrem per dictam Facultatem Theologiæ, ac etiam processum inde secutum coram Domino Episcopo Parisiensi ad instantiam Universitatis prædictæ, declarabitur qualiter ad dictos Episcopum, & Facultatem Theologiæ pertinet assertiones hæreticas, vel in Fide erroneas contra asserentes eas Parisijs condemnare. In secundo declarabitur, & tàm rationibus, quàm auctoritatibus Sanctorum, & Doctorum probabitur, quòd assertiones dicti Fratris per schedulam dictæ Facultatis, dicto Domino Episcopo traditæ, fuerunt rationabiliter condemnatæ. In tertio, quia Magister & Procurator generalis,*

ralis, & nonnulli dicti Ordinis Fratres contra dictum Episcopum & sibi adhærentes ad sanctam Sedem Apostolicam appellarunt, inter commemoratas dicti Fratris assertiones, ut præfertur, damnatas, aliquas ad S.Thomæ de Aquino pertinere doctrinam, quam asserunt per Ecclesiam approbatam; ideò declarabitur hujusmodi doctrinam S.Thomæ non sic approbatam esse, quòd propter eam oporteat ante-dictam condemnationem, aut dicti Episcopi processum aliqualiter impedire. Circa primum, &c. & incipit tractatus. Nos verò relinquendo illa, quæ pertinent ad individuam personam Joannis de Montesono, quia de eo, ipsiusque assertionibus agemus infrà Nodo V. ex illis, quæ pertinent ad tertium capitulum & approbationem doctrinæ S.Thomæ aliqua, quâ potuerimus brevitate, transcribemus, & ex supra-dictis solùm notanda sunt illa verba: *Inter commemoratas dicti Fratris assertiones, ut præfertur, damnatas, aliquas ad S.Thomæ de Aquino pertinere doctrinam, quam asserunt per Ecclesiam approbatam.* Istæ assertiones, quas allegabant pertinere ad Sancti Thomæ doctrinam, erant quinque ultimæ tangentes directè Conceptionis materiam: nam de alijs parùm curabant, ut suprà vidimus, & has dicebant per Ecclesiam approbatas.

In prima conclusione illius tractatûs proponitur, quòd ad sanctam, supremamque Sedem Apostolicam pertineat auctoritate judiciali, supremâ, independenti, & ultimâ, ea quæ sunt Fidei, Canonicè diffinire. Et in secunda conclusione, quòd ad Episcopos Catholicos, tamquàm judices ordinarios, pertineat auctoritate inferiori & subordinatâ circa ea, quæ sunt Fidei, etiam judicialiter determinare, seu diffinire. In tertia conclusione probatur, quòd ad Doctores Theologos pertineat etiam determinatione doctrinali, & scholasticâ circa ea, quæ sunt Fidei, doctrinaliter diffinire. In quarta, quòd ad dictos Episcopum, & Facultatem Theologiæ pertineat non solùm conjunctìm, sed divisìm, modis prædictis, assertiones hæreticas aut erroneas condemnare. In quinta, quòd ad dictam Facultatem Theologiæ contra certas personas, scilicet, contra singulares Magi-

Magiſtros, & Baccalaureos ejuſdem Facultatis juratos pertineat quandoque non ſolùm doctrinaliter, ſed etiam aliquando judicialiter aſſertiones hæreticas, aut erroneas condemnare. In ſexta Concluſione, quòd ad ſuperiorem judicem pertineat proceſſum per dictos Epiſcopum, & Facultatem Theologiæ factum, nec ſine magna & notabili cauſa favorabiliter impedire; nec appellationi contra eos in cauſa Fidei interjectæ, ſine matura deliberatione, & prævia informatione deferre.

His igitur ſex concluſionibus fundatis, ſtatutis, & ventilatis, proponit Univerſitas duas approbationes doctrinæ S. Thomæ: quarum unam exhibuit Joannes de Monteſono, & Procurator Generalis Ordinis Prædicatorum Pariſijs, & eſt illa Stephani Epiſcopi Pariſienſis, de qua Nodo ſequenti. Altera eſt quædam Bulla, ſeu clauſula illius Urbani V. Papæ, de qua latè ſatis agemus Nodo III. Propter verba igitur contenta in his duabus Epiſtolis, ſeu litteris (nam tunc ſolummodò erant inventæ iſtæ duæ approbationes, quæ poſteà creverunt ad quatuordecim) dicebant Montiſoniſtæ, & allegabat Religio Prædicatorum, totam doctrinam Sancti Thomæ eſſe approbatam per Eccleſiam. Contra hanc illationem ſic inſurgit Univerſitas. *Ad ſecundum reſpondetur: quòd ex prædicta Bulla D. Urbani, vel præallegatâ litterâ D. Stephani Epiſcopi, aut aliâ quâcumque litterâ authenticâ, non poteſt ſufficienter concludi, quòd S. Thomæ doctrina ſit in omnibus approbata; ſicut clarè oſtendetur in 3. capitulo hujus tractatûs.* *Et ad hoc adjiciunt aliqui talem rationem: Quia illa doctrina non poteſt ſic eſſe in omnibus approbata, quæ multa continet in Fide erronea; ſed, ut dicunt, prædicta S. Thomæ doctrina non ſolùm in materia de abſoluta neceſſitate creaturæ (de qua præſentis controverſiæ inferiùs in tribus ultimis concluſionibus tertij capituli ſpecialiter tractabitur) ſed etiam in pluribus alijs multa continet in Fide erronea; quod declarat tam in prima parte ſummæ, &c.* Et adductis quatuor Concluſionibus, ſeu articulis, qui in doctrina S. Thomæ videntur expreſsè erronei in Fide, concluditur ſic: *Undè ex his omnibus inferunt,*

runt, quòd prædicta approbatio Urbani V. non est hujus doctrinæ approbatio universalis tamquam doctrinæ utilis, & in multis probabilis; sicut doctrina Papæ magistraliter dicta solùm habet auctoritatem Magistralem, sicut D. Innocentius IV. de suo Apparatu testatus est: sed de hac materiâ copiosiùs infrà dicetur in tribus primis conclusionibus 3. capituli, &c. Et infrà folio 31. à tergo loquendo de doctrina S. Thomæ sic dicitur: *Secundò dicendum est, quòd, quidquid sit de opinione Aristotelis, tamen ejus opinio non est sufficiens probatio in Theologia ad concludendam aliquam propositionem esse veram secundùm Fidem; & tamen dixit,* id est Montesonus, *in scripto suo coram judicibus tradito, quòd eodem modo probat propositionem suam S. Thomas in multis locis. Ideò ex hoc concludunt aliqui, quod S. Thomas non loquebatur ibi Theologicè, sed Physicè: quare dicunt non esse inconveniens concedere in hoc ipsum errasse, sicut patet in dicendis infrà cap.3. Non enim est inconveniens, vel absurdum, aut ei, vel doctrinæ suæ injuriosum dicere ipsum errasse in his, quæ non Theologicè dixit determinando; sed solùm Philosophicè opinando; nam in quibusdam locis hoc idem dixit ipse de B. Augustino, sicut patet in 4. dist. 47. in solutione ad primum, &c.* Nota verba ista, quia ex illis magnus posteà resurget Nodus undequaque indissolubilis.

Postquàm ergò Universitas adduxisset propositiones Joannis de Montesono (de quibus nos suo loco) prosequitur fol. 49. *Circa tertium principale, in quo declarandum est, quòd doctrina S. Thomæ non sic est approbata, quòd propter eam oporteat ante-dictam condemnationem, aut dicti Episcopi processum aliqualiter impedire; præmittenda est hæc distinctio: quòd aliquam doctrinam esse per Ecclesiam approbatam, potest tripliciter intelligi: uno modo, quòd talis doctrina sit per Ecclesiam tamquam utilis, & in Fide probabilis acceptata, & tamquam talis inter Scholasticos divulgata. Secundo modo, quòd talis doctrina sit sic approbata, quòd oporteat credere, quòd ipsa sit in omni sui parte vera. Tertio modo, quòd sit sic approbata, ut oporteat credere, quòd ipsa in nulla sui parte sit in Fide erronea, vel hæretica, &c.* Et distinguit quomodò ista tria approbationum genera gradatim

tim inter sese distinguantur: nam primus modus est infimus & communis, secundus superior, & excellentior, tertius verò præstantissimus; sed Montisonistæ, & qui hodie ipsos sequuntur, non loquebantur de prima approbatione, quia hanc ut infimam, & nihil eis proficientem aspernabantur; utpotè multis communem. Undè volebant secundam, & tertiam; quia dicebant, quòd doctrina S. Thomæ non solùm in omni sui parte esset vera, sed quòd neque in ulla sui parte esset in Fide erronea: at Universitas Parisiensis neque primum approbationis genus volebat eis concedere absolutè: quapropter illam primam approbationem divisit in approbationem tacitam & expressam, & circa hoc disserit latè & eruditè, ut videre est ad finem Magistri Sententiarum; licet ibi ista ad compendium fuerint redacta. Proponit denique Universitas tres conclusiones, quarum prima est: *Doctrina S. Thomæ in opusculis suis Theologicis contenta, primo modo est per Ecclesiam approbata, tamquam utilis & probabilis divulgata, sicut aliorum Doctorum Catholicorum, &c.* Hanc, quam admisit Universitas Parisiensis, admittunt etiam omnes Doctores Catholici, sicut doctrinam S. Bonaventuræ, Alberti Magni, Alexandri de Ales, Scoti, Ægidij Romani, Henrici de Gandavo, Thomæ de Argentina, Bacconij, Mayronij, Aureoli, & omnium aliorum.

Sed cùm non desiderassent Montisonistæ istam communem approbationem, sed alias superiores; ideò Universitas proponit secundam conclusionem sic: *Secunda conclusio; quòd prædicta S. Thomę doctrina non est secundo modo per Ecclesiam approbata, sic scilicet, quòd oporteat credere, quòd ipsa in omni sui parte sit vera. Et hęc conclusio adeò clara est, ut etiam pars adversa eam negare non possit: quia iste Frater, contra quem agimus, inter assertiones suas condemnatas, aliqua posuit, quę sunt expressè contra S. Thomę doctrinam, ut ex prędictis patet. Multi etiam Magistri, & Doctores sui Ordinis, sicut Durandus, & plures alij in suis lecturis, & in multis passibus prefatę doctrinę contradicunt, ut notum est; & ideò secundùm ipsos-*

ipsosmet non oportet credere, quòd hujusmodi doctrina in omni sui parte sit vera. Insuper & alij antiqui Doctores famosi, sicut Dominus Guilielmus Parisiensis, & D.Guilielmus Altisiodorensis Episcopi, Dominus Durandus de Sancto Portiano Ordinis Prędicatorum, Magister Joannes Scotus, D. Ægidius de Roma, Magister Gregorius de Arimino, & quàm plures alij, tàm Sęculares, quàm Regulares plures opiniones S.Thomę rationabiliter reprobant, & tamquàm falsas impugnant; & in hoc moderni Doctores, & Baccalaurei illos antiquos Doctores in suis lecturis, & actibus Scholasticis imitantur; quod utique non fieret, si oporteret credere hujusmodi doctrinam in omni sui parte esse veram. Et ideò hanc doctrinam hoc modo extollere, & approbare, esset doctrinam omnium aliorum Doctorum evidentissimè reprobare. Item hoc esset derogare non solùm omni doctrinę humanę, sed etiam doctrinę Divinę, & Scripturę Canonicę: quia nec doctrinę Augustini, nec cujuscumque alterius quatuor principalium Doctorum Ecclesię, nec cujuscumque alteri doctrinę humanę attribuenda est hęc auctoritas excellentissima, ut oporteat credere, quòd ipsa in omni sui parte sit vera; sed hęc prerogativa soli Doctrinæ Divinę, quę Canonica appellatur, servanda est, sicut docet Augustinus in Epistola 8. *ad Hieronymum, & habetur in Decreto dist.*9. *cap. Ego solus, &c.* Et adducit quàm plurimas auctoritates ad hoc probandum, quas in rei veritate ego existimo esse quasi principia per se nota, à nullo sanæ mentis neganda. Sed præcipuè in tota suprà posita auctoritate notanda sunt illa verissima verba, *& ideò hanc doctrinam hoc modo extollere & approbare, esset doctrinam omnium aliorum Doctorum evidentissimè reprobare.* Hoc dicebant Doctores Parisienses, quando non erat nisi una approbatio adeò tenuis, ut est illa Stephani Episcopi: quid dicerent hodie videntes istas quatuordecim approbationes ingentes, de quibus infrà?

De ultimo approbationis genere hæc dicit Universitas: *Tertia conclusio est, quòd prefata S.Thome doctrina, non est tertio modo predicto per Ecclesiam approbata; sic, scilicet, quòd oporteat credere, quòd ipsa in nulla sui parte erronea sit, vel heretica. Et hęc conclusio*

probatur primò ex dictis ejuſdem S. Thomę, &c. Et hanc probat latiſſimè quam-plurimis auctoritatibus; ſed non omnia poſſumus, nec debemus in hoc parvo libello tranſcribere: aliqua tamen inſinuabo. Nam poſt primam probationem procedit ad ſecundam. *Secundò principaliter eadem concluſio probatur ſic: quia de illa non oportet credere doctrina, quòd ipſa in nulla ſui parte ſit in Fide erronea, vel hæretica, in qua quidem continentur multæ contrarietates, & repugnantiæ, etiam in materia ad Fidem pertinente; ſed multæ hujuſmodi repugnantiæ, & contrarietates continentur in doctrina S. Thomæ, igitur, &c. Major eſt nota, & Minor probatur, & de multis exemplis pauca brevitatis causâ ponentur, &c.* Et poſitis quinque exemplis circa apertiſſimas contradictiones repertas in doctrina S. Thomæ, proſequitur dicens: *Sed adhuc ad majorem ipſius confirmationem ponitur ſextum exemplum generale, quod ſumitur ex quodam tractatu S. Thomę de concordia quorumdam dictorum ſuorum inter ſe diſcordantium, qui incipit: Pertranſibunt plurimi, & multiplex erit ſcientia; ubi multa diverſa, quę in doctrina ſua continentur, corrigit & exponit; & quia veri-ſimile eſt, quòd nunc non omnia hujuſmodi ſibi occurrent; ideò in fine prologi ſui ſupplicat librorum ſuorum lectoribus, ita dicens: ſi quis aliquid invenerit non concorditer, &c.* Opuſculum iſtud extat inter Opuſcula S. Thomæ num. 72. & in impreſſione Pariſienſi facta an. 1634. Ad finem leguntur hæc verba: *Explicit Opuſculum ſeptuageſimum ſecundum S. Thomę de Aquino de concordantijs dictorum ſuorum, in quibus aliquibus videbatur ipſum ſibi ipſi contradicere, licet ita non ſit rectè intelligere ejus mellifluam, & profundiſſimam doctrinam:* Nota qualiter nec diſcordantiam volunt concedere in operibus, & doctrinâ S. Thomæ; & quod plus eſt, quòd neque apparentiam diſcordantiæ. Immò in Joanne Capreolo in 3. ſent. diſt. 3. fol. 15. impreſſionis Venetianæ 1588. in 3. articulo reſpondendo ad illud argumentum S. Thomæ in 1. ſententiarum q. 44. ubi dicit, quòd Virgo MARIA fuerit immunis à peccato originali, ergò. Reſpondet Capreolus dupliciter, & ad marginem ſecundæ reſponſionis.

ex-

extant hec verba : *Si B. Augustinus retractatur, sed non S. Thomas.* Ex quibus constat, quòd nec minimam retractationem velint admittere in S. Thoma, quia nihil dixit retractatione dignum, ex quo non levis infrà conficitur Nodus. Quantum autem ad veritatem, Joannes Vitalis Doctor Parisiensis, qui scripsit parùm post Universitatem, dicit se vidisse librum retractationum S. Thomæ, contra quem acriter insurgunt Patres Dominicani, clamantes unâ voce, quomodò potuit se retractare, qui numquàm vel in minimo puncto erravit? In Bibliotheca Manuscripta omnium Manuscriptorum Belgij, laboratâ à P. Guilielmo Carnificis, ac dispositâ à P. Joanne Bundero, ambo ex Ordine Prædicatorum, existente apud D. Antonium Sanderum fol. 614. num. 68. affirmant, quòd in Conventu S. Dominici extitisset suo tempore. *Liber Retractationum S. Thomę Aquinatis:* quæsivi librum istum in Conventu Gandensi, sed ibi non extabat. Jam ergò non erit tantùm lis contra Vitalem Minorem, sed etiam contra Guilielmum & Bunderum Dominicanos de libro retractationum præbentes testimonium. In Monasterio tamen S. Victoris Parisiensi inter Manuscriptos num. 476. in folio & magno extat liber sub hoc titulo : *Conclusiones, in quibus S. Thomas videtur sibi ipsi contradicere*, &c. & iste fuit editus à quodam Patre Ordinis Prædicatorum vocato Hærveo de Landa Magistro in Theologia. P. Petrus de Bergamo edidit alterum similem, de quo in SOLE VERITATIS secundæ impressionis non pauca erunt dicenda. Pater Xantes Mariales Ordinis Prædicatorum anno 1624. edidit librum in folio, sub hoc titulo: *Index contradictionum apparentium tum in D. Augustino, tum in D. Thoma, tum alijs Thomisticis, quæ in hoc volumine conciliantur.* Hoc insinuasse sufficit pro comprobanda Veritate Universitatis, quæ post aliqua concludit sic; *Ex quibus omnibus satis patet, quòd idem S. Thomas, qui Augustinum & in regula, & in doctrina sequitur sicut magistrum discipulus, dicere potuit, & debuit cum eodem Augustino : Errare potero, sed hæreticus non ero. Quare non oportet*

credere, quòd doctrina sua in nulla sui parte fuerit hæretica, vel in Fide erronea, licet ipse non fuerit hæreticus. Sed qui nolunt concedere in doctrina Sancti Thomæ fuisse, aut esse aliquem parvum vel minimum errorem, quid dico errorem? immò nec discordantiam, aut saltem discordantiæ apparentiam; quomodò audient fuisse errorem in Fide, vel hæresim?

Sed Universitas prosequitur sic: *Tertiò probatur eadem conclusio, quia si oporteat dicere, quòd hujusmodi doctrina in nulla sui parte sit in Fide erronea, vel hæretica, hoc maximè esset, quia ipsa est per Ecclesiam approbata; sed aliqua est doctrina multò magis approbata, quàm doctrina S. Thomæ, quæ tamen in aliqua sui parte est hæretica, vel erronea in Fide: igitur hoc etiam sine ulla temeritate dici poterit de doctrina S. Thomæ, non obstante ejus approbatione. Consequentia est clara, & Major nota, quia illi fundamento nititur pars adversa. Sed Minor probatur per multa exempla. Et ut à majoribus ad minora procedatur; primum exemplum ponitur de doctrina Beati Petri Apostoli, quam nulli dubium est esse magis approbatam, quàm doctrinam S. Thomæ, & tamen capiendo doctrinam B. Petri pro omnibus ad Fidem pertinentibus, quę verbo aut facto docuit, constat, quòd hujusmodi doctrina in aliqua sui parte fuit in Fide erronea, scilicet in illa parte, in qua Paulus Apostolus eum reprehendit, &c.* Nec discursus iste Universitatis circa doctrinam S. Petri meretur ullam censuram, neque est durus, ut insinuat quidam Notitiosus Dominicanus Complutensis. Secundum exemplum adducit Universitas de doctrina S. Cypriani. Tertium ex doctrina B. Hieronymi. Quartum ex doctrina, seu compilatione Magistri Sententiarum. Quintum ex compilatione Decreti Gratiani, & concludit sic: *Sextum exemplum potest poni de quibusdam Doctoribus, qui non sunt Sancti; sicut Venerabilis Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus, Venerabilis Hugo de S. Victore, & quidam alij, quorum dicta vel scripta in aliquibus reperiuntur erronea, & tamen eorum doctrina non minùs videtur esse authentica, quàm doctrina S. Thomæ, cùm ipsi communiter in artibus scientificis allegentur auctoritates, nec*

so-

ſolent negari, ſed eorum dicta reverenter gloſſari, & exponi, quod tamen Scholaſtici nondum conſueverunt facere de dictis S. Thomæ. Et ideò præſumptuoſum videtur ejus doctrinam ſuper illos, & alios Doctores ſic extollere, quod non liceat credere, aut aſſerere ipſum in Fide erraſſe, ſicut & alij erraverunt. Nec obſtat ejus Canonizatio, quam aliqui pro magno colore prætendunt, & etiam Sancti Canonizati, & magis; quàm ipſe in Eccleſia ſolemnizati, etiam in Fide erraverunt, ſicut in primis tribus exemplis oſtenſum eſt. Quod in iſtis verbis docuerunt antiqui Doctores Pariſienſes, ſcilicet, quòd Scholaſtici nondùm conſueverant admittere in actibus Scholaſticis auctoritates S. Thomæ, & eas venerabiliter exponere, aut explicare, ſicut faciunt cum auctoritatibus Sanctorum Doctorum, atque Eccleſiæ Patrum, uſque modò conſuetudo iſta non pervênit ad januas Sorbonæ: quia hodie S. Anſelmus, S. Bonaventura, Hugo de S. Victore, & Richardus etiam de S. Victore majorem auctoritatem habent in Facultate Theologica Pariſienſi, quàm S. Thomas. Et ratio eſt, quia illi non fuerunt Scholaſtici: iſtius enim auctoritates paſſim, & communiter negantur, aliorum verò dicta reverenter gloſſantur, & exponuntur. Item nota, quòd tota controverſia inter Univerſitatem Pariſienſem, & Prædicatorum Ordinem in hoc unico ſiſtebat puncto: dicebat Univerſitas: S. Thomas erravit, ſicut alij erraverunt; è contrà verò Ordo Prædicatorum dicebat, & modò adhuc dicunt (ut poſteà frequentiſſimè videbimus) omnes erraverunt, ſed non S. Thomas: omnes indigent retractatione, ſed non S. Thomas. Undè indiſſolubilem conſtituunt Nodum, ut ſuo loco demonſtrabimus.

Poſt aliqua denique dicta ab Univerſitate Pariſienſi circa auctoritatem doctrinæ S. Thomæ, quæ conſultè, & à conſilio prætermittimus, proſequitur tractatus ille ſic: *Ex omnibus igitur prędictis clarè patet tertia concluſio principalis. Sed adhuc circa præmiſſa occurrit dubitatio: cùm enim in prima concluſione dictum ſit, doctrinam S. Thomæ, aliquo modo eſſe per Eccleſiam approbatam, id*

eſt,

est, tamquam utilem & in Fide probabilem divulgatam. Dubium est; utrùm hujusmodi approbatio sit solùm tacita per Ecclesiæ tolerantiam, aut utrùm sit expressa approbatio per Bullam Apostolicam, aut aliam litteram authenticam? Hic enim duplex modus approbationis in principio hujus tangebatur. Ad hoc autem dicunt quidam, quòd doctrina S.Thomæ non solùm sit tacitè approbata, sicut doctrina quorumdam aliorum Doctorum, sed est approbata expresse per Bullam Summi Pontificis, ac etiam per litteram authenticam D. Stephani Episcopi Parisiensis de Consilio Doctorum Theologicæ Facultatis. Et ex hoc nituntur improbare processum factum contra Fratrem Joannem per Facultatem Theologiæ, & deindè per Episcopum Parisiensem, scilicet, quantum ad aliquas assertiones damnatas, tangentem doctrinam S. Thomæ, ut asserunt. Sed circa hoc ad confirmationem prius-dictorum, sunt aliquæ propositiones notandæ. Prima est, quòd in dicto processu numquam fuit exhibita aliqua Bulla Papæ, neque ipsius copia super confirmatione, vel approbatione dictæ doctrinæ; & ideò, cùm idem sit judicium de his, quæ non sunt, & de his, quæ non apparent, sicut dicunt jura, sequitur quòd hoc non debuit dictum processum impedire, &c. Ex his ultimis verbis constat, quòd in illa gravi controversia Parisiensi habita anno 1387. in qua ex una parte fuit omnis Universitas, & ex altera tota Religio Prædicatorum, cum Judicibus, ac Procuratoribus nominatis respectivè pro utrâque parte, pro una fuerint exibitæ, & ostensæ litteræ Stephani Episcopi Parisiensis, expeditæ ante quinquaginta tres annos; sed nulla Urbani Papæ V. licet Bulla ejus fuerit data solùm ante viginti annos: comparuit tamen Avinione post fugam Joannis de Montesono. Quia tamen Universitas numquam illam vidit authenticam, ideò de ipsa parùm, vel nihil curavit, immò judicavit tamquam si non esset: ad alteram verò Stephani respondit Universitas ex professo, ut infrà videbimus Nodo sequenti. Et concludit tractatus ille sic: *Quinta conclusio: quòd prędicta S.Thomę Dotrina secundùm quosdam est in Fide erronea, seu in aliqua sui parte de hujusmodi errore suspecta, & in hac conclusione non assertivè, sed solùm*

recitativè loquimur. Dicunt enim aliqui, quòd ista doctrina multos errores continet,&c. Et usque ad finem tractatûs conatur Universitas assignare errores, atque demonstrare multos esse, & contineri in dicta doctrina. Si hoc sit verum, vel falsum alius judicet. Istas approbationes Universitas Parisiensis constanter negabat, quia tunc temporis non erant aliæ: Ordo Prædicatorum illas concedit, & alteras quotidie superaddit. Cum illa propter veritatem necesse est sentire, cum ista pro pace congruum tacêre; Nodus tamen erit indissolubilis, aliud videre, & aliud judicare, & in controversia ista velle stare allegatis, & non probatis.

Sed abstrahendo ab his omnibus, sive fundamentum approbationum nutet ob falsitatem, sit arena, vel limus; super-ædificata sunt in eo magna, & maxima, non tantùm concionatoriè, de quibus nihil curabimus, sed dogmaticè dicta, & scripta. In communi aliqua proponemus hîc (nam in particulari dicemus infrà) & incipiemus à novissima impressione Partium S. Thomæ Aquinatis editâ Parisijs anno 1639. apud Viduam Tussani du Bray, & Joannem du Bray via Jocobea, cujus titulus est: *Summa Theologiæ S. Thomæ Aquinatis, Divinæ voluntatis interpretis, sacri Ordinis Prædicatorum, in qua Ecclesiæ Catholicæ doctrina universa, & quidquid veterum Patrum monumentis est dignum observatu; quidquid etiam vel olim vocatum est, vel hodie vocatur ab hæreticis in controversiam, id omne ut eruditè, solidè, & dilucidè, ita piè, atque fideliter explicatur. Post Lovaniensium atque Duacensium Theologorum insignem operam, novis adhuc mendis castigata; vitiatis Sanctorum Patrum citationibus repurgata, integrioribus ejusdem citationibus superadditis; ita ut suum primævum nitorem vel nunc habeat, vel ad eum proximè accedat.* Hucusque titulus, quem si per clausulas expenderis, certè in unaquâque mirabilia invenies. Nam S. Thomas, qui in suo principio vocabatur Doctor communis, & in medio appellatus fuit Doctor Angelicus, jam ab ista Hyerarchia ascendit ad illam: *Divinæ voluntatis interpretis*, in cujus brevi Summa Theologica, uno mediocri volumine contenta,

H re-

reperitur & extat *Ecclesiæ Catholicæ doctrina universa.* In sacra Scriptura à Spiritu Sancto, & Verbo Dei Filio prolatâ in veteri ac novo Testamento, continetur explicitè, vel implicitè omne necessarium ad salutem, sed non ibi extat *Ecclesię Catholicę doctrina universa*; quia aliqua recipit ex traditionibus Apostolicis, multa ex sacrorum Conciliorum determinationibus, quam-plura ex Decretis Summorum Pontificum: & sic enumera omnes libros Ecclesiasticos exortos ab ipso exordio nascentis Ecclesiæ, & in omnibus illis non reperies Ecclesiæ Catholicæ doctrinam universam: quia quotidie in futurum alia, & alia determinavit usque ad finem mundi. At in unica & sola Summa S. Thomę extat & reperitur *Ecclesię Catholicę doctrina universa.* Volve & revolve, considera, ac perpende *quidquid in veterum Patrum monumentis est dignum observatu:* nam totum hoc reperies in Summa S. Thomæ. Quidquid in operibus Augustini, Ambrosij, Hieronymi, & cum istis enumera omnes alios Ecclesiæ Doctores, & omne, quod in ipsis observatione dignum est, continetur in Summa S. Thomæ. Si aliquid quæris indignum, lege Sanctos, & antiquos Doctores; sed si desideras habere solùm digna & proficua, quæ observationem specialem mereantur, non teras tempus in evolvendis Sanctis Doctoribus: lege tantùm Summam S. Thomę, eique stude, & alia relinque ut indigna: quia in sola illa extat *quidquid in veterum Patrum monumentis est dignum observatu.* Denique quidquid ab hęreticis antiquis, vel modernis in controversiam vocatum est, id omne (nota universalem, *id omne*) eruditè, dilucidè, piè, fideliter est explicatum in Summa S. Thomæ, in qua nihil est ineruditum, insolidum, illucidum, impium, atque infidele. Et quare hoc? Quia est doctrina illa approbata ab Urbano VI. Innocentio V. & Stephano Episcopo Parisiensi, ut dicitur in folio sequenti ejusdem Summæ. Quę autem ex verbis istis colliguntur, vide infrà in Nodo.

In constitutionibus generalibus, & novissimis Ordinis Prædicatorum, sequendo (ut ibidem dicitur) statuta antiqua, deter-

terminata, ac sancita Bononiæ anno 1564. confirmata Romæ 1559. & iterum ibi 1571. Barchinonæ 1574. Valentiæ 1596. ac tandem Parisuso 1611. & 1620. typis mandata operâ & studio P. F. Petri Martyris eodem anno; capite 43. de lectionibus habendis, sic dicitur: *De doctrina autem D. Thomæ hæc decernuntur in declaratione capitis de studentibus: Imponitur omnibus lectoribus, quòd doctrinam S. Thomæ, quæ alijs sanior est & communior, ac Ordini nostro & toti mundo utilis, & honorabilis, legant, & secundùm eam determinent, & in ea scholares suos informent, & in disputationibus conclusiones ejusdem Sancti Doctoris teneant, & defendant, & rationes contrarias solvant. Districtè etiam prohibetur, ne aliquis frater loquendo, disputando, aut determinando audeat asserere, aut tenere assertivè contrarium ejus, quod communiter tenetur esse de opinione Sancti Doctoris. Qui autem in hoc deliquerit, officio lectoratûs privetur. Est enim doctrina per totum terrarum orbem splendens tamquam clara, firma, & solida inter alias, per Sedem Apostolicam, per principalesque Ecclesiæ Doctores cum testimonio Universitatis Parisiensis confirmata, &c.* Hucusque in illis constitutionibus Dominicanis. Constat ergò, quòd non solùm Auctores in particulari; sed tota Religio in communi, circa doctrinam S. Thomæ utatur verbis comparativis. Non enim pro ipsa sat erat esse sacram, nisi etiam *alijs sanior* esset: nec tantùm acclamari ut claram, firmam & solidam, nisi etiam adderent illud: *inter alias*; superaddendo hoc fuisse à Sede Apostolica, principalioribus Ecclesiæ Doctoribus, & Universitate Parisiensi confirmatum, seu approbatum; cujus veritatem in presenti indagabimus, discurrendo per singulas Sedis Apostolicæ auctoritates, Doctorum principaliorum confirmationes, & Universitatis Parisiensis testimonia. Ut inquiramus in ipsorum dictis comparationes istas absolutas, & universales absque aliqua exceptione prolatas tam ex parte Doctorum Ecclesiæ, quàm operum S. Thomæ.

FUNICULUS II.

De Operibus S. Thomæ Aquinatis impressis & Manuscriptis secundùm antiquas & modernas editiones aliqua breviter proponuntur.

Et assumpsi mihi duas Virgas: unam vocavi decorem, & alteram vocavi Funiculum. *Zachariæ cap.* 11. *Vers.* 7.

OPera Angelici Doctoris S. Thomæ Aquinatis habuerunt diversos status. Nam in suo principio erant tantummodò septem Opuscula Theologica, ut propria & genuina Angelici Doctoris, admissa à suis Discipulis: ut videre est apud Ægidium Romanum ejusdem Sancti Discipulum, & strenuum defensorem in libro, intitulato, *Defensorium seu Correctorium librorum Doctoris Angelici*, impresso Coloniæ Agrippinæ 1624. Neapoli, & alibi. 1. scilicet Summa Theologiæ. 2. Super Sententias. 3. Quæstiones disputatæ de veritate. 4. Quæstiones de anima. 5. Quæstiones de virtutibus. 6. Quæstiones de potentia Dei. 7. Quæstiones quodlibeticæ. Deindè sæculo secundo, id est, circa annum 1330. jam ejus Opuscula omnia creverant usque ad viginti, ut refert Petrus Rogerius, posteà Summus Pontifex, dictus Clemens VI. in illo suo celebri Sermone incipiente: *Ecce plus quàm Salomon hic*, &c. de quo posteà agemus latè Nodo IV. & à quo prima, ac principalis confirmatio & approbatio doctrinæ S. Thomæ desumpta fuit. Tertio verò sæculo, post translationem corporis S. Thomæ, & controversiam Joannis de Montesono cum Universitate Parisiensi, Catalogus Operum S. Thomę ita auctus crevit, ut jam enumerarentur quinquaginta octo

octo Opuscula ejus diversa. Quare in legenda vitæ S. Thomæ addita ad Historiam Lombardicam Jacobi Januensis Ordinis Prædicatorum, dicitur: *Qui vivens dumtaxat postea annos viginti, maximos & pulcherrimos libros composuit, qui libri ferè complent centenarium numerum, &c.* Ingressum est quartum sæculum ab ejus morte, quandò an. 1567. à Summo Pontifice Pio V. fuit inter primos quatuor Ecclesiæ Doctores relatus, in impressione Romana facta anno 1570. jam enumerabantur centum viginti octo Lucubrationes seu Tractatus Angelici Doctoris; & secundùm aliam supputationem sunt centum septuaginta, & sic typis mandati fuerunt. Et isti adhuc creverunt: & illi indies adscribuntur libri novi, atque incogniti, ut est illa expositio super libros Machabæorum edita à Patre Stephano Sampaio, impress. Lutetiæ 1596. in 8. & altera interpretatio Danielis Prophetæ à P. Morelles. Item Opuscula parva in suo principio tantummodò erant tria, ut vidi in libro, qui dicitur *Viola Sanctorum*, impresso antiquitùs absque anno & loco impressionis in folio; in quo hæc tantùm numerantur Opuscula: De articulis Fidei; de periculis quæ contingunt circa Sacramentum Eucharistiæ, & de Judæis ad Comitissam Flandriæ: & reperitur liber Parisijs in Conventu de Nazareth. Deindè creverunt ad viginti duo; postea aucta sunt usque ad quadraginta tria: & non sistendo ibi, jam hodie circumferuntur sub nomine S. Thomæ septuaginta tria. Ratio hujus multiplicationis fuit, non malitia aliqua, sed quoddam Discipulorum ejus innatum desiderium, ut sicut Doctoris ac Magistri ipsorum Opera, inter Scholasticos in intensione, claritate, & profunditate sententiarum erant acclamata ut prima; ità similiter in extensione & multitudine librorum in omni materia, & scientia, Divina & humana, Ecclesiastica, & Sæculari, Naturali, Philosophica, Politica, Aristotelica, Theologica, denique Morali & Positiva, ipse Angelicus Doctor omnes alios Doctores præteritos, & futuros magno præcederet intervallo.

Totum hoc ſpeculativè dictum comprobabimus practicè ex duobus vel tribus teſtibus ex Ordine Prædicatorum. Et primus ſit Humbertus in Hiſtoria, ſeu Vita ſcripta poſt canonizationem Angelici Doctoris; in qua cap. 18. ſub hoc titulo : *De profectu ſui Magiſterij , & libris quos fecit* ; refert S. Thomam edidiſſe libros, tractatus, ſeu Opera ſequentia : 1. Super quatuor libros ſententiarum. 2. Summam contra Gentiles. 3. Opus ſuper quatuor Evangeliſtas ; & de hoc Opere hæc dicit : *Scripſit prædictus Doctor Opus ſuper quatuor Evangeliſtas , Sanctorum auctoritatibus miro modo contextum : ex quibus ſic Evangeliorum continuavit hiſtoriam, quaſi unius Doctoris videretur eſſe poſtilla. In quo Opere mirandum creditur Deum oſtendiſſe miraculum , qui diſcurrens per diverſa Monaſteria, & diverſorum Sanctorum legens volumina, & pro majori parte ipſorum auctoritates mente retinuit, quas in exponendo notavit*, &c. 4. Poſtillam ſuper Evangelium B. Joannis. 5. Super Epiſtolas Pauli. 6. Super Iſaiam. 7. Super magnam partem Pſalterij. 8. Super Job. 9. Quæſtiones de potentia, veritate, & malo. 10. Compendium Theologiæ. 11. Quæſtiones quodlibetales. Et iſta ſunt principaliora Opera. Deindè deſcendens ad minora ſeu Opuſcula proſequitur ſic : *De perfectione vitę Spiritualis. De ſubſtantijs ſeparatis. Queſtiones de anima. Super Dionyſium de Divinis nominibus. De Trinitate. De hebdomadibus Boëtij ; & alia multa Opuſcula Theologicæ veritatis, plus quàm viginti Dominis & Religioſis perſonis*, &c. Denique deſcendit ad naturalia Philoſophica, dicens : *Scripſit etiam ſuper librum de Cauſis, & Compoſitiones Proculi. Scripſit etiam ſuper Philoſophiam naturalem & moralem, & ſuper Methaphyſicam, quorum librorum procuravit quòd fieret nova tranſlatio, quæ ſcientiæ Ariſtotelis continet clariùs veritatem ; & alia multa Opuſcula de naturalibus quæſtionibus ; & aliqua ſcripſit ſuper logicam*, &c. Et de ſcriptis ejus nihil aliud dicit. Si autem iſta conferantur cum illis ſuo nomine nunc impreſſis, eſt quaſi minima quædam pars. Undè autem ipſa deſumpſerint, ipſi dicant; quia hucuſque non dixerunt.

runt. Concludit Humbertus sic : *Unum videtur Deus in dicto Doctore, dum viveret, manifestum ostendisse miraculum, ut tam modico tempore, fortè viginti quinque annis, (qui dum inter magisterium ejus & obitum in vita fluxerunt, bis eundo Parisios, & in Italiam redeundo) tot potuerit libros per suos Scriptores in scriptis redigere, tot quæstiones tam sufficienter discutere, & tot novitates scribendo docere; & non videtur totum tempus suum occupare nisi in sanctarum Meditationibus Scripturarum, &c.* Hucusque in illa vita antiqua S. Thomæ Aquinatis, in qua aliqua veniunt notanda.

Primum, Auctorem hujus vitæ non fuisse Humbertum communiter dictum de Romanis quintum Generalem Ordinis Prædicatorum; qui varia & erudita Opera scripsit, ut perperàm & sine ullo fundamento aliqui dixerunt, ut egregij viri pro Angelico Doctore conciliarent auctoritatem. Nam Humbertus de Romanis fuit electus ad Generalatum anno 1254. & renunciato officio obijt (secundùm probabiliorem opinionem) anno 1274. eodem quo & S. Thomas è vivis ereptus est; licet aliqui dicant obijsse an. 1276. sed hæc parva est differentia: constat autem ex ipsamet vita in multis locis & capitibus, fuisse scriptam post canonizationem S. Thomæ, id est, post annum 1323. Et utinam esset Humberti Generalis, & non alterius Humberti incogniti; ut sic infrà dicenda majorem haberent vim! Secundum, omnia Opera hîc relata Sacra atque Theologica non ascendere in communi & in particulari ad triginta quinque Opuscula parva & magna (nam de Philosophicis non curamus) jam verò sub nomine Sancti Thomæ circumferri ultra centum quadraginta quinque. Tanta fuit multiplicatio usque ad præsens. An autem multiplicatio hæc fuerit sicut arena, quæ est in littore maris? Notitiosus Pater Complutensis discernere & judicare poterit. Tertium, notandum est illud. *Tot quæstiones tam sufficienter discutere, & tot novitates scribendo docere.* Verba ista & alia hujusmodi infrà-referenda, præcipuè ex S. An-

S. Antonino, non legerunt Doctores Salmanticenses mordicùs assirmantes, quòd in Sancti Doctoris doctrina nihil penitùs esset novi, ut indè damnarent omnes novitates Scholasticas; qui quidem scopus est totius sui libelli. Quartum denique, perpendendum est in proposita auctoritate, qualiter Angelicus Doctor, præter Germaniam, circuiverit bis Galliam & Italiam, & tot lustraverit Bibliothecas, ut suam conficeret expositionem super Evangelia; nec propter hoc debeat vocari gyrovagus, vel Frater Musca, &c. sed potiùs elogijs cumuletur; & meritò. Non ergò est verum, quod Pater Complutensis, ut suggilaret SOLEM VERITATIS, dixit ipsius Auctorem nihil posse scire, cùm lustrando Bibliothecas peragrasset mundum: quia *scientia*, secundùm S. Thomam, *in otio & quiete acquiritur*. Hoc nec fecit, nec dicunt sui de S. Thoma.

Secundus testis sit Auctor ille incognitus, vocatus Didasculus, qui primitùs recolligit in unum omnia Opuscula Angelici Doctoris, circa annum 1490. & illa imprimi curavit, cujus verba hìc ad litteram transcribere decrevi: In prologo igitur ad Lectorem sic inquit: *Ad gloriam inexplicabilem superbeatissimæ Trinitatis individuæ, intemeratæque Virginis Dei Genitricis Mariæ, ac totius triumphantis Ecclesiæ, exultemus in Domino, Dilectissimi. In S. Thomæ de Aquino Doctoris Angelici mirabili & inenarrabili gloriosa doctrina Prædicatorum Ordo speciali jucunditate delectetur; cùm Deus optimus, qui in Sanctis suis gloriosus ostenditur, non passus est Solem obumbrari sub nubilo, neque thesaurum sub pulvere latitare, ut nimirum lucerna tam inclyta super candelabrum Ecclesiæ posita ad profectum omnium coruscaret & animarum. Siquidem hic Doctor noster Thomas velut Rex magnus fecit cænam magnam profundissimarum Scripturarum, & vocavit multos ad mensam doctrinarum suarum, in qua satiati filij argumentorum variorum resolutione, quæstionum profundissimarum devotione, fragmenta pedibus conculcarunt. Sed cùm Dominus jussit colligere fragmenta ne pereant, amore tanti Doctoris accensus, ego ejus inutilis*

Didaſculus, Opuſcula ejus varia diverſis Diſcipulis veluti catulis diſtributa, atque per orbem diſperſa & occultata, per parteſque fruſtratim per orbem diviſa, diſponente, non dubito, Divinâ clementiâ, pariter exigente juſtitiâ, non ſine ingenti labore & fatigatione, multis retroactis annis in diverſis climatibus, velut apis argumentoſa mel colligens è floribus, ita diverſis librarijs Opuſcula Beatiſſimi Doctoris præfati colligendo, quotquot potui invenire in unam redegi ſummam, ut qui laceſſentem ingenij ſtomacho panem integrum deglutire non valens, ne famelicus pereat, ſaltem fragmentis levioribus refocilletur, &c. Doctrina Doctoris Thomæ veluti mare magnum & ſpatioſum in triplicem ſe diffundit Summam, ut in triplex flumen; quorum prima Summa contra Gentiles; ſecunda Summa Theologię veritatis; tertia Summa Opuſculorum, quam præ manibus habemus, non immeritò nominanda erit. Nec hęc mea nova adinventio, &c. Alia autem alij, & deinceps uſque ad finem ſcripta S.Thomę inveni ferè in omnibus, & ſine ferè, codicibus, inter quę aliqua in veritate à S.Thoma ſunt conſcripta, ut teſtatur Dominus Antoninus in ſua Chronica, & Magiſter Petrus de Bargomo in ſua tabula; ut puta de Sacramento; ſuper Boëtio de Trinitate, & de hebdomadibus; de emptione & venditione ad certum terminum, alia verò ſub dubio relinquo, nec quòd ea Sanctus compoſuit Doctor aſſero; ſed quia, uti pręmiſi, Doctori Sancto communiter in omnibus codicibus adſcribuntur; ideò in ſequentibus ſic annotantur, &c. Hucuſque verba illius Anonymi Auctoris, ſub nomine Didaſculi vel Didaſcali (quia fortè fuit error Typographiæ) in quibus noto ſequentia.

Primum, Auctorem eſſe incognitum, non ſolùm quoad nomen, ſed etiam quoad librum: nam extat ſine anno & loco impreſſionis in folio, quem inveni in Bibliotheca Patrum Conventualium Colonienſium aſſere 3. num. 43. in quo adducuntur ſeptuaginta Tractatus, ſeu Opuſcula diverſa; & ab iſto poſtea tranſcripſerunt alij, verbi gratia, Silveſter Pieranus, vel de Pierio, Antoninus Pizamanus, & alij. Adducit etiam Auctor iſte Bullam Urbani, & Epiſtolam Univerſitatis Pariſienſis,

& approbationem aliam Innocentij Papæ, de quibus infrà. Secundum, quòd Auctor iste, quisquis ille fuerit, per multos annos laborando, & per diversa climata discurrendo, vel ut apis argumentosa recollegerit omnia Opuscula, quæ invenire potuit sub nomine Angelici Doctoris, vel illi adscribebantur ab aliquibus, scilicet, S. Antonino, & Petro de Bergamo; sed ex septuaginta tantummodò tria, vel quatuor (si facienda est distinctio in librum Boëtij de Trinitate, & de Hebdomadibus) affirmat sub veritate fuisse à S. Thoma conscripta, omnia alia sub dubio relinquens, asserendo expressis verbis incertum esse Sanctum Doctorem illa composuisse. Supposito ergò hoc testimonio primi collectoris, quomodò alia sexaginta sex Opuscula debemus admittere, & recipere indubitatâ fide; ita ut qui ea, vel verba illorum negaverit sit suspectus de veritate?

Tertius testis sit Bibliotheca illa manuscriptorum Belgij, Germaniæ, & Galliæ, laborata à duobus Patribus Ordinis Prædicatorum Guilielmo Carnificis, & Joanne Bundero, circa annum Domini 1580. existens apud D. Antonium Sanderum, in qua à folio 609. usque 615. adducunt omnia Opera à se reperta sub nomine S. Thomæ in diversis Bibliothecis supra-dictarum Provinciarum; & solùm enumerant 103. in quibus sunt tredecim multiplicata, & aliqua parvi momenti: nam adducunt, ut Opusculum diversum ab alijs, Sermonem quemdam de B. Virgine, & ex reliquis triginta sex sunt Philosophica & Logicalia. Si igitur manuscripta inventa ab his duobus diligentissimis Scriptoribus, & ad annum 1580. ferè non sunt septuaginta; non erit mirum dubitare quomodò his temporibus, vel eodem in Romana Curia inventa fuerint & typis mandata centum septuaginta & ampliùs.

Pro exacta dicendorum cognitione operæpretium erit constituere hìc Catalogum omnium impressionum Operum Sancti Thomæ editarum à principio Typographiæ, usque ad annum

num 1500. discurrendo ordinatè per seriem annorum, ut hoc solido fundamento posito ab ipsismet Patribus Dominicanis, pergamus ad alia. Anno igitur

1456. Impressa fuit Summa Theologiæ Coloniæ apud Joannem Coel.

1469. prodijt in quatuor libros Sententiarum Moguntiæ apud Petrum Scoeffer.

1470. Continuum, sive Catena aurea Romæ per Conrardum de Arnoldo, & correcta per D. Joannem Andream Episcopum Alernensem.

1471. Quodlibeta per Arnoldum Clixhœrnen; & eodem anno prodierunt Opera omnia S. Thomæ in duobus tomis, & non magnis Moguntiæ apud Petrum Scoeffer; jam verò sunt volumina octodecim & magna.

1474. Commentaria in Evangelia Nurimbergæ apud Antonium Kohurger; & eodem anno Secunda Secundæ Romæ; & extat Parisijs in Bibliotheca Regia num. 604. Et eodem anno Quodlibeta Nurimbergæ apud Andream Frisnes.

1475. Secunda Secundæ prodijt Venetijs per Franciscum de Halbrum.

1476. Quæstiones de veritate Romæ; & extant Parisijs in Bibliotheca Regia num. 750. Et eodem anno Continuum, seu Catena in folio magno; quam invenimus in Conventu Montis-Lucis propè Trajectum ad Mosam; & ibidem erat alia impressio antiqua ejusdem Continui absque anno impressionis. Et eodem anno Quodlibeta Venetijs per Joannem de Colonia. Et eodem anno tertia pars Summæ Theologiæ Farnisij per Michaëlem Manzolo de Parma. Et eodem anno in tertium Sententiarum Coloniæ per Joannem Coel.

1477. Edita fuit prima pars Summæ Venetijs absque nomine impressoris.

1487. Prodijt tertia pars Summæ, & extat Parisijs in Bibliotheca Regia num. 772. Et eodem anno additiones ad tertiam

partem Venetijs per Joannem de Colonia. Item eædem additiones impressæ fuerunt Coloniæ apud Joannem de Colonia, & Joannem Mathen Gheretzen. Et eodem anno tabula Operum S. Thomæ Basileæ.

1479. Secunda Secundæ, quæ extat Parisijs apud Patres Dominicanos in magno Conventu.

1480. Secunda Secundę Venetijs apud Joannem de Colonia. Et eodem anno Summa contra Gentiles Venetijs. Et eodem anno Summa Theologiæ Coloniæ per Henricum Coentel. Et eodem anno in Epistolas Pauli Bononiæ. Et eodem anno de cœlo & mundo Coloniæ. Et eodem anno super libros Physicorum Coloniæ.

1481. Super librum Boëtij de Consolatione Tolosæ apud Joannem Paris. Et eodem anno de vero modo prædicandi Genevæ per Ludovicum Consu. Eodem anno in quatuor libros Sententiarum Venetijs per Joannem de Colonia, & Nicolaum Genson. Pugillus seu Clypeus Thomistarum contra modernos Scotistas editus à Petro Nigro Ordinis Prædicat. Venetijs.

1482. Continuum, sive Catena Venetijs per Antonium de Strata; & ibidem fuit impressus liber iste per Hermannum Lichtenstein, & Joannem Hammamen Spirensem.

1483. Pars prima Summæ Theologiæ Venetijs. Et eodem anno Diffinitivum Theologiæ D. Thomæ per Joannem Capreolum Venetijs apud Octavianum Scotum. Eodem anno Confessionale, seu de modo confitendi Coloniæ apud Joan. Kodoeff.

1484. Prodijt Venetijs prima Secundę S. Thomæ absque impressoris nomine.

1485. Quodlibeta Venetijs per Joannem & Gregorium de Gregorijs. Et eodem anno Summa Theologiæ Basileæ. Et eodem anno Opus aureum seu Continuum apud Gregorium de Gregorijs Venetijs.

1486. Commentaria in Evangelia Venetijs per Andream de Asula. Eodem anno tertia pars Summæ Venetijs apud Ber-

Bernardinum de Tridino. Eodem anno in Boëtium de conſolatione Nurimbergæ per Antonium Koberger. Eodem anno Quæſtiones quodlibeticæ apud Marinum Sarracenum.

1487. Commentaria in Boëtium de conſolatione prodierunt Lovanij.

1488. Opuſcula à Paulo Sonzinate Mediolani per Bergium & Xantonium fratres.

1489. In tertium ſententiarum Baſileæ. Et eodem anno in Boëtium de conſolatione Venetijs. Et eodem anno Commentaria in libros poſteriorum Venetijs per Guilielmum Tridenenſem de Monteſerrato.

1490. Commentaria in tertium Sententiarum Venetijs per Hermannum Liechtenſtein. Et eodem anno Opuſcula cum vita S. Thomæ, & officijs Eccleſiaſticis per Antonium Pizamanum Venetijs apud eumdem Herman. Et eodem anno prima pars etiam Venetijs apud Theodorum de Rogationibus de Aſula.

1492. Commentaria in libros Sententiarum ad Hannibaldum Baſileæ per Nicolaum Keſſer.

1493. In Boëtium de conſolatione Coloniæ. Et eodem anno Commentaria in Evangelia Venetijs. Et eodem anno Annotationes in Ariſtotelis Logicam Coloniæ. Eodem anno Commentaria in libros Ariſtotelis cum ſupplemento Commentariorum P. Gratia Dei Eſculani Venetijs. Item eodem anno Expoſitio in parva naturalia Ariſtotelis Paduæ per Hieronymum de Durantis. Et eodem anno tertia pars cum additionibus Venetijs per Bonetum Locatellum; & etiam eædem additiones Venetijs apud Philippum Pincium, ubi etiam eſt illud Elogium: Hujus Doctoris Sapientia, &c.

1494. In ſecundum librum Sententiarum Bononiæ per Benedictum Hectoris.

1495. In omnes Epiſtolas Pauli Baſileę per Wolfangum Lachner. Eodem anno expoſitio in libros de Cœlo & Mundo, cum additionibus P. Petri de Arvernia Venetijs apud Bonetum Locatel-

catellum. Eodem anno quodlibeta Venetijs per Joannem, & Gregorium de Gregorijs. Eodem anno Tabula aurea S. Thomæ Aquinatis per Petrum de Bergamo Basileæ per Nicolaum Kesser.

1496. De solutione Sophismatum Venetijs, ut refert P. Ludovicus Jacob à S. Carolo in Bibliotheca Chronologica antiquarum editionum.

1497. Commentaria in libros de Generatione & corruptione Venetijs. Et eodem anno Commentaria in Analytica posteriora Aristotelis Venetijs. Item eodem anno in tertium Sententiarum cum recognitione Timothei Veronensis. Et eodem anno in quatuor libros Sententiarum per Bonetum Locatellum. Et super eosdem quatuor libros Venetijs apud Octavianum Scotum. Et Summa contra Gentiles Coloniæ apud Quentellum.

1498. Commentaria in libros de Generatione & corruptione Venetijs per Petrum Lichtenstein. Et eodem anno de principijs rerum naturalium Lipsiæ.

1499. Summa contra Gentes Coloniæ per Henricum Quentellum. Et eodem anno Quæstiones disputatæ Coloniæ per eumdem, & recognitę per Magistrum Theodoricum de Susteren.

1500. Commentaria in Boëtium de consolatione Lugduni operâ Magistri Joannis de Vingen, & Commentarijs Jodoci Baddij Ascensij. Eodem anno Commentaria in octo libros Politicorum Aristotelis cum præfatione Magistri Nimiræi. Eodem anno materiæ singularum quæstionum, de Potentia, de Malo, & de Unione Verbi Incarnati, de spiritualibus creaturis, de anima & de virtutibus disputatæ, in unum reductæ codicem per Sacræ Theologiæ Professorem eximium Magistrum Theodoricum Susteren Coloniæ apud Henricum Quentellum.

Hæc sunt quæ prodierunt in infantia Typographiæ sub nomine S. Thomæ Aquinatis usque ad annum 1500. Ex quibus judicandum quid usque ad illud tempus fuerit sub ejus editum nomine

mine, & quomodò posteà fuerunt omnia alia inventa & addita, quin signetur ubi vel quando fuerint reperta, ne curiosi vel amatores veritatis inquirerent. In quibus unum tantùm pro nunc notare debes, ut ex illo judices de alijs: & est, quòd nihil ita repetitum invenies in iteratis impressionibus, quàm Commentarium illud in Boëtium de consolatione, quod etiam posteà prodijt anno 1506. sub nomine S. Thomæ cum alio Assentiano, & sic deinceps repetitis vicibus. Et tamen constat evidenter illud non esse S. Thomæ: si autem multa vel aliqua de reliquis sint eâdem mensurâ mensuranda, alius perpendat ex dictis ipsorummet Scriptorum Ordinis Prædicatorum.

Inter istam ingentem multitudinem librorum, atque Opusculorum inveniuntur aliqua, & plura, quæ non sunt propria & legitima S. Thomæ, sed notha, & ipsi gratìs ob varios rerum eventus inconsultè adscripta. Et ut hoc principium quasi per se notum non possit transire limites solidæ veritatis, tantùm in testes illius adducam Auctores ipsos Ordinis Prædicatorum: quorum primus sit S. Antoninus Florentinus, qui tertiâ parte suæ Historiæ, tit. 18. cap. 10. in Catalogo operum S. Thomæ, solùm refert quinquaginta octo Opuscula, & omnia alia dicit gratìs fuisse illi adscripta; atque ex illis quinquaginta octo Opusculis, dicit lecturam in Matthæum fuisse cujusdam P. F. Petri de Andria, qui quidem Pater etiam multa addidit in libris de Cælo, & hujus dicunt esse alia opera nunc Sancto Thomæ adscripta. Item dicit S. Antoninus Postillam in tres nocturnos Psalterij esse cujusdam Patris Reinaldi, sive Reginaldi socij S. Thomæ Aquinatis: sicut etiam liber de Anima, & expositio Evangelij S. Joannis, excepto primo capite. Alij verò dicunt quòd Angelicus Doctor laboraverit usque ad quintum capitulum, & deinceps Pater Reginaldus. Dicit denique Sanctus Antoninus, quòd Opuscula parva, & diversa edita à S. Thoma essent solùm circiter quadraginta, signatque, & enumerat illa sigillatim & in individuo. Cùm autem S. Antoninus scriberet circa

circa annum 1450. jam an. 1508. typis mandata fuerunt Venetijs apud Jacobum Petinnium de Leucho septuaginta tria Opuscula; sicque spatio 58. annorum inventa fuerunt de novo, & aucta triginta tria Opuscula. Hieronymus Viëlmus etiam Ordinis Prædicatorum, qui scripsit circa annum 1564. lib. 2. paginâ 46. & 52. negat esse S. Thomæ expositionem in Apocalypsim, & alia hujusmodi ipsi adscripta, Postillam super Genesim, super Ecclesiasten, atque compendium Theologiæ: & hoc de compendio Theologiæ etiam affirmat Sanctus Antoninus: & quòd hoc non sit S. Thomæ est evidens, ut alibi demonstratur. Sixtus Senensis Ordinis Prædicatorum, qui scripsit circa annum 1570. lib. 4. suæ Bibliothecæ sanctæ affirmat commentaria in Isaiam, Hieremiam, Threnos, &c. non esse S. Thomæ. Antonius Senensis Ordinis Prædicatorum, qui post istum scripsit anno 1585. in sua Bibliotheca fol. 229. fatetur multa opera cujusdam Fratris vocati Thomæ Anglici fuisse typis mandata sub nomine Thomæ Angelici; decepti Auctores, vel Scriptores ex similitudine cognominis Anglici, & Angelici: & in hoc conveniunt multi alij recentiores. P. Michaël Pius Ordinis Prædicatorum, qui scripsit ad annum 1607. excludit ab Operibus Sancti Thomæ duodecim Opuscula, scilicet, commentaria in Epistolas Canonicas & alia; cujus argumentum est, inquit, Nazarius fol. 15. quòd in editione Romana hoc opus, seu expositio in Epistolas Canonicas non recenseatur. In Opusculis S. Thomæ impressis Venetijs, studio Antonij Pizamani in prologo absolutè excludit quindecim Opuscula. Et ipse addidit ex proprijs in illa impressione duo de novo numquàm anteà sub nomine S. Thomæ edita. Et sic possunt adduci multa alia, sed brevitatis gratiâ reducamus ad unum, quæ sparsìm inveniuntur in multis.

R. P. Joannes Paulus Nazarius Ordinis Prædicatorum postquam plura & quidem doctè scripsisset, ad extremum vitæ suæ edidit Opusculum anno 1631. sub titulo: *De scriptis S. Thomæ*

Aquinatis, &c. in quo acerrimè conatur defendere opera Angelici Doctoris. Et à folio 7. ex diversis Scriptoribus sui Ordinis P. Ferdinando del Castillo, Plodio, Cajetano, & alijs Auctoribus supra-relatis recenset omnia opera inserta in Catalogis novissimis operum S. Thomæ : & vocat in dubium, præter superiùs jam exclusa opuscula, sequentia : Summam Theologiæ quoad majorem partem, secundum rescriptum super Sententias ad Annibaldum Cardinalem (& quòd hoc non sit S. Thomæ in secunda impressione SOLIS VERITATIS evidenter demonstratur ex ipso libro originali manu-scripto invento in Conventu majori PP. Carmelitarum Parisiensium; hunc enim P. Thomas Nerius Florentinus anno 1574. sine ullo fundamento typis mandari curavit Parisijs apud Michaëlem Sonium in 8. sub nomine S. Thomæ) librum de Regimine Principum per plures paginas conatur defendere contra Bellarminum & alios. Dubitat de Commentarijs in Metaphysicam : nam P. Prosper Resta Conventualis affirmat esse Alexandri Alensis. Et sic discurrit dubitando de alijs opusculis, videlicet, de responsione ad Magistrum Joannem, de natura materiæ, de dimensionibus interminatis, de natura generis, de potentijs animæ, de tempore, de pluralitate formarum (& de hoc certissimum est non esse S. Thomæ) de natura Syllogismorum, de Summa logicæ, de sensu respectu singularium, de inventione medij, de natura hominis, de natura loci, de intellectu, de quo est, & quod est, de universalibus duo opuscula, de Sacramento Altaris, de humanitate Christi, de dilectione Dei, de Divinis nominibus, de beatitudine, de modo confitendi, de officio Sacerdotis, de expositione Missæ, de emptione & venditione, de modo acquirendi Divinam sapientiam, de vitijs ac virtutibus, de concordantijs sui ipsius, de usuris in communi. Et concludit P. Nazarius, quòd, exceptis his viginti novem opusculis, reliqua indubitatè sint S. Thomæ. Sed non omnia alia, ut Auctor iste proponit, sunt indubitata ejus opera. Nam tertiæ partis ulti-

mum volumen non est S. Thomæ. Item primum volumen ejusdem tertiæ partis complevit quidam discipulus S. Thomæ vocatus Albertus de Brixia, quia Angelicus Doctor morte præventus illud non potuit perficere. Liber Peryarmeniarum non est S.Thomæ. Expositio Orationis Dominicæ non est S.Thomæ, ut constat ex quodam originali manu-scripto existente in Bibliotheca Regia Scoriali. Expositio salutationis Angelicæ extat manu-scripta sub nomine Innocentij Papæ in Bibliotheca Christianissimi Regis Parisijs: & etiam sub nomine ejusdem Innocentij III. extat in Belgio apud Canonicos S. Augustini Lovanij. Catena aurea creditur esse cujusdam antiqui Patris Ordinis Minorum magistri S. Ludovici Francorum Regis, Pontij Carbonelli appellati, ut constat ex ejus originali manu-scripto existente in Conventu S. Joannis Regum Toletan. de quibus atque alijs hujusmodi, Deo dante, alibi latissimè dicemus: nam hîc solùm intendimus agere de opinionibus, dubijs, ac resolutionibus admissis & receptis inter ipsosmet Scriptores Ordinis Prædicatorum, circa scripta, opera, & doctrinam sui Angelici Doctoris S.Thomæ Aquinatis.

In ultimo ergò paragrapho sub hoc titulo: *Annotationes circa alia plura scripta præferentia nomen D.Thomæ* fol. 58. inquit P. Nazarius: *Adverte præterea ex Viëlmo paginâ 54. ejus tempore publicatos fuisse sub nomine D. Thomæ quosdam Commentarios in libros Boëtij de Consolatione, de quibus idem Viëlmus suum ferens judicium ait: At verò qui in librum Boëtij de Consolatione Commentarijs ejus nomine scribuntur Divi Thomæ non sunt, sed alicujus Dominicani, &c.* Et prosequitur latè ostendendo quomodò Commentaria ista super libros Boëtij de Consolatione non sint S. Thomæ. Et in hoc veritatem dixit Viëlmus: nam licet Hagænau anno 1491. prodierit liber Boëtij: *Boëtij viri celeberrimi de consolatione Philosophiæ liber, cum optimo commento S. Thomæ, &c.* Et hoc sæpè repetit, & Lugduni apud Joannem Clein in 4. absque anno impressionis exierat non solùm Boëtius de Consolatione Philosophi-

sophi-

ſophica,ſed etiam cum eo aliud opuſculum de Diſciplina Scholarium ſub nomine S. Thomæ; ſed falſo & ſine ullo fundamento, ut ibidem dicitur. Proſequitur Nazarius cum auctoritate Vielmi, ſic : *Sed execrabilius eſt, quod nequam, & ſceleſti homines quidam vel ad Thomæ auctoritatem enervandam (quòd videlicet alibi docuiſſet aliter, & contrarium pateret) vel, ut ego quidem arbitror, ad ſuam eorum aliquam opinionem, quæ in controverſiam verti ſoleat, tanti viri teſtimonijs fulciendam, & comprobandam egerunt. Nam ejus ſcriptis alicubi Pſeudo-quædam inſeruerunt, & publico ego judicio Venetijs Typographos olim convêni, & alibi rem totam pando. Hæc ibi Vielmus*; & ſtatim addit ex ſe Nazarius : *Quæ hîc inſerere placuit ad eorum cautelam, qui tanti Magiſtri doctrinâ & librorum ejus lectione delectantur. Adverte ſecundò, in impreſſione Romana, legitima S. Doctoris opuſcula majoribus, cætera verò quæ ſpuria, aut dubia reputata ſunt, minoribus characteribus fuiſſe deſignata; ut antè dictum eſt. Hæc verò nimirum ſpuria, vel dubia ſunt, &c.* Et refert opuſcula, quæ in operibus S. Thomæ ut ſpuria, & non legitima habentur. Suppoſito ergò iſto irrefragabili principio, quòd in operibus S. Thomæ reperiantur tractatus, libri, & opuſcula intruſa, incerta, dubia, illegitima, ſpuria, & illi falsò adſcripta, ſive iſta ſint plura, ſive pauca, propter impreſſorum malitiam, Auctorum imperitiam, aut ſceleſtiſſimorum hominum nequitiam, de quo pro nunc non curo, pergamus ad alia.

Pro exacta omnium operum S. Thomæ intelligentia; notanda ſunt verba P. F. Theophili Cremonenſis Ordinis Prædicatorum in Commentarijs S. Thomæ ſuper libros Phyſicorum, impreſſis Venetijs apud Bonetum Locatellum Bergomenſem anno 1471. in folio : ubi in prologo ſic inquit. *Erunt hæc D. Doctoris in Ariſtotelis libros Commentaria, quæ à me diligentiùs pluribus ſimul exemplaribus collatis emendata, &c. Primò, videlicet, Commentaria in octo libros Phyſicorum, duos tantummodò de cælo cum tertio dimidiato, in duos de Generatione, in duos meteororum, reliquos enim duos arbitror ipſum non commentaſſe morte vetante, ſicut nec in ultimos cęli* ob

ob eamdem causam Commentationem perfecit, in tres de Anima, in libellos de sensu, & sensato, ac de memoria & reminiscentia, in decem libros Metaphysicæ, quibus Commentaria in librum de causis copulabimus, licet non Aristotelis, sed Proculi fuisse constet, in decem libros Ethicorum, in duos solummodò politiæ cum majore parte tertij; hos namque solos reperi D. Doctorem accuratissimè commentasse; licet nonnulli asserant ipsum in omnes politiæ libros Commentaria edidisse; sed si sic volunt, referant obsecro, undè tanta obrepsit Commentarijs diversitas post dimidiati tertij libri Commentationem: Commentatio itaque illa non D. Doctori, sed doctissimo viro Petro Alvernati Ordinis Prędicatorum, qui in suis Commentarijs pro posse Divinum Doctorem secutus est, adscribenda est: reliquis enim Petri Commentationibus hæc in politiæ libros Commentationum suppletio plurimùm alludit. In primum etiam librum Perihermenias cum secundi particula, & in duos posteriorum Analiticorum. Quæ verò Commentaria S. Doctor naturæ concedens imperfecta reliquit, ea vel ex Commentarijs ejusdem Petri, vel Gratiæ Dei Esculani perficere curabimus, &c. Sicque multa opera S. Thomæ fuerunt completa ex lucubrationibus Patris Gratia Dei Esculani, ut constat etiam ex libro impresso Venetijs 1493. Hic autem Gratia Dei fuit Ordinis Prædicatorum Auctor, qui scripsit super libros Aristotelis de Physico auditu, secundùm Ordinem locutionum D. Thomæ Aquinatis, cujus liber incipit: *Sicut dicit Philosophus, &c.* Scripsit etiam quæstiones varias super eumdem Aristotelem, quæ incipiunt: *Quæstio prima est, utrum ens mobile, & non corpus mobile sit subjectum naturalis Philosophiæ, &c.* quæ opuscula typis mandata fuerunt per R. P. F. Nicolaum Methosicans, etiam Ordinis Prædicatorum, Venetijs apud Petrum de Quarengis anno 1513. in fol. Ab hoc ergò P. Gratia Dei fuerunt completi ac perfecti. Cùm igitur modò scribentes scire non possint antiquitates, nisi ex scriptoribus; & hoc affirment relati ex Ordine Prædicatorum, & qui pro ejus gloria & doctrina dimicabant, debemus eis credere: vel si non tenemur eis credere in hoc, igitur neque in alijs, quia non

non eſt major ratio de proſperis, quàm de adverſis. Niſi dicant Sanctum Thomam hoc debere decorari privilegio ſingulari, quòd pro ipſius gloria omnia favorabilia ſint vera, & credenda; & omnia dicta contra ipſum reſpuenda ut falſa. Verùm tunc occurrerent defenſores piæ Sententiæ Immaculatæ Conceptionis interrogando : & quare hoc non obſervetur vel obſervandum ſit cum Sacratiſſima Dei Matre MARIA? Si tenemur prædictis Scriptoribus Ordinis Prædicatorum credere , concludimus quòd ex decem partibus librorum , ſeu opuſculorum ſub nomine S. Thomæ typis mandatorum vix una ſit Angelici Doctoris.

Hoc iterum probo ex duplici principio efficaciſſimo. Unum eſt hoc : ſecundùm Auctores Ordinis Prædicatorum Angelicus Doctor S. Thomas Aquinas infirmitatibus impeditus , & morte præventus non potuit perficere nec conſummare opera ſequentia : Primò , librum de Divinatione per ſomnum. Secundò , libros de Cælo, quia ſolùm ſcripſit uſque ad principium tertij libri. Tertiò , libros Meteororum , quorum tantùm abſoluit duos. Quartò , non abſoluit libros Ethicorum , quia in tertia parte finem fecit. Quintò , non concluſit libros Politiæ , ut ſuprà probat P. Theophilus. Sextò , non perfecit libros Perihermenias , ut affirmant Antonius Senenſis , & alij quam-plures. Septimò , imperfectum reliquit compendium Theologiæ ut ad finem ipſius dicitur. Octavò , Poſtillam ſuper Pſalmos laboravit tantùm uſque ad quinquageſimum Pſalmum. Nonò , expoſitionem in Evangelium Matthæi reliquit mutilam. Decimò, in expoſitione Evangelij Joannis ſolùm pervênit uſque ad quintum caput. Undecimò, libros de anima incepit S. Thomas, ſed illos perfecit ejus ſocius Reginaldus. Duodecimò , in expoſitione Epiſtolarum S. Pauli minimam partem laboravit Angelicus Doctor : nam major poſtea fuit addita, ut poſt alios affirmat Michaël Pius. Decimotertiò , quòd non perfecerit tertiam partem Summæ Theologiæ , niſi tantùm uſque ad quæſtionem nonageſimam , eſt per ſe notum ; & tamen ferè omnia iſta nunc

manent perfecta & completa; & licet evidenter constet non esse doctrinam Sancti Thomæ, quia illi sunt adjuncta sive assuta, debemus eis eamdem venerationem, ac fidem præstare, ac si essent legitimi, & indubitati conceptus mentis Angelici Doctoris S. Thomæ.

Sed perveniamus jam ad secundum & irrefragabile principium, ex quo veritatis amatores colligant, in quo statu sint hodie, & in quo acceptionis gradu debeant esse apud omnes opera typis mandata sub nomine S. Thomæ. Quidam Scriptor Ordinis Prædicatorum Coloniensis ante annum 1500. scripsit, ac typis mandavit legendam venerabilis D. Alberti Magni, quæ extat impressa antiquissimis characteribus sine anno & loco in 4. cujus initium est: *Gloriosus Deus in Sanctis suis, cujus magnitudinis numerus non est, cùm infinitus sit, &c.* & capite 44. quod incipit: *Et quia flosculos varios spiritualium de se spirantes, &c.* habet pro titulo: *Numerus librorum Alberti, tam in Theologia quàm in Philosphia;* in quo referuntur exactissimè, ac satis prolixè omnia opera & tractatus Alberti Magni, ex quibus triginta octo manent nunc typis mandata sub nomine S. Thomæ Aquinatis: de aliquibus Auctor illius libelli pro viribus defendit non esse S. Thomæ, sed prædicti Alberti. Solvatur ergò Nodus iste: vel illa triginta octo opuscula sunt Alberti Magni, vel S. Thomæ? Si Alberti Magni quomodò inveniuntur impressa inter opera S. Thomæ? & si sunt genuina opera, ac legitima Angelici Doctoris, quomodò extant in Catalogo illo antiquo edito à quodam Patre Dominicano sub nomine Alberti Magni? Respondeat alter, quia ego nescio, quomodò Nodus iste sit solvendus.

Quòd multa opuscula quæ nunc circumferuntur impressa sub nomine Alberti Magni non sint sua, assertivè affirmare possum. De aliquibus ostendo mathematicè veritatem in RADIJS SOLIS VERITATIS, præcipuè de Sermonarijs atque secundo Mariali, ac de libello illo de Muliere forte: nam Corveriæ in Picardia extat Manuscrip. sub nomine S. Augustini, de qui-

quibus nec verbum dicerem, nisi adducerentur contra Immaculatam Virginis Conceptionem. Et hoc unum solùm adverto (ut non credant me prædictis generalibus verbis aliquid temerè, aut animi livore protulisse, cùm tantùm desiderem veritatis ostensionem) ex Fasciculo Bibliothecario Sacro-prophanō Manuscriptorum Belgij laborato à Claudio Doresmieulx Atrebato proponente fuisse omnes istos Albertos qui varia scripserunt, scilicet, Albertum de Orlamide Ordinis Prædicatorum, qui scripsit Philosophiam pauperum. Albertum N. & Albertum de Saxonia Episcopum Alberstatensem, Albertum de Mantua qui scripsit de Corpore & Sanguine Domini, Albertum Benedictinum, Albertum sive Aubertum Ordinis Prędicatorum, qui scripsit super veterem artem, item super sex principia, & super quatuor libros Sententiarum, ac denique Albertum Lombardum, qui scripsit super totam Bibliam: omnium istorum ejusdem nominis auctorum opera sunt confusa cum operibus Alberti Magni. Quia aliqui existimarunt nullum fuisse hujus nominis Scriptorem nisi Albertum cognominatum Magnum, quia ipsum non tantùm desiderabant videre Magnum, sed etiam solum. Et sic factum est etiam cum operibus Angelici Doctoris.

Reduco totam istam materiam ad unicum exemplum. In operibus Alberti Magni sunt duo Marialia diversa de laudibus Virginis MARIÆ: de quorum uno non est dubitandum, quia indubitatè est Alberti Magni, & sic dedimus illud in primo Tomo nostræ Bibliothecæ Virginalis. Aliud verò est cujusdam Patris Cisterciensis, ut in ipsomet prologo dicitur, tunc incogniti, nunc verò cogniti, nam vocabatur Richardus à S. Laurentio. His tamen clarissimis testimonijs non obstantibus in ultima impressione operum Alberti Magni prodijt hoc Mariale sub ejus nomine. Quasi stupefactus de tali adscriptione per multos dies quæsivi fundamentum, quo res tam absurda prodierit in lucem; & illud inveni Coloniæ apud Patres Carmelitanos, & fuit hoc: quidam devotus Virginis MARIÆ antiquus

quus circa annum 1480. curavit typis mandari simul in unum opuscula quædam, quæ cedebant in laudem & gloriam Sacratissimæ Dei Matris, & incepit à Mariali Alberti Magni sub ejus expresso nomine, & illo finito transivit ad aliud Mariale anonymum, & ex istis duobus compaginavit satis ingentem Tomum in folio, qui autem typis mandarunt opera Alberti Magni, videntes in principio istius voluminis nomen illius, & alterum opusculum carere nomine, judicarunt esse pietatis opus (licet non veritatis) illud collocare etiam sub nomine, & tutela Alberti Magni. De istis mirabilibus repertis in rebus magnis colligere possumus quid actum fuerit in parvis, quia non solùm omnes Albertos voluerunt facere Magnos, sed etiam Richardos Albertos, & Cistercienses Dominicanos.

Sed jam alio supereminenti modo indagandus est numerus, & veritas operum Angelici Doctoris, quæ pro nunc in tres classes divido. Prima erit de omnibus manuscriptis. Nulla est enim Bibliotheca insignis in Europa, quæ aliquos non habeat manuscriptos libros S. Thomæ. Secunda erit de antiquis impressis, & voco antiquos impressos illos typis mandatos ab anno, quo cœpit Typographia usque ad annum 1500. vel 1520. quando Cajetanus fecit suum commentum. Tertia erit de operibus impressis ab illo tempore usque ad præsens. Et ex his tribus partitionibus concludemus cum claritate nostrum propositum assumptum. Et quantum ad primam classem de manuscriptis sciendum est: quod plura variaque manuscripta viderimus, & extent in Bibliothecis Hispaniæ, Galliæ, Belgij, Italiæ, Germaniæ, & Angliæ, &c. quæ ferè semper in fine sunt subscripta nomine S. Thomæ; sed cum distinctione: nam in aliquibus dicitur: *explicit tractatus N. S. Thomæ de Aquino, vel B. Thomæ Aquinatis Ordinis Prædicatorum;* & de istis certum est fuisse scripta post ejus Canonizationem, id est, ab anno 1323. usque ad annum 1444. quando inventa est Typographia: nam post hujus inventionem nullus Sanctorum Patrum est manuscriptus liber.

In

In alijs verò ad finem dicitur: *Finit tractatus N. Fratris Thomæ de Aquino:* & de his etiam videtur certum, fuiſſe ſcriptos ante Canonizationem Angelici Doctoris, id eſt, ab anno 1250. uſque ad 1323. Et ratio eſt: quia in illis non vocatur Sanctus nec Beatus. In alijs ſolùm dicitur: *Finit tractatus N. Fratris Thomæ.* Et tandem in aliquibus concluditur ſic: *Tractatus Thomæ explicit,* abſque eo quòd vocetur Sanctus vel Frater. Et ex hoc confuſo modo ſcribendi antiquorum exorta eſt etiam prima confuſio, & quidem magna circa opera S. Thomæ. Nam antiqui Patres Dominicani, ubicumque inveniebant nomen, *Thomas*, ſine aliquo alio delectu, vel ſeria conſideratione, quòd in Religionibus & Chriſtianitate fuiſſent multi ſcriptores vocati hoc nomine, *Thomas*, & in Religione Dominicana non pauci, ac graviſſimi, ut fuerunt Thomas de Suetonia, Thomas Anglicus, Thomas Jorſius, &c. omnia opera ſubſcripta hoc nomine, *Thomas*, ſtatim adſcripſerunt Angelico Doctori: & hinc eſt quòd rariſſimus tractatus pervenerit ad manus Patrum Prædicatorum continens in principio, aut in fine nomen iſtud, *Thomas*, qui illicò non fuerit acclamatus & editus ſub nomine S. Thomæ de Aquino. Addo aliquid aliud. Etenim quandoque aliquis, qui nec vocabatur Thomas, nec erat ex Ordine Prædicatorum, volebat reducere ad compendium aliqua opuſcula S. Thomæ, vel ex ſententiarijs, vel ex ſumma, ut haberet in promptu præcipuas reſolutiones, aut quæſtiones aliquas ſelectas, & in principio dicebat: *Incipit compendium S. Thomæ;* aut in fine: *Expliciunt reſolutiones, ſeu concluſiones B. Thomæ*, etiam iſta opuſcula, quæ tantùm erant S. Thomæ objectivè, fecerunt illa eſſe S. Thomę formaliter & effectivè. Poteram de omnibus ac ſingulisſupra-dictis adducere non pauca exempla admiſſa & recepta à Michaële Pio, Antonio Senenſi, & alijs Nomenclatoribus Ordinis Prædicatorum, & aliqua inſuper à me reperta. Sed cùm demonſtratio iſtorum non ſit pręcipuus ſcopus hujus libelli, qui ſic relata voluerit credere, credat; qui verò noluerit, non ideò mo-

vebit lites, quas numquam quæsivimus, nec quæremus umquam.

Sed relictis omnibus extrinsecis auctoritatum testimonijs, quæ vera possunt esse vel falsa, propono solùm illa à me visa, & proprijs oculis examinata & comprobata. Et in primis relinquo expositionem illam novissimam super Apocalypsim, sub nomine S. Thomæ sine ullo prorsùs fundamento ac umbra veritatis typis mandatam; quia ipsa jam visa est anonyma, & in ea quædam auctoritas contra Immaculatam Virginis Conceptionem, de qua agemus in RADIJS SOLIS VERITATIS. Prætermitto etiam sermonarium editum sub nomine Angelici Doctoris contentum in operibus ejus; quod quidem nullo modo est S. Thomæ. Et ratio est demonstrativa: nam in Monasterio Floresiensi Ordinis Patrum Præmonstratensium extat quoddam antiquum manuscriptum in charta pellicea in folio, laboratum à quodam Patre Dominicano: in quo ipse Pater recollegit aliqua opuscula & sermones Auctorum suæ Religionis; & inter sermones alios adducit sequentes sub nomine *Fratris Thomæ Aquinatis* (cùm vocet eum Fratrem & non Sanctum, cognoscitur librum fuisse scriptum ante ejus Canonizationem) Et primus sermo est de Assumptione, & incipit: *Intravit Jesus in quoddam castellum, &c. Psalmus; Minuisti eum paulò minùs ab Angelis; licet verba ista conveniant specialiter D. N. Jesu Christo, Apostolus tamen exponit de tota natura humana, &c.* In sermonario autem impresso sub nomine S. Thomæ sermo iste de Assumptione incipit sic; *Quasi cedrus exaltata sum in Libano, &c. Eccles. 24. Per sex arbores quibus comparatur exaltatio B. Virginis, &c.* Folio 81. adducit illud manuscrip. sermonem S. Catharinæ Fratris Thomæ de Aquino, & incipit: *Generositatem illius glorificat contubernium, &c. sicut colligitur ex istis verbis generositatem Sanctorum glorificare non possunt, &c.* & in sermonario impresso sermo ille de S. Catharina incipit sic: *Sapiens mulier ædificat domum suam. Proverb. 14. Hæc verba possunt exponi de B. Catharina, &c.* De tempore etiam adducit illud manuscriptum aliquos sermones Fratris

Tho-

Thomæ Aquinatis v g. de Dominica tertia post Penthecosten, & incipit: *Estote misericordes, &c. in verbis Dominus facit mentionem &c.* Et in sermonario impresso sub nomine S. Thomæ sermo iste incipit: *Homo quidam fecit cœnam magnam, Lucæ* 13. *Per cœnam istam sicut dicunt Sancti, &c.* Alij sermones extant in illo antiquo manuscripto sub nomine Fratris Thomę de Aquino, qui minimè extant inter sermones sub ejus nomine nunc typis mandatos.

Ex quibus omnibus quasi evidenter colligitur non esse Sancti Thomæ sermones sub ejus nomine nunc impressos; vel Angelicum Doctorem edidisse duo sermonaria. Et hoc videtur difficile quando nec de uno Auctores, & Nomenclatores faciunt mentionem; & habebimus cum istis eamdem difficultatem, quam modo extricare curamus de quatuor sermonarijs Alberti Magni, de quibus agemus in RADIJS SOLIS VERITATIS. Non laboro ut auferam gloriam S. Thomæ, absit hoc; nec intendo auferre ab ipso ne dicam librum, sed ne vel minimam lineam ut ipsi perperàm clamant: dico enim & affirmo scripsisse sermones, ut ille antiquus Pater Dominicanus affirmat, nego tamen & contradico illos esse collocatos vel collocandos inter opera Angelici Doctoris; quia isti sunt sermones nullius momenti, insulsi, &c. & illi antiqui eruditi & omni acceptione digni. Et utinam, sicut erant quinque vel sex, fuissent omnes: & hoc propter gloriam Angelici Doctoris: sub cujus doctrina celebri enutritus fui in Civitate Cuzquensi sub Magisterio D. D. Joannis Rodriguez de Rivera Rectoris Collegij S. Antonij Abbatis, quem ut Sanctum venerabamur juvenes, immò tota Civitas, magni & parvi, nullo alio compellabant eum nomine nisi *el Sancto*, & nullus fuit inventus suo tempore adeò defensor S. Thomæ Thomista sicut ipse.

Quòd autem Catena aurea fuerit transcripta à Catena magna F. Poncij Carbonelli Magistri, ac præceptoris S. Ludovici Regis Francorum, & ex Seraphica Familia, in libello Hispanico dicto, *Judicium Salomonis*, non quomodocumque, sed efficacissi-

mè probatur; ad quem libellum remitto Lectorem: nam nimis molestum esset transcribi hic rationes & fundamenta ibi relata. Dico ergò hæc & alia similia me relinquere, quia non pertinent ad Conceptionem Virginis, id est, non citantur à Patribus Dominicanis contra Immaculatam Conceptionem, quia de his præcisè intendimus loqui in isto Nodo; de alijs verò in communi suo tempore, & occasione tractabitur.

Ex prædictis ergò opusculis militantibus contra Conceptionem in operibus S. Thomæ, unum ac præcipuum est expositio illa super salutationem Angelicam, quæ extat tomo 17. ex qua deduxerunt auctoritatem quam dedimus in SOLE VERITATIS, & iterum dabimus in RADIJS. Sed quòd opusculum illud non sit Angelici Doctoris hàc unicâ suadetur ratione. In Bibliotheca Regia Parisiensi, & in alijs septem Bibliothecis Belgij & Germaniæ reperitur prædicta expositio salutationis Angelicæ antiquissimis characteribus scripta in charta pellicea, & in tribus originalibus extat anonyma, quod est, sine Auctoris nomine: & in alijs quinque extat subscripta nomine Innocentij III. Summi Pontificis, vel Lotharij (sic enim vocabatur antequàm ascenderet ad supremum dignitatis apicem) qui diem clausit extremum anno 1216. antequàm Sanctus Thomas natus esset in mundo per octo annos, absque eo quòd hucusque inventum fuerit aliquod originale subscriptum nomine S. Thomæ. Quâ autem ratione, fundamento & veritate adscribant illud Angelico Doctori, ipsi fortè aliquando dicent; quia moderni haud illam assignarunt, & antiqui inter alia opuscula istud non recensent.

Adducunt etiam contra Immaculatam Virginis Conceptionem opusculum expositionis orationis Dominicæ; sed de ista plus dubitandum est quàm de antecedenti. Rationem breviter assigno. Expositio impressa sub nomine S. Thomæ in 17. tomo suorum operum quæ latissima est, totaliter est distincta ab alia brevissima expositione, quæ extat in Bibliotheca Regia Scoriali

manu-

manuscripta antiquissimis characteribus in charta pellicea, non sub nomine Sancti, sed Fratris Thomæ de Aquino (ex quo colligitur fuisse scriptam ante ejus Canonizationem) sicque jam sunt duæ expositiones orationis Dominicæ primò diversæ, de quibus diximus in SOLE VERITATIS. Sed jam pergamus ad inquisitionem alterius tertiæ à duabus præcedentibus distinctæ. Coloniæ apud Typographum Leistysirchen extat impressa in 4. absque anno impressionis quædam expositio super oratione Dominicâ, sub hoc titulo: *Incipit expositio super oratione Dominicâ ex diversis Doctorum dictis collecta, &c.* Collector, ut ex ipsa constat, fuit quidam Pater Ordinis Prædicatorum antiquus, qui scripsit ante Canonizationem S. Thomæ: & in rei veritate est quædam expositio per modum catenæ ex diversorum Sanctorum & Patrum dictis concinnata. Compilator autem ille Ordinis Prædicatorum ita in illa catena Dominica dominicavit, ut Angelicum Doctorem, licet tunc non esset Canonizatus, pręposuerit in omnibus clausulis omnibus alijs Ecclesię Doctoribus: quod adhuc eo Canonizato non debebat facere. Sed transeamus per ista, & pergamus ad essentialia.

Antiquus ille Collector sive Concatenator sic incipit suum opus per clausulas & verba orationis Dominicæ. Pater. Thomas de Aquino. *Non Deus; quia amari appetit, non timeri.* Noster. Thomas de Aquino. *Non meus, ut ostendat quòd non unius, sed multorum sit Pater; priùs enim erat Pater unius scilicet, Christi per naturam, sed ex parte factus est Pater multorum per gratiam.* Qui es in Cælis. Thomas. *Quamvis Deus sit ubique, dicitur tamen præcipuè in Cælis esse propter tria, &c.* Sanctificetur nomen tuum. Thomas. *Id est, Sanctum appareat in nobis secundùm triplicem notitiam.* Panem nostrum. Thomas. *Panis hic qui petitur Deus est, qui est cibus Angelorum, refectio Sanctorum, qui de Cælo datur, & in terra comeditur, quo sanctè qui usus fuerit, mortem in æternum non gustabit.* Et sic adducit Angelici Doctoris expositionem super omnes clausulas. Et ad illud: Sed libera nos à malo. Sic inquit: Thomas de

Aquino. *Sed libera nos à malo, peccato originali, & actuali, ab amore mundi, & à proprio sensu, & à propria voluntate : quibus depositis fit homo pauper spiritu, quod totum fit per spiritum timoris.* Denique ad illud Amen, inquit. Thomas. *Nec est Græcum nec Latinum, & accipitur nominaliter, &c.* Si autem quæras ista verba & alia brevitatis causâ relicta in expositione Dominica nunc existente in operibus S. Thomæ, ne vel unum quidem ejusmodi vix invenies. Igitur Angelicus Doctor fecit tres expositiones distinctas super oratione Dominicâ : vel quæ extat impressa, undè sumpserunt auctoritatem contra Immaculatam Virginis Conceptionem, non est Angelici Doctoris, sed illi gratis & sine fundamento adscripta ab illo Didasculo, de quo egimus suprà. Nam in re dubiâ illa expositio, in qua erant relatæ clausulæ, quia antiquior, & propter alias circumstantias, debet pro genuina & propria S. Thomæ reputari. Si iste Funiculus triplex trium expositionum diversarum possit facilè rumpi, alius judicet.

Nec volo transire ab hac antiqua expositione orationis Dominicæ, quin perpendam illa verba Angelici Doctoris : *Sed libera nos à malo, peccato originali, & actuali.* Et interrogo : an dum petimus à Deo liberari à malo, desideremus secundùm nostram intentionem, Ecclesiæ, & Christi ut præservet & tueatur nos ante casum, vel solùm obsecremus ut nos post lapsum erigat? Hoc non; quia esset temeraria & iniqua expositio; quia à Deo petimus ut liberet & eruat nos non solùm à ruina peccati, sed etiam à tentatione illius. Cùm ergò secundùm sanam & Catholicam doctrinam petamus à Domino pręservari ac defendi à malis futuris & imminentibus, à quibus sumus circumdati, non solùm à peccatis, sed etiam à tentationibus ipsorum; quomodò Angelicus Doctor dicit & explicat hoc dicens : *Sed libera nos à peccato originali, & actuali?* Igitur potest homo liberari à peccato originali, sicut ab actuali per redemptionem, ac liberativam præservationem. Quia si esset impossibile liberari hoc modo ab originali, Angelici Doctoris expositio esset inepta, quia nos

nos non petimus à Deo res ab intrinsecùs & ex natura sua impossibiles. Et sic debemus assignare, ut Sancti Thomæ doctrina habeat Catholicum sensum, aliquam personam quæ à peccati originalis malo fuerit libera. Sed relinquendo ista, quæ speculativa sunt, pergamus ad alia, circa opera S. Thomæ.

Alteram auctoritatem adducunt contra Immaculatam Virginis Conceptionem ex Prima Secundę quęstione 81. sed librum istum non esse Angelici Doctoris, sed transcriptum de verbo ad verbum ex Vincentio Episcopo Belluacensi non duo vel tres sed multi affirmant Scriptores adhuc ex Religione Præd. Pro quibus omnibus solùm transcribam verba D. Henrici de Guzman Procuratoris, & agentis causę Immaculatę Conceptionis in Curia Romana, scripta Hispanicè in quodam Memoriali ad Catholicum Hispaniarum Regem; ubi inter alia sic dicit: *Segundo fundamento, para probar la autoridad de las tres Partes en que S. Thomas dice el haver sido concibida, &c. se deve encaminar para otros de la Religion de S. Domingo que convencidos de las historias y tiempos, y de los libros del mesmo Vincencio ingenuamente confiesan, que el Angelico Doctor se valio de Vincencio y no al contrario; dexo lo que tomo del Espexo Moral para la Prima Secundæ, y Secunda Secundæ, y quando esto claramente dicen muchos con Fray Francisco Garzia Dominicano, en la correcion de las tres Partes echa y publicada año de* 1578. *por mandado de su General Fray Seraphino Brixiense: Que es cosa notoria, que S. Thomas inxirio el Espexo Moral en la Prima Secundæ y Secunda Secundæ, sus palabras son: In Prima Secundæ, & Secunda Secundæ repurganda ad Speculum Morale Vincentij Belluacensis confugiebamus, in quo apertissimum est Sanctum Thomam mutuasse ferè omnia, quæ in his duobus codicibus de Virtutibus & vitijs scripta relinquit. Por este principio que es el mas verisimil y desaogado para vencer las dificultades que se pueden ocasionar del contrario sentimiento se convence; que S. Thomas es Auctor de la Prima Secundę y Secunda Secundę, en el modo que los comentarios sobre la Epistola ad Romanos son de S. Gerenymo aunque se ayan trasladado de Origenes,*

como

como lo dice el meſmo Sancto de ſi, en el Prologo in 2. ſuper Michęam. y del modo que los libros del Hexameron ſon de S. Ambroſio aunque ſe ayan tomado de S.Baſilio con la puntualidad que nota Sixto Senenſe, en el lib. 4. de ſu Bibliotheca, y en el modo que Beda, Iſidoro, Theodoreto, Euthimio, Eucumenio, Primaſio, y otros muchos eſcribieron obras, las quales en ſu raiz ſon agenas, &c. Ex his & alijs in hac materia dictis agnoſcetur, quo fundamento dictum fuerit à P. Poza Secundam Secundæ, nec Primam Secundæ fuiſſe S. Thomæ.

Alteram auctoritatem contra Immaculatam Conceptionem deſumunt ex illo reſcripto Angelici Doctoris ad Hannibaldum Cardinalem exiſtente tomo 17. ſuorum operum, & incipiente: *Æterni Patris verbum.* Sed neſcio quomodò hoc opuſculum ſeu compendium Theologiæ poſſit eſſe S. Thomæ Aquinatis; tum quia, ut fatentur P. Antonius Senenſis & alij ſcriptores Ordinis Prædicatorum, hæc eſt quædam abbreviatio totius doctrinæ S. Thomæ & Petri de Tarantaſia: non videtur autem rationabile nec poſſibile quòd Angelicus Doctor abbreviaret ſeipſum & Tarantaſiam ſuum contemporaneum ac condiſcipulum. Tum quia P. Joannes de Turrecremata, Bandellus, Vincentia & alij ſcribentes contra Immaculatam Conceptionem, tribuunt tractatum iſtum ipſi D. Hannibaldo Cardinali, ut latè diximus in SOLE VERITATIS, & ampliùs dicemus in RADIJS. Item quia Dionyſius Carthuſianus ſuper Sententias tranſcribit ſententias & auctoritates integras ex iſto opuſculo, & ſemper ſub nomine Hannibaldi, & majorem fidem pręſtare debemus iſtis antiquis ſcriptoribus quàm modernioribus. Deniqùe & hæc eſt ratio peremptoria; quia in Conventu Magno Patrum Carmelitarum Pariſijs vidi & legi unum originale manu-ſcriptum antiquiſſimis characteribus in charta pellicea, in quo tam in principio quàm in fine dicebatur Commentaria illa ſuper Sententias eſſe cujuſdam Patris Hannibaldi Ordinis Carmelitarum cum talibus ſignis ac circumſtantijs, ut non videatur ampliùs relictus circa hoc dubitandi locus. Et P. Joannes Bunderus Or-

Ordinis Prædicatorum in ſua Bibliotheca manu-ſcriptorum Belgij, &c. affirmat opuſculum iſtud eſſe Hannibaldi Ordinis Prædicatorum; quod probat ex uno originali antiquiſſimo exiſtente apud Patres Dominicanos Gandavi. Videant ergò quomodò componendus ſit iſte Funiculus ex tribus, S. Thomâ, Hannibaldo Carmelitano, & Hannibaldo Cardinali Ordinis Prædicatorum.

Adducunt etiam contra Immaculatam Virginis Conceptionem auctoritatem ex quodam incompleto Compendio Theologiæ, adſcripto Angelico Doctori ſine ullo prorſùs fundamento, & ſine ulla omninò ſpecie veritatis. Illud inter alia opuſcula recollegit ille P. Didaſculus, de quo diximus ſuprà. Et cauſa fuit hæc: Poſt aliquot annos à morte S. Thomæ aliquis ejus diſcipulus voluit ad compendium redigere illa, quæ ſub nomine S. Thomæ circumferebantur in ejus Summa Theologiæ, quam morte prẹventus non potuit perficere. Cùm autem compendiator perveniſſet ad illas quæſtiones, in quibus Angelicus Doctor ſuum reliquerat opus incompletum, ſcripſit iſta verba: *Hucuſque compilavit S. Thomas de Aquino brevem compilationem Theologiæ, ſed (prò dolor!) morte præventus eam ſic incompletam dimiſit.* Propter iſta verba ille Didaſculus Pater incognitus Ordinis Prædicatorum, audiendo S. Thomam feciſſe Compendium Theologiæ (ut dicitur in ejus hiſtoria ſeu vita ſuperiùs relatâ ex Humberto) credidit Compendium hoc eſſe à S. Thoma elaboratum; cùm tamen Humbertus loquatur ibi de Compendio ſeu Summa Theologiæ. Et de hac etiam agit abbreviatior in ſupra-poſitis verbis. Ex hac enim veritate, S. Thomas de Aquino fecit unam Summam ſeu Compendium Theologiæ, nullam invenerunt Summam ſeu Compendium Theologiæ quam ſeu quod ſtatim non adſcripſerint Angelico Doctori. Et ex iſto errore inciderunt in unum à quo haud facilè elabentur, & neſcius ego ſum quomodò vel umquam ab eo ſe poterunt expedire. Attribuunt namque ſuo Doctori ſeptem Compendia

Theologiæ inter se distincta, ac primò diversa. Et licet examen exactum prædictorum pertineat directè ad librum nostrum intitulatum RADIJ SOLIS VERITATIS, hìc tamen breviter illa recapitulari non ita judico alienum à proposito nostro.

Prima itaque Summa seu Compendium Theologiæ est illa divisa in tres partes, quæ incipit. *Quia Catholicæ veritatis Doctor.* Et hæc sine dubio est S. Thomæ: licet in ipsa aliquid sit examinandum, ut statim videbimus. Secunda Summa seu Compendium est illud ad Hannibaldum Annibaldensem, de quo diximus paragrapho antecedenti, & incipit. *Æterni Patris Verbum.* Tertia Summa est hæc, de qua modò agimus, quæ incipit. *Transite ad me omnes qui concupiscitis me.* Quarta Summa seu Compendium est illud incipiens: *Veritatis Theologicæ sublimitas.* Quod, licet non sit modò inter opera ejus, fuit tamen impressum sub nomine S. Thomæ Lugduni apud Joannem Campion, de quo etiam agit P. Bunderus Ordinis Prædicatorum in sua Bibliotheca manu-scriptorum ad marginem. Et in Monasterio Floresiensi juxta Civitatem Namurcensem extat hoc Compendium Theologiæ manu-scriptum per Joannem de Leydorph anno 1419. sub nomine S. Thomæ. Et in Monasterio Aquicentino propè Duacum extat aliud sub eodem nomine S. Thomæ. Sed miror quomodò Discipuli ejus ausi sint dicere hoc esse S. Thomæ, quandoquidem aliâs extet ab ipsis impressum sub nomine Alberti Magni anno 1476. & 1587. & 1588. & novissimè in ultimis operibus Alberti Magni in tomo 13. Et manu-scriptum vidi sub nomine Alberti Magni Parisijs in Bibliotheca S. Victoris num. 562. & in Monasterio Vinconiensi in Flandria, apud PP. Cælestinos Parisijs, & apud Carmelitanos, Augustinianos, & Cistercienses Dunenses Brugis. Et alibi sub nomine Ægidij de Roma Ord. S. Augustini fuit impressum Venetijs: & in Monasterio Tungerloënsi Patrum Præmonstratensium pulcherrimis characteribus extat manu-scriptum sub eodem nomine: atque etiam omnes

No-

Nomenclatores Eremitarum affirmant esse Ægidij. Hoc idem opus nullâ mutatâ syllabâ vidi manu-scriptum in Bibliotheca S. Ecclesiæ Pampilonensis sub nomine Alexandri Alensis Ordinis Minorum. Et Pater Lucas Waddingus affirmat esse suum. Sub nomine S. Bonaventuræ prodijt excusum in omnibus impressionibus operum Seraphici Doctoris, & seorsim in 4. anno 1501. Quidam Pater Ordinis Prædicatorum vocatus Bartholomæus de Ferrarijs dicit esse cujusdam Gyraldi Minoritæ. Turrecremata, Bandellus & alij assignant duos Patres Dominicanos fuisse compilatores hujus Compendij, scilicet, Hugonem de Argontina, & Thomam de Suetonia. Impressa ac manu-scripta vide in diversis Bibliothecis quinquaginta octo exemplaria existentia sine nomine Auctoris, de quibus agemus latè in RADIJS SOLIS VERITATIS. Ac tandem cum hac molesta relatione Auctor verus & legitimus prædicti Compendij fuit quidam Joannes Rigaldus Episcopus Draconensis Ordinis Fratrum Minorum. Quinta Summa adscripta S. Thomæ est illa quæ incipit: *In omni sacra Scriptura quatuor scimus prælibanda.* Sexta est altera Summa seu compendium quod incipit: *In principio intelligendum est quòd Sacra Scriptura.* Septima denique est alia, quæ extat in Bibliotheca S. Ecclesię Toletanę manu-scripta in fol. sub titulo & nomine S. Thomæ Aquinatis. Hinc notet & ferat lector judicium an sit suspectus de veritate & fide, vel de hęresi, qui ista negat esse S. Thomę, vel ea impugnat?

Tandem allegant contra Immaculatam Virginis Conceptionem quamdam auctoritatem ex quæstione 27. tertiæ partis suæ Summæ. Et in ista est etiam quidam scrupulus & non parvus, quem hic libet breviter detegere, & est talis: Angelicus Doctor laboravit suam Summam Theologiæ circa extremum vitæ, quam morte preventus non potuit consummare. Hoc ita est certum apud omnes scriptores Ordinis Prædicatorum, & asseveratur ad finem ejusdem tertiæ partis, ut si hodie vellent ista negare, & averterent collum à Nodo infrà super hoc principio

construendo, in alijs nulla ipsis præstanda esset fides. Hoc supposito pergamus ad statuendum aliud principium per se notum, & est: quòd postea hæc tertia pars fuerit completa ac perfecta, sub hoc titulo: *Additiones ad tertiam Partem D.Thomæ Aquinatis, &c.* In quibus incipiendo à quæstione 90. in qua Angelicus Doctor morte preventus reliquerat calamum, alter prosecutus est perficiendo illa, quæ deerant pertinentia ad quartum librum Sententiarum. Additiones istæ ad tertiam partem fuerunt multoties typis mandatæ seorsim, conjunctim verò cum alijs operibus S. Thomæ semper. Sed observandum est quòd istæ additiones prodierint semper sine Auctoris nomine, cùm tamen Auctor sive continuator fuerit quidam antiquus Doctor Coloniensis vocatus Henricus Gorrichen priùs collega Bursæ-Montis, & postea Ordinis S. Benedicti Monachus. Quare autem in nulla impressione voluerint Patres Dominicani propalare nomen istius insignis Auctoris Guilielmi Gorrichen, qui aliàs etiam illustraverat opera S.Bonaventuræ, est historia quæ commodiorem expectat locum, ne dicant quòd in uno libro congesserimus omnia. Sed ut aliquis non credat hanc esse conjecturam aliquam; sed sit res clara & per se nota à me personaliter comprobata Coloniæ in ipso Collegio Bursæ-Montis; & apud Patres Benedictinos, & etiam apud Patres Cruciferos ejusdem Civitatis inveni duo originalia manu-scripta, unum sub hoc titulo rubris characteribus: *Sequuntur quæstiones ex quarto scripto Sancti Thomæ de Aquino Ordinis Prædicatorum Sacræ Theologiæ Doctoris eximij per venerabilem Magistrum Henricum de Gorrichen, atque Doctorem ejusdem Theologiæ pro completione materiæ in tertia parte supra-dicti Sancti Doctoris declarandæ, ut in principio patuit compilatæ*, & incipit opus, sicut nunc extant additiones impressæ nullo mutato verbo. *Incipit supplementum tertiæ partis Summæ Sancti Doctoris Thomæ de Aquino. Et primò de contritione. Quæstio* 1. *de quidditate contritionis. Deinde considerandum est de singulis partibus pœnitentiæ, & primò de contritione.* 2. *De*

con-

confessione. 3. *De satisfactione*, &c. Et ad finem libri extant hæc verba: *Explicit complementum tertiæ Partis Summæ S. Thomæ de Aquino Ordinis Prædicatorum Doctoris eximij per Magistrum Henricum de Gorrichen Sacræ Theologiæ professorem bonæ memoriæ compilatum scriptum anno Domini* 1447. Inveni etiam alterum originale apud relatos Patres etiam antiquis characteribus manu-scriptum, cujus finis erat: *Explicit tertia pars Summæ Sancti Thomæ de Aquino Ordinis Prædicatorum, quam, ut intendebat, non complevit immaturâ morte præventus; cujus suppletionem scripto ejusdem Doctoris Magister Henricus de Gorrichen bonæ memoriæ compilavit.* Alia testimonia possem adducere ad demonstrandam veritatem propositam; sed existimo quòd præposita sufficiant.

Ex his principijs pergimus ad conclusiones & ostensionem istius dubij, quare Patres Dominicani, qui toties additiones istas seu supplementum ad tertiam partem seorsim, & conjunctim cum operibus Angelici Doctoris typis mandarunt, talis ac tanti Benefactoris tacuerint nomen, cùm in nulla dignati fuerint illum nominare, iterum dico in nullâ? Existimo tamen me vidisse viginti sex additiones seu supplementa hujusmodi tertiæ partis. Rationem ego suspicor hanc esse; quia illorum scriptores antiqui dixerant fuisse olim quemdam Patrem vocatum Albertum de Brixia contemporaneum ac discipulum S. Thomæ, qui eamdem tertiam partem Angelici Doctoris addidit & complevit, ut videre est in SOLE VERITATIS fol. 247. voluerunt igitur ut omnes legentes in suis antiquis scriptoribus additionem factam ab Alberto de Brixia post mortem S. Thomæ, existimarent fuisse illam additionem positam ad finem tertiæ partis sine Auctoris nomine: & egomet sic credidi, & in hac bona fide fui usque ad præsens tempus. Celarunt hoc PP. Dominicani nolentes ut divulgaretur tot tantasque additiones fuisse factas in illa paupere & orphana tertia parte, ex qua ipsi suum desumebant validius argumentum contra Immaculatam Conceptionem affirmantes in ista revocasse (utpotè ultimâ) omnia

antedicta in favorem mysterij. Cùm igitur in ista tertia parte inveniantur duo supplementa seu additiones distinctæ à diversis personis & temporibus factæ, & in posteriori Henrici Gorrichen sint centum quæstiones additæ, ut ex ipsis constat: jam desideramus scire in prima additione, seu completione facta ab Alberto de Brixia quot fuerint additæ. Quia si hic addidit non centum; sed solùm sexaginta tres quæstiones, id est, à quæstione vigesima septima usque ad nonagesimam, conclusa est controversia, & tota vociferatio de doctrina S. Thomę de Aquino: quia non dimicamus cum ipso, sed cum quodam ejus discipulo Alberto de Brixia. Proposui nudam veritatem circa tertiam partem. De vi & efficacia illationum & consequentiarum, quæ inde possent fieri non curo, quia hæc & alia sunt sine cura.

Denique adducunt contra Immaculatam Virginis Conceptionem ex 3. libro Sentent. distinctione 3., quæ quidem in rei veritate est expressa pro contraria opinione. Sed verba illa fuisse addita comprobatur: tum quia antiqui scriptores Ordinis Prædicatorum, ut Eymericus qui scripsit ad annum 1395. contra Immaculatam Virginis Conceptionem duos tractatus integros, in quibus adducit omnes Auctoritates repertas in Sancti Thomæ operibus contra Immaculatam Conceptionem, de ista nullam facit mentionem: tum quia primus, qui illam adducit, fuit Joannes de Turrecremata; sed istius verba totaliter differunt ab illis quæ modò extant in operibus S. Thomæ, ut infrà, & latissimè ostendemus in RADIJS SOLIS VERITATIS. Cùm ergò videamus & quasi palpemus, in utramque partem tam miserè claudicare opera & auctoritates adductas pro approbatione doctrinæ Angelici Doctoris S. Thomæ; & fundamentum ipsum quo altiùs speculemur, eo graviorem undique minari ruinam continuò conspiciamus; ad quid confugere ad ipsum, tot periculorum anfractibus circumquaque inevitabiliter subnixum? Nónne satiùs foret cum tempore recedere, antequam super nos corruat tota ædificij moles?

FU-

FUNICULUS III.

Vbi demonſtratur qualiter approbationes doctrinæ S. Thomæ fuerint extractæ in lucem adversùs Defenſores piæ ſententiæ de Immaculata Conceptione.

Et ſi quiſpiam prævaluerit contra unum, duo reſiſtunt ei : Funiculus triplex difficilè rumpitur. *Eccleſ. cap. 4. verſ. 12.*

DIximus in primo Funiculo de approbationibus doctrinæ S. Thomæ : in ſecundo de opuſculorum multiplicatione, differentia, & incertitudine : nunc verò agimus de cauſa talis multiplicationis. Cujus unica concluſio demonſtranda erit non ex conjecturis, diſcurſibus ſcholaſticis, ſeu illationibus Syllogiſticis, ſed ex ipſiſmet originalibus impreſſis ac manu-ſcriptis ſcriptorum Ordinis Prædicatorum. Sed ſciendum eſt, quòd ab anno 1274. in quo Angelicus Doctor diem clauſit extremum, ejus doctrina aliquas paſſa ſit viciſſitudines, ita ut, ſicut eſt liber de varia fortuna Ariſtotelis, potuerit alter formari de varia fortuna doctrinæ S. Thomæ. Nam ſtatim anno 1277. fuit quoad aliquos articulos ab Univerſitate Pariſienſi excluſa, & articuli illi damnati, & interdicti à Stephano de Templier Epiſcopo Pariſienſi, & ſic permanſit uſque ad annum 1323. Etenim cùm Angelicus Doctor fuiſſet in Sanctorum numerum relatus anno ſequenti, ſcilicet, 1324. interdictum illud primum prædictorum articulorum fuit annullatum, ut levatâ excommunicatione ingrederentur ſcholas, & publicè poſſent legi, non propter hoc illos approbando, ſeu reprobando; ſed tantùm eos diſcuſſioni ſcholaſticæ relinquendo. Sub hac indifferentia, & permiſſione communi fuit doctrina Sancti Thomæ toto illo ſæculo pri-

primo usque ad an. 1387. quando propter quamdam controversiam habitam cum Universitate Parisiensi divulgatum fuit à suis Discipulis, doctrinam S. Thomæ fuisse approbatam ab Episcopo Parisiensi Stephano de Borreto, & auctoritate Apostolicâ ab Urbano V. Summo Pontifice. Sæculo verò sequenti, id est, ad annum 1475. super-additæ fuerunt aliæ duæ approbationes, scilicet, cujusdam Summi Pontificis Innocentij, & Universitatis Parisiensis. Sequenti autem sæculo, anno scilicet 1567. postquam fuerat S. Thomas inter quatuor summos Ecclesiæ Doctores relatus, & opera illius jussu Pij V. Romæ revisa à Patribus sui Ordinis, & simul impressa. De qua revisione, & impressione inquit P. Nazarius ubi supra fol. 12. *Ultima regula: Ex impressione Romana inter opuscula D. Thomæ illa sunt censenda legitima, quæ majoribus characteribus sunt impressa; ea verò, quæ minoribus sunt excusa characteribus, neque legitima neque spuria regulariter certò æstimanda sunt, sed tamquam dubia recipienda. Hujus regulæ præcipuum fundamentum est auctoritas doctissimorum virorum, qui de mandato Summi Pontificis Pij V. deputati sunt ad discernenda opuscula D. Thomæ certa ab incertis, aut etiam à supposititijs; ut hæc postrema penitùs reijcerentur, prima verò à secundis characterum differentijs distinguerentur.* Hoc ergò tempore, & hâc occasione aliæ tres approbationes doctrinæ S. Thomæ, scilicet, illa Pij V. & altera Sancti Pauli Apostoli, atque tertia Beatissimæ Virginis MARIÆ magno cum applausu in medium prodierunt. Neque hic quievit numerus approbationum: nam urgentibus novis motivis peregrinæ & numquam opinatæ approbationes hinc inde pullularunt; ut est illa Clementis VIII. & Pauli V. Summorum Pontificum, S. P. N. Francisci, Concilij Tridentini, Breviarij Ordinis Prædicatorum, atque juramenti Salmanticensium, & altera desumpta ex Bulla canonizationis. Has ergò quindecim approbationes, quarum quinque sunt universales communitatum, scilicet, Ecclesiæ Parisiensis cum suo Episcopo; Universitatis Parisiensis cum suis Doctoribus; Concilij Tridentini cum

cum suis Patribus; Ordinis Prædicatorum cum suis officijs; & Academiæ Salmanticensis cum suo statuto, & voto: & alias quinque, quæ singularissimæ sunt, utpotè Pontificiæ, videlicet, illa Urbani V. Innocentij Papæ, Pij V. Clementis VIII. & Pauli V. ac denique alias quinque, quæ gloriosæ & cælestes sunt, nimirum Christi Domini, Virginis Dei Matris MARIÆ, Sanctorum Petri & Pauli, S. P. N. Francisci, cum illa contenta in Bulla canonizationis, facta à Joanne XXII. & cum illa (quæ erit pro omnium complemento) Sanctissimi Domini N. Alexandri VII. nuperrimè edita; has, inquam, omnes in totidem ligabimus Nodos, ut materia sit, & maneat undique completa.

Hæc tamen tam decantata, quàm frequens laus, gloria & excellentia approbationum doctrinæ S. Thomæ, ejusque toti orbi miranda encomiorum elogia in suo principio, medio, & fine, fuerunt excogitata, exhibita, atque extracta in lucem, instante semper tempore controversię Conceptionis, & semper pro contradictione sententiæ de immunitate Virginis MARIÆ à peccato originali: ita ut approbatio doctrinæ ubique fuerit individua, ac inseparabilis socia sententiæ de Immaculata præservatione. Quantò enim ista magis augebatur, & crescebat intensivis rationibus in scholis; tantò ampliùs approbationes multiplicabantur, & repetitâ extensione publicabantur in libris Dominicanæ familiæ. Omnia sic demonstramus. De principio: Nam ab anno 1274. in quo Angelicus Doctor gloriosè quievit in Domino, per integrum sæculum, & ampliùs, scilicet, usque ad annum 1387. inter scriptores illius temporis nullum penitùs invenitur vestigium de aliqua approbatione doctrinæ S. Thomæ. Quando autem anno prædicto 1387. P. Joannes de Montesono Ordinis Prædicatorum, & sui discipuli, communiter Montisonistæ appellati, habuerunt illam satis acrem controversiam circa Immaculatam Virginis Conceptionem cum universitate Parisiensi, cujus relatio succincta invenitur ad finem Magistri sententiarum, latissima verò in Archivo Universitatis Parisiensis,

in Monasterio S. Victoris, in Collegio Navarræ, & alibi passim; tunc, inquam, ex abrupto prodijt illa prima approbatio Stephani Episcopi Parisiensis: & post aliquot dies propter litem cum Petro de Alliaco de eadem materia cum decem Magistris Ordinis Prædicatorum apparuit Avenione altera Urbani Papæ. Nam antea, ut dixi, numquam ex ore scriptorum auditum fuerat aliquid de approbatione doctrinæ S. Thomæ. Scripserat enim Petrus Aureolus quinque tractatus de Conceptione ab anno 1314. usque 1338. & eodem tempore Franciscus Mayronius septem. Petrus Thomas unum latissimum, & ab anno 1338. Henricus de Hassia alterum. Item eodem tempore Petrus Rogerius scripsit illos duos sermones, de quibus infrà, ubi mira dicit de doctrina S. Thomæ, sed de approbatione nec verbum habet: & sic possunt videri omnes Scholastici antiqui, ubi nihil invenies de hac approbatione. Item eodem tempore fuerunt scriptæ à diversis scriptoribus Ordinis Prædicatorum tres vitæ distinctæ S. Thomæ, & nihil in eis dicitur de ipsius doctrinæ approbatione. Quibus omnibus comprobatur, primum initium & exordium harum approbationum fuisse propter controversiam de Conceptione excogitatum à Montisonistis. De medio etiam constat: Nam quando anno 1478. tempore Sixti IV. Summi Pontificis fuerunt in partibus Lombardiæ introductæ disputationes illæ magnæ Ferrariæ coram Duce Hercule Estensi, & Immolæ (ut constat ex libris Vincentij Bandelli, Leandri Alberti, & aliorum, de quibus in SOLE VERITATIS) prodierunt ad orbis theatrum cum antecedentibus illæ duæ approbationes de novo; scilicet, illa Innocentij Papæ, & altera Universitatis Parisiensis, quarum fictio infrà detegetur. De fine eodem modo patet: Nam cùm ab anno 1570. indies crevissent in tota Europa piæ sententiæ publicæ acclamationes, devotio, confraternitates, vota, juramenta, & statuta Ecclesiarum, & desuper à Paulo V. & Gregorio XV. emanassent illa omnibus nota Decreta Apostolica tam favorabilia Immaculatæ Conceptioni;

tioni;

tioni; ſtatim prodierunt reliquæ approbationes doctrinæ Sancti Thomæ; videlicet, Chriſti Domini, Beatiſſimæ Virginis MARIÆ, S. Pauli, S. Franciſci, Pij V. Pauli V. Clementis VIII. & aliæ, de quibus infrà in particulari inquiremus originem. Conſtat ergò ex dictis, quòd propter ſententiam Conceptionis approbationes iſtæ natæ fuerint in mundo.

Ut omnia antedicta ampliùs manifeſtentur notandum eſt: quòd iſtæ approbationes doctrinæ S. Thomæ ex ſua primæva formatione præcipuâ, ac principali inſtitutione, non fuerint fabricatæ, & exhibitæ eo fine, ut ipſis creſceret, aut magnificaretur gloria, & laus doctrinæ S. Thomæ; quia ſine talibus ſuffulta adminiculis, vel detenta columnis, de ſe tota erat, & eſt Angelica, Sancta, Catholica, vera, & undequaque veneratione digna; ſed quòd fuerint divulgatæ, & ſparſæ in tanta multitudine ut illis obruerent, & opprimerent Innocentiam, Immunitatem, & Præſervationem Virginis MARIÆ à peccato originali, & hujus veritatis acclamantium voces alijs de novo ſurgentibus ſupprimerent, ut plantatâ hâc approbatione avelleretur Præſervatio, & ædificium unius eſſet cum ruina alterius. Conſtat hoc evidenter (nam aliter res adeò gravis non eſſet ſic aſſertivè proferenda) ex ipſiſmet ſcriptoribus opinionis contrariæ, deducentibus ex approbationibus relatis doctrinæ Sancti Thomæ, tamquam ex antecedenti per ſe noto, conſequentiam contra Dei Matris Conceptionem, hoc modo incipiendo à primo: Propoſuerat P. Joannes de Monteſono in ſuis Veſpertinis Sorbonicis quinque propoſitiones contra Immaculatum Conceptum Deiparæ, quarum medulla hæc erat: Secundùm Scripturam Sacram ſolus Chriſtus non contraxit peccatum originale, unde hoc aſſerere de B. Virgine MARIA eſt expreſsè contra Fidem, ac per conſequens erroneum, & hæreticum. Et hoc unico tantummodò probavit argumento, videlicet ſic: Doctrina S. Thomæ eſt approbata, & recepta ut Catholica & vera à Stephano Epiſcopo Pariſienſi, & ab alijs quàm

N 2 plu-

plurimis Doctoribus hujus Academiæ, & eodem modo eſt approbata auctoritate Apoſtolicâ & Pontificio oraculo ab Urbano Papa V. ſed quòd ſolus Chriſtus Dominus fuerit conceptus ſine peccato originali, & Virgo MARIA ipſum contraxerit, eſt doctrina, & ſententia expreſſa S. Thomæ affirmantis contrarium dicere, eſſe erroneum, & hæreticum; ergò quòd Virgo MARIA contraxerit peccatum originale eſt concluſio non ſolùm vera & Catholica, ſed etiam jam approbata à Stephano Epiſcopo, Univerſitate Pariſienſi, & Sede Apoſtolicâ. Hæc fuerunt formalia Monteſoni verba. Ex quibus conſtat quomodò primæ approbationes ab ipſo editæ in lucem non fuerint propter honorem, defenſionem, aut ampliandam gloriam doctrinæ S. Thomæ, ſed ad attenuandam Virginis Dei Matris puritatem, conſtituendamque maculam in MARIA. At non ſiſtamus in una hirundine. Pater Raphaël de Pornaſio, qui ſcripſit poſt annum 1441. in ſuis duobus tractatibus de Conceptione (de quibus ſuis locis) in primo ad finem utitur hac approbatione, ut quaſi ipsâ concludat ſuum intentum ſub hoc titulo: *Ut autem Doctoris noſtri S. Thomæ de Aquino doctrina quantâ veneratione, & fide digna habenda ſit, hìc inferiùs annotare decrevi*, & adducit approbationem Stephani, & Urbani Papæ. Et in 2. reſcripto contra Avenionenſem Præſulem Cardinalem de Foix, & alios duodecim Epiſcopos pro Concilio Provinciali Avenionenſi congregatos, inquit: *An non meminiſti ipſum cælorum Regem alteri uni ex his jam cum regnantibus apertè dixiſſe: Benè ſcripſiſti de me Thoma. O nefas! ô ſcelus! ô temeritas inaudita! illius reprobare doctrinam, quam Dei Sapientia comprobavit; ac ſi inſuper Romana, & Apoſtolica Sedes, cujus vos officium, neſcio quo conſilio, uſurpaſtis, dudum erraverit, eorum approbando doctrinam, &c.* & proſequitur latè. Sicque dicere B. Virginem MARIAM fuiſſe Conceptam abſque peccato originali erat reprobare doctrinam S. Thomæ: & è contrà approbare iſtam, reprobare Immunitatem Virginis.

Tertius teſtis ſit R. P. Gyrandus Renerius ejuſdem Ordinis Præ-

Prædicatorum. Cùm esset Magister in Sacra Theologia, antequam gradum doctoratûs reciperet anno 1471. ut constat ex Catalogo Doctorum Parisiensium, edidit magnum illum tractatum contra Immaculatam Virginis Conceptionem, in quo folio 27. probando eamdem conclusionem supra-positam à Montesono, sic inquit : *Unde B. Thomas, cujus doctrina in materia Fidei Catholicæ est per Universitatem Parisiensem approbata, & per Ecclesiam denuò, ut audio, confirmata : in quarto Sentent. dist. 43. quæst. 4. artic. 1. in solutione 3. argumenti expressè dicit, quòd erroneum est dicere, quòd aliquis sine peccato originali concipiatur præter Christum, &c.* Sed clariùs loquitur infrà folio 43. ubi sic inquit : *Vigesima prima ratio fundatur in approbatione doctrinæ Sancti Thomæ, potissimè in materia Fidei Catholicæ : & hoc primo per Dominum Parisien. & triginta sex magistros Parisijs existentibus in diebus illis ; & (quod plus est) per approbationem ejusdem doctrinæ factam denuò per Sedem Apostolicam. Et est potissimè in tali materia Fidei Catholicæ. Unde vigesima prima ratio est ista; illa conclusio pertinens ad materiam Fidei in studio maximè Parisien. est tamquam vera, & Catholica approbanda, & ejus opposita est sicut erronea refutanda, quam Dominus Episcopus Parisiensis, inquisitione factâ apud Doctores Theologiæ Facultatis studij Parisiensis, in eorum congregatione speciali & generali regentium & non regentium, sæcularium, & Regularium ad hoc specialiter advocatâ non reputat sanæ Fidei, vel bonis moribus adversari : sed ista conclusio, scilicet, quòd Virgo gloriosa in peccato originali fuerit nata, seu concepta, & quòd dicere oppositum est erroneum, est hujusmodi, saltem in æquivalenti : quæ conclusio, ut patet ex dictis, pertinet ad materiam Fidei ; ergò hæc conclusio, saltem in studio Parisiensi, est tamquam vera, & Catholica approbanda, & ejus opposita est sicut erronea refutanda. Major de se patet, & minor etiam patet per approbationem doctrinę S. Thomæ, &c.* Et adducit ad litteram approbationes doctrinæ S. Thomæ, factas à Stephano Episcopo Parisiensi, & Urbano Papa, ut videbimus infrà. In quibus auctoritatibus aliqua sunt valdè notanda. Primum, quòd quando iste Parisien-

risiensis Doctor scribebat circa annum 1470. solùm essent duæ approbationes doctrinæ S. Thomæ, scilicet, illa Stephani Episcopi, & altera Urbani Papæ: jam nunc sunt quindecim, & totidem erant anno 1630. ut infrà videbimus ex Salmanticensibus; ergò in quolibet decennio extracta est una nova approbatio. Secundum, quòd approbationem illam Stephani Episcopi vocet approbationem Universitatis: pro eodem enim sumebant antiqui, Episcopi Parisiensis, & Universitatis approbationem, quousque Anonymus Dominicanus fecit alteram diversam approbationem pro Universitate. Tertium, dicit Renerius: quòd illa approbatio facta per Universitatem Parisiensem, fuerit per Ecclesiam denuò confirmata, licet hoc referat ex auditu; sed quando facta fuerit illa confirmatio, neque in una neque in altera auctoritate exprimit: & fortè etiam hinc occasionem sumpsit Anonymus ad fabricandam alteram approbationem sub nomine Innocentij Papæ, ut sic illâ occultâ Ecclesię confirmatio appareret in mundo. Quartum, præ omnibus supradictis notandum est illud quinquies repetitum à P. Renerio, *doctrina S. Thomæ in materia Fidei Catholicæ est approbata*, ut insinuaret vel expresè diceret: negare quamlibet resolutionem factam, vel inventam in doctrina S. Thomæ, est negare illud, quod pertinet ad materiam Fidei Catholicæ: quia quidquid invenitur in doctrina S. Thomæ, pertinet directè, expresè, & formaliter ad materiam Fidei Catholicæ, non ad materiam Fidei tantùm, sed ad materiam Fidei Catholicæ. Et ex hoc principio deducit in illa sua ratione ultima, & peremptoria, esse erroneum, & contra Fidem Catholicam, dicere Virginem MARIAM non contraxisse peccatum originale. Est enim hæresis clara, & manifesta sentire aliquid contra determinatum & decisum in doctrina S. Thomæ. Hinc enim expresè deducitur propositum, scilicet, quòd approbationes illæ primæ Stephani, & Urbani tempore Montesoni, & tempore Renerij propter nullum alium finem, causam, aut motivum fuerint adductæ, nisi ut ex illis pro-

probarent Virginem Dei Matrem MARIAM fuisse maculatam peccato originali, & contrarium asserere esse prorsùs erroneum & hæreticum, quia erat contraire determinationi repertæ in doctrina Sancti Thomæ.

Insuper supponendum est duas sequentes approbationes, scilicet, Innocentij Papæ, & Universitatis Parisiensis inventas, ac datas in lucem tempore Sixti IV. Summi Pontificis, fuisse introductas ad eumdem finem, scilicet, ut ex illis probarent Virginem MARIAM fuisse Conceptam in peccato originali, & hoc esse de Fide, contrariumque erroneum & hæreticum. Primus ergò illarum inventor fuit quidam incognitus, & Anonymus scriptor Ordinis Prædicatorum, qui scripsit magnum tractatum contra Immaculatam Virginis Conceptionem, impressum Mediolani anno 1475. dicatum Comiti Petro de Gambara. Hic ergo 3. viâ, 2. partis fol. 97. ratione 11. proponit conclusionem sub hoc titulo: *Qui dicit B. Virginem sine peccato conceptam, affirmat quod sancti negant: & negat quod sancti affirmant.* Et adductis triginta sex auctoritatibus SanctorumPatrum, ac Summorum Pontificum, antequam introducat auctoritates S. Thomæ, quibus concludit rationem illam, seu propositam conclusionem, sub hoc titulo: *Sequuntur litteræ Papales commendantes & approbantes doctrinam S. Thomæ de Aquino Ordinis Prædicatorum,* sub tali titulo prosequitur hoc modo: *Item S. Thomas de Aquino Doctor clarissimus Universitatis Parisiensis jubar singularissimum, ac totius Ecclesię lumen splendidissimum, cujus doctrinam non dubito, sed firmiter credo igne Sancti Spiritus fuisse examinatam; in multis suæ Divinæ doctrinæ libris tenuit, & docuit B. Virginem fuisse in originali peccato conceptam. Verùm antequam ejus sanctissima dicta referantur in medium; priùs testimonium inducere volo, quod Summi Pontifices & Universitas Parisiensis de sua Divina doctrina protulerunt. Et primò videamus, quid dicat Urbanus in Bulla translationis Corporis Sancti Thomæ, cujus tenor talis est.* Et adducit litteras Urbani Papæ quoad clausulam principalem, & illas Stephani Episcopi Parisien-

ſienſis, ut infrà videbimus ſuis locis. Et inſuper de novo addit alias duas approbationes, unam Innocentij Papæ, & alteram Univerſitatis Pariſienſis, quæ à primo uſque ad ultimum verbum ſunt fictæ, & falſæ, ut infrà evidenter demonſtrabitur. Adductis igitur decem & octo auctoritatibus ex diverſis operibus S. Thomæ, ad finem illarum refert illud de B. Virgine; & illud, Bene ſcripſiſti de me Thoma; atque illud de apparitione Sanctorum Petri & Pauli, de quibus etiam ſuis locis dicemus. Et tandem concludit ſic: *Planè mirum eſſet, quòd ſi hâc ſententiâ Conceptionis Doctor iſte Sanctus honori Virginis derogaret, quòd ipſa Virgo vel Chriſtus, vel Petrus & Paulus, qui ſæpiùs cum ipſo familiariter loquebantur, eum non aviſaſſent & inſtruxiſſent: & ideò firmiſſimè tenendum eſt, verum eſſe, quod Doctor ille devotiſſimus Virginis de ejus Conceptione ſenſit, videlicet, quòd ſit concepta in peccato originali.* Hoc modo argumentatur Anonymus ille. Ex quo etiam patet noſtra propoſita aſſertio, ſcilicet, Defenſores opinionis contrariæ omnes approbationes doctrinæ S. Thomæ direxiſſe ad unicum ſolum ſcopum; probare videlicet, Sacratiſſimam Dei Matrem fuiſſe conceptam in culpa, & macula peccati originalis. Et obiter nota pro infra-dicendis, quomodo vocet doctrinam S. Thomæ non ſolùm Sanctam, ſed Sanctiſſimam, atque Divinam, & Spiritus Sancti igne examinatam.

Pro iſto tempore & medio controverſiæ, meliùs probatur noſtrum propoſitum aſſertum ex libris Vincentij Bandelli de Caſtro-novo, qui poſtea fuit Magiſter Generalis totius ſuæ Religionis; nam in illo ſuo opere de Veritate Conceptionis quater diverſis temporibus excuſo: primò Bononiæ anno 1481. ſecundò abſque anno & loco impreſſionis, tertiò anno 1502. cum additionibus ſui correctoris, vel continuatoris, ac tandem quarto Mediolani anno 1512.: in hoc ergò libro cap. 23. loquendo de Auctoribus Ordinis Prædicatorum, ſic inquit: *Floruerunt etiam quàm plures in Theologia Doctores clariſſimi de Ordine Prædicatorum, qui eamdem veritatem ſunt proteſtati. In primis Sanctus*

ctus Thomas de Aquino lumen totius Ecclesię, cujus doctrina est per Urbanum Papam, & Innocentium, & Universitatem Parisiensem approbata, in 3. sent. dist. 3. sic dicit : B. Virgo fuit in originali peccato concepta, &c. Sed multò expressiùs loquitur Bandellus cap. 35. ratione 2. quæ sic incipit. *Secunda ratio est talis : Omne dictum, quod contradicit auctoritatibus Sanctorum Doctorum ab Ecclesia approbatorum, est impium, & non pium; sed propositio, quæ dicit B. Virginem non contraxisse originale peccatum, contradicit auctoritatibus Sanctorum : ergò est impia, & non pia, &c.* Et adductis Sanctis, quorum doctrina est approbata in cap. *Sancta Romana Ecclesia*, de quibus dicimus in principio, concludit : *Et quòd ea, quæ de Fide determinata sunt per Doctores, quorum doctrina est per Concilia approbata, ita tenemur credere, sicut & Concilia, de quibus in capite, Sancta, octo Concilia distinct. 16. Papa profitetur, ea usque ad unum apicem immutilata debere servari. Sanctus etiam Thomas, cujus doctrina est approbata, ut infrà dicitur expressè, cum prædictis, tenet Beatam Virginem habuisse originale peccatum, ergò opinio prædictis Doctoribus contradicens non est pia.* Item infrà ratione 12. folio 90. adductâ auctoritate, seu approbatione Stephani Episcopi Parisiensis, & Summorum Pontificum Urbani & Innocentij, concludit hoc modo. *Ex quibus patet quòd Doctores, qui dicunt Beatam Virginem fuisse Conceptam sine peccato, impugnant doctrinam S. Thomæ, & per consequens sunt de veritate suspecti.* Eadem verba nullâ mutatâ syllabâ quoad omnes supra-positas auctoritates habet ille corrector, seu continuator Bandelli, atque ex parte Petrus de Vincentia etiam Ordinis Prædicatorum in suo tractatulo de Conceptione fol. 11. à tergo. Constat ergò ex propositis Auctoribus, & auctoritatibus, quòd, sicut in principio à Joanne de Montesono & Montisonistis anno 1387. fuerant adductæ auctoritates, seu approbationes doctrinæ Sancti Thomæ, ut ex illis probarent Virginem MARIAM non solùm contraxisse in sua Conceptione peccatum originale, sed hoc jam esse determinatum de Fide, & contrarium erroneum, & hæreticum; sic

etiam in medio controversiæ, id est, ad annum 1480. in Lombardia per Bandellum, & Bandellistas fuerint illæ, & aliæ approbationes de novo superadditæ, ad eumdemmet scopum, & finem adductæ; & cum aliquibus circumstantijs expresſsis eximiè relevantibus, & in ultimo gradu, & approbationis apice constituentibus doctrinam S. Thomæ. Nam Bandellus, & alij jam nitebantur aperto marte determinare expresſsis verbis omnia opera & scripta Angelici Doctoris esse approbata, non quomodocumque, sed sicut per Canones sacros, & Decreta Apostolica fuerunt commendata, recepta, approbata, & confirmata octo Sancta Concilia Generalia, quòd sic teneremur credere tamquam de Fide: sicut & quòd inter S. Thomæ (cujus dicta, scripta, & opera quoad totum, & quoad partes neque ad unum apicem debent immutari, aut variari, sed semper immutilata, hoc est, intacta, & immaculata observari) quòd, inquam inter ejus resolutiones semper & ubique Catholicas, & de Fide sit computanda ista, scilicet, Virginem MARIAM fuisse conceptam in peccato originali.

Tandem sicut in principio, & medio, sic etiam in fine (hoc, scilicet, tempore novissimo) ex eisdem approbationibus, & alijs de novo inventis & additis eodem modo argumentantur. Nam R.P. Joannes Dominicus Montagnolus in suo opere Theologico impresso Neapoli an. 1610. in folio, à pag. 435. usque 439. agit latissimè contra Decreta Summorum Pontificum, & contra Immaculatam Virginis MARIÆ Conceptionem, quæstionem de Sanctificatione in utero, cujus auctoritatem integram infrà dabimus. Et inter alias rationes ultimo loco assignat istam: *Septimò, ipsa Virgo Beatissima D. Thomæ doctrinam approbavit. Octavò, ipse Christus eam confirmavit, &c. Sed communiter omnes Sancti de originali peccato loquentes solum Christum excipiunt, non autem Virginem: ergò ita tenendum videtur.* Ecce jam descendunt in arenam aliæ duæ approbationes doctrinæ Sancti Thomæ, Christi, & MARIÆ, & contra quem? contra ipsammet Virginem MARIAM

Chri-

Christi Matrem : ipsa enim & Filius suus dederunt arma, ut contra ipsos pugnaret P. Dominicus Montagnolus. Pater Dominicus Gravina in illo suo libro sub titulo Cherubim Paradisi adducit omnes supra-relatas approbationes doctrinæ S. Thomæ, & tandem expressis verbis pervenit ad articulum Conceptionis. Post istos scripserunt libros integros P. Ignatius Galvan, P. Gundinsalus de Arriaga, de quibus suis locis latè agemus. P. Joannes Paulus Nazarius edidit opusculum de approbationibus doctrinæ S. Thomæ. Doctores Salmanticenses ediderunt libellum de eodem argumento. Qui autem loquuntur de istis approbationibus in communi & in particulari, sunt sine numero, quorum auctoritates, prout ad nostrum conduxerint finem, infrà dabimus. Et solùm proponam unicam, quæ præ omnibus æquipollet; & hæc est Reverendissimi Patris Thomæ Turci Generalis Magistri totius Ordinis Prædicatorum in opusculo de Conceptione scripto anno 1648. & incipiente : *Felici sidere, admirabilique Dei consilio crediderim factum, ut causa de labe originalis peccati in eum statum ceciderit, ut jam non propria Dominicanæ familiæ, sed summo Tribunali Fidei communis evadat; ut qui jugulum unius audacter impeteret, sinum alterius simul impiè confoderet, &c.* Et postquam plura circa hoc, pagina 22. sic inquit. *Non opus est ut scrupulosè de nominibus decertemus, quando de re ipsa & plures, & melioris momenti Auctores contrariam sententiam asserentes plenâ manu congerere possemus : pro uno enim, qui Conceptionem Virginis Immaculatam appellavit, nos gravissimorum auctorum milliades, qui eamdem mundatam, Sanctificatam nominarunt, habemus : Catalogum illorum non attexo, quia obvij sunt cuilibet in Capreolo, Turrecremata, Caietano.* Reverendissimus Pater parùm videbat. Nam Capreolus ex suo Guilielmo de Gannaco adducit tantum 40. Turrecremata ipsos auxit usque ad 100. & Cajetanus ex istis elegit 15. ubi ergò sunt milliades? Prosequitur statim sic. *Non me latet cavillari adversarios, Auctores illos vel non extare, vel id non asserere, vel aliter exponendos; sed cùm ad hoc usque tempus istud probare non*

 potue-

potuerint, ridemus verba, quæ aërem diverberant eò vel præcipuè, quòd ex Aristotele, quolibet proferente contraria solicitum esse, stultum sit. Sed fateamur (quod numquam probabunt) concedamus (quod numquam conficient) & majorem & meliorem Doctorum recentiorum partem ab ipsis stare; an ex causa excidemus? an è manibus erepta est victoria? minimè gentium. Fateantur ergò, velint nolint, necesse est portentosum quid, & Divinum latêre, quòd hæc Patrum antiquorum sententia, tot pugnantium studijs exagitata, tot arietibus impetita, tanto ardore impugnata, inexpugnabilis semper extiterit, instar palmæ superior evaserit, omniumque conatus, qui miris modis eam vel opprimere, vel evertere curarunt, eluserit. Etenim quot subdola pietatis deliramenta conficta, quot revelationum fabulæ contextæ, quot monumenta è ruderibus antiquitatis somniata, quot Patrum, Doctorum scholasticorum loca depravata ad decipiendos simplices, ad fascinandas mulierculas, ad plebem dementandam! & tamen illa omnia, horrentibus & stupentibus adversarijs, in fumum abierunt; & ipsa litibus superatis è voraginibus emergens, in Dominicanam familiam se recepit, ubi securè conquiescit, omnes ridet, & contemnit. Et certè in admirationem rapit, quid Divinum portendit, quòd sola Dominicana Religio simplex, pauper, paupercula, nullis actibus suffulta, nullis præsidijs subnixa, solâ Thomæ doctrinâ contra tot humanæ potestatis fulmina illam sic defenderit, ut à S. Sede per Gregorium XV. ab imposturis vindicata, de probabilitate canonizata, si de palma non exultat, de pugna tamen feliciter triumphat. Hucusque doctissimus ille Pater Generalis Ordinis Prædicatorum, cujus auctoritate pervenimus ad nostrum, & hujus libelli desideratum scopum.

Licet in relata auctoritate multa dicat Reverendissimus Pater Generalis; nihil tamen in ea probat. Phalerata enim locutio voces possunt esse, sed non verba; dicere, à loqui multùm distat: at quia non requiro ab eo veritatem præpositam, in omnibus & per omnia admitto auctoritatem. Ad tres autem clausulas principales aliquid dico. Ad primam: quòd si usque ad annum 1648. post tot doctissimos libros editos ad comproban-

dam piam sententiam nihil actum sit nisi cavillari, quia nullus tetigit primam, ac principalem difficultatem, scilicet, demonstrare auctores antiquos adductos pro contraria opinione, vel non extare, vel id non asserere, vel aliter exponendos esse, & ideò usque ad præsens tempus riserint; quia totum aliud erat aërem verberare, & sic non solùm riserint, sed deriserint verba nostra: jam gratias Deo non rident, nec ridebunt ampliùs, multò minùs deridebunt: quia in SOLE VERITATIS prodijt amplissima causa lugendi & plorandi. In eo enim clarissimè demonstratum est Auctores illos non extare, non asserere, & aliter exponendos esse, ac insuper ex una parte esse suppositos, & fictos, & ex alterâ multiplicatos, & ex omni auctoritate s fuisse vitiatas, & adulteratas, & si aliqua circa hoc restabant sub dubiâ & incertâ conjectura; in secunda impressione omnia ad plenam evidentiam reducuntur. Ad secundam clausulam dicimus, quòd si numquam usque ad præsens tempus probatum sit meliorem Doctorum recentiorum partem stare pro nostra sententia; hoc in libro vocato, *Militia Immaculatæ Conceptionis*, jam perfecto, & typis mandato, sex mille ostendent milites, quorum nullus fictus, multiplicatus, aut vitiatus. Restat igitur solùm diluere tertiam objectionis clausulam. Nam si est quid portentosum, & Divinum lateat mysterium in hoc, quòd contraria opinio Sanctificationis, tot oppugnata telis, tot arietibus impetita, tantoque ardore impugnata, inexpugnabilis semper extiterit, ab imposturis vindicata vivat, de probabilitate canonizata inveniatur, & de pugna feliciter triumphet, ita ut palmam quasi victrix ascenderit, si, inquam, ibi quid lateat, non est ob aliam causam, nisi quia in Dominicanam familiam simplicem, & pauperculam se recepit. Unde quantumvis omnibus alijs præsidijs fuerit destituta, quia tantùm doctrinâ S. Thomæ fulcita est, atque protecta invenitur, satis securè conquiescit, ut omnes rideat, & contemnat, &c. His & ejusmodi pluribus incitatus in hoc meo libro sub titulo: *Nodus indissolubilis*, statui,

ac decrevi piam ſententiam de præſervatione Virginis MARIÆ à peccato originali, velit nolit, intra familiam etiam Dominicanam introducere: ut muro Angelicæ doctrinæ vallata, ſcientiâ & ſapientiâ S. Thomæ protecta cum loco mutet fortunam. Quia ſi hucuſque tot ſuffulta præſidijs, & ſubnixa favoribus Summorum Pontificum, Regum, Principum, Eccleſiarum, Epiſcoporum, Religionum, Univerſitatum, &c. non potuerit à fulminibus defendi; ſed Thomiſticis impugnata ſtudijs, exagitata libris, litteris impetita, & non tantùm ardore, ſed tot combuſta flammis, ac demolita tormentis, poſt tot ſæcula ſic muniatur, ut omnes deinceps conatus evadat eorum, qui miris modis eam vel opprimere, vel totaliter per tot annos ſubvertere curarunt, ipſoſque eludat; nunc relinquens ſicomorum Minoritarum, & aſcendens palmam ſublimem Thomiſtarum ubi ſecurè conquieſcet, omnes ridebit, & contemnet. Recedant ergò veteres revelationum fabulæ confictæ, taceant monumenta è ruderibus antiquitatis ſomniata, quieſcant tantiſper Patrum, Doctorum ſcholaſticorum loca depravata, & ſubdola pietatis ſpecie deliramenta conficta recedant. Recedant, inquám, ſimul vetera illa ad decipiendos ſimplices, ad faſcinandas mulierculas, & ad plebem dementandam introducta figmenta: nova ſint omnia, rara, & numquam audita. Exeant in campum alia ſcholaſticorum loca non depravata, ſolemnes revelationes non ex fabulis contextæ, altera monumenta ſolida non ſomniata: alia denique non ſubdola deliramenta conficta; ſed omnia ſint egregia monumenta Dominicanę familię, ubi nullum deliramentum fuit, nec poteſt eſſe. Omnes ſint Dominicanæ revelationes, ubi nullæ fabulæ, ſed authenticæ veritates, nihil invenitur ad decipiendos ſimplices, quia omnia dimanarunt à Doctoribus peritiſſimis; nec aliquid reperietur ad faſcinandas mulierculas, quia Dominicani ſolùm magnos Dominos inſtruere debent. Nam jam pia ſententia de Immaculata Virginis MARIÆ Conceptione, relictis omnibus antiquis confictibus,

ctibus, fabulosis, somniatis, & reprobatis figmentis, quæ *horrentibus & stupentibus adversarijs, in fumum abierunt, & ipsa litibus superatis, è voraginibus emergens in Dominicanam familiam se recepit, ubi securè conquiescit, omnes ridet, & contemnit, &c. Nullis actibus suffulta, nullis præsidijs subnixa*, nisi *solâ Thomæ doctrinâ*, receptâ ab Ecclesia, approbatâ quatuordecim approbationibus, & confirmatâ in cælo & in terra, secundùm Doctores omnes Ordinis Prædicatorum.

Postquam ostendimus universaliter, & in communi approbationes in suo principio, fine, ac medio fuisse excogitatas, ut ipsis oppugnarent Immaculatam Virginis MARIÆ Conceptionem; operæ-pretium erit hìc etiam obiter notare, quòd in earum artificio & structura, ipsarum fabricatores respexerint ad aliqua elogia dicta de Sacratissima Virgine MARIA, ut ad instar illorum loquerentur de doctrina S. Thomæ: verbi gratiâ, S. Bernardus in illo 1. sermone super Missus est multa dixerat de puritate MARIÆ. *De qua immaculata immaculatus procederet, &c. Alioquin quomodò Angelus eam sequentibus gratiâ plenam pronunciat, si quippiam vel parùm boni, quod ex gratia non esset, habebat, &c. Missus est, inquit, Angelus ad Virginem: Virginem carne, Virginem mente, Virginem professione, &c.* Et alia quàm plura hujusmodi, & concludit sic: *In periculis, in angustijs, in rebus dubijs* MARIAM *cogita;* MARIAM *invoca. Non recedat ab ore, non recedat à corde, ut impetres ejus orationis suffragium; non deseras conversationis exemplum. Ipsam sequens non devias; ipsam rogans non desperas; ipsam cogitans non erras; ipsâ tenente non corruis; ipsâ protegente non fatigaris; ipsâ propitiâ pervenies*, &. Confer verba ista ultima cum illâ excellentiâ dictâ de doctrinâ Sancti Thomæ, de qua infrà Nodo 4. *Hæc ergò doctrina, charissimi, non recedat ab ore, non recedat à corde: quia ipsam certè sequens non devias, ipsam cogitans non erras, ipsam tenens non corruis, ipsam loquens non mentiris, ipsam studens ad veritatem pervenies, &c.* Nota non tantùm similitudinis ideam, sed etiam identitatem verbo-

rum

rum repertam in utraque auctoritate. Et si volunt quòd de doctrina S. Thomæ dicantur eadem, quæ de Sacratissima Dei Matre ac Virgine MARIA prolata sunt à Sanctis Patribus, consequens erit videre, an quæ docti, ac devoti Patres dicunt de sua doctrina Angelici Doctoris, velint aut permittant dici de Beatissima Angelorum Regina Matre MARIA, aut plus conentur tribuere, ac de facto tribuant Conceptui mentis Sancti Thomæ, quàm Conceptui ventris Dei Matris.

Et ut expeditiùs nostros incipiamus ligare Nodos, hîc transcribo quid aliqui Auctores dixerint circa hanc materiam Conceptionis, & modum loquendi Adversariorum in ipsa; & nullum adducam ex Ordine Minorum, quia sumus pars ex diametro opposita & suspecta. Et ut incipiamus ab antiquioribus, circa annum 1370. fuit quidam Guilielmus Jordini Ordinis Prædicatorum qui scripsit tractatum, seu ut ipse vocavit, *Determinationem Oxoniensem*, contra Immaculatam Virginis Conceptionem, quam invenire non potui, tamen contra ipsum scripsit quidam Pater Benedictinus tractatum integrum, quem inveni apud S. petrum Gandavi insertum in libro, cujus titulus est *Cronodromus*, quem extraximus, ut cum alijs videat lucem in libro dicto *Monumenta antiquæ Conceptionis*. Hic ergò P. Benedictinus post hujus Jordini quamdam latissimam auctoritatem sic inquit: *His igitur quam-pluribusque alijs rationibus dicti Doctores suam facientes opinionem, non pro via amoris, sed potiùs per viam rancoris, velut Immaculatæ Virgini severi insidiatores*, MARIAM *sordidam*, MARIAM *illutatam*, MARIAM *in fæcibus culpæ conceptam publicè non formidant asserere, cum clamore horribili intonantes, ut veris Virginis amatoribus comminantes erroris, eos censuræ subjacêre clamantes, si intemeratæ Virginis honorem, Conceptionisque puritatem moliantur ostendere; dicere, inquiunt*, MARIAM *non esse conceptam in peccato originali, error est. Et hæc quidem eorum vesana conclusio, &c.* Iste non erat Minorita, nec loquebatur propter oppositionem opinionum, sed juxta veritatem à se cognitam & expertam

Quid dixerit P. ille Anonymus Dominicanus, seu Vincentius Bandellus de Castro-novo in Lombardia, vidimus in SOLE VERITATIS. Quid P. Wigandus Unurt in Germania, videbimus in RADIJS SOLIS VERITATIS. Quibus motus insignis ille vir Dominicus Bolanus artium & philosophiæ Doctor in prooemio sui tractatus de Conceptione protulit hęc verba. *Non parvo animi dolore afficior, cùm audio quosdam magistrali insulâ decoratos pertinaciter affirmare gloriosissimam intemeratamque Virginem* MARIAM *à macula peccati originalis fuisse deturpatam, atque in ea conceptam, &c. Cur autem isti nullâ evidenti ratione coacti, neque ab Ecclesia adstricti hoc tam impiè affirmare audeant; causam aliam reperire nequeo, nisi quòd assidua eorum de hac re cogitatio in pessimum usum conversa est, impossibileque potiùs esset opinionem à veritate hanc alienam ex cordibus eorum evellere, quàm Judęorum perfidiam de illorum cordibus eradicare, &c.* Iste non fuit Ordinis Minorum; sed dixit apertè & clarè, quod sentiebat, quod vidit, quod expertus est suo tempore.

Fuit quidam doctissimus vir circa annum 1600. vocatus Nicolaus Nigidus Siculus Mænensis, qui edidit librum, cujus titulus est: *Summæ Sacræ Mariologiæ, &c.* & parte 1. quæstione 17 artic. 5. sub hoc titulo: *Utrùm B. Virgo prædestinata sit in Matrem Dei ante prævisum peccatum originale*, respondet ei affirmativè. Et ad hoc argumentum ex S. Thoma, *Prævisio causæ est ante prævisionem effectus; sed peccatum originale fuit causa Maternitatis Dei, ait enim S. Doctor 3. parte. quòd si Adam non peccasset, Deus incarnatus non fuisset, &c.* respondet sic prædictus Doctor Nigidus: *Ad primum ergò dicendum, quòd S. Doctor ibi nihil decernit; addit enim hæc: quamvis potentia Dei ad hoc non limitetur, potuisset enim etiam peccato non existente Deus incarnari. Ubi maximè advertenda sunt, & modestia Patris præclara ejus & perpetua comes, & rarum exemplum, quo docemur nihil certi ex nostra sententia in re incerta & dubia dicere, nec gratis id committere, ut novas invehamus in Ecclesia sententias. Miror hac in re longissimas texi quæstiones, præ-*

ſertim eo nomine, ut ſequi videamur S. Doctorem; quem non ſequimur, dum ita ſequimur ut poſt nos trahamus; nec defendimus, dum quod ille propter pietatem omiſit determinare, nos per nimiam obſervantiam decretum volumus. Ruminentur iſta ultima verba, quia in ipſis depingitur, quidquid circa hanc controverſiam Conceptionis hucuſque contigit: & quod nos demonſtrare intendimus in hoc toto libello.

Concludo materiam iſtam cum judicio noviſſimè prolato à R. P. Franciſco Bonæ Spei Ordinis Carmelitarum in ſua Theologia tomo 4. diſp. 12. de peccato originali fol. 122. colum. 2. ubi poſt alia ſic ait. *Mirum ſanè quòd Thomiſtæ nonnulli plus diligere videantur D. Thomam, quàm Deiparam Virginem, ut malint defendere eam fuiſſe maculatè conceptam, quàm D. Thomæ ſententiam putatitiam deſerere, quod ſapientes non probabunt, &c.* Ex his ac ſimilibus auctoritatibus ſunt ſine numero in Auctoribus: ex quibus aliquas adducimus in *Militia Immaculatæ Conceptionis.* Et hîc finem imponimus noſtris tribus Funiculis quantum ad doctrinam Angelici Doctoris & Corticem, ex quibus conficiendi ſunt Nodi, uſque ad ſeptendecim. Addimus enim in hac ſecunda impreſſione duos; unum ex verbis Summi Pontificis Joannis XXII. in Bulla canonizationis Angelici Doctoris, & alterum ex quadam Bulla nuperrimè expedita à Sanctiſſimo Domino noſtro Alexandro VII. Et ſolùm ſtatuenda ſunt duo principia pro Virga, id eſt, ſententia de Immaculata Conceptione Virginis Mariæ, ut ſic expediti à principijs generalibus abſque aliqua interruptione deveniamus ad particularia, pertinentia in individuo ad præſentem materiam.

Primum ergò eſt, maculam originalis peccati, ſecundùm Sanctum Auguſtinum in libris contra Julianum hæreticum negantem hujuſmodi peccatum, eſſe maximè Deo odioſam. Per peccatum enim originale diabolus dominium accipit in homines, ita ut illi competant omnia ſequentia epitheta ab Auguſtino illi tributa: peſtiferum venenum, malum hæreditarium, poculum mor-

mortis, misera captivitas, puteus altus & profundus, aversio à lumine, tenebræ, obscuritas, & caligo, violatio imaginis Dei, amissio primæ stolæ innocentiæ, cruentum & virulentum vulnus, fæditas horribilis à qua cætera mala emanant, gravis sarcina, arca venenis plena, pestis inficiens terras, lethiferum poculum, civile bellum, fæda macula, poculum mortis à diabolo homini propinatum, occulta labes quâ sumus tabefacti, fœdum contagium, quo Eva facta fuit filia diaboli, & cum isto quodammodo mente conjuncta: per illud omnes in Adam vapulamus, nascimur Rei, sumus captivi, & in diaboli triumphum asportati, saucij, morsu serpentis vulnerati, ac semivivi relicti, cœno oblutati, & squallidi, adeò miseri ut propter originale fuerit securis in gurgitem nostrum lapsa, & subditi remanserimus potestati Sathanę, quo homo habet compedes, & claudicat semper ad malum, fuscos reddit, nigros, & æthiopes: est denique diabolicæ malitiæ stipendium mutuarium, & cautio per chirographum. De his & alijs ibi ab Augustino relatis, factis de talibus peccati originalis effectibus, vide P. Joannem Baptistam Masculum in Augustini libros.

Sed non valeant ista, quia non sunt dicta ab Auctoribus Ord. Prædicatorum, & audiamus solùm R. P. Abrahamum Bzovium Ordinis Prædicatorum S. Theologiæ Doctorem in Thesauro laudum Sanctissimæ Deiparę super canticum, *Salve Regina*, concione 23. incipiente, *Divinorum Secretorum*, &c. sub hoc titulo: *In qua peccati originalis traductio, & gravitas ostenditur.* In illa concione postquam variè depinxisset hominem infectum peccato originali, ejusque infelicem ac miserum statum, imbecillitatem ad bonum, pronitatem ad malum proposuisset, in hæc tandem prorupit epitheta originalis peccati, quæ meritò notanda sunt. *Hæc* (macula, scilicet, peccati originalis) *est hæreditaria lues, quam omnes, velimus nolimus, possidere & recipere cogimur à nostris progenitoribus. Hæc est dura servitus, à qua nullus seipsum in libertatem asserere potest. Hæc tetra & pestilens macula, quæ cujusque*

ex patre & matre procreatæ prolis animam obſcurat, deturpat, ac corrumpit, adeoque mortem adfert. Hæc ſæva illa plaga, quam omnes quidem ſentire poſſumus, ſatis autem deplorare nequîmus. Hic eſt fons & caput omnium vitiorum: hominem nobiliſſimum, ſimilem Deo creatum, & in ſumma dignitate claritatis, & juſtitiæ poſſeſſione collocatum, Divinâ gratiâ ſpoliat, ac eam in calamitatem detrudit, ut ſtatim ab illo conceptu fiat immundus, & naturâ ſit filius iræ, peccati ſervus, morti obnoxius, mundi principi Sathanæ ſubjectus, ac demùm ſive corpus, ſive animam ſpectes, à primario illo ſtatu, qui Adamo adhuc innocenti contigerat, in alium longè deteriorem commutatus. Hæc eſt illa infirmitas, quæ reddit animam noſtram debilem ad reſiſtendum inſultibus Sathanæ. Hic eſt naturæ languor, qui in natura noſtra continuè perſeverat. Hic eſt Tyrannus, qui violentum dominium obtinuit ſuper humanum genus. Omnes enim corrupti, & abominabiles facti ſumus in concupiſcentijs noſtris. Omnia concluſit Deus eſſe ſub peccato. Omnes nos in iniquitatibus concepti ſumus, & in peccatis concepit nos mater noſtra, mater illa, quæ primò ſeducta eſt à ſerpente. Hæc & alia, quæ ibi ponit Bzovius, cauſat peccatum originale in anima. Unde conſequentia iſta eſt formalis: hæc perſona habet peccatum originale: ergò eſt inimica Dei, filia iræ, abominabilis, &c. Secundum principium eſt circa præſervationem ac redemptionem à peccato in communi, de qua loquitur Auguſtinus in libris contra Julianum. Et S. Bernardus ſuper cantica ſerm. 22. circa medium, ubi reſpondens ad illam difficultatem, an Angeli præſervati à caſu fuerint redempti per Chriſtum, reſpondet ita: *Audi breviter. Qui erexit hominem lapſum, dedit ſtanti Angelo ne laberetur, ſic illum de captivitate eruens, ſicut hunc à captiuitate defendens, & hâc ratione fuit æquè utrique redemptio, ſolvens illum, & ſervans iſtum. Liquet ergò Sanctis Angelis Dominum Chriſtum fuiſſe redemptionem, ſicut juſtitiam, ſicut ſapientiam, ſicut ſanctificationem.* Sed relinquendo teſtes extraneos, licet Sanctos & inſignes Eccleſiæ Doctores, quia loquuntur generaliter, & non de Virgine Maria, & redemptione ac præſervatione peccati originalis, propono di-

dictum R.P. Abrahami Bzovij in SacroPancarpio concionum, in Festo Sanctificationis Virginis MARIÆ dicentis: *Pauli doctrina est celebris illa, quam ad Hebræos profitetur: Omnia conclusit Deus sub peccato, ut omnium misereatur; cùm audis omnia, intellige supernè & infernè creata: nam in supernis quoque, ut Jobus ait, reperit pravitatem, in inferioribus autem neque infans unius diei purus est à peccato. Cæterùm siste gradum, & audi Paulinum sensum: qui omnia conclusa esse sub peccato dum astruit, viatores, non comprehensores Beatos intelligit: hi enim quia fatalem metam adierunt, nec ampliùs stadium præfixum decurrunt, non lubricant, neque illuduntur. Viatoribus itaque & peregrinis hæc lex sancita, ut sicut conclusi sub peccato, vel quo jam contaminati sunt ab originatione, aut actione voluntatis à recto devergentis, sive quo poterant contaminari, nisi à Dei manu candidante non fuissent præerepti, vel quo pij dicunt, præservati, aut sanctificatione efficaci & prematura, quod doctiores, depurgati.* Multa in præpositis verbis docet P. Bzovius, quæ ab antiquis suæ Religionis scriptoribus absolutè, & simpliciter oppugnabantur (notentur ultima verba pro Nodo) Præcipuum tamen pro hac materia est illud de præmatura præereptione à peccato, à pijs præservatio, à doctioribus verò depurgatio vocari solitâ, seu sanctificatio. Si pietas apud nos existens, & doctrina apud illos fulgens coincidunt quoad substantiam, concedendo præmaturam ereptionem à peccato ante casum, de nominum diversitate nihil curamus. Non igitur debet valere inter doctiores consequentia illa, communiter extracta contra pios ex illo Sanctorum Patrum, & antiquorum Doctorum antecedenti: Virgo MARIA in utero Matris suæ fuit sanctificata, vel purgata à peccato; igitur maculata priùs peccato originali, vel contaminata: quandoquidem præservatio, sanctificatio, & depurgatio tantùm distinguantur penes pium, vel doctum modum loquendi.

Et hæc dicta sufficiant pro tribus Funiculis, seu principijs universalibus; ex quibus tamquàm ex fundamentis, septendecim Nodi erunt componendi: quorum primus resultabit ex elogijs

dictis in communi de doctrina Angelica S. Thomæ, in alijs sequemur dispositionem primæ impressionis, & duos de novo additos collocabimus ad finem; quia novissimè in Civitate Lovaniensi illos de novo excitarunt. Et sic etiam obiter videbimus ex omni parte, quâ veritate, ad probandum Virginem Dei Matrem fuisse conceptam in peccato originali, dicta fuerint in quodam rescripto, seu memoriali exhibito Regi nostro Philippo IV. à R. P. Joanne Martinez de Prado Hispaniæ provinciæ electo Provinciali, hæc formalissima verba Hispanica: *Lo tercero, todos los Maestros, Lectores, y Predicadores de la orden tienen echo juramento de seguir la doctrina de S. Thomas de Aquino, Angelico Doctor de la Iglesia, aprobada por Christo, y por los Romanos Pontifices, Concilios, y Universidades è inumerables Religiones y Doctores.* Et hoc ut dicta hæc ac proposita in communi, descendendo ad particularia, & radicitùs enucleata, à prima sua origine examinentur; nam istis locutionibus à multis annis conati sunt seducere mundum universum.

N O-

NODUS PRIMUS

In quo agitur universaliter, & in communi de Conceptu mentis Angelici Doctoris S. Thomæ Aquinatis, & de Conceptu ventris Sacratissimę Virginis Dei Matris MARIÆ, ex comparatione sapientiæ, & doctrinæ unius, cum immunitate, ac puritate alterius; atque de utriusque approbatione.

PRO CORTICE

§. PRIMUS.

PRopter illas acres admodùm, ac graves controversias exortas in partibus Lombardię circa Immaculatam Virginis Conceptiònem, ad quarum extinctionem edidit Sixtus IV. Pon. Max. duas extravagantes: *Grave nimis, &c.* de quibus infrà; in eadem regione numerosa quędam diversarum approbationum doctrinæ S. Thomæ congeries cœpit paulatim hinc inde pullulare; & quidem adeò, ut statim diffusæ fuerint, atque dispersæ per varios libros ab ejusdem Angelici Doctoris discipulis. Inter quos ex primis fuit quidam Pater Magister Ordinis Prædicatorum vocatus Damianus Doctor Parisiensis, & Ticinensis Academiæ alumnus; qui in publicis Thesibus primò protulit id, quod noviter fuerat inventum, & hodiè communiter ut antiquum proclamatur; illam, scilicet, approbationem Innocentij: *Qui sequitur S. Thomam numquam à veritatis tramite aberravit, & qui non sequitur semper fuit de veritate suspectus.* Contra

tra istas propositiones dogmaticè propositas à P. Damiano, surrexit quidam P. Ordinis Minorum vocatus Fr. Samuel de Cassinis; & in quodam opusculo sub hoc titulo: *Secunda argumentatio Fratris Samuelis Ordinis Minorum contra Magistrum Damianum Ordinis Prædicatorum, &c.* impresso Papiæ, circa principium sic contra præfatas propositiones argumentabatur: *Sanctus Thomas in plerisque articulis fuit condemnatus: igitur positio falsa est. Consequentia patet, & antecedens probatur per Vniversitatem Parisiensem, quę in plerisque articulis condemnavit doctrinam B. Thomæ.* Deinde nitebatur P. Cassinis probare assertivè articulos illos, damnatos ab Universitate Parisiensi, esse hęreticos. Et paulò pòst probando quintam conclusionem, contra B. Thomam adducebat sex positiones hęreticas, repertas in ejus doctrina secundùm opinionem multorum, & concludebat sic: *In Philosophia autem naturali, & in Metaphysica atque Logica cæcutiyt & ipse aliquando; patet igitur antecedens. Non est igitur ita gloriandum de doctrina Sancti Thomę, quòd despiciantur aly, quia unicuique divisit Deus ut voluit. Nec valet consequentia, iste fuit Sanctus, ergò fuit doctior alio, qui non est Sanctus; oppositum enim consequentis stat cum antecedenti, ut patet de Aristotele, qui etsi non est Sanctus, immò nec bonus, fuit tamen longè doctior S. Thomâ, in his dico quæ sunt speculabilia dumtaxat: Fidem semper excipio, quam ita habuerunt integram non canonizati aliqui sicut ipse; & patet consequentia.* Hęc sunt verba ad litteram P. Samuelis ex principio suæ disputationis.

Ad calcem verò proponebat Pater Samuel se invenisse conclusionem impressam talis tenoris. *Splendor Ecclesiæ Thomas tam vehementis fuit ingeny, ut sit stupor in toto orbe: in quo infusum est, quidquid naturaliter est capax humanum genus. Idcircò, qui eum impugnant, semper sunt de veritate suspecti.* Contra hanc conclusionem sic argumentatus est P. Samuel. *In Thoma fuit infusum, quidquid naturaliter est capax humanum genus; ergò Thomas est æqualis Virgini* MARIÆ: *consequens est hæreticum, ergò & antecedens. Probatio consequentiæ: quia Virgini gloriosæ infusum est totum illud, cujus est capax humanum genus; ut patet per Hieronymum dicentem: Cæteris per partes præstatur gratia;* MARIÆ *verò tota se infudit plenitudo gratiæ: Teste etiam Angelo dicente: Ave gratiâ plena, Dominus tecum; taliter autem fuit Dominus cum* MARIA *(etiam circumscriptâ generatione temporali Verbi) qualiter non fuit cum omnibus Sanctis simul, etiam si loquamur de scientia, cantante Sanctâ Matre Ecclesiâ: Gaude* MARIA *Virgo, cunctas hæreses sola interemisti in universo mundo.* Et prosequebatur prædictus P. Samuel sic: *Multas rationes possem adducere simul & auctoritates, quibus probarem nihil possibile humano generi latuisse Virginem post missionem Spiritus Sancti in Apostolos: quoniam & super ipsam peculiarissimè mis-*

sus est. Patet ergò & consequentia, & falsitas consequentis. Et concludit totum suum discursum sequentibus verbis: *Preterea, doctrina D. Thome fuit improbata in sex articulis ab Universitate Parisiensi, & in alijs sex fuisse hæreticos secundùm multorum opinionem; ergò Thomam improbare, vel ei contradicere, non est esse suspectum de veritate. Præterea, Augustinus, qui fuit splendidissimum jubar Ecclesiæ militantis, retractavit se in multis, qui fuit longè excellentior in sanctitate & doctrinâ, quàm Thomas; ergò non est inconveniens retractari Thomam per alios in hoc, in quo seipsum non cognovit retractandum, vel ob temporis brevitatem non potuit retractasse se. Argumentum tenet per locum à majori. Ex his duobus infertur primam partem illius conclusionis esse falsam. Multa alia dicerem contra conclusionem istius inconsideratè loquentis, nisi res ipsa se ipsam monstraret, & falsam suâ sponte comprobaret. Discat igitur quisquis in his, quæ sunt Fidei aut morum, cautè loqui, & non præcipitanter agere.* Ad calcem sui libelli addidit P. Samuel hoc carmen Prognosticum: *Quid respondenti continget?*

Respondens retrò pendens, pendebit in alto

Declivique loco: cætera subticeo.

Hæc sunt omnia, quæ Pater Samuel scripsit in illo suo opusculo contra M. Damianum. An fuerint ea modestè, sensatè, & prudenter dicta, judicet lector; nam cùm sit Frater Minor Ordinis S. Francisci, nullum de ipsius verbis volo ferre judicium, ætatem habet, loquatur ipse, de se rationem reddat. Sed contra ejus opusculum, & verba supra-posita surrexit quidam P. F. Vincentius Dodi Ordin. Prædicatorum scribens quæstionem apologeticam, quæ fuit impressa Rothomagi, & sparsa per totam Galliam in 12. folijs in 8. sub hoc titulo: *Quæstio apologetica contra invectivam Fratris Samuelis de Cassinis in doctrinam D. Thomæ Aquinatis.* Et quæstio ejus incipit sic. *Utrùm doctrina S. Thomæ de Aquino sit securissima, &c.* Et adductis verbis P. Samuelis superiùs relatis nullâ additâ vel mutatâ sententiâ, introducit suam quæstionem sic: *Pro declaratione tituli quæstionis pono duo dicta. Quorum primum est ad hominem: Secundum est ad materiam tituli. In primo dicto aperiam, quare nunc moverim dictam quæstionem. Legi præmissum opusculum Fratris Samuelis intitulatum ab eo: Secunda argumentatio Samuelis Ordin. Minorum contra M. Damianum Ord. Præd. In quo opusculo videtur sibi soli licère de cunctis Doctoribus ferre sententiam, & quasi censoriâ virgulâ alios ejicere, alios recipere: istos approbare, illos reprobare; & cùm sibi placuerit, eos vel Catholicos vel hereticos pronuntiare, ac eorum doctrinam mordaci admodùm sermone lacerare. Quamvis enim viri probi sic ponderósa debeat esse locutio, ut nullum lædat loquendo L. Dis. Ponderet: & prudentis insuper hominis sit nosse mensuram suam; quam tamen hic servet, tu ipse judica. Ecce Samuel plus volens sapere, quàm oporteat, immò quàm sapiat,*

cunctis legentibus id opusculum & intelligentibus, alijs ineptiarum suarum cachinnum, alijs scandalum præbuit. In disceptationibus enim exercere ingenium laudabile est, & Philosophorum dogma; at contumelijs & detractionibus quempiam lacessere vituperabile & stultorum crimen. Unde Salomon: In ore stulti baculus & contumeliæ, nec recipit fatuus verba prudentis, &c. Et hinc incipit congerere opprobria contra P. Samuelem per totam illam quęstionem: aliqua infrà videbimus. Sed ego existimo in supra-positis verbis P. Samuelis nullam esse invectivam contra doctrinam illius; sed contra illam propositionem, quæ non est Sancti Thomæ, sed discipulorum illius. Nec Samuel vertebat in dubium, an doctrina S. Thomæ esset secura, & securissima, utilis, & utilissima, sancta, immò sanctissima: quia hoc nullus negat, nec umquam ullus nostrum negavit; sed inquirebat, an esset verum illud: sapientia S. Thomæ, exceptâ canonicâ, habet proprietatem verborum, modum dicendorum, veritatem sententiarum, ita ut numquam, qui eam tenuit, inveniatur à tramite veritatis deviasse, & qui eam impugnavit, semper fuerit de veritate suspectus, propositum in suis thesibus à P. Damiano. Immò istud impugnare & contradicere ut falsum, temerarium, scandalosum, piarum aurium offensivum, & alijs Sanctis Doctoribus injuriosum, non est de Doctoribus ferre sententiam censoriâ virgulâ, vel alios rejicere & alios recipere; sed contendere ut omnes recipiantur æqualiter, Sancti ut tales cum majori veneratione in persona; & alij, quia Catholici & Docti, secundùm qualitatem suæ doctrinæ non excludantur à consortio veritatis; & eo ipso, quòd non sunt Thomas de Aquino, sint de veritate & Fide suspecti, & solâ hac ratione, qui ipsos sequuntur, sint à veritatis tramite devij. Sed de hoc iterum infrà suo loco.

Ponit deinde P. Dodi unicam conclusionem quæ sic se habet. *Doctrina D. Thomæ Aquinatis est securissima.* Et hanc probat ex auctoritate Urbani V. & Innocent. Papæ, Joann. XXII. & ex illa Stephani Parisiensis; tunc enim neque in Italia, neque in Gallia erant, nisi quatuor approbationes. Iste enim Pater scribens ex professo de hac re integrum opusculum ante 170. annos, non invênit illas postea excogitatas de Christo Domino dicente: *Benè scripsisti de me Thoma*; nec alias S. Pauli, Virginis MARIÆ, ac Seraphici Francisci, &c. Et post suas quatuor approbationes concludit P. Dodi: *Invidus invidiâ corroditur intùs & extrà. Putasne cruciabitur Samuel tam luculento, & veridico testimonio Summorum Pontificum, & illius celeberrimæ Universitatis Parisiensis de illustri doctrina D. Thomæ? Vteturne in hoc saraballâ suâ materialiter & formaliter? Sed non eodem tegitur omne. Quid faciet ergò ille bonus homo? Quo fugiet?*

Iſtos negare non audebit; quia non licet in cęlũ ponere os ſuum. Hęc eſſe figmenta non atteſtabitur; quia extant ſcripturæ. Revocare quę ſcripſit ipſum pudebit: nam arrogantis eſt, velle etiam falſa tuêri. Avertat ergò Deus ut pendens proprio ſe laqueo damnet, & (velut Aman) in ſe ſuum ſentiat prognoſticum. Et infrà inquit: *Et evidentiùs confutandus eſt Samuel, qui ſuper hoc ſententiam falſam, temerariam, injuſtam proferre non erubuit. Et quia de ſimilibus idem debet eſſe judicium, Daniel injuſtæ ſententiæ in Suſannam, ultor è cælo quoque nunc emittitur, ut convincat Samuelem dixiſſe mendacium, &c. Ecce ſententia Danielis: ecce quomodò palam convictus eſt Samuel dixiſſe mendacium. Verumtamen rogo, ne ſicut in ſenes Suſannæ, ſic in hunc ſententia executioni mandetur: fortè enim ſe revocavit, quod non credo.* Et paulo infrà ſic inquit: *Verumtamen non me latet (ſi ad hæc mea reſponderit) eum efferventem (evaginato furoris enſe, & fortè incurabilis languoris) in me acceſſurum; olla etenim quæ leviter ebullit, effunditur appoſitâ etiam modicâ ſtrue lignorum. At ejus mugentia tonitrua non expaveſcens, utpote aërem dumtaxat verberantia, diluam ac explodam in me objecta (ut videbis) tamquam tela Priami in ſcutum Pyrrhi. Quid agit igitur miſſor iſte oblocutionibus ſuis in D. Thomam? At in his non Thomam, ſed ſe ipſum obnubilat: nec ſuæ congregationi honorem, ſed maximum dedecus affert. Ad quid ergò Samuel hæc profert? Vt quid zizania ſerit dicens: non eſt ita gloriandum de doctrina S. Thomæ, quòd deſpiciantur alij? Quis noſtrûm facit hanc conſequentiam? Quis ex nobis deſpicit alios Doctores? &c.* Omnia iſta convitia & alia videbantur parva ſtrues lignorum. Et quare poſita fuit iſta parva ſtrues lignorum? Quia dixerat Samuel: *Non eſt ita gloriandum de doctrina Sancti Thomæ, quòd deſpiciantur alij*: & verba iſta non ſolùm ipſum obnubilarunt; ſed etiam maximum dedecus attulerunt noſtræ congregationi Franciſcanæ: quia hoc fuit à ſanctitate & fraterna charitate degenerare, & ſtatum ſuum deprimere. Nititur verbis poſitis demonſtrare quòd ipſi non deſpiciant alios Doctores, cùm parùm pòſt ſic proſequatur. *Ad illud, cùm dicit quòd doctrina S. Thomæ fuit improbata aſſertivè in ſex articulis ab Vniverſitate Pariſienſi, &c. ſatis reſponſum eſt ſuprà, & oſtenſum hoc eſſe mendacium, vide ibi. Et cùm ſubinfert: ergò Thomam improbare, vel ei contradicere non eſt eſſe ſuſpectum de veritate, &c. illud dictum eſt D. Innocentij Papæ, ut dictum eſt ſuprà, & negando illud, agit Samuel ut ſolet. Et tu vide quia hic non Samuelis, niſi fortè à Pythoniſſa ſuſcitati, ſed Iſmaëlis officium gerit: videat tamen ne illud dictum verificetur in ipſo.* Ergò qui defendit iſtam propoſitionem, qui non ſequitur doctrinam D. Thomæ eſt de veritate ſuſpectus, deſpicit Doctores omnes, qui ſcripſerunt ante annum 1274. qui non ſunt ſecuti doctrinam Sancti Thomæ, & reprobat ut ſuſpectos de veritate omnes poſt illum annum

recedentes à doctrina S. Thomæ; & solùm approbat scriptores Thomistas: & hoc non est reprobare & despicere alios? Sed de hoc dicetur suo loco.

Ad finem sui opusculi dicit Pater Dodi: *Postremò accedit ad nos*, id est Samuel, *tamquam candela lucens, quæ alios illuminat, & se ipsam consumit. Vnde gratias agens ultimum ejus dictum libenter accepto, cùm dixit: Discat quisquis in his, quæ sunt Fidei aut morum, cautè loqui, &c. Namque & Dominus Salvator noster in Evangelio dixit: Quæcumque dixerint vobis Scribæ & Pharisæi servate & facite, secundùm verò opera eorum nolite facere. Si enim medicinam, quam alijs propinat Samuel, ipse degustasset, saltem in terram non in cælum evomuisset coleram; latret, debacchetur, excandescat, &c.* Concludit totam suam quæstionem P. Dodi cum istis carminibus.

S. Car. Samueli latranti, ac prognosticanti S.

Simia quid rides Thamyram? Quid Flora Catullum?
Improbe, quem morsu vis lacerare tuo?
Archigenem quæras: mediam pertundite venam.
Festinet fieri, ni Monicella velis.

Ista sunt præcipua quæ ille Pater Vincentius Dodi protulit contra P. Samuelem Minoritam dicentem, quòd S. Thomas in Philosophicis speculativis aliquando cæcutierit: non enim invenio in tota ipsius quæstione aliud verbum, quod generare posset livorem. De Nodo ex his resultante, vide infrà decimum sextum in ordine.

Doctores, seu Patres illi Salmanticenses in illo suo libello pro doctrina Sancti Thomæ, & ejus approbatione, de quo passim infrà redibit sermo, fol. 41. num. 28. sic inquiunt: *Academia Salmanticensis jurando sequi Sanctorum Augustini, & Thomæ doctrinam; illam excellentiorem esse alijs doctrinis, originemq; suam & antiquitatem ab ipsomet Evangelio ducere declaravit: universæ novitati, & effræni recentiorum Theologorum ad placitum libertati aditum præclusit; quæ, si refrænata non fuisset, eosdem gemitus parturire posset, quos S. Patianus expressit, &c.* Nota hic quomodò ex voto & juramento declaretur doctrinam Sancti Thomæ ab ipsomet Evangelio originem ducere, ipsamque universali novitati effręni aditum præclusisse; quia doctrina S. Thomæ ab omni novitate est aliena. Et infrà fol. 47. num. 51. recipientes ad hoc ipsum sic dicunt: *Nonnullis viris doctrinâ & pietate clarissimis, Academiæ Decretum considerantibus, venit in mentem; Divinam providentiam hâc cautelâ forsitan voluisse obviare alicui gravi damno, quod circa doctrinam his Regnis imminêre potest: Puritas enim, & integritas Fidei non est his Regnis indissolubiliter alligata, quamvis à multis sæculis in illis illæsa persevêret per Dei misericordiam. In tantum peccata nostra augêri*

pos-

possunt, ut Deus illa punire velit ablatione Fidei à prælatis, & subditis, quo flagello percussit Regna, & Provincias vicinas. Si res ista eveniret, quæ tamen Dei favore longissimè abest, ut ait Dialecticus; possibili posito in esse, nullum sequitur inconveniens; quænàm quæso arces Fidem tuerentur in hac Monarchia, nisi illustres Academiæ? Vult itaque Deus, ut illa, quæ cæteris præeminet, obligetur religione juramenti ad tenendam doctrinam tutiorem, qualis est doctrina Sanctorum Augustini & Thomæ; ut in illa firmiter radicatâ istorum Sanctorum doctrinâ, & ab eadem plantatâ in pectoribus discipulorum, qui in magno numero in Academia instituuntur, qui ab ipsis teneris annis flagrabunt amore ad istos Sanctos, à malis tam perniciosis liberentur. Quis scit an, sicut superiori sæculo Deus movit Reges Catholicos, ut sanctum Inquisitionis Tribunal in Hispaniis erigerent, quod fuit antidotum. ut hæc regna præservaret ab hæresi, quæ exorta fuit illorum temporibus, & ausa est nobiliores hujus coronæ partes depravare; ita etiam nunc Academiæ hoc juramentum inspiraverit, quo impendentium malorum non minora pericula amoveantur? &c. Salmanticensium discursus ad compendium redactus talis est: Quia pestifera hæresis infecerat præcipuas partes invictissimæ Hispaniarum coronæ, permisit Deus, ut à simili periculo nostrum Regnum deinceps præservaretur immune & illæsum, erectionem fieri sanctissimi Inquisitionis Tribunalis, quo jam ab hujusmodi periculis, & imminenti malo liberabitur; sed non ita adhuc est puritas, & integritas Fidei in his Regnis indissolubiliter alligata, quin deficere possit ablatione Fidei à Prælatis & subditis. Quare de alio efficaciori, atque ultimo prævidit remedio providentia Divina, ut subditi, & Prælati, Regna, Academiæ, ut omnes ejus filij præserventur pro nunc, & futuris temporibus, liberentur, ac tueantur à tam imminenti, atque pernicioso periculo. Et remedium hoc fuit: quòd nimirum Academia Salmanticensis ediderit votum, & juramentum sequendi, ac defendendi doctrinam S. Thomæ, quâ semper indefectibiliter erit libera ab hoc pernicioso imminentique malo, tamquam quodam præservativo antidoto obviante, amoventeque gravia hæc damna à puritate Fidei Catholicæ: mediante igitur sanâ doctrinâ S. Thomæ integritas Fidei Christianæ sana præservabitur. Remedium quidem efficax & optimum; sed videbimus, an eâdem doctrinâ, pietate, ac Divinâ providentiâ, facilitate, efficaciâ, &c. quibus, mediante doctrinâ Sancti Thomæ, præservant puritatem Fidei Christianæ ab hæresi, Regna, prælatos, & subditos à periculo erroris; invenerint saltem unam præservationem pro Sacratissima Dei Matre MARIA.

Infrà in eodem libello dicunt Salmanticenses fol. 121. num. 82. loquendo

quendo de Summa S. Thomæ : *ut inde manifestum fiat , Academiæ ejusq; legum , & statutorum finem non alium esse , quàm partes S. Thomæ eum locum apud Theologos obtinerent, quem jus civile apud Jurisperitos tenet , &c.* Hîc sistit totus eorum conatus , ut scilicet, Summa S. Thomæ esset in scholis jus civile Theologorum , & justitia ipsa, quâ omnium aliorum libri, sententiæ , & causæ deciderentur , quasi per unicam , & primam regulam Fidei indefectibilem. Et infrà fol. 130. num. 90. loquendo de Alexandro de Ales , Alberto Magno , S. Bonaventura , & Magistro sententiarum, atque ex istis Summam Theologiæ à S. Thoma compositam inquiunt : *In qua cum tanta animi dexteritate , & magisterio , quidquid in suis coætaneis purius & selectius compegit , ut omnes Academiæ eum Magistrum præposuerint ; quod nulli trium prædictorum evenisse manifestum est : non aliâ de causâ , quàm quòd S. Thomas habeat, quidquid illi doctissimi, & primarij viri præclarè & sapienter docuerunt , &c. Unde facilè colligitur Sanctum Thomam esse velut vices-gerentem antiquorum Patrum , & illustriorum scholasticorum , ejusq; libros illis , qui Theologiæ student , tamquam facem prælucere debere , quia continent Summam totius doctrinæ insignium Theologorum, qui eum præcesserunt.* Multa hic dicunt Salmanticenses. Primò, quòd S. Thomas in sua Summa & libris non solùm recollegerit pura , & selecta , sed puriora & selectiora ; & sic doctrina ejus in superlativo gradu habeat puritatem. Secundò , quòd nihil fuerit à primarijs viris Theologis præclarè , aut sapienter dictum , quod non inveniatur in doctrina Sancti Thomæ. Tertiò, quòd sit vices-gerens omnium antiquorum Patrum. Nota causam : *Quia continet* in suis scriptis, ac libris *Summam totius doctrinæ insignium Theologorum , qui eum præcesserunt.* Quartò ex his infrà quasi pro consequentia deducunt. *Contra pestem invocamus Divum Rochum , contra dolorem dentium S. Apolloniam ; & contra alias infirmitates, Civitates & Regna hujus aut alterius Sancti patrocinium implorant : nec propterea quisquam dixerit alios Sanctos contemni vel offendi. Qui doctrinæ pestem pertimescit , S. Augustinum & Thomam ad sui tutelam in patronos eligit , &c.* Utinam hoc consilium servaret vel servasset Pater ille , qui Romæ , me præsente , fuit ab Innocentio X. Summo Pontifice in carcerem detrusus propter defensionem Jansenianæ pestis.

Totus ille libellus Salmanticensium ad hunc unum tendit scopum, scilicet , ut probent doctrinam Sancti Thomæ esse approbatam , atque ab omni defectu , errore , vel macula immunem , & illam alios immunes facere. Quare fol. 211. num. 142. concludunt sic : *Ne igitur erremus , faciamus , quod illi humiles* (id est S. Augustinus , & B. Thomas) *nos docuerunt; certi nos , eorum vestigijs insistentes,*

non erraturos : imitemur Martellinum, ad quem S. Augustinus scripsit illam Epistolam : & D. Augustini doctrinam sequamur, non tam quia ejus est, quàm quia Ecclesia illam probavit; sicut etiam probavit doctrinam S. Thomæ, ut ab omnibus erroribus immunem. In his ultimis verbis continetur principium, medium, & finis omnium assertionum Salmanticensium; & ex his etiam omnes consequentiæ nostræ, parallela, conformitates, atque combinationes, tam in communi, quàm in particulari deducentur. Quia si Ecclesia approbavit doctrinam Sancti Thomæ, *ut ab omnibus erroribus immunem*, ergò numquam habuit errorem: & sic immunitas supponit absque ulla coarctatione, universaliter, & simpliciter pro omni statu, tempore, & errore in suo principio, medio, & fine; nisi aliter velint judicare de voce, *immunis*, positâ in doctrina S. Thomæ, quàm in puritate Dei Matris, Virginisque MARIÆ. In Summa dicta, Rudium, cujusdam P. Dominicani impressa Reutlingæ anno 1487. per Joannem Otmar. in prologo dicitur: *Et ex libris Reverendissimi P. Doctoris & Magistri in Theologia S. Thomæ de Aquino Ordinis Fratrum Prædicatorum, cujus conclusiones alma Mater Ecclesia tamquam Spiritu Sancto inspirante conscriptas approbavit.*

Pater Hieronymus Vielmus postea Episcopus Argolicensis, Venetus Ordinis Prædicatorum, in illis suis duobus libris de doctrina, & scriptis S. Thomæ fol. 60. loquens de Summa Theologica Sancti Thomæ, sic ait: *Cujus operis augustissimi præstantiam, si mihi sint linguæ centum, oraq; centum; si cuncta corporis mei membra verterentur in linguas, & omnes artus humanâ voce resonarent, nec planè narrarem, nec dignum aliquid ejus magnitudine, & majestate dicerem. Res quæ tractantur Divinæ sunt, sententiæ sublimes, doctrina constans & sublimis, stylus brevis & nitidus, ordo pulcherrimus, methodus verò incomparabilis. Ita enim quæsita invicem nectit, ut unum ex alio, posterius ex priori instar catenæ pendère, & lucem ac robur accipere videantur. Quamobrem ex notioribus semper progreditur, hoc est, ex antea expositis, & constitutis omnia suis locis collocantur; nullas inanes repetitiones ibi reperies; nihil præposterum, nihil supervacaneum, & redundans, nihil mutilum, & concisum, &c.* Tres clausulæ sunt in hac auctoritate. Prima desumpta est ex illis communissimis verbis dictis à Petro Comestore, Magistro Historiæ Ecclesiasticæ, in laudem & gloriam Sacratissimę Virginis MARIÆ, & passim transcriptis à Doctoribus scribentibus pro Immaculata Conceptione; & summè gaudere debemus, quòd ea, quæ pro istâ dicta primitùs fuerunt, deserviant etiam doctrinæ S. Thomæ; quæ nos, licet propria, libentissimè damus, & concedimus, unicam duntaxat postulando conditionem, ut velint nobis con-

concedere pro Conceptione Virginis illa, quæ centum ora, centumque linguę concedunt, & narrant de doctrina S. Thomæ. Secunda clausula est illa excellentia contenta in doctrina S. Thomæ, ubi omnia ita invicem connectuntur, *ut unum ex alio, posterius ex priori* deducat, & componat. Unde si primum principium, à quo deducit posterius, esset falsum, falsa esset tota catena. Sed cùm primum principium fuerit verum, sequitur tertia clausula universalis, scilicet, quòd in tota catena Summæ Theologiæ nihil inanè, nihil præposterum, nihil supervacaneum, nihil redundans, aut mutilum fuerit. Quod hîc ligatum, videbimus quomodò in Nodo sit solvendum. Deinde lib. 2. p. 55. inquit: *Vt si Doctoris subtilis Epitheton alicui concedendum sit ante scholasticos omnes, & præ alijs omnibus subtilissimus omnium Thomas, vel hâc ratione nominandus sit.* Nota illud, si aliquis Doctor nominandus esset subtilis, tunc Sanctus Thomas subtilissimus esset vocandus; quia in omnibus & singulis, ante omnes & præ omnibus debet esse, haberi, & fuit subtilis. Quòd hæc verba tendant ad Joan. Duns Scotum vocatum Doctorem subtilem, de se patet.

P. Joannes Paulus Nazarius in suo opusculo de scriptis D. Thomę f. 75. concludit his verbis: *Ex quibus facilè, ac perspicuè videri potest, cujus æstimationis apud doctos, & indoctos esse debeant tot recentiorum Philosophorum, ac Theologorum censuræ, cavillationes, objectiones, argumenta, seu magis sophismata; ac demùm perversa, & injuriosa judicia, tam contra conclusiones, quàm adversus earum probationes liberè nimis, & inconsultè prolata; adeò ut nonnullas etiam conclusiones Catholicæ Fidei contrarias, aut saltem de errore suspectas esse pronuntient; ac proinde tot Summorum Pontificum oracula S. Thomæ doctrinam magnificis encomijs, ut veridicam, & erroris omnis expertem approbantia, & ab omnibus sequendam, & ampliandam esse declarantia, condemnent; quod, an absque periculo fieri possit, judicent ij, qui simplici mentis oculo, sinceroq; cordis affectu ad veritatis cognitionem anhelant. Bononiæ 1630. ætatis verò meæ 74.* Sic concludit suum opusculum Nazarius; & jure optimo insurgit contra illos, qui se opponunt Summorum Pontificum oraculis, si tamen oracula sunt vera, & legaliter transcripta, non ficta, falsa, & supposita. Et sic dicere, sentire, & affirmare, non existimo quòd sit habere perversum, aut injuriosum judicium. Admittimus autem libentissimè, & admittemus semper, doctrinam S. Thomæ esse *veridicam, & erroris omnis expertem, & ab omnibus sequendam, & ampliandam esse*; non quia à Summis Pontificibus, aut ab aliquo oraculo vero hoc fuerit promulgatum; sed quia sic est, & divulgatum invenitur ab aliquibus scriptoribus Dominicanis, & receptum in toto sacro Ordine

Præ-

Prædicatorum: ubi etiam ab eisdem constanter defenditur, sententiam Conceptionis Immaculatæ non esse veridicam, sed falsam; & primum Virg. Dei Matris ingressum in mundum non fuisse erroris omnis expertem, sed maculatum; & sic nec sequendum, nec ampliandum, quin potius reijciendum, & abrogandum. Quomodò autem ista componenda sint, in hoc tractatulo inquiritur, relinquendo etiam apud doctos & indoctos, cujus æstimationis esse debeant, quæ in illo manifestantur.

Idem ipse P. Nazarius ad majorem prædictorum confirmationem adducit hîc duas auctoritates; unam Joannis Bap. Egnatij fol. 62. Et extat hoc elogium in principio libri contra Gentes impres. Antverpiæ 1568. in folio & alibi, dicentis sic: *Ille igitur Aquinas, tum infinita alia ingenij fœcundissimi, ac felicissimi monumenta reliquit, quæ in usum Christianæ pietatis elaboravit; tum hoc ipsum, quod contra Gentes, seu magis contra Gentiles inscripsit. Quod opus ad multorum veterum exemplum conscriptum sic facilè excellit, ut nec Græci, nec nostri, quicumque hoc curriculo desudarunt, conferri cum Thoma possint. Scripsit contra Gentiles egregium olim volumen Tatianus; scripsit Apollinaris Leodicenus; scripsit hoc penè argumento Septimius Florens Tertullianus Apologeticum; scripsit denique suas Firmianus Institutiones, ut omittam innumeros alios. Qui omnes si cum Thoma comparentur, oleum & operam perdidisse videri possunt, &c.* Altera auctoritas est cujusdam Dominici Episcopi Torcellani, & posteà Brixiensis, qui lectâ Bullâ Canonizationis S. Thomæ dixisse fertur: *Hæc, vel similia non dixit de alijs*, nimirum Summus Pontifex; *ideò videtur, quòd non possit tangere hæc Sedes doctrinam ejus sine hoc, quòd se ipsam quodammodò tangat.* In istis duabus auctoritatibus duo continentur elogia doctrinæ S. Thomæ. Primum, quòd omnes qui scripserunt contra Gentiles, si cum S. Thoma comparentur, oleum, & operam perdidisse videantur. Secundum est, quòd propter illa Joannis XXII. verba, posita in Bulla Canonizationis: *Sapienter hic Doctor atque humiliter omnem suam verbo, vel scripto doctrinam ad ejusdem Ecclesiæ Fidei normam fideli devotione reduxit; quam Petri ore diffusam stabilem noverat, & multis concussionum flatibus agitandam:* existimaverit, quòd Romana Sedes non posset tangere doctrinam S. Thomæ, quin & se ipsam quodammodò tangeret. Et licet tanta sit distantia inter Ecclesiam & S. Thomam, etiam id concedimus, ut inde quæramus, an major sit conjunctio inter Thomam & Ecclesiam, & inter doctrinas utriusque, quàm inter Christum, & MARIAM, & utriusque puritatem.

Aliqua alia elogia, præcedentibus similia, recollegit P. Joan. Michaël Pius pro doctrina S. Thomæ in illo tertio suo opere de Hominibus illu-

ſtribus Ordinis S. Dominici lib. 1. à folio 244. ex diverſis Auctoribus v.g. ex Martino Viana : *In eo nihil eſſe fictum , nihil mediocre ; ſed totum ſummum , & perfectiſſimum.* Ex Joan. Arboreo; *quòd nemo illi proximus.* Ex Franciſco de Vargas : *Adeò fuit diligens explorator veritatis, ut nihil abditum , nihil remotum , nihil obſcurum eſſe permiſerit.* Ex Antonio Campano : *Neque ullum eſt ænigma tam ambiguum, nullus tam intricatus Nodus , aut involucrum, nullæ tam obſcuræ nubes in hujus genere doctrinæ , quàm vir Dei Sanctiſſimus non evolverit,retexerit,aperuerit,&c.* Non negamus hæc , & alia ſimilia de doctrina S. Thomæ ; ſed solùm inquirimus, quomodò iſtæ propoſitiones univerſales verificentur de illa, an ſcilicet habeant aliquam exceptionem, nec ne? P. Ignatius Galvan tomo 2. lib. 5. cap. 2. diſt. 6. f. 818. ſic inquit : *Ita S. Doctor accendit omnes , omnibus lucet , qui in domo , id eſt , in Eccleſia ſunt. Non eſt qui ſe ab ejus luce abſcondat , idem ſemper manens , nec tantillùm quidem diminutus. Denique in hanc rem plura ſparſim volumine ſuperiori , &c.* Lux fuit Sanctus Thomas numquam diminuta , nec quidem tantillùm , quia idem ſemper manſit. Et tom. 1. lib. 1. cap. 2. fol. 61. diſcur. 1. ſub hoc titulo : *Ex his , quæ ſolent in teneris puerorum annis accidere , futuri eorum eventus colliguntur*; ſic inquit : *Incepit à primis incunabulis admiratio gratiæ S. Thomæ; proptereaq; miraculum hoc , ac reliqua pueritiæ ejus præſagia evenerunt , ut inde colligeretur , à qua ille gratia inciperet.* Lib. 2. cap. 5. fol. 327. col. 1. ſic inquit : *Quòd verò D. Thomas in tot librorum voluminibus , in quibus immenſam rerum congeriem ſapientiſſimè digeſſit , lapſus numquam fuerit ; ingentis procul dubio prodigij loco habendum eſt. Nec ſors hæc ulli alteri (quòd ſciam) eveniſſe creditur , &c.* Et lib. 2. cap. 5. diſcur. 7. fol. 346. ſic dicit : *Quidquid enim in ſcholis docetur , quidquid in particularium Doctorum libris continetur, quidquid verbi Dei declamatores loquuntur , quidquid in ſacro pœnitentiæ foro conſulitur : denique quidquid ubique veram doctrinam redolet ; nihil aliud cenſêri debet , quàm imbres , ac flumina ſapientiæ D. Thomæ , &c.* Et fol. 448. ſic inquit : *Eâdem ergò ratione nihil in Angelici Doctoris tractatibus reperitur, quod aliqua ex parte minùs perfectum, minùs pulchrum , ac cœleſte videatur , immò ſingula ſingulis præcellere , facilè à legentibus judicari poſſunt. Unde nihil in eis maledictione dignum , &c.* Infrà fol. 477. num. 17. *Fuit igitur ille unus ; neque enim quivis alius ad ejus ſcientiæ perfectionem pervênit, &c.* Denique lib. 4. cap. 10. fol. 685. loquendo de officio Eccleſiaſtico Sancti Thomæ , inquit : *Quod ergò attinet ad ea , quæ ex quarta lectione deſumpta ſunt, mirum eſt quantis in primis naturæ dotibus S. Doctor fuerit adornatus , quarum nonnullas ſuperiùs diverſis in locis expendimus , ita ut quidquid umquam mortalibus à natura conceſſum eſt , in uno*

D. Tho-

D. Thoma fuisse simul coacervatum videatur, *&c.* Inter omnia ista elogia aptissimum est pro re præsenti illud ejusdem P. Galvan lib. 1. cap. 4. discur. 4. fol. 89. sic dicentis : *Rectè etiam, atque accommodatè dicere ad Doctorem Angelicum possumus : Foramina tua à die, quâ conditus es, præparata sunt ; à die enim conditionis suæ ab utero, atque ab ortu aptus fuit, ut summus ille artifex, qui gemmis perfectissimis, ac pulcherrimis & virtutum & sapientiæ suos ornare solet, ei illas inserere, ut infrà etiam dicemus, &c. Meritò certè potuit cum Salomone dicere : Sortitus sum animam bonam, quam Deus velut aureum vas suis foraminibus, à die qua condita est, præparavit, ut paulò pòst omnium lapidum pretiosorum pulchritudine decoraret ; illam, tam virtutum omnium, quàm singularis sapientiæ dono liberaliter exornatus, &c.* In relatis auctoritatibus multa proponit scriptor iste notatione digna, quæ ad compendium redacta sunt sequentia. In S. Thomæ doctrina nihil est fictum, nihil mediocre, nihil habet abditum, nihil remotum, nihil obscurum; sed totum, quod in ea est, & invenitur, est summum, & perfectissimum. Quia omnes intricatos Nodos, omnia ænigmata ambigua, nubes, & alia hujusmodi resolvit, retexuit, & aperuit. Sanctus enim Thomas ita idem semper mansit ; ut nec in tantillo fuerit diminutus, & hoc à primis incunabulis; quia à gratia incepit, admiratio gratiæ factus; à die enim conditionis ab utero, atque ab ortu aptus fuit, ut summus artifex illum omnibus virtutibus ornaret. Præcipua verò Angelici Doctoris excellentia est : quòd in tot suorum librorum voluminibus numquam fuerit lapsus. Hoc fuit prodigium inauditum, numquam alteri concessum. Item, quidquid in scholis docetur, quidquid in particularium Doctorum libris continetur, quidquid declamatores, quidquid summistæ, ac denique quidquid ubique veritatem redolet in tota Ecclesia Dei, nihil aliud est, quàm imbres à sapientia D. Thomæ descendentes. Denique in sua doctrina nulla ex parte inventum est aliquid minùs perfectum, aut minùs pulchrum, aut maledictione dignum : nam quidquid umquam mortalibus à natura concessum est, in uno D. Thoma simul fuit coacervatum. Iste est succus expressus è vite, ac palmitibus auctoritatis auctoritatum Patrum Michaëlis Pij, & Ignatij Galvan ; de quibus sigillatim aliquid dicemus in Nodo.

Alia similia elogia sparsa per diversos scriptores, recollegit in unum R. P. Pelican Blesensis in sua editione nova opusculorum S. Thomæ factâ Parisijs anno 1656. ubi sic dicit : *Hujus doctrina Divinitùs infusa, quam ad fontem Divinitatis contemplando ascendens ebibit, ex abyssis sapientiæ salutaris hausit, non solùm à Christi Vicario, sed ab ipso Domino Jesu Crucifixo*

approbata. Certissima Christianæ regula doctrinæ, quâ fulget Ecclesia ut sole luna. Veritas dicta illius. Sermones veri à spiritu veritatis instigati. Veridica, Catholica, omnibus ab Ecclesia proposita, ut lux splendens crescit in perfectum diem, orbi terræ salubris. Exceptâ canonicâ omnibus certior. Fœcundat, reficit, recreat. Verior, clarior, utilior. Opera sole clariora, expressâ Domini voce comprobata, audivit in æternum duratura. In ea nihil infimum, medium; sed totum sublime & optimum. Optima assiduè meditans subtilius aliis protulit. In Theologia nullus sublimior, in mathematica nullus acutior, in philosophia nullus profundior, in logica nullus subtilior. Tacente Thomâ mutus est Aristoteles. Veritatis explorator Philosophus, Theologus, Jurisperitus necessarius: huic meritò jura exponendi sunt concessa. Græcis curiosior, verior, & clarior. Stylus brevis. Grata, facunda, clara, celsa, firma sententia. Solus Thomas sufficit, unus instar omnium, quantum illi tantum iste lucis attulit. In Augustino solus magis versatus, ejus sequens vestigia Ecclesiam scriptis illustravit. Vt legi Dei deest quidquid Augustinum contigerit ignorare; sic Theologiæ Divinæ deest quidquid Angelicus Doctor non perlustravit. Ejus eloquia igne charitatis examinata, & naturalis rationis dictamine purgata, &c. Alia quam-plura sunt ibi elogia, sed pro præsenti illa duo nobis sufficiunt. Primum, quòd in conceptu mentis S. Thomæ nihil fuerit infimum, nihil medium; sed totum sublime & optimum, quia fuit tamquam lux splendidior, omnibus ab Ecclesia proposita ut verior, clarior & utilior cunctis. Non enim erat elogium alicujus momenti, si tantùm esset vera, clara, & utilis, nisi ingrederetur comparativa relatio. Secundum est illud, igne charitatis examinata, & rationis dictamine purgata: & stante hâc purgatione doctrina illa fuit non solùm bona, sed optima.

Item P. Joannes Croocius Gandensis, in præfatione ad lectorem in tertiam partem S. Thomæ impress. Parisiis à Francisco Regnault in 8. sic inquit: *Huius inquam Thomæ, qui omnium spirituales sapientum opes, quas singulas sua singulis paravit industria, unus hic in uno se complexus est omnes. Quidquid doctrinarum prisca digessit ętas, quidquid veritatis rimator perspexit philosophus, quidquid subdolus commentus est sophistes, quidquid floridus concinnavit orator, quidquid subacutus cognovit mathematicus, multò Thomas quàm ipsi, qui has pepererunt artes, se non ignorasse liquidò commonstrat. Quidquid oraculis venustus contexuit Prophêtes; quidquid decretis sanxit Apostolus; quidquid involucris clausit velatus Moyses; quidquid in mysteriis reseravit revelatus Dei Filius Christus; datum est illi nosse. Veterum quoque Doctor; qui primi Ecclesiastica roborarunt Sacramenta Canonica, illum decreta non latuêre, &c.* Alia quàm-plura dicit Pater iste de doctrina S. Thomæ; sed pro nunc sufficiant istæ universales propositiones. Quidquid decretis sanxit Apostolus,

quid-

quidquid Moyses, immò quidquid Christus Dominus, ac Dei Filius in mysterijs suæ Euangelicæ legis reseravit, sive Apostolis, sive Doctoribus, aut universali Ecclesiæ, omnia novit Angelicus Doctor, quia omnes ac singulas spirituales opes unus hic comparavit, vel propriâ industriâ, vel infusâ gratiâ.

Insuper R. P. F. Franciscus Hyacintus Choquetius in libello cujus titulus: laudatio virtutis & sapientiæ D. Thomæ Aquinatis fol. 45. inquit: *Quid aliud fuit libros Spiritu Sancto dictante conscribere, ut quidam, ac præsertim Seraphicus Doctor Seraphici Ordinis lumen singulare B. Bonaventura, conspexerunt. Libros, inquam, in quibus à plurima hæreticorum, aliorumq; adversantium plebe nihil umquam repertum sit, quod censuram, aut Fidei limam mereretur, &c.* Et statim infrà: *Ecce fons parvus crevit in fluvium, & in lucem solemq; conversus est. Fons parvus est Thomas, à primis vitæ momentis, è quo aquæ gratiarum, & virtutis delitiæ scaturierunt, donec in fluvium magnumq; aquæ ductum crevit, &c.* Ac prosequitur latissimè. Et pòst aliqua: *Ecce auditores, Divinum, dum adhuc viveret, Cherubinum. Jam verò cum principijs gloriæ constitutus, majore quoque Cherubini gloriâ auctus est, & cæteros Doctores longè supervolans, Augustino, tamquam alteri Cherubino Divinis oraculis adstanti, iunctus est, &c.* Quatuor hîc dicit Pater Choquetius. Primum, S. Thomam scripsisse omnia sua opera Spiritu Sancto dictante; & hoc probat ex S. Bonaventura, & alijs conspicientibus; sed nescio ubi S. Bonaventura dicat se conspexisse, aut qui sint illi Quidam. Quòd scripserit Spiritu Sancto dictante omnia ejus opera, concedo, quia hoc nobis dicit Pater Choquetius: at quod illud dicant Quidam alij, & S. Bonaventura, nego. Secundum dictum Choquetij est, quòd in libris S. Thomæ nihil umquam, (nota has duas negativas universales, nihil, umquam) fuerit repertum ab hæreticis, aut aliâ adversantium plebe (sic vocat scholasticos non sequentes doctrinam S. Thomæ) quod censuram, aut Fidei limam mereatur. Si hoc diceret de Ecclesia, quæ Fidei limâ utitur censurando Auctores, aut de Academia Parisiensi, magnum esset elogium; sed de hæreticis, ac plebe contradicentium non video quomodò verificari possit: attamen incongruentia ista pro Nodo multùm auget nobis roboris. Tertium dictum est, quòd S. Thomas à primis vitæ momentis cœperit scaturîre virtutibus & gratiâ, consule Nodum. Quartum est, S. Thomam majorem fuisse Cherubinis, ac cæteros Doctores longè in gloria anteire: pro primo enim loco sæpissimè certant; & benè agerent pro sui Doctoris gloria, si ita pro primo instanti gratiæ Matris dimicarent.

Pater Cosmes Morelles, in sua no-

novissima impressione operum Sancti Thomæ, & vitâ ejus, inter alia sic inquit: *Vnus autem S. Thomas sufficere tibi ad omnia valet. Ipse interpretem, ipse auctorem, ipse disputatorem peroptimè agit. Nihil in controversiam venire potest, quod, si S. Thomam evolvas, non visurus sis explicatum; & ita profectò ut non à Fide, nec à communi veroq; sensu demùm abhorreat, &c.* Et P. Jacobus Albertus Castrensis in prologo ad epist. dicit de S. Thoma, quòd nullus Doctor *cautiùs vitarit suspecta dogmata.* P. Petrus Clerq. in Oratione de S. Thoma impressâ Insulis anno 1639. multa proponit in communi de doctrina S. Thomæ, sed præcipuè fol. 14. ubi inter alia dicit: *Cæcutiebant anteà plurimi ignorantiæ crassioris nebulis obducti, cùm in Theologicis discursibus, sicut noctuæ in Fidei lumine volitarent, sæpiusq; in errorum scopulos periculosissimè impingebant: at ubi aquilam illam grandẽ & mysticam (D. Thomam) ducem sibi proposuêre, feliciori volatu, &c. Abyssus illa Theologica densatis difficultatum nubibus undique circumfusa, intellectui nostro ita peregrina erat, ut à videntibus non videretur, & ab os habentibus non pronuntiaretur: at ubi Divinâ miseratione, de cælo lux illa prima (D. Thomas) delapsa, ferè dixerim, creata fuit, cuncta Theologiæ palestræ limina distinctissimo ordine patentia, intellectui omnium fuêre pervia; licuitq; quodammodò ita per areas, aulas, & cubicula quævis, muscola, & cellaria Theologici palatij ambulare, ut nihil sit in Theologia tam reconditum, ut non mediâ luce doctrinæ S. Thomæ appareat, splendeat, & coruscet, &c. Data quidem lux Theologica, quæ tamen ita informis erat, immò vacua, & inanis, ut non influeret plenos effectus in inferiora: at ubi sol ille refulgens (D. Thomas) oriri visus est, rebus omnibus distinctionem ordinatissimam dedit, mirabiliq; luce doctrinæ, omnia Divinitùs explicuit, & ordinavit. Sint itaque cæteri scholastici Doctores duodecim illæ stellæ, quibus diadema Ecclesiæ insignitur; sit tamen Thomas noster & vester universalis denique Doctor, sol irradians, quo amicta tota mirabiliter illuminat, & illuminatur. Minus dico, idcirco me ipsum corripio, &c.* Et addit majora affirmando doctrinam S. Thomæ super-eminêre aliorum Doctorum scientiam, & concludit: *Ille, ille est, Auditores, cujus doctrinæ manipulum circumstantes super-eminêre vidimus: & cujus doctrinam, solem, lunam & stellas, Christum (inquam) cruce pendulum, Virginemq; sacratissimam, & Principes Apostolorum Petrum & Paulum apparentes, scimus approbasse, & laudasse, &c.* Ex quibus verbis solùm extrahemus pro Nodo illud: At ubi lux illa (D. Thomas) fuit ferè creata, statim nihil reconditum, aut sine distinctissimo ordine remansit, quia omnibus, & omnia Divinitùs explicuit, & ordinavit. Illo enim suo conceptu mentis S. Thomas Ecclesiam totam mirabiliter illuminat, & mundus universus illuminatur. Concludit tandem suam orationem fol. 42. sic: *Eia ergò, Auditores benevoli, Sanctum illum*

inenarrabili gloriâ coruſcum, quem adhuc vivum Apoſtolorum Principes viſitarunt, Diva Virgo ſuâ præſentiâ lætificavit, cujus doctrinam inaudito hactenùs miraculo Crucifixus articulatâ voce approbavit, laudavitq́; quem denique Spiritus Sanctus, vidente Sancto Bonaventurâ Doctore Seraphico, in ſpecie columbæ edocuit, ijs, quibus valemus, encomijs extollamus, &c. De primis approbationibus ſuis locis dicemus; at de ultima Spiritus Sancti apparentis in ſpecie columbæ, & docentis S. Thomam, teſte & vidente S. Bonaventurâ, neceſſe eſt ut ſignent in quo libro, vel legendâ talis inveniatur revelatio, ſeu viſio, quam numquam oſtendent. Do & concedo libentiſſimè B. Thomæ doctrinam fuiſſe à Spiritu Sancto inſpiratam, aut expreſſè, viſibiliterque revelatam ſub manifeſtâ columbæ ſpecie; ut ſuprà iterum conceſſimus; ſed quòd hoc dixerit, vel teſtificatus fuerit Seraphicus Doctor S. Bonaventura, res eſt à P. Clerq. & Choquetio in civitate Duacena de novo ſine ullo fundamento, aut veritate excogitata. Cùm enim velint ſtabilire nullam fuiſſe prærogativam propriam, ac ſingularem in alijs Doctoribus, quam in ſupereminenti gradu non habuerit Angelicus Doctor, hanc de columba mutuarunt à S. Gregorij prærogativâ.

Pater Alphonſus Giron in ſuis ſermonibus de S. Thoma, multa ſparſim dicit modo concionatorio, de quibus non curamus: pro noſtra autem materia ſermone 1. inquit: *Lux creata eſt, ut divideret diem à nocte, res diſtingueret, & cujuſque veritatem manifeſtaret: ſic doctrina Thomæ verum à falſo, mundum ab immundo, & pulchrum à turpi diſcerneret. Verè lapis eſt electorius, &c.* Sat nobis eſt quòd doctrina Angelici Doctoris ſecum non patiatur aliquid, quod foret vel falſum, vel immundum, aut turpe. Et ſermonem concludit dicens: *Ecce quàm verè glorioſus Thomas lux fuerit ſingulariſſima, ſpiritualis, puriſſima, incoinquinabilis Eccleſiæ, quæ errorum, & ignorantiæ tenebras diſpulit, doctrinæq́; claritate noctem fugavit, & diem invexit: verum à falſo diſcrevit, &c.* Non ſolùm doctrina S. Thomæ eſt fulgentiſſima, puriſſima, & incoinquinata; ſed inſuper eſt incoinquinabilis, id eſt, quòd numquam inquinari potuerit. Et conc. 3. ad finem inquit: *Sic ex Divina luce in intellectu Angelico Thomæ fulſerunt umbræ, & lineæ Divinarum perfectionum, & virtutum, quas à Deo acceptas Eccleſiam docuit.* Et ſerm. 4. *Multò tamen mirabilius eſt, quòd omnes Doctores Eccleſiæ loquantur per unam linguam D. Thomæ, &c.* Quid ex iſtis elogijs deducatur, vide in Nodo.

Ad iſta etiam pertinent aliqua dicta S. Antonini Florentini de doctrina S. Thomæ. In vita enim illius capite 7. §. 4. ſic inquit: *Mandavit itaque*; id eſt Albertus Magnus, *Magiſtro ſtudentium, quòd eidem*, id eſt, Angelico Doctori, *committeret, ut in prima diſputatione in ſcholis, de quadam quæ-*

quæstione satis difficili responderet; quam cùm ex humilitate recipere recusaret, oportebat tamen humiliter obedire. Vnde ad secretum orationis se conferens, & primum actum suum scholasticum Deo humiliter recommendans, ad respondendum in scholis in crastinum se paravit: cumq; repetitis argumentis, præmisisset pro solutione quæstionis quamdam distinctionem, per quam tam ipsam quæstionem, quàm argumenta sufficienter dissolvebat, &c. Sicq; responsionibus, cæterisq; actibus scholasticis tam Magistro quàm studentibus adeò admirandus apparuit, quòd liquidò patuit, quia Dei Spiritu plenus erat, &c. Nota unde apparuerit S. Thomam fuisse plenum Spiritu Dei; quia, scilicet, in prima disputatione, ac suo primo actu scholastico Deus illuminaverat ipsum in oratione ad inveniendam quamdam distinctionem pro solutione quæstionis, & argumentorum. Nam quomodò poterat Angelicus Doctor in primo suo actu scholastico, vel in minimo deficere, ut in cæteris esset omnibus admirandus? Majorem vim habent verba sequentia ejusdem S. Antonini §. 9. dicentis: *Fuit autem prædictus Doctor exemplo, & doctrinâ Magistri sui, & omnium Domini nostri Jesu Christi, verè mitis & humilis corde. Unde de sua humilitate fertur ipse in puritate conscientiæ suæ dixisse: Regratior Deo, quia numquam de mea scientia, seu Cathedra Magistrali, seu de aliquo actu scholastico habui motum inanis gloriæ, qui meum à sede sua moveret animum. Et sic primum motum prævenientem rationem, ejusdem rationis superveniente judicio depressit, &c.* Ista fuit puritas Angelici Doctoris, quòd de nullo actu suo habuerit inanem gloriam; immò neque primum motum inanis gloriæ; quia Divinâ gratiâ fretus primum motum præveniebat ratione, sive ante primum motum superveniebat judicium rationis, & sic supprimebat motus illos primos. Et licet videatur difficile intellectu, quòd ante primum motum rationis sit alius primus motus præveniens rationem; pro tuenda puritate doctrinæ, conceptus mentis, & animæ Sancti Thomæ, libentissimè admittimus istam præventionem, & superventionem, dummodò tamen non negent ipsi, ut negant, præventionem gratiæ pro puritate Virginis Dei Matris MARIÆ. Et hîc quæro ab ipsomet Sanctissimo & Angelico Doctore Sancto Thoma: ex his duobus quid eligeret? An habere peccatum originale, an verò habere unum primum motum inanis gloriæ? vel si in voluntate ipsius fuisset, quid peteret à Deo? An gratiam prævenientem ad evadendum primum lapsum peccati originalis, aut eamdem gratiam prævenientem ad deprimendum primum motum inanis seu vanæ gloriæ? Item interrogo à Discipulis ipsius: An Angelicus Doctor depresserit illum primum motum inanis gloriæ virtute meritorum Christi, an non? ita ut sit verum dicere: B. Thomas fuit

fuit præventus, & præservatus à Christo, ut animus ejus non moveretur aliquo motu inanis gloriæ? Nam post quamlibet responsionem nimis durum mihi videbitur audire, quòd S. Thomæ animus non fuerit motus aliquo primo impulsu inanis gloriæ, & quòd Sacratissimæ Dei Matris MARIÆ anima non solùm fuerit mota, sed dejecta, lapsa, ac devicta à primo peccato originali: & non minùs durum, quòd pro Sancto Thoma esset superventio judicij rationis, ut præveniret, ac præmuniret ejus animum contra imminentem lapsum, hocque fuerit decens, congruum, possibile, & conveniens in S. Thoma; & hoc ipsum negare de Virgine MARIA. Alia quæ hic desunt, vide in Nodo.

Inter alia multa relata à S. Antonino de gloria, ac prærogativis Sancti Thomæ, illud quod refert de ejus corpore mortuo, & post multos dies sepulto §. 13. hîc transcribendum duxi. Inquit ergò: *Qui odor tantus fuit, quòd ad ipsum nullo alio indicante, tam prædictus Dominus Blasius, quàm cæteri Monachi excitati convenerunt, coram quibus manifestato Sancti corpore, invenerunt ipsum integrum in omnibus membris, habituq; sui Ordinis, cappâ, tunicâ, & scapulari penitùs incorruptum, & odore redolens mirabili, cùm tamen corpus Sancti fuerit pingue, grossum, & magnum, locusq; sepulturæ esset humidus, & profundus, ex quo debuisset immutari, nisi speciali privilegio, & gratiâ servaretur. Conveniens etiam satis fuit, ut corpus etiam exanime novum odorem suavissimum redderet, de quo fœtor mortalis criminis in vita non exîsset.* En quomodò, licet corpus S. Thomæ haberet omnes conditiones intrinsecas, & extrinsecas ad corruptionem, scilicet, quòd esset in se pingue, grossum, & magnum, & sepulturæ locus esset profundus, & humidus, ex speciali privilegio & gratia fuerit servatum à corruptione non tantùm carnis, ac membrorum; sed ex eodem privilegio & gratiâ integra servata fuerint vestimenta, habitus, cappa, tunica, & scapulare: & hanc penitùs incorruptionem meruerit habere corpus exanime S. Thomæ, quia ipse nullo fuerat in vita sua contaminatus mortali crimine. Quid autem ex hoc deducatur pro Immaculata Virginis Conceptione, vide infrà.

Aliud elogium communiter ab omnibus repetitum (licet semper addendo aliquid de novo) refert legaliter ipse S. Antoninus §. 1. sic: *Natus est igitur puer nobilis, Thomasq; vocatus, & sub nutricis diligentiâ custoditus. Cùm autem adhuc puer esset lactens puerulus, & more infantis pannis involveretur in cunis, contigit quâdam vice, dum causâ balneandi ipsum nutrix solvisset fascijs, quòd ipse infans extendens manum suam, quamdam chartulam Divino nutu inventam, de terra nullo sibi innuente suscepit, eamdemq; in manu conclusit, & strinxit. Cùm ergò nutrix vellet eum balneare, & chartulam de*

manu ejus extrahere, manumq; ejus ob hoc aperire, cæpit infans fortiter ejulare. Quando verò permittebatur chartulam tenere, tacebat. Unde puero nutrix compatiens, puerum clausam manum habentem balneavit cum chartula, absterfit, & induit. Volens mater scire, quid chartula illa continebat, tandem manum ejus aperuit, quantumcumq; ploraret, & invenit in chartula scriptum : Ave MARIA, gratiâ plena, Dominus tecum. *Conveniens itaque fuit Divinæ providentiæ, ut tali præsagio monstraretur in puero, quod futurum erat in Magistro, ut prasciretur quam doctrinam salutarem vir jam factus deberet effundere, quem chartulam continentem nostræ salutis exordium, non nisi Divino ductus spiritu contigit invenire.* Dixi quòd ad hanc piam historiam addiderint aliquid de novo : quia in Breviario impresso jussu Reverendissimi P. Hippolit. Maria Beccaria à Monte Regali, & à P. Paulo Castrutio an. 1595. in prima lectione dicitur : *B. Thomas de Austri prosapiâ comitum de Aquino, &c.* Ecce S. Thomas factus ex domo & familia Austriaca; & hoc positum in Breviario, ne & illud ei deficeret. Et de schedula ibi dicitur : *Nec umquam S. Puer ab ejulatu cessavit, donec chartula sibi reddita fuit, quam etiam deglutivit, &c.* Et hoc affirmant multi alij. Aliqua in hac auctoritate, pro infra-dicendis sunt notanda. Et primò, scriptura, quæ pervênit ad manus Angelici Doctoris, postquam natus, ac baptizatus fuerat, extitit illa : *Ave* MARIA, *gratiâ plena, &c.* Secundò, quòd balneatus fuerit à nutrice tenendo clausam ac constrictam in manu chartulam. Tertiò, quòd ista fuerit quædam convenientia Divinæ providentiæ, ut ex tali præsagio præsciretur (nota terminum præscientiæ) qualis futurus esset puer ille quando Magister. Quartò, quòd chartula illa contineret *nostræ salutis exordium*; fuerunt enim in rei veritate verba illa : *Ave* MARIA, *gratiâ plena, Dominus tecum*, totius nostræ salutis principium, ac primum exordium.

Ad hoc etiam tendunt verba alterius Antonij Waitte, in sua latissima oratione de principatu Theologiæ S. Thomæ, quando folio 7. ad marginem inquit : *Nihil triviale de Principe dicendum, nec de Thoma, quod alijs commune.* Et statim infrà : *Esto ab adolescentia libris incubueris, aut pueritiâ; numquid (ut Thomas) à teneris ungviculis? Hic, audeo dicere, ab utero Doctor, ab ubere Magister : cunæ ipsi musæum; in quo nescio quid Divinum muginatur & ruminat : quidnam? quod liguerit Angelicum Ave, animal mundum. Non potuit lucubrare maturiùs vel ex tunc Angelicus commentator. Sic fieri par erat. Nempè si brevis Angeli ad* MARIAM *salutatio, & paucùm verborum, ac plena Sacramentorum, quæ quia supra humanum ingenium, explicet nemo nisi Angelus quispiam Doctor, &c.* Nota omnia ista; primò, quòd nihil triviale dicendum sit de Principe. Secundò, quòd de S. Thoma non sint profe-

renda,

renda, quæ alijs communia esse inveniuntur. Tertiò, quòd fuerit ab utero Doctor, & ab ubere Magister. Quartò, quòd ut animal mundum, ruminaret ac deglutiret Angelicum Ave. Quintò, quòd maturiùs quo potuit fuerit lucubrator, ac commentator Angelicus. Quæ omnia, cum omnibus antecedentibus, ut proposita extant à Doctoribus Ordinis Prædicatorum, concedimus libentissimè.

R. P. Frater Joannes Antonius d'Aubermont Ordinis Prædicatorum Doctor Lovaniensis, & studij generalis Regens; in sua oratione Encomiastica sub hoc titulo: *S. Thomæ Aquinatis Angelici, & quinti Ecclesiæ Doctoris super illud à Christo Domino è Cruce prolatum, Benè scripsisti de me Thoma; collatum cum illo, ex Genes. cap. 1. Vidit Deus cuncta quæ fecerat, & erant valdè bona, &c.* Quæ quantaque dicat Doctor iste in illa sua oratione impressa Lovanij in 4. anno 1650. in eadem videre est. Et si ea in se sunt bona, pro nostro assumpto valdè bona sunt. In introductione proponit cuncta opera S. Thomæ esse bona, & valdè bona in communi, ac in particulari; omnia & singula; & post multa circa hoc concludit his verbis: *Et vidit Deus quidquid Augustini, Hieronymi, Ambrosij, Gregorij manu, calamo, stylo, eruditione fecit, & vidit quod esset bonum; sed verò tum demùm cuncta valdè bona, quando in uno simul omnia, quando ad ultimum postremis diebus novissimus iuxtà ac nobilissimus Aquinas emicuit; quando Angelus ille alius, non unus modo ex utroq;, sed ex omnibus unus prodiit, Angelicus vertex, omnis eruditionis terminus, universæ doctrinæ forma, omnis creaturæ miraculum, totius naturæ prodigium, cæli terræq; delicium, supremæ sapientiæ gloria, Divini totius operis Summa ac coronis, cui priora universa parabantur, cujus anima una omnia, quæ sunt in alijs, bona possidet, non dum hominum, sed (quod est ampliùs) etiam & Angelorum; idq; tanto prorsùs cum cumulo, quanto nullus eorum, bonum quo excellebat implevit. Et hinc jam priora cuncta valdè bona, ubi noster ille Angelus alius perfectam & absolutam opificij rationem induxit. Nec desiderari ultrà jam approbantis universa Dei encomium poterat, quod ter tribus in locis Parisijs, Neapoli, Orbieti ingeminatum quaquaversùs insonuit: Benè scripsisti, Benè, Benè de me Thoma: quæ tuâ manu expressi valdè bona, bona valdè, valdè bona.* Tria præcipuè in hac auctoritate notanda sunt. Primum, quòd in uno S. Thoma sint omnia & singula, quæ in alijs Doctoribus Ecclesiæ inveniuntur: quæ si in istis erant bona, in Angelico Doctore valdè bona sunt. Transeat hoc & perpende illud: *Cui priora universa parabantur, cujus anima una omnia, quæ sunt in alijs, bona possidet non dum hominum, sed (quod est ampliùs) etiam & Angelorum.* Cùm ergò Sanctus Thomas habuerit omnia bona, quæ fuerunt in hominibus & Angelis; an hoc rectè ne-

negent de Beata Virgine MARIA circa innocentiam, quæ fuit in hominibus Adamo & Eva, nec non circa immunitatem à peccato repertam in omnibus Angelis? vide infrà in Nodo. Secundum notandum est illud: *Idq; tanto prorsùs cum cumulo, quanto nullus eorum, bonum quo excellebat implevit.* Excellentia suprapoſita licet maxima, & incomparabiliter exorbitans, quidni exorbitantissima, non perveniebat ad desideratam metam, nisi cum depressione omnium aliorum hominum Augustini Hieronymi, &c. pariter & omnium Angelorum, quorum nullus bonum suum implevit; quia hoc servatum fuit illi, qui ex omnibus Angelis & hominibus, factus est unus. Tertium est illud: *Quæ tuâ manu expressi, &c.* Omnia enim, quæ continentur in doctrina S. Thomæ, expressit Christus, licet manus Sancti Thomæ, quæ solùm fuit instrumentum; ideoque omnia fuerunt non tantùm bona, sed & valdè bona. Quod infrà iterum repetit dicens: *Vidit enim Deus è Crucis cathedrâ cuncta quæ istâ manu fecit, & ecce valdè bona.*

In introductione verò sic inquit: *Erant Augustinus, Hieronymus, Ambrosius, Gregorius cæli lumina, lucernæ erant, lampades erant, &c. S. autem Thomas sol: ita parùm ad eius laudem est mundi lucem esse; solem esse, hoc quoque parùm, nisi ipse sit fons luminis, de cujus plenitudine accipiant universi, &c. In cujus corde velut propriam sedem veritatis ac sapientiæ sol fixerat, ut reliqua cæli sidera, sine hujus solis luce quasi informia, mirabili splendore illustrarentur.* Sint Sancti Ecclesiæ Doctores lucernæ, lampades, & sidera; & solus S. Thomas sol, à cujus plenitudine omnes receperunt lumen; quia ipse solus numquam informis: dum tamen ab ipso Sole, sola Dei Mater non recipiat umbram. Deinde semel & iterum affirmat, doctrinas Augustini, Hieronymi, Ambrosij, ac Gregorij fuisse falsas, delicatis hominibus insipidas & amaricantes, quousque ab Angelico Doctore fuerunt in competentem saporem ac debitam dulcedinem conversæ; & concludit sic: *Omnes igitur aquæ sapientiæ salutares ex Aquinatis calamo originem trahunt, & ex ejus dulcedine hoc habent, ut salubres sapidæ, deliciosæ, puræ sint & limpidissimæ.* Omnia quæ ex calamo Sancti Thomæ, licet sub nigri & inquinati atramenti cortice originem traxerint, fuerunt salubria, sapida, deliciosa, pura, & limpidissima; & à calamo Joachimi sub liturâ humanâ non potuit generari aliquid purum, limpidum, deliciosum, sapidum, atque salubre?

Horum omnium notitiam non parùm augebit, quòd anno preterito 1660. prodierit Venetijs quatuor vastis voluminibus opus editum à R.P. F. Xantes Mariales Ordinis Prędicatorum sub hoc titulo: *Bibliotheca interpretum ad universam Summam Theologię D. Thomæ Aquinatis Ecclesiæ Doctoris.*

ris Hoc est, solers examen universorum, quę à Scriptoribus quibuscumque tum antiquis, tum recentibus ad scholasticam Theologiam hactenùs evulgata sunt : cùm primis verò uberrimè exagitantur nostrorum temporum curiositates, circa quas novitosa modernitas adversùs sapientissimam antiquitatem tantopere discruciari videtur. In controversia enim prolegomena adversùs Novatores tom. 1. cap. 4. folio 25. agit de approbatione S. Thomæ, & immediatè ingreditur in eodem capite 4. consecutivè & continuò ad examen Bullarum, seu Constitutionum, aut Decretorum Summorum Pontificum Pauli V. & Gregorij XV. de Conceptione Virginis MARIÆ. Ex quo modò procedendi etiam comprobatur, quòd omnia dicta de approbatione doctrinæ S. Thomæ non solùm in antiquis, sed etiam in modernis scriptoribus tendant præcipuè, ac principaliter ad articulum & sententiam de Immaculata Virginis Conceptione. Ex hoc ergò cap. 4. & ex approbatione doctrinæ Sancti Thomæ per ordinem ad mysterium Conceptionis MARIÆ transcribam aliqua, relinquendo reliqua quæ in illis quatuor tomis continentur ad aliorum examen, quia Theologica ista ad meum non ita pertinent institutum.

Proponit Scriptor iste loco citato hoc dubium : *An Scriptor infidelis, sed improbæ vitæ, possit esse verus Ecclesiæ Pater ac Doctor?* Et adductis aliquibus placitis ex P. Poza, docet ibi P. Xantes, quid requiratur ad esse Ecclesiæ Doctorem, & Patrem. Et suam sententiam adducit sic : *At tantillò profundiùs stabilire convenit id, quod contra Pozam dicemus, scilicet, declarare quid opus sit ad essendum Ecclesiæ Doctorem. Dico breviter ex Evangelio : Ex parte Doctoris requiri doctrinam excellentem, excellentemq; morum probitatem : ex parte Doctorantis (ut sic loquar) requiri universalem auctoritatem super totam Ecclesiam. Declaro singula : Hoc interest inter esse Doctorem absolutè, & esse Doctorem Ecclesiæ. Quoad primum, satis est mera doctrina absque vitæ probitate, juxtà illud Aristotelis : Bonus civis & improbus homo, & à pari doctus Theologus & pravus vir. Doctrina enim numeratur inter gratias gratis datas, quæ esse possunt cum peccato mortali. Ad essendum autem Doctorem Ecclesiæ, non est satis doctrina, nisi habeat probitatem vitæ conjunctam. Doctoris enim est docêre, docetur autem verbis & moribus. Qui solis verbis docet, est Doctor imperfectus, qui docet verbis & moribus, est Doctor perfectus; utpotè qui omnibus docendi modis docet. Doctaratus autem Ecclesiæ est excellentissimus Doctoratus, qui excogitari potest; ob id, qui tantùm doctrinâ pollet & non moribus, haud ad Doctoratum Ecclesiæ promoveri aptus est. Et hoc est quod in Evangelio tangitur Matthei 5. cùm dicitur : Qui fecerit & docuerit, hìc magnus vocabitur in regno cælorum : qui autem solverit unum de mandatis istis minimis, & docuerit sic*

homines, minimus vocabitur in regno cœlorum. Est sermo de excellentia Doctoratûs Ecclesiæ, juxtà illud Eccl. 24. Qui elucidant me, vitam æternam habebunt. Et Daniel. 12. Qui docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti, & qui ad justitiam erudiunt multos, erunt quasi stellæ in perpetuas æternitates. Igitur fundator universitatis Ecclesiasticæ Christus disposuit, ut non habeat lauream Doctoratûs Ecclesiæ, qui solùm docet verbis, sed tantùm qui docet verbis & moribus. Subinde contrà Christi dispositionem blasphemat Poza, dum ait ad habendam talem lauream, satis esse doctrinam absque probitate morum: quam probitatem Universitas Parisiensis inter alias tanti facit, ut neminem laureet, nisi viso authentico testimonio probitatis vitæ illius. Ex parte verò doctorantis est necessaria universalis super omnes fideles jurisdictionis potestas; qualis non est nisi in solo Summo Pontifice, vel in Concilio universali. Ad Summum enim Reipublicæ Rectorem spectat, decernere & providere, quæ toti Reipublicæ necessaria sunt. Ille igitur censendus erit verus Ecclesiæ Doctor, cujus doctrinam ut veridicam, & mores ut probos Ecclesia approbaverit, & eum in suum Doctorem instituerit: qui autem ab Ecclesia ut talis approbatus institutusq; non est, minimè Ecclesiæ Doctor dicendus fuerit. Et quamvis aliqui distinguere soleant inter Doctores, & Patres Ecclesiæ; ego tamen pro nunc pro eodem eos accipio. Qui enim docet, tribuit discipulo benè esse, sicut qui generat, tribuit genito esse simpliciter. Ob id usu receptum est, ut Magister vocetur quodammodo Pater discipuli, juxtà illud Pauli: Vos per Evangelium genui; & iterum: Filioli quos iterum parturio. Iuniores igitur sicut non dicuntur Patres, ita nec Doctores Ecclesiæ, non quia illis desit antiquitas, & antecedentia ad filium, quam Paternitas secum fert; sed quia nec illorum doctrina est authenticè, id est, per Doctores diversorum sæculorum cribrata, per Ecclesiamq; approbata, nec illi in Doctores Ecclesiæ instituti fuerunt, ut declaravi. Hucusque verba introductoria.

Istud fundamentum positum à Pater Xantes scatet confusionibus; quia confundit omnia. Primò, quia confundit Doctores cum Patribus. Origenes enim, Tertullianus, Rupertus, & sic de alijs, dicuntur ac recipiuntur ab omnibus ut Patres, nec tamen illorum vita, nec doctrina est expresè ut veridica approbata ab Ecclesia. Secundò, confundit Doctores primæ classis laureatos jam & receptos ab Ecclesia ut tales, cum alijs Doctoribus secundæ classis. Pro primis verum est totum, quod Pater Xantes dicit, & sic solùm sex Doctores in Ecclesia, Augustinus, Ambrosius, Hieronymus, Gregorius, Thomas, & Bonaventura reperiuntur. De alijs verò non rectè judicat: nam S. Leo, S. Bernardus, S. Petrus Chrysologus, S. Damianus, S. Fulgentius, &c. sunt veri Patres & Doctores Ecclesiæ, quos omnes iste novus Pater & Doctor conatur excludere à Magisterio Ecclesiæ, ut so-

ſolùm in ea relinquat unicum ſuum; ut infrà videbimus. Tertiò, confundit Doctores & Patres Eccleſiæ dogmaticos cum ſcholaſticis: nam in rei veritate ex alia Hierarchia ſunt Doctores Eccleſię Auguſtinus, Ambroſius, Hieronymus, & Gregorius, quàm Thomas & Bonaventura, licet omnes ſint laureati ab Eccleſia. Quartò, confundit Patres Theologiæ ſcholaſticæ cum filijs: nam nullus negare poteſt Hugonem, & Richardum de Sancto Victore, Petrum Lombardum, Albertum Magnum, Alexandrum de Ales, fuiſſe Patres ac Magiſtros S. Thomæ & Bonaventuræ. Quintò ac principaliter, confundit omnia cum illa ſua ultima reſolutione: *Ille igitur cenſendus erit verus Eccleſiæ Doctor, cujus doctrinam ut veridicam, & mores ut probos Eccleſia approbaverit, ut eum in ſuum Doctorem inſtituerit, qui autem ab Eccleſia ut talis approbatus inſtitutuſq; non eſt, minimè Eccleſiæ Doctor dicendus fuerit*. Nota verba antecedentis: *Cenſendus erit verus Eccleſiæ Doctor:* cujus conſequens erat, ergò omnes alij ſunt falſi Eccleſiæ Doctores; vel ſaltem illud, non ſunt veri Eccleſiæ Doctores; ſed timens à tali illatione divertit illam ad adverbium, *minimè*, dicens: *Qui autem ab Eccleſia ut talis approbatus inſtitutuſq; non eſt, minimè Eccleſiæ Doctor dicendus fuerit*. Et quot quantique ſunt iſti ab Eccleſia ſic inſtituti & approbati? Sex. Igitur in Eccleſia Dei ſolùm ſunt ſex Doctores: nam alij nec ſunt veri, & minimè ſunt dicendi Eccleſiæ Doctores, Ad quid ergò Eccleſia Sancta, pura, & vera de tot tantiſque intonat: *O Doctor optime Eccleſiæ! &c. In medio Eccleſiæ aperuit os ejus, &c.*? Sed tranſeant iſta, & progrediamur ultrà. Conſtitutivum formale, & laurea exprimens doctoratum Eccleſiæ, ſecundùm P. Xantes, eſt iſta: *Cujus doctrinam ut veridicam, & mores ut probos Eccleſia approbaverit*. Duo requiruntur ex parte Doctorantis, & quòd approbet doctrinam ut veridicam, & quòd approbet mores ut probos. Quoad iſtas duas clauſulas, de ſecunda non eſt dubitandum: nam quando Eccleſia canonizavit S. Hylarium, S. Leonem, S. Bernardum, Chryſologum, Anſelmum (& ſic diſcurre per omnes alios Sanctos Patres) approbavit mores ipſorum, vitam, & virtutes heroïcas, ſicut approbavit S. Thomæ. Quare ergò non ſunt Doctores Eccleſiæ laureati? Immò cur minimè ut tales recipiendi? Ratio eſt per ſe nota, inquit P. Xantes; quia, ſcilicet, deficit præcipuum ac primum conſtitutivum; doctrina enim illorum non eſt ut veridica approbata, & ſic minimè ſunt recipiendi ut Doctores Eccleſiæ. Exiſtimo quòd in iſto diſcurſu nulla poſſit eſſe ratio dubitandi. Sed jam perveniemus ad indiſſolubilem Nodum; & interrogo: Cujus Doctoris doctrina eſt ab Eccleſia ut viridica approbata? Solius S. Thomæ Aquinatis?

natis? Nullius alterius magni vel parvi? Quid dicis? Doctrina S. Augustini, S. Ambrosij, &c. non est ab Ecclesia ut veridica approbata? Minimè. Ergò solus S. Thomas est verus Ecclesiæ Doctor. Hoc totum opus P. Xantes; hic ejus continuus labor; hic indefatigabilis conatus; hæc seriosa industria; hic ultimus intentus ab eo scopus, quem intendit tam seriò cum toto suo palliato discursu, posito super humeros Patris Pozæ. Et si non credis mihi, prosequere, nam ipsemet P. Xantes suo proprio ore ducet, quo te, Mæri, pedes.

Interim prosequitur sic: *Est verò apertum mendacium id, quod Poza subnectit, Ecclesiam in Concilio Romano sub Gelasio Pontifice instituisse in Doctores Ecclesiæ omnes, quorum opera illic approbat, immò implicitè etiam quoscumq; alios, qui pio zelo in Ecclesiæ utilitatem scripserunt, aut scripturi erant, perseveraturi in Fide usque ad mortem, idq; indicare verba illa Concilij capite 2. item opuscula atque tractatus omnium PP. Orthodoxorum, qui in nullo à S. Ecclesiæ Romanæ consortio deviarunt, nec ab ejus fideli prædicatione sejuncti sunt, sed communionis ipsius (gratiâ Dei) usque ad ultimum diem vitæ suæ participes fuerunt, legenda decernimus. Falleris, replico ego, & ultima Concilij relati verba tuum mendacium detegunt. Dicendo enim Patres, quòd decernunt memoratorum auctorum scripta esse legenda, declarant se illic neminem laureare, sed immutatâ cujuscumque scriptoris conditione solummodò decernere, quæ opera legi possint, & quæ non: ut faciunt etiam Sacra Inquisitionis Tribunalia, & generales Universitates, dum facultatem dant, ut aliquorum scripta legantur, aut imprimantur; declarant, inquam, eorum libros sine periculo erroris legi posse, non autem eos ad Doctoratum promovent. Legatur tota series illius Concilij citata distinct. 15. & deinceps; & præcipuè cernetur, Ecclesiæ mentem illic non esse, nisi declarare, qui libri sint authentici in toto vel in parte, & qui approbati, qui prohibiti, & qui legibiles sine periculo: & ne vel per somnium venisse illic Ecclesiæ in mentem promovere quemquam ad Doctoratum & paternitatem Ecclesiæ, ut Poza dementat, sibi ipsi, ne dum veritati contradicens. Priùs enim asseruit Ecclesiam, laudando alicujus doctrinam, non approbare ne vel unam ab illo prolatam propositionem. Deinde subdit Ecclesiam constituere in suos doctores omnes eos, quorum scripta commendat. Quomodò stat, dico ego, ut Ecclesia Ecclesiæ Doctores constituat, quorum ne vel unam propositionem approbat? Eligatne quispiam in præceptorem eum, cujus doctrinam, certam, authenticamq; non censeat? Oportet (dicebat ille) mendacem esse memorem, si in crimine comprehendi non vult.* Hucusque sunt verba P. Xantes, de quibus non est ita curandum: quia suprà diximus quem sensum habeant Concilij Romani & Gelasij Papæ determinationes.

Sed ut oculariter videas, quo tendant omnia verba istius Scriptoris, perpende illud: Ecclesiam Sanctam in

in illo Concilio Romano præsidente Gelasio Papâ celebrato solummodò decernere, quæ opera legi possint, & quæ non : ut faciunt etiam Sacra Inquisitionis Tribunalia, & generales Universitates : dum enim facultatem dant, ut aliquorum scripta legantur aut imprimantur, declarant ut eorum libri sine periculo erroris legi possint. Ex istis expressis ac formalissimis verbis P. Xantes, non deducitur, nec sequitur, sed adstruitur & stabilitur, omnia opera Sanctorum Patrum, de quibus loquuntur Summus Pontifex, & Concilium Romanum, (ut vidimus in I. Funiculo) solummodò esse approbata, ut approbantur libri à S. Inquisitionis Tribunali, ab Universitatibus, vel Censoribus Synodalibus, dicentibus ac testantibus ibi non esse aliquid contra Fidem nec bonos mores, & legi posse sine ullo periculo. Quam quidem doctrinam temerariam judico, perniciosam, & scandalosam: quia SS. Augustini, Ambrosij & Hieronymi opera, seu opuscula S. Leonis & aliorum in Concilio illo Romano, & à Gelasio Pontifice signata in capite, *Sancta Romana Ecclesia*, altiori alio & super-excellentissimo modo sunt approbata, quàm libri communes approbati ab Inquisitione, Universitatibus, & Censoribus librorum, non solùm ex parte approbantis, sed etiam ex parte rei approbatæ. Et si isti S. Patres, & Ecclesiæ Doctores ab Ecclesia in uno Concilio legitimè in Spiritu Sancto congregato cum suo capite dicente expressis verbis: *Approbamus opuscula Sancti Cypriani, & opuscula Athanasij, &c.* non sint approbati, nisi communi omnibus libris approbatione; unde, vel à quo opera & scripta omnia Angelici Doctoris sunt admissa, recepta & approbata ab Ecclesia ut sancta, pura, & immaculata, cui contradicere vel se opponere est nefas, & alia ejusmodi ideò debere incurri, quæ infrà videbimus? Concilium & Pontifex approbarunt opera Sanctorum Patrum infimâ illâ approbatione communi, quâ approbantur omnes alij libri à Censoribus; & opera S. Thomæ sine Concilio aut Pontifice sunt alio excellentiori modo approbata, ita ut post Sacram Scripturam supremum ac primum obtineant locum. Nescio unde veniat; sed scio quò vadat spiritus iste, ad ostendendum, scilicet, quòd nullum opus Augustini & Ambrosij, &c. nulla eorum doctrina, nullæ eorum sententiæ sint approbatæ in Ecclesia Dei, nisi solius Angelici Doctoris. Hîc video Nodum implexum satis, nondum tamen solutionem ejus attingo.

Inquit enim continuè P. Xantes: *Quod tamen ad punctum principale attinet; Vtrum, quando Ecclesia commendat alicujus doctrinam, approbet illam? Dicendum quòd sic. Sed oportet oculum attentum habere ad commendationis formam, scilicet, an commendet in totum vel*

in partem, an ut certam de Fide, vel ut rationabilem, & probabilem; & pro diversa commendationis forma diversum est ferendum judicium: non enim omnia omnium scripta eodem modo commendat Ecclesia, sed diverso pro diversitate scribentium, & scripturarum: ut est cernere in Concilio Romano dist. 15. & deinceps: illic enim primò approbantur quatuor Concilia generalia, scilicet, Nycænum, Constantinopolitanum, Ephesinum, & Chalcedonense, instar quatuor Evangeliorum, scilicet, quoad omnia eorum, tum quoad sententias, tum quoad verba, quod est proprium Scripturarum Sacrarum. Idem facit D. Gregorius de V. Synodo universali. Deinde approbat Ecclesia opuscula diversorum Patrum, quos illic nominat; utrum autem approbet in totum vel in partem, non explicat. Quia tamen in eis opusculis aliqua continentur, quæ communiter non recipiuntur, videtur Ecclesia opuscula illa non approbare in totum, sed solùm ubi non adversantur communi sententiæ. Vnde cùm Ecclesia approbat epistolam B. Leonis Papæ ad Flavianum, declarat se approbare eam in totum, & quoad verba & quoad sententias dicens: Textum S. Leonis si quisquam usque ad unum iota disputaverit, & non eum in omnibus venerabiliter receperit, anathema sit. Similiter Opuscula D. Augustini approbat in materia de Gratia adversùs Pelagianos eò usque, ut in tali materia ab eo recedere nemini liceat. Quâ eâdem limitatione communiter videntur approbata aliorum Patrum scripta ob nonnullos errores, in quos pro humana labilitate lapsi sunt (quos recensêre reverentia Patribus debita non permittit) De Ruffino inter alios hæc habet Ecclesia ubi suprà. Et adductâ auctoritate Concilij de Ruffino concludit P. Xantes sic: *Audis quàm differenter approbet Ecclesia Doctorum scripta? At doctrina nostri Aquinatis (in cujus defensionem cuncta, quæ hic scribo, sicut è contrario cuncta, quæ Poza in suo memoriali ad judices veritatis impie consarcinat, in ejus exauctorizationem dirigit) non limitatè, sed absolutè; non in parte, sed in totum; cælestibus, Ecclesiasticis, & humanis oraculis approbata est. Benè scripsisti de me Thoma, clamat humanatus Deus; quanto pleniùs de alijs scitu non ita difficilibus? Cuncta quæ D. Thomas resolvit (addit Joannes XXII.) lumine plusquam humano resolvit: absit verò ut, quod lumine plusquam humano resolvitur, vel umbram erroris contineat. Qui D. Thomæ doctrinam secutus est (subjicit Innocentius VI.) numquam erravit, qui impugnavit, semper fuit de veritate suspectus: cæcitas autem ipsa non viderit id falsum iri, si in aliquo Aquinas errasset? Omnia quæ D Thomas scripsit (concludit Clemens VIII. in Bulla ad Regnum Neapolitanum) sine ullo prorsùs errore scripsit. Si universalis Pontificia omnium errorum exclusio ab Aquinatis doctrina, eam in omnibus, & quoad omnia authenticam non reddit; dicat vel ipsa suspirans invidia, quibus alijs verbis Ecclesia uti debuisset ad id declarandum, quando declarare intendisset? dissecetur igitur pro libito cæca impietas, nihil in D. Thomam proficit. Fac esse (parùm cordate Poza) quantum*

tum adversùs Sacram antiquitatem agglomerasti (quod tamen, priùs ruet cælum, quàm sit) nihil inde in D.Thomam præjudiciale inferre potes. Etenim ut probavi, ejus doctrina absolutè, in omnibus, & quoad omnia, & non ex parte, aut quoad aliqua tantùm (ferè instar Scripturæ Sacræ) ab Ecclesia approbata est; ut innuunt illa Innocentij VI. numquam satis rèpetita verba : D. Thomæ doctrina præ cæteris, exceptâ Canonicâ, habet proprietatem verborum, modum dicendorum, veritatem sententiarum, ita ut numquam, qui eam tenuit, inveniatur à tramite veritatis deviasse, & qui eam impugnavit, fuerit semper de veritate suspectus. Audis? Extollit D. Thomæ doctrinam super omnes alias aliorum Patrum doctrinas, & collocat eam immediatè sub Scripturâ Canonicâ, tam quoad sententias, quàm quoad verba; testaturq; numquam errasse, qui eam secutus est : immò fuisse semper de veritate suspectum qui eam impugnavit; palamq; est doctrinam (quam qui sequitur numquam errat, & quam qui impugnat est semper de veritate suspectus) esse in omnibus, & quoad omnia veram, & authenticam quasi instar Scripturæ Sacræ, & non in aliquibus tantùm: Unde & ab eodem Salvatore authenticata est (à quo est authenticata & Scriptura Sacra ipsa) ergò impia contrariaq; Salvatori ac declarationi Ecclesiæ est Pozæ illatio, quòd, sicut aliorum Patrum doctrina est approbata ab Ecclesia, & tamen in multis defecerunt, ita idem de D. Thoma dicere liceat : proceditur enim fallaciter à dissimilibus ut similibus, & à doctrinis non in totum, sed in partem approbatis ad doctrinam in totum, & quoad sententias. & quoad verba approbatam, ut declaravi, Hæc sunt verba P. Xantes.

Ad compendium ergò reducendo propositiones, pro quibus adeò acriter P. Xantes laborat, & stabilire conatur (ita ut, qui eas negaverit, vel in dubium verterit, sit blasphemus, seditiosus, mendax, dementatus, criminosus, infernalis, impius, cæcus, damnatus, parùm cordatus hallucinatus, vafer, novus Antechristus, perfidus, delirans, sathanizans, impudens, impostor, hostis Ecclesiæ) sunt sequentes. Prima, quòd quando Ecclesia commendat alicujus Doctoris doctrinam, approbet illam. Et hoc dicit, quia cùm sæpiùs legisset in suis passim scriptoribus Summos Pontifices commendasse S. Thomæ doctrinam, voluit ut istæ commendationes essent strictissimæ, ac formalissimæ Sedis Apostolicæ approbationes. Secunda, quòd, licet Concilium Romanum loquatur in communi, & universaliter de opusculis Sanctorum Patrum dicendo : opuscula B. Hylarij, opuscula B. Ambrosij, opuscula B. Augustini, &c. ut suprà vidimus, istæ universales non sint sic intelligendæ, ut omnia opuscula illorum Sanctorum Patrum sint approbata, quia omnia opuscula illa *nonnullos continent errores, in quos pro humana labilitate lapsi sunt*; quos non sigillatim recenset propter reverentiam Sanctorum Patrum. Tertia,

quòd ab ista regula generali, & communi errorum labe solùm excipienda sint duo opuscula, unum est illud S. Leonis Papæ ad Flavianum; & hoc constet ex textu Concilij Romani: alterum est illud quòd scripsit Augustinus de gratia contra Pelagianos. Et licet Concilium approbet indeterminatè ac indiffinitè omnia opuscula B. Augustini dicens: *Item opuscula B. Augustini Hypponensis Episcopi*; ex omnibus opusculis selegit P. Xantes scriptum contra Pelagianos, & affirmavit istud solùm esse approbatum, & sine errore; quia ex illo extrahuntur omnia ferè argumenta contrà Immaculatam Virginis Conceptionem. Quarta, quòd omnia ista opuscula SS. Patrum non sint cuncta approbata, vel commendata ab Ecclesia indifferenter, absolutè, simpliciter, ac secundùm omnes suas partes, sententias, vel verba: quia hoc modo sumpta omnia, sine ulla exceptione, parva vel magna habent aliquos errores; quia cùm Auctores illorum essent labiles, lapsi sunt de facto, & ceciderunt. Quinta, quòd ex hac regula universali, quæ nullam passa fuit, nec est exceptionem, solùm excipiatur doctrina S. Thomæ, atque omnia opera ejus: quia cuncta sine ulla limitatione indifferenter, absolutè, & simpliciter, secundùm se tota, & secundùm suas partes tam in sententijs, quàm in verbis sunt approbata ab Ecclesia; quia sunt sine errore prorsùs & defectu in omnibus, & quoad omnia. Non mirêris, ô Lector! in his; sed considera & obstupesce ex eo solùm, quòd istas quinque propositiones proferens, constituendo errores in omnibus operibus SS. Patrum approbatis ab Ecclesia expresè & nominatim, dicat se vendicare Sacram doctorum Patrum antiquitatem. Sexta, quòd ista sit approbatio Ecclesiæ. *Etenim ut probavi ejus doctrina absolutè in omnibus, & quoad omnia & non ex parte, aut quoad aliqua tantùm, est (ferè instar Scripturæ Sacræ) ab Ecclesia approbata super omnes alias doctrinas, & collocat eam immediatè sub scriptura canonica tam quoad sententias quàm quoad verba; quia sic in omnibus & quoad omnia est vera & authentica quasi instar Scripturæ Sacræ, quia Salvator ipse qui authenticavit Scripturam Sacram, authenticavit etiam doctrinam S. Thomę.* Cùm ergò doctrina hęc ponatur immediatè post Scripturam Sacram, Concilia cedunt locum doctrinæ Thomisticæ, sicque inter Scripturam Sacram, quæ est de Fide quoad sententias & verba, & Concilia sacra, quæ etiam sunt de Fide quoad sententias & verba, collocatur jam doctrina S. Thomæ facta similiter de Fide quoad sententias & verba. Septima & ultima quòd sit impius contrariusque Salvatori ac declarationi Ecclesiæ, quisquis ausus fuerit dicere doctrinam S. Thomæ esse approbatam, sicut sunt opuscula, & doctrinæ aliorum SS. Patrum Ecclesiæ, quia est fallaciter procedere à dis-

diſſimilibus ut ſimilibus; cùm doctrina S. Thomæ, utpotè approbata in toto & in parte, quoad ſententias & quoad verba, nullum continens errorem aut defectum, ſit totaliter diſſimilis ab omni alia doctrina, & omnes ſuperans exceptâ canonicâ. Iſtæ ſunt ſeptem propoſitiones ſeu concluſiones, quas nititur ſtabilire P. Xantes, de quibus nec verbum volo proferre; ſufficit enim quod illas dixerit P. Xantes. Ut non dicatur; Xantus erat Xantus cum quo pugnabat Achilles.

Proſequitur ſic: *Qui autem D. Thomam ſequitur, numquam errat; qui eum impugnat ut minimum exponit ſe periculo errandi, juxtà allatam Eccleſiæ declarationem: ergò inaniter Poza, ut gloriam Thomiſticam minuat, totam antiquitatem dehonorat. Quidquid enim de aliis ſcriptoribus à Poza blaſphematis ſit, minimè ſuam blaſphemiam in D. Thomam detorquère poteſt, ob diſparitatem privilegiatam pluries adductam.* Siſtamus hîc parumper. Dicit P. Xantes: qui non ſequitur D. Thomam, vel eum impugnat, ad minimum exponit ſe periculo errandi, juxtà allatam declarationem Eccleſiæ. Sed ubi eſt talis declaratio Eccleſiæ? Ille talem declarationem in antecedentibus non adducit, quâ ergò veritate dicit: *Juxta allatam Eccleſiæ declarationem.* Item dicit Patrem Poza totam dehonoraſſe antiquitatem SS. Patrum (quòd ſæpè repetit) quia dixit Sancti Thomæ doctrinam eſſe approbatam ab Eccleſia, ſicut ſunt doctrinæ aliorum Sanctorum; ſed iſtæ habuerunt aliquos errores, ergò & S. Thomæ. Si propter hoc dehonoravit Poza totam Sacram antiquitatem, quomodò P. Xantes honorat antiquos Patres affirmando id ipſum, ut ſuprà vidimus? Et quòd ſolùm in doctrina S. Thomæ nullus fuerit error aut defectus, quia habuit privilegium numquam errandi, *ob diſparitatem privilegiatam pluries adductam*? Poza dicendo, omnes Sancti erraverunt in aliquo, ergò & S. Thomas, dehonorat totam Sacram antiquitatem: & Pater Xantes dicendo, omnes Sancti erraverunt in multis, excepto Sancto Thomâ qui in nullo erravit, honorat totam Sacram antiquitatem. Qui intellexerit Nodum iſtum, ſolvat illum, & pro privilegio conceſſo S. Thomæ recurrat ad Nodum. *Maneat igitur*, proſequitur P. Xantes *quando Eccleſia commendat alicuius Doctoris doctrinam, approbare authenticareq́; eam in eo gradu, quem ejus verba ſonant, ſcilicet, vel ut certam de Fide, vel ut probabilem, aut probabiliorem, item ut ſequendam, vel in omnibus, vel in aliquibus, cum aut ſine periculo, ut declaravi.* Hucuſque ego exiſtimabam nullam doctrinam Sanctorum Patrum fuiſſe approbatam ab Eccleſia ut certam de Fide, & ut talem ſequendam in omnibus; ſed jam video contrarium in P. Xantes dicente, affirmante, ac defendente doctrinam S. Thomæ ſic fuiſſe, & eſſe approbatam.

Deinde quia P. Poza dixit S. Bonaventuræ doctrinam habere æqualitatem cum doctrina S. Thomæ, & habere in Ecclesia eamdem paritatem loci, *nec in tantillo minùs ab Ecclesia authenticatam esse*, incipit vociferante si non gutture saltem calamo clamare contra eum sic: *Hallucinaris seditiose Poza, dico ego, si putas malignâ tuâ arte te disjuncturum eos ordines, quos Seraphica suorum Institutorum charitas arctissimo amoris vinculo conjunxit. Deciperis, si speras istiusmodi tam aperto artificio, Franciscanorum favorem in tuorum ab Ecclesia damnatorum dogmatum patrocinium lucraturum. Immò eo ipso quòd Sacer Franciscanus Ordo doctrinam Scoti doctrinæ Divi Bonaventuræ antepofuit, vafrum tuum attentatum omnino sprevit. Porrò comparationes omnes odiosæ sunt, præsertim inter cælestes cives (quorum æqualia aut inæqualia merita solus Deus novit.) Quia tamen tua insolentia me insanire compellit, ut dicebat Apostolus (insanio quidem sed vos me coëgistis; & D. Hilarius: in vitium vitio trahor alieno) salvâ reverentiâ D. Bonaventuræ debitâ: Vbi invenisti Poza Salvatorem vel semel Bonaventuræ doctrinam approbasse, ut ter approbavit doctrinam Aquinatis? Ubi quòd Pontifices præcipiant universitatibus ut Bonaventuram sequantur in omnibus, ejusq; doctrinam studeant ampliare? Aut quòd Ecclesia testetur Bonaventuram lumine plusquam humano resolvisse omnia, omniaq; scripsisse absque ullo prorsus errore, & alia hujusmodi quæ plu-ries retuli prolata à Summis Pontificibus de D. Thoma? Quomodò non erubescis Dei Vicario Innocentio VI. clamante Aquinatis doctrinam (exceptâ Canonicâ) præ omnibus alijs doctrinis habere verborum proprietatem, & sententiarum veritatem, tu è diverso quasi ex alta specula reclamare non esse ita, immò Bonaventuræ doctrinam (quam nec suus ordo sequi vult) ne tantillo minùs ab Ecclesia doctrinâ Aquinatis commendatam fuisse?* Ego R. P. Mariales non curo de insania, sed de causa: linquo insanire, qui volet insanire: hoc scio, miserrimum esse insanire pro re ficta, supposita, & falsa. R. P. Xantes non tantùm P. Poza, sed & alij quam-plures, docti solùm ex optimo rationis discursu, judicarunt testimonia adducta non esse certa vel indubitata, sed è contrario dubia, & depravata. Ego verò ultrà progredior affirmando assertivè esse falsa & ficta. Et quod illi suspicati sunt secundum regulas Fidei, & probarunt in jure, ego ostendam in facto: & præparentur nova tormenta contra me, de quibus non curo, quia veritas & honor Matris Dei & nostræ, MARIÆ, super te, & super omnia defendi debet. Verùm P. Xantes si quidpiam machinêris contra me, benè est, occursum expectabo; sed alia sint quæ explodas in me, quàm ea quæ in Patrem Poza.

Probando ergò quòd doctrina Sancti Bonaventuræ non sit comparanda cum doctrina Sancti Thomæ prosequitur R. Pater Mariales: *Quod atti-*

attinet ad doctrinam, adfer vel unum exemplum de cujusvis alterius Græci aut Latini, antiqui aut moderni Doctoris doctrina, quòd cælestibus, Ecclesiasticis, humanis, & quasi dixerim Tartareis oraculis communi totius mundi plausu acclamata sit, tamquam vera, Catholica, plusquam humano lumine, & sine ullo prorsùs in cunctis errore conscripta, ut Aquinatis doctrina acclamata est ex pluries relatis, & palmam tuleris. At exemplum nullum adduces, quia verè adducibile nullum est. Si enim esset, tuam certè malignam solertiam non latuisset, quæ nullum lapidem intactum relinquit, quo sperare posset nobis nocere, istudq; unum satis superq; erat ad funditùs evertendam, seu ad minuendam eam Aquinatis gloriam, in quam gratis tu tantopere furere videris. Multa exempla poterant adduci ex Patribus Latinis Augustino, Ambrosio, & Hieronymo, & ex Græcis Chrysostomo, & Athanasio; sed hic non certamus pro tua palma, sed pro veritate: & sufficit nobis ostendere ferè omnia à te allegata cælestia, Ecclesiastica, & humana, quibus deprimitur doctrina S. Bonaventuræ, & omnium aliorum Ecclesiæ Doctorum, esse ficta, falsa, & supposita, & hinc Tartarea, ut tu dicis. Interim progredere: *Dic quæso synceré, cujus aliorum Patrum magis aut æquè doctrinâ Aquinatis utantur Concilia, Universitates, Concionatores, Confessores, & uno verbo totius orbis terrarum gentes, in dispellendis erroribus, in declarandis difficultatibus, in comprobandis decisionibus quibuscumque, & in materia qualicumque scholastica, Fidei & morum. Aliam assigna, & erige posteà contra nos cornua.* Totum hoc libentissimè concederem, nisi reclamaret contra me doctrina S. Augustini. Sed licet ista essent vera, quæ addis sunt falsissima. *Idcircò salvâ reverentiâ omnibus debitâ, cùm Ecclesia ipsa D. Thomæ doctrinam collocaverit statim sub scriptura canonica, affirmetq; eam præ omnibus aliis doctrinis habere proprietatem verborum, & veritatem sententiarum, Ecclesiæ declarationi totiusq; orbis plausui adversari videtur, qui cujusvis alterius Patris doctrinam cum doctrinâ D. Thomæ vel conferre, nedum præferre, aut æquare contenderit: quidquid sit dè sanctitatis æqualitate aut inæqualitate (de qua erit judicium, & visio in cælo) & dicere esse dementiam id affirmare, ut Poza blasphemat, delirum convincitur, &c.* Jam vides & legis simpliciter, ac universaliter dictum sine ulla exceptione, nullam cujusvis alterius Patris Ecclesiæ doctrinam esse conferendam cum doctrina S. Thomæ. Quare quisquis contenderet æquare doctrinam aliorum Doctorum doctrinæ S. Thomæ, esset quidam demens, blasphemus, & delirans: & si hoc est æquare, inde colligant quid esset præferre aliam doctrinam, cujusvis Doctoris sit, doctrinæ S. Thomæ. Non igitur comprehendetur sub his censuris, qui nec confert, nec æquat, nec præfert; sed tantùm demonstrat fundamenta posita pro

tan-

tanto magno ædificio esse falsa, supposita, & ficta.

Item infrà posito hoc argumento, scilicet, quòd anno Dom. 1578. de mandato Reverendissimi P. Generalis Ordinis Prædicatorum Frater Franciscus Garcias ejusdem Ordinis librum composuerit errorum, quibus quatuor eæ partes Summæ Theologię scatebant, & numerentur illic mille centum viginti & unus, ex quibus quadringenti sensum mutabant, immò reddebant sensum contrarium, & quòd, ut ibidem ait idem P. Garcias in eodem libro, D. Thomas sumpserit Primam Secundæ, & Secundam Secundæ ex Vincentio Belluacensi, ut probat ex computu temporum, &c. ubi autem est dubium, an aliqua sententia sit D. Thomæ vel alterius, non currit obligatio juramenti facti sequendi eam: Ad objectionem, cujus fundamentum non est ausus negare P. Xantes, quia verissimum, respondet sic: *O calame seditiose, replico ego, usque huc laborasti æmulationis semina spargere inter Dominicanum & Franciscanum Ordines, inter Aquinatem & antiquos, tum Latinos tum Græcos, modò videns te nihil profecisse, niteris vafrè Thomistis ipsis persuadère, eos non obligatos ad implendum juramentum emissum, quia non certò constat (ob causam adductam) cujus sit doctrina, quæ in Summa Theologiæ continetur: D. Thomæ-ne, an correctorum, ut suprà? Audi tamen facilem solutionem: Primùm, non est par ratio de studio scholastico, & Scripturarum: veritas enim scholastica stat in indivisibili, quòd res sit vel non sit ut concipitur, & significatur; subinde nequit aliquis in scholasticis non esse vel concordans cum D. Thoma juxta juramentum editum, vel discordans contra juramentum. Sacrarum autem Scripturarum intelligentia non consistit in indivisibili, sed habet plures sensus veros tum litterales, tum spirituales, estq; fecunda infinitorum mysteriorum, utpotè quæ versatur circa Divina, quæ omnem nostrum captum transcendunt: idcirco potest aliquis habere verum sensum Scripturæ, alium à sensu D. Thomæ, & aliorum Patrum, & tamen ab eis non discordare, &c.* Nota hîc pro Nodo infrà deducendo, qualiter doctrina S. Thomæ quoad veritates scholasticas consistit in indivisibili. Ad aliud de exemplaribus corruptis fatetur fuisse vitiata; sed postea inquit, *correctio facta est à sapientissimis viris, & ad exemplaria minùs corrupta. Nec est verisimile exemplaria omnia fuisse depravata; ex antecedentibusq;, & ex consequentibus deprehensus est verus integerq; sensus in tantùm, ut vix ad summum, quoad aliquod leve verbusculum, aliqua variatio irrepserit, aut remanserit.* Omnia hic contenta sunt pulcherrima pro Nodis. Deinde non his contentus post aliqua dicit: *Et tu, Poza (qui ne vel tantillus es) venerandam antiquitatem tantopere spernis, in periculosasque novitates tam æstuanter exardes? Revereare miser, revereare eos, quos suspicere, audire, & imitari (non negligere contemnere, aut horrêre, ut tu facis)*

cis) *omni jure convenit. Memento si veneratus fuisses, quos omnes leges adorandos, nedum sequendos præscribunt, neutiquam tibi eventurum id, quod tanto cum dedecore tibi accidit, ut cap.* 1. *retuli. Præterea postea perversam illam tuam malignitatem, quâ despiciens omnia Ecclesiæ encomia, omnesq; revelationes habitas de celsitudine doctrinæ Divi Thomæ, dicis per hæc Aquinatem non reddi majoris auctoritatis Scoto.* Et hinc jam contra Scotum, ita ut inferiùs dicat: *Et mirum est revelationem illam S. Amadei, cujus Poza meminit, non pervenisse ad notitiam Episcopi Jovij, Joannis Gerson Cancellarij Parisiensis & aliorum, qui de Scoto parùm honorificè* (*& meo quidem judicio immeritò*) *loqui solent, quorum dicta non refero tum reverentiæ gratiâ, tum ne videar Scoti injuriâ Divi Thomæ ulcisci velle injuriam.* Ad Paulum Jovium R. A. P. Xantes non mittamur, nam loquitur sicut tu. De Joan. Gersone miror quomodò ausus sis dicere eum parùm honorificè scripsisse de Scoto, cùm nec verbum contra ipsum invenies. Sed cùm hîc non agamus de vendicatione S. Bonaventuræ & Scoti, transeant ista quia omnia tempus habent, & nunc non curamus de minoribus; quia tendimus ad majora Sanctissimæ Dei Matris preconia & ejus incontaminatæ Puritatis elogia. Subvertamus turrim Babylonicam ostendendo confusionem linguarum, & postea curabimus de alijs.

Pro approbationibus doctrinę Sancti Thomæ concludit cum illa, quæ in hac materia præcipua est Innocentij VI. ut videbimus infrà Nodo IV. & statim prosequitur inquirendo hoc: *Sitne in D. Thomæ doctrina aliquid ab Ecclesia damnatum ut impius Poza blasphemat? Et incipit sic: At videamus jam quæ sint illa, quæ in doctrina D. Thomæ somniavit Poza ab Ecclesia damnata? Primum est, ait, dogma de Sanctificatione Virginis, quod novissimè per Paulum V. & Gregorium XV. suppressum est; hac de re, replico ego, vetitum est per præfatos Pontifices loqui. Quid tu sathanizans tentans nos, nos ad loquendum provocans?* Et adducit ad litteram decretum Gregorij XV. quod explicat suo modo: *Alia verò quæ adducit sub isto titulo; antidotum cæleste adversus mortaliora novatorum venena.* Vide Nodum V. de approbatione Universitatis Parisiensis. Nota solùm modum loquendi istius Patris; & pro istis non esset censoria virga? Benedictus Deus, qui non dedit in commotionem pedem meum, &c. Ex isto ultimo Scriptore adducente pro approbatione doctrinæ sui Angelici Doctoris, præter ista ad omnium oculos posita, alijs hujusmodi relictis, cognoscetur qualiter scribant, & quid sentiant de doctrina sui Angelici Doctoris; & ex quibus ortum habeant ita despicere, ac contemnere omnium SS. Patrum doctrinas, Summorum Pontificum decreta, ac Sancti Concilij Tridentini sessionem; quia par in par, inquiunt,

immò inferior in ſuperiorem non habet imperium: & cùm doctrinam Sancti Thomæ dicentem Virginem MARIAM contraxiſſe maculam peccati originalis ſolùm Sacra Scriptura ſuperet, quia ſuprà illam eſt, poteſt illa ſola Thomæ opinionem corrigere: Concilia verò Summorum Pontificum atque omnium Sanctorum Doctorum placita non diriguntur, ſed diriguntur; non regulant, ſed regulantur à S. Thomæ doctrina. Et iſte eſt ſcopus ad quem tendunt omnes hucuſque relati Auctores, & auctoritates in communi loquentes; particulares autem deinceps ſuum proferent teſtimonium. Et hæc de CORTICE, doctrina, & Conceptu mentis Angelici Doctoris S. Thomę Aquinatis in communi dicta ſufficiant: ut jam de VIRGA, ideſt, de Conceptu ventris, & Virginis MARIÆ puritate etiam in communi aliquid proponamus.

PRO VIRGA.

§. SECUNDUS.

DUo principaliter diximus in antecedenti Cortice pro Conceptu mentis, ſeu pro doctrinâ Sancti Thomæ in communi: primò, ſcilicet, de ejus principio, medio, & fine: ſecundò quid de illa dictum fuerit à ſuis diſcipulis. Hęc etiam duo inquiremus modò de ſententia Immaculatæ Conceptionis, ut utrumque, doctrinam ſcilicet, ac ſententiam æquali ponderêmus lance, & eâdem regulâ menſuremus. Et quantum ad primum, de illius principio, medio, & fine; dico ſententiam Conceptionis præceſſiſſe doctrinam Thomiſticam per tria ſæcula & ampliùs, cæpiſſe tamen publicari in mundo ſub expreſſa voce Feſtivitatis Conceptionis à duobus ferè ſæculis, ante nativitatem S. Thomæ. Nam circa annum 1060. facta fuit illa celebris, & publica revelatio Venerabili Elſino Abbati in naufragio conſtituto, ut infrà latiùs dicemus. Et S. Thomas natus fuit anno 1224. (eodem anno, quo Seraphicus Pater N. Franciſcus in ſacro Monte Alvernæ quinque à Chriſto Domino recepit vulnera) & cæpit ſcribere anno 1254. Quare an. illum 1060. reputabimus pro principio & exordio certo, ac determinato piæ ſententię de Immaculata Virginis Conceptione: in quo ſpatio illorum ducentorum annorum, S. Anſelmus Cantuarienſis Archiepiſcopus ſcrip-

ſit pro pia ſententia quatuor diverſa opuſcula; in uno refert revelationem Elſini; in altero alias duas revelationes quòndam factas cuidam Clerico Diacono Hungariæ Regis Germano, qui poſtea factus fuit Epiſcopus, & Patriarcha Aquilejenſis, de quo etiam loquitur Speculum antiquum exemplorum. Alia revelatio, ſeu miraculum eſt de quodam Canonico Gallo, quorum hiſtorias integras potes videre in P. Bivario, in Bibliotheca Virginali, & in Armamentario Regeſt.col. 9. Itaque ante nativitatem S. Thomæ jam pia ſententia habebat tres revelationes pro ſua veritate, neque hîc invenies aliquam factam mulierculis, ſed Diacano, Canonico, & Abbati. In altero opuſculo adducit S. Anſelmus Officium Conceptionis, in cujus introductione affirmat, quòd Celebritas iſta in occiduis Regionibus Angliâ, Britanniâ, Daciâ, Normanniâ, & Germaniâ valdè celebraretur. De Gallia nullam facit mentionem, quia in eam non fuit introducta uſque ad annum 1135. quo ipſam recepit Sancta Eccleſia Lugdunenſis, ut infrà videbimus; igitur ante nativitatem S. Thomæ jam in ſex ampliſſimis Regionibus celebrabatur communiter Conceptionis Feſtivitas. Tertium & quartum opuſculum S. Anſelmi ſunt pro defenſione & commendatione myſterij. Poſt aliquot annos ab iſtis opuſculis S. Anſelmi ſcripſit B. Bernardus Epiſtolam ad Canonicos Lugdunenſes contra celebrationem Feſtivitatis; quia, inconſultâ Romanâ Eccleſiâ, illam ſolemnizare non videbatur decens, nec congruum: ſed gratis conceſſo, quòd hæc Epiſtola eſſet directè contra myſterium hoc (ut inſtant & conſtantiſſimè volunt defenſores opinionis contrariæ) quid inde habebunt? Contra hanc Epiſtolam, & celebrationem Feſtivitatis ſcripſerunt tractatus integros (nam de iſtis loquimur tantùm, non de illis qui incidenter aliquid dixerunt, pro vel contra) magis vel minùs extenſos, Petrus Abeilardus, Petrus Comeſtor, & Petrus Cantor, quorum opuſcula extant apud nos manuſcripta. Nicolaus Albanus ſcripſit duas Epiſtolas, quarum ſecunda reperitur in Bibliotheca Veterum Patrum tomo 12. Item Richardus de S. Victore, cujus tractatum ferè integrum adducit per partes P. Franciſcus Martini Carmelitanus, in ſuo tractatu de Conceptione prope finem, ſcripto anno 1390. Scripſit etiam ſermonem pulchrum Alexander Nekam, teſte eodem Franciſco Martini, ex quo adducit quinque auctoritates. Sed hujus Alexandri Nekam nihil authenticum invenire potui, niſi expoſitionem in Cantica Canticorum, quæ extat Oxoniæ in Anglia, in Bibliotheca Collegij novi, volumine 285. Et ibidem in Bibliotheca Balliolenſi, volumine 38. Et in civitate Cantabrigenſi in eodem

dem Regno Angliæ in Bibliotheca publica, numero 122. Et in Aula Penbrochiana, volumine 132. in quibus capit. 3. extant hæc verba. *Ego firmiter teneo, & dico B. Virginem (quamvis, ut aliæ Sanctæ mulieres, originale contraxisse peccatum ego credam) in sua Conceptione non parùm esse honorandam, immò talem diem sanctificandum fore, &c. Hoc dico; quia cùm paucis abhinc annis egomet ad hanc Oxonij Universitatem, causâ de hujusmodi Festo disputandi, vocatus fuerim, &c. & me constanter negante talem diem esse sanctificandum, accidit quòd in tali die per multos annos ego dirissimis doloribus per totam diem cruciabar, & nescio quomodò: me autem postea palinodiam canente, ab illis torsionibus liber evasi. Concludendo igitur dico, quòd propter honorem Virginis ejus dies Sanctificationis (id est Conceptionis, quia statim, ac sua anima fuit corpori unita, fuit sanctificata, & à peccato originali mundata) celebrandus est, &c.* Alia, quæ in hac auctoritate desunt, videbis in illustrantibus omnia RADIIS SOLIS VERITATIS. Quæ autem indè resultant pro quodam inextricabili Nodo, lege infrà. Ex omnibus ergò supra-relatis pro principio, & exordio sententiæ Immaculatæ Conceptionis deducitur, quòd, antequam doctrina S. Thomæ esset in mundo, extarent pro ejus immunitate tres revelationes, per totum terrarum orbem divulgatæ: pro celebratione Festivitatis sex Regna, in quibus etiam hodiè Celebritas persevêrat: Et pro ejus defensione sex gravissimi scriptores, quorum tractatus usque nunc subsistunt. Et contra ipsam solummodò unica Epistola sancti Bernardi, quæ fuit quasi exceptio istius regulæ universalis, quia nullus alius expresse, & ex professo invenitur, nec invenietur, qui contra eam directè, vel indirectè scripserit in illa ætate, seu initio controversiæ.

Medium, seu secunda ætas piæ sententiæ numeranda est à tempore, quo scripsit S. Thomas; ab anno, scilicet, 1254. usque ad 1470. quo electus est in Summum Pontificem Sixtus IV. Nam ex tunc transijt controversia ad alterum statum. In his ergò duobus sæculis fuerunt aliqua generaliter communia pro utraque parte. Fuerunt aliqui Auctores nimirum, qui scripserunt tractatus, quæstiones & sermones agentes in eis ex professo, vel incidenter, unusquisque pro defensione suæ opinionis. Et licet sine ulla comparatione excesserit numerus pugnantium pro pia sententia intensivè, & extensivè, in qualitate & quantitate; ut videre est, & sensibiliter demonstratur in duobus libris, quorum unus est SOL VERITATIS, in quo ponuntur Auctores pro parte contraria, qui cum fictis multiplicatis, sine ullo fundamento adductis, ab ipsis adversarijs citatis, ac alijs de novo à nobis inventis pro augmento, & ultimo complemento istius materiæ in secunda impressione, solùm sunt quadrin-

dringenti viginti octo; formales autem, ac veraciter subsistentes solùm viginti octo. Attamen pro pia preservationis sententia, ut proponitur in secundo libro, *Militia Immaculatæ Conceptionis*, cum omni veritate, & legalitate reperiuntur sex mille. Itaque pro unoquoque alterius opinionis sunt quindecim secundùm latiorem computationem; sed secundùm strictam & veram pro unoquoque alterius opinionis sunt in pia sententia ducenti. Tamen præter istum ingentem excessum, numeranda sunt alia particularia, & singulariter reperta in pia sententia, quæ in altera nec quoad totum, nec saltem quoad partem inveniuntur, nec reperientur. Et primum est, quòd Festivitas Conceptionis fuerit recepta ab Ecclesia universali Catholica Romana in Kalendario, Breviario, & Missali. Secundum, quòd ab omnibus alijs Ecclesijs particularibus totius orbis fuerit sub eodem ritu statim admissa, ut constat ex earum officijs, de quibus alibi. Tertium, quòd octava dies Decembris sub titulo Conceptionis fuerit habita per totam Christianitatem ut solemnis, & festiva. Quartum, quòd prima Alma Universitas Parisiensis, & cum ipsa omnes aliæ Catholicæ Academiæ, litteris & statutis ipsam sint patrocinatæ. Quintum, quòd Concilia ab illo tempore celebrata, declaraverint piam sententiam esse probabiliorem, & magis conformem principijs Sacræ Scripturæ. Sextum, quòd in omnibus civitatibus, populis, pagis fuerint erectæ Ecclesiæ, Capellæ, altaria, vel aliqua particularis memoria habita pro mysterio Immac. Conceptionis. Septimum, quòd fundatâ Archi-confraternitate Conceptionis in Ecclesia S. Laurentij in Damaso de Urbe confluxerint ad ipsam pro unione, & aggregatione, innumerabiles Conceptionis Confraternitates Orbis. Octavum, quòd, ex quo cæperunt vota, juramenta, & statuta, ferè nullus sit in nostra Hispania, & Regnis ipsi adjacentibus, qui ad defensionem non sit jurejurando adstrictus. Nonum, quòd pro nulla ex Festivitatibus Beatiss. Virginis MARIÆ, nec pro qualibet alia totius anni, sint instituta tot officia, preces, orationes, gratiæ, indulgentiæ, prærogativæ, &c. Decimum, quòd de nullo mysterio legantur tot revelationes, miracula, & mira prodigia. Quorum omnium ut præcipuum nota illud, quòd, ubicumque facta fuit aliqua oppositio ex parte contraria, ut diminueret mysterium, inde aliquod receperit singulare augmentum. Undecimum, quòd sub hoc titulo sit erecta Religio Monialium, atque Ordo Militaris cum speciali regula, officio, & constitutionibus. Duodecimum & ultimum est, assensus universalis, & communis devotio totius populi Christiani, præcipuè Sacrarum Religionum, quarum nulla est, quæ pro

veritate hujus mysterij non se impendat, & expendat à maximo ad minimum, à majori ad minorem, scribendo libros, tractatus, sermones, &c. exceptâ unicâ sacrâ Religione Dominicanâ, quæ vult, ut exceptio ista sua prævaleat universali. Et nota hoc pro Nodo.

Finis, seu ultimus status piæ sententiæ cæpit à Pontificatu Sixti IV. id est, ab anno 1470. usque ad istum 1661. in quibus duobus sæculis, unanimi consensu fatentur defensores opinionis contrariæ, jam exclusam ab omnibus ad familiam suam confugisse, ubi illam recipientes, jam quiescit secura, omnes ridet, & contemnit, &c. ut suprà vidimus ex R. P. Turco totius suæ Religionis Capite ac Generali. Sed quiescat, lætetur, & dormiat, &c. supposito, quòd ibi invenerit sibi requiem æternam: quia nos non quærimus opinionem Sanctificationis in hoc tractatu, sed doctrinam Thomisticam. Quæ autem, & quanta fecerit Sixtus IV. pro sententia Immaculatæ Conceptionis, dicemus infrà Nodo III. Pro nunc autem sufficit scire, approbasse sententiam Conceptionis de probabilitate in duabus Extravagantibus *Grave nimis gerimus*, *&c.* in quarum unâ vocat Conceptionem *miram*, & in alia *Immaculatam*. In altera approbavit officium Immaculatæ Conceptionis Leonardi à Nogarôlis. Ac denique in quarta approbavit alterum officium editum à Bernardino de Bustis.

Secundus Pontifex post Sixtum fuit Innocentius VIII. qui anno 5. sui Pontificatus confirmavit, & approbavit Religionem Immaculatæ Conceptionis Monialium Toletan. Et officium speciale Conceptionis pro eisdem Monialibus, cujus Bulla incipit: *Inter innumera Divinæ Majestati, &c.* Item eodem anno 5. concessit duas Bullas pro Monasterio Monialium Conceptionis de Beja Elboren. Diœcesis. Una incipit: *Injunctum nobis, &c.* & altera: *Iustis, & honestis, &c.* Anno 6. concessit indulgentiam pro die Conceptionis Ecclesiæ Calisiæ Morinen. Diœcesis, & incipit: *Romanus Pontifex.* Et eodem anno altare Conceptionis in Ecclesia Tricen. incipit: *Dignum arbitramur.* Anno 7. approbavit erectionem Monasterij Conceptionis de Murcia, incipit: *Pia devotarum, &c.*

Tertius Summus Pontifex fuit Alexander VI. concessit altare Conceptionis in Ecclesia Tullen. incipit: *Dilecto filio, &c.* Item eodem anno approbavit erectionem hospitalis Conceptionis in Prioratu S. Marci Legionen. incipit: *Romanorum gesta, &c.* Anno 3. concessit altare in Ecclesia Conceptionis Toletan. incipit: *Vitæ ac morum.* Et indulgentiam pro Capella de Balpuesta Burgen. incipit: *Virgo prudentissima, &c.* Anno 5. altare Conceptionis in Ecclesia S. Stephani Pistorien. incipit:

Ex Apostolicæ, &c. Item aliam Bullam pro Monasterio Conceptionis Toletan. incipit: *Inter innumera, &c.* Anno 8. altare Conceptionis in Ecclesia S. Cassiani Immolen. incipit: *Dignum, &c.* Anno 9. concessit indulgentiam pro Capella de la Scala Sausinien. incipit: *Ascensurus in cælum, &c.* Item anno 10. concessit magnam indulgentiam pro die Conceptionis in Ecclesijs Hispalen. Valentin. Cæsar-augustan. Burgen. & Seguntin. incipit: *Regina cælorum, &c.* Denique anno 11. confirmavit Extravagantem Sixti IV. *Grave nimis, &c.* ubi vocatur Conceptio Immaculata, dicens: *Immaculatæ Conceptionis officium celebrantes, &c.* incipit autem Bulla Alexandri: *Illius, qui se pro Dominici, &c.* Pius III. ejus successor parùm vixit, siquidem non pervênit ad mensem, & sic nihil concessit.

Post istos, & quartus secundùm nostrum ordinem fuit Julius II. qui anno 2. approbavit constructionem Monasterij Conchensis sub titulo Conceptionis, incipit: *Regimini universalis, &c.* Et dedit alteram pro eodem Monasterio, quæ incipit: *Inter universa, &c.* ubi agit de officio Conceptionis. Et pro Monasterio Conceptionis de Belau Ulixbonen. dedit alteram incipientem: *His quæ pro, &c.* Anno 3. confirmavit Religionem Sancti-monialium Immaculatæ Conceptionis, & incipit: *Pastoralis officij, &c.* Eodem anno dedit indulgentiam pro die Conceptionis Ecclesiæ Narnien. *Dum præexcelsa, &c.* Et alteram pro Ecclesia de la Guardia, incipit: *Regina cælorum.* Anno 6. concessit indulgentiam pro Conceptione in Conventu Senen. *Dum præexcelsa.* Anno 7. concessit indulgentiam deferentibus imaginem Conceptionis: *Dum præclara, &c.* & in hac vocat *Sanctam Conceptionem.* Anno 8. explicuit regulam Monialium Conceptionis, & incipit: *Ad statum prosperum*, & hic vocat *Immaculatam Conceptionem*, & infrà: *Purissimæ Conceptionis.* Anno 10. concessit indulgentiam pro die Conceptionis Monasterio Castildelenz. incipit: *Licet ijs, &c.* Hic Summus Pontifex etiam concessit, recitantibus ad pulsum pacis manè seroque sequentem orationem, indulgentiam viginti duo millia annorum: *O gloriosissima Regina misericordiæ! saluto venerabile templum Uteri tui, in quo requievit Dominus meus.* Amen. Ave MARIA. *O gloriosa Regina misericordiæ! saluto Virgineum Cor tuum, quod purissimum fuit ab omni contagione peccati.* Amen. Ave MARIA. *O gloriosissima Regina misericordiæ! saluto nobilissimam Animam tuam, ornatam omnibus pretiosissimis donis omnium donorum gratiarum & virtutum.* Amen. Ave MARIA. Sic extat impres. in libro antiquo, dicto *Refrigerium Animæ*, in 8. quem vidi cum alijs in Monasterio PP. Carthusianorum Ruremundæ lit. K. numero 108. Extat in Breviario antiquo PP. Canonicorum S. Crucis Colo-

niæ;

niæ; & habet hanc rubricam: Julius Papa secundus pro testamento reliquit deditque ad prǽscriptas orationculas octoginta millia annorum dicentibus ad pulsum pariter manè & serò, &c. Et inter istas orationculas ponit etiam illam: *Ave Rosa sine spinis, tu quam Pater in Divinis Majestate sublimavit, & ab omni væ purgavit.*

Quintus fuit Leo X. & anno 4. concessit indulgentias, unam pro die Conceptionis in Ecclesia Edanensi incipit: *Ineffabilis gloriosæ.* Et alteram pro Ecclesia de los Formiquios Cæsar Augustan. & incipit: *Cùm præ-excelsa, &c.* Anno 5. approbavit officium Conceptionis, editum à Leonardo Nogarôlis, incipit: *Suprà gregem.* Et confirmavit omnia concessa à Sixto IV. novis & relevantibus clausulis. Eodem anno approbavit erectionem Monast. de Guadalxara: *Inter cætera:* sicut & Monasterium Malaciense: *Inter universa.* Eodem anno extat decretum pro sororibus Conceptionis Perusin. incipit: *Vniversis, &c.* Anno 6. fecit illam insignem concessionem oppido de Molina, ut in die Conceptionis possint dici matutinalia officia, sicut in nocte Nativitatis Domini, & à media nocte celebrare Missas, incipit: *Pia Christi fidelium, & præsertim Immaculatæ Conceptionis, &c.* Eodem anno approbavit erectionem Monasterij Conceptionis Vallis-oletan. *Animas lucrifacere.* Et etiam alteram in oppido de Lebrixa, incipit etiam: *Animas lucrifacere*; sed in hac secunda vocat: *Conceptionem Immaculatam.* Anno 7. concessit, ut Moniales Conceptionis gaudeant privilegijs Clarissarum, incipit: *Quia nuper.* Eodem anno concessit indulgentiam pro die Conceptionis & S. Antonij Paduani in loco de Arenzana: *Salvatoris nostri.* Anno 8. expedivit Bullam pro Sororibus tertij Ordinis Conceptionis de Alpeitia, incipit: *In domo Domini.*

Sextus, Adrianus VI. qui approbavit, & confirmavit insignem Confraternitatem Immaculatæ Conceptionis Toletan. & incipit: *Romanus Pontifex.*

Septimus, fuit Clemens VII. qui anno 1. expedivit Bullam pro Moniali. Conceptionis Legionensis, incipit: *His, quę in favorem.* Et eodem anno alteram pro altari Conceptionis in oppido de Belmonte, incipit: *Rationi congruit, &c.* Anno 2. dedit unam circa divisionem provinciæ Conceptionis: *Exponi nobis.* Et eodem anno confirmavit fundationem Monasterij Hispalensis: *Inter cætera.* Anno 3. expedivit Bullam unam, ubi de privilegijs Conceptionis: *Dum consideramus.* Et etiam alteram de eisdem, quæ incipit: *Dudum siquidem.* Et anno 9. pro Monialibus Conceptionis del Atabal Gaudixen. *Vt Virgines.* Eodem anno indulgentiam pro die Conceptionis in Ecclesia Angelorum Malacitan. *Gloriosæ Virginis.* Eodem anno concessit beneficium Monasterio Conceptionis de Aspeitia:

tia : *Grata devotionis.* Anno 10. approbavit fundationem Monasterij de Zahorejas Conchen : *Animas lucrifacere.*

Octavus fuit Paulus III. qui anno 2. sui Pontificatus approbavit officium Conceptionis in Breviario Cardinalis Quignionis, incipit : *Breviarium Divini.* Et eodem anno approbavit memoriam Conceptionis in oppido de Salteras : *Romanus Pontifex.* Item eodem anno extat testimonium indulgentiarum confraternitatum Conceptionis : *Franciscus miseratione.* Anno 3. dedit quoddam privilegium monialibus Conceptionis : *Sacræ Religionis.* Et eodem anno concessit amplissimas indulgentias pro confratribus Conceptionis in Regnis Hispaniarum, incipit testimonium : *Hodie Sanctissimus.* Anno 4. concessit privilegium Monialibus Conceptionis Hispaniarum, *Nuper pro parte.* Item confirmavit & approbavit Archi-confraternitatem Conceptionis S. Laurentij in Damaso de Urbe, incipit : *Dum præexcelsa.* Anno 11. approbavit erectionem hospitalis Conceptionis de Tariffa: *Ex supernæ dispositionis.* Anno 13. pro capella Conceptionis hospitalis oppidi del Villar del Saz : *Grata devotionis.* Anno 14. de erectione hospitalis Conceptionis Pistorien. *Exponi nobis* : & in hac dicit : *Immaculatè conceptæ, seu de Conceptione.* Eodem anno pro Monasterio Conceptionis de Berlanga : *Ex iniuncto.* Et pro Monasterio Conceptionis de Logroño : *Ad summi Apostolatus.*

Nonus fuit Julius III. qui anno 1. aliqua concessit Monasterio Conceptionis civitatis Oppidenis, incipit : *Devotionis sinceritas.* Et beneficium pro Ecclesia Conceptionis del Villar de canto: *Vitæ ac morum.* Anno 2. confirmavit erectionem conventus Conceptionis Cassanen. *Exponi nobis.* Anno 5. pro capella Conceptionis de Llerena : *Ex commisso nobis.* Dedit etiam recitantibus hanc orationem viginti duo millia annorum indulgentiam. *Ave Sanctissima Mater Domini mei Iesu Christi, Regina Cælorum, paradisi porta specialissima, Domina Angelorum. Tu es castissima Virgo concepta sine peccato. Tu concepisti Dominum nostrum Iesum Christum sine omni peccato. Tu peperisti Creatorem & Salvatorem mundi, in quo nulla est nobis diffidentia. Obsecramus libera nos ab omni malo, & ora pro peccatis nostris.* Amen. Sic extat in Breviario Canonicorum Regularium S. Crucis Colonien. in principio. Ubi rubris characteribus extat talis rubrica: *Iulius Papa III. innovavit præscriptam orationem secundùm præscriptam formam, & indulgentias duplicavit, quarum numerus se extendit ad 22. millia annorum.* Marcellus II. parùm vixit in Pontificatu, ideò nihil concessit.

Fuit in ordine Decimus, Paulus IV qui anno 2. approbavit fundationem Monasteri de Valdeiglesias : *Ex solita Apostolicę.* Item anno 5. expedivit singularem indulgentiam pro

X dic

die Conceptionis, incipit: *Salvatoris.*

Undecimus fuit Pius IV. & anno 1. pro altari Conceptionis Ecclesiæ Maceraten. concessit Bullam: *Rationi congruit.* Et beneficium Conceptionis in altari S. Nicolai Valentin. *Litterarum scientia.* Et pro Monialibus Conceptionis de Berlanga: *Ad Apostolicæ dignitatis.* Anno 3. pro capella Conceptionis in oppido de Quintaba Bracharen. *Exposcit debitum.* Item eodem anno dedit indulgentiam singularem pro die Conceptionis in Monasterio PP. Prædicatorum de Baëza Corduben. incipit: *Dum præexcelsa.* Item beneficium in Ecclesia Conceptionis Carlerutin. Siracusan. *Grata familiaritatis.* Anno 4. concessit indulgentiam in die Conceptionis pro Ecclesia Elvoren. *Cupientes, ut Ecclesia.* Et pro Monasterio Conceptionis de Tabora: *Salvatoris, ac Domini.* Et pro Conventu de la Varga oppidi de Uzeda, pro die Conceptionis: *Dum præexcelsa.* Et pro oppido Conceptionis de Alenquerque: *Regiminis universalis.* Et pro Ecclesia Beatæ MARIÆ de Angelis montis majoris: *Dum præexcelsa.* Et pro Conventu de Torres Blancas, & Villa-vitiosa duplex indulgentia concessa est: *Dum præexcelsa.* In Conventu S. Francisci de Vermeyo: *Super gregem.* Et alia in Monasterio de Alberda: *Gloriosæ Virginis.* Anno 5. pro hospitali Conceptionis de Tordesillas: *Ex incumbenti.* Et indulgentiam concessit pro Monasterio Conceptionis del Olivar Majoricen. *Unigeniti Dei.* Et pro Monasterio Sancti Petri Bellanen. *Salvatoris.* Et eodem modo aliam pro Ecclesia Fericen.

Duodecimus Pius V. multa concessit pro Conceptione, ut infrà suo loco videbimus.

Decimus tertius fuit Gregorius XIII. qui anno 1. concessit indulgentiam pro die Conceptionis civitati Cæsenaten: *Unigeniti Dei.* Et pro Ecclesia S. Salvatoris Toletan. *Salvator noster.* Et capellaniam in altari Conceptionis S. Antonij Illerden. *Dignum arbitramur.* Et indulgentiam pro die Conceptionis in hospitali Beneventan. Oveten. *Ex debito pastoralis.* Anno 2. pro Conventu Conceptionis de la Innojosa: *Catholicorum Ducum.* Et pro Monasterio Conceptionis de Logroño: *Debitum pastoralis.* Et pro confraternitate Conceptionis oppidi Granullariarum Barchinonen. *Ex supernæ.* Et indulgentiam pro oppido de Houren. Vlixbonen. *Salvatoris Domini.* Anno 3. Conceptionis beneficium in Ecclesia Illerden. *Vitæ ac morum.* Anno 4. concessit capellaniam Conceptionis Forolivien. *Dignum.* Et in altari Conceptionis S. Andreæ: *Apostolicæ Sedis.* Et indulgentiam pro die Conceptionis in Conventu civitatis de Quito in Indijs: *Regina cœlorum.* Anno 5. indulgentiam pro die Conceptionis in hospitali Sancti Sebastiani

Chi-

Chilen. etiam in Indijs: *Salvator noster.* Et in civitate de Valdibia: *Ex commisso.* Et in oppido Rivitali ejusdem Provinciæ: *Salvator noster.* Capellaniam Conceptionis in Ecclesia Sancti Blasij Forolovin. *Vitæ ac morum.* Et confraternitatem Conceptionis in hospitali Burgen. *Pastoris æterni.* Anno 6. pro confraternitate Conceptionis civitatis Regum Peruan. *Apostolicæ dignitatis.* Et aliam pro eadem: *Ad augendam.* Item pro Conceptione Panormitan. *Supernâ dispositione.* Et indulgentiam pro confraternitate Conceptionis Parmen. *Romanus Pontifex.* Et altare Privilegiatum pro capella Conceptionis: *Salvatoris nostri.* Anno 7. indulgentiam pro confraternitate Conceptionis Granaten. *Super gregem.* Capellam Conceptionis in loco de Marte longo Sicilien. *Vitæ ac morum.* Pro confraternitate Conceptionis in Ecclesia S. Firmi Veronen. *Gloriosi Principis.* Et pro confraternitate oppidi de Monza Mediolanen. *Apostolicæ dignitatis.* Pro Monasterio civitatis Regum Peruan. *Romanus Pontifex.* Et pro confraternitate Conceptionis civitatis de Lorca: *Gloriosi Principis.* Et capellaniam Conceptionis in Ecclesia S. Francisci terræ Bellantis: *Dignum.* Anno 8. de confraternitate Conceptionis civitatis de Tunjar: *Ex salute gregis.* Item concessit indulgentiam Conceptionis Ecclesię Sanctæ Mariæ del Græco Neapolitan. *De salute.* Beneficium Conceptionis in Ecclesia S. Laurentij Valentin. *Dignum.* Confraternitates Conceptionis in S. Andrea Giennen. *Circumspecta sedis.* Et in Ecclesia Conceptionis Nicosien. *De salute.* Et beneficium Conceptionis Fagnani: *Vitæ ac morum.* Et alterum Typoli Nicostren. *Vitæ ac morum.* Anno 9. exêmit Moniales Conceptionis à solutione decimarum: *Pastoralis officij.* Et pro confraternitate Conceptionis Valentin. *Unigeniti filij.* Et pro confraternitatibus Conceptionis de Sanctia villa Corduben. *Gloriosi Principis.* Et in Ecclesia S. Joannis de Prata Vlixbon. *Unigeniti filij.* Capellaniam in Ecclesia Lucan. *Dignum.* Concessit etiam indulgentiam pro Conceptione in Ecclesia Patrum Prædicatorum de urbe supra Minervam: *Ut sanctissimum:* De confraternitate Conceptionis in Ecclesia Conceptionis de Valparaiso: *De salute.* Indulgentiam Conceptionis in Segorue: *Unigeniti filij.* Et capellam Conceptionis in Ecclesia S. Cassiani Florentin. *Dignum arbitramur.* Anno 10. approbavit confraternitatem Conceptionis in Ecclesia Conceptionis Melevitan. *Super gregem.* Idem fecit de Parochia Conceptionis in oppido de Onusa Vlixbon. *Dignum.* Approbata etiam ab ipso est confraternitas Conceptionis Melfiten. *Super gregem.* Et in Parochiali S. Joannis de la Palma Hispalen. *Super gregem*, & hic dicit: *Sub invocatione Sanctissimę Conceptionis.* Et in oppido de Miranda: *De salute.*

Et indulgentiam alteram dedit in oppido de Herrera Toletan. *Romanus Pontifex.* Et in oppido de Monchatura Tulloren. *Unigeniti filij.* Et in oppido de la Fonte terræ Feliciani Montisferrati: *Cùm sic accepimus.* Anno 11. fuit pro confraternitatibus Concept. Hortan. *De salute gregis.* Et pro Monialibus Conceptionis Giennen. degentibus sub cura PP. Prædicator. *A summo Patre.* Pro confraternitate Conceptionis Quinciani: *De salute.* Concessit etiam indulgentiam pro Conceptione Ecclesiæ PP. Prædicatorum de Regina cæli Hispalen. *Gloriosi Principis.* Et anno 12. de capellis Conceptionis civitatis Castellan. *Ex commisso.* Et in Ecclesia Vicen. *Vitæ ac morum.* Et in S. Joanne Lucan. *Apostolicæ Sedis.* Et anno 14. de capella Conceptionis Cessaneten. *Apostolicæ Sedis.* Et pro Monasterio Conceptionis de Beja: *Provisionis nostræ.* Et pro capellanijs Conceptionis Riovæ: *Dignum.* Et Sancti Michaëlis loci de Trebiaco: *Dignum.* Et indulgentia ab eodem concessa est pro Conceptione in Ecclesia Sancti Michaëlis de Bendotio Faventin. *Pastoris æterni.*

Decimo quarto loco numerandus est Sixtus V. qui anno 3. sui Pontificatus concessit, quòd Festivitas Conceptionis celebraretur cum octava: *Ineffabilia beatæ, & gloriosæ.* Et beneficium Conceptionis in Ecclesia Belliternen. *Vitæ ac morum.* Et approbavit capellam Conceptionis in Sancta Barbara Hortunen. *Dignum.* Concessit etiam privilegium Monialibus Conceptionis Mexican. *Decet ex benigna.* Et pro Monasterio Conceptionis de Beja: *Ex commisso nobis.* In erectione collegij Puellarum agit de Conceptione Virginis: *Sacrosanctæ.* Et anno 4. de capellania Conceptionis de Pedrograo Colimbricen. *Vitæ ac morum.* Anno 5. approbavit erectionem Monasterij Conceptionis Placentin. Salmonen. *Religiosos viros.* Et confraternitatem Conceptionis S. Michaëlis Nolan. *Pijs fidelium.* Et capellaniam ad altare Conceptionis de Mondejar. *Vitæ ac morum.* Et pro Monasterio de Torrijos: *Immensa Dei.* Et pro Monasterio Conceptionis de Truxillo: *Ex injuncto.* Et Monasterio Conceptionis S. Jacobi de Scalona: *Summo Patre.* Et pro Monasterio de Succursu Conceptionis Hispalen. *Ex injuncto.* Et anno 6. in Bulla de confraternitate Chordigerorum agit de indulgentijs Conceptionis: *Mirabilis Deus.* Urbanus VII. penè vixit per tres dies, & Gregorius XIV. etiam parùm vixit in Pontificatu. Et idem dico de Innocentio IX. Et sic

Decimus quintus fuit Clemens VIII. de quo infrà videbimus, quid egerit pro mysterio Conceptionis. Leo XI. paucos vixit dies. Proinde

Decimus sextus fuit Paulus V. de quo suo loco dicemus.

Decimus septimus est Gregorius XV. qui anno 1. sui Pontificatus approba-

probavit constructionem Monasterij Conceptionis Terræ Montis S. Sabini Aretin. *In Apostolicæ Sedis dignitatis*. Et confraternitatem Conceptionis Firmanen. *Ex injuncto*. Item concessit indulgentiam pro Conceptione in Eremitorio de la Puente de Pennaflor. Oventen. *De salute*. Et in oppido Montis Supelli Lugdunen. *De salute*. Et in Ecclesia de Flasco Novarien. *Considerantes*. Et in Ecclesia de Carcere Paduan. *Illius vices*. Et capellam in Monasterio Conceptionis Hispalen. *Rationi congruit*. Et altare in Ecclesia de Campano Placentin. *Dignum*. Et capellam in Ecclesia S. Michaëlis Pistorien. *Ex injuncto*. Et beneficium Conceptionis in Ecclesia Sancti Michaëlis Hispalen. *Rationi congruit*. Anno 2. edidit illud insigne decretum, quo prohibuit, ne in Divino officio uterentur aliâ voce, quàm *Conceptionis*, exclusâ voce *Sanctificationis*, quâ utebantur Patres Prædicatores, incipit: *Sanctissimus Dominus*. Deditque etiam alterum indultum, seu privilegium, ut inter se tantùm Patres Prædicatores possent de contraria opinione confabulari: *Eximia*, *& singulares*. Expedivit item epistolas ad Regem Hispaniarum pro Conceptione: *Catholicæ Religionis*. Ad Hispalenses pro eodem mysterio: *Opulentæ Indiarum*. Ad Margaritam Austriacam circa idem: *Angelicis choris*. De confraternitate Monialium Conceptionis Mexican: *Considerantes*, ubi vocat *Conceptionem limpidam*. Pro Monialibus Conceptionis de Toro: *Ex pastoralis*. Et pro Monialibus Conceptionis de Zamora: *Ex injuncto*. Pro capella Conceptionis de Spiano Sabinitan. *Dignum*. Et pro beneficio Conceptionis Ecclesiæ de Reus: *Vitæ ac morum*. Concessit indulgentiam in Ecclesia S. Annæ Venetiarum: *Considerantes*. Et altare Conceptionis in oppido Tribian. Lunen. *Litterarum scientia*. Et capellam Conceptionis in Ecclesia lucis Vicignan. *Dignum*. Et beneficium in oppido civitatis Novæ Firman. *Personam tuam*. Et capellam in S. Angelo Parmen. *Vitæ ac morum*. Anno 3. concessit beneficium in Conventu laci Buneti S. Domini: *Vitæ ac morum*: & hîc vocat *Conceptionem Sanctissimam*. Concessit indulgentias Conceptioni in Ecclesia de Logroño: *De salute*. Et in Ecclesia castri-novi Carnoten. *De salute*.

Decimus octavus Pontifex est Urbanus VIII. qui anno 1. erexit, confirmavit, & approbavit Ordinem Militarem Conceptionis: *In-perscrutabilis*, *&c*. Concessit indulgentiam Conceptionis in Ecclesia de Borjia Eluoren. *De salute*. Et altare in Ecclesia de Pruna Pistorien. *Grata devotionis*. Indulgentiam in Ecclesia S. Gregorij Comeracen. *Illius vices*. Et beneficium in oppido de Villa-nova Tarraconen. *Vitæ ac morum*. Indulgentiam Conceptionis S. Pharaildis Gandaven. *Illius vices*. Et Ecclesiæ

S. Catharinæ Squilacen. *Rationi congruit* : & hîc vocat *Conceptionem Sanctissimam*. Anno 2. scripsit ad Reginam Catholicam Elisabetham pro habitu Conceptionis : *Quâ Pietate*. Confirmavit confraternitatem in loco de Rertubos Granaten. *De salute*. Et alteram in loco de Bubasaña, Burgen. *De salute*. De Ecclesia Conceptionis in loco de Orellano la Vieja Placentin. *Vitæ ac morum*. Et beneficium in loco de Parore Abersan. *Apostolicæ Sedis*. Altare & capellaniam in Ecclesia Urbinaten. *Dignum*. Concessit indulgentiam in Ecclesia Aversan. *Illius vices* : & hîc vocat *Conceptionem Immaculatam*. Pro altari & confraternitate in Monasterio Clarissarum Audomaren. *De salute*. De confraternitate in Monasterio Clarissarum Mexican. *Illius vices* : & hîc vocat *Conceptionem Sanctissimam*. Anno 3. concessit altare Conceptionis in Ecclesia Collen. *Dignum*. Et pro Ecclesijs Conceptionis, Canæ Anglonen. *Dignum*. Et oppido de Feria Ægittanen. *Litterarum scientia*. Cappellaniam. Et altare ad Ecclesiam Camplen. *Dignum*. Et indulgentiam pro Ecclesia S. Cecilij Granaten. *De salute*. Et pro Ecclesia Sanctę Ursulæ Neapolitan. *Considerantes*. Et pro Ecclesia Conceptionis Duaphiæ Tropidien. *Vitæ ac morum*. Ac indulgentiam in Ecclesia de Ansclona in Popayam : *Illius vices*. Et beneficium in Ecclesia Camplen. *Vitæ ac morum*. Et capellaniam in loco de Mura Vincen. *Apostolicæ Sedis*. Altare & capellaniam in S. Laurentio Florentin. *Dignum*. Item idem confirmavit confraternitatem in oppido de Calorpa Taxcalen. *De salute*. Et alteram in S. Georgio Meten. *De salute*. Atque indulgentiam in loco de Coscpitello Vintimilien. *Illius vices*. Et in loco de Aleanis Agittanen. *De salute*. Item altare & capellaniam in Ecclesia SS. Trinitatis loci de Sinalonga Bicentin. *Laudabilis* : & hîc vocat *Conceptionem Sanctissimam*. Anno 4. pro Ordine Conceptionis, seu Militiæ Christianæ : *Militans Ecclesia*. De capellania in Ecclesia Aquilan. *Dignum* : & hîc vocat bis *Conceptionem Sanctissimam*. Beneficium in Ecclesia S. Laurentij Illerden. *Dignum* : & hîc vocat *Conceptionem Immaculatam*. Altare item in villa de la Fresneda Cæsar-Augustan. *Vitæ ac morum* : & hîc etiam vocat *Conceptionem Immaculatam*. Et in eadem Ecclesia alterum beneficium : *Dignum*, ubi etiam dicitur: *Conceptio Immaculata*. Et alterum in Ecclesia Seziæ Terracinen. *Vitæ ac morum*. Et ibi alteram capellaniam: *Dignum*. Alterum beneficium in Ecclesia Cappuccinarum Novarien. *Dignum*. Aliud in Ecclesia Mirti Messanen. *Vitæ ac morum*. Confraternitatem in Ecclesia de Donge Lingonen. *De salute*. Et ibi capellaniam alteram : *De salute*. De Monasterio Conceptionis Siracusan. *Ex injuncto*. Et beneficium in oppido Flix Detursen. *Dignum* : & capellaniam,

niam, & altare in terra Camini Castren. *Dignum.* Concessit indulgentiam in loco de la Corte Mauriandren. *De salute.* Et confraternitatem in Ecclesia de Monticello Burgen. *De salute.* Et anno 5. concessit indulgentiam, & confraternitatem in Orellano Placentin. *De salute.* Et in Ecclesia S. Gelasij Hispalen. *De salute.* Et in S. Joanne de Navelgas Oveten. *De salute.* Ac Beneficium in Ecclesia Illerden. *Dignum.* Capellaniam, & in S. MARIA ad Nives Amalfitan. *Dignum.* Anno 6. Beneficium in S. Triquillino Viterbien. *Vitæ ac morum.* Et in Ecclesia S. Bartholomæi Valentin. *Dignum:* & hîc vocat *Conceptionem Immaculatam.* Item beneficium in Ecclesia de Camayore Lucan. *Dignum.* Pro Monasterio Conceptionis Giennen. *Ex debito.* Anno 7. pro Ecclesia Conceptionis in loco de Aussicio Colimbrien. *Vitæ ac morum.* Beneficium in oppido de Jerica Segrobicen. *Apostolicæ Sedis.* Et alterum in Ecclesia B. MARIÆ Camplen. *Vitæ ac morum.* Et alterum in terra Baxeti Burgi S. Domini: *Apostolicæ Sedis.* Approbavit erectionem Ecclesiæ in fundo de Sanarino, in oppido Regalbuti. *Ex commisso:* & hîc vocat *Conceptionem Immaculatissimam.* Beneficium in Faralela Deturfsen. *Apostolicæ Sedis:* & vocat *Conceptionem Immaculatam.* Anno 8. Beneficium in Ecclesia S. Margaretæ Fulginaten. *Apostolicæ Sedis.* Approbavit confraternitatem conventûs Castrimaris, *Ex injuncto:* & hîc vocat, *Sanctissimam Conceptionem.* Anno 9. Beneficium in Ecclesia de Vermeosa Lamacen. *Vitæ ac morum.* Indulgentiam concessit in Ecclesia de Viana Conchen. *Illius vices.* Capellam & beneficium in Ecclesia Aversan. *Vitæ ac morum.* Et eodem modo in Ecclesia Prinascunas Visen. *Dignum.* Et in Ecclesia Conceptionis Ruris Castronij Nicoteren. *Litterarum scientia:* & hîc vocat *Sanctissimam Conceptionem.* Et in Ecclesia de Almora Valentin. *Dignum:* & hîc vocat *Conceptionem Immaculatam.* Et in Ecclesia Villæ de Polpuente Segovien. *Dignum.* Approbavit confraternitatem in Conventu de Logroño Calaguritan. *De salute gregis.* Et erectionem Monasterij Minervien. *Debitum Pastoralis:* & hîc vocat *Conceptionem Immaculatam.* Quòd in Ecclesia S. Jacobi Hispanorum de Urbe reticetur officium Conceptionis, etiamsi inciderit in 2. Dominicam Adventûs: *Sanctæ & Immaculatæ.* Anno 10. beneficium in Villa de Petra Majoricen. *Dignum.* Et capellam in Ecclesia Corduben. *Vitæ ac morum.* Beneficium in Ecclesia Barchinonen. *Vitæ ac morum:* & hîc vocat *Conceptionem purissimam.* Similiter in Ecclesia S. Bartholomæi Valentin. *Dignum.* Et in Ecclesia Dertursen. *Apostolicæ Sedis.* Et in Ecclesia Cassalis Camparni Militen, & vocat *Conceptionem Sanctissimam.* Et pro Beneficio loci de Ponte Lucan. *Apostolicæ Sedis*, ubi vo-

vocat etiam *Conceptionem Sanctissimam*. Et in eadem Ecclesia alterum Beneficium : *Apostolicæ Sedis*, ubi similiter vocat *Conceptionem Sanctissimam*. Anno 11. concessit indulgentiam pro Patribus Cappuccinis. *Ad augendam*. Et pro Ecclesia S. Joannis de Piro Policastren. *De salute*. Et pro Vicaria Conceptionis Vladislavin. *Vitæ ac morum*. Anno 12. Divisio Provinciæ Recollectorum Franciæ sub titulo Conceptionis : *Religiosos viros* : & hîc vocat *Conceptionem Immaculatam*. Beneficium in Ecclesia S. Joannis Papien. *Vitæ ac morum*, & hîc vocat *Conceptionem Sanctissimam*. Concessit etiam capellanias Conceptionis in Ecclesijs sequentibus, in loco Aguatæ Mediolanen. *Dignum*. Et in Villa Antinoci Valentin. *Dignum*. Et in S. Petro majori Florentin. *Dignum*. Et alteram pro eadem Ecclesia : *Vitæ ac morum*. Et in Ecclesia Barchinonen. *Apostolicæ Sedis*. Et pro Monialibus Conceptionis oppidi de Sinula Salamantin. *Vitæ ac morum*. Et pro Ecclesia Sancti Andreæ terræ Emporij Florentin. unam, quæ incipit : *Vitæ, ac morum* : & alteram : *Grata devotionis*. Anno 13. pro prioratu Conceptionis Tiburtin. *Vitæ ac morum*, & vocat *Conceptionem Sanctissimam*. Concessit indulgentiam Conventui Bootendalensi Bruxellen. *Cum sicut accepimus*. Anno 14. altare, & beneficium in oppido de Xasona Valentin. *Vitæ ac morum*. Et in Villa-Nova de Pertinao Faraonen. *Vitæ ac morum*. Et in Ecclesia Marchetti terræ Cellarum : *Dignum*. Et in Ecclesia S. Colaiari Militen. *Vitæ ac morum*. Anno 15. Beneficium in Ecclesia Forolivien. *Vitæ ac morum*. Oratorium in S. Ginerio Camerinen. *Dignum*. Beneficia in oppido de Caringeut. Valentin. *Dignum*. Et in Ecclesia Valleronæ Detursen. *Dignum*. Anno 16. beneficium in Ecclesia Mutabij Militen. *Dignum*. Et in Ecclesia S. Marci de urbe : *Vitæ ac morum*. Et in Ecclesia Conceptionis civitatis Selvin, Faraonen. *Vitæ ac morum*. Et in Ecclesia S. MARIÆ de urbe : *Litterarum scientia*. Concessit indulgentiam pro die Conceptionis in Ecclesia Annuntiatarum Belgij : *Ad augendam*. Anno 17. pro Monasterio Conceptionis S. Hieronymi Matriten. *Cum itaque*. Et pro MARIÆ Barchinonen. *Apostolicæ Sedis*. Et pro eadem alteram etiam: *Apostolicæ Sedis*. Et pro Ecclesia Maceraten. *Vitæ ac morum*. Et pro terra Canoni Corticen. *Grata devotionis*. Anno 18. concessit indulgentiam pro confraternitate Rosarij in loco de Barcena Burgen. *Illius vices*. De commenda Equitum Conceptionis. *Decet Romanum* : & hîc vocat *salutiferam Conceptionem*. Anno 19. beneficium Ecclesiæ de Vermeosa Lamacen. *Dignum*. Et in claustro Ecclesiæ Vicen. *Vitæ ac morum*. Item circa recitationem officij Conceptionis Singulis Sabbathis exceptis Adventus, & Quadragesimæ: *Obtento*

tento aliàs. Anno 20. beneficium in Ecclesia S. Tranquilini Viterbien. *Apostolicæ Sedis*. Et in loco de Renula Melivitan. *Vitæ ac morum*. Et in Uribanova de Portineo Faraonen. *Dignum*. Anno 21. approbat erectionem Monasterij Conceptionis civitatis Cayacen. *Sacri Apostolatus*. Et beneficium in Ecclesia Marsican. *Litterarum scientia*. Hæc omnia Urbanus VIII.

Decimus nonus fuit Innocentius X. qui anno 1. concessit jus Patronatûs Monialium Conceptionis loci de Visiedo Terullen. *Ex commissi*. Beneficium in Ecclesia Leodien. *Vitæ ac morum*. Et in Eccesia Corduben. *Rationi congruit*. Et in Ecclesia Sanctorum Petri Martyris, & Nicolai Valentin. *Cùm itaque*. Et in Ecclesia de Valdetesa Legionen. *Dignum*. Et in Ecclesia S. Andreæ Valentin. *Vitæ ac morum*. Concessit insuper, ut Festum Conceptionis esset dies festivus, & feriatus in Regno Hispaniarum: *In his, per quæ*. Anno 2. in Ecclesia Conceptionis Matriten. capellaniam: *Vitæ ac morum*. Et in Ecclesia Seguntin. *Dignum*. Item in confraternitate oppido de Atienza Seguntin. *Considerantes*. Et in conventu Buxi S. Domini: *Vitæ ac morum*. Et in S. Laurentio de Podio Lucan. *Dignum*. Et in oppido de Buzes Toletan. *Dignum*. Anno 3. beneficium in oppido de Avillano, de Ambon Egitanen..... Et in Ecclesia Sunen Sarlatan: *Regimini*. Et in superiori Ecclesia Mazanen. *Dignum*. Anno 4. beneficium in Ecclesia de Agensalis Celsonen. *Dignum*. Et in claustro Ecclesiæ Barchinonen. *Vitæ ac morum*. Et in Ecclesia de Galiasio Novarien. *Cùm itaque*. Et indulgentiam in oppido de Monte Aragon Toletan. *Illius vices*. Et in Ecclesia S. Nicolai loci Soleti Ydruntin. *Litterarum scientia*. Anno 5. Abbatiam in oppido Recalbutin Catanen. *Dignum*. Capellaniam in oppido de Ayllon Seguntin. *Dignum*. Et in Ecclesia Lauretana: *Dignum*. Et in Ecclesia Maturanen. *Cùm itaque*. Et in loco de Domingo Perez Toletan. duas destinatas incipientes: *Vitæ ac morum*. Et altare in Vinaroz Dertusen. *Cùm itaque*. Anno 6. capellaniam in Ecclesia Taurinen. *Cum itaque*. Et altare in Ecclesia Majoricen. *Litterarum scientia*. Anno 7. capellaniam in Ecclesia Crucifixi Senen. *Cùm itaque*. Et in Ecclesia Cæræ Portuen. *Vitæ ac morum*. Anno 9. pro confraternitate Conceptionis. In Ecclesia Recollectorum Colonien. *Cùm sicut accepimus*. Anno 10. pro Monialibus Monasterij Conceptionis Liman. *Nobis nuper*.

Vigesimus Summus Pontifex & ultimus, qui hodie regnat, & vivit ALEXANDER VII. (quem clementissimus Dominus Ecclesię suę incolumen in annos perpetuos servet!) plures edidit Bullas pro Mysterio Conceptionis, quarum in particulari solùm habeo notitiam de decem expeditis pro Conventibus Provin-

ciæ S. Antonij Charcarum in Regno Peruano. Item anno 6. sui Pontificatus confirmavit confraternitatem sitam in inferiori parte Capellæ Regalis Palatij Christianissimi Regis Francorum, quæ communiter dicitur Parisijs Capella Sancta, incipit: *Cùm sicut dilecti filij moderni Rectoris, seu Administratoris congregationis sub invocatione, seu denominatione Conceptionis B.* MARIÆ *Virginis*, &c. Concessit etiam huic confraternitati varias ac singulares indulgentias per aliud Breve, quod incipit: *Cùm sicut accepimus ad Altare majus interioris sanctæ Capellæ*, &c. Præcepit etiam, licet non per Breve, aut Bullam, sed Vivæ vocis oraculum, quòd Magistri sacri Palatij non impedirent, ut in libris diceretur: *Immaculata Conceptio*; de quo videre poteris Dedicatoriam R. P. Hippolyti Maracci, Clerici Regularis Matris Dei, in suo libro, *Cæsares Mariani*, circa medium. Item Summus hic Pontifex sequendo vestigia suorum prædecessorum Clementis VIII. Gregorij XV. Urbani VIII. & Innocentij X. qui varias fabricarunt monêtas cum imagine Conceptionis (de quibus latè agimus in *Militia Immaculatæ Conceptionis*, verbo, Monêtæ) in initio sui Pontificatus fabricavit etiam Monêtam argenteam cum imagine Conceptionis, de qua in opusculo speciali tractat Venerabilis P. Joannes Eusevius Nierembergius Soc. Jesu. Hęc solummodò sunt, quæ de hoc Summo Pontifice moderno ALEXANDRO VII. dicenda pro nunc occurrunt. Quæ autem successu temporis adhuc dicenda occurrent, dependet ab ijs quæ eventura sunt. Quæ? Novit, qui novit omnia, unigenitus Dei Filius; novit & unigeniti Mater intemerata semper & Immaculata Virgo; novit & forsan de facto sua Sanctitas ipsa. Etenim in spem maximam, & quemadmodum confido, verissimam adductus sum, sub ejus tam fęlici, ac tam optato Regimine futurum aliquando; ut quemadmodum Bellum illud diuturnum, longè latèque dispersum, propemodum inexpiabile attenuavit, sustulit ac omninò sepelivit, desideratæ Pacis veræque concordiæ unitatem inter utramque coronam, Catholicum Monarcham, & Christianissimum Regem, Deo propitio, conciliando: ita etiam sub eodem Regimine diuturnam hanc, longè latèque dispersam, inexpiabilem propemodum controversiam de Conceptione Virginis Matris Dei, numquam satis laudandæ, inter utramque, Dominicanam scilicet, & Franciscanam familiam tandem aliquando dirimat, sufferat ac penitùs sepeliat: & hoc tum motu proprio, tum ad instantium partium jugiter pro decisione clamantium supplicantiumque: de quo aliàs. Et hæc summatim de prima parte proposita: quid scilicet actum sit à principio controversiæ circa sententiam Immaculatæ Concep-

cep-

ceptionis in principio, medio, & fine.

Quantum ad secundum, id est, quid dixerint defensores partis adversæ de pia sententia immunitatis Virginis MARIÆ à peccato originali, ex quo contraria opinio *in Dominicanam familiam se recepit, ubi secura conquiescit, omnes ridet, & contemnit, &c.* ut dicit Reverendissimus Pater Turcus: etiam claritatis gratiâ, & ut in omnibus servetur æqualis correspondentiâ, idem eodem modo dividendum est in principium, medium, & finem. Principium enumerandum erit ab anno 1314. in quo scriptum fuit primum opusculum contra Immaculatam Conceptionem usque ad annum 1480. in quo Sixtus IV. ad sedanda scandala, suas promulgavit Decretales: *Grave nimis gerimus, &c.* Medium verò erit ab illo anno usque ad Concilium Tridentinum. Et finis erit usque ad præsentem annum 1661. Primus ergò, qui fecit tractatum integrum pro contraria opinione circa annum 1314. fuit Guilielmus de Gannoco Ordinis Prædicatorum Gallus, de quo agit Joannes Capreolus ejusdem Ordinis in 3. dist. 3. quest. unicâ, sub titulo: *De vera innocentia Matris Dei.* In quo pro sua opinione adduxit quadraginta Auctores, & de pia sententia affirmat esse contra Scripturam & Fidem. Et licet istius non invenerim tractatum, habeo tamen opusculum editum à Petro Aureolo Ordinis Minorum contra prædictum tractatum, *De vera innocentia Matris Dei*, sub titulo: *Repercursorium contra adversarium innocentiæ Matris Dei.* Et incipit: *Justificationem meam, quam cœpi tenere, non deseram, &c.* Ubi refert præcipua, quæ in illo tractatu de Gannaco continebantur. Post istum scripsit Guilielmus Jordanus, sed nescio quid in ejus opere contineatur. Deinde scripsit Joannes de Montesono, cui anno 1387. tam in vespertinis Sorbonicis, quàm in alijs suis defensorijs unicus & præcipuus scopus erat non solùm probare Virginem MARIAM fuisse conceptam in peccato originali, sed hoc esse de Fide, & contrarium erroneum & hæreticum, ut latè videbimus Nodo V. Parùm pòst, scilicet, anno 1359. scripsit duos tractatus contra Immaculatam Virginis Conceptionem ille insignis Inquisitor, qui fecit Directorium Inquisitorum; ubi tot tantaque finxit contra Fratres Minores, Raymundum Lutium, & alios: de quo suo tempore mira detegentur. Iste fuit Nicolaus Eymericus, qui in tractatu 2. dicato Benedicto XIII. (nam primum obtulit Clementi VII.) cujus titulus est: *Contra calumniantes preæminentiam Christi, & Virginis Matris ejus*, in prologo, seu dedicatoria incipiente: *Sanctissimo, ac Beatissimo in Christo Patri, ac DD. N. D. Benedicto dignâ Dei providentiâ Sanctæ Romanæ, ac universalis Ecclesiæ hujus nominis Papæ XIII. Frater Nicolaus Eymeri-*

merici Ordinis Fratrum Prædicatorum Magister in Theologia inutilis, atque Inquisitor in Aragonia hæreticæ pravitatis, &c. Et postquam ibi dixisset plura materialiter & formaliter, parvi quidem momenti, sic prosequitur: *Quibus prælibatis sententijs edocêmur, quod si, & quando in Dei Ecclesia sacro-sancta emerserit aliquod in Fide obscurum, ambiguum, vel suspectum, non ad alium deducendum, quam ad Romanum Pontificem Domini Jesu Christi Vicarium est, & meritò producendum. Sane, Beatissimè Pater, nuper tempore D. Clementis prædecessoris vestræ Sanctitatis, quemdam tractatum satis extensum de peccato originali, & Conceptione gloriosæ Virginis Matris Christi compilavi duodecim articulos continentem, quem tunc ejusdem Domini Clementis Sanctitati corrigendum, approbandum vel reprobandum, rejiciendum seu revocandum destinavi devoto animo meo toto; quem & nunc vestræ Sanctitati in omnibus, & per omnia offero pari modo. Novissimè verò diebus istis, quia, teste Ioanne, novissima hora est; Apostolo etiam acclamante: Nos sumus, in quos fines sæculorum devenêrunt. Ecce, Pater Beatissime, Scribiceti, Pharisæi hæretici insurrexerunt in medium, palàm & publicè prosilierunt, imprudenter & impudenter, improbè & perversè seminarunt buccis crepantibus ore suo pleno, sed polluto, ausu nefario ventilantes, docentes, & dogmatizantes contra præeminentiam, prærogativam, & præexcellentiam Domini Iesu Christi, & gloriosæ Virginis Matris, eamdem præeminentiam, quàm eorum est, calumniantes, denigrantes, & quintuplo offuscantes, contra quos nonnullos processi, & punivi, &c.* Statim infrà declarat, qui fuerint isti, contra quos inquisitoriâ auctoritate, ac severâ punitione processit, & quæ erat eorum hæresis, sic dicens post alia: *Calumniantur me talem, ac tantam superbi; sed qui sunt isti superbi? Vtique hæretici Pharisæi. Hæretici namque ex superbia hæreses exquirunt, concipiunt, & confingunt. Ex superbia hæreses concipiunt, pariunt, & producunt. Ex superbia hæreses dogmatizant, affirmant pariter & defensant. Ex superbia namque in hæresibus pertinaces & contumaces, indurato & obstinato animo perseverant. Cupiunt namque superbi hæretici Pharisæi præ alijs, inter homines singulares, singulariter apparêre. Hi enim superbi, cæci, hæretici Pharisæi calumniantur me, inquit, Virgo* MARIA, *Domini mei, Dei & hominis Genitricis præeminentiam, prærogativam, & præexcellentiam, quàm eorum fas est, obscurant & denigrant detrahendo; & hoc quinque calumnijs meo valori, decori, & honori mendaciter derogando, quæ eorum mendacijs non indigeo, cùm sim plena gratiâ, & veritate: immò sum Genitrix excellentissimæ veritatis. Et nedum calumniantur me, sed in me calumniantur meum Vnigenitum, Dei Patris Primogenitum, mei & omnium Redemptorem, super me, & Creatorem omnium Angelorum, & omnium venerandum, adorandum, & glorificandum in sæcula sæculorum. Prima calumnia & blasphemia, quâ calumniantur me, & filium in me super-*

ſuperbi, & hæretici, inquit Virgo MARIA, *eſt, quòd per quatuor mundi partes crepante tubâ non corneâ, ſed carneâ intonant me in originali culpa non fore conceptam. Hæc eſt gravis calumnia, hæc eſt grandis blaſphemia, &c.* Et his atque alijs ſimilibus eſt totus ille libellus plenus, quorum aliqua videbimus in ſecunda impreſſione SOLIS VERITATIS, & præcipuè quomodò ipſemet fateatur ſe propter iſtam calumniam, blaſphemiam, & hæreſim, *Beata Virgo* MARIA *fuit concepta ſine peccato originali*, dum eſſet Inquiſitor, ſevero ſupplicio affeciſſe aliquos, & propter hoc fuiſſe exiliatum à Regno Aragoniæ, ſicut fuerat exiliatus S. Joannes filius Zebedęi. Iſte autem pro ſua opinione adducit quinquaginta duos Auctores antiquos.

Poſt Eymericum tempore Concilij Baſileenſis anno 1435. ſcripſit P. Joannes de Montenigro Provincialis Lombardiæ ſuas allegationes, probando in eis ſuam opinionem eſſe de Fide, & piam de Immaculata Conceptione hæreticam. Deinde anno 1437. ſcripſit Joannes de Turrecremata illum magnum librum poſtea typis mandatum anno 1547. Romæ, in quo nititur probare piam ſententiam eſſe contra Scripturam, Sanctos Patres, Concilia, & Doctores antiquos, ex quibus adducit centum, per quos probat Conceptionem Virginis MARIÆ non eſſe puram, Sanctam, Immaculatam; ſed potiùs è contrà Feſtivitatem illius non eſſe celebrandam. Poſtea circa annum 1450. ſcripſit S. Antoninus, de quibus latè diximus in SOLE VERITATIS. Circa annum 1470. ſcripſit P. Gyrandus Renerius latiſſimum tractatum contra Immaculatam Conceptionem, qui incipit. *Quia de Epiſtola Bernardi ad Clerum Lugdunenſem per eum ſcriptâ, &c.* Ubi paſſim dicit piam ſententiam eſſe ſomnium, chymeram, erroneam, hæreticam, contra Scripturam Sacram, & omnes Sanctos Patres; & folio 44. addit: *Verùm etiam omnes Doctores illius Ordinis*, id eſt Minorum, *uſque ad Scotum, qui fuit ſaltem in ſtudio Pariſienſi primus ſeminator prædicti erroris, vel ſecùndùm Auguſtinum, dictam perniciem hæreticæ pravitatis, quam ſequuntur multi moderni, ex quadam, ut dicunt, pia devotione ducti; ſed meliùs debet dici, quantum ad Litteratos in Theologia, ex impia devotione ducti. Unde ſicut in primitiva Eccleſia fuerunt quidam Hæretici ex pia, ut dicebant, devotione ducti, qui dicebant, quòd ſub ſpeciebus panis ſtatim, quo tangebant labia peccatoris, deſinebat ſub ſpeciebus eſſe Corpus Chriſti; horrentes quòd Corpus Chriſti intraret ſub illis ſpeciebus ventrem peccatoris; & ſic moti, non ex pia, ſed impia & ficta devotione, negabant veritatem Fidei Catholicæ; ſic nec plùs, nec minùs iſti, &c.* Nota quibus comparet Auctor iſte defendentes myſterium Immaculatæ Conceptionis: & paſſim de hoc habet alia quam-plura, demonſtranda in ſecunda impreſſione SOLIS VERITATIS. Anno 1457. ſcrip-

scripsit quidam incognitus Anonymus Ordinis Prædicatorum librum illum de veritate Conceptionis ad Comitem Petrum de Gambara, cujus initium est: *Veritatem meditabitur còr meum, & labia mea detestabuntur impium.* Et sicut promittit in titulo, sic in toto libro detestatur piam sententiam de Immaculata Conceptione, tamquam impiam, erroneam, & hæreticam. Sed ut cognoscatur brevi compendio, qualis sit totus ille tractatus, transcribo solùm verba, quæ extant 3. viâ partis secundæ Ratione 13. fol. 146. colum. 3. *Ex his enim quadraginta tribus auctoritatibus manifestè claret B. Virginem in originali peccato fuisse conceptam. Omitto alias auctoritates, ex quibus potest idem concludi apertè; sed sufficiant istæ, & quæ in superioribus rationibus adductæ sunt, maximè in* 12. *Ratione* 2. *Viæ. Ecce quàm præclara & aperta Sacræ Scripturæ, & Sanctorum Patrum testimonia, quibus efficacissimè concluditur B. Virginem in originali fuisse peccato conceptam. Aliter enim non pertineret ad redemptionem, pacificationem, & reconciliationem, ac mediationem per Christum factam, qui solus sine pecato fuit, & redemptione non indiguit. Sed quidam fabricatores mendacij sanam doctrinam non suscipientes ad fabulas se converterunt, & sententiam sermonibus imperitis involvunt; dicentes, & obstinatâ fronte prædicantes, Beatissimam Virginem numquam originali peccato infectam fuisse, & tamen ad Christi redemptionem, & salvationem pertinêre. Tales profectò Scripturas Sacras depravant perniciosè, & hæresim Pelagij, Calestis, Juliani suis expositionibus defendunt. Adversùs quos B. Augustinus in libro Iponosticon fortiter clamans dicit: O malum dogma, quod pacis inimicus adinvênit! O dogma pestiferum, quo scinditur unitas Matris Ecclesiæ! O dogma pessimum, quod sub nomine pietatis evertere, & mutare nititur Ecclesiæ Christi fundamenta! O dogma nefandum, cui mille sunt, & mille nocendi artes, quibus Evangelium subvertere conatur! O dogma diabolicum, quod in sui perniciem diversa mendacia fingens provocat ad mendacium veritatem, &c.* Et prosequitur latè vocando nos adversarios veritatis, & piam sententiam errorem perniciosum, deliramentum, insaniam; & totus liber est hujusmodi. Hîc est ille Anonymus, de quo sæpè loquêmur in hoc tractatu; & in auctoritate præsenti solùm pro Nodo notandum est illud verbum: *Dicentes, & obstinatâ fronte prædicantes, Beatissimam Virginem numquam originali peccato infectam fuisse, & tamen ad Christi redemptionem & salvationem pertinêre.* Ergò nostri Auctores semper dixerunt non esse incompatibilem præservationem cum redemptione.

Medium tempus computandum est à Sixto IV. qui anno 1476. sui Pontificatus. 6. promulgavit primam Extravagantem, *Cùm præexcelsa.* Et anno 1481. secundam, *Grave nimis.* Et eodem anno prodijt Bononiæ tractatus Vincentij Bandelli de

Ca-

Castro-novo posteà suæ Religionis Generalis, qui secundò fuit excusus absque anno & loco impressionis; & tertiò Mediolani, anno 1512. semper in 4. ac etiam quartò cum additionibus sui Correctoris, seu Continuatoris anno 1502. Occasio illius libelli, ut in ipso dicitur, fuit illa magna disputatio habita Ferrariæ coram Episcopo & Duce Hercule Estensi in proprio Palatio cum fratribus Bartholomæo Feltrensi Ordinis Minorum, & Patre Cæstario Magistro Ordinis servorum Beatę MARIÆ. Quanta autem in isto libro sint contra piam sententiam, & illius defensores, superant hujus parvi libelli magnitudinem: quarè solùm referam aliquorum capitulorum titulos. In 34. in quo incipit probare suam conclusionem sic inquit: *Omne dictum, quod contradicit Sacræ Scripturæ, est impium; sed opinio, quæ dicit B. Virginem non fuisse conceptam in peccato originali, contradicit Sacræ Scripturæ: igitur talis opinio non est pia. &c.* In cap. 35. & secundâ ratione: *Omne dictum, quod contradicit auctoritatibus Sanctorum ab Ecclesia approbatorum, est impium; sed propositio, quæ dicit B. Virginem non contraxisse originale peccatum, contradicit auctoritatibus Sanctorum, &c. ergò est impia, & non pia.* Et eisdem verbis discurrit per titulos alios capitulorum, ut videre est in SOLE VERITATIS. Item infrà folio 161. cæpit impugnare Extravagantem, *Cùm pręexcelsa.* à sex annis tantùm publicatam. Relinquendo tamen hæc omnia, interest pro Nodo clausulam unam transcribere ex prologo ad Ducem Herculem, ubi inter alia sic inquit: *Quod ubi eorum, quos suprà memoravi, attigit aures, clamoribus cœperunt templa complere, ineptissimas voces depromere, vesanâ mente desipiscere, ac veluti delirantes Divinam detestando veritatem, in Sanctissimos clarosq; viros desævire. Et quo seminandi erroris sui major se causa offerret, forum eaq; loca, quibus advertebat in-eruditam vulgi frequentiam, assiduè perlustrabant (vulgi enim audaciâ contenti peritas Doctorum aures aspernabantur) atque usque adeò eorum operâ perniciosus error ille increverat, ut popularium multi venenatis illorum illecti fabulis, Virginem Sacram assererent de Spiritu Sancto fuisse conceptam, minimeq; pretioso Christi sanguine redemptam inverecundâ fronte latè prædicarent. O scelus in-auditum; O facinus detestandum! O stultas mentes! O pectora cæca! O deliramenta nequitiæ! Unde (æterne genitor) funestum hoc virus obrêpit, &c.* Multa quæ hîc desunt vide in SOLE VERITATIS. Anno 1502. ut dixi, prodijt liber iste Bandelli cum multis additionibus, & marginalibus notis, apposuitque iste Continuator seu Corrector aliqua de novo in integrum, ut fuit Decretum Concilij Basilëensis, Extravagantem secundam, *Grave nimis*: ubi vocatur Conceptio Immaculata; ex quo constat quòd non fuerit à nobis ficta. Apposuit etiam visionem illam de statuâ Nabucho-

dono-

donosoris ostensâ S. P.N.Francisco, sed quâ intentione, ipse videat. Item in principio apposuit epistolam ad omnes fratres sui Ordinis, in qua inter alia inquit: *Duellum autem hoc non leve, immò gravissimum; non debile, sed maximum judicandum est; ex quo non in hostes, sed in cives; non in hæreticos aut infideles, sed in Catholicos, in Christi tamen via sub quadam devotione, ac Sanctitatis imagine errantes insurrexit. Bellum inquam grande, quod jam à priscis temporibus Patres nostri veluti Fidei non modò cultores, immò custodes & defensores pro tuendâ unicâ Christi & Immaculata Conceptionis prærogativa aggressi sunt, &c.* Et de hujusmodi extant in illa epistola plura alia.

Ante istum correctorem Bandelli anno 1494. scripsit Pater Petrus de Vincentia tractatum de Conceptione Virginis MARIÆ, insertum in catena aurea S. Thomæ: & est quoddam compendium Vincentij Bandelli nullâ mutatâ syllabâ, quoad auctoritates Sanctorum, atque Doctorum. Tractatulus iste his nostris temporibus ter fuit reimpressus, Tolosæ, Panormi, & Venetijs, qui etiam condemnat ut hæreticam piam sententiam.

Inter omnes relatos singularis fuit Thomas de Vio Cajetanus, qui in suo tractatu anno 1515. ad Leonem X. ipsam piam opinionem ut probabilem admisit: licet non careat alijs censuris, de quibus in SOLE VERITATIS. Sed statim surrexit contra ipsum, & piam sententiam Reverendissimus Pater Bartholomæus de Spina Magister Sacri Palatij cum duobus tractatibus, uno sub titulo: *De universali corruptione generis humani seminaliter propagati, &c.* elaborato anno 1525. sed impresso Venetijs cum alijs anno 1535. altero directè contra Cajetanum, quia dixerat piam opinionem esse probabilem sub hoc titulo: *Tractatus contra opusculum Cajetani de Conceptione B. MARIÆ Virginis.* Præter istos duos, qui modò extant, edidit alterum opusculum contra Immaculatam Virginis Conceptionem, ut ipsemet fatetur in primo opusculo, de universali corruptione cap. 4. quartæ partis fol. 70. col. 4. Nam loquendo de propositionibus inquit: *Et alias plures, quarum ad hoc ipsum propositum in alio nostro libello, dum juvenis essem, edito mentio fit, per singulas accuratiùs, &c.* Quæ autem dixit quando juvenis, colligi possunt ex aliquibus assertionibus ab ipso prolatis quando senex. Etenim præter illa, quæ dixit de Summo Pontifice Sixto IV. circa illas Decretales, *Cùm præexcelsa*, & *Grave nimis*, de quibus superficialiter propter supremam dignitatem, & venerandam Religionem locuti sumus in SOLE VERITATIS, post omnia ibi relata ex parte 5. de Pontifice materialiter hæretico, deposito in cælo, concludit sic: *Modò ex prædictis ad propositum descendendo patet manifestissimè, omnes homines ab Adam seminaliter propaga-*

pagatos contrahere de facto peccatum originale, &c. Qui enim hoc negaret, jam sacris litteris sacrisq; Concilijs contradiceret, & esset formaliter hæreticus, Religioni Christianæ infestus, & Fidei apertissimus inimicus, juxta verba Augustini; sicut etiam & olim Pelagiani fuerunt, ut ex determinatis in quæstione cuilibet potest esse manifestum. Unde si Sixtus in sua Extravaganti contrarium sentiret, aut sentiendum præciperet, procul dubio hæreticus esset, & consequenter à Pontificali dignitate dejectus tam quoad Deum, quàm quoad Ecclesiam: cùm hæc omnia sint ab Ecclesia jam vulgata, & in Concilijs sub anathêmatis damnatione determinata; & nullum ligaret ab eo fulminata sententia. Sed neque etiam verus Papa posset præcipere, ne quis hanc prædicet veritatem; quoniam eminet necessitas Fidei confitendæ, vel prædicandæ, &c. Beatam etiam Virginem fuisse à peccato redemptam supponit Ecclesia secundùm Fidem tenendum, sed fuisse à peccato de facto contrahendo, eo quòd sit Mater Christi, excipiendam; licet in rei veritate falsum sit, & hæreticum, quia tamen non est adhuc per Ecclesiam specialiter decisum, quòd hoc expressè sacris litteris contradicat, aut Conciliorum adversetur Decretis, & nonnulli putent in sacris litteris exemptionem fieri, &c. Et post alia istis similia concludit sic: *Asserere autem, quod verum est, & Fidei consentaneum, immò in Ecclesia prædicandum ut ad Fidem pertinens, non potest Summus Pontifex inhibere, aliàs esset Fidei inimicus, non defensor, quod de nullo indubitato Pontifice audeat quis efferre. Unde non potest Pontifex præcipere simpliciter & absolutè, ne aliquis asserat, eos, qui tenent B. Virginem esse conceptam vel non conceptam in peccato originali, esse hæreticos, nec determinare has assertiones omnibus modis esse falsas, sed solùm aliquo modo, vel sensu paulò inferiùs explicando, &c.* Si radicitùs essent examinanda, quæ in hac sola auctoritate dicit Rss. P. M. Sacri Palatij Spina contra supremam dignitatem Summi Pontificis, alter liber necessarius esset; sed cùm noster scopus in hoc libello solùm sit proponere, quæ hucusque dicta sunt ab Auctoribus Ordinis Prædicatorum, omnia concedere, & nulli contradicere, transeant illa: attamen Catholici, & docti possunt istas & alias hujus Scriptoris propositiones pro suo captu ruminare, ubi sola potest esse controversia, an sint omnes ejusdem generis, vel aliqua ab universali illa corruptione excipiatur.

Anno denique 1547. typis mandatus prodijt liber Turrecrematæ de veritate Conceptionis Virginis: ubi Pater Albertus Duimius discipulus Reverendissimi P. Bartholomæi de Spina, ad finem prædicti libri dixit & affirmavit in quodam parvo opusculo, quòd ex hac propositione: *Virgo* MARIA *fuit concepta sine peccato originali*, fuissent disseminati in Ecclesia Dei quinquaginta octo errores magni, & maximi in Fide, atque nonnullæ blasphemiæ, quas enumerat sigillatim, de quibus etiam nos latissimè in RADIIS SOLIS

VERITATIS illustrantibus tum sententiam communem pro, tum opinionem singularem contra. Et hæc de medio.

De fine dicimus, quòd post Concilium Tridentinum etiam aliqui dixerint esse de Fide Virginem MARIAM contraxisse peccatum originale de facto, & contrarium asserere esse hæreticum; ut P. Paulus Gryssaldus in Catalogo Auctorum pro sua opinione in libro impresso Venetijs anno 1587. in 4. P. Joannes Dominicus Montagnollus in opere Theologico impresso Neapoli anno 1610. in folio, etiam aliqua dicit, ut videbimus infrà suo loco. Doctores Salmanticenses in illo libello pro doctrina Sancti Thomæ excuso anno 1632. in 8. ut persuadeant votum & juramentum, inter alias adducunt hanc rationem seu paritatem: *Multæ & insignes communitates jurant opinionem sanctam, & piam* Immaculatæ Conceptionis *B. Virginis, & inter eas Academia Salmanticensis; hoc juramentum est in aliquod præjudicium doctrinæ S. Thomæ, & ordinis Dominicani, nullus tamen super illud litem movit.* Non curemus de asserti veritate; quia non tantùm unam, sed multas lites excitarunt: sed admittamus illud, quòd iuramentum de Immaculata Conceptione tuenda fuerit in aliquod præjudicium doctrinæ S. Thomæ, & Ordinis Dominicani. R.P. Dominicus Gravina in tomo 4. suarum Catholicarum præscriptionum impresso Neapoli anno 1639. quæst. 6. art. 3. sub quodam palliato titulo contra hæreticos, movit à fundamentis quæstionem: & licet multa ab ipso prolata pertineant ad præsentem libellum, illa relinquimus pro RADIIS SOLIS VERITATIS: & hîc solùm notamus quòd à pag. 374. usque 415. nitatur probare sententiam de Immaculata Conceptione usque modò non esse approbatam ab Ecclesia, immò neque receptam, aut admissam, sed tantùm permissam. Prior libellator Romanus illud suum rescriptum editum post annum 1644. ad Eminentissimos Cardinales, sic incipit: *Ad agnoscendum, quàm providè Sancta Romana, & Universalis Inquisitio decrevit titulum,* Immaculatæ, *non esse addendum Conceptioni, sed Virgini; annotanda maximè est diversa acceptio hujus nominis,* Conceptio, *ante Gregorium XV. & post illum. Licet enim nomen,* Conceptio, *in suo proprio significato solùm importet formationem fœtûs in utero, ante Gregorium tamen apud multos idem valuit usus hujus nominis,* Conceptio, *quòd* Conceptio Immaculata. *Unde Fratres Prædicatores ad fugiendam omnem æquivocationem, & meliùs propriam sententiam explicandam, utebantur voce,* Sanctificationis, *& cavebant à nomine,* Conceptionis, *quasi idem importaret,* Conceptio, & Immaculata Conceptio; *& ideò contenderunt fautores Immaculatæ Conceptionis apud eumdem Gregorium, ut præciperet omni-*

omnibus, quòd in celebratione Festivitatis non alio, quàm Conceptionis *nomine uterentur: quod Pontifex, ut cultus esset magis uniformis, concessit innuens nomen* Conceptionis *esse de se indifferens ad utramq; sententiam, &c.* Hoc idem postea confirmavit secundus Libellator dicens: *Ante Decretum fæl. record. Gregorij XV. de officio recitando sub nomine,* Conceptionis, *retentâ à Dominicanis voce,* Sanctificationis, *ex nominum distinctione inferebatur opinionum distinctio, ita ut* Conceptio *præservationem apud ejus vocis assertores importaret;* Sanctificatio *verò alteram sententiam exprimeret. Itaque tunc idem erat apud illos dicere,* Conceptio, *ac* Immaculata Conceptio; *& Fratres Prædicatores à nomine* Conceptionis, *&* Immaculatæ Conceptionis *æquè abstinebant, &c.* Et parùm infra: *En ergò temporum distinctio necessariò attendenda: siquidem aliquando idem erat dicere apud plures,* Conceptio, *&* Immaculata Conceptio, *& post Gregorium non idem sonat.* Recipiendum est ergò ut principium jam apud ipsos stabilitum, quòd ante Gregorium XV. idem esset dicere præcisè *Conceptio* Virginis MARIÆ, ac si diceretur expressè, *Immaculata Conceptio.* Cùm ergò habeamus hanc partem; de alia, scilicet, quòd à tempore Gregorij vox, *Conceptio*, facta sit indifferens, (licet falsissimum sit) non curamus. Idem Libellator num. 32. fatetur, quòd Summi Pontifices, licet dederint in aliquibus Bullis titulum *Immaculatæ* ipsi Conceptioni, hoc fuit *recitatione, non tamen illi diffinitivè adhærendo.* Et concludunt sic: *Recentiora ergò ex utraque parte sequenda sunt: nam si vetusta revolvantur, plura multò pro Fratrum Prædicatorum, hoc est, Sancti Thomæ sententia, quàm pro opposita stabunt, quæ modò reticentur, cùm de principali quæstione non agatur. Nec nos ad apocryphas Apostolorum diffinitiones, ad confictas revelationes, ad somniata miracula, ad Bullas adulteratas recurrimus.* Nota hæc ultima verba, quia sunt præcipuè in hoc libello inculcanda, non per ordinem ad revelationem S. Catharinæ Senensis, aut miracula patrata in civitate Bernensi, quorum hîc non est locus; sed per respectum ad doctrinam S. Thomæ, de qua inquirimus, an Apostolicæ diffinitiones pro ipsa adductæ sint apocryphe, revelationes confictæ, miracula somniata, & Bullæ Summorum Pontificum adulteratæ, ut infrà de unaquaque sigillatim demonstrabimus.

Sed loquendo jam de hoc novissimo tempore Reverendissimus Pater Thomas Turcus in tractatu contra Immaculatam Conceptionem laborato anno 1648. ut diximus suprà in Cortice, post plura fol. 35. inquit: *Colligere ergò facilè licet, ex Conceptionis Festo nullum argumentum validum inferri posse ad vincendam sententiam Sanctitatis Conceptionis, nisi piæ credulitatis: quod ut adversarijs parùm prodest, ut suam sententiam propugnent, ita nobis ut nostram defendamus, &c.* Et infrà fol. 37.

adductâ clausulâ ex prima Decretali Sixti IV. *Cùm praexcelsa* sic concludit: *Vides laudari, & de pietate commendari ordinationem illam, seu contexturam officij Conceptionis à Nogarolo compositam? Qua ex re, ut sæpiùs notavimus, nihil aliud colligent adversarij, quàm per Sedem Apostolicam sententiam illam ut piam, & devotam commendatam fuisse, ventosaq;, & ampullosa illa epitheta esse, quòd illa sit canonizata, quòd sit proximè diffinibilis, quòd quasi de Fide certa sit, & indubitata, &c.* Veritatem dicit in illo verbo: *Qua in re, ut sæpiùs notavimus*; quia totum suum opusculum dirigit ad hoc, ut notet ex nullo capite auctoritatum, Sanctorum Patrum scilicet, Revelationum, Miraculorum, Summorum Pontificum Decretis, Constitutionibus, Bullis, Indulgentijs, Privilegijs, Religionum erectionibus, votis, juramentis, & statutis, ac denique Ecclesiæ universalis officijs Ecclesiasticis, Breviarijs, Missalibus, &c. constare, hucusque piam sententiam de Immaculata Conceptione esse approbatam, vel receptam in Ecclesia, aut admissam per Sedem Apostolicam; sed ad summum ex omnibus illis in tantum numerum conglomeratis undique atque collectis haberi eam solùm commendatam fuisse, ut piam, & devotam: omnia enim alia, quæ extra istam meram pietatem, & nudam devotionem esse dicuntur, ventosa quædam sunt & epitheta ampullosa.

His omnibus ultimam clavem imponit R. P. Thomas Leonardi Mosæ-Trajectinus Ordinis FF. Prædicatorum (sicut omnes alij suprà relati) Sacræ Theologiæ Doctor, & Universitatis Lovaniensis publicus professor, qui in libro sub hoc titulo: *Angelici Doctoris Divi Thomæ Aquinatis sententia, &c.* impresso hoc an. 1661. in folio Bruxellis, fol. 123. cap. 15. de causa transmissionis peccati à parente in prolem sub hac propositione: *Traductio originalis peccati fit per traductionem corporis cum libidine seminati*: & introductis tribus auctoritatibus S. Thomæ, tractat quæstionem ex professo. Deinde sub hoc titulo: *Digressio ad subjectam Dorschæi thesim: Beata Virgo in originali peccato concepta est.* Sub capite, nomine, & persona illius hæretici Dorschæi dicit sequentia.

Proponit primò Ecclesiam justis de causis indixisse Patribus Prædicatoribus silentium in actibus publicis, quod non habent assertores piæ sententiæ. Nec ex indictione silentij, inquit, intelligitur contrariam opinionem esse reprobatam. Et assignans causam, quare silentium fuerit ipsis impositum, inquit: *Hujusce ergò strictioris silentij impositi causa est, ut patet ex Bullis Sixti IV. Pij V. Pauli V. & Gregorij XV. submotio rixarum, jurgiorum, dissensionum, atque scandalorum, quæ occasione assertionis affirmativæ oriri referebantur.* Et concludit sic: *Silebimus, silebimus, donèc placuerit Sanctissimo laxare ora nostra in laudes Virginis, docendo nos* ex-

ex cathedra veritatem, ad quod summoperè anhelamus. Non enim existimamus consultum adorare, quod nescimus. Habitâ autem Sanctę & Apostolicę Sedis decisione, adorabimus in Spiritu, & veritate, &c. Non enim consultum judicant homines adeò docti, ac attenti adorare, quod nesciunt; sed quando Summus Pontifex ex cathedra docuerit veritatem Conceptionis, adorabunt in Spiritu, & veritate, quousque silent, & silebunt in illo strictiori silentio ipsis imposito, non quia sententia pia sit vera, & contraria falsa, sed ad sedandas rixas, & scandala, non quæ in rei veritate orta fuerant, sed quæ oriri referebantur. Prosequitur infrà: *Indecens namque est pro re incerta, & nondum ab Ecclesia diffinita, tamquam pro aris, & focis certare. Pro Fide etiam cum vitæ discrimine pugna sit; pro his, quæ Fidei non sunt, sit pugna, si ita placet, sed incruenta, &c. Porrò ex præclaro isto discursu in primis elûcet, nondum à Romana Ecclesia, & Apostolica Sede esse decisum, quid de Conceptione gloriosissimæ Virginis Genitricis Dei tenendum sit, sed liberam unicuiq; facultatem esse relictam opinandi hujus controversiæ quamlibet partem, prout magis pium, vel magis probabile esse judicaverit. Hoc enim testantur Summi Pontifices suprà allegati, &c.* Et refert aliquos Summos Pontifices. Deinde ut solvat impudentissima mendacia Joannis Pomeriani, Martini Kemnitij, Matthiæ Illyrici, Tilmani Heshustij hæreticorum, affirmantium esse articulum Fidei apud Catholicos, Virginem MARIAM fuisse conceptam sine peccato originali, eamque perperàm defendi contra verbum Dei, respondet Pater Leonardi sic. *Sed velim ab illis puri verbi Dei crepatoribus ostendi ex eodem Dei verbo expressam sententiam, quâ Beatissima Virgo dicatur concepta in peccato originali. Ostendent quidem generales sententias, quibus unicus tantum homo Jesus Christus à Spiritu Sancto conceptus excipitur: sed generales illæ de originalis peccati contagio ab omnibus (excepto unico Christo) contracto, accipi possunt sensu quodam, qui Virginem Christi Matrem non subjiciat corruptioni, & contagio peccati originalis, sed tantùm debito contrahendi illud, nisi ex speciali gratia à Deo in primo instanti animationis fuisset præservata. Christus verò non ex gratia, sed ex vi Conceptionis fuit immunis à peccato.* Nota qualiter ad solvendum argumentum quatuor hæreticorum, recurrat ad veram sententiam de præservatione Virginis.

Denique proponit hoc argumentum: *Ex eo, quòd Ecclesia celebrat Festum Virginis sub nomine Nativitatis; S. Thomas, cæteriq; Doctores concludunt B. Virginem fuisse Sanctam in sua Nativitate. Ergò similiter ex eo, quòd Ecclesia celebrat Festum Virginis sub nomine Conceptionis, rectè infertur ipsam fuisse Sanctam in sua Conceptione.* Oppressus hujus argumenti vi in alias se conjecit angustias, de quibus aliquas dicemus infrà in Nodo de officio Ecclesiastico. Nam pro nunc loquendo de doctri-

na S. Thomæ, & ſententia Conceptionis in communi, ſolùm duæ ultimæ faciunt ad rem. Prima ſic ſe habet: *Notandum autem, quòd S. Thomas ſolùm habeat iſtam propoſitionem in argumento, ſed contra: ubi non ſemper ſolet efficaciter & juxta propriam mentem argumentari: nam etiam aliquando ſolvit argumentum, ſed contra; ſed ponit illud argumentum, ut quæſtio propoſita in utramque partem ventiletur, atque ita hìc ex ſuppoſitione, quòd B. Virgini exhibeatur cultus in ſua Nativitate, infert eam tunc fuiſſe Sanctam.* Exiſtimo quòd nihil abſurdius in re ſcholaſtica, & à doctrina S. Thomæ magis devium hucuſq; excogitatum fuerit. Sed admittamus, quòd Angelicus Doctor ineſficaciter argumentatus ſit, ac ex ſuppoſitione ibi loquatur, & quòd ſit inſtantia vaga, & non reſolutio propria; ſaltem non poterunt effugere à Nodo indiſſolubili, de quo infrà. Secunda ſolutio P. Leonardi ſic ſe habet: *Vrgebis Sixtum IV. in capitulo, Grave nimis, aſſerere quòd S. Romana Eccleſia ſpeciale, ac proprium officium de Conceptione ordinaverit. Sed reſpondeo, illud non eſſe intelligendum de ordinatione officij, quatenùs in eo dicitur* Conceptio Immaculata, *ſed quatenùs habetur* mira, *&* Eccleſiæ utiliſſima, *ut propterea gratiæ, & laudes referantur Deo, ut dicit in Conſtitutione: Cùm præexcelſa. Quæ autem dicuntur ibi de* Immaculata, *tamquam devotioni populi accommodata, & in pia credulitate fundata, laudat, & commendat. Indulgentiæ etiam, quarum ſuprà ſit mentio, non opinioni, ſed devotæ illius Feſti celebrationi conceſſæ ſunt.* Nota illud: *In capitulo, Grave nimis:* neſcio ubi invenerit P. Leonardi iſtud novum & inauditum capitulum. Quis enim umquam vel dixit, vel audivit dicentem: Sixtus IV. *in capitulo: Grave nimis*? ſicut & illud: quòd Summus Pontifex ordinaverit officium, prout Conceptio dicitur *mira*, non prout dicitur *Immaculata*, cùm in toto officio illo numquam Conceptio dicatur *mira*, ſed tantùm in Bulla approbationis officij? Sed concedamus totum, quia hìc non controvertimus de præmiſſis, ſcilicet Cortice, & Virga, doctrina S. Thomæ, & ſententia immunitatis; ſive interim ea, quæ de illa dicta ſunt ab Auctoribus Ordinis Prædicatorum ſint vera, & quæ ſcribunt de immunitate ſint falſa, ſive non. Ex ſupra-dictis in communi pro utraque, doctrina ſcilicet, & ſententia Immaculatæ Conceptionis, argumenta reſultantia ad hominem, & ex conceſſis tamquam Nodi indiſſolubiles, ſunt ſequentia.

PRO

PRO NODO

§. TERTIUS.

EX principijs in communi positis pro Doctrina S. Thomæ, & sententia immunitatis Virginis MARIÆ etiam in communi, deducitur argumentum à parte contraria factum esse indissolubile, hoc modo discurrendo. Et sit.

NODUS PRIMUS.

Omnis doctrina Sancti Thomæ ut vera & Catholica, est à Summis Pontificibus & Ecclesia recepta & approbata, sicut decreta Conciliorum generalium; sed in multis suæ doctrinæ locis dicit Sanctus Thomas Virginem MARIAM fuisse conceptam in peccato originali: ergò verum est & Catholicum, à Summis Pontificibus receptum, & ab Ecclesia approbatum, quòd Virgo MARIA in sui Conceptione contraxerit peccatum originale. Quòd autem Nodus iste sit indissolubilis, patet: Nam syllogismus est in forma & figura ritè dispositus; & concessis majori & minori, non potest negari consequentia; quia esset summa stultitia & ignorantia principiorum. Si recurrimus ad præmissas, qui negaret majorem, dicendo doctrinam S. Thomæ non esse ut veram & Catholicam, seu canonicè approbatam ab Ecclesia; sed tantùm commendatam, tamquam utilem & necessariam, &c. esset servus Nequam, detractor famæ Sanctissimi Doctoris, denigrator illius gloriæ, cavillator Summorum Pontificum, &c. Si concessâ majori, descendimus ad minorem, & illam volumus negare, dicendo S. Thomam expressè & formaliter non dixisse Virginem MARIAM contraxisse peccatum originale in anima in primo instanti suæ formationis, sed tantùm in causa & debito; quia loquitur de carnis infectione, libidine & concupiscentia primæ generationis, aut contagione morbidæ qualitatis, &c. improperabimur ut idiotæ, sine scientia, intelligentia, aut discursu; quia hoc evidenter constat non ex uno aut altero loco doctrinæ S. Thomæ, sed ex viginti. Quomodò ergò solvendus erit Nodus iste? Major & minor non possunt negari, quia esset ponere in cœlum os suum in doctrinam, scilicet, S. Thomæ. Consequentia non potest concedi, licet sit in forma disposita, quia ex illa maculatur Sanctissima Dei Mater MARIA. Quis igitur solvet Nodum istum? Si negamus majorem vel minorem, solvimus à culpâ, maculâ, & peccato ipsam Dei Matrem & Reginam Angelorum MARIAM;

sed

ſed læditur doctrinâ Sancti Thomæ, quòd Dominicani non patiuntur. Si concedimus majorem & minorem, doctrina manet illæſa, ſed maculata Dei Mater, quòd Eccleſia non permittit, nec Franciſcani poſſunt ferre : & ſic in tota Sacra Theologia ſolum argumentum hoc manebit indiſſolubile, niſi Deus provideat de remedio; & Magnus ALEXANDER iſtud vel ſolvat, vel ſcindat.

NODUS SECUNDUS

Tota Doctrina S. Thomæ continetur in ſeptendecim tomis, vel viginti tribus; & iſta ſeptendecim librorum corpora fuerunt formata & diſpoſita ſine ullo prorsùs errore, defectu, labe, macula, &c. & quòd unicus Dei liber, in cujus corporis membrana ſcriptum fuit unicum ſolùm Verbum ęternũ operatione Spiritûs Sancti, in ſua prima formatione & diſpoſitione habuerit errorem, defectum, maculam & culpam; non eſt parva innodatio. Quòd in illis ſeptendecim libris ſint opuſcula ſeu tractatus diverſi centum ſeptuaginta, & in iſtis quęſtiones, articuli, opiniones, argumenta, concluſiones, objectiones, ſententiæ, verba, dictiones, ſyllabæ & litteræ ſine numero, in omni ſcientia, & materia Divina & humana; & omnia iſta ſint approbata, confirmata, & recepta ut vera, Catholica, & canonica; in cælo à Chriſto Domino, Beata ejus Matre, & alijs Sanctis : in terra ab Eccleſia, Summis Pontificibus & alijs, ut infrà videbimus; & hoc non quomodocumque, ſed unâ approbatione in communi, & quatuordecim particularibus : & hæc unica ſententia, concluſio, ratio, ſeu propoſitio; MARIA *fuit concepta ſine peccato originali*, pertinens ad puritatem, excellentiam, gloriam, & honorem Sanctiſſimæ Dei Matris, in qua nihil Ariſtotelicum, aut Platonicum, ſed totum Divinum & Deificum invenitur, poſt ſeptendecim ſæcula laborando ſtrenuè ad ipſius confirmationem pluſquam centum ſeptuaginta mille ingenia uti SS. Patrum, Summorum Pontificum, Doctorum, Expoſitorum, atque Concionatorum; & de qua ſola ſcripti ſunt plures libri, tractatus, opuſcula, ſermones, capita & ſententiæ, quàm litteras habeat S. Thomas in ſuis ſeptendecim vel viginti tribus libris; quòd inquam, hæc reperiatur hodie tantummodò ſub quadam piâ credulitate, devotione levi, dubia, incerta, indeterminata, excluſa, & rejecta ab Eccleſia : & quod plus eſt, quòd à ſexcentis quinquaginta annis nec unam aſſecuta fuerit approbationem ſeu confirmationem in cœlo, aut in terra à Sanctiſſimo vel à non Sancto; & à trecentis ſolùm annis habeat doctrina S. Thomæ quatuordecim ſingulariſſimas approbationes; Nodus mihi difficilis apparet.

NODUS TERTIUS.

In operibus doctrinæ Sancti Thomę continentur quàm plura opuſcula,

quæ

quæ non ſunt Angelici Doctoris; ſed edita ab aliquibus fratribus incognitis, dubia, incerta, falſa, aliena & ſpuria, ſed Sancto Thomæ solùm adſcripta, ut ſuprà manet ex ipſiſmet Auctoribus Dominicanis demonſtratum: & quia opera iſta, ſententiæ, & verba in illis contenta fuerunt impreſſa ſub nomine S. Thomæ, ſunt recepta & approbata, & ſic debent recipi ab omnibus, tamquam Catholica & vera, ita ut de aliqua ſententia dubitare, vel ab illa recedere, vel illi contradicere, ſit nefas, piaculum, ſcandalum, & nequitia magna, quia in iſta non eſt libera facultas eligendi magis pium, aut ſequi magis probabile; ſiquidem omnia & ſingula edita ſub nomine S. Thomæ, licet nihil aliud habeant commendationis, niſi quòd fuerint ſubſcripta ejus nomine (licet in rei veritate non ſint opera illius) ſunt Sancta, Sanctiſſima, Divina, &c. Sententia autem de Immaculata Conceptione Matris Dei, nec eſt Divina, ſed purè humana, ſicut aliorum hominum, nec Sanctiſſima, immò neque Sancta, ſed fœda & maculata in conſpectu Dei & hominum, propter peccatum reproba, & maledicta: & in ea poſt tot Summorum Pontificum decreta, ſemper eſt libera facultas eligendi, ſequendi & opinandi, quod unicuique magis placuerit. Inſuper quòd nomen S. Thomæ habeat hoc privilegium, ut valeat hæc conſequentia: *Hoc eſt opus editum ſub nomine Sancti Thomæ*, ergò *eſt Sanctum, purum, & ab omni errore, & defectu immune:* & quòd nomen Dei Matris Mariæ non habeat, nec habere potuerit ſaltem ſimile privilegium, ut poſſimus in veritate dicere: *Hæc Conceptio, ſeu corporis & animæ unio eſt opus & primum opus* Mariæ, *ergò fuit opus Sanctum, purum, & ab omni errore & defectu immune*: & quòd in eadem ſchola, ubi conceditur illud de Sancto Thoma, negetur hoc de Beata Maria; Nodus videtur mihi non facilè ſolubilis.

Nodus quartus.

Quod eſt conceptus mentis, & ſapientia in Doctore Eccleſiæ, eſt Conceptus ventris, & puritas in Matre Dei. Doctrina non pertinet ad eſſe Doctoris, ſed ad operari: Unde approbatio eſt prædicatum non naturæ, ſubſtantiæ, individui, animæ, ſeu perſonę S. Thomę; ſed eſt effectus intellectus illius, vel alicujus accidentis excellentia. Conceptio è contrà non pertinet in Virgine Maria ad operationem, ſed ad eſſe, immò ad primum eſſe. Unde prædicatum, *Immaculata*, aut *immunis*, non eſt accidentis, vel effectus gloria; ſed tranſit ad ſubſtantiam, individuum, animam, & perſonam propriam B. Virginis. Hæc omnia ſcholaſtici explicant duobus terminis: in primo modo dicendi per ſe, vel in quarto modo dicendi per ſe. Hoc ſuppoſito: Si eſſet aliquod prædicatum, gratia, privilegium, vel donum, quod eſſet

possibile utrique, sive sit hoc, vel illud, (de quo modò non curamus, quia loquimur solùm generaliter & in communi) & Deus, vel homines gratuitum illud donum possibile utrique tribuerent de facto, & in re doctrinæ S. Thomæ, & non Conceptioni Virginis; ille, vel illi plus diligerent, vel plus æstimarent, seu majus meritum crederent esse in accidente S. Thomę quàm in ipsa persona Virginis. Dicere vel excogitare, quòd in Sancto Thoma, vel aliquo prædicato ejus accidentali fuerit excellentia, vel prærogativa absoluta, cujus capax esset Virgo MARIA, quæ tamen in ipsa non reperitur, esset ponere Nodum indissolubilem inter Fidem & doctrinam S. Thomæ. Angelicus Doctor affirmat in tertio sententiarum, & in tertia parte Virginem MARIAM fuisse sanctificatam in utero, non ob aliam rationem, nisi quia hoc fuit concessum Joanni Baptistæ & Hieremiæ; sed de doctrina S. Thomæ dicitur, quòd fuerit Sancta, pura & Immaculata, sine ullo prorsùs defectu, aut errore, semper vera, numquam falsa; pro quolibet tempore, instanti, & momento; in principio, medio, & fine: ergò hoc etiam affirmandum erit de B. Virgine MARIA: aut tenentur præferre doctrinam S. Thomæ sanctitati Joannis, immò & puritati Dei Matris. Qui nolunt admittere unum errorem in doctrina S. Thomæ antequam per ducentos annos esset denunciatus Doctor Ecclesiæ; quomodò admittunt culpam unam in Matre Dei antequam actu esset Mater ejus per tredecim annos? Quia Sanctificatio quæ fuit in anima B. Joannis debuit esse in anima Virginis secundùm doctrinam Angelici præceptoris; & immunitas ab omni defectu, quæ est in doctrina S. Thomæ, non potest esse in Virgine MARIA secundùm discipulos illius, quia hoc est privilegium doctrinę S. Thomæ, nulli alteri concessum, nec concedendum. Et Nodus iste estne tam facilè solubilis?

NODUS QUINTUS

Quæ proponit Rss. Pater Thomas Turcus in sua latissima auctoritate positâ in Virga de minùs pia opinione, plena sunt Nodis undique indissolubilibus. Nam illa: *Tot pugnantium studijs exagitata, tot arietibus impetita, tanto ardore impugnata, inexpugnata, inexpugnabilis semper extiterit, instar palmæ superior evaserit, omniumq; conatus, qui miris modis eam, vel opprimere, vel evertere curarunt, eluserit, &c.* nescio quam veritatem habeant. Nam discurrendo per omnes pugnas & præcipuas controversias in hac materia habitas; & incipiendo à prima & præcipua in Gallia, quando P. Joannes de Montesono & discipuli ejus aperto marte dimicarunt contra Universitatem Parisiensem, tot fuit eruditissimis studijs exagitata, arietibus argumentorum impetita, atque ardore devotionis impugnata,

nata, ut ipsa expugnata à trunco fuerit in terram projecta; ita ut, cùm se videret victam, dejectam, & profligatam an. 1387. ab illa insigni Academia, & Civitate Parisiensi, noctu aufugerit ad Civitatem Avenionensem, ubi curia Romana residebat. Sed ibi secundò à Clemente VII. & Cardinalium consistorio adeò fuit restricta juridicè, & ad tam miserum statum redacta, ut coacta fuerit iterum aufugere; ita ut numquam ampliùs ausa fuerit comparêre in Gallia; quousque tempore Concilij Basileensis, sociata Patribus Montenigro & Turrecrematâ, iterum faciem suam ostenderit; & à planta pedis usque ad verticem capitis armata palàm processerit ad bellum. Sed antequam perveniret ad ultimum conflictum diffinitionis, & exiret in campum Decretum illud adeò favorabile pro pia sententia, etiam clandestinè & nullo sciente à conspectu illorum Patrum aufûgit ad Romanam curiam anno 1438. Postea an. 1480. tempore Sixti IV. apparuit in Lombardia velatâ facie in Anonymo & revelatâ in Vincentio Bandello de Castro-novo, ad novum bellum quasi in inexpugnabili castro constituta. Sed ibi ex Romana Curia fuit percussa fulminibus præexcelsis, & gravibus nimis, ut referunt illa duo Decreta Apostolica: *Cum præexcelsa*, & *Grave nimis*; quibus adeò graviter & sensibiliter fuit vulnerata; ut Bandellus & Spina, atque omnes alij hucusque (exemplum in Reverendissimo P. Generali Turco) strideant, & fremant præ nimio dolore. A Lombardia relegata aufûgit ad Germaniam & in Bernensi Civitate in terminis Helvetiorum constituta anno 1509. cum Patribus Wigando & Wernero aliam excitavit occultam hostilitatem: sed torturâ, gladio, morte, & flammis territa ab omnium oculis tamquam fumus evanuit. Tempore Concilij Tridentini anno 1536. iterum descendit ad palæstram, à quo miserabiliter confusa & lacerata recessit: licet quatuor Episcopi Dominicani ipsius agerent partes, & ipsa contenderet, ut B. Virgo Maria comprehenderetur intra lineam regulę generalis, ipsâ cernente in illa non fuit comprehensa, sic adhuc extra murum peccati originalis libera & incolumis divagatur. Tempore Pauli V. an. 1617. apparuit in Hispania; & propter magnos tumultus & scandala per ipsam orta cum ingenti confusione ab omnibus actibus publicis, concionibus, conclusionibus, disputationibus, &c. turpiter ejecta. Et statim postea a. 1622. tempore Gregorij XV. ab Ecclesijs, Choro, Missali, Breviario Ordinis Patrum Prædicatorum, immò & à colloquijs ipsorum publicis, & sæcularium privatis fuit expuncta, & in æternum relegata. Quando ergò inexpugnabilis extitit, vel ut instar palmę superior evasit? Denique hoc nostro tempore non inveneris jam lo-

cum ampliùs pro eâ in Europa, quasi ad Indos magnæ Americæ se contulerit. Inde contra eam anno 1660. egressus est SOL VERITATIS, patefaciens ejus machinas, dolos & stratagemata, denudans eam usque ad medullam cordis. Videbimus igitur modò, quomodò ab isto se expediat, inexpugnabilis existat, & ut palma superior evadat. Quia si in hoc ultimo duello præsentato ALEXANDRO VII. non vincat, in omnibus alijs, non ut palma reportavit victoriam; sed ut funesta cypressus victa & plorans, oppressa & subversa remansit.

NODUS SEXTUS.

Major Nodus continetur in sequentibus verbis ejusdem Turci: *Etenim quot subdola pietatis deliramenta conficta! Quot revelationum fabulæ contextæ! Quot monumenta è ruderibus antiquitatis somniata! Quot Patrum, Doctorum, Scholasticorum loca depravata, ad decipiendos simplices, ad fascinandas mulierculas, ad plebem dementandam! & tamen illa omnia, horrentibus & stupentibus adversarijs, in fumum abierunt.* Omnia ista accumulat Reverendissimus P. Generalis contra defensores Virgineæ puritatis in generali dicta; sed nihil in particulari probat. Nos tamen discurrendo per singula in individuo reperimus in Auctoribus, & in auctoritatibus adductis à suo Eymerico, Capreolo, Turrecremata, Pornasio, Anonymo, Bandello, & alijs subsequentibus, in libro, qui dicitur SOL VERITATIS, cui talia competant: & si in prima impressione aliquid defuit, in secunda omnibus numeris absolutus, auctus & completus, usque al ultimos apices manifestabit. Sed nunc pro præsenti materia concedamus totum dictum à Reverendissimo Patre Generali, sicut in hoc libello semper facimus & faciemus; & discurramus paulisper super verba præpositæ auctoritatis. Nos quidem simplices, sed devoti, ignorantes profectò, sed pij; existimantes aliquod Virginem Dei Matri præstare obsequium, fabricavimus *tot subdola pietatis deliramenta conficta.* Sed quare, aut quo prætextu homines peritissimi atque doctissimi, solùm ut exaltarent doctrinam Sancti Thomę super omnes alias doctrinas Doctorum Ecclesiæ, ubi nulla est devotio, aut species pietatis, sed potiùs jurgij & contentionis, fabricarunt similia, vel majora deliramenta conficta, quæ in sequentibus detegentur? Nos creduli nimis, vel hallucinati affectu, pro majori gloria Dei Matris contexuimus & sparsimus illas revelationum fabulas scriptas à S. Anselmo & alijs, antequam Ordo Prædicatorum & Minorum essent in mundo: sed hoc non fecimus absque exemplo; nam vigilantissimi super gregem Dominicum Magistri & Doctores, zelantes omnium aliorum superstitiones, machinati sunt ex proprijs tot, *quot revelationum fabulæ contextæ*, falsæ, & suppositæ manifestantur.

ſtantur in hoc Opuſculo. Si nos ut ruſtici rudes è ruderibus antiquitatis aſportavimus monumenta illa ſomniata, fuit quia ex antiquis, & approbatis Patribus volebamus offerre holocauſta noſtra puritati Virginis Virginum. Sed ad quid *tot monumenta è ruderibus antiquitatis ſomniata*, & tot tantaque non ſomniata neque antiqua, congregata ſunt in unum à modernis ſcriptoribus ob quamdam phantaſticam prȩſumptionem de primaria, & præexcellentia ſuæ doctrinæ? Si depravavimus Patrum, Doctorum, & Scholaſticorum loca; fuit ut non depravaremus locum, ubi Deus collocaverat Tabernaculum, & Verbum ſuum. Sed quid dicendum de illis, qui adducunt *tot Patrum, Doctorum & Scholaſticorum loca depravata*, non aliâ intentione & fructu, niſi ut deprâvent omnes Sanctos Patres, Doctores, & Scholaſticos Catholicos, condemnent eorum ſcripta, & doceant non eſſe legenda, vel audienda; ſed ſolùm illa, quæ ſunt ſcripta ſub titulo & nomine Sancti Thomæ? Denique ſi nos *ad decipiendos ſimplices & faſcinandas mulierculas, & ad plebem dementandam* diximus: omnes fuiſſe conceptos in peccato originali, exceptâ unâ ſacratiſſimâ Dei Matre Maria; quid retributionis expectant, qui non ad decipiendos ſimplices, ſed Magiſtros, Doctores; non ad faſcinandas mulierculas, ſed ad faſcinandos clariſſimos viros; nec ad plebem ignorantem dementandam, ſed ad captandam auram Univerſitatum finxerunt illa, quæ tandem horrentibus & ſtupentibus omnibus in fumum abibunt? Expecta tantillum, nondum finitus Nodus: fractus eſt, & ligamus funiculum.

Nodus septimus.

Majores Nodos habet P. Generalis, clauſula ſequens: *Et ipſa litibus ſuperatis, è voraginibus emergens, in Dominicanam familiam ſe recipit, ubi ſecura conquieſcit, omnes ridet, & contemnit, &c.* Si opinio Sanctificationis ſuperavit lites: quare aufugit, & in Dominicanam familiam ſeſe recipit? Si ſuperatis voraginibus emerſit, jam in voraginibus ſubmerſa fuerat: quare ergò Dominicana familia iterum illam extraxit, vel jam fugitivam recepit? Vel à quo fugiebat? Fortè dicent fugiebat ex conſuetudine, nemine perſequente, quia ab incunabilis profuga, immò quia erravit ab utero, ponens maculam, defectum & culpam in Sacratiſſima Dei Matre Maria; in utero, non tantùm à Nativitate, ſed à primo Conceptionis puncto, ut rea errabunda fugam arripuit. Nec exiſtimo illam in Dominicanam familiam ſe recepiſſe: nam ſacra Prædicatorum familia non reciperet, quam nulla Religio, nec Eccleſia voluit admittere, & quam ſæculares à proprijs domibus ignominiosè propulſarunt; & ejecta à plateis, ab his expulſa, ut primogenitus Adami deambulabat. Fortè lugens hoc tamen aliquando ad Dominicanam fami-

liam aufûgit, & illam charitativè receperunt. Verum Summus Pontifex Gregorius XV. anno 1622. ab ipsorum Ecclesijs, ab altari & choro, à cubilibus, Breviarijs & Missalibus sub anathêmatis pœna illam ejecit. Et si adhuc dicatur remanere; vel in aliquo angulo latitat, vel P. Generalis non benè vidit. Immò non desunt qui dicunt, non ad præclarissimam Dominicanam familiam, sed ad pessimos hæreticos Centuriatores aufugisse. Et quòd ab istis fuerit recepta, indicant scripta ipsorum Protestantium, Lutheri, Calvini, Erasmi, Agricolæ Turacij, Jacobi Sankij, Guilielmi Rosingi, Davidis parvi, Davidis Caillet, Michaëlis Baddy, Joannis de Poliaco, Francisci Gomara, Innocentij Gentilet, Hieronymi Welter, Sacerij, Witack, Riveti, Mornæi, Abbatij, Othingerij, Hermani Springiltij, Rodulphi Hospiniani, Henrici Rhomæi, Nicolai Videli, & aliorum similium; de quibus latiùs dicetur Nodo duodecimo. Omnes isti dicunt se illam recepisse. An verò inter ipsos omnes rideat, & contemnat Universitates, Religiones, Episcopos, Ecclesias, & Romanos Pontifices? nescio: scio tamen, quòd quando inter Catholicos palàm deambulabat, & nondum aufugerat, omnes ipsam irridebant: nunc autem ipsa ridet & contemnit omnes. Propositio universalis est, omnes; cum omnibus ridet, & nullum excipit. Et quare hoc? quia solâ doctrinâ S. Thomæ protegitur. Ecce quomodò jam destruere incipiunt cum sententia Immaculatæ Conceptionis, quod ædificare intendunt in doctrina S. Thomæ. Si opinio ponens maculam in Virgine est doctrina S. Thomæ, & quidem in viginti locis, ut ipsi dicunt, & hæc aufugiens à syrtibus & voraginibus in solam Dominicanam familiam se recepit: ergò jam Conceptus mentis S. Thomæ aliquando erravit, &c. Et nec erit facilè solvere Nodum.

NODUS OCTAVUS.

Concludit sic P. Generalis: *Et certè in admirationem rapit, quid Divinum protendit, quòd sola Dominicana Religio, simplex, pauper, parvula, nullis actibus suffulta, nullis præsidijs subnixa, solâ Thomæ doctrinâ contra tot humanæ potestatis fulmina illam sic defenderit, ut à Sancta Sede per Gregorium XV. ab imposturis vindicata, de probabilitate canonizata, si de palma non exultat, de pugna tamen fœliciter triumphet.* Hujus auctoritatis Corticis superficiem tangam, ne medulla hispida nimis, & insipida appareat. Quomodò solâ doctrinâ Sancti Thomæ suffulta triumphet opinio contraria, cùm ipsemet P. Generalis affirmet suprà, milliades Sanctorum Patrum & Theologorum pro illa stare opinione? immò cùm communiter dicant non esse sententiam S. Thomæ, sed omnium antiquorum Patrum, de quibus conficiunt latissimos catalogos? Itaque ad pugnandum sunt milliades Sanctorum pro ipsa,

ipsa;sed triumphus tantùm doctrinæ S.Thomę tribuitur tamquam Generali omnium Sanctorum Patrum , & Doctorum antiquorum. *In admirationem rapit, & quid Divinum protendit, quòd sola Dominicana familia simplex, pauper & parvula , & solâ doctrinâ Sancti Thomæ suffulta* in hac acri pugna fœliciter triumphaverit,licet de palma non exultet : & tamen non est admiratione dignum,nec quid Divinum protendit quòd Religio Franciscana simplex , pauper & parvula solâ doctrinâ Scoti (quia pro contraria stant omnes Sancti Patres & Doctores , ut ipsimet clamant) suffulta contra omnem doctrinam antiquam Sanctorum Patrum , atque Doctorum transcendens probabilitatem,de certitudinis & infallibilitatis palma exultet ! Dicebat antiquitùs Dominicana Religio simplex, pauper & parvula suam opinionem esse de Fide , Catholicam , Canonicam, Romanam, Apostolicam, quia sic diffinitum erat à Sancto Thoma : piam verò sententiam hæreticam, blasphemiam,erroneam, & impiam. Et cùm hoc non posset defendere solâ doctrinâ S.Thomæ , quia nullus actibus erat suffulta , nullis præsidijs subnixa, in conflictu corruit. Postea surrexit aliâ viâ dicendo , suam opinionem esse certam, irrefragabilem, atque infallibilem ; & piam sententiam præsumptuosam, chymericam, incertam & improbabilem : sed cecidit etiam ab isto gradu. Tertiò denique redijt ad arenam dicens , suam opinionem esse approbatam, confirmatam, receptam , sanam , firmam, stabilem , &c. & è contrà piam opinionem solùm commendatam ut piam , devotam , & minùs probabilem , Conceptionemque non esse sanctam , Immaculatam , illibatam, immunem , &c. Et in his omnibus conflictibus , licet in primo studijs exagitata,extremitatibus amputatis, manserit ut truncus: in secundo arietibus impetita , fuerit à planta pedis vulnerata ; & in tertio ex ardore impugnationis semiviva aut semimortua relicta;impugnabilis tamen semper extitit , instar palmæ superior evasit , & de pugna fœliciter triumphat.Quid ergo dicemus de pia sententia,quæ actibus suffulta Sixti,prę-sidijs subnixa Pauli , fulminibus defensa Gregorij , palmam ascendit in ALEXANDRO , & plenam victoriam Deo dante reportabit in eodem , & de ultimo triumpho exultabit in altero ?

Dicit denique P.Generalis,quòd *illa omnia ,horrentibus & stupentibus adversarijs , in fumum abierunt.* Et quis intelliget Nodum istum ? Quia pijssimus Gregorius XV.opinionis contrariæ vulnera ligavit , mansit vindicata,& de probabilitate canonizata : & de pia sententia , ut statim dicit ipse Rss.P. Generalis : *Qua ex re, ut sæpè notavimus , nihil aliud colligent adversarij,quam per Sedem Apostolicam sententiam illam ut piam & devotam commenda-*

mendatam fuisse, ventosáq; & ampullosa illa epitheta esse, quòd illa sit canonizata, quòd sit proximè diffinibilis, quòd quasi de Fide certa sit & indubitata. Verùm licet hæc solidè & subtiliter edicta sint, &c. Si contraria opinio fuit per Gregorium de probabilitate canonizata, qui rem, nomen, & vocem ipsius profligavit, expunxit, & totaliter ejecit, ut numquam in Ecclesiastico, vel Sæculari foro, aut Dominicanorum foris existeret, videretur, vel audiretur, & illam canonizavit de probabilitate: quomodò post tot privilegia non solùm Gregoriana, sed etiam aliorum Summorum Pontificum dicit, per Sedem Apostolicam sententiam illam solùm ut piam & devotam fuisse commendatam, ventosáque & ampullosa esse epitheta illa de canonizata, &c? Potuit Gregorius canonizare de probabilitate contrariam opinionem reprobando illam: & non potuit idem Gregorius approbando piam sententiam canonizare illam de infallibilitate, & certitudine? Indulgêre Summi Pontificis pro Domicana Religione simplici, paupercula & parvula, ut inter se tantummodò in privatis colloquijs, submissâ voce possent loqui de sua opinione, fuit eam ore pleno canonizare: & statuere, ordinare, & præcipere pro paupercula, parvula & simplici Religione Minorum, ut posset piam sententiam publicare, defendere, elucidare, prædicare, exaltare, &c. non fuit eam canonizare: quia pro sola doctrina S. Thomæ potest Pontifex approbare, non autem illa, quæ sunt pro puritate Virginis Dei Matris; omnia enim hujusmodi sunt ventosa & ampullosa, & commendationes, quæ in fumum abierunt. Nodum istum Gregorianum non facilè quis solvet, nisi fuerit ALEXANDER cum eo.

NODUS NONUS.

R. P. Raphaël de Pornasio Ordinis Prædicatorum Inquisitor Januensis, de quo suprà egimus, edidit tractatum satis diffusum contra Immaculatam Virginis Conceptionem; cujus præcipuus scopus est probare, Virginem MARIAM non fuisse exemptam ab illis regulis generalibus: *Omnes in Adam peccaverunt. Omnis conceptus ex commixtione seminum viri & mulieris contrahit peccatum originale. Omnes, qui habent fomitem, habuerunt culpam. Omnes homines sanctificantur à peccato & macula contracta.* Ex quibus regulis generalibus semper deducit pro consequentia, Virginem MARIAM sub illis fuisse comprehensam. Hîc idem P. Inquisitor edidit tractatum de potestate Concilij, dicatum D. Joanni de Cassa-nova Cardinali Sancti Sixti, habentem viginti & unum capita. Et cap. 10. sub hoc titulo: *Quòd Papa non subijcitur generalibus Concilij legibus*; & incipit sic: *Licet autem statuta Conciliorum, &c.* Et in eo latissimè probat Summum Pontificem nullo modo aut pacto contineri, aut posse comprehendi in uni-

universalibus regulis, aut legibus generalibus Conciliorum. Et en Nodus indissolubilis. Scriptura Sacra, & Concilia eamdem habent auctoritatem, & vim pro omnibus Christi fidelibus: & pro Summo Pontifice invênit Auctor iste plures rationes, argumenta, & congruentias, ut probet fuisse, & esse exemptum, & exclusum ab illis ex vi juris, &c. & pro Virgine Dei Matre Maria non invenit unam, immò pro viribus contendit, quòd non debeat excipi ab illis regulis generalibus. Vicarius Christi ab omnibus legibus generalibus excipitur, & ad hoc inveniuntur fundamenta solidissima in doctrina Sancti Thomæ; & pro Matre Christi non reperitur in ea vel unica exceptio. Purus homo, quia caput hominum, excipitur; & pura creatura, quæ caput est hominum & Angelorum, non potest excipi. Sed transeat hoc, Summus Pontifex est exemptus à regulis generalibus: Virgo Maria etiam est exempta à legibus communibus; siquidem concepit & peperit sine amissione virginitatis, caro & corpus ejus non vidit corruptionem, nec incinerationem, & quantum ad peccata actualia non comprehenditur in illis universalibus: *Omnis homo mendax: Omnes declinaverunt*, & sic de cæteris. Et his non obstantibus, Summus Pontifex, qui est exemptus à legibus generalibus, pro Virgine Maria, quę est exempta etiam ab universalibus regulis, non potest declarare eam fuisse exemptam à lege communi peccati originalis. Judex causæ exemptus, contenta in causa exempta, causa ipsa est de exemptione, jus seu doctrina, juxta quam ferendum est judicium, scilicet doctrina S. Thomę est exempta, ut infrà videbimus, fiscales & defensores sunt exempti; & inter tot exemptiones, & exemptos Virgo Maria Dei Mater non potest reperire, nec invenire pro se vel unicam exceptionem.

Nodus decimus.

Anno Domini 1653. R. P. Leonardus Bertrandus Loth Ordinis Prædicatorum in suo libro Resolutionum Theologicarum illustrium difficultatum contingentium in Belgio tractatu 15. sub hoc titulo: *De quodam Belga formato ex femore viri*; folio 374. affirmat ex quodam authentico testimonio & fide dignis Auctoribus, quòd anno 1350. quidam Ludovicus Roosеel habuerit in dextero femore intolerabilem dolorem; & post novem menses exierit ex femore illo quidam infans vivus, qui baptizatus, & vocatus sicut Pater ejus Ludovicus, post aliquod tempus mortuus est. Hoc supposito, quærit in primo articulo: An puer iste, sic formatus tantùm ex viro, contraxerit peccatum originale? Et probat latè quòd non; & adducit hanc instantiam: *B. Virgo* Maria *secundùm doctrinam S. Thomæ contraxit peccatum originale; ergò à fortiori idem asserendum est de tali*

puero. Et procedit ad resolutionem sic: *Respondeo tamen ex doctrina S. Thomæ communiter recepta certò constare, quòd talis non contraxerit peccatum originale*, quod probat latè. Et infrà: *Petes; Quid sit esse in Adam secundùm seminalem propagationem, & quid secundùm corpulentam substantiam?* Et explicat latè, quomodò ista sint inter se diversa. Deinde proponit aliam instantiam sic: *Dices: Caro illa, ex qua fuit formatus puer ille, erat infecta; cùm tota caro Adæ fuerit infecta propter peccatum: ergò infecit ejus animam, eo quòd anima tali carni fuit unita*. Et respondet cum S. Thoma: quòd caro illa non inficiat animam ex eo quòd sit materia ipsius, in qua recipitur; sed ex eo quòd sit causa efficiens generationis illius hominis, aut unionis animæ ad corpus, atque ita non esset causa unde contraheretur peccatum originale in isto homine. Adde, quòd caro non dicatur infecta infectione, quæ sit culpa, quia caro non est capax culpæ: solùm ergò dicitur infecta, quasi virtualiter & causaliter, quia est causa & instrumentum, cujus actione contrahebatur culpa originalis: quia ergò in nostro casu iste puer non fuit effectivè ex carne, aut per seminalem rationem, non fuit causa efficiens unde traheretur peccatum. Deinde respondet ad argumenta in contrarium. Tandem proponit aliam instantiam sic: *Petes: Quòd si ille puer formatus ex femore viri, postea generasset alios filios propagatione carnali, an tales filij contraxissent peccatum originale?* Et respondet negativè. Et pro confirmatione tertij argumenti proponit principalem quæstionem: *Utrum B. Virgo contraxerit peccatum originale secundùm S. Thomam?* Et respondet, quòd D. Thomas apertè senserit & docuerit contraxisse peccatum originale; adducitque loca litteralitèr ex prima secundæ quæst. 81. & ipsum ex Psalmo 13. & 45. & ex alijs. Nunc verò ad propositum nostrum: Puer ille Belga secundùm P. Bertrandum Loth, fuit sine peccato originali, & hoc certum esse constat ex doctrina S. Thomæ communitèr recepta; & Virgo Dei Mater, ut Angelicus Doctor apertè sensit & docuit, contraxit peccatum originale. Ubi videtur non esse parvus Nodus: quia caro illius pueri erat ex Adamo, quæ in primo parente fuerat infecta; & sic caro illa erat peccati. Hæc omnia sunt per se nota. Dubium autem est: an fuerit sub pacto, nec ne? & magis probabile est fuisse sub eo; quia ille verè & realiter fuit filius Adæ & fortè contentus sub pacto: & tamen invenîtur in doctrina S. Thomæ communitèr recepta pro certa & constanti resolutione, quòd talis puer non contraxerit peccatum originale, & non solùm ipse, sed & filij ejus, dato quòd haberet filios. Et Virgo MARIA Dei Mater, cujus Filius non habuit originale peccatum, non potest salvari in doctrina S. Thomæ: quia ita aper-

apertè sensit & docuit contraxisse peccatum originale, ut nulla in hac parte sit redemptio, nec interpretatio. Quid est hoc, quod habet doctrina S. Thomæ contra puritatem Virginis Mariæ, quòd in ipsa non possit salvari, quod in puero Belgico facillimè dissolvitur? Iste puer, qui originale peccatum non contraxit, fuit redemptus à Christo Domino, vel non? Si non; ergò non fuit Redemptor omnium hominum; quia jam illa propositio universalis habet exceptionem in isto puero. Si iste puer fuit redemptus, ut fuit, & ut talis baptizatus, ut dicit P. Loth ad cautelam: ergò non est necesse contrahere peccatum originale ad hoc, ut homo dicatur verè redemptus; nec puer iste habuit aliud peccatum actuale, à quo possit dici redemptus; quia post paucos dies mortuus est; & sic corruit prima ac præcipua ratio S. Thomæ. Item, ut ligemus undique Nodum: Duabus rationibus principalibus utitur S. Thomas, vel Discipuli ejus ex ipso, ut probent Virginem Mariam contraxisse peccatum originale, ad quas reducunt omnes alias, ut videbitur in secunda impressione Solis Veritatis, in Guilielmo Estio, & Nicolao Eymerico. Prima ratio est ista: Si Virgo Maria non contraxisset peccatum originale, non esset redempta, nec solus redemptor diceretur immunis ab omni peccato. Propter hanc rationem scripserunt omnes adversarij libros suos non sub titulo Conceptionis, sed de unica prærogativa Christi, dicentes: quòd unicam hanc prærogativam auferrent Franciscani à Christo Domino. Secunda ratio est ista: Virgo Maria fuit per copulam carnalem, & ex commixtione seminum generata; ergò contraxit originale. Sed hæc adeò fragilis est, ut P. Vincentius Cibus, & Chrysostomus Jabellus invenerint in ipsa doctrina S. Thomæ tres solutiones ad ipsam diluendam. Ex his ergò duabus rationibus puer ille Belgicus fuit sine peccato originali, & tamen fuit redemptus, & nulla ex hoc prærogativa adimittur à Christo Domino: quia invenitur in doctrina S. Thomæ modus conciliandi redemptionem sine peccato originali: & pro Virgine Maria Dei Matre non invenitur in eadem doctrina modus conciliandi eamdem redemptionem. Si propter honorem Christi & gloriam ejus universalis redemptionis constituit S. Thomas peccatum originale in Virgine: quomodò Discipuli ejus admittunt puerum sine peccato originali & redemptum? Non est contra prærogativam Redemptoris & doctrinam S. Thomæ, fuisse puerum Belgicum sine peccato originali, & est contra prærogativam ejusdem Redemptoris fuisse Matrem illius sine illo peccato? Nodus iste non est ex infimis.

Nodus undecimus.

Sanctus Thomas in suis scholasticis ope-

operibus duobus modis loquitur: *Philoſophicè opinando, & Theologicè determinando.* Hoc eſt, agit de rebus ſublunaribus, & Divinis; de natura, & gratia; de creatura, & Creatore; & ex his duobus ſciendi modis dicebat Academia Pariſienſis, quòd, licet S. Thomas non erraverit in Theologiæ determinationibus loquendo de rebus ſupernaturalibus, & Creatore, ſive pertinentibus ad ordinem gratiæ; erraverit tamen, quando Philoſophicè locutus eſt de naturalibus opinando. Quoad ſupremam ſcientiam Theologiæ de Deo, jam Pariſienſes concedebant doctrinæ S. Thomæ quidquid Thomiſtæ deſiderare poterant; non ſic quoad doctrinam Philoſophicam de naturalibus, in qua dicebant ipſum aliquando opinativè erraſſe. Sed contra hanc ultimam partem acritèr inſurgebant Thomiſtæ, dicentes: quod nec ut Philoſophus loquendo de creaturis opinativè aliquando erraſſet Angelicus Doctor: nam hoc eſſet *inconveniens, abſurdum, & injurioſum* doctrinæ S. Thomæ. Tunc ſic: In Conceptione Virginis MARIÆ etiam fuit aliquid Philoſophicum, id eſt, naturale & totum humanum; & aliquid Theologicum, id eſt, pertinens ad Deum, & ordinem gratiæ; & in his duabus partibus conceptum Virginis MARIÆ fuiſſe defectuoſum, id eſt, non ſolùm in Conceptione naturali, verùm etiam in Conceptione formali, in eſſe naturæ, & in eſſe gratiæ, eſt controverſia inter duas ſcholas, Thomiſticam & Scotiſticam. Aliqui ex Scotiſtis ad ſedandam litem concedebant Thomiſtis defectum ex parte naturæ Philoſophicæ & generationis; ſed ſimul affirmabant nullum fuiſſe defectum ex parte Creatoris, ſeu Theologicæ gratię. At nec huic condeſcenſioni volebant, nec volunt adhuc ſubſcribere Thomiſtæ affirmantes B. Virginem non ſolùm phyſicè, & quoad naturalem generationem Parentum erraſſe in ſua Conceptione; verùm etiam in Theologica animatione, & infuſione gratiæ habuiſſe defectum, culpam, & maculam, & quòd hoc non eſſet inconveniens, abſurdum, aut injurioſum Virgini. Et ecce Nodus. Si (ut ipſi aiunt) fuit inconveniens, abſurdum & injurioſum quòd S. Thomas erraverit in conceptu mentis Philoſophico, naturali, & opinativo; quomodò non eſt inconveniens, abſurdum, & injurioſum Sacratiſſimæ Dei Matri, quòd in conceptu mentis erraverit utroque modo in corpore, & in anima, Philoſophicè & Theologicè, in natura & in gratia? Ponere vel minimùm errorem etiam in naturali ſcientia, & quandò opinabatur S. Thomas ut Philoſopus, & non determinabat ut Theologus, eſt inconveniens, abſurdum, & injurioſum doctrinæ ejus; quòd Virgo MARIA habeat defectum & culpam in corpore & anima, in naturali generatione, & in ejus Deifica ani-

ma-

matione, non eſt inconveniens, vel ejus puritati injurioſum, & abſurdum? Et quis ſolvet Nodum iſtum? Etenim unum è duobus neceſſario fatendum erit; vel quòd ſit majus Doctorem Eccleſiæ errare in una Philoſophica opinione, quàm Dei Matrem habere maculam peccati originalis: vel quòd S. Thomas, & doctrina ejus debeant præcedere Virginem, & ipſius Sanctiſſimam puritatem. Quod primum non poſſit dici ſecundùm Fidem Catholicam, hoc affirmo: de ſecundo ipſi videant, quid dicendum ſit.

Nodus duodecimus.

Concedebant Doctores Pariſienſes, quòd doctrina S. Thomæ eſſet vera abſolutè, ſimpliciter, & in communi, non autem in particulari; quia in aliqua ſui parte, ſaltem una, fuerat falſa, & erronea. Sed huic poſitioni ſe opponebant, & adhuc ſe opponunt Thomiſtæ, dicentes ut ſuprà: quòd ſit abſurdum, inconveniens, & injurioſum præclaræ doctrinæ S. Thomæ. Et quando univerſalis Eccleſia fidelium, & omnes Sancti Patres unanimi conſenſu affirmant Virginem Mariam eſſe totam Sanctam, integrè puram, ubique Immaculatam & gratiâ plenam; dicunt Thomiſtæ hoc non eſſe verum pro parte Conceptionis, quia tunc non fuit Sancta, pura, Immaculata, & gratiâ plena. Et hinc non minor reſultat Nodus. Quia ſi de Conceptu mentis Sancti Thomæ ſit injurioſum dicere, quòd in unica ſui parte non fuerit verus; quomodò de Conceptu ventris Virginis Mariæ affirmatur, & adhuc tenaciter defenditur, quòd in aliqua ſui parte ſit maculatus? Si errabant Pariſienſes, ſecundùm Thomiſtas, quia cum iſta univerſali: *Omnis doctrina S. Thomæ eſt vera*, volebant componere hanc particularem: *In aliqua ſui parte non eſt vera*; quomodò ijdem ipſi, qui hoc tunc defendebant, & adhuc defendunt pro doctrina ſui Angelici præceptoris, de puritate Matris Dei dicunt ad Sanctorum Patrum auctoritates, quòd iſta univerſalis: *Virgo* Maria *ſemper fuit pura, ſemper Sancta, & Immaculata*, compatiatur cum iſta particulari: *Virgo* Maria *in aliqua ſui parte*, id eſt, *in Conceptione non fuit pura, Sancta, & Immaculata*? Nónne hoc dicere eſt deſtruere idipſum unâ manu, quod intendunt altera ædificare? Vel concedant utrumque, ſcilicet, quòd nec Virgó Maria, nec D. Thomas erraverint in aliqua ſui parte: vel dicant palàm & apertè, quòd S. Thomas ut Doctor Eccleſiæ habuerit majorem connexionem in communi & in particulari cum veritate ſpeculativa, quàm Virgo Maria, ut Mater Dei cum puritate practica: nam alitèr neſcio, quomodò aut quando ſolvetur Nodus iſte.

Nodus decimus-tertius.

Contra propoſitionem illam Doctorum Pariſienſium: *Doctrina S. Thomæ in opuſculis ſuis contenta, eſt per Eccle-*

ſiam approbata tamquam utilis & probabilis, ſicut eſt doctrina aliorum Doctorum Catholicorum, reclamabant fortitèr Thomiſtæ; & adhuc clamant, dicentes hoc eſſe temerarium, & injurioſum Angelico Doctri; quia Eccleſia approbavit doctrinam Sancti Thomæ, non ut doctrinas aliorum Doctorum, ſed alio excellentiori & ſingulari approbationis modo, nulli alteri Doctorum conceſſo: S. Thomas enim nihil commune habuit cum alijs, nec de ipſo aliquid commune, ac triviale, ſicut de litterarum Principe eſt proferendum. Et qui hoc dixerunt, & dicunt, loquendo de ſuo S. Thoma, agendo de B. Virgine MARIA conantur ſtabilire propoſitionem iſtam: *Deus in utero ſanctificavit Matrem ſuam, ſicut ſanctificavit alios Sanctos, Joannem Baptiſtam, & Hieremiam*, ſcilicet, poſt contractionem peccati originalis. Et hinc jam reſurgit alius non levis Nodus. Quia, ſi dicere doctrinam Sancti Thomæ fuiſſe approbatam ab Eccleſia, ſicut eſt approbata doctrina aliorum Doctorum, eſt error, inconveniens, & abſurdum maximum, quia S. Thomas nihil commune habet cum alijs Doctoribus; quomodò ipſimet affirmant, quòd Sanctificatio Matris Dei fuerit ſicut aliorum ſanctificatorum in utero, & iſte non ſit error, inconveniens, neque abſurdum? S. Thomæ doctrina in approbatione non debet comparari cum aliorum Catholicorum Doctorum doctrina; quia cùm S. Thomas ſit Princeps ſupra omnes Doctores, nihil habens commune cum illis, non debuit habere eamdem approbationem, ſed aliam excellentiorem totaliter diverſam, ſuperiorem & ſingularem: ſed Virginis MARIÆ Sanctificatio, quæ eſt ejus puritatis approbatio, debet eſſe communis cum alijs, & nullo modo diſtincta à Sanctificatione aliorum Sanctorum.

NODUS DECIMUS-QUARTUS.

Pro Conceptu mentis, id eſt, doctrina S. Thomæ (dicebant Montiſoniſtæ) ipſam in omni ſui parte eſſe veram, ita ut in nulla parte eſſet falſa; cui tamen contradicebat Academia Pariſienſis, affirmans hoc eſſe injurioſum, evidentiſſimèque derogare doctrinæ Divinæ Sacræ Scripturæ, cui ſolùm competit prærogativa illa, *ut in omni ſui parte ſit vera, atque in nulla ſui parte falſa, &c.* Huic objectioni reſpondebant Montiſoniſtæ, & adhuc reſpondent Thomiſtæ, dicentes quòd ex hoc nulla injuria irrogetur Sacrę Scripturę Divinæ: quia Scriptura Sacra habet veritatem, & infallibilitatem ex ſe, ab intrinſeco, & ex natura ſua; nam ita eſt vera, ut nullo modo poſſit eſſe falſa: at S. Thomæ doctrina non habet veritatem ex ſe, ab intrinſeco, & ex natura ſua, ſed ex manu-tentione, gratia, ac privilegio ſpeciali: quia licet ſit actu vera, potuit tamen eſſe falſa; & ſic facillimè expediunt ſe ab argumento iſto Doctorum Pariſienſium. Sed non

non tam facili negotio expediunt se Franciſcani, licet ſit idem, ab illo facto à Dominicanis contra Conceptionem Virginis Mariæ. Dicunt ergò defenſores piæ ſententiæ: Conceptio Virginis Mariæ ita in omni ſui parte fuit pura, ut in nulla ſui parte fuerit maculata. Contra hoc arguunt Thomiſtæ, ut videre eſt in Eymerico, Turrecremata, Anonymo, Bandello, Spina, & alijs. (Nam eſt primum, ac præcipuum ipſorum ſub titulo defenſionis prærogativæ Chriſti Domini) dicentes, quòd hoc ſit injuriam facere, ac derogare puritati noſtri Redemptoris, cujus unica ac ſingularis prærogativa eſt, ut ipſe ſolus ſit in ſua Conceptione ex omni parte purus, & in nulla ſui parte maculatus. Sed ad hoc reſpondent Franciſcani, ſicut Dominicani reſpondebant Pariſienſibus Doctoribus, videlicet, quòd ex hoc, quòd Conceptio Virginis Mariæ ex omni ſui parte ſit pura, ita ut ex nulla parte ſit maculata, ſicut fuit Conceptio Salvatoris, nulla ſequatur æqualitas inter utramque, neque aliqua injuria irrogetur dignitati Divinæ: nam Conceptio Chriſti habuit illam puritatem, & ſummam ſanctitatem ex ſe, ab intrinſeco, & ex natura ſua; quia ita fuit pura, ut nullo modo potuerit eſſe maculata: at Conceptio V. Mariæ hoc non habuit ex ſe, ab intrinſeco, & ex naturâ ſua; ſed à manu tentione, privilegio, & gratia ſpeciali; nam licet fuerit pura de facto, potuit tamen eſſe maculata. Et hæc ſolutio, quæ eſt ipſamet, quâ Thomiſtæ ſalvant puritatem Conceptûs mentis Sancti Thomæ, pro Conceptione Virginis Mariæ nihil valet; ſicque in ore ipſorum, & pro defenſione doctrinæ S. Thomæ ſolutio eſt efficax, & concludens; & pro Dei Matris puritate eſt inefficax, & nullius momenti. Solutionem ipſorum non poſſumus impugnare quia eſt pro doctrina S. Thomæ; & noſtram impugnant, quia non eſt pro doctrina S. Thomæ, ſed pro puritate Dei Matris. Antequam tamen latiùs pergant ſolutionem impugnare noſtram, ſtudeant priùs reſolvere Nodum iſtum & noſtram & ipſorum inſeparabiliter connectentem.

Nodus decimus-quintus.

Contra Univerſitatem Pariſienſem defendebant Thomiſtæ, quòd in conceptu mentis ſui Angelici Doctoris nulla fuiſſet umquam propoſitio *hæretica*, tranſeat hoc; nulla etiam *erronea in Fide*, tranſeat & hoc; ſed inſuper addebant, quòd nulla eſſet in ea *contradictio*, immò neque *diſcordantia aliqua*, & quod plus eſt, nec aliquid *retractatione* dignum, aut *emendatione*; ſed quodlibet ab omni *ſuſpicione* totaliter alienum, & alieniſſimum, immò ſimilium defectuum in ejus ſcriptis fuiſſe ne vel *minimam apparentiam*: & quando hoc volebant probare, ut hodie probant ex ſola decentia, gravitate, auctoritate,

San-

Sanctitate, & magnitudine Angelici Ecclesiæ Doctoris S. Thomæ; (nam nullam aliam habebant rationem, seu comprobationem, aut saltem congruentiam, quia ad oculum cernebant in ipsissimet scriptis S. Thomæ demonstratum oppositum) eodemmet tempore, quo pro hac indemnitate dimicabant, impugnabant Conceptum ventris B. Virginis MARIÆ, dicentes in eo fuisse non tantùm apparentiam carnis peccati, seu suspicionem culpæ; sed in rei veritate defectum, peccatum, maculam, deformitatem, &c. immò quòd contrarium asserere esset erroneum in Fide, & hæreticum. Ubi est ergò decentia, gravitas, dignitas, auctoritas, Sanctitas, & magnitudo Dei Genitricis, & Angelorum Reginæ? Pro doctrina Angelici Doctoris attendenda est dignitas personæ, ut nulla in ea admittatur vel minima indecentia, umbra, suspicio, aut apparentia illius; & pro puritate Dei Matris hæc decentia, & dignitas personæ nullum in doctrina Thomistica per quingentos annos potuit invenire locum. Sanctus Thomas in ultimo gradu, ac puncto suorum meritorum & dignitatis, infinito intervallo superabatur à dignitate, & meritis Virginis MARIÆ in primo instanti sui conceptus; unde ergò provenire potest, quòd in schola Thomistica pro conceptu sui Angelici Doctoris adeò attendatur ad dignitatem personæ, quam totaliter excludunt in Conceptione Dominæ, ac Matris Sancti Thomæ, & omnium Angelorum? Ego in his, ac similibus tantùm excutio arborem, ut alius frangat testam, & eruat nucleum.

NODUS DECIMUS-SEXTUS.

Puritas illa, quæ juxta doctrinam S. Thomæ intenditur per recessum à contrario, & accessum ad perfectionem, gratiam, & Deum, fuit in supereminenti gradu in conceptu mentis Angelici Doctoris S. Thomæ: quod sic explicant sui discipuli, ut suprà manet ostensum, primum de recessu à malo per carentiam defectûs exprimunt illæ universales negativæ: in doctrina S. Thomæ *nihil fuit impium, aut infidele, nihil ineruditum, nihil præposterum, nihil supervacaneum, nihil redundans, nihil concisum, nihil abditum, nihil remotum, nihil ambiguum, nihil obscurum, nihil infimum, nihil medium; sed totum sublime, supremum, ac primum. Nihil fuit ibi, nec est maledictione dignum; nulla inanis repetitio; nil minùs perfectum, minùs pulchrum; quia idem semper manens nec in tantillò est diminutus*, & cum istis hîc in communi dictis enumera omnia particularia infrà proponenda. Quantum ad secundum, de accessu ad bonitatem, suam doctrinam extollunt sub his universalibus regulis; *Quidquid in veterum Patrum monumentis est dignum observatu; quidquid umquam mortalibus à natura concessum est; quidquid purum, & selectum; quidquid summum, & perfectissimum; quidquid cæleste, ac Divinum*, &c. omnia

nia coincidunt in unum, ita ut posterius correſpondeat priori, & totum ſit recedere à malo, & facere bonum; pro alijs autem, quæ in hoc catalogo deſunt, recurre ad ſuperiùs poſita, & illa hìc annecte in ſingulari. Et cùm hoc dicant de conceptu mentis, ac doctrina S. Thomæ, nota etiam quid doceant de Conceptione Sacratiſſimæ Virginis MARIÆ, quia ſunt his omnibus contraria, & oppoſita; videlicet, quòd in ea receſſerit à bonitate gratiæ, & ſolùm habuerit malitiam peccati; quòd non fuerit pura, ſed impura; non clara, ſed obſcura; non perfecta, ſed imperfecta; non pulchra, ſed turpis; non cæleſtis, ſed terrena; quòd habuerit aliquid & illud magnum, reprehenſione dignum, quod purgationis, ac emendationis limam mereretur; ac tandem non ſolùm fuerit maledictione digna, ſed de facto, ac cum effectu maledicta; quare Virgo MARIA non manſit eadem ſemper, quia fuit aliquando diminuta, ſcilicet, infirma, ſordida, immunda, & maculâ peccati coinquinata: & ecce ſtatim inextricabilis Nodus. Cadetnè ſub captum aut conſiderationem humanam, quòd Patres, qui tot tantaque concedunt ſuo Fratri, nec micam unam ex ſuprà relatis velint tribuere ſuæ Matri? Aut iſta, quæ dicunt de doctrina Sancti Thomæ, ſunt vera, vel falſa? Si vera; quomodò cœli ipſi non vocantur ad judicium? & ſi falſa; quomodò terra non confunditur? In hoc ſtatu, & via relinquo Nodum, ne confuſio illius pervertat judicium.

NODUS DECIMUS-SEPTIMUS.

Doctrina S. Thomæ data eſt à Deo Mundo, & Academijs, ut illum, & illas *à peſtifero hæreſum contagio, & periculo labendi in errorem præmuniret ac præſervaret*. Eſt enim Angelicus Doctor, Catholicæ Fidei tutelaris, protector, univerſaliſque Advocatus, ut in libris, litteris, & doctrinis non introducatur peſtis errorum: cujus ſana doctrina omnem aliorum Doctorum doctrinam ab imminentibus periculis liberat, protegit, & defendit: quia non ſolùm ipſa eſt libera & immunis ab omni defectu, & labe; ſed & omnia alia verba ſacra protegit, à caſu tuētur & lapſu, *verum à falſo, mundum ab immundo, pulchrum à turpi diſcernens, & relēgans*, ut inquiunt P. Galvan, & P P. Salmanticenſes. Excellentia iſta abſolutè prolata aliquam habet difficultatem; at reſpectivè conſideratâ, neſcio quomodò ipſam component? Dicimus nos: V. MARIA meritis paſſionis Chriſti à contagio peccati originalis, ſeu peſtiferâ illa lue primę pervaricationis Adę fuit in ſua Conceptione ventris præſervata, & præventa. Hoc, dicunt ipſi, prorsùs impoſſibile eſt, quia nulla præſervatio fuit in Chriſti redemptione: nam licet de potentia abſoluta potuerit pręſervare, & pręmunire aliquam creaturam, tamen de potentia ordinaria, nec potuit, nec voluit pręſervare Matrem ſuam. Iterum

rum Nodus, quatenùs præservationem, quam negant de Deo respectu suæ Matris, concedunt Sancto Thomæ respectu omnium doctrinarum Ecclesiæ. Si redemptio præservativa & præventio lapsûs sit phantastica quædam chymêra adinventa à modernis Doctoribus imperitis sine fundamento, argumento aut veritate, & ideò illam negent in Christo respectu suæ Matris; quomodò tam amplè concedunt eamdem pręservationem Sancto Thomę non respectu unius, vel alterius doctrinæ, sed respectu omnium Doctorum ac doctrinarum quę erunt in mundo? Bonum semen doctrinæ seminavit cælestis agricola Christus in agro suæ Ecclesiæ; sed inimicus homo, id est, diabolus superseminavit zizania,&c. Ab isto pessimo hæresum contagio, & errorum peste præservat S. Thomas. Benè. Bonum semen justitiæ originalis seminavit omnium Creator Deus in paradiso terrestri, sed inimicus homo Adam superseminavit culpæ contagium,& pestem peccati, &c. & ab isto nec Matrem suam potuit, nec voluit præservare Dei Filius; & si potuit, congruum tamen non fuit nec decens. Componamus extrema ista, ut videamus, ex qua parte solvendus sit Nodus. Christus non pręservavit Matrem suam à contagio seminato ab homine: & Thomas præservat totam Ecclesiam à contagio seminato à diabolo. Christus non præservavit Matrem suam, quia in redemptione Crucis non est ingressa præservatio à lapsu, sed tantùm erectio post lapsum; sed cum doctrinâ Angelici Doctoris ingressa fuit de novo in Ecclesia, & introducta quædam eximia præservatio à contagio, & periculo labendi in errorem,quam Christus aut non potuit invenire, aut de facto non invenit in suo pretioso sanguine, ac copiosa redemptione. Si hoc habeat solutionem, mihi ea non occurrit. Item, duo concedunt doctrinæ S. Thomæ. Primum, quòd ipsa sit immunis ab omni defectu & contagio. Secundum, quòd alios immunes faciat. Et ex his duobus nec unum saltem volunt concedere puritati Dei Matris. Si MARIA in sua Conceptione non liberavit parentes suos à contagio, & periculo errandi, saltem concedamus ei primum,scilicet,quòd ipsa in se à contagio culpæ, & periculo labendi fuerit immunis: sed nec unum volunt concedere nec alterum. Et quare? Quia hæc est hæc, & ille est ille, τὸ iste, magis τὸ-mas. Sed sistamus hîc, ne veritas periclitetur in verbis.

NODUS DECIMUS-OCTAVUS.

Multa dixit in superioribus P. Galvan. Ex quibus seligo illud: quòd Angelicus doctor S. Thomas in tot librorum voluminibus, in quibus immensam rerum congeriem sapientissimè digessit, *lapsus numquàm fuerit*. Et hoc laudat prædictus Auctor, ut prodigium inauditum, *quia*

Lore.

sors ista non labendi nulli alteri concessa est. Unde colligit, quòd hæc doctrina fuerit lux singularis, & purissima, *numquam coinquinata, nec coinquinabilis*, quæ errorum & ignorantiæ tenebras depulit, noctem suâ claritate fugavit, &c. Nodus resultans ex verbis istis non indiget ponderosâ consideratione; sed tantùm levi reflexione ad antecedentem. Si S. Thomas in tot librorum voluminibus, quæstionibus, articulis, resolutionibus, atque sententijs immensis numquam lapsus est; quomodò Virgo MARIA in primo suæ formationis instanti lapsa fuit? Immensa rerum congeries non fuit offendiculum, ut Angelicus ille conceptus in principio, aut fine laberetur, quia in omnibus sapientissimè processit: & immensa, infinita, æternaque Dei Sapientia non potuit coaptare sine lapsu & defectu unius corporis & animæ Matris suæ unionem. Si ista duo, ut ipsi proponunt, ita contigerunt, sanè ut prodigium inauditum gloria Angelici Doctoris declamanda est; siquidem concessit illi Dominus per spatium viginti quatuor annorum (tot enim consumpsit annos in suorum librorum voluminibus digerendis) in quibus fuerunt immensa instantia, quod negavit, vel non concessit Matri suæ per unicum instans. Ut ostenderet Deus suam infinitam Sapientiam, atque Omnipotentiam immensam, debuit alicui puræ creaturæ concedere, ut numquam in vita sua laberetur. Franciscani dicunt, quòd sors ista non ceciderit super Sanctum Thomam, sed super Virginem MARIAM Dei Matrem, & Angelorum Reginam. Et quòd hoc fuerit prodigium, quia nulli alteri concessum. Dominicani verò è contra affirmant sortem istam non cecidisse super Dei Matrem MARIAM, sed solùm super Divum Thomam Aquinatem Angelicum Doctorem; & quòd hoc nulli alteri fuerit concessum: & hîc sistit tota controversia istarum Religionum. Pro Franciscanis dicunt omnes scriptores sententiam eorum esse veram, rationabilem, piam, & receptam ab Ecclesijs, Summis Pontificibus, Prælatis, Ordinibus, Universitatibus, &c. Pro Dominicanis dicit suus Anonymus scriptor, postea totius Religionis Generalis, quòd sic sentire sit scelus inauditum, facinus detestandum, stultitia, cæcitas, ac deliramentum nequitiæ: Do ipsius verba: *O scelus inauditum! ô facinus detestandum! ô stultas mentes! ô pectora cæca! ô deliramenta nequitiæ! Unde (æterne genitor!) funestum hoc virus eorum mentes obrêpit, qui castissimæ Ecclesiæ laribus educati, à primis, ut aiunt unguiculis, veritatem Divinarum rerum suxisse debuerant? Quid porrò hâc peste perniciosius? Quid tantâ labe execrabilius excogitari poterit? Nefandum sanè est id alteri attribuisse, quod solùm Redemptori Christo in Divinas laudes Fides Immaculata donatum fuisse profitêtur. Verùm cùm pro nostra consuetudine,*

eorum flagitiosis dogmatibus, pro veritate Christianæ Fidei tutanda, illustrium virorum clarissimas sententias objiceremus, ad consueta vulgi populariumq; confugia se conferebant, clamoribus atque vociferationibus se armantes, in quibus suæ erroneæ opinionis fundamenta jecisse, atque omnem spem, & præsidium collocasse viderentur, &c. Hucusque ille gravissimus, atque Reverendissimus Pater. Interim vincant verba ista acerba; sed componant hoc: Si soli Redemptori Christo conveniat laus ista Divina, quòd numquam lapsus fuerit; quomodò eamdem concedunt Angelico Doctori? Et non solùm eamdem, verum etiam alteram sublimiorem? Quia de S. Thoma non tantùm dicitur, quòd numquam in sua doctrina fuerit lapsus, seu quòd doctrina illiûs fuerit incoinquinata, sed etiam quòd fuerit incoinquinabilis, id est, quòd coinquinari non potuerit. Hoc (mehercle) prodigium est inauditum, immò etiam incomportabile. Nam licet dicant Franciscani, quòd puritas sacratissimæ Virginis MARIÆ numquam fuerit coinquinata, tamen simul fatentur secundùm Catholicam Fidem, quòd potuerit coinquinari; & sic non fuerit ex se incoinquinabilis, quia solius Christi Domini singularis prærogativa est, quòd incoinquinabilis fuerit, id est, coinquinari non potuerit. Et hoc conceditur, & affirmatur sine ullo scrupulo de doctrina S. Thomæ; & tamen nos non audemus dicere illud: *O scelus inauditum! ô facinus detestandum! ô stultas mentes! ô pectora cæca! ô deliramenta nequitiæ!*

NODUS DECIMUS NONUS.

Ad comprobandam immunitatem Virginis MARIÆ à peccato originali, quatuor utuntur medijs Defensores piæ sententiæ, scilicet, Determinationibus Apostolicis, Revelationibus, Miraculis, & Bullis Summorum Pontificum: & de omnibus istis dicunt adversarij universaliter, & in communi esse apocrypha, conficta, somniata, adulterata, chymerica, & prorsùs falsa: & nullam in particulari adducunt rationem, nisi quia referuntur à testibus suspectis, videlicet, scribentibus pro Immaculata Virginis Conceptione. Pro sua approbatione doctrinæ S. Thomæ etiam ipsi adducunt eadem media, Determinationes Apostolicas, Revelationes, Miracula, atque Bullas, de quibus affirmant esse omnia vera, subsistentia, rara, firma, & comprobata, licet solùm adducantur à suis scriptoribus. Pro gloria & honore Virginis Dei Matris omnes sunt testes suspecti, Pontifices, Cardinales, Episcopi, Religiosi, Clerici, Sæculares, &c. & pro doctrina S. Thomæ, ejus fratres, sorores, ac discipuli non sunt testes suspecti. Relinquamus propositiones istas universales, & descendamus ad aliquam particularem. Unus ex præcipuis pro opinione contraria est Alexander Nekam, ut diximus in SOLE VERITATIS, &

& in antecedenti §. ubi, ut visum est in ejus auctoritate, duo dicit; unum, quòd licet *fuerit concepta in peccato originali, suæ Conceptionis Festivitas debet celebrari*; alterum est, quòd dum Festivitatem impugnavit, singulis annis *in ipso Conceptionis Festo vehementibus cruciaretur torsionibus*, quousque palinodiam recantavit, & deinceps illo die semper benè se habuit. Contra hoc Turrecremata insignis S. Ecclesiæ Cardinalis, in suo tractatu de Conceptione: admitto Alexandrum Nekam pro mea opinione, quatenus dicit Virginem MARIAM fuisse conceptam in peccato originali; sed de miraculo, & retractatione sua non constat, & illam debent probare defensores piæ sententiæ, & interim Alexander Nekam inter Auctores pro nostra opinione expressos erit numerandus. Quis ergò intelliget Nodum istum? Quoad sententiam admittunt illum, & non quoad retractationem. Utrumque dicit Alexander, & quòd MARIA fuerit concepta in peccato originali, & quòd miraculosè retractaverit suam opinionem circa Festivitatem. Si illi præstetur fides de primo; quare non de secundo? sicque pro puritate Dei Matris, neque amici, neque inimici, ut ita loquar, sunt testes fide digni, cùm interim pro doctrina S. Thomæ omnes testes sint legales, & majores omni exceptione: licet sint ejusdem Patris, ac Matris Filij. Si hic non reputetur Nodus, pergamus ad alium.

NODUS VIGESIMUS.

Inter alia suprà relata de Angelico Doctore ista sunt præcipua: ab illo die quo conditus, seu formatus fuit in utero, aptus etiam fuit, ut summus Artifex gemmis omnium virtutum illum ornaret; tunc enim sortitus est animam bonam, ita ut à die, qua condita fuit, illam Deus præparaverit, ut paulò pòst omnium lapidum pulchritudine illam decoraret: fuit enim fons parvus à primis vitæ momentis, qui in solem conversus, ex quo in ea prima lux fuit creata, statim nihil remansit indistinctum, aut inordinatum; quia omnia illuminavit, & illustravit: unde à teneris ungviculis, ab utero fuit Doctor, ab ubere Magister, ac ruminator ut animal mundum illius Angelicæ Salutationis: *Ave* MARIA *gratiâ plena, &c.* Multa hîc forent examinanda; sed superficialiter transcurret calamus. Ab utero fuit præparatus, dispositus, & aptus S. Thomas, ut à supremo Artifice gemmis virtutum, & gratiarum pulchritudine decoraretur; sed licet haberet aptitudinem, non tamen habuit actum: & ubi fuit potentia pro S. Thoma, non potuit ibi esse actus pro Matre Dei? Quod S. Thomas habuit à primis vitæ momentis in plurali; quare non concedemus Reginæ Angelorum in singulari à primo vitæ momento? In utero Matris suæ sortitus est D. Thomas animam bonam, meliorem sortitus est, ni fallor, S. Joannes Bapti-

sta: concedamus ergò Virgini MARIÆ animam optimam. Beati Thomæ anima paulò pòst fuit ornata virtutibus, semper Thomas venit paulò pòst, damus testes & cænaculum, & sepulchrum; sed paulò antè assumpta fuerat Virgo MARIA in corpore & anima, & paulò antè semper prævenerunt reliqui Apostoli. Quomodò S. Thomas ab utero Doctor, & ab ubere Magister ruminavit ut animal mundum illa novem mundissima folia: *Ave* MARIA *gratiâ plena, Dominus tecum, benedicta tu in Mulieribus*, si in utero adscripsit ipsis sordidam immunditiam? Ubi Thomas fuit animal mundum, potuit MARIA esse agnicula immunda? Ubi primò fuit creata lux animæ S. Thomæ, statim omnia remanserunt distincta, illuminata, & illustrata poteratne aliquis dicere: exceptâ MARIA gratiâ plenâ? Sed cùm propositiones universales non admittant in hac schola exceptionem, debent pro Nodo isto quærere aliam solutionem. Vel ab Ave volabit gratia, & ab animali munditia.

NODUS VIGESIMUS-PRIMUS.

In auctoritatibus S. Antonini duo præcipuè sunt notanda. Unum est illud: quòd ex primo actu scholastico ostenderit Spiritus Sanctus, qualis futura esset doctrina S. Thomæ. Quæ licet à principio esset excellentissima, nec de ea motum primum habuisset inanis gloriæ, qui ejusdem Angelici Doctoris *moveret animum*, quia, antequam surgerent illi primi motus inanis gloriæ, illos depressit judicio rationis, &c. De quo aliqua diximus in Cortice. Illis adde sequentia: ideò ex primo actu scholastico ostendit Spiritus Sanctus, qualis Doctor futurus erat Thomas, quia ille primus actus fuit miraculosè dispositus, præter omnium spem habitus, & omnibus numeris perfectus, & cùm benè cœpisset à principio, jam pro suo doctoratu habuit dimidium facti. Ideò Thomas eximius factus est Doctor in medio Ecclesiæ, & in fine; quia rectum, ac perfectum habuit in scholis suum primum actum scholasticun: & hoc quod per excellentiam conceditur Magisterio Thomæ, quomodò negatur Maternitati Virginis MARIÆ? Tam soliciti in depingenda pulchritudine primi actûs Doctoris Angelici, & simul propalanda fæditate primi actûs puritatis Matris Dei? Spiritus Sanctus totus occupatus in disponendo primo actu Thomistico, & solus dæmon intrusus pro primo actu Mariano? Et arctiùs intricatur Nodus. Si S. Thomas non habuit primum motum inanis gloriæ; unde ortum habuit, quòd in Virgine MARIA ponamus primum motum inanis gratiæ? Primus motus inanis gloriæ non invênit locum in conceptu mentis Sancti Thomæ, quiâ antequam accederet præveniente judicio rationis supprimebatur; & primum peccatum habuit locum in

Con-

Conceptione animæ ſacratiſſimæ Virginis MARIÆ? Qui ſolo judicio rationis ducti deprimunt primum motum inanis peccati pro ſuo Doctore, quia futurus erat vas electionis in Eccleſia; quomodò eodem judicio rationis non deprimunt primum peccatum grave, & lethale pro Virgine, quæ futura erat ſacrarium totius Sanctiſſimæ Trinitatis? Siſtamus in judicio rationis. Secundùm rationis judicium, quid eſt primum, majus & deteſtabilius? An peccatum originale, vel primus motus inanis gloriæ? Qui in gravitate præferret primum motum inanis gloriæ, videretur certè privatus judicio rationis. Item ſecundùm judicium rationis, quid eſt primum, ac ſuperius? Eſſe Matrem Dei, aut eſſe Doctorem Eccleſiæ? Qui hoc vocaret in dubium ſanè eſſet extra omne judicium rationis. Quomodò ergò Deus, qui ſemper, & ubique ſecundùm judicium rationis operatur, permitteret quòd major Mater ſua caderet in majus, & primum peccatum, quando minorem Thomam liberavit à primo minori defectu? Habuitne majorem oppoſitionem primus motus inanis gloriæ cum quodam Fratre Dominicano, quam primum peccatum cum Matre Redemptoris? Ideò Sanctus Antoninus exaggerat hoc elogium de S. Thoma, & rectè, quia vana gloria eſt quaſi quoddam originale peccatum in hominibus doctis, quia ſcientia inflat, &c. & ab hoc peccato originali præventus & præſervatus fuit S. Thomas facillimè, ſine ulla contradictione: & quando agitur de liberatione Virgi- MARIÆ à peccato originali, dicunt præventionem, & præſervationem eſſe quaſdam chymericas modernorum fictiones, quia gratia Dei, & merita Chriſti ſublevant à culpa commiſſa, ſed non præveniunt, aut præſervant ante caſum. Quando ſolvetur Nodus iſte?

NODUS VIGESIMUS-SECUNDUS.

Alterum dictum S. Antonini eſt, quòd tranſactis multis diebus, & menſibus à morte, & ſepultura Sancti Thomæ, licet corpus ejus fuerit pingue, groſſum & magnum, & locus ſepulturæ eſſet humidus, ac profundus, exhumatus, ſpeciali privilegio & gratiâ inventum fuerit integrum, & abſque ulla corruptione: & jure optimo ſic factum fuiſſe cum corpore, à quo fœtor mortalis criminis numquam exijt, &c. O eximia Dei providentia, quibus exemplis deducis imbecillitatem humanam ad perfectam veritatis cognitionem! Corpus S. Thomæ per illam ſacræ Scripturæ univerſalem regulam: *pulvis es, & in pulverem reverteris*, tenebatur obnoxium corruptioni, & incinerationi, ſed ſpeciali privilegio, inquit S. Antoninus, & cum ipſo alij ejuſdem Religionis ſcriptores, ſacrum illud corpus à præfata univerſali regula fuit exemptum atque præſervatum ab incineratione. Et hoc eſt

est certum & certissimum; quia sic refertur à quodam Sancto Ordinis Prædicatorum: qui, licet vixerit post duo sæcula à transitu S. Thomæ, est magnæ fidei, & auctoritatis scriptor. Sed hoc non obstante, adhuc aliquis posset dubitare de hoc speciali privilegio; & ratio est: quia communiter in schola Thomistica docetur tamquam principium irrefragabile, & per se notum; quòd regulæ generales Scripturę sacrę nullam admittant exceptionem, nisi id in ipsomet sacro textu exprimatur. Cùm ergò sit regula generalis, quòd omne corpus in suo fine sit corruptibile, & de facto corrumpatur, sicut est regula generalis, quòd omnis anima in suo principio sit obnoxia peccato originali, & illud contrahat; si ab ista non potuit esse, vel non fuit præservata anima illa Beatissima Dei Matris; quomodò potuit præservari corpus Sancti Thomæ? Ubi est pro isto exceptio expressa in Scriptura? Ubi illud privilegium speciale? Vel corpus S. Thomæ fuit in hac parte majoris meriti, quàm anima Virg. MARIÆ, vel judicium inter utramque causam non est æquale, aut Nodus erit indissolubilis. Item, omne corpus corruptibile est, quia procreatum ex infecta carne Adami; sed præter hanc rationem generalem corpus S. Thomæ habuit quinque particulares augentes corruptionem signatas à Sancto Antonino, tres ex parte corporis, scilicet, quòd fuerit pingue, grossum, & magnum, & duas ex parte loci, videlicet, quia sepultura erat humida, & profunda. Virgo MARIA, quia genita ex commixtione seminis viri ac mulieris, necessariò contrahere debuit peccatum originale, sed hæc ratio à priori, & formalis habuit quinque rationes diminuentes in MARIÆ generatione. Prima est, quia fuit à patre, & matre in decrepita senectute genita, emortuâ libidine, & totaliter sopitâ concupiscentiâ. Secunda, quòd parentes essent steriles. Tertia, quòd convenerint non ex aliquo appetitu carnali, sed ex mandato Angeli, & merâ obedientiâ. Quarta, quòd ab illa generatione inciperet Lex gratię & non videretur decens, ut initium gratiæ inciperet à peccato. Quinta, quòd ex illa numero carne formandum esset Corpus Christi, cujus morte & sanguine redimendus esset Mundus; & non obstantibus illis quinque rationibus augentibus corruptionem ex parte corporis Sancti Thomæ, & istis quinque diminuentibus ex parte animæ Virginis MARIÆ, pro corpore S. Thomæ inventa est præservatio, & privilegium speciale, quod pro anima Dei Matris numquam potuerunt reperire. An solutio istius Nodi invenietur umquam?

NODUS VIGESIMUS-TERTIUS.

Nullam aliam rationem à priori, & concludentem invênit Angelicus Doctor ad probandum Virginem MARIAM fuisse sanctificatam in ute-

utero, sicut Joannes, & Hieremias, nisi istam; Ecclesia celebrat ejus Nativitatem, ergò fuit Sanctè nata, & sic sanctificata in utero ante nativitatem. Videns Pater Thomas Leonardi, quòd si hæc ratio esset concludens, etiam hęc esset concedenda; Ecclesia celebrat Conceptionem, ergò est Sancta; excogitavit illam solutionem hucusque inauditam inter Thomistas, scilicet, quòd S. Thomas ibi non fuerit argumentatus *efficaciter, & juxta propriam mentem, sed ex suppositione, quòd B. Virgini exhibeatur cultus in sua Nativitate.* Et quòd argumentum illud sit sub titulo, *sed contra*: cui aliquando etiam respondet Sanctus Thomas, &c. Quæ omnia nimiùm distant à veritate: & miror, quomodò sui hoc permittant; nam hac unicâ solutione reddit inefficacem, inermem, & frivolam totam doctrinam S. Thomæ contentam in ejus egregia Summa. Nam posito Articulo, seu quæstione, refert argumenta partis contrariæ, & post ista argumenta semper dicit: *sed contra est hoc & hoc, &c.* Et secundùm istam rationem resolvit quæstionem, ita ut numquam inveniatur quod solvat illam rationem ultimam, *sed contra*: quia est semper pro sua sententia, sive fons, à quo ipse deducit suam resolutionem; & sic est falsum, quòd tunc non loquatur juxta propriam mentem, & quòd aliquando respondeat S. Thomas ad argumentum, *sed contra.* Et multò magis, quòd loquatur ibi ex suppositione, sed absolutè; quia ejus verba sunt ista: *Sed contra est, quòd Ecclesia celebrat Nativitatem B. Virginis: non autem celebratur Festum in Ecclesia, nisi pro aliquo Sancto: ergò B. Virgo in ipsa sua Nativitate fuit Sancta; fuit ergò in utero sanctificata.* Et secundùm hanc resolvit, quòd Virgo fuerit sanctificata in utero, & sanctè nata; ubi est ergò hîc suppositio, aut conditionalis quòd si Virgini exhibeatur cultus in Nativitate? Sed, ut facimus in alijs, concedamus etiam hanc solutionem P. Leonardi esse veram, & genuinam mentem S. Thomæ. Si in hoc argumento, *sed contra*, non loquatur Angelicus Doctor ex proprijs & efficaciter, ergò neque in alijs similibus argumentis, *sed contra*: quia non est major ratio de istis, quàm de alijs, cùm omnia sint sub eadem dispositione, & forma, ut cuilibet ex ipsis potest constare; & cùm in quolibet Articulo suę Summę habeat argumentum, *sed contra*, pro suæ resolutionis fontali principio, sequitur quòd in tota sua Summa Theologiæ, ne quidem semel argumentetur efficaciter, sed semper inefficaciter; nec ex proprijs, sed ex alienis. Quid ergò restat de doctrina S. Thomæ? vel quid est approbatum ab Ecclesia, Summis Pontificibus, Christo, Virgine MARIA, Apostolis, &c. ut Canonicum, Catholicum, verum, indubitatum, concludens, &c. si resolutiones ejus sunt inefficaces, loquentes ex suppositione, & non

propriæ, sed alienæ? Concedamus iterùm aliquid amplius, scilicet, quòd in omnibus alijs quæstionibus & argumentis, *sed contra*, argumentatus fuerit Sanctus Doctor efficaciter, & ex proprijs, non ex suppositione, sed absolutè, exceptâ hâc quæstione, si in hac agit de Conceptione Virginis MARIÆ; ergò ex illa nullum efficax argumentum, absolutum, & proprium S. Thomæ potest desumi contra Immaculatam Conceptionem. Sed fortè dices: quòd si non hîc, in alijs locis locutus sit de hac materia tunc ex proprijs, efficaciter, & absolutè; sed ut videas, quòd dum unum conantur solvere Nodum, alium majorem detegant, attende ad sequentem.

NODUS VIGESIMUS-QUARTUS.

Præcipuus locus ubi S. Thomas agit, & fatetur Virginem MARIAM contraxisse peccatum originale, est in 3. sententiarum dist. 3. quęst. 3. hic est etiam penitùs vitiatus, ergò ubique invenîmus Nodum indissolubilem. Hoc probo ex præcipuo, primo, ac præstantiori scriptore contra Immaculatam Virginis Conceptionem Joanne de Turrecremata S. Romanæ Ecclesiæ Cardinali, in opere edito pro informando Concilio Basilëensi, ad annum 1437. in quo part. 6. cap. 3. fol. 105. à tergo adducit clariorem, atque expressiorem auctoritatem sic: Item in sequenti Articulo, in quo quærit, an ante animationem sanctificata fuit, ita dicit: *Sanctificatio B. Virginis non potuit esse decenter ante infusionem animæ, quia gratiæ nondum capax erat, sed neque etiam in ipso instanti infusionis, ut scilicet per gratiam sibi infusam conservaretur, ne culpam originalem incurreret; Christus enim hoc in humano genere singulariter habuit.* Hæc S. Thomas in 3. & hucusque Turrecremata in suo opere de Conceptione ad Patres Concilij Basilëensis. Sed scribendo idemmet Turrecremata super Decretum tomo 3. de Consecratione dist. 4. §. *Ad tertiam sic proceditur, &c.* fol. 101. col. 3. ad medium, sic dicit: Duodecimò arguitur testimonio S. Thomæ de Aquino, qui lumen Ecclesiæ est suâ doctrinâ, hic verò in 3. sent. dist. 3. quæst. 2. sic dicit: *Sanctificatio B. Virginis ante infusionem animæ non fuit, nec esse potuit; quia nondum erat capax gratiæ: neque in ipso instanti infusionis, ut scilicet per gratiam sibi infusam præservaretur, ne culpam originalem contraheret; Christus enim, &c.* Si conferas istam auctoritatem cum antecedenti, invenies quòd in prima dixerit Turrecremata, *non potuit esse*, & sic invenîtur hodie in textu S. Thomæ. Sed in hac secunda scripsit, *non fuit*, quæ sunt valdè diversa, sicut distinguuntur potentia, & actus. Item vocem illam, *decenter*, quę etiam reperîtur in textu S. Thomæ, absolutè prætermisit Turrecremata in secunda auctoritate. Item in secunda auctoritate addidit ex proprio calamo illa verba, *nec esse potuit*, quæ in nullo originali impresso, aut manuscripto

ſcripto reperitur; quia volebat, quòd præſervatio Virginis non fuiſſet, nec potuiſſet eſſe. Item ubi in prima auctoritate dixerat juxta textum Sancti Thomæ, *conſervaretur*, in ſecunda judicans Turrecremata eſſe frivolam vocem, illam correxit dicens: *præſervaretur*. Denique ubi in prima dixerat, cum littera etiam S. Thomæ, *incurreret*; in ſecunda tranſmutavit verbum dicens: *contraheret*; & ſic in una brevi auctoritate extant quinque vitia capitalia, & in uno eodemque Auctore graviſſimo ac pręcipuo: de quibus latè agemus in ſecunda impreſſione Solis Veritatis. Si ergò S. Thomas loquendo de Conceptionis ſententia in una parte habeat vitia expoſita, & in alia loquatur inefficaciter, ex ſuppoſitione, & ſententia aliorum; ergò ex nulla poteſt ſumi argumentum in ejus doctrina contra ſententiam Immaculatæ Conceptionis. Pro doctrina S. Thomæ communiter dicunt, & clamant eſſe à primo uſque ad ultimum verbum ſine ullo prorsùs defectu, errore, labe, &c. & deſcendendo ad particularia ipſimet dicunt contrarium. De ſententia Conceptionis dicunt in communi eſſè maculatam & immundam, cum defectu, errore, ac labe, & hoc reperiri expreſsè, & clarè in doctrina S. Thomæ; & deſcendendo ad particularia nihil oſtendunt, niſi novos & indiſſolubiles Nodos.

Nodus vigesimus quintus.

Pater Nicolaus Eymericus ſub nomine B. Virginis Mariæ, dixit verba illa: *Et ne dum calumniantur me, ſed in me calumniantur meum Unigenitum, Dei Patris primogenitum, mei, & hominum Redemptorem, &c. Prima calumnia, & blaſphemia, quâ calumniantur me, & Filium meum in me ſuperbi, & heretici, inquit, Virgo* Maria, *eſt, quòd per quatuor mundi partes crepante tubâ non corneâ, ſed carneâ intonant me in originali culpa non fore conceptam.* Dicere Virginem Mariam eſſe conceptam ſine peccato originali, eſt calumnia, & blaſphemia, quâ calumniantur Matrem, & Filium, Chriſtum, & Mariam: quia eſt comparare, æquareque creaturam cum Creatore, fœminam cum Deo, &c. Et comparare, atque adæquare S. Thomam Auguſtino, quid erit? Nihil; quia ambo continentur intra claſſem creaturarum. Et anteponere doctrinam S. Thomæ omnibus doctrinis aliorum Eccleſiæ Doctorum, Ambroſij, Hieronymi, Gregorij, Leonis, Chryſoſtomi, &c. quid eſt? Nihil, quia comparatio iſta eſt inter puras creaturas. Et proponere doctrinam S. Thomæ Scripturæ ſacræ Canonicę, ſacrorum Conciliorum, eſtne calumnia, aut blaſphemia? Non; quia Summus Pontifex dedit doctrinæ S. Thomæ hoc privilegium. Et conformare, & ęquiparare doctrinam S. Thomæ in omnibus, & per omnia cum doctrina Sanctæ Eccleſiæ Catholicæ Romanæ, & determinationibus ejus Canonicis, quid erit?

Et quòd Angelici Præceptoris doctrina præservet à contagio, peste, & lue omnium aliorum Doctorum Catholicorũ doctrinas, quando omnium hominum Redemptori negatur prę-servatio, est ne calumnia, aut blasphemia? Minimè; quia aliud est præservare ab hæresi, & errore in Fide, & aliud præservare à peccato originali, & macula: unum non fecit semel Christus, & aliud continuò fecit D. Thomas. Et quòd in Religione Dominicana fuerit quidam Pater vocatus, Gratia Dei, qui doctrinam S. Thomæ posset complere, perficere, & in summo nitore constituere, & in Domo Domini non fuerit aliqua Gratia Dei, quæ Conceptionem Marianam posset ad summum nitorem reducere, quid erit? Omnia ista quasi parva reputantur, & nullius momenti. Magna quidem essent & dicerentur, si per quatuor Mundi partes concedatur doctrinæ alicujus Doctoris, & conceptui ejus mentali id ipsum, quod negatur puritati, & Conceptioni Dei Matris, & Reginæ Angelorum, sicut in communi, sic & in particulari.

NODUS VIGESIMUS SEXTUS.

Quia quidam Frater Minor Samuel dixerat de Angelico Doctore illud: *In Philosophia autem naturali, & in Metaphysica atque Logica cæcutijt & ipse aliquando*, cum tamen superadderet: *in his dico, quæ sunt speculabilia dumtaxat*: Non obstante isto addito diminuente, adhuc vocatur à P. Dodi stultus, fatuus, invidus, arrogans, mordax, lacerator, ineptus, miser, cachinnator, proprio laqueo suspendendus ut Aman, corrosor gloriæ Sanctorum, ponens in cęlum os suum, quòd non Samuëlis sed Ismaëlis officium gereret, in cælum & in terram evomens coleram, debacchans simia, & catulus, oblocutionibus suis non Divum Thomam, sed se ipsum obnubilans, & suæ congregationi infamiam ac maximum dedecus adferens. Et quid mirum? Dicere enim, Sanctus Thomas cæcutijt aliquando etiam adhuc in scientijs naturalibus & speculativis, erat falsum, mendacium, temerarium quid & injustum. Ista dicuntur pto defensione honoris S. Thomæ; de Sacratissima autem Virgine Dei Matre, Angelorum & hominum Reginâ MARIA dicitur & defenditur quòd aliquando fuerit non cęcutiens, sed penitùs cæca, deformis, fæda, horrida, polluta, exosa, abjecta, imperfecta, contaminata, turpissima, abominabilis, miserrima, Dei inimica, dæmonis serva, filia iræ, damnata, maculata à diabolo & peccato conspurcata. Et ecce Nodus usque ad extremum judicij diem non solvendus. Doctrina tamquam ex materia & forma, corpore & anima componitur ex humanis ac Divinis principijs, sive naturalibus & supernaturalibus conclusionibus, in quibus Sanctus Thomas adhuc speculando neč per unicum instans cæcutijt, numquam vel in minimo errando cir-

circa præcipuam partem rerum ſupernaturalium ac Divinarum, quia hoc jam concedebat P. Samuel; ſed neque in naturali corpore Metaphyſicæ aut Logicæ, quia adhuc in ipſamet ſpeculatione numquam hæſit ambiguus inter ſcientiam & opinionem, verum & falſum, ſic & non: hoc enim eſt cæcutire in ſpeculativis. Et ſpeculum illud juſtitiæ, ſpeculum ſine macula, & Aquila illa magnarum alarum, quæ tulit medullam cedri, cujus oculi fuerunt columbarum, non ſolùm cæcutijt; ſed totaliter facta eſt cæca, non tantùm aliquando, ſed per ferè tres menſes, vel ut dixerunt aliqui, per duos integros dies, vel ſaltem per aliquas morulas; non in materiali corporis formatione tantùm, ſed in iſtâ & in anima; nec aliquo errore intellectuali ſpeculativo, ſed in practico peccato & macula actuali. Immò in una eademque ſchola ligant iſtos duos Funiculos, & non erubeſcunt de reſultante Nodo ab Angelico intellectu practicè non ſoluto, nec fortè ſpeculativè ſolvendo; ſed in eadem perſiſtunt ac perſeverant ſententiarum incongruentia: & nos pro honore & gloria Dei Matris (cui infra Filium omnis laus, omnis honor, omnis gloria abundantiſſimè debetur) non debemus retundere illud ſtultus, fatuus, &c? Neſcio quem res habitura ſit exitum.

Nodus vigesimus-septimus.

In illa inſigni ac pulcherrima imagine, in qua eſt depictus S. Thomas circumdatus à quatuor ſuæ Religionis Doctoribus, Alberto Magno Epiſcopo, Thoma Jorſio Cardinali, Joanne Capreolo, & Franciſco Ferrarienſi, extat Angelicus Præceptor cinctus illis verbis Malachiæ cap. 2. *Lex veritatis fuit in ore ejus, & iniquitas non eſt in labijs ejus.* Omnia benè ac laudabiliter. Nihil invidêmus, nihil contemnimus; ſed è contrà approbamus, laudamus, commendamus omnia. Qui tamen hoc tam celebre elogium depromptum ex ore tanti Prophetę admittunt ut verum, & ut propriam Angelicæ doctrinæ teſſeram; quomodò in anima Virginis Dei Matris, cum qua Dominus ſemper, quę ſuper omnia benèdicta veritatis alumna, conſtituunt iniquitatem? Si lex veritatis fuit in ore & labijs Sancti Thomæ, ita ut iniquitas per illud naturæ oſtium ab intrinſeco vel ab extrinſeco non haberet aditum; quomodò in illa, de qua dixit Spiritus Sanctus & Eccleſia canit quotidiè: *Diffuſa eſt gratia in labijs tuis*, potuit aliquando fuiſſe deformitas? quomodò labia ejus tincta iniquitate? Nodus iſte ex utroque Funiculo intricatiſſimus eſt, & meo judicio non facilè ſolvendus. Quintus Eccleſiæ Doctor (hâc enim ſubſcriptione gaudet in diademate prædictæ imaginis) meruit habere diſpenſationem ab illa regula generali & lege communi: *Omnis homo mendax*, ut tamquam de exempto ac privilegiato dicatur.

catur & prædicetur ista totaliter opposita & contraria: *Lex veritatis fuit in ore ejus.* Et ab altera universali lege: *Omnes in Adam peccaverunt,* nolunt invenire exceptionem unam pro prima ac majori post Deum creatura. Quod concedunt Thomæ pro lege firma & inviolabili, indulgeant MARIÆ saltem ut gratiosum privilegium. *Magna petis Phaëton.* Perpendamus causam quare non fuerit iniquitas in labijs D. Thomæ, neque in ore ejus mendacium. Quia in ore & labijs, inquiunt, habuit verum ac Sanctum Verbum Dei. Et si Verbum Dei coagulatum in ore ac labijs Angelici Doctoris habuit vim ac efficaciam ipsum præservandi à mendacio & iniquitate non tantùm quando scribebat Divina, sed etiam discurrendo in scientijs naturalibus, humanis & speculativis, in principio, medio, & fine; quare hoc privilegium non conceditur ori, ac labijs, corpori & animæ primæ Ecclesiæ Matris, quæ Verbum Dei æternum in corde & visceribus tanto tempore cum tam fideli custodia portavit? An os & labia S. Thomæ habuerunt majorem connexionem cum veritate mediante verbo Dei scripto, quàm B. MARIÆ anima & potentiæ cum gratia mediante Verbo Dei æterno, ut quæsita non inveniatur iniquitas in illo, & in ista inveniatur & asseratur? Quisquis voluerit solvere Nodum, applicabit os quidem & labia, interim Nodus Nodus manebit.

NODUS VIGESIMUS-OCTAVUS.

Ut Patres illi Salmanticenses, ut suprà vidimus, stabilirent doctrinam S. Thomæ fuisse prorsùs liberam ac immunem ab iniquitate, errore, mendacio, &c. ac præservatam in se à quolibet inficiente contagio; conantur probare ipsam esse præservativam doctrinarum Ecclesiæ; & vice versâ ipsam fuisse præservatam in se, quia modò præservat alias doctrinas. Et quando actualiter habebam præ manibus istum furfurem, pervenit ad illas etiam Pharetra magna, cujus Auctor est Mathias Farinator, impressa anno 1482. in qua titulo 7. verbo MARIA sic dicitur: *Cælum continet terram à casu preservans pariter & à ruina; sic nimirùm per omnia ipsa Virgo* MARIA *continet totum mundum, à casu & ruina præservans mortis æternæ.* Hanc Farinatoris sententiam credo, ac affirmo esse veram; sed demus etiam quòd altera non sit falsa, ut saltem teneantur solvere Nodum. Si doctrina Sancti Thomæ, quia actualiter præservat omnes Ecclesiæ doctrinas à casu & ruina, debuit in suo originali fuisse præservata ab omni errore ac defectu: ergò à fortiori Virginis MARIÆ originaria puritas, quæ totum cælum & mundum, & cum istis doctrinam S. Thomæ à casu & ruina præservavit ac præservat, immunis fuit in se à casu & ruina. Quod concedunt ac defendunt in contento & specie atomâ, defendant vel saltem concedant in continente & specie supre-

supremâ; sed neque unum aut alterum volunt admittere in Matre, ut in ipsa non sit species neque decor. Hæc est propositio vera, & ab omnibus Sanctis concessa. Si Maria non fuisset concepta, mundus non fuisset præservatus à ruina & casu, nec doctrina S. Thomæ fuisset in terra, neque in cælo: & stante hoc principio in doctrina Angelici Doctoris fuit justitia originalis, quia in suo initio & origine fuit pura, Sancta, innocens, vera, absque ulla macula, nævo, mendo aut errore; & originale esse Sacratissimæ Redemptoris Matris maculatum fuit, & impurum, cum culpa, peccato, ac Dei offensa, &c. Et hic nónne videtur Nodus?

Nodus vigesimus-nonus.

R. P. Abrahamus Bzovius in concione de Sancto Thoma in Pancarpio folio 42. loquens de excellentia animæ Angelici Doctoris & ejus puritate sic dicit: *Puritate animę paulò minùs ille minoratus ab Angelis parte quâ fuit, ut ita dixerim, adhuc Virgo tabella, nullis exarata characteribus, &c. suscepit jam tum in tutelam novum filiolum Dei parens, quem aspexerat rarâ indole natum, & gratiâ præformatum, à cujus patrocinio illud obtinuit, ut nullius mortalis criminis umquam senserit contagium. Jactas firmamentum illime? Immaculatus Thomas. Angelos sufflaminatos? Obfirmatus in gratia Thomas ipso gratiæ sufflamine.* Et post aliqua prosequitur: *Innocentia & pudor æquè ut in puero, sic postea in viro, tam fulgentes ut ipsa Virgo, aut Gemelli cælestes, non tam radiantes, ut hæ sororiæ virtutes. Vbi aliquid, etiamsi honestum fuisset dicendum, verecundiam non potuit excutere, adeò illi ex alto suffusus erat pudor.* Et concludit sic: *Scio Beatissimam Deiparam, lumine quo amicta, non semel visam mentem illius illustrasse. Scio & Christum ipsum in sua imagine cruci affixâ Neapoli Thomæ testimonium veridicæ doctrinæ dedisse, voce quam exanimis imago protulit: Benè scripsisti de me Thoma, &c.* Omnia ista rectè, ac verè dicta esse iudico de S. Thoma, & solùm inquiro; si concedamus nos, sicut & vos de Angelico Doctore habuisse animam puram paulò minùs ab Angelis *nullis* exaratam extraneis characteribus, natum tamquam à gratia *præformatum* (observare licet vim præformationis) ut nullius mortalis criminis *umquam* sentiret contagium: an hoc ipsum velitis nobiscum concedere de anima Beatissimæ Virginis? quia si non; Nodus remanet inter vos in æternum solvendus. Si autem nobis hoc dare velitis & consentire nobiscùm: & Virgo Maria habuit animam puram nullis exaratam characteribus; peccatum originale character vocatur ab omnibus Catholicis Doctoribus. Concepta erat Virgo Maria tabella, fuitne tunc à gratia præformata nullis exarata characteribus sicut natus extitit D. Thomas? Neque erit solutio, recursus ad mortalia crimina; quia originale mortale est, non veniale, cùm peccatum primâ sui divisione distinguatur

à

à Theologis in mortale & veniale,& deinde mortale in actuale & originale:& dato quòd non includeretur, sed essent species subalternæ diversæ, ubi servus accepit, *ut nullius mortalis criminis umquam sentiret contagium*; non potuit accipere Domina, *ut nullius originalis criminis umquam sentiret contagium*? Distabatne plus mortale à Doctore Ecclesiæ, quam originale à Dei Matre? Si anima Angelici Doctoris fuit semper tabella pura & candida paulò minùs minorata ab innocentia Angelorum; anima Reginę Angelorum debuitne esse tabella impura & immunda, nec minorata ab Angelis, sed æqualis in hac parte flagitiosis ac facinorosis hominibus? *Immaculatus & obfirmatus in gratia ipso gratiæ sufflamine* fuit discipulus Thomas; & Magistra MARIA maculata & lapsa à primi peccati sufflamine? Ille *sicut puer, ita postea in viro*, & illa non sicut postea fęmina,antea in puella? Puritatem ascendentem in servo saltem permittite quòd descendat in Reginam.

NODUS TRIGESIMUS.

Nullum est verbum apud P. Xantes Mariales(si attente legantur posita in Cortice, & operibus suis) ex quo non posset aliquis texere pro libito Nodum, cùm omnia & singula sint contradictionibus plena; sed quando ex illis nihil deducitur contra Immaculatam Virginis Conceptionem,de ipsorum incongruentia parùm curamus. Illæ tamen duæ propositiones ab ipso novissimorum novissimo scriptore tam seriò repetitæ, quarum prima est: *Omnes Doctores Ecclesiæ erraverunt*; & secunda illa: opera vel scripta S. Thomæ, *nec umbram erroris continent, &c.* præcipuæ in Apologia, vel invectiva, confirmant omnia superiùs dicta & infrà dicenda. Quia non alijs indigêmus Funiculis, neque ad aliquid aliud tendit noster labor, nisi ad ostendendum quòd errantibus universaliter & in communi omnibus Doctoribus Ecclesiæ singulariter, solus Angelicus Doctor Sanctus Thomas Aquinas neque umbram habuerit erroris. Et ecce tota nostra quęstio clarè,distinctè,ac breviter proposita coram omnium oculis: omnes Doctores Ecclesiæ erraverunt (dicit P. Xantes)& solus unus nec umbram habuit erroris. In propositione ista universali contra Sanctos Doctores, & ejusdem unica exceptione, Xantes nihil omninò novi dicit: quia fuit & est commune proloquium suorum scriptorum. Et quando in sua universali falsâ & fictâ ab ipsis, ut maculent omnes Sanctos Doctores, & magis ficta & falsa exemptione,ut falso ac ficto honore extollant doctrinam S.Thomæ consumunt vires suas; contra hanc verò universalem inter peccatorẹs: *Omnes in Adam peccaverunt, exceptâ Dei Matre*, quæ vera est, probabilis, pia, recepta, devota, Sancta, &c. resumunt vires, ac quasi juvenescentes arripiunt omnis generis arma, occasio-

ſionem undequaque quærendo, ut illam juſto vel injuſto marte per fas & nefas quomodocumque tandem impugnent, ex cordibus piorum evellant oblivioni tradendo, extraque terrarum orbem ad ipſum quodammodò ſpatium imaginarium numquam reverſuram amandando. Quid adeò mirum? Oculis ipſam fugiunt, auribus reſpuunt, animo aſpernantur, recordatione illius tremuli perhorreſcunt. Cùm eam viderint execrantur, cùm audierint deteſtantur, nomen ipſum erubeſcentes vitant, fugiunt, oderunt. Quis illam aditu, quis honore? Quis illam cultu, quis veneratione? Quis illam pręlo, quis luce exiſtimat eſſe dignam? Hinc paſſim quidquid clamatur, contra eam clamatur, & ſemper ab eiſdem: quidquid ſcribitur, contra eam eſt, & ſemper ab eiſdem. Quantum ingenio aſſequi, quantum litteris depingere, quantum ſtudijs acquirere poſſunt, id omne ad eum finem diligentiſſimè conferunt; ut docent & digito cuilibet monſtrant tot libelli famoſi, quibus excellentiam puritatis Virgineæ ſi non extirpare, ſaltem conſpurcare non ceſſant. Et hoc eſt quod declarare intendimus: hoc eſt præſentis Libelli noſtri thema ſpecialis: hic ſcopus unicus & principalis, cui totus noſter deſudat labor, cui perpetuò invigilamus, nullas moleſtias neque diurnas, neque nocturnas prætermittendo; ſed omnem ingenij induſtriam, omnia ſtudia, omnem operam, omnem curam, mentem denique omnem applicantes, ſedulò ac ſeriò laborantes pro hoc ſolo negotio ut excludatur vel peccatum à Matre, vel idem introducatur pro Fratre.

NODUS SECUNDUS
PRINCIPALIS

Inter condemnationem certam aliquorum articulorum doctrinæ Sancti Thomæ, & absolutionem eorumdem factam à Stephano Episcopo Parisiensi; ubi consequenter agitur de prohibitione Festivitatis Conceptionis factâ à Mauritio Episcopo Parisiensi, & receptione ejusdem Festivitatis ab altero Episcopo, vocato Ranulpho.

PRO CORTICE
§. PRIMUS.

EGimus hucusque de approbationibus doctrinę Angelicę Angelici Doctoris S. Thomæ Aquinatis in communi, referendo quidquid generaliter ab ejus discipulis Patribus Dominicanis tum antiquioribus, tum recentioribus atque modernis sive verè, sive falsò relatum hactenùs per quoscumque tandem in lucem prodijt: jam nunc in sequentibus incipimus agere in particulari de testimonijs, seu auctoritatibus in ingentem ac vix numerandum numerum adductis etiam à diversis Auctoribus antiquis, recentibus ac modernis Ordinis Prædicatorum circa approbationes, & confirma-

firmationes in particulari ejuſdem doctrinæ Angelicæ Angelici Doctoris S. Thomæ. Et quamvis hæc in hoc ſecundo Nodo referenda approbationis auctoritas non ſit prior dignitate, quia ſunt aliæ Chriſti Domini, Beatæ Virginis, S. Pauli, Sancti Franciſci, & Summorum Pontificum, eſt tamen prior tempore, & antiquitate: ſiquidem ab illa inceperunt omnes aliæ, quas ſuo ordine, ut manifeſtatæ fuerunt, proponemus. Ad præſentis igitur intelligentiam, neceſſe erit ſumere exordium à remotiſſimis principijs, ut ad ultimam cum omni claritate perveniamus concluſionem. Licet quatuor miracula, ſeu revelationes factæ fuiſſent pro manifeſtatione myſterij Conceptionis, præcipua tamen fuit illa facta Helſino Abbati circa an. 1060. tempore Guilielmi Ducis Normannorum. Quâ occaſione S. Anſelmus circa annum 1090. ſcripſit epiſtolas duas de Conceptione B. Virginis ad Coëpiſcopos Angliæ, commendans celebrationem Feſtivitatis: quę anno 1135. recepta fuit ab Eccleſiâ Sanctâ Lugdunenſi, ut ex quodam inſtrumento authentico conſtat, ut infrà dicemus. Circa annum verò 1145. Sanctus Bernardus ſcripſit contra dictam Feſtivitatem ad Canonicos Lugdunenſes epiſtolam illam ſatis tritam, quæ eſt in ordine 174. Contra iſtam, & pro defenſione Feſtivitatis ſcripſerunt ſpeciales tractatus Petrus Abaellardus, Richardus de S. Victore, Petrus Comeſtor, Petrus Cantor Ciſtercienſis, & Nicolaus Albanus Monachus; quorum opuſcula manuſcripta apud nos extant. Tum temporis erat Epiſcopus Pariſien. Stephanus hujus nominis primus, cognominatus de Senlis Silvanectenſis, qui ſedit ab anno 1123. uſque 1140. quo tempore primo florêre cœpit Academia Pariſienſis illis excellentiſſimis viris Hugone de S. Victore, Petro Lombardo Magiſtro ſententiarum, cum omnibus diſcipulis ſuis, Petro Comeſtore, & alijs. Et licet cum iſtis ſummoperè clareſcere cœpiſſet iſta Alma Univerſitas, & primus orbis litterarum paradiſus; ab anno tamen 1220. rigata ſcientiâ & ſapientiâ ab illis quatuor Theologiæ Scholaſticæ fluminibus, ſcilicet Alberto Magno, & S. Thoma de Aquino Ordinis Prædicatorum, Alexandro de Ales, atque S. Bonaventurâ Ordinis Minorum: quorum duobus Thomâ & Bonaventurâ circa an. 1250. (cùm eſſet Aymericus de Barriq, vel ſecundùm alios Reginaldus de Corbeil) ad doctoratûs lauream aſcendentibus majoribus crevit fructibus, & quaſi ultimum incrementum Academia iſta recepit. Prædicto Epiſcopo mortuo, ſucceſſit in ejus locum alter Stephanus hujus nominis ſecundus, dictus de Templier Aurelianenſis, qui electus anno 1268. deceſſit è vita anno 1285. & ſub hoc Epiſcopo ad ſupremam patriam tranſlati fuerunt illa duo luminaria majus & mi-

minus, S. Bonaventura, atque Angelicus Doctor S. Thomas de Aquino, anno scilicet 1274. Mortuo Angelico Doctore, & deficiente à scholis hâc stellâ matutinâ, Ecclesiæ insigni candelabro, & luce, & hoc clarissimo sole; aliquæ tenebrosæ umbræ in Fide, & errores pessimi in doctrina Catholica inter calamos & linguas studentium in prædicta Universitate pullulare cœperunt. Unde coactus fuit prædictus Stephanus Episcopus, utpotè in causis Fidei ordinarius judex, post tres annos à morte Sancti Thomæ, id est anno 1277. publicè damnare ducentos viginti duos errores, propositiones malè sonantes, seu hæreses in sana doctrina superseminatas: ut constat ex ejusdem litteris patentibus, quæ sic se habent:

Universis præsentes litteras inspecturis, Stephanus permissione Divinâ Parisiensis Ecclesiæ Minister indignus salutem in Filio Virginis gloriosæ. Magnarum & gravium personarum crebra, zeloq; Fidei accensa insinuavit relatio, quòd nonnulli Parisijs Studentes in artibus, propriæ facultatis limites transcendentes, quosdam manifestos, & execrabiles errores (immò potiùs vanitates, & insanias) in rotulo, seu cedulis annexo, seu annexis contentos, quasi dubitabiles in scholis tractare, & disputare præsumunt, non attendentes illud Gregorij: Qui sapientèr loqui nititur, magnoperè metuat, ne ejus eloquio audientium sanitas confundatur: præsertim cùm errores prædictos gentilium muniunt, quos (proh pudor) ad suam imperitiam asserunt, sic cogentes, ut nesciant respondere. Non autem quòd sic, asserere innuunt, videantur responsiones esse; & ita palliant, quòd dum cupiunt vitare scyllam, incidunt in charybdim. Dicunt enim ea esse nota secundùm Philosophum, sed non secundùm Fidem Catholicam, quasi essent duæ veritates contrariæ, & quasi contra veritatem sacræ Scripturæ sit veritas in dictis gentilium damnatorum; de quibus scriptum est: Perdam sapientiam Sapientum, quia vera sapientia perdet falsam sapientiam. Utinam tales attenderent dictum Sapientis, seu consilium dicentis: Si tibi est intellectus, responde proximo tuo: sin autem; sit manus tua super os tuum, ne capiaris in verbo indisciplinato, & confundaris. Ne igitur incauta locutio trahat simplices in errorem, nos tàm Doctorum sacræ Theologiæ, quàm aliorum communicato consilio, districtè talia fieri, & consimilia prohibemus, & ea totalitèr condemnamus; excommunicantes omnes illos, qui dictos errores dogmatizaverint, vel aliquem de eisdem, aut defendere, vel sustentare præsumpserint quoquo modo; & audientes eorum nisi, infrà septem dies nobis vel Cancellario Parisiensi duxerint revelandum; nihilominùs processuri ad pœnas contra eos pro qualitate culpæ, prout Dominus dictaverit infligendas. Librum etiam de amore, sive de Deo amoris, qui sic incipit: Cogit me multùm, &c. & sic terminatur: Chare igitur Gualtere amoris exerce mandata. Item etiam librum Geometriæ, qui sic incipit: Æstimaverunt inde, &c. & sic terminatur: Ratiocinare igitur super eam, & sic invenies. Item libros, & rotulos, qua-

ternos

ternos Nigromanticos, aut continentes experimenta sortilegiorum, invocationes dæmonum, seu conjurationes, in periculum animarum, seu in quibus de talibus & similibus Fidei orthodoxæ, & bonis operibus adversantibus tractant, per eamdem sententiam condemnamus; & omnes, qui dictos rotulos, libros, quaternos dogmatizaverint, & audierint, nisi infra septem dies nobis vel Cancellario Parisiensi revelaverint, eo modo, quo superiùs est expressum, in his scriptis sententiam excommunicationis ferentes, & ad alias pœnas, prout gravitas culpæ exegerit, nihilominùs processuri. Datum anno Dom. 1277. *die Dominicâ, quâ cantatur: Lætare Hierusalem, in curia Parisiensi.* Hucusque litteræ Stephani secundi; condemnatio, & prohibitio errorum sub excommunicationis pœna in rotulis, sive scedulis contentorum; (nam omnia alia ad nostrum propositum minimè faciunt) & immediatè sequitur catalogus errorum, seu propositionum damnatarum; quarum prima est: *Quòd Deus non est Trinus & Vnus, quoniam Trinitas non stat cum summa Simplicitate. Vbi est enim pluralitas realis, ibi necessaria est additio. Exemplum de acervo lapidum. Error.* Ultimus verò sic se habet: *Quòd substantiæ separatæ nusquam sunt secundùm substantiam. Error, si intelligatur ita, quòd substantia non sit in loco: si intelligatur ita, quòd substantia sit ratio essendi in loco, verum est, quòd nusquam sunt secundùm substantiam.* Prętermittimus alios errores intermedios, quia ad nostrum non faciunt propositum, & in libris statim citandis passim repeiuntur.

Supra-dictę litterę Stephani Episcopi, & errores ab ipso anathematizati extant ad finem ferè omnium impręssionum Magistri sententiarum. Et in quarto tomo Bibliothecæ veterum Patrum secundæ, tertię, & quartæ editionis Parisiensis, atque etiam Coloniensis tom. 13. Item ad finem operum Sancti Thomę impressionis Venetianę per Doctorem Henricum Gorrichen anno 1489. in folio. Et in tabula super libros sententiarum Sancti Bonaventuræ, impressionis Venetianæ anno 1525. per Doctorem Joannem de Beckenhaud. Et in antiqua impressione operum Scoti facta anno 1490. in folio. In libris verò manu-scriptis extant in Bibliotheca Parcensi Ord. Præmonstratensis, cum Vigintiloquio Petri de Aliaco, & etiam ibi in Monasterio Dunensi Patrum Cistercienfium in duobus originalibus manuscrip. classe 6. num. 45. & classe 4. num. 68. Tornaci in Bibliotheca Dionysij Villerij. Cantabrigiæ in Anglia, in Bibliotheca Collegij Emanuelis, volumine 1. Parisijs in archivo Universitatis. Et in Collegio Navarræ apud illustrissimum Andream Saousayum Episcopum & Comitem Tullensem: & apud Doctorem Joannem Lannoy, summum veritatis antiquæ indagatorem. Sed notare debet lector pro erroribus istis à Stephano Parisiensi Episcopo

 dam-

damnatis, quòd in libris impressis litteræ, & errores habeant incongruam dispositionem, immò scateant vitijs & corruptionibus; sive hoc interim factum fuerit incuriâ Typographorum, sive aliorum curâ.

Nam primò, in antiquis impressionibus extant cum istis etiam errores damnati in Universitatibus Angliæ, qui quidem expuncti inveniuntur in modernioribus. Secundò, in aliquibus impressis extant litteræ condemnatoriæ, sed non errores condemnati; & in alijs vice versâ reperiuntur errores, sed non litteræ Stephani. Tertiò, in nonnullis ponuntur litteræ Stephani in principio sine erroribus; & post tria folia proponuntur ij errores absque litteris Stephani. Unde nullo modo colligi potest, quales errores damnaverit Stephanus, vel à quo Episcopo, aut quando errores isti seorsim positi fuerint damnati. Quartò, in aliquibus signantur tantummodò centum nonaginta errores; in alijs ducenti tres; in alijs ducenti decem & novem; ac tandem in alijs ducenti viginti duo; in originalibus Conventûs Duacensis sunt 217. quia tempore impressionis unusquisque sui dictaminis arbitrio utebatur ad subtrahendum, vel addendum. Quintò & præcipuè, reperitur alius defectus maximus in omnibus originalibus impressis: & hic est, quòd cum ista condemnatio facta fuerit à Stephano Episcopo, & publicata in Dominica, *Lætare Hierusalem*, anno 1277. in impressionibus dicatur eam fuisse factam anno 1227. & licet error iste primâ facie videatur tribuendus impressoribus, quia loco primi numeri 7. apposuerint 2. cùm nullus tamen hucusque errorem istum correxerit, nec Joannes Aleamius, nec Antonius de Mocharijs Doctores Parisienses, qui diversis temporibus curarunt de recognitione Magistri sententiarum, quousque novissimè illum correxit, & emendavit D. Buovot Bedellus, & Archiviarius Universitatis Parisiensis ex originalibus manuscriptis, & ex ipsamet veritate; magnam ingerebant legentibus confusionem. Siquidem eo anno 1227. nulli fuerunt errores damnati; nec erat Episcopus Parisiensis aliquis Stephanus, sed Bartholomæus Carnotensis. Item hoc etiam patet ex Gallia Christiana tomo 1. folio 449. ubi loquendo de Stephano Templier, sic dicitur: *Vbi propterea de consilio Theologorum damnati fuerunt ab hoc Præsule 1277. plurimi articuli erronei circa Fidem, qui sigillatim enumerantur in Bibliotheca Patrum, &c.* Et in codice Dunensi positis litteris Stephani expeditis anno 1277. dicit consequenter: *Hi autem sunt articuli damnati, &c.* Et facit catalogum omnium articulorum, licet tantùm ponat 217. Confirmatur etiam ex Henrico de Gandavo quodlibeto 2. quæst. 9. folio 36. à tergo; ubi loquendo de ista condemnatione articulorum fa-

cta ab Episcopo Parisiensi, sic inquit: *In hoc ergò concordabant omnes Magistri Theologiæ congregati super hoc, quorum ego eram unus, &c.* Cùm ergò Henricus de Gandavo scripserit sua quodlibeta post mortem S. Thomæ, quem in multis acerrimè impugnat circa annum 1290. si condemnatio articulorum esset facta anno 1227. ut dicitur in originalibus impressis ante sexaginta tres annos; quomodò poterat Henricus de Gandavo assistere condemnationi prædictarum propositionum jam Magister, & Doctor factus in Theologia? Joannes Gerson in 1. tomo suorum operum in epistola missa ad quemdam Fratrem Minorem colum. mihi 555. loquens de hac condemnatione, sic dicit: *Repetita est eadem damnatio ejusdem articuli de æternitate veritatum per Dominum Stephanum Parisiensem inter illos* 219. *articulos famosiores anno* 1276. *scilicet, per duos annos post felices obitus S. Thomæ, & verè Sancti & gloriosi Domini Bonaventuræ, &c.* Et parùm infrà. *Damnaverat prius ipse idem Stephanus pauciores articulos, viventibus adhuc præfatis Doctoribus, scilicet, anno Domini* 1270. *die Mercurij post festum Beati Nicolai.* Differentia est in uno anno, quia Gerson ponit condemnationem factam anno 1276. sed debebat dicere 1277. iste autem absque dubio fuit error Typographiæ, vel æquivocatio cum articulis damnatis in Anglia. Henricus Gorrichen loquendo de istis erroribus revocatis in impressione factâ anno 1510. apud Nicolaum Keserler, adducit istos errores ad annum 1277. & sunt numero 220. licet postea in aliquibus variet. Adducit etiam errores damnatos in Anglia anno 1276. Standum ergò est veritate, scilicet, quòd condemnatio illa errorum facta fuerit statim post mortem S. Thomæ anno 1277. ut dicitur in originalibus manu-scriptis, & non anno 1227. ut est in impressis, quod ad decipiendum ignorantium animos introductum fuisse existimo ut hallucinarentur, ne ictus ad suum proprium tenderet scopum.

Postquam igitur Stephanus Episcopus damnavit prædictos errores, statim exijt sermo inter Doctores Parisienses, & crevit rumor per totum terrarum orbem inter scholasticos parùm affectos, immò & inter suos proprios Discipulos sequentes doctrinam S. Thomæ; quòd condemnatio ista Stephani ex majori, & ferè ex integra parte tangeret doctrinam Thomæ de Aquino; & quòd ad sensum & explicationem illius fuissent damnati, quia in suis scriptis, & doctrina reperiebantur ad litteram. Et hoc ita indies vires sumpsit, ut aliqui apertè, & clarè dicere, & publicè scribere non formidarent doctrinam Thomæ Aquinatis esse damnatam, & sub pœna excommunicationis relegatam à schola Parisiensi; nullique licêre eam docere, vel audire, &c. Sed aliqui ejus Discipuli (ut ferè semper

con-

contingere solet) conati sunt ipsam pro viribus defendere. Et pro hac veritate stabilienda produco in medium tres testes omni exceptione majores.

Primus sit Ægidius Romanus Ordinis S. Augustini, qui in suo Defensorio doctrinæ S. Thomæ, quod intitulavit: *Castigatorium incorruptorum librorum S. Thomæ de Aquino à quodam æmulo depravatorum* impress. Argentinæ 1501. & alibi, in principio sic inquit, explicando quamdam auctoritatem Job. 6. *Quæstio proposita in persona Fratris Thomæ Doctoris eximij, cujus doctrinâ fulget Ecclesia, potest proponi quibusdam, qui ejus doctrinam, immò veritatem, quam docuit, depravare nituntur, ipsius sermonibus veritate plenis, & spiritu veritatis instigante conscriptis detrahentes. Et hæc est eorum sententia de verbo ad verbum per singulos articulos digesta, & convenienter ex dictis ejusdem venerabilis Doctoris exterminata, ut Deo juvante patebit, &c.* Et prosequitur defensionem doctrinæ S. Thomæ. Si libri S. Thomæ fuerunt in suo principio depravati à quodam æmulo; quomodò nunc distingvemus inter depravatos, & non depravatos? In Monasterio Dunensi propè Brugas in Belgio, classe 5. num. 50. extat opusculum hoc sub tali titulo: *Solutiones argumentorum, quibus doctrina S. Thomæ impugnatur*, ex quo patet fuisse illo tempore maximam contentionem ac pugnam de doctrina Sancti Thomæ Aquinatis.

Secundus testis sit Godefridus de Fontibus, qui vixit ante an. 1300. in quodlibeto 12. quæst. 5. cujus liber ingens quodlibetorum, licet numquam fuerit typis mandatus, extat manu-scriptus in Bibliotheca Sancti Germani de Pratis, volumine 589. & in Bibliotheca S. Victoris extra muros Parisien. volum. 254. & in Bibliotheca Sorbonica, & Dunis, & alibi, ubi loquens de doctrina S. Thomæ Aquinatis, sic inquit: *Deinde ad quartum arguebatur, quòd Episcopus Parisiensis non peccet committendo talem correctionem, ostendendo quòd tales articuli non sunt corrigendi, quia quod factum est de consilio sapientium, non videtur corrigendum, sed id, quod circa dictos articulos est actum, factum est de consensu sapientum, ut dicit Dominus Stephanus quondam Parisiensis Episcopus, ergò, &c. Contra arguitur, ostendendo quòd sunt corrigendi articuli, qui sunt non intelligibiles, & qui manifestè videntur falsi, & impossibiles, sunt meritò corrigendi; sed inter prædictos articulos sunt plures tales, ut patet inspicienti, ergò, &c.* Ecce argumenta pro utraque parte circa correctionem, vel non correctionem prædictorum articulorum à Stephano Episcopo damnatorum, quorum aliqui non erant intelligibiles; alij manifestè videbantur falsi, & alij impossibiles. Cujus autem fuerint isti articuli; & sententiam suam sic manifestat Godefridus: *Respondeo dicendum: quòd illud, quod est impeditivum perfectius studentium, & quod est occasio scandali inter studen-*

ſtudentes, & quod eſt in propoſito; ergò, &c. Primum patet, quia cum aliqua, &c. Et adductis in exemplum viginti quatuor articulis erroneis, & ſcandaloſis, ad probandum ex illis ſuam minorem propoſitionem, proſequitur ſic : *Sed omnes iſti ſunt occaſio ſcandali inter audientes, tam Doctores, quàm auditores: quia cùm frequenter oporteat exponere aliquos de prædictis articulis, non quidem contra veritatem, nec contra intentionem, quam habere debuerunt illi, qui prædictos articulos ediderunt; ſed tantùm contra id, quod videtur prætendere ſuperficies litteræ, aliqui minùs periti, & ſimplices reputant ſic exponentes excommunicatos; & formant ſibi ſcientias, quòd tales malè ſentiunt; & tales ſimplices, bonos, & graves tamquam notatos de excommunicatione & errore Cancellario, vel Epiſcopo deferunt, & plura inconvenientia, & ſchiſmata ex hoc inter ſtudentes oriuntur. Sunt etiam in detrimentum non modicum doctrinæ & ſtudentibus perutilis Reverendiſſimi, & excellentiſſimi Doctoris, ſcilicet, Fr. Thomę, qui ex prędictis articulis minùs juſtè aliqualiter diffamatur: quia articuli ſupra-poſiti, & quam-plures alij videantur ſumpti ex his, quæ tantus Doctor ſcripſit in doctrina tam utili, & ſolemni. Et ideò in hoc, quòd tales articuli tamquam erronei reprobantur, dicta doctrina ut ſuſpecta à ſimplicibus habeatur, quia erronea, & reprobabilis invenitur; propter quod plures poſſent habere occaſionem retrahendi ſe à ſtudio in tali doctrina; in quo non ſolùm ipſa doctrina læditur, ſed & ipſi ſtudentes verè damnum maximum ſuſtinent: quia ſalvâ reverentiâ aliquorum Doctorum, exceptâ doctrinâ Sanctorum, & eorum, quorum pro auctoritatibus allegantur, prædicta doctrina inter cæteras videtur utilior, & laudabilior reputanda; ut de Doctore, qui hanc doctrinam ſcripſit, poſſit dici in ſingulari illud, quod Dominus dixit in plurali de Apoſtolis: Matthæi 5. Vos eſtis ſal terræ, &c.* Et infrà proſequitur ſic : *Et ideò per tales articulos præbuit ſuis opinionibus modicum fulcimentum. Cùm ergò quæritur; Utrùm Epiſcopus peccet? Dicendum, quòd licet Dominus Epiſcopus Pariſienſis ſit homo eminentis litteraturæ, & in jure Canonico, & Civili, & etiam ſufficientis in Theologica Facultate: quia tamen in iſta non tantùm ſtuduit, quantum ad correctionem dictorum articulorum indigeret conſilio Magiſtrorum, qui in dictis articulis non ſunt benè concordes, à correctione illorum poteſt aliqualiter excuſari. Sed eam ſententiam ſui Prædeceſſoris ad dictos articulos appoſitam, poſſet ſine periculo ad pacem, & utilitatem plurimorum faciliter amovère; licet non videatur, quomodò in hoc valeat ſufficienter excuſari: ipſum tamen in nullo audeo condemnare, ſed concedo, quòd prædicti articuli eſſent meritò corrigendi, &c.* Hæc ſecundus teſtis condemnationis articulorum, & defenſor doctrinæ Sancti Thomæ, & nihil ampliùs, quia Godefridus tranſit ad alia, nempè ad argumentorum ſolutionem pro quæſtione principali: nam omnia iſta incidenter fuerunt ab eo dicta.

Ex iſta auctoritate, ſeu quæſtione aliqua evidentèr patent ex ipſiſmet verbis, aliqua verò inferuntur. Patet

primò, quòd articuli supra-positi, & quam-plures alij condemnati à Stephano Parisiensi, fuerint desumpti ex his, quæ S. Thomas scripsit in sua doctrina tam utili, & solemni; & hoc fatetur ipsemet, qui doctrinam defendit. Secundò fatetur, quòd per illos ducentos viginti duos articulos ab Episcopo, & Magistris Universitatis Parisiensis damnatos, præbuerit Sanctus Thomas suis opinionibus & doctrinæ modicum fulcimentum. Tertiò (quod tandem ipsemet defensor strenuus Godefridus doctrinæ S. Thomæ fatetur) quòd prædicti articuli essent meritò corrigendi. Videatur nunc, an stantibus his tribus propositionibus possit dici aliquo fundamento, quòd in doctrina S. Thomæ nullus umquam prorsùs fuerit error? Quartò, notanda est illa clausula: *Quia, salvâ reverentiâ aliquorum Doctorum, exceptâ doctrinâ Sanctorum & eorum, quorum pro auctoritatibus allegantur, prædicta doctrina inter cæteras, S. Thomę videtur utilior, & laudabilior.* Hoc elogium diversissimum est ab alio postea adinstar istius introducto: *Hujus Doctoris sapientia, præ cæteris exceptâ canonicâ, &c.* Sed de hoc infrà Nodo IV. Supra-dicta omnia ex superficie litteræ patent. Sed deducitur hoc unum, scilicet, quòd ante canonizationem Sancti Thomæ actum fuerit in Universitate Parisiensi de annullatione sententiæ à Stephano Episcopo, ut amoveretur interdictum, excommunicatio, & condemnatio, sed non viderit, quomodò in hac amotione, seu retractatione potuisset Parisiensis Episcopus sufficienter excusari, manente causâ in pristino statu.

Tertius est quidam Anonymus & antiquus scriptor, cujus quodlibeta manu-scripta extant in Bibliotheca Sanctæ Ecclesiæ Cathedralis Canonicorum Regularium Pampilonen. in 4. & liber habet folia 178. cujus prima quæstio quodlibetalis est ista: *Utrùm Prælatus teneatur conferre beneficium meliori, postposito minùs bono?* Et characteres sunt ita antiqui, ut nullo modo potuerim legere duo verba, punctis in sequenti auctoritate signata. In hoc ergò circa finem folio 158. quærens: *Utrùm licitè possit doceri Parisijs doctrina Patris Thomæ quantum ad omnes conclusiones ejus*; sub hoc quæstionis titulo prosequitur sic: *Et videtur quòd non: quia per talem doctrinam .... cùm multæ conclusiones ejus sint sub pœna excommunicationis, & ut erroneæ condemnatæ fuerunt; videlicet, quòd multi Angeli non possunt esse in una specie, & de multis alijs & cætera. Sed contra: hæc doctrina ubique recipitur tamquam probabilitèr vera, & continens Fidem & bonos mores, quia veritas non est dimittenda propter quamcumque pœnam. Respondeo: videtur mihi, salvo meliori judicio, quòd nullus articulus Parisijs pro errore condemnatus sit contra doctrinam Fratris Thomæ; & per consequens, quòd possit licitè ejus doctrina doceri Parisijs, sicut alibi tamquam Catholica, nihil continens*

nens contra Fidem, & bonos mores; & probabiliter vera. Quod patet discurrendo per illos articulos condemnatos, qui videntur esse expressè contra ejus doctrinam; ostendendo, quòd secundùm veritatem non sunt. Primus enim articulus, &c. Et discurrit per novem articulos, quos judicavit contineri expressè in doctrina S. Thomæ; & illos nititur salvare ab omni majori censura. Supposito ergò, quòd Auctor iste, quicumque ille fuerit, scripserit & ante canonizationem S. Thomæ, & defendendo doctrinam ejus; duo præcipuè ex ejus auctoritate colliguntur. Primum, multas conclusiones contentas expressè in doctrina S. Thomæ sub pœna excommunicationis fuisse ut erroneas condemnatas ab Episcopo, & Universitate Parisiensi. An autem hoc factum fuerit justè, vel injustè, est alia quæstio. De facto constat: de jure sub judice lis est. Etiam probatur evidenter ex verbis Magistri Dominici Gravina Ordinis Prædicatorum in suo Cherubim Paradisi, id est, de excellentijs Sancti Thomæ libro 4. cap. 1. fol. 287. ubi fatetur, quòd olim circumferebatur impressus libellus cum Magistro sententiarum de articulis Parisijs damnatis, in cujus titulo dicebatur: *Liber continens articulos reprobatos à Facultate Parisiensi contra doctrinam Sancti Thomæ.* Et infrà, seu in conclusione prosequebatur sic: *Sancti Thomæ doctrina secundùm quosdam est in Fide erronea, seu in aliqua sui parte de hujusmodi errore suspecta; & in hac conclusione nòn assertivè, sed solùm recitativè loquimur, &c.* clausulasque istas jussu Sancti Tribunalis Inquisitionis justis de causis fuisse ablatas. Hucusque P. Gravina; sed non signat à quo Sancto Tribunali Inquisitionis fuerint verba ista expuncta; & sic solùm affirmo, me numquam reperire potuisse Decretum istud Sancti Tribunalis. Et ex illis duabus clausulis pariter testificor secundam, quæ principalis est, extare modo in multis originalibus impressis, & in omnibus manu-scriptis. Sed quidquid sit, saltem constat de antiqua articulorum reprobatione. Secundum notandum in auctoritate Anonymi est, quòd ipse defendat doctrinam S. Thomæ posse docêri Parisijs licitè, sicut alibi, tamquam Catholicam. Hanc conclusionem probat: quia doctrina illa nihil continet contra Fidem, bonos mores, & est probabiliter vera. Quasi diceret aliter: Illa est Catholica doctrina, quæ nihil continet contra Fidem, bonos mores, & est probabiliter vera; sed doctrina Sancti Thomæ nihil continet contra Fidem, bonos mores, & est probabiliter vera; ergò doctrina S. Thomæ est Catholica. Atqui doctrina Catholica potest docêri Parisijs, sicut alibi; ergò. Hoc est argumentum illius antiqui Doctoris defensoris doctrinæ Sancti Thomæ. Majorem supponebat ut certam; minorem, in qua est tota difficultas, scilicet, in doctrina

S.Thomæ nihil contineri contra Fidem, bonos mores, & esse veram, probat discurrendo per singulos articulos S.Thomę, in quibus expresse videbatur esse aliquid hæreticum in Fide, erroneum quoad mores, & falsum quoad sententiam. Ex his verbis vel similibus prolatis ab alijs Doctoribus (ut infrà videbimus) quomodò deducuntur istæ consequentiæ: doctrina S. Thomæ potest docêri *tamquam Catholica*; ergò illam impugnare, vel non sequi, est impugnare, seu derelinquere Catholica dogmata? Catholica est doctrina Sancti Thomæ, quia nihil continet contra Fidem, aut bonos mores, quia omnes ejus opiniones in una, & alteria materia sunt probabiliter veræ, sed ideò ipsa non est Catholica, Canonica, Romana, ipsamet Fides, aut ipsamet veritas; ita ut, qui eam impugnaverit, sit de Fide Catholica, vel de veritate suspectus.

Restat nunc, ut aliquis scriptor modernus Ordinis Prædicatorum fateatur omnia relata à Doctoribus antiquis (ne fortè surgat iterum notitiosus Complutensis §.12.num.44. dicens: *Tandemq; convincam manifestè, usque modò opinioni Sancti Thomæ nullam à legitimo judice adhibitam esse censuram: immò sicut de Ecclesia, ita de ejus doctrina verificari illud Isaiæ 54.versiculo 17. Omne vas, quod fictum est contra te, non dirigetur: & omnem linguam resistentem tibi in judicio judicabis, &c.* Hæc Pater ille de opinionibus, & doctrina S. Thomæ) & expresse confirmet antedicta. Primus eorum inter omnes alios sit primus P. Vincentius Dodi paginâ 12. loquens de istis articulis damnatis ab Universitate inquit: *De illis tamen ac similibus articulis Gothfredus quodlib. 8. quæst. 5. dicit illos indigêre magnâ correctione, quia nonnulli sunt falsi, nonnulli sibi ad invicem contradicunt. Henricus etiam fatetur se illos non intelligere. D. Ægidius asserit illos fuisse factos non convocatis omnibus Doctoribus Parisiensibus, sed ad requisitam quorumdam capisotorum, &c.* & pag.8. inquit: *Nec extat authenticè Scripturę locus in quo tamquam hæreticæ damnentur. Debilem profectò & nescium Philosophię se ostendit Samuel, dum nucleo rejecto pascitur testâ. Verumtamen nec damno, quòd quis improbet vel dicat illas vel alias propositiones S. Thomæ esse falsas; unicuique enim Deus propriam intelligentiam impartivit; propterea judicia in rebus speculabilibus scio fore diversa: Quot enim homines, tot sententiæ, & velle suum cuique est: quòd autem quis dicat illas propositiones esse hæreticas, hoc inquam damno, hoc temerarium censeo, & falsum, cùm nec ab Ecclesia, nec ab habentibus potestatem id determinatum sit, &c.* Multa dicit, & omnia vera Pater iste in relatis verbis. In primis fatetur articulos illos fuisse improbatos seu reprobatos ab Universitate Parisiensi. Secundò concedit, quod omnes PP. Dominicani nunc negant, illud scilicet. *Nec damno, quòd quis improbet, vel dicat illas, vel alias propositiones Sancti Thomæ esse falsas.* Tertiò denique con-

condemnat dicentes illas propositiones damnatas esse hæreticas; possent enim dicere illas esse falsas, sed non hæreticas, *cùm nec ab Ecclesia, nec ab habentibus potestatem id determinatum sit*. Hoc etiam verum esse judico; sed respondebat Universitas Parisiensis, quòd, licet ipsa non esset Ecclesia, quæ sola potest diffinitivè determinare, qualis sit vel non sit propositio hæretica, tamen & hoc ipsa posset magistraliter. Sed quidquid sit de hoc, jam P. Dodi admittit articulos illos fuisse damnatos, si non ut erroneos in Fide, saltem ut falsos. Nec hoc ausus est negare prædictus Pater, quia scribebat in Gallia & in conspectu Parisiensis Academiæ, & viderat originalia ipsa, ut infrà patebit.

Secundus eorum sit doctissimus P. Didacus Alvarez Archiepiscopus Tranensis, & Salpensis in 2. opere de Auxilijs, disp. 5. folio 27. ubi loquendo de approbationibus doctrinę Angelici Doctoris, inquit sic: *Adeò Doctor Angelicus S. Thomas doctrinæ Ecclesiæ Catholicæ suam in omnibus conformavit, ut à multis impugnata numquam expugnata fuerit, sed semper eadem permanserit, & adinstar insulæ, cùm fluctibus insurgentibus tunditur, fortior efficitur, & clarior; neque ab impugnatoribus umquam frangi potuit, nec poterit, sed usque ad finem sæculi firma permanebit. In Vniversitate Parisiensi (ut quidam referunt) adversùs S. Doctorem quam-plurimi Theologi Parisienses, statim post ejus obitum insurrexerunt, auctoritateq; doctrinæ multas ejus propositiones erroris notâ damnarunt: unde factum est, ut Parisiensis Episcopus sententiam excommunicationis contra sectatores talium propositionum inconsideratè proferret; sed modico tempore fracti sunt fluctus isti. Etenim anno Domini 1325. Stephanus tunc ibi Episcopus simul cum omnibus Doctoribus Theologiæ, Ecclesiæ, & Vniversitatis, qui numero erant 72. habitâ longâ consultatione de propositionibus S. Thomæ, & magno studio examinatis, omnes & singulas Catholicas esse judicarunt. Hæc in laudem doctrinæ Sancti Thomæ, &c.* Ex hac auctoritate tria colligimus. Primum, ut certum ac indubitatum, & pro hac materia præcipuum, scilicet, doctrinam S. Thomę quoad multas ejus propositiones, ut erroneas fuisse à Doctoribus Parisiensibus, & Episcopo damnatas. Secundum est dubium, an videlicet hoc factum fuerit à judice legitimo, vel sententia illa prohibitionis fuerit inconsideratè prolata. Tertium multùm à veritate distat, quia fluctus illi sunt fracti à Stephano anno 1324. non 1325. nec fuerunt præsentes ad fractionem illam omnes Doctores Ecclesię Parisiensis, sed tantùm tres; & multo minùs Universitatis, quia non fuerunt 72. sed 62. quorum 39. fuerunt Baccalaurei; nec circa hoc habita fuit longa consultatio, nec brevis; neque multæ illæ propositiones condemnatæ fuerunt magno, aut parvo studio examinatæ: siquidem nullus Doctor ex illis 62. fuit in

Gentiliaco, sed omnes locuti fuerunt per schedulas signatas; nec judicatum fuit omnes, & singulas esse Catholicas, vel non Catholicas; sed levato interdicto, & excommunicatione, illas discussioni scholasticæ liberè reliquerunt, ut unusquisque pro suo arbitrio eas defenderet vel impugnaret, diceret esse probabiles vel improbabiles, erroneas vel sanas, Catholicas aut non Catholicas; sed omnia hîc relata, infrà in Nodo, quasi sub prælo sudabunt. Pater Seraphinus Caponi à Porrecta in proloquio de altitudine doctrinæ Thomisticæ libror. impres. Venetijs 1588. in 4. regali, loquens de hac epistola Universitatis Parisiensis, ut ipse etiam dicit in Bertiliaco, anno 1325. fatetur doctrinam S. Thomæ fuisse quoad illos articulos damnatam, sed postmodùm fuisse approbatam. Nota ejus verba: *Quasi ex hoc argumentando sic: Si S. Thomæ doctrinam, quæ velut suspecta tangi à nobis videbatur, dicimus esse sanam; ergò multò magis omnis alia Sancti ejusdem, quæ non videbatur suspecta, teneri debet sana, &c.* Igitur aliquando fuerant damnati aliqui articuli ut non sani, & suspecti in doctrina S. Thomæ.

Relinquimus pro nunc illa, quæ dixit Guilielmus Okam de articulis S. Thomæ damnatis etiam in Anglia; atque alia dicta à Petro de Castrobol in Symbolo Athanasij, ad illa verba: *Vnus ergò Pater, &c.* quia ex tribus antiquis, qui non fuerunt ex Ordine Minorum, sed Discipuli Sancti Thomæ, vel vixerunt parùm post ipsum, & ex quatuor modernis ex Ordine Prædicatorum, constat evidenter de damnatione articulorum factâ à Stephano Episcopo Parisiensi. De damnatione autem factâ in Anglia constat ex antiquis impres. Magistri sententiarum, & ex manuscripto Dunensi in Belgio propè civitatem Brugensem, classe 6. numero 45. ubi sic dicitur: *Collectio errorum in Anglia, &c. Isti sunt errores condemnati à Fratre Roberto de Kilvardbi Archiepiscopo Cantuariensi, de consilio omnium magistrorum tam non regentium, quàm regentium apud Oxoniam, die Jovis 20. ante festum S. Clithovei in quadragesima anno Dom.* 1276. & iste Archiepiscopus non erat Franciscanus, sed Dominicanus; nec tunc erat doctrina Scoti in mundo, sed tantùm illa S. Thomę, de qua locuti sumus. Rebus enim sic sub lite, & controversiâ existentibus; an scilicet damnatio, reprobatio, & anathematizatio Stephani de articulis, propositionibus, & doctrina Sancti Thomæ esset quoad totum, aut tantùm ex parte; vel an posset docêri ut Catholica, nihil continens contra Fidem, & bonos mores; vel saltem ut probabiliter vera; contigit, quòd (cùm anno 1323. fuisset Angelicus Doctor à Joanne XXII. in Sanctorum numerum relatus, & tunc temporis esset Episcopus Parisiensis alius Stephanus hujus nominis tertius, cognominatus de Borreto; qui sedit ab anno 1320. usque 1326.)

Pa-

Patres Prædicatores per suos nuntios, voce & nomine totius suæ sacræ Religionis anno 1324. id est, anno sequenti à canonizatione S. Thomæ instantissimè petierint à prædicto Episcopo Stephano de Borreto, ut ob honorem & gloriam tanti Doctoris (cujus fama, opinio, & doctrina videbatur denigrata ex prohibitione factâ à suo prædecessore Stephano de Templier) dignaretur relevare, seu annullare condemnationem prædictam, & excommunicationem positam, prout articuli illi tangebant, vel tangere poterant doctrinam Sancti Thomæ: quod factum fuisse dicitur litteris ac verbis sequentibus. Videlicet:

Universis præsentes litteras inspecturis, Stephanus permissione Divinâ Parisiensis Episcopus, salutem in omnium Salvatore. Magistra rerum experientia certis indiciys evidentèr demonstrat, multa quibusdam temporibus ordinata consultè, novis emergentibus causis, succedentibus temporibus in contrarium debere consultiùs immutari. Dudum siquidem felicis memoriæ quidam prædecessores nostri Parisien. Episcopi, quosdam articulos, ne forsitan eos malè intelligentes caderent in errorem, tamquam erroneos per excommunicationis sententiam damnarunt, & interdixerunt expressè. Quorum tamen nonnulli doctrinam eximiy Doctoris B. Thomæ de Aquino de Ordine Prædicatorum tangere ab aliquibus asseruntur. Quam articulorum condemnationem, & sententiarum promulgationem, venerabiles viri Decanus & Capitulum Ecclesiæ nostræ Parisien. sicut veritatis zelatores intimiùs considerantes, nec non doctrinæ & famæ B. Thomæ prædicti injustam denigrationem, veritatis occultationem, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ aliqualem dehonorationem, per venerabiles viros Magistrum Annibaldum Decanum Atrebatensem, Archidiaconum, sacræ Theologiæ Doctorem, & Dominum Petrum de Fagello, Parisienses Canonicos, eorum propter hoc nuntios ad nos specialitèr destinatos, nos requisiverunt, nobisq; supplicaverunt, quatenùs vocatis omnibus sacræ Theologiæ Doctoribus, ac cum eisdem communicato consilio, & diligente habitâ deliberatione, & cum aliys, qui de talibus, & in talibus scire possunt, veritatis viam aperiremus, per quam in prædictis articulis, in quantum doctrinam Beati Thomæ prædicti tangere possunt & S. Romanæ Ecclesiæ, & prædicti S. Thomæ honorem, & reverentiam servaremus. Nos igitur attendentes cum eis, quòd Sacrosancta Romana Ecclesia fidelium omnium mater, & magistra in firmissima Petri Christi Vicariy confessione fundata, ad quam velut universalem regulam Catholicæ veritatis pertinet approbatio, & reprobatio doctrinarum, declaratio dubiorum, determinatio tenendorum, & consultatio errorum; præfatum Doctorem venerabilem, cujus doctrinâ fulget Ecclesia, ut sole luna, nuper Sanctorum confessorum catalogo adscribendum decrevit; diligenti discussione, & examinatione præhabitâ super vitâ ipsius, & doctrinâ, ipsumq; quoad vitam puram, & doctrinam salubrem orbi terræ commendabilem prædica- vit.

vit. Cupientes igitur glorioſum Dominum in Sanctis ſuis apud fidelium devotionem in terris glorioſiùs exaltari, ac ſanctiſſimæ Matris noſtræ prædictæ deſiderantes veſtigia ſancta pro viribus imitari; dictumq; confeſſorem feliciter in cælis regnantem, apud terrigenas devotiùs & celebriùs honorari; præſertim cùm fuerit, & ſit univerſalis Eccleſiæ lumen perfulgidum, gemma radians clericorum, flos Doctorum Univerſitatis noſtræ Pariſien. ſpeculum clariſſimum, & inſigne; claritate vitæ, famâ doctrinæ velut ſtella ſplendida & matutina refulgens. Per venerabiles ac dilectos conſiliarios noſtros fideles, Magiſtrum Hugonem de Biſuntio Cantorem Pariſienſem, Magiſtrum Stephanum de Novavilla, & Dom. Odonem de Senonis Canonicos Pariſien. inquiſitione factâ ſuper dictis articulis apud Doctores Theol. Facultatis in eorum congregatione generali, regentium, & non regentium Secularium, & Regularium, ad hoc ſpecialiter convocatâ; comperto per Dei gratiam dictum confeſſorem beatum nihil umquam ſenſiſſe, docuiſſe, ſeu ſcripſiſſe, quod ſanæ Fidei, vel bonis moribus adverſetur. De conſilio venerabilium virorum Decani, & Capituli Pariſienſis, & venerabilis Patris Domini Guilielmi Dei gratiâ Archiepiſcopi Viennenſis ſacræ Theologiæ profeſſoris, & aliorum viginti trium Magiſtrorum in Theologia; unà cum reverendo Patre prædicto, in litteris ſub eorum ſigillis, per præfatos commiſſarios nobis miſſos; nec non & triginta novem Baccalaureorum in Theologia ſuper hoc per litteras eorum propriis ſubſcriptionibus & ſigillis munitis, nobis ſuper hoc conſulentium, & rogantium humiliter & devotè, & aliorum diſcretorum ſolemni, ac maturo conſilio ſuper hoc habito; ſupra-dictam articulorum condemnationem, & excommunicationis ſententiam, quantum tangunt, vel tangere aſſeruntur doctrinam B. Thomæ prædicti, ex certa ſcientia, tenore præſentium totaliter annullamus. Articulos ipſos non propter hoc approbando ſeu etiam reprobando, ſed eoſdem diſcuſſioni ſcholaſticæ liberè relinquendo. In cujus rei confirmationem, & teſtimonium, ſigillum noſtrum præſentibus eſt appenſum. Datum apud Gentiliacum anno Domini milleſimo treceнteſimo vigeſimo quarto, die Iovis ante ſacros cineres.

Hujus Decreti editi à Stephano Epiſcopo Pariſienſi illius nominis tertio, litterarum ſive approbationis relevantis interdictum, excommunicationem, & condemnationem articulorum tangentium doctrinam S. Thomę, impoſitam à ſuo prędeceſſore Stephano ſecundo, extant originalia ſequentia manu-ſcripta in archivo Univerſitatis Pariſienſis. Primum in uno parvo libello, & habet præfixum titulum iſtum : *Exemplar litterarum Domini Stephani tertii, dicti de Borreto, Epiſcopi Pariſienſis, circa revocationem cenſuræ quorumdam articulorum per ſuos prædeceſſores latæ, in quantum tangunt doctrinam B. Thomæ, in cujus favorem de conſilio Capituli Eccleſiæ Pariſienſis, ac facultatis Theologiæ eaſdem revocavit apud Gentiliacum anno Domini 1324. die Jovis ante ſacros cineres, quas frater Joannes de Monteſono obtulit deputatis, dum fuit vocatus in præſentia*

Magi-

Magistri Ioannis de Guinicurte Cancellarij Ecclesiæ Parisiensis Baccalaurei in Theologia in Sorbona; coram Dominis Galerano de Pendre, Henrico Herunt, Petro de Alliaco fratrum Henrici Ordinis fratrum B. Catharinæ de Valle-scholarum, & Christiani Ordinis Eremitarum S. Augustini anno 1387. *Iunij decimâ-tertiâ:* Et deinde sequuntur litteræ, ut suprà. Secundum extat in alio magno libro ad finem sub hoc titulo: *In nomine Dei, amen. Noverint universi, quod hoc est transumptum, copia, sive exemplum sumptum per me Notarium publicum infrà scriptum, ex quibusdam originalibus litteris felicis memoriæ D. Stephani olim Parisiensis Episcopi; nec non vidimus ejusdem litteras sigillo D. Guilielmi olim Parisiensis Episcopi, eorum sigillis sigillatas, ut primâ facie apparebat, & signo alicujus publici Notarij non signatas, quarum tenor de verbo ad verbum sequitur, & est talis.* Tertium originale incipit sic: *Per hoc præsens publicum instrumentum cunctis pateat evidenter, &c.* & alia, ut suprà in antecedenti; & prosequitur: *Et dictus Magister de Montesono tenens in suis manibus quasdam litteras signo publici Notarij non insignitas, sigillo D. Stephani olim Parisiensis Episcopi, nec non vidimus ejusdem litteras sigillo D. Guilielmi olim Parisiensis Episcopi, eorum sigillis sigillatas, ut primâ facie apparebat, &c.* Et alia, ut in antecedenti; sed prosequitur infrà: *Præfatus verò Magister Petrus de Alliaco protestatus fuit, quòd de dicto facto se non intromittebat, aut intromittere, aut arguere volebat, nec umquam fuerat deputatus ad disputandum contra sæpè dictum fratrem de Montesono. Simili modo responderunt Magistri, &c.* Quartum extat in charta expansa pellicea cum alijs instrumentis jam temporis injuriâ aliquantulum corrosis, munitum sigillo, & testimonio Joannis Cousbelli Notarij Apostolici, & ejusdem Universitatis; sed originale hoc nullum habet titulum præfixum, quia incipit à litteris Stephani: *Universis præsentes litteras inspecturis, Stephanus, &c.*

Ex hujusmodi instrumentis, seu principijs constitutis secundùm veritatem deducuntur, seu notanda sunt sequentia: Primò, quòd quatuor ista originalia manu-scripta (nullum enim aliud originale impressum, aut manu-scriptum reperire potui in civitate Parisiensi, nec in alia qualibet Galliæ Bibliotheca) in omnibus & per omnia nullo mutato apice, correspondeant cum supra-positis litteris Stephani: collationavimus enim omnia simul coram testibus fide dignis die 26. Augusti horâ quintâ post meridiem in ipso archivo existente apud D. Philippum Bouvot. Secundò, quòd ex his quatuor originalibus tertio loco positum videatur esse primum, à quo alia transcripta sunt, propter illas duas circumstantias: *Et dictus Magister de Montesono tenens in suis manibus quasdam litteras, &c.* Et alteram: *Præfatus verò Magister Petrus de Alliaco protestatus fuit, &c.* Sed istæ parùm intersunt pro nostro assump-

to, cùm in omnibus originalibus litteræ Stephani eodem modo inveniantur. Tertiò, quòd de prædictis litteris nulla memoria parva, vel magna, aut testimonium aliquod saltem simplex pro tunc, nec modò reperiatur in archivis Ecclesiæ Cathedralis, nec in archivis Universitatis Parisiensis, nisi supra-relata extracta è copiâ, seu originali exhibito à Joanne de Montesono. Et quod plus est, & admiratione dignum; quòd, cùm condemnatio articulorum Sancti Thomæ facta fuerit à Stephano II. anno 1277. & absolutio hæc Stephani III. anno 1324. ad annum 1387. quando facta fuit controversia Montesoni cum Universitate; de absolutione præcedente solùm per sexaginta tres annos nulla reperta fuerit tunc memoria, nec modò reperiatur in archivis aut scriptoribus illius temporis; & de condemnatione Stephani II. transactâ post centum & decem annos reperiatur notitia certa in quam-plurimis libris manu-scriptis, & in impressis absque numero; ac denique passim in historijs, & actis Stephani II. & hinc Nodus iste: Quòd antiquior condemnatio articulorum S. Thomæ fuerit adeò publica, & ipsorum prohibitio omnibus notoria; & quòd absolutio eorum remanserit semper tam occulta & incognita, ut nullo modo reperiatur nisi extracta ex quodam transumpto simplici, existente apud Patres Prædicatores, & hoc non signato manu alicujus Notarij, &c. Sed de hoc infrà iterum redibit aliquid. Quartò, quòd etiam observatione præcipuâ dignum est, scilicet, quòd hæc approbatio doctrinæ S. Thomæ sive tempore Stephani facta, sive Montesoni sæculo adinventa, tantumdem latuerit, quousque excitata fuit controversia Conceptionis. Nam cùm Montesonus charitativè, & extra-judicialiter monitus esset, ut retractaret suas propositiones, quarum quinque ultimæ & principales erant contra Immaculatam Conceptionem: ipse firmiter renuit canere palinodiam (& circa hoc contigerunt mirabilia, de quibus locuti sunt Gerson, & Alliaco) protectus suo argumento, scilicet: Doctrina S. Thomæ est approbata per Stephanum Episcopum; sed in hac doctrina expressè continetur Virginem MARIAM fuisse conceptam in peccato originali, & hoc esse de Fide, atque contrarium erroneum; ergò quòd Beata Virgo MARIA sit concepta in peccato originali, est conclusio de Fide approbata per Episcopum Parisiensem, & Doctores Universitatis, &c. Cùm autem in hac assertione obstinatus perstitisset per multos dies, propter contumaciam, & reus factus premeretur excommunicatione, & alijs pœnis, ut illas judicialiter abjuraret; eodemmet argumento de approbatione doctrinæ S. Thomæ se protegebat contra Decreta Universitatis, sic dicens: Doctrina, quæ est approbata

bata per superiores, non potest ab inferioribus condemnari; atqui doctrina mea, quæ est eadem S. Thomę, extat approbata à superiori Episcopo Parisiensi: igitur non potest condemnari ab Universitate, quæ inferior est. Et sic Montesonus approbatione doctrinæ S. Thomæ defendebat suas assertiones, & seipsum, dimicando utrâque manu à dextrîs, & à sinistris contra Conceptionis mysterium, & Virginem MARIAM omnium Matrem, & contra præcepta Universitatis Parisiensis matris suæ.

Hanc unicam approbationem Stephani adduxerunt Joannes de Montesono, & sui Discipuli Parisijs anno 1387. quia aliam non invenerunt: illâ tamen non obstante per sententiam juridicam, & diffinitivum decretum præcepit illi Facultas Parisiensis, ut publicè revocaret suas quatuordecim propositiones. Ab ista sententia appellavit Montesonus ad Summum Pontificem Clementem existentem Avenione; at non obstante istâ suâ appellatione novis censuris adstrictus fuit ad revocationem sibi impositam. Qui quidem post multas instantias, replicas, & tergiversationes juridicas, tandem pollicitus fuit se post triduum illas revocaturum: sed intra triduum noctu aufugiens, numquam ampliùs Parisijs comparuit; ita ut de tali fuga diceret Joannes Gerson in quodam tractatu manuscripto existente in Monasterio Sancti Victoris Parisien. volum. 1076. hæc verba ad finem: *Facultas Theologiæ per Bedellum suum, & Notarium ad illum misit; secundùm cujus tenorem pollicitus est ea, quæ dixerat infra triduum retractare: sed Iudæi Messiam, Arturum Britones, illud nos triduum spectamus.* Post suam verò fugam in Capitulo Generali Tolosano destinati fuerunt decem Magistri, ut ipsum juvarent ad defensionem doctrinæ S. Thomę, & ejus approbationis: Et tunc invenerunt aliam Urbani Papæ, ut in sequenti Nodo principali dicemus.

In approbatione exhibita à Joanne de Montesono sub nomine Stephani Episcopi, de qua nunc agimus, solùm extant duæ clausulæ, quæ de approbatione doctrinarum loquuntur. Prima est: *Nos igitur attendentes cum eis*, id est, Doctoribus, *quòd sacrosancta Romana Ecclesia fidelium omnium mater & Magistra in firmissima Petri Christi Vicarij confessione fundata, ad quam velut universalem regulam Catholicæ veritatis pertinet approbatio, & reprobatio doctrinarum, declaratio dubiorum, determinatio tenendorum, & confutatio errorum, &c.* Sed hæc non est approbatio doctrinæ S. Thomæ, ut de se patet. Nam si ipsemet Stephanus declarat ad solam Romanam Ecclesiam, & Christi Vicarium pertinêre approbationem, & reprobationem doctrinarum; igitur Stephanus Episcopus Parisiensis secundùm ejus propositionem, nec potuit reprobare, nec approbare doctrinam S. Thomę; aliâs sibi

bi ipsi contradiceret. Secunda clausula & principalis, ubi agit Stephanus de approbatione, est illa: *Ac maturo consilio super hoc habito supra-dictam articulorum condemnationem, & excommunicationis sententiam, quantum tangunt, vel tangere asseruntur doctrinam B. Thome predicti; ex certa scientia tenore presentium totaliter annullamus.* Hucusque optimè; sed notanda est clausula sequens: *Articulos ipsos non propter hoc approbando, seu etiam reprobando, sed eosdem discussioni scholasticæ liberè relinquendo. In cujus rei confirmationem, &c.* Ubi est ergò hìc approbatio doctrinæ S. Thomæ? Quando ipsemet Stephanus expressis verbis affirmat: *Articulos ipsos non propter hoc approbando*; ergò articuli illi non fuerunt approbati à Stephano, sed tantùm cùm essent reprobati, admissi ad discussionem scholasticam, sicut erant articuli, & opiniones aliorum Doctorum?

Quòd in hac Stephani epistola seu rescripto non esset aliqua approbatio doctrinæ Sancti Thomæ, benè præviderunt Joannes de Montenigro, & Joannes de Turrecremata. Nam cùm in Concilio Basilëensi iterùm fuisset excitata controversia de Conceptione, & pro sua opinione latissimas confecissent allegationes, immò libros integros, ubi omnia à fundamentis ventilarunt; de approbatione doctrinæ S. Thomæ nec unicum solum verbum protulerunt: quia ad sacrum Concilium tenebantur proponere veritatem: & clausula prædicta, *Articulos ipsos non propter hoc approbando, seu etiam reprobando, sed eosdem discussioni scholasticæ liberè relinquendo,* destruebat à fundamentis, & radicitùs evellebat quidquid fabricare vellent, aut plantare pro approbatione doctrinæ S. Thomæ. Hoc ipsum judicavit P. Gyrandus Renerius Doctor Parisiensis, qui in Gallia post prædictos latissimum compaginavit tractatum de Conceptione pro sua opinione. Qui quidem ratione 21. fol. 43. adducit approbationem doctrinæ S. Thomæ pro argumento contra Immaculatam Conceptionem, & clausulam litterarum Stephani ab illis verbis: *Nos attendentes, quòd sacrosancta Romana Ecclesia, &c.* quam legaliter & fideliter transcripsit; sed perveniens ad prædictam clausulam: *Articulos ipsos non propter hoc approbando, &c.* illam absolutè prætermisit recognoscens ipsâ totaliter ruere, quidquid fabricare intendebat. Anonymus, qui scripsit ad annum 1475. tempore Sixti IV. & quando tota Lombardia erat in contentione magna circa controversiam Conceptionis, tertiâ viâ secundæ partis paginâ 114. adducit de verbo ad verbum litteras Stephani; sed vitiatas valdè in quam-plurimis clausulis. Ratio à priori fuit, quia ex una littera, sive ex uno indivisibili rescripto Stephani duas de facto disposuit, atque composuit approbationes doctrinæ S. Thomæ, ut tertio Nodo principali videbimus; sed in utraque

sub

ſub ſilentio prætermiſit præpoſitam clauſulam. Vincentius Bandellus de Caſtro-novo (& idem dico de ſuo Continuatore, ſeu Correctore) in illis quatuor repetitis tractatibus contra Conceptionem; cùm in omnibus adducat clauſulas præcipuas ex litteris Stephani pro confirmatione doctrinæ S. Thomæ, & peccato originali Virginis, ſemper aufugit ab illis verbis: *Articulos ipſos non propter hoc approbando, &c.* Idem fecit Petrus de Vincentia in ſuo tractatu de Conceptione inſerto in Catêna aurea S. Thomæ; ubi in principio ponit litteras Stephani, ſed non clauſulam, de qua loquimur. Idem invenitur in Tabula aurea operum S. Thomæ, impreſ. anno 1480. & 1490. ubi P. Petrus de Bergamo in principio proponit litteras Stephani. Et ſic diſcurrendo per omnes ſcriptores Ordinis Prædicatorum nullo dempto, clauſulam iſtam, ut minùs aptam ſuæ intentioni, & totaliter deſtructivam approbationis doctrinę S. Thomæ, ſpontè omiſerunt. Vidi enim litteras iſtas Stephani in ſexdecim auctoribus antiquis; ſed nullus adducit clauſulam iſtam, niſi P. Vincentius Dodi, ut infrà patebit.

Sed prætermiſſis Auctoribus iſtis communibus, & antiquis, qui ſcribentes abſque delectu, omnem veritatem circa hanc materiam quaſi in caſum projecerunt: tranſeamus ad ſcriptores communes, ſupponentes pro tota Religione, ut videamus, quâ legalitate litteræ Stephani ab eiſdem tranſcriptę ſint. Et in primis, qui juſſu Pij V. Pontificis Maximi ſub nomine totius Religionis anno 1570. typis mandarunt conjunctim opera omnia Sancti Thomæ, à quibus poſtea omnes aliæ editiones diſpoſitæ fuerunt, ad ultimum tomum illas præfixerunt, ut ſignificarent omnia antecedentia in ſeptendecim tomis eſſe rata, & probata, hoc modo illas adducunt.

Titulum ſic: *Epiſtola Vniverſitatis Pariſienſis in laudem, defenſionem atque favorem doctrinæ ejuſdem D. Doctoris Sancti Thomæ de Aquino.* Et ipſas litteras ſic: *Vniverſis præſentes litteras inſpecturis Stephanus permiſſione Divinâ Pariſienſis Epiſcopus ſalutem in omnium Salvatore. Magiſtra rerum experientia certis indicijs evidenter demonſtrat, multa quibuſdam temporibus ordinata conſultè, novis emergentibus cauſis, ſuccedentibus temporibus in contrarium debere conſultiùs immutari. Dudum ſiquidem felicis memoriæ quidam prædeceſſores noſtri Pariſienſes Epiſcopi quoſdam articulos, (ne forſitan eos malè intelligentes, caderent in errorem) tamquam erroneos per excommunicationis ſententiam damnarunt, & interdixerunt expreſſè. Quorum tamen nonnulli doctrinam eximij Doctoris B. Thomæ de Aquino de Ordine Fratrum Prædicatorum tangere ab aliquibus aſſeruntur. Quam articulorum & ſententiarum promulgationem, venerabiles viri Decanus, & Capitulum Eccleſiæ Dominæ noſtræ, ſicut veritatis zelatores intimiùs conſide-*

rantes; nec non doctrinæ ac famæ Beati Thomæ prædicti injustam denigrationem, veritatis occultationem, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ aliqualem dehonorationem, per venerabilem virum Magistrum Annibaldum Decanum, Atrebatensem Archidiaconum, sacræ Theologiæ Doctorem, & D. Petrum de Fagello Parisiensem Canonicum, eorum propter hoc nuntios ad nos specialiter destinatos, nos requisiverunt, nobisq; supplicarunt, quatenùs vocatis omnibus sacræ Theologiæ Doctoribus, ac cum eisdem communicato consilio, & deliberatione habitâ diligenti; & cum aliis etiam, qui de talibus plura possunt, veritatis viam aperiremus, per quam in prædictis articulis, in quantum doctrinam Beati Thomæ prædicti, & Doctoris egregii tangere possunt, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ac Sancti prædicti, & Doctoris venerabilis honorem, & reverentiam servaremus. Nos igitur attendentes cum eis, quòd sacrosancta Romana Ecclesia, mater omnium fidelium, & Magistra Fidei & veritatis, in firmissima Petri Christi Vicarii confessione fundata, ad quam velut ad universalem regulam Catholicæ veritatis pertinet approbatio doctrinarum, declaratio dubiorum, determinatio tenendorum, & confutatio errorum; præfatum Doctorem eximium, *& venerabilem, cujus doctrinâ fulget Ecclesia ut sole luna, nuper Sanctorum Confessorum catalogo adscribendum decrevit, diligenti discussione, &* examinatione *habitâ super vitâ* sanctâ, *& doctrinâ* clara *ipsius ipsumq; quoad vitam puram, & doctrinam salubrem orbi terræ* dignum, *& commendabilem prædicavit. Cupientes gloriosum Deum in Sanctis suis, apud fidelium devotionem in terris gloriosiùs exaltari, ac sacratissimæ Matris nostræ prædictæ desiderantes vestigia sancta imitari, dictumq; confessorem* & Doctorem gloriosum *feliciter in cælis regnantem apud terrigenas devotiùs & celebriùs honorari, & præsertim cùm fuerit universalis Ecclesiæ lumen prafulgidum, gemma radians Clericorum,* fons *Doctorum, Universitatis nostræ Parisien. speculum clarissimum, &* candelabrum insigne, ac lucens, per quod omnes, qui vias vitæ, & scholas doctrinæ sanæ ingrediuntur, lumen vident, claritatis vitæ, famæ claræ, & scientiæ lucidæ, velut stella *splendida, & matutina refulgens. Per venerabiles ac dilectos consiliarios nostros fideles Magistrum Agonem de Bisuntio Cantorem Parisien. Magistrum Stephanum de Novavilla, & D. Odonem de Senonis Canonicum Parisiensem, inquisitione factâ super dictis articulis apud Doctores Theologicæ Facultatis, & eorum Congregatione generali regentium, & non regentium, sæcularium, & regularium, ad hoc specialiter convocatâ; comperto per Dei gratiam dictum confessorem Beatum, &* Doctorem egregium *nihil sensisse, docuisse, seu scripsisse quod sanæ Fidei, vel bonis moribus adversetur. De consilio venerabilium virorum Decani, & Capituli Parisiensis, & venerabilis P. D. Guilielmi Dei gratiâ Viennensis Archiepiscopi sacræ Theologiæ professoris, & aliorum viginti trium Magistrorum in Theologia, unà cum R. P. supra-dicto, in litteris cum eorum sigillis per præfatos*

Commissarios nobis commissos, nec non & triginta novem Baccalaureorum in Theologia, super hæc per litteras eorum proprijs subscriptionibus, & sigillis munitis, super hoc consulentium, & rogantium humiliter, & devotè; & aliorum discretorum solemni ac maturo consilio super hoc habito; supra-dictam articulorum condemnationem, & excommunicationis sententiam, quantum tangunt, vel tangere asseruntur sanam doctrinam Sancti Thomæ prædicti, & Doctoris eximij, *ex certa scientia tenore præsentium totaliter annullamus. In cujus annullationis testimonium sigillum nostrum præsentibus est appensum. Datum apud Bertilliacum anno Domini* 1325. *die Jovis ante sacros cineres.*

Istæ sunt litteræ Stephani, ut adducuntur in prima impressione Romana, jussu Summi Pontificis Pij V. editâ, & per consequens in omnibus alijs modernioribus, nullâ demptâ. Sed istæ collatæ & regulatæ cum antiquo exemplari exhibito à Joanne de Montesono, & existente in archivo Universitatis Parisien. & alio adducto à Gyrando Renerio, teste oculari, & Ord. Prædicatorum, & à Vincentio Dodi (quem solùm invêni quoad totam litteram legalem scriptorem) in multis discrepant à veritate. Et non curando de verbis parvi momenti, quæ non mutant sensum, alia graviter vitiata sunt sequentia. In primis titulus est suppòsitus, quia in originali Montesoni nullus extat, & in alijs solùm dicitur, quòd fuerint revocatoriæ censurarum, seu annullatoriæ condemnationis, & excommunicationis latæ à prædecessoribus contra quosdam articulos, prout tangebant doctrinam Sancti Thomæ, &c. Et quoad hanc partem rectè apposuit titulum Anonymus sic: *Aliæ litteræ præfatæ Universitatis quamdam condemnationem contra doctrinam Beati Thomæ annullantes. Stephanus permissione Divinâ Parisiensis Episcopus, &c.* In impressione Summæ Theologiæ Sancti Thomæ factâ Parisijs anno Domini 1639. apud viduam Tusani, sic extat titulus istarum litterarum: *Stephanus Episcopus cum Guilielmo Archiepiscopo Viennensi, & Universitate Parisiensi.* Et nihil ampliùs. Iste multiplicavit approbatores, sed non approbationes, quod alij fecerunt è contrà, ut videbimus Nodo V. Fuit ergò positus extra omnem veritatem titulus ille: *In laudem, defensionem, atque favorem doctrinæ ejusdem Divi Doctoris Sancti Thomæ de Aquino.* Et multò magis distat à veritate titulus positus in hac littera Stephani, in opere de anima Lamberti de Monte, qui talis est: *Epistola Universitatis Parisiensis in favorem, & laudem maximam, atque excellentiam sanæ, ac invictissimæ doctrinæ Sancti Thomæ Aquinatis; qui nihil sensisse, nihil dixisse, nihilq; scripsisse reperitur, quod veritati vel bonis moribus adversetur: qui propter nomen ejus splendissimum per orbem terræ longè latèque prædicatur, usque adeò quòd à nonnullis Doctor communis appelletur; incipit feliciter.* Et adducit litteras ut suprà. In opusculis San-

Sancti Thomæ impressis Venetijs 1508. sub hoc titulo : confirmatio doctrinæ Sancti Thomæ ; de hac sic dicitur : *Epistola Universitatis Parisien. in favorem doctrinæ Sancti Doctoris.* Sicque pro libito jam Stephani , jam Universitatis , jam approbationem, jam confirmationem , jam commendationem , unam indivisibilem Epistolam appellabant. Et titulum esse additum infrà evidentiùs demonstrabitur ex P. Vincentio Dodi. Et hæc de mutationibus tituli.

In corpore autem litterarum sunt alia majoris momenti: nam ubi in originali à Montesono exhibito dicebatur : *Quam articulorum condemnationem , & sententiarum promulgationem,* in istis novissimè impressis abstulerunt ly , *condemnationem* , ut occultarent articulos Sancti Thomæ fuisse aliquando condemnatos. Item infrà consequenter, ubi Stephanus : *Pertinet approbatio, & reprobatio doctrinarum,* abstulerunt vocem : *reprobatio,* ut fecerant superiùs ; quia hæc duo verba condemnatio, & reprobatio nimis nocebant proposito suo. Item infrà, ubi in originali solùm dicitur : *Doctorem venerabilem* ; additum fuit epithetum: *& eximium.* Item ubi in originali tantummodò dicebatur : *Et examinatione præhabitâ super vitâ ipsius, & doctrinâ, ipsumq; ad vitam puram, & doctrinam salubrem orbi terræ commendabilem prædicavit* ; in novissimis impressionibus sic : *Et examinatione habitâ super vitâ Sanctâ , & doctrinâ clarâ ipsius, ipsumq; quoad vitam puram, & doctrinam salubrem orbi terræ dignum & commendabilem prædicavit* ; addendo illa adjectiva : *Sancta* , & *clara*, ut non manerent substantiva absque illis honorificis encomijs : & insuper addiderunt ly, *dignum*, ut commendatio caderet supra dignitatem. Similiter ubi in originali : *Dictumq; confessorem feliciter, &c.* additum fuit: *& Doctorem gloriosum* ; confessor enim de multis dicitur , & deficiebat illud de glorioso magisterio. Plus quàm omnia relata distant à veritate verba addita à R. P. Joanne Ruinckel dicente : *Sanæ doctrinæ Divi Thomæ maturo ac diligentissimo præmisso examine veritatis testimonium perhibuêre, &c.* illud *sanæ doctrinæ* extat in originali vitiato , alia autem verba neque in vitiato , neque in vero ; supplevit enim Auctor iste illud , quod sibi videbatur deficere. Nota quid ad ista addiderit Auctor seu compilator Analythicæ doctrinæ Sancti Thomæ , impres. Parisijs anno 1615. in prologo ; ubi dicit : *Stephano Episcopo Parisiensi assistentibus 72. Magistris , &c. & post rigidam discussionem unanimiter eas omnes Catholicas esse pronuntiarunt; atque de universa viri Dei doctrina eodem tempore testati sunt, ipsam nihil continere, quod Fidei, aut bonis moribus adversetur.* Quantum distent verba ista à contentis in litteris Stephani, de se patet.

Præcipuè verò notandum est, quòd ubi in originali solummodò dicebatur : *Speculum clarissimum vitæ , famæ do-*

doctrinæ; ampliatum fuerit sic: *speculum clarum, ac candelabrum insigne, ac lucens, per quod omnes, qui vias vitæ, & scholas doctrinæ sanæ ingrediuntur, lumen vident claritatis vitæ, famæ claræ, & scientiæ lucidæ.* Nota quot, quantaque sint inserta in hac brevi clausula; & pariter observa, quòd nec in P. Vincentio Dodi, nec in manu-scripto Gyrandi Renerij testis, ut ipsemet dicit, prædictarum litterarum oculati, & qui transcripsit ab ipsomet originali existente in Sancti Jacobi Conventu Ordin. Prædicatorum Parisien. sint hujusmodi verba. Nec in Anonymo, qui tot tantaque vitiavit in prædictis Stephani litteris, ut proponetur infrà Nodo principali V. Item ubi Stephanus pro maximo Thomæ encomio dixerat: *Flos Doctorum Universitatis nostræ Parisien.* judicaverunt illi doctissimi Patres hoc esse infimum elogium pro gloria S. Thomę, quia solùm respiciebat personam individuam, non autem doctrinæ suæ magisterium; quia flos est solùm pulcher visu, uni tantùm utilis quoad vaporis exhalationem, qui uno eodemque die rutilat, & marcescit, &c. Ideò mutarunt epithetum dicendo: *Fons Doctorum*, quia fons est perennis, die noctuque scaturiens, non tantùm utilis, sed necessarius sitientibus, & à quo omnes incessanter hauriunt, &c. Sequendo in hoc quæstiones disputatas impres. Argentinę anno 1507. per P. Joannem Rinckel, qui etiam pro, *flos*, posuit, *fons*, & sic etiam extat in opusculis impres. Venetijs 1508. & ferè omnes sic legunt, cùm sit contra veritatem; nam in originali exhibito à Montesono non dicebatur, *fons*, sed, *flos*. Item ubi in originali dicitur: *Confessorem beatum*; appositum fuit ultra confessorem beatum, *& Doctorem egregium*. Et ubi in originali dicitur: *Doctrinam prædicti*; additum fuit: *Sanam doctrinam Sancti Thomæ prædicti, & Doctoris eximij.*

Sed transeant omnia ista, ut perveniamus ad ultimam clausulam pręcipuam litterarum Stephani; videlicet illam: *Articulos ipsos non propter hoc approbando, nec etiam reprobando; sed eosdem discussioni Scholasticæ liberè relinquendo*; quæ integra fuit prætermissa in editione illâ factâ auctoritate Summi Pontificis Pij V. & in omnibus alijs subsequentibus usque ad ultimam Antverpiensem inclusivè. Quo conclusum manet, quòd omnes scriptores Ord. Prædicatorum omiserint clausulam istam, cognoscentes in illa, & per illam destrui in approbatione doctrinæ Sancti Thomæ, quidquid sine illa ædificare conabantur. Sed non est justitia, æquitas, vel doctrina Catholica evellere quidpiam à veritate, ut aliquid plantetur in falsitate. In reliquis alia sunt incongruentia; nam ubi in originali tantummodò dicitur: *In cujus rei testimonium*; appositum fuit: *cujus annullationis testimonium*: volebant enim quòd hęc esset stricta annullatio

litterarum prædecessoris,& non tantùm absolutio ab excommunicatione,vel levatio interdicti positi. Et ubi in originali dicitur: *Datum apud Gentiliacum*; nescio quo fundamento appositum fuit: *apud Bertilliacum*: quia circa magnam civitatem Parisiensem nullus est pagus vocatus Bertilliacus; benè tamen est Gentiliacus quoddam territorium Episcopale distans à Parisiensi civitate per quinque milliaria. Illud aùtem de anno 1325. quando dicendum erat secundùm veritatem, & omnes antiquas impressiones etiam editas à Patribus Dominicanis,anno 1324. potuit esse error Typographiæ. Et hæc de variatione primâ istius approbationis Stephani, factâ à Patribus Romanis tempore Pij V. & consequenter in omnibus alijs.

Secundum exemplum reperitur in illo insigni libro edito à Doctoribus Salmanticensibus de tenenda, ac docenda doctrina Sancti Augustini, & Sancti Thomæ. De cujus structura materiali,& formali latè dicemus infrà. In illo ergò, paginâ 191. numero 129. respondendo ad quamdam objectionem sic dicitur: *Non possumus non aperire, quòd Auctor objectionis videatur quasi latenter per ignominiam exprobrare Academiæ Salmanticensi, quòd videlicet ipsa se Thomistam faciat, dum se doctrinæ Sanctorum Augustini, & Thomæ addicit: sed Academia Salmanticensis hunc titulum honorificum reputat, speratq; se illo ornatâ toti Europæ fore conspicuam, tantùm abest, ut erubescat vocari Augustiniana, vel Thomistica. Stephanus Episcopus Parisiensis in quadam epistola, quæ incipit: Magistra rerum experientia, de doctrina Doctoris Angelici, sic locutus est:* Nota auctoritatem sequentem extractam à citatis litteris Stephani hoc nostro sæculo, id est, anno 1632. à Doctoribus, & gravissimis Salmanticensibus. *Sic locutus est: Qui denigrat doctrinam B. Thomæ; occultat veritatem, dehonorat Romanam Ecclesiam; ipse est enim universalis Ecclesiæ fulgentissimum lumen, fons Doctorum, candelabrum insigne lucens, per quod, quotquot ingrediuntur vias vitæ, & scholas doctrinæ lumen vident.* Ex hac parva auctoritate desumpta, ut ipsi dicunt,ex litteris Stephani,inferunt pro consequentiâ ista quæ sequuntur: *Si talis est Doctor Angelicus, ut qui ab illius doctrina se separat, injuriâ afficit Ecclesiam Romanam; si est lumen fulgentissimum Ecclesiæ,fons Doctorum: si ejus beneficio,qui scholas ingrediuntur,doctrinæ securæ lumen intuentur,quomodò dedecus patietur Academia,unde Ecclesia Romana splendorem,& decus accipit?* Ut non retrocedat lector ad legendas litteras Stephani supra positas, ut quærat unde Doctores isti Salmanticenses extraxerint suam auctoritatem; proponere decrevi iterum clausulas formales, ex quibus desumpta fuit,& illas transcribere. Inquit ergò Stephanus in narrativa sua: *Quorum tamen nonnulli*, id est articuli, *doctrinam* * *eximij Doctoris Beati Thomæ de Aquino, de Ordine Prædicatorum tangere*

ab aliquibus asseruntur. Quam articulorum condemnationem, & sententiarum promulgationem, venerabiles viri Decanus, & Capitulum Ecclesiæ nostræ Parisien. sicut veritatis zelatores, intimiùs considerantes; nec non doctrinæ & famæ Beati Thomæ prædicti injustam denigrationem, veritatis occultationem, & Sanctæ Romanæ Ecclesię aliqualem dehonorationem per venerabiles viros Magistrum Annibaldum, &c. Hæc Stephanus in narrativa; & post viginti lineas in determinatione sic prosequitur: *Cupientes igitur gloriosum Dominum in Sanctis suis, apud fidelium devotionem in terris gloriosiùs exaltari, ac Sanctissimæ Matris nostræ prædictæ desiderantes vestigia Sancta pro viribus imitari, dictumq; confessorem feliciter in cœlis regnantem apud terrigenas devotiùs, & celebriùs honorari, & præsertim cum fuerit, & sit universalis Ecclesiæ lumen perfulgidum, gemma radians Clericorum, flos Doctorum Universitatis nostræ Parisien. speculum clarissimum, & insigne, claritate vitæ, famâ doctrinæ velut stella splendida, & matutina refulgens. Per venerabiles ac dilectos, &c.* Sic extant clausulæ istæ in originali vero & legitimo Stephani.

Ex quibus deducitur, quòd Doctôres Salmanticenses ex duabus clausulis inter se summè distantibus, narrativâ unâ, decisivâ alterâ, suam brevem conflaverint auctoritatem. Et ex illis verbis: *Quam articulorum condemnationem, & sententiarum promulgationem, venerabiles viri Decanus, & Capitulum Ecclesiæ nostræ Parisiensis, sicut veritatis zelatores, intimiùs considerantes, nec non doctrinæ & famæ Beati Thomæ prædicti injustam denigrationem, veritatis occultationem, & Sanctæ Romanæ Ecclesię aliqualem dehonorationem;* composuerunt istam: *Qui denigrat doctrinam Beati Thomæ, occultat veritatem, dehonorat Romanam Ecclesiam.* Quo nihil longius à veritate in hac materia excogitari potuit; verba enim Stephani solùm dicunt, quòd considerantes illi Doctores, zelatores veritatis, ex una parte antiquam condemnationem articulorum Sancti Thomæ, & quòd inde sequeretur aliqua injusta denigratio famæ ipsius Angelici Doctoris; & ex altera etiam quòd Romana Ecclesia aliqualem posset participare dehonorationem, quatenùs fortè auderent dicere blasphemi, seu hæretici, quòd Ecclesia inscia, & præcipitantèr canonizasset Sanctum Doctorem illum, in cujus doctrina ante quadraginta sex annos Episcopus Parisiensis, & Doctores Facultatis Theologiæ invenerant, seu condemnarant ducentos viginti duos articulos, ut hæreticos, aut erroneos in Fide. Et quod tunc prudenter timebatur, anno præterito 1660. in publicis Thesibus proposuit quidam hæreticus in Germania. Et circa hoc prudentissimè allegabant Procuratores, & Commissarij Ordinis Prędicatorum; & maturè Doctores illi, veritatis zelatores, consulebant Episcopo Stephano, ut levaret prædictam re-

probationem propter scandalum imminens, famam Sancti Thomæ, & honorem Ecclesiæ. Et hæc fuit potissima causa, quâ motus Stephanus levavit articulorum interdictum, suspensionem, & excommunicationem positam à suis prædecessoribus. Sed verba ista quantum mutata ab illis: *Qui denigrat doctrinam Beati Thomæ, occultat veritatem, dehonorat Romanam Ecclesiam?* Item nota pluralitatem, quia quod unus promulgavit, alij subsequentes, vel tacitè, vel expresè confirmarunt: de quo nullum invenio instrumentum, nec est; sed solummodò illa verba prolata à Stephano: *Quidam prædecessores nostri Parisienses Episcopi quosdam articulos tamquam erroneos per excommunicationis sententiam damnarunt.* Sed transeat hoc; ostendant quando, ubi, vel quomodò dixerit Stephanus: *Qui denigrat doctrinam Beati Thomæ, occultat veritatem, dehonorat Romanam Ecclesiam.* Illi finxerunt verba ista, ut de se patet; & statim in hanc foveam incidit alter Hispanus scriptor scilicet, P. Didacus Nuño Cavezudo, qui in 3. part. impres. Coloniæ 1630. sub hoc titulo: *Comprobata doctrinæ Thomisticæ firmitas, celsitudo, &c.* inter alia inquit: *Stephanus Parisiorum Episcopus, cum tota Vniversitate Parisiensi in Bulla: Magistra rerum experientia, qui denigrat doctrinam Sancti Thomæ, occultat veritatem, & dehonorat Sanctam Romanam Ecclesiam.* Falsum est, quòd illa Stephani sit Bulla, falsum quod cum tota Universitate Parisiensi ipsam expedierit, & plus quàm falsum, quòd in prædicta Bulla extent talia verba. Suntne ista tolerabilia in Ecclesia Dei? sed pro nunc admitto illa ut dicta à Patribus Dominicanis, ut ex ipsis solvant Nodum: quis, videlicet, plus dehonorat Sanctam Ecclesiam Romanam, qui denigrat doctrinam Sancti Thomæ, vel qui denigrat puritatem Dei Matris? Et hæc de prima particula auctoritatis adductæ à Salmanticensibus.

Secunda sic se habet: *Ipse est enim universalis Ecclesiæ fulgentissimum lumen, fons Doctorum, candelabrum insigne lucens.* De primis verbis non curamus, quia sic extant in litteris: *Præsertim cum fuerit & sit universalis Ecclesiæ lumen perfulgidum*; & ferè idem sunt; licet hic sonent aliter, quia est ratio motiva. Sed sequentia non correspondent veritati, nam ita posita absolutè. *Fons Doctorum, candelabrum insigne lucens*; auferendo taxativam clausulam Stephani: *Vniversitatis nostræ Parisien.* absolutè & simpliciter mutarunt sensum, affirmando Sanctum Thomam esse Doctorum Ecclesiæ fontem, & sic depingunt modò Angelicum Doctorem supra fontem mittentem rivulos aquæ, ex qua, idest, doctrina, bibunt omnes Doctores Ecclesiæ: & nullum aliud fundamentum extat ad hoc, nisi verba proposita pro suo arbitrio ab aliquibus PP. Dominicanis, qui de flore fecerunt Sanctum Thomam fontem;

tem; sed qua veritate jam vides; Stephanus enim satis clarè & expressè dixit: *Flos Doctorum Universitatis nostræ Parisiensis*. Quantum enim distent inter se, esse fontem, seu florem Doctorum Universitatis Parisiensis, & fontem omnium Doctorum Ecclesiæ, non indiget ponderatione. Ultima clausula à primo usque ad ultimum verbum est ficta, falsa, & supposita; quia nec syllaba illius extat in originali antiquo & legitimo Stephani: & si antecedens est hoc modo, videant Doctores Salmanticenses, quid dicendum sit de sua deducta egregia consequentia.

Insuper valdè notandum est, quod P.F. Vincentius Dodi in illa sua quæstione Apologetica, scripta circa annum 1500. contra P. de Cassinis pag. 8. ad litteram adducat integram istam Stephani, seu Universitatis Bullam; sed ita legaliter, ut neque in apice discrepet à veritate, neque à transumpto supra-posito ex authographo Universitatis Parisiensis. Unde evidenter comprobatur ex testimonio istius PP. Dominicani antiqui Universitatem legaliter eam transcripsisse, & nos ab ipsa, & per consequens omnia superius à nobis notata circa additiones factas, ac clausulas integras demptas ab Anonymo, Petro de Bergamo, PP. Romanis & Salmanticensibus & alijs esse vera. Siquidem in transumpto allegato à Patre Dodi non reperitur titulus, nec clausula illa Salmanticensium, & Patris Nuño, neque, *eximium*; nec, *clara ipsius ipsumq; quoad vitam puram, &c.* neque, *Doctorem gloriosum*; neque, *fons*, sed *flos*; neque, *candelabrum lucens, per quod omnes, qui vias vitæ, & scholas doctrinæ sanæ ingrediuntur, lumen videant claritatis vitæ, famæ claræ & scientiæ*; nec, *Doctorem egregium*; nec, *Doctoris eximij*; nec illud, *in cujus annullationis*; nec dicitur, *in cujus annullationis*, sed, *in cujus rei testimonium*; nec data est, *apud Bertilliacum*, sed *apud Gentiliacum*; nec *anno* 1325. *sed* 1324. & præcipuè ac principaliter quòd solus P. Dodi transcripserit fideliter illam clausulam ab omnibus alijs prætermissam. *Articulos ipsos non propter hoc approbando seu etiam reprobando, sed eosdem discursioni scholasticæ liberè relinquendo:* Quid igitur ex hac sincera confessione P. Dodi deducatur contra ejusmodi scriptores, lectori considerandum relinquo. Ipse scribebat contra Fratrem quidem Franciscanum, sed religiosè, quia non occultavit veritatem.

Sed dicent, illos non extraxisse auctoritatem seu Bullam ex proprio originali vero existente Parisijs, aut ex P. Dodi, neque ex aliquo scriptore antiquo suæ Religionis; sed ex modernis operibus Sancti Thomæ, impressis mandato & auctoritate Summi Pontificis Pij V. sed de hoc quid curat veritas? Immò inde suum sumit argumentum: quòd, licet opera illa Sancti Thomæ fuerint impressa jussu & mandato Summi Pontificis, non sit deducenda illa conse-

quentia communis, quam frequenter proponunt sic: opera S. Thomæ sunt impressa auctoritate, jussu, & mandato Sedis Apostolicę; ergò omnia, quæ in illis operibus fuerunt edita, sunt S. Thomę, & vera: non valet, inquam; quia istæ litteræ Stephani, & alia infrà detegenda sunt in illa editione, & tamen non sunt vera, quin potiùs scatent vitijs. An, quia ipsi inconsideratè fuerunt decepti, debemus nos & tota Ecclesia eidem subijci deceptionis incommodo? Sed admittamus recursum, & videamus an secundùm illam editionem Doctores Salmanticenses dixerint veritatem. In primis in ea non reperitur clausula illa: *Qui denigrat doctrinam Beati Thomæ, occultat veritatem, dehonorat Romanam Ecclesiam.* Sequentia etiam manent corrupta. Nam ab illo, *Fons Doctorum*, abstulerunt illud: *Vniversitatis nostræ Parisien.* & pariter ubi Romani Doctores dixerunt: *sanæ doctrinæ*; Salmanticenses apposuerunt: *Sanctæ doctrinæ*; quia dicere doctrinam Sancti Thomæ esse *sanam*, judicarunt esse elogium infimum, & commune multis; & sic mutarunt epithetum *sanæ*, in *Sanctæ*, ut doctrina Sancti Thomæ semper & ubique, atque per antonomasiam diceretur doctrina *Sancta*: tamen ex his duobus epithetis nec unum volunt concedere puritati Virginis, quia ipsam nolunt profiteri nec *sanam*, nec *Sanctam*. Item ubi Romani scripserunt: *omnes*; Salmanticenses dicunt: *quotquot*, quia hæc, licet universalis etiam, sicut *omnes*, est tamen alterius generis sublimioris; ut postea notabimus cum P. Arriaga loquendo de hac eadem doctrina Sancti Thomæ: nam universalis, *omnis*, admittit exceptionem; hæc autem universalis individuativa, *quotquot*, nullo modo. Item ab illo: *lumen vident*, abstulerunt Salmanticenses sequentia verba: *Claritatis vitæ, famæ claræ, & scientiæ lucidæ*; in quibus facit Stephanus relationem de vita, fama, & scientia Sancti Thomæ. Dixerat suprà in narrativa; quòd ex condemnatione articulorum tangentium doctrinam Sancti Thomæ, sequeretur in doctrina, & fama Angelici Doctoris quædam injusta denigratio, nunc autem in decisione voluerunt, non Stephanus, & Doctores Parisienses; sed illi doctissimi viri, qui de mandato Summi Pontificis Pij V. deputati fuerunt ad discernenda opuscula Sancti Thomæ, ut inquit Pater Nazarius fol. 12. addere ex proprijs ad præpositas litteras Stephani, quòd ex relevatione interdicti, omnes qui ingrediuntur scholas, aut vias arripiunt doctrinæ sacræ Theologiæ, vel Scripturæ, viderent lumen claritatis vitæ, & famæ claræ Sancti Thomæ; & pariter scientiæ lucidæ ejusdem. Iste est sensus grammaticalis ab illis doctissimis viris prætensus in sua addita clausula ad verba Stephani; non autem ille expressus à Salmanticensibus: *Sanctus Thomas est fons Doctorum, & univer-*

ſalis Eccleſiæ lumen, ac candelabrum inſigne lucens, per quod, id eſt candelabrum lucens, *quotquot ingrediuntur vias vitæ, & ſcholas doctrinæ Sanctæ, lumen vident*; nam hoc modo diſpoſitâ auctoritate facit hunc ſenſum: Quiſquis ingreditur vias vitę (Nota pluralitatem viarum, & etiam de qua vita hoc voluerunt intelligi) & ſcholas doctrinæ Sanctæ, cujuſcumque doctrinæ Sanctæ fuerit ſchola Theologica poſitiva, &c. *lumen vident*, per candelabrum inſigne lucens doctrinæ Sancti Thomæ: quia nullus poteſt videre lumen vitę & doctrinę in vijs, ſive in ſcholis, niſi quem doctrina S. Thomæ illuminaverit, vel qui illuminatus fuerit ab Angelica doctrina, quæ lux eſt. Nam Scotica nihil aliud eſt, quàm tenebrę, ut nudius-tertiùs dixit in oratione Sancti Thomæ quidam Pater Lovanienſis, ad quam invitati etiam fuerant Fratres Minores.

Denique R. P. Joannes Paulus Nazarius in illo inſigni opuſculo de ſcriptis Divi Thomæ Aquinatis, folio 71. inter alia teſtimonia pro recommendatione, ſeu approbatione doctrinæ Sancti Thomę, ſic inquit in verbis curſivis characteribus ſignatis: *Vigeſimus eſt Stephanus Pariſienſis Archiepiſcopus*; Stephanus non fuit Archiepiſcopus, ſed Epiſcopus. *Cum tota nobiliſſima illius Civitatis Univerſitate*; non fuit cum tota, immò nec cum vigeſima parte. *Hic enim omnibus Doctoribus*; non fuerunt niſi viginti tres Doctores. *Numero* 72. adhuc numeratis triginta novem Baccalaureis relatis in epiſtola non ſunt niſi 62. *Simul congregatis*; nec duo fuerunt congregati, ſed ut dicitur ab eodem Stephano, per litteras, ſeu ſchedulas rubricatas ſubſcriptionibus & ſigillis munitas auditi. *Anno* 1325. non fuit niſi anno 1324. *Longâ præmiſſa conſultatione*; nec fuit longa, nec præmiſſa; nec conſultatio, ſed unicâ die, immò & horâ concluſa. *De multis propoſitionibus S. Thomæ*; nec unica fuit ad examen revocata. *Aliàs ad inſtantiam quorumdam invidorum ab eadem Univerſitate damnatis*: ecce qualiter fatetur propoſitiones S. Thomę fuiſſe damnatas. In eo autem quod dicit *ad inſtantiam quorumdam*, fallitur; nam nulla fuit inſtantia, ſed ex officio proceſſit Epiſcopus; nec propter quoſdam invidos, ſed propter ſcandalum ortum ex eiſdem articulis; nec ſolùm ab Univerſitate damnatis, ſed etiam ab Epiſcopo. *Poſt diligentiſſimum ſingularum examen*; nec diligens, nec non diligens fuit ſaltem unius propoſitionis examen, ut infrà videbimus. *Eas omnes & ſingulas Catholicas eſſe judicarunt*: nec omnes, nec ſingulas judicarunt eſſe Catholicas; ſed ſolùm permiſerunt ut poſſent inter ſcholaſticos liberè diſcuti ut opinabiles. *Suamq; diffinitionem hoc inſigni Sancti noſtri Doctoris elogio decorarunt*: non fuit illa diffinitio, ſed abſolutio cujuſdam excommunicationis. An autem hoc fuerit inſigne elogium, in ſuperioribus viſum eſt: *Fuit Sanctus Thomas uni-*

universalis Ecclesiæ lumen præfulgidum, gemma radians Clericorum, fons Doctorum Universitatis nostræ Parisiensis, speculum clarissimum & candelabrum insigne ac lucens, per quod omnes, qui veræ vitæ, & Sanctæ doctrinæ vias ingrediuntur, lumen vident: claritate vitæ, famæ claræ, & scientiæ lucidæ velut stella splendida, & matutina refulgens. Sic adducit Nazarius auctoritatem Stephani, quæ nec concordat cum antiquo originali & vero adducto, etiam à Patre Dodi sui ordinis scriptore; nec cum originali Romano à doctissimis suis viris disposito, ut ipse dicebat folio 12. immò ab illo sunt plusquàm duodecim verba variata; sed ipsi ignoscendum in omnibus, quia saltem non addidit illam clausulam Salmanticensium: *Qui denigrat doctrinam Beati Thomæ, occultat veritatem, dehonorat Romanam Ecclesiam.* Et concludit Nazarius sic: *Post quæ sequitur ejusdem Universitatis decretum, statuens Divum Thomam Dei gratiâ nihil sensisse, docuisse, vel scripsisse, quod sanæ Fidei, vel bonis moribus adversetur.* Sed illud nec fuit decretum Universitatis, sed Stephani. Et hoc magnum & eximium elogium, scilicet: quòd Sanctus Thomas per Dei gratiam, nihil umquam senserit, dixerit, seu scripserit, quod sanæ Fidei, vel bonis moribus adversetur; tamquam verum recipimus, toto corde amplectimur, cujus vim infrà enodabimus.

Inter istas duas extremas litteras, antiquam Joannis de Montesono, Universitatis Parisiensis, & P. Vincentij Dodi veram, & novissimam omnium aliorum, decrevi adducere hîc aliam mediam, ex qua cognoscetur clarè, quantùm omnes distent à veritate. P. Raphaël de Pornasio in suo tractatu de prærogativa Domini nostri Jesu Christi, ad finem sic adducit litteras istius Stephani, sub hoc titulo: *Magister Stephanus Parisiensis Episcopus, in quodam suo patenti rescripto sic habet.* Et sine alio articulo prosequitur: *Ad futuram rei memoriam. Ad laudem, & honorem, & gloriam Beati Thomę de Aquino de Ordine Fratrum Prędicatorum: Noverint Universi has litteras inspecturi, quòd nos Stephanus permissione Divinâ Parisiensis Episcopus, unà cum venerabili viro Decano, & Capitulo Dominæ nostræ, sicut veritatis zelatoribus, nec non venerabili viro Domino Annibaldo de Cechino Sacræ Theologiæ Doctore, & Magistro Hugone de Bisunto, Cantore Parisiensi, & venerabili Patre Guilielmo Dei gratiâ Archiepiscopo Viennen. Sacræ Theologiæ Doctore, & alijs viginti tribus Magistris in Theologia, nec non triginta novem Theologiæ Baccalaureis, regentibus, & non regentibus, Regularibus, & Sæcularibus. Attendentes, quòd sacrosancta Romana Ecclesia ita magnificavit Sanctum suum Thomam de Aquino benedictum, & colendum dederit universis; cupientes gloriosum Deum in Sanctis suis apud fidelium devotionem in terris gloriosiùs exaltari, ac Sanctissimæ Matris nostræ desiderantes vestigia Sancta imitari, dictumq; confessorem felicem jam in cælis reg-*

regnantem apud terrigenas devotiùs, ac celebriùs honorari, præsertim cùm fuerit & sit universalis Ecclesiæ lumen presulgidum, gemma radians clericorum, fons Doctorum, Universitatis nostre Parisien. speculum clarissimum, & insigne, claritate fame, & doctrinæ velut stella splendida, & matutina refulgens, & cùm noverimus luce clariùs eum numquam sensisse, dixisse, vel scripsisse quod sanæ Fidei, vel bonis moribus adversetur; propter quæ tam mirifica signa, & laudabilia de prædicto Sancto inventa, ipsum Sacrosancta Romana Ecclesia SS. Confessorum catalogo fecit assignari. Nos cum tota Universitate Parisien. cum sigillis nostris, huic approbationi appensis, inter summos Doctores Ecclesiæ locum habere feliciter & veraciter approbamus. Dat. Parisijs die Iovis antè sacros cineres anno Dom. 1324. Nullus sani judicij dubitare poterit litteras istas esse ipsissimas Stephani Epis. presentatas à Joanne de Montesono, & ab alijs relatas. Sed si aliquis cernendo tantam variationem, diceret esse distinctas, atque totaliter diversas, non loqueretur absque aliquo fundamento, quia ingens inter istas est improportio à principio, & introductione illa: *Ad perpetuam rei memoriam, &c.* usque ad ultimam: *Nos cum tota Universitate Parisien. cum sigillis nostris, huic approbationi appensis, inter Summos Doctores Ecclesiæ locum habere feliciter, & veraciter approbamus.* Propter hæc enim, & alia variata à Pornasio, Anonymus, qui post aliquos annos scripsit, & ab ipso transcripsit (ut in secunda impressione SOLIS VERITATIS videbimus, ubi mirabilia nos expectant) ausus est affirmare litteras istas esse penitùs distinctas, & antecedentes fuisse expeditas à Stephano Episcopo, & istas à tota Academia Parisiensi, & sub istius titulo, ac nomine aliam introduxit approbationem doctrinæ Sancti Thomæ, ut videbimus Nodo principali V. Fran. Sylvius orat. 2. de Sancto Thoma pag. 176. loquendo de illa revelatione facta Alberto de Brixia, de gloria Sancti Thomæ ac Sancti Augustini, de qua Sanctus Antonin. 3. par. titulo 23. capite 7. (& nos in SOLE VERITATIS) sic inquit: *Ejus autem lateri vicinum extitisse Episcopum venerandâ canitie, nec ornatu minori, nec paucioribus insignis, quâm ipsum Aquinatem, & dixisse: Thomas, quem vides, doctrinam meam, & Apostolicam in omnibus secutus est. Ipse igitur mihi par est in gloria, virginali me excedens munditiâ, & ego illum Pontificali excellentiâ. Meritò igitur Stephanus Parisiorum Episcopus pronuntiavit: hujus Sancti doctrinâ fulgere Ecclesia, ut sole luna. Fuit enim universalis Ecclesiæ lumen præfulgidum, gemma radians Clericorum, fons Doctorum, Universitatum speculum clarissimum, candelabrum insigne, &c.* & sic variatam transcribunt alij istam auctoritatem, seu clausulam litterarum Stephani. Proposuimus hucusque non omnia, nec dimidiam partem illorum, quæ sunt pro parte contraria scripta, & excogitata circa has litteras Stephani; sed administravimus sufficientia

ad dignoscendum, quòd omnia alia sint hujusmodi; & simul ad restituendas litteras Stephani in tantis vitiatas, atque corruptas pristino suo veritatis candori, atque legalitati.

Sed nolo recedere ab hâc unâ relatâ à Francisco Sylvio de apparitione Sancti Augustini & Angelici Doctoris; quę revelatio ut singularissima recitatur in omnibus libris, immò etiam in officijs Ecclesiasticis, ita ut omnes uno ore affirment eam fuisse ostensam cuidam discipulo Angelici Doctoris vocato Alberto de Brixia. De quo hoc unum asseverare audeo me legisse Summam prædicti Patris Alberti de Brixia in Monasterio Floresiensi Patrum Norbertinorum propè Namurcum in Flandria; sed in tali Summa, quæ satis magna est, revelationem hujuscemodi invenire minimè potui. Sed transeat hoc, quia fortè extat in alio incognito libro hujus auctoris; vel fortè est traditio habita inter ipsos sicut est illa: *Benè scripsisti de me Thoma.* At nescio quid nobis dicendum erit de P. Henrico Caldenhaven in libro de Archi-confraternitate Sanctissimi Rosarij impresso secundò Coloniæ anno 1627. ubi ad finem capitis 3. folio 253. loquendo de hac revelatione inquit: *Quem ex visione Fratris Reginaldi Sancto Augustino virginali munditiâ prælatum, &c.* attribuit igitur Auctor iste Fratri Reginaldo socio ac discipulo Sancti Thomæ revelationem, quam omnes antiqui nullo excepto affirmant fuisse factam Fratri Alberto de Brixia. Non intendo in his labefactare revelationem: absit hoc, sed tantùm desidero demonstrare quòd nulla fides præstanda sit talibus scriptoribus, quia fortè aliquis similibus æquivocationibus deceptus existimaret, & scriberet istas fuisse duas revelationes distinctas, factas diversis personis ac temporibus; nam & hoc ipsum contigit cum illa de Christo Domino dicente: *Benè scripsisti de me Thoma,* ex qua propter incautam variationem locorum fecerunt posteà tres diversas, vel quinque, ut suo loco dicetur.

Restat nunc inquirere aliud: an, scilicet, in prædictis litteris contineatur aliqua approbatio formalis, expressa vel tacita, in toto vel in parte doctrinæ Sancti Thomæ? Et pro fundamento solido, propono quid circa hanc materiam dixerit Universitas Parisiensis in illo suo libro edito tempore Joannis de Montesono: & relictis illis supra-dictis de approbatione in communi, circa hanc individuam *Stephani* prosequitur Universitas sic: *Ex omnibus igitur prædictis clarè patet tertia conclusio principalis* (erat autem conclusio principalis, quòd doctrina Sancti Thomæ numquam fuisset per Ecclesiam approbata) *Sed adhuc circa præmissa occurrit dubitatio: cùm enim in prima conclusione dictum sit doctrinam S. Thomæ aliquo modo esse per Ecclesiam approbatam, id est, tamquam utilem, & in Fide probabilem divul-*

divulgatam : dubium est; utrùm hujusmodi approbatio sit solùm tacita per Ecclesiæ tolerantiam, aut utrùm sit expressa approbatio per Bullam Apostolicam, aut aliam litteram authenticam. Hic enim duplex modus approbationis in principio hujus capituli tangebatur. Ad hoc autem dicunt quidam, quòd doctrina Sancti Thomæ non solùm est tacitè approbata, sicut doctrina quorumdam aliorum Doctorum; sed est approbata expressè per Bullam Summi Pontificis, ac etiam per litteram authenticam D. Stephani Episcopi Parisiensis, de consilio Doctorum Theologiæ Facultatis : & ex hoc nituntur improbare processum factum contra Fratrem Joannem per Facultatem Theologiæ, & deinde per Episcopum Parisiensem, scilicet, quantùm ad aliquas assertiones damnatas, tangentes doctrinam Sancti Thomæ, ut asserunt. Sed circa hoc ad confirmationem priùs dictorum sunt aliquæ propositiones notandæ. Prima est; quòd in dicto processu numquam fuit exhibita aliqua Bulla Papæ, neque ipsius copia super confirmatione vel approbatione dictæ doctrinæ; & ideò cùm idem sit judicium de his, quæ non sunt, & de his, quæ non apparent, sicut dicunt jura, sequitur quòd hoc non debuit dictum processum impedire. Secunda propositio est, quòd esto, de qua tamen non constat, quòd doctrina Sancti Thomæ esset expressè approbata per Bullam Papæ, &c. Ex quibus verbis deducitur, in illa gravi controversia (in qua fuerunt nominati ex parte Religionis Fratrum Prædicatorum Procuratores, & Commissarij Generales, & præsentatæ per Joannem de Montesono litteræ Stephani Parisiensis) nullam Bullam Urbani V. fuisse exhibitam in judicio, nec de tali Summi Pontificis approbatione fuisse inter Patres Prædicatores, aut alios vel minimam notitiam; cùm ab electione Urbani V. usque ad illam controversiam transijssent jam viginti quinque anni, & ab expeditione prætensæ Bullæ viginti: sed de hac approbatione dicemus latè in sequentibus.

Accedit denique Universitas ad litteras, & approbationem Stephani Episcopi, de qua modò agimus, & dicit sequentia : *Tertia propositio est, quòd littera D. Stephani Episcopi Parisiensis superiùs allegata, & coram dicta Facultate per quosdam Fratres Ordinis exhibita, non debuit dictum processum in aliquo impedire; nec probat intentionem partis adversæ, sed magis facit ad confirmationem dicti processûs, & eorum, quæ supra-dicta sunt. Et hoc declarabitur in multis clausulis dictarum litterarum. Primò quidem, quia in prologo dicitur : Magistra rerum experientia, &c.* Et discurrit Universitas per singulas clausulas litterarum Stephani, demonstrando ex ipsismet nullam in eìsdem esse approbationem doctrinæ Sancti Thomæ, sed potiùs è contrà. Et hìc observare licet, quòd Universitati fuerint exhibitæ duæ copiæ litterarum Stephani : una à Joanne de Montesono, & altera post ejus decessum à Procuratoribus Ordinis Prædicatorum : & hæc est illa copia simplex su-

suprà quarto loco posita absque aliqua subscriptione, vel titulo: unde confirmatur illud supra-dictum circa titulum additum ad litteras Stephani Episcopi, scilicet: *Epistola Universitatis Parisiensis in laudem, defensionem, atque favorem doctrinæ ejusdem D. Doctoris Sancti Thomæ de Aquino*; quia talis titulus nec extabat in originali Montesoni, nec in illo postea exhibito per Fratres Ordinis, &c.

In discursu suæ demonstrationis inquit Universitas: *Quartò patet ex ista clausula, quòd relatio Consiliariorum dicti Stephani Episcopi, super deliberatione Theologiæ Facultatis, fuit multùm irrationabilis: quia ibi dicitur, quòd per eos fuit compertum, & relatum, dictum confessorem nihil umquam sensisse, docuisse, seu scripsisse, quod Sanctæ Fidei, vel bonis moribus adversetur. Modò notandum est, quòd pro tunc non potuit constare dictæ Facultati Theologiæ de omnibus, quæ Sanctus Thomas sensit, aut verbo docuit; sed solùm de his, quæ scripsit, & scripto reliquit; nec adhuc de omnibus, quæ scripsit, potuit constare in una congregatione, seu deliberatione Facultatis prædictæ, de qua tamen sola fit mentio in prædicta littera; & illa locutio ideò est multùm irrationabilis, & excessivè favorabilis. Et hoc fortè contingere potuit ex ignorantia, vel inadvertentia Notarij dictam litteram componentis; nam illa littera non fuit data in solemni auditorio, sed apud Gentiliacum extra Parisios, ut in fine ipsius litteræ patet, &c.* Hæc dicebat Universitas Parisiensis, & satis rationabiliter, circa annum 1390. quando in catalogo operum Sancti Thomæ non erant sub ejus nomine divulgata quadraginta opuscula seu tractatus: quid autem diceret, si modò videret editos esse sub nomine Sancti Thomæ centum septuaginta? Item observandum est; quòd omnia verba Vniversitatis hîc relata sunt emphatica & palliata; prudentissimè tamen, quia plus significant in medulla, quàm in cortice exprimunt, præcipuè contenta in illa clausula: *Et hoc fortè contingere potuit ex ignorantia, vel inadvertentia Notarij dictam litteram componentis*: Licet enim apertè cognosceret non esse Universitatis stylum, dispositionem, & verba contenta in illa Epistola; noluit tamen indagare, an eadem epistola esset vera vel falsa, ideò loquitur per circumloquia vertendo calamum contra personam auctoris Epistolę, sub nomine & prętextu Notarij litteram componentis.

Perveniendo ergò ad ultimam clausulam, quæ præcipua est in hac materia, sic inquit Universitas: *Secundò patet, quòd nec hujusmodi littera est approbatio illorum articulorum priùs condemnatorum; sed solùm annullatio condemnationis eorum: & ideò Parisiensis Episcopus cum consilio Magistrorum Facultatis Theologiæ posset dictam annullationem revocare, & eosdem, seu alios doctrinæ Sancti Thomæ articulos, si ostenderetur causa rationabilis, condemnare. Et hoc quidem manifestè ex sexta & finali clausula ejusdem litteræ: nam post dictam annulla-*

nullationem appositâ modificatione, quâ dicitur : Articulos ipsos non propter hoc approbando, nec etiam reprobando, statim subjungitur : sed eosdem discussioni scholasticæ liberè relinquendo. Ex his patet manifestè oppositum, quia quidquid in doctrina Theologica discussioni scholasticæ sic liberè relinquitur, si per hujusmodi discussionem inveniatur erroneum, potest rationabiliter condemnari. Aliter enim frustrà esset hujusmodi discussio : nam Theologicæ discussionis finis est veritas, & approbatio veritatis, & condemnatio falsitatis. Ex quibus omnibus patet, quòd dicta littera in nullo juvat partem adversam, sed magis est contra eam. Et hoc clarum est cuilibet, cui inordinata affectio non obtenebrat oculum rationis. Et hæc in generali sufficiant circa approbationem doctrinæ Sancti Thomæ. Sed adhuc in speciali quædam dicenda circa doctrinam ejus sunt, &c. Nota quomodò consonet veritas veritati : in quatuor originalibus litterarum Stephani extat clausula illa : *Articulos ipsos non propter hoc approbando, nec etiam reprobando, sed eosdem discussioni scholasticæ liberè relinquendo*; quæ etiam hîc formaliter invenitur in defensorio Universitatis, & in alijs quatuor originalibus ejusdem manu-scriptis. Hęc enim littera numquam fuit typis mandata, neque ad finem Magistri Sententiarum, neque in actis Universitatis Parisiensis impressis anno 1651. in 4. regali absque Auctoris nomine : quia semper fuit habita pro vehementer suspecta de veritate. Post suprà relata de approbatione doctrinæ Sancti Thomę in generali; descendit Universitas ad eamdem materiam in speciali; & tot tantaque dicit, ut post multa concludat sic : *Quinta conclusio, quòd prædicta Sancti Thomæ doctrina, secundùm quosdam est in Fide erronea, seu in aliqua sui parte de hujusmodi errore suspecta; & in hac conclusione non assertivè, sed solùm relativè loquimur. Dicunt enim aliqui, quòd ista doctrina multos errores continet. Primus est : quia ponit aliquid aliud à Deo esse necesse esse, quod videtur contra sacram Scripturam, &c.* Et usque ad finem tractatus conatur assignare in individuo multos errores contentos in doctrina Sancti Thomæ. De quibus ego nec verbum volo proferre, quia ejusmodi ad meum non pertinent institutum; sed ad institutum meum hîc principaliter pertinet solùm proponere rationes, è quibus constare posset litteras istas Stephani esse dubias, incertas, parùm constantes in veritate, quia multas patiuntur exceptiones.

Prima est : quia tales litteræ numquam fuerunt visæ, nec auditæ in Universitate Parisiensi à tempore suę expeditionis, scilicet ab anno 1324. usque ad annum 1387. quando Joannes de Montesono illas exhibuit pro sua defensione, cum circumstantijs suprà relatis de manu-tentione continua, & nulla subscriptione Notarij, & alijs suprà jam tactis. Secunda exceptio est : quòd, cùm tempore controversiæ jussu ejusdem Universitatis

tatis scriberent contra Joannem de Montesono, Joannes Vitalis, & Joannes Alanus Doctores Parisienses, perveniant ad argumentum factum à Montesono de approbatione doctrinæ Sancti Thomæ: & primus capite 16. & secundus collatione 12. in suis tractatibus de Conceptione unanimiter dicunt sic: *Sed non est verisimile eos habere veram litteram D. Stephani Episcopi Parisien. quia iste condemnavit plures articulos ejus ad sensum Sancti Thomæ, &c. ideò nonnulli dicunt, quòd littera ejus, quam ostendunt, vel subreptitia est, vel à veritate aliena.* Si ergò hoc dictum fuerit tempore controversiæ, & tunc, & post ducentos septuaginta annos nullum contra hoc produxerint testimonium, nec extet in archivo Vniversitatis, nec in Bibliothecis Parisiensibus, quarum vidimus principaliores, sive ferè omnes; ergò etiam possumus reputare ipsas subreptitias fuisse, vel à veritate alienas, præcipuè cùm semper Vniversitas habuerit & de facto habeat omnes suos actus, & congregationes apud Sanctum Maturinum, vel apud Bernarditas, vel apud Sanctum Julianum pauperem: non autem in vico Gentiliaco distante à Sorbona per duas leucas; nec in toto archivo Vniversitatis invenitur aliquod instrumentum datum, nisi in tribus relatis locis. Tertia: quia P. Joannes Thomæ in sua revocatione solemni, factâ in Conventu Fratrum Minorum, sub eadem declaravit talium litterarum notitiam nullam fuisse apud Patres sui Ordinis. Ejus verba dabimus in sequenti approbatione. Quarta: quia si expeditæ fuissent litteræ illæ absolventes articulos condemnatos, & illos relevantes à censura imposita, quando ad finem Magistri sententiarum, & in alijs libris suprà citatis impressa fuit eorum damnatio Stephani II. apponeretur etiam absolutio alterius Stephani III. ad relevandos scrupulos, quando tot & tanti erant, ut suprà notavimus, vel saltem hoc appareret in libris Vniversitatis; interim ibi non extant; ergò. Quinta: quia omnes scriptores loquentes de Episcopis Parisiensibus pervenientes ad Stephanum II. narrant condemnationem articulorum ab ipso factam; & quando agunt de Stephano III. dicto de Borreto, qui vivebat anno 1324. nullum invenio, qui mentionem faciat de ista articulorum absolutione.

Sed dato quòd litteræ, & absolutio articulorum sint veræ, nescio unde ex ipsis colligatur hæc pretensa approbatio doctrinæ Sancti Thomę. Nam in prædictis litteris solùm sunt duæ clausulæ, quæ directè videntur tendere ad talem approbationem. Vna est illa: *Solemni ac maturo consilio super hoc habito, supra-dictam articulorum condemnationem, & excommunicationis sententiam, quantum tangunt, vel tangere asseruntur doctrinam Beati Thomæ prædicti, ex certa scientia tenore præsentium totaliter annullamus. Articulos ipsos*

non propter hoc approbando, seu etiam reprobando, sed eosdem discussioni scholasticæ liberè relinquendo Hæc, ut de se patet, non est approbatio doctrinæ Sancti Thomæ, immò est contra ipsam. Cujus rei testimonium evidens est; quòd omnes scriptores Ordinis Predicatorum transcribentes litteras istas, vel adducentes auctoritatem relatam, omnes sine exceptione, quotquot scripserunt nullo dempto (nisi P. Vincentio Dodi) prætermiserint clausulam illam: *Articulos ipsos non propter hoc approbando, seu etiam reprobando, sed eosdem discussioni scholasticæ liberè relinquendo*. Et dato quòd esset formalis approbatio, esset tantummodo illorum articulorum, & non totius doctrinæ. Ideò alij recurrunt ad secundam clausulam, scilicet illam: *Comperto per Dei gratiam dictum confessorem Beatum nihil umquam sensisse, docuisse, seu scripsisse, quod sanæ Fidei, aut bonis moribus adversetur*. Sed neque hæc est approbatio: & si est, doctrina omnium Doctorum Catholicorum orthodoxorum est approbata; quia nullus habet, quod sanæ Fidei vel bonis moribus adversetur. Si enim aliquid istorum haberent, vel jam opera ipsorum essent combusta, vel à Censoribus expuncta. Ideò aliqui, ut prædictam clausulam facerent approbationem specialem pro doctrina Sancti Thomæ, ubi in textu dicitur: *Quod sanæ Fidei, aut bonis moribus adversetur*; ipsi scripserunt: *Quod veritati vel bonis moribus adversetur*. Quia etsi Fidei nullus Doctor Catholicus adversetur, veritati tamen aliqui necessariò opponuntur; quia inter opiniones probabiles, affirmativam & negativam, una debet esse vera, & altera falsa; non tamen hoc patitur sana Fides, quia non admittit opiniones, unam Catholicam & alteram hæreticam, & quæ bonis moribus adversatur, sanæ etiam Fidei repugnat. Et in hoc sensu doctrina Sancti Thomæ nihil habet, quod sanæ Fidei vel bonis moribus adversetur. Nam si aliquid hujusmodi inveniretur in ipsa, neque Sanctus Thomas inter Doctores Ecclesiæ fuisset adscriptus, immò neque in Sanctorum numerum relatus. Hoc dixerim, ut approbatio ista prima hucusque devians inter calamos scriptorum, constituatur deinceps in æquilibrio veritatis. Nam pro fine à nobis præfixo, utinam clausulæ additæ essent propriæ litterarum Stephani, & ablatæ alienæ; & non una tantùm in ipsis, sed tot continerentur approbationes quot verba, & syllabæ; quia inde Nodi nostri evaderent fortiores.

PRO VIRGA

§. SECUNDUS.

DIximus latè de primo extremo, scilicet doctrinâ Angelici Doctoris Sancti Thomæ: restat nunc breviter aliquid proponere de altera parte, videlicet sententia Immaculatę Conceptionis Virginis MARIÆ incipiendo etiam ab exordio, & unius Archiepiscopi approbatione, & alterius Episcopi Parisiensis prohibitione, ut veluti parallela inter se in omnibus correspondeant. Circa annum nostræ salutis 1190. Sanctus Anselmus Archiepiscopus Cantuariensis primò edidit Epistolam de Conceptione Beatæ MARIÆ, cujus principium est: *Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus, & Pastor Anglorum, Coëpiscopis suis, cunctisq; orthodoxis salutem, & perpetuam in Christo benedictionem. Conceptio venerandę Dei Genitricis perpetuæ Virginis* MARIÆ, *dilectissimi fratres, &c.* In qua agit quomodò Festum Conceptionis inceperit celebrari tempore Guilielmi Normannorum Ducis, per quamdam revelationem factam Helsino, vel Helvino venerabili, ac secundùm aliquos Sancto, Abbati Beccensi, Remensi, vel Remesiensi, in quodam naufragio constituto, & quomodò præceperit illi quidam venerabilis vir pontificali infulâ decoratus, ut sexto Idus Decembris celebraret Conceptionem Virginis MARIÆ eodem officio ac Festum Nativitatis ejus: in qua Epistola Sancti Anselmi extant alia miracula pro ejusdem Festivitatis celebratione. Scripsit etiam libellum de Conceptione Virginis MARIÆ, cujus initium capitis primi est: *Principium, quo salus mundo processit, mihi considerare volenti, occurrit hodierna Festivitas, quæ de Conceptione Beatissimæ Matris Dei* MARIÆ *multis in locis recolitur, &c.* Et pro immunitate Virginis capite 3. inquit: *Sed cùm ipsa Conceptio fundamentum fuerit habitaculi summi Boni, si peccati alicujus ex primæ prævaricationis origine maculam contraxit; quid dicemus? &c. Quis dicere audeat totius sæculi propitiatorium mox in suæ Conceptionis exordio Spiritus Sancti gratiæ illustratione destitutum? Testante verò Scripturâ: Vbi spiritus Dei, ibi & libertas; à servitute igitur omnis peccati libera fuit, &c.* Et paulò infrà: *Quòd si quid originalis peccati in propagatione ejus, & communis vitij extitit, illud propagantium, & non propagatæ prolis fuit. Nam si Dominus castaneæ confert, ut inter spinas remotâ compunctione recipiatur, alatur, & formetur; non potuit hoc dare humano, quod sibi parabat, Templo, in quo corporaliter habitaret, & de quo in unitate personæ perfectus fieret, ut licet inter spinas peccatorum conciperetur,* ab

ab ipsis tamen spinarum aculeis omnimodè exors redderetur? Et infrà capite 6. post alia quamplura circa ejus immunitatem ab omni peccato, sic inquit: *Et nunc inferiorem Angelis natam, in consortium acceptam esse credamus omnium peccatorum? Existimet hoc, & argumentis suis probet, qui vult: ego donec ostendat mihi aliquid dignius excellentiâ Dominæ nostræ posse dici, quæ dixi, dico, quæ scripsi, non muto, &c.* Et concluditur tractatus ille sic: *Ego pijssima Domina qualiscumque servulus, credo, & fateor, quòd tu ex radice Jesse pulcherrima, ac per hoc ab omni, quod te decoloret, peccati vulnere aliena, integerrima permanens, florem pretiosissimum protulisti, non qualemcumque, sed super quem septiformis spiritus requievit.*

Item edidit sermonem, qui incipit: *Hodiernâ die, fratres charissimi, Sanctæ Dei Genitricis Virginis* MARIÆ *Conceptionem celebramus, &c.* Ubi inter alia inquit: *Quisquis autem parvi-pendendum putat hujus Virginis celebrare Conceptionem, nec meretur esse cum fidelibus, nec postea cognoscere Salvatoris adventum, &c.* Et infrà: *Quisquis igitur Præsul, vel Abbas, aut Prælatus es, recole diligenter ejus solemnia, & cunctis jube eam coli. Quia si eam toto corde amaveris, numquam à gradu tuo depositus eris. In memetipso probavi, quod aio. Erubescant omnino insensati, qui tantum diem, tantaq; Sacramenta, ac mysteria, tenebris ignorantiæ detenti, respuunt celebrare, eò quòd viri & mulieris copula in Conceptione Virginis extitit. Et licet ejus Conceptionem, eò quòd carnalis extitit, stultis non placeat hodie celebrare; tamen diem illum, & noctem, quamvis sanè multis incognita, & tempus, & horam spiritualis Conceptionis ejus hodie celebrare delectat. Quia ipse, qui est animarum Creator, animam suæ Matris dignam sanctissimo corpori Virginali ejus, Angelis ministrantibus copulavit. Si non placet illius celebrare solemnia Conceptionis carnalis Dominicæ Matris, placeat eis colere animæ ejus spiritualem creationem, ac corporis, & animæ copulationem.* Denique composuit officium sic incipiens: *Sexto idus Decembris, qui est octavus dies Kalendarum ipsius mensis, & celeberrimus dies Festus Conceptionis Beatissimæ Dei Genitricis* MARIÆ, *qui noviter revelatus est, & cuidam reverendo Abbati revertenti per Britannicum Oceanum à Dacia in Angliam non sine magno miraculo ostensus, ut in sequenti legetur Sermone. In ipsis occiduis regionibus valdè celebratur, atque per totam Angliam, Britanniam, Daciam, Normanniam, Germaniam magna cum devotione colitur; colendusq; per omnes mundi partes, Deo gratias largiente, porrigitur, &c.* Ex contentis in istis quatuor opusculis de Conceptione sub nomine S. Anselmi divulgatis, introducta fuit Festivitas ista in partes occiduas, & regiones signatas Angliæ, Britanniæ, Daciæ, Normanniæ, & Germaniæ, non tamen in Galliam; fortè quia in illo regno non erat ita communiter recepta sicut in alijs. Unde evidenter constare videtur officium istud compositum esse ante

annum 1135. Nam hoc anno cœpit celebrari in Gallia in Ecclesia Lugdunensi, ut constat ex quodam instrumento authentico à nobis viso illius Ecclesiæ; & etiam adducitur à D D. Andrea Sausay, Comite & Episcopo Tullensi, in sua Chronologia Conceptionis ad annum 1235. quam in ipsius manibus vidimus. Circa annum verò 1140. Sanctus Bernardus in epistola 174. ad Canonicos Lugdunenses impugnavit celebrationem prædictæ Festivitatis propter rationes in ipsa contentas; in quibus nunc non est immorandum.

Propter contentionem inter Sanctum Bernardum, & Canonicos Lugdunenses; cùm factus fuisset Episcopus Parisiensis quidam Mauritius, prohibuit ne Festum Conceptionis celebraretur Parisijs, ut refert Guilielmus Altisiodorensis, dictus de Seliniaco, qui postea etiam fuit Episcopus Parisiensis circa annum 1220. in tertio libro Sententiarum cap. 3. folio 115. quærens utrùm Christus fuerit decimatus in lumbis Abrahæ; & utrùm ejus Sacerdotium fuerit dignius Levitico Sacerdotio; & in quadam objectione, sic inquit: *Sed contra probatur, quòd Christus duobus modis fuerit in lumbis Abrahæ; quia Beata Virgo, quæ fuit ejus caro, fuit duobus modis in lumbis Abrahæ; per actum enim concupiscentiæ, non de Spiritu Sancto concepta fuit; & ideò contraxit peccatum originale: & ideò Mauritius Episcopus Parisiensis prohibuit, ne Festum Conceptionis ejus celebraretur in Ecclesia Parisien. Si ergò tota caro B. Virginis fuit in lumbis Abrahæ duobus modis, ergò & caro Christi duobus modis in lumbis Abrahæ. Item tota caro Beatæ Virginis fuit in lumbis Abrahæ decimata: ergò quælibet ejus pars fuit decimata; quia non potest dici, quare potiùs una quàm alia; sed caro Christi fuit ejus pars: ergò caro Christi fuit decimata in lumbis Abrahæ: ergo Christus fuit decimatus in lumbis Abrahæ. Item tota massa humani generis fuit corrupta in Adam, sed caro Christi fuit de massa humani generis; ergò caro Christi fuit in Adam corrupta: ergò caro Christi fuit curabilis: ergò & decimabilis: ergò Christus similiter fuit decimabilis: ergò Christus fuit decimatus cum alijs decimatis in lumbis Abrahæ. Item cùm dico caro Levi, &c.* Et ad hanc objectionem respondet Altisiodorensis: *Solutio: Dicimus, quòd hæc propositio, caro Christi fuit decimata in lumbis Abrahæ, vera est per accidens sub illo tropo loquendi, quo aliquid attribuitur materiato pro materia sua, sed per se loquendo falsa est. Non enim caro Christi fuit decimata in lumbis Abrahæ in quantùm caro Christi, nec etiam materia carnis Christi in quantùm materia carnis; quia numquam indigebat curatione. Secundùm hoc non valet hæc argumentatio: omnis caro descendens ab Abraham fuit decimata in lumbis Abrahæ; sed caro Christi fuit descendens ab Abraham: ergò caro Christi fuit decimata in lumbis Abrahæ.* Et rationem reddit infrà latissimè, quare non valeat consequentia. Hæc sunt omnia, quæ habet Altisiodorensis circa prohibitionem

nem Mauritij,& ſententiam de Conceptione Virginis; ex quibus deducimus ſequentia.

Primum, quòd illa de prohibitione Mauritij, & de contractione peccati originalis non extent in reſolutione Altiſiodorenſis, ſed in quadam objectione factâ contra ſuam doctrinam, ad quam ipſe reſpondet. Et ex argumento propoſito contra doctrinam alicujus Doctoris numquam deſumi debet, vel dicitur deſumi reſolutio illius. Secundum, quòd hîc Altiſiodorenſis non agat de peccato originali formaliter, prout eſt culpa,& macula in anima;ſed de peccato originali materiali in cauſa, & carne contracto in generatione per concupiſcentiam parentum. Quod patet ex toto diſcurſu,& verbis Altiſiodorenſis. Tertiũ, quòd ſecundùm ſententiam & ultimam reſolutionem illius, & tropum rhetoricæ, aliquid attribuatur materiato pro materia ſua, ſive aliquid attribuatur per accidens alicui, quod tamen per ſe loquendo non poſſit illi attribui. Unde infert, quòd caro Chriſti nec in quantùm erat Chriſti, nec etiam in quantùm erat materia carnis Chriſti, umquam indiguerit curatione, quia ſemper fuiſſet ſana. Vbi notanda eſt illa diſtinctio, & reduplicatio formaliſſima ſcholaſtica: in quantùm caro Chriſti, nec etiam in quantùm materia carnis Chriſti: ſecundùm quas clarè & expreſsè videtur excipere carnem Virginis MARIÆ à concupiſcentia,& quocumque alio morbo. Nam caro ejus fuit libera ab omni infirmitate ſanabili, non ſolùm in quantùm caro Chriſti, ſed etiam in quantùm materia carnis Chriſti; atque ex quo deciſa fuit à lumbis Joachim in uterum Annæ, fuit caro ſecundùm ſemen Abrahæ, & ex progenie David ſecundùm carnem; ergò ex illo puncto, & inſtanti caro illa fuit munda, & ſana, & numquam indiguit curatione. Et quando communiter dicitur, quòd caro MARIÆ fuerit decimata in lumbis Abrahæ; quòd fuerit genita per concupiſcentiam; quòd caro peccati; quòd ſanabilis; &c. hæc omnia intelligenda ſunt per tropum ſignatum ab Altiſiodorenſi, quòd aliquid tribuerit pro materia ſua. Fuerat materia, & caro Virginis corrupta in Adam; decimata in Abraham; caro peccati in alijs parentibus; curabilis in Joachimo; & ideò hæc dicuntur de carne Virginis, prout fuit materia carnis Chriſti, & prout fuit caro Chriſti; non autem, quia per ſe fuerit aliqua infirmitas in illa carne Virginis, & multò minùs in anima. Hanc exiſtimo eſſe expreſſam ſententiam Altiſiodorenſis, quantùm ad ſententiam de Conceptione: ſed tranſeat, & gratis admittamus quòd loquatur de peccato originali formaliter in anima: quia hoc nunc pro noſtro principali aſſumpto parùm, vel nihil referre videtur.

De altera verò prohibitione Mau-

ritij Episcopi Parisiensis contentâ in illis verbis Altisiodorensis: *Ideò Mauritius Episcopus Parisiensis prohibuit, ne Festum Conceptionis ejus celebraretur in Ecclesia Parisien.* Fatemur sic extare in originalibus impressis, & in manuscripto existente in Sancto Germano de Pratis, volumine 329. & in altero volumine existente in Sancto Victore extra muros Parisien. vol. 498. & in alio existente in Bibliotheca Monasterij Sancti Martini Tornacensis in Belgio, lit. F. num. 51. & in quatuor exemplaribus existentibus Oxoniæ in Bibliotheca Collegij novi, volum. 226. & Cantabrigiæ in bibliotheca Pembroiana, volum. 166. & 168. & in Collegio Sorbonæ Parisijs, & in alijs multis à nobis visis; & sic de ipsa non relinquitur dubitandi locus: licet in Monasterio Sancti Victoris extra muros, volum. 528. extet Summa ista Altisiodorensis, & folio 32. à tergo quæstio proposita; non tamen prædicta clausula de prohibitione Mauritij Episcopi, quia hanc existimo esse abbreviationem Altisiodorensis, sicut & aliam factam per Ardencum Papiensem. Sed de tali prohibitione Mauritij Episcopi nulla alia notitia reperitur in tota litteratura antiquorum Auctorum, immò neque in operibus Mauritij: vidi enim ipsius sermones in Bibliotheca Sancti Victoris, numero 795. quorum primus incipit: *Verè Dominus est in loco isto*; & num. 781. extant alij ejusdem sermones, & in Bibliotheca Canonicorum Regularium Sancti Augustini in valle Sancti Martini Lovanij extant etiam alij Sermones, ac denique in Conventu Sancti Augustini Burdegalen. extant distinctiones Mauritij, & incipiunt à verbo, *Abjectio*. Unde nullus alius testis invenitur prædictę prohibitionis, nisi dictus Altisiodorensis.

Circa omnia suprà dicta tàm de opusculis Sancti Anselmi, quàm de prohibitione Mauritij Episcopi Parisiensis dicunt assertores opinionis contrariæ: Primò, opuscula non esse Sancti Anselmi: ut Turrecremata, & Anonymus latissimè, ut infrà videbimus, Bandellus, atque Bartholomæus de Spina, quorum auctoritates brevitatis causâ prætermitto, & adduco tantummodò duas R. P. Gyrandi Renerij in suo insigni tractatu de Conceptione. Primam auctoritatem habet folio 14. ubi sic inquit: *Ita modo consimili dico de isto privilegio, quod, quia non probatur nisi ex quibusdam apocryphorum somnijs, & potissimè per somnium cujusdam Normanni, qui post nimiam potationem de cerevisia, & bocheto, vel fortè vini de patria mea, scilicet, Sancti Joannis, vel de Rupella, quod abundanter defertur per mare in Normanniam, somniavit, quòd in somnis Beata Virgo* M A R I A *apparuit sibi, denuncians sibi, & revelans, quòd fuerat sine peccato concepta, & quòd de ejus Conceptione annuè facerent Normanni Festum celebre; propter ejus somniationem, Festum Conceptionis modò vocatur Festum Normanne-*

mannorum, *&c.* Nota quomodò loquatur Pater iste de venerabili, atque secundùm alios, Sancto Helsino. Joannes enim de Pont Canonicus Regularis in libro de Epiphanijs sacris, seu revelationibus authenticis, fol. 110. vocat Helsinum ore pleno Sanctum, quem Pater Gyrandus ore pleno vocat ebrium. Secunda verò auctoritas fit ex fol. 49. ubi loquens contra tractatum de Immaculata Conceptione Hermanni de Schyldis Ordinis S. Augustini, inquit: *Postea adducit pro se quasdam fatuitates, vel ut meliùs dicam, quasdam prophanas novitates in libello de Virginis gloriosę Conceptione contentas, &c.* Et infrà: *Contra conclusionem responsalem prædictam, adhuc arguitur, & potissimè ex quibusdam dictis ex quadam libello, qui intitulatur liber de Conceptione, acceptis, qui liber mendosè, ut patuit suprà, & magis patebit infrà, Anselmo attribuitur. Et supposito, quòd ipsum fecisset, parùm esset curandum de dictis suis in ista materia, per comparationem ad dicta Augustini, & ad dicta aliorum SS. Doctorum per Ecclesiam in doctrina approbatorum.* Et inter alia, contra prædictum librum de Conceptione, inquit: *Quintò, ille liber mendosus, & hæreticus est in Fide, &c. Ad istam impietatem, & crudelitatem inducitur, quæ Fidei Christianæ est contraria, ut patet intuenti sacram Scripturam, juxta expositionem Sanctorum Doctorum per Ecclesiam in doctrina approbatorum exponentium eam. Ex quo modo loquendi aliqualiter videtur, quòd Scotus fuerit compilator illius libri, quia modum consimilem loquendi habet in suo tertio, ubi tractat istam materiam in speciali. Hoc tamen nullo modo assero, nec assertivè dico.* Et benè facit, nam hoc asserere, vel assertivè dicere, esset magnus error: quia antequam Joannes Duns Scotus esset in mundo, jam liber ille circumferebatur sub nomine Sancti Anselmi, ut videre est apud Henricum de Gandavo, qui per plures annos præcessit Scotum; & etiam testantur tria originalia manu-scripta antiquissima in Bibliothecis Parisiensibus: & in Anglia extant etiam alia quatuor originalia manu-scripta de hoc tractatu de Conceptione Virginis sub nomine Sancti Anselmi Cantuariensis, scilicet, Oxoniæ in Bibliotheca Lincolniensi, volum. 22. & in Collegio Mertonensi vol. 271. & Cantabrigiæ in Bibliotheca publica, volumine 161. & in privata, volumine 16. Reperitur etiam legenda ista de Abbate Helsino in antiquo manu-scripto Monasterij Sancti Sepulchri Cameracen. in Belgio, & in Monasterio Dunensi Ordinis Cisterciensis Brugis; in Sancto Germano de Pratis, & in Conventu PP. Prædicatorum, & in Monasterio Canonicorum Regularium Sanctæ Genovefæ Parisien. quæ omnia originalia existimo fuisse manu-scripta antequam Scotus viveret. Auctores autem antiqui & moderni affirmantes tractatum istum esse Sancti Anselmi, sunt plusquam centum octoginta, quorum aliquos videre poteris in

Regesto Armamentarij Seraphici, columnâ 18. Breviaria insuper antiqua, adducentia lectiones matutinales ex supra-posita epistola, & opusculo sub nomine Sancti Anselmi, sunt plusquam septuaginta, ut videre est in nostra Militia, verbo *Breviaria*. Richardus Smithæus Episcop. Chalcedonensis in floribus Historiæ Ecclesiasticę gentis Anglorum impres. Parisijs 1654. libro 4. cap. 2. sect. 4. folio 242. sub Guilielmo I. inquit. *Circa annum Domini* 1070. *contigit illud miraculum Helsino Abbati naviganti in Daniam, & tempestate periclitanti visum apparuit, quo admonitus est, ut curaret celebrari Conceptionem B. Virginis; quod cùm esset pollicitus, tempestas sedata est. Quod Festum postea Sanctus Anselmus Cantuariensis primus celebravit & celebrandum in sua Ecclesia constituit: ut refert Vincentius Barralis in chronologio Sanctorum Livinensium ex antiquissimis Breviarijs Monasterij Sancti Poncij Niciensis.* Stantibus ergò istis testimonijs antiquis, quomodò Scotus poterat esset Auctor illorum opusculorum? & hæc de primo dicto Gyrandi.

Anonymus aliâ incedit viâ. Nam parte 3. ratione 32. pag. 194. demonstrare nititur Festum Conceptionis non fuisse Divinitùs revelatum novem de causis, quarum primæ præcipuæ, ac fundamentales ad alias sunt istæ duæ. Primam sic format: Guilielmus Dux Normannor. vixit anno 1027. teste Vincentio historiali Ordinis Prædicatorum lib. 26. cap. 36. & eodemmet tempore, & anno vivebat Sanctus Anselmus; *clarissimum igitur accipitur argumentum ex forma loquendi, quòd res hæc, de qua loquitur, multo tempore præcesserat ipsum scribentem; sed cùm Beatus Anselmus fuerit tempore præfati Ducis; igitur est manifestum, quòd ipse non fuit Auctor hujus epistolæ; non enim dixisset, illo tempore; sed istis nostris temporibus, vel diebus; & cùm res illa esset nova, debebat esse quasi omnibus nota, & ideò non opus erat tali stylo suis Coëpiscopis narrare.* Secundam sic disponit: Sanctus Bernardus, qui multò posterior fuit Anselmo, in epistola ad Lugdunenses dicit: Festivitatem istam Conceptionis suo tempore esse novam: Sanctus autem Anselmus, qui fuit antiquior, in sua ad Coëpiscopos Anglię affirmat, quòd Festivitas Conceptionis à priscis temporibus in multis locis recoleretur. Et in principio epistolæ dicit: quòd Conceptio B. Virginis fuerit olim declarata, ut celebrari deberet in Francia, & in Anglia, & in cæteris climatibus. Ecce manifesta contradictio: Bernardus dicit, quòd sit nova Festivitas, quam non colebat ritus Ecclesiæ, nec commendabat antiqua traditio: iste verò dicit, quòd olim fuerit in Francia, cæterisque climatibus declarata, & quòd priscis temporibus frequentiori usu celebraretur: & ideò magis credendum est, quòd aliquis vir parvæ auctoritatis epistolam illam confinxerit, quàm quòd isti duo Doctores San-

Sancti in hac re tam gravi sibi invicem contradixerint. Sanctus Bernardus enim obijt anno 1153. Anselmus 1027. Unde Bernardus fuit 126. annis posterior; ideò si fuit antiqua tempore Beati Anselmi, non debuit Festivitas illa esse nova, sed antiquissima tempore Beati Bernardi. Hæc sunt duo præcipua Anonymi argumenta: nam alia fundantur in stylo, & qualitate personarum.

Sed ad hæc respondetur breviter: quòd, ut Anonymus hæc duo formaret argumenta cum aliqua vi, efficacia, & veritatis apparentia, introduxerit tria fundamenta falsa, & ficta: Primum: Quòd Guilielmus seu Guilierius (sic enim eum vocat Vincentius libro 25. capite 29. non libro 26. cap. 36.) Normannorum Comes, qui factus est Rex Angliæ, vixerit anno 1027. quia à Vincentio ponitur tempore Henrici Imperatoris anno 1067. Secundum fundamentum est, quòd Sanctus Anselmus vixerit, seu potiùs mortuus fuerit tempore Guilielmi Normannorum Comitis, an. 1027. Nam S Anselmus factus est Archiepiscopus Cantuariensis anno 1093. & requievit in Domino anno 1109. Et Sanctus Bernardus natus fuit an. 1091. antequam Sanctus Anselmus ascenderet ad Archiepiscopatum per duos annos. Item Sanctus Bernardus anno 1115. fuit præfectus Abbas Claravellensis, id est, post sex annos à morte Sancti Anselmi; & tandem fuit mortuus, ut benè dicit Anonymus, anno 1153. Unde quoad vitam fuerunt contemporanei, licet non quoad dignitates, nec mortem. Et absolutè est falsum illud semel & iterum repetitum ab Anonymo, Sanctum Bernardum fuisse posteriorem 126. annis ipso Anselmo; quia ad summum regulando mortem unius cum morte alterius, unus præcessiit alterum quadraginta quatuor annis, non autem 126. ut finxit Anonymus, ut ex hac supputatione suum formaret argumentum. Tertia fictio major est: dicit enim Sanctum Anselmum affirmasse, quòd in Francia celebraretur Festivitas Conceptionis, sicut in Anglia, & in cæteris climatibus; cum Sanctus Bernardus, qui fuit posterior, & Gallus, post centum viginti sex annos, dicat expresè illam Festivitatem esse novam in Gallia: ergò manifesta contradictio. Ad hoc argumentum dicimus: quòd hæc de Francia fuerit fictio introducta ab Anonymo, ut suum firmaret argumentum, ut constat ex verbis ipsius Anselmi, quæ sic se habent. *Dies festus Conceptionis Beatissimæ Dei Genitricis* MARIÆ, *qui noviter revelatus est, & cuidam reverendo Abbati revertenti per Britannicum Oceanum à Dacia in Angliam non sine magno miraculo ostensus, ut in sequenti legetur sermone. In ipsis occiduis regionibus valdè celebratur, atque per totam Angliam, Britanniam, Daciam, Normanniam, Germaniam magnâ cum devotione colitur, colen-*

dusq;

dusq; per omnes mundi partes, Deo gratias largiente, porrigitur. Quære inter istas regiones, ubi nominetur Francia? Anonymus igitur ad construenda sua argumenta finxit fundamenta: & si ista sunt duo potissima, quibus probat falsitatem revelationis, & Festivitatis Conceptionis: qualia erunt alia?

Tertium, quòd dicant tamquam certum, & indubitatum, prohibitionem factam à Mauritio esse certam; de qua videndus est Turrecremata, parte 13. cap. 7. ad finem, folio 268. Vincentius Bandellus de Castro-novo cum suo Correctore, & Petro de Vincentia hæc habent: *Idem tenet Beatus Mauritius Parisiensis Episcopus, Sanctitate & litterarum eruditione clarissimus, qui floruit anno Domini* 1175. *Hic prohibuit cum tota Universitate sua, ne Festum Conceptionis Beatæ* MARIÆ *Virginis fieret Parisijs; & hoc ideò, quia fuit concepta in peccato originali, sicut dicit Guilielmus Altisiodorensis, &c.* Facit Mauritium Beatum, Sanctitate, & litterarum eruditione clarissimum; & hoc solùm, quia prohibuit, ne Festum Conceptionis celebraretur Parisijs; & insuper addidit, quòd non solùm Mauritius fecerit talem prohibitionem, sed etiam tota Universitas: quod tamen falsum est; quia Altisiodorensis nihil dicit de Universitate, ut suprà diximus. Reverendissimus Pater Bartholomæus de Spina, Magister sacri Palatij ultrà progreditur, dicens: *Et Dominus Guilielmus Altisiodorensis, in tertia parte Summæ, capite* 9. *Ecclesia Parisiensis, Episcopus, inquam, Mauritius nomine, cum tota Universitate, determinavit esse verum, quòd Beata Virgo fuit in originali peccato concepta, & oppositum esse hæresim. Quod autem semel determinatum est per Ecclesiam esse hæresim, non potest non esse hæresis: ergò & nunc omnes ligat determinatio illa, nec potest revocari, sed omnes id attestantes sunt excommunicati, &c.* Nota quanta involvit Magister iste sacri Palatij: Nam cùm Altisiodorensis solùm dicat, quòd Mauritius Episcopus prohibuerit, ne in Ecclesia Parisiensi celebraretur Festum Conceptionis; ex solo Episcopo fecit etiam Ecclesiam. Item ex Ecclesia passivè hîc se habente, fecit Ecclesiam activè præcipientem; & suprà addidit ad complementum, totam Universitatem; & pro illo: *prohibuit*, addidit, *determinavit esse verum*: quia non sufficiebat contra Virginis Conceptionem sola prohibitio, nisi esset etiam determinatio, & vera. Pro illo: *Ne Festum Conceptionis celebraretur*; scripsit: *Quòd Beata Virgo fuit in originali peccato concepta, & oppositum esse hæresim*: Parùm enim reputavit esse Festi prohibitionem, nisi etiam simul introduceretur vera determinatio circa contractionem originalis peccati; & insuper, quòd dicere oppositum esset hæreticum. Sed pergamus ad aliam auctoritatis partem: *Quod autem semel determinatum est per Ecclesiam esse hæresim, non potest non esse hæresis.* Ecclesia determinavit esse

esse hæresim, affirmare Virginem MARIAM fuisse conceptam sine peccato originali: Quę Ecclesia hoc determinavit? Ecclesia Parisiensis. Ecclesia Parisiensis, Episcopus inquam. Quomodò determinauit hoc Ecclesia Parisiensis? Quia Episcopus prohibuit. Et Episcopus estne Ecclesia Parisiensis? Vel Ecclesia Parisiensis estne universalis Catholica Romana? Hoc docebat Romæ Magister ille sacri Palatij, & etiam, quòd illa determinatio Episcopi Parisiensis sic ligasset omnes fideles, ut nec per Summum Pontificem posset revocari: quin potiùs si aliquis affirmaret determinationem illam factam à Mauritio Episcopo Parisiensi posse revocari à Summo Pontifice Sixto IV. talis excommunicatus erat. Hæc, & alia quam-plura his similia docebat ille magnus, atque doctissimus Magister sacri Palatij in illo suo tractatu: De universali corruptione generis humani, laborato anno 1525. & impresso Venetijs anno 1533.

Reduximus verba Sancti Anselmi, & Altisiodorensis devia, & exorta ad legitimam veritatem, & debitam rectitudinem: restat verò nunc determinare, an illa prohibitio Mauritij Episcopi fuerit subsistens, & vera, aut aliquam patiatur exceptionem? Et videtur dicendum, quòd non debeat subsistere, nec fuerit vera: quia Guilielmus Altisiodorensis non dicit hoc in sua resolutione, seu conclusione; sed in objectione proposita adversus suam doctrinam; ut fatetur Pater Pornasius in suo tractatu de Conceptione, verbo *Guilielmus Altisiodorensis*. Et argumenta proposita contra conclusionem Auctoris, non gaudent privilegio credulitatis. Secundò, quia factâ omni diligentiâ in civitate Parisiensi, nec in archivo majoris Ecclesiæ, nec Universitatis Parisiensis, vel quolibet alio loco, libro, vel scriptore, nec denique in ipsa historia Mauritij Episcopi, in qua continentur omnia ejus acta, de tali prohibitione aliquid invenitur. Tertiò, quia consultis vivis Bibliothecis, scilicet, collectoribus Galliæ Christianæ, D. Joanne de Launnoy Doctore Parisiensi, R.P. Ludovico Jacobo à Sancto Carolo Carmelitano, & R.P. Philippo Labé Jesuitâ, quos doctiores & peritiores invêni antiquitatum Parisiensium, & nutritos in eadem civitate, archivis, & litteratura Gallica, nullam eos de tali prohibitione habuisse notitiam reperi. Sed his non obstantibus, ad majorem nostræ veritatis ostensionem recipimus pro verâ, & admittimus ut legitimam prohibitionem istam factam à Mauritio Episcopo Parisiensi; & cum illis omnia alia quæcumque fabricata à defensoribus opinionis contrariæ, ut suprà ab ipsis manent relata; & pergo ad inquirendum, quando, quomodò, vel à quo fuerit postea Festivitas Conceptionis recepta, & ad-

missa in Sancta Ecclesia Parisiensi? Quod faciam stylo Chronologico incipiendo à tempore Patriarchæ Achilejensis, item Germi Regis Hungariæ, quia ab illo incepit Sanctus Anselmus miraculorum narrationem, & secundùm omnes, cœpit communi cultu celebratio Conceptionis in occidente, usque ad annum 1389. quando Joannes de Montesono, ac discipuli ejus cœperunt publicare doctrinam Sancti Thomæ esse approbatam, & sententiam de Immaculata Conceptione reprobatam, utpotè contra Fidem, sacram Scripturam, & Sanctos Patres. Anno igitur

808. Jussu Caroli Magni Imperatoris dispositum fuit Martyrologium Gallicanum per Alcuinum, quod quidem fuit typis mandatum anno 1536. in 4. Parisijs ex mandato Ludovici Christianissimi Galliarum Regis. Et in ipso extat hæc rubrica: *Idibus Decembris Conceptio gloriosæ Virginis* MARIÆ. Si hæc verba, quæ hodiè reperiuntur in prædicta impressione stabant in originali manu-scripto: ergò antiquissima est in Gallia Festivitas Conceptionis.

903. Ecclesia Helnensis Terraconen. Diœcesis, quæ antiquitùs pertinebat ad partem Galliæ, habebat Martyrologium, cujus verba ad diem 8. Decembris erant: *Conceptio Immaculatæ semper* MARIÆ *Virginis*. Ita Anton. de Lupian Zapata, in sua Hispania primogenita, cap. 6. fol. 20.

1010. Instituta est Festivitas Conceptionis in Regno Galliæ, ut refert Dionysius Faber Cælestinus ad finem sui tractatûs de Conceptione, cujus verba sunt: *Incipit celebrari anno salutis millesimo decimo, Pascasio Summo Pontifice, & Henrico Imperatore, ac Ludovico cognomine Groso, regnante in Francia & in Normannia, simul & Anglia Guilielmo cognomine Ense-longo, &c.*

1027. Ex sententia Anonymi, in superioribus sæpè repetita, fuit institutum Festum Conceptionis tempore Guilielmi Ducis Normanniæ; sed hoc est extra omnem veritatem, tum quia citatus ab Anonymo Vincentius Historialis in Speculo, non constituit Guilielmum Ducem Normannorum, & postea Regem Angliæ ad annum 1027. ut dicit Anonymus, sed ad annum 1067.

1041. Secundùm Alexandrum Scultetum in sua chronographia, folio 143. affirmat floruisse Guilielmum Normannorum Ducem: quod quidem etiam distat aliquantulum à veritate; & sic hic, & alij hujusmodi scriptores sunt absolutè corrigendi.

1066. Juxta sententiam Guilielmi Neubrigensis in libro de rebus Anglicis cap. 1. hoc anno Guilielmus cognomento Notus, Dux Normannorum factus est Rex Anglorum, & hæc est communior ac verior sententia.

1070. Tempore Alexandri II. anno 9. venerabilis Abbas Remesensis Helsinus, missus fuit in Daciam,

ciam, & in reditu habuit tempestatem illam magnam, atque apparitionem miraculosam, in qua promisit celebrare singulis annis Festum Conceptionis: ita D.D. Andreas Saussayus Episcopus Tullensis in libro manu-scripto, cujus titulus est: Series chronologica rerum in Ecclesia occidentali gestarum circa celebrationem Festi, cultumque mysterij Immaculatæ Conceptionis Sacratissimæ Dei Genitricis MARIÆ, ab ipsius Festi institutione ad hæc usque tempora.

1074. In Normannia, cùm esset Archiepiscopus Rothomagensis quidam Joannes, fuit celebrata Festivitas Conceptionis, & erecta ejusdem Confraternitas illa celebris, dicta de Patmot. Ita Pater Barre in libro de Sanctis, tom. 2. fol. 759. & citat ad marginem Nicolaum Taillepiet, cap. 40. antiquitatum Rothomagensium.

1083. Scripsit Sanctus Anselmus epistolas illas, de quibus suprà, ad Coëpiscopos Angliæ, de quo vidimus originalia antiquissima manuscripta quatuordecim; & unum ex duobus existentibus in Bibliotheca Canonicorum Regularium Tungris, refert librum, & retractationem Alexandri Alensis, atque etiam historiam Theophili circa Immaculatam Conceptionem: à tempore igitur Helsini Abbatis, cœpit dilatari Festivitas per diversa Regna. Immò jam celebrabatur, ut refert idem met Sanctus Archiepiscopus Cantuariensis, in diversis provincijs.

1097. Jam Festivitas erat communiter stabilita, ac recepta in diversis Regionibus, ut affirmat Benedictus Gognonus in Chronico Sanctæ Virginis MARIÆ, fol. 148. & alij. Sed nullibi legi, quòd tunc celebraretur in Gallia: Normannia enim tunc erat Provincia separata à Regno Galliæ. Christianus Massæus Cameracensis, in suo Chronicon multiplicis historiæ, &c. libro 10. folio 226. sic inquit: *Post Lanfrantium fit Anselmus Normannus Cantuariorum Archiepiscopus, qui celebrare cœpit Conceptionem Dominæ nostræ.* Hoc est in Regno Angliæ.

1136. In Sancta Ecclesia Lugdunensi solemniter celebrabatur Conceptionis Festum, ut constat ex quodam instrumento authentico à nobis viso, & lecto apud D.D. Andream Sausay, cum sigillo Capituli Lugdunensis, & ex tunc Festivitas solemnis ingressa est Galliam.

1138. Vel circiter, Sanctus Bernardus scripsit epistolam illam ad Canonicos Lugdunenses, quę in operibus ejus est in ordine 174. quomodò autem introducta fuerit in Galliam, & à quo, investigare non potui.

1140. Celebrabatur eadem Festivitas in Ecclesia Narbonensi in Gallia, ut latè refert idem D.D. Andreas Sausay, in libello suprà allegato.

1141. In Ecclesia Sancti Felicis

de Girona, quæ antiquitùs dicebatur Gallia Tarraconensis, scriptum fuit Breviarium cum Festivitate Conceptionis Virginis MARIÆ, ut refert Antonius de Lupian Zapata in sua Hispania primogenita, capite 15.

1146. Vel parùm pòst, Petrus Abbaillardus Theologus Parisiensis, & postea Monachus in Gallia, scripsit eruditum tractatum, seu opusculum parvum, in quo respondet ad epistolam Sancti Bernardi, & affirmat Festivitatem Conceptionis esse celebrandam quomodocumque accipiatur Conceptio, incipit: *Plerique tanto devotionis affectu, &c.*

1160. Nicolaus Monachus Sancti Albani, & Petrus Cellensis, Abbas Sancti Remigij, & postea Episcopus, quorum unus erat in Anglia, & alter in Gallia, magnam habuerunt contentionem circa celebrationem Festivitatis Conceptionis, ut colligitur ex ipsorum epistolis existentibus in Bibliotheca Veterum Patrum tomo 12.

1170. Petrus Comestor Trecensis, & Auctor historiæ Ecclesiasticæ, scripsit tractatum in Gallia incipientem: *Conceptionem Beatæ Virginis* MARIÆ *corde, voce, &c.* In quo totis viribus defendit Festivitatem Conceptionis esse celebrandam.

1180. Petrus Remensis Cantor Ecclesiæ Parisiensis, & postea Monachus in Monasterio Longipontis Suessionien. Diœcesis, propè civitatem Parisiensem; edidit tractatum, in quo efficaciter probat Conceptionis Festivitatem esse celebrandam, & incipit: *Venerandam Conceptionem sanctissimæ Dei Genitricis, &c.*

1195. Tempore Balduini Comitis Flandriæ & Hannoniæ, fuit factum quoddam instrumentum juridicum, in quo ad finem dicitur: *Actum in solemnitate Conceptionis Beatæ Virginis*, ut refert D. Andreas Sausay, Miræus & Nieremberg. vide Militiam nostram, fol. 151. Est ergò signum, quòd jam in illis Regionibus Festivitas esset publica, & communis, & ab omnibus recepta.

1200. In illo sæculo fuit manuscriptum quoddam Breviarium Ecclesiæ Parisiensis repertum in Conventu S. P. N. Dominici in via Sancti Honorati, cujus rubrica talis est: *Nota, quòd in Festo Conceptionis Beatæ* MARIÆ *Virginis dicitur totum, sicut fit in Nativitate ejusdem, ita videlicet, quòd ubicumque fit mentio de Nativitate in Antiphonis, responsorijs, oratione, & horis, fiat mentio de Conceptione, & non de Nativitate: lectiones dicuntur prout inferiùs continentur.* Lectiones autem sunt illæ ex Sancto Anselmo: *Tempore autem illo, &c.* Quando autem fuerit scriptum hoc Breviarium, investigare non potui; sed ex charactêris antiquitate videtur fuisse scriptum circa signatum annum. Huic etiam adjungendum est illud Breviarium Monasticum existens in Bibliotheca Regia Parisien. num. 1305. manuscriptum, cujus rubrica in die Concep-

cep-

ceptionis est: *Responsoria & antiphonæ sunt in Festo Nativitatis, excepto quòd nomen Nativitatis mutatur in nomen Conceptionis*. Lectiones. *Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus,&c.*

1215. Duo à Sede Apostolica legati vocati Gallus, & Simon, missi ad Philippum Augustum Francorum Regem, publicarunt Festum Conceptionis esse celebrandum, ut refert Bochellus in libro de Decretis Ecclesiæ Gallicanæ, lib. 4. titul. 7. de ferijs & veneratione Sanctorum cap. 13. dicens: *Pronuntiandum est laicis, ut sciant tempora ferianda per annum,&c. Conceptionem Beatæ* MARIÆ, *hodiè de mandato Sedis Apostolicæ celebratur, &c.* Et in Ecclesia Remensi fuit eodem anno instituta, ut constat ex Synodalibus ejusdem Ecclesię,& patet ex eodem Bochello cap. ultimo, dicente: *Festa Dei, & Sanctorum, &c. Primò Festum Circumcisionis Domini, Conceptionis Beatæ* MARIÆ *Virginis, &c.* Ex quibus testimonijs constat, quòd hoc anno jam in Galliæ Regno in communi celebraretur Conceptionis Festum.

1220. Jacobus Atrebas Ordinis Præmonstratensis,& in Diœcesi Cameracensi Abbas Sancti Martini, scripsit epistolam de *Immaculata Virginis Conceptione*, ad Præpositum Decanum, & Capitulum B. MARIÆ Atrebatensis, ut dicit R.P. Gerardus de Herdegom in suo libro *Diva Virgo Candida*, lib. 1. cap. 12. fol. 182.

1222. In Concilio celebrato Oxoniæ, factum fuit sequens statutum: Hæc sunt Festa in quibus, prohibitis alijs operibus, conceduntur opera agriculturæ, & carrucarum, statuimus quòd Festa subscripta sub omni veneratione observentur, videlicet, omnes dies Dominici, quinque dies Natalitij, Circumcisio, Epiphania Domini, omnia Festa Beatæ MARIÆ, *præter Festum Conceptionis, cujus celebrationi non imponitur necessitas.* Ita Centuriâ XIII. cap. 9. col. 845. lib. impres. Basileæ 1575. in fol.

1235. In Ecclesia Parochiali SS. Lupi, & Ægidij in civitate Parisiensi, & vico regali, ac præcipuo Sancti Dionysij, fuit erecta quædam confraternitas de Immaculata Virginis Conceptione, quæ Lutetiæ omnium fuit prima; extant in ipsa Ecclesia monumenta authentica, nam ex tunc singulis diebus Sabbathi celebratur de eadem Immaculata Conceptione solemne Sacrificium; & in Festo ipsius, præter commune publicum, fit etiam officium speciale: extant etiam in eadem Ecclesia (à qua hanc extraximus notitiam) in sacra supellectile ipsius confraternitati, in diplomatibus indulgentiarum Apostolicis, ac Divinorum præconiorum libris, vestigia non pauca; ex quibus fatendum est hoc anno, vel ante, fuisse jam introductam Festivitatem in civitatem Parisiensem.

1237. Vigebat Ordo Templariorum in Gallia,& ejusdem Religionis extat hoc anno Breviarium manu-

scriptum cum Festivitate Conceptionis in villa Asconis in Catalonia Ordinis S. Joannis de Mata, &c. ut refert D. Ant. de Lupian 2. parte c. 15.

1243. Summus Pontifex Innocentius IV. concessit indulgentiam ad supplicationem P. Petri de Morone, postea Papæ Cælestini V. vocati, de qua agit D.D. Andreas Saussay in libro suprà citato.

1270. Fuit scriptum Breviarium Parisiense, quod ad diem 8. Decembris habet hanc rubricam: *In Festo Conceptionis Beatæ* MARIÆ *Virginis, debet fieri, sicut fit in Nativitate ejusdem, ita videlicet, ut ubicumque fiat mentio de Conceptione, & non de Nativitate.* Extat hoc Breviarium in Bibliotheca sæpè repetiti Domini Episcopi Tullensis. Cùm ergò ista sint vera & authentica, sequitur, quòd Episcopus Parisiensis Stephanus de Templier, qui hoc sedebat anno in illa Sancta Ecclesia, receperit officium Conceptionis intra Breviarium Parisiense, & idem ipse post septem annos condemnaverit articulos Sancti Thomę, de quibus suprà.

1277. Fuerunt prohibiti illi articuli, de quibus latè diximus in Cortice, ab Episcopo Stephano de Templier, post tres annos à morte Angelici Doctoris Sancti Thomæ.

1279. Mortuus est Stephanus de Templier, & successit in Episcopatum Parisien. Ranulphus de Hombloneria, patriâ Normannus (unde fuerat Helsinus Abbas primus promotor, ac fundator Festivitatis Conceptionis, atque S. Anselmus ejusdem promulgator) ut videre est in Gallia Christiana, tomo 1. fol. 449. col. 2. num. 78. Hic ergò Ranulphus petijt à suo Capitulo, ut Festivitas Conceptionis, quæ in sua Ecclesia Parisiensi celebrabatur tantummodò ut duplex commune, fieret Festivitas Pontificalis, ita ut Episcopus teneretur ad celebrationem officij illius diei, quod libentissimè obtinuit, ut constat ex instrumento existente in Archivo ejusdem Sanctæ Ecclesiæ Parisiensis; sed breviùs, clariùs, ac expresśiùs cernitur hodiè hæc memoria in Nicrologio manu-scripto, quod in eadem Ecclesia recitatur ad primam, post Martyrologium Romanum, ubi ad diem 8. Decembris extant hæc verba: *Sexto idus Decembris, Conceptio Beatæ* MARIÆ *duplex Pontificale. Hodie in matutinis fit distributio Canonicis de tribus solidis Parisiensibus, in Missa de duobus solidis Parisiensibus, & clericis matutinarum pro omnibus horis sex denarijs Parisiensibus: ex fundatione Domini Ranulphi Episcopi Parisiensis super præposituram de Caprosia, & per manus officiarij matutinarum.* Hucusque in illo Nicrologio. Et hoc etiam modo observatur; nam Episcopus, si adest, tenetur celebrare officium Conceptionis, & si abest, dignitas immediata.

1286. Scriptum fuit opus Thomæ Aquinatis super tertium sententiarum, ad cujus finem fuerunt etiam

affi-

affixi articuli damnati, ut videre est in originali existente in Monaster. Sancti Jacobi de Insula Ordinis Sancti Benedicti Leodij, licet in isto non sint 222. errores; sed tantùm 219. quæ quidem parva differentia est.

1305. Adam Dei patientia dictus Gallus Abbas Præmonstratensis, in Capitulo generali dedit litteras ad Abbatem Hosteronensem in Germania, in quibus concedit, ut Conceptionem Virginis MARIÆ celebrent sub Festo duplici; ita Andreas Sausayus in sua Serie Chronologica. Et extat in libro 5. Ecclesiæ Metropolitanæ Salisburgen. tom. 3. fol. 45. vide Militiam nostram, col. 20.

1306. In capitulo generali Ordinis Beatæ Virginis MARIÆ de Monte Carmeli celebrato in Gallia factum fuit statutum de celebranda Immaculata Virginis Conceptione, de quo loquuntur P. Petrus Ojeda in suâ informatione, capite 15. folio 63. Pater Lezana, tract. de Conceptione cap. 22. Velazquez lib. 4. diser. 9. adnot. 1. num. 9. & Franciscus Bonę-spei lib. 2. tract. 2. disp. 12. de peccato origin. dub. 5. folio 220. & alij.

1312. Henricus de Nuda Gallus, & Decanus Ecclesiæ Trecensis fundavit solemne officium de Immaculata Virginis Conceptione. Quod postea anno 1320. auxit maximo cultu Ægidius de Jocio Canonicus, & camerarius Ecclesiæ collegiatæ Trecensis, de quo latè Sausayus, ubi suprà.

1314. Cùm Petrus Aureolus Ordinis Minorum prædicasset in civitate Tolosana Galliæ, in Festivitate Immaculatæ Conceptionis, hoc anno surrexit contra eum quidam scribens tractatum, ita ut coactus fuerit Aureolus edere alium, qui incipit: *Nondum erant abyssi, & ego jam concepta eram, &c.* Ut constat ex eodem tractatu apud nos existente. Ex quo colligitur, quòd Tolosæ jam celebraretur solemnitèr prædictum Festum.

1317. Quidam Millo, Aurelianensis Episcopus fundavit solemnem Festivitatem Immaculatæ Conceptionis, accedente consensu totius sui Capituli, ut dicit Andreas Sausayus.

1320. Franciscus Mayronius Ordinis Minorum Gallus edidit diversos tractatus pro Immaculata Virginis Conceptione, contra quem scripserunt aliqui ex Ordine Prædicatorum in Gallia, ut latè dicemus in libro: *Monumenta antiqua Conceptionis*, & ab hoc anno cœpit pro utraque parte recrescere in Gallia controversia, ut constat ex omnibus antiquis scholasticis scribentibus quæstiones de hac materia.

1322. Religio Sancti Norberti florentissima in Gallia, jam celebrabat solemniter Conceptionis Festum, ut constat ex quadam constitutione factâ eodem anno, ubi sic dicitur: *Et quòd de Conceptione ejusdem Virginis per omnes ordinis nostri Ecclesias fiat duplex Festum, & in officio tam diurno,*

quàm

quàm nocturno fiat per omnia, sicut de ejus Nativitate, mutatis nominibus, prout in Antiphonis, & Missalibus reperitur. Ex quibus verbis colligunt, & benè P.Servatius Larvelz, Abbas Lotharingius, capite 2. Wichmans in suo Diario Ecclesiastico, fol. 95. Moerbetius, in sua Scala purpurea, quòd ante illum annum jam Festivitas celebraretur in Religione.

1360. Quidam Joannes Leschachier Ordinis Prædicatorum prædicavit publicè, affirmando Virginem MARIAM fuisse conceptam in peccato originali, sed ab Episcopo Catalonensi in Campania Galliæ coactus fuit, ut publicè se retractaret. Extat instrumentum authenticum in Conventu Fratrum Minorum prædictæ Civitatis.

1368. In quodam Concilio Vorensi in Gallia, fuit concessa indulgentia pro celebrantibus Festivitatem Conceptionis, ut refert Sausayus, ubi suprà.

1372. In Conventu Patrum Cælestinorum Civitatis Parisiensis fuit consecratum altare in die Conceptionis Virginis MARIÆ, per Episcopum Guilielmum de Meloduno, ut constat ex quadam charta fundationis existente in eodem Conventu.

1376. Quidam Guilielmus Jordanus Ord. Prædicatorum & Gallus, scripsit tractatum contra Immaculatam Virginis Conceptionem, de quo fit mentio in expositione Evangeliorum Gallicè impres. in fol. anno 1543. fol. 184. à tergo, in sermone Conceptionis, ubi ad marginem sic dicitur: *Nota secundùm Jordanum, quòd alijs Sanctis in utero sanctificatis fuit collatum, quòd numquam peccaverunt mortaliter, MARIÆ autem ultra hoc collatum est, quòd numquam peccavit venialiter.* Et contra hunc scripsit Pater F. Joannes Marchielus, vel Martelejus, Ordinis Minorum Anglus, de quo agunt Sausayus, & Angelus à Sancto Francisco in suo certamine Anglico, fol. 338. & alij. De hoc etiam mentionem facit Cronodromus Benedictinus in tractatu de Conceptione.

1387. Fuit illa magna controversia in Civitate Parisiensi inter Joannem de Montesono, & Universitatem Parisiensem, de qua latè egimus in Cortice, ex qua tot, tantaque fuerunt orta scandala, quæ per multos durarunt dies, quorum aliqua refert Amedæus Salyus Theologus Hetæranus, seu potiùs R.P. Theophilus in libello de retinendo titulo Immaculatæ Conceptionis, impres. Coloniæ Agrippinæ 1651. in 8. ut est illud, quòd Carolus VI. Francorum Rex (ut in ejus actis legitur) dicatur *Guilielmum de Balone Episcopum Ebroicensem Ordinis Prædicatorum, & Regium confessarium abdicasse, pepulisseq́; tamquam infamem, eò quod Joannis de Montesono defensionem ageret adversùs Conceptionem Immaculatam*, ac decrevisse, confirmasseque numquam se deinceps ex tali ordine electurum aliquem,

quem, qui ipsi esset à confessionibus.

1289. Ita exarsit controversia in Gallia, ut ad istum annum Thomas Valsingamus Ordinis Sancti Benedicti, in sua Historia Anglicana, dicat sequentia: *Per idem tempus in Francia Fratres Prædicatores suam opinionem reassumentes de Conceptu Beatæ* MARIÆ *Virginis in tantam effrænati sunt superbiam, ut Episcopis, illis indicentibus hujus rei silentium, noluerint obedire; postremò, nec Regi, & Proceribus id jubentibus: quapropter extra protectionem Regiam facti sunt. Iussi sunt etiam intra propria se habitacula cohibere, de labore manuum suarum intra loca sua vivere, egredi umquam præsumere sub pœna capitali: præceptumq; est eis, ne de cætero quemquam ad ordinem suum admitterent sub pœna præmissa, ut post hos, qui modò vivunt, nullus esset, qui eorum ordinem continuaret.* Hucusque Auctor iste Benedictinus.

1380. Auctor Gestorum Clementis VII. loquens de hac controversia, sic inquit: *In toto ferè Regno Franciæ, præsertim in lingua Gallica* (fortè Lingue-doca, ut dicit Amedæus) *quàmplurimi contra ipsos insurrexerunt, multos ex ipsis captivando, oblationes & eleëmosynas eis denegando, prædicationes verbi Dei, propositiones, & confessionum auditiones eis inhibendo. Dicta etiam Universitas Parisiensis eos à se totaliter segregavit, quoad actus scholasticos nullibi faciendos, aut honores, & gradus recipiendos, nedum non admisit, sed etiam impedivit. In quibus omnibus fautores paucissimos, persecutores plurimos habuerunt; fueruntq; passi damna plurima, & infinita, nedum in personis, sed etiam in bonis. Ac ut de injurijs, opprobrijs, contumelijs, irrisionibus, & detractionibus taceamus, pro tunc facti fuerunt tamquam opprobrium hominum, & abjectio plebis: duravitq; tempestas hujusmodi per plures annos, nec fuit qui eos adjuvaret; & hoc maximè, quia, qui eos persequebantur, se Beatæ Virgini existimabant sacrificare, cui dictum ordinem, & ejus supposita multimodè injuriari, & detrahere asserebant, in eo quòd quasi omnes ipsam asserunt, & opinantur in peccato originali conceptam fuisse, quod utique ferè erroneum, & damnatum tales astruebant.* Hæc & alia, de quibus in secunda impressione SOLIS VERITATIS latiùs dicetur, fuerunt scandala exorta ex illa prima, publica, & quasi universali disputatione facta in Gallia. Ex his omnibus deducitur, quàm antiqua fuerit in Gallia Conceptionis Festivitas. Et hæc de Virga.

PRO NODO
§. TERTIUS.

NODUS PRIMUS.

QUòd defensores doctrinæ Sancti Thomæ apertis, & clarissimis verbis dicant; sententiam immunitatis Virginis MARIÆ esse falsam, fictam, rejectam, exclusam, & revelationem illius phantasticam; Festivitatem Conceptionis fuisse prohibitam ab Episcopo, & Ecclesia Parisiensi, cum tota Universitate; diffinitumque pariter, & determinatum piam sententiam rejiciendam ut erroneam, ut impiam, & hæreticam; & ut hoc persuadeant populis doctis, ac simplicibus, non vereantur vitiare testimonia, ampliare & diminuere auctoritates, & adulterando textum, fingere integras clausulas: & ista omnia nec sint examinanda, tangenda, aut minimum contra ea proferendum verbum; sed cernendo evidentes, ac palpabiles falsitates, debeamus claudere oculos, & contrahere manum; & non solùm tacere, & digito ad os posito obmutescere; sed submittere colla, & venerando tot tantasque prolusiones, obreptiones, & subreptiones commissas contra innocentiam, ac puritatem sacratissimæ Dei Matris MARIÆ, relinquere calamum, & studium, solùm illa ratione adducti; quia hoc dixerunt graves Auctores Ordinis Prædicatorum pro defensione, commendatione, exaltatione, & approbatione doctrinæ Sancti Thomæ, in quibus nulla fuit, nec potest esse ignorantia, levis credulitas, vel calami lapsus, sed summa sapientia; nullum mendacium, sed integerrima veritas; quia sequendo doctrinam Sancti Thomæ, nec à recto tramite deviare, nec de veritate possunt saltem esse suspecti; quòd, inquam, hæc omnia tam liberè ac securè, immò licitè quasi passim fiant pro laude ac gloria dilatanda unius cum depressione ac diminutione notabili Virginis gloriosę: Funiculus satis durus videtur. Verùm multò durior est ex alia parte, scilicet, quòd defensores sententiæ Immaculatæ Conceptionis, nec insinuativè per circumloquia, palliatis verbis, cum instrumentis authenticis, originalibus ipsis demonstrativis, & irrefragabilibus testimonijs indubitatam fidem facientibus, non possint clamare (quid clamare?) immò nec mussitando dicere doctrinam Sancti Thomæ fuisse quoad ducentos viginti duos articulos reprobatam, & condemnatam, & sub excommunicationis pœna exclusam à scholis, disputationibus, & libris, per Stephanum Episcopum Parisiensem: quia dicunt esse contra honorem Sancti Thomæ.

Quòd

Quòd illud, quod verè & à parte rei fuit, non debeamus nos dicere de Angelico Doctore; quando, quod præsumitur tantùm, affirmant ipsi contra honorem Matris Dei. Nodus magnus est, & non facilè solvendus.

NODUS SECUNDUS.

Quòd Discipuli, & defensores Angelici Doctoris pro recommendatione suæ doctrinæ finxerint tot elogia, epitheta, & clausulas integras alijs nocivas, & injuriosas, & illas introduxerint in epistolas, seu litteras Stephani Episcopi Parisiensis; & quòd Auctores moderni hoc defendant superfingendo novas additiones antiquis (quia cùm hoc factum sit inculpatâ tutelâ, originalibus non inspectis, necesse est ut abyssus abyssum invocet) hoc debemus laudare & extollere in cælum usque, vel saltem sub æterno silentio intactum prætereire: quòd verò defendere innocentiam Virginis MARIÆ Matris Dei, Angelorum & hominum Reginæ, proponendo nudam veritatem, & extrahendo umbras, & tenebras ad lucem, sit crimen reprehensione, & condemnatione dignum, superaddentibus illis in libris suis ac exprobrantibus, quòd simus mordaces, impostores, servi nequam, cavillatores, sacrilegi, detractores pessimi, & mendaciorum patratores; si non sit Nodus, videtur res admirabilis. Quòd Auctoribus Religionis Prædicatorum sit licitum pro infructuosa exaltatione doctrinæ Sancti Thomæ, contra justitiam, veritatem, & legalitatem extrahere ab auctoritatibus illa, quæ sibi videntur mala, & loco ipsorum superaddere bona; & pro depressione sententiæ puritatis, & munditiæ sacratissimæ Dei Matris, vice versâ, auferre omnia bona, & loco illorum substituere mala: & quòd Auctoribus Ordinis Minorum non sit licitum auctoritates sic vitiatas in favorem doctrinæ Sancti Thomæ reducere ad veritatem, auferendo illa bona malè addita, & restituendo pro Dei Matris innocentia illa bona malè ablata; nónne videtur Nodus? Quòd ab illis, ad excutiendum pulverem injectum in doctrinam Sancti Thomæ ab Episcopo, & Universitate Parisiensi, licitum fuerit projici in lutum sententiam puritatis Virginis MARIÆ, ita ut ipsum Mendacium adducat in testes Parisienses Episcopos, Ecclesiam, & Universitatem; & quòd pro erigenda sententia Immaculatæ Conceptionis, sufflare pigmenta superaddita, & superflua in doctrina Sancti Thomæ, non sit licitum Veritati proponere antè omnium oculos, quod est in archivis Ecclesiæ Parisiensis, in regestis Episcoporum, & protocollis Academiæ; nónne videtur Nodus; quinimmò hoc esse auferre ab unoquoque quod suum est, concedere ac permittere Mendacio, quod competit Veritati; & anteponere malitiam innocentiæ quisque poterit facillimè judicare.

NODUS TERTIUS.

Si doctrina Sancti Thomæ fuit priùs interdicta ab Episcopo Parisiensi, & sub excommunicationis pœna,quoad ducentos viginti duos articulos, ut erronea in Fide condemnata, & prohibita; de quo nulla potest esse dubitatio, quia sic constat ex testimonijs authenticis, & originalibus usque in præsentem diem subsistentibus: & sententia Immaculatæ Conceptionis,quæ fuit quoad unicum solum articulum prohibita non sub censuris, nec excommunicationis pœna, aut aliqua damnatione juridica, à Mauritio etiam Parisiensi Episcopo tantùm,scilicet, quoad celebrationem Festivitatis; de qua prohibitione non constat, nisi ex unico simplici Auctore id inter loquendum referente: quare doctrina Sancti Thomæ, quia postea ab alio Parisiensi Episcopo fuit à suspensione,interdicto, & excommunicationis vinculo absoluta,admittitur, & defenditur ut verè, & realiter approbata; cùm tamen hujus approbationis nullum hucusque inveniatur, vel minimum fundamentum, aut instrumentum: & Festivitas Conceptionis, quæ olim fuerat prohibita à Mauritio, ablatâ prohibitione, admissa, recepta,dotata,& Episcopali majestate introducta in almam Ecclesiam Parisiensem ab alio ejus Episcopo Ranulpho de Hombloneria; & hoc certè, atque infallibiliter (quia usque in præsentem diem eodem modo à successoribus Episcopis, & tota Ecclesia celebratur solemnissimè, ut dies festivus primæ classis; & non solùm in alma Ecclesia, sed in alijs particularibus, Regularibus, & Sæcularibus totius Parisiensis Diœcesis, & singulis annis) his non obstantibus, sententia hæc de immunitate Virginis adhuc non sit approbata ab Episcopo, & Ecclesia Parisiensi, immò post omnia ista, appelletur erronea in Fide,hæretica, & reprobata? Estne hoc servare justitiam? Conceptáne, & nata est in mundo sub alia sideris constellatione doctrina Doctoris Angelici, quàm puritas Dei Matris? Súntne conditæ aliæ leges Ecclesiasticæ, vel canones Synodales pro Sancto Thoma, quàm pro Virgine MARIA? Saltem ei favere debuerat titulus de fœminis, virginibus,orphanis, pupillis, & minoribus, utpotè degenti inter Minores, & pauperes.

NODUS QUARTUS.

Quòd Sanctus Anselmus Archiepiscopus Cantuariensis affirmet in quatuor opusculis, Virginem MARIAM fuisse conceptam sine peccato originali, & Festivitatem ejus esse celebrandam; quia sic fuit revelatum cuidam Abbati venerabili Normanno,vocato Helsino, & ab aliquibus venerato ut Sancto, in naufragio constituto &c. & quòd Pater Renerius Ordinis Prædicatorum auferat illi titulum sanctitatis, dicens fuisse quemdam ebrium: *De Cerevisia, & bocheto,*

cheto, aut vino de patria sua temulentum; & insuper affirmet contenta in illis opusculis esse, *apocrypha, somnia, fatuitates, & prophanitates*, & alia, quæ addit Anonymus, & Pater Vincentius Bandellus, etiam Ordinis Prædicatorum, quia Mauritius Episcopus prohibuit Festivitatem Conceptionis, cùm à nnllo vocatus fuerit Sanctus, faciat illum Beatum, scientiâ, atque virtutibus clarissimum; non videtur res parvi momenti. Quòd epistola Stephani de Borreto à nullo visa, nec reperta, impressa vel manuscripta, nisi in quadam tempestate in manibus Patris Joannis de Montesono, (de quo testificata est Universitas tota, quòd protulisset in suis allegationibus tot mendacia, quot verba) non sit apocrypha, somnium, fatuitas, vel prophanitas, consideratio nem haud levem meretur: & licet esset vera; additiones tamen illæ intrusæ, atque superiùs assignatæ tamquam undæ maris, quæ nec navigari, nec negari possunt, quomodò admittuntur, recipiuntur, & defenduntur, quasi essent indubitatæ veritates, ac oracula revelata, solùm quia sunt pro doctrina Sancti Thomæ? Quòd epistolæ Sancti Anselmi, quia sunt pro Virginis puritate, & ejus munditiâ, relatæ à tot Auctoribus classicis, & antiquissimis scriptoribus, & quarum originalia vetustissima inveniuntur manu-scripta in quatuor Bibliothecis Angliæ, & in alijs quatuordecim Galliæ, & Belgij, nullam debeant habere fidem, sicut nec tot instrumenta authentica demonstrata in superioribus, quia omnia sunt ventosa, ampullosa, & frivola, ex quibus nullum posset sumi probationis, vel approbationis argumentum; quomodò epistola Stephani Parisiensis à solo uno Patre Dominicano exhibita, à nullo scriptore relata, ab Universitate Parisiensi rejecta ac oppugnata, denique reperta fictionibus plena in clausulis præcipuis, atque essentialibus, potuerit habere vim approbandi omnem doctrinam S. Thomæ in communi, & quamlibet sententiam in particulari? Quando agetur de solutione, videbitur an sit Nodus.

NODUS QUINTUS.

Ante condemnationem articulorum tangentium doctrinam Sancti Thomæ per Stephanum Templier, doctrina Sancti Thomæ liberè, & licitè poterat legi & sustineri, quia discussioni scholasticæ erat liberè relicta; & tamen tunc non erat approbata. Post prohibitionem verò cùm liberè, & licitè non posset legi, nec sustineri, immò exclusa, & à discussione scholastica totaliter prohibita esset, certum est, quòd pro tunc non esset approbata, sed reprobata. Cùm autem post quadraginta sex annos, alter Stephanus de Borreto levasset interdictum, & suspensionem sub excommunicationis pœna à suis prædecessoribus impositam, reducendo ad primum statum doctrinam Sancti

Thomæ, dicens: *Supra-dictam articulorum condemnationem, & excommunicationis sententiam, quantùm tangunt, vel tangere asseruntur doctrinam Beati Thomæ prædicti, ex certa scientia tenore præsentium totaliter annullamus; Articulos ipsos non propter hoc approbando, seu etiam reprobando; sed eosdem discussioni scholasticæ liberè relinquendo:* His verbis Episcopus approbavit, & confirmavit ut veram, & Catholicam doctrinam Sancti Thomæ. Quæ certò maturè considerata inintelligibilia videntur. Nam ante prohibitionem doctrina non erat approbata; post prohibitionem mansit reprobata, & in absolutione prohibitionis redijt ad pristinum statum, id est, nec approbata, nec reprobata; dicente Episcopo expressis, ac formalissimis verbis: *Articulos ipsos non propter hoc approbando, seu etiam reprobando; sed eosdem discussioni scholasticæ liberè relinquendo.* Si non approbavit, nec reprobavit, sed tantùm reliquit sub libertate, ut eos discuterent, vel non discuterent in scholis; ubi est hæc approbatio à tot tantisque Doctoribus acclamata, & publicata pro certa, vera, Catholica, Sancta, &c.? Nisi velint dicere, quòd pro doctrina S. Thomę indifferentia, fuerit determinatio; libertas, coactio; gratia & mera indulgentia, rigorosa justitia & obligatio. Sed & recipiamus nos omnia ista, quia sunt pro veneranda doctrina S. Thomæ, non talia, qualia in veritate fuerunt, quia sic nihil sunt; sed talia, qualia sine ulla veritate modò nobis proponuntur; & videamus, quid cum altero extremo approbationis sententiæ puritatis Virginis actum sit. Mauritius Parisiensis Episcopus prohibuit ne Festivitas Conceptionis ingrederetur intra Ecclesiam Parisiensem; attamen post octoginta annos admissa, & recepta fuit à Ranulpho ejusdem civitatis Episcopo cum omni solemnitate, non discussioni, nec libertati fidelium eam relinquendo, sed ipsam approbando, collocando in Kalendario, Breviario, & Missali; & eam reapprobando, dotando Festivitatem, constituendo canonicas distributiones, & ut celebraretur Pontificali pompâ. Et modò dico: cum illa de suspensione interdicti doctrinæ sint dubia, & incerta, & hæc de introductione Festivitatis Conceptionis authentica, & subsistentia; & illa si fuerit, in præteritum abierit (quia nulla remansit, nec extat memoria illius) & ista de Conceptione ab illo tempore usque modò persevêret in viridi observantia; hâc differentiâ positâ inter utramque, quomodò nunc clamant, & defendunt, quòd illa Stephani fuerit vera & realis approbatio doctrinæ Sancti Thomæ, contra quam nullus potest insurgere, nec dicere verbum, quia quod semel approbatum fuit ab Episcopo Parisiensi, à nullo in Ecclesia Dei potest reprobari? Quomodò pariter affirmant, & reclamant, quòd sententia de Conceptione sit condemnata & re-

reprobata ut erronea, & hæretica: quia quod Mauritius Episcopus Parisiensis semel rejecit aut noluit recipere, est per totam Ecclesiam diffinitum taliter, ut nec per Summum Pontificem possit absolvi, & contrarium asserentes, & affirmantes sint excommunicati & hæretici? Nodum istum esse sine solutione, patet evidenter, ex eo quòd omnes Auctores suprà citati ex Ordine Prædicatorum, nullo dempto, prætermiserint in litteris Stephani clausulam istam: *Articulos ipsos non propter hoc approbando, seu etiam reprobando; sed eosdem discussioni scholasticæ liberè relinquendo*; cernentes, quòd positis istis verbis nullam haberet solutionem; & sic sumpserunt approbationem doctrinæ S. Thomæ ex alijs ejusdem epistolæ verbis; sed ne quidem cum ijs solvent Nodum, ut mox videbimus.

NODUS SEXTUS.

In eadem epistola extant alia verba, in quibus agitur de approbatione, & reprobatione doctrinarum. Inquit enim Stephanus: *Nos igitur attendentes cum eis* (id est, Decano, & Capitulo) *quòd sacro-sancta Romana Ecclesia, fidelium omnium Mater & magistra, in firmissima Petri Christi vicarij confessione fundata, ad quam, velut universalem regulam Catholicæ veritatis, pertinet approbatio, & reprobatio doctrinarum, declaratio dubiorum, determinatio tenendorum, & confutatio errorum, præfatum Doctorem venerabilem, &c.* Ecce quàm patentibus, ac claris verbis fateatur Episcopus approbationem, vel reprobationem doctrinę non pertinêre ad ipsum, sed ad Summum Ecclesiæ Pontificem. Quomodò ergò, quando ipse à ratione, & veritate promotus eximebat se à jurisdictione, remittendo causam ad judicem competentem, continendo se à tali approbatione, vel reprobatione, approbavit doctrinam Sancti Thomæ? Hæc expressa contradictio videtur. Sed agedum videamus, quomodò hæc eadem res se habeat circa approbationem sententiæ Immaculatæ Conceptionis? Cognito à Reverendissimo Patre Bartholomæo de Spina sacri Palatij magistro, ex testimonio Guilielmi Altisiodorensis, quòd Mauritius Episcopus Parisiensis prohibuisset Festivitatem Conceptionis, ut suprà demonstravimus ejus auctoritate, & quòd postea Summi Pontifices Sixtus IV. Innocentius VIII. Clemens VI. Julius II. & Leo X. suis constitutionibus, gratijs, indulgentijs, officijs & concessionibus, Festivitatem ipsam summoperè approbassent; scripsit verba supra-posita (quâ veritate, & legalitate, vide ibi) scilicet; quod semel determinatum fuerat per Ecclesiam, hoc est, per Episcopum Parisiensem, omnes ligabat, nec hoc poterat revocari adhuc per Summos Pontifices; & sic quia Mauritius semel determinaverat esse hæreticum circa celebrationem Festivitatis Conceptionis, sic esse tenendum ab universali Ecclesia; unde fuisse excommunica-

nicatos omnes contra-venientes, id est, Sixtum IV. &c. En præbet nobis Magister iste sacri Palatij alium Nodum inextricabilem. Pro approbatione, & reprobatione doctrinæ Sancti Thomæ, Episcopus Parisiensis remittit altercantes ad curiam Romanam, & Sedem Apostolicam; Magister sacri Palatij pro approbatione Festivitatis Conceptionis à Romana curia, & Sede Apostolica remittit nos ad Episcopum Parisiensem: & quis intelliget ista? Attentissimus Episcopus Stephanus, doctus pariter & Catholicus, noluit sibi usurpare supremam auctoritatem, & jurisdictionem Pontificiam pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ, & justissimus P. Bartholomæus de Spina constitutus Magister sacri Palatij, ut tueatur eamdem auctoritatem, & jurisdictionem Apostolicam, aufert à Summis Pontificibus causam & Festivitatem Conceptionis, & tradit illam Episcopo Parisiensi. Episcopus Parisiensis pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ locutus est verè, & Catholicè: Magister verò sacri Palatij contra Festivitatem Conceptionis, non sic: quomodò ergò enodandi sunt Funiculi isti? Nunc volunt, quòd Episcopus approbaverit pro doctrina Sancti Thomæ, quod non approbavit, nec potuit approbare secundùm ipsum: & quòd contra Festivitatem Conceptionis reprobaverit, quod non reprobavit, nec potuit reprobare, sed solùm impedire, vel prohibere. Sistendo in veritate, non approbatur doctrina Sancti Thomæ, & adhuc sistendo in falsitate, non reprobatur Festivitas Conceptionis; & modò conciliant utrumque, testificando fuisse approbatam doctrinam, & reprobatam Festivitatem. Nodus iste ligatus ex veritate negante, & falsitate approbante, novâ falsitate implicatus non est tangendus, nec solvendus: quia displicet majoribus. Non ergò tangatur, nec solvatur à nobis; sed solvet ALEXANDER, noster, & omnium Judex, sicut jam solvere cœpit.

NODUS SEPTIMUS.

Moderni scriptores, ut ab omnibus istis, & alijs se expediant, dicunt approbationem Stephani non consistere in supra-positis duabus clausulis, ubi agit de approbatione, & reprobatione doctrinæ; sed in illis: *Comperto per Dei gratiam dictum confessorem Beatum, nihil umquam sensisse, docuisse, seu scripsisse, quod sanæ Fidei, vel bonis moribus adversetur*; sed hîc ubi est approbatio? Sed transeat hoc, & videamus quid in his verbis dicat Stephanus: *Comperto*: A quibus? quando? & quomodò? *Per Dei gratiam*: nam cùm ipse non potuisset examinare omnia opera Sancti Thomæ, quæstiones, articulos, & sententias in particulari, nec in universali, in illa solemni congregatione factâ in Gentiliaco, cum tota Universitate, die illâ ante sacros cineres, ut videret, an omnes essent Catholicæ, & veræ; recursum habuit ad

ad Dei gratiam, propter quam dixit & affirmavit prædictum confessorem Beatum Thomam nihil umquam sensisse, docuisse, seu scripsisse, quod sanæ Fidei, vel bonis moribus adversetur: & hæc fuit formalissima approbatio doctrinæ Sancti Thomæ, ita absoluta, efficax, & concludens, ut illa solùm sub perpetuo silentio honorari debeat: nam scrutator illius opprimetur à gloria. Hæc dicuntur de doctrina Sancti Thomæ, & benè. Sed videamus quid circa hoc ipsum dicant, non de tot voluminibus, sed de unica & individua sententia, quæ non pertinet ad doctrinam alicujus Doctoris, sed ad puritatem, immunitatem, & honorem Matris Dei? Dicunt ergò, quòd sententia ista non sit visa, & examinata à Summis Pontificibus: quòd illam sustinentes sint cœci, & cœcorum duces; & quòd Universitas Parisiensis inconsultè, & temerariè processerit ad determinationem hujus articuli. Res equidem mirabilis, quòd Episcopus cum suo Capitulo, Doctoribus, & Baccalaureis in una die ante sacros cineres viderint, legerint, & examinaverint quingentas quæstiones operum Sancti Thomæ, & in ipsis articulos, & conclusiones innumerabiles; & Ecclesia Romana, Pontifices, Episcopi, Universitates, Religiones, atque tot Doctores, & Magistri per spatium quingentorum annorum, non viderint, nec potuerint examinare unam individuam propositionem. Sed est aliud mirabilius; in illo congressu, seu consilio facto in rure, & domo Episcopi, ipse cum tota Universitate in omni doctrina Sancti Thomæ invenerunt omnes, & singulas propositiones esse Catholicas & veras, nullâ demptâ, vel exceptâ; & in Capitulo Generali facto Tolosæ à Fratribus Prædicatoribus in hac unica, & sola propositione, & receptâ sententiâ à tota Ecclesia universali, videlicet, Festivitas Conceptionis debet celebrari die octavâ Decembris, quia fuit concepta sine peccato originali, invenerunt exceptiones sequentes. Primam: quòd non esset illa Festivitas, sed abusus. Secundam: quòd non deberet celebrari, sed expelli, & reijci à Kalendario. Tertiam: quòd dato, quòd esset celebranda, hoc non esset agendum die octavâ Decembris, quia tunc non fuit infusio animæ, sed congressus parentum. Quartam: quòd si aliquâ die esset festivanda sine errore, hoc fieri deberet in crastinum Sancti Mathiæ Apostoli, post octoginta dies à sua prima carnali Conceptione. Quintam: quòd non esset vocandum Festum Conceptionis, sed Sanctificationis. Sextam, & ultimam: quòd non esset Catholicum, sed hæreticum dicere MARIAM fuisse conceptam sine peccato originali. En in unica propositione visa, & revisa in Ecclesia Dei per tot sæcula, invenerunt Patres Magistri illius Capituli Generalis sex errores magnos, & maximos; & qui formavit Epistolam Stephani, ut

benè annotavit Universitas Parisiensis in suo rescripto, voluit persuadere, ut in cunctis operibus Sancti Thomę, nec unicus inventus fuerit error in mente, lingua, calamo, verbis, aut syllabis, &c. Estne hic Nodus?

NODUS OCTAVUS.

Quòd unus Episcopus Parisiensis cum viginti tribus Doctoribus, & triginta novem Baccalaureis potuerint non solùm approbare, sed etiam diffinire, & pro tribunali sedendo judicialiter promulgare, statuere, & determinare omnes, & singulas propositiones contentas in doctrina Sancti Thomæ, esse non solùm sanas in Fide, sed & quod plus est, fuisse Catholicas, & ab omni errore alienas, ex singulari dono gratię scriptas, ita ut nihil umquam sensisset, docuisset, vel scripsisset, *quod sanæ Fidei, vel bonis moribus* adversaretur: quia illud cedebat ad honorem, laudem & gloriam S. Thomæ; ipsimet, qui hanc composuerunt narrativam, vel ad minùs illam recipiunt ut Catholicam, simul sentiunt, docent, & scribunt, quòd tot Summi Pontifices cum sacro Consistorio Cardinalium, cum Theologis, ac Doctoribus non possint approbare, determinare, ac diffinire hanc unicam, & solam propositionem: Virgo MARIA Dei Mater, ex *Dei gratiâ*, fuit præventa à peccato originali. Ubi compertum est, Sanctum Thomam ex *Dei gratiâ* nihil umquam sensisse, docuisse, vel scripsisse, quod sanæ Fidei vel bonis moribus adversetur; non poterat reperiri hoc ipsum pro Sacratissima Dei Matre, ac Virgine MARIA? Pro Sancto Thoma compertum est, & luce clariùs patet, quòd Dei gratia hoc potuerit efficere cum ejusdem doctrina, & de facto fecit: & pro Dei Matre est compertum, & luce clariùs patet, quòd neque fecerit, neque potuerit facere. Et si potuit, & non fecit, compertum est, & luce clariùs patet, quòd plus gratiæ contulerit Deus de facto doctrinæ sui Doctoris, quàm puritati suæ Matris. Sanctus Thomas sensit animâ, & mente; docuit linguâ, & verbo; scripsit opere, & calamo: ergò S. Thomas nihil umquam sensit in anima, dixit in verbo, vel habuit in opere, quod sanæ Fidei, vel bonis moribus adversetur: quia omnia, quæ cogitavit, dixit, & composuit, fuerunt regulata à gratia, à Sanctitate mensurata, à justitia ponderata. Benè. Verùm hoc sive sit magnum, sive parvum elogium, quod admittitur, conceditur, & recipitur ab Episcopo, & Universitate Parisiensi pro doctrina Sancti Thomæ, saltem concedatur pro anima Dei Matris; & ex tribus illis saltem primum, scilicet, quòd nihil senserit in anima & mente, impurum, vel immundum, &c. Pro doctrina Doctoris Ecclesiæ nullam inveniunt repugnantiam, quòd gratiâ Dei adjutus Sanctus Thomas omnes suos Conceptus mentis in communi, atque in particulari ita direxerit, ut

omnis, & quælibet propositio, sententia, & verbum, habuerint decentiam, & rectitudinem sibi debitam: quia quod caret rectitudine sibi debita, peccatum est. Et si in hoc nulla invenitur difficultas pro doctrina Sancti Thomæ; quomodò hoc ipsum negatur de Beatæ Virginis MARIÆ anima, & pro unico solo Conceptu; & circa illum excitantur difficultates sine numero, immò & impossibilitates, sustinendo quòd nullo modo possit stare, animam Virginis à sua prima Conceptione in mente Dei usque ad suam existentiam, & formationem personalem fuisse, nec potuisse esse absque aliqua culpa, & peccato? Nodus hic difficilè rumpetur.

NODUS NONUS.

Sententia Immaculatæ Conceptionis tota sistit in hac unica propositione: Omnia & singula, quæ acta sunt in Virgine MARIA fuerunt Sancta, & recta: ergò fuit concepta sine peccato originali. Vel loquendo juxta terminos contentos in litteris Stephani, & universales negativas ibidem expressas: Nihil umquam fuit sordidum, immundum, culpâ aut maculâ aliquâ pollutum in Virgine MARIA: ergò neque ejus Conceptio. Si antecedens est verum, consequentia est legitima. Sed dicunt antecedens non esse verum, sed falsum. At quomodò est falsum in immunitate Virginis, quod est verum in doctrina Sancti Thomæ? Stephanus Parisiensis dixit de doctrina Angelici Doctoris, quòd nihil umquam senserit, dixerit, vel scripserit, quod sanæ Fidei, vel bonis moribus adversaretur. Qui *Nihil* dicit, omnia excludit: quì *Umquam* exprimit, omne tempus claudit. Hoc quod ore pleno conceditur de doctrina Sancti Thomæ, & nihil ampliùs, dicimus nos de anima, persona, & immunitate Virginis MARIÆ. Si in illo fuit possibile, & est de facto: quare non in ista? Si in MARIA repugnat, sive ab intrinseco, sive ab extrinseco; quomodò tam facilè conceditur ab extrinseco, & ab intrinseco Angelico Doctori? Si hoc desideratur ædificari in doctrina S. Thomæ; quare id ipsum destruitur in sententia de Immaculata Conceptione Virginis? Et si evellitur hæc prerogativa à Matre Dei cœlis capaciore; quomodò vel quando illam plantabunt in parva terra Angelici Doctoris? Saltem equâ lance mensurentur prærogativæ Matris Dei, ac ponderantur elogia Angelici Doctoris: nam aliàs inde video resultaturum indissolubilem Nodum.

NODUS DECIMUS.

Tenor prohibitionis articulorum tangentium doctrinam Sancti Thomæ, talis est: *Ne igitur incauta locutio trahat simplices in errorem; nos tam Doctorum sacræ Theologiæ, quàm aliorum communicato consilio, districtè talia fieri, & consimilia prohibemus, & ea totaliter condemnamus, excommunicantes omnes illos, qui dictos errores dogmatizaverint,* vel

vel aliquem de eisdem, aut defendere, vel sustentare præsumpserint quoquo modo, & audientes eorum, &c. Notentur verba: errores, stricta prohibitio, totalis condemnatio, excommunicatio universalis, dogmatizantes, defendentes, sustentantes, audientes, omnes, vel aliquem, factum de consilio Doctorum Theologiæ, & aliorum, &c. Hoc fulminavit Stephanus anno 1277. & post quinquaginta annos alter Stephanus hęc omnia annullavit dicens: *Supra-dictam articulorum condemnationem, & excommunicationis sententiam, quantùm tangunt vel tangere asseruntur doctrinam Beati Thomæ prædicti, ex certa scientia, tenore præsentium totaliter annullamus.* Et quare sic totaliter annullavit? Audiamus rationem à priori, & totalem, assignatam ab ipsomet Episcopo: *Magistra rerum experientia certis indiciis evidenter demonstrat, multa quibusdam temporibus ordinata consultè, novis emergentibus causis, succedentibus temporibus in contrarium debêre consultiùs immutari.* Ecce quomodò experientia Magistra rerum evidenter demonstret & doceat, quòd multa debitè, & consultè ordinata in aliquibus temporibus, si novæ emerserint causæ, cum successu temporis consultiùs immutentur: ideoque, licet prohibitio articulorum fuerit consultè ordinata à nostris prædecessoribus, inquit Episcopus, tamen quia per Bullam, & decretum Joannis XXII. Ecclesia Sancta Beatum Thomam nuper Sanctorum catalogo adscribendum decrevit, hâc unicâ & solâ de novo emergente causâ, prohibitionem illam antiquam totaliter annullamus; & ex hac annullatione exorta est approbatio doctrinæ Sancti Thomæ. Et hoc de mutatione sententiæ in contrarium adeò est frequens, & usitatum in omnibus tribunalibus, præcipuè Ecclesiastico, ubi totum dependet à gratia, misericordia, & indulgentia pro animabus fidelium, ut decretum ipsum incipiat ab ipsismet verbis. Quibus suppositis de doctrina Sancti Thomæ, videamus quid actum fuerit circa sententiam Conceptionis. Dicunt ergò, quòd Mauritius Episcopus prohibuerit, ne Festum Conceptionis celebraretur in Ecclesia Parisiensi: quia Virgo MARIA fuerat concepta in peccato originali. Estne aliquid aliud, quàm ista prohibitio? Neutiquam. Condemnatur ut error? Non. Excommunicantur defensores, sustentantes, audientes? Minimè. Factum fuit hoc de consilio Doctorum, & aliorum? Non. Ad ista, quæ desunt, ego, qui desidero videre puritatem Virginis MARIÆ, ut saltem æquali pede currat cum doctrina S. Thomæ, admitto quòd fuerit sicut illa condemnata ut erronea sententia, sub excommunicatione, &c. & propono Nodum istum undique indissolubilem: quòd post quadraginta septem annos à prolata sententia juridica, & condemnatione articulorum Sancti Thomæ, sub excommunicationis pœ-

pœna, &c. emergente de novo unicâ causâ canonizationis Sancti Thomæ ſententia prior fuerit mutata in contrarium, ita ut articuli reprobati fuerint approbati: & poſt quadringentos quinquaginta annos non emerſerit una cauſa de novo, quâ mutent in contrarium, non ſententiam prolatam juridicam, ſed quamdam opinionem Theologicam; res mira! Quòd ſtante errore probato, prohibitione authenticâ, condemnatione, & excommunicatione evidenti contra doctrinam Sancti Thomæ, fuerit quædam Magiſtra rerum, ſcilicet, Domina experientia, quæ ingreſſa palatium Epiſcopi Pariſienſis, ſicut altera Thecuitis Regis David, docuerit, & perſuaſerit, quòd pro pulcherrima doctrina Sancti Thomæ decens eſſet, & congruum mutare ſententiam: & quòd tot experientiæ, quæ à tempore Sixti IV. ingreſſæ ſunt intra clauſtra ſuæ Religionis, non potuerint convincere pro Virginis Dei Matris decôre, innocentiâ, & puritate, decens & congruum eſſe mutare ſuam opinionem in contrarium? Quod de facto docuit Eccleſia Pariſienſis cum ſuo Epiſcopo, & Univerſitate pro doctrina Sancti Thomæ; non potuit hoc eſſe exemplum cum Generali, & Religione Dominicana pro Dei Matris puritate? Si ſola una Bulla expedita à Joanne XXII. circa canonizationem Sancti Thomæ, fuerit cauſa ſufficiens, & ſuperabundans, ut ſententia, prohibitio, condemnatio, excommunicatio, & reprobatio articulorum mutarentur in contrarium; quomodò tot Bullæ, & Decretales Sixti IV. Alexandri VI. Innocentij VIII. Julij II. Leonis X. Pauli III. Pij V. Clementis VIII. Pauli V. Gregorij XV. Urbani VIII. & Innocentij X. & nunc jam noviſſimè ALEXANDRI VII. de quibus in ſingulari diximus Nodo I. & dicemus infrà, non potuerint inflectere, & mutare in contrarium opinionem Sanctificationis in ſententiam Præſervationis? præcipuè cùm hæc non ſit mutatio in contrarium, ſed ſolùm mutare locum, ut idem, quod dicitur de ſecundo inſtanti, collocetur in primo; & quòd dixerunt conſultè de ſecundo, dicant conſultiùs de primo. Quòd pro doctrina Sancti Thomæ mutatio à contrario in contrarium, ſine ulla difficultate recipiatur à ſuis Theologis, & ſcriptoribus ut vera, & evidens: & pro ſententia immunitatis Virginis MARIÆ ſola extenſio ab uno inſtanti ad aliud, neque experientia in doctrina Sancti Thomæ, neque exemplum Stephani, & Eccleſiæ Pariſienſis, poteſtáſve Summorum Pontificum, invitatio, ſeu imperium paternum Romanæ Eccleſiæ per quadringentos quinquaginta annos, non potuerit immutare unicum inſtans ad aliud inſtans, & illos, qui reprobationem in approbationem totis viribus mutant, inflectere; res ſtupenda videtur. Et quare hoc? Magiſtrâ rerum experientiâ,

non invenimus aliam esse causam novam, aut antiquam, nisi quia hoc est hoc; & illud est illud: illud faciendum est pro doctrina sui Doctoris, & factum est ita: & hoc faciendum erit pro puritate Dei Matris, & non est ita factum, nec faciendum. Proposui Nodum, sed alius solvat.

NODUS UNDECIMUS.

Ut dicamus aliquid de titulo præfixo ad litteram, seu epistolam, de cujus fictione latè diximus in Cortice, qui sic se habet: *Epistola Universitatis Parisiensis in laudem, defensionem, atque favorem doctrinæ ejusdem Divi Doctoris Sancti Thomæ de Aquino*; recolendum iterùm est, quòd doctrina Sancti Thomæ, quoad articulos relatos, fuerit condemnata ab Episcopo Parisiensi Stephano de Templier; quæ condemnatio hodiè invenîtur in multis libris manu-scriptis in archivo Universitatis, in impressionibus Magistri sententiarum, & in editionibus Bibliothecæ Veterum Patrum, atque in alijs manu-scriptis supra-relatis. Attamen de absolutione, factâ ab alio Stephano de Borreto, nimis dubitatur, & ab aliquibus clarè, & apertè, ut ficta & supposita à Joanne de Montesono absolutè reijcitur. Et fundamentum potissimum est, quia si talis absolutio Stephani de Borreto haberet aliquam veritatis apparentiam; condemnatio illorum articulorum facta à Stephano de Templier, fuisset ablata à libris impressis, vel ad minùs absolutio ad calcem illorum articulorum posita, ut legentes condemnationem, viderent etiam absolutionem; & qui habuerunt industriam ad auferendam ex Bibliotheca Veterum Patrum condemnationem propositionum Joannis de Montesono, ut in alio loco latiùs dicetur, multò diligentiùs curarent de introducenda absolutione articulorum sui Doctoris: igitur hæc est incerta, & dubia. Hoc supposito, qui modò scribunt pro defensione doctrinę S. Thomę, volunt quòd non credamus condemnationem, quam vidimus, legimus, & habemus; & quòd credamus approbationem, quæ nec invenitur authentica, nec extat: quia hæc est in favorem, laudem, & defensionem doctrinæ Angelici Doctoris; & illa in detrimentum. Hoc dicunt de doctrina. Et sic etiam discurrunt alij pro sententia immunitatis Virginis MARIÆ. Prohibitio Festivitatis Conceptionis facta à Mauritio Episcopo Parisiensi, non reperitur: & hoc dicunt, debemus credere. Ranulphus etiam Episcopus Parisiensis introduxit eamdem Festivitatem, quę hodiè celebratur magnâ cum solemnitate, ut extat in illius almæ Ecclesiæ Nicrologio, seu Kalendario; & licet hoc videatur, & singulis annis continuetur, non debemus credere, quia est in laudem, defensionem, atque favorem immunitatis Virginis Dei Matris. Estne iste parvus Nodus? Sufficeret quòd pro doctrina Sancti Thomæ non crederemus condemnationem, quam vidimus,

mus, sed tantùm absolutionem, quam non vidimus: quia, ut ipsi dicunt, hoc cedit in defensionem, laudem, & gloriam Divi Thomæ: sed si ad honorem, gloriam, & favorem Virginis MARIÆ pertinet, quòd credamus illud, quod vidimus, scilicet, introductionem Festivitatis Conceptionis, & non illud, quod ignoramus, & non vidimus, scilicet, prohibitionem Mauritij; in hoc secundo casu quid agendum est? Credemus prohibitionem, vel introductionem? Ipsi dicunt, quòd standum sit prohibitione quia est pro laude, gloria, & defensione suæ opinionis: & sic tam in doctrina Sancti Thomæ, quàm in sententia Conceptionis credendum est, quod non videtur, & relinquendum, quod videtur; & licet hæc non fuerit opinio alterius Thomæ, quia noluit credere, nisi quod vidit, & palpavit; admittamus paradoxum istud sicut alia, & credamus juxta opinionem suam non visa. Et interrogo: quid est, quod vidimus, & legimus in sacra Scriptura; & ubi fundatur opinio contraria? Certè propositionem illam universalem: omnes in Adam peccaverunt. Et quid est, quod in ea non vidimus? privilegium, & exemptionem Virginis MARIÆ, ab hac universali regula: ergò juxta principia posita, hoc privilegium debemus credere quia non videtur; vel dicendum, quòd in causa Virginis juxta opinionem contrariam. semper tenendum sit, quod non est in favorem, gloriam, laudem, & honorem Sacratissimæ Matris Dei, sive videatur, sive non; contra normam præscriptam in doctrina Sancti Thomæ.

NODUS DUODECIMUS.

De doctrina Sancti Thomæ dicit Pater Alvarez: *Quòd à multis impugnata, numquam expugnata fuerit, sed semper eadem permanserit: & ad instar insulæ, cum fluctibus insurgentibus tunditur, fortior efficitur, & clarior; neque ab impugnatoribus umquam frangi potuit, nec poterit, sed usque ad finem sæculi firma permanebit, &c.* Ex istis verbis transcripsit Reverendissimus Pater Turcus, quod dixit in antecedenti Nodo, loquens de sua opinione Sanctificationis: quæ cùm sæpe impugnata fuerit, numquam tamen expugnata remansit, &c. Sed sicut Pater Turcus locutus fuit ibi sine ullo fundamento, hîc reverà P. Alvarez cum magno: nam licet doctrina Sancti Thomæ à multis impugnata fuerit, numquam expugnata remanebit, quia fundamentis solidissimis probabilitatis innititur, ac semper eadem permansit, & permanebit; est enim insula sita in medio maris scholasticarum controversiarum, quæ fluxuum refluxuumque tunsionibus fortior effecta est, & clarior, &c. Hæc omnia certa sunt; sed pro Conceptionis materia videtur doctrinam Sancti Thomę mutasse naturam: nam quæ antea erat insula, jam calore liquefacta, quasi torrens inundans aquarum, suorum discipulorum vento, & flatibus exagitata, in-

insulam sententiæ Immaculatæ Conceptionis continuis fluctibus impetit. Hoc supposito jam quæritur; an sicut insula doctrinæ Sancti Thomæ contra fluctus omnium oppugnantium, ita insula purissimæ Conceptionis fluctibus doctrinæ Sancti Thomæ, à tot scriptoribus impugnata, aliquando expugnata fuerit, obruta, aut fracta; vel eadem semper permanens fortior, & clarior effecta, usque ad finem sæculi firma permanebit? Quia si hoc, quod asseveratur de doctrina Sancti Thomæ, conceditur etiam puritati Virginis, habemus intentum; sed hoc non concedunt, quia aliàs jam desisterent ab impugnationibus, & sic pia sententia sui impugnatione fortior, & clarior efficeretur, &c. Si autem suis oppugnationibus sententia pia non fit fortior, & clarior, sed illis expugnatur, frangitur, & ruit; redîmus ad Nodum nostrum indissolubilem, scilicet, quòd plus fortitudinis, claritatis, & firmitatis ad resistendum contulerit Deus doctrinæ Sancti Thomæ, quàm puritati suæ Matris; siquidem illa ictibus, seu concussionibus multorum oppugnantium fortior, & clarior evasit; & ista ab uno solo infringitur, & obscuratur. Et hic non est Nodus? Ferè omnes impugnant doctrinam Sancti Thomæ, & tamen numquam frangitur, sed semper fortior, & clarior efficitur. Nullus impugnat sententiam puritatis Virginis MARIÆ, nisi aliqui discipuli Sancti Thomæ: si ista frangitur, obscuratur, & impugnatur; igitur vel illi pauci fortiores sunt, quàm tota reliqua universalis Ecclesia; vel provenit ex eo, quòd ipsius doctrina sit rupes in mari, & sententia nostra gleba in fluvio. Utrobique est Nodus. Et hæc de Stephani approbatione.

NO-

NODUS TERTIUS
PRINCIPALIS

Inter approbationem doctrinæ Sancti Thomæ Aquinatis fictam sub nomine Urbani Papæ V. in quadam epistola ad Archiepiscopum, Universitatem, & Scholasticos Tolosanos; & sententiam veram Immaculatæ Conceptionis promulgatam à Sixto IV. Summo Pontifice, in suis Extra-vagantibus, confirmatis à sacro Concilio Tridentino, & alijs Summis Pontificibus.

PRO CORTICE
§. PRIMUS.

NOn obstante confirmatione Stephani Episcopi Parisiensis, præsentatâ à Joanne de Montesono Parisijs Facultati Theologiæ pro defensione suarum propositionum; præcepit illi Universitas, ut publicè revocaret suas quatuordecim propositiones. Qui post alias censuras, & pœnas, promisit tandem se post triduum illas revocaturum; sed intra illud triduum interpositâ appellatione ad Summum Pontificem Clementem, noctu aufugit Avenionem. De qua fuga dixit Gerson verba supra-posita: *Pollicitus ea, quæ dixerat in-*

frà triduum retractare; sed Judæi Messiam, Arturum Britones, illud nos triduum spectamus. Perveniens igitur ad sacram Curiam, cœpit de novo suarum propositionum defensionem, adjutus à tota sua Religione, quæ in communi & particulari, corpore & spiritu, litteris, nummis, & orationibus enixè laborabat in illius subsidio, præcipuè ac principalitèr propter doctrinam Sancti Thomæ, cujus approbatio jam sub lite posita erat, eligendo ad hoc decem Magistros ex doctioribus totius Ordinis. Quod quidem decretum factum fuit, non in uno parvo Conventu, vel Provincia, sed in Capitulo Generali celebrato Tolosæ. Et ut in re tanti momenti, & à qua pendent alia quam-plura infrà dicenda, non videamur loqui ex proprijs; do ad litteram instrumentum authenticum existens in archivo Facultatis Theologiæ Parisiensis cum multis alijs, quod est tenoris sequentis.

In nomine Dei Amen. Per hoc præsens publicum instrumentum, cunctis pateat evidenter, quòd anno à nativitate ejusdem Domini 1389. *indictione duodecimâ, mensis Aprilis die vigesimo octavo, Pontificatûs Sanctissimi in Christo Patris ac Domini nostri D. Clementis, Divinâ providentiâ, Papæ VII. anno* 11. *coram venerabili & circumspecto viro Magistro Matthæo Aucquetil Decretorum Doctore, judice Apostolico in hac parte deputato, in nostrorum Notariorum publicorum, & testium infrà-scriptorum ad hoc vocatorum, & rogatorum; personalitèr constitutus Frater Richardus Maria Ordinis Fratrum Prædicatorum Conventûs Rothomagen. suâ sponte, non coactus recognovit & confessus fuit, quòd in Capitulo de Lugduno fuit ordinatum, quòd quilibet Magister in Theologia solveret viginti solidos Turonen. & quilibet Conventualis Ordinis decem solidos, & quòd in summa Conventus Rothomagen. contribuit viginti quinque francos per capita singulorum fratrum dicti Conventûs levatos; & regulariter anno quolibet Conventus Rothomagen. non solvebat nisi unum francum. Et ita retulit Conventui Rothomagen. frater Nicolaus Guallen, quòd in Capitulo Generali in Provincia Tolosana, in quodam Conventu, cujus nomen ignorat, fuerunt electi decem Magistri in Theologia de dicto Ordine fratrum Prædicatorum, quorum unus vocabatur Magister Xantius, & erat Tolosanus, Magister Joannes Granduet de Podio, Magister Petrus Butron, unicus Anglicus pœnitentiarius D. N. Papæ (& fuit ille, qui dixit, quòd aliquæ propositiones fratris Joannis de Montesono erant subtiles) Magister Joannes Thomæ, (de alijs non recolit) qui debebant accedere ad curiam Romanam pro sustinenda doctrina Sancti Thomæ contra Universitatem Parisiensem; & dicebatur, quòd de propositionibus illis de Montesono erant aliquæ, quæ erant de doctrina Sancti Thomæ; & fuerunt missi dicti decem Magistri ex parte totius Ordinis: & quòd ibi fuit positum in deliberatione, quòd fieret contributio per modum subscriptum; & postmodùm in Capitulo Provinciali celebrato apud Fontenay in Pictavia, in Diœcesi Maliacen. dictus frater Nicolaus Guallen accessit cum Gre-*

noville, tunc Priore Conventûs Rothomagen. & ibi positum fuit ad executionem, quòd fieret dicta contributio per modum superiùs designatum. Et hoc retulerunt dicti Guallen, & Grenoville, & Lector, quòd solverent contributionem, & expressit eis, quæ erant gesta per modum suprà scriptum. Item dixit, quòd fuit ordinatum in Capitulo Generali prædicto apud Tolosam, quòd in magna Missa in choro post Pater noster, *diceretur Psalmus*, Deus in adjutorium, *totus completus, & Oratio*, Prætende, *& finitâ Missâ diceretur Antiphona*, Sub tuum præsidium, *altâ voce, & Oratio*, Protege nos, *quam dicebat sacerdos adhuc re vestitus coram altari, & post completorium soliti sunt dicere*: Salve Regina Mater, Concede nos. *Et in dicto Capitulo apud Tolosam fuerunt inchoatæ, & mandatæ observari medio tempore, & Octavæ Angelorum, & Festum Sanctificationis Beatæ* MARIÆ *Virginis in crastino Sancti Mathiæ, & translationis Sancti Petri. De super quibus præmissis venerabilis vir Magister Robertus de Liveto, promotor in hac materia petijt, à nobis Notarijs publicis subscriptis sibi fieri publicum instrumentum, seu publica instrumenta. Factaq; fuerunt hæc Rothomagi in Camera Magistri operis fabricæ Ecclesiæ Rothomagen. sub anno, indictione, Mense, die & Pontificatu prædictis. Præsentibus ad hoc venerabilibus viris Magist. Ioanne Pravâ puntiferâ, Thomâ de Wistuti, & Edisembardo Lechemarier, advocatis curiæ Rothomagen. & Domino Ioanne de Valle presbytero, cum pluribus alijs testibus ad præmissa vocatis specialiter, & rogatis* ✠ *G. Gualteri, &c.*

Ex hoc instrumento, non ab Universitate Parisiensi, sed à judice Apostolico misso ad eamdem Academiam Parisiensem, duo mirabilia colliguntur. Primum: Totam Religionem in capite, & in membris, ut defenderet fratrem dimicantem pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ, & contra Immaculatam Virginis Conceptionem, factam fuisse sub pecuniario tributo, quòd numquàm aliàs fortè visum est in tota Ecclesia. Secundum, & adeò mirabilius: quòd, cùm tunc temporis jam Conceptionis Festum, sub hoc titulo celebraretur die octavâ Decembris, non solùm ab Ecclesia Romana, & alijs particularibus; sed etiam à tota Religione Prædicatorum, ut constat ex duobus Breviarijs manu-scriptis existentibus in Bibliotheca Regia Scoriali; & ex alijs duobus Breviarijs, & totidem Missalibus existentibus in Conventu Annunciatæ Ordinis Prædicatorum in via Sancti Honorati Parisien. Congregationis Sancti Ludovici; propter hanc controversiam cœperint mutare titulum; & hinc etiam reclamare illam Festivitatem non esse celebrandam sub voce *Conceptionis*, sed *Sanctificationis*, nec die octavâ Decembris, ut celebrabatur ab Ecclesia, sed post octoginta dies, quando secundùm communem opinionem Philosophorum corpus fœminæ animatur in utero. Volebat itaque Prædicatorum Religio in Capitulo Generali congregata, per decretum, & constitutionem uni-

universalem favêre suæ opinioni, & doctrinæ, mutando Festivitatis nomen, & diem contra statutum per sacrosanctam Romanam Ecclesiam, & consuetudinem omnium aliarum Ecclesiarum, dicendo: *Et Festum Sanctificationis Beatæ* MARIÆ *Virginis in crastino Sancti Mathiæ.* Et sic calculabat rectissimè suam computationem. Nam à die octava Decembris inclusivè usque ad finem mensis, sunt viginti quatuor dies, & triginta cum uno Januarij, & viginti quinque Februarij, qui omnes simul sumpti faciunt octoginta dies completos & legitimos. Ergò celebretur, dicebant, Festum Sanctificationis Beatæ Virginis post octoginta dies; corrigatur Ecclesia, ut nostra prævaleat opinio, & doctrina; sed ut non sit aliqua æquivocatio in anno Bissextili, non dicatur celebretur die vigesimâ quintâ Februarij, sed in crastino Sancti Mathiæ. Statutum per hujusmodi decretum voluit posteà confirmare P. Gyrandus Renerius, quando in suo libro de Conceptione folio 45. columnâ 1. dixit: *Quibus addo, quòd supposito, quòd Festum Conceptionis ejus celebrandum esset, non tamen illâ die, quâ celebratur; quia illâ die solùm fuit facta commixtio seminum per concupiscentiam libidinosam. Quod patet: quia ab illa die usque ad Nativitatem ejus sunt novem menses, de qua commixtione nullo modo est Festum faciendum, sed solùm de ejus Sanctificatione; quæ, ut piè creditur, fuit facta eâdem die, quâ fuit anima corpori jam organizato infusa, scilicet, per octoginta dies post commixtionem seminum, quâ die mulieri anima infunditur, & in eo masculo quadragesimo die, vel secundùm aliquos, quadragesimo sexto die, ut habetur in Legenda de ejus Purificatione. Quarè si illud Festum esset celebrandum, deberet celebrari in crastinum Festivitatis Sancti Mathiæ Apostoli; & teneo, quòd finalitèr Ecclesia determinabit, quòd illâ die fiat Festum.* Prima instantia Renerij erat, quòd Festivitas Conceptionis nullo modo esset celebranda; sed supposito, quòd vellent ipsam festivare, hoc non deberet fieri die octavâ Decembris, ut statuerat Ecclesia; sed post octoginta dies in crastinum Sancti Mathiæ Apostoli, ut statutum, & ordinatum fuerat à Religione Prædicatorum in suo Capitulo Generali: *Et teneo*, inquit, *quòd finalitèr Ecclesia determinabit, quòd illâ die fiat Festum*; ut saltem finalitèr Ecclesia non erret, sed corrigat se sequendo determinationem factam ab Ordine Prædicatorum. Sed ut nos non erremus in aliquo verbo, redîmus ad nostram controversiam inter Universitatem, & Montesonum.

Istius causâ factâ communi propter hæc & alia, de quibus suo tempore latiùs dicetur; cùm pervenisset Montesonus ad curiam Romanam, egit ibi ex professo iterum de defensione suarum propositionum. Sed Universitas misit etiam ex parte sua quatuor Magistros Avenionem, scilicet Petrum de Alliaco, qui post varias Sedes Episcopales, factus fuit

po-

posteà S. R. E. Cardinalis; Ægidium de Campis, Joannem de Nova-villa Ordinis Sancti Bernardi, & Petrum Alla-in villa Ordinis Sancti Benedicti; unum in sacra pagina Magistrum, & alterum Doctorem in jure Canonico. Et isti omnes sub nomine Petri de Alliaco ediderunt duos tractatus contra Joannem de Montesono; unum ad Summum Pontificem, & alterum ad sacrum Consistorium Cardinalium, sub hoc titulo: *Propositio facta coram Papâ pro parte Universitatis studij Parisiensis, pro causa Fidei adversùs Magistrum Ioannem de Montesono Ordinis Prædicatorum*; & incipit: *Pater sancte, in nomine tuo serva eos, quos dedisti mihi: scriptum est. Ioan.* 17. *&c.* Et secundum sub hoc titulo: *Oratio adversùs Ioannem de Montesono.* Et in alio originali sic dicitur: *Propositio facta in Consistorio per eumdem contra Magistrum Ioannem de Montesono*; & incipit: *Veritatem meditabitur cor meum, & labia mea detestabuntur impium: scriptum est. Proverbiorum* 8. *&c.* Invêni tractatus istos Parisijs apud Doctorem D. Joannem Launnoium, ex Collegio Navarræ: & Cantabrigiæ in Anglia, in Collegio Emanuelis volumine 1. & in Belgio in Bibliotheca Abbatiæ Parcensis, Ordinis Pręmonstratensis, in libro, cujus titulus est: *Vigintiloquium Petri de Alliaco, &c.* Et in hac secunda controversia habita Avenione, præsentavit Montesonus secundam approbationem doctrinæ Sancti Thomæ, sub nomine Urbani Papæ V. ut statim videbimus.

Universitas Parisiensis, ut rationem redderet Summo Pontifici, & Consistorio Cardinalium; edidit tractatum specialem de hac materia, ut in primo Nodo diximus, & in Universitatis approbatione 5. iterum videbimus. Et in ipso, folio 8. à tergo, inquit Universitas: *Sed huic articulo opponuntur tria, quæ proponit dictus frater in supplicatione suâ, seu querelâ Domino Papæ expositâ, in quâ ferè tot sunt mendacia, quot sunt verba. Primum est: quia aliquæ conclusionum suarum trahuntur ex doctrina Beati Thomę, quas Facultas Theologiæ aliàs expressè condemnavit, & Dominus Stephanus Episcopus Parisiensis per suas litteras approbavit. Secundum est: quòd Dominus Urbanus Papa V. per ejus Bullam Universitati studij Tolosani scripsit, & voluit ejusdem Sancti doctrinam tamquam benè dictam, & Catholicam sequi, & tenêri à Christicolis, & studiosis, & eam pro viribus ampliari. Tertium est: quòd solius Sedis Apostolicæ est declarare, damnare, & approbare. Unde posteà concludit, quòd dictus D. Episcopus apponens falcem in messem Summi Pontificis, dictas conclusiones pronuntiavit, & declaravit falsas, hæreticas, & erroneas. Et causam ibidem subdit: quia ista, quæ tangunt Fidem, sunt de majoribus Ecclesiæ causis, & quæ ad solum Summum Pontificem pro examinatione, & decisione deferri debent. Ex quibus sequi videtur, quòd nec Episcopus, nec Facultas prædicta conclusiones præmissas potuerunt judicialitèr damnare, nec earum dogmatizationem, aut publicationem, vel*

defenſionem ſententialiter cohibêre. Ad iſta autem faciliter reſpondetur, &c. Et proſequitur Univerſitas reſpondendo latiſſimè ad iſta tria propoſita à Monteſono in ſua ſupplicatione, ſeu magnâ querelâ expoſitâ D. Papæ, in qua tot erant mendacia, quot verba, ut dixit Univerſitas Pariſienſis.

Ex prædictis aliqua colliguntur: & primum eſt, Joannem de Monteſono, poſt ſuam reſumptam veſpertinam, & poſt reſcriptum oblatum Pariſijs judicibus ſuæ cauſæ, in quibus duobus tractatibus latiſſimè defendebat ſuas propoſitiones, edidiſſe in Romana Curia alterum tertium, etiam latiſſimum, ut ſuo loco videbitur. Unde conſtat, quòd ſine ullo fundamento dixerit, ſeu ſcripſerit ille Notitioſus Magiſter Complutenſis, Monteſonum nullum edidiſſe tractatum. Sed quid mirum? Si in omnibus ſuis dictis proceſſit ſine notitia, quidni in titulo ſui abortivi tractatûs? Secundum eſt, quòd adhuc ipſemet Monteſonus loquendo cum Summo Pontifice, & Conſiſtorio Cardinalium confeſſus ſit, & non negaverit Facultatem Theologiæ aliàs expreſsè condemnaſſe aliquos articulos extractos ex doctrina Beati Thomæ: quod etiam negavit ille Notitioſus, qui ſuprà. Sed ſi non convincuntur ipſe & alij ex dictis in antecedenti approbatione Stephani; in alio libello ſtatim producentur in lucem illa, quæ ibi ex induſtria prætermiſimus. Tertium, & principale eſt, quòd Pariſijs ſolùm invenerit Monteſonus, & alij ſui defenſores approbationem Stephani Epiſcopi, & jam Avenione addiderint alteram, ſcilicet D. Papæ Urbani V. Quartum, quòd ex verbis allegatis à Monteſono in hac querela, ſeu ſupplicatione ad Summum Pontificem, totaliter deſtruxerit, ac ſolo æquaverit id ipſum, quod ædificare intendebat: quia ſi ſolius Sedis Apoſtolicæ eſt declarare, damnare, & approbare; & Epiſcopus Pariſienſis condemnando illas propoſitiones ut falſas, hæreticas, & erroneas appoſuit falcem in meſſem Summi Pontificis; quomodò ipſemet Pariſijs, ut viſum eſt in antecedentibus, pro unica ratione, ac totali defenſione ſuarum propoſitionum, præſentavit litteras Stephani de Borreto Pariſienſis Epiſcopi? Si enim Epiſcopus etiam Pariſienſis, tum temporis Petrus de Orgemont, quartus Cancellarius, & Dux Turonenſium, non habebat facultatem damnandi judicialitèr quatuordecim illas concluſiones, nec impediendi dogmatizationem, publicationem, vel defenſionem illarum, ut allegabat Monteſonus coram Summo Pontifice; quomodò Stephanus de Borreto habuit facultatem approbandi omnia opera Sancti Thomæ? Aut quomodò nunc temporis omnes ſcriptores Ordinis Prædicatorum allêgant approbationem iſtam Stephani cum verbis, & ponderationibus ſupra-poſitis, pro approbatione doctrinæ ſui Angelici Doctoris? Quis, qualis & quantus hinc

hinc conficiatur Nodus, judicet benevolus Lector.

Si autem Montesonus præsentaverit Summo Pontifici, & Consistorio Cardinalium integram BullamUrbani V. ut adducitur à P. Abrahamo Bzovio ad annum 1370. cujus principium in ipso est: *Laudabilis Deus in Sanctis suis, &c.* sed sine dato; vel ut adducitur ab Anonymo Dominicano, in suo tractatu de Conceptione, tertiâ viâ secundæ partis, rat. 11. pag. 113. quæ incipit: *Sanè cùm sacrum, & venerabile corpus, &c.* à quibus posteà Gravina in prologo Præscriptionum cap. 6. Castillo, lib. 3. tomo 2. capite 38. folio 151. Joannes Flaminius, Paulus Nazarius, & omnes alij, qui agunt de doctrina Sancti Thomæ, mihi incognitum est; quia tractatus ipsos Joannis de Montesono invenire haud potui. Hoc autem unum scio, quòd Universitas Parisiensis tribus in locis, ubi agit de approbatione ista, tantummodò adducat ultimam clausulam, scilicet, illam: *Ejusdem Sancti doctrinam tamquam benè dictam, & Catholicam sequi & tenêri à Christicolis, & studiosis eam pro viribus ampliari*; à qua faciliter Universitas se expedit dicens in suo tractatu, circa principium: *Ad secundum respondetur, quòd ex prædicta Bulla D. Vrbani; vel præallegatâ litterâ D. Stephani Episcopi, aut aliquâ quâcumque litterâ authenticâ, non potest sufficienter concludi, quòd Sancti Thomæ doctrina sit in omnibus approbata, sicut clarè ostenditur in tertio capitulo hujus tractatûs. Et ad hoc adjciunt aliqui talem rationem: Quia illa doctrina non potest sic esse in omnibus approbata, quæ multa continet in Fide erronea; sed (ut dicunt) prædicta Sancti Thomæ doctrina, non solùm in materia de absoluta necessitate creaturæ (de qua, præsentis controversiæ inferiùs in tribus ultimis conclusionibus tertij capituli, specialiter tractabitur) sed etiam in pluribus alijs multa continet in Fide erronea, quod declarant tam in prima parte Summæ, &c.* Et adducit quatuor articulos, seu opiniones Sancti Thomæ, quæ expressè, & clarè videntur esse errores in Fide, & concludit sic: *Vnde ex his omnibus inferunt, quòd prædicta approbatio Vrbani V. non est hujus doctrinæ approbatio universalis, tamquam doctrina utilis, & in multis probabilis, sicut doctrina Papæ magistraliter dicta solam habet auctoritatem magistralem, sicut D. Innocentius IV. de suo Apparatu testatus est. Sed de hac materia copiosiùs infrà dicetur in tribus primis conclusionibus tertij Capituli, & ideò breviùs pertransimus, &c.* Hâc brevi solutione respondet Universitas ad epistolam, seu approbationem Urbani, quia (ut suprà diximus ex eademmet Universitate) ipsa non viderat litteras istas, post enim fugam Montesoni apparuerunt Avenione: ideò addidit illam clausulam universalem: *Aut aliâ quâcumque litterâ authenticâ*; supponendo, quòd indies poterant exhiberi hujusmodi litteræ, & approbationes incognitæ, ut posteà contigit; & quòd, si non essent authenticæ nihil probarent. Sed nos, quia ex professo agimus de hac materia,

teria, duximus à radice, & primo fundamento eam esse expendendam.

Certum est enim, quòd Joannes de Montesono non proposuerit conclusiones suas contra Immaculatam Virginis Conceptionem inconsultè, & tamquam persona particularis; sed mandato, voce, & nomine totius suæ Religionis. Do verba ejusdem Universitatis Parisiensis, loquendo contra eumdem Montesonum, propositione 10. quæ talis erat: *Non omnem hominem præter Christum contraxisse ab Adam peccatum originale, est expresse contra Fidem*; ubi sic dicunt: *Ad ejus pertinaciam etiam clarissimè convincendam, facit illa superba protestatio, quam fecit in præsentia totius Theologiæ Facultatis: ubi cùm per ejusdem Facultatis Decanum charitativè moneretur, ut de malè dictis seipsum sine coactione juridica corrigeret, respondit: quòd omnia, quæ in quæstione de Resumpta dogmatizaverat, ubique etiam ad mortem defenderet, & publicè sustineret. In scholis etiam multùm arroganter dixerat, quòd prædictam, & alias sequentes propositiones, sicut & quasdam alias præcedentes, ex injuncto Majorum suorum dicebat, nec eas sine magno, & maturo consilio publicabat; dans omnibus intelligere, quòd ex parte Ordinis hæc omnia procedebant. Vnde si hæc falsa sunt, Ordo ipse contra eum debet procedere, nec procedentes contra eum deberet quomodolibet impedire. Nunc autem cùm res aliter se habeat, quid inde conjecturari potest habentibus rectum judicium rationis? &c.* Cùm autem prædicta propositio, & aliæ sequentes, quas ex injuncto Majorum suorum magno, & maturo consilio Montesonus dicebat, & publicabat, essent contra Immaculatam Virginis Conceptionem, ut Nodo principali V. latè videbitur; constat sine ulla conjectura, quòd controversia ista à suo principio non fuerit particularis Montesoni, sed totius Religionis in communi. Item in libro Decretorum Universitatis, folio 17. in condemnatione propositionum prædicti Joannis de Montesono, sic dicitur. *His omnibus accedit, quòd non sine magna admiratione nuper audivimus; Majores nempè Ordinis Sancti Dominici (an totus Ordo? Nondum scimus) adjuncti sint huic propriæ matris Veritatisq; contemptori, sub hac tamen protestatione (ne quid de auditis omittamus) quòd non nisi propositiones veras, aut quæ Beati Thomæ doctrinam tangere possunt, prosequi intendunt, &c.* Ex quibus patet totam Religionem Prædicatorum in communi, vel pro majori parte, simul concurrisse ad defensionem doctrinæ Sancti Thomæ, & opinionis suæ contra Immaculatam Virginis Conceptionem. Nihil enim aliud est in ipsorum voto, corde ac labijs à controversiæ principio, nisi suæ opinionis exaltationem diffundere postponendo omnia alia, Dei gloriam, ejusdem Matris honorem, Sanctorum Patrum Doctrinam, ac eorumdem conculcationem.

Propter hanc causam etiam Vniversitas Parisiensis exclusit à suo consortio, honoribus, & ingressu Facultatis

tatis totam Religionem Prædicatorum in communi, & particulari; & sic remansit exclusa ab anno 1389. usque ad annum 1403. quo iterùm fuit recepta; ut constat ex instrumento authentico existente in archivo Vniversitatis, folio 63. & originalitèr in charta expansa pellicea, ex qua transcripsi sequentia verba: *Super declaratione quarumdam propositionum dictarum à Magistro Ioanne de Montesono, Magistro in Theologia Ordinis Fratrum Prædicatorum, definierunt & determinarunt, quantùm in eis est, propositiones ipsius inferiùs annotatas forè publicè denuntiandas in Scholis, & Sermonibus sub forma inferiùs contenta, &c.* Et post pauca: *Nunc verò, quia placuit Christianissimo Regi nostro, & Patri serenissimo, gratiosè scribere nobis suæ filiæ humili, & devotæ per litteras pace plenas, & fide; quatenùs Fratres prædictos ad nostrum gremium ingredi, humiliter supplicari, reciperemus ad nos, & ad actus scholasticos solitos: sub tali tamen adnectione, quòd condemnatio prænominata quatuordecim propositionum, inviolata ab eis servaretur; nullusq; fratrum, aut alius dogmatizaret, aut legeret, aut prædicaret oppositum, &c.* Et post aliqua: *Scripserunt prætereà illustrissimi, & potentissimi Principes Domini Burgundiæ, & Borbonij, & suos miserunt Legatos. Nos attendentes ista omnia, & rememorantes, quanto zelo Dominus noster Papa Benedictus, cui tenemur obnixè, olim dùm esset in minoribus constitutus, & Legatus in Francia, ad hanc unionem anhelabat, & similitèr plurimi ex Dominis Principibus: considerantes prætereà humilem supplicationem dictorum Fratrum Prædicatorum, specialitèr ad hoc deputatorum, & sub instrumento publico fundatorum pro Provincia Franciæ, coram Deputatis nostris, & nobis comparentium, qui pluriès super suâ reconciliatione cum omni signo humilitatis orarunt, & appunctamentum præfatum tenère inviolabiliter polliciti sunt. Attendentes denique pium maternæ charitatis fœdus erga filios, & professionis nostræ memores, quæ concordiam & misericordiam prædicare non cessat; & quia speciosior est forma totius ex sui plena compâge membrorum, virtus quoque unita fortior est seipsâ dispersâ. Habentes postremò præ oculis Doctores præexcellentissimos ejusdem Ordinis, qui & Ecclesiam universam, & nostram Vniversitatem de fructu operum suorum illustrarunt, & illustrabunt Deo propitio: decernimus concordi deliberatione prædictos Fratres ad nostrum consortium, de nostra speciali gratia, recipere & reintegrare, sicut olim fuerant, priusquàm lites istæ moverentur; & de facto recipimus & reintegramus. Hoc tamen observato, ut sicut Fratres prædicti ex parte Provinciæ Franciæ promiserunt, & adhuc promittunt pro se, & suâ Provinciâ totâ tenère ordinationem Regis superiùs expressam; ita procurabunt sanâ Fide pro posse illam facere observari apud omnes alios Fratres de sua Religione; renunciantes expressè quibuscumque appellationibus per eos, aut aliàs per Conventum Parisiensem factis. Et in speciali, quòd nullus frater recipiatur amodò ad gradus scholasticos Parisijs, qui non priùs hanc ordinationem tenère*

nēre juraverit in manibus Facultatis Theologiæ, vel Deputatorum, &c. Datum & actum in Congregatione nostrâ Generali apud Sanctum Maturinum Parisijs celebratâ, anno Domini 1403. *die* 21. *mensis Augusti.* Hanc tragædiam excitarunt in ſacra Prædicatorum Religione, illæ duæ aſſertiones Monteſoni: Virgo MARIA fuit concepta in peccato originali; & hoc eſt de Fide, &c. & doctrina Sancti Thomæ eſt approbata per Eccleſiam, &c.

Litteræ iſtæ reconciliatoriæ duas clauſulas habent notatione dignas: prima eſt illa: *Sub tali tamen adnectione, quòd condemnatio prænominata quatuordecim propoſitionum, inviolata ab eis ſervaretur, nullusq́; Fratrum, aut alius dogmatizaret, aut legeret, aut prædicaret oppoſitum.* Cùm autem condemnatio præcipua, ac principalis fuiſſet illarum quinque propoſitionum tangentium myſterium Immaculatæ Conceptionis, ut in Nodo V. principali videbimus: propter hanc ſponſionem fuerunt, & ſunt Fratres Prædicatores obligati, ut nullo modo contra ipſas dogmatizarent, legerent, aut prædicarent; & hoc non quomodocumq́ue, ſed ſub juramento, & voto expreſſo, ut continetur in ſecunda clauſula. *Et in ſpeciali, quòd nullus Frater recipiatur amodò ad gradus ſcholaſticos Parisijs, qui non priùs hanc ordinationem tenēre juraverit in manibus Facultatis Theologiæ, vel Deputatorum.* Conſtitutio hæc Univerſitatis duo in ſpeciali continebat, ad quę ſub jure-jurando ante ſuam receptionem ad Sorbonicas functiones ſe obligarunt Patres Prædicatores, ſcilicet, depoſitionem ſuæ opinionis circa Virginis Conceptionem, & approbationem doctrinæ Sancti Thomæ: quia propter iſta duo fuerat ipſorum lis, & controverſia, atque expulſio à Scholis. Sed quomodò deinceps cuſtodierint, quod ſub nomine totius ſuæ Religionis, & ſub jure-jurando promiſerunt circa prædictos duos articulos de ſententia, & doctrina, omnes, qui poſteà ſcripſerunt contra Conceptionem, & dixerunt doctrinam Sancti Thomæ fuiſſe approbatam à Stephano & Vrbano, teſtes ſunt. At fortè dicent, illos, qui ſcripſerunt circa iſta non eſſe Doctores Pariſienſes, & ſic non teneri ad juramenti obſervantiam. Aliquale effugium; ſed Gyrandus Renerius non erat ipſe Doctor Pariſienſis? Producamus interim aliud memorabile exemplum. Poſt iſtud Decretum Vniverſitatis factum anno 1403. & poſt conſtitutionem Gregorij XV. promulgatam anno 1622. quâ præcipit relegare à Breviarijs, & Miſſalibus Ordinis Prædicatorum vocem *Sanctificationis* ſub pœna excommunicationis, &c. & anno 1647. juſſu Reverendiſſimi Patris Thomæ Turci Ordinis Prædicatorum Generalis Magiſtri, fuit impreſſum Pariſijs apud Claudium le Beau, viâ Jacobeâ, ſub ſigno boni Paſtoris, Breviarium ejuſdem Ordinis; in quo pag. 798. extat hæc Rubrica: *In Conceptione Beatæ* MA-

MARIÆ *Virginis totum duplex. Omnia præter lectiones infra-scriptas de officio Nativitatis ipsius assumantur, mutato Nativitatis vocabulo in Sanctificationis.* Nónne vides ex ista Rubrica, qualiter post viginti quinque annos ab expeditione Decreti Pontificij adhuc vigeat, vivat, & protegatur vox *Sanctificationis* in Religione Prædicatorum? Juxta illud ab eodem Reverendiss. Patre Turco in suo tractatu de Conceptione, folio 22. promissum, de quo latiùs suprà, ubi sic inquit: *Superatis voraginibus emergens, in Dominicanam familiam se recepit, ubi securè conquiescit, omnes ridet, & contemnit, &c.* Et quod verbis dixerat, factis demonstravit imprimendo Breviarium illo anno cum titulo *Sanctificationis.* Sed de hoc aliàs, quia in isto libello non tractamus de opinione Sanctificationis, sed de approbatione doctrinæ Sancti Thomæ.

Non obstante defensione illorum decem Magistrorum, & totius Religionis Prædicatorum, Joannes de Montesono noctu aufûgit à curia Avenionensi, ita ut numquam ampliùs comparuerit: quapropter per sententiam diffinitivam à Cardinalibus, delegatis à Summo Pontifice, fuit excommunicatus, ut constat ex instrumento authentico existente in archivo Universitatis Paris. cujus titulus est: *Sententia excommunicationis lata Avenione contra fratrem Ioannem de Montesono anno 1389. die 27. Ianuarij, & fulminata Parisijs die 17. Martij.* Litteræ autem incipiunt sic: *Vniversis præsentes litteras inspecturis, seu præsens publicum instrumentum visuris & audituris, Officialis Parisien. salutem in Domino. Notum facimus nos die datâ præsentium vidisse, tenuisse, & palpasse, & de verbo ad verbum legi, & publicavi ad instantiam Rectoris, & Vniversitas Parisien. &c. litteras tenoris sequentis: Miseratione Divinâ Guido Episcopus Prænestensis, Leonardus tituli Sancti Sixti, & Æmelius tituli Sancti Eusebij Presbyteri Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, judices, Commissarij per Sanctissimum in Christo Patrem & D.N. Clementem Divinâ providentiâ Papam VII causæ, vel causis, ac partibus infra-scriptis specialiter deputati: universis & singulis, &c.* Et proposito exordio cum relatione satis longâ, de causa & lite Joannis de Montesono, prosequitur sic: *Dùm orta quæstionis materia inter discretum virum Procuratorem Facultatis sacræ Theologiæ Vniversitatis Parisien. ex parte una, & Magistrum Ioannem de Montesono in sacra Theologia Magistrum Ordinis fratrum Prædicatorum Valentinen. Diœcesis in Catalonia oriundum, &c.* Et enarrat litem ipsius habitam cum Facultate Pariensi, & commissionem causæ eis à Summo Pontifice elargîtam; citationes, & omnia alia acta judicialia interlocutoria. Refert etiam fugam factam à fratre Joanne de Montesono à curia Romana contra præceptum illi à Summo Pontifice impositum, scilicet, ne à curia discederet usque ad ultimam terminationem litis; & quomodò, hoc non obstante præcepto Aposto-

ſtolico, diſceſcerat; nec vocatus per edicta publica peremptoriaque tempora comparuerat; & ſic ùt contumax fuerat excommunicatus per ſequentia verba: *Tenore præſentium requirimus, & monemus communitèr & diviſim, vobiſq; & cuilibet veſtrûm, canonicâ monitione præmiſſâ, ferimus in his ſcriptis, niſi feceritis, quod mandamus, ſtrictè præcipiendo, quatenùs & quilibet veſtrum, infrà ſex dierum ſpatium immediatè ſequentium, (quorum duos pro primo, duos pro ſecundo, & reliquos duos dies pro tertio, & peremptorio termino, ac monitione canonicâ, vobis univerſis, & ſingulis aſſignamus) poſtquàm fueritis requiſiti, ſeu aliquis veſtrûm fuerit requiſitus, prænominatum fratrem Ioannem de Monteſono principalitèr excommunicatum, aggravatum in veſtris Eccleſijs & Monaſterijs, ſingulis diebus Dominicis, & feſtivis feriatis & non feriatis, pulſatis campanis, & candelis accenſis, ac demùm extinctis, publicè nuntietis, ſeu nuntiare mandetis rectiùs à veſtris ſubditis evitari, &c. Datum Avenione die Mercurij 27. Menſis Ianuarij, indictione duodecimâ, anno à nativitate Domini* 1389. *Pontificatûs D. N. Papæ Clementis VII. anno* 11. ✠ *ſignatus. Cardoniæ cum ſingrapha.* Hæc fuit ultima expeditio habita in curia Romana circa cauſam Joannis de Monteſono; ſed non propttereà quievit, quin potiùs de novo exarſit.

Pro quo ſupponendum eſt: quòd tempore hujus controverſiæ inter Univerſitatem, & Monteſonum, magnum ſurrexerat ſchiſma in Eccleſia Dei: ex una parte extabat Romæ Urbanus VI. electus in Summum Pontificem eodem anno controverſiæ; & ex altera parte Clemens VII. Avenione habitus ut ſchiſmaticus, & Antipapa. Joannes de Monteſono ſecutus fuerat partes hujus Clementis, quem defendebat pro poſſe: ideò à ſententia Univerſitatis appellaverat ad Clementem Avenionem, & non ad verum Pontificem Romanum Vrbanum. Cùm autem tres Cardinales à Clemente delegati ipſum premerent intra terminos juridicos ad reddendam rationem de illis per ipſum allegatis in reſcriptis, & defenſorijs; nullum aliud inveniens refugium, appellavit ad fugam; & cernens conſequenter acrem excommunicationem contra ipſum promulgatam, convertit calamum contra Clementem, & edidit adverſus illum non unum, ſed duos tractatus; de quibus latè loquitur Odoricus Raynaudus ad annum 1389. tomo 17. num. 15. & ad annum 1391. & tractatus iſti extant in Bibliotheca D. D. Cardinalis Barberini num. 1304. & in Bibliotheca D. D. Caroli de Montchalt cod. 223. de quibus etiam agit R. P. Philippus Labbé in ſua Bibliotheca manu-ſcriptorum, pag. 203. & in uno illorum inquit Monteſonus in quadam objectione: *Sed omnes prædicti Domini concorditèr dicunt D. Urbanum non eſſe Papam; & dictum, qui ſe Clementem nominat, eſſe Papam: igitur hoc videtur eſſe credendum à populo Chriſtiano. Et hæc ratio aliàs fecit me præcipitare in errorem*

præ-

prædictum : ad quam respondeo sic, &c. Nota ista ultima verba : *hæc ratio*, scilicet, communis acclamationis, & sequela Clementis, *fecit me præcipitare in errorem prædictum*. Cognovit Montesonus suum præcipitatum errorem circa electionem Clementis, propter sententiam diffinitivam contra ipsum latam : omnia enim sua præcipitato animo, & calamo egit; sed an cognoverit suum præcipitatum errorem circa censuram piæ sententiæ de Immaculata Conceptione Dei Matris MARIÆ? Deus solus scit: quia de hoc nihil hucusque invenire potui, nisi quòd Cantabrigiæ in Anglia inter manu-scripta Collegij Emanuelis, volumine 1. num. 7. extet quoddam rescriptum, sub hoc titulo : *Renovatio facta per quemdam F. Prædicarem de quæstionibus in vesperijs suis*. Hunc autem Fratrem fuisse Joannem de Montesono non potest verti in dubium : quid autem contineatur in hac renovatione, mihi incognitum est, quia ipsam non potui videre : notitia tamen illius extat in Ecloga Oxonio-Cantabrigensi Thomæ James, fol. 136.

Suppositis pro veris principijs, & subsistentibus, quæ hucusque à nobis relata sunt, ex actis & dictis Joannis de Montesono, ingrediamur nostrum scopum principalem; scilicet, ad inquirendam veritatem de approbatione doctrinæ Sancti Thomæ factâ ab Vrbano Summo Pontifice, allegatâ Avenione in Consistorio Cardinalium; à qua, ut existimo, ortum habuit fuga Montesoni; & de qua scriptores Ord. Pærdicatorum tot tantaque mirabilia decantant & dicunt. In quorum testimonijs & auctoritatibus collatis inter se, non invenio nisi incongruentias, contradictiones, & absurditates magnas, ut infrà ex ipsorummet verbis constabit, & dictum fuit in SOLE VERITATIS, ubi loquendo de hac Vrbani Bulla sic dixi : *At quid dicemus de litteris Vrbani, quæ majorem videntur claudere difficultatem? &c. Nec ipsi scriptores Dominicani antiqui de prædictis litteris memoriam faciunt: nam Sanctus Antoninus parte tertiâ historiæ titulo 21. cap. 10. folio 374. loquendo de Vrbano V. sic dicit : Mandavit autem ipsum corpus deferri Tolosam, scribens studio Tolosano Sancti extollens gloriam, & approbans Apostolicâ auctoritate doctrinam. Ex quibus constat ipsum locutum fuisse ex relatione : quia, si vidisset Bullam, nullibi reperiret approbationem, sed recommendationem.* Nescio tamen quid immodestum, & falsum, quid confictum, & à pura imaginatione procedens, quid hallucinationis, aut quid denique tam stupendum extet in his verbis, quod neque Religiosus, nec Thomista, nec Catholicus ullus tolerare possit, ùt exclamando dicit quidam P. Dominicanus, volens defendere Joannem de Montesono in integro §. 14. ut propter illa vocet ad judicium Auctorem illius libri, ut de se reddat rationem; addens post relata in sua Notitia

titia folio 67. *Nec Sanctis Archiepiscopis referentibus parcens; nec doctrinam Christi ore probatam improbare veritus; ipsum locutum fuisse ex relatione, quia si vidisset Bullam, nullibi reperiret approbationem, sed recommendationem. Sed ex ore tuo te judico, Serve Nequam, quia si vidisti Bullam, & in ea legisti commendationem, ergò Bulla extat, & non est à nobis conficta : Si ex relatione aliorum locutus es, cur id exprobras Sanctissimo, & sapientissimo, & prudentissimo, & fidissimo Antonino? Rursus velim, ut exponas, in quo differat, quòd Pontifex maximus commendet Universitati doctrinam ut Catholicam & veridicam, & præcipiat ut eam sectentur, & eam studeant totis viribus ampliare (ut ibi dicitur) & eam doctrinam approbare? Quod si tu nescis, disce ex Magistro Ioanne à Sancto Thoma, tomo 1. in primam partem, tractatu integro de approbatione doctrinæ Divi Thomæ. Vide Arriagam duobus tomis integris. Vide Dominicum Gravinam millies contra Pozam, & alios tui similes disserentem: quia nobis ad hæc digredi non vacat.* Servus ergò ille Nequam (sic vocatus à te) coactus, renuens, & violentus, sed invictus venit ad judicium, ut reddat rationem de mna sua, id est, Bulla ista. Et licet cognoscat, quòd non sis Dominus magnus, & laudabilis nimis, sed Dominicus parvulus; & quòd sis homo austerus & durus, quia metis ubi non seminasti, & vis congregare ubi non sparsisti: priùs enim debueras dicere: ecce do tibi mnam, talentum, & Bullam authenticam Vrbani V. ut sic esses similis Evangelico Domino, & non parabolarizares sine fundamento. Hoc tamen non obstante, secundùm eamdem parabolam, sic reddit rationem Servus ille Nequam, discurrendo per singulas tuas clausulas.

Prima est illa: *Nec Sanctis Archiepiscopis referentibus parcens, &c.* Domine ego existimo, quòd Sanctus Antoninus fuerit tantùm unicus individuus homo, & adeò staturâ pusillus, ut ex Antonio, ob parvitatem corporis, fuerit dictus Antoninus diminutivè. Si ergò fuit unus Sanctus, unus Archiepiscopus, & unus referens: quare, vel quomodò repetis plures Antoninos, Sanctos Archeipiscopos referentes, quasi multos offenderim Antoninos Archiepiscopos Sanctos? in hoc enim homo durus, & austerus es: quia ex uno Antonino, Sancto Archiepiscopo referente, repetis plures Antoninos Sanctos referentes, nec hoc est meum dare tibi. Unus Antoninus retulit, sed dicere illum locutum fuisse ex relatione, nullam credo esse offensam, aut improperium. An omnia, quæ ipse Sanctus Antoninus refert in illa sua historia à principio mundi, vidit proprijs oculis, vel locutus fuit ex relatione aliorum? Cùm igitur ferè omnia locutus fuerit ex relatione, & quam-plura ex mala quidem relatione, ita ut necesse fuerit, quemdam è SOCIETATE JESU manum mittere, & multa castigare, & animadvertere in ejus historiam: igitur qui hoc non cognoscendo corripuit, homo est durus,

rus,& austerus. Item R.P. Melchior Canus Ordinis Prædicatorum, in suo doctissimo libro de locis Theologicis, libro 11. capite 6. quærens: qui sint probatæ fidei auctores; relêgat ab hac classe duos Patres suæ Religionis scriptores historiarum, Sanctum Antoninum, & Vincentium Historialem, sic dicens: *De Vincentio Belluacensi, & D. Antonio liberiùs judico; quorum uterque, non tam dedit operam, ut res veras, certasq; describeret, quam ne nihil omninò præteriret, quod scriptum in schedulis quibuslibet reperiretur, &c.* Hoc etiam dicunt multi alij Auctores. Lege Antonium Possevinum in Apparatu: vide quid dicat Antonius de Corduba in suo Quæstion. quest. 44. & Francisc. Hondeghem in sua Luce Meridiana, impressâ in Belgio eodem tempore quo SOL VERITATIS in Hispania cap. 21. §. 4. fol. 321. Ergò si fuit aliqua offensa dicere ipsum non vidisse Bullam, sed locutum fuisse ex relatione; non ex ore suo judicasti Servum illum Nequam; sed ex ore tuorum, & aliorum. Item, nullus scriptor Ordinis Prædicatorum vidit veram Bullam Urbani, ut infrà evidenter constabit: sed pro nunc Pater Raphaël de Pornasio, scribens ex professo de hac materia in Italia, & propè Florentiam, & eodem tempore, quo Sanctus Antoninus, ad finem sui tractatus de Conceptione inquit: *Scripsit præterea Romanus Pontifex litteras Apostolicas Vniversitati study Tolosani Sancti Doctoris extollens gloriam, & approbans Apostolicâ auctoritate doctrinam ejus; hujus rescripti copia nondum ad manus meas pervênit.* Hic ex relatione locutus est, & post centum annos à translatione unam saltem simplicem copiam non viderat. Quid ergò mirum quòd S. Antoninus sic etiam locutus fuisset? Vbi est unus, potuit esse alius, qui copiam non viderat, sed ex relatione loqueretur. Altera pars clausulæ: *Nec doctrinam Christi ore probatam improbare veritus*; non loquitur cum Servo Nequam: quia de approbatione doctrinæ Sancti Thomæ ab ore Christi prolata: *Benè scripsisti de me Thoma*; ad quam respiciunt Domine tua verba; neque unicum solùm extat in toto illo libro SOLE VERITATIS, ubi tantummodò agitur de approbatione Innocentij Papæ Urbani, & Stephani Episcopi: & sic quoad hanc partem non ex ore proprio, sed ex ore, & intentione tua judicasti Servum illum Nequam. Sed cùm tu Domine non sis veritus interrogare de hoc, & petas ut reddat rationem de illa; reddet libentissimè: recurre ad infra-dicenda Nodo VI. principali, & certè ijs visis non judicabis illum ex ore suo, sed ore tuorum Scriptorum, & cujusdam insignis Doctoris Parisiensis. Et fortè penitebit te tui, & interrogationis tuæ.

Secunda clausula est illa: *Sed ex ore tuo te judico, Serve Nequam: quia si vidisti Bullam, & in ea legisti recommendationem, ergò Bulla extat, & non est à nobis conficta: si ex relatione aliorum locutus es, cur*

cur id exprobras sanctissimo, & prudentissimo, & sapientissimo, & fidissimo Antonino? Servus ille Nequam numquam dixit Bullam Urbani esse à vobis confictam, sed tantummodò non constare de ejus authentica legalitate; & sic postquam proposuisset quidquid invenerat in Auctoribus de illis tribus approbationibus, concludit sic: *De his tribus litterarum generibus Stephani, Vrbani, & Innocentij, de duabus primis judicet lector juxta dicta; sed de ultimis Innocentij ego affirmo fuisse falsissimas.* Igitur hîc judicasti Servum Nequam, non ex ore suo, sed ex ore tuo, quia tu dicis fuisse à vobis confictam; & si tu dicis Domine, tu dixisti: etiam sic est, ut statim apparebit. Servus ille Nequam vidit Bullam impressam in Annalibus Patris Abrahami Bzovij: vidit etiam in Anonymo, & Petro de Vincentia, & in Compilatore opusculorum Sancti Thomæ impres. anno 1508. in Tabula aurea, & alijs de quibus infrà: & in modernioribus, citando folia in quibus extat: vidit quidquid circa illam dicunt omnes alij Auctores à te citati, ùt hîc iterum videbis; & extant in SOLE VERITATIS, folio 14. & folio 34. ubi eos legisti: ad quid ergò est illud: *Vel vidisti, vel non vidisti? &c.* Nullum de novo adducis Auctorem, nisi illos, quos legisti visos & citatos ab illo paupere, & indocto Servo Nequam: ergò homo durus & austerus es, quia tollis pro tuo libro, quod non posuisti, & metis, quod non seminasti. Servus Nequam millies vidit præcipuam Bullæ clausulam in Auctoribus tuis, quos nec vidisti, & aliquos nec videre somniasti: vidit in Gyrando Renerio in tractatu de Conceptione: vidit in Raphaële de Pornasio in tractatu etiam de Conceptione, in Anonymo, Bandello, Deza, Vincentio Dodi in Apologia pro doctrina Sancti Thomæ, paginâ 6. in PP. Nazario, Gravina, Salmanticensibus & Mich. Pio in suo tertio opere de Hominib. illust. Sancti Dominici lib. 1. ubi postquam eam adduxisset latinè, sic illam transtulit Italicè. *Et ne fù spedito da esso la Bolla ai Tolosani l' anno 1367. ove comanda al Clero, & ai Magestri, & Dottori di quella Vniversità, che debbiano seguire la dottrina di S. Thomaso, come vera, & Catholica, & che s'ingegnino con tutte le forze loro di ampliarla, & de dilatarla.* Vidit in Joan. Ruinckel de Hallis, & in illo Auctore, qui typis mandavit Lambertum de Monte, & in alijs plurimis. Sed cùm omnes discreparent in Pontifice, & anno, & multò magis in verbis; Servus ille Nequam judicavit Bullam esse dubiam, & incertam: quare quærebat videre Bullam originalem, aut copiam authenticam, vel impressam in aliquo libro legali, Bullario, aut Annalibus Odorici, &c. ut decideretur quæstio: utrùm Bulla esset vera, & legitima, aut dubia vel incerta, aut falsa, & supposita: quia ex his tribus statibus; si esset vera, taceret Servus ille Nequam, & nihil interesset, quòd Sanctus Antoninus loque-

queretur ex relatione, quia locutus fuisset ex relatione vera: si Bulla est dubia & incerta, quid intererat, quòd S. Antoninus videret ipsam? quia locutus fuisset ex Bulla incerta & dubia: si autem est falsa, & conficta, ut est, tacebit Dominus meus Dominicus. Quæstio nostra est: an hæc Bulla Urbani, quæ manebat in statu medio, ut incerta & dubia, anceps & vacillans ad utrumque extremum in SOLE VERITATIS rationibus aut demonstrationibus Dominici veri, esset constituenda in statu vero, & salvationis; vel ex dubia relatione Servi Nequam reducenda esset ad nequissimam confictionem damnationis? Dominus pro sua veritate nullum adducit testimonium; sed tantùm verba pungentia: servus Nequam statim reddet rationem evidentem & palpabilem de falsitate istius Bullæ: ex quo ergò ore judicanda erit causa ista?

Item addit Servus ille Nequam, atque Nequam etiam scholasticus, quòd non sit fidelis consequentia, sed valdè Nequam: *Bulla extat, ergò non est à nobis conficta*: nam multæ Bullæ apud nos extabant & extant, quæ tamen fuerunt, & sunt confictæ: Nam Bulla contra Raymundum Lulium extabat apud Eymericum, & erat conficta. Bulla Universitatis Parisiensis, de qua infrà, extat apud vos, & est conficta; & omnia quæ infrà proponentur extant, & tamen (ut in plurimum, & ex majori parte) sunt conficta. Denique, quæ referuntur in SOLE VERITATIS, præcipuè secundæ impressionis, extant, sed sunt conficta; & sic etiam Bulla Vrbani extat, sed conficta, ut statim demonstrabitur. Item est pessima consequentia arguere à singulari ad plurale, ab uno individuo ad totam Religionem. Vnus Nequam finxit, sed non omnes; absit: ille primus decepit, & omnes subsequentes fuerunt decepti; sed adscribere omnibus peccatum, ut tu hîc facis, est quærere Nodum in scirpo. Interrogo te (sed non dico Serve Nequam, sed frater, & conserve in Christo charissime, agendo tecum in spiritu non contradictionis, sed lenitatis & mansuetudinis) an ficta & falsa sint indivisibilia & spiritualia, ita ut ab oculis corporeis non possint videri? &c. Si illæ, quæ extant scripturæ Ovidij, Æsopi, & Apulæij, quia extant, non potuerunt esse confictæ; rarissimas notitias præstas nobis, dum ex tuo magno magisterio nequissimas fabulas & figmenta patrata à sceleratissimis hominibus, quia extant & leguntur, veras, indubitatas, ac Fide dignas esse adstruis, atque qui illas non crediderit in tuo Dominico judicio, jam ut pessimus Servus Nequam, irremissibiliter damnatus est. O fidelis judex, qui tantam ac talem nosti proferre sententiam!

Tertia clausula est illa: *Rursùs velim ut exponas in quo differat, quòd Pontifex Maximus commendet Universitati*

doctrinam ut Catholicam & veridicam, & præcipiat ut eam sectentur, & studeant totis viribus ampliare, ut ibi dicitur, & eam doctrinam approbare? Quod si tu nescis, disce, &c. Et in primis Joannes à Sancto Thoma, Arriaga, & Gravina nihil dicunt circa hoc de approbatione, & condemnatione, an distinguantur, nec ne. Ad quid ergò est ista remissio: *Quod si tu nescis, disce ex Magistro Ioanne à Sancto Thoma? &c.* Certè dura, & austera remissio, cùm in prædictis Auctoribus nec verbum extet de tali materia. Petis à me, ut exponam tibi, in quo differant Summum Pontificem commendasse doctrinam, & illam approbasse: quia tu nullam invenis distinctionem. Si ergò sunt idem approbare, & commendare: quare vocas Servum Nequam, & tot improperijs condemnas vocantem illam recommendationem: quia idem in quantum idem, &c. Sed volo tibi exponere brevitèr in quo differant, ut aliquando ex ore tuo te judices. Tu dicis esse Servum Nequam, qui illam vocavit recommendationem: quia ut esset servus fidelis deberet ipsam vocare approbationem: ergò ex ore tuo distinguuntur ista duo, sicut distinguuntur servus fidelis, & Servus Nequam: intelligis istam distinctionem? An autem commendatio, & approbatio in rei veritate sint idem, vel distinguantur inter se, quæstio est latissima alibi discutienda. Pro nunc autem solùm dicitur: quòd supremus Generalis Ordinis Prędicatorum Reverendissimus Pater Thomas Turcus in suo tractatu contra Immaculatam Conceptionem: & Pater Thomas Leonardi in sua quæstione contra eamdem, pro viribus conentur defendere sententiam Immaculatę Conceptionis esse quidem à Summis Pontificibus recommendatam, sed nullo modo approbatam: ergò approbatio, & recommendatio distinguuntur. Compone te cum illis, & alijs tui simillimis, de hac eadem re differentibus: quia nobis ad hæc digredi non vacat, ut tuis in omnibus utamur notisiosis verbis.

Quia Servus Nequam dixit, quòd Urbanus V. non approbaverit, sed recommendaverit doctrinam Sancti Thomæ, dicis illum exprobare Sanctum Antoninum, & improbare sine verecundia doctrinam Christi ore probatam, & illum durè, & austerè condemnas; sed certè hoc non fit ex ore proprio: Nam Pater Abrahamus Bzovius Ordinis Prędicatorum ipsam vocat commendationem, non approbationem, in Annalibus tomo 14. columnâ 1365. ubi adducit integram Bullam Vrbani, sub hoc titulo: *Præter hos honores Divi Thomæ decretos, alium quoque insignem Vrbanus adjunxit, cùm ejus doctrinam tamquam veridicam, & Catholicam Tholosatibus commendavit. Ita habet edictum Pontificis.* Nota verbum, *Commendavit.* Insignis ille Doctor tuus Didacus Alvarez in libro de Auxilijs, impres. Lugduni 1620. libro 1. cap. 5. fol. 82. sic incipit: *Doctrinam*

etiam Sancti Thomæ, qui fidelissimus Sancti Augustini fuit interpres, commendarunt plures Romani Pontifices: præsertim Innocentius V. &c. Observa etiam vocem, *Commendarunt*. P. Cosmas Morelles ejusdem Ordinis in impressione operum Sancti Thomæ Antverpiensi 1612. sub hoc titulo: *Commendatio doctrinæ Sancti Thomæ de Aquino, per Apostolicam Sedem, &c.* ponit hanc Bullam Vrbani V. & alias: nota illud, *Commendatio*. Aliquid amplius concessit doctrinæ Sancti Thomę Servus ille Nequam, dicendo non esse solùm commendatam simplicitèr, sed recommendatam, quasi reduplicativè: & si, quia plus concessit, ex ore suo illum judicas, & condemnas ut Servum Nequam, benè agis, quia duriùs, & austeriùs erat objurgandus, eò quòd, ut indulgeret doctrinæ Sancti Thomæ, excesserit terminos veritatis, & grammaticæ: ideò, antequàm iterùm à te vocatus, & coactus veniat ad judicium, ut reddat rationem exactissimam de talento, seu mna sibi tradita, id est, de Bulla Vrbani, non fodit illam in terram, sed potiùs pro ipsa peragravit terram; nec reposuit eam in sudario, sed in sudore, labore, & itinere negotiatus est illam inquirere, & videre oculariter: quia Servus ille Nequam ex improbo labore, longâ experientiâ, didicit, quòd scientia recondita, & notitia rerum singularum non acquiratur, nec inveniatur in otio, & quiete, ut tu dicis, & jactas de tua: & sic exeunt, ut notitiæ acquisitæ in otio, otiosæ. Sine otio ergò, atque quiete ex curia Matritensi accinxit se Servus ille Nequam, ut negotiaretur in civitate Tolosana Galliæ, ad quam fuerat directa epistola illa Vrbani V. ut ipsam quæreret, inveniret, & videret originaliter, & tibi, & alijs veridicam, & infallibilem redderet rationem: & licet hoc non fuerit assecutus, quia PP. illius Conventûs noluerunt illam ostendere timentes, ne diceretur illis illud: Domini, ecce mna vestra non est vera, sed falsa & conficta; tamen post aliquas diligentias exquisitas per interpositas personas, pervênit ad manus illius Servi Nequam quoddam transumptum authenticum à D. D. Joanne de Fout Doctore, Canonico, Archidiacono Metropolitanæ Ecclesiæ Tolosanæ, & Vicario Generali Illustrissimi, ac Reverendissimi Archiepiscopi, sigillo Archiepiscopali munitum, & à Secretario Du Tille auctorizatum, in quo constat, quòd sint duæ Bullæ Vrbani V. pro translatione corporis S. Thomę. Non ergò jam condemnabis Servum Nequam ex ore suo: quia tamquam fidelis, & non piger servus, pro una mna, id est, una Bulla, lucratus est duas. Sed etiam scio, quòd cùm sis homo durus, & austerus, non proptereà dices illi, nec tibi: *Euge serve bone & fidelis, quia in modico fuisti fidelis, &c.* Reddit ergò rationem, ut sciat unusquisque quantum negotiatus sit in Regione illa longinqua Servus Nequam, hoc modo.

Prima Bulla sic habet: *Urbanus Episcopus servus servorum Dei: ad perpetuam rei memoriam. Copiosus in misericordia Dominus, & in cunctis suis operibus gloriosus, in sufficientiæ nostræ universalis Ecclesiæ sponsæ suæ regimen piâ dignatione committens, & collo debilitatis meæ jugum imponens Apostolicæ servitutis, ad hoc solium excelsum nos conscendere voluit, ut libenter, & solerter exequamur, quæ ad Divini nominis gloriam, & honorem tendere dignoscuntur: & tamquam de supremi vertice montis nostrum ad infima reflectentes intuitum, quid singularium personarum Ecclesiasticarum commodis, earumq; statui conveniat, perspiciamus attentiùs, & qualiter inter ipsos, quorumlibet litigiorum vepribus radicitùs amputatis, dilectio sincera permaneat, & vigeat soliditas charitatis; solertiùs attendamus. Ad hoc enim vocati sumus à Domino, ad hoc nostros assiduè diffundimus cogitatus, ad hoc nostri pectoris studia desideranter exponimus: &, ut Sanctorum reliquiæ honorabilitèr collocentur, hujusmodiq; personarum Ecclesiasticarum status servetur pacificus, quietis ubertate lætetur, & dirigatur ad existentiam salutarem, solicitudines libentèr impendimus & labores. Dudum siquidem contra omnes, & singulos, qui corpus Beati Thomæ de Aquino, quod olim in Monasterio Fossænovæ Cisterciensis Ordinis Terracinensis Diæcesis quiescebat, de ipso Monasterio receperant, eorumq; receptores, fautores, & defensores ad dilectorum filiorum Abbatis, & Conventûs dicti Monasterij instantiam, varios processus, diversas excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias & alias pœnas continentes fecimus, & etiam fieri concessimus. Cùm autem sicut fide dignorum relatione percepimus, ex processibus ipsis gravia scandala, & magna pericula sequi, nisi celeri remedio succurratur, præsumantur verisimiliter in futurum: nos processus ipsos & quidquid secutum est ex eis, vel ob eos, & concessionem prædictam penitùs revocamus, & eos haberi volumus penitùs pro infectis. Et insuper Christi fidelium devotionem adaugêri, & ipsorum fidelium animarum profectum, quem ex subscriptis indubiè provenire speramus, promovêre salubritèr intendentes, ac decens reputantes, & congruum, ut dictum corpus illius gloriosi Sancti, qui dum vixit Ordinis Fratrum Prædicatorum professor existens, tamquam Doctor egregius per sua prælucida, ac salutifera documenta, universalem illustravit Ecclesiam, eam decorando virtutibus, & moribus informando, cum eisdem Fratribus collocetur: ex certa nostra scientia, ad laudem Dei, exaltationem Ecclesiæ, fideliumq; salutem, tenore præsentium statuimus, & etiam ordinamus: quòd corpus prædictum ad domum dictorum Fratrum Prædicatorum Tolosanam transferatur, & ibidem collocetur, & honorabilitèr perpetuò veneretur: volumus autem, quòd si Magistro, ac Capitulo Generali dicti Ordinis proximo celebrando placuerit, ejusdem corporis brachium dextrum Priori, & Fratribus domus dicti Ordinis Parisiensis, ad decus, & decorem totius studij Parisiensis: in quo idem gloriosus Sanctus suâ fœcundâ facundiâ, cælestis irrigui gratiâ influente, scripturarum ænigmata reseravit, solvit nodos, ob-*

ſtura dilucidavit, dubiaq; declaravit, & devotionem fidelium adaugendam transmittatur, & in ipſa domo honorificè perpetuis temporibus veneretur. Nulli ergò *omnium hominum liceat hanc paginam noſtræ revocationis, conſtitutionis, ordinationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ſe noverit incurſurum. Datum apud Montem-Flaſconem Balneoregienſis Diœceſis, decimo ſexto Kalendas Julij, Pontificatûs noſtri anno ſexto.* Iſta Bulla, ſeu potiùs Epiſtola eſt vera, certa, & ſubſiſtens, & ut talis eſt habenda; de qua ſcriptores Ordinis Prædicatorum antiqui, aut moderni, in toto, aut in parte numquam fecerunt mentionem; ſed loco iſtius verę ſubſtituerunt aliam ſecundam Bullam falſam propter rationem infrà detegendam.

Secunda Bulla ſic extat: *Urbanus Epiſcopus ſervus ſervorum Dei: Venerabili Fratri Archiepiſcopo Toloſanenſi, & dilectis filijs Cancellario Eccleſiæ Toloſanenſis, univerſiſq; aggregatis, & Doctoribus, cæteriſq; Clericis & Laicis in civitate ac Provincia Toloſanenſi commorantibus, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Laudabilis Deus in Sanctis ſuis, in ſua majeſtate mirabilis, cujus ineffabilis altitudo providentiæ nullis incluſa limitibus, nullis terminis comprehenſa, recti cenſurâ judicij cæleſtia pariter & terrena diſponit, etſi cunctos ejus miniſtros magnificet, altis decoret honoribus, & cæleſtis efficiat beatitudinis poſſeſſores, illos tamen, ut dignis digna rependat, potioribus attollit inſignijs dignitatum, & præmiorum, & uberiori retributione proſequitur, quos digniores agnoſcit, & commendat intenſior excellentia meritorum. Sic & alma Mater Eccleſia ejus ſacra veſtigia inſequens, & exemplo ducta laudabili, licet univerſos in regnis cæleſtibus conſtitutos ſtudijs honorare ſolicitis non deſiſtat, egregios tamen Doctores, per quorum prælucida & ſalutaria documenta eadem Eccleſia illuſtratur, virtutibuſq;, & moribus informatur, libentèr & ſolertèr exequitur, quæ ſunt Dei, præmiſsâ debitâ meditatione perluſtrans, ad Divini nominis honorem, gloriam, & exaltationem Catholicæ Fidei, ſalutemq; fidelium, ritè cenſuit, meritòq; providit eoſdem in univerſali Eccleſia honorificentiæ potioris impendijs attollendos. Sanè cùm ſacrum, & venerabile Corpus Beati Thomæ de Aquino, Ordinis FF. Prędicatorum, ſit de mandato noſtro ad Eccleſiam Fratrum Prædicatorum Toloſanenſium de proximo transferendum: nos attendentes, quanta à Deo ſcientia dotatus Ordinem Fratrum Prædicatorum, ac univerſalem Eccleſiam illuſtravit, ac Beati Auguſtini veſtigia inſequens, Eccleſiam eamdem doctrinis, & ſcientijs quam-plurimis adornavit; volenteſq; propterea idem Corpus ſpeciali honorificentiâ attolli; univerſitatem veſtram requirimus, & hortamur in Domino Ieſu Chriſto, vobis nihilominùs per Apoſtolica ſcripta mandantes, quatenùs dictum corpus, cùm ad partes eaſdem transferetur, benignè, & honorificè ſuſcipientes, idemq; devotè, ac venerabiliter pertractantes, faciatis ab alijs, quan-*

tùm in vobis est, cum debita honorificentia ac devotione suscipi, & tractari. Volumus insuper, & tenore præsentium vobis injungimus, ut dicti Beati Thomæ doctrinam tamquam veridicam, & Catholicam sectemini, eamq; studeatis totis viribus ampliare. Datum apud Montem-Flasconem undecimo Kalendas Septembris, Pontificatûs nostri anno sexto. Ecce, quando quęrebamus unam Bullam translationis corporis Sancti Thomæ, invenimus duas. Sed ista secunda falsa, & ficta fuit à Montisonistis.

Suppositis his duabus Bullis, seu litteris Apostolicis existentibus in Conventu Ordinis Prædicatorum civitatis Tolosanæ, simul in uno eodemque originali plumbato, ut in eodem testimonio dicitur; solùm desidero, ut solvant Nodum istum, scilicet: quare omnes scriptores Ordinis Prædicatorum in suis libris adducant istam secundam, nullâ factâ mentione magnâ, vel parvâ de prima? Sed jam nunc nos reddemus rationem de ipsis in integrum sic: Primò de Summo Pontifice Urbano. Secundò de Bullis. Tertiò de clausula principali. Quartò de veritate ipsa. Et quantùm ad primum de Summo Pontifice Urbano, dico: quòd, cùm in prædictis Bullis diceretur solùm: *Vrbanus Episcopus servus servorum Dei, &c.* non signando qualis Urbanus esset; scriptores Ordinis Prædicatorum nescientes, quomodò de tali Urbano rationem redderent, unusquisque abijt per propriam viam in Regionem suam. Nam scriptores antiqui, qui ediderunt libros contra Immaculatam Virginis Conceptionem, ut Anonymus Dominicanus, Vincentius Bandellus, Gyrandus Renerius, & alij multi, solùm dicunt, & citant Urbanum Papam vagè & indeterminatè, non exprimendo, an iste fuerit Urbanus IV. aut V. aut VI. sed quòd iste Urbanus Papa, ut sic in abstracto, non potuerit esse, non indiget probatione, nisi velint dicere esse individuum & Pontificem vagum in natura, sicut etiam constituunt quemdam Innocentium vagum, de quo diximus in SOLE VERITATIS. Ideò alij post istos scribentes constanter affirmarunt, fuisse Urbanum IV. Ita Pater Frater Joannes Ruinkel de Hallis in principio, ad quęstiones disputatas Sancti Thomæ, impressas Argentinæ anno 1507. & Pater Gabriël Barlete in sermone de Sancto Thoma fol. 198. ubi sic dicit: *Tertiò, &c. Vrbanus IV. in Epistola Canonizationis, quam mittit Archiepiscopo Tolosano, quę incipit: Laudabilis Deus in Sanctis ejus. Volumus, & tenore præsentium injungimus, &c.* Nota qualiter Auctor iste deviet à veritate. Nam Vrbanus IV. Jacobus Pantaleo vocatus, fuit constitutus Papa, quarto Kalendas Septembris anni 1261. & diem clausit extremum anno 1264. sexto nonas Octobris; & sic non pervenit ad annum 6. sui Pontificatus: & Sanctus Thomas Aquinas ipso tempore legebat Parisijs, & supervixit Vrbano jam defuncto per decem annos, quia mortuus

tuus fuit anno 1274. Quomodò ergò poterat esse Vrbanus IV. qui præcepit translationem corporis S. Thomæ? nisi dicat, quòd Vrbanus IV. antè mortem ipsius Sancti Thomæ, expediverit Bullam illam ad Tolosanos pro translatione corporis Angelici Doctoris, quæ facienda erat post centum quatuordecim annos; quod esset plusquàm ridiculum. Item observa illud: *In Epistola Canonizationis*: quia ista non fuit epistola pro canonizatione Sancti Thomæ, sed pro translatione corporis ipsius; nec Bulla canonizationis incipit: *Laudabilis Deus*; sed, *Redemptionem*, &c. Nec canonizationem Sancti Thomæ fecit aliquis Vrbanus, sed Joannes XXII. nec fuit missa ad Archiepiscopum Tolosanum; ac denique Canonizatio præcessit translationem per quinquaginta ferè annos. Vnde hoc adscribere Vrbano IV. fuit totaliter deviare, non solùm à veritate, sed etiam à ratione, & discursu. Ideò alij, ut hoc emendarent, dixerunt fuisse Vrbanum VI. ita Joannes Paulus Nazarius in suo opusculo de scriptis Sancti Thomæ, folio 73. Didacus Alvarez in libro de auxilijs, lib. 1. cap. 5. fol. 83. Pater Cosmas Morelles in ultima impressione operum Sancti Thomæ tomo ultimo, & in impressione Summæ factâ Parisijs anno 1639. Joannes Michaël Pius in tertio suo opere de viris illustribus, lib. 1. col. 247. Hyacinthus Choquetius in oratione Sancti Thomæ, folio 45. Thomas à Truxillo in suo Thesauro concionatorum, tomo 1. lib. 3. capit. 1. Pater Petrus de Bergamo in sua tabula aurea operum Sancti Thomæ: ac denique Patres illi doctissimi, qui tempore Pij V. correxerunt opera Sancti Thomæ; & sic extat in omnibus impressionibus correctis, & non correctis operum Sancti Thomæ ubi inveniuntur, titulus iste: *Copia Bullæ Apostolicæ, in qua D. Vrbanus Papa VI. injungit Doctoribus Vniversitatis Tolosanæ anno Dom.* 1379. *ut Beati Thomę de Aquino doctrinam tamquam veridicam, & Catholicam sectentur, eamq; studeant totis viribus ampliare; sic dicens in Bulla translationis corporis Sancti Thomæ, &c.* Qui quidem Auctores & Magistri doctissimi dicentes fuisse Vrbanum VI. plùs recesserunt à veritate, quàm ipsemet Pater Gabriel Baralete, affirmando fuisse Vrbanum IV. Et ratio est manifesta: nam Vrbanus VI. fuit assumptus ad Sedem Pontificiam anno 1378. die octavâ Aprilis; & jam antè novem annos facta fuerat translatio corporis Sancti Thomæ, id est, anno 1369. Quomodò ergò potuit fieri talis translatio jussu Vrbani VI. Pontificis, si post novem annos à translatione fuit inauguratus Vrbanus VI. in Summum Ecclesiæ Pontificem? Item Vrbanus VI. numquam fuit in Montefiascone, ubi dicitur Bullam fuisse expeditam. Propter istas, & alias palpabiles contradictiones, & extrema vitiosissima, alij quam-plures sistunt in medio, scilicet, in Vrbano V. & sic

ſic extat in Breviario Ordin. Prædicat. & iſte in rei veritate potuit eſſe, & de facto fuit. Et propter has etiam contradictiones, & vitioſa extrema, Servus ille Nequam ſe poſuit in medio, non audens affirmare eſſe veram, neque eſſe falſam, ſed ut in medio, dubiam, & incertam: ſed jam aſſertivè inclinat ſe ad unum extremum, dicendo eſſe falſam.

Quantùm ad ſecundum: Ex parte Bullæ ſunt ſimilitèr aliquæ contradictiones: nam aliqui affirmant fuiſſe expeditam illam ſecundam incipientem: *Laudabilis Deus in Sanctis ſuis, &c.* undecimo Kalendas Septembris, id eſt, die 22. Auguſti. Alij affirmant fuiſſe datam die 30. Auguſti, ut Pater Didacus Alvarez. Alij verò tacent annum expeditionis, ut Abrahamus Bzovius: ſed iſta res parvi momenti eſt, & ſic tranſeamus ad aliam majoris ponderis. In officio tranſlationis Sancti Thomæ Aquinatis antiquo, recitato in tota Religione Prædicatorum antè ultimam reformationem, lectione quintâ ſic dicebatur: *Igitur collocatum eſt ſacrum Corpus in Conventu Fundenſi Ordinis Prædicatorum, anno Domini* 1377. *idibus Februarij, Pontificatûs Vrbani V. anno ſeptimo*, ſicque annus Domini 1377. fuit annus ſeptimus Vrbani V. Hoc ſuppoſito, lectione 9. ejuſdem officij ſic dicitur: *Totaq; civitas Toloſana fuit commota lętitijs, Deum in Sancto Doctore magnificans anno Domini* 1379. *Pontificatûs ejuſdem Vrbani Papæ V. anno ſeptimo*. Si volumus componere iſta, quæ extabant in Sancto Sanctorum, & Divino officio, non inveniemus modum: nam ſi anno 1377. erat corpus Sancti Thomæ in civitate Fundenſi idibus Februarij, Pontificatûs Vrbani V. anno ſeptimo; quomodò idem corpus Sancti Thomæ erat Toloſæ in Gallia jam tranſlatum die 28. Januarij? Tene me amore Dei, ut ex ore meo me judices. Anno ſeptimo Vrbani die 13. Februarij erat corpus Sancti Thomæ Fundi, antequàm transferretur ad civitatem Toloſanam; & eodem anno ſeptimo Vrbani die 28. Januarij, id eſt, ante ſexdecim dies, jam erat corpus tranſlatum Toloſam? Sed aliter, ut clariùs loquamur: quando corpus Sancti Thomę erat in Conventu Fratrum Prædicatorum Funden. anno 1377. erat ſeptimus annus Pontificatûs Urbani, & anno 1379. erat etiam ſeptimus annus Pontificatûs Vrbani. An iſtæ ſint contradictiones, quilibet cœcus judicare poteſt. In officio autem reformato, pro tranſlatione corporis Sancti Thomæ, lectione 6. ad finem ſic dicitur: *Hæc tranſlatio contigit die* 28. *Ianuarij anno milleſimo trecenteſimo ſexageſimo octavo.* Et hîc ſurgit altera contradictio: nam in hoc Breviario reformato & ſubſiſtente, ut vides, dicitur tranſlationem factam fuiſſe anno 1368. In antiquo Breviario, & ſecundùm omnem opinonem, & veriorem, tranſlatio facta fuit anno 1369. Abrahamus Bzovius in ſuis AnnalibusEccleſiaſticis affirmat fuiſ-

ſe

ſe ann. 1370. Et hęc de contradictionibus repetitis in libris ſacris ejuſdem Ordinis, & non in ore illius Servi Nequam.

Pro falſitate ejuſdem Bullæ ſunt etiam aliæ rationes non contemnendæ. Quarum una eſt: quia litteræ iſtæ non reperiuntur in archivo Vaticano exiſtente apud Sanctum Petrum in inferiori aula: revolvimus enim totum foliatim; & ibi non extant in Urbano V. nec in Regeſto alicujus Urbani. Et ut hoc credibilius fiat; Reverendus Pater Odoricus Raynaudus congregationis Oratorij pro ſua continuatione Annalium Baronij, & diluendis falſitatibus introductis à Patre Abrahamo Bzovio in eadem continuatione, recognovit exactiſſimè archiva Bullarum; & nullam de tali Bulla facit mentionem, ſicut nec de approbatione doctrinæ Sancti Thomæ: etenim ad ann. 1368. num. 15. tantummodò dicit: *Eodem anno ex ordinatione Apoſtolica, & voluntate dicti Vrbani Papæ, corpus Sancti Thomæ de Aquino, quod à tempore obitûs ſui tumulatum remanſerat in Monaſterio Foſſæ-novæ Ordinis Ciſtercienſis, ubi deceſſit, tranſlatum fuit ad Conventum Toloſæ.* Et nihil ampliùs. Cùm ergò viderit Bullam in Abrahamo Bzovio tomo 14. ad annum 1370. numero 15. folio 365. & etiam non ignoraverit controverſiam Joannis de Monteſono, & cauſam illiûs (nam ad annum 1387. num. 14. ſic inquit: *Excitata eſt Pariſijs hoc anno graviſſima controverſia inter Academiæ Pariſienſis Doctores, & Dominicanos, cùm Ioannes de Monteſono nonnullas propoſitiones, quibus Beatam Virginem conceptam in peccato originali contendebat, ſuſcepiſſet, &c.*) & nullam faciat mentionem, nec de Bulla, nec de approbatione; ſignum eſt, quòd nihil authenticum invenerit de una, nec de altera. Item, quia cùm in Concilio Baſileënſi per Patres Joannem de Montenigro, & Joannem de Turrecremata in ſuis latiſſimis Allegationibus contra Immaculatam Virginis Conceptionem, fuiſſent allegata omnia, quę ex doctrina Sancti Thomæ directè, vel indirectè ad hanc materiam pertinebant; de prædictis litteris Urbani, aut approbatione doctrinæ Sancti Thomæ, nulla facta eſt mentio. Altera ratio, & efficacior eſt, quòd, cùm Joannes Vitalis Doctor Pariſienſis Ordinis Minorum, & Joannes Alanus etiam Pariſienſis Doctor, ex mandato Facultatis Theologiæ ſcriberent Pariſijs contra Joannem de Monteſono, & ejus Diſcipulos, communitèr Monteſoniſtas dictos, ambo concludant ſuos tractatus cum hoc argumento: *Contra hoc arguunt Monteſoniſtæ: quòd doctrina Sancti Thomæ eſt per Bullam Papæ approbata, ſicut per litteram D. Stephani Epiſcopi Pariſienſis: ergò non licet aliquo modò contraire.* Ad quod argumentum reſpondent unanimiter ſic: *Ad iſtud, primò negatur antecedens: non enim eſt veriſimile eos habuiſſe Bullam Papæ, quoniam Majores ſui Ordinis hoc ſcivisſent, maximè in ſacra Theologia antiqui Magiſtri, qui ta-*

men se numquam eam vidisse fatentur; ut Magister Joannes Thomæ in sua revocatione, quam in domo Minorum fecit Parisiis, fuit testatus. Si ergò Majores, & antiquiores Magistri Ordinis Prædicatorum ignorabant Parisijs talis Bullæ Urbani expeditionem, & hoc sub juramento publicè declaravit in sua revocatione factâ in Ecclesia Fratrum Minor. Frater Joannes Thomæ ejusdem Ordinis uterinus frater Joannis de Montesono, & ejus acerrimus defensor: ergò dubitare de prædicta Bulla, & approbatione non fuit nequitia, nec inverecundia, &c. Si enim hæc dubitatio fuit in ipsomet principio ferè jam à trecentis annis, & nihil contra hoc tunc, nec in medio, nec adhuc in fine aliquid ostensum est in contrarium, quomodò verificabitur illud: *Ex ore tuo te judico Serve Nequam?* Item, quia nullus antiquus scriptor dicit se vidisse tales litteras: nam Gyrandus Renerius Doctor Parisiensis & Ordinis Prædicatorum, in suo tractatu contra Conceptionem, affirmat se legisse litteras Stephani Episcopi Parisiensis, & nihil tale refert de litteris Urbani, licet ipsas etiam adducat.

Circa tertium, scilicet, de clausula principali contentâ in prædictis litteris, ex qua omnes Scriptores formant suam approbationem doctrinæ Sancti Thomæ, videlicet: *Volumus insuper, & tenore præsentium vobis iniungimus, ut dicti Beati Thomæ doctrinam, tamquam veridicam, & Catholicam sectemini, eamq; studeatis totis viribus ampliare*: Sciendum est, quòd, postquam Joannes de Montesono illam exhibuit in Consistorio Cardinalium, ut ex ipsa deduceret doctrinam Sancti Thomæ jam fuisse à Sede Apostolica approbatam, statim Petrus de Alliaco scripserit Avenione Parisiensi Universitati, dicens ei, quomodò fuisset exhibita altera approbatio doctrinæ Sancti Thomæ in illa secunda instantia appellationis: & remisit verba approbationis ad litteram, quam Universitas refert in suo rescripto edito contra Joannem de Montesono, circa principium sic: *Ejusdem Sancti doctrinam tamquam benè dictam, & Catholicam sequi, & teneri à Christicolis, & studiosis, eam pro viribus ampliare.* Quare duæ auctoritates valdè diversæ sunt, verbatim collatæ secundùm omnes suas dictiones latinas. Prima adducta à scriptoribus Ordinis Prædicatorum, & ut extat nunc in originali Tolosano, incipit sic: *Ut dicti Beati Thomæ doctrinam*: Ab Universitate autem relata, secundùm originalia manu-scripta à nobis visa, incipit sic: *Ejusdem Sancti doctrinam.* Quæ, ut patet, in aliquibus differunt, immò in omnibus, exceptâ illâ; *Doctrinam*; ita ut ex quinque dictionibus, solummodò in hac conveniant. Secunda clausula posita à scriptoribus Ordinis Prædicat. est illa: *tamquam veridicam, & Catholicam sectemini*: Ibique faciunt orationem completam, & ex ipsa deducunt doctrinam Sancti Thomæ esse appro-

ba-

batam ut veram, & Catholicam; ac insuper Summum Pontificem Urbanum auctoritate Apostolicâ præcepisse, ut illam tamquam veram, & Catholicam sequerentur, seu sectarentur. Sed clausula ista sic ab Universitate proponitur: *Tamquam benè dictam, & Catholicam sequi, & tenêri à Christicolis, & studiosis.* In primis non dicit Summus Pontifex, *Veridicam*, sed *Benè dictam*, id est, claram, apertam, & consonam: non enim sequitur, quòd aliquid sit benè dictum, & quòd sit verum: multa siquidem falsa benè dicuntur: & si sunt idem, ad quid, *Benè dictam*, mutarunt in, *Veridicam*? Deinde non est illud imperativum: *Sectemini*; sed illud optativum, vel consultivum: *Sequi, & tenêri à Christicolis, & studiosis* conemini, vel procuretis: unde sine fundamento fuit additum illud: *sectemini*. Et per consequens in hac clausula continente duodecim dictiones, tantummodò tres, scilicet, ly *tamquam*, atque conjunctionem, *est*, & ly *Catholicam*, transcribunt fideliter. In ultima clausula, *eamq; studeatis totis viribus ampliare*, collatâ cum illa Universitatis, *& studiosis eam pro viribus ampliari*, non est illud, *eamq;*: & vocem illam, *studiosis*, mutarunt in *studeatis*: nec est illud, *totis viribus*, sed *pro viribus*, & ex sex dictionibus tres sunt variatæ. Et hæc de littera.

Quoad sensum autem, verè & realiter existimo clausulam istam, prout adducitur ab Universitate, esse illam veram & legitimam, & sic fuisse propositam à Montesonistis in Consistorio Cardinalium. Nam si epistola fuit ad Archiepiscopum, Cancellarium, Doctores, Clericos & Laicos in civitate, ac Provincia Tolosana commorantes directa, ut in titulo dicitur; consentaneum erat eis dicere, doctrinam istam tamquam benè dictam, veridicam, & Catholicam pro viribus procuretis à Christicolis, & studiosis sequi, tenêri, & ampliari; & loqui in hac clausula, sicut in antecedente: *Dictum Corpus cùm ad partes easdem transferetur benignè, & honorificè suscipientes, idemq; devotè ac venerabiliter pertractantes, faciatis ab aliis, quantùm in vobis est, cum debita honorificentia, ac devotione suscipi, & tractari.* Quomodò enim Summus Pontifex poterat præcipere Archiepiscopo, Cancellario, universisque aggregatis Doctoribus, Clericis, & Laicis in civitate, & Provincia Tolosana commorantibus, ut doctrinam Beati Thomæ sectarentur, quando nec Archiepiscopus, nec Cancellarius, nec alij erant studentes? Hoc benè præviderunt scriptores Ordinis Prædicatorum, & sic mutarunt titulum Bullæ, dicentes sic: *Urbanus Episcopus servus servorum Dei, &c. universisq; Magistris, & Doctoribus, cæterisq; clericis.* Et sic extat in Abrahamo Bzovio tomo 14. ad annum 1370. colum. 1365. num. 15. Et in opusculis Sancti Thomæ impressis anno 1508. & in omnibus impressionibus modernioribus: unde non possunt recurrere ad errorem Typographiæ,

phiæ,ſicque loco illius : *Vniverſiſq; aggregatis,& Doctoribus,ceteriſq; clericis,&c.* introduxerunt illam maximam corruptionem: *Vniverſiſq; Magiſtris & Doctoribus*, ut inde deducerent epiſtolam illam fuiſſe miſſam ad Vniverſitatem, id eſt, Academiam ſtudiorum, & in ipſa ad omnes Magiſtros & Doctores; & ſic accipiunt, ut infrà videbimus,illud : *Univerſis*, & *Vniverſitatem veſtram*; quæ omnia ſunt à littera, & veritate aliena : quia Bulla illa eſt directa ad Archiepiſcopum, & univerſos aggregatos ad Eccleſiam Toloſanam,non autem ad Vniverſitatem, ſeu Academiam, de qua nec verbum extat in tota Bulla.

Quantùm ad quartum,& ultimum pertinens ad veritatem, ut ex ipſa comprobetur omnes præpoſitas conjecturas poſitas in SOLE VERITATIS fuiſſe non ſolùm rationabiles, ſed etiam certas, & ſuo genere demonſtrativas;dico pro unica concluſione : Bullam primam incipientem : *Copioſus in miſericordia Dominus, &c.*eſſe veram, & realiter expeditam ab Vrbano V. pro tranſlatione corporis S.Thomæ; & non eſſe, neque fuiſſe aliam. Et ſic ſecundam incipientem : *Laudabilis Deus , &c.* tempore Monteſoni, & aliorum Magiſtrorum ipſum patrocinantium, poſt annum 1387. fuiſſe fictam, intruſam, & ſuppoſitam, ut ex ipſa comprobarent in Conſiſtorio Cardinalium Avenione approbationem doctrinæ Sancti Thomæ. Cùm autem ex tunc publicaretur iſta ſecunda in reſcriptis & libris ex una & altera parte editis, nec Anonymus, nec Bzovius, nec Gyrandus, vel Michaël Pius, nec quilibet alius antiquus, vel modernus auſus fuit adducere primam, & veram : immò nullus directè vel indirectè, in toto aut in parte, ſaltem quoad excellentias ibi contentas de Angelico Doctore, quæ quidem in rei veritate magnæ ſunt, de illa facit mentionem. Et ratio fuit ; quia ſi propalaſſent duas fuiſſe expeditas Bullas pro tranſlatione corporis Sancti Thomæ, ſtatim excitaſſent dormientes, ut interrogaſſent,& inquiſiviſſent : quomodò duas Bullas ? quare ? quando ? vel ad quid datas contra ſtylum curiæ Romanæ eodem anno, & ferè eodem menſe ? Ideò nullus ex ſcriptoribus Ordinis Prædicatorum tetigit lapidem iſtum primæ Bullæ;ſed illam conati ſunt tradere oblivioni, & totalitèr ſepelire,ſi poſſent : cùm eſſet conjuncta cum alia, non potuerunt hoc executioni mandare; quouſque Dominicus ille Complutenſis voluit rationem ponere cum Servo Nequam, Domino magno ſic permittente, ut honor ſuæ Sanctiſſimæ Matris cum Bulla iſta per tot annos impugnatus, exiret ab oppreſſione. Modus autem fictionis fuit iſte: In charta pellicea,in qua erat ſcripta Bulla vera Urbani V. à tergo, ſeu in reverſâ facie continebatur reſcriptum Summi Pontificis ad Archiepiſcopum Toloſanum, &c. ut habet de more Romana curia. Nam quan-

quando Pontifex scribit alicui Communitati, complicatâ Bullâ, apponunt officiales subscriptionem nominum, ad quem, vel ad quos talis destinatur epistola; ut de more fit communiter in epistolis missivis, & sub hac subscriptione scripserunt Montesonistæ Bullam secundam suo modo, sumentes stylum, & aliqua verba ex antecedente, & ex una fabricati sunt duas Bullas distinctas. Et hoc, licet videatur mirabile, non est insuetum; quia & id ipsum fecerunt cum litteris Stephani Episcopi Parisiensis, de quo diximus in antecedente, & dicemus latiùs Nodo V. principali. Nunc autem cùm habeant unam Bullam ad tergum alterius scriptam, quod ab initio, & ante sæcula numquam fuit visum in curia Romana: ut non exeat ad mundi theatrum tam ingens error, & tam monstruosa Bulla habens duas facies, & sub uno capite duo corpora, occultant illam ab omnium oculis fossam in terra, & repositam in sudario, & solùm illam exhibent in libris impressis sub nomine approbationis, commendationis, & confirmationis doctrinæ Sancti Thomæ, ut videre est inter alios plurimos in opusculis antiquis impressis Venetijs anno 1508. folio 9. ubi hæc Bulla Urbani habet pro titulo: *Confirmatio, & approbatio doctrinæ Sancti Doctoris Thomæ de Aquino Ordinis Prædicatorum.* Servi autem simplices, & fideles nescientes aliquid de hac Bulla, & stylo Curiæ Romanæ, credunt editam fuisse sub hoc titulo confirmationis, & approbationis, &c. & existimant doctrinam Sancti Thomæ fuisse per aliquem Summum Pontificem antiquiorem Urbano V. approbatam, & hanc esse confirmationem alterius, seu secundam approbationem de novo; ut sunt Constitutiones Sixti IV. pro sententia Immaculatæ Conceptionis confirmatæ, & approbatæ ab alijs Summis Pontificibus Pio V. Paulo V. Alexandro VI. & novissimè ab ALEXANDRO VII. ut infrà videbimus Nodo ultimo principali. Ex quibus omnibus ultima resolutio vera est, primam Bullam esse certam & legitimam, & illam tantùm fuisse expeditam ab Vrbano V. pro tanslatione corporis Sancti Thomæ, secundam autem esse falsam & fictam: & hoc modo ad rationem suam redijt ocularem Servus ille Nequam, & dicit nec esse approbationem, nec confirmationem, nec commendationem. Et nunc inquirant, ex quo ore judicabunt factum istud Nequam.

Magna quidem erant elogia doctrinæ Sancti Thomæ veneranda, vera, & omni acceptione digna contenta in prima Bulla Vrbani V. & auctoritate Apostolicâ prolata, ut sunt illa: *Tamquam Doctor egregius per sua perlucida, ac salutifera documenta, universalem illustravit Ecclesiam, eam decorando virtutibus, & moribus informando, &c. Ad decus, & decòrem totius studij Parisiensis, in quo idem gloriosus Sanctus suâ fæcundâ facundiâ, cælestis irrigui gratiâ in-*

fluente, Scripturarum ænigmata reseravit, solvit Nodos, obscura dilucidavit, dubiaq; declaravit. Sed omnibus his elogijs deficiebat illud: *Beati Augustini vestigia insequens:* quia volebant, ut, sicut Augustinus in dogmaticis est primus Doctor, cujus auctoritates negari non possunt in rebus Fidei, sed dumtaxat interpretari, ita Sanctus Thomas, tamquam secundus Augustinus, haberet hoc privilegium in controversijs scholasticis, ut statim videbimus.

Sed, quia non tantùm ex hac Vrbani clausula super-addita, atque ex Voto proposito à Doctoribus Salmanticensibus (ut demonstrabitur infrà Nodo XV.) sed etiam ab omnibus scriptoribus Ordinis Prædicatorum loquentibus ex professo de doctrina S. Thomæ, pro viribus nituntur stabilire hoc argumentum: Angelicus Doctor in suis scriptis secutus est vestigia Sancti Augustini præ cæteris omnibus scholasticis, ergò est omnibus illis præferendus, anteponendus, & unicè sequendus, &c. dico ergò: quòd, si hæc consequentia valet, uti ipsi passim repetunt, etiam Joannes Duns Scotus sit præferendus, & anteponendus omnibus scholasticis Doctoribus: quia ille incomparabilitèr, præ omnibus talitèr secutus est vestigia Sancti Augustini, ut totum illum, quoad Scholastica dogmata, eviseceraverit. Vndè nulla reperitur conclusio in Scoto, quæ non sit formaliter, & ad litteram extracta, aut fundata in ipsamet doctrina, atque Augustini verbis. Et quamvis hoc possem probare ex duobus libris impressis Duaci editis à Fratribus Minoribus, in quibus discurrendo in particulari per singulas conclusiones Scoti, hoc ipsum demonstrant; tamen relinquendo testes proprios, profero in medium auctoritatem cujusdam acerrimi Thomistæ, quoad ejus doctrinam, scilicet, Cornelij Jansenij Episcopi Iprensis, in suo libro dicto *Augustino*, de gratia Christi Salvatoris, lib. 6. fol. 700. capite 24. loquentis de Sancto Thoma hoc modo: *Nec verò S. Thom. ab illa communissima antiquorum sententia alienus est, sed eam diversis locis, clarissimis verbis, multisq; modis expressit; nam imprimis docuit, &c.* Et adducit septem loca ex doctrina Sancti Thomæ; & statim capitulo sequenti, scilicet, 25. agit de Joanne Scoto, sic dicens: *Sed nemo est veterum scholasticorum post D. Bernardum, qui, quòd sciam, evidentiùs, resolutiùs, constantiusq; summam libertatem cum necessitate summa constare posse, & reipsa constare docuit, magisq; expressè eam, quam exposuimus sententiam Augustini, tradidit, quàm ille totius scholasticæ subtilitatis coryphæus Joannes Scotus; usque adeò, ut non mediocriter admiratus fuerim, cum omnibus, quæ scripsi in hunc usque locum, absolutis, tandem Doctorem istum, quem nondum legeram, omniumq; scholasticorum remotissimum credideram ab ista doctrina Sancti Augustini, fortissimum ejus defensorem, &*

& ipsius Augustini interpretem esse deprehendi: nam docet sine ambagibus quatuor articulos de libertate voluntatis, &c. Omnes scholastici sciunt nullam in sacra Theologia fuisse quæstionem adeò exagitatam, aut articulum Fidei Catholicæ tot difficultatibus implicatum, quàm illum de conciliatione summæ libertatis hominis cum gratiæ Dei summa necessitate; & si in hac nullus evidentiùs, resolutiùs, constantiùs, & ita absque ambagibus, ut Scotus secutus, & assecutus est mentem Augustini; judicent, quid sentiret de alijs recoctus ille Thomisticæ doctrinæ sectator Jansenius, (qui cùm esset Doctor Lovaniensis, ac Regius professor illius Academiæ, tot tantasque habuisset controversias in Belgio, Gallia, immò & in Hispania, numquam dignatus fuerat aperire Scoti libros, judicans illum esse remotissimum, ac novissimum omnium Doctorum, nisi in ultimo vitæ, & sui operis extrema conclusione) si hoc fecisset à principio, ac in omnibus alijs minoris momenti difficultatibus? Quod quidem indicasse sufficit ad retundendam illam communissimam Thomistarum propositionem: nullus scholasticorum Doctor secutus est vestigia Sancti Augustini, sicut Angelicus Doctor; quam quidem nec Vrbanus dixit veram, nec in se est talis, sicut nec illatio: S. Thomas Beati Augustini doctrinam est insecutus, ergò iste solus est sequendus, & amplectendus tamquam unicus, singularis, ac præcipuus discipulus Beati Augustini.

Deerant etiam in illa prima epistola vera Vrbani V. Summi Pontificis verba imperativa: *Volumus insuper, & tenore præsentium vobis injungimus, ut dicti Beati Thomæ doctrinam, tamquam veridicam, & Catholicam sectemini, eamq; studeatis totis viribus ampliare*; ut auctoritate Apostolicâ remaneret confirmata, & approbata pro vera & Catholica, in qua nulla falsitas, nihil dubium, nihil opinabile, nihil incertum, atque nihil non orthodoxum, & pertinens ad Catholicam Fidem. Ac denique deerat illud: *De Doctoribus & Magistris*, & illud: *Vniversitatem vestram requirimus, & hortamur*, ut sic possent dicere & scribere, ut dicunt & scribunt de facto, omnia ista fuisse ordinata, mandata, & imperata auctoritate, decreto, & edicto Summi Pontificis Vniversitati Tolosanæ. Propter hanc clausulam dixit Vielmus, quem conatur defendere Pater Joan. à Sancto Thoma fol. 195. *Quòd Apostolica Sedes solius Thomæ doctrinam publico edicto probavit, Ecclesiæq; sectandam tradidit, &c.* Ecce, quid conati sunt seminare in mundo cum hujus Bullæ, & clausulæ fictione. Dermitius Thaddæus Franciscanus in sua Nitella, dixit istud Summi Pontificis non esse edictum, neque Ecclesiam tradidisse doctrinam Sancti Thomæ ad sectandam: quid dixisset Auctor iste, si cognovisset esse fictam, falsam, & suppositam? Si autem à proposita

Bulla, à cujus facie possent montes fugere, aufûgerit etiam Montesonus, mihi incognitum est. Duo autem ut vera affirmo. Primum, has duas propositiones fuisse à Montesono ad controversiam vocatas: *Dicere* MARIAM *non contraxisse peccatum originale, est contra Fidem. Et doctrinam Sancti Thomæ esse auctoritate Apostolicâ approbatam.* Si istas demonstraverit sufficienter, quare, vel ad quid aufûgit? si illas non demonstraverit, ergò habemus intentum. Nec ipse poterat aufugere propter primam: quia solùm pendebat à discussione scholastica, ex qua nullum detrimentum ei accidere poterat, & solùm restabat periculum in secunda; quia dicere, Urbanus V. prædecessor Clementis dedit hanc Bullam pro translatione corporis Sancti Thomę directam Archiepiscopo Tolosano, in qua habet hæc verba, & illa non comprobare, res erat ad fugam sufficientissima. Secundum, quod affirmo ut verum, est: quòd Montesonus præsentaverit in Consistorio Bullam Vrbani, vel clausulam illam approbativam doctrinæ Sancti Thomæ, totâ Religione ipsum protegente, & patrocinante, denarijs, coadjutoribus, favoribus, & alijs id genus medijs. Et his non obstantibus fuit damnatus, quoad relatos duos articulos, remanente Vniversitate Parisiensi (ut dicit Scriptura in Cantico Habacuc) victore in Psalmis, &c. Nullus tamen in his fuit Servus Nequam.

Quę autem, & quanta dicta sint pro præsenti approbatione Vrbani V. ab Auctoribus Ordinis Prædicatorum antiquis, atque modernis, nec totus iste liber capere posset: quia omnes hanc inter præcipuas enumerant. Quare, relictis alijs, referam aliquas novissimè à Patribus Salmanticensibus, in illo suo insigni libello de tenenda, & docenda doctrina Sancti Thomæ, sparsim relatas, ut ex eisdem saltem colligatur, quanta in alijs relinquamus. Inquiunt ergò folio 24. num. 16. *Multò minùs etiam actio Academiæ* (loquitur de Salmanticensi,) *arguenda erit, quòd, videlicet, Angelici Doctoris doctrinam amplecti, & sequi juraverit. Et ad stabiliendam hanc veritatem, satis erit considerare hunc Sanctum Doctorem discipulum Sancti Augustini fidelissimum extitisse, ita ut secundus Augustinus nuncupari posset: quod Vrbanus V. ad Tolosanam Academiam insinuasse videtur, dicens: Attendentes, quantâ à Deo scientiâ dotatus, Ordinem Fratrum Prædicatorum, & universalem Ecclesiam illustraverit, ac Beati Augustini vestigia insecutus eamdem Ecclesiam doctrinis, & scientijs quam-plurimis adornavit, & cætera. Hic enim Sanctus Doctor quasi primus ex Theologis scholasticis fuit, qui alijs viam aperuit, Theologiamq; scholasticam ad rectam methodum, & ordinem reduxit: & nulli dubium est, quin, sicut in scientijs naturalibus, omnes Magistri & scriptores Aristotelem interpretati sunt, ita in parte scholastica omnes Sanctum Thomam elucidant, cujus doctrinam Ecclesia ex antiqua approbatione per*

tot

tot annorum curricula, cum generali Academiarum applausu, quæ ipsum pro principe venerantur, semper est secuta. In his verbis plura sunt notanda, ut est illa consequentia: Sanctus Thomas secutus est vestigia Augustini, ergò est secundus Augustinus. Sicut & illud, quòd fuerit primus, qui alijs viam aperuisset in Theologia scholastica: quod, nescio, quâ veritate dictum fuerit, cùm Sanctus Thomas in expositione Magistri sententiarum secutus fuerit ad unguem suum Magistrum Albertum Magnum, sicut in Summa Theologiæ Alexandrum de Ales. De quo vide latissimè differentem R. Patrem Joannem de la Haye in Antiloquio ad librum Alexandri Alensis in Apocalypsim, ubi assignat in individuo omnia transcripta ad litteram ab Angelico Doctore, & nostro Alexandro de Ales. Denique notandum est illud: *Omnes Sanctum Thomam elucidant*, à quibus quærendum esset: an hæc universalis habeat aliquam exceptionem, nam alibi sæpè affirmant, quòd omnes impugnent doctrinam Sancti Thomæ, & necesse est scire ab eis ex his duabus universalibus oppositis, quęnam sit vera. Præcipuè autem notandum est illud: *cujus doctrinam Ecclesia ex antiqua approbatione.* De veritate istius antiquæ approbationis satis superque manet dictum: & si ex illa antiqua approbatione Urbani Ecclesia semper maneret secura, vide quæ securitas posset esse, ubi fundamentum est falsum.

Et infrà folio 101. numero 68. inquiunt: *Certum est enim hujus materiam juramenti non esse indifferentem, sed omninò confitendum illud justum & sanctum esse. Declaratur: Assertio est Catholica affirmare illum, qui se exponit periculo peccandi aut errandi, peccare; & si materia gravis sit, peccato mortali. Hæc assertio, uti Catholica, approbatione non indiget, sed est supponenda. Itaque evidentèr sequitur eum, qui jurat sese non expositurum periculo errandi, jurare & promittere rem ex naturâ sua moraliter bonam. Unde colligitur justam & sanctam esse istius juramenti materiam; quandoquidem Theologus scholasticus, qui jurat conformare se doctrinæ Sanctorum Augustini, & Thomæ in rebus Theologicis, jurat quòd se non exponet periculo errandi; jurat igitur, quod bonum est, & sanctum. Si antecedentis veritatem ex principijs Catholicis demonstramus, evidentèr etiam ostendemus causam Sanctorum Augustini & Thomæ, necnon Academiæ, & sacrarum Religionum, & adhærentium, quæ pro his Sanctis stant, justissimam esse. Veritas antecedentis luce ipsâ clarior est ab ipsis Summis Pontificibus tradita. De doctrina Sancti Augustini nulli est dubium. In favorem Sancti Thomæ habemus Bullam Urbani V. in translatione corporis ejusdem Sancti in civitatem Tolosanam, ubi hæc verba observatione dignissima continentur, &c.* Et adducunt clausulam ultimam, ex qua deducunt consequentiam istam: *Si Academia Tolosana jurasset se præstituram id, quod Urbanus V. Pontifex ipsi mandaverat; quis quæso de justitia talis juramenti du-*

dubitare præsumpsisset? Si igitur Academia Salmanticensis hodiè jurat, quod Vrbanus V. proponit Tolosanæ, ergò, &c. Ecce quomodò Doctores Salmanticenses ad probandam hanc assertionem, qui sequitur doctrinam Sancti Thomæ non se exponit periculo peccandi aut errandi, utantur illâ auctoritate Vrbani V. affirmantes veritatem antecedentis luce ipsâ clariorem esse; sed de ejus claritate & luce jam etiam in antecedentibus veritatem luce ipsâ clariorem dedimus, non ex relatione, sed ex authentico instrumento. Ex hac auctoritate constat etiam evidentèr quid intendant asserere, quando dicunt, affirmant, & defendunt doctrinam Sancti Thomæ fuisse ab Vrbano V. ut Catholicam approbatam, dicentes: *Assertio est Catholica affirmare illum, qui se exponit periculo peccandi aut errandi, peccare. Hæc assertio, uti Catholica, approbatione non indiget, sed est supponenda.* Cùm verò dicunt doctrinam Sancti Thomæ esse approbatam ab Ecclesia ut Catholicam, conantur stabilire, quòd omnis doctrina Sancti Thomæ sit adeò certa, indubitata, ac Catholica, sicut est propositio ista: *Qui se exponit periculo peccandi, peccat*: quæ semper vera est: & sic doctrina Sancti Thomæ est supponenda, utpotè assertio Catholica, quæ probatione non indiget; sed ut primum principium in Fide receptum, & indefectibile.

Item infrà folio 111. probare nituntur, sequelam doctrinæ Sancti Thomæ *in maximam reipublicæ Christianæ utilitatem, dictorum Sanctorum honorem & decus, optimam juventutis educationem, hujus Regni pacem & tranquillitatem cedere, & exemplum bonum alijs Academijs præbêre. Si enim ab aliqua alia Academia extra Hispaniam simile statutum, aut juramentum emissum fuisset, omnibus procul dubiò illud laudabile, & justum videretur, sicut reipsâ mandatum Vrbani V. universæ Ecclesiæ æquum visum est, quo præcipit Academiæ Tolosanæ, ut sequeretur, & doceret doctrinam Sancti Thomæ, & similitèr statuta multarum illustrium Religionum, quæ hoc ipsum constituunt, ab omnibus approbantur. Quâ ratione igitur factum ab Academia Salmanticensi improbabitur, quin graviter offendatur auctoritas doctrinæ istorum Sanctorum, quo nihil accidere posset gloriosius hæreticis Europæ? Cùm enim isti Sancti sint velut duæ munitissimæ arces Fidei Catholicæ, & fortissimi Ecclesiæ duces contra hæreticos, quid ipsi audire libentiùs gestiunt, quàm nullum velle adstringi illorum doctrinæ in Theologia scholastica, in qua certum est eos obtinere principatum, ut frequentèr Ecclesia ipsa testata est?* Et post pauca, sic prosequuntur: *Quòd autem summæ justitiæ prædictum statutum & juramentum innitatur, constat ex Decreto Vrbani V. ad cujus notitiam, cùm pervenisset persecutio excitata tempore præcedenti contra doctrinam Sancti Thomæ, speciali rescripto Academiæ Tolosanæ mandavit, ut illius professores legerent, & docerent doctrinam Doctoris Angelici in hæc verba, &c.* Et adductâ auctoritate com-

communi, prosequuntur sic: *Hoc rescriptum, licet ad solam Academiam Tolosanam sit directum, tamen respectu Salmanticensis vim legis habere non immeritò dici potest, cùm in utraque eadem ratio, & causa militet, &c.* Et tandem concludunt sic: *Cùm ergò casus sint adeò pares, juri consonum est, ut rescriptum Vrbani V. per extensionem etiam ad Academiam Salmanticensem dirigatur, &c. At licet concederemus Decretum Vrbani V. non continere præceptum, sed consilium dumtaxat, nihil tamen justitiæ & æquitati Academiæ propterea detrahitur, cùm consilio Apostolico sese conformaverit. Vnde, quia eam ex illa causa carpit, Apostolicum, seu præceptum, seu consilium calumniatur: quod quidem sufficere potest ad respondendum contrariis objectionibus: quæ cùm Academiam Salmanticensem petunt, Decretum Apostolicum pariter impugnant.* Hucusque Patres illi, atque doctissimi Magistri Salmanticenses. Plura quidem dicunt, sed omnia prorsùs aliena à veritate. Nam qualis potest esse discursus ubi totum fundamentum est falsum & suppositum, ut est epistola & clausula allegata Urbani V. in qua fundatur? Et quamvis esset vera, saltem ostendant ubi sit illa frequens declaratio Ecclesię de principatu in Theologia scholastica dato Sancto Thomæ?

Dicunt ergò primò: quòd Urbanus V. præceperit, ordinaverit, & constituerit Universitati, & Academiæ Tolosanę, ut sequeretur, & doceret doctrinam S. Thomę expresse per rescriptum, decretum, præceptum, seu consilium: cùm simplex epistola Urbani V. nec sit ad Academiam, seu Vniversitatem Tolosanam, nec de illa ullam mentionem faciat, ut suprà ex ipsamet manet ostensum. Aliàs etiam Bulla canonizationis Sancti Thomæ facta à Joanne XXII. fuit directa ad Universitatem, cùm ibi dicatur, *ideoq; Vniversitatem vestram monemus & exhortamur attentè per Apostolica scripta præcipiendo, &c.* Secundò dicunt: quòd, cùm pervenisset ad notitiam Urbani V. persecutio excitata tempore præcedenti contra doctrinam Sancti Thomę, speciali rescripto mandaverit Academiæ Tolosanæ, ut illius professores legerent, & docerent doctrinam Doctoris Angelici: quod totum prorsùs est à veritate alienum: quia nec rescriptum fuit ad Academiam Tolosanam, nec mandavit ut illius professores legerent, aut docerent doctrinam Sancti Thomæ: sicque Bulla est falsa, & quod superaddunt falsissimum. Sed admittamus, quòd omnia sint vera: unde constat quòd Vrbanus habuerit notitiam de persecutione facta doctrinæ Sancti Thomæ? Quia si loquuntur de illa tempore Stephani de Templier, talis non fuit persecutio, sed quædam condemnatio articulorum facta post tres annos à morte Sancti Thomæ; in qua nec Episcopus, nec alius persecutus est doctrinam Sancti Thomæ, ut constat ex dictis in antecedenti Nodo, & narrativa litterarum ipsius Stepha-

ni. Si autem loquuntur de illa contradictione, quæ contigit tempore Joannis de Montesono, dato quòd illa esset persecutio, ante ipsam mortuus est Vrbanus V. per septendecim annos; nam hic Summus Pontifex decessit è vita anno 1370. & controversia Joannis de Montesono cum Vniversitate cœpit anno 1387. quomodò ergò Vrbanus V. poterat habere notitiam de illa persecutione, quæ surrexit post septendecim annos à sua morte? Vnde constat totum hoc fuisse gratis dictum, & sine fundamento, ut introducerent causam expeditionis illius Bullæ fuisse persecutionem exortam contra doctrinam Sancti Thomæ. Tamen non curarunt de stabilienda persecutione, vel saltem signare, quæ persecutio fuerit illa. Videamus saltem quæ persecutio fuerit illa doctrinæ Sancti Thomæ; quia si totus mundus sequebatur ipsam, à quo fuit persecuta? Tertiò & principaliter dicunt: quòd Vrbani V. decretum, *Vniversæ Ecclesiæ æquum visum est*: Cui universali? quomodò? quando? aut quibus verbis *æquum visum est*? Si æquum visum esset Ecclesiæ, non damnaretur Joannes de Montesono, & ab illo tempore usque modò de tali mandato, seu decreto nihil actum est in Ecclesia: cui ergò universali Ecclesiæ *æquum visum est*? Quartò dicunt: *Et similiter statuta multarum illustrium Religionum, quæ hoc ipsum constituunt, ab omnibus approbantur*. Religiones per speciale statutum sequentes doctrinam S. Thomæ, sunt tantùm duæ, scilicet: PP. Societatis JESU, & Carmelitarum Excalceat. quòd ipsi infrà fatentur, dicentes folio 143. *Si ingratitudinis labem contrahit Academia hoc suo juramento, eamdem etiam incurrerent ordo Sancti Dominici, Societatis* JESU, *& Carmelitæ Excalceati, quorum constitutiones illos ad doctrinam D. Thomæ tradendam obligant*. Si sunt duę, quomodò multæ, & hoc quomodò ab omnibus alijs approbatur, si à tantis contradicitur? Habetne hæc universalis aliquam exceptionem? Sed omittendo ista, quæ parvi momenti sunt, discooperiamus quamdam insignem falsitatem. In constitutionibus Patrum Carmelitarum Excalceatorum existentibus in Conventu Sanctæ MARIÆ de Monte-Carmelo Parisien. apud R. P. Ludovicum à Sancta Teresia in octavo manusc. sicut etiam in constitutionibus impressis Romæ anno 1635. apud Ludovicum Grignani in 8. capite 10. num. 2. folio 35. sic dicitur, loquendo de Lectoribus: *Habeat hunc sibi propositum ad imitandum Doctorem, cui erit toto animo addictus; ita ut ipsius S. Thomæ doctrinam, tam in Philosophicis, quàm Theologicis ab omnibus sequatur, exceptâ opinione de* Sanctificatione *Virginis, & quæ in Summa docuit, præferat ijs, quæ alibi tradidit, &c.* In constitutionibus verò impressis Romę apud Franciscum Corbelletum anno 1631. capite 15. folio 120. num. 3. ablata fuit illa clausula: *Exceptâ opinione de* Sanctificatione *Virginis*: Solùm enim

dici-

dicitur: *Et Sancti Thomæ doctrinam, tam in Philosophicis, quàm in Theologicis ab omnibus sequatur; & quæ in Summa docuit præferat ijs, quæ alibi tradidit*. Erat Pater Nicolaus Ricciardus Magister sacri Palatij, & judicavit esse illustrem Religionem quoad sequelam doctrinæ Sancti Thomæ, sed non esse illustrem, quia ab ea exceperat opinionem de *Sanctificatione* Virginis. Sed de hoc in Nodo.

Duas alias Salmanticensium auctoritates proponimus hîc breviter; unam ex folio 93. num. 61. ubi sic dicunt: *Nulli potest esse dubium doctrinam istorum Sanctorum esse sanam, tutam, approbatam, & magnæ auctoritatis in Ecclesia, liberam ab erroribus, quibus aliorum doctrina exposita est, ut habetur in Bulla Vrbani V. superiùs relatâ, &c.* Licet legas millies Bullam Urbani V. non invenies in ipsa unum verbum ex omnibus hîc relatis à Salmanticensibus pro doctrina Sancti Thomæ, & tamen dicunt: *Ut habetur in Bulla Urbani superiùs relatâ.* Et pariter observa, quo fundamento, & veritate dicere potuerunt de Doctoribus sacris, nullum excipiendo, illud: *Liberam ab erroribus, quibus aliorum doctrina exposita est.* Doctrina Sancti Ambrosij exposita est erroribus, doctrina Sancti Hieronymi etiam erroribus est exposita, & sic discurre de singulis Ecclesię Doctoribus: sed unica & sola doctrina Sancti Thomæ non est exposita erroribus. Et hîc interrogo: an ista propositio: *Doctrina Doctorum est exposita erroribus*, sit eadem, vel distinguatur ab ista: *Doctrina Doctorum de facto habet errores?* quia si sunt idem, ergò cum hac propositione de facto, & cum effectu maculant omnem doctrinam Doctorum, quod est plusquàm temerarium, & erroneum præcipitium. Si autem sunt diversæ propositiones, ut in rei veritate sunt, ergò concedunt in doctrina Sancti Thomæ, quod negant in puritate Virginis, & statim pertinebit ad Nodum.

Alteram auctoritatem ponunt folio 183. numero 122. ubi sic dicunt: *Igitur Vrbanus V. qui mandavit Academiæ Tolosanæ, ut sequeretur doctrinam Sancti Thomæ, eamq; dilataret, voluit ut ipsa inermis, & nuda bellum cum hæreticis ageret, &c. Quare non potest obstare conversioni infidelium, sed eam adjuvare tamquam regula, & via tuta veritatis, quam ipsi sequantur.* Ego existimo non esse prò infidelium conversione, aut fidelium juvamine aliam regulam, & viam veritatis, quam sequi teneantur, nisi Evangelium Domini nostri Jesu Christi, & Canones Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, non doctrinam Sancti Thomæ Aquinatis. Sed cùm hoc dixerint Patres illi Doctores Salmanticenses, fortè habent aliam veritatis & Fidei regulam, quibus istam salvare possint. Ex hac auctoritate Vrbani etiam deducunt, & dicunt: *Certè scripta Sancti Thomæ nituntur certissimâ regulâ doctrinæ Christianæ:* Quasi alia scripta Catholicorum Doctorum Sancti Bonaventuræ, Petri Lombar-

 di,

di, Alberti Magni, Alexandri Alensis, Joannis Duns Scoti ex antiquis, & de modernis Vazquez, Saurez, & aliorum Catholicorum Doctorum, non nitantur eâdem certissimâ regulâ doctrinæ Christianæ. Item in illo libello etiam dicunt folio 155. *Vt inde appareat communem Ecclesiæ sensum esse, opera Sancti Thomæ comprehendere mentem Sanctorum, qui ante ipsum in Ecclesia floruerunt.* Comprehendat profectò mentem non solùm illorum, qui fuerunt, sed futurorum, dùm tamen signent nobis, ubi extet, vel simus inventuri istum communem sensum Ecclesiæ. Omnia ista concederem libentissimè doctrinæ Sancti Thomæ; sed dico citationes omnes esse falsas, & fictas. Alias quam-plures illationes formant ex illis suppositis, fictis & adscriptis verbis Urbano V. *Tamquam veridicam, & Catholicam sectemini, &c.* Quæ licet essent veræ, & à Summo Pontifice prolatæ, adhuc ipsæ consequentiæ essent falsæ, ne dicam aliquid aliud.

Deinde folio 141. num. 97. sic dicunt: *Tandem si hâc re injuria irrogatur Sancto Bonaventuræ, certè eam irrogavit Vrbanus V. qui præscripsit Academiæ Tolosanæ, ut hæreat doctrinæ Sancti Thomæ, eiq; amplificandæ omnem operam exhibeat: tunc verò amplificatur cùm omnes eam tuentur, &c.* Jam sæpè repetitum est, totum hoc esse extrà veritatem: quia nec Urbanus V. præcipit, ut hæreant doctrinæ Sancti Thomæ, nec aliquid dicit de Academia Tolosana, nec aliquod verbum habet de Sancto Bonaventura in vera, aut in falsa Bulla. Post aliqua sic prosequuntur Salmanticenses: *Similiter eodem vitio obnoxius esset Vrbanus V. quia cùm mandaverit docêri, & dilatari doctrinam Sancti Thomæ; eo ipso ab aliis scholasticis Auctoribus avertit. At neque Pontifex, neque Religiones tam illustres ingratitudinis damnari debent. Vna est Magistri & Discipuli doctrina, quæ quatenùs à Magistro traditur, doctrina, ut verò ab auditore discitur, disciplina nuncupatur. Porro gratitudo solùm acceptum beneficium intuetur, nec debetur ei, à quo non beneficio, sed damno quis afficitur: constat autem errorem omnem, & deceptionem, ac falsitatem, quantumcumq; speculativam intellectui damnum adferre: unde manifestè infertur omnes illos S. Thomæ Magistros in objectione relatos, ex hoc juramento laudem consequi ob veritatem illi traditam: nam juramentum veras eorum doctrinas complectitur dum comprehendit illas, quas Sanctus Thomas ab illis accepit, quæ cum illis unam doctrinam conficiunt. At si quod illi docuerunt à veritate est alienum, aut minùs certum & probabile, maximum detrimentum intulerunt menti ipsius, nec propterea illis ullæ gratiæ sunt habendæ; & consequentèr non promereter Academia ingratitudinis notam, cum non obliget suos professores, ut sequantur opiniones oppositas Doctori Angelico, quas aut falsas, aut minùs probabiles existimat.* Necesse fuit transcribere totum discursum Doctorum Salmanticensium, ut ex ipso cognosceretur, qualis fuerit eorum

rum mens, quæ ad compendium redacta, talis est: Non est ingratitudo Universitatis Salmanticensis relinquere Doctores antiquos prædecessores, & Magistros Sancti Thomæ, ut fuerunt Petrus Lombardus, Albertus Magnus, & Alexander de Ales, neque contemporaneos, & condiscipulos, ut Sanctum Bonaventuram, vel subsequentes, ut Scotum, Ægidium, Henricum, Bacconium, &c. Siquidem ab istis Universitas nullum accepit benificium, sed potiùs damnum. Quia doctrinæ istorum potiùs attulerunt illi dispendium, quàm commodum propter errores, deceptiones, & falsitates in illis contentas. Nam si aliquæ veritates ab istis traditæ sunt, in doctrina Sancti Thomæ continentur: quia Angelicus Doctor in sua doctrina relinquens quod à veritate erat alienum, minùs certum, parùm probabile, dubium, aut falsum, solùm selegit, & amplexus est, quod erat verum, certum, evidens, atque Catholicum; sicque nullam injuriam irrogat, nec facit, aut fecit Salmanticensis Universitas relinquendo Doctores istos, quia ab illis nullum accepit beneficium; sed tantùm à Sancto Thoma, in cujus doctrina nihil ex relatis defectibus invenitur. Propono sententiam Salmanticensium, non tamen discutio veritatem, & certitudinem illius: quia aliquid est relinquendum piæ considerationi, aut rigorosæ censuræ legentium.

Item Pater Ignatius Galvan lib. 2. cap. 7. discur. 3. sub hoc titulo: *Nonnulla pro explanatione verborum Vrbani V. in laudem Divi Thomæ expenduntur.* Vbi num. 3. folio 446. sic inquit: *Advertendum deinde, atque attentè considerandum est; prædictis verbis Vrbani V. Vniversitati Tolosanæ injungere, ut Sanctum Doctorem tamquam Magistrum, ac Ducem venerentur, ejusq; doctrinam sectentur, utpotè veridicam & Catholicam, eamq; totis viribus studeant ampliare. Quo loco admonendos censeo lectores, Summum Pontificem, juxta Theologorum sententiam, in ferendis legibus, non solùm Vniversalem, sed etiam particularem aliquam Ecclesiam concernentibus perniti osè errare non posse: hujusmodi enim præcepta, ac leges ex motu proprio Pontificis, ut vices Petri gerit, proficiscuntur, ac proinde ad illum, ut Pontifex est, Ecclesiam verâ, ac Catholicâ doctrinâ instituere, pascereq; pertinet. Vnde evidenter constat Divi Thomæ doctrinam veram esse, ac Catholicam, quam, videlicet, Pontifex Vniversitati Tolosanæ ab omnibus sequendam, ac totis viribus ampliandam proponit; immò ut illam sequatur, injungit, quia eam ab Ecclesiæ ipsius pectore profectam, sicut ait Pizzamanus, agnoscebat.* Aliqua sunt in hac auctoritate notanda. Primò illud: Summum Pontificem, nec in Decretis universalibus pro tota Ecclesia, sed neque in exhibitis pro aliqua Ecclesia in particulari errare posse, præcipuè quando est motus proprius. Vnde in illa epistola, licet destinata ad particularem Ecclesiam Tolosanam, quia erat pro doctrina Sancti Thomæ, errare non potuit Vrbanus V. Ista veritas

ritas notificanda erat Reverendissimis Patribus Bandello, Spinæ, & Turco insurgentibus contra constitutiones universales pro tota Ecclesia editas à Summo Pontifice Sixto IV. motu proprio; & ex certa scientia. Sed de hoc in Nodo. Secundò dicit: quòd Vrbanus injungat sequendam esse doctrinam Sancti Thomæ, quia agnoscebat eam ab ipsius Ecclesiæ pectore profectam fuisse, ut inquit Pizzamanus. Nihil curemus de elogio, sed quòd illud dixerit Antonius Pizzamanus, Patritius Venetus, qui scripsit vitam Sancti Thomæ Aquinatis, dicatam Augustino Barbadico Venetorum Principi, cujus prologus incipit: *Quamquam sine magno labore, &c.* Et fuit impressa Venetijs per Petrum Lichtenstein, curâ & ingenio Jacobi Pincij de Leucho anno 1508. in folio, nescio quomodò, vel quando ostendent verba allegata. Quærunt patronos, sed non curant de legalitate, aut veritate.

Item Augustinus Hunnæus Mechlinianus in dedicatoria Summæ Theologiæ S.Thomæ oblatâ Pio V. Summo Pontifici, impres. Antverp. 1569. inter alia loquens de hac Urbani approbatione, inquit: *Vrbanus Sedis Apostolicæ eximius Antistes, istius viri excellentem doctrinam admirans, & veluti cælitus delapsam, ad innatam humanis mentibus ignorantiæ caliginem depellendam, suscipiens, ad eam dicendam gravissimè hortatur, & Tolosanæ Academiæ Theologis, ut in disputationibus, & suis de Fide, & moribus responsis potissimum sequantur, præcipit.* Et ad marginem habet: *In confirmatione, & approbatione doctrinæ S.Thomæ.* Etiam debet ostendere iste, ubi præcipiat Urbanus Theologis Tolosanis, ut in disputationibus, ac responsis suis, de Fide, & moribus potissimè sequantur doctrinam Sancti Thomæ. Circa hanc Bullam Urbani R. P. Joannes à S. Thoma §. incipiente: *Intendentes juxta Apostolicę Sedis vocem D. Thomę doctrinam tamquam Catholicam, & veridicam sectari, &c.* Duo dicit: Primum sic se habet. *Id verissimum est; nam doctrina, quæ tamquam Catholica sectari jubetur à Pontifice in una Vniversitate, perinde est, ac si omnibus proponeretur: doctrina enim, quæ est Catholica, & sana pro una Vniversitate, sectari potest & in omnibus, &c.* In hoc coincidit cum Salmanticensium dicto supra-posito: fatemur enim doctrinam Sancti Thomæ esse sanam & Catholicam, sed quòd hoc dixerit Vrbanus V. non est sana, neque Catholica veritas. Secundum illius dictum sic se habet. *Dolendum sanè (quòd nulli alij Ecclesiæ Doctori, aut Sancto contigit) Divo Thomæ; qui plus omnibus, aut certè nullo inferiùs ab Ecclesia laudatur, sic ab alijs diminui, & hoc inter Catholicos; nec inter persecutionum bella, sed pacis tempore: ô quæ tempora! ô quæ studia! &c.* Sic & aliquis alius scriptor dicere eisdem posset verbis. Dolendum sanè, quòd de nullo alio Ecclesiæ Doctore ita sint fictæ, & fabricatæ sine fundamento laudes tot & elogia, quot de S. Thoma,

ma, qui cùm plùs omnibus ab Ecclesia, & scriptoribus Catholicis esset laudatus, ut ultrà anteponerent illum omnibus alijs Ecclesiæ Doctoribus, persecuti sunt omnibus modis veritatem, diminuerunt pacem, & excitarunt bella. ô quæ tempora! ô quæ studia! sed, ô quæ Dei providentia, ut omnia detegerentur! Satis certè laudatur doctrina Sancti Thomæ à Summo Pontifice Vrbano V. in Bulla vera, ad quid ergò necesse erat aliam fabricare? An, ut Pater Seraphinus Caponi à Porrectâ in libro: *Elucidationes formales totius Summæ Theologiæ, &c.* in proloquio speciali, *De altitudine doctrinæ Thomisticæ omni veritate subnixo*, impres. Venetijs 1588. in 4. loquendo de hac Bulla (ut ipse dicit) Vrbani V. approbantis, & confirmantis doctrinam Sancti Thomę Aquinatis, adderet ad marginem: *Scripta D. Thomæ vocantur Dei opera, & non sine speciali Dei jussione perfecta?* Hoc elogium omni veritate subnixum, neque in Bulla vera, neque in falsa Vrbani V. invenitur. Vocentur Dei opera scripta Sancti Thomæ, ex speciali Dei infusione perfecta, quia hoc dixit Pater Porrecta; sed non, quòd elogia ista extent in Bulla Apostolica Vrbani V. approbantis, & confirmantis doctrinam Sancti Thomæ Aquinatis. Istas falsitates introductas in sana doctrina Catholica diminuere, immò & annihilare intendit, & summoperè conatur veritas: non autem doctrinam Sancti Thomæ, quam cognoscit esse omni laude, & acceptione dignam, &c. Et hæc de Cortice, id est, doctrina Sancti Thomæ, de qua nihil negamus ex antedictis, & à suis discipulis, seu defensoribus scriptis; sed omnia admittimus, ac recipimus tamquam si essent vera, simul cum duabus Bullis Urbani V. & clausulis ex ipsis extractis, licet secunda Bulla falsa sit, & supposita, ut diximus.

PRO VIRGA

§. SECUNDUS.

SIcut pro commendatione doctrinæ Sancti Thomæ Doctoris Angelici, auctoritate Apostolicâ factâ, fuit primus Vrbanus V. Ecclesiæ Pontifex in unica tantummodò clausula cujusdam epistolæ anno 6. sui Pontificatûs: ita pro exaltatione sententiæ Immaculatæ Conceptionis fuit etiam primus Sixtus IV. Pontifex Maximus, non in una epistola & clausula, sed in quatuor Decretalibus, & alijs quam-plurimis Bullis à primo usque ad ultimum verbum agentibus de ejusdem mysterij recommendatione.

ne. Quarum prima, & principalis fuit expedita etiam anno 6. sui Pontificatûs, Christi verò 1476. quæ incipit: *Cùm præexcelsa meritorum insignia, quibus Regina cælorum, Virgo Dei Genitrix gloriosa, sedibus prælata æthereis, sideribus quasi stella matutina prærutilans, &c. Dignum, quin potiùs debitum reputamus universos Christi fideles, &c.* Et post plures laudes, atque encomia Sacratissimæ, & Immaculatæ Virginis Mariæ, prosequitur: *De ipsius Immaculatæ Virginis mirâ Conceptione gratias, & laudes referant; & instituta propterea in Dei Ecclesia, Missas, & alia Divina officia dicant, & illis intersint, indulgentiis & peccatorum remissionibus invitare, ut exinde fiant ejusdem Virginis meritis, & intercessione Divinæ gratiæ aptiores. Hâc igitur consideratione inducti, ejusdem omnipotentis Dei ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, auctoritate Apostolicâ, hâc in perpetuum valiturâ constitutione statuimus & ordinamus, quòd omnes & singuli Christi fideles utriusque sexûs, qui Missam, & Officium Conceptionis ejusdem Virginis gloriosæ, juxta piam, devotam & laudabilem ordinationem dilecti filij Magistri Leonardi de Nogarôlis clerici Veronensis Notarij nostri, & quæ desuper à nobis emanavit, Missæ & Officij hujusmodi institutionem in die Festivitatis Conceptionis ejusdem Virginis Mariæ, & per octavas ejus devotè celebraverint & dixerint, aut illis horis canonicis interfuerint, quoties id fecerint, eamdem prorsùs indulgentiam, & peccatorum remissionem exinde consequantur, quam, juxta felicis recordationis Urbani IV. in Concilio Viennensi approbatas, & Martini V. & aliorum Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum constitutiones, consequentur illi, qui Missam & Officium, & horas canonicas in Festo Corporis Christi, & Sanguinis Domini nostri Jesu Christi à primis vesperis, & per illius octavas, juxta Romanæ Ecclesiæ institutionem celebrant, aut dicunt, aut Missæ, Officio, & horis hujusmodi intersunt: præsentibus, futuris temporibus valiturum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Domini 1476. tertio Kalendas Maij, Pontificatûs nostri anno sexto.* Constitutio hæc Apostolica extat originaliter in archivo Vaticano; & etiam impressa in Compilatione Conciliorum omnium editionum; in corpore Juris Canonici inter Extra-vagantes; reperitur etiam in omnibus Bullarijs, excepto Romano, sed Emanuelis Roderici, fuitque confirmata à Leone X. Pio V. & Concilio Tridentino; & etiam in quam-plurimis Auctoribus particularibus, ut videre est in Regesto Armamentarij Seraphici, colum. 48. Estque, ut vides, confirmativa Officij Immaculatæ Conceptionis editi ab ipsomet Summo Pontifice, sed ordinati à Leonardo de Nogarôlis Notario Apostolico, ut denotant illa verba: *Et quæ desuper à nobis emanavit,* in quo Officio septuagies octies dicitur expressis verbis, vel æquivalentibus, Virginem Mariam fuisse conceptam sine peccato originali.

Secunda Bulla Sixti IV. pro Immacu-

maculata Conceptione est illa, quâ commendavit Officium editum à Bernardino de Bustis Ordinis Minorum, in qua dicitur: *Tuis igitur in hac parte supplicationibus inclinati, ut Officium Conceptionis Beatæ Virginis* MARIÆ *per te compilatum & ordinatum; tu, & omnes, qui id voluerint pro devotione sua dicere & recitare, liberè & licitè possitis ac valeatis, seu possint ac valeant, Apostolicâ auctoritate, tenôre præsentium concedimus paritèr, & indulgêmus. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, cæterisq; contrarijs quibuscumque. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo piscatoris, die quartâ Octobris* 1480. *Pontificatûs nostri anno decimo.* Bulla ista extat originalitèr in archivo Vaticano, & inter opera ipsiusmet Bernardini de Bustis primę impressionis & secundæ: licet in novissima facta Venetijs fuerit ablata, quia sic voluit Pater revisor illius civitatis Ordinis Prædicatorum; sed extat etiam in Bullario Seraphico. Hujus Officij revisor nullus alius fuit, nisi ipsemet Summus Pontifex, ut videre est in Regesto Armamentarij Seraphici col. 70. in quo etiam Officio plusquam centum viginti vicibus dicitur Virginem MARIAM fuisse conceptam sine peccato originali.

Tertia Constitutio Apostolica Sixti IV. est illa, quæ incipit: *Grave nimis gerimus, & molestum, &c.* Et post introductionem in narrativa, sic inquit: *Sanè, sicut accepimus, nonnulli diversorum Ordinum professores, ad prædicandum verbum Dei, in diversis civitatibus, & locis, partibus Lombardiæ deputati, & non ignari quòd Sancta Romana Ecclesia de intemeratæ semperq; Virginis gloriosæ* MARIÆ *Conceptione Festum celebrat, & speciale ac proprium Officium ordinavit, in eorum prædicationibus ad populum publicè affirmare hactenùs non erubuerunt, & quotidie prædicare non cessant, adstante populi multitudine, omnes illos, qui tenent & affirmant eamdem gloriosam, & Immaculatam Dei Genitricem Virginem* MARIAM *absque peccati originalis macula fuisse conceptam, hæreticos esse, & ipsam Romanam Ecclesiam solam spiritualem Conceptionem, seu Sanctificationem ejusdem Virginis* MARIÆ *celebrare, ac hujusmodi eorum prædicationibus non contenti, confectos super his assertionibus libros in publicum ediderunt: ex quorum prædicationibus & assertionibus non levia scandala in partibus illis in mentibus Christi fidelium sunt exorta, & majora exoriri formidantur indies. Nos igitur hujusmodi temerarijs ausibus & perversis, à veritate penitùs alienis assertionibus, & scandalosis, quæ exinde in Dei Ecclesia exoriri possent, quantùm nobis ex alto conceditur, obviare volentes, motu proprio, non ad alicujus nobis super hoc oblatam instantiam, sed de nostra mera deliberatione hujusmodi assertiones Prædicatorum eorumdem, & aliorum quorumlibet, qui affirmare præsumerent eamdem Sanctam Romanam Ecclesiam de spirituali dumtaxat Conceptione, & Sanctificatione ejusdem Virginis gloriosæ Festum celebrare, & eos, qui crederent & tenerent eamdem Dei Genitricem ab originalis peccati macu-*

la in sua Conceptione præservatam fuisse, propterea alicujus hæresis labe pollutos fore, utpotè falsas & erroneas, ac à veritate alienas, editosq; desuper libros prædictos id continentes, auctoritate Apostolicâ, præsentium tenore reprobamus, & damnamus: ac motu & auctoritate prædictis statuimus & ordinamus, quòd prædicatores verbi Dei, & quicumque alij cujuscumque gradûs, Ordinis, & conditionis fuerint, de cætero ausu temerario præsumpserint in eorum prædicationibus ad populum, seu aliàs quomodolibet affirmare, hujusmodi per nos sic reprobatas, & damnatas assertiones, & opiniones veras esse, aut dictos libros pro veris legere, tenere, vel habere, postquàm de præsentibus scientiam habuerint, excommunicationis sententiam, & æternam maledictionis pœnam eo ipso incurrant, à qua ab alio, quàm à Romano Pontifice, & illius proprio ore, expressâ causâ hujusmodi, propter quam censuras prædictas incurrerint (nisi in mortis articulo constituti) nequeant absolutionis beneficium obtinêre. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisq; contrarijs quibuscumque; seu aliquibus communitèr, vel divisim à Sede Apostolica indultum existat, quòd interdîci, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Pari damnationi, & censuræ subijcientes illos, qui prædicare, docêre, aut aliàs verbo, vel scripturâ affirmare præsumerent hæreticum fore credere, eamdem Virginem gloriosam à peccati originalis macula præservatam non fuisse, & ne de præmissis aliqui valeant ignorantiam allegare, volumus, quòd locorum Ordinarij præsentes litteras in Ecclesijs consistentibus in eorum civitatibus, & suarum Diœcesum locis in singulis, dum major inibi populi multitudo ad Divina convenerit, ac Sermonibus ad populum mandent, & faciant publicari. Prætereà, quia difficilè foret præsentes litteras ad singula loca, in quibus expediens fuerit, deferre; etiam volumus, & dictâ auctoritate decernimus, quòd earumdem transumpto manu publici Notarij confecto, & authenticato, & alicujus prælati Ecclesiastici sigillo munito ubique stetur, prout staretur eisdem originalibus litteris, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Nulli ergò omninò hominum liceat hanc paginam nostræ reprobationis, damnationis, statuti, ordinationis, voluntatis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1482. Pontificatûs nostri undecimo. Hæc Decretalis extat originalitèr in Conventu Salmanticensi, & in Monument. Ordinis Minorum primæ editionis folio 74. & secundæ editionis folio 158. & in utraque authentica. In Bullario Emanuelis Roderici Bulla 17. & in Bullario Seraphico disposito; & in alijs quam-plurimis Auctoribus, de quibus in Regesto Armamentarij Seraphici colum. 108. & 109. Sed notandum est pro prima incipiente: *Cùm præexcelsa,* & pro sequenti; quòd in Bullario Roma-

Romano absolutè fuerint prætermissæ, licet tot constent authenticis testimonijs, sicut fuerunt derelictæ hujus Summi Pontificis Bullæ quinque agentes de stigmatibus S. P. N. Seraphici Francisci, & quòd Sancta Catharina Senensis non depingeretur cum vulneribus Christi: quare autem derelictæ fuerint Bullæ istæ pertinentes ad Conceptionem, & illæ ad vulnera Sanctæ Catharinæ, alius judicet.

Quarta Decretalis Sixti Summi Pontificis est illa, quæ incipit: *Ad futuram rei memoriam, Grave nimis gerimus, &c.* expedita Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1483. pridie nonas Septembris, Pontificatûs sui anno decimotertio; & in omnibus & per omnia coincidit cum antecedente exceptâ unâ clausulâ, in qua vocat Conceptionem Virginis MARIÆ Immaculatam, scilicet illa: *Et quotidie prædicare non cessant, omnes illos, qui tenent, aut asserunt eamdem gloriosam, & Immaculatam Dei Genitricem absque peccati originalis macula fuisse conceptam, mortaliter peccare, vel esse hæreticos ejusdem Immaculatæ Conceptionis Officium celebrantes, audientesq; sermones illorum, qui eam sine hujusmodi macula conceptam esse affirmant, peccare graviter, &c.* Hæc Constitutio inserta est in jure Canonico inter Extra-vagantes de Reliq. & veneratione Sanctorum, & in Concilijs omnium editionum, fuitque confirmata per Synodum Tridentinam, & à tribus Summis Pontificibus, Alexandro VI. Pio V. & Paulo V. & extat authentica in Monument. trium Ordinum, fol. 158. & reperitur in principio libri Vincentij Bandelli de Castro-novo Ordinis Prædicatorum tertiæ impressionis, factæ anno 1502. Et sic de istis quatuor constitutionibus Decretalibus, seu Extravagantibus nullus hucusque potuit dubitasse.

Præter relata, quæ principaliora sunt, & quæ pertinent ad totam universalem Ecclesiam, & ut talia incipiunt sub illo exordio: *Ad perpetuam rei memoriam*; edidit hîc Summus Pontifex alia quàm plura pro Immaculata Virginis Conceptione dum esset Summus Pontifex: & primò tractatum de Conceptione Virginis MARIÆ, qui dicitur extare in Belgio in Bibliotheca Canonicorum Regularium Tungrensi, editionis Leodiensis. Secundò edidit quamdam orationem, quæ reperitur in horis antiquis Parisiensibus, & in Breviario antiquo Patrum Cruciferorum, & etiam Reverendus Pater Hippolytus Marraccius in Pontificibus Marianis cap. 76. ad finem paginâ 159. sicut & Armamentarium Seraphicum in Regesto colum. 548. illam adducunt, quæ sic se habet: *Ave sanctissima* MARIA *Mater Dei, Regina cæli, porta paradisi, Domina mundi: Tu es singularis Virgo purissima, tu concepta sine peccato originali, & ideò Immaculatissima; tu sine macula concepisti* JESUM *Salvatorem, tu fuisti verissimè antè partum, in partu, & post*

 par-

partum inviolata & illibata: fac me tuis sanctis precibus purè, piè, & sanctè vivere, & ora pro nobis JESUM *Filium tuum dilectum, & post mortem me suscipe; ab omnibus malis mentis, & corporis libera me, & alios fac me liberare, opera misericordiæ acquirere, & in gloria paradisi in æternum gaudere. Amen.* Et hanc quotidie ipsemet Pontifex recitabat, & insuper eam devotè recitantibus concessit undecim millium annorum indulgentiam.

Præter ista edidit Bullas particulares pro mysterio Conceptionis, & sunt sequentes: Anno secundo sui Pontificatûs, pro ædificatione Conventûs Conceptionis Oxenti, die 13. Julij, quæ incipit: *Inter cætera.* Et alteram pro indulgentia in die Conceptionis Sanctæ MARIÆ de Populo de Urbe 6. idus Septembris, & incipit: *Ineffabilia.* Item ibidem, ut conservatores urbis darent calicem, & cereos Fratribus Sanctæ MARIÆ de Populo in die Conceptionis 10. Kal. Januarij, & incipit: *Inter præcipuas.* Anno quarto largitus est indulgentiam pro die Conceptionis Beatę MARIÆ de Ruchelorf. 7. Kalendas Junij, & incipit: *Regina cælorum.* Anno sexto concessit Vicariam canonicalem in altari Conceptionis Vradiflaben. 16. Kalendas Augusti, & incipit: *Dudum siquidem.* Anno septimo indulgentiam pro die Conceptionis in oppido Sancti Landi Constantien. 15. Kalendas Octobris: *Dum devotè.* Anno octavo indulgentiam pro die Conceptionis in Ecclesia Beatæ MARIÆ de la Rosa Lucan. 10. Kalendas Aprilis, & incipit: *Præclara.* Eodem anno alteram pro altari Conceptionis in Ecclesia SS. Trinitatis Vercellen. pridie 9. Januarij: *Apostolicæ Sedis.* Anno nono alteram indulgentiam pro altari Conceptionis in Ecclesia Eremitarum Sancti Augustini Burdegalen. 14. Kalendas Julij: *Et si gloriosus.* Anno decimo concessit beneficium Dominico de Portarenis ad altare Conceptionis Sancti Laurentij in Damaso de Urbe 6. idus Julij: *Vitæ & morum.* Anno eodem, Episcopo Alerien. pro prædicta capella Conceptionis quamdam executorialem datam ut suprà: *Hodie dilecto.* Anno undecimo concessit alterum beneficium Antonio Macipio ad altare Conceptionis Beatæ MARIÆ Dertrusen. 6. Kalendas Septembris: *Vitæ & morum.* Anno duodecimo curavit de ædificatione Monasterij Conceptionis Venetiarum per alteram Bullam expeditam 3. nonas Januarij, & incipit: *De cælesti patria.* Item eodem anno indulgentiam Conceptionis in Ecclesia Sancti Petri de Ripoli Florentin. 18. Kalendas Julij: *Dùm præexcelsa.* Denique anno decimotertio sui Pontificatûs, circa annexionem Ecclesiæ de Bria Elboren. cum Monasterio Conceptionis 4. idus Septembris: *Ex injuncto.* Omnes istas expedivit Summus Pontifex Sixtus IV. primus promotor, & exaltator mysterij Conceptionis; quas authenticè

ticè habemus apud nos extractas ex Regesto Vaticano; & non clausulam unam incertam, dubiam, ex quadam Bulla prorsùs ficta, & non expedita ab Urbano V. pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ. His omnibus etiam adjungendum erit, Romæ in Ecclesia Sancti Petri ipsum ædificasse capellam sub titulo Conceptionis Immaculatæ Virginis MARIÆ, & quotidiè ad vesperas & matutinum de Immaculata Conceptione ipsum solitum fuisse facere commemorationem, idque usque ad extremum servasse vitæ, ut refert Bernardinus de Bustis serm. 9. fol. 38. Omnia relata sunt communia, authentica, & per se nota.

Restat nunc proponere, quid dictum fuerit ab assertoribus opinionis contrariæ de hujusmodi constitutionibus editis à Sixto IV. Summo Pontifice. Cùm ergò primam incipientem: *Ad perpetuam rei memoriam. Cùm præexcelsa meritorum insignia*, promulgaverit anno 1476. sui Pontificatûs anno sexto: post quinque annos, id est 1481. surrexit contra illam Vincentius Bandellus de Castro-novo in suo tractatu de veritate Conceptionis ad D. Ducem Herculem Estensem, & in decima ratione sumptâ ex hoc, quòd Ecclesia faciat Festum Conceptionis, & D. Papa det indulgentiam, ergò talis Conceptio fuit Sancta, dicit: *Ad hoc fuit responsum, quòd duplex fuit Conceptio Beatæ Virginis, &c.* Et latissimè inculcat, arguit & contradicit tam Festivitati, quàm indulgentijs concessis pro ea. Et in sequenti undecimâ ratione, quæ sic incipit: *Undecimò argûtum fuit sic: Dominus Papa dedit indulgentiam his, qui dicunt Officium Conceptionis Virginis juxta piam, devotam, & laudabilem ordinationem Magistri Leonardi de Nogarôlis, ut in Bulla legitur: igitur cum in illo Officio quasi per totum contineatur, quòd fuerit Sancta, & Immaculata, videtur ex hoc haberi, quòd Beata Virgo fuerit sine peccato concepta. Ad hoc fuit responsum: quòd posito quòd Dominus Papa viderit Officium illud, quod multi negant, propter multa verba nugatoria, quæ in illo continentur, &c.* Et infrà inquit de Summo Pontifice Sixto IV. *Quia cùm sit vir doctissimus, & sapientiâ plenus, optimè novit, quòd non sunt dandæ indulgentiæ ijs, qui dicunt mendacium, &c.* Ecce quomodò unico verbo condemnet pro mendacio quidquid in officio Nogarôlis continetur pro pura, Sancta, & Immaculata Conceptione, cumque hoc fiat per totum Officium, ut ipsemet fatetur, igitur totum condemnat ut nugatorium, & mendacijs plenum. Et concludit illam rationem, post suas objectiones factas à fol. 161. usque ad folium 183. dicens: *Et ideò propter hujusmodi quidam dicunt: quòd Sanctissimus D. Papa illud Officium non vidit: quia cùm sit vir doctissimus, & Doctores Sanctos nunc, & semper in summâ veneratione habuerit, non est faciliter credendum, quòd intendat præstare favorem ijs, qui sententijs Doctorum Sanctorum contradicunt: si tamen illud Officium viderit,*

derit, omnia prædicta sic intelligenda sunt, sicut per nos sunt superiùs exposita. Hîc tria dicit Bandellus: primum, quòd omnia, quæ continentur in Officio Nogarôlis, sint contra doctrinam, & sententias Sanctorum Patrum. Secundum, quòd illud non viderit. Tertium, quòd Sixtus IV. cum Officio, & suâ constitutione nihil aliud fecerit quàm præstare favorem piæ opinioni. Et hæc dicta sufficiant de contradictione Bandelli in generali; nam si descendendum foret ad particularia, esset labor immensus.

Secundam suam constitutionem incipientem: *Grave nimis,* edidit Sixtus IV. anno 1483. sui Pontificatûs anno 13. & anno 1502. surrexit Corrector, seu Continuator Bandelli, sive sit Didacus Deza, sive alius Hispanus, & in suo opere de Conceptione, & in principio illius proponit ad litteram constitutionem istam Sixti IV. & in epistola ad Reverendissimos, & colendissimos PP. sui Ordinis Prædicatorum, assignat Corrector ille rationem, quare in principio ponat Extra-vagantem Sixti IV. dicens: *Et quia librum hunc legentes, & veritatem in eo luce clariùs contentam considerantes, possent limites à Pontifice Summo positos transgredi, ideò excommunicationem ab eo promulgatam ejus exordio præposui. Valete, & pro me ad Deum intercedite.* In suo libro Bandellus absque dubio transgressus est limites: quia jam Sixtus IV. ediderat, vel saltem illo anno 1481. edidit primam Extra-vagantem, *Grave nimis*; & tamen Corrector iste nihil immutavit, nec abstulit à libro Bandelli, sed potiùs addidit quam-plura tam in marginibus, quàm in additionibus, tum ad finem libri, ubi sæpè dicit ironicè: *Cave ab excommunicatione.* Et liber iste fuit quater typis mandatus diversis temporibus, & ultimò anno 1512.

Post istos scripsit Reverendissimus Pater Frater Bartholomæus de Spina Magister sacri Palatij tractatum illum de universali corruptione generis humani: ubi parte 5. capite 5. postquàm dixerat sententiam de contractione peccati originalis in Conceptione Virginis MARIÆ esse de Fide, & contrariam hæreticam, proponit contra suam sententiam hoc argumentum: *In hoc opere occurrunt contra determinationem factam nonnulla dubia pro majori claritate doctrinæ dissolvenda; quorum primùm est tale: Sixtus IV. Ordinis Minorum in Extra-vaganti*, Grave nimis, *prohibet posse dici hæreticum, vel peccare mortaliter quemcumque tenentem alteram quam maluerint contradictionis prædictæ de Beata Virgine partem, asserens non esse adhuc ab Apostolica Sede decisum, quæ vera sit, aut falsa. Sed quòd secundùm Fidem Catholicam est tenendum, jam determinatum est esse verum; ergò Beatam Virginem esse cum alijs omnibus (qui peccaverunt in Adam) numerandam, non est tenendum secundùm Fidem, &c.* Ad hanc objectionem ex constitutione Sixti IV. *Grave nimis*, factam contra suam sententiam respondet, supponendo in capi-

capite 2. quòd etiam in Papam possit cadere error in Fide; & quòd talis, quoad Deum, sit depositus de Sede, ita ut nullam habeat postea auctoritatem super Christi fideles: & quòd, si aliquid mandet, vel censuræ ab eo fulminatæ non obligent, nec ligent. Et in suppositione 4. inquit: *Quòd quando Papa non obstinatè, sed ex simplici ignorantiâ opinionem erroneam sequitur, nesciens eam contrariari Sacris litteris, vel determinationi Ecclesiæ, paratus quando sibi hoc constaret ab opinione resilire, cùm non sit ex hoc formalitèr hæreticus, perseverat Christi Vicarius, tàm quoad Deum, quàm quoad Ecclesiam, &c.* Præsupponit etiam quintò, quòd aliud sit opinionem esse hæresim, & aliud opinantem esse hæreticum: quia, quod clarum est aliquibus, potest alijs esse obscurum ante determinationem Ecclesiæ specialiter factam. Et post alia quam-plura, de quibus latè in secunda impressione SOLIS VERITATIS, concludit sic: *Modò ex prædictis, ad propositum descendendo, patet manifestissime, quòd, omnes homines ab Adam seminalitèr propagatos contrahere de facto peccatum originale, secundùm Augustinum, ad Fidei fundamenta pertinet; quo remoto, cùm removeatur Christum esse omnium hominum Redemptorem, salus hominum & beatitudo tolleretur, & ex consequenti ad Fidem directè pertinet. Qui enim hoc negaret, jam Sacris litteris, sacrisq; Concilijs contradiceret, & esset formalitèr hæreticus, religioni Christianæ infestus, & Fidei apertissimus inimicus, juxta verba Augustini; sicut etiam & olim Pelagiani fuerunt, ut ex determinatis in quæstione cuilibet potest esse manifestum. Unde si Sixtus in sua Extra-vaganti contrarium sentiret, aut sentiendum præciperet, proculdubio hæreticus esset; & consequentèr à Pontificali dignitate dejectus, tàm quoad Deum, quàm quoad Ecclesiam, cum hæc omnia sint ab Ecclesia jam vulgata, in Concilijs sub anathematis damnatione determinata; & nullum ligaret ab eo fulminata sententia; sed neque etiam verus Papa posset præcipere ne quis hanc prædicet veritatem, quoniam imminet necessitas Fidei confitendæ, & prædicandæ, &c. Beatam etiam Virginem fuisse à peccato redemptam, supponit Ecclesia secundùm Fidem tenendum; sed fuisse à peccato de facto contrahendo, eò quòd sit Mater Christi, excipiendam, licet in rei veritate falsum sit, & hæreticum: quia tamen non est adhuc per Ecclesiam decisum, quòd hoc expresse sacris litteris contradicat, aut Conciliorum adversetur Decretis, & nonnulli putent in Sacris litteris exceptionem fieri, &c.* Alia quæ hic desunt, videre poteris in secunda impressione SOLIS VERITATIS: sufficiunt enim ista pro nunc ad cognoscendum, quomodò locutus fuerit Reverendissimus Pater ac Magister sacri Palatij de potestate Summi Pontificis, ac ejus Decretis, solùm quia erant pro Immaculata Virginis Conceptione.

Relinquo illa, quæ dixit Pater Richardus Magister etiam sacri Palatij, in suis memorialibus; & Libellatores Romani in illis verbis: *Nec non ad apo-*

cryphas Apostolorum diffinitiones, ad confictas revelationes, ad somniata miracula, ad Bullas adulteratas recurrimus, &c. Ut perveniamus ad Reverendissimum Patrem Thomam Turcum, qui scripsit nostris temporibus anno 1649. in illo suo opusculo de Conceptione folio 25. ubi propositâ hâc objectione: *Illud verò, quod principale opinionum diversitate ventilatur, hujus farinæ, ne dicam furfuris, est: quod tantâ vanitate inculcant de Nogarólo Officio, quod ajunt, nedum auctoritate Apostolica esse firmissimè approbatum; verùm etiam indulgentijs munificentissimis à Summis Pontificibus ditatum, &c.* Respondet hoc modo: *Facile tamen tota hæc aërea moles, quæ suâ fucatâ majestate oculos sciolorum rapit, in fumum evanescit; si celebrem illam distinctionem apposuerimus de Apostolica Sede Pontificis & persona particulari ejusdem, & dixerimus Extra-vagantes illas non de Apostolicæ Sedis vertice, sed de laudabili pietate, & pia, & propria opinione emanare, &c.* Nota ista de celebri distinctione inter privatam personam, & Pontificis dignitatem. Et quantùm ad hoc verum dicit, quia inter ipsos celebris est illa distinctio, & respondendi modus ad Extra-vagantes Sixti IV. sed vide, quomodò processerunt à persona particulari, quando postea fuerunt approbatæ, & confirmatæ ab Alexandro VI. Leone X. Concilio Tridentino, Pio V. Paulo V. & Gregorio XV. sed non sistit hic Reverendissimus Pater Generalis Turcus,

Alium excogitat respondendi modum, dicendo: *Duo enim in illo Officio attendenda sunt: unum substantia ejusdem Officij, quæ consistit in referendo gratias, & laudes Deo de ipsius Immaculatæ Virginis Conceptione, & hæc Officij institutio ex Apostolica Sede processit: & aliud est modus, & ordinatio ejusdem Officij, & hoc non à Sede Apostolica, sed à laudabili particularis pietate personæ Sedis Apostolicæ Notarij Nogarôlæ emanavit. Et ne videar in aëre loqui, dictis fidem faciunt eadem Extra-vagantis verba, &c.* Et adducit clausulam Extra-vagantis supra-positam, ut ex illa probet Officium emanasse à Summo Pontifice, & solùm dispositionem, & artificium fuisse compaginatum à Leonardo de Nogarôlis, in quo veritatem dicit; sed attende quid inde deducat: *Vides laudari, & de pietate commendari ordinationem illam, seu contexturam Officij Conceptionis à Nogarôla compositam? Qua ex re, ut sæpiùs notavimus, nihil aliud colligent adversarij, quàm per Sedem Apostolicam sententiam illam ut piam & devotam commendatam fuisse, ventosaq́; & ampullosa illa epitheta esse. Quòd illa sit canonizata, quòd sit proximè diffinibilis, quòd quasi de Fide certa sit, & indubitata. Verùm licet hæc solidè, & subtilitèr edicta sint, adæquata tamen responsio est, Officium illud Nogarôlæ à Breviario Romano jussu Pij V. expunctum, & ex albo Divinorum Officiorum deletum. Quod non leve argumentum est, Officium ipsum, & quæ ibi de Immaculata Conceptione celebrantur, ab Ecclesia universali minimè esse* appro-

approbata, quin immò rejecta, ac proinde nullum vel probabile argumentum inde sumi posse. Hæc solida & germana responsio est, quâ instar fulminis cùm adversarij percussi jaceant, in omne latus tamen se vertunt, ut spiritus revocent: & cùm nihil lucidum, aut vegetum spirare potuerint, lepidam fabulam attexuerunt ad dementandos simplices. Libellum enim evulgarunt hoc modo scriptum: Propria festorum Ordinis Fratrum Minorum ad formam Officij novi redacta, quæ Sanctissimus Dominus noster Pius V. Pontifex Maximus anno 1569. die 15. Maij, Pontificatûs verò sui anno tertio, vivâ voce concessit, ut sic ordinata imprimerentur, & à Fratribus, & Monialibus ejusdem Ordinis dicerentur. Hoc autem in libello, oraculo Pij V. approbato, cùm sit comprehensum Officium Conceptionis à Nogarôla editum clarissimè patere, plenis buccis vociferantur, idem Officium à Breviario Romano licet expunctum, Franciscanis tamen benignissimè concessum fuisse, & in eorum ordinario inclusum, Apostolicâ Sede, & oraculo Pij V. approbatum; sed cùm larvam detego, quæso animum advertant, ut insignem imposturam recognoscant, & turpissimam audaciam ambabus manibus palpent. In archivo Religionis Dominicanæ duo exemplaria habentur hujus libelli: proprium festorum Ordinis Fratrum Minorum; alterum impressum anno 1564. alterum verò excusum Parisijs 1585. utrumque insignîtum eodem oraculo vivæ vocis Pontificis Pij V. 1569. In primo libello minimè reperîtur enumeratum Officium Nogarôlæ; in secundo simul cum alijs recensetur prædictum Officium. Ex quo evidentèr apparet, per oraculum vivæ vocis minimè concessam recitationem illius Officij, de quo tantum plaudunt; sed tantùm illa, quæ in ordinario anni 1584. impressa continentur, per fraudulentam verò, & profanam manum elapsis annis, quando falsitas non tam facilè convinci poterat, illud Nogarolæ Officium alijs super-intrusum, & per summam audaciam additum. Hujus insignis imposturæ non ignobile argumentum, &c. Hucusque Reverendissimus Pater Turcus.

In quibus pro nunc notanda sunt duo: Et primum sit, quòd expressè, clarè, & palàm profiteatur, Officium illud Nogarôlis ab ipsamet Sede Apostolica, & Sixto IV. emanasse, quando Vincentius Bandellus hoc negaverat, ut suprà diximus; immò bis affirmat eum illud non vidisse. Secundum est, quòd post quatuor constitutiones Apostolicas editas à Sixto IV. & confirmatas approbatasque à Concilio Tridentino, & tot Summis Pontificibus, solummodò colligatur *sententiam illam ut piam, & devotam commendatam fuisse.* Quantùm autem ad illud de oraculo Pij V. circa concessionem Officij factam Fratribus Minoribus, & illam esse falsam, & imposturam turpissimam, ut ipse larvam detegendo demonstrat, quia in archivo Religionis Dominicanæ habetur illud originale impressum anno 1564. insignîtum oraculo Pij V. in quo non est inclusum Officium Leonardi Nogarôlis, ex quo, ut ipse dicit, in

in alijs impreſſionibus per fraudulentam & profanam manum intruſum; dicimus hîc brevitèr (relinquendo ad alium locum ampliores demonſtrationes) dictum à Reverendiſſimo Patre Generali de illa impreſſione factâ anno 1564. inſignitâ oraculo Pij V. eſſe prorsùs à veritate alienum. Primò : quia dicit hanc impreſſionem eſſe in archivo Ordinis Prædicatorum, non tamen ſignat ubi ſit illud archivum, & ſic eſt adducere teſtem vagum & larvatum. Secundò : non dicit ubi fuerit facta illa impreſſio anni 1564. ſicut dicit de altera facta anno 1585. de qua aſſerit fuiſſe editam Pariſijs : & ſic etiam impreſſio eſt vaga & larvata, cujus nos detegemus larvam Nodo XIV. principali. Et pro nunc breviter dicimus, quòd Pius V. electus fuerit in Summum Pontificem anno 1565. ſeptimo idus Januarij: quomodò ergò anno 1564. per unum integrum annum, antequam eſſet Summus Pontifex, potuit eſſe impreſſio ſubſcripta oraculo ejuſdem Summi Pontificis ? Tertiò : reformatio generalis omnium Officiorum fuit facta à Summo Pontifice Pio V. anno 1568. ut dicitur in ejus Bulla, quæ incipit : *Quod à nobis poſtulat ratio paſtoralis*, & extat in principio Breviarij ab ipſo Pontifice reformati : cùm ergò uſque ad an. 1568. recitaretur Officium Nogarôlis in tota univerſali Eccleſia Romana : ad quid, vel quomodò anno 1564. peterent Fratres Minores facultatem recitandi Officium ? Iſtas exiſtimamus eſſe demonſtrationes palpabiles nimis & evidentes, ut ſic videat Reverendiſſimus Pater Generalis, ſi fortè propter defectum visûs non exactè viderit, & legerit impreſſionem illam. Nam numerus, qui ipſi viſus eſt 4. erat 9. qui characteres inter ſe maximam ſimilitudinem habent : etenim anno 1569. & Pontificatûs Pij V. tertio, conceſſum fuit illud vivæ vocis oraculum. Sed concedamus errorem, & admittamus correctionem Reverendiſſimi Patris Generalis : quia in hoc opuſculo nihil nobis negandum erit, ut inde majores ſolùm & indiſſolubiles undique reſultent Nodi.

PRO NODO

§. TERTIUS.

Nodus primus.

PRo hujus Nodi deductione notandum eſt, quòd Urbanus V. inceperit in quadam epiſtola directa ad Archiepiſcopum Toloſanum exaltationem doctrinæ Angelici Doctoris San-

Sancti Thomæ Aquinatis, quæ incipit, *Copiosus in misericordia Dominus, &c.* de hac tamen epistola, quæ vera est, nullam adducunt auctoritatem scriptores Ordinis Prædicatorum; sed de alia, quæ supposita invenitur & ficta, incipiente: *Mirabilis Deus in Sanctis suis, &c.* continuò loquuntur. Simili modo oportet notari quòd primus Summus Pontifex, qui exaltare cœpit sententiam Immaculatæ Conceptionis fuerit Sixtus IV. non in una epistola, sed in quatuor constitutionibus Decretalibus expeditis pro tota Ecclesia universali: & licet istæ reperiantur authenticæ in libris supra-relatis, ac de ipsis faciant mentionem alij Summi Pontifices, & ipsum Concilium Tridentinum; dicunt Defensores opinionis contrariæ illas Decretales esse apocryphas, fictas, & adulteratas. Et quia in Sole Veritatis, in quo dies diei eructat verbum & nox nocti indicat scientiam, ostenditur manifestè epistolam illam Urbani esse sine ulla cohærentia, stylo, aut dispositione curiæ Romanæ, quamvis non negetur ipsa (quia ad hoc non suberat sufficiens fundamentum) sed concedatur & admittatur, incidentèrque vocatum fuit in dubium, an esset certa vel dubia, vera vel falsa; ecce statim Auctor illius libri vocatus fuit ad judicium à quodam P. Dominicano, & in eo appellatus ore pleno invidus, præsumptuosus, Servus Nequam, hallucinatus, loquens ex pura imaginatione, &c. Et hinc oritur Nodus. Quia si ipsi loquantur contra constitutiones Apostolicas Sixti IV. non obstantibus pœnis, censuris, & excommunicationibus in illis contentis, & de ipsis dubitent, fiant quæstiones, objectiones, atque contradictiones sine numero, pondere, ac mensura: Quare non possumus nos dubitare, & adducere ad quæstionem, epistolam unam Urbani V. & inquirere de ejus veritate? Decretales Sixti IV. sunt pro Conceptu ventris, & puritate Sacratissimæ Dei Matris in utero; epistola Urbani V. est pro conceptu mentis, & doctrina Sancti Thomæ, Catholica, & vera. Decretales Sixti IV. sunt receptæ in tota Ecclesia Orthodoxa, ut veræ & legitimæ; & hoc non obstante contradicuntur, & impugnantur ut falsæ & fictæ; & epistola Urbani, si aliquando ex sola imaginatione fuit suspecta de veritate, jam ex evidenti comprobatione oculari apparet fuisse fictam & falsam: & tamen hoc tangere est delictum inexpiabile, scelus nefarium, facinus pudendum. Et quare hæc inæqualitas? quia doctrina Sancti Thomæ nec ipsa, nec pertinentia ad ipsam tangenda sunt à nobis, licet sint falsa; & puritas Virginis Dei Matris non tantùm ipsa, sed & agentia de ipsa, licet sint vera, maculari possunt ab ipsis. Et Nodus iste tantùm habet hanc solutionem.

Nodus secundus.

Quòd tot constitutiones Apostolicæ, & Decretales gravissimæ expeditæ à

Sixto IV. pro Virginis incontaminata Puritate, universalitèr pro tota Ecclesia, sedente apud Sanctum Petrum in Vaticano, *ex certa scientia, motu proprio, maturo consilio, & deliberatione præhabitâ*, vocentur in dubium; dicendo, quòd nulla illarum processerit à Summo Pontifice, ut Summus Ecclesiæ Pontifex est, seu ut est è cathedra loquens, sed à particulari persona, id est, Francisco Rubere Ordinis Minorum Fratre, & non à Sixto IV. Summo Ecclesiæ Pontifice, & Pastore, &c. & quòd quædam epistola missiva Urbani V. data in itinere, & Monte-flascone, ad instantiam Reverendissimi Patris Fratris Eliæ de Tolosa Generalis, quia est pro doctrina Sancti Thomæ, debeat recipi, & tenêri tamquam constitutio, & Decretalis Apostolica, expedita ab Urbano ut Pontifice, ut Pastore, ut è cathedra docente, ista non tam facilem meo judicio exitum habere videntur. Quòd constitutiones illæ Sixti IV. approbatæ, & confirmatæ à Summis Pontificibus Alexandro VI. Leone X. Pio V. Paulo V. & Gregorio XV. & tandem ab ipsomet Sancto Concilio Tridentino dicantur expeditæ ut à persona particulari & privata, non ut à supremo Ecclesiæ capite & hoc ob nullam aliam causam, rationem, ac motivum aliud, nisi quia fuerunt in favorem puritatis Sacratissimæ Dei Matris, licet durissima doctrina, transire posset, nisi statim è regione videremus, quòd inter eosdem hæc affirmantes una sola epistola expedita ab Urbano V. non audita, aut visa à Summo Pontifice, admittatur, & velint, quòd ab alijs recipiatur ut constitutio, statutum, & decretum inviolabile, sub pœna maledictionis Apostolicæ. Et hoc quare? solùm, quia in illa epistola agitur de approbatione, vel recommendatione doctrinæ Sancti Thomæ. Item Sixtus IV. edidit Officium Immaculatæ Conceptionis, & illud apposuit in Breviario Romano, in quo recitatum fuit ab universali Ecclesia per integrum sæculum, & hoc factum est, ut dicunt ipsi, non à Summo Pontifice ut Pontifice, sed ut à persona particulari, & ut favêret suæ piæ sententię, quia erat ex Ordine Minorum: & quòd Summus Pontifex Pius V. qui fuit ex Ordine Prædicatorum, illud expunxerit ex albo Divinorum Officiorum, hoc fecit non ut persona particularis aut privata, ut indulgêret suæ opinioni, utpotè Ordinis Prædicatorum, sed ut Summus Ecclesiæ Pontifex, Pastor, & Rector Ecclesiæ universalis. Ergò pro Beatâ Virgine Dei Matre, & pro Angelico Doctore non plantatur æqualitèr, & destruitur inæqualitèr, nec unâ & eâdem mensurâ mensurantur: nam ubi nominatur Sanctus Thomas, ibi agit auctoritas universalis Apostolica: & ubi nominatur puritas Virginis MARIÆ, statim efficitur particularis persona. Ad nomen Sancti Thomæ semper & ubique levandi sunt oculi sursum ad

caput,

caput, quia ab illo procedunt omnes ejus gratiæ; & ad nomen Virginis Mariæ semper deprimendi sunt deorsum ad membra & pedes; ut doctrina Sancti Thomæ semper sedeat pro tribunali in supremo loco, & innocentia Virginis semper stet in infimo ut rea. Nescio quis poterit solvere Nodum istum.

Nodus tertius.

Quòd unius Summi Pontificis Urbani vagi & indeterminati clausula brevis ac succincta: *Volumus insuper, & tenore præsentium vobis injungimus, ut dicti Beati Thomæ doctrinam, tamquam veridicam, & Catholicam sectemini, eamq; studeatis totis viribus ampliare*; introducta incidenter in quamdam epistolam datam ad petitionem partis, directam ad Archiepiscopum Tolosanum, quæ agebat primò & per se de translatione corporis, & fuit semper vehementèr suspecta de veritate, & in rei veritate falsa & ficta; quòd, inquam, hujusmodi clausula tantam habuerit vim, & efficaciam apud suos, ut potuerit approbare & confirmare doctrinam Sancti Thomæ contentam in septendecim tomis, & omnes sententias scriptas in plusquam centum septuaginta libris, & tractatibus: Et quòd quatuor alterius Summi Pontificis Sixti IV. non epistolę, aut litteræ missivæ, sed Bullæ, Decretales, Constitutiones, & Extravagantes, non fictæ, sed veræ, authenticæ, insertæ in corpore juris Canonici, relatæ in compilatione Conciliorum Generalium, contentæ in Bullario communi Minorum & alijs particularibus, expeditæ non ad petitionem partis, sed ex certa scientia, & merâ deliberatione; & posteà confirmatæ, & approbatæ per unum Concilium, & quinque Summos Pontifices; ubi non una clausula, vel altera, sed quæ integræ à primo usque ad ultimum verbum agunt de Immaculata Virginis Conceptione; destinatæ denique non ad unum Archiepiscopum, vel studium, sed ad totam Christianitatem in communi, & ad quemlibet Catholicum in particulari; receptæ ab omnibus Ecclesijs, atque existentes in viridi observantia non potuerint confirmare vel approbare hanc brevissimam propositionem: *Virgo* Maria *fuit concepta sine peccato originali*: quia hæc pertinet ad honorem Matris Dei, & non continetur in doctrina Sancti Thomæ, nec est juxta sententiam Angelici Doctoris, ut dicunt: certè omnibus hoc legentibus indissolubilis Nodus videbitur.

Nodus quartus.

Clausulæ Decretales existentes in constitutionibus Sixti IV. sunt sequentes; in Bulla, *Cùm præexcelsa, &c.* dicitur sic: *Dignum quin potiùs debitum reputamus universos Christi fideles, &c. ejusdem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, auctoritate Apostolicâ, hac in perpetuum valiturâ constitutione statuimus & ordinamus, quòd omnes, & singuli Christi fideles utriusq; sexus, &c.* Et in constitutione;

tione, *Grave nimis*, ſic dicitur: *Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſq; contrarijs quibuſcumque, ſeu aliquibus communitèr, vel diviſim à Sede Apoſtolica indultum exiſtat, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, &c. Nos igitur hujuſmodi temerarijs auſibus, & perverſis aſſertionibus ac ſcandaloſis, quæ exinde, &c. Auctoritate Apoſtolicâ, tenore præſentium reprobamus, & damnamus: ac motu & ſcientiâ, auctoritate prædictis ſtatuimus, & ordinamus, &c. per nos ſic reprobatas & damnatas aſſertiones & opiniones veras eſſe, &c. excommunicationis ſententiam, & æternæ maledictionis pœnam eo ipſo incurrant: à quo ab alio, quàm à Romano Pontifice, & illius proprio ore, expreſſâ causâ hujuſmodi, propter quam cenſuras prædictas incurrerint (niſi in mortis articulo conſtituti) nequeant abſolutionis beneficium obtinere, &c. Nulli ergò omninò hominum liceat hanc paginam noſtræ reprobationis, damnationis, ſtatuti, ordinationis, voluntatis, & Decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.* Hæc, inquam, omnia & alia quam-plura hujuſmodi, quæ in prædictis conſtitutionibus continentur, quia ſunt pro ſententia immunitatis Virginis à peccato, ſunt inania, levia, aërea, ventoſa, & ampulloſa: quia licet habeant tot ſtrictiſſimas clauſulas, continent duas exceptiones. Prima eſt, quòd Officium contineat verba nugatoria, & mendacia: ſecunda, quòd Summus Pontifex Sixtus IV. non viderit, legerit, aut examinaverit illud Officium. Urbanus V. ergò quando in ſua epiſtola incipiente: *Mirabilis Deus in Sanctis ſuis, &c.* & ante-quam proferret parvulam illam clauſulam pro doctrina Sancti Thomæ, vidit, legit, aut examinavit in Monte-flaſcone itinerando, an eſſent aliqua verba nugatoria, & mendacia in ſeptendecim illis tomis, ut approbaret & confirmaret doctrinam ipſius, ita ut excluderet omnes alias doctrinas Doctorum? certum eſt quòd non. Dices: quòd tunc non erat typographia, nec illi ſeptendecim tomi: quia iſti inventi fuerunt poſteà, & diſpoſiti tempore Pij V. poſt duo integra ſæcula; & in Monte-flaſcone, & in itinere non poterat habere ad manus opera Sancti Thomæ: ergò excellentior exiſtimabitur doctrina Sancti Thomæ, quàm puritas Virginis MARIÆ. Nam una ſimplex propoſitio, poſt tot controverſias, diſputationes, & libros, non potuit approbari à Summo Pontifice, quia priùs non examinavit parvum Officium, quod tenebatur recitare quotidiè: & Urbanus V. qui non vidit opera Sancti Thomæ, immò nec de illis habebat notitiam, ut dicitur in relatione tranſlationis, ſolùm quia audivit eſſe opera Sancti Thomæ in rerum natura, confirmavit, & approbavit doctrinam exiſtentem in operibus ejus, non præſen-

ſentibus, quia nullum habuit; ſed præteritis & futuris, auditis & non viſis. In Officio, ſecundùm Bandellum, ſunt plura verba nugatoria, & mendacia, & ſecundùm Spinam errores in Fide & hæreſes, & hoc prævalet contra relata Pontificis Decreta, conſtitutiones, & excommunicationes, condemnantis hujuſmodi temerarias & ſcandaloſas propoſitiones; & tamen non obſervantur, ſed impugnantur, quia agunt de gratia Virginis in ſua Conceptione: & Sixtus in hac materia non habuit auctoritatem, & quoad iſtas non fuit Pontifex, quia in terra, & in cœlo propter talium promulgationem depoſitus fuerat; & Urbanus, quia ſcripſit pro gloria Sancti Thomæ, fuit verus Pontifex, Sanctus, venerandus, & juſtus, &c. & hoc ſub fundamento, & Bulla falſa: Nodus iſte quomodò erit ſolvendus?

Nodus quintus.

Hoc anno 1661. quidam Magiſter Complutenſis, loco ſuprà citato, nititur defendere (loquendo de doctrina Sancti Thomæ, & hâc approbatione Urbani) *Quòd commendatio, & approbatio ſunt unum & idem*: Et eodem anno alter Lector generalis, & Doctor Lovanienſis ejuſdem Religionis Prædicatorum ſcribens in Belgio contra immunitatem, & præſervationem Virginis Mariæ, & Officium Nogarôlis à Sixto IV. commendatum, de quo etiam ſuprà, totis etiam viribus conatur oſtendere eſſe quid diſtinctum, *Commendationem ab approbatione*. Ecce ſimul & ſemel habemus duos doctiſſimos Patres Ordinis Prędicatorum primarios Theologiæ lectores, eodem anno, & fortè eodem menſe ſcribentes, quorum primus pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ affirmat, idem eſſe illam commendare, ac illam approbare: & alter, ſcribens contra approbationem Officij Conceptionis à Summo Pontifice Sixto IV. promulgatam, ſuſtinêre nititur eſſe commendatam ſententiam præſervationis, minimè autem approbatam. Utri credendum eſt? An Complutenſi, an verò Lovanienſi? Doctrina Sancti Thomæ, quia commendata, fuit & eſt approbata, quia illud: *Volumus, & tenôre præſentium vobis injungimus*, fuit rigoroſiſſima, & formaliſſima approbatio: & pia ſententia de immunitate Virginis Mariæ, cum tot clauſulis in ſupra-poſitis conſtitutionibus contentis, non habuit, nec habet ſaltem levem approbationem; ſed tantùm quamdam piam, & devotam commendationem: quia circa doctrinam Sancti Thomæ minima quęlibet epiſtolaris, & Urbana commendatio, eſt eximia approbatio: & circa Dei Matris puritatem celebres Sixtinæ Extra-vagantes, conſtitutiones, Decreta, & approbationes, immò Canones Conciliorum, non ſunt niſi quædam levis, & favorabilis commend tio? Neſcio an Nodus iſte habeat ſolutionem.

NODUS SEXTUS.

Epiſtola Urbani non fuit miſſa in ipſa tranſlatione corporis Sancti Thomæ, ſed ante tranſlationem per integrum annum, & ampliùs, ut conſtat ex omnibus hiſtorijs, & etiam ex ipſa Bulla: *Requirimus, & hortamur in Domino Jeſu Chriſto, nihilominùs per Apoſtolica ſcripta mandantes, cùm ad partes eaſdem transferetur, benignè & honorificè ſuſcipientes, &c.* Sicque Summus Eccleſiæ Pontifex Urbanus, ut corpus Sancti Thomæ benignè, devotè, honorificè, ac venerabilitèr poſſet ſuſcipi à Toloſanis, anticipatâ curâ paternâ, præventioneque prudenti curavit, ut Toloſani eſſent parati, & diſpoſiti ad receptionem corporis, ante ipſius actualem ingreſſum. Tunc ſic: Eſtne dignum majori honorificentiâ, & veneratione corpus mortuum Sancti Thomæ, quàm anima viva Matris Dei? Vel habuit majorem curam Summus Pontifex, vel fuit Urbanus magis urbanus circa ingreſſum corporis Sancti Thomæ ad Toloſanos; quàm ipſemet Deus pro ingreſſu animæ Matris ſuæ in corpus, ſeu in mundum? Si Urbanus ex mera benignitate prævênit ingreſſum, ut ſic honoraretur corpus Divi Thomæ, ac major eſſet veneratio, munditia, devotio, & puritas in recipientibus: & hæc præventio, quæ laudatur in Urbano, recipitur, & defenditur: quomodò, quando agitur de immunitate animæ Virginis MARIÆ, & dicitur ſpeciali Dei providentiâ fuiſſe præventa, ut ejus ingreſſus eſſet purus, & mundus, negatur, contradicitur, & impugnatur? Et inſuper additur: terminum iſtum, prævenire, ſeu præſervare, eſſe merè chimæricum, & ſomniatum? Pro ingreſſu corporis Sancti Thomæ fuit præventio in terra in puro homine; & pro ingreſſu animæ Dei Matris MARIÆ in mundum, non fuit præventio in terra, neque in cœlo in ipſo Deo? An non fuit digna Virgo MARIA, ut in ſuo primo ingreſſu in mundum menſuraretur eâdem menſurâ, quâ corpus Sancti Thomæ in ſuo primo ingreſſu ad Toloſanos? Quod Urbanus invênit in articulo corporis Thomæ; mirum eſt, quòd ſaltem Urbanitas non inveniat in articulis doctrinæ Angelici Doctoris. Quod actum fuit in Doctore, non credemus actum fuiſſe cum Matre? Si ſolo ſuo Decreto, ex mera gratia, extraxit Dominus Urbanus à Foſſa-nova corpus Sancti Thomæ: quare Urbaniſſimus Dominus Deus noſter, qui in altis habitat, non extraxiſſet animam ſuæ Sanctiſſimæ Matris à foſſa veteris Adami?

NODUS SEPTIMUS.

Quia Reverendiſſimus Pater Generalis Ordinis Prædicatorum Thomas Turcus invênit in archivo ſuæ Religionis libellum inpreſſum anno 1564. in quo mentio fit de vivæ vocis oraculo Pij V. conceſſo Fratribus Minoribus, ut recitent ſua Officia propria, in qua tamen impreſſione non erat Officium illud Leonardi

Nogarôlis pro Immaculata Virginis Conceptione: quod quidem assertum nec speciem habet veritatis, quia anno 1564. nondum fuerat electus in Summum Pontificem Pius V. Item, quia reformatio Breviarij fuit facta anno 1568. postquàm Fratres Minores petierunt à Summo Pontifice indultum, seu privilegium illud recitandi Officium Immaculatæ Conceptionis, editum à Nogarôlis, & anteà recitatum in tota Ecclesia universali; quod Summus Pontifex concessit anno sequenti 1569. ut dicitur ab omnibus Auctoribus Ordinis Minorum, & extat Romæ in archivo Procuratoris Generalis Ordinis. Vnde illud, quod dicit Reverendissimus Pater Generalis de an. 1564. & vivæ vocis oraculo tunc concesso, vel fuit error suorum oculorum non rectè legentium, vel error typographorum non benè componentium: inter ista enim non est dare medium; sed ut non affirmemus primum, dicamus secundum; scilicet, quòd impressores, ubi dicendum erat 1569. apposuerint 1564. mutando numerum ultimum 9. in 4. Hoc supposito, & admisso, quia Reverendissimus Pater Generalis pro Officio Immaculatæ Conceptionis invênit in quadam impressione mutatum istum tantùm numerum, exprobrat toti Religioni Minorum nescio quę: Fratres enim illius affirmat *attexuisse lepidam fabulam, esseq; larvatos, & insignes impostores, turpissimè audaces, ambabus manibus palpantes, fraudulentos, & habentes profanas manus, falsarios convictos, quiq; per suam audaciam addiderunt posteà inter Officia illud de Immaculata Conceptione, &c.* Ecce quanta improperia congregantur contra totam Religionem Minorum: quia impressores mutarunt unicum tantùm numerum in materia approbationis, seu oraculi Pij V. circa Officium Immaculatæ Conceptionis: & cùm inveniantur pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ fuisse fictas epistolas integras, Urbani, & Universitatis; intrusas auctoritates plenas, additas clausulas & ablatas ad libitum, ac mutata verba sine numero; tenemur tacêre, nec larvam detegere, nec istas lepidas, vel tetras fabulas tangere; quia sunt circa doctrinam Sancti Thomæ, qui est Christi Domini Doctor. Et Virgo Maria est Mater, vel non est Mater? Doctrina est in multis Doctoribus, sed puritas Matris non est nisi in una Beatissima, scilicet, Virgine Maria. Si error unius numeri positus pro Officio Immaculatæ Conceptionis ita maculat totam Religionem Minorum: tot errores inventi circa approbationem doctrinæ Sancti Thomæ, quem maculare debent? Si solùm unius numeri error inventus in libro FF. Minorum meretur tot improperia: quid cogitant, qui in magno libro Dei, Virgine Maria, ponunt illum magnum errorem, peccatum originale, & finxerunt integram Bullam Summi Pontificis adversùs eam? Sed de

hoc dicemus ex professo Nodo XIV. principali, loquendo de Officio Divino.

NODUS OCTAVUS.

Voluit Ordo Prædicatorum, ut Vniversitas Salmanticensis faceret statutum, vel fecit de facto, *tenendi ac defendendi in scholasticis controversijs tantummodò opiniones, seu doctrinam Sancti Thomæ.* Reclamârunt Religiones, & præcipuè Franciscana dicens: Quòd hoc esset expressam injuriam facere doctrinis aliorum Doctorum, præcipuè Sancti Bonaventuræ (qui etiam est Doctor Ecclesiæ, sicut Sanctus Thomas) Alexandri Alensis, Scoti, &c. Huic objectioni respondent Doctores Salmanticenses: Quòd si ex statuto & juramento sequelæ doctrinæ Sancti Thomæ irrogetur injuria alijs doctrinis & Doctoribus; hanc injuriam non Doctores, nec Vniversitas, sed illam irrogasset Vrbanus V. *Quia præceperat Academiæ Tolosanæ, ut hærêret doctrinæ Sancti Thomæ, & illam pro viribus ampliaret.* Et præcipiendo Summus Pontifex, quòd Academia illa hærêret doctrinæ Sancti Thomę, apertè, clarè, & expresè exclusit omnes alios Doctores Ecclesiæ, & ab ipsorum doctrinis, præcepto illo formali Apostolico avertit omnes scholasticos. Si autem ex hoc redundat injuria & injustitia contra alios Doctores, imputandum est Summo Pontifici. Iste est discursus Salmanticensium, ut suprà manet positus; & licet sit pessimè illatus, illum admittimus, & quòd commendare doctrinam unius sit cum injuria, & ignominia repellere doctrinas aliorum. Ex hoc recepto paradoxo pro doctrina Sancti Thomæ conficitur Nodus iste: An quia Vrbanus V. cum injuria, injustitia, & ignominia repulit doctrinas Sancti Bonaventuræ Doctoris Seraphici, & Joannis Scoti Doctoris Subtilis: in quibus uno ictu extraxit duos pulcherrimos oculos Familiæ Seraphicæ; Fratres Minores dixerunt vel scripserunt aliquid contra Vrbanum V.? Existimo quòd in tota litteratura Ordinis Minorum (quid nobilius sit esse Doctorem Seraphicum an Angelicum non disputo) non inveniatur unicum verbum contra Vrbanum istum, aut ejus Pontificiam dignitatem. Et quia Sixtus IV. non cum ignominia, injustitia, vel injuria opinionis minùs piæ, sed cum summa æquitate, & æqualitate in suis Extra-vagantibus, *Grave nimis*, ponderavit utramque sententiam, dicendo & judicando æqualiter, esse propabiles, nullam esse hæreticam, & unumquemque posse eligere, quam sibi placuisset: quid non est excogitatum? quid non est dictum? quid non est scriptum contra Sixtum IV. & ejus supremam auctoritatem? Potuit Summus Pontifex Vrbanus exaltare doctrinam Sancti Thomæ, excludendo & reijciendo à scholis omnes alias doctrinas Sanctorum, & classicorum Doctorum; & non potuit Summus Pontifex Sixtus, sine crimi-

crimine hæreticali, materiali, vel formali, æquare sententiam de puritate, innocentia, & immunitate sacratissimæ Dei Matris MARIÆ, cum opinione Sancti Thomæ (non est Sancti Thomæ solùm, sed dicitur esse Sancti Thomæ) de ejus macula, peccato, & immunditia? Dum de istius Nodi solutione cogitatur, alius ex eisdem fundamentis fabricatur.

NODUS NONUS.

Approbando & recipiendo Vrbanus V. doctrinam Sancti Thomæ, seu commendando illam Tolosanis, rejecit & exclusit doctrinas omnium aliorum Doctorum. Recepit Summus Pontifex Sixtus IV. quod jam tota Ecclesia antea receperat, sententiam, scilicet, Immaculatæ Conceptionis in Breviario, Missali, Officio, & Festivitate; & non quomodocumque, sed omittendo totalitèr vocem *Sanctificationis,* & opinionem minùs piam, quam etiam posteà expressis verbis Paulus V. Pontifex Maximus prohibuit, & exclusit ab omnibus actibus publicis concionum, atque conclusionum, &c. Deinde Gregorius XV. eâdem auctoritate Apostolicâ totalitèr rejecit à libris Ecclesiasticis Ordinis Prædicatorum (quia in alijs non erat, nec umquam fuit) eamdem vocem, *Sanctificationis*: & hâc exclusâ, illius loco introduxit, cum voce, *Conceptionis*, Officium Ecclesiæ universalis. Et his omnibus non obstantibus dicitur, affirmatur, & defenditur: quòd rejecta ab Ecclesia, exclusa auctoritate Apostolicâ, reprobata, & non admissa sit sententia pia de Immaculata Conceptione. Intelligamus hoc amore Dei, quid scilicet, plantetur, vel quid ædificetur? Quòd Summus Pontifex Vrbanus V. præceperit, ut Tolosani hærerent doctrinæ S. Thomæ, & ad illam amplianam operam darent: solùm ex hoc doctrina mansit approbata, recepta, & admissa, non tantùm pro illa Academia, sed pro omnibus totius mundi, ut infrà videbimus: & cùm non unus Summus Pontifex, sed omnes quotquot fuerunt in Ecclesia Dei à tempore Sixti IV. non præceperint solùm, ut alij inhererent, sed ipsi priùs adhæserint; nec mandaverint, ut alij illam amplificarent; sed ipsimet illam amplificaverint, Officio, indulgentijs, Festivitate, varijs & innumerabilibus privilegijs, & quidem cum totali exclusione oppositæ opinionis: & sententia ista, quia pertinens ad puritatem, innocentiam, & honorem Virginis MARIÆ amplexata, & amplificata ab ipsamet Sede Apostolica, manet exclusa, & rejecta; & doctrina Sancti Thomæ, cum quatuor verbis unius Summi Pontificis est introducta, approbata, admissa, & recepta. Ergò inter Virginem MARIAM & Sanctum Thomam, inter illius puritatem & istius doctrinam, conceptum ventris Matris & conceptum mentis Doctoris, nec servatur justitia distributiva, nec saltem paritas, & æqualitas. Et hinc jam sumus in majori.

NODUS DECIMUS.

Dicunt Doctores Salmanticenses: *Tunc verò amplificatur, cùm omnes eam tuentur.* Doctrinam Sancti Thomæ tuetur Religio Prædicatorum; sed adhuc non est amplificata: tuentur eam aliquæ Religiones, & multi sæculares; & adhuc non est sufficienter amplificata: quia doctrina illa talis est, quòd nisi ab omnibus, & à cunctis, nullo dempto, defendatur, non sit, ut meretur, amplificata: debet enim ab omnibus in communi & particulari, Religionibus, Academijs, & Ecclesijs defendi, sub jurejurando, & statuto inviolabili, ut juxta mentem Summi Pontificis, & Sedis Apostolicæ intentionem sit sufficientèr amplificata. Et hæc de uno Funiculo. De altero verò: Sententia Immaculatæ Conceptionis servatur ab omnibus Ecclesijs, Academijs, Religionibus, communitatibus, in communi & in particulari sub jurejurando, voto, & statuto; & ut compleatur hæc universalis, omnes sequuntur piam sententiam, solùm deest Religio Prædicatorum; & cum hac manebit ab omnibus, & omnibus modis amplificata. Sed sacra illa Religio, atque Reverendissimi illi Patres quomodò possunt abesse ab hac ampliatione, quia ipsa, & ipsi plùs addicti sunt Beatæ Virgini, quàm Angelico Doctori: & ipsa, & ipsi plùs debent diligere puritatem, innocentiam, & munditiam Beatissimæ MARIÆ, quàm doctrinam, scientiam, & opiniones D. Thomæ? Ipsa, & ipsi tuentur, clamant, & defendunt ampliationem doctrinæ Sancti Thomæ, quæ minùs est: ergò clamabunt, defendent, & amplificabunt quod magis ipsorum interest; & si alitèr fecerint, Nodus manet indissolubilis: quia cæteris paribus, immò non paribus, plùs diligitur doctrina Doctoris Ecclesiæ, quàm puritas Matris Dei: & quando volunt, quòd propter Sanctum Thomam major, & tota unitas Ecclesiæ sequatur minimam suam partem; nolunt pro Matre Dei, ut minima eorum pars sequatur totum corpus Ecclesię. Existimo, quòd istius Nodi non quærent solutionem.

NODUS UNDECIMUS.

Alius Nodus, qui ab humero, & sursum excedit præcedentes, continetur in verbis illis Salmanticensium: *Non est,* inquiunt, *ingrata Academia Salmanticensis ex eo, quòd relêget omnes alios Doctores à sua schola, & tantùm amplectatur & tueatur doctrinam Sancti Thomæ: quia gratitudo solùm debetur ei, qui præbuit aliquod beneficium, non autem illi, qui dat damnum: nullum autem beneficium, sed multa damna recipiunt scholæ ex doctrina aliorum Doctorum scholasticorum, & à solo S. Thoma accipit beneficium absque ullo damno: ergò non est ingratitudo scholæ Salmanticensis relinquere, & excludere omnes alios Doctores.* Hoc est argumentum in forma deductum à Salmanticensibus, ex verbis Urbani Summi Pontificis. Major est per se nota, inquiunt, in Fide Catholica: quia

quia non est ingratus ille, qui respuit & dejicit malefactorem; sed tantùm ille, qui terga vertit, vel non sequitur suum benefactorem. Minorem, in qua est difficultas, probant sic: omnes alij Doctores scholastici in doctrina sua habent aliquem, vel aliquos errores, deceptiones, improbabilitates, falsitates saltem speculativas; & sic ex lectione suarum doctrinarum maximum damnum sequitur scholasticis: quia si est defectus aliquis in doctrina, necesse est etiam, ut sit in disciplina; in hoc enim distinguuntur, quia tradita à Magistro est doctrina, & recepta à discipulo est disciplina: quare non est ingratitudo, sed summa justitia relinquere alios Doctores, ut doctrinâ suâ non maculent discipulorum disciplinam; & summa justitia est prosequi solùm doctrinam Sancti Thomæ, in qua nullus error, nulla deceptio, nulla falsitas, nihil improbabile, nihil reprehensione dignum; unde non fuit ingrata Universitas rejiciendo alios Doctores, & recipiendo solummodò Doctorem Angelicum. De hac præcipitatione Doctorum Salmanticensium non curamus; judicent de illa alij qui possunt; nam ego pro nunc admitto illam, ut enodemus doctos in scientia sua. Ideò Sancti Thomæ doctrina est amplectenda, & sub jurejurando defendenda, quia in eâ nulla est macula, in alijs verò sic: ergò positâ opinione minus piâ, & sententiâ magis piâ, licet illa esset Sancti Thomæ, non est sequenda: quia opinio illa habet culpam & maculam; sententia verò magis pia excludit, & relegat à se omnem culpam, maculam, & peccatum, & ex hac parte magis conformis est doctrinæ Sancti Thomæ. Et hæc de sententia. Sed ampliùs progrediendo: doctrina Sancti Thomæ solùm inter Doctores scholasticos est sequenda: quia in illa tantummodò reperitur veritas, & nihil inest minùs certum, error nullus, deceptio, aut falsitas quantumcumque levis, quæ decipere possit intellectum practicum, vel speculativum; sicuti undique perfecta, Sancta, pura, &c. Hæc omnia docentur, fatentur, & defenduntur verbis, operibus, & scriptis in scholis, libris, & colloquijs de doctrina Sancti Thomæ. Et de Beatæ Virginis originali innocentia, quid dicunt? Omnia è contrario: quòd in ea fuerit macula, culpa, peccatum, error non solùm possibilis, sed de facto: puriorem igitur prædicant, & admittunt doctrinam Sancti Thomæ, quàm Dei Matris Conceptionem: quia in illa, nec in principio, medio, aut fine fuit, nec est, nec erit minimus aliquis defectus; & in Virgine Dei Matre statim in ipso sui exordio, & principio fuit defectus, lapsus, & casus. Saltem quod conceditur Doctori in doctrina, non concedetur omnium Matri in innocentia, & puritate? Nescio quid sentiendum sit de Nodo isto.

NODUS DUODECIMUS.

Quia

Quia Sanctus Thomas est secutus vestigia Augustini in doctrina, est secundus Augustinus; & per consequens, qui omnibus alijs Doctoribus scientiæ, & sapientiæ viam aperuit, *Quia in parte scholastica omnes Sanctum Thomam elucidant.* Nota illam universalem, *Omnes:* de qua interrogo: an habeat exceptionem, nec ne? De affirmativa non est dubitandum, quia Scotus, Henricus de Gandavo, & Durandus cum multis alijs non elucidant doctrinam Sancti Thomæ, quin potiùs ipsam impugnant. En quomodò particula universalis, *Omnes*, dicta absolutè, collectivè, & universalitèr habeat, & admittat exceptionem: & in illa universali: *Omnes in Adam peccaverunt*, nullam velint invenire, nec admittere exceptionem. Illa exceptio posita in doctrina Sancti Thomæ est evidens, & hæc exceptio quia est pro innocentia Virginis Dei Matris, nec ut probabilis, admittitur. Sed transeamus ad principalem scopum: Per doctrinam Sancti Thomæ, quæ per tot annorum curricula, ut inquiunt Doctores Salmanticenses, generali applausu Academiarum pro principe honorata est, Ecclesia Dei semper est secura, ut alibi dicunt, &c. Quomodò Doctrinâ Sancti Thomæ Ecclesia, quæ diffusa est per totum terrarum orbem, in capite & in membris, in matre & in filijs semper est secura, & tuta ab invasionibus Dæmonum, ab impetu tyrannorum, ab hæreticorum oppugnationibus, & omnium aliorum inimicorum insidijs? Quia doctrinâ Sancti Thomæ protegitur, & defenditur, &c. Et Virgo MARIA protecta à Patre æterno, quia filia; à Verbo Divino, quia Mater; à Spiritu Sancto, quia Sponsa; non fuisset secura, sed impugnata, victa, & dejecta ab uno solo tyranno & inimico peccati originalis? Cum doctrina Sancti Thomæ Ecclesia semper est secura, & cum doctrina Sancti Thomæ Virgo MARIA Mater Dei non semper est secura. Quare impugnatur sententia? Quia doctrina est contra ipsam: ergóne puritas Matris non pertinet ad Ecclesiam? Et si hoc non est dicendum, immò neque imaginandum tale absurdum; dicamus quòd doctrinâ Sancti Thomæ etiam Virgo MARIA semper sit secura; si semper, ergò etiam in instanti suæ Conceptionis: Doctrina Sancti Thomæ stat pro securitate Ecclesiæ; gratia Dei pro securitate MARIÆ: doctrinâ semper est tuta Ecclesia, & quòd ipsâ doctrinâ velint ostendere, non semper MARIAM gratiâ securam: ergò doctrina pugnat cum gratia; & doctrina Sancti Thomæ antecellit gratiam Dei, quia doctrina semper defendit Ecclesiam, & doctrinâ semper fuit tuta Ecclesia; & gratia non semper custodivit MARIAM, nec gratiâ MARIA semper fuit secura à doctrina. Cum doctrina Sancti Thomæ semper est secura Ecclesia, non solùm fuit, & erit, sed semper est de præsenti: hoc est, ita secura ut in omni tem-

poris momento, & instanti sit verum dicere pro hic & nunc: doctrinâ Sancti Thomæ Ecclesia est secura. Hoc dictum à Doctoribus Salmanticensibus est verum; & illud decantatum à Spiritu Sancto, scripturâ, Ecclesiâ, Sanctis Patribus, & toto mundo de Beata Virgine MARIA: *Tota pulchra es* MARIA, *& macula non est in te*, licet cum duplicato tempore præsenti, *es*, *& est*, non verificatur pro omni temporis instanti, sed solùm pro tempore Incarnationis, vel postquàm fuit Sanctificata. Et quare tanta differentia in eodem verbo substantivo, *est*? Est, quia illud, *est*, est pro doctrina Sancti Thomæ, & pro illa est quid universale attingens à fine usque ad finem fortiter. Et hoc, *est*, à Spiritu Sancto prolatum, est pro puritate, & innocentia Virginis MARIÆ; & sic est particulare non attingens à principio usque ad finem. Et Nodus iste eritne solubilis?

NODUS DECIMUS-TERTIUS.

Doctrina Catholica est, & pro laude doctrinæ sui Angelici Doctoris adducta à Salmanticensibus: *Quòd qui se exponit periculo errandi, aut peccandi peccat juxta materiæ qualitatem.* Nam si se exponit periculo errandi, vel peccandi graviter, errat vel peccat mortalitèr; & si se exponit periculo errandi, vel peccandi venialitèr, venialitèr peccat vel errat. Undè homo non solùm tenetur se retrahere ab ipso peccato, & errore, sed etiam ab occasione, & periculo errandi, vel peccandi: ideò Salmanticensis Academia fecit statutum sub jurejurando de sequenda doctrina Sancti Thomæ, ut mediante illâ se liberaret non solùm à peccato, & errore actuali, sed etiam à periculo errandi, & peccandi: quia doctrina Sancti Thomæ non tantùm est in se libera ab errore, & peccato; sed etiam liberat alios ab errore, & periculo ipso errandi, seu peccandi. Hucusque Salmanticenses. Sed (proh dolor) quòd hoc ipsum, quod fecit secundùm ipsos doctrina Sancti Thomæ, servare, scilicet, non solùm à peccato & errore, sed etiam à periculo peccandi & errandi, nullo modo, nec secundùm totum, nec secundùm partem potuerit componere pro Sacratissima Virgine Dei Matre MARIA Sapientia, & Omnipotentia Divina juxta opinionem illorum, nec executioni mandare. Hæc est regula: doctrina Sancti Thomæ non solùm ab errore, & peccato liberat, sed etiam ab ipsomet periculo peccandi & errandi: liberat enim à peccato, & aufert causam peccati, hoc est liberat simul, & præservat à peccato, & à periculo errandi. Et juxtà hanc regulam præscriptam in doctrina Sancti Thomæ, tota Plenipotentia Dei infinita, & gratiæ Spiritus Sancti plenitudo non potuerunt, vel potuit liberare MARIAM in sua Conceptione à periculo errandi, vel peccandi? Absit: quia hoc est liberare MARIAM à debito & causa, & esset blasphemum & hæreticum. Sed transeat hoc,

& accedamus ad aliud: ergò saltem liberavit MARIAM ab ipso errore, peccato,& casu actuali. Quod habuit doctrina pro se, & pro alijs, non concedetur MARIÆ pro se? Neque hoc, quia est contra doctrinam S. Thomæ; & en Nodus: quòd doctrina ipsa liberet à periculo & peccato, conceditur libentissimè, immò & defenditur, quia est pro laude Sancti Thomæ: & ex his duabus excellentijs, nec saltem unam volunt concedere sacratissimæ Dei Matri MARIÆ. Et quando solvetur Nodus iste?

NODUS DECIMUS-QUARTUS.

Juramentum defendendi doctrinam Sancti Thomæ (dicunt Doctores sæpè citati) cedit in Christianæ Reipublicę utilitatem, in honorem & decorem Angelici Doctoris; dabit Regno pacem, & tranquillitatem; ac denique est præbêre bonum exemplum omnibus Christicolis; & hinc laudabile,& justum, &c. Quos interrogo: Et jurare defensionem puritatis Virginis MARIÆ, & ejus præservationem à peccato ceditne in utilitatem Reipublicæ Christianæ, vel potiùs in detrimentum? Pertinetne ad honorem & decorem Virginis MARIÆ, vel est dehonorare ipsam, & Filium ejus? Quomodò ergò dicitur, quòd facere talia vota & juramenta nec sit laudabile, nec justum, nec sanctum; sed injustum, & maximâ pœnâ dignum? Sed de hoc infrà. Et quia (prosequuntur Salmanticenses) Summus Pontifex Urbanus V. dixit Tolosanis: *Vobis injungimus, ut dicti Beati Thomæ doctrinam, tamquam veridicam, & Catholicam sectemini; hoc universæ Ecclesiæ æquum visum est.* Nota hæc verba: quia universa Ecclesia approbavit ut æquum dictum, seu privilegium Sancti Thomæ ab Urbano V. suæ doctrinæ concessum, scilicet, quòd sit Catholica & vera: pro sententia verò Immaculatæ Conceptionis, quòd mandatum & constitutum à viginti Summis Pontificibus in primo Nodo relatis, omnibus fidelibus usque modò universæ Ecclesiæ non æquum visum est: quia non æquum visum est PP. Prædicatoribus. Item hoc, quod est sequi doctrinam S. Thomæ, æquum, & sanctum, ac justum visum est *multis Religionibus*, quæ suis statutis ordinarunt eam sequendam esse, & legendam: at multæ istæ Religiones sunt tantummodò duæ, scilicet, Societatis JESU, & Carmelitarum Excalceatorum; & istæ duæ suntne multæ? Sed etiam nota, quòd istæ duæ excipiant pariter expressis verbis sententiam de Immaculata Conceptione. Et si est laudabile, justum, & sanctum sequi doctrinam Sancti Thomæ, quia Religio Prædicatorum cum alijs duabus id statuerunt in suis constitutionibus; quomodò non est laudabile, justum, & sanctum, quod viginti Summi Pontifices laudant ut justum, pium, & sanctum, in plusquàm centum quinquaginta constitutionibus & Bullis; & simul omnes Religiones, Ecclesiæ, Universitates, atque communitates, unicâ

unicâ Prędicatorum exceptâ, sequuntur, profitentur, & jurant? Item si graviter offenditur auctoritas doctrinæ Sancti Thomæ, quòd defensio illius, sicut ab Academia Universitatis Salmanticensis, non defendatur & juretur ab alijs; quare & non graviter offendetur puritas & innocentia Beatæ Virginis MARIÆ (quę ab omnibus Ecclesijs, ac Vniversitatibus tenetur) quòd non defendatur, quin potiùs impugnetur ab una sola Religione Prædicatorum? Item impugnare, vel non defendere doctrinam Sancti Thomæ est dare gloriam hæreticis; & non defendere, sed potiùs impugnare immunitatem à peccato Virginis Dei Matris, non est dare gloriam hæreticis? Per omnia ista transîmus leviter, licet exactiùs ponderata non levia insinuarent; sed alia majoris momenti nos expectant.

NODUS DECIMUS-QUINTUS.

Dicunt ipsimet Salmanticenses in altera clausula: quòd, cùm pervenisset ad notitiam Vrbani V. quanta persecutio excitata fuisset contra doctrinam Sancti Thomæ, præceperit speciali rescripto Academiæ Tolosanæ, ut illius professores legerent, & docerent doctrinam Doctoris Angelici, & quòd, licet hoc rescriptum ad solam Academiam Tolosanam fuisset directum, *tamen respectu Salmanticensis vim legis haberet*, quia in utraque eadem ratio & causa militat; & cùm casus sint adeò pares, juri consonum est, ut præceptum Apostolicum Urbani extendatur etiam ad Academiam Salmanticensem. Aliquid ampliùs addit Pater Joannes à Sancto Thoma dicens: quòd hoc pręceptum Urbani extendatur ad omnes Vniversitates. Hucusque scriptores illi pro doctrina sui Angelici præceptoris. In quibus observandum est præcipuè illud: ut rescriptum, seu præceptum de sequenda doctrina Sancti Thomæ, expeditum à Summo Pontifice pro Vniversitate Tolosana existente in Gallia, haberet vim legis pro Vniversitate Salmanticensi in Hispania; & ut ad istam etiam extenderetur ut lex & præceptum, sufficiens fuit quòd una esset Academia, & altera Academia; nam alia affinitas, ratio, seu causa connexionis inter utramque nulla fuit, nec est. Et hæc ratio non fuit dicta à quolibet scriptore particulari, sed à novem Doctoribus Salmanticensibus, Theologis, & Canonistis, & alio ex insignioribus totius suæ Religionis scriptore; sed transeant, & admittamus illa, sicut admisimus alia hujusmodi. Unio igitur, & connexio facta est, quia vinculum utriusque fuit sequela doctrinæ Sancti Thomæ, & sic præceptum extensum extat, & vim legis & præcepti habuit pro utrâque. Et inde deduco quasi ex antecedenti: si hæc pro doctrina Sancti Thomæ fuit sufficiens causa & ratio, ut pari modo extenderetur præceptum, & haberet vim legis uniendo res adeò inter se distantes & disparatas, ut sunt Academia

demia Tolosana, & Salmanticensis; quare Decreta, Constitutiones, Bullæ, gratiæ, indulta, & alia hujusmodi concessa, non ab uno, sed à viginti Summis Pontificibus pro puritate Sacratissimæ Dei Matris in sua Immaculata Conceptione, universalitèr pro tota Dei Ecclesia, Fidelibus, Religionibus, &c. non potuerunt hucusque extendi ad unicam solam Religionem? Pro doctrina Sancti Thomæ, quod conceditur uni gratiosè, dicitur obligare omnes: & pro Virginis puritate quod præceptum est omnibus non potuit ligare, aut saltem allicere, aut inclinare unicam Religionem? Sed relictis materialibus, sit

NODUS DECIMUS-SEXTUS.

Lex lata, præceptum, vel consilium pro Universitate Tolosana debuit extendi ex jure ad Universitatem Salmanticensem, quia habent affinitatem in ratione Academiæ: & nónne majorem paritatem, & affinitatis vinculum habuerunt Filius & Mater, Christus & MARIA, sponsus & sponsa? igitur si Christus Filius habuit justitiam originalem, & fuit conceptus sine peccato; quare hoc non extenditur etiam, & habebit vim legis respectu Matris suæ? Si paritas adeò longissima & universalissima studij, fuerit sufficiens causa, & ratio pro extensione ad istas duas Academias: quare hoc non conceditur unitati Matris, & Filij? Quia si caro Christi fuerit pura, munda, ab omni peccati sorde & macula aliena (caro MARIÆ caro fuit Christi, ut sæpè repetunt Sancti Patres) potuitne doctrina Sancti Thomæ efficere plusquàm Spiritus Sanctus potuit inter Matrem & Filium, carnem decisam & carnem remanentem, sanguinem datum & sanguinem receptum? Quæ prout à Matre erat caro MARIÆ, & prout in Filio caro Christi, ut suprà dicebant Salmanticenses de sua doctrina, *quæ prout data à Magistro dicebatur doctrina, & prout recepta in Discipulo, disciplina*: Unde concludebant: quòd, cùm doctrina Sancti Thomæ inter omnes alias doctrinas esset prorsùs sine ullo errore, vel defectu saltem minimo; hæc recipienda, & admittenda foret tantummodò in scholis, ut disciplina in discipulis esset eodem modo pura, & sine ullo prorsùs errore, vel defectu. Hoc ergò, quod concedunt doctrinæ Sancti Thomæ, quare non admittunt in carne Virginis? Et argumentum factum ab ipsis à posteriori pro doctrina Sancti Thomæ, saltem eodem modo concedant pro puritate carnis Virgineæ. Argumentum ipsorum hoc est: ut disciplina recepta in discipulo sit pura, & ab omni prorsùs errore & defectu aliena, necessarium est ut priùs in Magistro sit doctrina pura, & ab omni prorsùs errore aliena. En idem argumentum pro carne Virginis: Verbum æternum decrevit habere, & de facto habuit carnem puram, & ab omni prorsùs peccato alienam à MARIA:

ergò

ergò necessarium erat, ut in ipsâ caro eamdem puritatem haberet: quia aliàs, contra ipsorum principium, posset esse disciplina pura in discipulo, quin doctrina esset pura in Magistro. Res equidem mira videtur, quòd Theologi, & Canonistæ tam facilè & expeditè invenerint causam & rationem consonam juri, justitiæ, & æquitati ad componenda adeò opposita, distincta, & repugnantia, ut Summi Pontificis Vrbani V. rescriptum, Bullam, mandatum, præceptum, seu privilegium concessum Academiæ Tolosanæ, per extensionem dirigeretur ad Academiam Salmanticensem, & ad alias totius mundi, quia hoc erat pro doctrina S. Thomę: & quòd, cùm defensores opinionis sententię pię extendunt privilegium immunitatis Filij à peccato originali ad Matrem, Theologi intra eamdem doctrinam Angelicam existentes clament, & vociferentur extensionem istam esse contra omne jus, rationem, discursum, justitiam, æquitatem, immò & Fidem. Unde id ipsum quod ædificant in doctrina Sancti Thomæ, destruunt in puritate Virginis MARIÆ, & evellunt ab ista, quod non verè satagunt plantare in illa. Et si quærimus rationem & causam, nullam inveniemus, neque assignabitur ulla, nisi quòd doctrina S. Thomæ non sit alligata legibus communibus, & sententia puritatis Virginis MARIÆ debeat esse sub lege, quamvis sit peccati: & privilegium concessum doctrinæ Sancti Thomæ nec pro Virginis, nec cum Virginis puritate debet esse commune. Si iste est Nodus solubilis, judicet alius.

Nodus decimus septimus.

Verba sequentia Doctorum Salmanticensium specialiorẽ continent Nodum. Dicunt enim quòd, licet gratis concederent Vrbani V. Decretum, non esse formale præceptum Apostolicum, *sed tantùm quoddam consilium paternum*; tenebatur Academia Salmanticensis sequi, obedire, & parêre consilio illi Apostolico, licet tunc tantummodò missum esset ad Tolosanos: quia in materia doctrinæ S. Thomæ levia consilia expedita pro Gallia, post trecentos annos obligant, ut præcepta strictissima in Hispania: unde propter illud consilium datum Tolosanis tenebantur ad illius observantiam sub statuto, & jurejurando Magistri, & scholastici Salmanticenses. Et addunt, quòd, si contra hoc quisquam aliquid dixerit, evidentèr carpat causam Ecclesiæ Dei, detrahat Summo Pontifici, & ejus consilio deroget Apostolico, & denique, *calumnietur præceptum Divinum:* Quia consilium Apostolicum, & sequela doctrinæ S. Thomæ sunt idem, & quasi termini convertibiles; quare qui impugnant sequelam, pariter videntur Decretum Apostolicum infringere, & vice versâ. Tot resultant ex verbis Salmanticensium innodationes, ut verè nesciamus, ad quam illarum manum porrigamus: magna enim myste-

ria continentur in illa parvula clausula Urbani V. sæpè repetita. Continetur strictissimum præceptum non solùm pro Tolosanis, sed etiam pro Salmanticensibus, & omnibus alijs mundi Academijs. Sed gratis concesso quòd non esset præceptum, est saltem consilium obligans tunc ad sui observantiam, quando est sub voto & jurejurando liberè vel acceptatum, vel saltem ab habente ad hoc sufficientem auctoritatem sic impositum. Continet etiam approbationem formalem & expressam doctrinæ Sancti Thomæ, & reprobationem doctrinarum omnium aliorum Doctorum. Quid mirum? est pro gloria D. Thomæ. Si pro gloria D. Thomæ hoc potuit & voluit Vrbanus V. cur Sixtus IV. in quatuor decretalibus, & constitutionibus Apostolicis expeditis motu proprio, certâ scientiâ, & ad perpetuam rei memoriam, cum alijs viginti Summis Pontificibus istas confirmantibus, & alias de novo concedentibus pro immunitate Virginis à peccato non potuit & voluit condere præceptum unum, vel saltem aliquod consilium efficax ad obligandum Religionem Prædicatorum, si non ad sequelam piæ sententiæ, saltem ad eam non impugnandam? Qui dicunt, affirmant, & defendunt in communi, & quasi pro claustro Vniversitatis, quòd impugnare (non dico doctrinam Sancti Thomæ, & approbationem illius: quia hoc jam supponitur tamquam actus transactus in rem judicatam, sed sequelam ejusdem doctrinæ) sit sese opponere præcepto Apostolico, & frangere consilium obligatorium; quomodò carpunt, & impugnant non tantùm sequelam piæ sententiæ, sed etiam ipsammet Virginis puritatem in sua Conceptione, dicentes non fuisse immunem à peccato, sed maculatam ab eo, immò & spurcatam? Qui hæc & alia hujusmodi dicunt & scribunt, faciuntne contra aliquod præceptum, vel frangunt aliquod consilium Apostolicum? Si dicant quòd sic; habemus intentum: si dicant quòd non; nulla servatur justitia inter D. Thomam, & Sanctissimam Virginem MARIAM; neque æquitas Religiosa inter litem illius, & causam istius in foro conscientiæ pari mensura ponderatur; neque utriusque absolutionem, vel condemnationem æquâ lege judicant: nam pro Sancto Thoma, qui fuit frater noster, tota ampliatur gratia, misericordia, benignitas, protectio, & absolutio; & pro Virgine MARIA, quæ fuit Mater Dei, sententia est mala, justitia non recta, rigor, pœna, & damnatio observantur juxta legem communem; siquidem pro illa, Bulla, indulgentiæ, & indulta Apostolica nihil omninò valent, inutilia sunt.

NODUS DECIMUS-OCTAVUS.

Doctrina Sancti Thomæ, & sententia præservationis in eodem stadio contendunt inter se: quia unam juxta alteram stare non permittunt, nec in

co-

eodem loco permanere ſinunt; ſed ut plantetur una, eradicatur alia, & deſtruunt utramque; auferunt ab una lapides, ut eos ędificent in altera; & ex una ſimplici propoſitione multa componunt in Angelica; Marianam autem nec ſimplicem volunt relinquere. Sic explico antitheſim: Clauſula Urbani V. eſt quædam commendatio habens quatuor verba ſimpliciſſima, ſcilicet: quòd doctrina Sancti Thomæ ſit Catholica & vera. Ex quibus quatuor deducunt, & componunt propoſitiones complexas. Prima eſt, quòd Sancti Thomæ doctrina ſit approbata à Sede Apoſtolica. Secunda eſt, quòd Summus Pontifex receperit & admiſerit illam ſolam docendam eſſe, & legendam in Academijs orbis, omnes alias doctrinas & Doctores rejiciendo. Tertia eſt, quòd ex præcepto, vel conſilio Apoſtolico teneantur omnes ipſam ampliare. Quarta eſt, quòd pari modo ſinguli obligentur ad ſui ſequelam. Ecce quomodò pro doctrina S. Thomæ ex una ſimplici clauſula erigantur quatuor inſignes excellentiæ, vel privilegia ſingularia, quæ in nulla alia doctrina Doctoris Eccleſię reperiuntur, nec velint quòd reperiantur: quia ipſe ſolus debet eſſe unicus, ſingularis, & extra omnem claſſem aliorum; nec aliorum doctrina cum illius comparanda, nec Angelici Doctoris cum aliorum doctrinis numeranda. Unde ejus ſapientia eſt non intra, ſed extra omnem numerum. Hoc modo ex una parte ſuper-ædificatur doctrina Sancti Thomæ; & ex altera ſententia Immaculatæ Conceptionis funditùs evertitur. Quatuor rariſſima excellentiarum privilegia fuerunt ipſi conceſſa à Sixto IV. Pontifice Maximo, in quatuor ſupra-poſitis conſtitutionibus (relictis pro nunc alijs minoris momenti) numquam alteri myſterio, vel Feſtivitati ſimul indulta. Primum, quòd ipſamet Sedes Apoſtolica ediderit pro ea Miſſam propriam, & Officium, & illud approbaverit. Secundum, quòd illi conceſſerit gratias & indulgentias conceſſas diei Corporis Chriſti Domini. Tertium, quòd damnaverit & excommunicaverit ſub æterna maledictionis pœna cenſurantes piam ſententiam, & componentes libros contra eam, tenentes, vel legentes, aut prædicantes, &c. Quartum, & ſingularitèr, quòd à tali excommunicatione abſolvi non poſſent, ſalvo mortis articulo, niſi ab ipſomet Summo Pontifice, & proprio illius ore, & tunc exprimere tenerentur cauſam, quare, vel quomodò in illam inciderint cenſuram, an componendo librum, tenendo, legendo, aut prędicando. Super his quatuor fundamentalibus angulis alij Summi Pontifices ſuper-ædificarunt multa alia pro eadem ſententia. Nam Innocentius VIII. approbavit Religionem Monialium Immaculatæ Conceptionis. Paulus V. præcepit, ut in actibus publicis ſola ſententia pia poſſet publicari. Gregorius XV. ex-

expunxit à Breviario, & Missali Ordinis Prædicatorum opinionem contrariam, sub nomine *Sanctificationis* introductam, & firmiter præcepit, ut recitaretur de pia sententia, sub expresso titulo Conceptionis, ab universali Ecclesia recepto. Innocentius X. fecit Festivitatem feriatam; & ALEXANDER VII. qui nunc felicitèr regnat, ordinavit ut semper, & ubique posset dici, & appellari, *Immaculata Conceptio*. Hoc modo usque hodiè firmitèr radicata crevit in altitudinem magnam, & sub fundamento vero, quod dicunt esse falsum; quando suum falsum volunt stabilire ut verum. Et iste non est Nodus?

NODUS DECIMUS-NONUS.

Ascendendo à fundamento ad superiores lapides: quòd doctrina Angelici Doctoris sit approbata, sit admissa; quòd omnis alia doctrina sit rejecta, & ipsa recepta ut vera & Catholica; omnes sunt lapides extracti ab ædificio præservationis Matris Dei; sed auferunt ipsos, nolentes quòd saltem maneant pares in hac parte Doctor, & Mater. Si doctrina illius est approbata, admissa, recepta, veridica, & Catholica, relinquantur saltem lapides isti in sententia puritatis Matris Dei, ubi Summi Pontifices collocarunt illos; sed hoc non permittitur, quia nolunt sententias illas videre æquales; & oportet ut una crescat, & altera diminuatur, & sententia Conceptionis nec sit certa, nec vera, nec approbata, nec Catholica, nec Sancta, nec pura. Sanctus Thomas, & doctrina ejus sint totalitèr extra numerum, non cum alijs creaturis, sed supra omnes, nihil habentes commune cum cæteris, nec cum reliquis computabiles: At Virginis Dei Matris puritas in sua Conceptione numeretur cum alijs omnibus, cum reliquis creaturis, immò cum peccatoribus computetur, & ut una ex illis reputetur, habeaturque. Quia Sanctus Thomas in doctrina sua habet privilegium, & exemptionem ab illa regula generali: *Omnis homo mendax*, in qua nullum est mendacium, falsitas, vel aliquis minimus defectus: Virgo MARIA in sua Conceptione non debet habere exceptionem ab illa regula generali: *Omnes in Adam peccaverunt*. Et qui ab ista communi regula eam fuisse exemptam ex singulari privilegio affirmant; ostendant (inquiunt omnes unâ voce) privilegium istud; nam aliter non credimus eis. Et si quærimus ab ipsis, ubi sit privilegium Sancti Thomæ pro sua exemptione illius regulæ generalis: *Omnis homo mendax*? cùm se ab isto Nodo expedire non possint, illum scindunt dicentes Sanctum Thomam esse Sanctum alterius Ordinis, Prædicatorum scilicet, Doctorem Ecclesiæ quintum ex Dominicana familia, &c. & non indigêre, nec loqui cum ipso illud de ostensione privilegij, quia in doctrina ejus continetur: & cùm sententia de immunitate Matris Dei in sua Conceptione non contineatur in doctrina San-

Sancti Thomæ, eam in cassum ire debere. Si poneret Deus illam in doctrina S. Thomæ, tunc sententia pia gauderet, ex participatione saltem, privilegio illius: sed cùm non sit posita in ea, quod dicitur de doctrina non potest dici de puritate; & Nodus iste secum trahit alium, & majorem.

Nodus vigesimus.

In doctrina Sancti Thomæ, scilicet, in primo Sententiarum, dist. 44. articulo 3. ad tertium sic dicitur: *Puritas intenditur per recessum à contrario, & ideò potest aliquid creatum inveniri, quo nihil purius esse potest in rebus creatis, si nullâ contagione peccati inquinatum sit: & talis fuit puritas Beatæ Virginis, quæ à peccato originali, & actuali immunis fuit, fuit autem sub Deo, in quantum erat in ea potentia ad peccandum.* Ergò saltem propter hanc auctoritatem, & alias, à quibus nos nunc abstinēmus, repertas in doctrina Sancti Thomæ, deberet Beatissima ac innocentissima Virgo frui ipsius privilegio, quia expressè & clarè dicit eam fuisse immunem à peccato originali. Cernentes autem ex hac parte etiam Nodum indissolubilem, conantur illum solvere, dicendo, quòd S. Thomas esset juvenis, quando hoc scripsisset, & postea senex factus retractasset sententiam. Et ecce quòd solvere volunt, magis innodant; & destruunt à fundamentis id ipsum, quod ædificare intendunt: nam volentes plantare, quòd in Sancti Thomæ doctrina nec minimus inveniatur lapsus calami, & quòd in omni vita sua nec senserit, dixerit, aut scripserit verbum à veritate alienum, &c. jam loquendo de immunitate Virginis Mariæ à peccato originali, proponunt nobis errorem, & lapsum. Ædificemus, obsecro, rectè, aut plantemus directè. Vel Sanctus Thomas in hac sententia erravit, vel non erravit: si non erravit, & dixit veritatem, ergò Virgo Maria fuit immunis à peccato originali secundùm illius doctrinam: si erravit, & lapsus est, ergò Sancti Thomæ doctrina non est exempta ab illa universali, *Omnis homo mendax*, & enumerandus erit cum omnibus alijs Doctoribus, & per consequens erit falsum illud, de quo infrà Nodo IV. principali. *Hujus Doctoris sapientia præ cæteris, exceptâ canonicâ, habet veritatem sententiarum, &c.* Et illud Nodi principalis XI. Sanctus Thomas scripsit *sine ullo prorsùs errore.* Sicut & illud positum in primo Nodo principali quòd Sanctus Thomas *nec retractavit aliquid, nec habuit opus retractatione.* Qui in una sententia, & pro Dei Matre, & Angelorum Regina, & in materia illius puritatis, candoris, & innocentiæ sic erravit; quid ageret cum Aristotele, Petro Lombardo, Boëtio, Dionysio, & Græcis, &c? Et si in alijs omnibus non erravit, sed tantummodò in hac unica sententia de immunitate Virginis, ita ut opus fuerit illam retractare; res admirabilis, prodigiosa, & stupenda proponitur nobis, scilicet, quòd Discipuli, & sectatores Angelicæ do-

 ctri-

ctrinæ in ſeptendecim tomis, & centum ſeptuaginta tractatibus, & opuſculis, quæſtionibus, articulis, & reſolutionibus ſine numero ſolùm invenerint unicum tantummodò errorem in primo ſententiarum, videlicet iſtum: *Virgo* MARIA *fuit immunis à peccato originali.* Hîc certè quò me vertam neſcio. O Sacratiſſima Mater Dei! ſi ad te? Video, quòd cùm in omnibus operibus, ac doctrina Sancti Thomæ ſolùm fuerit unicus error, iſte ſecundùm Patres Thomiſtas ceciderit ſuper Conceptionem tuam; ut non tantùm haberet Conceptio illa culpam à Diabolo, ſed etiam errorem à D. Thoma. O Doctor Angelice! parùm debes Diſcipulis tuis: ſiquidem ipſi affirmant te erraſſe in primo conceptu adæquato, id eſt, in primo ſententiarum, & te condemnant in puncto illo de immunitate, in quo totus mundus te defendit. O Sacra Prædicatorum Religio! quæ juſtè defendis Sanctiſſimum preceptorem tuum, & admittis ut primum principium: ubi errat doctrina Magiſtri, neceſsè eſt, ut erret diſciplina Diſcipulorum: quare in iſtis propter unam particularem propoſitionem pertinentem ad puritatem Dei Matris permittis falſificari univerſalem propoſitionem, quam plantare & ædificare intendis; & non clamas, quòd in puritate, gratia, & immunitate Matris Dei impoſſibile fuerit Angelicum Doctorem erraſſe? O Seraphica Minorum Familia! defende immunitatem Matris Dei derelictam à primis filijs, & pariter defende Filium impugnatum à Fratribus ſuis, quia nec ipſe erravit in ſuo primo, neque in ſuo tertio.

NODUS VIGESIMUS PRIMUS.

Doctores Salmanticen. dicunt quòd ſine dubio doctrina Sancti Thomæ ſit *Sana, tuta, approbata, & libera ab erroribus, quibus aliorum Doctorum doctrina expoſita eſt:* Et quòd ipſa inermis, & nuda ab omni alia doctrina bellum cum hæreticis agat, tamquam *Regula, & via tuta veritatis, quam ſequi tenentur, &c.* Et cùm hæc omnia dicant, & teſtificentur eſſe certa, ſine dubio tenenda, & recipienda de doctrina Sancti Thomæ; ex omnibus iſtis nec unum volunt concedere ſententiæ immunitatis, ſeu puritatis Virginis MARIÆ. Nam de ipſa dicunt non eſſe ſanam, ſed nimis infirmam, & debilem: nec eſſe tutam, ſed pericuLoſam in Fide: nec approbatam, ſed reprobatam & excluſam: nec liberam ab erroribus, ſed plenam erroribus: ſiquidem ab illa emanant quinquaginta-octo errores magni, maximi, blaſphemi, & ſcandaloſi. Item cùm tota doctrina Sancti Thomæ ſit non ſolùm regulata à veritate, & recta incedens per viam veritatis, ſed ipſamet regula, & via veritatis in abſtracto; ſententia de puritate, & Virginis innocentia nec eſt regulata veritate, ſed ambulat per viam mendacij. Doctrina Sancti Thomæ per ſe ſola, nuda & inermis dimicat cum om-

omnibus hæreticis, & ipsos dejicit, vincit, & supplantat; & sententia præservationis Virginis tot loricata & armata Summorum Pontificum Bullis, Decretis, favoribus, indulgentijs non potuit vincere, (quid est vincere?) sed nec allicere aut inclinare non hæreticos, sed Catholicos, & ipsius Virginis singularissimos devotos ad sui sequelam. Si hoc procedit ex parte objecti, vel subjecti, Nodus est non tangendus: & sic transeamus ad alium parallelum inter doctrinam Sancti Thomæ, & ipsam Virginem Dei Matrem. Dicunt igitur de ista, quòd sine dubio ipsa non fuerit sana in sua Conceptione, sed infirma, immò mortua per peccatum, nec tuta, quia lapsa est & cecidit; nec approbata, sed reprobata à Deo in primo instanti sui esse; non libera, sed liberata post maculam & culpam: ab erroribus enim libera sola est doctrina Sancti Thomæ, & ita libera, ut nec exposita fuerit erroribus, quibus aliorum Doctorum doctrina exposita est: sed Virgo MARIA non solùm exposita fuit erroribus & lapsui, quibus alij omnes magni, & parvi expositi sunt, sed quòd etiam, sicut omnes alij, ceciderit, & erraverit illo communi errore, in quo omnes maculantur, & postea liberata fuerit. Omnia ista desideramus componere; sed non invenimus modum, sed Nodum. Quia ex qualibet parte, & ex omnibus simul est anteponere doctrinam Angelici Doctoris puritati Dei Matris.

Nodus vigesimus-secundus.

Ex eisdem principijs sic procedimus discurrendo: Conceptus mentis immunes ab erroribus sunt Sacra Scriptura, quæ nec est exposita errori, nec erravit, & doctrina Sanctorum Doctorum Ecclesiæ, quæ licet de facto non erraverit, est tamen exposita erroribus, ut dicunt Patres Salmanticenses, à quibus doctrina Sancti Thomæ non enumeratur cum doctrina aliorum Sanctorum Doctorum Ecclesiæ, immò excipitur ab ista ut computetur cum Sacra Scriptura, quia sicut ipsa *nec erravit, nec est exposita erroribus.* Et quare sic? Propter excellentiam Angelici Doctoris; nam nullam aliam assignant rationem. Duo etiam sunt Conceptus ventris, Christi Domini, qui nec fuit expositus errori, nec de facto erravit, & Conceptus omnium aliorum hominum, qui fuerunt expositi errori, & de facto errarunt. Sed quæritur, cum quo ex istis enumerandus sit Conceptus ventris Virginis Dei Matris? Ipsi dicunt, quòd cum Conceptionibus peccatorum, quia sicut cæteri, ita fuit Virgo exposita errori, & de facto erravit. En Nodum. Si doctrina Sancti Thomæ excipitur à doctrina omnium Sanctorum, ut collocetur in eadem classe cum Sacra Scriptura; quomodò Conceptus Virginis numeratur cum conceptu aliorum hominum? Conceptus mentis Sancti Thomæ exemptus à Sanctis, & conceptus MARIÆ inclusus intra Conceptiones pecca-

torum? Nulla resultat offensa, neque adimitur prærogativa aliqua à Scriptura Sacra ab ore Spiritus Sancti prolata, ex eo quòd dicant Patres Prædicatores doctrinam sui Angelici Doctoris non fuisse expositam errori, neque errasse, sicut illam non errasse constat: & quia Fratres Minores dicunt puritatem Verbi Divini non fuisse expositam errori, neque de facto errasse, & puritatem suæ Matris fuisse ei similem, quoad unam ex his duabus partibus minorem, quia, licet non erraverit de facto, fuit tamen exposita errori; assertionem istam dicunt esse contra prærogativam, & dignitatem Verbi Divini. Quid est hoc? Habuitne doctrina Sancti Thomæ cum doctrina Sacræ Scripturæ majorem propinquitatem, affinitatem, aut connexionem, quàm conceptus Matris cum conceptu Filij? Aut est major dignitas, & excellentia doctrinæ Sancti Thomæ comparata cum Sacræ Scripturæ doctrina, quàm est, & habet caro Matris cum carne Filij? Sed de hoc jam diximus suprà, & dicemus infrà Nodo IV. principali. Transeamus ad aliud: Doctrina Sancti Thomæ est *libera ab erroribus*, & qui dixit ab erroribus in plurali, admittitne aliquem errorem in particulari? Nullum magnum, vel parvum in principio, aut in fine; quomodò ergò, quando dicitur à Sanctis Patribus, *Virgo* MARIA *fuit libera à peccatis*, aut ut alij exprimunt, *ab omnibus peccatis*; Auctores Ordinis Prædicatorum distinguunt has propositiones universales sic: *fuit libera à peccatis actualibus*, concedo, *originali*, nego? Pro doctrina vestri Angelici Doctoris propositiones indiffinitæ fiunt universalissimæ, & nullam admittunt exceptionem; & pro puritate Dei Matris universales expressæ fiunt particulares: & habent adjunctam semper exceptionem. Et insuper hoc pro doctrina Sancti Thomæ, *Nulli potest esse dubium*. Nulli? Nulli. Et pro puritate Virginis MARIÆ omnibus suis de facto est dubium. Et iste non est Nodus? Interim audiamus alium: Doctrina Sancti Thomæ *est libera ab erroribus*, & interrogo: vox, *libera*, indicatne vel supponit quòd priùs fuerit infecta erroribus, & postea liberata ab illis? Non, absit. Quid ita? Quia ibi libera, est idem quòd immunis, præventa, & præservata, ita ut numquam inciderit in errorem. Quomodò ergò quando Sancti dicunt: MARIA *fuit libera à peccatis*, explicatur sic: libera, id est liberata postquam fuit subjecta, captiva, possessa, & infecta peccato? Una, & eadem propositio pro doctrina reducitur ad meliorem partem, & pro puritate projicitur in reprobum sensum. Assertio ista eritne libera à Nodo?

NODUS VIGESIMUS-TERTIUS.

In una epistola missiva, quia est pro doctrina Sancti Thomæ, non potuit Summus Pontifex Urbanus V. errare, immò ex epistola ad Archiepiscopum facta est Decretalis, ut inquit

Pa-

Pater Galvan; & Sixtus IV. quia locutus est pro puritate Dei Matris in suis Decretalibus Constitutionibus gravissimè erravit, ut inquit Pater Spina; & in his servaturne æqualitas justitiæ? Doctrina Sancti Thomæ cælitus elapsa fuit ad innatam humani generis caliginem depellendam, ut inquit Hunnæus, & gratia Dei non potuit innatum generis humani contagium depellere ab unica Dei Matre, ut inquit Pater Bandellus. Servaturne in hac gratiæ distributione æquitas? Dolendum nimis est, quòd Sanctus Thomas, qui plus omnibus in Ecclesia laudatur, non inter infideles & Fidei inimicos, sed inter Catholicos ejus doctrinæ, scientiæ, ac sapientiæ gloria diminuatur; dum sic contradicitur rationibus, & impugnatur argumentis, ut inquit Pater Joannes à Sancto Thoma; ut propter hoc exclamando dicat: ô quæ tempora! ô quæ studia! Et non est dolendum, quòd Sacratissima Dei Mater MARIA, quæ plus omnibus in Ecclesia laudatur, colitur, meretur, veneratur, & exaltatur, non inter infideles hæreticos, non inter Catholicos imperitos, sed inter Religiosos doctissimos & devotos, ejus innocentiç, puritatis, & integritatis gloria diminuatur hoc tempore in uno puncto, non solùm argumentis & impugnationibus scholasticis, sed libris, actionibus, imposturis, delationibus, &c. Dicamus ergò omnes: ô quæ tempora! ô quæ studia!

NODUS VIGESIMUS-QUARTUS.

Pro complemento omnium supra-dictorum sit singularissimum illud dictum Davidis Romæi in libro, cujus titulus est, *Septem Sancti custodes ac præsides urbis Neapolis* impressò ibidem anno 1571. Folio enim 135. adducendo vitam S. Thomæ, atque loquendo contra illius oblectatores sic inquit: *Post mortem Sancti Thomæ non defuerunt qui verborum contumeliis Thomam lacerarent, &c. Urbanus V. cùm S. Thomæ corpus Tolosam transferre voluit, omnia hujus Divini hominis suâ sententiâ comprobavit, & de Cardinalium cæterorumq; P. C. consilio elogium recitando, ita pronuntiavit: tantùm à veritate unumquemque recessurum, quantùm à D. Thomæ Aquinatis sententia recederet.* Ostendant ergò ubi in epistola vera, aut ficta Urbani V. extet hoc Elogium? Nonne hoc est ludere cum Summorum Pontificum oraculis? *Omnia* hujus Divini Doctoris *de Cardinalium cæterorumq; Patrum consilio* Urbanus V. comprobavit. Qualiter comprobavit *Omnia*? Recitando illud Elogium, quod communiter adscribunt Innocentio VI. ut in Nodo sequenti videbimus: & sic ut exaltent *Omnia* Sancti Thomæ scripta, confundunt Pontifices, Cardinales, & ipsissimam veritatem. Sed admittamus omnia ista pro doctrina, & videamus quomodò loquantur de Virginis puritate. Pater Frat. Georgius de Trickenhausen Germanus in illa contentione habitâ anno 1489. cum Sebastiano Brant, Juris-consulto dicebat

ſententiam de præſervatione Virginis eſſe penitùs erroneam & abſolutè hæreticam. Ipſius argumentum erat hoc ipſi ſemper commune: Doctrina Sancti Thomæ eſt per Eccleſiam approbata; Sanctus Thomas docuit Virginem fuiſſe conceptam in peccato originali, ergò dicere contrarium eſt erroneum & hæreticum. Majorem probabat ex Bulla Urbani V. & Innocentij V. Huic argumento ſic reſpondet Sebaſtianus Brant in ſuo tractatu de Conceptione num. 103. *Deinde adjungit me negare doctrinam Beati Thomæ eſſe per Eccleſiam approbatam, &c. & habeo pro indubitato quòd ipſe eamdem Bullam Urbani V. ad quam me remittit, numquam vidit. Immò cùm doctrina Beati Thomæ in eo puncto expreſſè, ſeu explicitè non ſit per Eccleſiam approbata, &c. ob id fuit ſupervacaneum tantum de doctrina Beati Thomæ in eo puncto facere clamorem, cùm nullus eamdem in ea parte ſequi teneatur, ex quo expreſſè per Eccleſiam non eſt approbata. Et licet ſcripta Beatiſſimi Thomæ in genere ſint approbata, non tamen in ſpecie: cùm in pluribus punctis reprobentur; & idem Beatus Thomas in pluribus ſit ſibi ipſi contrarius, prout noverunt Domini Theologi.* Sic argumentabatur Pater Trickenhauſen contra conceptum ventris, Virginis MARIÆ, ex cenceptu mentis Sancti Thomæ, & approbatione illius doctrinæ; & ſic reſpondebat Doctor Brant ad argumentum. Videamus nunc viceversâ qualiter argumentatus fuerit D. Brant pro Immaculata Conceptione, & reſponderit Pater Trickenhauſen. Cujus argumentum erat hoc: Summus Pontifex Sixtus IV. in ſua Bulla declarat non eſſe erroneum neque hæreticum dicere Virginem fuiſſe conceptam abſque originali peccato; ergò ſic eſt tenendum. Huic brevi argumento breviori ſolutione occurrit Pater Trickenhauſen dicendo hæc formaliſſima verba: *Quòd Sixtus IV. dedit Bullam pro ſimplicibus.* Et ecce Nodus magnus in paucis verbis. Authentica conſtitutio Summi Pontificis pro puritate Dei Matris eſt quædam Bulla *pro ſimplicibus*; & quædam epiſtola incognita, & non viſa neque ab argumentante, neque à reſpondente. Cùm eſſet pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ in antecedenti, & contra Virginis Dei Matris puritatem in conſequentia, ſolùm citata remiſſivè ab uno Patre Dominicano debebat ligare doctiſſimos Theologos, atque peritiſſimos Juriſtas, ut non poſſent aliter ſentire. Omnia privilegia ſolida conceſſa à Sede Apoſtolica pro Virginis innocentia ſunt, pietas, devotio, ſimplicitas, &c. conceſſa congregationi animalium atque beſtiarum, ut dicebatur in libello famoſo Hiſpanico: & Elogia aërea pro doctrina Angelici Doctoris proficiſcuntur à Cardinalium conſiſtorio, Patrum conſilio, & omnium litteratorum conſenſu. Ipſi ſæpè ac fortiſſimè argumentantur ab approbatione conceptus mentis Sancti Thomæ contra puritatem conceptus ventris Sacratiſſimæ

Dei Matris; & nostra defensio conceptus ventris ab impugnatione conceptus mentis est frivola, inanis, ac nullius momenti, quia variat appellationem, & est inter terminos & res disparatas: non intelligo Nodum istum.

NO-

NODUS QUARTUS
PRINCIPALIS

Inter auctoritatem Innocentij Papæ editam à quodam incognito auctore Dominicano pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ, prorsùs fictam; & alteram ab ipsomet extractam ex eodemmet originali manuscripto contra sententiam Immaculatæ Conceptionis, etiam totalitèr vitiatam.

PRO CORTICE

§. PRIMUS.

PErvenimus ad desideratum scopum, hoc est, ad præcipuam approbationem doctrinæ S. Thomę adductam ab assertoribus opinionis contrariæ, & solemniùs ab ipsis decantatam. Pro qua supponendum est: à tempore Montesoni, hoc est, ab anno 1387. in quo exordium sumpsit argumentum de confirmatione doctrinæ Sancti Thomæ, ut ex illo deducerent Virginem MARIAM fuisse conceptam in peccato originali, usque ad annum 1475. in quo scripsit quidam Anonymus tractatum contra Immaculatam Conceptionem, nullas inventas fuisse approbationes, nisi tantummodò duas, primam Stephani Parisiensis Episcopi, & secundam Urbani Papæ V. Nam Gyrandus Renerius Ordinis Prædicatorum, & Sanctus Antoninus, qui intermedio illo spa-

ſpatio ſcripſerunt, & alij de his tantummodò duabus approbationibus loquuntur (quomodò autem inter iſtas introducta fuerit illa Chriſti Domini, *Benè ſcripſiſti de me Thoma*, poſteà dicetur) Cùm igitur iſtæ fuiſſent velut fictæ, rejectæ, vel ſaltèm ut ſuſpectæ non admiſſæ, & ab Univerſitate Pariſienſi, Joanne Alano, atque Joanne Vitali in ſuis opuſculis de Conceptione totaliter refractæ: excitatâ de novo controverſiâ in partibus Lombardiæ, ubi Vincentius Bandellus de Caſtro-novo fuit caput, & anteſignanus in illis tumultibus, de quibus Sixtus IV. Pontifex Maximus in ſuis Decretalibus incipientibus: *Grave nimis*, inter alia dicit: *Sanè ſicut accepimus, nonnulli diverſorum Ordinum profeſſores ad prædicandum verbum Dei in diverſis civitatibus, & locis partibus Lombardiæ deputati, &c.* Prædictus Reverendus Pater Bandellus occultando propriumnomen, ſub larva cujuſdam Patris non mediocriter docti Ordinis Prædicatorum, edidit tractatum contra Immaculatam Conceptionem, anno 1475. ſumptâ occaſione ex quibuſdam diſputationibus habitis cum aliquibus Patribus Servitarum, & Ordinis Minorum, in quo quam-plurima finxit, ut in SOLE VERITATIS oſtenſum eſt. Et inter alia viâ 3. ſecundæ partis, ratione 11. poſt triginta ſex auctoritates Sanctorum Eccleſiæ, in quibus nec una invenitur, quæ non fuerit graviſſimè vitiata, & adulterata; ut eſt illa ultima Clementis Papæ IV. in ſermone, qui incipit: *Erunt ſigna, &c.* quæ extat paginâ 113. & hinc myſteria.

Poſt iſtam auctoritatem Clementis Papæ VI. immediatè, nullo interpoſito Auctore, introducit argumentum de approbatione doctrinæ Sancti Thomæ: pro qua ſupponit fuiſſe approbatam à Stephano Pariſienſi Epiſcopo, cujus litteras adducit de verbo ad verbum, & etiam ab Urbano Papa, cujus præcipuam clauſulam etiam tranſcripſit (de quibus egimus in duobus antecedentibus Nodis principalibus per totum) ſed ſentiens iſtas non eſſe efficaces approbationes, finxit de novo alias duas, unam totius Univerſitatis Pariſienſis, de qua dicemus in ſubſequenti: & alteram cujuſdam Innocentij Papæ ſic: Innocentius Papa in ſermone Beati Thomæ, qui incipit: *Ecce pluſquàm Salomon*, ſic dicit: *Hujus Doctoris ſapientia præ cæteris, exceptâ canonicâ, habet proprietatem verborum, modum dicendorum, veritatem ſententiarum: ita ut numquam, qui eam tenuit, inveniatur à tramite veritatis deviaſſe, & qui eam impugnavit, ſempèr fuit de veritate ſuſpectus. Hæc ille.* Deinde adducit ſeptendecim auctoritates deſumptas ex doctrina Sancti Thomæ, in quibus videtur dicere, Virginem MARIAM fuiſſe conceptam in peccato originali. Ex quibus approbationibus, tamquam ex majori, & ex auctoribus tamquam ex minori, concludit ſic: *Et ideò firmiſſimè tenendum eſt, verum eſſe, quod Doctor ille devotiſſimus*

Virginis de ejus Conceptione sensit : videlicet, quòd sit concepta in peccato originali. Hæc Anonymus ille.

Hoc fuit primum, unicum, & fontale principium præsentis approbationis, supra quod tamquam fundamentum Ecclesiasticum constitutum, veluti supra solidam Petri Sedem, & caput cujusdam Summi Pontificis Innocentij, erecta fuerunt postmodum ædificia, & turres ad cœli cœlorum verticem usque pertingentes. Nam ex hoc Innocentij Papæ Elogio, seu Apostolicâ approbatione doctrinæ Sancti Thomæ, repleti sunt quamplurimi libri: legi enim ipsam in sexaginta quinque Auctoribus diversis; & unusquisque ex verbis in ipsa contentis deducit suo modo encomia, & Elogia varia pro Angelici Doctoris doctrina. Sanè si fundamentum subsisteret, meritò id possent facere & benè, verèque felicitèr decertarent pro laudibus ac gloria sui Magistri. In concionibus panegyricis Sancti Thomæ est thema commune, & frequens scopus. In thesibus & conclusionibus solet esse subscriptio, & pupilla oculi. Sed quid mirum, quòd in suggestu, & cathedra sic præconicentur, si ab ingressu Religionis recitent hoc Elogium in lectionibus Officij Divini pro die octava Sancti Thomæ? Unde unicuique magno, & parvo affixum adducitur memoriæ, cordi, & labijs, acsi esset aliquis textus Sacræ Scripturæ, Canon Concilij, articulus Fidei Christianæ, aut aliqua Constitutio Apostolica Romana. Omnia benè, iterum iterumque dico benè ac optimè agerent, quia Elogium in rei veritate omni acceptione dignum est, si id saltem haberet aliquam veritatis speciem: sed quid dicemus, dum constat evidentèr ex ipsomet originali esse falsum, fictum, atque suppositum? Quod incipiendo à minoribus, & facilioribus, jam olim in Sole Veritatis propositis, ut cognoscantur illa fuisse, & esse vera (licet tunc ex discursu rationabili tantummodò deducta) nunc iterum recapitulamus, quousque ad ultimam mathematicam, & palpabilem perveniamus demonstrationem, discurrendo per Auctorem, Pontificem, Innocentium, librum, sermonem, auctoritatem, atque verba; ut sic diu depressa veritas tandem emergat, & innocentiæ defensio interclusa respiret.

Probatur ergò primò falsitas propositæ auctoritatis ex Auctore illam adducente sic: Qui hanc auctoritatem, seu Elogium Sancti Thomæ priùs introduxit in litteraturam Ecclesiasticam, fuit ille incognitus Anonymus, posteà cognitus Bandellus; sed auctor iste in suis libris nullam penitùs veritatem observat, vel in toto, vel in parte; igitur est falsa: Minor demonstratur in toto libro Solis Veritatis, ubi omnes auctoritates Sanctorum Patrum, & aliorum Doctorum invenies vitiatas, quia addendo verba, vel detrahendo clausulas integras, multiplicando Auctores, & au-

auctoritates, omnia adulteravit; & hoc ipsum latiùs ostendetur in RADIIS ejusdem SOLIS VERITATIS. Et præcipuè pro hîc & nunc, ut in subsequenti videbimus, finxit ex proprio capite totam litteram, seu approbationem Universitatis Parisiensis de doctrina Sancti Thomæ, quia talis numquam fuit. Insuper auctoritatem Clementis VI. Papæ adductam in eodem folio, & ex eodem fonte, ut posteà videbimus in Virga, penitùs vitiavit: ergò idem credendum est eum fecisse cum hac Innocentij. Et hæc de minori.

Major verò, quæ aliquantulùm ardua videtur, scilicet, quòd iste Anonymus fuerit primus, qui hanc auctoritatem introduxit, probatur sic: nam Reverendus Pater Gundinsalvus de Arriaga Ordinis Prædicatorum in illis suis duobus tomis de Sancto Thoma Doctore Angelico, & ejus doctrina, &c. hispanicè typis mandatis Matriti, anno 1652. in folio, quorum secundus integer, habens folia 676. est de doctrina Sancti Thomæ, & in eo capite 5. sub hoc titulo: *Tratase el testimonio de Innocencio VI. en recommendacion dela doctrina del Angelico Doctor*; à folio 107. usque 178. pro viribus nititur probare illud testimonium esse verum & subsistens, contra aliquos modernos id negantes: cujus potissima, & unica ratio est illa, quam ponit §. 2. sub his verbis: *Convencese ser de Innocencio VI. el testimonio referido, con autoridades de Pontifices, y Doctores, &c.* Et licet nullum referat Pontificem contra promissum in titulo, adducit tamen triginta quinque scriptores intra, & extra Religionem Prædicatorum, qui in suis libris referunt prædictum Innocentij testimonium; & poterat adducere alios quam-plures, sed adductis multò antiquiores. Primi sunt, Petrus de Bergamo Italus, qui scripsit ad annum 1480. Gabriel Barelete, qui scripsit post Sixtum IV. id est, eodem anno, ut constat ex ejus sermonum libro: Bartholomæus de Spina, qui floruit anno 1530. & Ambrosius Catharinus, qui scribebat ad annum 1550. qui omnes sunt ex Ordine Patrum Prædicatorum, & antiquiores; nam cæteri sunt moderniores, & ex hoc sæculo. Itaque Pater Arriaga, qui pro hac auctoritate recolligit auctores, & testimonia hucusque prolata, nullum invênit ante annum 1480. præter istos adductos à Patre Arriaga communes: inveni ego alios singulares, ut Patrem Vincentium Dodi, Patrem Trickenhausen, &c. sed nullum qui scripsit ante istum Anonymum. Unde optima consequentia erit hæc: igitur ista Innocentij auctoritas, vel Sancti Thomæ Elogium introductum fuit circa annum 1480. cùm anteà nulla reperiatur ipsius notitia in scriptore proprio, aut extraneo; & Anonymus scripsit ad annum 1475. & idem scribens sub expresso nomine Vincentij Bandelli ad annum 1481. isti, vel iste fuit primus seminator talis auctorita-

tis, & præcipuè, cùm isti non signent locum unde extraxerint ipsam. Pater Arriaga de his libris, seu Auctoribus, Bandello, Anonymo, aut Anonymo-Bandelliano, nullam facit mentionem in illo suo Catalogo: & certè miror; cùm in sua Religione nullus liber sit adeò communis; & liber Bandelli fuerit quater impressus, in quo extat prædicta auctoritas Innocentij, rat. 12. folio 90. sed potuit esse, quòd non viderit librum Anonymi, nec impressiones Bandelli, nec Petrum de Vincentia, qui scripsit anno 1494. & quater sparsim adducit prædictum Innocentij testimonium; vel si vidit, illos noluit in medium proferre, sentiens esse Auctores suspectos, & parvæ fidei.

Doctores Salmanticenses, qui hoc nostro sæculo scripserunt, id est, anno 1632. videntes continuam oppugnationem factam, & contradictionem exortam contra istam auctoritatem Innocentij, quia semper habita fuit de veritate suspecta, cùm per tot sæcula non invenissent aliquam subsistentiæ apparentiam, excogitarunt quoddam inauditum comprobationis testimonium, ut pro certa deinceps haberetur. Repeto ipsorum verba, num. 17. fol. 26. *Tandem Innocentius VI. hujus doctrinæ certitudinem his verbis nobis est testatus: Hujus Doctoris sapientia præ cæteris (exceptâ canonicâ) habet proprietatem verborum, modum dicendorum, veritatem sententiarum, ita ut numquam, qui eum tenuit, inveniatur à tramite veritatis deviasse: & qui eum impugnavit, semper fuit de veritate suspectus. Nostræ tempestatis invidia hanc prærogativam non ferens, illam, licet sine aliquo fundamento, negare conata, inquit, tam celebrem prærogativam non solùm de D. Thoma, sed nec de aliquo alio Doctore Catholico asseverari posse. Sed hæc objectio responsione utique digna non est, si namq; universa Doctorum scripta, quæ pro Academia citantur, negare, aliquid haberet momenti; nullus procul dubio in toto terrarum orbe securus esset. Admirationem tamen incutit, ipsos tam præclarum præfati Pontificis testimonium negare, quòd in operibus D. Thomæ Pij V. auctoritate, & jussu excusis, reperitur. Nos illud in scriptoribus antiquioribus invenimus. Lambertus enim de Monte in libro de Anima, Coloniæ Agrippinæ anno* 1494. *multò antè, quàm hæc objectio in lucem prodiret impressus, eadem Innocentij verba citat, quæ ex suo originali desumpsit, &c.* Hucusque sunt verba Salmanticensium; & posteà adducunt Ambrosium Catharinum libro 2. disputationis de Immaculata Virginis Conceptione, paginâ 51.

Aliqua in his Salmanticensium verbis sunt notanda. Primum sit, quòd in auctoritate Innocentij non dicant: *Qui eam tenuit*, ut dixerunt Anonymus, Bandellus, Vincentia, sed *qui eum tenuit*; ex quo colligitur, quòd Salmanticenses non scripserint ab Auctoribus relatis, sed ab ipsomet Lamberto de Monte, qui etiam sic legit, & alij antiqui ut infrà videbimus. Secundum est illud ab ipsis dictum: *Quòd in-*

invidia hanc prærogativam non ferens, licet sine aliquo fundamento illam negare conata sit, id est, invidia à paucis hinc annis. Sed quid mirum? cùm à paucis abhinc annis ista approbatio, seu Elogium Innocentij fictum fuerit. An autem sine aliquo fundamento negetur, statim videbimus; sicut etiam an cum aliquo fundamento fuerit ab ipsis adducta. Differentia solùm extat in hoc, nam ipsi, ut Elogium permaneat brachijs expansis, recurrunt ad fictionem & invidiam, & qui illud negant ad fidem & veritatem. Tertium: quòd hæc prærogativa extet in operibus Sancti Thomæ Pij V. auctoritate, & jussu excusis: sed videntes, quòd hæc non esset sufficiens ratio; quia multa sunt in illis operibus excusa, quæ veritate carent, ut suprà manet demonstratum; recurrunt ad alteram, scilicet, quòd illam sic in scriptoribus suis antiquioribus invenerint; sed cùm non signaverint, quales fuerint illi antiquiores scriptores, decreverunt fingere aliam absurdiorem imposturam, videlicet, quòd Lambertus de Monte, in libro de Anima, Coloniæ Agrippinæ, impresso anno 1494. adduxerit Innocentij verba citata: *Quæ ex suo originali desumpsit*. Notentur hæc ultima verba, quia ex ipsis incepit demonstratio, quòd non sit invidia, nec sine fundamento fuerit negare hanc celebrem prærogativam, & præclarum Innocentij Pontificis testimonium; sed veritatis amor, & ut in EcclesiamDei, & Ecclesiastica officia non introducantur quævis pro cujuslibet libito somnia, ac ridicula figmenta.

Ex hac auctoritate Doctorum Salmanticensium deceptus Reverendus Pater Joannes à Sancto Thoma, in prima parte super D. Thomam impressâ Compluti, anno 1637. & in secunda impressâ Januæ 1654. loquendo de approbatione doctrinæ Sancti Thomæ disput. 1. artic. 2. fol. 197. sic inquit: *Non me latet illud Elogium Innocentij VI. in quodam sermone, ubi dixisse fertur: Hujus Doctoris sapientia præ cæteris (exceptâ canonicâ) habet proprietatem verborum, modum dicendorum, veritatem sententiarum, ita ut numquam, qui eam tenuit, inveniatur à tramite veritatis deviasse, & qui eam impugnavit, semper fuit de veritate suspectus. Sunt, qui de hoc dicto dubitent, & ejus veritati non multi fidunt; sed res est magnâ traditione ad nos usque derivata, & multi Auctores id referunt, & admittunt, fateturq; Lambertus de Monte in libris de Anima in principio, impressis Coloniæ* 1494. *ea verba ex suo auctographo scripsisse. Novissimè verò in Breviario reformato Ordinis Prædicatorum, anno* 1632. *posita sunt in lectionibus pro octava die Sancti Thomæ. Cæterùm illis non egemus, ubi tanta suppetit copia magnarum approbationum, &c.* Ex hoc teste surrexit posteà Pater Arriaga, & anno 1652, loco suprà citato §. 2. fol. 111. num. 3. sic inquit hispanicè. *Lamberto del Monte refiere el restimonio de Innocencio de verbo ad verbum, y afirma haber sacado las palabras del sermon original del Pontifice. Y es de advertir, que este Auctor tie-*

tiene ciento y quarenta y ocho años de antiquedad; y precediendole Innocencio mas de ciento y quarenta años se conservaba el Sermonario, &c. Et ad marginem habet hanc notulam latinam : *Lambertus de Monte in initio libri de Anima in Colonia Agrippina* 1494. Pater Dominicus Gravina in libro dicto : Cherubim Paradisi pro Sancto Thoma, & ejus doctrina, libro 2. capite 4. folio 150. agens de hoc Innocentij testimonio, sic inquit : *Lambertus de Monte in initio libri de Anima, impresso Coloniæ* 1494. *multò priùs, quàm hæ oppugnationes fingerentur, idem testimonium affert, &c.* Et hæc sunt omnia quæ de testimonio Lamberti extant in his quatuor scriptoribus Ordinis Prædicatorum, ut ex isto teste comprobent præclarum illud Pontificis testimonium esse verum.

Sed jam videamus, quid circa hoc anno præterito scriptum fuerit. Quia dixerat P. Poza testimonium hoc Innocentij VI. esse evidenter suppositium, ac per consequens Elogium esse falsum, inquit exclamando P. Xantes Mariales in sua concordia. *Sileas igitur bone* JESU, *dico ego; non dicas ampliùs, benè scripsisti de me Thoma: Thomæ enim ter à te authenticatam doctrinam audet novus nostrorum temporum Antechristus Poza asserere continere plura ab Ecclesia damnata. Linguam cohibe Christi Vicarie Joannes XXII. imposterumq; non dicas ampliùs, quot decisiones fecit Aquinas, tot miracula patrasse; juxta perfidum enim Ecclesiæ hostem Pozam, multa decidit, quæ Ecclesia rejicit. Abstine tu quoque Sanctissime Clemens VIII. post hacq; Provincijs, & Regnis ampliùs non testeris, omnia quæ D. Aquinas scripsit absque ullo prorsùs errore scripsisse; infernale enim Pozæ os non veretur blasphemare, immò scripsisse multa erronea, quæ Ecclesia suppressit. Neque Pozæ temperamentum (nimirum hujusmodi errata vel à malevolis, vel per ignorantiam impressorum operibus D. Thomæ inserta fuisse) Pozæ culpam minuit, immò auget: si enim ea, quę Ecclesia damnavit aliorum non D. Thomæ sunt, quomodò in præjudicium D. Thomæ Ecclesiæ damnationem detorquêre contendit? quomodò inde convincit falsum Innocentij dictum? qui solius D. Thomæ doctrinam, & non aliorum errores operibus D. Thomæ insertos approbavit? Non igitur temperamentum, sed temperamenti figmentum, ipsum Pozam lædens est, dicere, Ecclesiam damnasse multa contenta in doctrina D. Thomæ, & posteà addere talia damnata non esse D. Thomæ, sed aliorum, ut suprà. Et si tam facilè negare licet esse Innocentij sermonem, quem totus mundus ut Innocentij agnoscit; quæ ampliùs certitudo historiarum, & textuum in Ecclesia remanserit? Porrò non attulisse Pozam vel unum, qui asserat illum sermonem non esse Innocentij, argumento est, totius orbis consensum esse, quod Innocentij sit. Unde in Tabula aurea Bergomensi impressâ Venetijs* 1497. *initio operis ponitur testimonium illud Innocentij: & quod pluris est, ponitur etiam in principio operum D. Thomæ correctorum, & impressorum Romæ, de mandato Pij V. ubi vatificatum videtur sermonem illum esse Innocentij, & Lambertus de Mon-*

Monte in initio suorum librorum de Anima, impressorum Coloniæ 1494 *ponit & idem ipse idem Innocentij testimonium, & addit se illud deprompsisse verbatim ex suo originali. Immò Ambrosius Catharinus, quem mundus novit scholæ Thomisticæ quàm parùm affectus, quamquam liberrimus sit in respuendis his, quæ suo ingenio non quadrant, in disputatione de Conceptione Beatæ Virginis, pag.* 51. *præfatum sermonem ut Innocentij approbat: Recipimus, ait, & nos, præclarissima summorum virorum testimonia de D. Thomæ doctrina. Item & quod quidem Pontifex de illo testatus est, facilè comprobamus observatum esse, nullum umquam impugnasse Aquinatis doctrinam, qui non fuerit de veritate suspectus. Cui igitur standum erit? Vni Pozæ ab Ecclesia damnato, neganti præfatum sermonem esse Innocentij, & ne vel unum sui erroris socium ex nomine adducenti, an potiùs tot alijs gravissimis testibus, totiusq; orbis consensui præfatum sermonem, ut Innocentij venerantibus?* Hæc sunt quæ habet Pater Xantes pro defensione sermonis Innocentij. Relinquo convitia, scommata, dicteria; quia ista solùm contra Patrem Alvam judicantur. Pro nunc solùm expendere oportet illud, quòd Lambertus de Monte dicat se hoc testimonium deprompsisse ex suo Auctographo, seu originali proprio Innocentij verbatim, & alia quæ in tota sua auctoritate circa hoc repetit, clara atque diaphana, ut ignis & aër.

Ex his principijs veris deducitur: quòd, licet Dominicus Gravina dicat Lambertum de Monte afferre testimonium Innocentij, non tamen addidit illam clausulam positam à Doctoribus Salmanticensibus: *Eadem Innocentij verba citat, quæ ex suo originali desumpsit.* Hæc eadem in Patre Joanne à Sancto Thoma aliquantulum crevit, dicente: *Fateturq; Lambertus de Monte ea verba ex suo auctographo scripsisse.* In Patre Arriaga plùs ampliùs ea aucta est, sic scribente: *Lamberto del Monte refiere el testimonio de Innocencio, y afirma haber sacado las palabras del sermon original del Pontifice.* Gravina solùm dicit Lambertum de Monte in suo libro de Anima adduxisse testimonium, quod quidem verum est, ut statim dicemus: Doctores Salmanticenses addiderunt, quòd Lambertus de Monte ex suo originali desumpserit; & hæc potuit esse præsumptio, sed sine fundamento. Pater Joannes à Sancto Thoma clarè exprimit, quòd Lambertus de Monte fateatur se ea verba ex suo auctographo transcripsisse; & si hoc non dicit Lambertus de Monte, convincetur expresè de deviatione à veritate. Pater Arriaga aliquid ampliùs profert: affirmat enim illum extraxisse verba ex sermone originali Pontificis. Pater Xantes super-addidit: *Se illud deprompsisse verbatim ex suo originali.* Ecce quomodò intra viginti annos datum sit in lucem originale sermonum Innocentij; sed ut fluxus, & refluxus iste extinguatur, & ne iterum hæc fabula descendat in arenam (quia quando aliquis Auctor veridicus, indifferens, & antiquus dicit: hoc vidi

in

in proprio originali, seu in manuscripto auctographo, nisi aliud evidentèr constet, profectò ei fides præstanda erit) decrevi ipsummet librum Lamberti de Monte de Anima ad theatrum introducere, ut ipse de se rationem reddat, & proprio ore damnet falsum testimonium contra se prolatum.

Certum enim est, quòd Lambertus de Monte Doctor Coloniensis, & Canonicus Ecclesiæ Sancti Andreæ, qui mortuus est anno 1499. die 17. Aprilis, ut extat in quadam tabula ejusdem Ecclesiæ existente ad latus dextrûm, scripsit suprà allegatum librum de Anima, sub hoc titulo: *Compilatio commentaria Magistri Lamberti de Monte Domini, artium, & Sacrarum sublimitatum interpretis perspicacissimi, in octo libros Aristotelis de Physico, sive de naturali auditu intitulatos: ex communi acervo probatissimorum Philosophorum, maximè tamen juxta fidelissimam doctrinam Sancti, ac Cherubici Doctoris Thomæ Aquinatis, qui cum aliquid scribere, aut primùm dictare vellet, ad synceram accessit orationem, & inde surgens mox in promptu habebat, quidquid enuntiaret, ac si in pagina aliqua ibidem lectitasset, illo inspirante, qui linguas infantium disertas facit, &c.* Deinde adducit quamdam D. Antonini auctoritatem sic: *Antoninus in Chronica, parte 3. titulo 18. cap. 10. de Sancto Doctore Thoma Aquinate sic ait: Nec enim ullus umquam inhæsit scripturæ Sancti Thomæ, cui à puritate sese studiosissimum tradidit, qui non fuerit per ejus doctrinam sapientiæ, & scientiæ fructibus uberrimis copiosissimè satiatus.* Deinde extant quædam carmina de laudibus Montis Gimnici apud Coloniam Agrippinensem in platea, quam Sexdecimdomos nuncupant. Et tractatus iste super octo libros Physicorum concludit sic: *Expositio textualis probatissima in octo libros Physicorum Aristotelis, ex communi granario naturalis Philosophiæ, maximè tamen ex probatissimis commentariis Sancti Thomæ Aquinatis, per venerandum Magistrum nostrum Lambertum de Monte, artium, & Sacræ paginæ professorem eximium, ad præfatum studium Gymnasij Colonien. quod Montis appellant, argumentatissimo comparatæ: cui equidem Magistro familiare fuit Syriis, & maximè Palestinis singulis suis declarationibus parabolas jungere, ut quòd per simplex præceptum teneri non poterit, per similitudinem saltem exempli accipiatur. Exculta industriosissimæ Minervæ sarculo, elaborataq; Coloniæ opera, atque impensis Henrici Quentel, à Virginali partu anno* 1498. Ex hac ultima clausula videtur, quòd omnes scriptores Ordinis Prædicatorum suprà relati, Doctores Salmanticenses, Gravina, à Sancto Thoma, Arriaga, & Xantes Mariales transcripserint unus ex alio: quia omnes habent librum Lamberti de Monte fuisse impressum anno 1494. Sed hæc fuit quædam hallucinatio exorta à quodam opusculo inserto ad finem istius operis Lamberti de Monte, de Anima sub hoc titulo:

Propositiones ad opponendum, & respon-

den-

dendum perquàm necessariæ circa octo libros Physicorum, & tres libros de Anima Aristotelis comaticè congestæ, ex scripturis post se relictis diversorum artium, & sacræ paginæ professorum, qui suo ævo Bursammontis felicissimè rexerunt, videlicet, Magistri nostri Henrici Gorrychen, Magistri nostri Gerardi de Monte, Magistri Gerardi de Olten, Magistri nostri Henrici de Orse, quorum fama in Universitate Coloniensi percelebris est, & immortalis; ac tandem secundùm doctrinam D. Thomæ Aquinatis, & juxta processum Magistri nostri Lamberti de Monte summâ lucubratione impressæ finiunt faustè, anno salutis 1494. *die* 16. *Maij.* Hoc opusculum Lamberti, & aliorum fuit impressum anno 1494. positum ad finem operum: nam libri de Anima fuerunt impressi anno, ut dixi, 1498. Sed nihil horum interest pro principali nostro discursu, & sic pergamus ulteriùs.

Post primum librum Lamberti, incipit secundus sic: *Expositiones textuales dubiorum, atque luculentissimæ explanationes in libros de cælo, & mundo: de generatione, & corruptione, Metheorologorum, atque parvorum naturalium Aristotelis, varijs ex ingenijs, primùm tamen, & potissimè ex præclarissimis Commentarijs Angelici Doctoris compendiario sermone transumptæ, ad profectum studentium ingenuarum artium famosissimi Gymnasij Coloniensis, quod vulgò Bursa-montis dicitur: quibus facilè, dilucidèque intelligerent reparativo processu irrefragabilem, atque invictissimam tanti Doctoris Sancti viam, quam magis Spiritûs Sancti unctio, quàm lectio; plùs oratio, quàm ratio docuit.* Et finito isto tractatu de generatione & corruptione, incipit tractatus, seu expositio in libros de Anima; & in quodam folio separato ab opere extat magna imago Sancti Thomæ Aquinatis in habitu sæculari, cum tribus pueris ad pedes quasi addiscentibus litteras alphabeti: & ad latus dextrûm habet auctoritatem Innocentij Papæ, de qua nostra est inquisitio, & extat hoc modo, nullo mutato apice: *Innocentius Papa in sermone, cujus thema est. Ecce plus quàm Salomon hic; de S. Thoma de Aquino, sic inquit: Hujus Doctoris sapientia præ cæteris (exceptâ canonicâ) habet proprietatem verborum, modum dicendorum, veritatem sententiarum: ita ut numquam, qui eum tenuit, inveniatur à tramite veritatis deviasse; & qui eum impugnavit, semper fuit de veritate suspectus.* Deinde extant quædam carmina, quæ incipiunt: *Quisquis fuerit cupidus Sophiæ, &c.* Posteà adducit epistolam, seu litteras Stephani Episcopi integras, sed totaliter variato titulo, scilicet sic: *Epistola Universitatis Parisiensis in favorem & laudem maximam, atque excellentiam sanæ, atque invictissimæ doctrinæ S. Doctoris Thomæ Aquinatis, qui nihil sensisse, nihil docuisse, nihil denique scripsisse reperitur, quod veritati, vel bonis moribus adversetur, quapropter nomen ejus splendidissimum per orbem terræ longè lateq; prædicatur usque adeò, quòd à nonnullis Doctor communis appelletur.* Et post aliqua carmina, quæ incipiunt: *Sicut Palladiæ mortalia dona coronæ, &c.* conclu-

dit sic: *Ad laudem Thomæ Aquinatis hoc cecinit* N. Et liber Lamberti incipit sic: *Cùm veterum traditiones acceperim, &c.* Et statim incipiunt libri de Anima hoc modo: *Expositio saluberrima Magistri Lamberti de Monte circa tres libros de Anima Aristotelis, quam præclarissimis commentarijs D. Thomæ Aquinatis, naturalis Philosophiæ interpretis acutissimi ne dum concordat, verùm etiam difficiliores sententias textûs, unà cum argumentis & replicis, per quasdam exemplares similitudines luce clariùs reserat: ad profectum studentium Gymnasij Coloniensis, quod plures Bursam-montis appellant, per præ-memoratum Magistrum Lambertum, & ante eum per Gerardum ejusdem avunculum, quàm diutissimè recti & sculpti: Idcircò non incongruè meruit tantorum virorum insigniri cognomine.* Posteà adducitur auctoritas Urbani sic: *Vrbanus V. in numero Pontificum* 203. *qui ad cathedram Petri ascendit anno Domini* 1363. *Sancti Thomæ Aquinatis extollens gloriam, &c.* Et adducit verba Urbani, ut suprà in Nodo III. Extant, posteà alia carmina sub hoc titulo: *In profundissimum divinissimumque Thomam Gymnici montis Patriarcham, &c.* Et post omnia ista præludia, expositio in libros de Anima incipit sic: *Circa initium libri de Anima quæritur primò: utrùm de Anima sit scientia, &c.* Ecce habemus citatum Lambertum de Monte, atque latissimam, exactissimam, & verissimam relationem ejus libri de Anima, in cujus principio, ut fideliter dixerunt quinque suprà relati scriptores Ordinis Prædicatorum, extat auctoritas Innocentij Papæ.

Sed antequam perveniamus ad ultimam conclusionem, sciendum est, quòd ad inquirendam radicitùs veritatem circa istam allegationem Lamberti de Monte, iter aggressus sim ex professo, ac destinato animo ad civitatem Coloniensem, ut in proprio fonte, & Collegio Bursæ-montis ad Sexdecim domos ipse viderē proprijs oculis an esset aliquod originale, in quo Lambertus de Monte fateretur se extraxisse auctoritatem Innocentij ex proprio auctographo, aut esset in aliqua Bibliotheca Coloniensi manuscriptum illud Sermonum Innocentij, ut in hac secunda impressione corrigerem suprà posita & dicta in prima nostra editione; at postquàm sursum ac deorsum quantumlibet cursitassem Bibliothecas omnes adivissem, multa audivissem ac legissem, non invêni aliquid retractatione dignum, sed plura, quæ scriptorum hujus fictionis temeritatem evidentiùs comprobare videntur, & nostram non parùm confirmant veritatem.

Nam inprimis invêni expositionem prædicti libri de Anima Lamberti de Monte Impress. Coloniæ in Vigilia Sancti Andreæ Apostoli apud Theodoricum impress. infra Sexdecim domos anno 1485. in quo non extabat prædictum elogium Innocentij. Et alteram ab ista distinctam invêni apud Collegas Bursæ-montis edi-

editam anno 1516. impressam etiam Coloniæ Agrippinæ apud Typographum Quentel. Etiam invêni tertiam à duabus precedentibus diversam, editam anno 1502. Sed in ista editione verba extant sic. *De hoc Sancto Doctore Clemens VI. Pontifex Maximus in quodam sermone, quem in laudem ejusdem edidit, cui initium est: Vir Dei es tu, & verbum Domini verum est in ore tuo. 4. Reg. capite 3. sic scribit: Hujus doctrina cæterorum Doctorum, & Magistrorum modernorum est verior sine contagio falsitatis, clarior sine tædio obscuritatis, utilior sine vitio curiositatis, latior ambitu suæ generalitatis. Hæc ille. Alludunt huic sententię comprobationis & recommendationis Apostolicę doctrinę D. Thomæ Aquinatis verba Domini Innocentij Papæ, qui in sermone, cujus thema est: Ecce plùs quàm Salomon hic, de Sancto Thoma de Aquino sic inquit: Hujus Doctoris sapientia, &c.* Et adducit integram auctoritatem ut suprà.

Præter istas tres invêni etiam quartam impressionem distinctam à præcedentibus, factam anno 1498. sed ad finem habebat illum tractatum impressum anno 1494. propter quem decepti dixerunt Salmanticenses & alij librum de Anima Lamberti de Monte fuisse excusum anno 1494. & exordium hujus tractatûs differebat ab alio, de quo diximus suprà: nam titulus sic se habebat: *Positiones circa libros Physicorum, & de Anima Aristotelis juxta ordinarium, & disputationum processum Magistrorum Coloniæ in Bursa-montis regentium ad opponendum & respondendum non minùs utiles, quàm necessariæ.* Ex his ergò quatuor impressionibus invêni quindecim exemplaria, quorum decem non habebant verba, seu auctoritatem Innocentij: *Hujus Doctoris sapientia, &c.* de qua nostra est inquisitio. In alijs quinque extabant modo relato; sed in nullo dicitur, quòd viderit verba in suo originali vel extraxerit ex auctographo verbatim; & in una istarum impressionum extat quædam quæstio sub hoc titulo. *Quæstio magistralis à Reverendo Magistro Lamberto de Monte, artium, & Sacræ Theologiæ professore eximio vigilantissimè congesta, ostendens per auctoritates Scripturæ Divinæ quid juxta saniorum Doctorum sententiam probabilius dici possit de salvatione Aristotelis Stagiritæ, &c.* Hoc diximus ut videant qualiter, licet sim Servus Nequam, nolim tamen computari inter scriptores nequissimos. Ex quibus omnibus, tamquam pro ultima conclusione, deducimus sequentia.

Primum & principale, esse penitùs falsum, quod dicunt Salmanticenses P. Joannes à Sancto Thoma, ac Pater Gundinsalvus de Arriaga, & Pater Xantes Mariales, scilicet: quòd Lambertus de Monte fateretur, & affirmaret se vidisse, & extraxisse præpositam auctoritatem Innocentij ex proprio auctographo, seu originali Summi Pontificis; quia ibi nec talia fatetur, nec affirmat, sed solùm refert simpliciter & nudè auctoritatem, nec alibi (revoluimus enim foliatim omnes impressiones suprà relatas) & sic

recurrere debent, & ſignare alterum auctorem, auctographum, & originale: quod certè non facient, ut ſtatim videbimus, dum totaliter intercluſum fuerit oſtium ad has, & ſimiles confictiones, & confuſiones. Secundum notandum: quòd folium illud ſeparatum, in quo continentur verba Innocentij, non fuerit impreſſum ab ipſo Lamberto de Monte, ſed ab alio incognito, ut conſtat ex verbis ſuprapoſitis: neque Innocentij auctoritas extat in textu Lamberti, ſed in prædicto folio præliminari ſeparato, & addito, quod conſtat evidenter: nam in Collegio Societatis JESU Bruxellenſi extat aliud originale completum iſtius libri, & in eo deſunt omnia ſuprà relata de approbationibus doctrinæ Sancti Thomæ, & in alijs decem viſis Coloniæ. Tertium etiam eſt certum, quòd liber iſte fuerit excuſus, non à Lamberto de Monte, licet tempore impreſſionis viveret, quia mortuus eſt anno ſequenti, ſed ab inſigni illo Doctore N. qui tot tantaque cecinit elogia Sancti Thomæ Aquinatis: & Doctorem iſtum N. ex vehementiſſimis conjecturis judico eſſe Patrem Joannem Ruinkel de Hallis, Ordinis Prædicatorum; ſed ſive ſit iſte, ſive alius, parùm nobis refert, dum ex tot ſignis manifeſtetur manus ſcribentis. Quartum notandum eſt: quòd Doctor iſte N. temperaverit propoſitionem Innocentij, quia non dixit de doctrina, *qui eam tenuit*, nec, *qui eam impugnavit*; ſed de Sancto Thoma: *Qui eum tenuit*: Tenes me? id eſt, qui eum benè intelligit, & *qui eum impugnavit*, id eſt, perſonam ipſius, *ſemper fuit*, & erit *de veritate ſuſpectus*: quæ propoſitiones inter ſe maximè diſtant, quia illa de doctrina eſt plus quàm temeraria, falſa, & ſcandaloſa, & ut talis eſt damnata, &c. ſecunda verò aliqualiter ſupportabilis eſt. Quintum notandum: quòd, ſicut auctoritas iſta fuit inſerta à quodam Patre Dominicano in operibus Lamberti de Monte tempore impreſſionis in quodam ſeparato folio, ſic etiam inveniatur in multis operibus Sancti Thomæ, ſcilicet, in quæſtionibus diſputatis impreſſis 1508. in Catena aurea impreſsâ anno 1494. in Tabula aurea omnium editionum, & in alijs quam-pluribus; & ſi, quia fuit intruſa in unum opus Lamberti de Monte, ipſum adducant in teſtem ad comprobandam ejus veritatem; pari modo poſſent dicere: prædicta Innocentij auctoritas eſt vera, quia Sanctus Thomas de Aquino in initio ſuorum operum illud teſtimonium affert: quod quidem ridiculum eſſet, ſicut eſt totum, quod dicunt de Lamberto de Monte, & originali Pontificis ab eo viſo.

Tertiò probatur falſitas prædicti teſtimonij ex nomine Papæ: nam in Analythica doctrinæ Sancti Thomæ, à figura ſcholaſtica, &c. impreſſ. Pariſijs 1615. in 8. in præfatione ſic dicitur: *Urbanus VI. in quodam Sermone, qui incipit: Plus quàm Salomon hic (excepta*

ceptâ Canonicâ) nullam agnoscit doctrinam doctrinâ Divi Thomæ veriorem, &c. Et adducit integram auctoritatem. Quòd autem hujus elogij Auctor non fuerit Urbanus Papa VI. ex sequentibus evidenter constabit. Nec hæc potuit esse æquivocatio, quia infrà adducit Urbanum VI. in Bulla ad Tolosanos. David Romæus, ut vidimus ad finem antecedentis Nodi, hoc elogium adscripsit Urbano V. Anonymus, qui primò illud introduxit, in suo libro de Conceptione ad annum 1475. solùm dicit: *Innocentius Papa in sermone, &c.* non exprimens, qualis fuerit ille Innocentius. In tertia parte Sancti Thomæ impressâ Venetijs per Philippum Pincium Mantuanum anno 1493. eodem modo solùm nominat Innocentium. Petrus de Vincentia, qui suum tractatum de Conceptione scripsit anno 1494. & in eo adducit quatèr prædictam auctoritatem, solùm etiam dicit fuisse Innocentium. In quæstionibus disputatis, in opusculis, & in Tabula antiqua impressâ Bononiæ ex officina Balthazaris Azogidi anno 1475. & alterâ Basileæ 1478. & in alijs quam-plurimis ex antiquis, ut Lamberto de Monte, &c. solùm extat sub nomine Innocentij. In operibus enim Sancti Thomæ impressis ante annum 1470. de quibus latè diximus Nodo I. non reperiuntur talia verba Innocentij. Et sic elogium hoc fuit fabricatum post annum 1470. quando Sixtus IV. fuit assumptus ad Summam Petri Sedem: sive hoc interim fecerit Anonymus, sive Petrus de Bergamo, sive quilibet alius. Constat etiam hoc: quia cùm parùm anteà scriberent Joannes de Montenigro, Joannes de Turrecremata, Sanctus Antoninus, Gyrandus Renerius, & Raphaël de Pornasio Ordinis Prædicatorum, qui de litteris Stephani, & epistola Urbani V. adeò latam faciunt mentionem, de hac Innocentij auctoritate, nec verbum habent. Et omnes reliqui scribentes post illum annum, ut Pater Dodi, & P. Trickenhausen, & subsequentes utuntur hoc testimonio.

Postquàm autem Summus Pontifex Sixtus IV. cœpit exaltare mysterium Immaculatæ Conceptionis, & Bandellus varias habere disputationes in Lombardia: propter & post varias controversias, cœperunt etiam assignare numerum illius Innocentij. Et inter se divisi nonnulli dicebant fuisse Innocentium IV. de quibus loquitur Nitella Franciscana folio 42. & Reverendus Pater Petrus de Sobrevilla Lector Jubilatus, Diffinitor Provinciæ Burgensis, & Sanctæ Inquisitionis Qualificator in libello dicato D.D. Didaco de Arce, & Reynoso quondam Episcopo Placentino, & nunc meritissimo Inquisitori generali. Alij verò, ut Nicolaus Jansenius in animadversionibus folio 57. Gabriel Barlete. P. Gregorius de Trickenhausen in suo tractatu de Conceptione. Thomas de Truxillo, Ignatius

Galvan, sæpissimè Dominicus de Gravina tomo 1. suarum præscriptionum contra hæreticos folio 12. & in impressione Summæ Theologiæ Sancti Thomæ factâ Parisijs anno 1639. Pater le Clerq folio 20. & alij, verba ista adscribunt Innocentio V. licet Gravina posteà in suo Cherubim Paradisi libro 2. cap. 4. fol. 150. mutaverit sententiam, dicens fuisse Innocentium VI. & pro isto Innocentio VI. extant etiam Paulus Nazarius, Arriaga, Breviarium reformatum Dominicanum, & omnes moderni. Non ergò constat adhuc inter ipsos, qualis fuerit talis Summus Pontifex. Sed si non fuerit Innocentius, qui talia verba protulit, nec Urbanus; quomodò possunt in sententia firmâ stare, vel in veritate convenire?

Accipite, & notate vaferrimam quamdam machinam. Pater Ignatius Galvan non inveniens Auctorem, aut aliquod leve fundamentum ad solvendam quæstionem hanc, an, scilicet, fuerit Innocentius IV. aut. V. vel VI. inquit: *Gordius profectò hic Nodus: nec ego tamen Alexander: solvam enim non scindam, &c.* Et suum propositum Nodum sic solvit: Sanctus Thomas, inquit, fuit vocatus à Gregorio X. ad Concilium Lugdunense pro Græcorum erroribus confutandis; cùm autem Petrus de Tarantasia posteà Summus Pontifex creatus, Innocentius V. dictus, eidem Concilio ut Cardinalis interfuisset, in quo contra præfatos errores, juxta D. Thomæ doctrinam, quam in scriptis reliquerat, & prædictus Innocentius olim in epitomen redegerat, verisimile est determinatum, ac definitum fuisse doctrinam illam ut Catholicam & veram approbandam fore. Hucusque Galvan, ut solvat Nodum, & concludit sic: *Adeò enim mirabilis erat Sancti Doctoris sapientia (quam, ut fama ferebat, Christus Dominus laudaverat) eamq; jam Ecclesiæ utilitatem afferre cœperat, ut Summus Pontifex Doctori nostro gratulabundus hunc ei honorem detulerit. Immò hinc doctrinæ illius dignitas colligitur: quæ statim ut nata est, laudata & approbata ab Ecclesia fuit, &c. Unde benè Summus Pontifex etiam duobus tantùm annis post felicem D. Thomæ transitum illam potuit approbare.* Omnia ista sic æstimanda, & credenda sunt, ac si illa dixisset Galvan; quia in actis Concilij Lugdunensis, existentibus part. 2. tom. 7. Conciliorum à folio 872. nec verbum extat ex hîc relatis. Tractatum enim contra errores Græcorum laboravit Sanctus Thomas jussu Urbani IV. nec illum compendiavit Petrus de Tarantasia, nec facta est mentio talis opusculi, nec habitus fuit in illo Concilio sermo aliquis incipiens: *Ecce plùs quàm Salomon hic.* Et sic Nodus iste Gordius non solvitur, nec solvet eum Galvan. Quia Auctorem sermonis dicunt fuisse Innocentium Papam; & cernendo in quatuor Innocentijs difficultatem, unus recurrit ad Urbanum VI. alius ad Vrbanum V. & nunc Galvan ad Gregorium X. & sic sunt

sep-

ſeptem Pontifices innodati; ſed jam adeſt ALEXANDER VII. qui Nodum iſtum facillimè ſolvet.

Probo igitur nullum fuiſſe Innocentium, diſcurrendo per ſingulos Innocentios. Et incipiendo ab Innocentio III. hic nec fuit, nec potuit eſſe: quia licet ſcripſerit ſermones de tempore,& de Sanctis,aſcendit ad Sedem anno 1198. ſexto Idus Januarij, & naturæ debitum ſolvit anno 1216. antequàm Sanctus Thomas naſceretur per octo annos. Nec fuit Innocentius IV. quia hic creatus fuit Summus Pontifex anno 1243. octavo Kalendas Julij, quando Sanctus Thomas nondùm viginti habebat annos. Inſuper Innocentius IV.nullos edidit ſermones. Nec fuit Innocentius V.anteà Petrus Tarantaſia dictus ex Ordine Prædicatorum; quia electus fuit ad ſupremam Petri Sedem anno 1276. decimo-tertio Kalendas Februarij, poſt duos annos à morte Sancti Thomæ: tum quia hic nullos ſcripſit ſermones: tum quia verba allegata ſupponunt Angelicum Doctorem jam fuiſſe canonizatum: aliter enim de ipſo non concionaretur Summus Pontifex. Innocentius autem VI. in rei veritate potuit eſſe: ſiquidem inauguratus extitit anno 1352. decimo-quinto Kalendas Januarij,hoc eſt, triginta annis poſt canonizationem Sancti Thomæ; & dicunt de ipſo, quòd ſcripſerit ſermones; ſed ſermones iſti à nullo Nomenclatore viſi fuerunt. Nam etſi R.P. Ludovicus Jacobus à Sancto Carolo Ordinis Beatæ MARIÆ de Monte-Carmelo in ſua Bibliotheca Pontificia ſcripſerit, Innocentium VI. edidiſſe ſermones: interrogatus os ad os de fundamento, quo hoc dixerit,reſpondit ſe ſecutum fuiſſe in hoc Nomenclatorem: Nomenclator autem tranſcripſit à Poſſevino: Poſſevinus verò deceptus fuit in hoc ab Anonymo & Bandello,ſicut in multis alijs. Veritas eſt, quòd Innocentius VI. nullos ediderit ſermones: quia iſti ſunt Clementis VI. ut ſtatim videbimus. Innocentius enim VI. ſolùm ſcripſit quaſdam epiſtolas, quæ extant in Bibliotheca Vaticana, & etiam in Collegio Navarræ Pariſien. Denique nec potuit eſſe Innocentius VII. electus anno 1404. decimo-ſexto Kalendas Novembris, & migrans è vita anno 1406. tum quia licet Auctores ſupra-poſiti varient inter Innocentios, nullus tamen dixit fuiſſe Innocentium VII. tum quia nullos edidit ſermones: tum quia non ſcripſit aliquid aliud, niſi in congreſſu Cardinalium quamdam orationem de Eccleſiaſtica unione. Et multò minùs potuit eſſe Innocentius VIII. nam cùm iſte fuerit electus an.1484. quarto Kalendas Septembris; jam in multis libris erat divulgatum elogium Innocentij ſub eiſdem numero verbis, quibus adducitur in libro Anonymi.

Iſtæ ſunt rationes ex conjecturis, & allationibus univerſalibus,attamen veris; ex quibus in prima impreſſione

SOLIS VERITATIS diximus hanc approbationem doctrinę Sancti Thomæ editam sub nomine Innocentij Papæ esse suspectam. Nunc autem descendendo ad individuam rationem, & demonstrativam facti paratam pro secunda impressione, probatur prædictam auctoritatem Innocentij esse penitùs suppositam, & falsò intrusam, ex ipsomet originali sic. Anno 1352. fuit electus in Summum Pontificem post mortem Clementis VI. quidam Stephanus Aubertus natione Gallus, qui in sua coronatione vocatus fuit Innocentius VI. sed hic nullos edidit sermones, ut suprà diximus; sed prædecessor ejus Clemens VI. anteà vocatus Petrus Rogerius Doctor Parisiensis, patria Lemovicensis, qui in pubertate sua Religionis habitum sumpsit in Abbatia Cassædei Ordinis Sancti Benedicti in Arvernis: posteaque Parisijs studia Philosophiæ, & Theologiæ cum summa admiratione peregit. Ob ejus scientiam, & virtutem Prior constitutus Sancti Bandeli Nemansensis, deindè Abbas Fiscannensis: & sic gradatim ascendendo fuit electus Episcopus Atrebatensis, deindè Senonensis Archiepiscopus; unde anno 1330. fuit promotus ad Rothomagensem Archiepiscopatum; & anno 1337. à Benedicto duodecimo Cardinalis titulo Sanctorum Nerei, & Achillei creatus, Benedictoque mortuo nonis Maij anno 1342. Pontificatûs culmen ascendit, & coronatus Avenione in Ecclesia Ordinis Prædicatorum, cujus devotissimus extitit, Clemens VI. vocatus est. Qui hujus insignis viri acta latiùs videre voluerit, legat 1. tomum Galliæ Christianæ, folio 592. & folio 643. Cùm ergò Anonymus Dominicanus in suo tractatu de Conceptione, in Classi de Summis Pontificibus, paginâ 80. adduxisset Clementem Papam in quodam sermone contra piam sententiam absque auctoritate, & infrà paginâ 113. auctoritate 36. ubi etiam adducit auctoritatem Innocentij Papæ, iterum repeteret Clementem VI. ac denique paginâ 186. rat. 29. tertiò adduceret ipsum cum quadam auctoritate, de qua infrà in Virga; illi in mente fuit, ne toties repeteret eumdem Summum Pontificem Clementem VI. pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ mutare nomen Summi Pontificis, sicut multoties ipse facit. Mihi autem pro complemento secundæ impressionis SOLIS VERITATIS necessè etiam erat quærere hujus Summi Pontificis sermones; sed Deo ita disponente, post varias inquisitiones (quia nullus Nomenclator, nec sub nomine Petri Rogerij, nec sub nomine Clementis VI. de ipso ullam faciebat mentionem) hoc modo pervenerunt ad manus nostras.

Invenimus in civitate Parisiensi in quodam Catalogo manu-scripto existente apud R. P. Ludovicum Jacobum à Sancto Carolo Carmelitam, quòd in Bibliotheca D. D. Caroli de Mont-

Montchal Archiepiscopi Tolosani, codice 61. fuerant aliquando sermones hujus Clementis VI. Papæ in membranis antiquis in magno volumine eleganter manu-scripti, præmisso indice copioso, cujus primus sermo erat de Purificatione B. Virginis, & ultimus factus in canonizatione Sancti Ivonis Tertiarij Ordinis Minorum. Quam notitiam eisdemmet verbis invêni apud Reverendum Patrem Philippum Labbeum Bituricensem Societatis JESU, in sua Bibliotheca nova manu-scriptorum, pag. 195. sed cùm per mortem prædicti Archiepiscopi Tolosani ejus Bibliotheca fuisset translata ad civitatem Parisiensem, venalisq; facta inter multos fuisset divisa, in tam ingenti multitudine nullus sciebat, nec signare poterat, ubi cecidisset pars illa librorum manu-scriptorum. At post non parvam diligentiam reperi, quòd in Bibliotheca Illustrissimi D.D. Fuquet Procuratoris generalis, & Præfecti ærarij Regis, essent illius Bibliothecæ Archiepiscopalis aliqua volumina. Cùm tamen Bibliotheca ista Fuqueta ob varia discrimina rerum clausa esset, & sigillata Regalibus sigillis, coactus fui per supplicẽ libellum petere facultatem à Christianissimo, pijssimoque Rege Ludovico XIV. ut pro gloria, atque honore Immaculatæ Conceptionis Virginis MARIÆ, permitteret mihi illam recognoscere. Quòd cùm suâ solitâ pietate, speciali decreto fuisset concessum die sextâ Octobris, anno 1661. adivimus domum Sancti Mandeti propè Vincenas: ubi scrutatis originalibus manuscriptis invenimus desideratos sermones Clementis Papæ VI. Et hæc de inventione libri.

Dum autem in eo quærerem sermonem ter citatum ab Anonymo contra Immaculatam Virginis Conceptionem, incipientem: *Erunt signa in sole & luna, &c.* Et ab alijs, de quibus infrà: foliatim revolvendo librum invêni duos sermones de Sancto Thoma. Primus sermo incipit: *Docebat eos de regno Dei, Matthæi 21. & in fine Evangelij hodierni secundùm Quadragesimam B. Augustinus, &c.* Et in hoc, quantùm ad doctrinam Sancti Thomæ, solùm inquit: *Scripsit enim ad litteram tot & tanta, tam profunda & alta, quòd mirabile est, quòd ad hoc potuit sufficere tempus vitæ suæ. Vnde videtur impossibile, nisi fuerit à Spiritu Sancto; & de eo dicamus quod scribitur Eccles. 12. Cùm esset sapientissimus, docuit populum, quæsivit verba utilia, conscripsit sermones verissimos, & veritate plenos. Et videtur, quòd doctrina istius Sancti ostendatur esse vera supra omnes doctrinas Doctorum modernorum, ex duobus &c. Talentum enim sibi creditum liberaliter communicavit: nescivit enim æmulationis, & falsitatis ac vacuitatis vitium, quinimmò fuit oraculorum, & secretorum naturalium, & supernaturalium enucleator conspicuus, &c.* Sermonem istum posteà invêni inter alios ejusdem Auctoris in quodam manu-scripto existente in Monasterio Marquianensi

Ordinis S. Benedicti propè Duacum in Belgio, sub hoc titulo: *Sermo, quem fecit D. Rothomagen. Cardinalis de Sancto Thoma de Aquino in domo Prædicatorum coram Dominis Cardinalibus, & Clero*, & extabat fol. 64. Et infrà fol. 87. à tergo, columnâ 3. invêni sermonem pro Sancto Thoma Aquinate sub hoc themate: *Ecce plùs quàm Salomon hic; & in Evangelio hodiernæ diei, &c.* Et quòd sermo ille incipiebat sic: *Ratio docet, quòd quando aliquis alteri laudabiliter adæquatur, &c.* Et statim venit mihi in mentem, quòd sermo ille citatus ab Anonymo, & alijs in eadem pagina sub nomine Innocentij Papæ incipiens: *Ecce plùs quàm Salomon hic*, esset non Innocentij Papæ VI. (quia, ut sæpè diximus, nullos edidit sermones) sed hujus Clementis Papæ VI. Anonymus autem, ut non repeteret toties eumdem Summum Pontificem Clementem VI. in auctoritate pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ, mutavit nomen Clementis Papæ in nomen Innocentij Papæ, ut suprà dixi. Vel ad meliorem partem hoc proijciendo, iste fuit lapsus calami, vel error typographiæ: nam, ut suprà vidimus, Pater ille Analythicus compilator doctrinæ Sancti Thomæ ex inadvertentia sua, aut typographorum incuria auctoritatem istam adscripsit Urbano VI. & Romæus Urbano V. Sicut ergò isti scribendo ad ann. 1615. & 1511. erraverunt in Pontificis nomine, potuit Anonymus absque aliqua ejus positiva intentione pro Clemente VI. ponere Innocentium VI. Sed hoc parùm interesset pro principali materia, de qua agimus: quia Clemens fuit Papa VI. & Urbanus Papa VI. sicut etiam Innocentius Papa VI. alter alteri successit, immò & Clemens fuit antiquior Innocentio, & Urbano; ac sic, licet auctoritas sive approbatio doctrinæ Sancti Thomæ esset ab uno Clemente Papa VI. sive ab altero Innocentio Papa VI. aut ab Urbano VI. eamdem prorsùs deberet habere vim, & robur. Et sic non de nomine Pontificis, sed de auctoritate solummodò est inquirendum, supposito, quòd non fuerit Urbanus VI. ut vidimus in antecedenti Nodo: & jam habemus Clementem, vel Innocentium Papam VI. & sermonem hujus Pontificis incipientem sub themate: *Ecce plùs quàm Salomon hic, &c.* Quæramus auctoritatem, quia in hac consistit tota veritas.

Dico ergò pro unica, firma, & stabili conclusione: quòd approbatio doctrinæ Sancti Thomæ adducta ab Anonymo, & post ipsum ab omnibus scriptoribus Ordinis Prædicatorum falsò sub nomine Innocentij Papæ, seu auctoritas illa adducta ex sermone: *Ecce plùs quàm Salomon hic*, non extet in Clemente Papa (cujus talis sermo in rei veritate est) nec secundùm se totam, nec secundùm ejus partes essentiales, sed tantummodò secundùm aliqua verba, paucissima tamen. Unde in toto, & in parte fuit dis-

dispofita, & fabricata ab Anonymo Dominicano. Et ficut dixit fub nomine Innocentij Papæ: *Hujus Doctoris fapientia præ cæteris (exceptâ canonicâ) habet proprietatem verborum, modum dicendorum, veritatem fententiarum: ita ut numquam, qui eam tenuit, inveniatur à tramite veritatis deviaffe, & qui eam impugnavit, femper fuit de veritate fufpectus. Hæc ille.* Veriùs profectò diceret: *Hæc ego* Anonymus auctor, & incognitus fcriptor Ordinis Prędicatorum, quafi ex nihilo pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ, ex quibufdam verbis exiftentibus in fermone Sancti Thomæ, edito à Petro Rogerio Doctore Parifienfi, qui incipit, *Ecce plus quàm Salomon hic*, difpofui, fabricavi, & creavi auctoritatem iftam à fundamentis, ut tamquam decretalis Pontificia repleret libros; ut facri alicujus Ecclefiæ Doctoris auctoritas concionaretur ad populum, ut Concilij canon ftabiliretur in conclufionibus dogmaticis, ut conftitutio Apoftolica Romana poneretur in libris Ecclefiafticis, & tandem ut Fidei articulus recitaretur in choro. Et hoc fecit Anonymus ifte eodem modo, ac ftylo, quo falfificavit auctoritatem ejufdem Clementis contra Immaculatam Virginis Conceptionem. Recurrat Lector ad illam pofitam infrà in Virga, & juxta ibi vifa, allegata, & probata, judicet de ifta. Vel difcurrat fic, qui in eodem capitulo & folio pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ finxit integram epiftolam feu Bullam fub nomine Univerfitatis Parifienfis, ut in fequenti Nodo principali videbimus, finxit etiam auctoritatem fub nomine Innocentij Papę.

In probatione hujus conclufionis parùm temporis erit expendendum: nam dependet folùm ejus evidentia ex demonftratione auctoritatis, & verborum Pfeudo Innocentij, feu veri Clementis. Nam licet ibi multa dicat pro excellentia doctrinæ Sancti Thomæ, præcipua, ex quibus incognitus ille Auctor dolavit propofitum elogium, funt fequentia: *Doctor nofter Sanctus Thomas Salomoni meritò coæquatur. De Salomone dicitur, tertio Regum nono, quòd præcedebat Salomonis fapientia fapientiam omnium Orientalium, & Ægyptiorum. Et ipfe de fe dixit Ecclefiaft.* 1. *Præceffi fapientiam omnium, qui ante me fuerunt in Hierufalem, &c. Audacter dico, quòd ifte præceffit fapientiâ omnes, qui fuerunt ante eum, immò & poft eum in Univerfitate ifta Parifienfi. Et certè ficut Salomon eruditus à juventute impletus eft quafi flumen fapientiâ; fic ifte à juventute, quia adhuc viginti-fex annorum legit Parifijs fententias, & honorem Doctoratûs trigefimo ætatis fuæ anno recepit. Nec mirum, quia Magifter nofter, qui eft Chriftus, antequam publicè doceret in mundo, voluit fpectare. Meritò ergò Salomoni coæquatur. Et ratio poteft effe; quia fecundùm Philofophum* 1. *Methaphyficæ, fignum fapientiæ eft poffe docere: ideo ex doctrinæ eorum conformitate poffumus fapientiæ æqualitatem concludere in ambobus. Modò videtur mihi, quòd iftorum doctrina habet quatuor conditiones*

conformes. Prima est, quòd habet certitudinem existentiæ, & veritatis. Secunda, pulchritudinem evidentiæ, & claritatis. Tertia, plenitudinem affluentiæ, & utilitatis. Quarta, latitudinem continentiæ, & universitatis. Est enim vera sine contagio falsitatis, clara sine tœdio obscuritatis, fructuosa sine vitio curiositatis, copiosa ambitu suæ generalitatis, &c. Et parùm infrà: *Patet, quòd doctrina istius habet certitudinem existentiæ, & veritatis. Vnde potest dici illud Joannis 17. Sermo tuus veritas est. Hanc ergò veritatem eme, & noli vendere sapientiam, sicut dicitur Proverbiorum 23. scilicet eam studendo. In ea se fundent Doctores, qui eam docent, audiendo; scholam, in qua docetur, frequentando: ne sis de numero illorum, quos Apostolus vocat superstitiosos, qui non vacabant ad alia nisi audire, aut dicere aliquid novi. Actorum 17. Hæc ergò doctrina, Charissimi, non recedat ab ore, non recedat à corde; quia ipsam certè sequens non devias, ipsam cogitans non erras, ipsam tenens non corruis, ipsam loquens non mentiris, ipsam studens ad veritatem pervenis. Tenui eam nec dimittam, Canticorum 3. Sapientiæ 8. Secundò dico: quòd habet hæc doctrina pulchritudinem eminentiæ, & claritatis: quia est clara sine tœdio obscuritatis, clara enim inter omnes doctrinas ista est magis clara. Quis enim habuit stylum ita clarum, ubi, & cæteris res est de se summè obscura, ipse eam tradidit ita clarè, quòd vix est aliquis ita rudis, quin eam intelligere possit? & certè non immeritò, quia sua sapientia non fuit sapientia hujus mundi, &c.* Et post pauca: *Et benè dixit*, sol; *quia sicut sol excedit stellas, quia est majoris splendoris in claritate, majoris ferveris in caliditate, majoris valoris in fœcunditate, majoris dulcoris in suavitate; sic omnes Doctores, qui sunt in Universitate ista, &c.* Et sic prosequitur cum alijs excellentijs minoris momenti, seu communibus, quæ de unoquoque Sancto Doctore modo concionatorio, seu panegyrico recitari publicè, & encomiasticè possunt. Ex hoc ergò Pontifice Clemente VI. non Innocentio VI. & ex isto sermone incipiente: *Ecce plùs quàm Salomon hic, &c.* & relatis verbis fabricavit ille incognitus scriptor Ordinis Prædicatorum, & composuit suam celebrem, atque decantatissimam auctoritatem.

Pro qua supponendum est primò: quòd sermonem istum non prædicaverit Petrus Rogerius, cùm esset Summus Pontifex Clemens VI. circa ann. 1342. sed cùm esset Doctor Parisiensis, post annum 1323. & post canonizationem Sancti Thomæ Aquinatis, & sic sine fundamento fuit adscriptus sermo iste Clementi VI. Papæ, seu Innocentio Papæ; sed publicanda erat auctoritas, & approbatio doctrinæ Sancti Thomæ sub nomine Petri Rogerij Doctoris Parisiensis.

Secundò supponendum: quòd, cùm hic à juventute sua fuisset nutritus in Universitate Parisiensi, non ignoraret doctrinam Sancti Thomæ in toto, vel in parte fuisse interdictam usque ad annum 1324. ideoque prudentissimè protulit illa verba: *Audacter dico, quòd iste præcessit sapientiâ omnes,*

qui

qui fuerunt ante eum, immò & post eum in Universitate ista Parisiensi. Comparatio ista cum Parisiensibus, seu antelatio ad omnes illius Academiæ Doctores parva excellentia visa est illi incognito Patri Dominicano; & ideò eam extendit ad omnes Ecclesiæ Doctores, sine illa addita diminuente: *Audacter dico*, & etiam illâ: *salvâ pace*, sic dicens absolutè: *Hujus Doctoris sapientia præ cæteris (exceptâ Canonicâ) &c.* Volens, quòd doctrina Sancti Thomæ non præ cæteris Doctoribus Parisiensibus, Alberto Magno, Alexandro de Ales, Beato Bonaventurâ, immò & Petro Lombardo sententiarum Magistro; sed præ cæteris omnibus alijs Ecclesiæ Doctoribus, scilicet, Augustino, Hieronymo, Gregorio, Ambrosio, Chrysostomo, Basilio, Cyrillo, & Athanasio, haberet majorem veritatem sententiarum, & cætera alia, quæ in auctoritate proponuntur: & quòd sapientia, & doctrina Sancti Thomæ, (exceptâ Canonicâ) primum haberet locum in Ecclesia Dei. Ratio autem à priori, quare apposuit hanc ingentem clausulam, *præ cæteris (exceptâ Canonicâ)* fuit, quia cùm legisset de Conceptione Virginis in 3. part. sui Angelici Doctoris verba illa: *Quòd fuerit sanctificata in utero, nihil in Scriptura Canonica traditur, &c.* Voluit post Scripturam Canonicam constituere doctrinam Sancti Thomę, ut Ecclesiâ Catholicâ deficiente, & textu in Sacra Scriptura circa Sanctificationem Virginis MARIÆ in utero, necessariò recurreretur ad immediatam doctrinam Sancti Thomæ, & inde sumeretur determinatio pro hac controversia diffinienda; quia deficiente determinatione in Scripturâ Sacrâ Veteris, aut Novi Testamenti, doctrina Sancti Thomæ est immediata regula, & Fidei Canon, ut dicit Galvan tomo 1. l. 2. cap. 4. dist. 5. folio 309. num. 4. litt. D. 2. & alij quamplurimi, ut infrà videbimus.

Tertiò observandum: quòd inter Doctores adductos contra Immaculatam Conceptionem à Capreolo, qui scripsit ante Anonymum, & ab ipsomet Bandello, ut videre est cap. 21. folio 36. unus fuerit Gotifredus, vel Gualfridus cognominatus de Fontibus, de quo diximus suprà in prima approbatione Stephani Episcopi Parisiensis. Et hic, ut ibidem videre est, inter alia dixit de doctrina Sancti Thomæ: *Quia salvâ reverentiâ aliquorum Doctorum, exceptâ doctrinâ Sanctorum, & eorum, quorum pro auctoritatibus allegantur, prædicta doctrina inter cæteras videtur utilior, & laudabilior reputanda.* Hinc incognitus ille Auctor Ordinis Prædicatorum desumpsit normam verborum ad componendam suam auctoritatem, extrahensque illud, *exceptâ doctrinâ*; & illud, *inter cæteras*, transmutando in, *præ cæteris*, reliquit omnia alia, scilicet: *Quia salvâ reverentiâ aliquorum Doctorum*; quia non solùm aliquos, sed omnes debet præcedere sapientiâ & doctrinâ Sanctus Thomas: & illud,

Sanctorum, *& eorum, quorum pro auctoritatibus allegantur*, reputavit pro parvo elogio; & sic, ubi Gotifredus dixerat, *exceptâ doctrinâ Sanctorum*, auxit ipse dicens, *exceptâ doctrinâ Canonicâ*; & pro illis, *utilior*, *& laudabilior*, apposuit alia, quæ in auctoritate continentur, scilicet illa, *habet proprietatem verborum, modum dicendorum, veritatem sententiarum.*

Quartò observandum, quòd ultima suæ auctoritatis verba, *ita ut numquam, qui eam tenuit, inveniatur à tramite veritatis deviasse, & qui eam impugnavit, semper fuit de veritate suspectus*, fabricavit ex illa clausula Petri Rogerij: *Hæc ergò doctrina, Charissimi, non recedat ab ore, non recedat à corde; quia ipsam certè sequens non devias, ipsam cogitans non erras; ipsam tenens non corruis; ipsam loquens non mentiris, ipsam studens ad veritatem pervenis.* Excellentiæ istæ doctrinæ Sancti Thomæ, licet tam sublimes, parvæ etiam visæ sunt illi incognito Patri; ideò addidit illud de sequela, *Ita ut numquam, qui eam tenuit, inveniatur à tramite veritatis deviasse*: sicut & illud de impugnatione, *& qui eam impugnavit, semper fuit de veritate suspectus.* Ac totaliter tradidit oblivioni pro se illud, *ipsam loquens non mentiris.* Pater Truxilius tom. 1. lib. 1. cap. 3. magis expressit relativum dicens: *Et quicumque eum impugnavit, semper fuit de veritate suspectus.* Vox enim *quicumque* universalior est, quàm *omnis*. Et hæc de materiali structura hujus auctoritatis, seu approbationis doctrinæ Sancti Thomæ: alia vide in Nodo.

De hac auctoritate Clementis V. aut Petri Rogerij, & sermone ipsius incipiente: *Ecce plùs quàm Salomon hic, &c.* Nullus Ord. Prædicatorum antiquus scriptor parvam saltem mentionem fecit; aliqui verò moderni de auctoritate, ac sermone indubitatam notitiam habuerunt: attamen, ne cum auctoritate, sermone, & nomine Clementis VI. labefactarent id, quod sui prædecessores publicaverant sub nomine, ac sermone Innocentij VI. nimis confusè ac simulatè locuti sunt de Clementis VI. sermone. In impressione enim Summæ Theologiæ Sancti Thomæ Duacensi apud Marcum Wyon, anno 1614. in primo folio depictâ imagine pulcherrimâ Sancti Thomæ circumdatâ septem Summis Pontificibus, ex una parte Joanne XXII. Clemente VI. & Paulo V. & ex alia Pio V. Innocentio VI. & Clemente VIII. & inferiùs Urbano VI. atque subtùs Stephano Parisiensi Episcopo in cathedra posito: sub Clemente VI. subscripserunt hæc verba: *Cujus doctrina cæterorum D. D. est verior sine contagio falsitatis, clarior sine tœdio obscuritatis, utilior sine vitio curiositatis. In sermone de laudibus ipsius* Hucusque in illa lamina pro Clemente VI. Ubi

Duo sunt valdè notanda: primò, illa ingens variatio: nam legitima Petri Rogerij auctoritas sic se habet: *Est enim*, id est, doctrina, vel sapientia D. Thomæ, *vera sine contagio falsitatis, clara sine tœdio obscuritatis, fructuosa sine vitio*

vitio curiositatis: fuit ergò ab ista superior transcripta, sed non rectè: quia hîc loquitur Clemens VI. absolutè sobriè, immò rectè: scriptor autem illius iconis comparativè, extortè, immò falsè: nam licet doctrina Sancti Thomæ sit *vera, clara, & fructuosa*, at non *cæterorum Doctorum, verior, clarior, & utilior*; cùm comparatio ista universalis sit tum contra veritatem, tum scandalosa, &c. Item clausula ultima Clementis VI. dicit, *fructuosa sine vitio curiositatis*, non autem *utilior sine vitio curiositatis*, ut corruptor malè apposuit. Elogia enim, quæ non habent comparationem ac præcedentiam omnium Doctorum, non judicant esse congrua pro Sancti Thomæ doctrina, ut infrà millies videbitur. Dicent fortè se non extraxisse auctoritatem istam ex originali Clementis, sed ex auctoritate Lamberti de Monte, ubi sic extat: *Hujus doctrina cæterorum Doctorum & Magistrorum modernorum est verior, &c.* Si hoc fuit, quare abstulerunt illam vocem, *modernorum*, quâ propositionem determinatam fecerunt universalissimam? ex omni ergò parte macularunt auctoritatem.

Secundò ac præcipuè notandum est illud: *In sermone de laudibus ipsius*: quia auctoritas ista Clementis VI. extat in illo sermone incipiente: *Ecce plùs quàm Salomon*, & ut fugerent ab isto titulo, & non viderentur constituere plures Pontifices sextos, & plures sermones incipientes: *Ecce plùs quàm Salomon hic*, variata fuit citatio dicendo: *In sermone de laudibus illius*. Ex quibus omnibus deducitur quasi pro conclusione, istos compilatores tertię partis vidisse sermonem Clementis VI. vel in originali, vel in Lamberto de Monte; sed artificiosè illum adduxisse, ut ædificando de novo alium Pontificem Clementem VI. non destruerent antiquum Innocentium VI. Item Franciscus Sylvius in orat. 2. pro Sancto Thoma factâ Duaci anno 1613. fol. 86. conjunxit auctoritates istas Clementis VI. & Innocentij VI. & illas dedit per modum unius, sic dicens: *Hujus Doctoris sapientia (inquit Innocentius VI.) præ cæteris (exceptâ Canonicâ) habet proprietatem verborum, modum dicendorum, veritatem sententiarum, ita ut, qui eam tenuit numquam inveniatur à tramite veritatis deviasse; & qui eam impugnavit, semper fuit de veritate suspectus. Est enim cæterorum Doctorum, & Magistrorum verior sine contagio falsitatis, clarior sine tœdio obscuritatis, utilior sine vitio curiositatis, latior ambitu suæ generalitatis, ait Clemens VI. Hinc Urbanus* Hic, qui etiam scripsit Duaci, sicut præcedentes, & eodem tempore, pariter vidit sermonem Clementis VI. vel Lambertum de Monte, ut constat ex illa clausula: *Latior ambitu suæ generalitatis*, quæ in rei veritate extat in illo sermone Clementis VI. & non poterat hanc suo loco apponere, nisi vidisset originale, vel Lambertum de Monte; sed addidit præter corruptiones suprà positas & annotatas, aliam non minorem, illam scilicet:

Cæ-

Cæterorum Doctorum, *& Magistrorum*: ut sic doctrina Sancti Thomæ præcederet non solùm Doctores, sed & Magistros: sed hæc in rei veritate extat in Lamberto. Pater Petrus de Clerq. in sua oratione de S. Thoma folio 32. inquit: *Vnde supremus ille Pontifex Clemens VI. in quodam sermone enumerans Sancti virtutes laconicâ periodo, sed facundâ disertissimè connotavit: Beatus Thomas, ait, (sensus est non verba) erat omnium virtutum patronus, &c.* Et adducit latissimam auctoritatem relatam solùm ad sensum verborum Clementis VI. ex illo sermone incipiente: *Ecce plùs quàm Salomon hic*; sed occultando initium sermonis, ut non viderentur ex uno Pontifice, atque sermone fabricati fuisse duo, & ut quærendo veram auctoritatem Clementis VI. non invenirent amatores veritatis hanc fuisse penitùs vitiatam, & alteram Innocentij esse falsam. Manet igitur sufficienter comprobata veritas Auctoris legitimi, & auctoritatis illius sermonis: *Ecce plùs quàm Salomon hic*: Scilicet, quòd Auctor non fuerit Innocentius VI. sed Clemens VI. & quòd auctoritas à primo usque ad ultimum verbum sit ficta.

Quantùm ad formale, seu ad sensum, illius in re tam ardua, difficili ac periculosa nescio quid dicendum sit, relictis omnibus istis altiori judicio. Propono tamen, quòd in civitate Lucruni anno 1658. die 25. Julij Reverendus Pater Frater Joannes de Campomanes, & Osorio Lector Theologiæ moralis Ordinis Prædicatorum, in quibusdam conclusionibus Philosophiæ, quarum titulus erat: *Vtrùm materia prima possit existere sine forma*; dicatis Angelico Doctori D. Thomæ Aquinati (& dedicatoria sic incipiebat: *Divo Thomæ Aquinati, &c. cujus asseclæ in Fide tuti, cujus impugnatores semper suspecti de veritate habentur, &c.* Quæ verba, ut ex ipsis constat, sunt extracta ex proposita auctoritate Innocentij) inter disputandum concluserit dicens: *Nose causen que quantos impugnaren à Santo Thomas en qualquiera materia son sospechosos de heregia.* Erat conclusio de materia prima: Utrùm posset existere nec ne, sine forma; & illam impugnantes, in qualicumque materia, erant suspecti de hæresi; quia omnis, qui impugnat doctrinam Sancti Thomæ, in quacumque materia sit, sive Theologica, Physica, Morali, Naturali, Historica, vel Polytica, semper erit de veritate, de Fide, & de hæresi suspectus. Et non credas hoc fuisse dictum inconsideratè ex ardore disputationis: nam hæc eadem invenitur in Patre Ignatio Galvan tom. 1. lib. 2. capite 4. dist. 5. pag. 513. num. 13. colum. 1. sic dicente: *Nemo sine hæresis suspicione potest dissentire à D. Thomæ doctrina.* Nota verbum, *dissentire*, quia non solùm qui impugnat, sed etiam qui dissentit à Sancti Thomæ doctrina, est de hæresi suspectus; vide de hoc alia infrà. Sed omnia ista die 26. Aprilis anno 1659. per edictum Sanctæ Inquisitionis subscriptum à D. Petro

Mar-

Martinez de Coca Secretario ejusdem Sancti Tribunalis, fuerunt censorio præcepto interdicta, his verbis: *Vnas conclusiones impressas en esta Ciudad de Logroño por Juan Diaz Valderrama, que defendio D. Francisco Balthasar de Menante, en la Iglesia Real de Santiago della, y las presidio fray Juan de Campomanes Osforio Religioso en el Convento de Santo Domingo de la dicha Ciudad, que empieçan: D. Thomæ Aquitati, &c. por contener el titulo en las dichas conclusiones palabras sediciosas, scandalosas, y temerarias.* Nota illud: *Por contener en el titulo*; & si tituli verba tunc fuerunt seditiosa, & temeraria, quando de origine & principio illorum nulla erat notitia: quid modò de ipsis dicendum esset comperto fundamentum fuisse falsum & fictum?

Cum his etiam conclusionibus conjungi possunt aliæ conclusiones habitæ in Gallia in civitate Piscenensi hoc anno 1661. per Joannem Josephum Boussantellum dicatæ Consulibus illius civitatis, quarum Epigraphe est: *In te inimicos nostros ventilabimus cornu, & in nomine tuo spernemus insurgentes in nobis*, *Psalm.* 43. *vers.* 6. *Thomisticæ paleatæ subtilitatis ventilabra, &c.* Et inter alia quam-plura, quæ in ipsis reperiuntur conclusione 11. hæc habentur: *Nusquam usus est familiariter Doctore Angelico, quem putas in hac parte non infensum Scoto: vel enim formalem tantùm distinctionem (verba sunt ipsissima nonæ tuæ conclusionis) intelligis, & jam Scotum etiam tuum non intelligis: vel aliam à virtuali postulas, ac tum adversus Angelicum Doctorem pugnas, vel utramque confundis, ac sic, Auctore Radâ, te turpiter abradis.* Et statim infrà: *Vel ipso Principum Ecclesiæ decreto distinctionem ex natura rei formalem ab omni hæreseos suspicione contra quoscumque ventilatores Thomistas accedat vindicaturus, ac iterum ille sua tantùm in Provincia lactabundus cum alumno præside ventilabitur tutor; ventilabit tot sordes Thomista, quas in Divinam essentiam congerit Scotista.* Et majusculis characteribus ad latus habentur hęc verba: *Pabulum relinquit subtilibus asinis ventilabrum Thomisticum.* Mirum videbitur, quòd in thesibus Philosophicis, de rationali, morali, ac naturali Philosophia propter conciliationem factam ab aliquo Scotista secundùm sententiam Joannis de Rada inter distinctionem formalem, & ex natura rei, cum distinctione virtuali Thomistica, tractentur Fratres Minores ut asini, & hæretici? Sed mirabiliùs videtur hæc scripta fuisse præside, & tutore cujusdam simplicis sacerdotis clericorum Minorum Oratorij. Sed si de omnibus circa hanc materiam observatis, in libris reddenda esset ratio, procederemus in infinitum.

Vidimus suprà Nodo I. qualiter statim ac promulgatum fuerat hoc elogium, seu approbatio doctrinæ S. Thomæ edita sub nomine Innocentij Papæ, exorta fuerit etiam & impugnatio illius; quod non contigit cum alijs excellentijs, quia ex sola terminorum apprehensione cognoscebatur

ipsius durissima dissonantia. Propter hoc Pater Samuel de Cassinis reclamavit impugnando illam clausulam, quæ acrior videbatur in ficta auctoritate Innocentij, illam scilicet: *Et qui eam impugnavit semper fuit de veritate suspectus.* Quam propter doctrinam Scoti fuisse positam, non est dubitandum; & sic non erat mirum, quòd Scotistæ conarentur illam subvertere rationibus, cùm non haberent unde possent illam convincere de falsitate. Ratio autem potissima, immò & unica Patris Samuelis fuit illa: D. Thomas in Philosophia naturali, Metaphysica, atque Logica cœcutijt aliquando, ergò qui eum non sequitur non est de veritate suspectus. Contra hoc argumentum exarsit Pater Dodi sic dicens: *Verumtamen consuetudinem canum Cassinensium ruralium sibi vendicasse videtur: solent enim in illis existentes contra lunam latrare. Sic Samuel in angulis latitans latratum emisit in D. Thomam dicens: In Philosophia autem naturali, & in Metaphysica atque Logica cœcutijt & ipse aliquando: Nam cœcutire, ut prædixi, est esse cœcum per ignorantiam. Dicito Samuel; in quo passu notasti D. Thomam cœcum, in quo puncto expertus es ipsum ignorare? Dicamne quæ meritò exigunt hæ detractiones Samuelis?* Et sic discurrit circa antecedens reduplicando opprobria, sed circa consequentiam solùm dicit: *Ultima verò pars dictæ conclusionis est auctoritas D. Innocentij Papæ, ut præmissum est, quam si negare velis, & in cælum os tuum ponere non formidas, &c.* Et infrà concludit: *Et cùm infert, ergò Thomam improbare, vel ei contradicere, non est esse suspectum de veritate, illud dictum est D. Innocentij Papæ, ut dictum est suprà, & negando illud agit Samuel ut solet, &c.* Hæc est tota responsio Patris Dodi ad argumentum Patris Samuelis pro antecedenti; aperuit portas ad convitia, & pro consequente clausit ostium ad rationem dicendo: ista sunt verba Innocentij Papæ. Estne alia ratio ut dicatur illud: *Et qui eum impugnavit, semper fuit de veritate suspectus.* Alia non est, nisi quòd ita dictum fuerit à quodam Innocentio Papa. Ergò si non est alia, necesse erit indagare an hoc dixerit Innocentius; quia si hoc non dixit, non erit ponere in cælum os, ut de se patet. Nec P. Dodi intellexit quid esset cœcutire; quia non est esse cœcum per ignorantiam, ut ipse malè interpretatus est, sed tantùm significat non rectè, non clarè, non exactâ perspicacitate videre. Cœcutiebat ille, qui, cùm fuisset cœcus totaliter, sanatus à Christo Domino dicebat, video homines sicut arbores ambulantes: videbat, & verùm dicebat, sed cœcutiendo. Et relinquendo alios poterit Pater Dodi videre suum Joannem de Janua in Catholicon, ne & ipse post hâc ita cœcutiat in hujus verbi significatione; inquit enim: *Cœcutio, id est, lippio, parùm video, inde cœcutiens cœcutientis omnis generis. Vnde cœcutientes dicuntur lippientes, id est, parùm videntes secundùm Papiam. Vnde Hieronymus dicit de epistolis canonicis,*

quòd rarus est, qui non in earum lectione cœcutiat. Non est ergò passus Pater Dodi, ut de suo Angelico Doctore diceretur, quòd aliquando parùm viderit, unde ingens resultavit Nodus, à cœcutientibus, nec rectè videntibus solvendus. Ut suprà vidimus.

Ex proposita Innocentij auctoritate, sive approbatione doctrinæ Sancti Thomæ quam-plurimæ illationes, & consequentiæ raræ, & singularissimæ fuerunt extractæ, seu deductæ à scriptoribus Ordinis Prædicatorum. Et incipiendo à Doctoribus Salmanticensibus, qui folio 26. numero 17. scripserunt verba supra-posita: & folio 202. num. 68. sic iterùm redeunt ad ipsa verba: *Inocentius VI. jam citatus cùm loquitur de doctrina Doctoris Angelici, ait: eum, qui illam sequitur, numquam errare, qui verò eam deserit aut impugnat, semper est de veritate suspectus. Hanc veritatem confirmavit Joannes XXII. in solemnitate canonizationis hujus Sancti Doctoris, ut videre est in compendio historiæ Ordinis Prædicatorum in fine Constitutionum: & Clemens VIII. in Bulla ad Neapolitanos dixit expressè Sanctum Doctorem scripsisse sine ullo prorsùs errore. Dicunt Sancti Pontifices, & docent nos tutam esse istius Sancti doctrinam, non errare qui eam sequuntur, suspectos esse de veritate qui eam impugnant. Cùm igitur Academia juravit illam sequi, juravit se non exponere periculo errandi. Itaque hoc juramentum non est de materia indifferenti, sed justa & sancta; justa non quomodocumque, sed ita, ut non impediat bona majora, quin potiùs illa secum adferat, ut ex supra-dictis apertè colligitur.* Nota hæc ultima verba: *Sed ita, ut non impediat bona majora.* Quia ex ipsis præcipuus Nodus est construendus.

Consideratione speciali indigent illa verba: *Qui verò eam deserit aut impugnat, semper est de veritate suspectus.* In auctoritate Innocentij solùm dicitur: quòd sit de veritate suspectus, qui illam impugnat; hìc verò jam additur, quòd sit de veritate suspectus, qui eam deserit: quia non solùm eam impugnare positivè, sed etiam negativè se habere, nec impugnando, nec sequendo, sed tantùm deserendo, est etiam se de veritate prodere suspectum. Gradum istum ascendit doctrina Sancti Thomæ anno 1632. anno verò 1652. in R. Patre Gundinsalvo de Arriaga, tomo 2. §. 14. num. 10. folio 160. explicando eamdem clausulam: *Semper fuit de veritate suspectus*, altiùs supergressa est: inquit enim hispanicè: *Quiza no ablo el Papa en numero plural, porque no sospechase alguno pudiera escaparse de sospechoso en verdad; pues no ay regla general que no padezca excepcion, usa de numero singular paraque sin descarte alguno sepan todos uno, por uno, que qualquiera que impugnare à Santo Thomas quena sospechoso de verdad, &c. A esta traça el Papa con voz soberana mirando à su hijo Thomas maldiçe aquien le impugna.* Ecce quomodò in sententia hujus Auctoris tota Religio Minorum in communi & particulari, quia impugnat doctrinam Sancti Thomæ, & aliæ

Religiones, quæ non positivè sequuntur eamdem doctrinam, conjunctim & devisìm sunt maledicti maledictione Pontificiâ cum voce superna, supereminenti, sublimi; & omnibus his non sufficientèr explicatur terminus ille hispanicus: *Soberana*: sed nescio, ubi Pater Arriaga invenerit hanc maledictionem. Post paucos annos, scilicet, 1658. Pater Campomanes, de quo suprà dixit illud: *Nose causen que quantos impugnan à S. Thomas en qualquiera materia son sospechosos de heregia.* En quomodò indies crescit, & dilatatur approbatio illa Apostolica doctrinæ Sancti Thomæ ficta ab incognito Patre Dominicano, & cresceret ampliùs & ampliùs, nisi Deus speciali suâ providentiâ curasset de hoc præservativo remedio ostendendo veritatem amantibus originem, & principium hujus elogij, seu approbationis falsitatem.

Infrà §. 14. folio 149. num. 104. iterùm redeunt Salmanticenses ad eamdem approbationem Sancti Thomæ dicentes: *Addimus nos nescire, cum qua auctoritate Auctores objectionis doctrinas Sanctorum dijudicant contra decreta Pontificum, qui, ut anteà retulimus, declaraverunt in doctrina Sancti Thomæ nullam inveniri falsitatem, neque errasse, qui eam secutus est, & qui eam non sequitur de veritate suspectum esse. Insuper doctrinam hujus Sancti vocaverunt Catholicam, id est, universalem, quia omni tempore, & loco, & ab omni genere hominum accepta fuit, & tradita, quam vocis acceptionem docet Vincentius Lirinensis, &c.* Et adducunt auctoritatem hujus Doctoris, ut probent, quòd idem est doctrinam *esse Catholicam*, quod omni tempore, loco, & ab omni genere hominum *esse acceptam*. Et prosequuntur sic: *Quòd eo modo intelligi debet, quo tradit Sanctus Augustinus epistolâ 80. Non quòd omnes, & singuli, nullo excepto, in omnibus locis, aut temporibus talem doctrinam teneant; sed quòd in omnibus regionibus semper aliqui extiterint, qui eam noverint, & amplexati sint. Hoc sensu Pontifices Summi vocant doctrinam Sancti Thomæ Catholicam, quia in omnibus Ecclesiæ partibus illa cognita fuit, & sectatores habuit, & in omnibus sæculis illa doctrina recepta fuit, & si non sub nomine Sancti Thomæ, sub nomine tamen aliorum Doctorum Catholicorum, puta Sancti Augustini, & aliorum Sanctorum, quorum illa erat, prout anteà probatum fuit. Itaque objectio temerè judicat de doctrina Sanctorum, & affirmat doctrinam Sancti Thomæ esse illi oppositam, quorum opera non legit.: quòd si contingat reperiri aliquem locum apud Sanctos Patres, qui perperam intellectus, videretur esse contrarius Sancto Thomæ, omninò securus esset is, qui sententiæ Sancti Thomæ accederet: quandoquidem Sancti Pontifices dicunt non errare eum, qui illam sequitur, & eum se exponere periculo errandi, qui eam non sequitur, & quòd illius doctrina est Catholica, &c.* Nota omnia, & singula verba ista, quia ex ipsis infrà indissolubiles Nodi componendi sunt.

Statim post ista num. 105. sic prosequuntur: *Tandem dicimus tantùm abesse,*

esse, quòd doctrina Sancti Thomæ contradicat veris Sanctorum sententiis, ut ipsa omnes illas explicet, & doceat; adeò ut meritò de Sancto Thoma dici debebat, quòd de se ipso dicit Isaias cap. 5. Dominus dedit mihi linguam eruditam; verè enim dicendus est S. Thomas lingua Sanctorum, quâ loquuntur, & suos conceptus exprimunt. Sanctus Chrysostomus cùm exponit hæc verba Actorum 2. Stans autem Petrus cum undecim levavit vocem suam, & locutus est illis. Ait: Quid est cum reliquis undecim? Et mox respondet: communem, inquit, vocem edebant, at Petrus omnium erat os, sed adstabant illi undecim comprobantes suo testimonio ea, quæ ab illo dicebantur. Hoc ipsum Sancto Thomæ accommodari potest: ejus nempè doctrinam communem esse omnibus aliis Sanctis, sive qui præcesserunt, sive qui eum sequuntur, omnes ei assistunt, & auctoritate, ac testimonio suo approbant, confirmant tamquam vera, quæcumque ab eo determinantur, quia ipse est os omnium, quo omnes loquuntur. Alia plura habent Salmanticenses in illo libro, quæ brevitatis causa relinquimus, quia dicta sufficient pro nostro assumpto.

Parùm post Salmanticenses scripsit R. Pater Ignatius Galvan Eborensis suos discursus impressos Vlyssiponæ anno 1635. in folio: & tomo 2. libro 3. capite 6. disc. 2. fol. 409. sic inquit: *Neque enim ipse Angelicus frustrà ab Ecclesia dictus est lilium. Itaque hoc secus cælestium aquarum decursus plantatum, & Dei manibus elaboratum, tantâ animi præditus est pulchritudine, ut nec Salomon in omni gloria sua ad illius pulchritudinem pervenerit. Unde Summus Pontifex Innocentius V. idem de Sancto Doctore protulit elogium, quod olim de seipso Dominus* JESUS *protulerat: Ecce plùs quàm Salomon hic: de quo nonnulla primo volumine suprà dicta sunt. Quapropter si plùs quàm Salomon, noster Salomonem sapientissimum antecelluit: quid non, & reliquos sapientes antecellere dicendus sit? Immò si res hæc absque zelo & livore consideretur, absque alicujus injuria Doctor noster inter reliquos Doctores sicut lilium inter spinas esse invenitur: nam sicut lilium spinas, sic ille sapientes quosque excellit, vel ut alitèr rem explicem: tantùm ab illis distat, quantùm à spinis lilium, &c.* Ad paradoxa contenta in hac auctoritate, ut non dicamus aliquid aliud, occasionem dedit insignis ista fictio incogniti illius Auctoris Dominicani: aliter enim non esset ausus Galvan dicere absque zelo & livore, omnes Ecclesiæ Doctores esse spinas, & inter illos, & illas solùm Angelicum Doctorem esse lilium. Et hoc dicit absque alicujus injuria, quia ab Augustino, & Ambrosio, & sic de reliquis Sanctis Doctoribus Ecclesiæ, distat Sanctus Thomas, quantùm à spinis lilium. Item tomo 2. lib. 1. capite 1. folio 12. sic inquit idem Galvan: *Sanctus Doctor cum Doctoribus aliis collatus super proximos suos, & in medio Ecclesiæ, hoc est, in præstantiori loco, ac honoratiori, id est, in medio principum Ecclesiæ, nempè Doctorum, & sapientum, os ejus aperuit. Oportet hoc loco meminisse verborum Innocentii V. Summi Pontificis, quæ à nobis superiori volumine sunt exposita,*

ſita, & ipſa à Domino noſtro accepit, ſic dicente: Ecce plùs quàm Salomon hic, quæ licet Dominus de ſe ipſo dixerit, tamen Summus hic Pontifex Doctori noſtro aptanda cenſuit, ſi ergò de D. Thoma dici poteſt: ecce plùs quàm Salomon hic, haud dubium, quin, & Salomonis elogia, quibus ejus ſapientia in ſuis commendatur, D. Thomæ accommodanda ſint. Vnde D. Thomas dicendus meritò ſapientior cunctis hominibus, &c. Et infrà folio 827. columnâ 1. inquit: *Sed quid de ſcriptis ejus luce ſplendidioribus non dicatur: cujus ſapientia (ſicut Innocentius V. Summus Pontifex dixit) præ cæteris, exceptâ canonicâ Scripturâ, habet proprietatem verborum, veritatem ſententiarum, &c.* Et lib. 5. cap. 2. diſc. 7. fol. 827. *Benè ergò de Doctoris noſtri Angelici lingua, quæ tantam, ac talem protulit doctrinam, præ cæteris, exceptâ Canonicâ Scripturâ, veriorem, &c.* Et folio 440. *Divus Thomas ſignaculum ſimilitudinis nempè à Deo artifice ſummo perfectum, omnibus numeris abſolutum exemplar in Eccleſia, ut tamquam vitæ, ac ſapientiæ regula, ſive canon à fidelibus omnibus habeatur, &c.* Obſerva ſingula verba: & præter illa, quæ in littera patent, notandum eſt, ex qua parte de novo creſcat elogium fictum ab Anonymo: nam cùm ipſe diceret: *Hujus Doctoris ſapientia præ cæteris, exceptâ Canonicâ*, id eſt, exceptâ ſapientiâ *Canonicâ*, in qua exceptione includitur Scriptura Sacra, & omnia illa, quæ ut Canonica recipiuntur ab Eccleſia: ut ſunt articuli Fidei ab Apoſtolis diſpoſiti, Canones Conciliorum ab Eccleſia determinati, ac denique ſanctiones ac conſtitutiones Apoſtolicæ: at Pater iſte Galvan judicavit, quòd non omnia relata deberent præcedere doctrinam Sancti Thomæ, niſi tantùm Scriptura Canonica: ideò addidit ly *Scriptura*, ut reſtringeret ly *Canonica.* Si enim accipienda eſſet vox ſecundùm totam ſuam latitudinem: ad quid neceſſe erat addere illud de Scriptura?

Etiam in antiquioribus reperiuntur aliqua notatione digna circa propoſitam auctoritatem Innocentij. Nam R. Pater Joannes Ludovicus Vivaldus à Monte-regali in ſuis operibus in folio abſque anno & loco impreſſionis editis, poſt tractatum de laudibus & triumphis, & ante librum de cognitione electorum à reprobis folio 89. poſitâ magnâ imagine Sancti Thomæ ad pedes ejus hæc exaravit verba: *Splendor Eccleſiæ Thomas, origine illuſtris, tam vehementis fuit ingenij, ut ſtupor ſit in toto orbe, in quo infuſum eſt quidquid naturalitèr eſt capax humanum genus: idcircò qui eum impugnant, ſemper ſunt de veritate ſuſpecti.* Nota pro infrà dicendis clauſulam & elogium illud: *In quo infuſum eſt quidquid naturalitèr eſt capax humanum genus.*

Pater Samuel de Caſſinis Minorita dicebat in ſuo opuſculo hanc propoſitionem eſſe hæreticam: In Thoma fuit infuſum quidquid naturaliter eſt capax humanum genus, ergò Thomas eſt æqualis Virgini MARIÆ: conſequens eſt hæreticum, ergò & antecedens,

cedens, probatur consequentia: quia Virgini gloriosæ infusum est totum illud cujus est capax humanum genus, ut patet per Hieronymum, &c. Ad hanc objectionem duo dicit P. Dodi paginâ 16. alterum: *Illam conclusionem (quam dicit Samuel se invenisse impressam) nec vidi nec intellexi quid de ea, nisi quantùm iste retulit: Multi asserunt hanc esse fictionem Samuelis, sed quomodòcumque sit, eamdem conclusionem pro nunc sustinere non intendo; ostendam tamen argumenta Samuelis in illam nullius esse efficaciæ.* Prudenter loquitur Pater Dodi dicendo, quòd non intendat sustinere aut defendere conclusionem istam, quia in rei veritate videtur plùs quàm temeraria. Quòd autem non fuerit ficta à P. Samuele Minorita, constat ex operibus P. Joannis Vivaldi à Monte-Regali, de cujus scientia & eruditione multa dicunt suæ Religionis Nomenclatores. Alterum dictum P. Dodi est: *Secunda verò pars conclusionis prędictę quibusdam difficultatem adfert, & inter cæteros Samueli, qui dicit illam esse hæreticam. Verumtamen arbitror illum, qui posuit dictam conclusionem, intellexisse de infusione scientiæ, & ex verbis conclusionis evidenter elicitur; & non de plenitudine gratiarum, sicut intellexit Samuel. Et est sensus, quòd in D. Thoma est infusa omnis illa scientia, quam est capax naturaliter habere genus humanum secundùm se. Sed quidquid sit de veritate hujus dicti nihil determino, ostendam tamen positionem illam non esse hæreticam, ut somniavit Samuel.* Et quòd non sit hæreticum probat ad hominem sic: *Id quod secundùm se est possibile non est hæreticum, nec quis credens, nec ponens illud est hæreticus; sed illa positio est hujusmodi, ergò.* Majorem dicit esse concessam à Patre Samuele. Minorem probat, quia nulla est repugnantia, neque ex parte agentis, nec recipientis; quia Adamo & Salomoni infusa fuit illa cognitio, cujus genus humanum fuit capax, & concludit. *Sicut ergò Deus infudit prædictis, sic & D. Thomæ, & aliis infundere potuit & potest, cùm non sit abbreviata manus ejus, &c. Et retorqueo argumentum in auctorem suum. In Adam infusum est quidquid naturaliter est capax habere genus humanum, ergò Adam est æqualis Virgini* MARIÆ. *Antecedens patet per Theologos in 2. sententiarum, &c. à fortiori si quis in alio conveniat cum ea vel in sexu, vel in aliqua particulari gratia, quod concedere non est peccatum in Spiritum Sanctum, cùm potentia Dei non sit abbreviata, tamen is non esset æqualis ei, nulla enim præter eam vel erit umquam simul Mater & Virgo ante partum, in partu, & post partum Genitrix Dei & hominis, Regina Angelorum, & hujusmodi.* Et prosequitur in sua responsione. De Nodo autem indissolubili ex ea secuto, vide infrà.

R. P. Joannes Reynardi in libro de infirmitatibus generis humani, impresso Lugduni, anno 1515. in sermone feriæ secundæ Dominicę quartæ Quadragesimæ, qui incipit: *A planta pedis usque ad verticem capitis non est in eo sanitas*, folio 51. loquendo de illo dicto Alberti Magni in lau-

laudem Sancti Thomæ: *Mugîtus ejus exibit in universam terram*, prosequitur: *Prout factum est, ut nullus sine falsitate possit reprehendere congruentiam doctrinarum illius.* Et post aliqua concludit sic: *Doctrina sancta, vera, fructuosa, & probata, quam nullus impugnare potest, nisi Spiritui Sancto, & veritati resistat.* In hoc brevi elogio multa continentur, quæ magno examine indigebant: & illud præcipuè: *Quam nullus impugnare potest, nisi Spiritui Sancto, & veritati resistat*: Nam illud in doctrina Christiana dicitur esse peccatum contra Spiritum Sanctum, quod nec in hoc sæculo, nec in futuro remittitur. Et Pater Marcus Antonius Flaminius respiciens ad hoc elogium dixit: *In hoc genere floruêre in primis Basilius Magnus, & duo Gregorij, Nyssenus alter, & alter Nazianzenus; apud latinos multi quidem, sed ante omnes sine ulla controversia Thomas Aquinas, &c.* Hæc Flaminius.

Omnia ista, & alia elogia excogitata à modernis scriptoribus, super auctoritatem introductam ab illo incognito Anonymo sub nomine Innocentij Papæ, prævidisse videtur alius prudens scriptor antiquus, qui in libro: Catena aurea Sancti Thomę, impresso anno 1494. operâ & studio Fr. Petri de Vincentia, in quo quater adducitur auctoritas ista Innocentij, ut suprà diximus, respondens ad illam clausulam: *Ita ut numquam, qui eam tenuit, inveniatur à tramite veritatis deviasse*; propriâ manu in principio, quasi interrogando dixit: *Quare ergò condemnatus fuit in Parisiensi Academia Joannes de Montesono, & alij hujus doctrinæ sectatores? Et in tractatu super ipsius Joannis negotio edito plures articuli suspecti ponuntur? Honoremus igitur intra limites veritatis, & condecentiæ doctrinam, sanctimoniamq; maximam hujus gloriosi Doctoris: similiter fugiamus deliramenta complurium sectatorum ejus, qui ipsius omnia scripta quasi Divina oracula volunt ab omnibus recipi. Vnde & hæc verba Innocentij (si tamen fuerunt illius) ter in hoc libro inculcantur.* Non rectè numeravit scriptor iste, quia non sunt, nisi quater replicata: *Hic scilicet, in fine Evangeliorum octavæ Epiphaniæ, & ad calcem operis*; etiam extant post Dominicam in octava Paschæ: *Vide adhuc*, prosequitur, *& nota, quòd Scotus, & alij solemnes Doctores in pluribus impugnaverunt doctrinam istius Sancti Doctoris, qui tamen apud Sanctam Ecclesiam non sunt de veritate suspecti, ut in fine hujus epitheti somniatur.* Pulcherrima quidem, & compendiosa verba; nam fabrica istius auctoritatis sub nomine Innocentij Papæ fuit quoddam deliramentum primò & directè somniatum contrà Sixtum IV. Summum Pontificem, Universitatem Parisiensem, Fratres Minores, & Doctorem Subtilem Scotum propter diversitatem doctrinæ, & sententiam Immaculatæ Conceptionis. Etenim in illo sermone Clementis Papæ incipiente: *Ecce plùs quàm Salomon hic*, eximia extabant, & re verâ extant elogia de docitri-

ctrina Sancti Thomæ contenta intra limites veritatis, & decentiæ, quibus incognitus ille Pater unum tantummodò Doctorem, sed plures absque aliorum manifesto prejudicio honorare poterat: sed cùm voluisset, ut singula opera, & dicta Sancti Thomæ ut Divina oracula ab omnibus reciperentur, præcipuè tangentia materiam Conceptionis, incautus in foveam hujus fictionis cecidit, ex qua jam nec ipse, nec alij eum sequentes umquam poterunt sine infamiæ notâ exire. Hoc dixerim pro veritatis ostensione; nam pro nostro præsenti instituto, utinam sicut finxit præsentem auctoritatem, & litteras Universitatis Parisiensis (de quibus statim) & alia quam-plura demonstrata in SOLE VERITATIS contra Immaculatam Conceptionem, pari modo alia quam-plura somniasset pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ, ut ex ipsius lapidibus sine cæmento positis nostrum cresceret ædificium.

Hîc etiam notare oportet pro omnimodo complemento, quòd Petrus Rogerius Doctor Parisiensis (cujus est sermo: *Ecce plùs quàm Salomon hic*, & auctoritas, de qua hucusque egimus, edita sub nomine supposito Innocentij Papæ VI.) in sua assumptione fuerit vocatus Clemens VI. Ex hoc ergò Clemente VI. adducunt aliam approbationem doctrinæ Sancti Thomæ Paulus Nazarius fol. 73. numero 17. Didacus de Alvarez de Auxilijs, paginâ 27. secundùm impressionem Lugdunensem in 4. folio 53. Mich. Pius colum. 247. Ferdin. del Castillo lib. 3. cap. 35. & omnes alij, qui loquuntur de approbationibus doctrinæ Sancti Thomæ; & auctoritas ab istis adducta non est formalis, sed tantùm relativa. Dicunt enim sic: *Clemens VI. in quadam Bulla edita Avenione 5. Februarij Pontificatûs sui anno 2. eamdem doctrinam Sancti Thomæ commendat, asserens illam esse singularem, ex qua universalis Ecclesia ubertrimos fructus spiritualis abundantiæ colligit, cujus odore recreatur, & nutrîtur, &c.* Quòd Clemens VI. in illa Bulla non habeat clausulam principalem, nec commendet doctrinam Sancti Thomæ ut singularem, sic demonstro evidenter: nam illa incipit: *In Ordine Fratrum Prædicatorum, &c.* data Avenione 8. idus Februarij Pontificatûs Clementis anno 2. & extat in Bullario Ordinis Prædicat. fol. 87. pag. 2. & de Sancto Thoma habet: *Attendentes igitur, quòd ordo prædictus in horto plantatus Ecclesiæ, ac in germen ineffabilis spiritualis utilitatis succrescens, illum prælucidum ac fructuosum palmitem, Beatum videlicet, Thomam de Aquino confessorem ac Doctorem egregium (ex cujus sapientia & doctrina, scriptis & traditis universalis Ecclesia multiplicis ubertatis spiritualis fructum colligens ipsius fructûs odore reficitur incessanter) produxit. Et quòd idem Ordo, &c.* Deest igitur illa clausula asserens illam esse singularem. Tamen clausis oculis ad veritatem, recipio illam, & dico doctrinam Sancti Tho-

Thomæ esse singularem, non solùm respectu doctrinarum Parisiensium Doctorum (de hac enim singularitate loquitur Clemens VI. seu veriùs Petrus Rogerius) sed esse singularem absolutè, indiffinitè, ac universalitèr, inter doctrinas omnium Ecclesię Doctorum: Benè est: fortè Nodus ex ipsa texendus etiam singularis erit.

Circa hanc singularitatem Sancti Thomæ inter omnes alios Doctores, multa dicit Pater Ignatius Galvan in primo & secundo tomo; & in ultimo, lib. 3. folio 398. sic inquit: *Inter flores igitur reliquos primatum tenet pulcherrima rosa D. Thomas, inter Doctores singulari quâdam dignitate præ-eminet, &c.* Ad hanc singularem prę-eminentiam, inter omnes Doctores, respiciunt etiam illa verba libri tertij, cap. 6. folio 436. B. 2. ubi sic dicit: *Neque quotidianis usibus aurum hoc deterijt: reliquorum Scholasticorum splendor post aliquot dies, quibus in pretio habentur, evehescit, & quodammodò sordescit, usuq; vilescit, de qua re nonnulla volumine superiori annotavimus. Quare illos omnes (eorum pace dixerim) tantùm Doctor noster prætedit, quantùm pretiosissimum auri metallum, argentum ęs, ferrum, plumbum, stannum superat.* Et f. 857. n. 26. *Inter magnos hos,* id est Doctores Ecclesiæ, *primo loco recensendus est Doctor Angelicus, cui inter Doctores digniorem locum tribuit Deus.* Et fol. 944. cap. 2. num. 15. quasi clavem imponens omnibus supra-dictis, sic inquit: *Tradidit Deus Doctori nostro quinque talenta. Ostendimus autem volumine superiori reliquos Doctores non æquè omnia pertractasse: Divum autem Thomam his omnibus esse perfectissimum. Unde adeptus est, quidquid Augustinus, Hieronymus, Ambrosius, & Gregorius obtinuerunt. Et insuper quinque alia sibi collata talenta; & ut hæc omnia Sanctus Doctor recipere posset, maximam illi Deus capacitatem contulit.* Tria sunt in hac auctoritate notanda. Primò, Doctores Ecclesiæ *non æquè omnia pertractasse.* Secundò illa universalis: *Unde adeptus est, quidquid* omnes alij Doctores obtinuerunt. Et quia volebat inter ipsos tribuere ei aliquam singularitatem, addidit: *Et insuper quinque alia sibi collata talenta*; superavit enim omnes Doctores Ecclesiæ simul sumptos, & habuit, supra omnes illos, alia quinque talenta. Tertiò, cernens hæc omnia ferè esse temeraria, addidit illud (quod præcipuum erit pro nostro Nodo) scilicet, quòd ad recipiendum prædicta, *maximam illi Deus capacitatem contulit.* Nam cum capacitate communi innata, sive obedientiali non poterat Sanctus Thomas tot tantaque talenta recipere, nisi Deus illi adderet novam capacitatem.

Sed accedamus jam ex cortice ad medullam hujus Innocentissimæ approbationis. Idem P. Ignatius Galvan, qui scripsit anno 1625. (à quo transcripserunt Nazarius, Gravina, Salmanticenses, & Arriaga) tomo 1. à pagina 195. usque 318. ex professo agit de hac Innocentij approbatione, eâ confidentiâ & asseverantiâ, ac si es-

esset articulus Fidei. Et quia ibi insurgit acerrimè in duos scriptores, scilicet, in Patrem Rivera Societatis Jesu, quia in suis præludijs ad Apocalypsim, capite 5. fol. 10. loquendo de commentarijs illis editis sub nomine Sancti Thomæ, dixerat verba ista: *Alij nomine Sancti Thomæ circumferuntur, quos multi ejus esse negant, & inter opera Sancti Thomæ jussu Pij V. edita admissi non sunt, eos tamen, cujuscumque sint, nomine Thomæ brevitatis causâ referemus.* Nescio, quid habeant verba ista contra Sanctum Thomam, ut Pater Galvan propter illa ita exasperatus fuerit. Insurgit etiam in nostrum P. Alphonsum à Castro propter verba aliqua satis prudenter, & veraciter dicta; quapropter decrevi hîc ad finem, brevitate quâ potuero, ejus præcipua dicta, quæ ad nostrum pertinent institutum (nam de alijs esset labor sine fine) in unum concatenare. Ergò discurs. 1. inquit: *Summi Pontificis Innocentij V. oraculo sectanda Christiano populo doctrina D. Thomæ proponitur, quia imprimis præ cæteris (exceptâ Canonicâ Scripturâ) habet proprietatem verborum.* Infrà dicit: *Divinæ hujus doctrinæ laudes.* Discurs. 2. num. 8. inquit: *Quapropter licet singula, quę in D. Thomæ operibus continentur, secundùm se exspectata bona sint, atque admiratione digna; universa tamen simul, in quibus ordo egregius, quo suis quoque locis disponuntur, mirum in modum elucet, valdè bona sunt; digna quoque, quo Dei ipsius ore, omni laude, ac veneratione suscipienda habeantur, &c.* Et discurs. 3. loquendo de eodem Doctore, inquit: *Ipse enim (absque cujusvis invidia dixerim) nusquam in ijs, quæ posteritati reliquit, aut erravit, aut errare fecit. Item, nec fefellit umquam, nec falsus est, &c. Neque in eis umquam aliquid, quòd saltem probabile non sit, sedula invidorum diligentia potuit reperire, immò quem obscurare ipsi, atque obnubilare nitebantur, clariorem illustrioremq́;, dum nihil in eo falsum, aut minùs Divinum ab eis repertum est, &c.* Et infrà num. 4. inquit: *Doctori Angelico id accidit, quod nulli mortalium, quorum opera ad posteros devenerunt: seriùs enim aut citiùs alij Auctores aliquam ferè saltem falsitatis notam subierunt. At quę D. Thomas edidit, indies veriora, &c.* Et suprà hoc discurrit latè, & concludit dicens, quòd, licet fuerit incursionibus impugnata: *Tamen expugnari, vel deprimi numquam potuit, &c.* Et infrà discurs. 4. dicit de doctrina: *Eam quoque certitudinem continere credenda est, quâ major citra scripturæ ejusdem certitudinem esse non possit.* Si citra certitudinem scripturæ Sancti Thomæ alia non potest inveniri certitudo major: quid dicemus de Sacra Scriptura? quid de Concilijs? quid de Summorum Pontificum determinationibus? De Sacra Scriptura jam infrà se explicat dicens: *Thomistas in animum numquam induxisse parem Sacris Scripturis, & D. Thomæ monumentis honorem deferre: cùm ea, quæ tam in Novo, quàm in Veteri testamento continentur, Sancto Spiritu dictante, scripta sint, ut Fides docet, atque adeò in illis irrefragabilis veritas contineatur, ita ut, qui oppositum* sen-

sentiret, sit hæreticus habendus: quæ autem D. Thomas edidit, ad humanam scientiam pertinent, licet illa è cælo magna ex parte, non sine particulari Dei beneficio, infusa acceperit: Ex hoc tamen non colligitur eidem nos omninò non addici, ac consecrari debere. Multa in his continet Galvan, quæ in Nodo recapitulabimus: & si non expendam singula, saltem indicabo principaliora. In eodem discursu, num. 6. inquit: *Atque hinc etiam, cùm D. Thomas, & in minimis, & in maximis nihil temerè loquatur, sed ubique sibi similis sit, &c. à minimis ergò, quæ in solida D. Thomæ doctrina continentur, nullo modo recedendum est, ne à maximis posteà recedamus, &c.*

Quia verò Alphonsus à Castro libro 2. adversus Hæreses, cap. 7. folio 17. dixerat verba ista: *Ego enim miserrimam dicerem servitutem, sic esse humanæ sententiæ addictum, ut non liceat ullo modo illi impugnare, qualem patiuntur hi, qui se tantùm Beati Thomæ, aut Scoti, aut Okam dicto subjiciunt, aut ab eorum placitis, in quos jurasse videntur, nomina sortiantur, quidam Thomistæ, alij Scotistæ, alij Okamistæ appellati. Paulus quidem jussit captivare intellectum nostrum, sed in obsequium Christi, non autē in obsequium hominis. Quo fit, ut hi, qui tam leviter de hæresi pronuntiant, non expendentes de qua re loquantur, sæpè suâ ipsorum feriantur sagittâ, incidantq; in eam foveam, quam alijs parabant. Nam velle humanas scripturas in Divinarum ordinem connumerare, hoc veriùs ego dixerim hæresim: quod faciunt hi, qui humanis scriptis dissentire impium autumant, perindè ac Divinis. Quales ego vidi in tantam insaniam devenisse, ut non sint veriti ad populum in publica concione hoc effundere: quisquis à Beati Thomæ sententia discesserit, suspectus de hæresi est censendus. O fortes verbi Dei, immò veriùs dixerim, verbi Thomæ Prædicatores! Erit ergò Beatus Bonaventura suspectus de hæresi putandus, quòd in multis obviet Beato Thomæ? Erit ergò Beatus Anselmus suspectus de hæresi dicendus, quòd contra Beati Thomæ sententiam, non putat amatorem Virginis, qui Festum Conceptionis celebrare respuit? Nec tamen ista sic à me dicta velim, ut quispiam putet me his verbis omnes illius instituti, aut Ordinis homines velle mordere. Novi enim ex eis plures doctos, & cordatos, ac verè pios; quibus cùm ista aguntur, aut ab alijs, ut plurimùm indoctis dicuntur, valdè displicent. Valdè enim displicet etiam mihi, quòd & nostrum Sodalitium in verba Scoti ferè jurasse videatur. Ego quidem Beati Thomæ Sanctitatem veneror, ejus doctrinæ multum tribuo, quòd multùm Ecclesiam illustraverit: Non tamen puto adeò esse illi favendum, ut per omnia oporteat cum illo sentire. Neque hoc ego umquam de Beati Thomæ humilitate crediderim, ut velit quempiam suis dictis sic esse addictum, cùm nec ipsemet eisdem adeò fuerit addictus, ut meliora ostendenti non fuerit paratus obtemperare. Nam sæpè suam ipse revocavit sententiam, &c.* Quæ verba (ut vides) satis modesta sunt, sed P. Galvan propter illa insurgit contra Castrum vocando eum ore pleno iracundum, & insanum, &c. Et respondens ad ista, inquit: *Neque stante hâc opinione benè infert: erit ergò Beatus Bonaventura suspectus de hæresi? Nam Summo-*

morum Pontificum oracula D. Thomæ doctrinam approbantium, ac confirmantium ad posteros referebantur; unde nec D. Bonaventuram, nec alios antiquiores concernebant. Quæ igitur dicere concionatores solent, qui de Beati Thomæ doctrina, ejusq; ab Apostolica Sede facta approbatione loquuntur, sicut sæpè me audivisse memini, ea tantùm sunt, quæ Summi Pontifices tradiderunt, nempè eos, qui D. Thomam impugnant, esse ac fuisse de veritate suspectos, quod velit nolit hic Auctor, dicendum assero: id enim in Pontificum Oraculis D. Thomæ doctrinam approbantibus continetur. Aliquantulùm erit hîc immorandum.

Et suppono illud, quod concionatores Dominicani ex hac auctoritate falsâ editâ sub nomine Innocentij Papæ ferè semper dicebant, & adhuc dicunt: qui non sequuntur doctrinam Sancti Thomæ, vel illam impugnant, sunt non solùm *de veritate*, sed etiam *de Fide*, vel *de hæresi* suspecti, & qui circa hoc non crediderit doctissimo P. Alphonso à Castro, quia est Minorita, nec P. Henriquez in sua Summa, tom. 1. cap. 1. in Glossa in ipsomet exordio, quia est Societatis JESU, nec Hieronymo Baldo, &c. legat superiùs dicta ab ipsis Patribus Dominicanis. Sed non curemus de dictis aliorum: videamus pro hîc & nunc, quid dicat Pater Galvan ad hanc nostri à Castro objectionem: *Erit ergò Beatus Bonaventura suspectus de hæresi, &c.?* Ad quam respondet Pater Galvan, sic: *Summorum Pontificum Oracula D. Thomæ doctrinam approbantium, ac confirmantium ad posteros referebantur; unde nec D. Bonaventuram, nec alios antiquiores concernebant.* Salva est ergò doctrina S. Bonaventuræ ab hæresi, vel falsitate solùm, quia scripsit ante Sanctum Thomam; nam si scriberet post ipsum, necessariò esset de Fide, hæresi, aut veritate suspectus: quia Summi Pontifices hanc protulerunt sententiam contra Doctores scribentes post S. Thomam, qui omnes nullo dempto sunt de Fide, de hæresi, aut saltem de veritate suspecti. Et quando solvetur Nodus iste? Sed non recedamus à Sancto Bonaventura, qui est receptus, ut Doctor Ecclesiæ, sicut S. Thomas. Iste Seraphicus Doctor habetne aliquas resolutiones oppositas doctrinæ Sancti Thomæ? Plures. Istæ resolutiones opposite doctrine Sancti Thomæ suntne suspectæ de hæresi, vel de veritate? Dicit Pater Galvan quòd non sint suspecte, quia scripte fuerunt, antequàm S. Thomas suas manifestaret veritates, & Fidei resolutiones, juxta quas omnes alij suas debent regulare. Et si illæ propositiones Sancti Bonaventuræ nunc sunt, & inveniuntur oppositæ resolutiones Sancti Thomæ, sicut sunt oppositæ illæ postea prolatæ ab Henrico de Gandavo, Durando, & Scoto, &c. quare ergò istorum propositiones, quia scripserunt post Sanctum Thomam sunt de veritate, vel de hæresi suspectæ, & non illæ Sancti Bonaventuræ, cùm sint eodem modo oppositæ doctrinæ Sancti Thomæ? Nodum istum non so-

ſolvet Galvan, ſicut nec alium hinc reſultantem, de quo ſtatim dicemus. Et qui ſcripſerunt ante S. Thomam, & ante Sanctum Bonaventuram, dicentes Virginem MARIAM fuiſſe conceptam abſque originali culpa, ſuntne de veritate, vel de hæreſi ſuſpecti, ut S. Anſelmus, Petrus Cantor, & alij? Videbimus infrà quomodò Galvan ſolvat Nodum iſtum.

Infrà num. 19. inquit: *Nec diſplicet quorumdam graviſſimorum virorum ſententia credentium, D. Thomam numquam in ſuis libris retractaſſe opinionem, &c*, Et infrà num. 36. idem repetit: *Nec ipſe, ut jam ex quorumdam benè ſentientium opinione diximus, ſententiam umquam mutavit.* Item num. 31. inquit: *Dicendum tamen D. Thomam, qui omnium SS. Patrum libros legerat, optimos ex eorum pratis flores legiſſe, ex hiſq; veluti apem argumentoſam puriſſimum confeciſſe favum, in quo nihil ſuſpectum reperiatur. Cùm tamen in ipſis Patrum ſcripturis aliquæ nonnumquam ſententiæ contineantur, quæ licet eorum ætate veræ, & amplectendæ viderentur, poſteà tamen parùm tutæ viſæ ſunt, &c.* Et lib. 4. cap. 9. diſcurſ. 5. fol. 683. inquit: *Illa enim præ cæteris (exceptâ Canonicâ Scripturâ) vera eſt; ſi Summorum Pontificum oraculis creditur, accedente Conciliorum omnium Generalium conſenſu, quatenùs ea, quæ de Fide decernunt ex Doctoris noſtri libris, ac ſententijs deſumunt. Illa profectò doctrina oblivioni traditur, quæ vel falſitatem continet, vel ſaltem ſuſpicionem: at in D. Thomæ doctrina nihil falſum, nihil umquam de falſitate ſuſpectum fuit.* Jam vides ſemel, & iterum repetitum in ſententia graviſſimorum virorum credentium, Sanctum Thomam numquam in ſuis libris retractaſſe opinionem ſuam, vel mutaſſe. Neque in doctrina Sancti Thomæ eſſe aliquid ſuſpectum, quando in ſcripturis Sanctorum Patrum fuerunt aliquæ ſententiæ parùm tutæ. A tempore enim Sancti Thomæ ita firmata eſt doctrina, ut nec quid parùm tutum irrepſerit, id atteſtantibus Summorum Pontificum oraculis, & omnium Conciliorum Generalium unanimi conſenſu. Et ſi quæras à Patre Galvan, qui fuerunt iſti Summi Pontifices? Dicit eſſe Urbanum & Innocentium. Et quibus in locis? Reſpondet, in una Bulla tranſlationis corporis Sancti Thomæ, & in uno ſermone incipiente: *Ecce plùs quàm Salomon hic.* Sed ſi petieris ab eo, an Bulla, & ſermo habeant veritatem, ad hoc certè non reſpondebit Galvan; ſed qui non eſt Galvan, dicit, quòd una ſit ficta, & alter magis fictus, & ſic ſolùm reſtat recurſus ad Concilia Generalia, de quibus dicetur infrà Nodo IX. principali.

Auguſtinus Hunnæus in dedicatoria facta Pio V. Summæ Theologię Sancti Thomæ, ſic inquit: *Innocentius verò in ejuſdem Sedis Apoſtolicæ supremâ dignitate locatus, tanti hujus (de quo loquimur) viri doctrinam fecit, ut ei primum poſt Canonicam Scripturam locum tribuere non dubitaverit.* Et ad marginem habet:

bet: *In sermone: Ecce plùs quàm Salomon hic.* Pater Choquetius in laudatione; seu oratione pro virtute & sapientia Sancti Thomę, fol. 53. inquit: *Hunc sequatur necessè est, ne in erroris, falsitatisq; Charybdim incurrat, qui per brevia, & scopulos sapientiam venatur: è supremis Ecclesiæ rostris clamat Innocentiùs: numquam, qui D. Thomæ doctrinam tenuit, inventus est à tramite veritatis deviasse, & qui eum impugnavit, semper fuit de veritate suspectus. Cur rectum scientiæ callem non videat, cui sol intelligentiæ prælucet? Vbicumque habitabant filij Israël, lux erat, cætera, scilicet, occupantibus tenebris; & ijs, qui D. Thomam sequuntur, ac vestigia semper adorant, indeficiens lumen affulget, &c.* Et ad marginem affirmat hoc Innocentij testimonium extare in Bulla incipiente: *Ecce plùs quàm Salomon hic*, in quo recedit ab omnibus suprà relatis Auctoribus unanimiter dicentibus extare in sermone, & non in Bulla. Quo autem fundamento ausus sit dicere, sequentes Sanctum Thomam esse Israëlitas, & ambulare in luce, cæteris omnibus (quasi essent Ægyptij) in tenebris remanentibus, alius pro temporis opportunitate scrutari potest: sicut illud Patris Severini Poloni Ordinis Prædicat. in libro *Theatrum*, seu potiùs *Officina concionatorum*, impresso Venetijs 1579. in fol. ubi in principio inquit: *Officium ergò erit prædicantium doctrina Sancti Thomæ, sine qua omnis Prædicator mutus extitit, &c.* Et dicta hujusmodi sunt sine numero.

Reverendus Pater d'Aubermont in sua oratione encomiastica, post medium sic inquit: *Ut quid igitur demiretur orbis Innocentium VI. propalàm edixisse ejus unius doctrinam præ cæteris (exceptâ Canonicâ) habere proprietatem verborum, veritatem sententiarum? Cùm exploratum hoc sit, & in confesso nihil ex Angelico calamo prodüsse, quin Divinitùs antè fuerit approbatum? Habet proinde, habet præ cæteris veritatem sententiarum, Canonicam unam excipe præ cæteris: nec alium quemquam obtrudere ausis: præ cæteris habet irrefragabile summæ auctoritatis testimonium. Nec articulorum mihi argumenta, vel theoremata dicas, quæ totidem prodigia sunt ac miracula, &c. Vnicus ille Divinæ voluntatis, ac veritatis interpres est, ac scriba, cui Nympha illa candidissima mentem suam, ac animi arcana aperuit, cui arcanos cælestis sapientiæ thesauros communicavit, cui altissimas sublimium Sacramentorum explanationes, & seipsam denique totam credidit. Et extra illum veritatem, aut veritatis sententiam quæris? Casso miser labore consumeris. Nisi studiosè istum Thomam sequeris, toto te cælo à veritatis tramite deviare dudùm prædixit Innocentius. Veritatem expetis? Thomistam indue. Thomista qui non est, neque est veritatis assecla. Qui impugnat jam ab eodem Pontifice Maximo olim est prædamnatus, de veritate suspectus, mendacij reus, falsitatis convictus, &c.* Egregia sanè auctoritas; in qua tria notari possunt. Primum est illud: *Nihil ex Angelico calamo prodüsse, quin Divinitùs anteà fuerit approbatum:* doctri-

doctrina enim Sancti Thomæ, antequam esset in calamo erat Divinitùs approbata. Secundum est, quasi istius correlativum, qui impugnare intendit doctrinam istam, jam *à Pontifice Maximo olim est prædamnatus*, tamquam de veritate suspectus, mendacij reus, & de falsitate convictus. In istis duabus assertionibus ingens medius fidius latitat Nodus pro Immaculata Virginis Conceptione. Tertium est illud, quòd extra doctrinam Thomisticam misero labore consumatur, qui aliquam veritatis sententiam quærit: *Et toto cælo à veritatis tramite* deviat, ut prædictum jam fuit ab Innocentio Papa. Sanè hæc sine ullo prorsùs fundamento per universam Ecclesiam Dei tam leviter spargere circumquaque, habet quemdam aculeum, quem pati prudentes ac boni viri difficillimè possunt. Quid igitur restat dicere? nisi ut comburantur omnes alij Doctores scholastici, & discipuli ipsorum vel ut minimùm tamquàm pestifera lues, veluti nociva flamma arceantur ab Ecclesia Sancta Dei, ne hæc inficiatur; ejiciantur è populo Dei, ne hic pervertatur; exterminentur è finibus humanæ terræ, abeuntes in malam pestem malumque cruciatum, tamquàm de veritate suspecti, mendacij rei, & de falsitate convicti in omnibus suis scriptis, sententijs, ac verbis. Quæ desunt in hac auctoritate, vide infrà in approbatione Pij V. Qui heri coram tota Universitate Lovaniensi dixit typisque mandavit ista verba; dic, amabò, quid excusationis habere potest?

In illo latissimo opusculo edito à D. Antonio de Waitte Theologo, Abbate Molinensi, & Ordinum Namurcensium Assessore, & impres. Namurci anno 1658. in 4. sub hoc titulo: *D. Thomæ Aquinatis principatus Theologicus scriptus ad ritum priscum, &c.* folio 124. loquendo contra censores Divi Thomæ, sic inquit: *At quis horum Thomam notavit umquam non dico erroris, sed vel verrucæ minimæ, aut nævi? Contrà, quis eorum non probat, liberatq; non errore solùm, sed suspicione vel levis erroris? Clemens VIII. de Thoma agens, doctrinæ ingens testis est, ingens librorum numerus, quos ille brevissimo tempore in omni ferè disciplinarum genere, singulari ordine, ac mirâ perspicuitate, & sine ullo prorsùs errore conscripsit. Hoc de Thoma oraculum est; contrà mutire, quis ausit? Quis vellicare alterum illud Innocentij VI. Hujus Doctoris doctrina (exceptâ Canonicâ) nota, quisquis erroris notâ Thomam notare vis, impudens, imprudens sanè Censor) habet proprietatem verborum, modum dicendorum, veritatem sententiarum, ita ut numquam, qui eum tenuit, inveniatur à tramite veritatis deviasse? Quis possit, cùm vestigijs Patrum veterum insliterit semper, cumq; ijs, veritati auctoratus miles, illam hæreseon omnium Babelem armis omnibus, & animis non quatere modò, & labefactare se profiteatur? Rectè igitur sentit, qui Thomæ consentit. Qui dissentit autem, vel impugnat juratum hunc errorum impugnatorem & hostem, qualis est, aut fuit? semper de*

de veritate suspectus : ait idem irrefragabilis Censor : Quidni autem cum Christo adversùs pronuntianti : Benè scripsisti de me Thoma? Nota quot quantasque excitarit absurditates non solùm intra, sed & extra Religionem hoc introductum elogium sub nomine Innocentij VI. Ego non dico esse delendum à libris, & Breviarijs tamquàm falsum, fictum, injuriosum, scandalosum, &c. tamen affirmo non esse subscribendum nomine sacratissimo, ac venerando Summi Pontificis, sed adscribendum suo proprio ac legitimo Auctori, scilicet, Ordinis Prædicatorum, ut non sic omnes decipiantur, sicut hucusque decepti sunt. Fatemur enim cum isto scriptore & alijs relatis, esse censorem impudentem, & imprudentem, quisquis in doctrina Sancti Thomæ notaverit ullam umquam erroris notam minimam, verrucam, aut levissimum nævum, ut inde nostrum conficiamus Nodum : sed proponere, aut deducere ista ex Innocentio VI. error est, verruca ingens, & nævus indelebilis. Et hæc de Cortice pro nunc dicta sufficiant.

PRO VIRGA

§. SECUNDUS.

IDem ipse Anonymus, qui ex sermone Clementis Papæ VI. de S. Thoma Aquinate : *Ecce plùs quàm Salomon hic*, composuit auctoritatem suprà positam pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ, sub nomine Innocentij Papæ; in eodem folio, immò & paginâ, & auctoritate, scilicet 36. partis secundæ, tertiæ viæ, folio 113. adduxit alteram auctoritatem contra Immaculatam Virginis Conceptionem ex eodem libro Clementis VI. Papæ sic : *Item Beatus Clemens Papa in sermone, qui incipit : Erunt signa, &c. Dico, inquit, hoc unum esse clarum, quòd Beata Virgo secundùm sententiam Sanctorum Doctorum, fuit in originali peccato concepta. Ratio autem hujus est, quia fuit ex libidine, & concubitu viri, & mulieris concepta : ideò peccatum originale in sui Conceptione contraxit, quod non contraxit Filius ejus, qui non ex virili semine, sed mystico spiramine fuit conceptus : & ideò non habere peccatum originale, est solius Christi singulare privilegium. Hæc ille.* Et hucusque Anonymus iste in præallegata ratione 11. ubi agit de auctoritatibus Sanctorum clarè, & expressè affirmantium in individuo Virginem MARIAM fuisse conceptam in peccato originali. Infrà verò ratione 29. impugnando Festivitatem Conceptionis, pag. 186. redit ad eumdem Summum Pontificem Clementem

Papam VI. & adducit aliam auctoritatem ex eodem sermone sic: *Ad idem respondet D. Clemens Papa in sermone: Erunt signa in sole, &c. sic dicens: Videtur mihi, quòd de ista Virginis Conceptione non debeat Festum celebrari. Primò auctoritate Bernardi, qui in epistola ad Lugdunenses graviter illos reprehendit, quia hoc Festum celebrabant. Secundò, quia Festi celebratio non est nisi in reverentia Sanctitatis ejus, de quo celebratur. Conceptio autem Beatę Virginis non fuit Sancta, sed cum peccato originali, ut patet per dicta multorum Sanctorum Doctorum; ideò nullo modo est celebranda sub Festivitate. Quòd enim Beata Virgo originale peccatum contraxit, clarum est. Et causa, & ratio hujus est: quia fuit ex concubitu viri, & mulieris concepta, & ideò peccatum originale in sui Conceptione habuit, quod non habuit ejus Filius, qui non ex virili semine, sed mystico spiramine est conceptus, & ideò non habere peccatum originale est solius Christi singulare privilegium. Quidam enim dicunt, quòd in eodem instanti Beata Virgo fuit in culpa, & in gratia secundùm diversa signa naturæ: sed hoc est satis impossibile, cùm instans sit indivisibile. Alij dicunt, quòd solùm per instans fuit in culpa, & in alio instanti fuit in gratia: sed hoc etiam est impossibile, quia inter quælibet duo instantia semper cadit tempus medium. Et ideò alij dicunt, & meliùs, quòd ipsa fuit sub peccato per modicam morulam, & statim posteà fuit sanctificata, quia secundùm eos, quantò citiùs sanctificari potuit sanctificata fuit. Decuit enim ut eâ puritate nitêret, quâ major sub cælo nequit intelligi. Et certè rationabiliter Filius debuit, quantùm potuit, Matrem honorare. Et hanc opinionem credo esse veram.* Hucusque Anonymus de auctoritatibus Clementis Papæ contra Immaculatam Virginis Conceptionem, & celebrationem Festivitatis illius: nam licet suprà ratione 9. pag. 80. in classe de Summis Pontificibus adducat etiam istum Clementem Papam, est absque ulla auctoritate, quia solùm dicit: *Idem tenet Beatus Clemens Papa in sermone: Erunt signa in sole, &c.* Et nihil ampliùs.

Ex isto incognito, & Anonymo auctore Ordinis Prædicatorum transcripserunt posteà auctoritates Clementis contra Immaculatam Virginis Conceptionem Bandellus capite 18. in classe de Summis Pontificibus, quem posteà ad litteram secutus est ejus continuator, folio 28. Petrus de Vincentia, Paulus Grysaldus, Albertus Castellanus, Chrysostomus Javellus, & Hyacinthus Arpallegus, folio 29. Sed antequàm ad alia progrediamur, examinanda sunt duo: Primum, supposito, quòd Anonymus bis adducat præcipuam auctoritatis partem, ut ex relatis duabus auctoritatibus patet; videndum est, quâ fidelitate, & legalitate correspondeat una alteri. Secundum erit, an Bandellus fideliter transcripserit ab Anonymo. Et quantùm ad Anonymi auctoritates, in prima dicitur sic: *Dico hoc unum esse clarum, quòd Beata Virgo secundùm sententiam Sanctorum Doctorum fuit in originali*

nali peccato concepta. Et in ſecunda ſic dicitur : *Conceptio autem Beatæ Virginis non fuit Sancta, ſed cum peccato originali, ut patet per dicta multorum Sanctorum Doctorum, ideò nullo modo eſt celebranda ſub Feſtivitate. Quòd enim Beata Virgo originale peccatum contraxit, clarum eſt.* Confer iſtam clauſulam cum antecedenti, & invenies ſeptendecim verba omninò vitiata, & alterata, quorum octo ſunt eſſentialia. Secunda clauſula primæ auctoritatis ſic ſe habet. *Ratio autem hujus eſt, quia ex libidine, & concubitu viri, & mulieris concepta, ideò peccatum originale in ſui Conceptione contraxit.* Quæ clauſula in ſecunda ſic extat : *Et cauſa, & ratio hujus eſt, quia fuit ex concubitu viri, & mulieris concepta, & ideò peccatum originale in ſui Conceptione habuit.* In hac tria verba eſſentialia vitiavit Anonymus, ſcilicet, ly *cauſa*, & ly *libidine*; & illud, *contraxit*, tranſmutavit in, *habuit*. Tertiam clauſulam etiam alteravit in aliquibus. Unde conſtat Anonymum iſtum incognitum, nec in ſuiſmet auctoritatibus habuiſſe conſtantiam, nec fidelitatem.

Quantùm ad ſecundum, ſcilicet, de legalitate Bandelli, cognoſcetur ex ejus auctoritate, quæ ſic ſe habet: *Idem tenet Beatus Clemens Papa VI. vir eruditiſſimus in ſermone : Erunt ſigna in ſole, &c.* Ubi ſic dicit : *Videtur mihi quòd de Conceptione Beatæ Virginis non debeat fieri Feſtum. Primò auctoritate Bernardi, qui in epiſtola ad Lugdunenſes graviter reprehendit eos, quia hoc Feſtum celebrant. Secundò, quia Feſti celebratio non eſt, niſi in reverentia Sanctitatis ejus, de quo celebratur. Conceptio autem Virginis non fuit ſancta, quia fuit in originali peccato concepta, ut patet per multas auctoritates Sanctorum, ideò non eſt ſub Feſtivitate celebranda. Dico enim hoc unum verum eſſe, & clarum, quòd Beata Virgo contraxit in ſui Conceptione originale peccatum. Cauſa autem, & ratio eſt, quia fuit ex libidine per concubitum viri, & mulieris concepta, & ideò peccatum originale in ſui Conceptione contraxit, quod non habuit Filius, qui non ex virili ſemine, ſed myſtico ſpiramine conceptus eſt. Et ideò non habere peccatum, eſt ſolius Chriſti ſingulare privilegium. Beata igitur Virgo fuit ſub peccato originali per modicam morulam, & ſtatim poſteà fuit ſanctificata. Hæc ille. Floruit anno Domini* 1334. In hac auctoritate aliqua acceſſoria notari debent. Et primum eſt, quòd ſi Bandellus tranſcripſerit auctoritatem iſtam ab Anonymo, in multis eam vitiaverit; & ſi ab ipſo originali Clementis, non ſolùm in multis, ſed in pluribus, ut ſtatim videbimus. Secundum, quòd hæc auctoritas, ut extat in primo originali Bandelli, impreſſo anno 1481. nullo mutato verbo reperiatur in alijs tribus impreſſionibus editis an. 1502. ſine loco impreſſionis, & Mediolani 1512. & in tertia abſque anno & loco impreſſionis. Tertium, quòd, ut extat in Bandello, nullâ alteratâ ſyllabâ, reperiatur in ſuo continuatore, & in Petro de Vincentia, in impreſſione factâ anno 1494. & in alijs tribus noviſſimè impreſſis Toloſæ per Patrem

trem Reginaldum Cananao damnatum ab Universitate, & Archiepiscopo Carolo Montchal, & propter quod exiliatus fuit à civitate; & in secunda factâ Panormi, sicut etiam in tertia editâ Venetijs supposito typographo, & anno. Hoc dixerim, ut cognoscatur, quomodò error unius intrusi Anonymi, & incogniti Auctoris excreverit per tot libros & Auctores: nam Grysaldus, Castellanus, Jabellus, Arpallegusque ab istis transcripserunt absque aliqua dubitatione. Quartum, quòd, cùm Anonymus in suis tribus citationibus solùm adduxerit Clementem Papam, non signando, qualis ille Clemens fuerit, Bandellus declaraverit dicens: *Idem tenet Beatus Clemens Papa VI. vir eruditissimus*. Veritatem dixit affirmando, fuisse Clementem VI. sicut etiam vocando eum virum eruditissimum; quia in rei veritate eruditissimus fuit, ut ex ejus sermonibus constat: sed nescio, quâ de causâ tam Anonymus, quàm Bandellus, & omnes alij vocaverint ipsum Beatum, quia à nullo scriptore tali decoratur honore; sed hoc Auctoribus istis fuit commune, scilicet, appellare Sanctos, & Beatos ferè omnes, quos pro sua sententia adducere decreverant. Quintum & ultimum est illud: *Floruit anno Domini* 1334. & quantùm ad hoc verum dixit, si loquatur de Petro Rogerio Archiepiscopo Rothomagensi: nam eodem anno in illa præsidebat Sede: falsum autem, si loquatur de Clemente VI. Summo Pontifice, ut omnes isti scriptores intendunt, vocando eum Summum Pontificem: nam ad hanc supremam dignitatem fuit electus, ut suprà diximus, Avenione anno 1342. & mortuus ibidem quarto nonas Decembris, anno 1352. ergò adhuc secundùm adversarios non erat Summus Pontifex, quando hunc prædicavit sermonem; & sic falsò, & contra veritatem adscribitur sermo iste Clementi VI. quia sermo non est nisi Petri Rogerij Archiepiscopi Rothomagensis, quod evidentiùs constabit ex ipsomet sermone, ex quo convincemus omnes tam quoad punctum istud, quàm quoad alia hucusque ignota, quæ fortè aliquorum veritatem amantium aperient oculos.

Sed antequàm adducamus auctoritatem Petri Rogerij Archiepiscopi Rothomagensis ex relato sermone à tot classicis Doctoribus Ordinis Prędicatorum citato, in quibus videbatur nullam posse esse maculam infidelitatis; necesse erit refricare memoriam, seu proponere sermonem istum de Conceptione fuisse prædicatum anno 1334. ut statim ex ipsomet videbimus, & Vincentius Bandellus fatetur, licet sub palliato illo verbo: *Floruit:* legerat enim in titulo ipsius sermonis fuisse prædicatum anno 1334. & indè sine alio delectu affirmavit Clementem VI. floruisse illo anno. Ante istum ergò sermonem de Conceptione per plures annos prædicavit Petrus Rogerius sermonem illum Sancti

cti Thomæ, sub themate: *Ecce plus quàm Salomon hic, &c.* ut constat ex ipsomet originali manu-scripto. Unde licet auctoritas illa celebris, & decantata: *Hujus Doctoris sapientia, &c.* de qua latè diximus in antecedenti Cortice, fuisset vera, & non falsa, legitimè extracta à suo originali, & non prorsùs ficta, adhuc non erat subscribenda nomine Summi Pontificis; sed tantùm Petri Rogerij, vel ad summum Archiepiscopi Rothomagensis. Etenim licet Anonymus vel Bandellus, sive quilibet alius in hac parte fingendo errassent, & errando finxissent suprà positam auctoritatem; Patres graviores post ipsos scribentes, & præcipuè superiores illi, qui illam in Breviarium suum introduxerunt, quasi esset vera, certa, indubitata, atque à Summo Pontifice pro cathedra sedente prolata, ut docti, Sancti, attenti, veritatis amatores, zelatores, & extirpatores errorum in alijs, non debebant per tot sæcula sub tali tantaque vivere confidentia & credulitate, & tam indubiam illi, vel illis præstare fidem; sed antequàm ista spargerentur per totum terrarum orbem, & in suum introducerentur Breviarium, tenebantur maturo consilio examinare veritatem, corrigere, ac emendare prudentèr, quæ ab illa erant devia, ut est ista. Et si, quando redarguuntur solùm de levi crudelitate post istam evidentem demonstrationem, velint, sicut hucusque etiam voluerunt, aperto Marte illam defendere, ac si esset vera, certa, indubitata, & Apostolicæ Sedis rescriptum; observare debent, quomodò teneantur arguere, reprehendere, immò & sepelire, si opus fuerit, non solùm ipsa mendacia, sed & illorum defensores: quia abyssus abyssum invocat, & tandem ista poterunt redundare in confusionem, & detrimentum totius suæ Religionis. Et si aliquis ob dicta & demonstrata in antecedenti §. noluerit submittere collum veritati; videat & legat auctoritatem, & epistolam integram ex nihilo fabricatam ab eodem Anonymo pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ Universitatis Parisiensis, de quâ in sequenti Nodo principali latè dicemus. Et si adhuc non crediderit, legat attentè auctoritatem istam adductam ab eodem contra Immaculatam Virginis Conceptionem, desumptam & extractam ex libro sermonum ejusdem Pontificis Clementis, seu Petri Rogerij. Et unusquisque suum munus adimplebit. Anonymi fuit auctoritates fingere; meum est illas detegere, & proponere nudam veritatem, quæ quantò magis oppressa, tantò violentiùs solet erumpere; & tuum erit judicare juxta allegata, & probata. Quia hæc videtur quasi infallibilis illatio; si Anonymus iste Ordinis Prædicatorum ex duplici sermone existente in Petro Rogerio, de Conceptione uno, & de Sancto Thoma altero, ut poneret maculam in Dei Matre, vitiavit totum sermonem Conceptionis à primo usque ad ultimum ver-

bum materialiter & formaliter, in verbis & in sensu: quid mirum quòd hoc faceret in una auctoritate pro doctrina sui Angelici Doctoris, quam procurabat exaltare contra eamdem Virginis Conceptionem?

Petrus Rogerius antequàm ad Summum Pontificatum ascenderet, quam-plures prædicavit sermones, qui omnes uno continentur tomo in Bibliotheca Fucqueti Parisijs, & in Monasterio Marchianensi in Belgio ex parte, ut suprà diximus. Et in eo invenitur sermo ille de laudibus Sancti Thomæ incipiens: *Ecce plùs quàm Salomon hic.* Et in eodem folio 154. extat etiam sermo citatus in secunda Dominica de Adventu, cum hac subscriptione: *Sermo quem feci ego Petrus Rothomagen. Archiepiscopus Bisuntinus, in domo Prædicatorum tertiâ Dominicâ Adventûs, anno Domini* 1334. Sermo iste habet pro themate: *Tu es qui venturus es, &c.* & infrà folio 163. habet alium sermonem pro Dominica Adventûs, sub themate: *Erunt signa in sole & luna, &c. Luc.* 21. *Et est in Evangelio hodierno de Dominica, &c.* Et totus iste sermo qui latissimus est, agit de Beata Virgine MARIA. Unde colligitur, sicut etiam ex marginalibus annotationibus, & ex infrà dicendis, quòd factus fuerit in Festo Conceptionis B. Virginis MARIÆ: an autem habitus eodem anno 1334. sicut præcedens, in Ecclesia Prædicatorum, vel in altera, neque ex sermone, neque ex toto libro Clementis constat. Cognoscitur tamen ex illo, quòd Patres Dominicani tunc celebrarent Conceptionis Festum. Et hæc de sermone, & ipsius themate.

In discursu verò sermonis hæc extant verba: *Erunt signa in sole. Sed antequàm thema dividam, videtur quòd de ista Conceptione non debeat solemnitas celebrari. Et primò auctoritate Bernardi, qui in epistola ad Lugdunenses ipsos graviter reprehendit, quia istud Festum receperant, & solemniter festivabant. Secundò: quia cùm Festi celebratio non debeat fieri, nisi in reverentiam Sanctitatis ejus, de quo celebratur, cùm talis honor exhibeatur Sanctis propter conjunctionem, quam habent ad Deum præ alijs, hoc autem est ratione Sanctitatis: & non solum peccatum actuale, immò & originale disiungat à Deo; Beata autem Virgo concepta fuit in peccato originali sicut videntur dicere multi Sancti, & potest per multas rationes probari; videtur quòd de ejus Conceptione non deberet Ecclesia festivare. Quia sermo debet esse distinctus à disputatione: quia disputatio est ad veritatum inquisitionem, prædicatio esse debet ad morum ædificationem; ideò nolens disputare hic, dico breviter: Hoc esse unum clarum, scilicet, quòd Beata Virgo contraxit peccatum originale in causa. Et ratio est, quia fuit ex concubitu viri, & mulieris concepta, & ideò peccatum tale in causa habuit, quod non habuit ejus Filius, qui non ex virili semine, sed mystico spiramine est conceptus, Lucæ* 1. *Spiritus Sanctus superveniet in te, &c. & ideò non habere peccatum.* (Ad marginem habet: *Originale*) *est privilegium solius Christi. Sed utrùm*

utrùm contraxerit in forma peccatum originale, aut virtute Divinâ fuerit præservata, sunt penes Doctores opiniones diversæ. Tamen quidquid sit, dico: quòd si etiam in forma, non solùm in causa, peccatum originale habuit, quòd adhuc de ejus Conceptione possumus valdè rationabilitèr festivare. Suppono tamen secundùm communem opinionem (quoad præsens) quòd Beata Virgo fuit in peccato originali modicâ morulâ; quia secundùm omnes, quamprimùm potuit sanctificari, sanctificata fuit. Decuit enim secundùm Anselmum, ut eâ puritate niteret, quâ major sub Deo nequit intelligi. Et certè rationabilitèr Filius Matrem debuit, quantùm potuit, & decuit honorare, sicut deducit Augustinus in sermone de Assumptione. Et ideò dicunt aliqui, quòd in eodem instanti fuit in culpa, & in gratia secundùm diversa signa naturæ; sed hoc satis est impossibile, cùm instans sit indivisibile. Alij, quòd solùm per instans fuit in culpa, & in alio instanti in gratia; sed hoc etiam non videtur possibile, quia duo instantia non sunt consequentèr se unientia, immò semper inter ipsa est dare tempus medium. Et ideò dicunt alij, quòd fuit per modicam morulam in culpa, & postmodùm semper in gratia. Hoc ergò supposito, quòd de ejus Conceptione possit Festum solemnizari, persuadeo brevitèr, & auctoritate, & manu-ductione: primò auctoritate Anselmi in epistola ad Episcopos Angliæ, ubi dicit sic: Non credo esse verum amatorem tantæ Virginis, qui renuit celebrare Festum suæ Conceptionis, &c. Et prosequitur latè probando per auctoritates, & rationes, seu congruentias Sacræ Scripturæ, quas ipse vocat manu-ductiones, Festivitatem Conceptionis esse celebrandam, & festivandam, licet fuerit concepta in peccato originali, sive ab eo præservata. A quibus omnibus supersedeo, quia pro hoc parvo opere, & ostensione veritatis ista sufficiunt; curiosus reliqua potest videre in SOLE secundæ impressionis, id est, in RADIIS SOLIS VERITATIS.

Regulatis igitur & benè introspectis auctoritatibus adductis ab Anonymo & Bandello, invenimus ipsos, seu ipsum (quia unus, & idem Auctor est) vitiasse sequentia. Ubi Clemens habet: *Videtur, quòd de ista Conceptione non debet solemnitas celebrari.* Anonymus sic: *Videtur mihi, quòd de ista Virginis Conceptione non debeat Festum celebrari*; addidit illud, *mihi*, ut faceret resolutionem propriam Clementis, quæ erat solùm propositio quæstionis: addidit etiam illud, *Virginis.* Et ubi Clemens: *Non debet solemnitas celebrari*, ipse: *Festum* celebrari. Bandellus addit etiam ly *mihi*, & pro *celebrari*, scripsit *fieri*, non enim volebat quòd Conceptio celebraretur tamquam quid Sacrum, sed tantùm ut fieret. Et non curamus hîc de illo Clementis, *non debere*, & ipsorum *non debeat*, licet in rei veritate faciant diversum sensum. Item in illa auctoritate Bernardi aliqua mutarunt, & alia prætermiserunt, scilicet illud: *Et solemnitèr festivabant*, ut auferrent solemnitatem, uti abstule-

rant

rant celebrationem. Essentne credibilia ista nisi viderentur? In clausula sequenti, ubi Clemens: *Secundò, quoniam Festi celebratio non debet fieri, nisi in reverentiam Sanctitatis ejus, de quo celebratur*: Anonymus sic: *secundò, quia Festi celebratio non est nisi in reverentiam Sanctitatis ejus, de quo celebratur*, mutavit enim illud, *debet*, indeterminatum in illud, *non est*, affirmativum; & hoc etiam modo scripsit Bandellus. Differentia, & maxima stat in hoc, quòd fecerint resolutionem affirmativam ex proposita dubitatione. Prosequitur Clemens sic: *Cùm talis honor exhibeatur Sanctis propter conjunctionem, quam habent ad Deum præ aliys: hoc autem est ratione Sanctitatis, & non solùm peccatum actuale, immò & originale disjungat à Deo.* Totam hanc omninò clausulam prætermiserunt tam Anonymus, quàm Bandellus; quia præviderunt ex illa evidentèr cognosci hanc non esse resolutionem, sed propositionem quæstionis. Ideò in sequenti, ubi Clemens: *Beata autem Virgo concepta fuit in peccato originali, sicut videntur dicere multi Sancti, & potest per multas rationes probari, videtur quòd de ejus Conceptione non deberet Ecclesia festivare*: Anonymus sic: *Conceptio autem Beatæ Virginis non fuit Sancta, sed cum peccato originali, ut patet per dicta multorum Sanctorum Doctorum; ideò nullo modo est celebranda sub Festivitate.* Bandellus superaddidit alia vitia, scilicet: *Quia fuit in originali peccato concepta*: non enim judicavit in suo secundo opere esse satis expressam sententiam Clementis, nisi adderetur ly *concepta*; & ubi Anonymus: *Per dicta multorum Sanctorum*, ipse: *Per multas auctoritates Sanctorum.* Sed si regulemus illa cum auctoritate Clementis, ferè non est verbum, quod non fuerit vitiatum. Nam licet dicat: *Beata autem Virgo concepta in peccato originali*; addidit immediatè: *Sicut videntur dicere multi Sancti*; & hanc clausulam mutarunt in illam affirmativam: *Ut patet per dicta, seu auctoritates multorum Sanctorum*; & omiserunt illam: *Et potest per multas rationes probari.* Et illam: *Videtur quòd de ejus Conceptione non deberet Ecclesia festivare*, mutarunt in istam assertivè absolutam; *Ideò nullo modo est celebranda sub Festivitate, &c.* Nota pro confirmatione suprà dictorum illud: *Non celebranda sub Festivitate*, an sit parva differentia. Et hæc de prima auctoritatis parte.

Propositis his à Clemente pro contraria opinione affirmante Festivitatem Conceptionis non esse celebrandam, quia fuit in originali peccato concepta, addidit illa prudentissima verba: *Quia sermo debet esse distinctus à disputatione; quia disputatio est ad veritatum inquisitionem, prædicatio esse debet ad morum ædificationem: ideò nolens disputare hîc, dico breviter*; quæ omnia prætermiserunt Anonymus & Bandellus, quia ex illis cognoscebatur evidenter omnia suprà dicta non esse juxta mentem, & sententiam Clementis, sed argumenta tantùm pro parte negativa. Proponit ergò breviter primam

mam ſuam reſolutionem, dicens ſic: *Dico breviter hoc eſſe unum clarum, ſcilicet, quòd Beata Virgo contraxit peccatum originale in cauſa. Et ratio eſt: quia fuit ex concubitu viri & mulieris concepta, & ideò peccatum tale in cauſa habuit.* Sed Anonymus hanc clauſulam tranſcripſit ſic: *Quòd enim Beata Virgo originale peccatum contraxit, clarum eſt. Et cauſa, & ratio hujus eſt: quia fuit ex concubitu viri & mulieris concepta, & ideò peccatum originale in ſui Conceptione habuit.* Bandellus his non contentus adulterationibus ſtrinxit poſteà magis propoſitionem dicens: *Dico enim hoc unum verum eſſe & clarum, quòd B. Virgo contraxit in ſui Conceptione originale peccatum. Cauſa autem, & ratio eſt: quia fuit ex libidine per concubitum viri & mulieris concepta, & ideò peccatum originale in ſui Conceptione contraxit.* Si verba verbis eſſent regulanda, quæ in hac auctoritate Anonymus & Bandellus mutarunt à ſuo originali, obrueremur confuſione, atque pudore: & ſic ſat eſt ſcire, quòd Clemens ſupponat unum clarum, ſcilicet, quòd Virgo MARIA contraxerit peccatum originale in cauſa, id eſt, in parentibus, quod bis repetit. Aſſignat autem rationem quare Virgo MARIA contraxerit, ſeu habuerit hoc peccatum originale in cauſa, à priori videlicet, quia ex concubitu viri Joachimi, & mulieris Annæ concepta fuit. Et hoc totum verum eſt Theologicè, & probabiliſſimè dictum; ſed peſſimè fuit vitiatum ab Anonymo & Bandello, novò atque inaudito adulterationis modo, dicentibus: *Hoc unum verum eſt, & clarum, quòd Virgo* MARIA *contraxit peccatum originale. Et cauſa, & ratio hujus eſt: quia fuit ex concubitu viri & mulieris concepta.* Et ſic illud de peccato originali in cauſa poſitum à Clemente in concluſione, ſeu reſolutione tranſtulerunt ad cauſam, & rationem probationis ſeu argumenti. Et hoc ampliùs infrà declarabitur. Sed qui iſtam clauſulam legerit, eum deprecor, ut non per illam citò tranſeat, ſed maturè perpendat, quid in ipſa contineatur, & ſimul petat à Deo, ut miſericordiâ ſuâ infinitâ cuſtodiat, protegat, & defendat nos à ſimilibus præcipitijs. Clauſulam autem ſequentem: *Ideò peccatum tale in cauſa habuit, quod non habuit ejus Filius, &c.* benè tranſcripſerunt, quia jam erant extra laqueum, & foveam. Ubi ſolùm eſt advertendum: quòd, ſicut Clemens cum omnibus ferè Doctoribus antiquis (quorum alij clarè, alij verò obſcuriùs eâ de re loquuntur) ſolùm affirmabat privilegium ſingulare Chriſti Domini fuiſſe illud, non habere peccatum originale in cauſa, quia non per concubitum ex virili ſemine fuerat conceptus; ſic affirmet hic idem Clemens eſſe clarum, quòd Virgo MARIA habuerit, ſeu contraxerit hoc peccatum originale in cauſa, quod Filius ejus non habuit: ſed Anonymus & Bandellus non quærebant cauſam, ſed effectum, ideò fecerunt tot ingentes mutationes in textu Clementis.

In clausula sequenti inquirit Clemens de principali assumpto dicens: *Sed utrùm contraxerit in forma peccatum originale; aut virtute Divinâ fuerit præservata, sunt penès Doctores opiniones diversæ; tamen quidquid sit, dico: quòd si etiam in forma, non solùm in causa peccatum originale habuit, quòd adhuc de ejus Conceptione possumus valdè rationabiliter festivare.* Hæc est conclusio, & fundamentalis resolutio Clementis, super quam ædificat, quidquid in sequenti quæstione,& argumentis proponit,& nititur demonstrare. Et hanc à primo usque ad ultimum verbum prætermiserunt,non solùm Anonymus & Bandellus, sed omnes alij scriptores Ordinis Prædicatorum, qui hanc Clementis auctoritatem adducunt contra Immaculatam Virginis Conceptionem. Si hoc fecerunt,quia transcripserunt ab Anonymo-Bandello, à quibus numquam visa erant originalia verba Clementis, error est, sed comportabilis, quia in fide aliorum deviantes à veritate ceciderunt. Si autem viderunt originale(quod non credo) pessimus, & execrabilis error esset: nam quomodò tot Auctores gravissimi, Deza Archiepis. Hispalensis, Castellanus,Petrus de Vincentia,Grysaldus, Jabellus, & Arpallegus cognoscentes & videntes proprijs oculis veritatem, unanimiter recessissent ab ea, ita ut neque in uno fuerit zelus justitiæ, & æquitatis, & positivè fuerint oppugnatores puritatis, & innocentiæ Virginis MARIÆ cum tam ingenti falsitate? Sed redeundo ad auctoritatem Clementis, ipse præsupposuit ut certum, Virginem MARIAM contraxisse peccatum originale in causa, quia die 8. Decembris, quando celebratur Festivitas Conceptionis, fuit genita à Joachimo & Anna ex commixtione seminum, & illam primam generationem vocat Conceptionem, ut suprà insinuavi. Et hîc iterùm noto, in hoc sensu locutos fuisse ferè omnes antiquos de Conceptione Virginis, peccato originali, & celebratione Festivitatis Conceptionis. Quòd autem hoc non sit ad rem pro præsenti controversia, ipsimet adversarij declarant propositis vitijs; & etiam in suo Breviario antiquo,ut suo loco videbitur. Nam si hoc quærerent, expressa sententia erat, & clarissimis verbis extabat in Petro Rogerio, seu Clemente: qui quidem illâ suppositione factâ nunc transit ad punctum principale in hac materia, scilicet, utrùm contraxerit peccatum originale in forma, sicut contraxerat in causa: vel, an fuerit præservata virtute Divinâ ab eo. Et circa hanc præcipuam difficultatem dicit esse diversas opiniones inter Auctores: & nolens de ipsis disputare propter rationem superiùs ab ipso assignatam,quia suggestum non est disputationis locus, nec sermo ad populum est ad controversiam, sed ad ædificationem,ideò addidit: *Tamen quidquid sit, dico: quòd si etiam in forma, & non solùm in causa* habuit,vel contraxit pec-

peccatum originale, & non fuerit ab eo præservata: *Quòd adhuc*, hoc admisso, *de ejus Conceptione possumus valdè rationabiliter festivare.* Et hoc probat in tota sequenti sermonis parte, quæ latissima est. Et hìc nota: quænam convenientia sit inter istam conclusionem, & illam positam ab Anonymo-Bandello: *Videtur mihi quòd de ista Virginis Conceptione non debeat Festum celebrari.* Et qui finxit hoc contra puritatem Dei Matris: quid miramur de fictione auctoritatis pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ?

Prosequitur Clemens, & ut probet conclusionem à se positam, scilicet, quòd adhuc, quamvis Virgo MARIA contraxerit, vel habuerit peccatum originale in causa, & in forma, ita ut à nullo istorum fuerit præservata, adhuc inquam ejus Conceptio valdè rationabiliter possit festivari, dicit: *Suppono tamen secundùm communem opinionem (quoad præsens) quòd Beata Virgo fuit in peccato originali modicâ morulâ, quia secundùm omnes, quam-primùm potuit sanctificari, sanctificata fuit.* Ecce, quomodò satis clarè iterum supponit quoad præsens, illam communem opinionem, quòd Beata Virgo fuerit in peccato originali per modicam morulam: quia hæc erat communis opinio inter Patres Prædicatores, in quorum Ecclesia concionabatur, & sic quoad præsens conformabat se ipsorum opinioni. Sed hoc mihi parùm interest quoad præsens, teneat vel non teneat Clemens opinionem piam, quia solùm inquiro de legalitate Anonymi, seu Bandelli hanc adducentium auctoritatem, in qua prætermiserunt omnia contenta in ista clausula, sicut & in antecedenti. De altera verò, quæ sequitur, non potest fieri plenum judicium circa fictiones, & adulterationes in ea commissas, nisi cum maxima confusione, summâ difficultate, & obscuritate; quia tot tantaque inveniuntur mutata, intrusa, vitiata, addita, ut non facilè sit omnia suis locis coaptare, sed qui potest capere, capiat pro nunc. Nam in secunda impressione SOLIS VERITATIS seriùs examinabitur.

Prosequitur ergò Clemens sic: *Decuit enim secundùm Anselmum, ut eâ puritate niteret, quâ major sub Deo nequit intelligi: & certè rationabilitèr Filius Matrem debuit, quantùm potuit & decuit, honorare; sicut deducit Augustinus in sermone de Assumptione.* Hæc clausula, quæ in Clemente est prima, in Anonymo est ultima, ubi sic extat: *Et ideò alij dicunt, & meliùs, quòd ipsa fuit sub peccato per modicam morulam, & statim posteà fuit sanctificata; quia secundùm eos quantò citiùs sanctificari potuit, sanctificata fuit: decuit enim, ut eâ puritate niteret, quâ major sub Deo nequit intelligi; & certè rationabiliter Filius debuit, quantùm potuit, Matrem honorare; & hanc opinionem credo esse veram.* Bandellus verò prætermittendo omnia, compaginavit hanc brevissimam conclusionem: *Beata igitur Virgo fuit sub peccato originali per modicam morulam, & statim posteà fuit*

fuit sanctificata. Hæc Bandelli conclusio ut conclusio tota est ficta. Anonymus autem vitiavit sequentia : *Et ideo alij dicunt, & meliùs*; nam Clemens non habet hæc verba, & præcipuè illam vocem approbativam, *meliùs*. Item illud, *secundùm eos*; in Clemente extat, *secundùm omnes*, & Clemens non dicit, *quantò citiùs*, sed *quam-primùm*. Item prætermisit, *secundùm Anselmum*. Neque hoc fecit absque singulari intentione, ut sic introduceret unam ex majoribus adulterationibus, quæ sub cælo excogitari poterat. Nam cùm Anselmus, & ex eo Clemens, ut fidelis, doctus, & timoratus scriptor dixisset : *Vt eâ puritate nitêret, quâ major sub Deo nequit intelligi*, Anonymus sic : *Eâ puritate nitêret, quâ major sub cælo nequit intelligi*, nolens, quòd Sacratissima MARIA Mater Dei haberet illam puritatem, quæ sub Deo potest intelligi; sed solùm illam, quæ sub cælo, id est, in rebus sublunaribus : quia jam constituerat doctrinam sui Angelici Doctoris suprà cælum in auctoritate in Cortice relata, & infrà in Nodo notabimus. Item ubi Clemens: *Et certè rationabiliter Filius Matrem debuit, quantùm potuit & decuit, honorare :* Anonymus posuit, *quantùm potuit*; & abstulit illud, *& decuit*, ut sic contra auctoritatem Augustini & Clementis, & adversùs Virginis MARIÆ honorem exaltaret doctrinam Sancti Thomæ docentis, quòd Deus potuerit Matrem suam honorare præservando eam à peccato originali, sed quòd non decuerit ita fieri; & ideò abstulit Anonymus verbum illud, *& decuit*, prætermisit etiam illud : *Sicut dicit Augustinus in sermone de Assumptione*, & ut clavem imponeret tot tantisque corruptionibus, addidit ex proprijs : *Et hanc opinionem credo esse veram*, cujus clausulæ nec verbum extat in Clemente : & ubi ista inveniuntur, credunt esse veram approbationem de veritate doctrinæ Sancti Thomæ. Post ista refert Clemens diversas opiniones circa sanctificationem Virginis, supponendo ipsam fuisse conceptam in peccato originali formali ; scilicet, quòd in eodem instanti fuerit in culpa, & in gratia, & quòd in uno instanti fuerit in culpa, & in alio in gratia. Quæ verba legaliter transcripsit Anonymus, quia res erant jam extra materiam ; sed prætermisit illa ultima verba essentialissima : *Hoc ergò supposito, quòd de ejus Conceptione possit Festum solemnizari, persuadeo breviter, & auctoritate, & manu-ductione. Primò auctoritate Anselmi, &c.* Quia hæc ex diametro erant opposita illis à se propositis in principio auctoritatis : *Videtur mihi quòd de ista Virginis Conceptione non debeat Festum celebrari.* Quando Rogerius per tres integras paginas probat contrarium.

Ex sic dictis, & demonstratis dicimus pro ultima conclusione, & irrefragabili veritate colligimus, duas illas auctoritates, quæ extant in Petro Rogerio pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ in sermone : *Ecce plùs quàm*

quàm Salomon hic, & iſtam pro Conceptione Virginis MARIÆ in ſermone : *Erunt ſigna in ſole, &c.* à nobis fuiſſe legaliter tranſcriptas, quia nec pro tota gloria Salomonis, nec pro magna doctrina Sancti Thomæ, immò nec propter ipſammet puritatem Virginis MARIÆ exiret ab ore noſtro, vel calamo in hac materia verbum mendacij, impoſtura aliqua, vel minima cavillatio verborum, aut ſyllabarum mutatio, niſi aliàs inadvertenter, & ex ſubreptione per humanam fragilitatem, quam in omnibus evitare non poſſumus; & niſi, dum quatuor oculis legeretur Originale manu-ſcriptum, aliquod in tranſcribendo irrepſerit vitium in dictione, vel ſyllabâ aliquâ. Scio enim, quòd cùm ſcopus iſtius opellæ noſtræ ſit detegere veritatem ſive pro, ſive contrà, & reſtituere res, & ſcripta Patrum ad ſuum nativum ſplendorem; debeamus, teneamurque noſtrum munus implere fideliter, ut inde rectum forment lectores judicium; ne, dùm alios corrigere intendimus, in eadem materia ipſi reprobi inveniamur: præcipuè intervenientibus pro hîc & nunc ipsâ veritatis causâ, totius Eccleſiæ de ipſa deſiderio, Virginis MARIÆ honore, Sancti Thomæ Aquinatis gloriâ, & Anonymi-Bandelli, & aliorum ſcriptorum hujuſmodi famâ, & totius Religionis Prædicatorum opinione (quæ auctoritatem ab iſtis deſumptam pro approbatione doctrinæ Angelici præceptoris in ſuo Breviario collocavit) Petri Rogerij, Innocentij Papæ, ſeu Clementis VI. auctoritate & poteſtate, Familiæ Minorum integritate, ac denique mei ipſius probitate, aut juſtâ reprehenſione, & pœnâ, ſi in re tanti momenti à recta via vel latum unguem deviaverim. Quibus ſuppoſitis, ad Nodos hinc inde ſurgentes ex propoſitis auctoritatibus in Cortice, & Virga putem accedamus. Non leves enim inde exſurrecturos.

PRO NODO

§. TERTIUS.

NODUS PRIMUS.

QUandoquidem auctoritas illa adducta ab illo incognito Auctore Anonymo-Bandello Ordinis Prædicatorum (quâ tamquam fortiſſimo muro ſe ceptam eſſe arbitrabatur Dominicana familia) quandoquidem, inquam, illa non ſit Innocentij Papæ IV. V. nec VI. nec Urbani VI. nec Urbani V. aut Gregorij X. nec etiam Clementis VI. ſed cujuſdam Petri Rogerij Ordinis S. Bene-

dicti, Doctoris Parisiensis, Archiepiscopi Rothomagensis, qui transactis octodecim annis ad supremam Petri Sedem fuit assumptus; & hoc quidem quoad aliqua solùm & paucissima verba, ut ex prædictis evidenter manet demonstratum. Nihil aliud restare videtur, quàm ut pro totaliter falsâ, fictâ, & intrusâ ab illo incognito, sive à quolibet alio sui temporis scriptore reputetur: & per consequens omnes excellentiæ, elogia, & laudes, quæ super hoc absque fundamento fabricatæ fuerunt, sunt inanes, futiles, & nullius momenti, reprehensione potiùs, quàm laude dignæ: & omnia, quæ ex illa deducta sunt hucusque circa approbationem, recommendationem, & receptionem Apostolicam doctrinæ S. Thomæ æterno silentio sepelienda, ac oblivioni perpetuæ tradenda. Et cùm etiam auctoritas adducta ab eodem Anonymo, Bandello, & alijs ex eodem Clemente, sed secundùm veritatem à Petro Rogerio, contra Immaculatam Virginis Conceptionem, & ejus Festivitatis celebrationem, fuerit etiam vitiata, corrupta, & adulterata in centum quinquaginta verbis essentialibus; hinc est, quòd, sicut in illa, nec etiã in ista, & è contra nulla prædictis auctoritatibus fides præstanda sit; sed tantùm veritati, ut suprà manet proposita, scilicet, quòd talis auctoritas pro approbatione doctrinæ S. Thomæ numquam fuerit dicta, vel scripta ab aliquo Summo Pontifice, nec à Petro Rogerio, aut quolibet alio antiquo scriptore, sed tantùm ab illo Anonymo-Bandello. Et quòd, cùm in auctoritate circa sententiam Conceptionis ex propositione conditionata fecerint absolutam, & ex suppositione dubia fabricaverint determinatam assertionem, & circa celebrationem ejusdem Festivitatis ex quæstione fecerint resolutionem, & ex argumentis pro parte contraria conclusionem propriam, seu ut uno verbo dicamus, ex hac defensione Petri Rogerij: quòd Festivitas Conceptionis, quomodocumque facta fuisset, sive in peccato originali, sive præservata ab illo, debitè & congruenter deberet celebrari, construxerint hanc resolutionem ex diametro oppositam, videlicet: *Festivitas Conceptionis nullo modo debet celebrari, quia fuit in peccato originali*; iste ex utraque parte est Nodus, & decursu temporis factus est jam prorsùs indissolubilis: quia pariter innodati inveniuntur, veritas libri, & sermonum Petri Rogerij, cum falsitate auctoritatum Summorum Pontificum Innocentij, & Clementis: veritas thematum, & principium sermonum, cum falsitate sententiarum, & conclusionum: vera & eximia laus doctrinæ Sancti Thomæ posita, & demonstrata ex Petro Rogerio, quæ propter sui gravitatem, & veritatem merebatur collocari in Breviario, cum falsâ, & fictâ approbatione fabricatâ ab Anonymo, & ab alijs publicatâ, & jam introductâ in ipsa officia Ecclesiastica:

ca: vera defensio celebritatis Conceptionis Virgineæ posita à Petro Rogerio, cum falsâ sententiæ inversione contra ejus mentem. Si iste, inquam, est Nodus solubilis per me licet, alijs eum linquo solvendum. Nam nos more nostro, ut fecimus in antecedentibus, & faciemus in consequentibus, grato animo admittimus auctoritatem, seu approbationem doctrinæ Sancti Thomæ, ut fabricata fuit ab illo incognito Anonymo, & communitèr adducitur ab alijs tamquam si esset vera & legitima, & non falsa & supposita, ut in rei veritate est. Et sub hac gratuita condescensione pergimus ad inquisitionem parallelorum inter doctrinam Sancti Thomæ, & sententiam de Immaculata Conceptione.

NODUS SECUNDUS.

Quia Petrus Rogerius, Clemens, vel Innocentius VI. dixit de doctrina Sancti Thomæ succinctè, & incidentèr loquendo de ejus sanctitate, vita, & laudibus sæpè repetitum elogium: *Hujus Doctoris sapientia præ cæteris (exceptâ Canonicâ) habet proprietatem verborum, modum dicendorum, veritatem sententiarum, ita ut numquam, qui eam tenuit, inveniatur à tramite veritatis deviasse, & qui eam impugnavit, semper fuit de veritate suspectus*; ab omnibus impugnatum, & à nullo receptum, nisi tantummodò à Fratribus Ordinis Prædicatorum, prolatum ab uno Doctore Parisiensi, qui post octodecim annos ascendit ad Pontificatum; mansit doctrina Sancti Thomæ auctoritate Apostolicâ approbata & recepta: & quòd idemmet Auctor (cùm jam esset in superioribus constitutus, Archiepiscopali dignitate insignitus, & ad Pontificalem proximior, ætate & sapientiâ provectior) in eodemmet libro, non incidentèr, sed ex professo in sermone integro, proponendo argumenta, opiniones contrarias, conclusionem suam, probationes, varias confirmationes, & responsiones ad objecta in contrarium, & quidem cum ponderabili circumstantia, scilicet, concionando in Conventu, Ecclesia, & suggestu PP. Prædicatorum, determinaverit Festivitatem Conceptionis esse celebrandam: totum hoc nec fuit approbatio, receptio, aut admissio Festivitatis, sed potiùs è contrà, rejectio, reprobatio, & illius exclusio. Estne aliquis qui Nodum istum solvere possit? Unus & idem Summus Pontifex in eodem libro sermonum dicit Festivitatem Conceptionis esse celebrandam, & doctrinam Sancti Thomæ esse sequendam. Primum probat ex professo, secundum dicit incidenter. Primum vitiatur, secundum augetur. De Conceptione dicta mutantur in contrarium, & dicta de doctrina debent recipi nullâ mutatâ litterâ, syllabâ, ac venerari, &c. Quis quæso, intelliget Nodum istum?

NODUS TERTIUS.

Pro sententia Immaculatæ Conceptionis adduxit dictus Petrus Rogerius,

gerius, sive Clemens VI. illam communem Anselmi auctoritatem ex capite 18. de Conceptu Virginali, quæ integra sic se habet: *Quamvis ergò de mundissima Virgine Filius Dei verissimè conceptus sit, non tamen eâ necessitate factum est, quasi de peccatrice parente justa proles rationabilitèr generari per hujusmodi propagationem nequiret. Sed quia decebat ut illius Hominis Conceptio de Matre purissima fieret: nempè decens erat, ut eâ puritate, quâ major sub Deo nequit intelligi, Virgo illa nitèret, cui Deus Pater unicum Filium suum, quem de corde suo æqualem sibi genitum tamquam seipsum diligebat, &c.* Et pro die Conceptionis alteram ejusdem Anselmi, quæ completa sic se habet: *Quisquis igitur Præsul vel Abbas, aut Prælatus es, recole diligentèr ejus solemnia, & cunctis jube eam coli; quia si eam toto corde amaveris, numquam à gradu tuo depositus eris. In memetipso probavi, quod aio. Erubescant omninò insensati, qui tantum diem, tantaq; Sacramenta, ac Mysteria tenebris ignorantiæ detenti, respuunt celebrare, eò quòd viri & mulieris copula in Conceptione Virginis extitit. Et licet ejus Conceptionem, eò quòd carnalis extitit, stultis non placeat hodie celebrare, tamen diem illum, & noctem (quamvis sanè multis incognita) & tempus, & horam spiritualis Conceptionis ejus hodie celebrare delectat. Quia ipse, qui est animarum Creator, animam suæ Matris dignam sanctissimo corpori Virginali ejus, Angelis ministrantibus, copulavit. Et si non placet illius celebrare solemnia Conceptionis carnalis Dominicæ Matris, placeat eis colere animæ ejus spiritualem creationem, ac corporis, & animæ copulationem. O quanta est dies illa, quæ nostræ reparationis anima digna creatur, & sacratur, & sanctissimo corpori unitur! Non est verus amator Virginis, qui respuit colere diem Conceptionis.* Et istæ auctoritates prolatæ ab eodemmet sanctissimo Auctore, nec sunt approbationes puritatis mysterij, nec Festivitatis Conceptionis, sed potiùs reprobatio, & condemnatio expressa: & una auctoritas introducta sub nomine cujusdam Summi Pontificis, quia est pro doctrina Sancti Thomæ, recipitur, prædicatur, defenditur, acclamatur: siquidem cantatur in Officio Divino, ac si esset vera, legalis, certa, & indubitata: istæ autem auctoritates (& in ipsis contenta) primò prolatæ à sanctissimo Archiepiscopo Anselmo; deinde in eodemmet libro confirmatę ab altero Archiepiscopo Rothomagensi, posteà Summo Pontifice, admissæ, receptæ, & ab omnibus Doctoribus; & Christi fidelibus in libris, Breviarijs, Officijs, precibus, concionibus, solùm deserviunt ad piam quamdam commendationem devotionis, & favorem piæ sententiæ, & nihil ampliùs. Et quare hoc? quia auctoritas illa est pro doctrina Sancti Thomæ: & licet ficta, plùs valet, quàm veræ, si sunt pro puritate Matris Dei. Et hìc sistat pro nunc Nodus iste.

NODUS QUARTUS.

Petrus Rogerius, vel Summus Pontifex, in sua adscripta auctoritate, sed

non

non ab eo ſubſcripta pro ſapientia D. Thomæ dicit, vel dicitur dixiſſe: *Quòd exceptâ Scripturâ vel doctrinâ Canonicâ, præ cæteris omnibus* habeat quinque privilegia, ſeu prerogativas ſingulares: Quarum prima eſt, quòd habeat proprietatem verborum: Secunda, modum dicendorum: Tertia, veritatem ſententiarum: Quarta, quòd eam tenens numquam inveniatur à tramite veritatis deviaſſe: Et quinta, quòd eam impugnans, ſemper fuerit de veritate ſuſpectus. Sed in his nota, ſcrutare, ſigna, & quære, ubinam hîc ſit aliquod verbum ſonans aut redolens approbationem? Dicunt, quòd ipſamet verba ſint approbationes. Valdè benè. De puritate Conceptionis dicit Petrus Rogerius non ſolùm ex ſe, ſed ex verbis Sancti Anſelmi alia etiam quinque elogia. Primum: quòd excepto Deo Virgo Maria nituerit, & habuerit illam puritatem, quæ ſub Deo intelligi poteſt. Nota hoc, *ſub Deo*, pro ſequentibus. Secundum: quòd ut Conceptio Filij Dei fieret puriſſima, decens fuerit eligere Matrem puriſſimam, & mundam Mariam. Tertium, quòd Creator omnium ſuæ Matris animam dignam ſuo ſanctiſſimo corpori, miniſtrantibus Angelis copulaverit, & univerit. Quartum, quòd licet aliqui renuant celebrare carnalem Conceptionem, tamen creatio animæ, & unio ejus ad corpus, ſit digna celebratione & veneratione, quia in die illa Conceptionis fuit creata anima noſtræ redemptionis. Quintum, quòd non ſit verus amator Virginis, qui diem Conceptionis ejus reſpuit celebrare. Ergò collatis clauſulis cum clauſulis, comparatis excellentijs cum excellentijs, ex omni parte ſuperant iſtæ verę Virginis in omni genere cauſalitatis efficientis, formalis, materialis, & finalis; & tamen per ſuas & ſuos, doctrina & ſapientia D. Thomæ manet approbata auctoritate Apoſtolicâ, canonizata & qualificata Pontificiâ dignitate; licet nec verbum in illis ſit, quòd indicet, vel redoleat approbationem: & ſententia puriſſimæ Conceptionis Virginis Mariæ non manet approbata per ſuas clauſulas; licet omnes in communi, & in particulari loquantur de ejus creatione, & unione admirabili animæ ad corpus. Anima noſtræ redemptionis fuitne maculata in ſuo ingreſſu; & non doctrina Sancti Thomæ? Miniſtrantibus Angelis copulata, & unita fuit anima Virginis ſuo corpori; & puritatem, quam non potuerant dare Angeli illi Conceptui ventris, deditne Angelicus ſuo mentis Conceptui? Quis tanget Nodum iſtum?

Nodus quintus.

De Sancti Thomæ doctrina dicitur, quòd habuerit illas excellentias *præ cæteris* (*exceptâ Scripturâ Canonicâ*) Et in elogijs Conceptionis Virginis dicitur, quòd exceptâ puritate Dei puritas Virginis Mariæ ſit major, quàm excogitari poteſt, & puritas iſta adhuc non æquat, ſecundùm ipſos,

ſos, puritatem doctrinæ S. Thomæ: quia puritas doctrinæ S. Thomæ eſt major quàm illa, quæ ſub Deo excogitari poteſt. Nam Sanctus Thomas numquam cogitavit, dixit, aut ſcripſit, quòd non fuerit purum, Sanctum, & Immaculatum, ſine ullo erroris lapſu, aut minimo defectu: Et puritas Matris Dei in ipſamet creatione, & unione animæ ad corpus habuit nævum, maculam, defectum, lapſum, & errorem, & in ipſo defectu gratiæ fuit per aliquas morulas. De doctrina Sancti Thomæ dicitur, creditur, & affirmatur, quòd, exceptâ Canonicâ, præ cæteris alijs ſit purior ſine ullo errore, vel minimo defectu: & admiſſo hoc pro vero, ſic proponitur, docetur, dilatatur, & ampliatur. Interrogo: an hæc puritas, & omnimoda perfectionis integritas doctrinæ Sancti Thomæ ſit ſub Deo, vel ſit idem cum Deo, vel ſit ſupra Deum? Iſta duo, exiſtimo, quòd non dicentur. Si ergò puritas doctrinæ Sancti Thomæ ſit infra puritatem Dei, puritas MARIÆ erit ſupra illam, vel erunt ſaltem æquales. Et ſi immediata Domini proximitas non permittatur, nec conceditur Matri Dei (quia puritatem MARIÆ non decet eſſe ſupra puritatem doctrinæ Sancti Thomæ) ſaltem permittant, ut ſit ſicut illa. Nónne decens eſt Virginem Dei Matrem MARIAM, quam Creator omnium elegit, ut ex ea Conceptio Filij ſui puriſſima fieret, ante-ire, & ſuperare doctrinam illius, quem Deus elegit pro quinto Doctore ſuæ Eccleſiæ? Saltem relinquant ipſas in æquali gradu, quia nos nihil aliud deſideramus. Et ſic diſcurre per alias auctoritatum clauſulas, in quibus reperies non paucos hujuſmodi Nodos, & omnes indiſſolubiles; nam ego propero ad alios.

NODUS SEXTUS.

Sanctus Anſelmus in ſuprà poſitis auctoritatibus tria dicit. Primum eſt: quòd, exceptâ puritate Dei, puritas Virginis MARIÆ excedat omnes alias. Secundum eſt, quòd, qui celebrat Conceptionem Virginis, numquam à gradu ſuo ſit deponendus, vel caſurus. Tertium, quòd, qui non colit Feſtivitatem Conceptionis, non ſit verus amator Virginis. Contra hęc tria dicta à Sancto Anſelmo de puritate Conceptionis, Anonymus ille incognitus decrevit fabricare alias tres ſimiles pro doctrina Sancti Thomæ; quod & de facto fecit dicens: *Hujus Doctoris ſapientia (exceptâ Canonica)* & hæc eſt prima. *Qui ſequitur doctrinam Sancti Thomæ, numquam à tramite veritatis deviavit.* Ecce ſecunda: *Qui eam non ſequitur, ſemper eſt de veritate ſuſpectus*: Ecce tertia: & nota correſpondentiam, & proportionem inter eas. Ideò Anonymus ille incognitus poſtquàm ratione 28. paginâ 183. egiſſet latiſſimè de doctrina Sancti Thomæ, continuò ratione 29. pag. 186. adduxit auctoritatem Petri Rogerij, vel Clementis Papæ. Parùm infrà ratione 32. paginâ 125. inci-

incipit latiſſimè impugnationem epiſtolæ Sancti Anſelmi diſcurrendo per principaliores clauſulas; & poſt plura, paginâ 197. concludit ſic: *Quapropter certus ſum, & nullatenùs dubito, quòd tàm epiſtola illa, quàm tractatus prædictus fuerunt per aliquem ex adverſarijs veritatis malitiosè conſcripti, & adſcripti falsò tanto Doctori, quod non ſine graviſſimo peccato fieri potuit, &c. Vel ergò iſti malitiosè illam epiſtolam confixerunt, & mendaciter eam tanto Doctori adſcripſerunt: illi tamquam ſacrilegi contemptores ſunt Divinarum, & Angelicarum revelationum. Eligant, quidquid velint, quia ſum contentus niſi dicant, quòd utrumque eſt verum, quod firmiſſimè credo.* Gyrandus Renerius hoc magis ſpecificat, ut ſuprà vidimus, tribuens Scoto hujus epiſtolæ inventionem. Ut ergò Anonymus reſarciret illud graviſſimum peccatum à nobis commiſſum, adverſarijs veritatis, malitioſis, & ſacrilegis mendaciorum confictoribus pro puritate Virginis MARIÆ, in tribus clauſulis epiſtolæ Sancti Anſelmi, ad inſtar illius fabricavit alteras tres pro doctrina Sancti Thomæ: & hoc ſine graviſſimo peccato, malitia, mendacio, ſacrilegio, & contemptu Divinarum litterarum. Quod quædam leviſſima, & aërea præſumptio eſt iſtius incogniti Auctoris, ſine ullo fundamento veritatis excogitata, ſed neque cum aliquali poſſibilitatis ſpecie; cùm nec Scotus, nec quiſpiam alius ſcriptor Religionis Minorum fuerit, aut potuerit eſſe fabricator illius epiſtolæ, propter rationes ſuperiùs aſſignatas. Sed admittamus fuiſſe poſſibilem illam voluntariam, & inanem impoſturam, & quòd in rei veritate ita factum fuerit, ut quidam Frater Minor propter ſuam ſententiam, & ad augendum myſterium puriſſimę Conceptionis Dei Matris illam condiderit, & adſcripſerit tanto Doctori Anſelmo. Tunc ſic: In Anonymo hoc non potuit eſſe imaginaria quædam præſumptio; & propter hanc damnatur, & renuntiatur tamquam certus, & indubitatus falſarius, ac malitioſus fictor, de quo firmiſſimè credidit, & affirmavit commiſiſſe graviſſimum ſacrilegij peccatum. Et en Nodus. Quòd idemmet iſtarum cenſurarum rectiſſimus, & ſeveriſſimus judex in eodem libro, in quo tot tantaſque fulminavit diffinitivas ſententias, ſequendo veſtigia illius iniqui, ac perverſi ſcriptoris Ordinis Minorum in eodem capitulo & parte, & ad inſtar epiſtolæ à ſe reprobatæ fabricaverit, & finxerit alteram ſimilem auctoritatem pro doctrina S. Thomæ in opprobrium & contemptum omnium ſacrorum Doctorum, cujus nulla eſt clauſula, quæ ſpecialem non mereatur Sancti Officij cenſuram, teſte, & judice ipſomet Inquiſitionis edicto: & hanc inſuper non adſcripſerit cuidam Eccleſiæ Sancto, ſed ſupremo ejuſdem Eccleſiæ Pontifici & capiti: hoc recipitur, laudatur, veneratur & collocatur intrà Sancta Sanctorum Officij Divini, quod eſt ſum-

ſummum dignitatis culmen, ad quod aſcendere potuit approbatio doctrinæ Sancti Thomæ, ſicut & ultimus dejectionis apex, ad quem deſcendere potuit pia ſententia de Virginis puritate: quòd poſt Gregorij Decretum adhuc in Breviarijs excudatur vox Sanctificationis. Itaque pro doctrina Sancti Thomæ mendacium admittitur ut veritas, & pro ſententia puritatis Dei Matris veritas rejicitur ut mendacium. Quando putas ſolvendus erit Nodus iſte, vel ſcindendus? Quæ autem ex illo reſultabunt, Deus novit.

NODUS SEPTIMUS.

Sanctus Anſelmus in ſuprà poſita auctoritate dixit, quòd, qui celebrat Feſtivitatem Conceptionis, non ſit deponendus, aut caſurus à ſua dignitate, & gradu; & qui non celebrat eamdem, non ſit verus amator Virginis. Hæc eadem duo delineata fuerunt ab illo incognito Doctore pro doctrina Sancti Thomæ, ſed alijs coloribus, videlicet: *Qui tenet doctrinam Sancti Thomæ, numquam invenitur à tramite veritatis deviaſſe, & qui eam impugnavit, ſemper fuit de veritate ſuſpectus.* Mutavit *cadere* à gradu dignitatis, in *labi* à veritate. Ecce, habemus æquiparatum Sanctum Thomam cum Sanctiſſima Virgine MARIA, & doctrinam Angelici Doctoris æmulam factam puritatis, & Conceptionis Dei Matris. Sed non rectè dixi: quia hæc non fuit æquiparantia, nec æmulatio; ſed tribuere illi præeminentiam, & præcedentiam incomparabilem, & conſtituere doctrinam Sancti Thomæ in præſtantiori, ac ſublimiori loco. Et nota, in quantis, & quomodò puritati Virginis MARIÆ anteposita maneat. Inquit ergò Sanctus Anſelmus: *Quiſquis fueris Præſul, Abbas, vel Prælatus.* Obſerva, quomodò ſignet & individuet perſonas; *recole diligenter ejus ſolemnia,* non quomodocumque ſollicitus, ſed recolendo diligenter. O quanto labore ex parte hominis, & quantâ gratiâ ex Dei munere opus eſt in rebus ſpiritualibus ad iſta duo! *Recolere, & diligenter: qua ſi eam toto corde amaveris;* amare, & non leviter, ſed toto corde, & hoc eſt maximum & primum mandatum, à quo tota lex pendet: *Et cunctis jube eam coli;* difficilius eſt cunctis jubêre, quàm paucis imperare. Ad hoc etiam reſpiciunt illa verba, quæ habentur in Pharetra Mathiæ Farinarij: verbo, MARIA, ubi poſt alia ſic inquit: *Sed ei, qui* MARIÆ *laudibus totâ devotione inhæret & inſiſtit, ipſa fortis ut petra contra mala omnia apparebit, &c.* MARIA *itaque in mente hominis per piam meditationem reperta, concepta, & generata non reſplendet ex ſplendore ſui auxilij & gratiæ, niſi igne devotionis & amoris igniatur, & devotiſſimis atque inſtantiſſimis precibus poliatur.* Nota quantæ requiruntur circumſtantiæ & actus poſitivi ex parte noſtra, ut Virgo ob merita ſuæ Conceptionis, ac Nativitatis nos juve ac defendat. Nam debemus ipſius laudibus *inhærere*

vere & insistere totâ devotione; & nisi *igne devotionis* & *amoris* igniamur, & *devotissimis*, atque *instantissimis precibus* imploremus ejus auxilium; auxilium numquam ab ea sperandum est. En quot quantique requiruntur meritorum agônes, ut per sequelam devotionis Virgineæ puritatis perveniat ad bravîum, & præmium Præsul, Abbas vel Prælatus, ut numquam à statu suo deponatur vel cadat à sede. Et quid exigitur in sequela doctrinæ Sancti Thomæ? Nota verba, nam ipsa dicent tibi: *Ita ut numquam qui eam tenuit, inveniatur à tramite veritatis deviasse.* Solùm exigitur, ut teneamus doctrinam Sancti Thomæ absque aliqua conditione. Hoc, *qui eam tenuit*, maximam habet latitudinem: quia potest tenêri in manu, tenêri in mente, tenêri quoad intelligentiam; tenêri denique solùm quoad sequelam, licet in alijs nec teneas, nec intelligas, nec calleas. Tene igitur eam, qualiscumque sis; quia si tenes, sive sis Prælatus, sive Subditus, sive Abbas, sive Monachus, sive Præsul, sive simplex Sacerdos, sive Ecclesiasticus, sive Sæcularis, tene: quia cum doctrina Sancti Thomæ non est necesse illam recolere diligenter, nec aliæ conditiones requisitæ pro devotione puritatis Virginis: tene tantùm illam, si vis numquam à tramite veritatis deviare. Estne hoc anteire & præcedere? Sed adhuc restat secunda clausula: *Non est* (inquit Sanctus Anselmus) *verus amator Virginis, qui respuit colere diem Conceptionis.* Non dicit Anselmus absolutè, non erit amator Virginis, qui respuit celebrare diem Conceptionis ejus, sed non erit verus amator: potest enim esse amator, sed non verus; invitat non ad simpliciter esse, sed ad melius esse. Sed videamus, quid dicat incognitus ille Auctor sive Clemens VI. per suam contra-positionem ad istam, de doctrina Sancti Thomæ: *Et qui eam impugnavit, semper fuit de veritate suspectus.* Non dixit, qui eam impugnat de præsenti, vel qui eam impugnabit de futuro; sed qui eam impugnavit de præterito, ut comprehenderet etiam eos, qui antiquitùs illam impugnarunt, ut Universitatem Parisiensem, Henricum de Gandavo, Durandum & alios, &c. Quia isti tunc fuerunt, nunc sunt, & semper erunt de veritate suspecti. Impugnatio etenim doctrinæ Sancti Thomæ non admittit magis & minùs, sicut puritas Virginis MARIÆ, quæ magis fuit in secundo instanti, quàm in primo: nec veritas doctrinæ Sancti Thomæ est comparanda cum veritate sententiæ immunitatis Matris Dei; quia hæc fuit vera in uno momento, in alio verò falsa: nec impugnatio doctrinæ Sancti Thomæ est ad instar impugnationis à culpa; nam hanc impugnat quilibet absque eo, quòd sit de veritate suspectus; sed qui impugnat doctrinam S. Thomæ, semper est de veritate suspectus. Estne hoc ante-ponere doctrinam puritati Conceptionis, nec ne?

NODUS OCTAVUS.

Perveniamus jam ad desideratum punctum, & difficultatem existentem in hac auctoritate ficta ab Anonymo sub nomine Innocentij Papæ. Duo habet doctrina Sancti Thomę per excellentiam, quæ nec ipsi Maternitati Dei Genitricis concedere volunt. Nam si solùm ista duo, quæ libentissimè dant doctrinæ sui Angelici Doctoris, darent etiam Reginæ Angelorum, conclusa esset controversia. Primum est, quòd, qui eam tenuit, numquam inveniatur à tramite veritatis deviasse. Secundum, quòd qui eam impugnat, semper fuerit de veritate suspectus. In illis duobus adverbijs: *numquam* & *semper* consistit Nodus indissolubilis propositus in titulo hujus libelli, & omnibus hucusque dictis, & deinceps dicendis. Hæc propositio: MARIA *numquam fuit in peccato*, est bona, & valet, vel non? Dicunt, non valet, nec est bona: in fero ego, ergò nec est bona nec valebit ista: MARIA *semper fuit in gratia*? ita est, inquiunt, non valet, quia MARIA non semper fuit in gratia: & sic discurre per omnes alias: MARIA *numquam fuit impura*: MARIA *semper fuit munda*: MARIA *numquam recessit à Deo*: MARIA *semper fuit cum Deo*, *&c.* Omnes istæ sunt falsæ in Virgine MARIA, & omnes istæ sunt veræ in doctrina S. Thomæ: ergò plùs tribuitur, atque conceditur doctrinæ Angelici Doctoris, quàm puritati Matris Dei. Si doctrina S. Thomæ *numquam* recessit à veritate, & doctrina S. Thomę *semper* fuit cum veritate: ergò *semper* fuit vera in principio, medio, & fine. Hoc libentissimè conceditur. Si *semper* fuit vera, ergò *numquam* habuit falsitatem in fine, medio, & principio. Hoc conceditur similiter. Et de Virgine MARIA quid? Relêgant penitùs ab ejus munditia, pulchritudine, & immunitate illa duo adverbia universalia: *numquam*, *&* *semper*: quia aliquando recessit à tramite justitiæ, & fuit immunda, aliquando non fuit cum justitia, sed maculata. Ecce, quomodò veritas Doctoris Ecclesiæ, & justitia Matris Dei obviaverint sibi, & veritas *numquam* victa, *semper* vincit, & justitia non *semper*, quia aliquando fuit victa. Nondùm est plenè strictus Nodus: Tota controversia nostra est, quia dicimus Minores, quòd gratia Dei secundùm Scotum ita tenuerit Virginem MARIAM præservando eam, ut *numquam* diceretur, nec invenire-tur eam à tramite veritatis deviasse. Sed hanc negant Prædicatores, & loco illius concedunt istam: Doctrina Sancti Thomæ ita tenuit Cajetanum, ut *numquam* diceretur, nec inveniretur eum à tramite veritatis deviasse, ita tenuit Capreolum, ita tenuit Soncinatem, &c. Ergò plùs adipiscitur, qui defendit doctrinam pro Sancto Thoma, quàm qui defendit Dei gratiam pro Virgine MARIA. Subtilis Scotus rationibus Theologicis *semper* impugnat istam propositionem: MARIA *habuit peccatum originale*; *ergò non*

est

est de veritate suspectus. Prædicatores negant consequentiam, & similiter negant istam: *Anonymus incognitus semper cum auctoritatibus fictis doctrinæ Sancti Thomæ vult probare istam:* MARIA *fuit concepta cum peccato originali; ergò fuit de veritate suspectus.* Qui negant istam, magis videntur favere mendacio dicto pro doctrina Sancti Thomæ, quàm veritati authenticæ, dum est in favorem munditiæ Virginis MARIÆ. Et iste non est Nodus?

NODUS NONUS.

Clemens VI. vel Petrus Rogerius dixit ex Sancto Anselmo fideliter eum transcribendo, quòd Virgo MARIA habuerit tantam puritatem, quâ major *sub Deo* nequit intelligi, & ex Augustino, quòd Filius debuerit honorare Matrem, quantùm potuit & decuit. Anonymus incognitus adducendo eamdemmet auctoritatem Petri Rogerij seu Clementis VI. tacendo Sanctum Anselmum dixit, quòd Virgo MARIA habuerit tantam puritatem, quâ major *sub cælo* nequit intelligi: mutando illud, *sub Deo,* in ly, *sub cælo.* Et similitèr dixit tacendo Augustinum, quòd Filius debuerit, quantùm potuit & decuit, honorare Matrem: à qua auctoritate abstulit illud, *decuit.* Cui ergò credendum est? An Petro Rogerio dicenti veritatem, an verò incognito Anonymo proferenti mendacium? Quid præstat? An veritatem postponere mendacio, an verò mendacium veritati? Vel istæ duæ clausulæ faciunt pro immunitate Virginis vel non: si non, quare illas abstulit? si faciunt, ergò cum mendacio impugnavit puritatem, & honorem Matris Dei. Et hæc pro Virga. Pro Cortice verò dicimus: Petrus Rogerius, seu Clemens VI. pro doctrina Sancti Thomæ hæc habet: *Audactèr dico: quòd iste præcessit sapientiâ omnes, qui fuerunt ante eum, immò & post eum in Universitate ista Parisiensi, & quòd doctrina ejus est vera sine contagio falsitatis, clara sine tædio obscuritatus, fructuosa sine vitio curiositatis,* & cætera alia, quæ Anonymus tamquam infima elogia rejecit, ut parva & vilia exclusit, hæcque pro doctrina Sancti Thomæ recipere noluit, ut introduceret illa ingentia, sublimia, atque singularissima in suamet auctoritate contenta. Et ista, quæ contempsit pro doctrina Sancti Thomæ, noluit ullatenùs concedere puritati Virginis MARIÆ: quia nihil aliud nos desideramus pro ipsa, nisi quòd fuerit *pura sine contagio, clara sine peccati obscuritate, & gratiosa sine vitio culpæ.* Non enim ipsis placuit, quòd sapientia Sancti Thomæ coæquaretur sapientiæ Salomonis; & nobis sat esset, quòd pro Virgine MARIA concederent innocentiam ejus fuisse æqualem innocentiæ Adami. Micas illas, quæ de mensa Salomonis ceciderunt in terram, quæ nec Angelico Doctori profuerunt, utinam darent Virgini Dei Matri; & quæ ipsi spernunt, vilipendunt, ac rejiciunt pro sua doctrina, utinam concederent nobis pro nostra sen-

ſententia; ut poſſemus eis dicere: *Ipſam certè ſequens non devias, ipſam cogitans non erras, ipſam tenens non corruis, ipſam loquens non mentiris.* Hæc dixit Petrus Rogerius de doctrina Sancti Thomæ, quæ Anonymus incognitus incognita fecit attribuendo illa Innocentio Papæ, & addendo illa adverbia, *ſemper* & *numquam*, quæ innocentiæ Virginis communitèr noſtri tribuebant dicentes: *Virgo* MARIA *in ſua Conceptione numquam immunda fuit, ſed ſemper munda.* Et hæc voluit auferendo ab immunitate transferre ad doctrinam; ſed ubi manet Nodus?

NODUS DECIMUS.

Doctores Salmanticenſes loquendo pro doctrina Sancti Thomæ, ſtatuto, & juramento facto ab Univerſitate circa ſequelam ipſius, ſic inquiunt: *Cùm igitur Academia juravit illam ſequi, juravit ſe non exponere periculo errandi. Itaque hoc juramentum non eſt de materia indifferenti, ſed juſta & ſancta, juſta non quomodocumque, ſed ita ut non impediat bona majora, quin potiùs illa ſecum adferat, &c.* In quibus verbis expreſsè fatentur, quòd, qui jurat ſequi, & tenere doctrinam Sancti Thomæ, juret ſe non exponere periculo errandi. Unde idem ſunt jurare ſequelam doctrinæ Sancti Thomæ, ac eſſe remotum, & extra periculum erroris ſe ponere, atque etiam occaſionem errandi totaliter auferre proximam & remotam. Et ſi doctrina Sancti Thomæ eſt medicina præſervativa ab errore, & periculo erroris, ergò in apotheca Religionis Prædicatorum in ſolo uno, *recipe doctrinam Sancti Thomæ,* invenitur præſervatio ab errore, & etiam à periculo errandi: & hoc ſanè remedium dicitur ab eiſdem deeſſe in apothecis cæli, Eccleſiæ Catholicæ, Crucis & redemptionis confectę ex infinito Chriſti Sanguinis valore, pro carne & ſanguine, atque anima Virginis MARIÆ? Si eſt in ſacra Scriptura aphoriſmus, qui redimit ab interitu, id eſt, Omnipotentia, & Voluntas Divina: ſi eſt etiam in ſacra Prædicatorum familia aphoriſmus, qui redimat non ſolùm ab errore, ſed etiam à periculo errandi, doctrina, ſcilicet, Sancti Thomæ; quare in illa infirmitate communi deſcendente ab Adamo (*Omne caput languidum: à planta pedis uſque ad verticem capitis non eſt in eo ſanitas: in quo eramus omnes quaſi oves errantes*) dicunt Diſcipuli, & jurant in verba Magiſtri, non fuiſſe de facto in Sanguine Chriſti pro ejus Sanctiſſima Matre medicinam præſervativam? Si eſt tam commune, ut extet ſemper, & ubique ad manum in defenſorium doctrinæ Sancti Thomæ, pro errore, & periculo errandi; quomodò poſt tot ſæcula non potuerunt invenire unicum hujuſmodi defenſivum pro innocentia atque munditia Virginis MARIÆ? Magnus utique hic latet Nodus.

NODUS UNDECIMUS.

Quòd doctrina S. Thomæ ſit juſta, & Sancta, admittimus libentiſſimè; & non juſta, & Sancta quomodocum-

cumque, ſed ita juſta, & Sancta, ut numquam impedierit bona majora, ſed illa ſemper ſecum adferat; quia venerunt nobis omnia bona paritèr cum illa: & hæc doctrina, quæ attulit mundo omnia bona majora, & minora, non attulerit Virgini MARIÆ pro ſolo unico inſtanti, & momento immunitatem, innocentiam, juſtitiam originalem, munditiam, &c. Quid ergò dicemus ad hæc? Concedimus illis majorem univerſalem, quia eſt pro doctrina S. Thomę, dent nobis minorem particularem, ſaltem quia eſt pro honore, & gloria Matris Dei. Sanctus Thomas omnibus attulit bona, ſoline Virgini MARIÆ attulit mala? Hoc certè incredibile videtur; & ſi credatur hoc, magnus præparatur Nodus, & indiſſolubilis. Malum eſt peccatum originale, & radix omnium malorum: culpa mala, macula, & inimicitia Dei peſſima. Bonum eſt ſemper eſſe juſtum; bonum eſt ſemper eſſe Sanctum; bonum numquam recedere à Deo; melius & optimum numquam eſſe ſine ejus gratia. Et doctrina illa, quæ ab omnibus removet mala, & adfert bona, & in omnibus impedit mala; reſpectu ſolius Virginis MARIÆ Matris Dei, & Angelorum, & hominum Reginæ, Matris Divinæ gratiæ & puritatis, &c. non tantùm aufert bona, & adfert mala; ſed etiam impedit bona, & impendit mala. Sectatores unius univerſalem affirmant, Sectatores alterius particularem negant. Veniat aliquis indifferens, ut ſolvat Nodum.

NODUS DUODECIMUS.

Iſte eſt Nodus non tantùm indiſſolubilis, ſed etiam cœcus. De ſententia immunitatis Virginis à peccato originali dicunt expreſſis ac formaliſſimis verbis Patres Gyrandus, Anonymus-Bandellus, Spina, Eliſius, Barclete, & alij quam-plures (quia eſt inter ipſos commune proloquium) qui affirmant Virginem MARIAM fuiſſe privilegiatam in ſua Conceptione, & exemptam à peccato originali; oſtendant privilegium ac exemptionem, & tunc credemus eis. Si regula generalis: *Omnes in Adam peccaverunt*, habet exceptionem in MARIA, vel ſola Conceptio iſta fuit privilegiata ab illa regula: *In peccatis concepit me mater mea, &c.* oſtendant privilegium. Nolunt ergò credere, niſi oculariter videant, & palpent exemptionem, & privilegium, quaſi hæc eſſent ſtigmata, & vulnera Sancti Thomæ. Uſque modò quærebatur hoc privilegium, & exemptio in Sacra Scriptura, Sanctorum Patrum ſcriptis, atque piæ opinionis monumentis, & non inveniebatur. Sed quid quærunt à nobis, quod ipſi habent in propriâ domo? ſtat enim in archivo Salmanticenſi Ordinis Prædicatorum, & reperîtur in doctrina Sancti Thomæ. Inquiunt ſiquidem Doctores illius Acadamiæ: *Addimus nos neſcire, in qua auctoritate Auctores objectionis doctrinas Sanctorum dijudicant contra Decreta Pontificum, qui ut anteà retulimus, declararunt in doctri-*

na Sancti Thomæ nullam inveniri falsitatem, neque errasse, qui eam secutus est, qui eam non sequitur de veritate suspectum esse. Insuper doctrinam huius Sancti vocaverunt Catholicam, id est, universalem, quia omni tempore, & loco, & ab omni genere hominum acceptata fuit, & tradita. Notanda sunt omnia verba ista circa commendationem doctrinæ Sancti Thomæ, de qua judicandum non est, nec potest judicari, nisi contraveniendo Decretis Summorum Pontificum; quia jam auctoritate Apostolicâ determinarunt nullam in ea inveniri falsitatem, nullumque errorem posse sequi ex ejus sequela. Unde doctrina ista facta est Catholica, & universalis pro omni tempore, & loco, & ab omni genere hominum, tradita à Summis Pontificibus, & recepta à fidelibus. Hæc stabilita sunt pro una parte Corticis. Pro altera verò Virgæ in formula juramenti dicunt ipsimet Salmanticenses: *Juro in quotidianis lectionibus, quas in Academia, vel cathedræ moderator, vel voluntarius professor legero, me docturum, atque lecturum in Theologia scholastica doctrinam Augustini, & conclusiones D. Thomæ, quas in Summa Theologiæ docuit, &c. Excipio opinionem de Immaculata Virginis Conceptione.* Omnes conclusiones D. Thomę sunt sequendæ tamquam veræ, universales & Catholicæ, in quibus nulla invenîtur falsitas, ut jam dijudicatum est auctoritate Apostolicâ in Decretis Summorum Pontificium, & ab istis solum excipienda est conclusio de Conceptione Virginis MARIÆ. Ex quibus magnus, atque cœcus resultat Nodus. Si doctrina Sancti Thomæ est universalis & Catholica, & ut talis jam judicata à Summis Pontificibus & tradita, atque ab omnibus recepta; quomodò Patres Dominicani in doctrina universali, Catholica, & approbata à Summis Pontificibus, & ab omnibus recepta ausi sunt dijudicare, apponendo exceptionem de opinione Conceptionis? Si omnis doctrina Sancti Thomæ debet tenêri, & sequi ab omnibus semper, & ubique, omni loco, & tempore, & ab omni hominum genere, exceptâ illâ sententiâ de Conceptione Virginis in peccato originali; quia licet hæc conclusio sit etiam Sancti Thomæ, debet esse privilegiata & exempta, atque extracta ex illa universali, Catholica, & ab omnibus recepta doctrina: ergò ipsimet Patres Prædicatores in suamet doctrina Catholica & universali invenerunt, & dijudicarunt sententiam de Conceptione esse excipiendam, & privilegiandam. Ad quid igitur petunt à nobis exceptionem, & privilegium, quod ipsimet condiderunt, & habent in sua doctrina Sancti Thomæ? Quòd fuerit licitum, decens, & congruum Patribus Prædicatoribus dijudicare de doctrina universali, & Catholica jam dijudicatâ auctoritate Apostolicâ, ut in illam propriâ, & privatâ auctoritate superjudicando introducerent exceptionem unam de sententia Conceptionis:

nis: & quòd ipsimet velint, quòd Deus suâ Omnipotentiâ in hanc doctrinam universalem, & Catholicam: *Omnes in Adam peccaverunt*, non potuerit introducere, vel non introduxerit de facto eamdemmet exceptionem. Si nullus est error, & falsitas in doctrina Sancti Thomæ, & hoc jam est determinatum à Summis Pontificibus, ac propositum ut Catholicum & universale, ab omnibus receptum, & in hanc Catholicam, ac universalem, sive pro convenientia propria, sive pro respectu alieno, vel propter decentiam, æquitatem, justitiam, congruentiam, vel quamlibet aliam causam introducunt ipsi exceptionis privilegium circa sententiam Conceptionis; quo fundamento, vel ratione negant Deo, quod ipsi de facto fecerunt? Habentne ipsi majorem potestatem in doctrinam Angelicam, quàm Deus in naturam humanam? Aut hoc privilegium, & exemptio repugnatne magis naturæ humanæ respectu Conceptionis, quàm doctrinæ Thomisticæ respectu sententiæ? Sententiæ exemptio est vera, exemptio Conceptionis falsa: ergò qui dant privilegium, & exemptionem sententiæ; quomodò judicant privilegium, & exceptionem Conceptionis esse falsam? Dant privilegium, & exemptionem prædicato, & pro viribus negant exceptionem istam subjecto. MARIA, dicunt, non fuit exempta à peccato originali in natura humana; & quòd MARIA fuerit exempta à peccato originali, excipitur ab ipsismet in doctrina Sancti Thomæ. Certè Nodus iste cœcus est.

NODUS DECIMUS-TERTIUS.

Licet doctrinam Sancti Thomæ non sequantur omnes universìm Provinciæ ac Religiones; nec eadem publicata fuerit omnibus temporibus, nec ab omnibus, & singulis in individuo recipiatur, colatur, ac doceatur; sed tantùm in Religione Prædicatorum, PP. Societatis JESU, & Carmelitarum Excalceatorum, cum aliquibus alijs, vel paucis, vel pluribus sæcularibus; *adhuc doctrina ista est dicenda universalis, & Catholica, atque ut talis habenda, & recipienda, &c.* Et qui hoc dicunt de doctrina Sancti Thomæ, licet videant sententiam de Immaculata Conceptione ab omnibus, & singulis, locis, temporibus, & Regionibus, communitatibus, Ecclesijs, & Universitatibus, viris, fœminis, atque pueris, exceptis tantummodò aliquibus Ordinis Prædicatorum Patribus, acclamatam, & receptam; non verentur dicere in suis libris prædictam sententiam nec esse universalem, sed particularem, lotorum, sutorum, mulierculcularum, atque plebeiorum, nec Catholicam, sed erroneam, impiam, & hæreticam. Si hæc est vera consequentia, & valet: *Aliqui cum Patribus Prædicatoribus sequuntur doctrinam Sancti Thomæ; ergò est Catholica, & universalis:* Quare hæc non est vera nec valet: *Omnes Christi fideles in communi, & in particulari sequuntur sententiam Imma-*

maculatæ Conceptionis, exceptis aliquibus ex Ordine Prædicatorum, ergò est Catholica, & universalis? Si sufficit ut doctrina Sancti Thomæ sit Catholica, ut ejus universalitas verificetur pro generibus singulorum; quare huic excellentiæ, prærogativæ, seu privilegio contradicitur, & impugnatur in sententia immunitatis, cùm ejus universalitas inveniatur distributa, & verificata pro singulis generum? In doctrina Sancti Thomæ addita diminuentia sunt semper latissimæ exaltationes: minor singularis fit major universalis: demere est augere, est evellere plantare. Et è conrra: pro Virginis immunitate, universales fiunt particulares; genera individua; & idem dicere est superponere lapides in ędificio, projicere arenam in fundamentum: puteus iste altus est, quia altitudinem ejus mensurantur non ascendendo sursum, sed descendendo deorsum.

NODUS DECIMUS-QUARTUS.

Doctrina Sancti Thomæ est Catholica; quia licet non in omnibus, & singulis temporibus præteritis, præsentibus, & futuris visa fuerit, & recepta; *tamen ab omnibus Ecclesiæ Patribus fuit cognita, & venerata adhuc quando non erat*; & sic proprijssimè est universalis, & Catholica. Etenim tempore Apostolorum fuit cognita, & venerata in Apostolis; tempore Sancti Augustini in Augustino, & sic de reliquis. Perpendat unusquisque intra se hoc elogium doctrinæ Sancti Thomæ: & nos ad extra conferamus illud cum sententia de Immaculata Conceptione. Communitèr dicitur ab oppugnatoribus piæ sententiæ Joanne de Montenigro, Joanne de Turrecremata, Anonymo-Bandello, &c. quòd sententia illa à Spiritu Sancto prolata: *Tota pulchra es, & macula non est in te*; sicut & illa: *Ave* MARIA *gratiâ plena, Dominus tecum*, indiffinitè posita non conveniat Virgini pro omni tempore suæ vitæ, sed tantùm pro illo tempore determinato Incarnationis. Et sentientes hoc esse contra Ecclesiam, & Sanctos Patres dicentes & affirmantes Virginem MARIAM ante suam Nativitatem fuisse sine macula, & gratiâ plenam, extendunt hoc usque ad tempus Sanctificationis: istud autem tempus ab ipsismet determinatur, & præfigitur, aliquibus dicentibus ad libitum, fuisse sanctificatam post duas horas à sua animatione: alij post brevem morulam; sed communitèr, & ferè sempèr tenent moderni, quòd post primum instans, & primam temporis partem, id est, in secundo instanti fuerit sine macula, & gratiâ plena. Sistamus in hac communi, & recepta opinione. Singulare equidem privilegium est doctrinæ Sancti Thomæ, quòd non solùm post sui existentiam, quando jam erat extra causas, & in rerum natura esset recepta, & venerata; verùm etiam quando erat in causa remotissima, in ipsa radice doctrinæ Evangelicæ, & in ipsamet possibilitate: ita ut verificetur, quòd pro omni tempore, præsen-

ſenti, præterito, & futuro, de facto, & de poſſibili ſemper fuerit Sancta, & veneratione digna; & privilegium de gratia, & immunitate Virginis prolatum de ipſa abſolutè, & indiffinitè non convenit ei pro tota ipſius vita, ſeu pro tempore ipſius exiſtentiæ, ſed tantùm pro parte vitæ. Doctrina Sancti Thomæ quando non erat, venerabatur, & erat recepta in Sancto Auguſtino, Ambroſio, Chryſoſtomo, & alijs antiquioribus Doctoribus, qui fuerunt à principio legis Evangelicæ: & puritas, & innocentia Beatæ Virginis, neque in ejus generatione à Parentibus, neque in ejus carnis Conceptione, immò neque in inſtanti animationis, & ejus perſonalis exiſtentiæ fuit digna veneratione? Doctrina Sancti Thomæ, quia Sancti Thomæ, adhuc quando non erat, quaſi eſſet immenſa, æterna, & infinita, venerabatur ubique, & ſemper: & Virginis Dei Matris puritatem nec per quatuordecim annos (quid enumeramus per annos) nec per unicum ſolùm inſtans volunt extendere, & ampliare. Omnes Catholici cum Eccleſia fatentur Virginem eſſe Sanctam & puram in primo & ſecundo inſtanti: ipſi ſoli perveniunt uſque ad ſecundum; & inde per quadringentos annos noluerunt privilegium iſtud extendere ad primum inſtans. Sancti Thomæ gratiæ ac privilegia menſurantur per tempora; & Beatæ Virginis, nec per dimidium temporis, nec per momenta. Illi dantur ante eſſe, & huic nec in eſſe gratiæ conceduntur. Sanctus Thomas venerandus & veneratus quando nondum erat, & Mater Dei nec veranda eſt quando fuit.

NODUS DECIMUS-QUINTUS.

Affirmant, quòd, quandocumque contingit alicui ſtudendo *reperire locum apud Sanctos Patres, qui videatur eſſe contrarius doctrinæ Sancti Thomæ, omninò ſecurus erit, qui ſententiæ Sancti Thomæ accederet.* Hoc determinarunt Patres Salmanticenſes pro doctrina Sancti Thomæ; & ipſi in voto ſuo dicunt, quòd jurent defendere doctrinam Sancti Thomæ, exceptâ opinione de Conceptione. Et interrogo: hæc ſententia de Immaculata Conceptione videturne eſſe contraria doctrinæ S. Thomæ, vel non? Si non: ad quid excipiunt ipſam, & communitèr defendunt Sanctum Thomam ſuſtinuiſſe opinionem de Sanctificatione? Si videtur eſſe contra doctrinam Sancti Thomæ, quâ ſecuritate, & auctoritate permiſerunt relinquere doctrinam Sancti Thomæ? Et hîc annecte illud ſuperiùs tactum, quòd in ſententia Sancti Thomæ invenerint exceptionem pro ſententia Immaculatæ Conceptionis; & quod concedunt ſententiæ, nolunt profiteri de Virginis Conceptione: quia videtur eſſe contra doctrinam Angelici Doctoris. Sed jam ad punctum: Omnes Sancti quando extant in eadem ſententia cum Sancto Thoma, ſunt recipiendi; & ſi in aliqua ſententia videantur eſſe

illi contrarij, sunt relinquendi omnes Sancti, & sequendus Sanctus Thomas: si ergò doctrina Sancti Thomæ gaudeat hoc privilegio non inter Doctores peccatores, sed inter Doctores Sanctos: quomodò huic ipsi contradicitur & negatur de sententia immunitatis Virginis MARIÆ? Pro doctrina Sancti Thomæ est privilegium & indultum, ut relinquatur doctrina Sanctorum, & pro sententia pertinente ad honorem, gloriam, & immunitatem Virginis MARIÆ clamant, & vociferantur quòd non sit recedendum à vestigijs Sanctorum, immò recedere nefas sit: & hoc nónne est expresè condemnare in sententia id ipsum quod defendunt in doctrina, & concedere doctrinæ id, quod negant de sententia? Pro qualibet opinione Sancti Thomæ, quæcumque ista sit, possumus securè relinquere sententiam omnium Sanctorum Patrum, & pro puritate sacratissimæ Dei Matris non foret nobis licitum relinquere unam opinionem contentam in doctrina Sancti Thomæ? Ut solvant Nodum istum, debent recurrere ad alium, scilicet, quòd hæc conclusio: *Virgo contraxit peccatum originale*, sit communis Sanctorum Patrum, & Sancti Thomę. Ecce implicantur alio majori Nodo: quia si ipsi in conclusione communi Sanctorum Patrum cum D. Thoma invenerunt exceptionem; quare Franciscani non potuerunt eamdem constituere exceptionem in conclusione, quæ nec est Sanctorum Patrum, nec Sancti Thomæ?

NODUS DECIMUS-SEXTUS.

Ex omnibus verbis suprà positis à Salmanticensibus præcipuè notanda sunt illa: *Quòd doctrina Sancti Thomæ est communis omnibus Sanctis: quia ipse est os omnium, quo omnes loquuntur, sive qui præcesserunt, sive qui futuri sunt*: ita ut Sanctus Thomas sit os omnium Sanctorum ac Doctorum, velut Sanctus Petrus caput totius Ecclesiæ. Locutus est Sanctus Augustinus, & locutus est per os Sancti Thomæ: locutus est Sanctus Ambrosius, & per os Sancti Thomæ, &c. Et quia S. Thomas fuit os omnium Sanctorum, inde sequitur, quòd ipse in nullo contradixerit, nec contradicere potuerit veris Sanctorum doctrinis. Si hoc est cum sufficienti fundamento, & veritate dictum, non judico: nam mihi solùm competit argumentari ad hominem. Si Sanctus Thomas, quia fuit os Sanctorum, non potuit umquam ab eorum veris sententijs deviare, aut declinare: unde Beata Virgo, quæ fuit vera, ac realis Mater Dei, & per novem menses non fictum, nec phantasticum os Verbi æterni, potuit discedere, vel declinare ab ejus vera gratia? Dices: quòd hoc verum sit pro illo tempore, quo fuit os, & Mater Dei. Ecce, redîmus cum hac responsione ad Nodum supra-positum: si Sanctus Thomas fuit os omnium Sanctorum, non solùm illorum, qui post ipsum fuerunt, sed etiam eorum, qui ipsum

ipſum præceſſerunt : unde nec ipſe potuit errare, quia Auguſtinus erat in ipſo, nec errare Auguſtinus, quia loquebatur per futurum os Sancti Thomæ : privilegium hoc, quod habuit Sanctus Thomas ante mille annos ſuæ exiſtentiæ extra cauſas, non potuit habere Virgo MARIA ante quatuordecim annos à ſua Maternitate actuali? Dicunt, omninò potuit habere, ſed non habuit;& Sanctus Thomas non potuit habere, & habuit. Componite Nodum iſtum, quia Sanctus Thomas non potuit eſſe os Auguſtini. Vel dico ſic : quia Sanctus Thomas futurus erat os Sancti Auguſtini, Ambroſij, Chryſoſtomi, &c. non permiſit Deus, quòd Ambroſius & Auguſtinus diſcederent à veritate : & Beata Virgo, quæ prædeſtinata & creata fuit,ut eſſet Mater, & os Verbi æterni, os de oſſibus ejus, & caro de carne ejus, non potuit præſervari à caſu, & macula. Potuitne plùs futuritio Sancti Thomæ præſtare Auguſtino & Ambroſio : quàm Chriſtus Deus, & homo venturus præſtare Matri ſuæ ? Si valet pro ore Doctoris Eccleſiæ illud : *Aperi os tuum, & implebo illud*; valeat pro eſſe Matris Dei illud etiam : *Et os non comminuetis ex eo.*

NODUS DECIMUS-SEPTIMUS.

Fuit Sanctus Thomas lilium Dei manibus elaboratum, tantâ omni præditus pulchritudine, ut nec Salomon in omni ſua gloria ad Angelici Doctoris pulchritudinem pervenerit : & ſi antecelluit Salomonem, etiam reliquos Doctores in ſapientia antecellat neceſſe eſt. Unde ſi res abſque zelo, & livore conſideretur, *Sanctus Thomas ſine alicujus injuria fuit inter alios Doctores ſicut lilium inter ſpinas*; ſeu clariùs, aut veriùs loquendo, *Tantùm diſtat Sanctus Thomas ab alijs Doctoribus, quantùm lilium à ſpinis.* Et iterùm Sanctus Thomas omnes alios Eccleſiæ Doctores *præcedit, quantùm pretioſiſſimum aurum metallum, argentum, æs, ferrum, plumbum ſuperat.* Hęc ſunt verba formalia Patris Galvan : in quibus duo ſunt perpendenda. Primum illud : Sanctus Thomas fuit pulchrum lilium Dei manibus elaboratum. Tria igitur habemus lilia purè creata, & Dei manibus elaborata. Primum fuit Adam (à quo Eva) Dei manibus conditum pulchritudine juſtitiæ originalis. Secundum Virgo MARIA in utero Annæ, ut lilium elaboratum ab eiſdem Dei manibus, ut omnes fatentur Sancti, atque Doctores, propter illud Scripturæ teſtimonium : *Sicut lilium inter ſpinas, ſic amica mea inter filias.* De quo lilio ſolùm dubium eſt, an in primo inſtanti ſuæ creationis, ſeu formationis fuerit præditum pulchritudine originalis juſtitiæ,nec ne. Tertium lilium eſt S. Thomas Dei manibus elaboratum, & *omni* præditum pulchritudine; & hoc probatur, quia ſic dicitur à Patre Galvan. Inter iſta tria lilia ultimum (ſcilicet, Sanctus Thomas) elaboratum fuit Dei manibus, & omni præditum pulchritudine. Nota univerſa-

versalem : *omni* præditum pulchritudine. Ascendamus ergò ad alterum lilium excellentius, sine ulla comparatione, videlicet, ad Virginem Dei Matrem MARIAM : Et licet lilium hoc fuerit Dei manibus elaboratum, nec fuit præditum pulchritudine, sed deformitate, nec *omni*, quia defuit illi justitia originalis; & hoc dicunt ipsimet affirmantes, Sanctum Thomam fuisse lilium Dei manibus elaboratum, & omni præditum pulchritudine. Sed perveniamus ad tertium, scilicet, Adam; & hic sine ulla controversia, aut quæstione solùm, quia dicitur in Scriptura, fuisse Dei manibus elaboratum, tenetur, & creditur fuisse omni præditum pulchritudine. Defensores ergò partis contrariæ de primo Adam fatentur fuisse lilium omni preditum pulchritudine, sine ulla controversia, vel quæstione inter homines. De ultimo Sancto Thoma id ipsum affirmant, & attestantur inter omnes Doctores : & solùm vocant in dubium, immò negant, & impugnant de secundo lilio Virgine Dei Matre, fuisse lilium Dei manibus elaboratum omni præditum pulchritudine inter filias Adæ. Quod concedunt de Adamo, & Sancto Thoma, negant de Dei Matre. Si Nodus iste habeat difficilem exitum in Cortice, ex sequenti ampliùs constabit :

NODUS DECIMUS-OCTAVUS.

Dicit Pater Galvan expressis, & claris verbis : quòd, sicut Sanctus Thomas fuit lilium Dei manibus elaboratum, & omni præditum pulchritudine, *Sic omnes alij Ecclesiæ Doctores respectu illius fuerunt, & sunt spinæ : & quòd tantùm distant ab illo, quantùm spina à lilio*; & quantùm aurum, *excedit plumbum, & ferrum*, tantùm Angelicus Doctor excedit reliquos Ecclesiæ Patres, & hoc ita tenendum erit, si res inspiciatur absque aliquâ invidiâ, zelo, & livore. Hæc dicit Galvan, & quamvis proverbio hispanico dixerit hoc Galvan, debemus tamen illud credere, & assentire, nisi de invidia, zelo, & livore voluerimus esse rei. Credamus ergò, & confiteamur, quòd omnes Sancti Doctores, Augustinus, Ambrosius, Gregorius, & omnes alij sint spinæ, ferrum, stannum, plumbum, & æs, & ad summum argentum respectu Sancti Thomæ. Et B. Virgo MARIA quando fuit Dei manibus elaborata, exijtne ab illis sicut lilium, & pretiosissimum aurum, omni pulchritudine præditum, vel solùm sicut spina, & ferrum sine pulchritudine, cum macula, scoria, culpa, & deformitate? Non primum, quia hoc ipsi negant, contradicunt, & impugnant, sicut concedunt atque defendunt secundum, quia manus Dei non elaboravit suam Matrem sicut Sanctum Thomam : & manus Dei, quæ fuerunt puræ, & nitidæ in formatione Adami, & Thomæ, in MARIA formatione fueruntne nitidæ, & puræ? *Si, pero como manos de herrero que solo labraron hierro*, omnes Doctores Sancti sunt spinæ, & ferrum si comparantur cum Sancto Thoma,

ma, *quare illos omnes, eorum pace dixerim.* nota universalem, *omnes*, & omnes filiæ Adæ non sunt spinæ, & ferrum, si comparentur cum Virgine MARIA: quia sicut illæ, sic ipsa in sua formatione spina fuit, *y tubo hierro*, dum tamen Sanctus Thomas in hac formatione fuit lilium, & pretiosissimum aurum. Sanctus Thomas in sua formatione inter Sanctos, & Sanctissimos non fuit, sicut ipsi, spinæ & ferrum; sed lilium pulchrum, & aurum mundissimum: & Beata Dei Mater inter peccatores in sua formatione non fuit lilium pulchrum, sed spina; non aurum, sed ferrum; non Sanctissima, sed nec Sancta; deformis peccato, culpâ, & maculâ. Et iste non est Nodus? Denique, quòd Sanctus Thomas fuerit lilium Dei manibus fabricatum, & omni pulchritudine exornatum, & aurum pretiosissimum inter Sanctissimos Ecclesiæ Doctores fortè ipso majores, & aurum pretiosissimum inter sordes viles, quamvis hoc dixerit quidam Galvan, debemus hoc concedere sine ulla invidia, zelo, & livore: & dum tota Ecclesia, Sancti, Doctores, atque Fideles omnes dicunt inter ipsos Virginem MARIAM fuisse in sua formatione lilium Dei manibus fabricatum, omni pulchritudine decôrum, & aurum nitidissimum, nolunt hoc audire absque zelo, livore, invidia, contentione, controversia, detestatione, & abjuratione. Qui Nodum istum, vel Nodos intellexerit, tentet solutionem ipsorum, quia ego non audeo ipsos tangere; quo enim magis tango, magis intrico.

NODUS DECIMUS-NONUS.

Non est inferior præcedentibus iste, qui sequitur: Sanctus Thomas fuit stupor in toto orbe, *in quo infusum est, quidquid naturaliter est capax humanum genus* Hoc dixit R. Pater Ludovicus Bivaldus, & in hoc elogio circumvolvitur etiam cardo totius nostræ controversiæ. Quidquid naturaliter potuit infundi humano generi, totum infusum fuit Sancto Thomæ. Discurrendo igitur ab Adam usque ad ultimum hominem, quidquid omnibus & singulis infusum fuit, vel infundi potuit, totum infusum fuit in Sanctum Thomam. Pro Beata Virgine MARIA Dei Matre, Angelorum & hominum Regina, de toto complexo nec apicem reperiemus: nam quidquid quærere poteramus, jam est infusum in Sanctum Thomam. Fuitne illi infusa justitia originalis, cujus capax fuit genus humanum, & de facto infuit in Adam & Evâ? Credo quòd non, nisi aliter Ludovicus Bivaldus credat; igitur jam universalissima ejus propositio illam patitur exceptionem. Quare igitur istam negant in altera propositione: *Omnes in Adam peccaverunt*, & pro Dei Matre illam habere non potest? Sed transeat hoc. Fuit Adamo & Evæ infusa naturaliter justitia originalis? Fuit. Potuitne infundi alteri homini in humano genere? Potuit. Quare ergò non fuit infusa Dei Matri? Quia, quod non fuit

infusum Sancto Thomæ, non erat congruum, aut decens ut priùs infunderetur alteri. Hoc enim elogium, quidquid naturaliter infusum est humano generi, seu est capax humanum genus, &c. servabatur unico Thomæ; & sic quod ipse non habuit, non fuit decens quòd alter haberet. Si hoc modo vellent solvere Nodum istum, certè plus quàm temeritas quædam foret. Et sic loquendo intra terminos Catholicos, & juxta nostras paritates, & reconventiones ad hominem: si Beato Thomæ fuit infusum, cujuscumque naturaliter est capax humanum genus; & capax fuit hujus humanum genus in Adam, & capax est etiam hodiè justitiæ originalis & gratiæ in primo instanti animationis; concedamus igitur Matri Dei, si non de justitia, saltem de gratia, quod sine justitia, gratia, immò & fundamento dicitur de Doctore Ecclesiæ. De Sancto Thoma dicunt ipsi, quòd non fuerit, & de Virgine MARIA dicimus nos quòd sit, quia fuit; licet non dicant ipsi, quòd fuerit, ut sic componant dictum, & factum.

NODUS VIGESIMUS.

Doctissimus fuit Pater Bivaldus, ut ejus opus eruditum, Regale nuncupatum, & alia quam-plura opuscula demonstrant. Hoc supposito interrogo: hoc quod dicit doctissimus Pater pro suo Angelico Doctore, *Quòd ipsi, scilicet, infusum est, quidquid humano generi fuit infusum*, vel est impossibile, vel possibile? Si impossibile, quomodò de Sancto Thoma dicunt, affirmant, & proponunt, ut credantur quæ ex natura sua impossibilia sunt, & eodem tempore negant de Dei Matre, impugnant, & nolunt credere quod ipsimet fatentur fuisse possibile? Si verò fuit possibile (ut fuit) restat inquirere, an fuerit verum, quòd de facto illi fuerit infusum, quidquid infusum est humano generi, an verò falsum? Si fuit verum, certè res erit mirabilis videre quòd negent Dei Matri id, quod fatentur de facto Angelico Doctori fuisse concessum, & anteponant Thomam Dei Genitrici, & non in una vel altera excellentia, sed in hac universali, quòd S. Thomas habuerit de facto sibi infusum, quidquid humano generi fuit infusum, vel infundi potest, & Beatissimæ Virgini MARIÆ non. Si autem propositio non est vera sed falsa (quia Sanctus Thomas non habuit de facto, quidquid infusum est, vel erit humano generi) quare impugnant, quòd propositionem suam possibilem falsam, fecerit Deus veram in illo summo, & unico individuo generis humani, & primo inter puras creaturas, Virgine MARIA? Si in aliquo individuo, & non in D. Thoma hæc possibilitas reducenda esset ad actum, in quo meliùs, aptiùs, & congruentiùs, quàm in Dei Matre? Respondent, & est unica ipsorum solutio, quòd non omnia possibilia reduxerit Deus ad actum in Matre sua. Nam fuit possibile, ut ipsam faceret Beatam per-

permanenter ab instanti suę Conceptionis, & tamen non fecit: fuit possibile, ut nasceretur de Virgine, & tamen non fecit: fuit possibile ut non moreretur, & tamen mortua est: sic similiter fuit possibile, ut conciperetur in justitia originali; sed noluit, & non fecit. Solutio ista nostro Nodo, & argumento ad hominem non officit, nec est ad rem. De Sancto enim Thoma dicitur (sive sit possibile, sive non, sive verum, sive falsum) ista est major jam concessa; *in quo infusum est quidquid naturaliter est capax humanum genus; idcircò qui eum impugnant, semper sunt de veritate suspecti.* Atqui Adamo & Evæ in genere humano fuit infusa justitia originalis, ergò & hæc fuit infusa Angelico Doctori. Istius Nodi quærimus solutionem in Cortice, præcipuè addendo illam causalem: *Ideò qui eum impugnant, semper sunt de veritate suspecti,* quia ex solutione resultabit alius Nodus in Virga. Nam sive excellentia ista sit vera, vel falsa, dicitur & affirmatur de S. Thoma; & hæc eadem numero negatur & contradicitur in B. Virgine. Unde deducitur, quòd in genere humano quoad dona infusa nobilius individuum fuerit S. Thomas de possibili, quàm Dei Mater Maria de facto; & qui hoc dicunt & concedunt, non sunt de veritate suspecti.

Nodus vigesimus-primus.

Admittamus solutionem illam: Non omnia possibilia concessit Deus Matri suæ; & sic, licet potuerit illi dare justitiam originalem, noluit hoc facere: & hæc est ratio, quare Maria non habuerit de facto *quidquid humano generi fuit infusum*; optimè. Sed interrogo: Fuitne possibile, ut haberet Sanctus Thomas, *quidquid humano generi fuit infusum.* Ita fuit possibile, quia de facto illud affirmant. Sed hoc fuit loqui sicut in alijs sine fundamento; quia in rei veritate non habuit Sanctus Thomas, quidquid humano generi fuit infusum; & quare non habuit, si fuit possibile? Quia Deus noluit hoc illi concedere, & non est alia ratio à priori, quia si Deus voluisset, sic factum fuisset. Ergò eâdem mensurâ mensurantur voluntatem Dei respectu suæ Matris, quâ mensurantur Sanctum Thomam? Maria non habuit, quia Deus noluit. Thomas non habuit, quia Deus noluit: igitur æquales. Immò plus concedunt Angelico Doctori; quia de isto jam dicitur, licet non habuerit, & de Matre Dei nec dicunt, nec volunt audire quod dicatur. Hæc, & alia quam-plura poterant innodari ex verbis propositis, sed sufficiat pro nunc subministrasse funes: & vide circa verba ista alium Nodum infrà ex responsione P. Dodi.

Nodus vigesimus-secundus.

Non minoris considerationis est ille resultans ex auctoritate Patris Raynardi: *Doctrina,* inquit, *Sancti Thomæ est Sancta, vera, fructuosa, & probata, quam nullus impugnare potest nisi Spiritui Sancto, & veritati resistat.* Et huic adjunge dictum Patris Arriaga: Sum-

mus Pontifex *maledicit omnes, & singulos in individuo, qui impugnant doctrinam Sancti Thomæ.* Doctrina Sancti Thomæ est Sancta, & probata; & hæc duo privilegia usque modò non est adepta sententia de Immaculata puritate Beatæ Virginis MARIÆ. Et ubi invenîtur hoc privilegium, quòd doctrina Sancti Thomæ fuerit Sancta, & probata? quia hoc dixit Pater Raynardus. Et in doctrina Sancti Thomæ hoc sufficit pro vero & authentico privilegio? Sufficiat. Sed quomodò licet millies à Summis Pontificibus, & in quatuor Officijs de Conceptione approbatis à Sede Apostolica, vocetur Sancta Conceptio, pura, & Immaculata, contradicitur privilegio huic & impugnatur, dicentibus alijs non esse Sanctam, puram, nec approbatam, cùm tamen ostendamus eis hoc privilegium in Sacra Scriptura? Sed de hoc satis dictum est, pergamus ad aliud: Doctrinam S. Thomæ *nullus impugnare potest, nisi Spiritui Sancto resistat.* Et quid ampliùs dici potest de Sacra Scriptura ab eodem Spiritu Sancto prolata? Impugnare doctrinam Sancti Thomæ est resistere veritati, & peccare contra Spiritum Sanctum; quia nullus, quicumque ille sit, impugnare potest doctrinam Sancti Thomæ sub pœna maledictionis Pontificię. Et Virginis puritati contradicere, eamq; impugnare ipsi possunt absque præjudicio veritatis, Spiritûs Sancti contradictione, & pœnâ Pontificiæ maledictionis. Nota verba, quia non tantùm ipsa actualis impugnatio, sed & possibilitas ipsa impugnandi est Spiritui Sancto, & veritati resistere. Et ubi est hoc privilegium? In possibilitate, quia possibile fuit quòd Innocentius, vel Clemens Papa dicerent: *Hujus Doctoris sapientia præ cæteris, exceptâ canonicâ, &c.* Sed privilegium, quod non habuerunt ab Innocentio, aut Clemente, expedivit quidam Clementissimus scriptor incognitus, & Innocentissimi illud recipiunt ut nullus impugnare possit doctrinam Sancti Thomæ, nisi Spiritui Sancto resistat.

NODUS VIGESIMUS-TERTIUS.

Si non majoris, saltem sunt æqualis universalitatis istę duæ propositiones, una promulgata ab Apostolo: *Omnes in Adam peccaverunt*, & altera prolata ab Auctoribus istis Ordinis Prædicatorum: *Maledictus qui impugnat doctrinam Sancti Thomæ*, vel: *Nullus potest impugnare doctrinam Sancti Thomæ.* De prima dicit & docet Pater Arriaga, quòd possit admittere exceptionem, non autem ista secunda impugnantium doctrinam Sancti Thomæ, quasi in mundo esset etiam aliud peccatum originale, scilicet, impugnare doctrinam S. Thomæ, à quo nullus foret excipiendus. Illa, *omnes in Adam peccaverunt*, aliquam admittit exceptionem, licet sit Canonica, à Spiritu Sancto per Apostolum promulgata; hæc autem, *Maledictus est, quisquis contradicit doctrinæ Sancti Thomæ*, nullam omninò; quia individuatur in singularibus:

laribus : *uno, por uno*, licet non ſit in Scriptura, neque à Spiritu Sancto prolata : nam pro Scriptura Sacra, Apoſtolo Paulo, & Spiritu Sancto æquivalet in iſta, quòd fuerit pro doctrina Sancti Thomæ fulminata; & cauſa finalis doctrina Sancti Thomæ æquiparatur cauſæ efficienti Spiritui Sancto. Nota, quanta abſurda excitaverit Anonymus ille incognitus cum ſua auctoritate ficta ſub nomine Innocentij Papæ. Sed concedamus omnia ſuprà dicta ab iſtis Auctoribus, ut inde conficiamus Nodum. De prima Apoſtoli univerſali reductum eſt ad controverſiam, an habuerit aliquam exceptionem, ipſi negant habuiſſe exceptionem, quam tota Eccleſia admittit. De ſecunda quæritur nunc, an patiatur aliquam exceptionem nec ne? Pater Arriaga dicit quòd nullam admittat; neque hoc poteſt reduci ad controverſiam. Igitur propoſitiones univerſales pro doctrina Sancti Thomæ ſunt in altiori gradu, quàm prolatæ in Sacra Scriptura, quarum ferè nulla eſt, quæ aliquam non admittat exemptionem. Sed non ſit in altiori gradu, ſed tantùm in æquali; quia de utraque dicitur nullam habere exemptionem. O Sacratiſſima Virgo Maria, ab utraque etiam parte fores clauſę ſunt pro exemptione tua, atque defenſione! Sententia Pauli eſt contra exemptionem, doctrina Thomæ contra defenſores, & ubique gladius quærens impetere, atque tranſfodere te. Paulus cum enſe, Thomas cum verſatili romphæa ignea factus Paradiſi Cherubim. Sed mitior ſine comparatione illa Pauli : non enim eſt maledictus, aut peccat contra Spiritum Sanctum, qui in ſua univerſali conſtituit exceptionem ; & eſt maledictus maledictione Pontificiâ, qui contra doctrinam Sancti Thomæ, te ipſam defendere conatur, ac ſine redemptione peccat contra Spiritum Sanctum. Et iſte non eſt Nodus?

Nodus vigesimus-quartus.

Tam in principali auctoritate ficta ſub nomine Innocentij Papæ, quàm in alijs ab illa deductis, & ſuprà relatis, totus conatus ſcribentium eſt perſuadêre Conceptum mentis, ſeu doctrinam Sancti Thomæ fuiſſe, & eſſe unicam, ſingularem, ac exemptam ab omnibus aliorum Sanctorum doctrinis. Et ſi quærimus ab ipſis, an hæc ſingularis exemptio conſiſtat in hoc, quòd plùs ſcripſerit quàm alij, aut minoris temporis ſpatio, quòd clariùs, breviùs, aut reſolutiùs, &c. dicunt, quòd non, quia iſtæ ſunt differentiæ accidentales penès magis, & minùs, quæ non variant ſpeciem; ſed ejus ſingularitatem conſiſtere in eſſentiali diverſitate, ſcilicet, quia aliæ doctrinæ habuerunt aliqua emendatione, & correctione digna, *Quæ licet eorum ætate veræ, & amplectendæ viderentur, poſteà tamen parùm tutæ viſæ ſunt. Nam citiùs aut ſeriùs omnes aliquam falſitatis notam ſubierunt, aut non omnia pertractarunt, &c.* Alia plura hujuſmodi habet Pater Xantes Mariales. Sed

Sancti Thomæ doctrina fuit totaliter pura, & Sancta, vera, tuta;in eâ nulla falsitatis nota, error, aut defectus, & nihil correctione dignum invenitur. Optimè, & super abundantibus verbis exempta est doctrina S. Thomæ ab illo originali peccato, vel defectu omnium aliarum doctrinarum. Sed Conceptus ventris Virginis MARIÆ fuitne hoc modo singulariter exemptus inter alios Conceptus, verbi gratia, Sancti Joannis Baptistæ, Hieremiæ,&c? Dicunt esse singularem, at non propter immunitatem à peccato originali (nam illud contraxit sicut & alij) sed quia citiùs, abundantiùs, copiosiùs, aut celeriùs fuit ab illo peccato sanctificata, & purgata in utero. Et en indissolubilis Nodus. Illa, quæ non faciunt conceptum mentis Sancti Thomæ singularem inter conceptus mentis aliorum Sanctorum; quomodò faciunt singularem Conceptum ventris MARIÆ inter alias conceptiones? Conceptus mentis Sancti Thomæ non est singularis,quia citiùs alijs scripsit, non quia clariùs, non quia resolutiùs, aut breviùs; quia ista minima, & parvi momenti differentia esset, & nullius æstimationis pro singulari gloria Angelici Doctoris; sed ideò fuit singularis, quia nullum habuit defectum, nullum nævum, aut maculam, nullumque errorem sicut aliæ doctrinæ, sed tota integra fuit ac pura: ergò Conceptus Sacratissimæ Dei Matris non est tam singularis, quàm doctrina S. Thomæ. Immò ex illis, quæ in doctrina Angelici Doctoris ab ipsis despiciuntur ac parvipenduntur quasi fragmenta, micæ, & paleæ excussæ, volunt fabricare coronam puritatis Dei Matri: ut in hoc, quod est nullum habuisse defectum, nullum nævum aut maculam,sola doctrina Sancti Thomæ singularis dicatur, & sit. Si iste alicui non videatur esse Nodus, pergamus ad alium.

NODUS VIGESIMUS-QUINTUS.

Dedit Deus Angelico Doctori omnia illa talenta, quæ largîtus fuerat Augustino, Ambrosio, singulis, & omnibus alijs Ecclesiæ Doctoribus in particulari, & in communi: & insuper addidit illi alia quinque talenta numquam alteri concessa; & ut tot tantamque talentorum summam reciperet, *novam illi Deus capacitatem contulit*, quasi diceret hispanicè: *No solo ledio tanta suma de dinero, si tambien la bolsa, ò erario donde lo guardase seguro.* O gloriosus Conceptus mentis Quinti Doctoris Ecclesiæ, cui Deus simul dedit omnia talenta alijs Sanctis Doctoribus concessa,& addidit alia numquam alteri largîta. Atque, ut non surgeret aliqua objectio petens: ubi recepit Angelicus Doctor tantam talentorum affluentiam? curarunt, ut Deus provideret etiam illi aliam maximam capacitatem. His sic stabilîtis circa doctrinam, videamus, quid dicant de Conceptu ventris, & puritate Virginis Matris. Tribuitne Deus illi omnia talenta concessa omnibus hominibus? Non; quia caruit justitiâ

tiâ originali, largitâ Adamo & Evæ. Deditne illi alia quinque talenta superaddita? Unum talentum recipimus, quando baptizamur, duo talenta receperunt sanctificati in utero, quinque qui ab originali præservantur. Sed ista quinque talenta ab aliquibus MARIÆ non conceduntur, immò neque momentum statêræ, id est, primum momentum; sed relinquamus Allegorica. Quia antiqui Doctores non omnia ęquè pertractarunt, & cum sibi creditis talentis non rectè negotiati sunt; ideò dedit Deus Angelico Doctori alia quinque talenta, ut omnia æquè pertractaret, & scriberet sine errore & defectu ullo, à quibus nullus alius fuit liber. Et interrogo: Primi parentes nostri pertractaruntne æquè sibi tradita talenta? Cui ergò dedit Deus quinque talenta, ut errorem & defectum illorum æquè & rectè pertractaret? Respondent: Christo Domino; sed hoc est extra quæstionem, quia loquimur de puris creaturis. Admittamus tamen solutionem. Iste fuit primus Adam de cęlo cælestis; ubi est Eva? Si autem dixerint, quòd nulli puræ creaturæ hoc concesserit, en indissolubilis Nodus: nam Deus, qui dedit talentum, & capacitatem puræ creaturæ quinto Doctori Ecclesiæ, ut repararet doctrinam læsam; nec Matri suæ, nec alteri puræ creaturæ voluit concedere talentum, nec capacitatem, ut repararet naturam lapsam. Et solvant, quomodò potuerint, Nodum.

NODUS VIGESIMUS-SEXTUS.

Omnis conceptus mentis, doctrina & scripta Sancti Thomæ secundùm se, & singulariter spectata *bona sunt, & admiratione digna*; sed universaliter & in communi accepta non solùm sunt bona, *sed valdè bona, laude, & veneratione dignissima.* Et Conceptus ventris Sacratissimæ Virginis singulariter acceptus, fuitne bonus, & admiratione dignus? Respondent sic: Conceptus activus, quo concepit Christum, bonus fuit; sed passivus, quo ipsa extitit concepta in utero Annæ, non fuit bonus, sed malus, nec dignus laude & veneratione, &c. Ergò particularis conceptus Sancti Thomæ excessit Conceptum Dei Matris. Et universaliter Conceptus MARIÆ abstrahendo à conceptu mentis & ventris, activo & passivo, fuitne valdè bonus, laude, & veneratione dignissimus? Dicunt quòd non: & sic conceptus Sancti Thomæ universaliter & particulariter superavit in bonitate, dignitate, & veneratione Conceptum Virginis MARIÆ. Et iste non est Nodus? Sic etiam poteris discurrere per alia. In conceptu Sancti Thomæ nihil fuit malum, immò neque indifferens; & Conceptus Virginis fuit positivè malus, quia nec permittunt fuisse indifferentem. Et iste estne facilis Nodus? In illis omnibus operibus, quæ posteritati reliquit Sanctus Thomas, neque ipse erravit, neque errare fecit, nec fefellit, nec falsus est, immò ex impugnatione sedula invidorum

dorum

dorum clariora, & illustriora evaserunt, quia nihil falsum, aut minùs Divinum in eis repertum est. Sed quid dicunt de posteritate à Joachimo & Anna relictâ? Quòd ipsi erraverint in generatione sua, & errare fecerint prolem. Sed stringendo magis Nodum: Si Maria habuit peccatum originale, & ejus Conceptio fuit cum communi errore, & defectu, ipsa in se erravit, & errare fecit nos, & totam Catholicam Ecclesiam celebrantem suam Conceptionem. Et interim dum in S. Thomæ doctrina nec aliquid minùs Divinum invenîtur, quia omnia sunt magis Divina; posset dicere aliquis Hæreticus, ut de facto dixit, quòd in Conceptione Virginis esset aliquid magis diabolicum, quàm quod sonaret Divinum. Estne Nodus iste facilis? Item, quia Sanctus Thomas idem semper mansit, *neque in minimis est ab ejus doctrina recedendum, ne posteà in maximis recedamus.* In hac propositione: Virgo Maria habuit peccatum, potest esse aliquid minimum, aliquid magnum, & aliquid maximum? Minimum est peccatum veniale, magnum peccatum originale, & maximum peccatum mortale: & qui auferunt minima in doctrina Sancti Thomæ, quomodò constituunt magnum originale in Maria? Et si voluerint dicere, quòd minimum sit originale, & non veniale, non ideò manet Nodus solutus.

Nodus vigesimus-septimus.

Omnes Doctores, qui scripserunt ante Sanctum Thomam (ut Magister sententiarum, Albertus Magnus, & Alexander de Ales, &c) licet habuerint sententias oppositas Angelico Doctori, non sunt suspecti de veritate, Fide, vel hæresi; quia Summus Pontifex Innocentius in sua sententia sæpè repetita, non loquitur cum antecedentibus, sed tantùm cum subsequentibus. Hoc dixit Galvan contra Alphonsum de Castro; sed Antonius Waitte (ut vidimus in ultima auctoritate Corticis) aliter sensit, dicens: *Qualis est, aut fuit semper de veritate suspectus.* Cùm ergò iste declaret comprehensos præteritos, & futuros, & alter solùm futuros, nescio qualiter sint conciliandi Sanctus Anselmus, etiam Petrus Comestor, Petrus Abeillardus, & Petrus Cantor, qui ediderunt tractatus speciales pro Immaculata Virginis Conceptione (de quibus jam paramus editionem) Cùm ergò omnes isti scripserint, antequàm Sancti Thomæ doctrina nata esset in mundo, & illorum sententiam posteà secutus fuerit Scotus, Mayronius, Aureolus, & alij, eruntne isti in hac parte de veritate, Fide, & hæresi suspecti vel non? Si non; quomodò dicunt sententiam piam esse falsam, contra Fidem, & de hæresi suspectam? Si sunt; ergò sententia illa Innocentij omnes comprehendit præteritos & futuros, & sic consequenter omnes Sancti, qui aliquam habuerunt sententiam contra doctrinam S. Thomæ,

mæ, sunt de veritate, Fide, & hæresi suspecti. Item ista conclusio: *Virgo* Maria *fuit in peccato originali concepta*, fuit primò dicta, inventa, & promulgata à Sancto Thoma, vel ante ipsum ab aliquo alio àntiquiore? Si fuit inventa à Sancto Thoma; quomodò pro illa citant Sanctum Bernardum, Augustinum, & omnes alios Ecclesiæ Patres? Et quomodò affirmant, quòd Sanctus Thomas nullam novam opinionem introduxerit in Ecclesiam? Si autem opinio illa de Sanctificatione non fuit ab illo inventa, sed ipsam invênit in primitivis Doctoribus; ergò qui ipsam impugnant, non contradicunt doctrinæ Sancti Thomæ, sed illi antiquorum, à quibus Angelicus Doctor illam extraxit. Conentur solvere dilemmata ista quomodò voluerint, nam semper materia magis innodabitur.

Nodus vigesimus-octavus.

Dicunt, quòd doctrina illa antiquorum Doctorum *quæ falsitatem, vel falsitatis suspicionem continet, citò oblivioni traditur*; sed cùm in doctrina Sancti Thomæ nihil sit falsum, aut de falsitate suspectum, numquam oblivioni tradetur. Secundùm hanc regulam nulla sententia Sanctorum Patrum, neque Scoti, & discipulorum ejus est falsa, aut de falsitate suspecta, quia non est tradita oblivioni. Dicunt etiam, quòd, sicut *ubicumque habitabant filij Israël erat lux*, quando cætera omnia occupabantur tenebris, quòd sic adorantibus vestigia doctrinæ S. Thomæ lumen indeficiens affulgeat; quia doctrina illius non solùm est sine errore, sed sine ulla verruca, aut nævo, vel levissima erroris suspicione. Et qui hoc dicunt & affirmant, docent ex alia parte, quòd in Virginis puritate non solùm fuerit suspicio culpæ, sed & actualis culpa; & quòd Maria Dei Mater non semper fuerit in luce, sed aliquando in tenebris; quòd habuerit rugam, nævum, & maculam; & dicere, affirmare, & defendere hoc, non est error impudens, neque imprudens. Denique affirmant, quòd *nullus potest reprehendere congruentiam doctrinarum S. Thomæ*, non doctrinam, sed neque congruentiam, & correlationem, quam doctrinæ habent inter se; quia prima verba consonant ultimis, &c. Si autem quærimus, quam congruentiam ponant ipsi in operibus Dei Matris; dicunt quòd Conceptio activa fuerit bona, sed Conceptio passiva mala; quòd fuerit gratiâ plena in medio, & fine, sed non in principio; quòd non habuerit culpam ut Mater, sed illam habuerit ut Filia; & istæ incongruentiæ apud ipsos sunt irreprehensibiles.

Nodus vigesimus-nonus.

R. P. d'Aubermont affirmat ut quid jam exploratum notumque pariter & sancîtum omnium confessione extitisse *ex Angelico calamo nihil prodijsse, quin Divinitùs antè fuerit approbatum*. Et similiter, inquit, Thomisticâ doctrinam non sequentem *jam esse prædamnatum à Summo Pontifice*. Et en Nodus. Quia

pro doctrina Angelica est *prę-approbatio*, id est, *ante-approbatio*, vel *præventio*, & *præ-benedictio*, & pro non sequentibus *præ-damnatio* : Et Anonymus-Bandellus, & alij, dicunt mirabilia contra istas voces *præventio*, *præservatio* tamquàm à defensoribus piæ sententiæ, excogitatas contra Sacram Scripturam, ac Sanctos Patres, ut Sacratissimam Dei Matrem liberent à peccato originali; potuit & de facto approbatur Divinitùs doctrina Angelica antequàm esset in calamo scriptoris: sed nec potuit, aut approbatur Divinitùs corpus MARIÆ, antequàm esset in calamo Genitoris. Doctrina Angelica antequàm esset, Divinitùs approbatur; & puritas Mariana adhuc in ipso esse fuit Divinitùs reprobata. Estne ista approbationis, ac reprobationis Divinæ justa statera? *Nihil* prodijt ab Angelico calamo, quod Divinitùs non fuerit approbatum; quia omnia & singula in communi, & particulari fuerunt Divinitùs approbata: & sic *nihil* reprobatum, immò nec improbatum invenîtur in calamo Angelico. Et in calamo Virgineo, quo Deus scripsit in humana natura Verbum suum, fuit aliquid improbatum & reprobatum. Item qui non sequitur doctrinam Angelicam, jam est à Summo Pontifice *præ-damnatus*; & qui non sequuntur, sed potiùs impugnant Virginis Dei Matris puritatem, suntne à Summo Pontifice prę-damnati, vel præ-salvati, præ-benedicti, & præ-glorificati?

NODUS TRIGESIMUS.

In illa auctoritate pro doctrina Sancti Thomæ: *Ita ut numquam, qui eam tenuit, inveniatur à tramite veritatis deviasse; & qui eam impugnavit, semper fuit de veritate suspectus*, sunt illa duo adverbia, *numquam*, & *semper*; sicut in illa Sancti Hieronymi in Psal. 77. circa medium pro puritate Virginis sic dicentis: *Ecce Dominus venit in Ægyptum in nube levi. Nubem levem aut propriè Salvatoris corpus debemus accipere, quia leve fuit, & nullo peccato gravatum est; aut certè nubem levem debemus Sanctam* MARIAM *accipere nullo semine humano prægravatam. Ecce Dominus venit in Ægyptum sæculi istius quasi nubem levem, Virginem. Et deduxit eos in nube diei. Pulchrè dixit, diei: nubes enim illa non fuit in tenebris, sed semper in luce.* Alij legunt hanc auctoritatis ultimam clausulam sic: *Nubes enim illa numquam fuit in tenebris, sed semper in luce*; ut videre est in Patre Francisco bonæ Spei Carmelitano, in Appendice tomi 4. suæ Theologiæ, fortè quia sic extare potest in aliquo originali impresso, aut manu-scripto. Ecce ergò habemus pro Virginis MARIÆ puritate illa duo adverbia, *numquam*, & *semper*, & cum magna quadam differentia; nam ista prolata sunt à Sancto Hieronymo tertio Ecclesiæ Doctore; & pro prima cæli ac terræ Domina, ac Dei Matre; & altera pro quinto Ecclesiæ Doctore, à quodam incognito suæ Religionis auctore. Et dato, quòd esset dicta à Petro Rogerio,

rio, seu Clemente VI. quâ de causâ, vel unde ista adverbia universalia, *numquam*, & *semper*, pro doctrina Sancti Thomæ, sine ulla exceptione, pro omni tempore, & statu secundùm totam suæ possibilitatis latitudinem supponere debent, ac sic accipiuntur à Patribus Dominicanis? Et eadem numero adverbia pro puritate Virginis MARIÆ dicta à S. Hieronymo cur accipiuntur, declarantur, atque explicantur in eadem schola cum restrictione exclusiva primi instantis, seu animationis principij? Si quis in toto terrarum orbe existimat se posse solvere Nodum istum, tentet (quid enim tentasse nocebit?) quia ego *semper* incepi, sed *numquam* potui pervenire ad illius difficultatis finem.

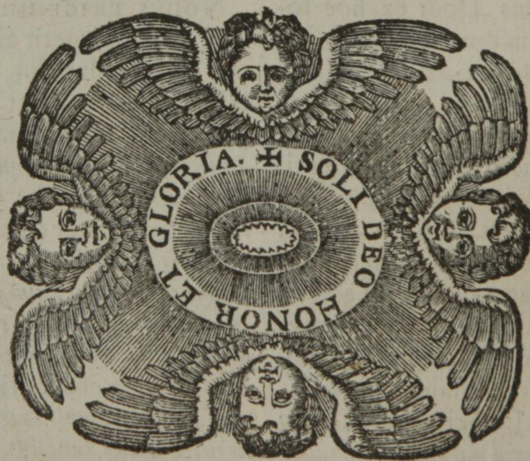
NODUS TRIGESIMUS-PRIMUS.

Pater Vincentius Dodi ex hoc solùm probat Sanctum Thomam habuisse omnem scientiam dispersam à Deo per totam humani generis capacitatem, tùm quia hoc erat possibile; tùm quia de facto fuit talis scientia communicata Adamo & Salomoni: & illud quod ex se est possibile, ac per consequens fuit redactum in duobus individuis humanæ naturæ ad actum, non est denegandum Divo Thomæ. Talis qualis hæc fuerit ratio P. Dodi, ipsa conatur salvare illam propositionem sui Joannis Judoci Vivaldi, *In quo infusum est, quidquid naturaliter est capax humanum genus.* Ferè eadem numero verba adducit pro Virgine MARIA Petrus Bringerius Prior Cassę-Dei in suis opusculis, libro 2. fol. 82. ubi post alia inquit: *Unde secundùm Hieronymum nullum bonum ei defuit, cujus pura creatura capax fuit; & secundùm Augustinum, cùm de peccatis agitur, nulla de ipsa fit mentio.* Ex his duobus æqualibus principijs sic argumentor: Bonum illud justitiæ originalis fuit possibile, ac de facto communicatum duobus individuis Adamo & Evæ; ergò non est denegandum Sacratissimæ Dei Matri. Antecedens dictum à Vivaldo pro doctrina Sancti Thomæ: *In quo infusum est, quidquid naturaliter est capax humanum genus*, est idem cum isto Hieronymi. *Nullum bonum ei defuit, cujus pura creatura capax fuit*: Et verificatur etiam in duobus individuis. Unde ergò provenire potest, ut, qui unum concedunt, negent alterum?

NODUS TRIGESIMUS-SECUNDUS.

Qui attentè legerit auctoritatem Patris Xantes Mariales, in singulis clausulis aliquos inveniet Nodos; præcipuè in illa: *Et si tam facilè negare licet esse Innocentij sermonem, quem totus mundus ut Innocentij agnoscit; quæ ampliùs certitudo historiarum, & textuum in Ecclesia remanserit? Porrò non attulisse Pozam vel unum, qui asserat illum sermonem non esse Innocentij, argumento est totius orbis consensum esse.* Scriptores isti omnia sua comprobant propositionibus istis universalibus. *Omnis Sacra Scriptura est pro nobis: & omnes Sancti Doctores nostram tenuerunt sententiam*, ut etiam hic dicendo: *Totus mundus scit sermonem illum esse Innocentij.* Et huic simillima est altera

Patris Martinez: *Totus mundus scit Sanctum Thomam sustinuisse contrariam opinionem.* Sed omnes habent eamdem veritatem, quam ista Patris Xantes; quia nec unus de toto mundo scivit sermonem istum fuisse Innocentij: exitus rem probavit, cùm sermo non sit Innocentij, sed Clementis, & sermonis verba neutrîus. Sicut facilè, immò facillimè fuit introductus sermo à quodam incognito scriptore; sic facilè, immò facillimè negari licuit. Nota etiam illud: *Quæ ampliùs certitudo historiarum & textuum in Ecclesia remanserit?* quasi ab isto Innocentij sermone ficto & gratis introducto pendêret omnis certitudo historiarum Ecclesiasticarum. Sublato enim de medio hoc sermone, quia est pro doctrina S. Thomę, nihil certitudinis remanet in tota Ecclesia. Et si ab isto sermone pendebat historiarum Ecclesiasticarum certitudo, ecce jam tota ruit secundùm hanc Patris Xantes determinationem. Denique quæ consequentia est, Poza non adducit unum Auctorem dicentem sermonem illum non esse Innocentij, ergò consensus est totius orbis? &c. Interim istæ & hujusmodi plures propositiones falsæ, & absque ulla congruentia, quia sunt pro doctrina sui Angelici Doctoris, toto conatu defensantur: & licet sint veræ pro immunitate Virginis oppugnantur, ut discurrens per singulas unusquisque poterit verificando videre.

NO-

NODUS QUINTUS PRINCIPALIS

Inter approbationem doctrinæ Sancti Thomæ fictam à quodam ſcriptore Anonymo Ordinis Prædicatorum, & falsò adſcriptam Univerſitati Pariſienſi; & veram defenſionem ſententiæ Immaculatæ Conceptionis Virginis MARIÆ ejuſdem Academiæ Pariſienſis.

PRO CORTICE

§. PRIMUS.

ANno à nativitate Dom. 1475. ſcripſit quidam Anonymus in Lombardia tractatum latiſſimum contra Immaculatam Conceptionem impreſſum Mediolani in 4. cum hoc ſolummodò titulo: *Incipit proœmium ad inclytum generoſumq́; Comitem D. Petrum de Gambara in libellum de veritate Conceptionis glorioſæ Virginis* MARIÆ, *ex auctoritatibus & dictis Sacrorum Doctorum fideliter confectum per quemdam Religioſum in doctrina Sacra non mediocritèr inſtructum.* Hic autem Religioſus non mediocritèr inſtructus in doctrina Sacra fuit Vincentius Bandellus de Caſtro-novo Ordinis Prædicatorum, ut ipſemet fatetur in ſecundo opere de eadem materia, edito anno 1481. & in hoc nullum poteſt eſſe dubium, ut oſtenſum eſt in SOLE VERITATIS: & ſi aliquod fuerit, tranſeat, quia nobis parùm intereſt nomen Auctoris, dum-

 mo-

modò constiterit de opere. Iste ergò Anonymus, sive Bandellus, sive quilibet alius viâ tertiâ secundæ partis, ratione 11. folio 114. ut probet hanc conclusionem : *Virgo* MARIA *fuit concepta in peccato originali*, adducit argumentum de approbatione doctrinæ Sancti Thomæ verbis positis in primo Nodo in communi ; & pro dicta approbatione doctrinæ refert litteras Stephani, & Urbani, quas enodatas reliquimus in Nodis II. & III. per totum. Addit insuper alias duas, unam sub nomine Innocentij Papæ, de qua in antecedenti Nodo IV. per totum : & alteram sub nomine totius Universitatis Parisiensis, de qua in præsenti Nodo V. inchoato inquirimus ; & istam adducit sub hac forma, & dispositione

Titulum sic : *Litteræ Universitatis Parisiensis doctrinam S. Thomæ de Aquino Ordinis Prædicatorum approbantes :* Ipsas autem litteras sic : *Ad perpetuam rei memoriam. Ad laudem, & honorem, & gloriam Beati Thomæ de Aquino Ordinis Prædicatorum. Noverint universi has litteras inspecturi : quòd nos Stephanus permissione Divinâ Parisiensis Episcopus unà cum venerabili Decano, & Capitulo Ecclesiæ nostræ, ac viginti tribus Magistris in Theologia, & triginta novem Baccalaureis in Theologia, sicut veritatis zelatores attendentes, quòd Sacrosancta Romana Ecclesia ita magnificavit Sanctum suum Thomam benedictum, & colendum dederit universis : Cupientes gloriosum Deum in Sanctis suis apud fidelium devotionem in terris gloriosiùs exaltari, ac Sanctissimæ Matris nostræ desiderantes vestigia Sancta pro viribus imitari, dictumq; confessorem apud terrigenas devotiùs ac celebriùs honorari ; præsertim cùm fuerit, & sit universalis Ecclesiæ lumen præfulgidum, gemma radians Clericorum, flos Doctorum Universitatis nostræ Parisiensis, speculum clarissimum, & insigne claritate famæ, vitæ, & doctrinæ, velut stella splendida & matutina refulgens. Et cùm invenerimus luce clarius, eum numquam sensisse, docuisse, seu scripsisse, quod sanæ Fidei, vel bonis moribus adversetur, propter quæ tam mirifica, & insignia, & laudabilia de prædicto Sancto inventa, eum Sancta Romana Ecclesia Sanctorum Confessorum Catalogo feliciter assignavit. Nos cum tota Universitate Parisiensi, ut prædictum est, & cum sigillis nostris huic approbationi appensis inter summos Ecclesiæ Doctores locum habere feliciter approbamus. Datum Parisijs* 1324. Hucusque litteræ totius Universitatis secundùm Anonymum.

Deinde adducit litteras Stephani Episcopi Parisiensis sub hoc titulo : *Aliæ litteræ præfatæ Universitatis quamdam condemnationem contra doctrinam Beati Thomæ annullantes.* Et incipiendo exordium illarum litterarum, inquit : *Stephanus permissione Divinâ Parisiensis Episcopus, universis præsentes litteras inspecturis salutem in omnium Salvatore. Magistra rerum experientia certis indicijs evidenter demonstrat multa quibusdam temporibus ordinata, &c.* Et concludunt : *In cujus rei testimonium sigillum nostrum est præsentibus appensum. Datum*

apud

apud Gentiliacum 1324. *die jovis ante cineres sacros*. Sed litteræ istæ Stephani extant in Anonymo diminutæ, quia deficiunt aliquæ clausulæ integræ; & causa à priori fuit, quia ex hac littera Stephani voluit componere alteram sub nomine totius Universitatis, ut visum est. Habemus igitur in hoc Auctore Anonymo pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ duas epistolas distinctas, seu Bullas (voca ut tibi placuerit) unam totius Universitatis, & alteram Stephani Episcopi, cum diversis titulis, dispositione, clausulis, ac verbis quoad litteram, & quoad sensum distinctis etiam laudibus, & elogijs Sancti Thomæ, & ipsius doctrinæ. De illa Stephani jam suprà vidimus Nodo II. principali per totum, quid sentiendum sit: & nunc inquirimus in ista totius Universitatis radicem suæ veritatis.

Sit ergò unica & assertiva resolutio: Epistola ista sub nomine Universitatis Parisiensis edita, est absolutè atque simpliciter ficta, supposita, & à proprio cerebro ejusdem Anonymi fabricata: quia talis littera, rescripta, seu approbatio doctrinæ Sancti Thomæ numquam fuit expedita ab Universitate, neque ipsius notitia, aut minima memoria reperitur, aut extat in Archivo prædictæ Universitatis Sorbonicæ, nec in aliquo alio regesto totius civitatis Parisiensis. Sed cùm Anonymus iste seu Bandellus voluisset introducere & publicare per universum orbem doctrinam Sancti Thomæ non solùm fuisse approbatam per Stephanum Episcopum Parisiensem approbatione illâ annullatoriâ condemnationis factæ contra doctrinam Beati Thomæ, ut ipse fatetur in titulo litterarum Stephani; sed etiam aliâ excellentiori, & absolutâ factâ in pleno claustro à tota Universitate; machinatus est ex quibusdam clausulis contentis in litteris Stephani, annectendo alias de novo ex proprio Marte, conficere alteram solemnissimam approbationem: & executioni mandavit hoc ordine & modo suprà positis. Immò hæc approbatio ficta anno 1475. tamquam à principio stabilito, & receptо, fuit promulgata, & dilatata in Sacra Religione Prædicatorum quasi irrefragabilis, & indubitatus articulus, & divulgatus in libris, & elogijs Angelici Doctoris. Et licet in prima impressione SOLIS VERITATIS hæc approbatio fuerit recepta, & admissa tamquàm si foret vera, & subsistens, (quia Auctor illius non viderat instrumenta originalia, archiva Universitatis, & Bibliothecas Parisienses) fuit in hac parte deceptus, sicut & alij scriptores Ordinis Prædicatorum: quia nullus existimaret esse possibile, ut aliquis Auctor Catholicus fingeret integras litteras sub nomine Almæ Universitatis Parisiensis, & præcipuè ob hunc unicum finem, videlicet, constituendi maculam in Sacratissima Dei Matre Virgine MARIA. Sed jam deceptio ista communis, quæ hucus-

que latuit sub Cortice, ex inspectione oculari, nunc frangitur, enucleatur, atque apparet fuisse mendacem.

Incipimus ergò demonstrare, quòd Anonymus ex aliquibus clausulis existentibus in epistola Stephani, & alijs ab ipso superadditis, hanc fabricaverit litteram Universitatis pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ. Titulus iste: *Litteræ Universitatis Parisiensis doctrinam Sancti Thomæ de Aquino Ordinis Prædicatorum approbantes*, fuit totaliter fictus ab Anonymo; & cùm iste titulus fictus ab Anonymo videretur aliquibus magis consentaneus pro appobatione doctrinæ S. Thomæ, quàm non ille ab eodem Anonymo appositus litteris Stephani, scilicet: *Aliæ litteræ præfatæ Vniversitatis quamdam condemnationem Beati Thomæ annullantes*: Quia ipsis non benè sonabat illud de condemnatione doctrinæ S. Thomæ, relegarunt titulum istum à litteris Stephani, & loco illius reposuerunt alterum positum ab Anonymo pro litteris Universitatis Parisiensis: quilibet enim pro suo arbitrio utebatur titulis, Bullis, & clausulis.

Prima clausula litterarum cum illa introductione Pontificia: *Ad perpetuam rei memoriam, ad laudem & honorem, & gloriam Beati Thomæ de Aquino Ordinis Prædicatorum. Noverint universi has litteras inspecturi, &c.* absolutè etiam fuit ficta ab Anonymo. Et ex hac posita in corpore litterarum pro Universitate Parisiensi doctissimi illi Patres Ordinis Prædicatorum, qui jussu, & mandato Sanctissimi Pij V. Summi Pontificis typis mandarunt Romæ opera Sancti Thomæ, desumpserunt titulum pro litteris Stephani Episcopi Parisiensis, dicentes: *Epistola Vniversitatis Parisiensis in laudem, defensionem, atque favorem doctrinæ ejusdem D. Doctoris Sancti Thomæ de Aquino*, ut suprà manet demonstratum in Stephani approbatione. Sicque verba ista jam sunt in corpore litterarum Universitatis, jam in capite litterarum Stephani. In editione antiqua opusculorum Sancti Thomæ, in litteris Stephani extat titulus iste: *Epistola Vniversitatis Parisiensis in favorem doctrinæ Sancti Doctoris*; sicque una, & eadem epistola secundùm caput erat Universitatis, & secundùm corpus Stephani Episcopi: at Anonymus ad evitandam hanc confusionem inter suos fecit capita, & corpora diversa. Sequentia verba: *Quod nos Stephanus permissione Divinâ Parisien. Episcopus, unà cum venerabili Decano, & Capitulo Ecclesiæ nostræ, ac viginti tribus Magistris in Theologia, & triginta novem Baccalaureis in Theologia, sicut veritatis zelatores attendentes, quòd Sacrosancta Romana Ecclesia ita magnificavit Sanctum suum Thomam benedictum, & colendum dederit universis*; ex parte sunt in epistola Stephani, sed omnia alterata. Nam ibi sic extant: *Venerabiles viri Decanus, & Capitulum Ecclesiæ nostræ Parisiensis sicut veritatis zelatores intimiùs considerantes*; Et transactis quinquaginta lineis: *Et aliorum viginti trium in Theologia Magistrorum, unà cum R. Patre*

tre prædicto in litteris sub sigillis per præfatos Commissarios nobis missis, nec non & triginta novem Baccalaureorum in Theologia super hoc per litteras eorum propriis subscriptionibus, & sigillis communitis, nobis super hoc consulentium, &c. Verba autem sequentia: *Attendentes quòd Sacrosancta Romana Ecclesia ita magnificavit Sanctum suum Thomam benedictum, & colendum dederit universis*, ferè quoad omnia sunt ficta; nam in Stephani solùm dicitur: *Nos ergò attendentes cum eis, quòd Sancta Romana Ecclesia fidelium omnium Mater, & Magistra, &c.* Cùm ergò ibi non sit illud: *Ita magnificavit Sanctum suum Thomam benedictum, & colendum dederit universis*; videant ipsi, undè extracta sint talia verba, & quâ veritate, & fundamento ponantur nunc in libris, ut elogium prolatum ab Universitate Parisiensi in laudem doctrinæ Sancti Thomæ.

Secundam clausulam, scilicet: *Cupientes gloriosum Deum in Sanctis suis apud fidelium devotionem in terris gloriosiùs exaltari, ac Sanctissimæ Matris Ecclesiæ desiderantes vestigia Sancta pro viribus imitari, dictumq; Confessorem apud terrigenas devotiùs, ac celebriùs honorari; præsertim cùm fuerit, & sit universalis Ecclesiæ lumen præfulgidum, gemma radians clericorum, flos Doctorum Universitatis nostræ Parisien. speculum clarissimum, & insigne claritate famæ, vitæ, & doctrinæ, velut stella splendida, & matutina refulgens*, transcripsit paucis mutatis verbis ex litteris Stephani. Et observa, quòd Anonymus fideliter retulerit illud: *Flos Doctorum Universitatis nostræ Parisien.* ac etiam Pater Dodi, & non sicut Patres Romani, & Doctores Salmanticenses adulterando: *Fons Doctorum*, & auferendo verba sequentia, ut propositio ista vera: *Sanctus Thomas fuit flos Doctorum Universitatis Parisiensis*, transmutaretur in istam falsam: *Sanctus Thomas est fons Doctorum Ecclesiæ, à cujus doctrina omnes bibunt*: ideò P. F. Didacus Nuño Cavezudo in illo suo opere impres. Coloniæ 1630. cum præambulo: *Comprobata doctrinæ Thomisticæ firmitas, celsitudo, &c.* inquit: *Secundùm Bullam Parisiensium sol, & lumen Ecclesiæ, sine quo nihil non tenebrosum, &c.* Si hæc propositio est supportabilis in Ecclesia: Totum est tenebrosum, ubi non fuerit doctrina Sancti Thomæ, quæ lux est omnium aliorum Ecclesiæ Doctorum, transeat; sed non illud: Sanctus Thomas *ut primus, medius, novissimus Sapientum*, quia pro Augustino, Ambrosio, & cæteris nullum relinquit locum. Et cùm nec unicum verbum ex his duabus clausulis sit in litteris Stephani, neque in fictis Universitatis, restat quæramus alteram tertiam Bullam. Verba sequentia Anonymi: *Et cùm invenerimus luce clariùs eum numquam sensisse, docuisse, seu scripsisse, quod sanæ Fidei vel bonis moribus adversetur*; verè, & realiter extant in epistola Stephani præsentata à Montesono, exceptâ illâ clausulâ: *Et cùm invenerimus luce clariùs.* Sed Anonymus illa tacuit absolutè, & prætermisit in sua epistola Stephani, ut collocaret in

ista Universitatis; nam aliter nulla esset approbatio formalis doctrinæ Sancti Thomæ, quia in alijs nihil exprimitur de doctrina. Et hîc etiam observabis, quòd Anonymus legaliter dixerit: *Quod sanæ Fidei, vel bonis moribus adversetur*; & non, ut posteà vitiarunt aliqui dicentes: *Quod veritati, vel bonis moribus adversetur.* Est enim diversissimum, quòd in doctrina Sancti Thomæ nihil sit, quòd sanæ Fidei adversetur (quod nos concedimus, licet hoc non concedant Doctores Parisienses) & aliud, quod nihil veritati adversetur. Hoc negamus nos, & Parisienses fatêri nolunt.

Tertiàm, & ultimam clausulam: *Propter quæ tam mirifica, & insignia, & laudabilia de prædicto Sancto inventa, eum sancta Romana Ecclesia Sanctorum Confessorum Catalogo feliciter assignavit. Nos cum tota Universitate Parisiensi, ut prædictum est, & cum sigillis nostris huic approbationi appensis inter summos Ecclesię Doctores locum feliciter habere approbamus*; à primo usque ad ultimum verbum fuisse fictam; & præcipuè verba ultima: *Inter Summos Ecclesiæ Doctores locum habere feliciter approbamus*, ex omni parte constat. Et primus, qui eam finxit in litteris Stephani, fuit Pater Raphaël de Pornasio, ut suprà diximus. Sed Anonymus videns esse additam in litteris Stephani, extraxit illam pro ista Bulla Universitatis. Hinc etiam occasionem sumpsit Pater Galvan ut folio 142. diceret: *Potest igitur Sanctus Doctor Magistrorum ac Doctorum Magister, ac Doctor meritò appellari, &c.* Atque de similibus invenies mirabilia. Concedimus enim, quòd S. Thomas inter Summos Ecclesiæ Doctores locum debeat habere, ut de facto habet; sed negamus hoc dictum fuisse à Stephano Episcopo, vel Universitate Parisiensi ad annum 1324. quando anno antecedenti fuerat Angelicus Doctor in Sanctorum Confessorum numerum relatus: tunc enim solùm actum fuit de relevanda condemnatione articulorum tangentium doctrinam ejus, litteris illis Stephani Episcopi Parisiensis, incipientibus: *Stephanus permissione Divinâ, &c.* Et non ista totius Universitatis, incipiente: *Ad perpetuam rei memoriam. Ad laudem, & gloriam, & honorem B. Thomæ, &c.* Quia est quædam fictio sine ulla veritate introducta ab isto Anonymo parte 2. sui operis de Conceptione, pag. 114. ut posteà parte 3. pag. 199. posset ex aliquo fundamento redarguere Doctores Parisienses, circa sententiam de Immaculata Conceptione, ut statim videbimus.

In constitutionibus Ordinis Prædicatorum secundùm antiquiorem editionem, de quibus jam aliqua ex novis diximus Nodo I. principali, extant hæc verba, dist. 2. cap. 14. folio 307. *Est enim excellentissima hæc doctrina præ cæteris, culta à Doctoribus viris, ordini nostro utilis, salutaris universæ Ecclesiæ, & toti terrarum orbi admirabilis, ac denique Christi Salvatoris nostri judicio comprobata, &c.* Nota pro Nodo sequenti ultima ver-

verba : *Christi Salvatoris nostri judicio comprobata*, Et scrutare, quid contineatur in illa voce *Salvatoris nostri judicio.* Sed ad rem nostram sic prosequuntur constitutiones : *Cùm præclarissima Doctoris Angelici Sancti Thomæ Aquinatis doctrina in toto orbe terrarum tamquàm lux solis eluceat, & ut firmissima, ac solidissima doctrinarum omnium, à Sede Apostolica, & à principalibus Ecclesiæ Doctoribus, cum testimonio Episcopi, atque Vniversitatis Parisiensis honorificè approbata fuerit, & Divinis laudibus ornata, &c.* Ista non sunt verba unius particularis scriptoris, sed totius Religionis; at nescio, quomodò intellexerint illam propositionem comparativam universalem: *Firmissima, ac solidissima doctrinarum omnium*: quia in ista universali, vel nulla, aut aliqua admittenda est exceptio : si nulla, malum erit pro ipsa doctrina ; & si aliqua, bonum est pro nostra sententia, quatenùs in ejus universalissimis propositionibus jam invenimus exceptionem. *A Sede Apostolica honorificè approbata* : Quando istæ constitutiones dispositæ fuerunt (nam, ut in ipsis dicitur, fuit tempore Generalatûs Vincentij Bandelli circa annum 1506.) solùm erant duæ approbationes Apostolicæ Urbani V. & Innocentij Papæ : qualem autem veritatem istæ habeant, in duobus præcedentibus Nodis demonstratum est. *Et à principalibus Ecclesiæ Doctoribus:* Neque unum principalem Ecclesiæ Doctorem ostendent. Sed quidquid sit de istis, de quibus hîc nihil curamus, illud tantùm quærimus : *Cum testimonio Episcopi, atque Vniversitatis Parisiensis.* Si testimonium voluerunt introducere Universitatis fuisse distinctum à testimonio Episcopi fictum, & falsum est eorum testimonium ; si est idem ; separatio hîc facta sub nomine Universitatis falsa est, & ficta; & semper manet falsitatis, ac fictionis indissolubilis Nodus.

Vincentius Bandellus in secundo suo opere, edito sub expresso nomine, anno 1481. loquendo contra Universitatem Parisiensem, ratione 12. folio 90. à tergo adducit verba, de quibus infrà, & posteà sic inquit : *Accedit ad hoc, quòd tota illa Vniversitas cum Episcopo suo Stephano doctrinam Sancti Thomæ approbavit, qui in viginti locis suæ doctrinæ dicit Beatam Virginem fuisse conceptam in peccato originali. Nam in quadam epistola Stephani Episcopi, illius Universitatis Cancellarij, sic dicitur : Cupientes Sacro-sanctæ Romanæ Ecclesiæ imitari vestigia, Sanctum Thomam de Aquino inter Sanctos Doctores locum habere felicitèr approbamus ; præsertim cùm fuerit, & sit universalis Ecclesiæ lumen præfulgidum, gemma radians Clericorum, flos Doctorum Vniversitatis Parisiensis, speculum clarissimum & insigne, & in claritate vitæ, & doctrinæ velut stella splendida refulgens; & luce clariùs invenerimus præfatum Doctorem nihil umquam sensisse, docuisse, seu scripsisse, quod sanæ Fidei, vel bonis moribus adversetur. Hæc ille.* Deindè adducit approbationes Urbani dicens : *Et Beatus Vrbanus Papa eamdem doctrinam*

approbavit in quadam Bulla, sic dicens: Et adducit integram auctoritatem, & posteà refert illam Innocentij, de qua diximus in antecedenti Nodo; concluditque Bandellus: *Ex quibus patet, quòd Doctores, qui dicunt Beatam Virginem fuisse conceptam sine peccato, impugnant doctrinam Sancti Thomæ, & per consequens sunt de veritate suspecti.* Ex istis Vincentij Bandelli verbis aliqua colliguntur. Primum ac præcipuum pro nostro assumpto est, quòd Bandellus (sive fuerit idemmet qui & Anonymus, sive non) adscribat verba ista: *Inter summos Ecclesiæ Doctores locum habere feliciter approbamus*, Stephano Episcopo, & non Universitati (licet dicat Stephanum fuisse Cancellarium Universitatis, quòd quidem falsum est: nam Episcopus Parisiensis non est Universitatis Cancellarius) Vndè etiam colligitur Anonymum ex epistola Stephani fecisse alteram pro Vniversitate Parisiensi sine ullo fundamento ac veritate. Et hoc confirmatur etiam: quia in Summa Theologiæ Sancti Thomæ, impressâ Parisijs anno 1639. in litteris Stephani habetur titulus iste: *Stephanus Episcopus cum Guilielmo Archiepiscopo Viennensi, & Vniversitate Parisiensi.* Petrus de Vincentia Ordinis Prædicatorum in suâ Catenâ aureâ Sancti Thomæ, dispositâ secundùm Evangelia ferialia & festivalia, impressâ anno 1494. non adducit nisi unam epistolam sub nomine Stephani Parisiensis Episcopi, licet in titulo dicat: *Epistola Vniversitatis Parisiensis in favorem doctrinæ Sancti Doctoris*: & ab illo verbo, *lumen*, usque ad illud, *refulgens*, extat majusculis characteribus, quasi elogium, vel elogia notatione digna.

P. Vincentius Dodi, qui legaliter, & secundùm veritatem inter omnes transcripsit Bullam. Sic inquit in illo suo opusculo pro doctrina Sancti Thomæ folio 8. *Sed intentum prosequamur principale. Quia per Vniversitatem Parisiensem fuerant condemnati, & excommunicati quidam articuli, qui secundùm aliquos (non secundùm Vniversitatem ipsam ut facto comprobavit) videbantur tangere doctrinam Sancti Thomæ. Parisina Academia ad confutationem hujus opinionis, & ad laudem sui Doctoris tale edidit decretum. Vniversis præsentes litteras inspecturis, Stephanus permissione Divinâ Parisiensis Episcopus, &c.* Sicque unum & idem decretum ab aliquibus vocabatur Universitatis, vel Academiæ Parisiensis, ab alijs verò Episc. Stephani. Iste P. Dodi adducens decretum secundùm veritatem (quam non observarunt omnes alij) solùm discessit ab ea in hoc, quòd articuli illi damnati tangerent doctrinam S. Thomæ secundùm opinionem aliquorum, non tamen Universitatis, quia etiam Universitas primò, ac præcipuè fuerat in eodem sensu, ut diximus Nodo II. principali. Sed hoc pro nunc parùm interest, cùm tantùm intendamus demonstrare unicum fuisse decretum, Bullam, seu litteram, non autem duas; quod etiam constat ex libro opusculorum

lorum Sancti Thomæ impresso Venetijs anno 1508. in principio: & ex omnibus alijs libris hucusque citatis, & à nobis visis. Fuit ergò tantummodò una epistola, quam aliqui subscribebant sub nomine Universitatis, alij verò sub nomine Stephani Episcopi: Anonymus autem ex illa voluit conficere duas, & de facto confecit, ut adderet sub nomine Universitatis Parisiensis illam clausulam: *Inter summos Ecclesiæ Doctores locum habere feliciter approbamus*, fictam à Patre Pornasio, quæ in nullo originali antiquo extat, ut ex tali epistola ficta pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ, redargueret posteà Universitatem Parisiensem circa statutum ab ipsa factum de tuenda Immaculata Virginis Conceptione, quod fecit hoc modo.

Infrà, ratione 36. fol. 199. sumptâ ex hoc, quòd Universitas Parisiensis determinaverit Festum Conceptionis esse celebrandum, proponit pro parte pia hoc argumentum: *Trigesimo-sextò arguitur sic: Illud, quod est determinatum per Universitatem Parisiensem, est firmiter tenendum: sed Beatam Virginem fuisse conceptam sine peccato originali est determinatum per Universitatem Parisiensem: ergò, & cætera. Responsio: Universitas Parisiensis determinavit, dùm esset in flore, hæreticum esse tenêre Beatam Virginem fuisse sine originali peccato.* En, quare Anonymus ille incognitus finxerit litteras Universitatis Parisiensis, ut ex illis deduceret reconventionem istam: quòd, quando erat in flore, determinasset hæreticum esse, tenêre Beatam Virginem fuisse sine originali peccato conceptam: quando enim decidit à flore, & emarcuit, fecit aliud statutum primo, & antiquo contrarium. Hæc Anonymus. Sed videndum est nunc, quomodò iste probet Universitatem Parisiensem determinasse esse hæreticum, tenêre Beatam Virginem fuisse sine originali peccato; & transcribo omnia ejus verba, quæ sic se habent: *Ad hoc respondetur primò: quòd non est verisimile, quòd Universitas Parisiensis determinaverit hoc: præcipuè, cùm eadem Universitas tempore, quo maximè doctissimis, & famosissimis Magistris florebat, determinaverit oppositum esse hæreticum. Primò namq; D. Guilielmus Doctor Parisiensis antiquus, & Episcopus Altisiodoren. in tertio libro suæ Summæ, capite 9. sic dicit: Beata Virgo in sui Conceptione contraxit originale peccatum, & ideò Mauritius Episcopus Parisien. prohibuit ne Festum Conceptionis ipsius in Ecclesia Parisien. celebraretur. Hæc ille. Item D. Albertus Magnus Doctor Parisiensis, in tertio sententiarum, distinctione 3. sic dicit: Beata Virgo non fuit sanctificata ante animationem, nec in ipsa animatione, quia contraxit originale peccatum; dicere autem oppositum, est hæresis condemnata à Beato Bernardo in epistola ad Lugdunenses, & ab omnibus Magistris Parisius. Hæc ille.* Ex contentis in his duabus auctoritatibus tamquàm ex præmissis deducit Anonymus consequentiam suam, hoc modo: *Ex quo patet, quòd secundùm istos duos Doctores præclaros, Universitas Parisiensis cum suo*

Episcopo, tempore, quo habuit Magistros celeberrimos, condemnavit tamquàm hæreticam hanc conclusionem, videlicet: quòd Beata Virgo sit concepta sine peccato originali; & ideò non est verisimile, quòd nunc determinaverit oppositum: quod si fecisset, nihil aliud dici potest, nisi quòd filij à Patrum suorum semitis degenerant, & juxta *Sacræ Scripturæ monita, transgrediuntur filij terminos, quos posuerunt* Patres *eorum. Et ideò cùm Magistri &* Patres *antiqui illius Vniversitatis fuerint præclariores, & magis famosi, ac majoris auctoritatis, quàm moderni Magistri, certè illis major fides adhibenda est, quàm istis. Nam in Decretis, dist.*50*.capite: Memor esto, &c. sic dicitur: Quotiescumque in gestis Conciliorum discors sententia invenîtur, illius Concilij magis teneatur sententia, cujus antiquior, & potior extat auctoritas. Hæc ibi. Cùm ergò auctoritas illorum Doctorum, qui fuerunt in Vniversitate* Parisiensi *tempore Alberti Magni, & Mauritij Episcopi, & Sancti Thomæ, & Alexandri, & Bonaventuræ, sit antiquior, & potior, quàm auctoritas Doctorum modernorum illius Vniversitatis; ideò discors inveniatur sententia inter istos, & illos: antiquior sententia, quæ potior est, firmitèr tenêri debet. Secundò dicitur: quòd Vniversitas* Parisiensis *non habet auctoritatem aliquid diffiniendi, statuendi, approbandi, seu condemnandi contra determinationem Ecclesiæ, & Apostolicæ Sedis, cujus auctoritate subsistit, aut etiam contra Sanctorum Doctorum sententiam; & ideò cum illa conclusio contradicat Sacræ Scripturæ, & Decretis Conciliorum, ac Summorum* Pontificum, *& auctoritatibus Sanctorum Doctorum, ut ostensum est in secunda parte, illa Vniversitas nullam facultatem habet, ut illam conclusionem determinet: majoris enim auctoritatis est Augustinus & Bernardus, quàm sit illa Vniversitas. Et ideò determinatio, quæ est contra doctrinam istorum Doctorum, qui dicunt Beatam Virginem esse conceptam in peccato originali, nullius est auctoritatis, sed est præsumptuosa, temeraria, & superstitiosa. Quapropter illi Vniversitati, si hoc fecit, nulla fides est adhibenda, &c.* Hucusque Anonymus. Et quòd iste fuerit Bandellus colligitur ex eo, quòd in secundo opere sub proprio nomine edito, ratione 12. adducat eademmet verba, additis aliquibus; nam cum Altisiodorensi, & Alberto Magno enumerat Joannem de Poliaco; & Doctores Parisienses, propter statutum editum in favorem Conceptionis, vocat temerarios, & præsumptuosos. Propter hæc ergò finxit litteras Vniversitatis pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ.

Solùm examinandum restat, quâ veritate dixerit pro conclusione certa, & indubitata Vniversitatem Parisiensem determinasse quando erat in flore, hæreticum esse, tenêre Beatam Virginem fuisse sine originali peccato, discurrendo per auctoritates trium testium Guilielmi, Alberti Magni, & Joannis de Poliaco. De Guilielmi Altisiodorensis auctoritate, jam latè suprà diximus, in qua nec verbum facit de Vniversitate, nec de hæresi: solùm enim dicit Mauritium Episcopum

pum Parisiensem prohibuisse, ne Festum Conceptionis celebraretur Parisijs: sed hæc non fuit condemnatio, sed prohibitio; nec à tota Vniversitate, sed à solo Episcopo; nec fuit dicere Beatam Virginem fuisse in originali peccato conceptam, sed generatam ex concupiscentia, non de Spiritu Sancto, & ideò contraxisse peccatum originale in causa, de quo pro nunc non est controversia nostra. Nec auctoritas Alberti Magni est illa adducta ab Anonymo: *Beata Virgo non fuit sanctificata ante animationem, neque in ipsa animatione, quia contraxit originale peccatum: dicere autem oppositum est hæresis condemnata à Beato Bernardo in epistola ad Lugdunenses, & ab omnibus Magistris Parisius:* Sed ista est ejus litteralis resolutio: *Dicimus, quòd Beata Virgo non fuit sanctificata ante animationem, & qui dicunt oppositum, est hæresis condemnata à Beato Bernardo in epistola ad Lugdunenses, & à Magistris omnibus Parisiensibus.* Addidit ergò Anonymus ad illud: *Non fuit sanctificata ante animationem*, illas duas clausulas: *Neque in ipsa animatione*, & alteram: *Quia contraxit originale peccatum*, & hanc collocavit ultimo loco, ut super eam caderet censura. Verba ergò Alberti Magni sunt ista: *Beata Virgo non fuit sanctificata ante animationem*, & non ista ficta ab Anonymo: *Beata Virgo non fuit sanctificata ante animationem, neque in ipsa animatione, quia contraxit originale peccatum.* Nam illud: *Neque in ipsa animatione*, fuit impostura.

Sed quando hæc fuerit damnata ut hæresis à Sancto Bernardo, vel à Doctoribus Parisiensibus, invenire non potuimus. Certum est, quòd Sanctus Bernardus in epistola ad Lugdunenses non damnet ut hæreticam, propositionem illam relatam ab Alberto Magno: *Beata Virgo* MARIA *fuit sanctificata ante animationem.* Et si veritas Alberti Magni, quoad omnes Doctores Parisienses, est sicut ista de Sancto Bernardo, parùm de ipsa erit curandum. Tertius testis Joannes de Poliaco in tertio suo Quodlibeto, quæst. 4. folio 173. probat Virginem fuisse conceptam in peccato originali, non quòd opinio contraria sit probabilis: & postquàm cujusdam argumenti probavit majorem, concludit sic: *Cùm igitur id, quod est contra omnem scripturam non possit pro opinione probabili teneri, immò in quantùm est contra Sacram Scripturam debet hæreticum reputari; Beatam Virginem non contraxisse originale peccatum, est hujusmodi, ut declaratum est; ideò, &c. Quis igitur debet esse tantæ præsumptionis, & audaciæ, ut præsumat contrarium asserere in præjudicium prædictorum testimoniorum in æternum fundatorum? Certè nullus: quòd si præsumeret, non argumentis, sed aliter contra ipsum procedendum esset.* Hæc sunt verba Joannis de Poliaco extracta ex originali manu-scripto existente in Monasterio Sancti Victoris Parisien. numero 481. in quibus nec saltem nominat Vniversitatem Parisiensem, & solùm affirmat non esse dicendam opinionem

nem probabilem illam, quæ opponitur Sacræ Scripturæ, sed debere pro hæretica reputari. Vnde infert, illam de præservatione Virginis MARIÆ esse hujusmodi, ut videbitur latissimè in secunda impressione SOLIS VERITATIS. Hæc est vera, & legalis ratificatio trium testium adductorum ab Anonymo & Bandello: & cùm ex ipsorum verbis constet Altisiodorensem non fuisse locutum de Vniversitate, nec hæresi, Albertum Magnum locutum fuisse de hæresi, & Doctoribus Parisiensibus, sed non condemnando illam propositionem, Virginem fuisse sine originali peccato; sed hanc, MARIAM fuisse sanctificatam ante animationem; Joannem de Poliaco, nec minimum protulisse verbum de Vniversitate, & qualificationem de hæresi retulisse ad impugnatores Sacrarum Scripturarum; deducitur, & constat fuisse pessimam imposturam Anonymi & Bandelli, quod hîc dicunt de qualificatione Vniversitatis Parisiensis.

Ex propositis principijs duas conclusiones deduxit Anonymus; primam sic: *Ex quo patet, secundùm istos duos Doctores præclaros: Vniversitas Parisiensis cum suo Episcopo, tempore, quo habuit Magistros celeberrimos, condemnavit tamquàm hæreticam hanc conclusionem, videlicet: quòd Beata Virgo sit Concepta sine peccato originali.* Sed hanc non esse legitimam illationem, patet: quia consequentia ista ex Altisiodorensi: Mauritius Episcopus prohibuit, ut non celebraretur Festum Conceptionis; ergò condemnavit tamquàm hæreticam hanc conclusionem: Beata Virgo fuit concepta sine peccato originali, non est formalis: quia prohibitio Festivitatis, non arguit hæreticam fuisse sententiam. Multæ enim Festivitates fuerunt prohibitæ, & sunt sine tali nota. Nec ista est bona consequentia ex Alberto Magno: Episcopus cum omnibus Parisiensibus condemnavit ut hæreticum, Virginem MARIAM fuisse sanctificatam ante animationem: ergò condemnavit ut hereticum, Virginem MARIAM fuisse conceptam sine peccato originali: quia sententia & controversia nostra non est, an MARIA fuerit sanctificata ante animationem; sed an fuerit sanctificata in ipsa animatione, ideoque addidit Anonymus illa verba: *Neque in ipsa animatione.* Nec valet consequentia ista ex Joanne de Poliaco: Non est opinio probabilis, sed hæretica, quæ opponitur Sacræ Scripturæ; ergò est hæreticum, quòd Beata Virgo fuerit concepta in peccato originali: quia restat probandum, seu demonstrandum, ubi dixerit Scriptura Virginem MARIAM fuisse conceptam in peccato originali. Erravit igitur in prima consequentia. Secunda est ista: *Secundò dicitur: quòd Vniversitas Parisiensis non habet auctoritatem aliquid diffiniendi, statuendi, approbandi, seu condemnandi, &c.* Quibus verbis penitùs destruitur, & evellitur id ipsum, quod ædificare, & plantare conatur.

natur. Nam si Vniversitas Parisiensis non habet auctoritatem approbandi, nec condemnandi doctrinas; quomodò approbavit doctrinam S. Thomæ? Aut quomodò condemnavit sententiam immunitatis Virginis à peccato originali? Sed de Nodo isto indissolubili infrà dicemus.

P. Xantes ad finem suorum Prologomenorum, quæst. 39. sub hoc titulo: *Antidotum cœleste adversùs mortaliora novatorum venena*. Et incipit sic: *In isto discursu sunt plura mysteria, quàm verba habes, &c.* Et in rei veritate sic est; nam totus ille discursus videtur dirigi ad determinationes Summorum Pontificum in materia Conceptionis Virginis MARIÆ. Proponit enim primò *non licere nec absolutè concedere, nec absolutè negare Summum Pontificem posse decernere contra determinata à Patribus; sed esse distinguendum de determinatis, ut de jure Divino, & de jure positivo: & dicendum non posse determinare contra determinata, ut de jure Divino, & de Fide habenda; benè verò posse decernere contra determinata, ut de jure positivo, &c.* Hucusque benè. Secundò supponit *quando Pontifex abrogat decreta priora,* eum *non agere contra intentionem eorum, qui ea ediderunt, sed solùm contra materialia eorum verba: intentio enim omnium Patrum est utilitas communitatis, idcircò eo ipso, quòd decreta priora desinunt esse utilia, intentio eorum fuit ut non servarentur, &c.* Statuit tertiò non posse legitimum Concilium congregari sine auctoritate Summi Pontificis. Deindè proponit quartò: *Patres legitimè congregatos in Concilio non posse quidquam diffinire quod obliget, nisi interveniente auctoritate Summi Pontificis, qui & eos congreget, & congregatos per suos nuntios ad decernendum dirigat, & tandem decreta eorum personaliter confirmet, & tunc incipiunt obligare ad observantiam. Hoc indicatur eis D. Thomæ verbis: Patres Concilij congregati nihil statuere possunt, nisi auctoritate Summi Pontificis interveniente, sine qua etiam nec Concilium congregari potest. Est cœli & terræ oraculum Aquinas qui loquitur, quem testatur Salvator benè scripsisse, & Ecclesia resolvisse lumine plùs quàm humano, & absque ullo prorsùs errore quæcumque resolvit; & de quo celeberrima ipsa Galliarum Magistra Sorbona in diplomate, quod de illo edidit* 1325. *dicit esse candelabrum insigne & lucens, per quod omnes, qui vias vitæ, & scholas doctrinæ sanæ ingrediuntur, lumen vident. Et si ita est in bona Arithmetica, qui habet aures audiendi audiat; habes ultimò dogmata D. Thomæ, quæ Peza mentitur damnata à Summis Pontificibus, ferè omnia pertinêre ad jus positivum, ut consideranti patebit, &c.* Multa in præpositis verbis proponit P. Xantes, sed ista ultima faciunt ad præsens, scilicet, Romanos Pontifices determinasse aliqua contra doctrinam Sancti Thomæ; illa tamen vel ferè omnia pertinêre ad jus positivum. Undè ergò cùm hac confessione infert, quòd scripserit sine ullo prorsùs errore? Sed quidquid sit de hac consequentia, observetur illud dictum. *Et de quo celeberrima ipsa Galliarum Magistra Sorbona*

bona in diplomate,quod de illo edidit 1325. *dicit esse candelabrum insigne & lucens,per quod omnes, qui vias vitæ & scholas doctrinæ sanæ ingrediuntur, lumen vident.* Ex hoc antecedenti falso & ficto(nam ex omnibus istis verbis in Stephani, seu Universitatis decreto solùm extant hæc quinque verba : *Speculum clarissimum vitæ, famæ, doctrinæ*, ut demonstravimus latè Nodo II. principali) deducit P. Xantes hanc consequentiam : *Et si ita est in bona Arithmetica,qui habet aures audiendi audiat.* Et si ita non est,ut in rei veritate non est,secundùm malam Arithmeticam tuam, quam consequentiam deducent surdi, muti,& cœci ? Sed admittamus fuisse verba de Magistra Sorbona, ut conferamus illa cum dictis à Patre Wigando de eadem Magistra Sorbona in materia Conceptionis. Restat proponere Virgam veram Universitatis, ejus scilicet, sententiam & determinationem circa præservationem Virginis.

PRO VIRGA

§. SECUNDUS.

QUòd Universitas Parisiensis secundùm se totam,& per modum claustri numquàm determinaverit, vel senserit à sua prima institutione & principio, Virginem MARIAM fuisse conceptam in peccato originali, patet ex eo, quòd in archivo ejusdem Universitatis nec legatur, aut in aliquo alio scriptore talis reperiatur notitia, ne quidem adhuc ex scribentibus,& defendentibus opinionem contrariam. Et pro hac assertione comprobanda existimo hoc esse efficax argumentum : Controversia ista cœpit in epistola S. Bernardi ad Canonicos Lugdunenses circa annum 1140. at S. Bernardus scribens prope Parisios nihil dicit de Universitate, quæ tunc erat in suo flore cum Hugone de Sancto Victore, Petro Lombardo, Richardo de Sancto Victore,&c. Eodem tempore, scilicet, usque ad annum 1200. scripserunt pro pia opinione Richardus de Sancto Victore, Petrus Abeillardus, Petrus Comestor, & Petrus Cantor, omnes Doctores Parisienses, quorum opuscula apud nos extant ; & tamen nihil dicunt de Universitate. Ad annum 1240. scripsit Albertus Magnus Ordinis Prædicatorum, & dixit verba suprà posita, quæ existimo esse introducta ab aliquo non rectè sentiente. Ad annum 1280. scripserunt latissimè illi duo insignes Doctores Parisienses, Ægidius de Roma, & Henricus de Gandavo, in quorum quæstionibus nullum invenîtur verbum de Uni-

Universitate Parisiensi. Deindè ad annum 1312. scripsit quidam Ordinis Prædicatorum contra Petrum Aureolum lectorem tunc Tolosanum in Francia, quem existimo fuisse Guilielmum de Gannaco Ordinis Prædicatorum, ut dicetur in SOLE VERITATIS secundæ impressionis; & licet Auctorem istum non viderim, tamen ex responsione Petri Aureoli apud nos existente respondentis ad omnia argumenta adversarij colligitur eum nihil dixisse de Universitate Parisiensi. Ad ann. 1320. scripsit Franciscus de Mayronis Minorita septem opuscula, seu tractatus pro pia sententia apud nos existentes; & contra illam suas quæstiones Quodlibetales Joannes à Neapoli, Hervæus, & alij, & nihil dicunt de Universitate. Circa annum 1330. scripsit Henricus de Hassia referens patronos, & fundamenta utriusque sententiæ, & eodem tempore Joannes Bacconius quatuor distinctas quæstiones; & hîc enumera cum Thoma de Argentina, Gabrielem Biel, & alios quam-plures, quorum nullus de Universitate Parisiensi pro nec contra, aliquam ne vel levem facit memoriam. Et hæc pro nunc de primo principio.

De medio certissimum est, & evidentèr patet ex multis instrumentis authenticis, quòd ad annum 1387. jam Universitas Parisiensis fecerat determinationem, seu statutum pro immunitate Virginis MARIÆ à peccato originali, ut statim videbimus. Exorta enim illa magna controversia cum Joanne de Montesono Ordinis Prædicatorum, & suis Discipulis in tribus allegationibus, seu defensorijs pro sua opinione editis, numquàm in ipsis allegavit Universitatem Parisiensem aliquando sensisse contrarium: poterat enim in illo suo conflictu; & esset potissimum, vel etiam concludens argumentum. Post istum scripsit P. Nicolaus Eymericus Ordinis Prædicatorum Avenione circa ann. 1395. duos tractatus latissimos contra sententiam piam; & quamvis ibi passim vocitet impiam & hæreticam, atque adducat rationes, & auctoritates efficaciores pro sua opinione, de Universitate tamen Parisiensi nullum habet verbum; & idem dico de Guilielmo Jordano. Eodem tempore latissimos scripserunt tractatus Franciscus Martini, Joannes Vitalis, & Joannes Alanus Doctores Parisienses, qùorum tractatus manu-scripti apud nos extant, & licet scripserint pro pia sententia; inter loquendum tamen, vel in argumentis dicerent aliquid de Universitate, si fuisset contra. Tempore Concilij Basilëensis circa ann. 1437. Joannes de Montenigro, & Joannes de Turrecremata Ordinis Prædicatorum ediderunt latissimos tractatus pro sua opinione, adducentes quæcumque in hac materia fuerant retroactis sæculis dicta, acta, vel scripta: contra quos scripsit duos memorabiles libros Joannes de Segovia Canonicus Toletanus; unum Allegationum,

num, & alterum Avisamentorum, quos jam habemus mandatos prælo. Sed nec iste, nec illi aliquid proferunt de antiqua sententia Vniversitatis Parisiensis. Posteà scripsit Gyrandus Renerius non parvum tractatum; & cùm iste fuerit Doctor Parisiensis, non taceret hanc circumstantiam, quando ipsemet dicit in allegato tractatu: *Existimo, quòd, quando fuerit publicatus tractatus iste Parisijs, quærent animam meam, &c.* Cum his enumerari possunt Sanctus Antoninus Florentinus, & duo alij Anonymi Ordinis Prædicatorum, qui adducunt auctoritates pro sua opinione, quorum unus manu-scriptus extat in Bibliotheca Regia Scoriali, & alter impressus in Bibliotheca Cardinalis Mazarini. Scripsit etiam Wigandus Uvirt, seu Cauponis suum dialogum. Item scripserunt pro pia sententia in Gallia & civitate Parisiensi. F. Joannes de Bruxella anno 1419. Nicolaus Granerius Canonicus Regularis Sancti Victoris, Antonius Fornerius Cuciacensis, & alter Anonymus dialogum inter Amicum & Militem, quorum tractatus usque nunc incogniti apud nos extant, sed de Vniversitate nihil dicunt. Post omnes istos scripsit Anonymus-Bandellus, seu Bandellus factus Anonymus, & sicut finxit litteras Vniversitatis Parisiensis pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ, sic etiam fabricavit illud: *Vniversitatem Parisiensem, quando erat in suo flore & principio, determinasse, & statuisse Virginem* MARIAM *fuisse conceptam in peccato originali.*

Neque hoc dictum ab Anonymo & Bandello in suis libris de Universitate Parisiensi, quando erat in flore, potest probari aliquo rationabili discursu: nam ipsi scripserunt in Lombardia anno 1475. atque anno 1481. & cùm Provincia illa multum distet ab Universitate Parisiensi, nullam poterant de ibidem actis habere notitiam, nisi ab aliquo auctore id referente: sed nullum adducunt, nec adducere possunt, ut suprà discurrendo per singulos diximus; aut propter aliquod instrumentum ejusdem Vniversitatis; ne quidem hoc: quia semel, & iterum revolvimus archivum Universitatis ad indagandam aliquam pro præsenti materia lucem. Vidimus etiam libros manu-scriptos omnium decretorum illius Academiæ, atque etiam novissimè typis mandatum de eodem argumento, sub hoc titulo Gallico: *Partie des pieces & actes, qui concernent l'estat present & ancien de l'Vniversité de Paris; Monsieur le Recteur qui en est, & a tousiours le chef. Les trois Facultez de Theologie, de droit Canon, & de Medecine. Les quatre Nations de France, de Picardie, de Normandie, & d'Allemagne. Les trois Facultez, & les quatre Procureurs desdites nations. A Paris* 1653. *in* 4. Ergò ex nullo capite, principio, aut medio constat, aut deducitur per levissimam saltem conjecturam, Vniversitatem Parisiensem in suo principio determinasse esse erroneum & hære-

hæreticum, immò neque sensisse Virginem MARIAM fuisse conceptam in peccato originali. Undè credendum est Bandellum locutum fuisse in hac parte circa determinationem mysterij Conceptionis, sicut in alia superiùs demonstrata de approbatione doctrinæ Sancti Thomæ. Sed pro majori nostræ causæ justificatione, & strictis reconventionibus ad hominem, concedamus & admittamus Academiam Parisiensem in suo flore & principio non tantùm sustinuisse opinionem contrariam, sed & condemnasse piam ut erroneam & hæreticam: & ab isto flore & principio pergamus ad inquirendum de fructu & fine.

Finis ergò, & primus fructus fuit: quòd, cùm Joannes de Montesono Ordinis Prædicatorum in suis vespertinis conclusionibus habitis anno 1387. proposuisset quatuordecim censurâ majori dignas, & ut tales fuissent condemnatæ à Facultate Theologiæ per viginti-octo Doctores nomine ejusdem Facultatis, & posteà ab Universitate tota, & ab Episcopo Parisiensi per diffinitivam sententiam approbata condemnatio, inter ipsas erant quinque contra piam sententiam de Immaculata Virginis Conceptione, quas præcipuè Facultas Theologica, & Universitas tota defendit sic: Prima propositio Montesoni, & in ordine decima fuit ista: *Non omnem hominem præter Christum contraxisse ab Adam peccatum originale, est expressè contra Fidem.* Hæc damnata fuit à Facultate, Vniversitate, & Episcopo, his verbis: *Revocanda tamquàm falsa, scandalosa, & piarum aurium offensiva, & præsumptuosè asserta, non obstante probabilitate quæstionis, utrùm Beata Virgo fuerit in peccato originali concepta, &c.* Et super hoc discurrunt latissimè; & post plura inquit Vniversitas: *His præmissis contra prædictam propositionem, & ad ejus condemnationis justificationem arguitur sic: Omnis propositio est falsa, scandalosa, piarum aurium offensiva, & præsumptuosè asserta, quæ asserit aliquid esse expressè contra Fidem, quod multi Sancti, & Doctores Catholici tenent & asserunt, & quod multi Summi Pontifices, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, & alij majores Ecclesiæ prælati, & plûres particulares Ecclesiæ, immò ferè universalis Ecclesia, aut ejus major, & sanior pars asserunt, & publicè dogmatizant, & ad cujus approbationes tenent miracula esse facta, & in ejus commendationem annuale Festum solemniter celebrant; sed prædicta propositio, & aliæ tres sequentes sunt hujusmodi: igitur.* Et hujus argumenti probat majorem, & minorem laitssimè, cujus verba ad litteram possunt videri in SOLE VERITATIS secundæ impressionis. Ex quibus verbis Universitatis Nodum indissolubilem conficiemus infrà; & pro mysterio multa declarantur dubia, seu potiùs vera ab assertoribus contrariæ opinionis hucusque impugnata. Hæc scribebat Universitas ad annum 1389. in tractatu, seu rescripto directo Summo Pontifici, & Sacro Consistorio

Cardinalium. Undè ex parte subjecti, scilicet, gravissimæ & doctissimæ Universitatis, ex parte termini Pontificis, & Cardinalium, atque ex gravitate materiæ tenebantur dicere veritatem: igitur ad annum 1388. erant multi Sancti, & Doctores, Pontifices, Cardinales, & Prælati publicè asserentes, & dogmatizantes Virginem MARIAM fuisse conceptam sine peccato originali. Quâ ergò veritate ausus fuit dicere hoc eodem anno 1661. Magister Notitiosus Complutensis, & alter Doctor Salmanticensis, quòd hæc sententia de Immaculata Conceptione solùm à quadraginta annis cœpisset in Ecclesia, cùm ipsamet Festivitas ex testimonio gravissimæ Universitatis Parisiensis ànte annum 1388. celebraretur in Romana universali, & ferè in omnibus Ecclesijs particularibus?

Secunda propositio Montesoni, & in ordine undecima, erat ista: *Beatam* MARIAM *Virginem, & Dei Genitricem non contraxisse peccatum originale, est expressè contra Fidem.* Hanc etiam condemnarunt Facultas, Universitas, & Episcopus sic: *Et hæc condemnatur revocanda tamquàm falsa, scandalosa, præsumptuosè asserta, & piarum aurium offensiva. De hac autem propositione dixit in Consistorio, quòd ipsam proposuit tamquàm opinabilem, & ibi usus fuit isto termino expressissimè, licet eo non utatur in scripto suo coram judicibus exhibito. Et postquàm allegavit plures Doctores tenentes eam conceptam fuisse in peccato originali, inter quos quidam tenent, quod oppositum dicere, est hæresis, intulit quòd hoc tenentes tenebantur revocare, si ipse tenetur. Sed improbatio omnium istorum patet ex dictis in præcedenti propositione, & specialitèr ex dictis Sancti Thomæ in quarta, & quinta rationibus contra eamdem. Item improbatio ejusdem rationis patet ex dictis in præcedenti. Item, quòd illam non proposuit præcisè tamquàm opinabilem, patet: quia asseruit se illam velle defendere usque ad mortem, prout suprà dictum est. Item præter illa, quæ dicta sunt, arguitur contra eamdem propositionem sic: quia Romana Ecclesia, quæ est caput omnium Ecclesiarum, cum multis Ecclesijs sibi subjectis, tenet, & asserit, quòd non est expressè contra Fidem, dicere* MARIAM *conceptam sine originali; igitur asserere oppositum est temerarium, &c.* Et postquàm probasset efficacitèr hoc argumentum, prosequitur in alio sic: *Item Doctores Catholici tractantes de hac materia, an sit expressè contra Fidem, determinant expressè, quòd non est contra Fidem,* MARIAM *fuisse sine originali conceptam, sicut patet per Bonaventuram tertio, dist. 3. quæstione 1. cujus opera pro causa Fidei in archivo Papæ sunt recondita, tamquàm Fidei Catholicæ utilia, &c.* Multa hîc erant notanda, tum pro mysterio, tum contra Notitiosos aliquos dicentes, Joannem de Montesono nullum fecisse tractatum, nec defensorium pro suis assertionibus: sed cùm in hoc opusculo solùm tractemus de reconventione, seu æquiparantia inter doctrinam Sancti Thomæ, & sententiam Immaculatæ Conceptionis, omnia

nia extra ista, licet pulcherrima, sunt nobis materialia, non formalia. Vide tamen aliqua in Nodo, præcipuè illud de operibus Sancti Bonaventuræ custoditis in archivo Papę pro Fidei Catholicæ utilitate. Quid enim dicerent Auctores Dominicani, si simile invenirent elogium pro operibus sui Angelici Doctoris? Et nos tanta ac talia circa illud diximus, quòd usque modò non sint inventuri Auctorem Franciscanum, qui ipsum referat; nec in vita ipsius, aut sermonibus.

Tertia propositio Montesoni, & duodecima in ordine, sic se habet: *Quòd tantùm est contra Sacram Scripturam unum hominem esse exemptum à peccato originali, præter Christum, sicut si decem homines ponerentur exempti.* Hanc damnarunt Facultas, Vniversitas, & Episcopus sic: *Et hæc condemnatur, sicut præcedens tamquàm falsa, scandalosa, præsumptuosè asserta, & piarum aurium offensiva. Et de hac, & sequenti propositione dixit in Consistorio: quòd eam proposuit tamquàm veram sine pertinacia. Et ibidem addidit: quòd non minùs est contra Scripturam, &c. Quòd in scripto coram judicibus non tradidit. Illam etiam protestationem specialem, scilicet, sine pertinacia, numquàm Parisius expressit, sed magis oppositum dicendo, se velle istas propositiones, seu conclusiones usque ad mortem defendere, &c.* Et hinc latissimè prosequitur Vniversitas qualificationem suę damnationis multis, & fortissimis argumentis, à quibus supersedeo, quia pro hoc parvo libello non sunt ad rem, & solùm nota illud: *Quòd in scriptis coram judicibus non tradidit.* Ergò Montesonus scripsit defensorium suarum conclusionum.

Decima-tertia propositio Montesoni, & quarta contra piam sententiam fuit ista: *Magis est expressè contra Scripturam Sacram, Beatam Virginem non esse conceptam in peccato originali, quàm asserere ipsam simul fuisse Beatam, & viatricem ab instanti suæ Conceptionis, vel Sanctificationis.* De hac propositione dicit Universitas: *Et postquàm probavit Corollarium dixit: quòd pari modo videretur posse dici, quòd magis est expressum ipsam unitam fuisse hypostaticè; & hoc quidem in Consistorio, & in scripto suo coram judicibus recitavit. Hæc autem propositio condemnatur sicut præcedentes, revocanda tamquàm falsa, scandalosa, præsumptuosè asserta, & piarum aurium offensiva. Et meritò potuisset rigorosiùs condemnari, quia nulla præcedentium est ita temeraria, &c.* Et circa hanc discurrit Vniversitas eruditè, & doctè, & quàm temeraria sit, satis constat ex illis verbis: quod pari modo videretur posse dici, *quòd magis est expressum ipsam unitam fuisse hypostaticè.* Nota (amore Dei) præcipitationem istam. Ad quid enim ampliùs pervenire poterat cœcitas istius Patris?

Decima-quarta propositio Montesoni, & quinta contra Conceptionem fuit ista: *In expositione Sacræ Scripturæ, sive declarando per Ecclesiam, sive declarando per Doctores, sive exponendo per quemcumque de Sacra Scriptura, & non aliun-*

aliundè trahenda est determinatio, declaratio, seu exceptio, sicut in grammatica, quæ regulas ponit, & in eadem exceptio reperitur. Ad hanc propositionem inquit Vniversitas: *Et hæc revocanda tamquàm falsa, erronea, si intelligat quòd exceptio, vel expositio sit trahenda explicitè, & expressè ex Scriptura Sacra, & non aliundè, prout videtur prætendere: alitèr non esset ad propositum suum discursum. Et hoc patet clarè per processum suum: quia ponit illam propositionem pro regula generali, & applicat eam ad propositum de Conceptione, volens eam apprehendi sub lege communi, quia ex Scriptura Sacra de ea exceptio expressa, & explicita non habetur, &c.* Contra hanc discurrit Vniversitas probando evidentèr ejus falsitatem. Et post istas quinque propositiones concludit sic: *Sextus articulus est: quòd dicta Parisiensis Vniversitas rationabilitèr petit & supplicat*, id est, Summo Pontifici, & Sacro Consistorio Cardinalium, *ut dictus Frater tamquàm hæreticus, vel de hæresi vehementèr suspectus carceri mancipatus sub custodia teneatur, &c.* Oppositio ista facta Joanni de Montesono, & defensio Immaculatæ Conceptionis apparet ut primus fructus productus ab Universitate Parisiensi anno 1388. Ex aliquo ergò antecedenti flore processit. Non igitur, quando erat in flore, determinavit esse erroneum, & hæreticum credere, Virginem MARIAM fuisse conceptam in peccato originali: si enim hoc determinasset, quâ fronte pro eademmet propositione ab ipsa jam Vniversitate determinata, damnaret Fratrem Joannem de Montesono, & ageret contra eum, ut contra errantem præsumptuosè, hæreticum, vel vehementèr suspectum de hæresi? Aut quo respectu, causâ, & occasione hoc omitteret in suis tribus rescriptis Joannes de Montesono? Nam responsio erat ad manum dicendo: Vniversitas Parisiensis condemnavit aliquando ut hæreticam hanc propositionem: *Virgo* MARIA *non contraxit peccatum originale*, & hoc ipsum facio ego ejus Filius, & vos estis præsumptuosi ac temerarij, quia recessistis à vestigijs antiquorum Patrum vestræ Vniversitatis.

Secundus fructus editus ab Vniversitate Parisiensi pro defensione piæ sententiæ fuit, quòd post fugam Joannis de Montesono à civitate Parisiensi ad Summum Pontificem & curiam Romanam existentem Avenione remanserint aliqui discipuli, fautores, & defensores opinionum Joannis de Montesono, præcipuè illarum quinque tangentium piam sententiam de Immaculata Conceptione (nam circa alias novem nihil curarunt, nec saltem unum protulerunt verbum Montesonistæ) quos continuò, & constantèr insecuta est Vniversitas quousque fecit, ut publicè præcipui, & principaliores palinodiam recantassent, revocando opinionem suam, & abjurando propositiones suprà positas. Et istorum præcipuus fuit Guilielmus Ebroicensis Epis-

Episcopus, & Confessarius Regis Caroli VI. ex Ordine Prædicatorum assumptus, quem propter dignitatis decentiam fecerunt abjurare solùm in Palatio coram Rege, & Magnatibus. Et suæ revocationis factæ anno 1388. die 17. Februarij clausulæ principales sunt istæ: *Idcircò, antequàm ad alia negotia & facta prædictæ Vniversitatis, quæ eidem Domino nostro Regi, & in ejus, ac Concilij præsentia exponere habebant, procederent; nomine dictæ Vniversitatis dictum Episcopum Ebroicensem instantèr requisiverunt præfati Deputati per organum sæpè dicti Magistri nostri de Alliaco: quatenùs in præsentia Domini N. Regis, & præfatorum DD. Deputatorum, & omnium aliorum ibidem existentium, & præsentium, prædictas conclusiones per ipsum prolatas & dictas, tamquàm malè, & contra Fidem, & veritatem dictas & sonantes, revocare vellet, prout facere tenebatur, & aliàs eas revocare promiserat.* Nota hîc, quomodò Vniversitas noluerit procedere ad alia coram Rege, nisi priùs Episcopus ejus Confessarius abjuraret suas propositiones. Observa etiam, quòd illas non revocaret quomodocumque, sed tamquàm malas contra Fidem, & veritatem dictas. *Qui quidem Episcopus Ebroicensis non coactus, non seductus, sed propriâ suâ voluntate motus prædictas conclusiones per ipsum sic, ut præmittitur, prolatas & dictas revocavit, modo, & formâ contentis in quadam papyrea scedula, quam ibidem altâ, & intelligibili voce de verbo ad verbum legit, cujus etiam tenor talis est:* Ubi inter alia quam-plura sic inquit: *Item dixi, quòd, sicut viginti-octo Magistri in Theologia Vniversitatis Parisiensis condemnaverunt propositiones de Montesono, ita erant viginti-octo de Ordine nostro, videlicet de majoribus, & solemnioribus clericis totius mundi, qui eas approbaverant, & sic poterant eas approbare, & prædicare. Item addidi & dixi, quòd Magistri Vniversitatis Parisiensis non intelligebant doctrinam Sancti Thomæ, &c.* Et circa hoc extant non pauca. Et ad finem dicitur: *Item Episcopus Ebroicensis flexis genibus præfatum Dominum nostrum Francorum Regem constanter requisivit, eidem humiliter supplicando, quatenùs Regi Arragonum, & D.N. Papæ scribere dignaretur, ut vellet eosdem requirendo, quatenùs Fratrem Joannem de Montesono, de quo in scedula præ-inserta sit mentio, faceret capi, & Parisijs adduci puniendum secundùm ejus demerita, &c. Acta fuerunt hæc in domo Regali de Lupara Parisiensi, videlicet, in camera dicti D.N. Regis sub anno, indictione, &c.* Et hæc de Episcopo & Confessario ejusdem Francorum Regis; & hujus revocationis extant in Archivo Universitatis tria authentica testimonia.

Alter ex principalioribus fuit Pater Joannes Adæ in Theologia Magister, qui primò suas propositiones revocavit coram tota Vniversitate anno 1389. die 20. Augusti, in quodam revocationis rotulo, ut ibidem dicitur, verbis latinis scripto, altâ & intelligibili voce de verbo ad verbum legens, & omnia, & singula in eodem titu-

titulo contenta, audientibus, auscultantibus, & intelligentibus Magistris, nec non scholaribus diversarum partium ad hoc audiendum convocatis in multitudine copiosa, ore proprio pronuntiavit sequentia: *Venio hîc propriâ voluntate ad revocandum certas propositiones, aliàs per me indebitè pluribus in locis assertas: & primò aliàs dixi, asserui, & publicè prædicavi in sermone: quòd Festum Conceptionis Beatæ, & gloriosæ Virginis* MARIÆ *non erat solemnizandum, nec colendum, & qui coleret dictum Festum, malè faceret, plùs quàm benè. Illud revoco tamquàm falsum, præsumptuosum, scandalosum, & piarum aurium offensivum. Item dixi, asserui, & publicè prædicavi in sermone, quòd, qui non coleret, nec solemnizaret dictum Festum, non peccaret, quamvis ego scirem Episcopum præcepisse contrarium; & quòd gentes non deberent dimittere operas suas propter dictum Festum: Illud revoco tamquàm falsum, præsumptuosum, scandalosum, in contemptum Episcopi, & auctoritatis Episcopalis, & piarum aurium offensivum. Item dixi, asserui, & publicè prædicavi: quòd, tenère Beatam* MARIAM *Virginem non fuisse conceptam in peccato originali, est peccatum mortale, & hæresis: Illud revoco tamquàm erroneum in Fide: quoad illud, quod dixi fore peccatum mortale, tenère Virginem non fuisse, & cætera: quoad illud, quod dixi, quòd est hæresis, revoco tamquàm falsum, malum, præsumptuosum, & ut prius, erroneum in Fide. Item prædicando ad populum increpavi illos, qui in laudem Virginis* MARIÆ *tenebant eam non fuisse in peccato conceptam, improperando eis, & dicendo, &c.* Et prosequitur referendo talia ac tanta improperia idiomate Gallico, ut puduerit me illa transcribere. Et fortè propter ista præcepit illi Universitas Parisiensis, ut faceret secundam revocationem in Festo Decollationis Beati Joannis Baptistæ, die 29. Augusti, in Sancto Jacobo de Carnificina. Et etiam tertiam, die 26. mensis Septembris, in claustro Sancti Honorati prope Castrum Regale de Lupara; sicùt etiam fecit cum effectu.

Alius ex principalioribus fuit Pater Joannes Thomæ Doctor Parisiensis factus anno 1374. ut dicitur in Catalogo Doctorum: Hic qui fuit frater uterinus Joannis de Montesono, secundùm aliquos, & abjuravit die 21. mensis Martii, anno 1388. & propositiones sunt magis scandalosæ, quàm antecedentes: prædicaverat enim, ut ibidem dicitur, apud Sanctum Severinum, & in Sanctis martyribus, & pluribus aliis Parisiensis civitatis Ecclesiis, quòd Virgo MARIA fuisset concepta in peccato originali, & contrarium dicere esset hæresis, & erroneum, &c. sicut in præcedenti. Sed de hoc Montesonista fratre Joannis de Montesono est quædam circumstantia singularissima, quæ non reperîtur in aliis: nam in una ex tribus revocationibus Patris Joannis Adæ, de quibus suprà immediatè diximus, erat quædam clausula, quæ sic se habet: *Item teneo, & credo quòd dictus de Montesono fatuè, & malè locutus*

sit in omnibus propositionibus per eum assertis, sive dictis; & si aliquod falsum, aut suspectum reperiatur in libro translato per Magistrum Ioannem Thomæ, nondum examinato ad plenum, quòd à me processerit, ad id revocandum ex nunc, & ex tum me submitto, tamquàm illius particeps, aut conscius. Ex qua clausula constat Joannem Thomæ edidisse vel transcripsisse librum pro Joanne de Montesono, vel contra Immaculatam Virginis Conceptionem, adjuvante F. Joanne Adæ, in quo aliqua reperiebantur falsa, aut suspecta de veritate, quæ adhuc non erant ad plenum examinata ab Vniversitate. Hæc autem præcipua fuerunt, quæ circa approbationem doctrinæ Sancti Thomæ referunt Joannes Vitalis, & Joannes Alanus Doctores Parisienses; & ipsemet in sua revocatione etiam fatetur, dicens, quòd à quatuordecim annis, id est, ab anno 1374. transtulerit, seu verterit textum Hieremiæ in linguam Gallicam, à capite 17. usque 30. in qua translatione inseruit, & tractavit quæstionem pro sua opinione, scilicet, quòd Virgo MARIA contraxisset peccatum originale, de quo cum alijs articulis revocatis confessus est palàm se malè fecisse, & veniam petijt. Et fortè iste est tractatus ille de Conceptione, quem vidit Pater Joannes Bunderus Ordinis Prædicatorum sub nomine Joannis Thomæ in Conventu Ordinis Prædicatorum Sancti Quintini. Et hæc de Historia Joannis Thomæ. Et si in textum Sacræ Scripturæ, & in Canonem Bibliæ introduxit Joannes Thomæ contra legalitatem & veritatem suam opinionem, & maculam Virginis MARIÆ; quid agerent in alijs libris non Canonicis, & maximè in operibus Sancti Thomæ, Bullâ Urbani V. litteris Stephani, & operibus Alberti Magni?

Alter ex ijs præcipuis fuit P. Joannes Nicolai, qui revocavit suos errores, anno 1390. die 13. mensis Septembris; & inter alias clausulas habet istam: *Assero primò, quòd quatuordecim conclusiones positæ per eumdem Magistrum Joannem de Montesono per Facultatem Theologiæ condemnatæ, & consequenter per Universitatem Parisiensem, quarum etiam dogmatizatio fuit per Reverendum in Christo Patrem D. Episcopum Parisiensem prohibita, fuerunt juridicè, & rationabiliter condemnatæ, & prohibitæ: quarum tamen conclusionem indebitè, & irrationabiliter fui fautor, & defensor dictas condemnationes, & prohibitiones contemnendo undè mihi displicet, & pœnitet, &c. Item fateor, quòd pro suæ sustentatione causæ dicti Magistri Joannis, sive suarum conclusionum solvi octo solidos Parisienses, &c. Item fateor, quòd ego prædilexissem, quod Magister Joannes de Montesono in causa sua obtinuisset, quàm Universitas Parisiensis, &c. Item fateor me communicasse pluries, & cum pluribus fratribus de Ordine meo habitum sæcularem deferentibus in favorem & sustentationem dicti Magistri Joannis, & suorum errorum, & sententiarum. Item fateor me dixisse, quòd illi Fratres de Ordine nostro, qui revocaverunt, verita-*

tem revocaverunt, & ob hoc dixi eos esse hæreticos, & excommunicatos propter suas revocationes, &c. Item fateor me prohibuisse Fratribus de Ordine nostro, ne communicarent cum illis, qui revocaverant, bibendo, comedendo, item officiando in Ecclesia, &c. Item fateor me dixisse, quòd ego vellem, quòd illi, qui revocaverant, essent suspensi, & quòd ordo confusus erat per eorum revocationes, &c. Hæc sunt præcipua ad compendium redacta, quæ declaravit, & retractavit Pater Joannes Nicolai, in quibus omnia sunt notatione digna, præcipuè illud de solutione octo solidorum Parisiensium, ex quo confirmatur illud suprà declaratum à Patre Richardo Maria, quòd tota Religio Prædicatorum fuerit facta sub tributo, ut defenderet Joannem de Montesono dimicantem contra Universitatem Parisiensem, & sacratissimæ Virginis MARIÆ puritatem, ac immunitatem à peccato originali.

Eodem modo præter quatuor suprà relatos Montesonistas, retractaverunt, & abjurarunt errores pertinentes ad hanc, de qua loquimur, materiam, PP. Galfridus de Sancto Martino die 24. Julij in domo Fratrum Minorum, Petrus de Concheyo die 12. Octobris, Richardus Maria, de quo suprà, Adam de Suessione die 16. Maij, & Stephanus Gontier, qui captus fuit in Castro Antisiodorensi, alij verò fugerunt. Et hîc superaddendum est, quomodò Vniversitas Parisiensis propter favorem exhibitum Montesono excluserit à suo consortio totam Religionem Prædicatorum in communi, & in particulari, quarum litteræ originales dedimus suprà Nodo III. loquendo de approbatione Vrbani V. quibus adjunge retractationem Joannis Veri, in civitate de Deppe Rothomagen. Diœcesis, quæ apud nos extat in charta expansa, & etiam fuit impressa in 4. & extat similiter cum alijs suprà relatis in archivo Vniversitatis in tribus manu-scriptis.

Tertius fructus Vniversitatis Parisiensis fuit: quòd hoc eodem tempore ediderit pro Immaculata Virginis Conceptione illum insignem tractatum, de quo nos suprà latè egimus in Stephano Episcopo Parisiensi Nodo II. principali, à quo extraximus omnia ibi & hîc relata de condemnatione propositionum Joannis de Montesono. Item in principio illius promittit se alium editurum pro defensione individua immunitatis Sacratissimæ Virginis MARIÆ, dicens in condemnatione primæ propositionis de Conceptione, quæ est decima Montesoni: *Et sic patet falsitas prædictæ propositionis ex prædicta radice, de qua breviter pertransimus principaliter tractaturi de materia, quam dicta propositio tangit contra honorem Virginis gloriosæ, &c.* An verò tractatus iste fuerit editus nec ne, mihi hucusque incognitum est: scio tamen edidisse tractatulum parvum, quem apud me habeo, elaboratum etiam ab Vniversitate tempore

suæ

ſuæ controverſiæ cum Joanne Maldonato. Item præcepit eadem Facultas Theologica Joanni Vitali Ordinis Minorum Doctori Pariſienſi, & Joanni Alano etiam Pariſienſi Doctori, ut ſcriberent doctrinaliter, & more ſcholaſtico contra Joannem de Monteſono; quod doctè, & feliciter impleverunt, quorum originalia manuſcripta apud nos extant, ut aliquando lucem videre poſſint cum alijs in libro ſub titulo: *Monumenta antiqua Conceptionis.* Item poſt fugam Joannis de Monteſono ad præſentiam Summi Pontificis miſit Vniverſitas Pariſienſis proprijs expenſis quatuor doctiſſimos viros, ut cauſam iſtam defenderent apud Summum Pontificem, & Conſiſtorium Cardinalium (de quibus diximus ſuprà) quod ita ſtrenuè actum eſt, ut cogerent Monteſonum ad ſecundam fugam à civitate Avenionenſi, propter quam fuit excommunicatus à Cardinalibus à Summo Pontifice delegatis pro negotio ipſius.

Quartus fructus Vniverſitatis Pariſienſis fuit, quòd anno 1497. die 17. menſis Septembris, in quo Eccleſia Romana celebrat Feſtivitatem Sacrorum Stigmatum Seraphici P.N. Franciſci, octoginta duo Doctores Pariſienſes, nomine & voce totius Vniverſitatis congregati fuerint (non in Bertiliaco vel Gentiliaco, ſed in civitate Pariſienſi apud Sanctum Maturinum, ubi continuò, & ferè ſemper Vniverſitas ſuas exercet publicas functiones) & in præſentia totius Vniverſitatis uno ore, unaque ſententiâ ſtatuerint, & determinaverint: *Quod nemo deinceps præfatæ Univerſitati adſcribatur, niſi ſe hujus determinationis (quod, videlicet, Beatiſſima Dei Genitrix, & Virgo* MARIA *ſemper ab originali macula fuerit immunis, & præſervata) aſſertorem ſtrenuumq; propugnatorem pro viribus futurum confirmet juramento.* Notandum tamen eſt, quòd, licet hoc decretum fuerit publicatum, ut diximus, anno 1497. die 17. Octobris: tamen ipſum diſpoſitum, & determinatum fuit anno 1496. die 3. Martij, ut conſtat ex quodam manu-ſcripto codice exiſtente Coloniæ in Conventu Sancti Patris noſtri Franciſci Reformatorum ad Olivas. Decretum autem ipſum extat authenticum in archivo Sancti Franciſci Matritenſis, de quo latam mentionem faciunt Auctores relati in Armamentario, columnâ 468. & alij ſuperadditi in *Militia Immaculatæ Conceptionis*, verbo, *Pariſienſis Academia.* Ad tollendam tamen omnem ambiguitatem, obſervandum eſt, quòd aliqui ſcriptores, & non infimæ notæ affirment decretum, ſeu ſtatutum iſtud Vniverſitatis Pariſienſis conditum fuiſſe anno 1383. cujus occaſione poſt quatuor annos Joannes de Monteſono, quaſi in contemptum ſtatuti Vniverſitatis diſpoſuit ſuas concluſiones. Et hoc magnum habere videtur fundamentum, tum in verbis Monteſoni, tum & præcipuè in reſponſione Vniverſitatis: ſæpiſſimè enim inſinuat il-

las esse contra determinatum, & statutum per eamdem Vniversitatem. Alij autem contendunt statutum Academię fuisse sancîtum anno 1330. in quo determinatum fuit, ne contra immunitatem Virginis MARIÆ à peccato originali imposterùm aliquid in cathedris edoceretur, aut in conclusionibus oppugnaretur. Ita Joannes Bacconius illius temporis scriptor, in 4. dist. 2. quæst. 4. articulo 3. undè Pater Christophorus de Vega, Palestrâ 3. certamine 20. folio 133. nullum tamen de istis hucusque inveni authenticum testimonium. Sed ista in rei veritate non contrariantur inter se: nam prima potuit esse solùm ordinatio, ne aliquid diceretur contrà: secunda, determinatio defensionis; & tertia, juramentum, & statutum formale; res equidem tanti momenti paulatim apud cordatos fiunt.

Quintus fructus Vniversitatis, est perseverantia in defensione Immaculatæ Conceptionis, quæ usque in hodiernum diem inviolabiliter observatur: nam formulæ juris-jurandi, quod tum à Magistris, tum à Baccalaureis Theologiæ exigi solet, antequàm in consortium Facultatis coaptentur, & impressæ unicuique conferuntur in parvo folio pro jure-jurando Baccalaureorum num. 4. sic dicitur: *Item quòd tenebitis determinationem Facultatis de Conceptione Immaculatę Virginis* MARIÆ: *videlicet, quòd in sua Conceptione præservata fuit ab originali labe.* Et in formula juris-jurandi, quod Magistri Theologiæ præstare solent in Congregatione generali coram D. Decano, quamprimùm laureâ doctorali donati fuerint, num. 5. extat hæc clausula: *Item jurabitis, quod tenebitis determinationem Facultatis de Conceptione Immaculatæ Virginis* MARIÆ: *videlicet, quod in sua Conceptione præservata fuit ab originali culpa.* Pro cujus observantia nullus Baccalaureus, seu Doctor habet Theses Theologicas, in qua aptè possit introducere defensionem mysterij, quòd libentissimo animo non ponat conclusionem immunitatis, ut de multis in *Militia Immaculatæ Conceptionis* adductis patebit exemplis. His duobus juramentis Baccalaureis, & Doctoribus communibus, adstringuntur etiam PP. Ordinis Prædicatorum; & insuper tertio altero particulari, scilicet, standum determinationi & condemnationi Facultatis factæ contra articulos, seu conclusiones Joannis de Montesono. Cùm autem isti fuerint pręcipuè duo, scilicet, doctrinam Sancti Thomæ numquam fuisse approbatam ab Vniversitate Parisiensi, & Virginem MARIAM fuisse conceptam sine peccato originali, videant ipsi, quid dicendum foret de hoc, aut quomodò solvendus sit Nodus iste.

Omnium approbationum doctrinæ S. Thomæ fundamentum, seu primarius lapis consistit in istis litteris Vniversitatis Parisiensis; attamen Pater Wigandus Uvirt, seu Cauponus in suo Dialogo contra Immaculatam Con-

Conceptionem, parte 3. in principio ad hanc objectionem Wesaliani, quem introducit interlocutorem, ac defensorem mysterij Immaculatæ Conceptionis: *Igitur Parisienses, & Moguntini, & reliquarum Universitatum Magistri, degeneres tibi videntur, & indocti.* Respondet Wigandus. *Ha vir bone! nimium lepidus es. Scio quæ pro se, & quos adducat stercus, lenes furores & insaniam, scilicet, quæ neminem sanæ mentis hominem præmovêre possunt; Parisienses verò, ac aliorum Gymnasiorum clarissimi Doctores, nihil umquam in Ordinem Prædicatorum turpe aut scripserunt, aut statuisse inventi sunt.* Et parùm infrà: *Quis inter ordines, num Deo, & Beatissimæ, felicissimæq; Dei Parenti devotior sit, non est meum judicare. Atque quis Ordo olim plures genuerit illustres Sanctitate, & doctrinâ clarissimos Virgineas laudes humili devotione describentes, non est nunc recitare necesse, hoc enim toti est notissimum mundo. Quoniam verò solos nostri Ordinis Doctores secùs ac Parisienses Gymnasij lumina determinare (quamquam nil eorum contrà Summorum valeat determinationes sanctio, neque etiam Fides nostra super opinionibus illorum fundata sit) sentire dicis, &c.* Constat ex his P. Wigandi verbis qualiter quasi despiciat ac contemnat Vniversitatis Parisiensis determinationem factam circa mysterium Conceptionis; affirmando nihil valêre contra Summorum Pontificum sanctiones illius, neque Fidem nostram super opinionibus illorum esse fundatam. Et in hoc verum dicebat Wigandus, quia Fides nostra non nititur determinationibus, aut opinionibus Vniversitatis Parisiensis, nec aliorum cujusque Academiæ, aut Doctoris, sed in sanctionibus Ecclesiasticis & Apostolicis, &c. Sed qui hoc dicunt & fatentur secundùm veritatem in ordine ad mysterium Conceptionis Deiparæ, qualiter ad doctrinam Angelicam conversi, non solùm in opinionibus, & determinationibus Parisiensibus, sed in oppugnationibus, ac contradictionibus, volunt, & de facto fundant propositiones Catholicas, & Fidei dogmata? Pro Dei Matris puritate determinationes, ac sanctiones Parisiensium Doctorum nil valent; & quædam simplissima verba prolata à Parisiensibus pro doctrina Thomistica, vel in laudem Angelici Doctoris debent habere eamdem subsistentiam, ac si essent determinationes Catholicæ, Apostolicæ, Romanæ. Ego in rei veritate nescio qualiter Nodus iste erit solvendus? Quando Vniversitas Parisiensis laudat doctrinam pro gloria Angelici Doctoris, decreta illius sunt Apostolicæ sanctiones; & quando condemnat articulos Montesoni pro Immaculata puritate MARIÆ, determinationes ejusdem nihil valent. Quid est hoc?

Sed, ne fortè dicatur iterùm (quod jam semel fuit tentatum in Notitia scriptorum Ordinis Prædicatorum, cap. 2. §. 14. fol. 67. n. 47.) ista esse falsa, & conficta, & à pura imaginatione procedentia; quòd sint hallucinatio-

nationes historicæ, & quæ ad mysterium parùm juvare poterant, &c. *Sed ab isto n.9. & 10. incipiunt, quæ nec Religiosus, nec Thomista, nec Catholicus ullus tolerare potest. Dicit nostram doctrinam esse erroneam, reprobam, & damnatam, falsam, scandalosam, piarum aurium offensivam, & præsumptuosè assertam. Persuadere nititur nos finxisse litteras Archiepiscopi, & Universitatis Parisiensis, immò, & Bullam Apostolicam Vrbani V. Et quod stupendum est, &c. Vide qualiter syllogizatur (nec Sanctis Archiepiscopis referentibus parcens, nec doctrinam Christi ore probatam improbare veritus) ipsum locutum fuisse ex relatione; quia si vidisset Bullam, nullibi reperiret approbationem. Sed ex ore tuo te judico, Serve Nequam, &c.* ut suprà diximus. Imprimis falsa est illa impostura de ipsorum, & contrariæ opinionis censuris: solùm enim num. 9. & 10. à Notitioso isto citatis, adducuntur propositiones Joannis de Montesono cum censura Vniversitatis Parisiensis, ut suprà in hoc §. ad litteram dedimus; si autem hoc est condemnare doctrinam suam, nec ne, ipse interim consideret. Vniversitas Parisiensis, & nos referendo ex ipsa diximus illas propositiones Joannis de Montesono fuisse damnatas, & reprobatas ut erroneas, falsas, & scandalosas eisdemmet numero verbis, ut suprà in unaquaque manet expressum. Si hoc est reprobare & damnare doctrinam suam, iterum dico, ipse videat, ac alij judicent. Si dicere relativè, quod actum fuit Parisijs cum articulis & doctrina Joannis de Montesono, est reprobare & damnare articulos, & doctrinam Sancti Thomæ, transeat, & quod ipse concedit, nos negare non audemus: quia in hoc libello omnia ab ipsis asserta admittimus: sed exspectare nos debet ad Nodum. Licet ipsis pro doctrina sua repetere millies quidquid Universitas dixit & non dixit, & non possumus nos cum veritate authentica proponere, quod eadem fecit pro puritate Dei Matris?

Dicit insuper, quòd persuadêre nitatur Auctor SOLIS VERITATIS illos finxisse litteras Archiepiscopi, & Universitatis Parisiensis, immò & Bullam Apostolicam Urbani V. Auctor SOLIS VERITATIS non dixit litteras illas fuisse fictas, sed tantùm esse suspectas de veritate. At quòd tunc non dixit, nunc affirmat: ibi tantùm dubitabat, sed nunc assertivè resolvit. Et si hoc dicere visum fuerit stupendum, quod nec Religiosus, nec Catholicus ullus tolerare potest, solvant Nodum, quomodò Religiosus, Thomista, Catholicus potuerint hoc facere. Stupendum, & intolerabile est detegere fictiones; & quid erit illas committere? Stupenda sunt, quæ superiùs manent demonstrata ex ipsissimet instrumentis in approbationibus Episcopi Stephani, Urbani Papæ, Innocentij Papæ, & præsentis Universitatis Parisiensis, in quibus nihil affirmamus, nisi quod demonstramus; nihil dicimus, nisi quod ostendimus; nihil persuadêre nitimur, nisi quod constat

ſtat ex inſtrumentis authenticis; nec dicimus omnes finxiſſe litteras, ſed unum vel duos incognitos. Quod perſuadere nitimur, eſt, ut nec Religioſus, nec Thomiſta, neque Catholicus ullus fidem eis præſtet: quia hoc intolerabile erit poſt oſtenſionem veritatis. Neſcîmus an benè ſyllogizet, qui ſic argumentatur: P. Abraham Bzovius in ſuis Annalibus affirmat Bullam Urbani V. eſſe commendatoriam doctrinæ Sancti Thomæ: ergò illa eſt commendatio, & non approbatio. Item in ultima impreſſione Antverpienſi, & correctiori editâ per R. Patrem Coſmam Morelles, anno 1612. In ultimo tomo adducuntur auctoritates Innocentij Papæ, Urbani, & epiſtola Univerſitatis Pariſienſis edita ab Epiſcopo Stephano, quem tu vocas Archiepiſcopum (ſed ſcias Notioſe ſcriptor; quòd tunc Pariſienſes non eſſent Archiepiſcopi, ſed primus, qui ſic vocatus eſt, fuit Joannes Franciſcus de Gondy, noſtrâ ætate, ſcilicet, anno 1623. nam anteà tantùm erant Epiſcopi) & omnes relati vocant iſtas commendationes. Tales ſunt omnes tuæ notitiæ, ſed de ipſis latiùs in ſecunda impreſſione SOLIS VERITATIS, ubi non ex ore meo judicabis me Servum Nequam, ſed ex ore veſtro. De illo autem: *Nec doctrinam Chriſti ore probatam improbare veritus*; numquàm exiſtimo de hac materia verbum protuliſſe; ſed tu excitaſti dormientem, & ſic infrà audies loquentem.

Deindè num. 50. inquit pro prima: *Imprimis deſidero conſequentiam doctrinæ: nam in toto opere, tractatus, quos ipſe non reperit, dicit à nobis confictos; & nunc vult ſine fictione dici extitiſſe tria opuſcula Monteſoni. Secundò: reſumptam, quæ fit in uno folio à quodam Baccalaureo, & Memoriale quod exhibet Prælato Summo ne damnetur, vult eſſe duo opuſcula, &c.* Tractatus à nobis non inventos palàm profeſſi ſumus in SOLE VERITATIS; ſed gratias omnipotenti Deo, & Sacratiſſimæ Virgini MARIÆ, cujus cauſa agitur, quòd jam pro ſecunda impreſſione ferè omnes inventi ſint, & habeamus ad manus, exceptis illis, de quibus affirmativè diximus eſſe fictos & ſuppoſitos, de quorum fictione jam reperimus authentica teſtimonia, ut Deo dante, univerſo demonſtrabitur orbi. De alijs diximus ſemper: oſtendant, & credemus eis; exhibeant teſtem, & tacebimus; ſed jam pro verbis iſtis dicemus: Ecce ego oſtendo, quia invêni, quod quærebamus; & de hoc theſauro invento abſque dubio erit gaudium omni populo pio, Catholico, & deſideranti veritatem; & per conſequens oppoſitis erit cor mœrens, & ſtridor dentium, & plùs fortè, quàm credibile erit. Quantùm ad opuſcula Monteſoni, ſi diximus fuiſſe tria, iterum reperimus, & in eadem ſententia firmiter ſtamus ſub tutela, & patrocinio Univerſitatis Pariſienſis id affirmantis, è quibus ipſa in ſuo diffuſo tractatu tranſcribit auctorita-

tes, rationes, objectiones, discursus, notabilia, Auctores, sententias, explanationes, grammaticales acceptiones, Theologicas resolutiones, & historicas congruentias. Si autem hæc omnia possunt fieri in uno folio, seu Memoriali exhibito Summo Prælato, tu ingenti tuâ notitiâ librorum acquisitâ in otio, & quiete, ut dicebas, potes componere illa.

Et in Memoriali exhibito Regi N. PHILIPPO IV. sub nomine totius Religionis ac Provinciæ, inter alia idemmet R. P. Joannes Martinez de Prado proponit hispanicè hæc verba: *Todo el mundo save que el Angelico Doctor S. Thomas lleva la opinion contraria, porque en su tiempo se juzgabo conforme à la sagrada Escritura, y comun de los Sanctos, y tan recebida que el Doctor Sutil Escoto de la Orden de S. Francisco, dice sermones la comun; y el Seraphico Doctor S. Buenaventura Doctor de la Iglesia, y Cardenal y General de la mesma Religion de S. Francisco; dice, que ni save, ni ha oydo decir que asta su tiempo nadie enseñase lo contrario; y por estos y otros fundamentos S. Thomasse inclino à esta opinion, y le han seguido sus discipulos que muchos deellos son Santos, y Doctores, y Prelados, y Maestros, &c.* Quatuor præcipuè propositiones continentur in istis verbis, quas alibi ex professo, ac satis ad longum demonstravimus esse penitùs alienas à veritate. Illas tamen breviter hîc expendam.

Prima, scilicet, *quòd tempore Sancti Thomæ judicabatur opinionem contrariam esse conformem auctoritatibus Sacræ Scripturæ, ac dictis Sanctorum Patrum*, est gratis dicta, & sine ullo fundamento, quia nullus illius temporis hoc dixit verbo, nec opere adducendo Sanctos Patres, nisi tres aut quatuor Augustinum, Damascenum, Anselmum, & Bernardum, neque Sacræ Scripturæ locum, nisi unum illud, scilicet, Pauli, *Omnes in Adam peccaverunt*. A tempore enim Scoti cœperunt istæ probationes ex Scriptura, & Sanctis Patribus, ut possent dicere piam sententiam esse hæreticam. Legantur omnes Auctores antiqui, & invenietur hoc esse verum.

Secunda dicens, *opinionem contrariam fuisse tam receptam, ut Scotus dicat suo ævo fuisse communem*, etiam ista allegatio claudicat ex mala intellectione verborum subtilis Doctoris dicentis: *Dicitur communiter quòd sic*, id est, fuerit concepta in peccato originali. In istis verbis ubi dicit Scotus eam fuisse receptam? Vel ubi loquitur de tempore præterito, cùm tantùm loquatur de suo, ut denotat verbum, *dicitur*? Deinde illud, *communiter*, appellat supra scholam Thomisticam contra quam ipse sustinebat piam sententiam; quia Sanctus Thomas usque ad tempora Scoti, & per multos deinde annos solùm vocabatur Doctor communis, sicut Alexander Doctor irrefragabilis; ac idem erat dicere hæc opinio est communis, ac dicere est opinio S. Thomæ, sive Thomistarum. Iste enim fuit Scoti stylus, qui ferè numquam nomi-

nominaverit Sanctum Thomam aut illius opiniones, & sic per circumloquia impugnabat opiniones communes.

Tertia est falsissima, illud, scilicet, dictum adscriptum S. Bonaventuræ: *Quòd nesciat nec audiverit dicere, quòd usque ad suum tempus aliquis docuisset contrarium*; quia verba Sancti Bonaventuræ sunt: *Nullus autem invenitur dixisse de his, quos audivimus auribus nostris Virginem, &c.* Ista inprimis non sunt verba Bonaventuræ, quia non extant in resolutione ipsius, sed inter argumenta opinionis contrariæ, & sic sine fundamento ullo adscribuntur Doctori Seraphico; sed admisso, quòd essent illius, verba Sancti Bonaventuræ toto cælo distant à verbis sub ejus nomine allegatis à P. Prado, ut conferenti patebit; vitiavit enim omnia & singula.

Quarta clausula etiam est falsa, scilicet, *ex discipulis Sancti Thomæ sequentibus contrariam opinionem, multos esse Sanctos, Doctores, Prælatos, ac Magistros*; quia Sanctus tantùm est unus Sanctus Antoninus Prælatus; qui dum esset Prælatus scriberet nullus; Doctorem nec unum invenio; Magistri fortè fuerunt aliqui, sed hoc non constat ex ipsorum libris. Hoc incidenter dixi ad corroborandam propositionem Universitatis Parisiensis prolatam ad annum 1387. contra istam propositam à Reverendo Patre Prado in suo Memoriali hoc anno 1663.

PRO NODO

§. TERTIUS.

NODUS PRIMUS.

CUm hæc epistola introducta sub nomine Universitatis Parisiensis non tantùm coincidat in aliquibus, sed in omnibus sit eadem cum suprà positâ in approbatione secundâ ex Stephano Parisiensi Episcopo, necesse est, ut etiam Nodi coincidant, & assimilentur. Constat ergò ex antecedentibus, quòd tempore unius Stephani Episcopi tota Academia cum Facultate Theologica in pleno claustro nemine discrepante condemnaverint, & reprobaverint ducentos & viginti duos articulos, quorum aliqui tangebant doctrinam Sancti Thomæ Aquinatis; & quòd posteà alter Episcopus Stephanus cum 23. Magistris, & 39. Baccalaureis levaverit illam condemnationem, prohibitionem, & interdictum sub excommunicationis pænâ promulgatum; & licet nullum hujusmodi inveniatur authenticum testimonium, sufficit quòd sic propositum fuerit à Patre Joanne de Montesono, & posteà promulgatum ab

Auctoribus Ordinis Prædicatorum, ut credamus sic factum fuisse; credimus ergò, & transeat hoc tamquam quid hucusque dissimulativè toleratum. Dicunt etiam, quòd antiquitùs fuerit quidam Episcopus Parisiensis, Mauritius nomine, qui prohibuit Festivitatem Conceptionis, & quòd ex hoc motivo, vel alio tota etiam Universitas Parisiensis determinaverit, atque declaraverit esse errorem in Fide, blasphemum, & hæreticum, affirmare seu dicere Virginem MARIAM Conceptam sine peccato originali; & licet hoc sit falsum, & oppositum veritati, sufficit quòd sic relatum inveniatur ab aliquibus scriptoribus Ordinis Prædicatorum; si hoc sufficit, sufficiat, & transeat: Sed quòd super omnia ista surgat quidam incognitus Auctor, tacendo proprium nomen, scribens in Lombardia contra Immaculatam Virg. Conceptionem, & sine ullo teste, ac instrumentali comprobatione affirmet Universitatem Parisiensem condidisse Bullam formalem pro approbatione doctrinæ S. Thomæ, incipientem: *Ad perpetuam rei memoriam, &c.* Et ipsam disponat, & fingat suo modo sumendo clausulas notas ex litteris Stephani, & alteras incognitas repertas in suis scriptoribus: & qui cognoscit veritatem, quia ex manifestatione talis falsitatis timetur, vel allegatur diminutio gloriæ doctrinæ Angelici Doctoris, & honor discipulorum ejus, quando instat ex alia parte gloria, honor, & puritas Dei Matris, debeat concludere os, & obmutescere, neque Deus, neque Ecclesia, cælum, nec terra, nec ipsamet sacra Religio Prædicatorum hoc præcipiunt, desiderant, nec volunt.

NODUS SECUNDUS.

Si legas attentè omnia superiùs relata, invenies dicta fuisse à parte contraria de Cortice, & de Virga, de doctrina S. Thomæ, & de Conceptione Virginis ista quatuor inter se repugnantia, opposita, & contraria. Primum: Universitas Parisiensis *potest approbare, & reprobare.* Secundum: Universitas Parisiensis *nec potest approbare, nec reprobare.* Tertium: Universitas *potest approbare, sed non reprobare.* Quartũ: Universitas *potuit reprobare, sed non approbare.* An ista sic considerata in communi sint plena Nodis indissolubilibus, de se patet. Sed jam descendamus ad individuationem in particulari. Quantùm ad primum: Universitas *potuit approbare, & reprobare:* quia tempore Stephani de Borreto approbavit doctrinam Sancti Thomæ; & tempore Mauritij Episcopi reprobavit Festivitatem, & sententiam Immaculatæ Conceptionis. Nota super quam hîc cadat reprobatio. Quantùm ad secundum: *nec potuit approbare, nec reprobare:* quia non potuit reprobare doctrinam Sancti Thomæ tempore Stephani de Templier; nec potuit approbare sententiam de Immaculata Conceptione tempore Episcopi Petri de Orgemont, & hîc etiam damnum cadit supra piam sententiam.

Quan-

Quantùm ad tertium: *potuit approbare, sed non reprobare:* quia potuit approbare doctrinam Sancti Thomæ tempore Stephani de Borreto; sed non reprobare eamdem tempore Stephani de Templier. Quantùm ad quartum: *potuit reprobare, sed non approbare:* quia potuit reprobare sententiam Conceptionis tempore Mauritij Episcopi; sed non potuit illam approbare tempore Episcoporum Ranulphi, & Petri de Orgemont. Considera omnia ista, & stupesces videns, quòd doctrina Sancti Thomæ sit semper & ubique privilegiata, & solùm ad gratiam admissa; & sententia de puritate Virginis semper & ubique in reprobum sensum data, & à gratia exclusa. Doctrina Sancti Thomæ semper comitatâ approbatione; & puritas Virginis MARIÆ semper reprobatione. Contra doctrinam Sancti Thomæ nulla est potestas in Universitate ligandi, seu reprobandi: quia si vult habere hanc potestatem, debet esse solùm contra puritatem Virginis, & è contrà: potestatem solvendi, & approbandi solùm habet Universitas pro doctrina Sancti Thomæ, & non pro immunitate Virginis. Et quando solvetur Nodus istæ?

NODUS TERTIUS.

Cùm Universitas Parisiensis *esset in suo flore*, doctrina Sancti Thomæ fuit solemnitèr condemnata quoad aliquos articulos (de his enim loquimur semper) de quo nulla est dubitatio; quia hoc ipsimet scriptores Ordinis Prædicatorum fatentur; & constat ex multis litteris & instrumentis authenticis. Novissimis autem temporibus, quando Universitas erat in *suo fructu*, approbavit, & confirmavit doctrinam S. Thomæ. Et licet de ista approbatione non constet authenticè, sed potiùs sit dubia, & incerta, nihilominùs hac ultimâ determinatione est standum; quia est pro gloria & honore doctrinę S. Thomæ, non autem standum est illâ primâ & antiquâ, quando erat in flore, quia hoc est contra S. Thomæ decorem. Huic acquiesco libentissimè: quia justissimum est, ut & in *flore*, & in *fructu* Universitas Parisiensis stet pro doctrina Sancti Thomæ, & ejus honore & gloriâ. Sed videndum est, quomodò observetur hæc regula circa sententiam puritatis, & immunitatis Virginis MARIÆ. Dicunt quòd, quando Universitas Parisiensis *erat in flore*, determinaverit, & decreverit esse erroneam, & hæreticam propositionem istam: *Virgo* MARIA *fuit concepta sine peccato originali:* Novissimis autem diebus, quando cecidit *flos* Universitatis, & penitùs emarcuit, determinavit contrarium, scilicet, esse Catholicam, piam, & magis probabilem, &c. Sed hæc ultima determinatio, inquiunt, non est tenenda, nec sequenda, sed illa antiqua. Et en Nodus indissolubilis. Circa doctrinam S. Thomæ non est ullatenùs standum antiquâ determinatione Universitatis, quando erat in *flore*, licet certâ, &

infallibili, quia contra doctrinam Sancti Thomę nulla est potestas: *Buena flor es esta*; sed standum est novissimâ licet incertâ, & suspectâ: quia hæc est in favorem doctrinæ Sancti Thomæ. Licet enim *flos* sit malus, pro doctrina Sancti Thomæ *fructus* debet esse bonus. Et pro sententia immunitatis Virginis MARIÆ omnia vertunt in contrarium: quia standum est, inquiunt, antiquâ determinatione Universitatis, licet hæc fuerit dubia, & incerta, quia est contra puritatem Dei Matris, & non novissimâ, & ultimâ; licet tot actibus positivis usque hodiè subsistentibus videatur confirmata: quia hæc cedit in laudem, & favorem suæ purissimæ innocentiæ: & in ista, *flos*, qui semel fuit malus, numquam potest præstare bonum *fructum*. Non igitur eâdem regulâ, quâ mensuratur doctrina Sancti Thomæ, mensuratur puritas Beatæ MARIÆ; sed potiùs alia ex diametro opposita. Pro Sancti Thomæ doctrina corruptela est strictissimum jus, & pro Virginis Dei Matris puritate æquissimum jus est corruptela. Pro Sancti Thomæ doctrina modernum commentum, & incertum prævalêre debet supra legem antiquam certissimam: tamen contra immunitatem Virginis MARIÆ antiqua suspicio levis prævalêre debet contra evidentiam facti: & per fas & nefas conceptus mentis Sancti Thomæ semper salvatur, & Conceptus ventris MARIÆ semper condemnatur. Isto modo judicant, & hoc defendunt, & propter hoc est contentio, & fuit controversia. Judicet nunc litem, & solvat Nodum, quisquis voluerit.

NODUS QUARTUS.

Et pro hujus Nodi compositione duæ clausulæ suprà positæ ad memoriam revocandæ sunt: una ex Cortice introducta ab Anonymo sine ulla veritate in litteram, seu epistolas Universitatis, scilicet illa: *Et cum sigillis nostris huic approbationi appensis inter summos Ecclesiæ Doctores locum habere feliciter approbamus*; Altera est illa ex Virga verè, & realitèr prolata à tota Universitate: *Item Doctores Catholici tractantes de hac materia, an sit expressè contra Fidem, determinant expressè quòd non est contra Fidem: MARIAM fuisse sine originali conceptam, sicut patet per Bonaventuram in tertio, dist. 3. quæst. 1. Cujus opera pro causa Fidei in archivo Papæ sunt recondita tamquam Fidei Catholicæ utilia.* Si istæ duæ auctoritates conferantur inter se: majus sine comparatione elogium extat in hac verâ pro Sancto Bonaventura, quàm in illa falsâ pro Sancto Thoma. De hoc enim solùm dicitur, quòd inter Summos Ecclesiæ Doctores Sanctus Thomas locum habere debeat; sed illa Sancti Bonaventuræ non loquitur de persona, sed de doctrina, cujus opera pro causa Fidei in archivo Papæ erant custodîta, & recondita tamquam Fidei Catholicæ utilia; & magis gloriosum est esse necessariam, & utilem doctrinam pro causa, & utilitate Fidei, quàm Doctorem

rem sedêre inter maximos Doctores. Sed quidquid sit de hoc: quia Universitas Parisiensis invênit determinatum in Sancto Bonaventura non esse contra Fidem, MARIAM fuisse sine originali conceptam, amplexata est hanc sententiam: & fortè propter hoc in tanta æstimatione est doctrina Sancti Bonaventuræ apud Doctores Parisienses, ut quando in actibus publicis Sorbonicis adducitur aliqua ejus auctoritas, cum omni reverentia admittatur & explicetur; cùm non sic fiat cum Sancto Thoma: nam numquam pro auctoritate adducitur, quia ab illa facillimè se expediunt, dicentes, transeat. Hoc supposito pro prima Academiæ Galliæ; videamus, quid circa istos duos Sanctos Doctores actum sit in Salmanticensi primâ Hispaniæ Academiâ (& voco sic illos Patres Dominicanos, qui nomine totius Universitatis ediderunt libellum illum, de quo hic sæpè mentionem facimus) anxiè procuravit Ordo Prædicatorum, ut in ipsa solùm legeretur doctrina scholastica Sancti Thomæ, sub voto & juramento speciali. Huic statuto se opposuit Religio Minorum, & inter alia fecit hoc argumentum: Sanctus Bonaventura non est inferior Ecclesię Doctor Sancto Thamâ, nec minoribus encomijs, & laudibus à Concilijs, & Pontificibus celebratur: ergò esset injuria tanto Doctori illata, si hoc juramentum deberet subsistere. Huic argumento respondent Patres Prædicatores, ut videre est §. 13. sui Defensorij, numero 97. folio 141. quòd nulla irrogetur injuria Sancto Bonaventuræ, ex præcisa sequela doctrinæ Sancti Thomæ. Et denique concludunt sic: *Tamen si hâc re injuria irrogatur Sancto Bonaventuræ, certè eam irrogavit Urbanus V. qui præscripsit Academiæ Tolosanæ, ut hæreat doctrinæ Sancti Thomæ: defendi verò, & sustineri universim non potest, quin doctrina Sancti Bonaventuræ aliquando impugnetur, utpotè in plerisque articulis illi opposita, &c.* Non curamus de incongrua illatione ista: Urbanus V. præcepit Academiæ Tolosanæ, ut sectaretur doctrinam Sancti Thomæ; ergò si Academia Salmanticensis non sequitur doctrinam Sancti Bonaventuræ, & impugnat, ex hocque aliquam ei injuriam irrogat, ista imputanda erit Urbano V. præcipienti Tolosanis, ut sequerentur doctrinam S. Thomæ. Insulsa quidem consequentia, sed transeat: quia jam aliqua de ea suprà diximus: & suppositâ impugnatione, & injuriâ ex exclusione doctrinę Sancti Bonaventuræ intentâ & admissâ à parte contraria; inquiramus, unde ortum habere potuerit hæc exclusio impugnationis, & injuriæ illatæ doctrinæ S. Bonaventuræ; non propter scripta: quia hæc æqualia sunt intensivè, & extensivè, vera, Catholica, & pia æqualitèr. Non quia unus Sanctus & Doctor Ecclesiæ: quia etiam Sanctus Bonaventura est Ecclesiæ Doctor, & Sanctus. Non quia unus dixit, Virginem MARIAM fuisse concep-

ceptam in peccato originali: quia ambo id affirmarunt, ut fatentur ipsimet Auctores Dominicani, nisi fortè hoc provenerit ex eo, quòd, licet Sanctus Bonaventura sit Sanctus, & Doctor Ecclesiæ, sit ex Ordine Minorum, & hoc de Minoritate est additum diminuens; & ille Angelicus sit Doctor, & Sanctus ex Ordine Majori Prædicatorum; & sic adimpleta est sententia Pauli, &c. Sed demus, quòd non sit ista de majori & minori, sed altera signata ab Universitate Parisiensi, scilicet, quòd Seraphicus Doctor S. Bonaventura verè dixerit, & determinaverit, non esse de Fide Virginem MARIAM contraxisse peccatum originale, quod scriptores Ordinis Prædicatorum constantèr affirmant esse sententiam jam determinatam, & præscriptam à suo Angelico Doctore. Cùm autem Universitas Parisiensis derelinquendo sententiam Sancti Thomæ secuta fuerit Seraphici Doctoris Sancti Bonaventuræ, cujus opera pro hac causa Fidei tunc servabantur in Archivo Vaticano, hinc cœpit impugnatio, & injuria contra doctrinam Sancti Bonaventuræ. Si enim dixisset esse de Fide Virginem contraxisse peccatum originale, sicut dicunt de Sancto Thoma, nec esset impugnatio, nec injuria, quia esset utriusque una, & eadem sententia. Pro resolutione igitur Sancti Bonaventuræ stat Universitas Parisiensis, Academia Salmanticensis, & omnes aliæ Universitates, Ecclesia Romana, & Christianitas tota. Pro sententia Sancti Thomæ sola Religio Prædicatorum, & adhuc non omnis; & propter hoc dicunt Universitatem Parisiensem errasse, & illam afficiunt injurijs suprà positis. Sanctus Bonaventura afficitur injuriâ; quia non dixit esse de Fide Virginem contraxisse peccatum originale. Si hoc diceret, cùm esset contra veritatem, Fides ipsa afficeretur injuriâ, & Summi Pontifices, qui declararunt & declarant contrarium: ex hoc etiam Virgo MARIA afficeretur injuriâ, quia nulla major injuria, quàm culpa. Et denique, secundùm aliquos, ipsemet Dei Filius ex ea natus afficeretur injuriâ: & omnes istæ injuriæ Almæ Universitatis Parisiensis, Sancti Bonaventuræ Doctoris Ecclesiæ, Fidei Catholicæ, Summorum Pontificum, Virginis Dei Matris, atque etiam Filij Dei innodant, ut quamdam imaginariam injuriam solvant in doctrina Sancti Thomæ. Et si derelinquere doctrinam Sancti Bonaventuræ, eamque impugnare, est injuriam ei irrogare, ut ipsimet fatentur: quare hoc ipsum facere per tot annos contra sententiam immunitatis, & puritatis Virginis MARIÆ non dicitur injuria irrogata Virgini? Solutionem quærimus. Utinam inveniremus!

NODUS QUINTUS.

Quia quidam incognitus Auctor Ordinis Prædicatorum in fictis litteris sub nomine Universitatis Parisiensis intrusit clausulam illam: *Inter summos Eccle-*

Ecclesiæ Doctores locum habere feliciter approbamus; tota doctrina contenta in septendecim tomis edita, & edenda (nam quotidie de novo exeunt libri sub titulo Sancti Thomæ Aquinatis) existens & possibilis, in communi & in particulari remansit approbata; & ipse inter summos Ecclesiæ Doctores pro summo, maximo, & primo constitutus, & receptus. Et hæc loci, & approbationis gratia ita accrevit, ut tempore Pij V. Summi Pontificis Ordinis Prædicatorum obtinuerit, & jure quidem optimo inter primos, & summos Ecclesiæ Doctores quintum locum. Sed nondum completo altero sæculo, jam in Breviario Ordinis Prædicatorum, & alijs omnibus libris cœpit doctrina ejus obtinêre primum. Ecce quàm citò gradatim capiendo loca, obtinuit locum primum, qui inter Doctores Ecclesiæ fuerat ultimus, seu penultimus, atque vi, constantiâ, & solicitudine suorum Discipulorum factus est primus, tam in loco, quàm in doctrina: Non enim decebat tantum Doctorem esse quintum, quartum, neque tertium, immò neque secundum; quia gratia inter Patres Prædicatores non debebat quiescere, quousque perduceret suum Angelicum Doctorem, atque doctrinam ejus super pennas ventorum ad primum locum, primam sedem, primum dignitatis, & excellentiæ punctum, quo ulteriùs non posset progredi. Sanè quidem, & meritò sic actum est cum Sancto Thoma, & ejus doctrina: quia hæc omnia, & alia meretur. Sed ista, quæ facta sunt in Cortice, videamus qualiter se habeant in Virga. Meruit Sacratissima Virgo MARIA inter excellentissimos, & summo mane sanctificatos in utero matrum suarum, Joannem Baptistam, & Hieremiam, &c. felicissimum etiam locum habere. Et hoc approbavit Ecclesia, & omnes Doctores Universitatum, atque omnes fideles, & inter ipsos, Patres Prædicatores atque Minores. Nam quoad hoc concordes sunt. Sed cùm Ecclesia solùm diceret Virginem MARIAM fuisse sanctificatam in utero, & esset indecisum, ac incognitum, an in mense quinto, vel quintâ hebdomadâ ante suam Nativitatem, vel an quintâ die, horâ, & puncto à sua animatione; fratres Minores assumpto exemplo à suis doctissimis fratribus Majoribus Prædicatoribus, & sequendo illud ab ipsis toties repetitum, quòd, qui sequitur doctrinam Sancti Thomæ, numquam possit à veritatis tramite deviare; decreverunt non recedere à vestigijs suorum Majorum fratrum; & facere ut, sicut cum Angelico Doctore, & doctrinâ ejus actum erat, dando illi primum locum, & primum punctum inter omnes Doctores, sic etiam cum Beatissima Virgine & ejus innocentia ageretur, illius etiam Sanctificationi dando primum locum, & punctum, id est, quòd esset Sancta in primo instanti, & puncto. Verùm in eodem instanti, &

puncto surrexerunt Patres Prædicatores impugnando, & dicendo, hoc esse blasphemum, impium, & hæreticum, &c. Et quare, si cum Sancto Thoma, & doctrina ejus sic in proprijs terminis factum est feliciter, & nullo repugnante? An non decet facere cum MARIA Dei Matre id, quod factum est cum Doctore Ecclesiæ? Vndè ergò tot contradictiones? Si doctrina Sancti Thomæ in quinto loco posita, est à vobis in primo collocata, facientibus, quòd quatuor Doctores Magni, & Maximi cederent locum, & fortè contra jus, & rationem: quare immunitatem Virginis MARIÆ, vel ejus Sanctificationem à secundo instanti, non sinitis collocari in primo, quandoquidem solùm mediet inter ipsos, non quatuor Doctores magni Ecclesiæ, sed quædam pars imperceptibilis temporis, & nulla fiat injuria alteri? Sed noluerunt tunc, nec modò volunt: nam quod actum est cum Angelico Doctore, nec cum Regina Angelorum, & Dei Matre fieri debet. Et iterùm dico quare? Quia esset injuria doctrinæ S. Thomę affirmantes, quòd, si in primo instanti, & primo momento sanctificata fuisset, pretioso Christi sanguine, morte, & passione non fuisset redempta: & ut non patiatur doctrina S. Thomæ hanc levem injuriam, patiatur injuriam gravem immunitas, & innocentia Matris Dei. Et stante, quòd in unam ex duabus debeat cadere macula, in doctrinam Thomæ, vel immunitatem MARIÆ; dicunt, redimatur & salvetur doctrina, quia est ex nostris, quamvis cadat & maculetur puritas. Et quando solvetur Nodus iste?

NODUS SEXTUS.

Ex hoc jam surgunt alij quam-plurimi Nodi. Dicunt, quòd non debeat poni Sanctificatio Virginis MARIÆ in primo loco, & instanti, quia esset facere injuriam Fidei Catholicæ, ut suprà dicebant de Sancto Bonaventura. Quare esset injuria Fidei? Responsio communis est: quia solus Christus futurus universalis omnium Redemptor debuit habere primum locum inter sanctificatos, & sanctificari in instanti primo, antequàm contraheret maculam, culpam, & peccatum. At cæteri alij, etiam Mater sua, quia per ipsum erant redimendi, necesse fuit, ut priùs, saltem per illud primum instans suæ Conceptionis, haberent peccatum: Non enim potuit præservari, cùm adhuc Christus non fuisset incarnatus, passus, & mortuus. Hæc est totalis, & præcipua responsio adducta: nam ad hanc tandem reducuntur omnes aliæ. Sed hæc solutio non enodat, sed potiùs innodat, suppositâ illâ doctrinâ admissâ, & concessâ in antecedenti §. & in toto hoc libello. Quòd sic propono his laconicis interrogationibus, ut posteà unusquisque solvat, quam potuerit. Si Sanctus Thomas doctrinâ suâ præservavit doctrinas omnium aliorum Sanctorum Doctorum ab errore, &

falsitate; licet doctrinæ aliorum Doctorum præcesserint tempore doctrinam Sancti Thomæ per quadringentos, octingentos, & mille annos; quare Virgo Maria non potuit præservari passione, & morte Christi futurâ, licet ejus Conceptio antecesserit per quadraginta septem annos? Si Sancti Thomæ doctrina est prima inter doctrinas purè humanas omnium aliorum Sanctorum Doctorum, exceptâ solâ Scripturâ Sacrâ; quare Mariæ Sanctificatio non potest esse prima, exceptâ etiam Sanctificatione Christi? Si secundùm Sancti Thomæ doctrinam Angeli non potuerunt peccare in primo instanti suæ creationis, & tamen fuerunt redempti Christi Sanguine; quare, quæ futura erat Regina Angelorum, non potuit eodem modo redimi, & præservari à futuro casu? Si non est facta injuria omnibus Doctoribus, qui fuerunt Patres Sancti Thomæ in scientiâ, sapientiâ, magisterio, & doctrinâ, ipsum illis non tantùm æquando, sed præferendo; quare fiet injuria Filio, quòd in Sanctificationis tempore, non anteferatur, præferatur, neque ęquetur, sed solùm ei assimiletur? Si non est injuria dicere, quòd in doctrina Sancti Thomæ contineatur, quidquid est verum, sanctum, & Catholicum in doctrina aliorum Doctorum, ita ut nec in puncto discesserit à veritate, excluso & eliminato quidquid falsum est, ambiguum, & incertum; quare redundabit in injuriam Adæ, Evæ, vel etiam Christi, quòd Mater eorum contineat omnes gratias, & prærogativas, quæ fuerunt in ipsorum animatione, relegatâ culpâ, maculâ, & peccato? Denique non est injuria, sed summa laus, quòd S. Thomas à primo verbo, & primâ lineâ & syllabâ nedum à syllabâ, sed à prima litterâ, quâ cœpit scribere de humanitate Christi, benè scripserit de ea: & erit injuria Verbi Divini, quòd, quando humanitas ejus incipiebat depingi, de qua posteà benè scripturus erat Thomas, à prima lineâ, litterâ, syllabâ, & verbo in Maria Matre ejus malè, & pessimè incepisset? Quod damus humanitati Christi, prout in doctrina Sancti Thomæ; quare negamus humanitati ejusdem, prout in carne Matris? Hæc pauca annotavi parallela inter doctrinam Sancti Thomę, & Matris Dei puritatem: nam si per omnia esset discurrendum, processum faceremus in infinitum.

Nodus septimus.

Ex quo Doctor Angelicus S. Thomas de Aquino incepit clarescere in suo principio litteris, doctrinâ, & scriptis, ex tunc propter ipsorum claritatem, & miram dispositionem, & etiam propter soliditatem, ac admirabiles resolutiones, omnibus doctis & indoctis, Magistris & Discipulis, faciles & intelligibiles, vocatus est semper, & ubique Doctor *Communis*; & sub hoc titulo allegabatur in scholis, ut videre est apud omnes scriptores antiquos. Dicebatur enim per Antonomasiam,

Thomas Doctor *Communis*, sicut Alexander Alensis Doctor *Irrefragabilis*, Scotus Doctor *Subtilis*, Mayron *Illuminatus*, & sic de singulis. Judicantes autem aliqui ex ejus Discipulis titulum istum Doctoris, *Communis*, esse nimis vulgarem, & *communem*, tam in voce, quàm in significato, & infimæ classis; cœperunt alia altiora, ac magnificentiora cumulare epitheta, vocando ipsum, *Magnum*, ut videre est in ejus antiquo Officio, & alijs libris. Et hæc fuit prima extractio hujus Doctoris, *Communis*, ad Doctoratum *Magnum*. In sequenti verò sæculo perpendentes, quòd in Ecclesia Dei essent multi Doctores cognominati, *Magni*, ut Athanasius *Magnus*, Gregorius *Magnus*, Basilius *Magnus*, Albertus *Magnus*, *&c.* decreverunt illum etiam extrahere ab hoc nomine, & voce etiam communi, *Magno*, & ipsum collocare inter *Maximos*: ideò Auctor ille incognitus in hac epistola ab ipso ficta pro Universitate Parisiensi apposuit clausulam illam: *Nos cum tota Vniversitate Parisiensi, ut prædictum est, & cum sigillis nostris huic approbationi appensis inter summos Ecclesiæ Doctores locum habere feliciter approbamus*; ut ex hac approbatione sigillata à tota Vniversitate Parisiensi jam Sanctus Thomas non Doctor *Communis*, nec *Magnus* diceretur, sed *Summus* & *Maximus*. Quod à tempore Summi Pontificis Pij V. Ordinis Prædicatorum, absque ulla contradictione obtinêre cœpit. Sed cùm in Ecclesia Latina essent quatuor Doctores *Summi* & *Maximi*; scilicet, Augustinus, Ambrosius, Gregorius, & Hieronymus, autumantes esse nec congruum, nec decens, quòd tantus Doctor, & tam celebris doctrina esset in hac communitate, licet parva, excellentissima; illum, & doctrinam suam extrahere conati sunt ab ista societate, & facere illum, & illam *unicam, singularem*, & *primam*, *exceptâ doctrinâ Canonicâ*, quæ non fuit ab homine, sed à Deo; ut sic Angelicus Doctor maneret inter homines *primus*, & post Deum etiam *primus*, *exemptus*, & extra omnem aliorum numerum, ab omnibus humanis regulis segregatus, ut nihil *commune* inveniretur in eo. Et factum est ita, receptus est & admissus, si non ut Pontifex, tamen ut Doctor noster segregatus à peccatoribus, &c. Ecce quomodò ter privilegiatus, & exemptus est S. Thomas, extractus à regula & titulo *Communi*: Primò, à *Communi* epitheto ad *Magnum*: Secundò, à *Magno* ad *Maximum*: Tertiò, ab *excellentissimis*, & *maximis* ad *unicum*, *solum*, & *singularem*. Et totum hoc factum est absque ulla contradictione. O felicitas singularis! Hoc ipsum quod adeptus est Sanctus Thomas, quatenùs Doctor in doctrina (quia Auctores isti sic voluerunt) desiderabat Vniversitas Parisiensis, & desiderat tota Ecclesia constituere etiam in purissima Virgine MARIA quoad puritatem, ut, scilicet, ejus exordium, & principium non esset *commune*, sed

ſed extractum à regula illa generali: *Omnes in Adam peccaverunt*, & quòd Conceptio, quæ in alijs eſt *communis*, utpotè *magna*, & *maxima*, eſſet *ſola*, & *ſingularis*. Sed contra hoc ſtatim ſurrexerunt ex Sacro Ordine Prædicatorum montes magni, & maximi difficultatum, & contradictionum undique inacceſſibiles, Monteſonus, Montenigrus, Montelupus, Montebudellus, Montagniolus dicentes, & clamantes quòd, excipere Virginem MARIAM ab illa regula, *communi*, nec factum fuerit à Deo, nec fiat ab Eccleſia, nec futurum ſit in æternum: quia principium, & exordium ejus, ut habeat exceptionem, & privilegium, & extrahatur à *communi* regula, debet eſſe expreſſum, clarum, & patens, ubi eſt ipſa regula *communis*. Cùm autem Virginis MARIÆ cauſa maneat intra terminos grammaticæ, ubi quando ponitur regula generalis, & *communis* ponitur etiam exceptio, ſi aliqua eſt; & ſi non ponitur talis exceptio, ſignum evidens eſt, quòd nullam habeat exceptionem; & cùm hæc non reperiatur de Virgine MARIA in illa regula *communi*: *Omnes in Adam peccaverunt*, de exceptione nulla eſt redemptio. Et en Nodus tèr indiſſolubilis, more Gallico loquendo: Quòd in eadem ſchola, Religione Sancta, & doctiſſima, ubi inventæ ſunt tres exceptiones pro titulo & pro regula *communi*, Doctori Angelico poſitivo, ei à ſuo principio, & originè adſcripto, nec velint, nec permittant, quòd nos inveniamus unam tantummodò exceptionem *ſingularem*; ſi non *maximam*, ſaltèm *magnam* negativam pro immunitate, innocentia, & puritate Sacratiſſimæ Dei Matris? Quòd pro Sancto Thoma, & doctrina ejus fuerint in tribus ſæculis inventæ in *communi* titulo, *magno*, & *maximo*, tres regulæ, ut ejus Doctor fieret *unicus*, & *ſingulariſſimus* omnibus alijs *communibus* Doctoribus *magnis*, & *maximis* diſſimilis: & per quam regulam? Per regulam Theologiæ, ubi ſunt exceptiones, epycheiæ, interpretationes, ampliationes, extenſiones, diſtinctiones perſonarum, modificationes, præſumptiones, &c. & quòd Virgo MARIA, & ejus immunitas à peccato poſt ſex integra ſæcula debeat ſtare intra terminos grammaticæ, ſine ulla prorsùs exceptione: non ita componibile eſt. Ante S. Thomę exiſtentiam in mundo per duo ſæcula erat in ſcholis immunitas Virginis MARIÆ, & cum magno profectu in ſuo principio; ſed ad examen iſtorum Auctorum redacta doctrina Sancti Thomæ ſtat in Theologia ſingularitèr laureata ut *magna*, & *maxima*, tamquàm peritiſſima, in titulo de exceptionibus, & immunitatibus, &c. & puritas Sacratiſſimæ Dei Matris adhuc eſt in grammatica, in aula *communi*, declinando ſubſtantivum *peccatum*, *peccati*, *peccato*: & poſt tot annos nolunt, quòd aſcendat ad illud adjectivum *communis*, & *commune*. Quare hoc? Quia doctrina S. Thomæ eſt in aula Majori, &

puritas Virginis MARIÆ in aula Minorum; & nolunt, quòd discedat ab illa regula: *Est commune trium, generi quod convenit omni.* Videant qualiter Nodus iste sit solvendus, an in Theologia, an verò in Grammatica?

NODUS OCTAVUS.

In hac epistola sub nomine Vniversitatis introducta, reperîtur ad litteram illa clausula, quæ etiam extat in alia Stephani, de qua in secundo Nodo principali, videlicet: *Et cùm inveneri-mus luce clariùs eum numquam sensisse, docuisse, seu scripsisse, quod sanæ Fidei vel bonis moribus adversetur.* Sed cùm iterùm adducatur ad palestram, novum ex ipsa compaginabimus Nodum. S. Thomas, ut futurus Doctor Ecclesię, munus suum cœpit complêre scribendo omnia opera sua Theologica, & illa, quæ habebat mente, litteris & calamo exprimendo, in quibus tamquam in corpore, & Cortice sufflavit spiritum vitæ, sententias nimirum, quæ sunt animæ in librorum corporibus. Atque in his sententijs, quæ in operibus S. Thomæ sunt innumerabiles, luce clariùs inventum est, *eum numquam sensisse, docuisse, seu scripsisse, quod sanæ Fidei vel bonis moribus adversetur, &c.* Hæc dicuntur de doctrina Sancti Thomæ. Sed eodem modo discurrendo videamus, quid inter ipsos sancîtum fuerit de sententia immunitatis Virginis MARIÆ à peccato. Deus Optimus Maximus, quia futurus erat Filius MARIÆ, assumpto calamo suæ infinitæ Omnipotentiæ, quæ habebat ab æterno in mente, cœpit ad ipsius fabricam in tempore executioni mandare, scribendo seu delineando in utero Sanctæ Annæ naturalia, id est, compâges, atque delineamenta corporis, & in corpus infudit animam. Hucusque quasi pari manu laborarunt Deus ut Creator, & Thomas ut Doctor: iste docendo, ille operando: unus in informatione Theologiæ, & alter in formatione MARIÆ. Sed respiciendus est finis. Opus Doctoris completum est sine ullo errore, absque omni defectu; & opus Creatoris cum defectu & errore. Sanctus Thomas conceptum suum mentis Theologicum complevit absque eo, quòd vel in apice adversaretur sanæ Fidei vel bonis moribus; & Deus Matris suæ Conceptum ventris non complevit, quin fuerit ab ipsius gratiâ aversa. Sanctus Thomas, licet homo finitus, & miserijs subjectus in labore suo, qui duravit per viginti quatuor annos (cœpit enim scribere anno 1250. & mortuus est anno 1274.) in quibus sunt anni, menses, hebdomadæ, dies, horæ, & instantia infinita, in nullo instanti sensit, docuit, aut scripsit errorem, verbum, vel sententiam cum defectu; & Deus, cujus sapientia est infinita, cujus potentia æterna, in operatione sua, creatione inquam, Matris suæ ab æterno excogitatâ, & præventâ, atque in unico solo instanti indivisibili absolutâ, & completâ, invênit in opere suo iniquitatem, pravitatem, & defectum.

Vndè

Vndè Sanctus Thomas fuit ille scriba doctus, cujus (licet scriberet nova, simul & vetera, Adami & Christi) scriptura nihil contraxit ex Adamo; sed omnia fuerunt Christi: & Deus, qui nihil habuit de veteri Adam in scripturâ suâ exaratâ, ut Filius suus Vnigenitus in ea disceret experientiâ litteras humanas, omnia quæ scripsit, fuerunt ex veteri Adamo, & nihil, quod redoleret Christum. Sanctus Thomas in Summa sua, quæ est ejus ultimum, excellentissimum, & indubitatum opus, & in qua recollegit omnia excellentiora dispersa in alijs Doctoribus, puris hominibus, & filijs Adæ, in nullo erravit, aut ejus doctrina in aliquo lapsa est; & Deus, qui non ab alio, sed à seipso pro illo primo, & excellentiori suo opere Mariano, in quo fecit Summam omnium mirabilium suorum, Summam istam cum errore magno incepit in prima parte, & in prima secundæ, & in secunda secundæ, & in tertia parte: scilicet, in tertia morula cœpit scribere, corrigere, & emendare errata commissa in prima parte, sanctificando Matrem suam. Denique ita exactè expressit Sanctus Thomas suum conceptum mentis, ut numquam habuerit, vel scripserit librum retractationum, nec correxerit litteram illius, quod pro viribus affirmant sui Discipuli, dicentes: Si numquam erravit, ad quid retractationum liber? Corrigat se Augustinus, & faciat retractationum librum, quia erravit, sed non Sanctus Thomas. Et qui hoc affirmant, pariter dicunt necesse fuisse, Deum retractare, corrigere, & emendare errorem Summæ suæ Marianæ. Et Nodus iste eritne facilè solvendus? Quando, & à quo?

NODUS NONUS.

Et est confirmatio, seu declaratio antecedentis. Diceret enim fortassis quispiam argumentum hoc non concludere ex eo, quòd Deo omnium Creatori non imputetur peccatum originale parvulorum; ipse enim creat animas singulorum absque ulla macula, quarum infectio non à Deo provenit, sed ab Adæ peccato: quod etiam in Virgine MARIA observatum fuit: quare non tenet paritas inter D. Thomam & doctrinam ejus, atque inter Deum & Virginem MARIAM. Hæc equidem distinctio non solvit difficultatem. Tum quia Virgo MARIA primâ suâ electione, ac prædestinatione, fuit in mente Divina prædestinata ut esset Mater Dei, ita ut non esset filia Adæ, si Verbum carnem non assumere decrevisset ex ipsa, & sic quoad hoc alio modo processit à Deo, quàm alij Adæ filij. Tum, quia juxta sententiam gravissimorum Doctorum, inter quos sunt aliqui ex Religione Prædicatorum, Virgo MARIA in primo instanti suæ animationis habuit rationis usum, atque liberum arbitrium. Quibus suppositis si secundùm doctrinam Angelici Doctoris 1. parte q. 63. art. 5. *Impossibile fuit Angelum in primo instanti peccasse per inordi-*

natum actum liberi arbitrij sive mortaliter sive venialiter, tametsi illius voluntati sufficienter propositum fuisset objectum peccaminosum sive grave sive leve, ex eo quòd illud peccatum imputaretur Deo (opus enim liberum, in ipsius sententia, primo instanti creationis elicitum adscribendum est Deo tamquàm Auctori, & consequenter etiamsi sit peccaminosum: *Operatio*, inquit D. Thomas citato loco, *quæ simul incipit cum esse rei, est ei ab agente à quo habet esse, sicut moveri sursum inest igni à generante*) pariformiter hîc existimo esse argumentandum de Beata Virgine pro illo instanti suæ animationis, quæ creata est à Deo Trino & Vno ut Filia, ut Mater, ut Sponsa; quod nulli alteri creaturæ concessum est: pariformiter inquam, quia utrobique eadem militat ratio.

NODUS DECIMUS.

Sanctus Thomas fuit canonizatus à Summo Pontifice Joanne XXII. anno Christi 1323. decimo-quinto Kalendas Augusti: & post sex menses Stephanus Episcopus Parisiensis, scilicet, ann. sequenti 1324. mense Martio ante sacros cineres, fecit litteras illas, de quibus diximus suprà Nodo II. ubi exstat illa clausula: *Cupientes igitur gloriosum Dominum in Sanctis suis apud fidelium devotionem in terris gloriosiùs exaltari, ac Sanctissimæ Matris nostræ prædictæ desiderantes vestigia sancta pro viribus imitari, dictumq; Confessorem feliciter in cælis regnantem apud terrigenas devotiùs, & celebriùs honorari, &c.* Anonymus ille incognitus, qui ad normam epistolæ Stephani similem fictam introduxit sub nomine Universitatis (ut vidimus suprà in Cortice) assumpsit etiam hanc clausulam mutando verbum illud; *celebriùs*, in ly, *celeriùs*; quia existimabat ipse, quòd illud *celebriùs* honoretur, quod *celeriùs* colitur: ideò apposuit expeditionem illius epistolæ eodem anno 1324. ut sic, antequam compleretur canonizationis S. Thomæ annus, jam expeditæ essent duæ litteræ Episcopi, & Vniversitatis, ut orbis totus *celeriùs* Sanctum Thomam, & doctrinam ejus, sine ulla mora coleret, & celebraret. Nota ista duo posita pro doctrina Sancti Thomæ: *Sequendo vestigia Ecclesiæ*, & *celeriùs honorari*, & videbis, quomodò pro Virga Dei Matre hæc duo præcepta, seu consilia observata pro Cortice, executioni fuerint mandata in Virga. Quæstio fuit antiquitùs de doctrina Sancti Thomæ, an quoad aliquos articulos fuisset prohibita, & damnata; sed quando Angelicus Doctor in Sanctorum numerum fuit relatus à Sacro-sancta Matre Ecclesia, & positus in Catalogo, & Kalendario Beatorum ab uno Summo Pontifice, cessavit quæstio de doctrina S. Thomæ, & admissa, recepta, & approbata remansit eodem anno ab Episcopo, & Vniversitate Parisiensi: quia sequendo vestigia Sanctæ Matris Ecclesiæ *celeriùs*, quàm potuerunt, ipsum honorarunt. Quæstio similitèr fuit circa immunitatem Virginis MARIÆ à peccato origi-

originali eodem tempore; & posita Festivitas ab immemorabili à quamplurimis Ecclesiæ Pontificibus in Kalendario, Breviario, Missali, & inter Festivitates sub titulo Conceptionis, die 8. Decembris. Secuti sunt ista Sancta Ecclesiæ vestigia omnis populus Catholicus; sed non isti, cum quibus contendimus: quia noluerunt ipsam recipere in Kalendario, Breviario, nec Missali, quin potiùs, ut non sequerentur Sancta vestigia Ecclesiæ, pro titulo Conceptionis fabricarunt alium Sanctificationis. Et quia Ecclesia celebrabat Festum Conceptionis die 8. Decembris, ipsi fecerunt decretum Tolosæ celebrandi suam Sanctificationem in crastinum Sancti Mathiæ Apostoli. Ecclesia dicebat Conceptionem celebrandam esse, quia veneratione digna, quia Sancta, pura, & Immaculata: & ipsi totaliter è contrà non esse festivandam, nec celebratione dignam, quia fuit in peccato, impura, immunda, & maculata. Et ubi manent vestigia Matris Ecclesiæ secuta pro doctrina? Pro Sancto Thoma, & doctrina ejus debemus sequi vestigia Matris Ecclesiæ, quia aliter facere esset nefas habens annexam maledictionem Pontificiam: & pro Matre Dei, & ejus puritate non sequuntur vestigia, sed inceditur per oppositam viam. Pro uno Fratre sequuntur vestigia unius Matris Ecclesiæ, & pro *la tressainte Vierge* aspernantur, & contemnunt tres Matres, & tales Matres: Mariam in cælo, Ecclesiam in terra, & Universitatem Parisiensem. Et hìc discurre quantum volueris, quia non licet mihi à signatis vestigijs ampliùs digredi: sisto enim in secundo. Vt *celeriùs* honorarent Ecclesia Parisiensis, & tota Vniversitas Sancti Thomæ doctrinam, eodem anno acquieverunt mandatis Ecclesiæ. Poterat hoc fieri in altero anno, & noluerunt nisi in illò primo, in quo celebrabatur natalis Angelici Doctoris in gloria, ut *celeriùs* illum honorarent. Cùm ergò Conceptio Virginis Mariæ fuerit facta ante novem integros menses à sua Nativitate in mundo, concurrit Ecclesia tota, ut *celeriùs* honoraret ejus Conceptionem, & pervenerunt ad ipsum diem octavum Decembris, & ad ipsam Nativitatem in utero: sed opinionis contrariæ defensores adeò lento gradu deambularunt viam istam, ut pervenerint ad Festivitatem post octoginta dies, id est, in crastinum Sancti Mathiæ Apostoli. At *celeriùs* est itinerandum, ut pro Sancto Thoma factum est. Audientes fideles, quòd Virgo fuisset sanctificata in utero, & quòd Sanctificatio illa esset digna veneratione, & reverentiâ, omnes cucurrerunt ut *celeriùs* eam celebrarent, & adhuc parvuli, & Minores pervenerunt, ad primum punctum in unico instanti (signum evidens, quòd non essent claudi) aliquis in principio nolebat ire, sed compulsus est intrare, licet non haberet vestem nuptialem Conceptionis, sed aliam Sanctificationis à

sorde; sed adeò claudicando incessit per istam viam, ut post quingentos annos non potuerit transire unam brevissimam partem temporis, ut à secundo perveniret ad primum punctum. Et est notandum: quòd pauper iste inter omnes pauperes semper sit in primo puncto: Primum punctum habet in antiquitate; numquam amisit primum punctum in scientia; est in primo puncto gravitatis, &c. Et qui semper fuit, & est in primo puncto, solùm contra Dei Matris puritatem stat firmiter in secundo: quare autem hoc sic fiat, Nodus est difficilis, sed non incognitus.

NODUS UNDECIMUS.

Discurrendo circa relata ultimo loco in præcedenti §. concatenabimus hîc aliqua ibi sparsim posita: Quòd Universitas Parisiensis ad annum 1388. in speciali tractatu ad hoc singularitèr edito demonstret latissimè hæc duo, scilicet, doctrinam Sancti Thomæ numquam fuisse à se approbatam aut receptam ut veram & Catholicam, sed potiùs reprobatam & damnatam, quoad aliquos articulos, & simul admittat, recipiat, atque defendat sententiam immunitatis, atque præservationis Virginis MARIÆ; & illa duo testimonia de se reddita, & testificationes exhibitæ coram Summo Pontifice, & Sacro Cardinalium Consistorio, atque directæ ad totam Christianitatem, ut omnibus constet de ejus sensu, determinatione, ac constanti voluntate, recipiendæ sint in contrarium, scilicet, quòd doctrina Sancti Thomæ sit approbata ab Universitate, & sententia Immaculatæ Conceptionis reprobata; non est Nodus? Item, quòd quidam Anonymus incognitus Ordinis Prædicatorum scribens in Lombardia, in quodam libro contra Immaculatam Conceptionem, affirmet Universitatem Parisiensem approbasse doctrinam Sancti Thomæ: & ut hoc persuadeat, finxerit quasdam litteras sub nomine ejusdem Universitatis, & in eodem libro affirmet sententiam immunitatis Virginis esse reprobatam, & exclusam ab Universitate; & hæc falsitas, & fictio recipiatur, perseveret, & defendatur; & veritas totius Universitatis contemnatur, despiciatur, & impugnetur; & hoc permittatur apud homines cordatos, viros doctos, & timoratos, atque prævaleat Vniversitas illa ficta Lombardiæ, quia est contra Immaculatam Conceptionem, & in favorem doctrinæ Sancti Thomæ; & suppeditetur vera Vniversitas Parisiensis, quia hæc est pro mysterio immunitatis Virginis MARIÆ, & contra approbationem doctrinæ Sancti Thomæ: non est Nodus? Item, quòd Vniversitas Parisiensis anno 1388. dicat & affirmet, quòd illo anno jam Ecclesia Romana, multi Summi Pontifices, quamplurimi Sancti, & Doctores, & ferè Christianitas tota staret pro, & fateretur mysterium Immaculatæ Conceptionis Virginis MARIÆ; & hoc scribens ad Summum Pontificem, & Con-

Consistorium Cardinalium; & quòd anno 1661. & 1663. surgant aliqui scriptores in Hispania, unus Compluti, & alter Salmanticæ absolutè, & totalitèr affirmantes, quòd nullus Auctor ex antiquis sustinuerit sententiam piam; sed omnes, nullo dempto, secuti fuerint suam opinionem à tempore Sancti Bernardi usque ad Sixtum IV. & hoc divulgare audeat per litteras missivas, qui nullas habet litteras, & per notitias impressas, qui nullam habet notitiam expressam: & Nodus iste Gordius eritne solvendus, vel scindendus à magno vel maximo tribunali? Item, quòd Facultas Parisiensis qualificando, damnando, & reprobando propositiones Joannis de Montesono pertinentes ad Immaculatam Conceptionem dicat illas esse falsas, scandalosas, piarum aurium offensivas, & præsumptuosè assertas, & ut tales illas abjuraverint, & detestati sint decem Patres ex Ordine Prædicatorum, non coacti, aut metu aliquo impulsi, & cum alijs circumstantijs suprà relatis; & hæc narrativè dicere, & proponere sit adeò scandalosum, & nequitiâ plenum, ut nullus Thomista, aut Catholicus id tolerare possit: quia hoc est condemnare, & dicere expressè opinionem suam esse erroneam, damnatam, falsam, scandalosam, piarum aurium offensivam, & præsumptuosè assertam: & dicere non narrativè, sed assertivè ex proprio motu, & liberâ resolutione, fingendo litteras, supponendo testimonia, & adulterando auctoritates, hæc eadem & alia quam-plura majora contra piam sententiam de Immaculata Virginis Conceptione, scilicet, esse blasphemam, erroneam, impiam, hæreticam, &c. Hocque libentissimo animo suscipit, affirmat, & defendit Religiosus, Thomista, Catholicus, absque eo, quòd sit Servus Nequam, sed fidelis: dicere autem quæ Universitas Parisiensis, & ipsimet Fratres Ordinis Prædicatorum, Confessor Regis, & Episcopus, & alij novem Magistri, & Doctores in Theologia publicè, & altâ voce decantarunt latinè, & gallicè per Ecclesias Parisienses, tolerare non potest ullus Religiosus, Thomista, & Catholicus; & aliqui Religiosi Thomistæ Catholici defendere, sustinere, & tolerare possunt, quòd fingantur litteræ, epistolæ, & auctoritates, ut damnetur nostra sententia tamquam erronea, reproba, blasphema, falsa, scandalosa, &c. In his & similibus Nodos experior nimium intricatos.

NODUS SEXTUS
PRINCIPALIS

Inter doctrinam Sancti Thomæ approbatam à Christo Domino Crucifixo dicente: *Benè scripsisti de me Thoma*: & alteram revelationem factam à Domino pro Festivitate, & mysterio Conceptionis Beatæ Virginis MARIÆ.

PRO CORTICE
§. PRIMUS.

Licet approbatio ista sit prima dignitate, & communi applausu, ex frequenti repetitione in libris, sermonibus, colloquijs, & imaginibus Sancti Thomæ: tamen cùm fuerit inventa post omnes suprà relatas, hoc in loco collocandam esse judicavimus. In qua nec verbum unum proferam ex proprijs; sed tantùm referam, quæ in alijs invenio. Incipiendo ergò à fundamento solido, & indefectibili, ut inde ad culmen ædificij pertingamus, ab auctoritate, scilicet, Apostolica Summi Pontificis Pij V. exordium sumere decrevi.

Supponendum est ergò primò, quòd hìc in Bulla edita anno 1567. in qua præcipit, ut natalis Sancti Thomæ celebretur, ut Festum quatuor Ecclesiæ Doctorum, quæ inter Constitutiones hujus Summi Pontificis est num. 36. sic inquit: *Ut verò etiam memoriæ Sancti Doctoris majori studio, ac*

pie-

pietate cultus & debita veneratio adhibeatur, de Omnipotentis Dei, ac Beatorum Apostolorum Petri & Pauli auctoritate confisi, omnibus utriusq; sexûs Christi fidelibus verè pœnitentibus, & confessis, qui in ipso Sancti Thomæ Festivitatis die, sacellum, vel altare in Ecclesia Sancti Dominici Neapolitan. situm, in quo scriptoris Angelici doctrina Salvatoris Crucifixi ore (sicuti pia testatur historia) mirabilitèr probata fuit, à primis ejus diei vesperis, usque ad occasum solis, devotè visitaverint, septem annos, & totidem quadragenas, &c. Ex hac Pij V. vel ex altera notitia, Clemens VIII. anno 1603. in quodam Brevi directo nobilibus viris civitatis Neapolitan. sic inquit: *Piè, prudentèrq; cogitatis de novo civitatis Patrono adsciscendo, cive vestro, Divinæ voluntatis Angelico interprete, vitæ Sanctitate, & miraculis claro Thomâ Aquinate, cujus doctrinæ tantum fuit tributum, ut Christianæ eruditionis suæ Divinum etiam illud habeat testimonium: Benè de me Thoma scripsisti.* Hanc sic adducunt ferè omnes scriptores Ordinis Predicatorum. Suppositâ tamen veritate illius, duo hîc præcipuè notanda sunt. Primum: quòd litteræ istæ tam Clementis, quàm Pij sint directæ ad civitatem Neapolitanam, ubi creditur patratam fuisse revelationem illam, seu miraculum. Secundum: illa verba, *Sicuti pia testatur historia*; ex quibus constat Summum Pontificem Pium V. ex Ordine Prædicatorum revelationem istam, seu miraculum reduxisse ad testificationem cujusdam piæ historiæ. Non igitur est Fide facta, nec comprobata Summmorum Pontificum testimonio, sed tantùm proposita ut piè credibilis: & si quærimus istam piam historiam, non invenîtur nisi in auctoribus Ordinis Prædicatorum, ut infrà videbimus.

Secundò supponendum est, quòd in Breviario moderno Ordinis Prædicatorum, atque etiam in communi Romano in 2. lectione, 2. Nocturni ad finem contineatur hæc revelatio, miraculum, seu approbatio sic: *Neapoli cùm ad imaginem Crucifixi vehementiùs oraret, hanc vocem audivit: Benè scripsisti de me Thoma: quam ergò mercedem accipies? Cui ille: Non aliam, Domine, nisi te ipsum.* Sed, ut intelligas, quam vim habeat testimonium istud ab Ecclesia prolatum, refero verba Patris Ignatij Galvan Ordinis Prædicatorum, in suo 1. tomo de approbatione doctrinæ Sancti Thomæ, fol. 629. *In Matutinali Officio lectiones, quæ à fidelibus recitari solent, vel à Sacra Scriptura, vel ex doctrina Sanctorum Patrum, vel ex historijs Apostolorum, Martyrum, &c. Quæ sunt prioris generis infallibilem continent veritatem; quæ ex Patrum doctrina sumuntur, nec omnia, quæ in illis continentur, de Fide creduntur; sed, ut more humano Ecclesiam instruant, & illuminent, lectiones tertij generis non tamquàm in omnibus, & singulis infallibiles, sed tantùm, ut piâ, & humanâ fide credibilia, ac moralitèr certa continentes proponuntur.* Hoc est dicere: non omnia, quæ Ecclesia proponit in suis Ecclesiasticis officijs, habent eumdem certitudinis gradum: nam in

illis etiam est magis, & minùs; sicut enim in Matutinali Officio communiter sunt tria genera lectionum, seu tres Nocturni: in uno leguntur lectiones de Scriptura Sacra, & in ista solùm reperîtur veritas infallibilis; in alio leguntur lectiones de Sanctorum Patrum expositionibus circa Evangelicam historiam, & ab Ecclesia proposita in suis Officijs: non tamen omnia, quæ in talibus expositionibus continentur, habent infallibilem veritatem, aut sunt credenda ut de Fide; sed solùm quasi certa, & quæ more humano Ecclesiam illustrant, & illuminant; & sic inter illas lectiones unius, & alterius Nocturni est penè infinita distantia; & quæ reperîtur in altero Nocturno, non est minor, ubi leguntur historiæ, vitæ, & passiones Apostolorum, Martyrum, vel Confessorum; quia ista solùm proponuntur ut pia, nihil continentia contra Fidem, quia tantùm sunt humanâ fide credibilia, ut est, verbi gratiâ, hæc revelatio, seu verba Christi domini: *Benè scripsisti de me Thoma*; quæ sunt in tertia, & infima classe, non tamen in prima, quasi essent Canonica, & de Fide, immò neque in secunda.

Tertiò supponendum, quòd in Sole Veritatis nihil actum sit de ista, nec sequentibus approbationibus, sed tantùm de quatuor antecedentibus, & hoc incidenter, loquendo de Joanne de Montesono, & Anonymo, & illarum auctoribus. Sed quia Notitiosus quidam Complutensis in suo abortivo opere sub titulo: *Notitia veridica scriptorum Ordinis Prædicatorum*, capite 1. §. 5. sic dixerat: *De auctoribus verò quosdam vocat temerarios, alios falsarios, quosdam scripsisse ridicula, & contemptibilia opera: Tandemq; quo omnis iste labor collimat, est, ut auctorem Angelicum, & doctrinam ejus Christi Domini Salvatoris ter voce probatam pessumdet, & omnia vertat in utrùm, dum, num.* 196. *observatione 6. dicit: difficillimum esse velle nunc assignare certò ac infallibiliter genuina, ac legitima opera Angelici Doctoris, &c.* Et infrà capite 2. §. 14. folio 62. iterùm redit ad idem, dicens: *Nec Sanctis Archiepiscopis referentibus parcens, nec doctrinam Christi ore probatam improbare veritus, &c. Sed ex ore tuo te judico, Serve Nequam, &c.* Sentiens ergò sine causa, & occasione se vocatum ad judicem, decrevit, licet coactus & invîtus, Auctor illius libri de hac approbatione ter à Christi Domini ore prolata, & de sequentibus etiam reddere rationem; sed si inveneris non ter, sed quinquies fuisse prolatam, non ex ore suo, sed ex dictis tuorum illum judicabis.

Et in primis Gabriel Barelete, sermone de Sancto Thoma §. *Primò per, &c.* folio 198. columnâ 1. sic inquit: *Cùm scripsisset de Corpore Christi, quæ est materia difficilis, posuit opus super altare Neapolim, petens informari, utrùm benè an non dixisset. Respondit Crucifixus: Benè scripsisti de me Thoma, quam mercedem accipies pro labore tuo? Respondit: te solum specto. Secundò per Virginem, quæ semel ap-*

pa-

parens ei dixit, scientiam ejus veram esse, & Filio gratissimam Hic Auctor scripsit circa annum 1480. & tantùm adducit approbationem unam factam Neapoli, & illam solùm de rescripto de Corpore Christi, cùm tamen omnes alij scriptores uno ore affirment contigisse Parisijs. Pater Ignatius Galvan tomo 2. lib. 5. discursu 17. folio 791. aliter discurrit, dicendo: *Nota sunt illa Christi Domini Crucifixi verba Sanctum Doctorem alloquentis: Benè, inquit, scripsisti de me, Thoma: nota, inquam, sunt omnibus hæc verba, sed non ab omnibus intellecta: Nam quidam putarunt in illis mentionem tantùm fieri eorum, quæ de augustissimo Eucharistiæ Sacramento docuit: alij ea tantùm, quæ de Christi ipsius mysterijs in tertia parte Summæ scripsit, probata fuisse contendunt: alij alitèr opinati sunt. Sed quo sensu locutus fuerit Christus, cùm Sancti Doctoris commendavit doctrinam, dilucidè explicavit Clemens VIII. Summus Pontifex: nam cùm ejus laudabilis doctrinæ testem produceret ingentem (quos edidit) librorum numerum, sic ait: quos (nempè libros) ille brevissimo tempore in omni ferè disciplinarum genere sine ullo prorsus errore conscripsit, & quos deinde conscriptos expressâ Christi Domini voce comprobatos audivit. Hæc Clemens. De quibus verbis vide, quæ dixi volumine suprà; ubi si cœcutire nolis, vides omnes D. Thomæ libros (Summi Pontificis oraculo attestante) absque ullo prorsùs errore conscriptos: Item omnes expressâ Christi voce fuisse comprobatos. Itaque illa Christi Domini verba: Benè scripsisti, &c. hujus lucis probationem continent, quasi diceret Christus: tu es lux mundi, lux inquam, probata, pura, sine fæce, sine atomis, &c.* Nota hæc ultima verba, & Nodum ex his exortum, vide infrà.

Pater Nazarius in opusculo de scriptis Sancti Thomæ, fol. 75. num. 32. inquit: *Trigesima secunda est Jesu Christi Domini Redemptoris auctoritas, tribus vicibus, in locis, temporibusque diversis Angelici nostri Doctoris doctrinam approbantis, ut narrat Plodius libro 1. de Viris illustribus, &c. Quod etiam Summi Pontifices suâ auctoritate confirmarunt, ut patet ex eorum verbis paulò antè relatis, &c.* Id est, Clementis VIII. & Pij V. Joannes Michaël Pius citatus à Nazario libro 1. colum. 154. ad annum 1274. habet Italicè hæc verba: *Hebbe bellissime visioni. Vide S. Pietro è S. Paolo, che divinamente l'ammaestrarono*, MARIA *Virgine, che lo certifico della integrità della vita, della verità della dottrina, & della impetratione di quanto havesse richiesto à Dio: in trè luoghi senti commandarsi la sua dottrina dal Crocifisso. In Pariggi quella del Sacramento; in Orvieto, in Napoli, quella della terza parte, con quelle parole: Benè scripsisti de me Thoma: è dimandato non ne richiesse altra retributione, che Christo, per amore di cui spogliosi talhora le proprie vesti, per darli à i poveri, che igniudi vedeba.* Ecce quomodò signat loca ubi fuerunt factæ istæ tres apparitiones, seu approbationes, & Auctor iste, à quo omnes alij didicerunt non antiquus, sed modernus; scribebat etenim ad annum 1607.

Pater Raphaël de Pornasio in illo suo secundo opusculo de maculata Conceptione contra legatos Avenionenses Cardinales de Foix, & Episcopum illius civitatis Alanum Coëtium etiam Cardinalem, qui cum alijs duodecim Episcopis fecerant Decretum pro Conceptione, de quo infrà in Nodo, sic inquit: *An non meministis ipsum cælorum Regem alteri ex his jam conregnantibus apertè dixisse: Benè scripsisti de me Thoma? O nefas! O scelus! O temeritas inaudita illius reprobare doctrinam, quam Dei Sapientia comprobavit! ac si insuper Romana, & Apostolica Sedes, cujus vos officium, nescio, quo consilio usurpastis, dudum erraverit eorum approbando doctrinam, &c.* De statuto edito ab his Sedis Apostolicæ Legatis anno 1457. in Concilio Provinciali, vide in nostro Regesto Armamentarij Seraphici, colum. 45. quorum infrà dabimus formalia verba. Nam ad rem nostram solùm facit: quòd declarare Virginem MARIAM fuisse conceptam sine peccato originali, esset reprobare doctrinam Sancti Thomæ Christi ore approbatam; & hoc factum à Cardinali & Episcopo vocat Pater Pornasius nefas, scelus, & inauditam temeritatem. Item Pater Montagniolus, cujus auctoritatem ad litteram dabimus infrà Nodo VIII. principali, etiam adducit hanc approbationem Christi Domini, ut ex ipsa probet Virginem MARIAM fuisse maculatam peccato originali. Et Anonymus, qui scripsit anno 1475. in tractatu de Conceptione, tertiâ viâ secundæ partis, post auctoritates Sancti Thomæ contra Conceptionem, sic inquit: *Crucifixus etiam binâ vice eum est allocutus dicens: Benè scripsisti de me Thoma, &c.* Ecce jam variat iste dicens, quòd tantùm binâ vice fuerit audita vox illa. Ex his tribus auctoritatibus colligitur, quòd hæc approbatio solùm fuerit introducta, ut cum illa macularent Dei Matris Conceptionem. Vide infrà in Nodo; quia in Cortice nihil debeo dicere ex proprio discursu.

Pater Ignatius Galvan tom. 1. capit. 1. discur. 1. sub hoc titulo: *Doctrina, quæ tamquam vera, hominibus est tradenda, priùs à Deo approbari signis & miraculis oportet, &c.* postquàm affirmavit doctrinam Sancti Thomæ esse veram, quia signis, & miraculis fuit comprobata, inquit: *Ecce ergò doctrinæ Divi Thomæ dignitas mirabilibus è cælo signis approbatur. Ait enim Christus Dominus coram omnibus apparens: de Corporis mei Sacramento rectè Thoma scripsisti. Neque hoc uno tantùm miraculo, sed admirandâ quoque illâ in aëre per cubiti spatium elevatione confirmatur. Itaque Sanctus Doctor Domino cooperante, & sermonem confirmante, sequentibus signis suam doctrinam tradidisse asserendus est.* Nota qualitèr jam iste dicat, quòd coram omnibus Christus apparuerit, ut approbaret quęstionem illam de Sacramento Altaris. Et infrà cap. 8. discur. 5. sub hoc titulo: *Nullo modo esse à D. Thomæ doctrina recedendum Christi Domi-*

Domini præconijs laudata, ac commendata. Ubi post alia inquit: *Laudandus igitur est ab omnibus D. Thomas non remissè, sed vehementèr, qui eodem etiam modo à Christo Domino laudatus est: Benè, inquit ille, scripsisti de me Thoma, &c. Doctrinam igitur D. Thomæ à Deo emanantem, & à Christo laudatam, bonamq; appellatam, & ab omnibus proinde meritò laudandam sequimur Thomistæ, sequendamq; omnibus, qui certam inquirunt veritatem, proponimus, &c.* Et libro 3. in annotationibus cap. 2. pag. 520. inquit: *Consulendus etiam est idem Sanctus Doctor opusculo 1. quod adversùs Græcorum errores Urbani IV. Pontificis Maximi jussu sapientissimè conscripsit; de quo celebrem illam Christi Domini vocem (D. Thomam Neapoli ante ipsius Crucifixi Imaginem orantem alloquentis, asseverantisq; illum rectè de se scripsisse) intelligendam esse credit Baptista Fulgosius. Fortassis autem hæc Christi vox sæpè D. Thomam laudavit. Nam & Clemens VIII. de quo paulò antè diximus, absolutè libros, à D. Thoma in omni ferè disciplinarum genere conscriptos expressâ Christi Domini voce fuisse comprobatos asseruit.* Multa hîc dicit Pater Galvan; scilicet, quòd Christus Dominus coram omnibus approbaverit opusculum de Eucharistiæ Sacramento, &c. & quòd aliâ vice elevatus fuerit in aërem, ut audiret eamdem vocem; quòd nullo modo sit recedendum à doctrina Sancti Thomæ propter istam expressam approbationem, sicut etiam propter aliam de approbatione opusculi contra errores Græcorum. Sed hîc obiter nota: quòd, licet opuscula Angelici Doctoris habeant aliquos errores magni momenti, hoc tamen contra errores Græcorum scateat gravissimis mendis ac erroribus, ut infrà dicemus: quomodò autem istud approbaverit Christus Dominus, cùm non sit errorum approbator Deus, non habebit tam expeditam solutionem.

Verba Baptistæ Fulgosij citata à Patre Galvan, sic se habent in suo libro dictorum factorumque memorabilium, &c. lib. 1. fol. 109. *Neapoli in Prædicatorum templo Cruci affixa Christi effigies Aquinati Thomæ respondit rectè eum descripsisse: cùm Thomas librum tenens, quem adversùs Græcorum errores scripserat, Christum oraret, ut se monèret si quâ in parte ejus libri errasset, quòd eum ad Lugdunense Concilium Urbani IV. jussu laturus erat.* Et hoc non dixit Baptista Fulgosius ex se, sed ex aliqua transcripsit historia, & sic nihil certum remanet circa librum approbatum à Christo Domino.

Guilielmus Pepinus in serm. Sancti Thomæ fol. 93. inquit: *Quòd, cùm semel esset in Conventu Neapolitano, & quâdam nocte devotiùs oraret in Ecclesia antè imaginem Crucifixi, quibusdam Fratribus eum observantibus visus est à terra elevatus spatio unius cubiti, auditaq; est vox de Crucifixo dicens illi: Benè scripsisti de me Thoma, &c. Similis elevatio, & similis responsio illi facta est in Conventu Parisinsi, dum, scilicet, completo Officio Sacramenti Altaris obtulit Codicem, in quo dictum Officium continebatur, super altare, &c.* Sed

componenda sunt omnia superiùs relata cum dictis Francisci Sylvij à Brania, oratione 2. de Sancto Thoma, paginâ 150. sic dicentis: *Sed & Christus scriptoris Angelici doctrinam hoc elogio mirabilitèr probavit: Benè scripsisti de me Thoma, quam mercedem accipies? Atqui ne hoc loco nebulâ quorumdam oculis offundatur, suspicantium de illa dumtaxat Doctoris nostri scriptione id pronuntiatum, quâ Divinum Divinissimi Sacramenti Officium, Divino magis quàm humano edidit opere, ad eam discutiendam valebit, quòd Officium illud anno Domini* 1264. *in civitate Urbevetana scriptum fuerit, ubi tunc temporis Theologiam publicè profitebatur Thomas, & in ejus ditione fertur accidisse miraculum Corporalis sanguine tincti. Elogium verò jam dictum Neapoli contigisse, & Crucifixus ad perpetuam rei memoriam asservatus, & unus omnium historicorum consensus probat, quos Pius V. sequitur. Accidisse autem imminente jam Sancti viri obitu affirmat* Petrus de Natalibus, *& mercedis propositio suffragatur. An verò (quod nonnulli referunt) & locis, & temporibus diversis eadem vox bis facta fuerit, non hîc discutimus: proposito nostro sufficit semel auditam; ut quod Deus scripto mandatum inspiraverat, generaliter ipse probaret: sic enim approbatam habemus Doctoris nostri scientiam & doctrinam, à Græcis & Latinis, ab Apostolis, à Deipara, ab ipso Domino, &c.* Auctor iste prævidit nebulam ex aperta contradictione scriptorum circa hanc approbationem exortam; sed dum illam voluit dissipare, novis condensavit vaporibus; quomodò enim unum, & idem Officium Sanctissimi Sacramenti potuit Angelicus Doctor compaginare in tribus diversis civitatibus adeò inter se distantibus, Parisiensi in Gallia, Urbevetana in ditione Pontificia, & Neapolitana existente in alio regno? Aliqui dicunt semel auditam fuisse hanc Christi vocem, alij affirmant bis fuisse prolatam, alij verò ter; quomodò ista componenda erunt? Secundùm aliquos approbavit Crucifixus tractatum contra errores Græcorum, secundùm alios Summam Theologiæ, secundùm quosdam Officium Sanctissimi Sacramenti, secundùm nonnullos omnia ejus opera: & secundùm omnes quæstionem illam de existentia accidentium in Eucharistia. Componat ista, quisquis voluerit.

Videamus denique, quomodò hanc referat revelationem primus, qui illam in publicum extraxit, scilicet, Sanctus Vincentius Ferrerius Valentinus, qui floruit circa annum 1420. & fuit contemporaneus Joannis de Montesono, immò & ejusdem Regni, vel territorij alumnus: inquit ergò in sermone Sancti Thomæ, fol. 152. *Item quando sibi dubia occurrebant, & statim ab Angelo vel Apostolo Petro, & Paulo ei visibiliter apparentibus de dubijs certificabatur. Ecce quales Magistros habebat! Immò semel apparuit sibi Virgo* Maria *cum Filio in brachijs, quæ ait Filio: Fili declareris sibi hoc dubium, &c. Item cùm scripsisset super materia accidentium Sacramenti Altaris,*

taris, in quo illa accidentia existunt subjectivè, posuit se in extremis Altaris orans, & dixit sibi Crucifixus: Benè scripsisti de me Thoma Ecce sua doctrina approbata à Papa Jesu: quam ergò recipies pro tuo labore mercedem? Quid respondisses tu? Domine, quòd sim Episcopus, vel Cardinalis. Sed Beatus Thomas respondit: Domine, non aliam mercedem recipiam, nisi te ipsum: & quia Christus fecit mentionem de mercede, innuebatur de ejus obitu propinquo, & tunc Beatus Thomas scribebat ultimam partem, in qua tractabat de prædicta materia accidentium, quam non perfecit morte præventus. Idem de Officio Corporis Christi, quod de mandato D. Papæ ordinavit, quo completo librum super Altare posuit, & ipso orante Christus in forma pueri super librum se posuit, dicens: quòd illa ordinatio erat Sancta, & bona quantum intellectus humanus posset comprehendere. Ergò de ejus doctrina dubitari non debet: quia non solùm à Vicario Christi, sed etiam ab ipso Domino Jesu Christo approbata fuit, &c. Si conferamus auctoritatem istam Sancti Vincentij cum alijs suprà adductis, statim se offerunt oculis aliquæ contradictiones à superioribus distinctæ.

Sed illis relictis, videamus qualitèr componenda sint verba ista S. Vincentij cum adductis à S. Antonino part. 3. hist. titul. 23. cap. 7. §. 7. folio 650. sic dicente: *Cùm Parisijs inter Doctores circa Sacramentum Dominici Corporis ventilaretur quæstio admodum scrupolusa de dimensionibus & accidentibus, qualitèr existerent sinè subjecto in ipso mirabili Sacramento, & circa hoc diversa sibi discordantia Magistri dicererent, & sentirent, in hoc fertur omnium concordasse sententia: quidquid Frater Thomas Doctor determinaret, & diffinitivè proferret, hoc communis schola inconcussè tenêret.* Experti namque fuerant in alijs de eodem, quòd ipse subtiliùs in omni quæstione veritatem attingeret, & eam clariùs edocêret. Defertur itaque quæstio in scriptis ad ipsum cum rationibus & argumentis singulorum. Devotus verò Doctor argûtam quæstionis hujus intelligentiam judicans, more solito, ut alter Moyses, putavit eam esse quærendam à Domino, & oratione præmissâ scripsit, quod sibi Divinitùs Spiritus revelavit. Quo facto iterùm cum quaternione ad altare oraturus accessit, & super altare coram Christo summo Magistro quaternione deposito, sic devotè orans, elevatis ad Crucifixum manibus obtulit thymiama dicens: Domine Iesu Christe, qui in hoc Sacramento mirabili veraciter contineris ut re veritas, & mirabilitèr operaris ut omnium Artifex, & Dei Sapientia, in quo te quæro intelligere, & veraciter edocêre; quæso te suppliciter, ut si ea, quæ de te scripsi, vera sunt, concedas mihi illa docêre, & apertè dicere: sin autem aliquid scripsi tuæ Fidei non consonum, & ab hujus veritate alienum, impedias, ne proponam quæ sunt Fidei inconvenientia hujus mirabilis Sacramenti. Mira res! Mox ibidem Christus visibilitèr apparens, à socio Doctoris, & aliquibus alijs observantibus supra quaternionem stans in altari conspicitur, taliter alloquens Sanctum suum: Benè de hoc Corporis mei Sacramento scripsisti, & benè determinasti tibi propositam quæstionem, sicut*

ab homine in hac vita potest intelligi, & humanitèr diffiniri, &c. Et hæc de illa apparitione Parisijs facta, ubi nota illud: *Mira res! Mox ibidem Christus visibiliter apparens, &c.* Ergò non fuit imago Crucifixi, sed Christus è cælo ibi mirabilitèr descendens.

Alteram sic refert idem Sanctus Antoninus §. 11. *Anno autem Domini* 1274. *mandatum sibi fuit à Gregorio X. ut ad Concilium Lugdunense tunc celebrandum accederet, propter eminentem ejus scientiam, secumq; deferret librum, quem de mandato Urbani IV. fecerat contra errores Græcorum, de quibus erant in dicto Concilio, (ad quod fuerant vocati) arguendi rationibus efficacibus: antè tamen, quàm iter sumeret, in Conventu Sancti Dominici Neapoli existens, cùm quâdam nocte ante imaginem Crucifixi in Ecclesia devotiùs oraret, à quibusdam eum observantibus visus est à terra elevatus cubiti spacio, auditaq; est vox de Crucifixo: Benè scripsisti de me Thoma, quam ergò mercedem à me recipies? &c.* Istarum duarum revelationum narrationes in aliquibus differunt: Quoad primam conveniunt in hoc, quòd tunc Sanctus Thomas scriberet de materia accidentium in Sacratissimo Eucharistiæ Sacramento; sed Sanctus Vincentius affirmat, quòd tunc dixerit illi Crucifixus: *Benè scripsisti de me Thoma, quam ergò mercedem recipies? &c.* Sanctus Antoninus non dicit illi Crucifixum fuisse locutum, sed visibilitèr Christum Dominum stantem super quaternionem ei apparuisse; nec dixit: *Benè de me scripsisti,* sed: *Benè de hoc Corporis mei Sacramento scripsisti, & benè determinasti tibi propositam quæstionem, sicut ab homine in hac vita potest intelligi, & humaniter diffiniri,* quæ verba inter se valdè differunt. Sanctus Vincentius affirmat hoc contigisse circa ejus obitum, Neapoli scilicet; Beatus autem Antoninus, quòd quando erat juvenis, & legebat Parisijs. Item S. Vincentius indicat eum librum approbatum fuisse tertiam partem Summæ Theologiæ, quam morte præventus non potuit perficere; & Sanctus Antoninus asserit fuisse quaternionem continentem tantùm modum existendi accidentium in Sacramento altaris, quòd fuit primum opusculum totius vitæ suæ, licet modò quæstio ista inveniatur 3. parte, quæst. 77. part. 1. Dicit, quoad secundam, Sanctus Vincentius, quòd ordinatum esset officium Corporis Christi, & quòd in forma pueri apparuerit Christus Dominus super librum, & verba prolata solùm continerent, quòd ordinatio esset sancta, & bona quantum intellectus humanus posset comprehendere: *Et ipso orante Christus in forma pueri super librum se posuit, dicens, &c.* Et Sanctus Antoninus dicit librum approbatum fuisse illum scriptum contra errores Græcorum, & tunc ei fuisse dictum illud: *Benè scripsisti de me Thoma, quam ergò mercedem recipies?*

Ad conciliationem ergò omnium suprà dictorum, fatendum erit Christum Dominum non semel, nec bis, sed

ſed quinquies ſub diverſis formis ac figuris, civitatibus aut locis, nec non etiam verbis apparuiſſe, ac approbaſſe opera Sancti Thomæ. Primò, tractatum illum de exiſtentia accidentium Pariſijs, viſibiliter apparens ſupra quaternionem. Secundò, officium Corporis Chriſti in civitate Urbevetana, etiam viſibiliter apparens in forma pueri ſuper librum. Tertiò, librum ſcriptum contra errores Græcorum Neapoli. Quartò, tertiam partem Summæ Theologiæ ibidem. Quintò denique, omnia ejus opera, vel ibi, vel alibi, vel nullibi, quia nullum aſſignat locum. Quiſquis voluerit, ſolvat innodationes iſtas; nam ego libentiſſimè recipio, & admitto propoſitas quinque revelationes,& approbationes doctrinæ Sancti Thomæ. Utinam cum diſcurſu temporis inveniantur plures aliæ! Et hoc unum tantùm affirmo, me vidiſſe ac legiſſe tres vitas Sancti Thomæ à multis annis manu-ſcriptas, Pictavij apud Patres Societatis JESU; Pariſijs apud Canonicos Regulares Sancti Victoris; & Inſulis in Monaſterio Ciſtercienſium Dominæ noſtræ de laude;& alteram communem D. Bartholomæi de Luca Ordinis Prædicatorum & Epiſcopi Torcelani, quam inveni Pariſijs in Collegio Navarræ, in quibus nedum quinque, ſed nec una invenîtur revelatio, ſeu approbatio ejuſmodi Chriſti Domini.

Denique omnia ſuperiùs dicta comprobantur ſatis efficaciter; nam Reverendus Pater Laurentius Surius ſcripſit vitam Sancti Thomæ extractam ex diverſis Auctoribus antiquis, quorum aliqui breviter, alij verò prolixè ſatis illam ſcripſerunt, à quo etiam illam tranſcripſit R. Pater Antonius Senenſis cum alijs ſub titulo: *Vitæ Sanctorum Patrum Ordinis Prædicatorum*, impreſſ. Lovanij an. 1575. à fol. 128. uſque 148. in qua nec verbum extat de hac approbatione Crucifixi, neque illarum ex ſuprà poſitis & infrà ponendis: ſignum eſt ergò quòd in antiquis legendis non extraherent omnia iſta fabricata à modernioribus ſcriptoribus, & hæc propoſui hiſtorialiter, nihil affirmando aut negando.

Nec excludendam judico ab hoc loco auctoritatem Patris Bernard. de Parentinis, qui in illo ſuo libro, cujus titulus eſt: *Lilium ſive Elucidarium difficultatum circa Officium Miſſæ*, impreſſo in folio, & charactêre antiquo ad finem inquit: *Ad honorem, & gloriam illius, qui in hoc Sacramento conſecratur mei Domini Noſtri Jeſu Chriſti, necnon illuſtriſſimi, & eximij Doctoris Sancti Thomæ de Aquino, cujus dicta, & determinationes Catholicas in hoc opere, quantùm ad concluſiones, & multa etiam circa expoſitionem Miſſæ, ego Frater Bernardus de Parentinis Ordinis Prædicatorum, Provinciæ Toloſanæ, & Conventûs Orteſij in Vaſconia ſecutus ſum; qui quidem Doctor egregius ad preces omnium Magiſtrorum in Pariſijs ſuper hoc ſcripſit, quod verum eſſe videbatur, & poſtquàm ſcripſit libellum ſuum, præſentavit Crucifixo in Altari rogans ferventiſſimè*, quòd

quòd si vera de eo scripserat, ipse sibi ostendere dignaretur; & tunc Crucifixus respondit: Benè scripsisti de me Thoma; idcircò apparet liquidè ex confirmatione, & approbatione Divina, quòd, qui hunc Doctorem sequitur, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ, &c. Firmitèr est credendum, quòd, qui sequitur doctrinam Sancti Thomæ, non ambulet in tenebris, sed habiturus sit, & habeat lumen vitæ, sicut & ille, qui sequitur Sanctum Augustinum, vel Sanctum Bonaventuram, vel quemlibet alium Doctorem Catholicum. Si autem Pat. à Parentinis vult dicere illud, quod indicat, scilicet, ex illa approbatione, & confirmatione Divinâ factâ à Crucifixo deduci solùm illum, qui sequitur doctrinam Sancti Thomæ, ambulare in lumine, quia aliorum doctrinæ sunt tenebræ, fallitur.

Pater Petrus Nigri ex Ordine Prędicatorum, in suo Clypeo Thomistarum impres. Venetijs anno 1481. ad istud elogium: *Benè scripsisti de me Thoma,* sic inquit: *Quòd si benè de Christo, benè quoque de humanis atque Divinis rebus, de moribus, de natura, de felicitate scripsit. Christus namq; ipse est Deus, & homo, per quem facta sunt omnia, & via est hominum, & veritas, & vita, &c.* Ecce, quomodò argumentetur à consequentia: Sanctus Thomas scripsit benè de Christo Domino; ergò scripsit benè de omnibus alijs rebus creatis, & increatis; idem namque est, dicere Christum: *Benè scripsisti de me Thoma,* ac si diceret: Benè scripsisti de me, de Angelis, de cælo, de mundo, de gloria, de Paradiso, de Purgatorio, & inferno: Benè scripsisti de me, & de Adamo, & Eva; de Lucifero, & omnibus alijs creaturis; at ubi relinquitur Sacratissima ejus Mater Maria? Sed hoc jam non pertinet ad Nodum.

De approbatione ista facta à Christo Domino: *Benè scripsisti de me Thoma;* multa dicit D. Joannes Lavunoy Doctor Parisiensis, & antiquitatum indagator accuratissimus, illamque rejicit tamquàm falsam, suppositam, & introductam à tempore Joannis de Montesono, quando exorta fuit illa controversia cum Universitate Parisiensi circa approbationem doctrinæ Sancti Thomæ habita, ut suprà vidimus, anno 1387. Ex illo enim anno exierunt scriptores in campum ad venandas approbationes doctrinæ Sancti Thomæ, ita ut, cùm tunc solùm haberent duas, post paucos annos creverint usque ad quatuordecim. De hac igitur re, & approbatione individua edidit prædictus Doctor opusculum manu-scriptum, cujus titulus est: *Post annum 1387. Sancto Thomæ Aquinati cœpta est tribui visio, quam Neapoli Christus apparens ei dixit: Benè scripsisti de me Thoma, &c.* Et opus incipit sic: *In themate quod proponimus, continentur duo: ante annum 1387. nullum inveniri scriptorem, qui hujus visionis meminerit, &c.* Et discurrit probando hanc primam partem, scilicet, quòd nullus scriptor ante prædictum annum de illa visione mentionem fecerit, ut Bartholomæus

de

de Luca Episcopus Torcellanus Ordinis Prædicatorum, & Sancti Thomæ auditor, nec Joannes XXII. in diplomate, nec Stephanus Episcopus Parisiensis in suis litteris, nec Urbanus VI. in Bulla translationis, nec tandem Joannes de Montesono in illa sua acri controversia, in qua pro hac materia adduxit, quidquid invenire potuit, & non solùm ille, sed & alij decem Patres, & Magistri peritissimi designati à tota Prædicatorum familia in capitulo Tolosano pro defensione doctrinæ Sancti Thomæ: quibus etiam poterat addere Doctor Lavunoy alia monumenta antiquissima à nobis visa, scilicet, vitam Sancti Thomæ de Aquino manu-scriptam existentem in Collegio Pictaviensi Societatis JESU, quæ incipit: *Legenda Sancti Thomæ de Aquino de Ordine Prædicatorum, de ortu, vita, & obitu, ac gestis ejus, cujus festivitas celebratur nonis Martij, quâ die transijt ex hoc mundo, compilata per Episcopum Redonten. &c.* Et extat in 4. Item aliam manu-scriptam existentem in Monasterio Sancti Victoris extra muros Parisien. in charta pellicea; aliam existentem in Monasterio Dominæ nostræ de laude Cistercien. propè Insulas. Monumentum præcipuum est illud Petri Rogerij existens in Bibliotheca DD. Fucquet, & in Monasterio Marchianensi Duacen. ubi in duabus concionibus latissimis habitis post annum 1324. refert de Sancto Thoma & doctrina ejus, quidquid usque ad illud tempus scriptum, vel dictum fuerat, tamen de hac approbatione nihil dicit; verum est quòd in quadam legenda manu-scripta existente in Monasterio Vallis Viridis Canonicorum Regularium prope Bruxellas dicitur, capite 25. *Cùm enim Parisijs inter Doctores circa Sacramentum Dominici Corporis ventilaretur quæstio admodum scrupulosa de dimensionibus, & accidentibus, utrùm existerent sine subjecto in ipso mirabili Sacramento, &c. Quo facto iterum ad Altare cum quaterno oraturus accessit, & coram Altari, coram Christo tamquàm Summo Magistro quaterno deposito sic devotâ oratione, &c.* Et positâ oratione concludit cum Crucifixi responsione: *Benè de hoc Corporis mei Sacramento Thoma scripsisti, & benè determinasti tibi propositam quæstionem sicut ab homine in hac vita degente potest intelligi, & humanitùs diffiniri.* Hucusque in illa Legenda. Sed Codex iste fuit scriptus post annum 1450. ut ex ipso constat, & sic ex ipso etiam confirmantur omnia superiùs dicta, & hæc de prima parte.

Sed pro hac secunda impressione jam inventa fuit quædam alia historia antiqua, à qua omnes alij transcripserunt, cujus Auctor fuit quidam Humbertus Ordinis Prædicatorum in historia, seu vita Sancti Thomæ, quam manu-scriptam invêni in Monastério Canonicorum Sanctæ Crucis Coloniæ, sub hoc titulo: *Proœmium de historia Beati Thomæ de Aquino Ordinis Prædicatorum, & primò de necessitate institutionis, & ejus commendatione,* ca-

caput 1. & incipit : *Deus, qui dixit de tenebris lumen splendescere modernis temporibus, quasi ad mundi vesperam, &c.* Et habet capita 67. quantùm ad vitam; deindè ponit miracula ab ipso facta 56. & sparsim continentur diversæ apparitiones atque revelationes. In hac ergò historia, capite 53. sub hoc titulo : *Quomodò de Sacramento Altaris, quod scripserat & conceperat per visionem Christus approbavit.* Et historiam integram sic describit : *Aliud admirandum Divinæ virtutis prodigium prædicto Doctori dicitur Divinitùs esse monstratum : nam cùm Magistri Parisienses diversas rationes adinvenissent super quæstione de dimensionibus Corporis* JESU *Christi, & de accidentibus existentibus sine subjecto in Sacramento ipsius Corporis & Sanguinis, quorum evidentiam sensus & sine subjecto existentiam suaderet Fidei intellectus, & suprà dicti Magistri super modo dicendi hoc mysterium discordarent, in hanc omnes sententiam convenerunt, ut quidquid super hoc prædictus Doctor F. Thomas diceret, & sententialiter diffiniret, hoc ab omnibus teneretur ut verum & consonum Fidei, & persuasibili rationi, de qua experti fuerant in aliis, quòd subtiliùs in omni quæstione veritatem attingeret, & clariùs edocêret. Super quâ quæstione cùm delata fuissent ad eum omnia in scriptis, quæ unusquisque sentire videbatur recollecto intra se spiritu, & in contemplatione elevato altiùs intellectu præmissâ more solito oratione devotâ, quidquid invênire potuit, & quidquid Deus ei dignanter infudit, quo breviùs & clariùs potuit, scriptura digessit. Quæ cùm non præsumeret, ut in scholis coram magistris proponeret, nisi priùs ipsum consuleret, de quo erat quæstio, quem oraverat ut doceret, accedens ad altare quaternum, quem scripserat de quæstione prædicta, ante se quasi coram suo Magistro posuit, & elevatis ad Crucifixum manibus, sic oravit : Domine* JESU *Christe, qui in hoc Sacramento mirabili veraciter continêris, & res mirabiliter operaris ut Artifex, in quo te quæro intelligere, & te veraciter edocêre, rogo suppliciter, ut si ex te, & de te sunt vera quæ scripsi, concedas mihi illa dicere, & aperta disserere. Sin autem aliquid scripsi, quod non sit Fidei tuæ consonum, & hujus sit Sacramenti mysteriis alienum, impediat ne possit procedere, quæ videntur à Fide Catholica deviare. Quem Doctorem orantem cùm prædictus ejus socius cum aliquibus aliis Fratribus observarent, subitò viderunt ipsum Christum ante dictum Doctorem super quaternum, quem scripserat, stare, & Fratri Thomæ dicere : Benè de hoc mei Corporis Sacramento scripsisti, & de quæstione tibi proposita benè & veraciter determinasti sicut ab homine in via potest intelligi, & humanitùs diffiniri. Quo diutiùs in oratione perdurante, quem intellectualis vel sensualis visio delectabat, visus est Doctor prædictus, quasi per unum cubitum elevari in aëre, quem tanta virtus contemplationis erexerat, & Divina assistentia attrahebat. Ad quod prodigium intuendum Priorem Conventûs, & plures alios Fratres, quibus revelatum erat hoc mirabile, pro testimonio vocaverunt, qui venientes viderunt, & pluribus aliis retulerunt, inter quos fuit Fra-*

Frater Martinus ſcholaris de Provincia Hiſpaniæ, vir magnæ devotionis & famæ, qui audivit à Fratre, qui prædictam vidit mirabilem viſionem, qui erat in Conventu Sancti Maximini, prædicto Fratri & ejus ſocio, qui pro canonizatione prædicti Doctoris ad curiam accedebant, coram pluribus retulit, & certâ atteſtatione firmavit, reputans, quòd in Dei & Sancti gloriam cederet, ſi, quod de tanto Doctore audiverat, revelaret. Qui Doctor cùm mirificè certus eſſet effectus de diffinitiva propoſitæ quæſtionis veritate, tam lætanter & lucidè quæſtionem propoſitam coram Univerſitate propoſuit, quàm evidenter Chriſtus, de quo erat quæſtio, Doctorem ſuum de veritate pleniùs illuſtravit. Hæc ille. Placuit tranſcribere totum caput illius hiſtoriæ, quam veram eſſe judico, & ut talem recipio, atque ſubmiſſis poplitibus veneror. Similiter credo hanc eſſe illam piam hiſtoriam, de qua egit Summus Pontifex Pius V. in ſuprapoſita Bulla, quia aliam antiquiorem non invênio; ſed ſi eſt alia, ipſam oſtendant, quia in iſta nullum aliud extat verbum.

Ex illa autem hiſtoria vera aliqua deducimus: Primum, quòd ab iſta tranſcripſerint Sanctus Vincentius, & Sanctus Antoninus, ut conſtat ex verborum identitate. Secundum, quòd non fuerit niſi una apparitio, ſeu revelatio, non tres nec quinque. Tertium, quòd ſolùm fuerint approbata illa, quæ continentur in his Chriſti Domini verbis: *Benè de hoc mei Corporis Sacramento ſcripſiſti, & de quæſtione tibi propoſita benè & veraciter determinaſti*: non autem fuerunt approbata omnia opera, quæſtiones, & determinationes ab ipſo Angelico Doctore factæ. Quartum, quòd totum præpoſitis verbis relatum, non ſit niſi quædam pia hiſtoria, quæ in pietate conſiſtit, & à mera pietate dependet; quia nullus teſtis ocularis hoc juridicè atteſtatus eſt, ſed Frater Martinus ſcholaris, ac per conſequens juvenis hoc audivit à quodam incognito alio Fratre; à Martino divulgatum eſt ad alios: ab illis hoc audivit iſte Hiſtoriographus, & ſic neceſſe eſt, ut pietas conſtituat pro primo principio, quod quatuor ad minùs Patres ſingulares dixerunt veritatem diverſis temporibus. Et quintum etiam, quòd, cùm iſta propalata fuerint pro canonizatione Angelici Doctoris, & in ea nihil dicatur de tali revelatione, quando alia miracula minoris momenti ſine comparatione referuntur in Bulla; pro ipſius credulitate, ſi non operetur pietas Chriſtiana, teſtimonium hoc nimis periclitabitur etiam apud hujus Sancti devotiſſimos. Sextum, quòd non fuerit imago Crucifixi allocuta, ſed ipſemet Chriſtus ſtans ſuper quaternionem; an autem hoc factum fuerit in forma pueri vel viri, non dicitur.

De ſecunda verò, ſcilicet, quòd ab anno 1387. fuerit approbatio illa inventa, & divulgata, probat prædictus Doctor Lavunoy affirmando, quòd primus ſcriptor, in quo invenitur præ-

dicta visio, seu revelatio, sit Sanctus Vincentius Ferrerius, qui floruit ad annum 1419. in sermone Sancti Thomæ. Secundus sit Sanctus Antoninus Florentinus in tertiâ parte suæ Chronicæ, titulo 23. cap. 7. §. 7. qui scripsit ad annum 1445. & hinc cœpit divulgari per omnes libros. Adducit etiam auctoritatem Melchioris Cani Ordinis Prædicatorum de locis Theologicis cap. 6. ubi quærit: Qui sint probatæ fidei Auctores, à qua excludit Sanctum Antoninum. Et insuper notat, quòd in Breviario Romano impresso Parisijs anno 1549. nondum esset inserta prædicta visio (neque exstat in alio nisi in illo edito à Bandello) & concludit suum opusculum sic: *Quamobrem ex lege sanioris judicij, quo post Tridentinum Concilium recensiti sunt sacrorum rituum Codices, quæ visio ducentis quinquaginta plùs minùs annis memorata Breviaria non occupaverat, potuit deinceps non occupare: Sanctus enim Thomas incertis narrationibus non eget ad commendationem sui, neque Ecclesia, quæ narrationes istiusmodi à Breviarijs tollendas esse decernit; Doctori Sancto sua sibi sufficit virtus, & eruditio; ornamentis fœdatur adjectitijs, non honoratur. Ecclesiæ quoque suæ sibi sufficiunt dotes, quas nulla umquam inferorum vel hæreticorum dedecoratura est molitio. De sacris Patrum Prædicatorum officijs nihil occurrit quod scribam: etenim habitum anno 1551. Generale Capitulum, statuit, ut Ordinis Breviarium multis historijs suggestus Sanctorum apocryphis, & minùs nonnumquàm verisimilibus pleniùs expurgaretur. Noverant prudentes, atque pij viri Christianam Religionem, quæ ex veritate sola constat, hominum mendacijs non indigêre. Sic in thesi facilè inter omnes convenit, & hypothesi facilè quoque conveniret, si asseverandæ veritatis, & destruendæ falsitatis regulæ servarentur.* Hucusque Doctor ille Parisiensis, qui nec unam voluit admittere approbationem, cùm tamen Auctores Ordinis Prædicatorum proponant tres, & ego inveniam esse quinque; & si adhuc propter hoc vocatus fuero Servus Nequam, quando pro uno talento reddo quinque, signum erit, quòd habeam Dominos duros, & austeros.

PRO VIRGA

§. SECUNDUS.

Revelationes, & miracula facta pro comprobatione hujus mysterij puritatis, immunitatis, ac præservationis à peccato originali, tot tantaque sunt (ut videre est apud Joannem Vitalem in suo Defensorio, Joannem Alanum, Pelvartum à Temesuar, Cartagenam, Hondeghem, Arma-

Armamentarium nostrum, atque in Militia, sed præcipuè tamquàm in fonte reperiuntur apud Bernardinum de Bustis Ordinis Minorum scriptorem, in novem sermonibus sui Marialis, seu Rosarij elaborati anno 1492.) ut esset velle hìc illa transcribere, alium conficere tomum: ad quorum finem Bustis inquit: *Sciant ergò omnes, quòd ea, quæ in hoc opere scripsi, aut ipse ex originalibus libris extraxi, aut ab alijs Auctoribus sic allegata transcripsi. Miracula verò hìc posita, aut ipse oculis proprijs vidi, aut à fide dignis narrata, vel descripta recitavi, &c.* Hâc tamen protestatione non obstante defensores opinionis contrariæ dicunt, omnia illa esse miracula ficta, & Bernardinum de Bustis vocant: Bernardinum de *Embustes.* Hispani scient, quid opprobrij in hac voce contineatur. Pater Wigandus Uvirt mira contra ipsum dicit in suo Dialogo 2. à folio 15. sic incipit. *Hîc de opere Bernardini in titulo de Conceptione; etenim rationes componit inutiles, frivolas, ac stultas; auctoritates Sanctorum corruptè & extortè adducit, exempla simpliciter conficta, mendacijs & his grossissimis atque blasphemijs in Sanctos referta: quasi veritatis testimonia impudentissimo scribendi genere refert, &c.* Et hinc descendit ad particularia & quidem graviora: sed ex omnibus ab isto Bernardino adductis transcribo tantummodò unum existentem sermone 8. parte 3. littera C. quia cum præcedenti de approbatione doctrinæ Sancti Thomæ à Christo Domino, habet aliquam similitudinem. Inquit ergò: *Alia quoque Monialis dum quâdam nocte admiraretur, quòd Ecclesia Dei non celebraret Festum Conceptionis Beatæ Virginis, visio ei est ostensa hoc modo: nam dum dormiret, venit vox Divina ad eam dicens: Quare turbata miraris, quòd Ecclesia Dei non celebrat Festum Conceptionis Matris meæ? Veni mecum, & ostendam tibi veritatem. Et illa timens ait: quis es tu, qui loqueris? Et vox respondit: ne dubites, quia ego sum via, veritas, & vita. Tunc confortata est, & ivit post vocem, & duxit eam ad locum pulcherrimum, & valdè delectabilem: & tunc vox ei dixit: Scias filia pro certo, quòd postquàm dæmones ceciderunt de cælo, Angeli confirmati in gratia Dei omni anno Festum Conceptionis Matris meæ in cælesti curia solemnitèr celebrarunt: quia in mente Divina est præservata ab æterno; & ideò ab Angelis est ejus præservatio solemnizata; & qui devotè celebrabit hoc Festum, remissionem consequetur omnium peccatorum, & vita æterna finalitèr fruetur. Beatus etiam Bernardus post mortem suam apparens cuidam Monacho suo dixit: Quod in cælo sit Festum Conceptionis. Multis quoque Sanctis revelatum fuit, quòd maximum gaudium sit in cælo de Conceptione ejus. Et ideò similitèr fieri debet Solemnitas in terra, &c.* Hucusque revelatio illa. Si ista revelatio est ficta, consequentèr fictum erit quod dicit Sanctus Vincentius Ferrerius Ordinis Prædicat. agens de ista cælica Festivitate in sermone de Conceptione circa finem, ubi concludit: *Ratio, quia si gaudium est Angelis, ut dicitur super uno peccatore pœnitentiam*

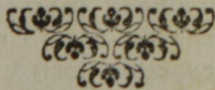
agente, non mirum si fecerunt Festum de illa, quæ numquam peccavit, &c. Nota verba: *quæ numquam peccavit*, quæ propositio falsa esset, si habuisset originale.

Videamus ergò quid dicant defensores opinionis contrariæ de miraculis, seu revelationibus factis in favorem mysterij Conceptionis. Omnes illa negant; aliqui dicunt esse falsa, & ficta; alij chimæras somniatas: & solùm unum invenio, qui ex professo agit de istis miraculis, & hic est Anonymus part. 3. ratione 30. folio 189. ubi inquit: *Quòd aliqua non sint vera miracula, sed phantasticè facta, quibus, scilicet, ludificatur homo, ut videatur ei aliquid, quod non est, ut quotidiè fieri cernimus per incantationes. Quædam sunt verè facta, sed non verè habent rationem miraculi, quia fiunt virtute causarum naturalium: & hæc duo possunt fieri per Dæmones, & per malos homines in virtute Dæmonis, sicut legitur in vita Sancti Bartholomæi de Ascaroth, qui curabat infirmos; & etiam vidimus, quòd incantatores suis carminibus sanant multas infirmitates; & hujusmodi fortè sunt miracula, quæ fiunt per Conceptionem, quia, videlicet, Dæmon ut divisionem ponat inter servos Dei, & errorem nutriat in Ecclesia, Deo permittente, ut qui in sordibus est, magis sordescat, ad invocationem Conceptionis sanat aliquas infirmitates &c.* Possetne dici quid ampliùs in hac materia? Miracula pro Conceptione Virginis MARIÆ facta sunt virtute Dæmonis, & incantatorum, Deo sic permittente, ut in Ecclesia sua Sponsa Sancta, & dilecta nutriat errorem, ut qui in sordibus est, magis sordescat. En, iste non tantùm ponit maculam in Dei Genitrice, sed etiam sordem in Ecclesia. Deinde adducit illud commune exemplum: *Cùm autem Beatus Martinus illuc semel advenisset, vidissetq; altare constructum plenum undique notis, & imaginibus, ignoraretq; nomen, vitamq;, & conditionem ejus, qui pro Sancto venerabatur, rogavit intentè Deum, ut sibi dignaretur revelare nomen, & merita illius, & dum staret in oratione, apparuit sibi umbra squallida dicens: Ego miser ille sum, qui pro Sancto in hoc loco veneror, & æternis sum supplicijs deputatus, quia sicarius, & homicida fui, & latrocinia semper exercui, & tandem in ipso actu latrocinij fui occisus. Quem Christiani invenientes, errore decepti credentes me pro Christi Fide occisum, usque ad hanc horam tamquam Martyrem venerati sunt. Et ad hunc sensum dicit Beatus Augustinus: quòd multa corpora venerantur in terris, quorum animæ cruciantur in inferno. Et hoc modo dicimus, quòd non virtute Conceptionis, quæ cum peccato fuit, sed virtute Divinâ propter Fidem, quam habemus ad ipsum, miracula fiunt, &c.* Et post plura concludit sic: *Beata siquidem Virgo attendens ad Fidem, & devotionem, quam habemus ad ipsam, ex qua procedit, ut credamus hanc falsitatem, quòd sit concepta sine peccato, exaudit vota nostra, &c. Dicitur quartò, quòd illa miracula, quæ à talibus prædicatoribus dicuntur, non sunt vera, sed mendaciosè conficta, & ideò illis non est fides adhibenda, donec sint benè examinata juxta debitam formam diu ab Ec-*

clesia

clesia servatam in canonizatione Sanctorum, præsertim cùm talia nimis præjudicent auctoritatibus Sacræ Scripturæ, & Sanctorum Patrum,&c. Miracula facta, vel relata pro puritate Virginis sunt falsa, & mediocriter conficta, atque præjudicialia Sacræ Scripturæ,& Sanctis Patribus; & miracula relata pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ,nec sunt ficta, falsa, nec præjudicialia.

Hîc dare decrevi verba doctissimi atque eminentissimi Sanctæ Romanę Ecclesię Presbyteri Cardinalis Joannis de Lugo Hispalensis in disputationibus scholasticis & moralibus *De virtute Fidei Divinæ*, disputatoine 20. sect. 3. n. 96. sub titulo *De propositione temeraria, scandalosa & seditiosa.* Ubi quærens *quid sit propositio temeraria*, inquit: *Propositio temeraria apud Censores Theologos est, quæ communi Patrum sensui opponitur, aut quæ contra Doctores Theologos sentit sine sufficienti fundamento, quale esset, si magni ponderis ratio, vel gravis Doctoris auctoritas, qui rem benè discussisset pro ea etiam parte reperiretur. Ad hoc autem, ut propositio hanc censuram mereatur, debet esse in materia propriè Theologica; nam quæ solùm est talis in materia merè Philosophica, vel Astrologiæ v. g. erit quidem temeraria in Philosophia vel Astrologia, non tamen dicetur temeraria simpliciter & absolutè; quia hæc censura usurpatur solùm in ijs, quæ res Theologicas concernunt. Talis erit, si aliquis dicat, aliquem alium Sanctum (præter Beatissimam Virginem) conceptum fuisse sine peccato originali, quamvis hæc graviorem censuram fortasse mereretur; vel eamdem Beatissimam Virginem non esse assumptam in corpore & anima in cælum; vel etiam qui negat historias pias communitèr ab Ecclesia receptas, & propositas v. g. Quòd Christus Beato Thomæ Aquinati dixerit : Benè scripsisti de me Thoma, & his similia.* Docta quidem & prudens determinatio, secundùm quam, qui negaret absque sufficientissimo, ac solido fundamento, verba illa: *Benè scripsisti de me Thoma,* esset temerarius. Huic sententiæ acquiesco, & subscribo, & pergo ad fundamentum. Essetne temerarius ille quia propositio ista seu assertio est communis Sanctorum Patrum? Non. Quia est commune Theologorum placitum? Minimè; sed esset temerarius, quia negaret *historias pias communitèr ab Ecclesia receptas, & propositas.* Ergò ista est solùm historia pia; & ut talis recepta ab Ecclesia. Supposita ergò hâc pietate, ingrediamur Nodum.

PRO NODO

§. TERTIUS.

Nodus primus.

Revelationes, prodigia, & miracula facta pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ, ita ſunt vera, certa, ac infallibilia, *ac juxtà debitam formam, ab Eccleſia ſervatam in canonizatione Sanctorum examinata* (non obſtantibus tot incongruentijs, repugnantijs, ac contradictionibus de hac prima & præcipua in Cortice oſtenſis) ut non liceat illa vertere in dubium, vel adducere ad quæſtionem, ventilando, utrùm ſic, aut ſic ſint intelligenda: ſed ut nobis proponuntur, cœcâ fide ſunt credenda, amplectenda, & veneranda: quia illis contradicere (quid dico contradicere?) immò vel tangere, aut ſolùm ſuſpicari, quòd labor collimet, & tendat ad illum finem, licet nullum proferatur verbum magnum vel parvum, qualificabitur ut hallucinatus, Servus Nequam, dignus judicio, ac ſupplicio cum alijs poſitis in primo Nodo, & à Patre Xantes relatis. Impugnare autem, & condemnare ſine ullo fundamento omnia & ſingula miracula, vel revelationes relatas à graviſſimis ſcriptoribus pro Incontaminata Virginis puritate, affirmando expreſſis verbis parùm modeſtis, non eſſe veras, ſed potiùs phantaſticas, confictas, vel factas virtute dæmonum, aut incantatorum (qualiter ſolent eludi ab Hæreticis Catholicorum miracula) eaſque introductas in Eccleſiam Dei ut ponant ſcandalum inter ſervos Dei, & nutriant errorem inter fideles, ut qui in ſordibus eſt, ſordeſcat adhuc, comparando Sacrum myſterium iſtud de Conceptione cum umbra illa ſquallida æternis ſupplicijs deputata ſicarij, & homicidæ, qui in fragranti delicto occiſus in inferno ſepultus fuerat, non eſt delictum, ſed virtus; nec talia ſcribens eſt Servus Nequam, ſed fidelis. Quid cogitavit qui iſta ſcripſit? Quòd non ſit deteſtandum, ſed ſequendum, amplectendum, immò & ampliandum inter Religioſos, Thomiſtas, Catholicos; ut unum ac idem individuum miraculum, ſeu revelatio facta pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ ita multiplicetur, ut ex ipſo faciant quinque diverſa miracula & revelationes; quaſi non ſufficeret pro approbatione doctrinæ Angelicæ, quòd ſemel locutus eſſet Dominus, niſi etiam ſub diverſis ſpeciebus ac figuris, jam in imagine, jam in propria perſona, jam puer factus, jam Crucifixus, multiplicatis etiam locis & civitatibus, Pariſienſi, Neapolitanâ, & Urbevetanâ, toties deſcenderet ad proferenda verba illa: *Benè ſcripſiſti de me Thoma?* Et quòd

pro

pro puritate Matris ejusdem Crucifixi, & pueri, ex centum miraculis nec unum velint admittere, aut recipere, quin omnia & singula nitantur impugnare, explodere ac eludere, etiam cum scandalo fidelium? Nodus iste exitum non invêniet; quia magis credibile videbitur rectè sentientibus de rebus Divinis, & omnibus fidelibus cordatis plùs rationi consentaneum, quòd Christus JESUS millies testificaverit pro Matre sua hęc quinque verba: MARIA *fuit concepta sine macula*, quàm pro Sancto Thoma ter, vel quinquies dixerit illa etiam quinque: *Benè scripsisti de me Thoma.*

NODUS SECUNDUS.

Quòd Pius V. Pontifex Maximus Ordinis Prædicatorum fateatur expressis verbis in Bulla, in qua agit de festivitate, & officio recitando in die S. Thomę: quòd hęc revelatio de imagine Crucifixi loquentis, ac dicentis: *Benè scripsisti de me Thoma*, referatur in quadam pia historia, & ut talis pia historia collocetur in lectionibus Breviarij, licet inter antiquas non compareat ista pia historia, & cum hac sola pia comprobatione velint, dicant, & defendant, quòd venerari, recipi, & admitti debeat, quasi esset quidam Fidei articulus: quia etiam ab alio Summo Pontifice Clemente VIII. fuit mirabilitèr in alia Bulla approbata, contra quos non licet movêre linguam: optimè, & libentissimè acquiesco. Sed componamus modò alterum extremum: miracula, & revelationes, quæ extant in duobus officijs approbatis à Summo Pontifice Sixto IV. non, ut præcedens, incidentèr in quadam succincta clausula, sed in duabus Decretalibus, immò & in quatuor, non epistolis missis ad civitatem tantùm Neapolitanam, sed ad totam Christianitatem directis; non in epistola relata ab altero successore Clemente VIII. sed confirmatis formâ speciali de verbo ad verbum respectivè à quinque, Alexandro VI. Leone X. Pio V. Paulo V. Gregorio XV. & insuper à Sacro Concilio Tridentino. In quibus non dicitur semel: Virginem MARIAM fuisse conceptam sine peccato originali, sed centies. Nec conceditur pro ipsis una indulgentia septem annorum, sed sine numero; nec remittitur Pontifex ibi ad piam historiam, sed ad veritatem ipsam discussam & examinatam per tot sæcula; ac denique non dicitur in illa Decretali: *Sicut pia testatur historia*, ut in epistola Pij V. sed: *Juxta piam & devotam, & laudabilem ordinationem dilecti filij Magistri de Nogarôlis Clerici Veronensis Notarij nostri, & quę desuper à nobis emanavit, &c.* Nota ista ultima verba, *& quæ desuper à nobis emanavit.* Quòd stantibus omnibus istis excessibus clausula epistolæ Pij V. relata à Clemente VIII. sit vera, & irrefragabilis; & Decretales Sixti IV. confirmatæ à quinque Summis Pontificibus, & Sacro Concilio Tridentino sint falsæ, & apocryphæ: quòd historia illa incognita sit tangenda; &

& Decreta universalia authentica sint oppugnanda: quòd pietas nuda pro doctrina Sancti Thomæ faciat evidens testimonium; & pietas, devotio, & ordinatio laudata à Summo Pontifice patiatur opprobrium dicente, & scribente quodam Generali Ordinis Prędicatorum, quòd Nogarôlis in illis *mentitus est in caput suum*; quòd fuerit idiota, & homo nullius momenti, & alia, quæ modestiæ causâ tacentur: & altero Generali, quòd Sixtus IV. fuerit ex Ordine Minorum, & sic de ipsius Decretis parùm sit curandum, quia fuerunt expediti pro simplicibus. Et Pius V. pro doctrina Sancti Thomæ non fuit ipse ex Ordine Prædicatorum? Deditne ipse suam Bullam pro solis sapientibus? Igitur pro doctrina Angelici Doctoris per fas, vel nefas pietas ascendet ad gradum ultimum irrefragabilis veritatis; & pietas, & devotio faciunt descendere usque ad ultimum gradum ficti mendacij causam Virginis. Si hæc est justitia, veritas, & pietas, judicet non tantùm qui habet pietatem, & devotionem cum simplicitate, sed etiam indevotus quilibet & sapiens.

NODUS TERTIUS.

Quia dixit Christus Dominus illa quinque verba, seu dictiones latinas: *Benè scripsisti de me Thoma*, remansit tota doctrina Angelici Doctoris, lux totius mundi facta, & judicio Christi comprobata habens ista quinque privilegia: *Approbata, pura, sine errore, fæce & atomis.* Et quod concessit Deus conceptui mentis S. Thomæ, non habuit Conceptus ventris Virginis Dei Matris cum illis decem: *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te*; nec cum alijs decem reduplicatis: *Ave* MARIA, *gratiâ plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus.* Quia illius Conceptio non fuit approbata, sed reprobata, cum errore, impura, cum fæce, & atomis peccati originalis, concupiscentiæ, fomitis, &c. Et isti fueruntne atomi? Sed facillimè solvunt Nodum istum dicentes, quòd verba ista non fuerint dicta Virgini pro sua Conceptione passiva, sed pro activa. Attamen ex solutione ista majores resultant Nodi: primò: quia etiam dicemus nos verba illa: *Benè scripsisti de me Thoma*, fuisse dicta de activa scriptura Angelici Doctoris, non de passiva; quia etiam conceptus mentis dividitur in activum, & passivum. Undè hæc, quâ modò utimur, & sub nomine Sancti Thomæ circumfertur, non est approbata, nec pura, cùm scateat erroribus, fæcibus, & atomis; & si hanc non admittunt, vel judicant esse insulsam distinctionem: insulsior est ipsorum. Secundò: quia verba proposita fuerunt dicta Angelico Doctori, quando circa mortem laborabat Summam Theologiæ, quam morte præventus consummare non potuit; & si, quòd dictum est illi ad extremum vitæ, extendunt ad viginti quatuor annos antecedentes, ac in illis scripta; quare nolunt retroire in MARIA per duodecim annos retrocedendo

dendo in Thoma per 24? Tertiò, sic hæc verba illi dicta fuerunt, quando scripsit primò quæstionem Parisijs: ergò subsequentia quæ sunt omnia non sunt approbata à Christo Domino. Dicent: quòd propter hoc argumentum, quod concludens erat, providerit Dominus de alia approbatione ad finem vitæ, ut sic à principio ad finem essent omnia approbata, & pura, & ut non remaneret medium absque hoc privilegio, pro ipso habent alteram tertiam approbationem. O bone Deus! Quàm providè se gessit cum vestro Angelico Doctore, ut ejus doctrina sine ulla contradictione diceretur pura, sine fæce, & atomis in principio, medio, & fine! Et quomodò vos correspondetis huic favori circa puritatem Matris suæ, dicendo esse puram in medio, & fine, sed non in principio? Neque istius Nodi invenietis principium, neque finem. Omnes affirmant, quòd, quando Christus Dominus dixit hæc verba, habebat Sanctus Doctor supra Altare unum quaternum, seu quæstionem de existentia accidentium in Sacramento Eucharistiæ (sive sit tractatus contra Gentes, sive liber Summæ Theologiæ, sive officium Corporis Christi) per illum quaternionem, tractatum, seu librum, illicò remanserunt omnes quęstiones, tractatus, & libri Sancti Thomæ approbati, sententiæ, verba, & syllabæ, nullâ exclusâ, pura sine errore, fæce, & atomis. Hoc totum constat ex ipsorum dictis in Cortice. Tunc sic: in illis verbis: *Ave* Maria, *gratiâ plena. Dominus tecum. Benedicta tu in mulieribus*, nullum invenietis verbum determinans tempus; sed omnia extant indiffinita, & indeterminata, ut ex natura suæ annuntiationis æqualiter respicerent omne tempus præteritum, præsens, & futurum; ab hoc privilegio ipsi auferunt dimidiam partem, scilicet, tempus præteritum; sed dicunt se non auferre tempus præteritum, sed tantùm unum instans, scilicet, primum: quia à secundo instanti jam fuit approbata sine errore, fæce, & atomo. Hâc unicâ responsione conantur omnes solvere Nodum; sed supposito hoc, quod dicunt de doctrina Sancti Thomæ, est involvere, & non solvere.

Nodus quartus.

Quando Christus Crucifixus dixit: *Benè scripsisti de me*, dicunt, quòd illud: *de me*, non solùm supponat pro Christo Crucifixo, sed etiam prout nato & incarnato: & illud, *Benè scripsisti*, non intelligatur de uno vel altero opere, sed de omnibus. Et ista sic amplianttur, & dilatantur, quia cedunt in honorem doctrinæ Sancti Thomæ: & pro Virginis puritate easdem similes locutiones restringunt, & coarctant usque ad secundum instans, & inde nullo modo est progrediendum ad primum. Estne hoc servare æqualitatem in doctrina, & sententia? Cum conceptu mentis Doctoris, & cum Conceptu ventris Matris? Item: ubi est scriptum, quòd in secundo instanti fue-

fuerit Virgo pura? Nam Angelicus Doctor solùm dicit fuisse sanctificatam, antequàm exiret de utero, & hoc est indifferens ad menses, septimanas, dies, horas, & instantia; quis ergò fecit præterire omnia ista, & sistere in penultimo instanti? Hîc non est alia ratio, nisi quia sic voluêre Majores. Undè aliqui antiqui constituunt suam Sanctificationem post aliquos dies, alij horas, & alij morulas; quia dicere: *Fuit sanctificata antequàm exiret de utero*, admittit totam istam extensionem; & qui venerunt usque ad secundum instans, quare non progrediuntur ad primum, cùm doctrina Sancti Thomæ etiam pro illo instanti habeat latitudinem? Dicunt hoc primum instans fuisse expressis verbis exclusum ab Angelico Doctore scribente in 3. sent. dist. 3. *Sanctificatio Beatæ Virginis non potuit esse decenter ante infusionem animæ, quia gratiæ nondum capax erat, sed nec etiam in ipso instanti infusionis*, ergò expresse excludit illud primum instans. Demus pro nunc, (nam in SOLE VERITATIS aliud demonstrabitur) quòd ista fuerint verba Sancti Thomæ. Contra illud primum instans ex una parte stat doctrina, ut ipsum dejiciat in terram; ex altera stat Ecclesia tota defendens funiculo suo, ut prima illa radix vitæ non cadat. Et ecce, instans illud est sub controversia, lite, & opinione, unâ piâ, & alterâ minùs piâ, vel non piâ; unâ inclinante ad gratiam, alterâ ad peccatum; unâ dat in primo instanti idipsum, quod alia in secundo; quomodò ergò circa illud primum instans pietate, & gratiâ plenum primi fiunt novissimi, & novissimi primi? Qui potest capere capiat, nam mihi non licet ultrà progredi. Ista sit ratio à priori. Quia in hac controversia & lite nolunt derelinquere suum Doctorem. Et pro Matris Dei puritate non est derelinquenda Doctoris doctrina? Relinqueretur, si esset alterius? Sine dubio. Ergò jam non mediat primum vel secundum instans; sed meum, & tuum? Quia est tuus, non relinquitur, quia si esset meus, jam esset derelicta; igitur si non relinquitur, quia est contentio inter me & te, relinquatur, quia est Ecclesiæ, quæ pari modo est mea & tua: & si non vis ascendere ad primum instans, videns totam Ecclesiam in illo constitutam, ascende saltem, quia est ascendere; nam erit contra naturæ leges, ut minores sint primi, & majores secundi.

NODUS QUINTUS.

Quia Legati Apostolici Avenionenses cum duodecim Episcopis anno 1457. die 7. Septembris in Concilio Provinciali publicarunt hanc Constitutionem: *Prætereà Decretum in Concilio Basileensi factum de Conceptione Beatissimæ Virginis* MARIÆ *statuimus inviolabiliter observari, districtè omnibus inhibentes sub excommunicationis pœna, ne quisquam aliquid contrà prædicare, vel publicè disputare præsumat; quod si secus aliquis fecerit, dictam sententiam eum incurrere volumus*

ipso

ipso facto. Et in prima Synodo per Diœcesanos vel per quemlibet celebranda, prædicta statuimus publicari, & curatis Ecclesiarum injungi, ut hæc populo manifestent. Estne hîc aliquid de doctrina Sancti Thomæ, aut contra eam? Existimo quòd non. Tamen Pater Raphaël de Pornasio Ordinis Prædicatorum & Inquisitor Januensis statim edidit tractatum specialem contra istud Decretum, ubi inter alia dicit: *An non meministis ipsum cælorum Regem alteri uni ex his jam corregnantibus apertè dixisse: Benè scripsisti de me Thoma? O nefas! O scelus! O temeritas inaudita illius reprobare doctrinam, quam Dei Sapientia comprobavit! &c.* Ubi est in hoc Decreto reprobatio doctrinæ Sancti Thomæ? Dicere, clamat Pornasius, Virginem MARIAM fuisse conceptam sine peccato originali, est reprobare, & condemnare illud: *Benè scripsisti de me Thoma*, & condemnare Christi judicium: quia istæ duæ sunt propositiones contrariæ, & inter se oppositæ, & altera alteram destruit. Ecce quare, & ad quid introduxerint hanc approbationem: *Benè scripsisti de me Thoma:* ut illâ condemnarent, & reprobarent istam: MARIA *fuit sine peccato originali*: sed cùm sint immediatè oppositæ, & una destruat alteram, conquerebatur Pater Pornasius, quòd ex approbatione facta in illo Concilio de secunda, quæ erat de puritate, reprobaretur prima, quæ erat de doctrina. Quo supposito, ex quo ore judicandus esset aliquis Servus Nequam, si scriberet esse impossibile, falsum, iniquum, & perversum, dicere, aut saltem cogitare, quòd Filius Dei approbasset doctrinam Sancti Thomæ, ut reprobaret puritatem suæ Matris? Si enim syllogismus iste est concludens, ut volunt Pornasius, Montagnolus, Anonymus, & alij: In doctrina Angelici Doctoris dicitur, Virginem Matrem fuisse conceptam in peccato originali; sed Filius Dei approbavit hanc Sancti Thomæ doctrinam: ergò Filius Dei approbavit Matrem suam fuisse conceptam in peccato originali: & si diceret millies, quòd hujus concludentis syllogismi aut major sit falsa, & supposita: Quia Sanctus Thomas numquam dixit Virginem fuisse conceptam in peccato originali; aut si major est certa, minor sit falsissima impostura: Quia Christus non approbavit doctrinam Sancti Thomæ, nec dixit illud: *Benè scripsisti de me Thoma*, quia si esset certum, & infallibile, quòd Virgo MARIA contraxisset peccatum originale, Filius ejus hoc non revelaret; quia aliàs Christus esset alter Cham Filius Noë frangendo præceptum, quod ipse severissimè imperavit Levit. capite 18. vers. 7. *Ego Dominus: Turpitudinem patris tui, & turpitudinem matris tuæ non discooperies: mater tua est, non revelabis turpitudinem ejus.* (Quæ verba licet loquantur litteraliter de gradu consanguinitatis, etiam in omni materia observari debent) Et sic vel major vel minor est falsa; eligant, quam voluerint: quia si Sanctus Thomas dixit Virginem

fuisse

fuisse conceptam in peccato originali, minor est falsa, & destruunt suam per tot sæculis ædificatam approbationem; sed si volunt conservare suam approbationem in minori, major erit falsa, scilicet: quòd Sanctus Thomas dixerit Virginem fuisse conceptam in peccato originali. Et quando, à quibus, vel quomodò solvetur Nodus iste? Et idem dico de altero in illo concluso, istæ duæ propositiones: *Benè scripsisti de me Thoma*, & illa: MARIA *fuit sine peccato originali*, mutuò se opponunt ac destruunt, ita ut, qui affirmat unam, reprobet alteram; sed apprehendere istam de puritate MARIÆ, est nefas, scelus, & temeritas inaudita: quia ex illa reprobatur doctrina Sancti Thomæ: apprehendere autem alteram de doctrina Angelici Doctoris, quâ reprobatur illa de puritate Dei Matris, non est nefas, scelus, nec temeritas inaudita, sed justitia, veritas, rectitudo, &c. quia si concurrerint illa simul, nefas, scelus, & temeritas, debent cadere supra puritatem Dei Matris, quia jam semel cecidit, non autem supra doctrinam Sancti Thomæ, quæ numquam cecidit, nec cadet, & semper est, & fuit vera. Et iste potestne habere solutionem?

NODUS SEXTUS.

Quia illi duo Archiepiscopi S. R. E. Cardinales, & Apostolicæ Sedis Legati cum duodecim Episcopis, fecerunt in quodam Concilio Provinciali supra-positum Decretum pro Immaculata Conceptione, ex quo judicavit Pater Pornasius, quòd ex tali assertione reprobaretur doctrina Sancti Thomæ, atque reprobaretur, & enervaretur totaliter immediatè, sive mediatè illa Christi Domini approbatio: *Benè scripsisti de me Thoma*; vocat ipsos mediatè vel immediatè nefarios, sceleratos, & temerarios. Eodem sæculo, quo hæc dicta fuerunt, scripsit etiam quidem Magister vocatus Gerardus Rondellus Doctor Parisiensis, & Canonicus Leodiensis quosdam sermones existentes in Monasterio Sancti Martini Canonicorum Regularium prope civitatem Lovaniensem in Belgio; & alibi sermone 1. qui incipit: *Quasi aurora consurgens, scripta sunt hæc verba, &c.* Ad finem sermonis inquit: *Ecce doctissimi Patres quanta testimonia Scripturæ Sacræ, quantæ probationes, & clarissimæ supra modum Doctorum attestationes! Contra quas tamen certissimas approbationes, & attestationes verissimas nonnulli fuerunt, qui ore polluto evomerent dicentes eam turpiter maculatam fuisse originali sordicie. O sacrilegos sermones! O nefarias voces! O profana verba, & nequaquam humanis auribus æquo animo ferenda! &c.* Ecce ex utraque parte expedita sunt tormenta bellica. Pater Pornasius defendebat doctrinam S. Thomæ contra duos Cardinales & Sedis Apostolicæ Legatos, ac duodecim Episcopos; Rondellus verò puritatem Virginis contra illius impugnatores. Cardinales Legati solùm dicebant: *Virgo* MA-

RIA *fuit concepta sine peccato originali*: & quia ex hac assertione secundùm quamdam phantasticam imaginationem reprobatur doctrina Christi ore approbata illis verbis: *Benè scripsisti de me Thoma*, vocatur hoc nefas, scelus, & temeritas. Ipsi è contrà dicebant: *Beata Dei Mater* MARIA *fuit turpiter maculata originali sordicie*, & istos vocat Rondellus sacrilegos sermones, nefarias voces, & profana verba. Et ecce Nodus. Contra doctrinam Sancti Thomæ directè aut indirectè, remotissimè aut per levem præsumptionem non sunt proferenda verba, licet sit à Legatis Sedis Apostolicæ Cardinalibus in Concilio Provinciali duodecim Episcoporum: & qui non erant Cardinales, sed Fratres; nec Legati, sed mendicantes; nec in Concilio Provinciali, sed ex concilio privato, &c. immediatè, formaliter, & expressis verbis poterant dicere, ac de facto dicebant de ipsamet persona Dei Matris, quòd fuerit turpiter maculata originali sorde, id est, sordida, & turpis. Et iste non est Nodus?

NODUS SEPTIMUS.

Quia Christus Dominus dixerat: *Benè scripsisti de Thoma*, inferunt quasi pro consequentia formali: scripsit benè de Christo; ergò benè de Deo, quia Christus Deus est: scripsit benè de Deo Christo, ergò & de creaturis, & per consequens de rebus Divinis & humanis, de Angelis, de Adamo, de peccatis, beatitudine, moribus, & de omnibus alijs rebus Theologicis, ac Philosophicis, ita ut dicere ei Christum: *Benè scripsisti de me*, illud *de me*, fuerit etiam exprimere, de me, & de Aristotele, de Judæis, de Gentilibus, &c. Et istæ illationes sunt exactissimæ, & admittendæ, utpotè redundantes in gloriam, & honorem doctrinæ Angelici Doctoris, quas etiam nos recipimus libentissimè; sed interrogo, an inter alias consequentias sit etiam admittenda ista: Benè scripsit Sanctus Thomas de Christo; ergò benè scripsit de Matre ejus? Quia si non valet hæc consequentia, statim occurremus cum alijs concludentibus. Non valet consequentia ista. Ergò majorem connexionem habuit Christus cum Aristotele, quàm cum Matre sua. Si non scripsit benè de Matre: ergò nec de Filio, qui caro est de carne ejus. Ergò non omnia ejus opera sunt sine defectu, &c. Undè debent illam concedere, ac dicere, quòd etiam scripserit benè de Matre MARIA. Et jam sumus in Nodo: quia vel Mater Christi fuit concepta in peccato originali, vel non: si non, & Sanctus Thomas dixit quòd sic, ut volunt Discipuli ejus: ergò conceptus mentis Angelici Doctoris activè & passivè, formaliter & objectivè fuit falsus, & erravit, & quoad hanc partem non scripsit benè de Matre, nec de Filio, & sic terga vertunt omnia, quæ de tali doctrina dicta sunt, & dicentur infrà: & hoc non est recurrere ad illas nænias, *Benè scripsisti de me*, sed non de Matre mea, *scribio bien de*

aqui si, pero de Aquino. Si autem Virgo MARIA contraxit in sua Conceptione peccatum originale, & hoc dicit Sanctus Thomas, scripsit benè de Filio, & benè de Matre, sed cum distinctione, quia Conceptus ejus formalis fuit bonus, sed objectivus malus; activus bonus, sed passivus malus: nam non fuit bonum, sed malum tam Matri, quàm Filio ejus, quòd Dei Genitrix haberet peccatum. Undè quòd ipsi dicunt de Conceptu MARIÆ, quòd Conceptus activus fuerit bonus, sed passivus malus; dicendum est etiam de conceptu mentis Sancti Thomæ, quia scripsit de Matre Dei benè, id est, veritatem, sed non bonum, quatenùs posuit in illa peccatum. Ecce habemus in conceptu mentis Sancti Thomæ aliquid benè, sed non aliquid bonum. Et sisto hîc, ne ex non bono resultet aliquid mali.

NODUS OCTAVUS.

Ille magnus Doctor Burgensis vocatus, ut existimo, Barragan, inter alia quæ hispanicè dixit de pia sententia Conceptionis, unum fuit illud: *Sancto Thomas de Aquino, es Bezerro que muge, y no Pollo que pia, &c.* Nec fuit iste solus qui locutus est contra vocem, *pia:* nam Pater Albertus Duimius ad finem suæ epistolæ præliminaris ad librum de Conceptione Joannis de Turrecremata dicit, quòd immunitas Dei Genitricis à peccato originali defenditur ab illis, *quòd vulgaribus, quodvè muliercularum gratum judicaverint pietatem astruentibus. Nobis è contra nil pium, nil devotum, nilq; Christianâ celebritate dignum existimantibus quod non ex Sacris Litteris auctoritatem habere comprobatur, &c.* Sicque Discipuli S. Thomæ nil volunt admittere *pium*, nil *devotum*, nisi auctoritate Divinarum Litterarum fuerit comprobatum: quia admittere *pium* non comprobatum, est vulgarium, & muliercularum, & *piare* ut pulli pusillanimes; nobiles autem viri, robusti vituli, ac tauri pingues non *piant*, sed mugiunt. Contra hanc vocem, *pia*, loquuntur etiam Reverendissimi Patres Bandellus, & Turcus. Sed pro Nodo nostro dicta sufficiunt. Magnus Pontifex *Pius* V. Ordinis Prædicatorum in Bulla de festivitate Sancti Thomæ inquit: grati, & *pij* animi affectu colendam statuimus, &c. Et parùm infrà: Quemadmodum Sanctorum quatuor Ecclesiæ Doctorum festivitates *piæ* memoriæ, &c. Et infrà: ut verò etiam memoriæ Sancti Doctoris majori studio, ac *pietate* cultûs, &c. Et infrà: in quo Scriptoris Angelici doctrina Salvatoris Crucifixi ore, sicuti *pia* testatur historia, mirabiliter probata fuit, &c. Et hæc *pia* historia in Breviario Romano recitatur ut *pia*, & hæc historia cum tota illo adjectivo *pius*, *pia*, *pium*, non *piat*. Nam licet Summus Pontifex Maximus *Pius* V. ex *pia* Prædicatorum Familia assumptus affirmet in sua Decretali revelationem, seu approbationem istam: *Benè scripsisti de me Thoma:* contineri in quadam *pia* historia; *pietatem* illius historiæ non ponunt infrà,

sed

ſed ſuprà exaltant uſque ad infallibilitatem, & ita extollunt, ut aperto Marte mugiant, illam non ſolùm eſſe veram, ſed Canonicam, Apoſtolicam, Chriſtiferam, atque indubitabilis Fidei, &c. Et quia Sixtus IV. Summus Pontifex ex Ordine Minorum dixit, non de ſententia aut hiſtoria Conceptionis, ſed de Officio edito pro illa Feſtivitate, quod fuit diſpoſitum ſecundùm *piam*, & laudabilem ordinationem cujuſdam Notarij Apoſtolici Leonardi de Nogarôlis, ita *piant*, ut *piando* dicant ordinationem eſſe *piam*, Officium ſolùm *pium*, ſententiam verò *impiam*, indiſcretam, chimericam, temerariam, erroneam, blaſphemam, atque hæreticam. Illud, quod à Summo Pontifice ſuo pro doctrina Angelici Doctoris vocatur *pium*, non eſt *piare*, ſed mugitus Sacrarum Litterarum auctoritate comprobatus. Et pro puritate Dei Matris, Sacrarum Litterarum loco, SS. Patrum auctoritates, Summorum Pontificum Decreta, omnium Eccleſiarum, ſcriptorum, atque fidelium acclamationes ſunt pullorum voces, & *piare* inter vitulorum, ac taurorum mugitus. *Pia* ſententia de Immaculata Virginis Conceptione non reperitur comprobata in Sacris Litteris: Et illud: *Benè ſcripſiſti de me Thoma*, & alia ſuprà relata pro approbatione doctrinæ, ex quibus Sacrarum Litterarum auctoritatibus comprobantur? Pro Conceptu Sacratiſſimæ Dei Matris omnia illa: *Inimicitias ponam inter te, & mulierem, & ſemen tuum, & ſemen illius: ipſa conteret caput tuum*, & illud: *Tota pulchra es amica mea, & macula non eſt in te*, & alia hujuſmodi, quia non loquuntur expreſsè, & nominatim de MARIA, non ſunt comprobationes: & pro comprobatione iſtius: *Benè ſcripſiſti de me Thoma*, eritne Sacræ Scripturæ auctoritas illa: *Et Thomas non erat cum eis, quando venit Jeſus?* Vel altera: *Quia vidiſti me Thoma credidiſti?* Iſtæ enim expreſsè nominant Thomam: ſed in hac materia, neque inter vitulos, neque inter pullos mugire aut *piare* poſſunt. Et ne *piemus* ampliùs, quia fortè eſſet mugire.

NODUS NONUS.

Miraculum illud, ſeu revelatio facta à Chriſto Domino pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ, fuit una, qualiter ex antiquis ſcriptoribus ſuprà demonſtratum manet; ſed ex hac una moderni fecerunt quinque, aut ſaltem tres; pro Virginis autem puritate antiquæ antequàm Religiones Minorum & Prædicatorum eſſent in mundo, communes & univerſales receptæ ab omnibus inveniuntur quinque. Prima illa facta homini avaro & furi, de quo in noſtra *Militia* verbo *Hilarus*. Secunda, de Eremitis Græcis; de qua in eadem *Militia*, verbo *Joannes de Mandevilla*. Tertia, Clerico Gallo ſubmerſo. Quarta, de Frederico Fratre Regis Hungariæ poſteà Aquileiæ Patriarcha. Quinta, de Helſino Abbate, de quibus agit Sanctus Anſelmus in ſua epiſtola. Et ſi

vis, adde etiam sextam relatam à Jacobo de Clausa Carthuxano, de altero Abbate, ex quibus omnibus nec unam volunt recipere adversarij: sed dicunt omnia esse figmenta, & falsa miracula, seu revelationes diabolicas. Qualis & quantus hinc prodit Nodus! Pro doctrina Sancti Thomæ ex una revelatione faciunt quinque, & omnibus tenentur assentiri, ac si essent de Fide, quia in illis non intercedit pietas, sed mera justitia; & ipsimet pro Virginis Dei Matris puritate, ex quinque vel sex, nec unam volunt saltem pio affectu admittere. Quando illa facta pro doctrina divulgata fuit à quodam Patre Dominicano juvene vocato Martino, qui dixerat se hoc audivisse à quodam alio Patre, hic statim hoc dixit alteri tertio, tertius quarto, approbatur, & scriptis publicis mandatur: in revelationibus autem pro Virginis Dei Matris puritate apud eosdem nec valet antiquitas, contemnitur multitudo, rident consensum, ac denique omnes circumstantias veritatis, bonitatis, ac legalitatis, quæ non reperiuntur in testationibus doctrinæ Angelici Doctoris, projiciunt ut vanas, frivolas, & nullius momenti comprobationes pro puritate Dei Matris. Dicentne istum non esse Nodum?

NODUS DECIMUS.

Cardinalis de Lugo in eodem loco suprà citato dignitatis gradu constituit istas duas propositiones: MARIA *est concepta sine peccato originali,* & : *Benè scripsisti de me Thoma*, & negantes illas sine sufficienti fundamento affirmat esse temerarios temeritate ibi à se explicatâ (quæ est temeritas propriè dicta.) Hoc dixit quidam doctissimus Pater Societatis, ac S.R.E. Cardinalis, in quo exaltavit, & honoravit revelationem doctrinæ Sancti Thomæ ultra modum, collocando ipsam in eodem gradu probabilitatis ac certitudinis cum sententia de Immaculata Conceptione; quia hodie nulla reperitur in Ecclesia ita communis & recepta. Hoc supposito, stabilito, & admisso. Componenda erunt ista: ipsi in communi ac particulari non solùm negant, sed pro viribus impugnant istam: MARIA *est concepta sine peccato originali*, & eodem tempore contendunt cum alijs in communi & particulari, quòd altera: *Benè scripsisti de me Thoma*, nec debeat negari, nec vertenda sit in dubium. Et ecce indissolubilis Nodus. Si illæ duæ propositiones: MARIA *est concepta sine peccato originali*, & : *Benè scripsisti de Thoma*, etiam ex mente Cardinalis de Lugo sint ejusdem prorsùs probabilitatis, & alterutram vel hanc vel illam negans apud Theologos temerarius judicaretur; quo titulo præsumpto vos, vos, inquam, Patres Dominicani, potestis negare unam ex illis, non modò negare, sed & illam impugnare & rejicere absque ulla temeritatis nota? Vel si vobis licitum sit taliter procedere contra torrentem Doctorum cum ista unica: MARIA *est concepta sine peccato*

cato

cato originali; cur nobis vicissim licitum non esset, cur non possemus vertere in dubium, aut inquirere veritatem alterius nisi simus temerarij, audaces, præsumptuosi, maligni, ac alijs id genus scandalosis in Ecclesia Dei nominibus appellemur? Addantur hîc omnia illa epitheta à P. Xantes Mariales, nescio quo animo excogitata in Patrem quemdam Societatis JESU nomine Poza. Non omittatur etiam oratio illa singularis (non oratio illa encomiastica habita in die Sancti Thomæ in qua quidam appellabatur Frater Musca, Gyrovagus, &c.) sed illa singularis, inquam, coram honestissimo consortio habita die Sancti Patris Dominici, anno 1663. Lovanij in Conventu Fratrum Prædicatorum, in qua quid laudis vel vituperij dictum sit de Patre Alva, nosse poterit fortè Universitas tota; dum putaretur esse oratio encomiastica, in qua non solùm depredicarentur encomia Patris Dominici, & fructus Ordinis propalarentur, invectiva audientibus apparuit, in qua quidquid mali fingi vel excogitari poterat, in P. Alva cum summa crudelitate, sine ulla misericordia, & quod pejus est, sine ullo fundamento projectum est: sed hæc suo loco, ne à proposito digredi cogamur. Quod Christus Dominus dixerit relata verba pro doctrina Sancti Thomæ nullâ vel specie rationis aut congruentiæ probatur, nec potest probari nisi solâ extrinsecâ auctoritate attestantis; at Virginis puritas comprobatur non unius Patris Dominicani auctoritate, sed totius Ecclesiæ consensu, rationibus ac congruentijs sine numero: ergò vel etiam est temeritas illam negare vel latitat hîc aliquis temerarius Nodus.

NODUS SEPTIMUS

PRINCIPALIS

Inter approbationem doctrinæ Sancti Thomæ, factam à Sancto Paulo Apostolo, & sententiam immunitatis Virginis MARIÆ à peccato originali, expositionis Angelici Doctoris super easdem epistolas Pauli.

PRO CORTICE

§. PRIMUS.

SUpponendum est, quòd multis in locis, ac diversis temporibus (ut infrà videbimus) prodierit impressa sub nomine Sancti Thomæ quædam expositio super epistolas Pauli, de quâ expositione sic inquit Sanctus Antoninus 3. part. 3. titul. 19. *Scripsit quoque Postillam super Evangelium Joannis, maximè super quinque capita stylo proprio : residuum dicitur reportasse Raynaldus socius ejus, ipso legente, quod postmodum idem Doctor correxit, & approbavit; scripsit etiam Postillas super epistolas Pauli ad Romanos, ad Corinthios, ad Hebræos usque ad undecimum caput; & super alias epistolas Pauli, reportatæ sunt per prædictum Raynaldum socium suum post ipsum legentem, quas idem Doctor fertur posteà correxisse, &c.* Omnes alij scribentes post Sanctum Antoninum unanimiter affirmant expositionem illam esse indubitatum opus Sancti Thomæ, excepto Patre Joanne Paulo Nazario & aliquibus alijs, qui fuerunt ejusdem sententiæ cum Sancto Antonino : componat ergò, vel solvat Nodum istum quisquis voluerit,

rit, nam ego non audeo illum tangere; quia si dixero sequendo sententiam S. Antonini, commentaria illa super epistolas Pauli non esse S. Thomæ, sed Raynaldi (aliàs Reginaldi) socij ejus, statim dicetur mihi: Serve Nequam, detractor gloriæ Sanctorum, quomodò ausus es negare, quòd in impressione Romana auctoritate Apostolicâ Pij V. Pontificis Maximi est jam approbatum, & determinatum? &c. Si verò è contrà dixero sequendo alios scriptores, & originalia ipsa impressa contra Sanctum Antoninum, commentaria illa esse Sancti Thomæ, & non socij Reginaldi, illicò audirem: Serve Nequam, vide quomodò syllogizeris, *nec Sanctis Archiepiscopis referentibus parcens*, &c. & sic pro nunc expositio ista epistolarum manebit inter si & non, nego & affirmo, Sanctum Thomam, & socium Reginaldum; quia qualem te invênio, talem te relinquere volo. Hoc supposito.

Anonymus ille scriptor Ordinis Prædicatorum (de quo in antecedentibus satis latè locuti sumus) in tractatu suo contra Immaculatam Virginis Conceptionem, inter alias approbationes doctrinæ Sancti Thomæ, ex quibus conatur probare Virginem MARIAM fuisse conceptam in peccato originali, post ultimam auctoritatem S. Thomæ, fol. 125. sic concludit: *Ubi non parùm utile est commemorari, quod tantæ devotionis fuit Doctor iste ad Virginem gloriosam, quod sæpè, ut in ejus historia legitur, ipsius Matris Dei familiari demulcebatur eloquio: Crucifixus etiam binâ vice eum est allocutus dicens: Benè scripsisti de me Thoma; & Paulus Apostolus sibi apparens dixit: quòd suas epistolas ita bene intellexerat, sicut viatori possibile erat*, &c. Iste Anonymus primus fuit, qui in suo tractatu de Conceptione usus est hâc Sancti Pauli approbatione contra Immaculatam Virginis puritatem: nam ex antiquis, ut Montesonus, Eymericus, Pornasius, Reynerius, licet adduxissent respectivè suprà relatas, numquam ad hanc manum apposuerunt. Relictis ergò ijs intermedijs, ultimi, qui istam Paulinam approbationem extollunt, sunt Gravina, qui in libro, cujus titulus est: *Ad discernendas veras à falsis revelationibus*, impresso Neapoli 1638. in 4. lib. 1. fol. 64. inquit: *Sanctus Thomas cùm in dubio & difficili loco hæreret, visum est sibi Petrum & Paulum Apostolos videre, qui eum explanarunt*, &c. (nota illud: *Visum est sibi*, &c. Sed transeat hoc, quia possunt dicere hanc esse distinctam revelationem ab illa proposita de qua agimus) Et Doctores Salmanticenses, qui in suo libello, pro tenenda, ac docenda doctrina Sancti Thomæ, dicunt folio 25. num. 16. *Cujus rei memoriam facit Sanctus Antoninus* 3. *part. historiæ. titulo* 33. *cap.* 7. §. 12. *dicens: Sciscitabatur verò ex Sancto Paulo Thomas, num probè assecutus esset mentem epistolarum ejus? Cui Apostolus respondit: quantum quidem assequi potest quispiam in humano corpore. De soli-*

soliditate verò doctrinæ, &c. Quia Anonymus citat historiam, & Salmanticenses Sanctum Antoninum, necessarium duxi ex utroque loco transcribere hîc auctoritates integras pro plena veritatis notitia.

In historia antiqua, seu vita Sancti Thomæ hæc auctoritas sic extat circa finem: *Frater quidam Paulus Aquilanus magnæ Sanctitatis vir, cùm factus extrà seipsum esset solo spiritu utens, Thomam vidit magno discipulorum numero in scholis quibusdam legentem, tunc Paulum Apostolum Sanctorum comitatum eas ingredi, Apostoliq; ingressu videbatur Thomas è solio vellens descendere, cui Paulus inquit: Perlege lectionem; & Thomas: Habuine, Sanctissime Paule, epistolarum tuarum veram sententiam? Optimè, respondit, cognovisti, sicuti mortalium aliquis dignoscere potest. Deindè manu apprehensâ tunicâ è ludo Thomam eduxit inquiens: eò te perducam, & rerum omnium perfectam habebis notitiam.* Sanctus Antoninus sic illam refert: tom. 3. tit. 23. cap. 7. §. 12. folio. 255. *Quidam etiam Frater Paulus de Aquila magnæ probitatis & famæ, illâ horâ, quâ Sanctus migravit, in visione imaginaria vidit Beatum Thomam in scholis legentem in cathedra coram multis; & ecce: videbatur sibi, quòd Sanctus Paulus intraret scholas ejus, qui cùm descendens de cathedra vellet occurrere, ait Apostolus ei: Revertere ad locum, & prosequere lectiones tuas. Rogavit autem Beatus Thomas Paulum, ut ei diceret, si habuisset in epistolis suis verum intellectum? Cui respondit, quòd utique verum habuisset, quantum potest quis vivens habere; & subdidit: Volo ut venias mecum, ut habeas clariorem de omnibus intellectum, videbatq; eum per cappam extra scholas extrahere.* Hæc Sanctus Antoninus. At, ut nulla desit notitia ex antiquis, (nam moderni ab istis transcripserunt) in Officio antiquo Sancti Thomæ, lectione 7. sic dicebatur: *Quidam Frater devotus vidit in somnis in hora transitûs sui Sanctum Doctorem in schola legentem, & Beatum Paulum Apostolum ad ipsum intrantem, &c.* Et prosequitur, ut in præcedentibus. Et in Præfatione ejusdem Officij in Missa dicebatur: *O certam, præclarissimam, atque excellentissimam doctrinam! cui veritatis præcones gloriosissimi Petrus & Paulus Apostoli tui, & inclyta semper Virgo* MARIA, *cum Filio tuo Domino nostro* JESU *Christo pro mundi salute Crucifixo, & Universalis, atque Apostolica Ecclesia testimonium perhibent veritatis, &c.* Nolo hærêre in illis, an Frater Paulus esset dormiens, vel vigilans, aut visio illius fuerit in phantasia alienatus à sensibus, solo spiritu utens, in quo videntur dissentire omnes istæ auctoritates; neque in illis Patris Galvan folio 192. dicentis: *Profundam animi cogitationem secutus sensuum usum amisisset, &c.* nec, an illa revelatio, quæ tantùm fuerat Sancti Pauli, sit jam etiam Sancti Petri?

Et solùm inquiramus, quâ legalitate transcripserint Patres illi Salmanticenses, & Magistri insignes auctoritatem allegatam ex suo citato Sancto Antonino. Primò proposuerunt auctoritatem absolutè, quasi esset dicta

à Sancto Antonino ex propria asseveratione, & non relativè ab alio, dicentes: *Cujus rei memoriam facit Sanctus Antoninus dicens: Sciscitabatur verò ex Sancto Paulo Thomas*, tacentes nomen Pauli de Aquila: Nam licet Pater Paulus de Aquila (de quo neque ut Sanctus, aut Beatus, vel homo illustris, aliqua invenitur notitia in scriptoribus de viris illustribus sui Ordinis, ut Pio, Razzio, & alijs) esset approbatæ vitæ, non tamen tantam habet, nec habere debet auctoritatem, præcipuè in revelationibus, ac miraculis, sicut ipsemet Sanctus Antoninus, & sic ex hac parte erraruntgraviter Salmanticenses Patres, occultando nomen Fratris Pauli de Aquila. Secundò, prætermiserunt illud de *In visione imaginaria*, quia hæc potuit esse illud, quòd sonat auctoritas: *Vidit in somnis*, vel: *Solo spiritu utens*, aut: *Sequendo profundam animi cogitationem*. Quæ omnia prætermiserunt Salmanticenses, quo fine, de se patet. Tertiò, omiserunt omnia alia verba, quæ conducunt ad plenam intelligentiam hujus visionis. Quartò perveniendo ad auctoritatem formalem, ubi Sanctus Antoninus utitur verbo: *rogavit*, Salmanticenses excogitarunt aliud æqualitatis, scilicet, *sciscitabatur*: nam Sanctus Thomas non rogat, sed sciscitatur. Quintò, prætermiserunt illud: *Autem Beatus Thomas*, in cujus auctoritate non est ly *verò*; & alia verba transmutarunt. Sextò, ubi Sanctus Antoninus: *Ut ei diceret, an habuisset in epistolis suis verum intellectum?* Salmanticenses sic: *Num probè assecutus esset mentem epistolarum ejus?* In qua clausula nec unum verbum reliquerunt ex illis S. Antonini, quia non est ly *num*, nec ly *probè*, nec ly *assecutus*, nec ly *esset*, nec ly *mentem*, nec ly *epistolarum*, nec ly denique *ejus*: Et insuper ad hæc vitia quoad litteram, addiderunt aliud majus quoad sensum; interrogatio enim Angelici Doctoris, ut refertur à Sancto Antonino erat, an in expositione seu interpretatione sua habuisset veram intelligentiam mentis, & intentionis Sancti Pauli? Salmanticenses verò dicendo: *Num probè assecutus esset mentem epistolarum ejus*, non curarunt de genuina intelligentia Sancti Thomæ, sed direxerunt verba ad assequendam mentem Sancti Pauli: sunt enim diversissima intelligere aliquem, & assequi mentem illius. Nam Sancti Patres v. g. in suis expositionibus Sacræ Scripturæ verum habuerunt intellectum, quia quilibet in suo sensu sive allegorico, sive litterali veram habuerunt intelligentiam, & Catholicam; de nullo tamen potest dici, quòd assecutus fuerit mentem Spiritûs Sancti, quia hoc solùm reservatur Ecclesiæ, & ultimis Conciliorum diffinitionibus. Propter hoc Salmanticenses variant totum textum, quia volebant introducere, quòd solus Sanctus Thomas fuisset assecutus mentem Apostoli, & consequenter Spiritûs Sancti, quando alij tantùm habuerunt veram intelligentiam.

Ultima clausula sic proponitur à

Sancto Antonino: *Cui respondit: quòd utique verum habuisset, quantum potest quis vivens habere*; Salmanticenses illam disposuerunt aliter, scilicet sic: *Cui Apostolus respondit: quantum quidem assequi potest quispiam in humano corpore.* In qua solùm intacta reliquerunt tria illa verba: *cui*, *respondit*, *quantum*: & omnia alia vitiarunt: nam in Sancto Antonino non est ly *Apostolus*, nec emphaticum illud adverbium, *quidem*, nec verbum, *assequi*, quod addiderunt in responsione propter causam dictam in interrogatione: *Num probè assecutus esset, &c.* nec est ly, *potest*, nec ly, *quispiam* (nota istam exclusivam universalem) nec tandem illud: *In humano corpore*: auctoritas enim Sancti Antonini hoc non dicit, sed: *Quantum potest quis vivens habere*, quæ valdè diversa sunt, sicut in littera, etiam in sensu intento à Salmanticensibus. In una ergò auctoritate habente viginti quatuor dictiones latinas, in additis, derelictis, ac mutatis inveniuntur plura, quàm quadraginta vitia: & si aliquis de hoc dubitaverit, enumeret; & hoc non est factum antiquitùs, sed modò; neque in aliquo angulo terræ, sed in insigni Academia Salmanticensi; nec denique ab aliquo incognito scriptore, sed à novem præclarissimis Magistris, ac Doctoribus in judicio contradictorio, & quando nitebantur excludere ab illa insigni Universitate omnes Ecclesiæ Doctores. Hæc dicta sunt amore veritatis: nam quantùm ad alia, concedimus libentissimè expositionem illam super epistolas Divi Pauli esse genuinum opus S. Thomæ, ab ipso non solùm elaboratum, sed & correctum, & sic fuisse approbatum à Sancto Paulo, atque etiam à Sancto Petro, & propter approbationem hujus expositionis omnia alia opera Angelici Doctoris per participationem remansisse ab eodem Doctore Gentium approbata ut vera, Catholica, indubitata, &c. & si aliud desiderant in hac materia, sine ulla admittimus controversia.

Pater Ignatius Galvan latissimè agit de hac approbatione, cap. 10. à fol. 191. & discur. 3. sub hoc titulo: *Divi Thomæ doctrina ex hac quoque visione vera esse deprehenditur, &c.* num. 3. inquit: *Hos igitur Divi Thomæ in epistolas Pauli commentarios, hos Divini illius ingenii fœtus Paulus ipse commendat, ut hinc solidam ac veram non hujus tantùm operis, sed omnium, quæ Sanctus Doctor edidit, sapientiam, ac doctrinam omni laude, & admiratione dignam agnoscamus. Quapropter sapientissimum illud nostri temporis oraculum, fulgentissimumq; Christianæ Rei-publicæ luminare Frater Ludovicus Soto Major recentioris cujusdam, aliàs docti, ingratum in tantum Magistrum animum non poterat non mirari. In epistolam enim ad Romanos (quæ tota dogmatica est, elegantissimè, ac locupletissimè à D. Thoma elucidatur) nec minimam de eo in toto volumine mentionem facit, ac si nec nomen, nec doctrinam ejus audierit aliquando, cùm tamen interim, occultato ejus nomine, doctrinam ejus tamquam propriam*

pro-

ponat: Nota de quo conquerantur Patres Soto Major, & Galvan, quòd quidam scriptor in expositione sua epistolæ ad Romanos non citaverit Sanctum Thomam. Ex omnibus dictis solùm noto: quòd si hæc expositio epistolarum fuerit Sancti Thomę, & visio Patris Pauli de Aquila vera, opus istud elaboravit Angelicus Doctor instante morte suâ: aliàs tota revelatio, seu apparitio Apostoli, atque approbatio doctrinæ Sancti Thomæ periclitatur. Si decessit è vita laborando istam expositionem epistolarum; quomodò dicit Sanctus Antoninus, quòd ejus socius Reginaldus reportaverit, seu compleverit istam expositionem? Quomodò, vel qualiter fuerit posteà correcta ab ipso Angelico Doctore? Nisi dicant, quòd venerit è cælo ad illius correctionem. Hæc & alia possunt componere me doctiores. Sicut & illud: Sanctus Paulus approbavit expositionem Angelici Doctoris super suas epistolas: ergò & omnia opera manent eodem modo approbata, vel qualificata.

PRO VIRGA

§. SECUNDUS.

SUpposito, quòd expositio illa in epistolas Beati Pauli sit legitimum opus Sancti Thomæ, ut ejus Discipuli acerrimè defendunt, & etiam comprobatur ex manu-scripto antiquo existente Paduæ in Bibliotheca Cathedralis Ecclesiæ ad lævam, num. 3. in principio. In hac ergò expositione explicans Angelicus Doctor epistolam ad Galatas cap. 3. lectione 6. circa principium ad illa Apostoli verba: *Abrahæ dictæ sunt promissiones, & semini ejus; non dicit, & seminibus, quasi in multis, sed quasi in uno: & semini tuo, qui est Christus, &c.* Sic prosequitur suam expositionem: *Veritatem autem testamenti aperit, cùm dicit: & seminibus, &c. Quam quidem aperit eodem spiritu, quo testamentum conditum est, & hoc patet ex verbis testamenti. Non, inquit, dicit, & seminibus, quasi in multis, id est, sicut faceret si de multis illud valeret, sed quasi in uno, quod est Christus: quia ipse solus, & singularis est, qui non subiacet maledictioni culpæ, & si maledictio pro nobis dignatus sit fieri, unde dicitur in Psal.* 140. *Singulariter sum ego, &c. Item: Non est qui faciat bonum, &c. Ecclesiast.* 7. *Virum de mille unum reperi, scilicet, Christum, qui esset sine omni peccato; mulierem autem ex omnibus non inveni, quæ à peccato omninò immunis esset, ad minus originali, vel veniali: Excipitur purissima, & omni laude dignissima Virgo* MARIA*: conclusionem autem, &c.* Et ad mar-

marginem extant hæc verba : *Vide hîc esse de mente Sancti Thomæ nullum habuisse peccatum Beatam Christi Matrem, nec etiam originale.* Clausula ultima exceptiva à macula, illa scilicet: *Excipitur purissima, & omni laude dignissima Virgo* MARIA, sicut & notula marginalis, extat primò in impressione facta Venetijs apud Hieronymum Scotum anno 1548. in fol. pag. 143. col. 2. recognita, & typis mandata per Patrem Fratrem Jacobum Albertum Castrensem Ordinis Prædicatorum: ut videre est in libro existente in Bibliotheca Sancti Francisci Matriten. litt. R. num. 17. & similiter in Bibliotheca D.D. Cardinalis Barberini, & in Bibliotheca Collegij Societatis JESU Bruxellensi. Secundò, in eadem Bibliotheca Barberini extat aliud originale impressum characteribus antiquis Parisijs, curâ & solicitudine Nicolai Prævost, impensis verò Petri Gandaul Universitatis Bibliopolæ, anno 1529. in folio, & pag. 141. colum. 1. in principio extat clausula exceptiva suprà posita, licet non marginalis nota. Tertiò, eodem modo extat in editione Parisiensi ex officina viri Ambrosij Girault sub signo Pellicano, viâ Jacobeâ ante S. Yvonem, anno 1538. fol. 157. col. 4. quæ extat in Conventu Insulensi in Belgio, & in Collegio Societatis JESU Bruxellis. Quartò, in aliâ etiam editione Parisiensi, facta anno 1532. apud viduam Nicolai Prævost, & hanc invêni in Conventu magno Sancti Augustini Parisien. & Coloniæ apud Patres Conventuales. Quintò, in alia impressione facta Parisijs eodem anno 1532. per Joannem Rhigni, viâ Jacobeâ, sub quatuor elementis, in folio, extat in Bibliotheca D. Mariæboom, sive Beatæ Mariæ ad arborem, Ordinis Sancti Brigittæ in Ducatu Cliviensi. Sextò, in alia Parisiensi edita apud Joannem Suave, an. 1541. recognita per eumdem Patrem Albertum Castrensem Ordinis Prædic. f. 157. cum notatiuncula etiam marginali, & extat in Collegio Anglorum Duaci. Septimò, in alia impressione Parisiensi apud Nicolaum Prævost impensis mercatoris Ambrosij Girault, quæ invênitur in Conventibus Distensi, & Duacensi in Belgio S. P. N. Francisci. Octavò, in alia Venetiana edita anno 1553. de qua statim dicemus. Nonò, in alia etiam Veneta, & excusa anno 1555. de qua loquuntur multi scriptores. Decimò denique, etiam extat alia cum exceptione, & marginali nota recognita per eumdem P. Jacobum Albertum Castrensem, impressa per honestum virum Oudinum Petit, anno 1541. sub signo floris lilij, viâ ad S. Jacobum, quam vidi in Collegio Societatis JESU Lovanij, & in Bibliotheca nostra FF. Minorum Regularis observantiæ Bruxellis. Extat ergò exemptio in his decem impressionibus diversis, quarum proprijs oculis vidi octo in relatis locis & Bibliothecis, & hæc de una contradictionis parte.

Pro

Pro altera verò clausula illa: *Excipitur purissima, & omni laude dignissima Virgo* MARIA, non extat in impressionibus antiquis, primâ Lugdunensi apud Sebastianum Bartholomæi Honoratum anno 1556. in 4. recognitâ, ut ibidem dicitur, per suprà memoratum Patrem Jacobum Castrensem. Secundâ Antverpiensi impressâ anno 1569. folio 159. recognitâ etiam per eumdem Patrem Jacobum Castrensem. Tertiâ impressâ Parisijs anno 1529. recognitâ per Patrem F. Antoninum Venetum Ordinis Prædicatorum in folio per Franciscum Rengnaut, & Joannem Petit folio 126. Quartâ etiam Parisiensi per eumdem vel alium Joannem Petit sub lilio aureo 1526. & anno 1518. vel per Nicolaum Savetier in folio parvo, quam vidimus in Monasterio Alnensi in Belgio. Quintâ impressâ Bononiæ anno 1481. Sextâ impressâ Basilëæ 1495. apud Wolphangum Lachaner recognitâ à P. Petro de Bergamo Ordinis Prædicatorum: omnes istæ editiones fuerunt excusę absque clausula exceptiva ante annum 1570. quando jussu Pij V. fuerunt Romæ conjunctim impressa omnia opera Sancti Thomæ: tunc enim Patres in recollectione, & correctione illa laborantes, licet essent decem editiones cum exceptione, & sine illa tantùm sex, vel septem, derelinquentes majorem numerum, quia erat in laudem, gloriam, & honorem puritatis, ac immunitatis Dei Matris, secuti sunt numerum minorem; & consequenter ab illo anno omnes editiones prodierunt sine illa clausula exceptiva. Et si quærat aliquis: quare doctissimi, atque pijssimi Patres illi abstulerunt ista, & alia? Ecce, dant ipsimet rationem in Præfatione, quæ aureis litteris debebat hîc, & in omnium cordibus depingi. *Curavimus itaque, ut quàm emendatissimè imprimerentur omnia amotis etiam ex eisdem commentarijs, atque expunctis omnibus locis, juxta nostri Ordinis sanctiones, quæ post Decreta Tridentinæ Synodi lectorem poterant detinêre dubium vel suspensum, quos videlicet vel ipsemet Commentator vivens emendaverat, & si viveret, emendasset, &c.* Hæc ratio fuit, quare Patres illi tot, tantaque abstulerunt, & alterarunt in operibus sui Angelici Doctoris, de quibus aliqua dicemus in Nodo. Pater Frater Remigius Florentinus seorsim edere curavit Antverpiæ anno 1591. & iterum ibidem hanc expositionem super epistolas Pauli: & juxta illam prodijt altera Parisijs anno 1654. in quibus folio 365. prætermissâ exceptione ad marginem extat hæc notula: *Advertas, humanissime lector, jam in quibusdam Venetijs anno 1553. impressis codicibus, post expositam auctoritatem, hanc fuisse appositam particulam; Excipitur purissima, & omni laude dignissima Virgo* MARIA: *quam à quodam temerè adiectam, nulli dubium fore credimus; nam in manu-scriptis neque etiam alibi impressis codicibus, quos viderim (nam multos vidi) hæc particula reperitur. Et in eo Parisijs impresso à Fratre*

Joanne Alberto Castrensi à mendis expurgato non invenitur, & luce clarius est, Divum Thomam minimè hujus fuisse sententiæ, quam millies in sua doctrina impugnat. Iste bonus vir etiam in margine imprimi curavit hæc verba : Vide, hîc esse de mente Sancti Thomæ nullum habuisse peccatum Beatam Christi Matrem, neque etiam originale; quod an verum sit, tuum sit judicare. Hæc sunt Patris Remigij verba circa exceptionem repertam in illa epistola.

Sed animadvertenda sunt etiam pro hac Patris Remigij notatiuncula; primò, quòd ipse tantùm meminerit editionis Venetianæ factæ anno 1553. quando ex superioribus manet demonstratum fuisse, & extare modò alias novem; iste ergò bonus vir non legaliter processit, referendo unam tantùm impressionem, ubi erant decem. Dices, quòd fortè non viderit alias novem; fateor, sic potuit esse: at tunc quomodò verificabitur illud, quòd vidisset multos codices impressos? Usque ad tempus Remigij fuerunt sexdecim impressiones, quarum decem extant cum exceptione; quâ ergò veritate potuit dicere non extare exceptionem in manu-scriptis, *Neque etiã in alibi impressis codicibus*? Secundò, etiam affirmat exceptionem illam non inveniri in recognitione facta à Reverendo P. Joanne Alberto Castrensi, in quo videtur quàm superficialiter (ut non dicamus aliquid aliud) legerit suos Auctores; tùm quia iste non vocabatur Joannes Albertus, sed Jacobus; tùm quia, ut suprà diximus, fuerunt quinque impressiones recognitæ per Patrem istum Jacobum Albertum Castrensem Parisijs 1541. & eodem anno 1541. fuit facta altera Venetijs apud Octavianum Scotum per Patrem F. Vincentium Giachorum apud Joannem Suave: & secunda facta Venetijs apud Hieronymum Scotum anno 1548. & tertiam Parisijs, in quibus reperitur hæc exceptio. Dices fuisse hujus auctoris alias duas recognitiones, unam Parisien. anno 1556. & alteram Antverp. anno 1569. Fateor ita esse; sed hinc efficacius desumitur argumentum ad probandum in posterioribus impressionibus aliquam commissam fuisse adulterationem : quia si in prima impressione facta Parisijs anno 1541. & in secunda impressione Venetiana correctis à Castrensi anno 1548. & in tertia invenitur exemptio : quis in factâ Parisijs anno 1556. post quindecim annos abstulit illam exceptionem? Et idem dico de quarta Antverpiensi factâ anno 1569. id est, post viginti octo annos; aut quomodò idemmet Albertus Castrensis recognovit epistolas istas uno modo Parisijs & Venetijs, & altero Parisijs, & Antverpiæ? Nodi isti non videntur solubiles. Tertiò dicit, luce clarius esse Sanctum Thomam sustinuisse opinionem contrariam, quia millies in suis scriptis impugnavit piam sensentiam : sed in hoc absolutè fallitur : quia nec millies, sed tantùm in duobus

bus vel tribus locis ad summum agit in proprijs terminis de hoc puncto: nec tunc impugnat, sed nudè profert suam sententiam incidenter, immò secundùm Cajetanum ejus commentatorem numquàm illam tetigit: at de hoc latè agemus in secunda impressione SOLIS VERITATIS.

Sed propalemus saltem aliquid, ut ex uno colligantur plura. Quidam Doctor Italus vocatus Ferdinandus Adorno, testificatus est se vidisse in Sfortiana Bibliotheca commentarium super epistolas Pauli manu-scriptum sub nomine Sancti Thomæ Aquinatis, in quo ad illa verba Roman. 5. *In quo omnes peccaverunt*, erat hæc clausula: *Unâ exceptâ Beatâ Virgine, quæ nullam contraxit maculam peccati originalis*; ut videre est apud P. Euseb. Nieremberg. in lib. Concep. cap. 25. & Pater Francisc. Bonæ Spei, tom. 4. suæ Theolog. de peccat. orig. fol. 122. si ista expositio est distincta ab ista, quæ communiter circumfertur inter opera Sancti Thomæ, & fuit multoties sub ejus nomine impressa, ut videbimus in Virga, jam habemus alteram expositionem Angelici Doctoris super epistolas Pauli. Et dicere, quòd Sanctus Thomas fecerit duas expositiones super epistolas Pauli inauditum quid, & nimis difficile videbitur; si verò illa expositio manu-scripta est ipsamet impressa, jam surgit Nodus indissolubilis, quia præposita clausula non extat in impressis: & fecerunt cum ista expositione epistolarum, quòd cum expositione Salutationis Angelicæ. Nam in antiquo originali manu-scripto existente in Monasterio Parcensi prope Lovanium Ordinis Præmonstratensis in charta pellicea, fol. 100. colum. 3. in medio sic dicitur: *Tertiò, quantùm ad puritatem; quia Beata Virgo non solùm fuit pura in se, sed etiam procuravit alijs; ipsa enim purissima fuit. Et quantùm ad culpam, quia nec originale, nec mortale, nec veniale peccatum incurrit*. Et non solùm in hoc originali manu-scripto, sed etiam in alio impresso antiquo in folio absque anno & loco impressionis, existente in Bibliotheca Monasterij B. Mariæ **ten boom**/ id est, ad Arborem Beatæ Mariæ, Patrum Ordinis Beatæ Brigittæ in Ducatu Cliviensi, & in alijs originalibus sic extabant verba, ut latissimè videbimus in RADIIS SOLIS VERITATIS, præcipuè in originalibus Innocentij III. Summi Pontificis; nam iste fuit auctor istius explicationis Salutationis Angelicæ, sicut etiam orationis Dominicæ, quæ communiter attribuuntur Angelico Doctori, ut colligitur ex multis originalibus, ut in libro citato latissimè dicetur. Et his non obstantibus, in impressionibus correctis ab illis RR. Patribus Romanis, qui tot tantaque correxerunt in textu Angelico juxta suas constitutiones, locum istum mutilarunt sic: *Tertiò excedit Angelos quoad puritatem: quia Beata Virgo non solùm erat pura in se, sed etiam procuravit puritatem alijs*;

ipsa enim purissima fuit, & quantùm ad culpam, quia ipsa Virgo nec mortale, nec veniale peccatum incurrit. In his duabus auctoritatibus qualis & quanta correctio facta est ab illis Patribus! nam cum originalia antiqua haberent: *Ipsa enim purissima fuit, & quantùm ad culpam, quia nec originale, nec mortale, nec veniale peccatum incurrit*; ipsi abstulerunt illud, *originale.* Nec hoc verbum extabat in sex originalibus à nobis visis. Verùm etiam Joannes de Segovia in suis Allegationibus (antequàm esset typographia) dicit sæpè sic extare in manu-scriptis sub nomine Sancti Thomæ publicatis. Et qui ita clarè & apertè vitiarunt ista in expositione Angelica, & epistolis Pauli, mutarunt in operibus Angelici Doctoris, quidquid in ipsis erat pro pia sententia Conceptionis, introducentes quocumque potuerunt suam opinionem, ut in primum sententiarum, & alia loca. Si in hoc mendax sim, arguite me mendacij; sed quàm illud subesse voce clametur, priùs calamo vel ore probetur; sicut à me veritatem subesse probatum est atque clamatum, ac magis probabitur atque clamabitur. Verùm doctissimi eximijque Patres ac Magistri nostri, cui putatis injuriari, quem lædere, quem offendere, quando in publico suggestu in festo humilis vestri Patroni exorbitatis tam crudeliter invehendo in Patrem Alva stomacho ac furore pleni ipsum infamare conantes? An oleum & operam perdatis, & aërem dumtaxat verberetis? Non tango. Probabit exitus. Insto solùm & peto: putatisne alicujus existimationem lædere per hoc, aut famam tollere ullius præter propriam vestram? Rabidus ille spiritus, volaticus vester furor, & impetus in vos recidet, in familiam vestram; in vos, in caput vestrum convertetur. *Injuria* enim *plerumque redit ad eum, undè exivit.* Veritatem non subesse multis verborum plaustris præconis voce declamare non sufficit, sed illud probare, confirmare, & sic divulgare. Negare quidpiam ex alteratione seu commotione spiritûs facillimum est, & non paucis ingenitum: negare autem cum fundamento seu solidâ ratione difficillimum est, & paucis datum. Sed de hoc commodiori loco. Et hæc de Virga recta conversa in arcum pravum.

PRO

PRO NODO

§. TERTIUS.

NODUS PRIMUS.

ILla expositio epistolarum Sancti Pauli, quæ modò circumfertur impressa sub nomine Sancti Thomæ in sexdecim editionibus, & modernis, vel est Angelici Doctoris, vel Reginaldi ejus Discipuli? Si est Sancti Thomæ, & non Reginaldi, ergò non omnia relata à Sancto Antonino sunt irrefragabilis Fidei, ut contra Servum Nequam redarguebat notitiosus Complutensis: si expositio illa est Reginaldi, igitur non omnia posita, ac edita in libris Sancti Thomæ sub nomine ipsius sunt ipsius opera. Et quod dicimus de istis epistolis, possumus affirmare de alijs Evangelijs, &c. Sed admittamus esse opus hoc Sancti Thomæ, ut doceamus illos, qualiter nos inter duas opiniones inclinemur ad piam, quia est in favorem Angelici Doctoris, & quia sic proponitur, & adducitur à suis. Interrogo: quomodò, cùm expositio illa sit Sancti Thomæ quoad totam, non sit Sancti Thomæ quoad illam minimam partem, in qua profitetur Virginem MARIAM fuisse exemptam à communi lapsu, & macula peccati originalis? Sed facillimè solvunt Nodum istum dicendo clausulam illam fuisse additam, & vitiatam: ideò illam relegarunt, & expunxerunt, &c. Si fuit addita, & intrusa, benè: sed quis addidit illam? Quando? Quomodò? Qualitèr, vel Ubi? Sed de hoc nihil dicunt; fuit addita in decem impressionibus editis in diversis mundi partibus; sed nescimus quando, & à quo; & sufficit dicere, fuit addita absque alia comprobatione. Sed sufficiat; quid agendum est, si hoc modo scribatur? Interrogo iterum: sicut fuit intrusa ista clausula exceptiva V. Dei Matris à peccato originali in illam expositionem epistolarum, *Excipitur purissima, & omni laude dignissima Virgo* MARIA, non potuit introduci anteà in tertium sententiarum q. 3. quæ inclusiva est Virginis intra peccatum originale? & verba formalia sunt: *Sed nec etiam in ipso instanti infusionis, ut, scilicet, per gratiam tunc sibi infusam conservaretur, ne culpam originalem incurreret*; illa, quia est in favorem Virginis, licet nullum inveniatur fundamentum, fuit intrusa; & hæc, quia est contra ejus puritatem tot fundamentis demonstratis in SOLE VERITATIS, non fuit addita; quæ sunt in favorem puritatis Dei Matris, immò & doctrinæ Sancti Thomæ non habent aliam solutionem nisi dicere: sunt addita, & clausa est janua; & quæ sunt contra, non sunt addita, licet tot tantaque inveniantur fundamenta, & exempla evidentia, ac testimonia.

Pauci intelligent, quò vergat Nodus iste.

NODUS SECUNDUS.

Premendo ampliùs illum sic urgeo. In ista expositione epistolarum, quæ latissima est, invenerunt aliquam aliam clausulam intrusam, & superadditam? Nullam nisi istam tantùm, unicam, & solam. O æterna Dei Sapientia, & lux increata, quomodò dirigis gressus nostros in viam pacis! Si in uno ingenti opere, & vastâ expositione omnium epistolarum Sancti Pauli laboratâ ab Angelico Doctore non invenitur, nisi unica tantummodò clausula addita pertinens ad exceptionem Sacratissimæ Virginis à peccato originali; igitur, si in expositione illa custodita, & clausa, signata, velata tot oculis & custodibus, genita & nata intra claustra: hoc est, scripta intra Religionem Prædicatorum, impressa semper à Patribus Dominicanis permisit Deus ut inveniretur, & de facto inveniatur ista exemptio: *Virgo* MARIA *est exempta à communi regula peccati originalis*: Quo fundamento audebimus dicere, & affirmare, quòd in ipsis epistolis Pauli, & clausula illa: *Omnes in Adam peccaverunt*, non possit inveniri eadem exemptio, Deo etiam sic permittente? In conceptu mentis Sancti Thomæ scripto, inventa fuit hæc exemptio à peccato originali, & hoc certissimum est non fuisse factum operatione Spiritus Sancti, sed operatione alicujus viri, absque eo, quòd vigilantissimi custodes, partis contrariæ fautores, litis promotores soliciti, atque indefessi oppugnatores sciverint, cognoverint, aut possint dicere quando, vel quomodò acciderit. Et ijdemmet, qui ista fatentur pariter, clamant, & reclamant fuisse impossibile, quòd in uterum Sanctæ Annæ, & tempore animationis Virginis introducta fuerit in naturam humanam hæc eadem exemptio; & quæ in seipsis modò experiuntur, negant tempori, in quo ipsi non fuerunt præsentes; negant Dei Matri, & negant omnium Creatrici Omnipotentiæ, præcipuè cùm hujusmodi exemptionis inventores, ac fabricatores fuerint ex eadem Prædicatorum Religione; non Fratres Minores: quia hi numquam curarunt de editionibus operum Sancti Thomæ; non Calcographi, quia eisdem verbis invenitur non in una, aut altera, sed in decem impressionibus in varijs mundi partibus laboratis, ex quarum tres fuerunt correctæ, & emendatæ à Patre Jacobo Castrensi Ordinis Prædicatorum: & istæ decem, quia sunt pro Virginis puritate, non potuerint prævalere contra sex, in quibus non inveniebatur illa exemptio, ut moderni relinquendo majorem & saniorem partem, quæ est pro Matre Dei, sequantur minorem, quæ est contra illam, absque eo, quòd terreantur à voce Minoris, magnum videtur latêre mysterium.

NODUS TERTIUS.

Numquam materia ista Conceptionis

nis acriùs fuit disputata pro utraque parte, quàm tempore Concilij Basiléensis: nam Pater Joannes de Montenigro Provincialis Lombardiæ nomine, ac voce totius suæ Dominicanæ Religionis exhibuit illas suas latissimas Allegationes, adversùs quas D. Joannes de Segovia Canonicus Toletanus scripsit etiam septem; & in ultima, specificè respondendo ad argumenta, inquit: *Ad doctrinam Sancti Thomæ patet jam ex dictis responsio, quoniam, prout reperitur in Allegationibus ex adverso in tribus locis ipse nominando Virginem tenet pro assertione contraria, dicendo eam conceptam in originali peccato, & (prout suprà commemoratum est) in alijs tribus locis tenet contrarium, ut dixi manifestè pro doctrina ista, &c.* Ecce, qualiter ad annum 1436. Sacra Religio Prædicatorum non invenerat in tota doctrina sui Angelici Præceptoris, nisi tantùm tria loca, ubi expressè diceret, Virginem Dei Matrem fuisse conceptam in peccato originali, & tunc erant alia tria, ubi similiter affirmabat fuisse conceptam sine illa macula. Et stante in illo tempore hâc paucitate, & æqualitate, ad ann. 1475. id est, post quadraginta annos, quando scripsit Anonymus, jam reperiebantur in doctrina Sancti Thomæ viginti auctoritates contra piam sententiam, & unica solùm pro ejus præservatione à peccato originali, scilicet, illa, quæ extat in 1. sent. dist. 44. Et ecce Nodus. Si doctrina Sancti Thomæ fuit semper una; quomodò anno 1435. reperiebantur tantùm tres auctoritates in ea contra Immaculatam Conceptionem, & post quadraginta annos jam erant viginti? Si doctrina non est variata; quomodò tam brevi tempore tres auctoritates, quæ erant contra Conceptionem creverunt usque ad viginti: & tres, quæ erant in favorem puritatis Virginis, diminutæ sunt usque ad unam? Potest esse, quòd hujus difficultatis sit aliqua solutio; sed ego illam non invenio, nisi recurrendo ad superiùs dicta de clausulis existentibus in expositione salutationis Angelicæ, & epistolæ ad Romanos.

NODUS QUARTUS.

Expositio ista Angelici Doctoris super epistolas Pauli, ut constat ex dictis in Cortice, fuit ultimum ejus opus in hac mortali editum vitâ, vel totum ibi dictum de visione, & approbatione doctrinæ præstitâ à Sancto Paulo est frivolum, & nullius momenti; & quando non fuerit ultimum, saltem fuit ex ultimis, & hoc sufficit nobis. Propter hanc approbationem factam à Doctore Gentium Paulo omnia opera antecedentia Sancti Thomæ remanserunt approbata & qualificata: ex approbatione enim unius operis posterioris omnia antecedentia remanserunt qualificata ut Canonica, vel saltem reputata ut vera, quantum in hac mortali vita esse potest. Et en Nodus. Quia quando nos pro Immaculata Virginis puritate adducimus illud dictum

ctum abs Spiritu Sancto: *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te*, vel illud Gabrielis Archangeli: *Ave gratiâ plena, &c.* communiter respondent ista esse extra propositum: quia loquuntur de tempore Conceptionis activæ, & non passivæ, quæ jam præcesserat, per undecim, vel quatuordecim annos. Quomodò ergò coaptantur ista? Sanctus Paulus loquendo determinatè de suarum epistolarum expositione, approbat illam, & simul omnia opera laborata ab Angelico Doctore ante viginti quatuor annos, & verba Spiritus Sancti, & Archangeli missi à Deo non extenduntur ad retroacta, sed tantùm ad illa præsentia. Ex quo potuit provenire hoc? An quia epistolæ Pauli habent majorem connexionem cum libris Sententiarum, Quodlibetis, Quæstionibus disputatis, &c. quàm Conceptio passiva Virginis cum ejusdem Virginis Conceptione activa? Non, quia illa fuit facta propter istam, & si illa non fuisset, nec ista in ipsa facta esset. An quia Sanctus Paulus habuit majorem dignitatem, & efficaciam in verbis, quàm Archangelus, vel Spiritus Sanctus? Minimè. An quia illa visio in somnijs, & imaginaria Pauli de Aquila refertur à Sancto Antonino, & ista à textu Sacro? Absit. Undè ergò provenit hæc differentia? Ego non invenio aliam nisi ex parte termini; quia Paulus locutus est pro doctrina Sancti Thomæ, & Angelus pro puritate Dei Matris. Et qui aliam invenerit, scindat Nodum.

NODUS QUINTUS.

Præcipuus Nodus resultat ex illis verbis dictis à Patribus gravissimis, qui tempore Pij V. & ex ejus præcepto laborarunt in correctione operum Sancti Thomæ, dicentibus: *Curavimus, ut emendatissimè imprimerentur omnia amotis etiam ex eisdem commentarijs, atque expunctis omnibus locis juxta nostri Ordinis sanctiones, quæ post Decreta Tridentinæ Synodi lectorem poterant detinère dubium, vel suspensum, &c* Et hinc resultat non unicus, sed quàm plurimi Nodi indissolubiles. Fatentur illi doctissimi Patres, quòd expunxerint omnia loca juxta Ordinis sanctiones; & contenta in illa universali: *Expunctis omnibus locis* sunt innumerabilia, ut constat ex impressionibus antiquis collatis cum modernioribus: & si tunc uniti, & congregati in Romana curia post tot editiones, ex quibus constare poterat veritas, expunxerunt omnia loca juxta suas sanctiones; quid fecerint in illis primitivis sæculis, quando unusquisque transcribebat suum genium, & typis mandabat ad suum placitum, & non erant aliæ sanctiones, nisi inordinatum vel ordinatum cujuscumque desiderium? Salmanticenses dicunt ex una parte, quòd à tempore Pij V. nulli Catholicorum liceat insurgere, dicere, vel saltem excogitare materialiter, aut formaliter, quoad litteram, vel quoad sensum aliquid contra doctrinam Sancti Thomæ: quia jam est approbata à Religione Prædicato-

catorum per illos doctissimos Patres, & à Sede Apostolica, per Summum Pontificem Pium V. Et illa expuncta à doctrina juxta Ordinis sanctiones fueruntne approbata, vel reprobata? In doctrina Angelici Doctoris nullus fuit, nec est error, defectus, vel macula: & illa omnia expuncta continebantne defectum, vel errorem? Si non; ad quid, vel quare tot tantaque fuerunt expuncta à doctrina vera, sine defectu, & errore, ut regularetur sanctionibus Ordinis? Si fuerunt expuncta, quia erant errores, & defectus redimus ad nostrum Nodum communem, & indissolubilem, quòd indè expunxerint puritatem Matris, undè integritatem doctrinæ.

NODUS SEXTUS.

Anno 1570. post trecentos annos à nativitate, vel conceptu doctrinæ Sancti Thomæ fuerunt expuncta à doctrina illius, juxta Ordinis sanctiones, omnia illa loca: *Quæ lectorem poterant reddere dubium, vel suspensum*, ut non esset incongruentia, aut aliqua contradictio in illa doctrina, & inter ista omnia expunxerunt etiam illa, quæ loquebantur de immunitate Virginis MARIÆ à peccato originali, ut patet in duabus allegatis clausulis epistolarum, & Salutationis Angelicæ. Et en Nodus. Ex una parte erat puritas, gloria, & honor Dei Matris; ex altera sanctiones Ordinis; & in medio posita doctrina Sancti Thomæ, & ista scripta taliter ut lectorem possent detinere dubium, & suspensum, ad quam partem magis se inclinasset Sanctus Thomas. Ad auferendum ergò hanc dubiam suspensionem à lectoribus expunxerunt illi doctissimi Patres puritatem, honorem, & gloriam Dei Matris, ut adhærerent Ordinis sui sanctionibus. Igitur secundùm sanctiones Ordinis, & illorum Patrum voluntatem est Virgo Dei Genitrix concepta in peccato originali, non secundùm doctrinam Sancti Thomæ. Et quod ipsi defendunt, & clamant esse defendendum, suntne sanctiones sui Ordinis, & non doctrina Angelici Doctoris? Interrogo: præceperatne Summus Pontifex, ut corrigerent doctrinam Sancti Thomæ secundùm sanctiones sui Ordinis, vel secundùm veritatem originalium? Regula doctrinæ quinti Doctoris Ecclesiæ scribentis ad annum 1250. suntne sanctiones Ordinis factæ post trecentos annos? Ex una parte ista quatuor: puritas Dei Matris, doctrina Sancti Thomæ, Decretum Summi Pontificis, & veritatis integritas ponderaruntne minùs, quàm sanctiones Ordinis? An sanctiones Ordinis erant, ut errores expuncti ab una, appingerentur in alia? Et sistamus hic, ne aliæ interrogationes, & consequentiæ majoris momenti occludant istis levibus iter, & transitum.

NODUS SEPTIMUS.

Patres illi Romani expunxerunt ab operibus D. Thomæ omnes errores, *quos, videlicet, vel ipse commentator vivens emendaverat, & si viveret, emendasset,*

set: ego existimo, quòd iste commentator sit ipsemet Sanctus Thomas; qui quidem dum viveret, correxit in aliquibus sua opera: in alijs verò incorrecta reliquit. Sed Patres illi Romani ponderando prudenter materias correxerunt illa, quæ invenerunt, & judicarunt esse correctione digna: nam si Sanctus Thomas his temporibus viveret, absque dubio illa emendaret, & sic ipsi, ut optimi filij ac discipuli, hoc obsequium præstarunt suo Magistro ac Fratri.

Hoc stabilito pro Cortice, stabiliendum est aliud pro Virga, scilicet, quòd cùm multi Defensores piæ sententiæ scripsissent, quòd si S. Thomas hoc tempore viveret, retractaret, vel emendaret, vel mutaret opinionem suam contra Immaculatam Conceptionem, & hoc etiam affirmassent aliqui Scriptores Ordinis Prædicatorum, ut Pater Medina in 3. partem, & præcipuè Pater Joannes à Sancto Thoma in prim. part. contra istum scripsit Generalis sui Ordinis satis acrem epistolam ipsum reprehendens, &c. de qua dicemus in secunda impressione SOLIS VERITATIS. Et contra omnes sic opinantes P. Arauxo in 1. 2. quæst. 81. edidit latissimam quæstionem dicendo, hoc esse contra honorem, & gloriam Sancti Thomæ, & doctrinæ illius veritatem, puritatem, & soliditatem, &c. Et en Nodus. Patres illi doctissimi Romani electi à tota Religione, & Summo Pontifice Pio V. affirmant: quòd si Sanctus Thomas viveret, multa corrigeret & emendaret in operibus suis, & cum hac sola præsumptione, ipsi de facto multa, & plura correxerunt, & emendarunt. Et inter ista omnia unum solùm locum non habuit, nec potest habere, scilicet, puritas Virginis MARIÆ à macula peccati originalis. In operibus Sancti Thomæ multa indigebant correctione, & emendatione, ac de facto fuerunt emendata, & correcta; sed circa opinionem de maculata Conceptione dicere, excogitare, vel adducere ad quæstionem: an fortè, utrùm fuerit possibile, quòd Sanctus Thomas, si hoc tempore viveret, mutaret sententiam suam, vel corrigeret illam suam opinionem, est contra rationem, delictum magnum, & asperrimâ reprehensione dignissimum. Et quòd plùs est, si in operibus Sancti Thomæ est aliqua clausula, aut verbum, quæ sit pro hujusmodi puritate Conceptûs ventris MARIÆ, ut error magnus inter errores debet expungi, corrigi, & emendari, ut factum est cum hac clausula exceptiva existente in expositione epistolæ ad Galatas, & altera Salutationis Angelicæ, quia Sanctus Thomas adhuc vivit in suis, ut mutentur, & corrigantur opera ejus; sed non vivit in suis, nec in alijs, nec potest vivere, ut mutet sententiam, quæ est contra Virginis puritatem, ita ut sola hæc immunitas Dei Matris non habeat hanc immunitatem, privilegium, seu præsumptionem, quam habent om-

omnia, & singula verba, quæ extant in operibus Sancti Thomæ. Hujus Nodi tentativam videbimus, sed non solutionem.

NODUS OCTAVUS.

Tria loca, seu clausulas invenimus hîc expunctas contra Immaculatam Conceptionem. Prima est ex epistola ad Romanos, de qua parùm curo, quia illam non vidi, & nititur attestatione cujusdam Doctoris particularis. Secunda est ex epistola ad Galatas; sed pro hac jam habent aliqua originalia, sive impressiones, in quibus non invenitur exceptio: & sic sistamus in tertia super *Ave* MARIA, de qua nulla potest esse dubitatio; quia omnia originalia antiquiora impressa ac manu-scripta à nobis visa, habent illa verba: *Ipsa enim purissima fuit & quantùm ad culpam, quia nec originale, nec mortale, nec veniale peccatum incurrit*: Abstulerunt illud *originale*. Et hoc fecerunt ut non hærerent lectores in quadam textûs contradictione; nam anteà sic dixerat Angelicus Doctor: *Sed Christus excellit Beatam Virginem in hoc, quòd sine originali conceptus & natus est; Beata autem Virgo in originali est concepta, sed non nata*. Istas duas auctoritates judicarunt correctores Romani includere apertam, ac per se notam contradictionem, sed immeritò: quia aliud est loqui de prima Conceptione carnali, in qua solus Christus conceptus est à Matre sine originali concupiscentia, sed Virgo MARIA cum hac fuit concepta, & hoc modo facillimè conciliantur propositæ auctoritates: Una enim loquitur de Conceptione activa, & alia de passiva; de Conceptione generantis una, & altera de Conceptione prolis genitæ. Sed dato quòd hæc interpretatio non placeat, & ista verba formaliter opponantur, quare ut auferrent unam contradictionem à suo Doctore, voluerunt constituere peccatum unum in Sacratissima Dei Matre? Ut salvarent originale Sancti Thomæ, damnarunt ob originale Angelorum Reginam. Et si erant vitianda originalia quinti Doctoris Ecclesiæ, esset pro Deipara, & non contra ipsam; quia vitiare innocentem Filium, ut Matrem facerent ream, est duplicatum delictum, & scelus ab utroque latere insanabile. Quo vergit Nodus iste?

NODUS OCTAVUS
PRINCIPALIS

Inter approbationem doctrinæ Sancti Thomæ sparsam sub nomine Sacratissimæ Virginis Matris Dei MARIÆ, & alias revelationes ejusdem Dei Matris, præcipuè ex illis Sanctæ Brigittæ pro ipsius immunitate à peccato originali.

PRO CORTICE
§. PRIMUS.

FErè omnes Auctores moderni adducentes approbationem doctrinæ Sancti Thomæ, factam à Christo Domino in Cruce pendente, similitèr dicunt & affirmant eamdem doctrinam fuisse approbatam à Sacratissima Virgine MARIA: sed est inter utramque una insignis distinctio, atque differentia. Nam illa Christi Domini cœpit publicari post controversiam habitam inter Joannem de Montesono, & Universitatem Parisiensem an. 1387. ut diximus Nodo VI. principali; approbatio autem Virginis MARIÆ cœpit diffundi post integrum sæculum, id est, post annum 1480. & controversiam Vincentij Bandelli de Castro-novo in partibus Lombardię. Et hinc oritur alia, scilicet, quòd illa Christi Domini inveniatur in duobus Sanctis ab Ecclesia canonizatis, Sancto Vincentio Ferrerio, seu Valentino,

tino, & Sancto Antonino Florentino: atque etiam illius mentionem faciunt duo Summi Pontifices Pius V. & Clemens VIII. ex quibus magnam videtur habere recommendationem. Sed omnia ista desunt in approbatione ista Virginis MARIÆ. Primus enim, qui illam publicavit sub nomine approbationis, fuit ipsemet Vincentius Bandellus in officio à se edito de Sancto Thoma Aquinate, ubi in præfatione Missæ sic dixit: *O certam, præclarissimam, atque excellentissimam doctrinam, cui veritatis præcones gloriosissimi Petrus & Paulus Apostoli tui, & inclyta semper Virgo* MARIA *cum Filio suo Domino nostro Jesu Christo pro mundi salute crucifixo, & universalis atque Apostolica Ecclesia testimonium perhibent veritatis! &c.* Ex his verbis posteà Pater Joannes Michaël Pius Bononiensis in libro de Viris illustribus Sancti Dominici, impresso Bononiæ an. 1607. parte 1. lib. 1. colum. 154. loquens de Doctore Angelico, sic inquit Italicè: *Hebbe bellisime visioni. Vidde S. Pietro & S. Paolo che divinamente l'ammaestrarono;* MARIA *Vergine che lo certificó, dell' integritá della vitta, della veritá della dottrina, e della impetratione diquanto havesse richiesto à Dio, &c.* Posteà Pater Ignatius Galvan, Pater Balthasar Arias, Joannes de Mata, & Gravina lib. *Ad discernendas veras à falsis revelationibus*; lib. 1. folio 64. & alij quàm plures.

Pater Xantes Mariales in Prolegomenis cap. 4. folio 29. col. 1. pro viribus conatur defendere illam revelationem, seu revelationes propositas à Sancto Vincentio Ferrerio in sermone Sancti Thomæ, scilicet, quòd quando Angelicus Doctor erat in aliqua difficultate anceps, *apparebant ei Angeli, Sancti Apostoli Petrus & Paulus, & aliquando ipsissima Dei Mater cum Filio, illumq; de veritate instruebant*, esse veras & subsistentes; & quia Pater Poza dixerat verba ista fortè fuisse adjecta, & quòd revelationes illæ, cùm essent privatæ & non approbatæ, indubitatæ fidei non essent, profert contra ipsum improperia superiùs relata. Sed omnibus istis omissis admittamus illud, quòd *apparebat illi aliquando ipsissima Dei Mater cum Filio, illumq; de veritate instruebant*. At de veritate instruere in aliquo particulari non est approbare totam doctrinam. Signent, quæ erant illa difficilia loca, in quibus illustratus extitit Angelicus Doctor à Filio Dei, & ejus Matre Sanctissima, & ut talia recipiemus ipsa; sed velle ut illa, quæ Sanctus Thomas protulit ex se, sine recursu ad Angelos, Sanctos Paulum & Petrum, Virginem MARIAM, ac Verbum æternum, habeant eamdem certitudinis veritatem, ac infallibilitatem, quasi ab omnibus relatis fuissent dictata, nec congruum videtur, nec rationabile.

Quòd autem revelatio ista, seu approbatio fuerit excogitata, ut indè probarent Virginem MARIAM fuisse conceptam in peccato originali, sicut omnes aliæ, ut per singulas discurren-

do demonstratur in hoc opusculo: constat etiam in particulari ex Patre Joanne Dominico Montagniolo Senensi, qui in suo libro: Defensiones Theologicæ, ac Thomisticæ à recentioribus Theologis, universam Theologiæ D. Thomæ Summam complectentes, &c. q. 27. in tertiam partem, insurgens contra Franciscum Suarium, & ejus quæstionem de Immaculata Virginis Conceptione, post alia multa, sic inquit: *Præcipuè verò sententia nostra probari potest primò: Sozimus Papa habet: Non dicitur verè redemptus, nisi qui fuit sub peccato. Secundo: Sancti omnes hac de re loquentes, vel implicitè, vel explicitè hoc habent; contrariam verò nullus habet expressè. Tertiò: inter Sanctos Ecclesiæ Doctores peculiares quatuor hoc habent expressè, Sanctus Augustinus, Sanctus Ambrosius, Sanctus Thomas, & Sanctus Bonaventura. Quartò: in Religione Minorum, quæ contrariam sententiam tuetur, Sancti de hoc loquentes nobiscum sentiunt: Bonaventura, Antonius de Padua, & Bernardinus Senensis: quòd si hoc Suarius in Antonino Paduano non invenit, facilè locum illum æmulatores expunxerunt; non tamen de illo dubitandum videtur, quia tunc temporis nullus oppositum asserere audebat. Quintò: contrariam nobis sententiam tenentes non sunt ab Ecclesia canonizati. Sextò: Sanctæ Virginis devotissimi expressè hoc habent, ut Anselmus, Bernardus, D. Thomas, & reliqui; quinimmò Bernardus acerrimè præservationem impugnat. Septimò: ipsa Virgo Beatissima Divi Thomæ doctrinam approbavit. Octavò: ipse Christus eam confirmavit, &c.* Ecce, quomodò ex approbatione doctrinæ Sancti Thomæ, factâ à Virgine MARIA, deducit hic Auctor argumentum contra ejus Immaculatam puritatem. Nec solùm MARIA approbavit, sed & Christus confirmavit.

Qualem autem veritatem habeat hæc revelatio Virginis MARIÆ de approbatione doctrinæ Sancti Thomæ, insinuatur breviter ex eisdem rationibus adductis à Patre Montagniolo. Et quantùm ad illam primam Zozimi Papæ, non servavit legalitatem: non enim dicit textus: *Nisi qui fuit sub peccato*, sed sic: *Nisi qui verè per peccatum fuerit antè captivus*, quæ valdè diversa sunt, ut in SOLE VERITATIS ostenditur. De secunda dicit: quòd *omnes Sancti* hac de re loquentes implicitè vel explicitè dixerint, Virginem MARIAM fuisse conceptam in peccato originali; quod falsum est: quia nec omnes, nec aliqui (nisi unicus Sanctus Antoninus, & iste Ordinis Prædicatorum) id affirmarunt, de quo latè in SOLE VERITATIS, præcipuè secundæ impressionis. Consequentèr, tertia etiam est falsa: quòd Sancti Ecclesiæ Doctores, peculiaritèr *quatuor hoc habent expressè.* De Sancto Augustino, atque Sancto Ambrosio constat in SOLE VERITATIS: Sanctus Thomas de Aquino in uno vel altero loco, sed in illis fuit vitiatus à Montesonistis: quid autem senserit Sanctus Bonaventura, cùm pro utraque parte habeat expressas auctori-

ctoritates, vide in SOLE VERITATIS, præcipuè secundæ impressionis, ubi multa, & singularia invenies addita. Circa quartam: quòd ex Religione Minorum omnes Sancti de hac re loquentes sustinuerint contrariam opinionem, est absque ullo fundamento positum. De Sancto Bonaventura res sub lite est: at de Sancto Antonio Paduano, & Sancto Bernardino Senensi, ex ipsismet constat esse falsum, ut videre est in eodem SOLE VERITATIS; & plùs distat ab ea illud: quòd *æmulatores expunxerunt verba ab operibus Sancti Antonij*: quia si numquam fuerunt in illis, quomodò poterant expungi ab æmulatoribus? Nos non dicimus, quòd alij æmulatores in plurali apposuerint verba illa, sed quidam æmulator vocatus Vincentius Bandellus de Castro-novo, qui finxit Bullam, seu approbationem Universitatis Parisiensis, Innocentij Papæ, & aliorum, introduxit etiam sub nomine Sancti Antonij Paduani auctoritatem quamdam Sancti Antonini Florentini, & per consequens falsus est discursus ille: *Non tamen de illo dubitandum videtur, quia tunc temporis nullus oppositum asserere audebat*. Nam tempore S. Antonij Paduani, & ante ipsum, non solùm S. Anselmus ausus fuit dicere contrarium, Petrus Abaillardus, sed etiam Nicolaus à S. Albano, Petrus Comestor, Richardus de S. Victore, & Petrus Cantor: & isti non incidentèr, vel in una auctoritate, sed ex professo in specialibus opusculis, quæ apud nos extant disposita ut lucem videant. Ad quintam: quòd contrarium tenentes *non sunt ab Ecclesia canonizati*, dicimus: quòd, ex quo orta est controversia ista ex parte contraria, solus sit canonizatus Sanctus Antoninus Florentinus Ordinis Prædicatorum; (nam Sanctus Bernardus non est enumerandus pro opinione contraria) & Sanctus Vincentius Ferrerius in rei veritate non est expressus. Et ab eodem tempore pro pia sententia sunt canonizati Sanctus Anselmus, Sanctus Laurentius Justinianus, Sancta Brigitta, Sanctus Bernardinus Senensis, Sanctus Ignatius, Sancta Theresia, atque Sanctus Thomas à Villanova: Beatificatus verò Sanctus Joannes à Capistrano, atque Beatus Ludovicus Bertrandus, & Franciscus de Sales, cujus Beatificatio jam est facta. Ad sextam: quòd S. Bernardus, & Sanctus Anselmus habuerint expresè contrariam opinionem, verum non est; & multò minùs illud; quòd Sanctus Bernardus acerrimè præservationem impugnaverit; scripsit enim hic contra celebrationem Festivitatis factam die 8. Decembris, quando MARIA fuit Concepta secundùm carnem: de præservatione autem nec minimum habet verbum. Ex his colligitur, quid dicendum esset de septima approbatione, nempe Beatæ Virginis, quòd ipsa Virgo beatissima D. Thomæ doctrinam approbaverit. Nam in nullo Auctore antiquo talis appro-

approbationis memoria reperitur: illam finxit Vincentius Bandellus de Castro-novo, sicut alia quàm plura: quòd constat, tum quia nec Gyrandus Renerius, nec Raphaël de Pornasio, qui suprà positas adducunt approbationes, de hac ullam mentionem faciunt; immò Anonymus, qui recollegit jam relatas, & alias infrà apponendas, folio 125. loquendo de hac materia solùm inquit: *Ubi non parùm utile est commemorari, quòd tantæ devotionis fuit Doctor iste ad Virginem gloriosam, quòd sæpè, ut in ejus historia legitur, ipsius Matris Dei familiari demulcebatur eloquio. Crucifixus etiam binâ vice eum est allocutus, dicens: Benè scripsisti de me Thoma; & Beatus Paulus Apostolus sibi apparens, &c.* Et in hoc veritatem dixit: nam omnes historiæ antiquæ dicunt Beatissimam Virginem familiaritèr locutam fuisse cum Sancto Thoma, nullus verò Auctor, quòd approbaverit ejus doctrinam; & ex hac familiaritate collocutionis transijt Bandellus ad approbationem doctrinæ. Hoc insinuavi propter veritatem.

Pater Ignatius Galvan in suo primo tomo in præfatione statuit pro principio quasi infallibili, & per se noto, quòd revelationibus privatis etiam sit adhibenda fides. *Multum enim,* inquit, *tribui solet à viris doctissimis ac sanctissimis, tum Sanctarum Brigittæ & Catharinæ, tum etiam aliorum, qui sanctitatis opinione insignes extiterunt, revelationibus, quæ passim honorificâ eorum commendatione recitantur, &c. Cùm ergò revelationes de doctrina, ac sapientia Divi Thomæ gravissimis, sanctissimisque viris factæ sint (ut singulas explicantes ostendemus) & scriptorum, qui eas memoriæ prodiderunt, magna sit auctoritas, &c. nulli dubium esse poterit illas quidem omni humanâ fide dignas, & tamquam veras esse suscipiendas, illosque, qui oppositum senserint, imprudentes, duros, ac infideles infidelitate, quæ est contra humanam fidem, esse judicandos.* Et sic incipit capite 1. adducendo revelationes factas pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ esse veras, & subsistentes. Sed in illis duobus tomis nullum assignat virum gravissimum, aut sanctissimum, cui factæ fuissent illæ revelationes, nisi Paulum de Aquila pro antecedenti. Et post illas omnes lib. 4. cap. 3. disc. 4. fol. 590. concludit pro doctrina Sancti Thomæ sic: *Addit præterea Ecclesia miris prodigijs Sanctum Doctorem splendere. Profectò scientia, sive doctrina, cui firmitèr adhærere debemus, signis, prodigijsque probanda ac confirmanda est. Nec enim cujuscumque, qui se Doctorem profitetur, assertis fides est adhibenda; sed his tantùm, quæ prodigijs, signis, ac miraculis è cælo confirmantur.* Et cum aliarum revelationum adducat Auctores, ex quibus illas extraxit, & folio 148. tom. 1. cap. 7. transcribat istam de Beata Virgine, nullum adducit gravissimum, sanctissimum, immò neque aliquem scriptorem simplicem, ex quo illam desumpserit, non quia caret Patre ac Matre, sed quia noluit ejus genea-

genealogiam propalare, eo quòd nimis suspecta esset.

Franciscus Sylvius oratione 1. de Sancto Thoma, folio 87. sic inquit: *Ecce Sancti hujus doctrinam Divinitùs habitam, à Christi Vicarijs confirmatam, &c, ut Pius V. loquitur, Salvatoris Crucifixi ore mirabilitèr probatam, Sanctæ etiam Dei Genitricis testimonio securam, ut testatur Julius III. quid ergò mirum, si in summam auctoritatis arcem recepta, inviolabilis, irrefragabilis, invicta celebretur? Jam etiam cum Sanctorum Catalogo nondum esset adscriptus, communis nomen sortitus est. Nam, & Durandum, & Thomam de Argentina, Brulæum, Godefridum de fontibus, reliquosq́; ferè omnes Theologos communis Doctoris titulo Sanctum hunc inducere solitos, testatum relinquit Vincentius Haerlemius. Paludanus etiam in 4. dist. 44. quæstione 7. Quinta, inquit, opinio est Thomæ communis Doctoris, &c.* Ex hac auctoritate duo comprobata manent ut vera: primum, D. Thomam apud omnes Doctores antiquos, ante suam canonizationem, ac etiam post suam canonizationem fuisse Doctorem communem: hoc etiam fatetur Pater Petrus Clerq in sua oratione, folio 21. quomodò autem ingressus fuerit ad possessionem, & ascenderit ad titulum Angelici, aliquandò fortè propalabitur. Secundum est, doctrinam Sancti Thomæ esse securam ex attestatione mirabili Sacratissimę Dei Genitricis; hanc autem revelationem adscribit Sylvius Summo Pontifici Julio III. qui cœpit sedêre anno 1550. sexto idus Februarij, & ad marginem habet, quòd hoc extraxerit à Patre Nuño in 3. partem: & hoc etiam affirmat idem Sylvius in 2. oratione, folio 150. dicens: *Beatissima Deipara, testante id Julio III. Pontifice, ipsum de vitæ, ac scientiæ, quam longè lateq́; effuderat, integritate, per visionem edocuit, &c.* Et etiam ad marginem vocat in testem Patrem Nuñum: & in rei veritate sic est; nam Pater Nuñus Cabezudo in 3. partem impres. Coloniæ 1630. in folio magno, sub hoc titulo: *Comprobata doctrinæ Thomisticæ firmitas, celsitudo, &c.* inquit: *Julius III. testatur Deiparam Virginem* MARIAM *cum Sanctis Apostolis Petro & Paulo certum reddidisse Beatum Thomam de vitæ puritate, & scientiæ integritate.* Iste autem extraxit verba ista à Patre Seraphico Caponi à Porrecta, ex libro, *Elucidationes formales totius Summæ Theologiæ, &c.* impres. Venetijs 1588. in proloquio de altitudine doctrinæ Thomisticæ, omni veritate subnixum, ubi sic inquit: *Nam, ut communitèr in Ecclesia legitur, & à Papa Iulio III. approbatur, Beatissima Dei Mater* MARIA *D. Thomæ quâdam vice apparuit, & ipsum de suæ vitæ, & scientiæ integritate certificavit. Quam ergò scientiam B. Virgo dixit esse integram, quis umquam dubitavit esse non integram? &c.* Hujus revelationis, & Julij III. approbationis authenticum testimonium nullus hucusque vidit, nec ostendit; & credo, quòd vix, aut numquam inventuri sint: Nam, ut alibi notavi, quærere patronos facillimum est,

ut in Antonio Pizzamano, & Lamberto de Monte, Eleutherio, Innocentio, & Universitate Parisiensi, sed in ipsis ostendere allegata difficillimum, immò impossibile. Et relictis alijs de hac Julij III. testificatione, vellem videre verba, vel aliquod rationabile fundamentum. Et hæc de Cortice.

PRO VIRGA

§. SECUNDUS.

De miraculis, ac revelationibus factis à Sacratissima Virgine Maria pro comprobatione suæ Immaculatæ puritatis in Conceptione, diversis temporibus, & personis, latissimè diximus in Regesto Armamentarij Seraphici, à columna 562. usque 599. ubi invenies septuaginta duo miracula, & triginta duas revelationes. Et in *Militia nostra Immaculatæ Conceptionis* addemus inventa de novo, & patrata ob hujus mysterij venerationem, & exaltationem: ex quibus omnibus pro hîc, & nunc solùm adducere decrevi factas Sanctæ Brigittæ, quia approbatas ab Ecclesia.

Prima est ex lib. 1. c. 9. ubi Virgo Maria sic Sanctam Brigittam alloquitur: *Ego sum Regina cæli, &c. Ego volo tibi dicere, quàm dulcitèr ipse dilexit corpus meum, & quàm dulcitèr animam meam, quantùm etiam honoravit nomen meum. Ipse Filius meus priùs me dilexit, quàm ego eum; quia Creator meus est. Ipse conjugium Patris mei, & Matris tantâ castitate conjunxit, ut tunc non inveniretur castius conjugium, & numquam convenire vellent nisi juxta legem, solummodò causâ suscitandi prolem, & cùm sibi nunciatum esset ab Angelo, quòd Virginem parerent, undè salus mundi procederet, magis voluissent mori, quàm carnali amore convenire: & voluptas in eis mortua erat. Tamen pro certo dico tibi, quòd ex charitate Divina, & ex verbo Angeli nuntiantis convenerunt carne, non ex concupiscentia aliqua voluptatis, sed contra voluntatem suam, & ex Divina dilectione; & sic ex semine eorum per Divinam charitatem caro mea compaginata est. Facto autem corpore meo Deus à Divinitate sua animam creatam immisit corpori, & mox anima cum corpore sanctificata est, quam Angeli custodiebant, & servabant die, ac nocte. Cùm autem anima sanctificaretur,, & corpori conjungeretur, tanta Matri meæ advenit lætitia, ut impossibile esset dictu, &c.* Hæc clara revelatio est, & expressa.

Secunda revelatio est in libro 5. libro 13. quæstionum, ubi sic incipit: *Deus Pater loquitur*; & in declaratione figurarum, circa medium, sic dicitur: *Quintò:* Maria *fuit vas mundum, & non mundum. Mundum verò fuit, quia to-*

ta

ta pulchra, & tanta immunditia non inveniebatur in ea, ubi cuspis acûs infigeretur. Sed non mundum fuit, quia de radice Adæ processit, & de peccatoribus nata est, licet sine peccato concepta, ut Filiús meus de ea nasceretur, &c. Hæc etiam expressa est.

Tertia revelatio extat in lib. 6. capite 49. ubi sic dicitur: *Virgo Mater Dei loquitur. Si alicui volenti jejunare, qui desiderium habet comedendi, sed voluntas resisteret desiderio, præciperetur à superiori, cui obediendum esset, quòd propter obedientiam comederet, & ille propter obedientiam contra velle suum comederet, illa comestio majori remuneratione digna esset, quàm jejunium. Per similem modum conjunctio parentum meorum fuit, quando ego concepta fui, & veritas est, quòd ego concepta fui sine peccato originali, & non in peccato; quia sicut Filius meus, & ego numquàm peccavimus, ita nullum conjugium fuit, quod honestius esset, quàm illud, de quo ego processi, &c.* Nihil potest esse clarius.

Quarta revelatio extat eodem libro 6. capite 55. ubi sic dicitur: *Mater Dei loquitur. Quandò Pater meus, & Mater mea matrimonialitèr convenerunt, plùs fecit hoc obedientia, quàm voluntas; & plùs operata est ibi charitas Divina, quàm voluptas carnis. Nam hora, in qua ego concepta fui, benè potest vocari aurea hora, & pretiosa; quia alij conjuges conveniunt ex voluptate, mei verò parentes convenerunt ex obedientia, & præcepto Dei. Benè ergò aurea hora fuit Conceptio mea: nam tunc incepit principium salutis omnium, & tenebræ quasi festinabant in lucem. Deus namq; singulare quoddam, & à sæculo absconditum facere voluit in opere suo, quemadmodum fecit in virga arida florescente. Sed scito, quòd Conceptio mea non omnibus nota fuit, quia voluit Deus, quòd, sicut ante legem scriptam præcessit lex naturalis, & electio voluntaria boni & mali, & posteà veniret lex scripta, quæ cohiberet omnes inordinatos motus; sic placuit Deo, quòd amici sui piè dubitarent de Conceptione mea, & quilibet ostenderet zelum suum, donec veritas claresceret in tempore præordinato.* Contra piè dubitantes nihil dicimus, sed tantùm loquimur adversùs impugnantes ex falsis suppositionibus, & sic non debent facere propositiones universales ad totam Religionem: quia nostræ tantùm sunt particulares de scriptoribus.

Quinta revelatio extat in sermone Angelico de excellentia Virginis MARIÆ, in feria quarta, lectione 1. capite 10. ubi post alia sic inquit: *Ita Deus, qui huic Aquilæ comparatur, cujus conspectui omnia futura, sicut & præsentia clara sunt, & aperta, dum universa justa, & honesta conjugia, quæ à primi hominis creatione usque in diem novissimum fieri debebant, prospiceret, nullum simile Joachim, & Annæ conjugio in omni Divina charitate, & honestate prævidit. Et idcircò ei placuit de hoc Sancto conjugio honestissimæ suæ Matris corpus, quod per nidum intelligitur, generari, in quo ipse cum omni consolatione dignaretur quiescere. Congruè quidem decoris arboribus devota comparantur conjugia, quorum radix est unio talis duorum cordium, ut, scilicet, pro illa sola ratione conjungantur, quòd ipsi Deo honor,*

& gloria indè proveniat. Convenientèr etiam fructiferis ramis ipsorum conjugium voluntas similatur, quando in omnibus suis operibus ita timorem Dei observabant, quòd etiam tantummodò causâ prolis, ad laudem Dei procreandæ, juxta Dei præceptum se invicem honestè diligant. Talium denique conjugiorum sublimitatem, viribus, vel artibus suis insidiator nequit attingere, quando ipsorum gaudium non est aliud, nisi, ut Deo rependatur honor & gloria; quando nulla etiam eos commolestat tribulatio, nisi Dei offensa, & inhonoratio. Tunc autem in tuto loco stare videntur, quando bonorum mundalium, sive divitiarum affluentia ipsorum animos ad suum amorem, seu superbiam non valet allicere. Undè, quia tale Joachim, & Annæ conjugium Deus prænovit fieri debere, propterea domicilium suum, videlicet corpus suæ Matris, ex ipso colligi præordinavit. O Anna Mater reverenda! Quàm pretiosum thesaurum in tuo bajulasti utero, quando MARIA, *quæ Mater Dei fieri debebat, in ipso quievit! Verè sine ambiguitate credendum est, quòd materiam illam statim, quando in Annæ utero concepta & collecta fuit, de qua* MARIA *formari debebat, ipse Deus plùs diligebat, quàm omnia humana corpora à viro & muliere generata, & generanda per Mundum universum. Undè venerabilis Anna verè nuncupari potest Omnipotentis Dei gazophylacium, quia ipsius thesaurum super omnia sibi amabilem in suo utero recondebat. O quàm propè erat jugiter cor Dei huic Thesauro! O quàm piè, & alacritèr huic Thesauro oculos suæ Majestatis infixit, qui postmodùm in Evangelio suo sic ait: Ubi est Thesaurus tuus, ibi est cor tuum! Et ideò verè credibile est, Angelos ex hoc Thesauro non modicum exultasse, quando Conditorem suum, quem plùs seipsis diligebant, ita illum Thesaurum diligere cognoscebant. Quapropter benè esset conveniens, & dignum, quòd dies illa ab omnibus in magna reverentia haberetur, quâ materia illa in Annæ utero concepta & collecta fuit, ex qua benedictum corpus Matris Dei formari debebat, quam ipse Deus, & omnes ejus Angeli in tanta charitate peramabant, &c.* Et hæc de revelationibus Sanctæ Brigittæ.

De approbatione illarum, tam in communi, quàm in particulari à Summis Pontificibus, & duodecim Cardinalibus ad hoc destinatis, inter quos præcipuus fuit Joannes de Turrecremata Ordinis Prædicatorum, constat ex ipso libro Sanctæ Brigittæ in principio, atque etiam ex notis additis in unaquaque à doctissimo Consalvo Duranto. De quibus etiam nos in Regesto Armamentarij Seraphici à columna 24. usque 45. circa quas de novo occurrit dicendum, ipsas fuisse jussu Patrum Concilij Basileënsis visas & approbatas in judicio contradictorio à quatuor doctissimis viris ex quatuor præcipuis Christianitatis nationibus, ac alijs doctissimis viris, scilicet, Heymerico de Campo, Germano Doctore Coloniensi, atque Cancellario Universitatis Lovaniensis, Reverendo P. ac D.D. Joanne Roberti Abbate Monasterij Bonæ-vallis Ordinis Cisterciensis Gallo, Reveren-

rendo Adm. D. D. Ludovico de Pirano Ministro Provinciali Ordinis Minorum Italo, Adam Cardinali Anglico, Joanne Roberto, Galfrido de Ballalant Abbate Anglico, Joanne de de Basilëa Ordinis Sancti Augustini tempore Urbani VI. Item ab alio Doctore Anonymo Anglico, cum alijs tribus ejusdem nationis, ut dicitur in libro manu-scripto existente apud nos ex Monasterio Waztenensi Ordinis Sanctæ Brigittæ.

Deindè in libro dicto: *Onus Ecclesiæ*, cap. 3. sub hoc titulo. De auctoritate & Sanctitate Brigittæ, quod incipit: *Futura prænoscendi & revelandi munus, &c.* Et per totum agit de hac materia, & inter alia n. 2. sic inquit: *Alphonsus in prologo, quem scripsit in volumine revelationum ipsius Sanctæ Brigittæ, narrat, &c. Ecce jam videmus, quòd Spiritus Sanctus cum illa erat, ideò nemo dubitare debet ipsius Brigittæ revelationibus & monumentis esse standum, atque credendum, sicuti Alphonsus per multa argumenta in præfato prologo planè deducit, &c.* Quis autem fuerit iste Alphonsus, qui ita latè scripsit, ac defendit revelationes Sanctæ Brigittæ, mihi incognitum est.

Denique Joannes de Turrecremata Ordinis Prædicatorum, cùm esset Magister Sacri Palatij in Concilio Basilëensi ex mandato Judicis Fidei, approbavit post exactum examen prædictas revelationes, & de unaquaque speciale protulit judicium & pro ista de Immaculata Conceptione dixit verba posita in nostra *Militia*, columna 845. & in sua attestatione seu epistola præliminari sic inquit: *Rationabilibus præfatorum Patrum votis annuentes dicimus, & attestamur per præsentes, quòd, antequàm ad Cardinalatûs dignitatem promoveremur existentes adhuc in Basilëensi Concilio, videlicet, anno Dominicæ Incarnationis 1435. Sacri Palatij Apostolici Magister, & unus ex Sac. Theologiæ Professoribus per ipsum Concilium deputatus ad examen præfatorum articulorum, scilicet, an in libris revelationum præfatæ Sanctæ Brigittæ, ut per plures æmulos affirmabatur, aliquid contra Scripturam Sacram, & Sanctorum Doctorum doctrinam, vel bonos mores contineretur, aliquave ex parte offenderet, zelo veritatis, & honore Sanctæ Brigittæ incensi, de Omnipotentis Dei confisi clementia omnes prædictarum revelationum libros studiosè, & diligenter perlegimus, & juxta nobis desuper datam gratiam, & sensûs nostri parvitatem, & temporis brevitatem, &c. In quorum omnium fidem scripturam sequentem propriâ manu & nostro magno sigillo duximus roborandam, &c.* Extant in impres. Nierembergæ factæ anno 1518. & in alijs.

Quantis autem impugnationibus fuerint ab Auctoribus contrariæ opinionis impetitæ, & expugnatæ, & quibus verbis tam in communi, quàm in particulari; incipiendo ab Anonymo, tertia parte, rat. 30. & 32. Thoma de Vio Cajetano in suo opusculo de Conceptione, capite 5. Bartholomæo de Spina, Dominico Montag-

niolo, & alijs hujuſmodi, ſi hîc tranſcribenda eſſent, arduam, & numquàm finiendam ſumeremus Provinciam. Nec omnia tamen ſunt prætermittenda: Anonymus loquens de duabus primis factis à Beata Virgine, & relatis à Sancto Anſelmo fol. 159. ſic inquit: *Quartò: idem colligitur ex conditione, & qualitate perſonarum, quibus facta eſt revelatio prædicta, & eis conjunctum, ut Feſtum illud celebrarent, celebrandumq; prædicarent. Nam unus illorum fuit Apoſtata: quia cùm eſſet ordine Levita, habitum clericalem temerariè depoſuit, & matrimonium cum quadam juvencula contraxit; ſed à B. Virgine, ut dicitur, fuit poſtmodùm revocatus. Alius verò dicitur fuiſſe quidam Presbyter adulter, qui alterius nuptam concubinam tenebat, & carnali conceptioni continuè operam dabat. Planè non eſt veriſimile, nec rationale, quòd tales viri ſcelerati, & immundi ſpurcitijs luxuriæ dediti à pudiciſſima, & caſtiſſima Matre Virgine fuerint electi prædicatores ſuæ Feſtivitatis celebrandæ: ſi enim ſuam Conceptionem celebrari voluiſſet, non hos carnales, & ſceleratos viros, ſed pudicos, & caſtos prædicatores ad hoc annuntiandum elegiſſet.* Hæc Anonymus ille, qui ſcripſit jam ferè à duobus ſæculis. Et Pater Georgius Frikenhauſen in ſua prima allegatione art. 3. dixit: *Hactenùs nullum fide dignum privilegium eſt oſtenſum; nec viſiones, quæ hodiè à pluribus ſomniantur aliquid probant; ſed ſunt ſuſpectæ tamquàm Scripturæ Sacræ contrariæ, &c.* Et hoc modo loquuntur omnes de omnibus revelationibus factis pro immunitate Virginis.

Nunc autem, id eſt, anno 1648. ſic inquit Reverendiſſimus Pater Thomas Turcus Generalis Ordinis Prædicatorum, in ſuo opuſculo contra Immaculatam Virginis Conceptionem ſæpè in hoc libello citato fol. 29. ut diluat hoc argumentum: *Congerunt etiam Sanctarum mulierum, ac virorum illuſtrium teſtimonia, quibus lumen Divinæ revelationis affulſit, Divinitùſq; inſtruxit, Dei Matrem omni prorsùs labe caruiſſe, & ab originali macula præſervatam, quibus cùm temerarium ſit objici, valdè rationabile eſt, ac pium, ingenuè ſubſcribere. Inter multas autem, quas proferunt, celeberrima eſt Sanctæ Brigittæ pietate ac doctrinâ clariſſimæ, uti non ſemel cæleſtem hanc doctrinam ſibi revelatam fuiſſe ipſamet eſt teſtata.* Cui reſpondet, ſic dicens: *Sed hæc cum dubiæ fidei ſint, parùm adverſarijs favent, minùs verò nos lædunt: quamvis enim omnem fidem eis abnegaverimus, ipſarum ferula timorem nullum nobis incutiet. Et licet nimis rigidè hac in re videatur locutus Silveſter verbo:* Dominica; *in quo ejus contra auctoritatem Sanctorum, Conciliorum, ac Scripturarum ſtultum eſt credere muliercularum ſomnijs: graviter tamen, & pro dignitate reſpondit Cajetanus, dum ait: Sanctæ autem Brigittæ opponitur Sancta Catharina de Senis, quæ dicit revelatum ſibi fuiſſe oppoſitum, ut refert Archiepiſcopus Florentinus primâ parte Summæ cap. 2. circa finem. Et majori fide digna videtur Sancta Catharina, quia canonizata eſt ſicut cæteri Sancti: Sancta verò Brigitta canonizata eſt tempore ſchiſmatis, quo nullus habebatur certus, & indubitatus Papa,*

à Bonifacio IX. Non dissimulabo tamen Silvestri consentaneum videri Glossam super illud Matthæi 17. Apparuerunt Moyses, & Elias loquentes cum JESU: *quam ponderavit Gerson de examine doctrinarum: Suspecta, inquit, est omnis revelatio, quam non confirmat lex, & Prophetæ cum Evangelio, alioquin illusiones dæmonum, aut potiùs proprij capitis sanctificationes habentur, quibus facem prætulisse videtur Bernardus epist.* 174. *ad Canonicos Lugdunenses, &c.* Prosequiturque latè. Pro nunc existimo non esse ad rem transcribere hîc verba Patris Sylvestri, verbo, *Dominica*, ubi agit de festivis diebus, & per consequens de Conceptionis Festo, quia in secunda impressione SOLIS VERITATIS in RADIIS illis illustrantibus omnia, ista transcribentur. Neque verba Gersonis ex illo tractatu, cujus titulus est: *Ad discernendas visiones veras à falsis*, & incipit: *Ex lectionibus meis, &c.* Qui impressus & manuscriptus extat Parisijs in collegio Navarræ, & Lovanij in Belgio in Conventu Fratrum Minorum arcâ 140. quia supponimus ista.

Verumtamen quia omnes scriptores partis adversæ conantur defendere revelationem Sanctæ Catharinæ Senensis, immò non verentur affirmare esse præstantioris fidei, auctoritatis ac veritatis, quàm sint omnes supra-positæ Sanctæ Brigittæ; decrevi hîc transcribere capitula novem posita à Reverendo P. Hippolyto Maraccio congregationis Clericorum Regularium Matris Dei in libello typis mandato hoc anno 1663. in 4. sub hoc titulo: *Vindicatio Sanctæ Catharinæ Senensis à commentitia revelatione eidem Sanctæ Catharinæ Senensi adscripta, contra Immaculatam Conceptionem Beatissimæ Virginis* MARIÆ, dicato Reverendissimo Patri Generali Ordinis Prædicatorum, & sunt sequentia.

Caput I.

Ab auctoritate gravium scriptorum revelatio Sanctæ Catharinæ appicta de maculato Virginis Conceptu fabulosa prorsùs esse demonstratur.

Caput II.

A primo Auctore hujus revelationis eadem revelatio ficta, ac fabulosa ostenditur

Caput III.

A loco & tempore factæ revelationis ficta prorsùs, ac commentitia hæc revelatio declaratur.

Caput IV.

A scriptoribus vitæ Sanctæ Catharinæ ejusdem revelationis fictio aperitur.

Caput V.

Ex libro revelationum Sanctæ Catharinæ ejusdem revelationis falsitas evincitur.

Caput VI.

Ex oratione, in qua hæc contineri dicitur revelatio, ejusdem revelationis commentum arguitur.

Caput VII.

Ex tribus dignoscendarum rerum revelationum regulis ejusdem revelationis fabulositas deducitur.

Caput VIII.

Ex approbatione revelationum Sanctæ Brigittæ, revelationis Sanctæ Catharinæ appictæ falsitas exploditur.

Ca-

Caput IX.

Ex Sanctitate personæ Sanctæ Catharinæ, cui hæc facta dicitur revelatio, ejusdem revelationis fabulositas refellitur.

Ad ista ibi quasi evidenter demonstrata addi posset aliud caput, scilicet, quòd in diversis Bibliothecis Galliæ, Flandriæ, ac Germaniæ viderimus quinque libros manu-scriptos revelationum Sanctæ Catharinæ Senensis, & in nullo extet talis revelatio; & si adhuc voluerint contendere non fuisse fictam & suppositam in Lombardia tempore, & fortè industriâ Patris Fratris Vincentij Bandelli de Castro-novo, videant quid dicimus in RADIIS SOLIS VERITATIS; & nunc pergamus ad Nodos ex omnibus dictis insolubiliter surgentes.

PRO NODO

§. TERTIUS.

NODUS PRIMUS.

PRimò loquimur in communi: Pro incontaminata Virginis puritate in sua Immaculata Conceptione facta sunt majora signa, prodigia, revelationes, ac miracula in substantia, quantitate, qualitate, numero, quàm pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ; & tamen ista, licet pauca, & destituta omni probabilitatis auxilio, recipiuntur à suis ut vera solùm, quia dicunt in communi fuisse facta *gravissimis, atque Sanctissimis viris*, licet in particulari nullus compareat, nec inveniatur talis Sanctissimus, & gravissimus; & è contrà illis relatis pro puritate Sacratissimæ Dei Matris ab antiquis, & modernis scriptoribus, examinatis in Concilio à duodecim peritissimis Doctoribus, approbatis à Cardinalibus, ac Summis Pontificibus, ab Ecclesia, & fidelibus receptis, omnis fides negatur, impugnantur, & rejiciuntur, quia *sunt muliercularum somnia, ac dæmonum illusiones, &c.* non ob aliam causam, nisi propter illam communem, ac generalem regulam: quia sunt revelationes particulares, & non extant in Scriptura Sacra, lege, & Prophetis, nec in ipso Evangelio comprobatæ; & ecce magnus Nodus: Revelationes factæ pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ sunt particulares, & non extant in Scriptura Sacra, nec inveniuntur comprobatæ à lege, & Prophetis in Evangelio, & recipiuntur à vobis tamquam veræ, ac fide dignæ, ac recipiendæ sunt ab omnibus alijs, ita ut, qui oppositum sentiret, esset imprudens, durus, atque infidelis. Videte quid dicat Pater Xantes contra Patrem

trem Poza, quia affirmavit illas relatas à Sancto Vincentio esse revelationes particulares, & non approbatas. Et undè hæc tam ingens differentia? Ego non invenio aliam, nisi quia Sanctus Thomas, & doctrina ejus habent exceptionem ab omnibus regulis generalibus contentis in Scriptura, lege, Prophetis, & Evangelio, ubi Matris Dei puritas usque modò non invenit unam. Estne iste Nodus?

Nodus secundus.

Loquimur in particulari. De doctrina Sancti Thomæ affirmat Pater Galvan, quòd revelationibus privatis, ut *sunt Sanctæ Brigittæ, & Sanctæ Catharinæ Senensis, fides præstanda est*, ut indè deducat, quòd etiam particularibus editis pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ integra fides præstanda sit. Et Pater Turcus loquendo de mysterio Conceptionis affirmat: *quòd nullo modo præstanda est fides revelationibus privatis*, ut sic excludat omnes hucusque factas pro puritate Dei Matris. Cui ergò credendum est? Patri Galvan, vel Patri Turco? Nam, si Galvan dicit veritatem pro sua doctrina Sancti Thomæ, ergò revelationibus privatis factis pro Immaculata Virginis Conceptione præstanda est fides, & ut veræ recipiendæ sunt, & P. Turcus erravit. Ac vice versâ; si Pater Turcus dicit veritatem, quòd non sit credendum revelationibus Sanctæ Brigittæ, quia sunt pro Immaculata puritate Conceptionis Dei Matris, sed tantùm revelationibus Sanctæ Catharinæ quia sunt contra ipsam: ergò undique est Nodus indissolubilis: quia est præstanda fides revelationibus particularibus, si fiant intra Religionem Prædicatorum, & non est præstanda fides factis extra Religionem Dominicanam. Præstanda est fides revelationibus particularibus factis pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ, & non est præstanda fides revelationibus particularibus si sunt pro puritate Sacratissimæ Dei Matris: & nulla alia regula invenitur ad discernendas revelationes veras à falsis, nisi doctrina Sancti Thomæ, & puritas Virginis, non Scriptura, lex, Prophetæ, nec Evangelium. Quia illæ, quæ loquuntur de approbatione doctrinæ Angelici Doctoris, licet non sint approbatæ ab Ecclesia, illæ sunt veræ, & fide dignæ; & illæ, quæ fuerunt factæ pro puritate Dei Matris, quantumvis sint examinatæ & approbatæ ab Ecclesia, sunt falsæ, & fictæ. Et Nodus iste estne solubilis?

Nodus tertius.

Pro doctrina sui Angelici Doctoris dicit Pater Galvan, quòd non debeamus credere doctrinis Doctorum Ecclesiæ, *nisi signis, prodigiis, miraculis, atque revelationibus fuerunt comprobatæ*, ut est doctrina Sancti Thomæ, quæ ut Catholica, & vera recipi debet, quia est omnibus modis comprobata. Contra puritatem Dei Matris dicit P. Turcus, quòd, licet sententia pia habeat pro sui comprobatione, *signa, prodigia, miracula, atque revelationes*, omnes sint

parvæ fidei, quæ parùm favent nobis, aut nocent ipsis, immò *quòd absque ullo timore omnis fides est eis abneganda.* Inter has oppositas assertiones prolatas ab ipsis de revelationibus doctrinæ, & puritatis, dicant nobis, qualis sit vera: quia si Galvan dicit veritatem, opinio Sanctificationis non est approbata, nec vera, nec humanâ fide digna, nec suscipienda; quia nullum signum, prodigium, miraculum, aut revelationem habet pro se ab Ecclesia comprobatam; & sententia de Immaculata Conceptione est approbata, vera, fide digna, & suscipienda; quia saltem in revelationibus Sanctæ Brigittæ manet ab Ecclesia approbata. Si autem Turcus dicit veritatem, nec doctrina Sancti Thomæ, nec sententia de puritate Conceptionis sunt approbatæ; licet habeant pro se signa, prodigia, miracula, & revelationes; sed solùm opinio de maculata Conceptione: & quare hæc, cùm nullum habeat pro se signum, prodigium, miraculum, aut revelationem, & non sit confirmata à lege, Prophetis, Scriptura, & Evangelio? Quia dicit Sanctus Antoninus Sanctam Catharinam habuisse de hoc revelationem; & hoc sufficit pro signo, prodigio, & miraculo, Scripturâ, lege, Prophetis, & Evangelio. Et quando fuerunt ista approbata ab Ecclesia? In Conventu Bernensi, ab illa Virgine Magistrâ Novitiorum habente pedes longos. Sed benè erit, quòd Nodus iste maneat hîc, quia satis longus poterat esse.

NODUS QUARTUS.

Pater Galvan dicit, quòd revelationibus approbantibus doctrinam Sancti Thomæ debeamus fidem præstare, quia fuerunt factæ gravissimis, atque Sanctissimis viris; & Auctores, qui eas memoriæ prodiderunt, magnæ fuêre auctoritatis, licet nullum assignet, nec possit assignare, unum saltem gravem, nec Sanctum virum in singulari, & sine superlativo. Et relictis alijs de ista approbatione factâ à V. MARIA non signat, cui, vel quando fuerit facta; quia in antiquis eorum Annalibus non extat, nisi tantùm illa in Cortice relata. Sed admittamus illos Sanctissimos, atque gravissimos viros. Pater Gyrandus Renerius affirmat, quòd non sit præstanda fides revelationibus factis pro puritate Conceptionis: *Quia Helsinus Abbas fuit quidam ebrius de bocheto, & de cerevisia, vel de vino de patria sua, &c.* Bandellus-Anonymus dicit, quòd non sit credendum Diacono Hungariæ Regis germano, & posteà Patriarchæ Aquilejensi, quia fuit quidam *Apostata*; nec Canonico Gallo, quia fuit quidam *adulter*, & ambo scelerati, immundi, carnales, & luxuriæ spurcitijs dediti. Pater Turcus cum Cajetano affirmant, quòd non sit præstanda fides revelationibus Sanctæ Brigittæ, quia fuerunt *muliercularum phantasiæ, vel illusiones dæmonum, &c.* Sed solùm est præstanda fides revelationi de maculata Conceptione Sanctæ Catharinæ de Senis, quia fuit canonizata,

ta, ſicut cæteri Sancti, non autem tempore ſchiſmatis, ſicut fuit S. Brigitta. O peccatum originale! Quo ibimus à facie tua, vel quo fugiemus à calore tuo? Omnes loquentes pro doctrina Angelici Doctoris fuerunt graviſſimi, atque Sanctiſſimi viri; & qui locuti ſunt pro tua immunitate, & puritate (O Sacratiſſima Virgo Maria Dei Mater!) omnes fuerunt ebrij, Apoſtatæ, adulteri, vel mulierculæ à dæmone illuſæ; & quid expectat Servus Nequam, & lignum iſtud aridum quando hæc vidit fieri in viridi? Sed non curo de viro, dum, extracto Cortice, omnes viderint, quòd tuus honor, & puritas cœperint virêre.

Nodus quintus.

Cum omnibus ſuis defectibus magnis & parvis, reſolvit Pater Galvan approbationes doctrinæ Sancti Thomæ eſſe recipiendas ut veras. Repetamus ipſius verba: *Nulli dubium eſſe poterit illas quidem omni humanâ fide dignas, & tamquam veras eſſe recipiendas, illoſq; , qui oppoſitum ſentirent, imprudentes, duros, ac infideles infidelitate, quæ eſt contra humanam fidem, eſſe judicandos.* Hæc extant pro approbationibus doctrinæ: & pro alijs circa puritatem Conceptionis inquit Pater Turcus: *Sed hæc cùm dubiæ fidei ſint, parùm adverſarijs favent, minùs verò nos lædunt: quamvis enim omnem fidem eis abnegemus, ipſarum ferula timorem nullum nobis incutiet.* Pro doctrina Sancti Thomæ *nulli* in communi, nec in particulari *dubium*: non timor, opinio, indeterminatio, ſed nec dubitatio *eſſe poteſt*, non tantùm in actu, ſed nec in potentia: *illas quidem* revelationes factas pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ, *omni humanâ fide dignas*, ita ut nulla poſſit eſſe in humana capacitate fides, quæ ipſis non debeatur, & clamet *tamquam veras eſſe ſuſcipiendas*, non ut dubias diſcernendas, vel per indifferentiam omittendas, ſed poſitivè ſuſcipiendas & amplectendas eſſe, ita ut *illos, qui oppoſitum ſenſerint*, non oppoſitum dicere, vel aſſeverare; ſed qui oppoſitum tantùm ſenſerint, nullo modo eſt dubitandum *ut imprudentes, duros, ac infideles eſſe judicandos.* Hâc duriſſimâ ferulâ utitur Pater Galvan pro revelationibus tangentibus doctrinam Sancti Thomæ, ſed pro illis de puritate Virginis è contra judicandum eſt. Quia ab omnibus, ac ſingulis in dubium verti debent, nec tantùm de illis dubitare, ſed poſitivè contradicere, & impugnare tamquam omni fide humanâ indignas, & ut fictas, & falſas non ſuſcipiendas eſſe, ſed reſpuendas; ita ut, qui oppoſitum ſenſerint, affirmaverint, ac defenderint, ſint prudentes, maturi atque fideles. Conjungamus Nodum iſtum cum ſequenti.

Nodus sextus.

Pater Turcus affirmat, quòd omnia miracula, & revelationes factæ pro Immaculata Virginis puritate ſint *dubiæ fidei*, & quòd illæ *parùm nobis faveant*, & quamvis hoc ſit parùm pro nobis, *minùs illos lædunt*: nam tales

ſunt, quòd, quando omnem fidem eis *abnegaverimus*, non ideò *ipſarum ferula timorem ullum* illis *incutiet* : quia eſt credere *muliercularum ſomnijs*, & recipere *illuſiones dæmonum*, *aut proprij capitis phantaſiationes*. Exiſtimo, quòd ſi aliquis auderet iſta proferre de revelationibus ab ipſis relatis pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ, nec eſſet virga, aut cortex in arboribus totius mundi, ex quibus non componerentur ferulæ, & flagella ad puniendam imprudentiam, duritiam, infidelitatem illius : ſed relicto eo, quod dicerent, videamus, quid dicant. Revelationes particulares factæ pro doctrina Sancti Thomæ ſine ullo dubio ſunt ſuſcipiendæ, licet ignoretur ipſarum principium, vel undè venerint : quia Auctores Sacræ Religionis Prædicatorum non proponerent, niſi quod fuiſſet certum, evidens, & authenticum. Sed in revelationibus factis, vel adductis pro Immaculata Virginis puritate nec eſt credendus Sanctus Anſelmus, nec Cardinales, aut Pontifices audiendi, nec Sancta Brigitta, nec Eremitæ Græci, nec alij tres peccatores. Ferula dura, imprudens, & infidelis eſt in ſchola pro dubitantibus, vel non recipientibus revelationes approbationum doctrinæ Sancti Thomæ. Sed pro illis circa puritatem Dei Matris nulla eſt ferula, nec aliquid, quod timorem poſſet incutere. Iſti, & alij Nodi continentur in duabus auctoritatibus Patrum Galvan, & Turci, ita duri, ut juxta Hiſpanicum proverbium loquendo, non ſolvent illos Galvan, nec magnus Turcus.

NODUS SEPTIMUS.

Ex omnibus ſuprà relatis unum credo, ac recipio, & alterum nec recipere, nec credere volo. Credo, & recipio, quòd Sacratiſſima Virgo MARIA pietatis Mater approbaverit doctrinam, & conceptum mentis Sancti Thomæ, dicendo eſſe puram, Sanctam, ſine errore, aut defectu. Sed nolo recipere, nec credere, quòd Sanctus Thomas dixerit Conceptum ventris ipſius Dei Matris fuiſſe impurum, maculatum, cum errore, ac defectu, &c. Quia nimis durum videtur, imprudens, & infidele, quòd Mater laudet filium, Domina ſervum, & Magiſtra diſcipulum; & in eadem re, materia, & puncto filius, ſervus, ac diſcipulus diffamet Matrem ſuam, Dominam, ac Magiſtram. Sed Nodum iſtum facillimè ſolvunt, proferendo illud : *Licet amicus Plato, magis amica veritas.* Undè hæc ponderavit magis in illo Sanctiſſimo Eccleſiæ Doctore, quàm reſpectus Matris, Dominæ, ac Magiſtræ, atque honor ipſius Chriſtiparæ : quia in doctrinam iſtam non poterat cadere vel unicum mendacium, nec ſuſpicio mendacij; & ſic veritas ſuper omnia. Ita reſpondent Turrecremata, Anonymus-Bandellus, Renerius, & alij ſcribentes de hac materia. Optima eſſet Nodi ſolutio, niſi ex illa reſurgerent alij majores. Veritas non eſt tacenda, licet ſit contra honorem Virginis; & veri-

tas est tacenda (non contra honorem Sancti Thomæ, quia Angelicus Doctor numquam sustinuit hanc opinionem, ut alibi latiùs ostendemus; & esto sustinuisset, non dixit Virginem MARIAM hoc approbasse) sed propter honorem illorum, qui contra veritatis, & legalitatis leges dixerunt: Sanctum Doctorem sustinuisse istam opinionem, & illam fuisse à Virgine Dei Matre approbatam. Non est iste Nodus? Ubi ergò dixit hoc Sanctus Thomas? Non in uno vel in duobus locis, respondent; sed in viginti. In viginti? Ad quid tot reduplicationes? Non poterat Angelicus Doctor propter honorem Dei Matris intactam relinquere hanc materiam, vel illam tractare in uno, aut altero loco tantùm? Non nisi in viginti. Et quare in tot locis? Quia erat res pertinens ad Fidem, & sic debuit toties reduplicari. Et ecce alius Nodus. Quomodò ergò nunc dicitur, ac defenditur, quòd articulus iste non pertineat ad Fidem? Quòd Sanctus Thomas diceret: *Virgo* MARIA *contraxit originale*, pertinebat ad Fidem; & quòd Ecclesia dicat: *Virgo* MARIA *non contraxit originale*, non pertinet ad Fidem. Istene Nodus? P. Montagniolus dicit, ex eo quòd Virgo MARIA approbaverit doctrinamSancti Thomæ, ex proprio Virginis ore manere approbatum, quòd ipsa contraxeritoriginale. Et ecce alter Nodus: quia jam Virgo MARIA dicit unum, & Ecclesia Sancta alterum. Dei-para seipsam condemnat per os, & organum Patris Montagnioli; & Ecclesia per os, & organum Summorum Pontificum illam liberat à peccato. Cui ergò credendum est? An Montagniolo, vel Montibus Summi Pontificis ALEXANDRI VII?

Nodus octavus.

Pater Humbertus in vita SanctiThomæ, cap. 28. incipit agere de puritate admirabili mentis & corporis Angelici Doctoris, & cap. 29. prosequitur eamdem materiam dicens sic: *De hujus Doctoris puritate mirabili & inviolatâ, ac modernis temporibus inauditâ, facta est revelatio cuidam Fratri devoto dicti Sancti, de quo inferiùs dicetur, quòd revelationem habuerit de rete argenteo contexto in nodis diversis lapidibus pretiosis, cùm cœpisset ejus historiam texere, de quibus posset ipsum virtutibus commendare, qui cùm prosecuturus prædicti Doctoris canonizationem rediret ad Curiam, & esset in portu Asturicen. cum intolerabili tempestate, rogavit prædictum Thomam Sanctum, sicut frequenter oraverat, &c.* Et refert latissimè quomodò apparuerit ei Sanctus Doctor, & liberaverit ipsum Fratrem à tempestate, & revelaverit ipsi suam puritatem mentis & corporis fuisse inviolatam, &c. Et ecce Nodus. Puritas inviolata Angelici Doctoris potuit revelari, ac de facto revelata fuit cuidam Fratri suo devoto, cùm esset in quadam tempestate constitutus; & quia hoc dixit Pater Humbertus, debemus ei præstare indubitatam fidem; præstemus profectò, quia hoc

eſt rationabile, pium, ac juſtum. Sed cùm in alia tempeſtate maris fuerit revelata puritas Virginis Dei Matris, non cuidam Fratri juveni Dominicano dormienti, ſed Abbati venerando, vigilanti, coram tot teſtibus exiſtentibus in navi, quare non creditur nec admittitur, quin potiùs rejicitur, contradicitur, & impugnatur? Illa revelatio facta pro S. Thomæ puritate cum tot circumſtantijs diminuentibus veritatem; debet eſſe firma, ſtabilis, ſubſiſtens, &c. Et pro puritate Dei Matris, nec valet revelatio facta in mari Helſino Abbati, nec Brigittæ Sanctæ; nec altera in partibus Græciæ patefacta Eremitis Sanctiſſimis, de qua Joannes de Mandeville in quodam ſermone de Conceptione antiquiſſimis characteribus manu-ſcriptis exiſtente cum alijs ejuſdem opuſculis in Monaſterio Canonicorum Regularium Rubræ-vallis prope Bruxellas, ad finem ſic dicit: *Et quia iſtud ratione non comprehenditur, ideò Deus pauperrimi intellectûs ſupplens defectum, per multa ſigna cœleſtia miraculosè patefecit. Undè in partibus Græciæ die octavâ menſis Decembris plures Sancti Eremitæ in loco unius eorum convenerunt, ut de verbo ſalutis ſimul conferrent: Cumq; de vita, & paſſione Christi diu tractaſſent, de laude Beatæ* MARIÆ *tractare cœperunt. Audientes autem in cœlo cantus dulciſonos Angelorum, & melodiam, dixit unus Fratrum: Credo quòd aliqua Sancta anima ab Angelis in cœlis recipiatur. Alius vero inquit: Forſitan habent in cœlo Feſtum nobis ignotum. Tertius ait: Silète, non enim noſtrum eſt deſuper cœleſtibus judicare; ſed oremus, ut nobis miſeris cauſam ſolemnitatis ipſius revèlet clemens Dominus. Ipſis ergò orantibus venit Angelus dicens: Quid miramini, ſi Feſtum ſolemne in cælis fiat; omnes enim Beatorum ſpirituum ordines lætantur, & exultant cantantes, atque laudantes Deum de ſolemnitate hodierna Feſti Conceptionis Sanctæ Virginis* MARIÆ: *in qua Conceptione ſemita facta fuit, per quam Deus deſcendit, & venit in mundum perditum, ut in ſe credentes ſalvos faceret. Vos itaque omni anno hoc Feſtum celebretis, & ſolemnizari ab alijs procuretis. Et his dictis diſparuit. Fratres ergò Patriarchæ Conſtantinopolitano audita narrarunt, & ſic eſt Feſtum ubique divulgatum. Sumus ergò per ſigna, & experimenta cœleſtia illuſtrati, &c.* Sed omnia iſta experimenta cœleſtia, cùm non ſint pro doctrina, ſunt muliercularum revelationes, ſomnia ficta, & ſuſpecta; ubi facta pro doctrina Sancti Thomæ qualia qualia ſunt, recipiantur paſſim ut vera & authentica.

NO-

NODUS NONUS
PRINCIPALIS

Inter approbationem doctrinæ Sancti Thomæ ex Concilio Tridentino fabricatam : & exemptionem ejusdem Concilij in Decreto de peccato originali, pro immunitate Virginis MARIÆ.

PRO CORTICE

§. PRIMUS.

INter suas approbationes excogitarunt Doctores Salmanticenses alteram ex Concilio Tridentino. Repeto hîc omnia ipsorum verba, ut videatur, quàm debili fundamento talis approbatio introducta fuerit. Inquiunt enim in suo libello: De tenendâ ac docendâ Sanctorum Augustini & Thomæ doctrinâ, fol. 28. n. 18. sic: *Decreta quoque Concilij Tridentini à nobis nuper relata testimonium huic perhibent veritati, quorum plurima ex doctrina Angelici Doctoris sunt deprompta : cujus rei testis fidelissimus est Pius V. in Bulla, quâ D. Thomam inter celebriores Ecclesiæ Doctores retulit, cujus verba sunt hæc : Sed quoniam Omnipotentis Dei providentiâ factum est, ut Angelici Doctoris vi, & veritate doctrinæ, ex eo tempore, quo cælestibus civibus adscriptus est, multæq; deinceps exortæ sunt hæreses confusæ, & convictæ dissiparentur : quòd, & anteà sæpè, & liquidò nuper in Sacris Concilij Tridentini decretis apparuit, & cætera.* Hucusque prima clausula Salmanticensium : in qua notare oportet nullum hucusque negasse Angelici Docto-

ctoris doctrinæ vi, & veritate multas dissipatas fuisse hæreses tam in Concilio Tridentino, quàm extra. Nam cùm Sanctus Thomas in sua Summa Theologiæ reduxisset ad compendium,& congregasset in unum omnes veritates, quas Petrus Lombardus Magister sententiarum extraxit à Sanctis Patribus, & quas posteà ad scholasticam normam reduxerunt antiqui Theologi Hugo, & Richardus de Sancto Victore,Albertus Magnus, Alexander de Ales, &c. nec in Concilio, nec extra Concilium poterit aliquid verè, & Catholicè determinari, nisi consulatur D. Thomas: de hoc enim nullus dubitat. Inquiritur tamen, an ex eo Tridentinum fecerit aliquam singularem approbationem doctrinæ Sancti Thomæ: Dicunt Patres Salmanticenses, quòd sic; & hanc indagamus.

Suam demonstrationem prosequuntur sic: *Quanti denique hujus Sancti Doctoris doctrina in Concilio Tridentino fuerit, Didacus à Payva in sermone quodam de hoc Sancto Doctore apertissimè ostendit. Cùm enim ventilata fuisset sess. 22. in qua decretum est, Christum Dominum Discipulos suos in nocte cœnæ sacerdotes instituisse, & coram omnibus Concilij Patribus hic articulus legeretur, assurgens quidam Episcopus dixit, hanc determinationem doctrinæ D. Thomæ contraire videri: quod audientes Concilij Patres, sessionem illam suspenderunt, & Decretum illud, quousque de mente Doctoris Angelici constaret, retinuerunt. Cùm igitur Ecclesia, ac Sacra Concilia non abnuant esse Thomistas, nomenq; hoc non solùm verbo, verùm opere etiam complectantur; quis erit tam protervus, qui dicat Academiæ electionem inconsideratè fuisse factam, quæ se ad doctrinam hujus celeberrimi Doctoris amplectendam jurejurando adstrinxerit?* Hæc est secunda clausula Salmanticensium. Ad quam dicimus, esse verum, quod Didacus de Payva refert: extant enim in 1. parte suorum sermonum, conc. 2. de Sancto Thoma; sed idem esset, quòd aliquis Episcopus diceret doctrinam illam de institutione sacerdotum esse contra mentem Sancti Augustini, Sancti Ambrosij, Sancti Hilarij, Chrysostomi, Leonis,&c. eodem modo suspenderetur sessio illa: quia Patres Concilij non determinant, nisi maturè perspectâ mente omnium Sanctorum; nec existimo esse consequentiam legitimam: Patres Concilij suspenderunt sessionem illam de institutione sacerdotum, quousque constaret de mente Sancti Thomæ in hac materia: igitur Concilium Tridentinum approbavit omnem doctrinam Sancti Thomæ; nam ab una particulari, & individua volunt deducere universalem: & multò magis ridicula videtur illa deducta à Salmanticensibus, dicendo Ecclesiam, & Sacra Concilia non abnuere se esse Thomistas verbo, & opere. Quando ergò Ecclesia, & Sacra Concilia vocantur Thomistæ? Tamen re & nomine Ecclesia,& Sacra Concilia sunt,& nominantur Thomistæ; quia in Concilio Tridentino suspensa

pensa fuit quædam sessio, quousque constaret de mente S. Thomæ; res equidem (iterum dico) ridicula videtur. An quia Concilium Tridentinum extraxit ad litteram ex Regula Sancti Francisci verba illa de institutione, & modo concionandi Prædicatorum: *Annuntiando eis vitia & virtutes, pœnam & gloriam cum brevitate sermonis, &c.* liceret nobis dicere Ecclesiam, & omnia Sacra Concilia fuisse re, & nomine Franciscanos, & omnem doctrinam illorum esse approbatam? Et si hæc non valeat, multò minùs illa deducta à Salmanticensibus

Suum discursum prosequuntur sic: *Profectò tam solemnis approbatio doctrinæ D. Thomæ à Concilio Tridentino facta, omnem homini Catholico reclamandi modum eripit, ut præclarè amplificat Cæsar Baronius in Martyrologio Romano sub die septima Martij, his verbis: Vix quisquam enarrare sufficeret, quot vir Sanctissimus, atque eruditissimus Theologorum præconijs celebretur, quantumq; illius illibatæ doctrinæ à Sanctis Patribus in Sacrosancto Oecumenico Concilio Tridentino considentibus fuerit acclamatum.* Hucusque referunt ex Baronio, & hinc ipsi sic prosequuntur: *Quid mirum, si Academia acclamet Sancto Thomæ eodem modo, quo Sanctissimi illius Concilij Patres illi acclamarunt per os Concionatoris, qui in Festo Sancti Thomæ ad eosdem Concionem habuit dicens: Non potuit D. Thomas Ecclesiasticis interesse Concilijs morte præventus; verùm ecce superstes atque in æternum victurus nobis adest: bona sua spiritualis doctrinæ thesauros hæreditario jure nobis delegavit. Nulla proinde ab ejus felici transitu Concilia sine Sancto Doctore celebrata sunt: ut enim de cæteris sileam, quod audivimus, quod vidimus, quod manibus nostris contrectamus, quidni apertâ voce ad laudem ejus testemur? Vestra comitia perpendite. Ex plurimo, eoq; honorabili Doctorum cœtu, quotusquisque consultor accedit, qui D. Thomæ auctoritate, veluti splendenti gemmâ, suam sententiam non exornet? At in consultissimo Patrum recessu Doctor hic sententiam rogatus frequentissimè censet, ad quem, ut ad Lydium lapidem, si quid ambiguitatis aut controversiæ fuerit exortum, communibus votis referendum existimetis, & qui eum sui placiti patronum obtinuerit, incertam judiciorum aleam non sit habiturus, quin secundùm eum sententia ferenda sit.* Hucusque sententia illius Concionatoris proferentis de Sancto Thoma, & doctrina ejus coram Patribus Concilij hoc elogium; sed quis fuerit Concionator iste cujus nomen consultò tacuerunt Salmanticenses, infrà videbimus: nam pro nunc sufficit scire fuisse ex Ordine Prædicatorum, ac quidem quòd fuerit communis quidam Frater: sed & multò majora poterat Concionator ille dicere, non tamen exindè sequeretur, quòd Sanctissimi illius Concilij Patres per os illius Concionatoris acclamârint, & approbârint omnem doctrinam Sancti Thomæ, ut Salmanticenses deducunt. Nam Concilium audiebat, & non loquebatur, nec determinabat per os illius Concionatoris.

Ex omnibus suprà dictis, sic concludunt Salmanticenses: *Indicent nobis modò, qui pro viribus, & posse Salmanticensis Academiæ electionem labefactare conantur: ubinam de aliquo Doctore Ecclesiæ Sancto, vel non Sancto, tam præclara elogia legerint? Assignent aliquem, de quo Ecclesia affirmet, omnes ipsum Academias tamquàm Theologiæ Principem ac parentem venerari? Aut de quo alio Ecclesia prædicet, quæ de hujus Sancti doctrina, & Magisterio testatur? Aut de quo alio Pontifices affirment in ejus doctrina nullum prorsùs errorem reperiri, ac ita securam esse, ut nullus eam sequens erraverit? Dicant denique, quem alium Sacra Concilia in suis Decretis, ac determinationibus tanti fecerint, aut ejus doctrinam tanti estimaverint, ut ne ipsi contravenerint sessionem, donec de mente illius constaret, prorogaverint? Et cùm aliquem Doctorum Theologorum reperirent, de quo Ecclesia, & Pontifices aliquid ex iis etiam minimum affirment, quæ de D. Thoma testati sunt, tunc isti tales optimam possunt occasionem sortiri illos cum Sancto Doctore comparandi, &c.* Jam audis expressè dicentes qualiter nullus Doctorum debeat cum Sancto Thoma comparari, quæ ultima est Salmanticensium conclusio universalis, ac sine ulla exceptione. Nullam certè occasionem deberemus habere comparandi doctrinam aliorum Doctorum scholasticorum cum doctrina Sancti Thomæ, si ea, quæ hîc proponuntur de Concilio Tridentino, essent vera; sed cùm omnia sint prorsùs gratis dicta, & sine ullo fundamento excogitata, non erit proterviæ effectus illa negare, aut in aliquo labefactare gloriam Sancti Thomæ, sed Religionis causam ostendere, dum omnibus unicuique, quod suum est, justitiæ zelus tribuit, evellendo è tritico doctrinæ Catholicæ ac puræ introducta lolia. Duo præcipuè pro nunc inquirimus: primò, ubi extet *illa profectò tam solemnis approbatio doctrinæ Sancti Thomæ à Concilio Tridentino facta?* Secundò, ubi *Ecclesia affirmet omnes ipsum Academias tamquàm Theologiæ principem, ac parentem venerari?* Ista enim sunt præcipua: ab alijs autem facillimè nos expediemus.

Quantùm ad primum: cernentes Salmanticenses mysterium Immaculatæ Conceptionis fuisse approbatum à Concilio Tridentino, & hîc vota Universitatum, juramenta scholasticorum, ac statuta Academiarum maximè fuisse cohonestata, decreverunt etiam pro doctrina Sancti Thomæ simili negotio laborante, aliam ejusdem Concilij demonstrare approbationem: & cùm hanc non invenissent explicitam, neque implicitam, claram vel obscuram, appellarunt ad quemdam sermonem Doctoris Didaci de Payva: & cùm in hoc parvam etiam invenirent medullam pro tam magna saginanda propositione, recursum habuerunt ad alterum quemdam sermonem concionatum coram Patribus Concilij in die Sancti Thomæ; sed ut legentes crederent, Ecclesiasten talis sermonis fuisse aliquem insignem illius

lius Concilij, ac benè meritum Patrem omni exceptione majorem, subticuerunt consultè nomen. Nec hoc fuit casu factum: nam Pater Ignatius Galvan, à quo Salmanticenses transcripserunt, tomo 1. fol. 509. & folio 560. ipsum nominat. Fuit ergò iste quidam Pater Magister Ordinis Prædicatorum absque alia dignitate, aut præeminentia vocatus Joannes Gallus Burgensis Hispanus, qui in die Sancti Thomæ habens concionem ad Patres Concilij (ut videre est in libro impres. Lovanij anno 1567. in folio pag. 417. sub themate: *Vos estis lux mundi, &c.*) inter alia hæc protulit: *Clarissimi Doctoris Thomæ Aquinatis sacra de more celebraturi, &c.* Et post plura, pag. 421. inquit: *Cumq; omnibus in pretio sit, dignus sanè venerabilis Ecclesiæ Doctor, quem hæc Sacra, & Oecumenica Synodus maximis, usque amplissimis honoribus prosequatur, sanctissimæ quidem vitæ diem clausit extremum, cùm ad generale Concilium Lugduni celebratum jussu Gregorij X. Pontificis Maximi iter arripuisset. In ipso itinere constituto, nuntius ecce adest ad Concilium illud evolans, quod summus omnium parens ab initio sæculi indixerat, quo tandem ab orbe redempto jam homines cum Angelis convenire cœperunt, &c. Non ergò potuit Ecclesiasticis interesse Concilijs morte præventus: verùm ecce superstes, atque in æternum victurus nobis adest, bona sua spiritualis doctrinæ thesauros hæreditario vobis jure delegavit. Temporalia siquidem neque habere voluit, nec vestrâ auctoritate digna erant. Nulla proinde ab ejus felici transitu Concilia sine sacro Doctore celebrata sunt, ut enim de cæteris sileam, quod audivimus, quod vidimus, quod manibus nostris contrectamus, quidni apertâ voce ad ejus laudem testemur? Vestra comitia perpendite. Ex plurimo, eiq; honorabili Doctorum cœtu, quotus quisque consultor accedit, qui D. Thomæ auctoritate, veluti splendenti gemmâ, suam sententiam non exornet? At in consultissimo Patrum recessu, Doctor hic sententiam rogatus frequentissimè censet, ad quem, ut ad Lydium lapidem, si quid ambiguitatis, vel controversiæ fuerit exortum, communibus votis referendum existimetis, & qui eum sui placiti patronum obtinuerit, incertam judiciorum aleam non sit habiturus, qui secundùm eum sententia ferenda sit, &c.* Hæc sunt verba Patris Joannis Galli Ordinis Prædicatorum, & os, per quod Sanctissimi Concilij Tridentini Patres acclamarunt illibatam Sancti Thomæ doctrinam, de quo nihil habeo dicendum: quia locutus est verè, ut debet Discipulus pro suo magistro, &c. Et utinam sermo iste esset Decretum aliquod diffinitivum doctrinæ Sancti Thomæ? Nam in illo etiam extant hæc verba, quæ multùm juvabunt pro quodam indissolubili Nodo ligando: *Animus ille angelicis spiritibus assimilis, incoinquinatum corpus, & cælesti puritate perspicuum exigebat; neque ad terreni contagij spiritui, quem decorabat sapientia, illaberetur. Innocentissimus vitæ progressus, circumspecta morum disciplina.* At licet nihil dicamus contra Patrem Gallum, multa nobis occurrunt contra Do-

ctores Salmanticenses.

Primò namque est interrogare illos: ubi extet in verbis istius Concionatoris: *illa profectò tam solemnis approbatio doctrinæ Sancti Thomæ à Concilio Tridentino facta?* Hanc inquirimus, sed illam non signabunt in toto sermone Patris Galli. Secundò, truncarunt auctoritatem istius Concionatoris, incipiendo ab illis verbis: *Non potuit Divus Thomas Ecclesiasticis interesse Concilijs morte præventus, &c.* Nam sic facit absolutum sensum, & Pater Gallus loquebatur de Concilio Lugdunensi, ut denotant sua verba: *Non ergò potuit Ecclesiasticis interesse Concilijs morte præventus, &c.* Et ad catenandam auctoritatem grammaticalitèr, addiderunt Salmanticenses illa duo verba: *Divus Thomas.* Tertiò, ubi Pater Gallus semel, & iterum: *Vobis adest, vobis jure delegavit,* loquendo cum Patribus Concilij: Salmanticenses etiam semel, & iterum: *Nobis adest, nobis jure delegavit,* quia cum tacuissent illius Concionatoris nomen volebant illo pronomine comprehensivo, *nos*, indicare esse unum ex illis Sanctissimis Patribus, qui in isto loquebatur sermone: Quartò, quâ intentione prætermiserint totam illam sequentem clausulam: *Temporalia siquidem nec habere voluit, nec vestrâ auctoritate digna erant*, & quæ ex ipsa manifestantur, prosternebat vox illa, *vestrâ*, quod moliebantur per ly, *nos.* Hoc fundamento locuti fuerunt Salmanticenses in re tanti momenti, ut erat votum, juramentum, & statutum præcipuæ Academiæ Hispaniarum circa electionem, ac receptionem doctrinæ unius Doctoris, ejectionem atque reprobationem perpetuam doctrinarum omnium aliorum Doctorum Ecclesiæ, erigendo hanc solemnissimam approbationem Concilij supra caput cujusdam Galli Concionatoris.

De verbis hucusque relatis, & à Patre Gallo concionatoriè dictis in generali Concilio Tridentino, loquebatur Reverendus P. d'Aubermont & qualiter inter Patres nulla vox familiarior ibi audiebatur, quàm illa: *Consultatur Sanctus Thomas certissima veritatis regula.* Et prosequitur sic: *Tunc enim verò audire, tunc videre erat quo loco Orthodoxa Ecclesia Angelicum veritatis interpretem, non secùs ac unum suum corculum habebat. Quænam etenim humano in pectore cordis nostri sedes? Sinistra numquid occupat? Sacrosancta mihi nunc ista comitia si expenderes, cerneres è Tridentini templi medio stratam assurgere mensam, ei impositam salutis trabem, è qua pendulus hærebat Sponsus sanguinum Christus: ad ejus dexteram collocata Sacrata Biblia: sinistro lateri additam præ cæteris solam Angelici Doctoris Summam Theologicam. Quid id enim aliud, quàm tali isto apparatu dilucidè orbi Christiano repræsentasse, Ecclesiastici corporis anima, cruci affixus est Deus, ejus Divinum Verbum, quâ Scripturis expressum, quâ cælesti ejus ore traditum spiritus & vita; unus verò utriusque interpres Angelicus, unicum corculum, & veritatis index, omnisq; vivæ, ac sanæ doctrinæ lima*

& regula. O tenerrimum! O suavissimum! O invictissimum Ecclesiæ corculum, Aquinas! Hic nimirum quidquid tenellam Christi Sponsam implexæ ambiguitatis, aut difficultatis animitùs premit, & angit, certissimo illibatæ veritatis motu facillimè evolvit, deducit, dissipat, dimovetq́; &c. Deinde refert qualiter pervenerint ad sessionem illam, quid tenendum esset circa institutionem Sacerdotum, & prosequitur: *Jamq́; re maturè discussâ, collata arbitria in eumdem sensum conspirabant, immò & in procinctu erat, ut calamum adhiberent Decretumq́; formarent. Cùm exurgens Patrum aliquis; quantum, inquit, satis memini, alia mihi Doctoris Angelici mens videtur sentientis, non aliud præfatis Christi verbis statui, quàm ut dignissimum Sacramentum pro singulari Passionis suæ memoriali in Ecclesia esset. Angelici Doctoris nomen audivisse satis erat cunctis ad stuporem. Attoniti omnes sese mutuo intueri, conferre capita, censêre, rem denuò totam accuratiùs excuti opportêre. Tantùm Sancti Thomæ auctoritas valuit! Tandem conclamant: quin ergò consulendus Sanctus Doctor: audiendum illud cæleste oraculum: certissima illibatæ veritatis adeunda est regula. Sustollitur itaque immensa Sancti Thomæ Summa Theologica, explicatur, volvitur, legitur citatus locus, ponderatur, relegitur, iterum iterumq́; totâ mente attentissimè expenditur. Cumq́; de vera sensûs Angelici intelligentia non satis convenirent, re infectâ Concilium dissolvitur, & in tertium usque diem S. Doctoris auctoritas non satis explorata adhuc tenuit suspensos, cujus tum denique menti consentaneum Sess. 23. Decretum sancîtur, &c. Hæret universa Ecclesia, anxiatur, suspenditur, ne dubiæ adhuc etiam Angelicæ mentis auctoritas vel minimum videatur libata, & claram illam, certam, ac constantem temerè projicere non verebuntur, &c.* Hęc re verâ pręclara sunt, prodigia sunt, portenta sunt. Utinam ut relata sic essent vera! Omnia ab isto Patre proposita sunt ab ejus cerebro inventa; nam in Oecumenicis Concilij Tridentini actis non invenîtur illa fabula de Summa Sancti Thomæ positâ è Regione Bibliæ Sacræ. Vidimus enim quinque relationes diversas de historia, ac dispositione in illo Sacro Concilio habitâ, & in illis de Summa, aut saltem de Angelico Doctore ne apparens quidem fit mentio; quinimmò ipse P. d'Aubermont refert hoc ex Didaco de Payva, tomo 255. sermone 2. de Sancto Thoma in fine. Et cùm iste testis oculatus nihil dicat nisi superiùs tacta, alia rejicienda sunt ut chimerica. Sed admittamus esse vera ut videamus quomodò P. d'Aubermont salvet illud, quòd, sicut in corpore humano cor est ad latus sinistrum non ad dexterum, sic Christus Dominus pendulus in cruce habebat ad sinistram Summam Angelici Doctoris, & ad lævam Sacram Scripturam, quo facto & apparatu lucidè repræsentavit orbi Christiano, quòd anima Ecclesiastici corporis, & cor Divini Verbi in Scripturis expressum spiritus & vita sit Theologia Sancti Thomæ, sive doctrina in ejus Summa

contenta, non autem Sacrorum Bibliorum libri, & sic apud istum nec Scriptura Canonica excipitur. Sed transeant ista, & veniamus ad aliud: Non constabat post relatam altercationem, stuporem, & excessionem Concilij Patribus de mente S. Thomæ circa illum articulum de Sacerdotum institutione, & sic dilatata fuit sessionis resolutio usque ad tertium diem. Notet lector causalem. *Ne dubia adhuc etiam Angelicæ mentis auctoritas vel minimùm videatur libata*, quia non solùm in claris ac certis, sed etiam neque in dubijs, ambiguis, incertis, & confusis est Angelica doctrina libanda, seu lædenda. Et en habemus funiculum in manu pro inextricabili Nodo ligando, de quo infrà.

Quantùm ad verificationem secundi dicti Salmanticensium, ubi, scilicet, *Ecclesia affirmet omnes ipsum Academias tamquàm Theologiæ principem, ac parentem venerari*, quod sæpissimè repetunt in illo suo libello, majorem passi sumus pro origine, ac radice indagandâ difficultatem. Nam numquàm exprimunt, ubi affirmet Ecclesia Sanctum Thomam debere venerari pro principe, ac parente Academiarum. Quot Academiæ erant erectæ in mundo antequàm, & quando Sanctus Thomas scripsit! Et si non loquuntur Salmanticenses in hoc sensu; ubi est hæc Ecclesiæ affirmatio? Si hoc dixerunt propter epistolam Urbani V. missam ad Archiepiscopum Tolosanum, jam suprà Nodo principali III. ostensum est illam fuisse fictam, & epistolam veram non esse ad Academias in plurali, nec ad Academiam in singulari, sed ad Archiepiscopum, & universitatem populi. Esto etiam sit vera epistola Summi Pontificis Urbani, epistola non supponit pro tota Ecclesia: nec fuit Decretum aut constitutio, sed quædam simplex ac particularis commendatio, ut ipsimet Auctores Dominicani fatentur. Conclusio ergò sit, ne terere videamur tempus: Decretum hoc Ecclesiæ pari pede currere cum antecedenti solemnissima approbatione Concilij Tridentini: nam etiam est cujusdam Patris Ordinis Prædicatorum, cujus nomen erat Hieronymus Vielmus Episcopus Argonensis. Hic fuit etiam in Concilio Tridentino, teste Joanne Michaële Pio Ordinis Prædicatorum in tertio suo opere de hominibus illustribus Ordinis Prædicatorum, impress. Bononiæ anno 1620. in folio, linguâ Italicâ cum additionibus. Et lib. 1. col. 248. sic inquit: *Il che è conforme à quanto disserro Vincenzo Giustiniano Cardinale amplissimo, & prima di lui Hieronymo Vielmo Vescovo de Argo, predetto che si trovarono ad esse Concilio.* Et post Italicè dicta, adducit latinè auctoritatem Vielmi sic: *Certè in Tridentinâ Oecumenicâ Synodo, quam, cùm hæc scribimus, frequentissimam celebramus, nemo Patrum esse videtur, cui religio non sit, cùm de Fidei dogmatibus agitur, à Thomæ sententia vel latum unguem recedere, aut ab illa provoca-*

vocare, ut & veteribus Patribus nihil minùs Aquinas habuerit, & scholastici omnes principem hunc suum receperint modis omnibus ornatissimum. Quia Vielmus scripserat hæc in Concilio Tridentino, dicens duo de Sancto Thoma, scilicet, quòd nihil minùs habuerit antiquis Patribus, & quòd scholastici omnes, ut principem suum illum receperint, dixerunt Salmanticenses ab universali Ecclesia sancîtum fuisse, ipsum ab omnibus Academijs tamquam ipsarum principem, ac parentem debere venerari; si in hoc dicto Patris Vielmi possit fundari Ecclesia, & in hac Ecclesia omnia alia in libello illo contenta, ipsi judicent.

Aliam denique longè majorem approbationem ex eodem Concilio Tridentino adducit Pater Didacus Alvarez in libro de Auxilijs, impress. Lugduni, anno 1620. in fol. disput. 5. fol. 26. & post ipsum Michaël Pius loco suprà citato dicens: *Pius V. qui Doctorem Ecclesiæ quintum S. Thomam designavit in quadam Bulla edita Romæ* 11. *Aprilis* 1576. *ait: Sanctum Thomam universalem Ecclesiam suâ doctrinâ illuminasse, innumeras hæreses interemisse, & quæ post ejus obitum sunt subortæ, doctrinâ ejusdem Sancti Doctoris corruisse, cujus articuli in Sacro Concilio Tridentino non semel, aut iterum, sed pluries sunt transcripti, & in Canones ab omnibus fidelibus credendos reducti, & coordinati.* Similem adducit Joannes Lopez posteà Episcopus Monopolitanus, in concione de Sancto Thoma, fol. 81. ubi loquens de Concilijs celebratis in Ecclesia Dei à Concilio Lugdunensi usque ad Tridentinum, concludit: *Nihil diffinitum est, quod vel ejus doctrinæ non sit conforme, vel ab ea Sacri Canones non sint extracti.* Cum hac auctoritate conjunge etiam illam Patris Ignatij Galvan, ter in hoc opusculo repetitam ex tomo 2. libro 3. capite 3. folio 440. sic dicentis: *D. Thomas signaculum similitudinis nempe à Deo artifice summè perfectum, omnibus numeris absolutum exemplar in Ecclesia, ut tamquàm vitæ, ac sapientiæ regula, sive Canon à fidelibus omnibus habeatur, &c.* Nota illud: *sive Canon.* Sed præcipuè tomo 1. à pag. 507. usque 564. per integrum lib. 3. sub hoc titulo: *In quo ex honore, quo Divinam Doctoris Angelici sapientiam Sacra Concilia prosequuntur, admirabilis ejus dignitas comprobatur.* Et adducit Concilium Lugdunense, Viennense, Basilëense; & de hoc in annotatione inquit: *Et hoc quidem maximum confert doctrinæ D. Thomæ splendorem: eam enim Concilia omnia ritè, & in Spiritu Sancto congregata, & celebrata, veluti quoddam cæleste oraculum amplecti, passimq; in suis Decretis de Fide tenendum populo Christiano proponere solent, quod Basilëense, utpotè schismaticum, non fecit.* Si hoc dixit propter Decretum de Immaculata Conceptione, non judico: scio tamen, quòd, quando Concilium illud decessit à suo capite Eugenio IV. propter illam præcipuam propositionem: Concilium est supra Papam, Joannes de Turrecremata ex-

traxerit ex Sancto Thoma, & tradiderit Concilio omnia, quæ habebat in suis operibus pro illa opinione. Sed pro Nodo nostro interest concedere, quæ hîc dicit Galvan. Adducit etiam Concilium Florentinum, Lateranense, & Tridentinum, & de omnibus inquit sequentia:

Videlicet, capite 1. folio 514. *Diffinitiones autem hæ ex D. Thomæ doctrina semper hactenùs post ejus obitum ab eadem Ecclesia, non solùm quoad sensum, sed etiam quoad verba desumptæ sunt. Nullum enim Oecumenicum Concilium ab eo tempore sine Sancto Doctore celebratum est, &c. Is enim in Concilijs Sanctorum, in quibus Sancti Pontifices, ac Pastores Ecclesiæ congregati de rebus altissimis decernunt, magnoperè glorificatur, dum totam ejus doctrinam paulatim fidelibus credendam proponunt, &c.* Et infrà fol. 519. *Hanc verò*, id est, veritatem, *ex Sancti Doctoris libris Concilia omnia, quæ ab ejus obitu celebrantur, colligere consueverunt: habet enim ejus doctrina præ cæteris veritatem sententiarum. Quod quidem etiamsi aliundè probari non posset, inde saltem, quòd à Sacris Concilijs pro Canonibus, ac diffinitionibus proponitur, luce clariùs innotescit, &c.* Et fol. 552. loquendo de Concilio Florentino inquit: *Disputatum est autem in illis sæpissimè, ac latissimè inter Latinos, & Græcos: Primò, de processione Spiritûs Sancti à Filio, & an ritè facta fuerit à Latinis ea additio in Symbolo: Filioq; procedit. Secundò, de igne purgatorio: Tertiò, de Papæ principatu. Quartò, de azimo, & fermentato pane. Quintò, de panis in Eucharistia transmutatione; tandem citra controversiam facta est earum Ecclesiarum unio, & prædictorum articulorum diffinitio, quæ quoad omnia est ipsamet Divi Thomæ doctrina, &c. Ex his colligitur Concilium hoc omnes omninò sententias, quas de Fide tenendas censuit, ex Divo Thoma desumpsisse, &c.* De Concilio tandem Tridentino adducit auctoritates suprà positas Pij V. Hieronymi Vielmi, Joannis Galli, & Didaci de Payva; omniaque ista, ut dicuntur à Patre Galvan, & ab illo à Patribus Salmanticensibus, concedimus sine ulla contradictione, hâc unicâ præmissâ observatione, quòd si quæras in aliquo ex omnibus propositis Concilijs nomen Sancti Thomæ, aut aliquam mentionem de illius doctrina, ne quidem vel apparens invenies vestigium: quare sine fundamento omnes istæ erectæ sunt turres, sicut & illæ propositæ à Patre Petro Clerq' in oratione de Sancto Thoma, fol. 8. dicente: *Immò & almi totius terrarum orbis Patres, & lumina super candelabrum Ecclesiæ posita in Concilio Tridentino à Spiritu Sancto, à quo regebantur, edocti, Sacros Canones ex doctrina Divi Thomæ decerptos, seu collectos, si non omnes, pœnè tamen omnes, etiam ex terminis ibidem expressis unanimi consensu fiducialiter conscriptis.* Hic ut probet omnes, vel pœnè omnes Canones desumptos fuisse ex doctrina Sancti Thomæ, recurrit ad terminos expressos à Sacro Concilio in suis decessionibus, quasi termini Theologici, ac Fidei essent diversi in scriptis Sancti Tho-

Thomæ, & aliorum scholasticorum.

Inter omnes auctoritates pro hac materia nullam celebriorem invenio, quàm illam adductam à Patre Ildephonso Gyron sermone 1. de Sancto Thoma, fol. 624. ubi sic dicit: *Deindè quia multa mysteria Fidei ex ipsius doctrina accepta per diffinitionem Ecclesiæ, & Conciliorum explicata sunt secundùm distinctionem, & præfinitionem temporum, & sæculorum, quæ non cognoverant Angeli extra Verbum, neque in ipso Verbo, quia erant abscondita, necdum Ecclesiæ revelata. Dum ergò per Spiritum Sanctum illuminati Patres, & per D. Thomam eruditi plures veritates Fidei diffinierunt, ipsi quoque Angeli illuminati sunt de mysterijs, quorum neque species naturales, neque revelationem in Verbo habebant, donec edocti sunt, non quidem per Thomam, sed in ipsis rebus in Divino pectore priùs latentibus, & per Ecclesiam ex doctrina Thomæ acceptis, diffinitis, & manifestatis, &c.* Hujus auctoritatis finis eò tendit, ut demonstret multas veritates pertinentes ad Fidem Catholicam fuisse diffinitas in Concilijs, quarum notitiam naturalem aut supernaturalem numquam habuerant Angeli; quia illas non videbant in Verbo, nec extra Verbum in seipsis, aut in Scriptura Sacra: quia tantùm latebant, & reconditæ erant in Divino pectore, à quo illas accepit, & extraxit S. Thomas, docuit, & manifestavit Ecclesiæ, & sic ex sola ejus doctrina, revelatæ, ac cognitæ, diffinitæ, & acceptatæ sunt ab Angelis, & hominibus, ut vera ac Catholica Fidei dogmata. Hæc dicta fuerunt, & impressa inveniuntur & permittuntur. Non curo de inquirenda veritate hujus asserti; sed libentissimè admitto illud, quia ex eo indissolubilis Nodus resultabit.

PRO VIRGA

§. SECUNDUS.

NOtissimum est Decretum factum à Sacro Concilio Tridentino anno 1546. die decimâ sextâ Julij, pro exemptione Virginis MARIÆ à peccato originali. Nam Sessione 5. factâ sub Paulo Papa III. sic incipit Decretum illud de peccato originali: *Ut Fides nostra Catholica (sine quâ impossibile est placère Deo) purgatis erroribus in sua sinceritate integra & illibata permaneat; & ne populus Christianus omni vento doctrinæ circumferatur, cùm serpens ille antiquus humani generis perpetuus hostis, inter plurima mala, quibus Ecclesia Dei his nostris temporibus perturbatur, etiam de peccato originali ejusque remedio, non solùm nova, sed etiam vetera dissidia excitaverit, Sacrosancta Oecumenica,*

menica, & Generalis Tridentina Synodus, in Spiritu Sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, jam ad revocandos errantes, & nutantes confirmandos accedere volens, Sacrarum Scripturarum, & Sanctorum Patrum, ac probatissimorum Conciliorum testimonia, & ipsius Ecclesiæ judicium, & consensum secuta, hæc de ipso peccato originali statuit, fatetur, ac declarat. Et in hac Sacro-sancta determinatione ac statuto præcipuus articulus fuit: *Si quis Adæ prævaricationem sibi soli, & non ejus propagini asserit nocuisse, & acceptam à Deo Sanctitatem & justitiam, quam perdidit, sibi soli, & non nobis etiam eum perdidisse: aut inquinatum illum per inobedientiæ peccatum, mortem, & pœnas corporis tantùm in omne genus humanum transfudisse, non autem & peccatum, quod mors est animæ; anathema sit: cùm contradicat Apostolo dicenti: Per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransijt, in quo omnes peccaverũt, &c.* Ad finem autem hujus decreti concludit sic: *Declarat tamẽ hæc ipsa Sancta Synodus non esse suæ intentionis comprehendere in hoc decreto, ubi de peccato originali agitur, Beatam, & Immaculatam Virginem* MARIAM *Dei Genitricem; sed observandas esse constitutiones felicis recordationis Sixti Papæ IV. sub pœnis in ejus constitutionibus contentis, quas innovat.* Hucusque Sancta Synodus in Spiritu Sancto legitimè congregata, præsidentibus in ea tribus Apostolicæ Sedis Legatis, in decreto formali de contractione peccati originalis: in quo duo sunt notanda.

Primum: quòd, ut suprà diximus, decretum hoc fuerit determinatum die decimâ septimâ Julij anni 1546. & eodem mense Julio anni sequentis, scilicet, 1547. prodierit Romæ liber contra Immaculatam Conceptionem Virginis Joannis de Turrecremata Ordinis Prædicatorum, impressus operâ, & solicitudine Reverendi Patris Fratris Alberti Duimi de Catharo in Sapientia, sive Academia urbis Romanæ publici lectoris, & in quadam præfatione, quæ incipit: *Admiranda humanæ rationis, &c.* propter suprà positum decretum surrexit contra Patres Concilij Tridentini, inter alia sic dicens: *Quietior namq; erat omnium nostrûm mens, & animus, & hujusmodi quæstionem oblitis necessariora Fidei dogmata tuêri animo insederat, & temporum opportunitas exigebat. Sed immoderatior quorumdam audacia, dum apud doctos, & verè Theologos minoris se æstimationis advertunt, vulgarem debiliumq; mentium auram jam diu sepultis novitatibus affectantes in Tridentina Synodo de hujusmodi humani conceptus immunitate, verbum facere verita non est. Quo factum est, ut Reverendissimus P. Frater Bartholomæus Spina Pisanus Ordinis Prædicatorum sacræ Theologiæ Professor, & sacri Apostolici Palatij Magister zelo Fidei accensus, opus hoc erroribus expurgari, typisq; excusum in publicum prodire magno labore curaret.* Ecce ratio, & causa, quare liber ille prodijt in lucem: quia Magister sacri Pa-

Palatij zelo Fidei accensus, contra indoctos & audaces Theologos in Tridentina Synodo congregatos insurgere volebat, dicens de illis, quæ in auctoritate continentur. Contra verba ista surrexit etiam Ambrosius Catharinus ejusdem Ordinis Prædicatorum, in ipso Concilio existens, de quo latiùs alibi. Sed ne sistamus in solo uno, audiat orbis rem mirabilem, & fortè incredibilem & in omnes terras exportandam. Reverendus Pater ac illustrissimus Dominicus à Soto Ordinis Prædicatorum, qui interfuit ipsi Concilio, & quidem doctissimus, in tom. 2. super quartum librum sententiarum, impressum Salmanticæ anno 1566. & 1570. & alibi, scripsit librum de natura, & gratia, & justificatione; & folio 246. adducit suprà positum decretum de peccato originali, & decretum de Justificatione, quod incipit: *Cùm hoc tempore, &c.* Et cùm hæc duo decreta Sacrosancti Concilij Tridentini, uno Patrum consensu promulgata, & recepta ab omnibus Catholicis ipse transcripsisset ad litteram, nullâ mutatâ syllabâ (ut par erat, nam ex ipsis constituebat fundamenta, & bases pro suis opusculis) in decreto de peccato originali suprà posito concludit sic: *Sed quia ex peccato est, & ad peccatum inclinat. Si quis autem contrarium senserit, anathema sit.* Et prætermisit in integrum ultimam clausulam: *Declarat tamen hæc ipsa Sancta Synodus, &c.* ubi extat exemptio pro immunitate Virginis. Si hoc est credibile, illud credat qui voluerit: qui autem non crediderit, quia rem difficilem proponimus, consulat suprà citata opera.

Secundum est: circa hujus exemptionis vim, de qua apud Auctores plura reperies scripta, ut videre est in Regesto nostri Armamentarij columnâ 164. colligentes ex ista Canonica declaratione piam opinionem jam esse certam, & indubitatam, infallibilem, immò, & canonizatam. De quo Illustrissimus D. D. Petrus Perea Episcopus Ariquipensis Ordinis Sancti Augustini integrum scripsit librum, & Reverendus Pater Eusebius Nieremberg, & alij quamplures; sed nos more nostro solùm attendentes ad verba, ut sonant litteralitèr sumpta, aliqua innodabimus, & enodabimus. Decretum de Fide, & regula Canonica, & generale statutum, Catholicum, & indefectibile, à Spiritu Sancto promulgatum, ita se habet: *Per unum hominem peccatum intravit in mundum*: de hac clausula nulla est dubitatio, *& per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransijt*: de hac aliqualis esse potest difficultas, an, scilicet, mors intraverit ad filios per peccatum actuale primi parentis, an verò per peccatum uniuscujusque, de quo latè diximus in SOLE VERITATIS: & sic perveniamus ad tertiam clausulam: *In quo omnes peccaverunt*, quia in ea sola consistit tota difficultas præsentis decreti: dicebant enim aliqui, non omnes nos peccasse in Adamo, præva-

ricationemque ipsius non propagini nocuisse, sed sibi soli. Quæ hæresis, licet suscitata nostro tempore, ortum habuit à Pelagianis, ut refert Sanctus Augustinus tomo 7. suorum operum in quam-plurimis libris. Contra hanc hæresim determinat Sacrosancta, & Oecumenica Synodus Tridentina in illo Decreto citato, per inobedientiæ peccatum Adami non tantùm *mortem, & pœnas corporis*; sed & *peccatum in omne genus humanum transfudisse*. Statuendo igitur hanc universalem peccati originalis contractionem facit hanc exceptionem: *Declarat tamen hæc ipsa Sancta Synodus, non esse suæ intentionis comprehendere in hoc Decreto: ubi de peccato originali agitur, Beatam, & Immaculatam Virginem* MARIAM *Dei Genitricem*: Vel reducendo omnia ista ad breviora verba: Determinat Concilium, quòd omnes in Adam peccaverint, tamen declarat non esse suæ intentionis comprehendere in hoc Decreto universali Beatam Virginem MARIAM. Hoc ergò supposito textu litterali, pergamus ad inquisitionem veritatis.

In hoc Decreto tria sunt: primum ipsum factum, quòd Adam peccaverit in Paradiso, & propter illius peccatum, & Judicis sententiam aperta sit janua, ut ingrederentur simul, vel unum post aliud, peccatum originale priùs, & mors post illud in omne genus humanum. Secundum, hujus delicti, ac sententiæ notificatio, seu promulgatio facta fuit tempore gratiæ, & scripta à Sancto Paulo Apostolo in epistola ad Romanos dictata à Spiritu Sancto. Tertium est, declaratio, & determinatio infallibilis facta à Concilio in hoc Decreto, assistente eodem Spiritu Sancto, in quo adumbratur mysterium Trinitatis: quia cùm sint tres veritates à Moyse, Paulo, & Concilio, tamen in essentia una est veritas, scilicet, hæc: *Omnes in Adam peccaverunt*, in qua universali non fuit intentio Synodi in Spiritu Sancto legitimè congregatæ comprehendere Virginem MARIAM. Primum Moysis Decretum à nullo alio homine processit: Pauli natum est ab illo, & ab utroque processit hæc determinatio à Concilio Tridentino: quia verum fuit peccasse Adam, ut dixit Moyses; verum dixit Paulus: *In quo omnes peccaverunt*; & sic vera est determinatio, & declaratio Concilij; & vice versâ: sicut non potest esse mendacium in hoc Decreto declarante, ita nec in sententia Pauli referentis, neque in facto paradisi proposito à Moyse. Tunc sic: sicut intellectus, & voluntas in Patre, Filio, & Spritu Sancto semper fuit, est, & erit una, sic una fuit intentio Spiritûs Sancti in Moyse, Paulo, & Concilio. In Decreto isto ultimo Concilij non fuit intentio Spiritûs Sancti comprehendere in regula illa universali de contractione peccati originalis Sacratissimam Virginem: ergò hanc intentionem habuit in Paulo, & in Moyse. Hæc consequentia videtur mihi evidens,

ſicut & alia, quæ ex illa ſequitur, ſcilicet: Igitur qui poſt hujuſmodi Decreti promulgationem dicunt, & ſcribunt Virginem MARIAM eſſe comprehenſam in illa univerſali Pauli: *In quo omnes peccaverunt*, quia peccavit in Adam, ſe opponit immediatè intentioni Concilij Tridentini, ac per conſequens intentioni Spiritûs Sancti prout in Concilio, in Paulo, & in Moyſe. Nodus iſte mihi indiſſolubilis videtur.

Sed premamus illum ampliùs. Si quis diceret: *Omnes in Adam peccaverunt; ſed in iſta regula generali non eſt mea intentio comprehendere* MARIAM: & alter diceret: *Omnes in Adam peccaverunt, ſed mea intentio, & ſententia eſt, quòd in hac regula generali etiam fuerit comprehenſa* MARIA; quis diceret has duas intentiones non eſſe oppoſitas, & inter ſe mutuò repugnantes, & contrarias? Una eſt extractiva, altera comprehenſiva; una exceptiva, & altera incluſiva; una affirmativa, & altera negativa, atque iſtæ in eadem materia peccati originalis, & primo animationis puncto contradictoriæ: *Non eſt noſtræ intentionis comprehendere* MARIAM: *Noſtræ intentionis eſt comprehendere* MARIAM: ergò ſi non opponuntur veritati Catholicæ, quia nondum eſt determinata de Fide, opponuntur immediatè intentioni Spiritûs Sancti, quæ fuit in Concilio, & per conſequens in Paulo, & in Moyſe. Vel dico aliter juxta propoſitum exemplum de una, & eadem indiviſibili à Spiritu Sancto manifeſtatâ veritate in tribus Decretis Moyſis, Pauli, & Concilij; & diceret Moyſes: *Omnes in Adam peccaverunt, & etiam* MARIA. Et Paulus è contra diceret: *Omnes in Adam peccaverunt, ſed non* MARIA: vel è contra; cùm iſtæ, incluſiva & exceptiva, ſint immediatè oppoſitæ, una neceſſariò eſt vera, & altera falſa, juxta primum principium Logicum ſive legem contradictoriarum: *Contradictoriæ non poſſunt eſſe ſimul veræ nec ſimul falſæ* (impoſſibile enim eſt idem ſimul eſſe & non eſſe) *ſed neceſſariò altera earum eſt vera & altera falſa* (neceſſe enim eſt quodlibet eſſe vel non eſſe) atqui una contradictoriarum ſignificat rem non eſſe, hoc eſt MARIAM in Adam peccaſſe; & altera ſignificat non eſſe, hoc eſt, MARIAM in Adam non peccaſſe; ergò altera neceſſariò eſt vera, & altera falſa. Si enim res ſit, hoc eſt, ſi MARIA in Adam peccaverit, affirmativa propoſitio, quæ ſignificat rem eſſe, hoc eſt, MARIAM in Adam peccaſſe, erit vera; ſi non ſit, hoc eſt, ſi MARIA in Adam non peccaverit, negativa erit vera. Quid ergò remedij? Conſtituitur Concilium inter utramque propoſitionem ad judicandum qualis ex ipſis vera ſit, & dicit: Omnes in Adam peccaverunt: ſed non eſt noſtræ intentionis, id eſt Spiritûs Sancti, & Patrum, comprehendere MARIAM; hæc intentio Concilij cum quo ſtat? An cum incluſiva Moyſis, vel cum excluſiva Pauli? Vel dicant ſcriptores

Ordin. Prædicatorum cum ipso Moyse, & Paulo: omnes in Adam peccaverunt, & etiam MARIA; & dicant Fratres Minores sine Moyse, & Paulo, sed contra illos: omnes in Adam peccaverunt, sed non MARIA: dijudicans inter utrosque Sacrum Concilium Tridentinum in Spiritu Sancto legitimè congregatum pronunciat: omnes in Adam peccaverunt, sed declaro non esse meæ intentionis in hoc Decreto, & declaratione Canonica comprehendere MARIAM. Decretum hoc Concilij pro quo stat? An pro scriptoribus Ordinis Prædicatorum, vel pro Minoribus? Si est pro Minoribus (ut in rei veritate est) tale, quale nos ostendimus hoc Sacri Concilij privilegium exclusivum, ostendant ipsi illud Moysis, & Pauli: omnes in Adam peccaverunt, & etiam Virgo MARIA.

PRO NODO

§. TERTIUS.

NODUS PRIMUS.

Quia quidam concionator Ordinis Prædicatorum in sermone Sancti Thomæ dixit coram Patribus Concilij Tridentini aliquas excellentias de doctrina Angelici Doctoris, præcipuè ac principaliter illam, quòd fuerit dilata quædam Sessio usque ad diem alteram, quousque constaret de mente Sancti Doctoris, doctrina tota in communi, ac particulari mansit ita solemniter, ac præclarè approbata, amplificata, & recepta, ut illustris, & illibata &c. ita ut ablatus fuerit omnis modus, id est vis, & halitus reclamandi cuilibet Catholico, vel dicendi, aut excogitandi aliquid contra ipsam. Et quòd totum Sacrum Concilium Tridentinum, in Spiritu Sancto legitimè congregatum, in Sessione de peccato originali, in Canone posito de Fide, dixerit expresse: *Non esse suæ intentionis comprehendere in illo Decreto universali de peccato originali Sacratissimam Dei Matrē* MARIAM, nullo modo est ereptus ipsis reclamandi modus; quia Patres Duimus, & Soto reclamarunt contra Decretum sine modo. Habetne modum Nodus iste? quia hic Pater Dominicanus Gallus prædicando coram Pattibus dixit de doctrina quod sibi placuit; sit istud, vel illud, de quo non curamus, hoc fuit dictum, ac determinatum tamquàm per organum Patrum, & Spiritus Sancti. Et quod ipsi Patres in Spiritu Sancto congregati in Sessione, & Canone de Fide, ut organum Ecclesiæ decreverunt, quia est pro puritate, & exceptione Dei Matris, con-

contradicitur, impugnatur, inmò expungitur ab ipsomet Decreto: ista organa non benè sonant. Quia visum fuit Patribus Concilij suspendere quamdam Sessionem, ubi agebatur de Sacerdotibus institutis, vel instituendis, quousque constaret de mente Sancti Thomæ, mansit tota ejus doctrina illustrissimè approbata, & ejus Conceptus mentis ut purus, & illibatus qualificatus. Et quòd loquendo de peccato originali in conceptu ventris contracto ab omnibus hominibus, circa Conceptionem Virginis non suspenderint Patres Sessionem, nec suspenderint judicium, sed affirmativè, ac positivè dixerint, non esse suæ intentionis comprehendere in illo Decreto de peccato originali purissimam Dei Matrem; & Conceptus iste non sit à Concilio approbatus ut purus & illibatus, sicut Conceptus Sancti Thomæ, quid est hoc? Per suspensionem cujusdam Sessionis fuit clausum os omnium Catholicorum, ut non possint movere labia contra doctrinam Sancti Thomæ; & Decreto integro loquente in generali & particulari, formali, positivo, expresso, &c. non à fratre concionatore in suggestu; sed à Patribus Concilij in Sessione determinantibus, non sunt clausa os & labia, neque manus, & digiti aliquorum Catholicorum, ut non impugnent, contradicant, & aliquid ampliùs, puritatem Dei Matris? Clamo iterum, quid est hoc? Demus, quòd in ista Sessione de peccato originali surrexissent quatuor illi illustrissimi Episcopi Ordinis Predicatorum destinati, ut agerent pro sua opinione Sanctificationis, de quibus loquitur Petrus Soave; & dixissent, ut dixerunt, esse contra mentem Sancti Thomæ dicere Virginem MARIAM fuisse exemptam à communi regula peccati originalis; & quòd Patres dixerint, suspendatur Sessio, quousque constet de mente Angelici Doctoris; in hoc casu juxta superiùs dicta, doctrina Sancti Thomæ mansit approbata, & sententia pia reprobata; sed quando posteà, dum constaret de mente Angelici Doctoris, Patres Concilij fecerunt Decretum illud exemptionis, quid mansit approbatum? an doctrina, vel sententia Conceptus ventris MARIÆ? Si sententia, & Conceptus ventris, habemus intentum; si doctrina, tertiò dicere possumus. Manu, quòd doctrina Sancti Thomæ in dictis, & factis semper cooperetur in bonum, & puritas Mariana semper in malum: & sistamus hîc, ne impleamus Gomor, ne vermes nascantur.

Nodus secundus.

Concedamus concionatorem illum Dominicanum fuisse organum Patrum Concilij, ac per consequens Spiritus Sancti, omniaque ipsius dicta in illo sermone de Sancto Thoma atque doctrina ejus esse Canonicam determinationem Ecclesiæ; & interrogo, an illud dictum in eodem sermone, scilicet, quòd Sanctus Thomas,

mas, *habuit animam Angelicis spiritibus similem*, *incoinquinatum corpus habens omni cælesti puritate perspicuum, à terrenis contagijs illibatum, ut non illaberetur innocentissimus Angelici Doctoris vitæ progressus, &c.* vel fuit verum, vel falsum? Si falsum, totum ædificium ruit: quia si in isto sermone fuit organum Patrum Concilij, & Spiritûs Sancti, & hoc extat in illo sermone, & non est verum, ergò nihil est curandum de tali organo; si autem omnia contenta in illo sermone sunt verè Canonica, ut supponitur, & dicunt Patres Salmanticenses: en habemus præ manibus Nodum indissolubilem. Sancti Thomæ anima fuit Angelicis spiritibus similis, & anima Dei Matris non fuit in sua Conceptione similis Angelicis spiritibus, immò neque Adamo & Evæ, & quod plus est, neque animæ Sancti Thomæ Aquinatis. Anima Beati Thomæ fuit ab omni terreno contagio libera, sed anima Beatæ Virginis sub terreno contagio captiva. Sed quid loquimur de anima Angelici Doctoris? Nec cum corpore Beati Thomæ Aquinatis est comparanda anima Beatæ Virginis MARIÆ: quia Beatus Thomas habuit corpus incoinquinatum, & Beata Virgo animam coinquinatam. Beatus Thomas habuit corpus cælesti puritate perspicuum & decoratum, & Beata MARIA animam sine puritate, indecoram, & expulsam (secundùm præsentem justitiam) à cælesti regno, & damnatam. Beatus Thomas non fuit lapsus, semper innocentissimus in superlativo gradu, & Beata Virgo lapsa fuit, neque innocens semper. Et quis in toto terrarum orbe solvet Nodum istum?

NODUS TERTIUS.

Pater Gyron in præcipua suæ auctoritatis parte, sic dicit: *Deinde, quia multa mysteria Fidei ex ipsius doctrina accepta per diffinitionem Ecclesiæ, & Conciliorum explicata sunt, secundùm distinctionem, & præfinitionem temporum, & sæculorum, quæ non cognoverunt Angeli extra Verbum, neque in ipso Verbo, quia erant abscondita, necdum Ecclesiæ revelata.* In quibus verbis duo dicit de doctrina Sancti Thomæ: Primum, quòd diffinitiones ab Ecclesiæ, & Concilijs factæ circa multa mysteria Fidei nihil aliud sint, quàm quædam declarationes, seu explanationes doctrinæ Sancti Thomæ. Secundum, quòd multa mysteria Fidei Catholicæ, quæ Angeli non cognoverunt extra Verbum, neque in Verbo, nec ipsamet Ecclesia, quia illi non fuerant revelata, fuerunt ostensa, & patefacta Angelis, & Ecclesiæ per doctrinam Sancti Thomæ. Nolo tangere cortices istas durissimas, ne videar fabricare virgas: quia mihi pro nunc sat est scire illud: Multa mysteria Fidei Catholicæ fuerunt ignota, & abscondita Angelis, Ecclesiæ, Concilijs, & Patribus, quæ non continebantur in Sacra Scriptura, quæ posteà temporum, ac sæculorum decursu fuerunt manifestata, atque diffinita ex sola doctrina Sancti Thomæ. Si hoc est

est falsum, non contendo cum falsis: si est verum, ut proponitur; quomodò tam asseveranter, & voce communi dicunt mysterium Immaculatæ Conceptionis non esse diffinibile, quia non continetur expresè in Sacra Scriptura, nec Sanctis Patribus? Si ex sola doctrina Sancti Thomæ secundùm temporum, & sæculorum exigentiam diffinita sunt multa mysteria Fidei (nota vocem, *multa*; vel ut infrà dicit, *plures*) quæ erant ignota Angelis in cælo, Scripturæ Sacræ in veteri, ac novo Testamento, Concilijs, Patribus, & omnibus Sanctis, & non sanctis; cur pro puritate Dei Matris non posset diffiniri articulus unus cognitus Angelis in Verbo, & extra Verbum, receptus & celebratus ab Ecclesia, à Sanctis Patribus veneratus, ab omnibus fidelibus laudatus, & probabilissimè certum quòd contineatur in Sacra Scriptura? Pro honore doctrinæ sic conceduntur multa, ubi pro Dei Matris non condescenditur in uno. Scio, & certus sum, quòd nec unus, nec multi solvent Nodum istum.

Nodus quartus.

Altera clausula propositæ auctoritatis sic habetur: *Dum ergò per Spiritum Sanctum illuminati Patres, & per D. Thomam eruditi, plures veritates Fidei diffinierunt, ipsi quoque Angeli illuminati sunt de mysterijs, quorum neque species naturales, neque revelationem in Verbo habebant, donec edocti sunt non quidem per Thomam, sed in ipsis rebus in Divino pectore prius latentibus, & per Ecclesiam ex doctrina Sancti Thomæ acceptis, deiffinitis, & manifestatis.* Hîc sunt aliæ duæ excellentiæ de Sancto Thoma, & ejus doctrina. Una, quòd Patres Ecclesiæ per Spiritum Sanctum sint illuminati, sed per Sanctum Thomam eruditi: Altera, quòd Angeli ignorantes plura mysteria Fidei fuerint edocti per Ecclesiam, sed ex dogmatibus acceptis à S. Thoma, & à suâ doctrina diffinitis, & manifestatis: & contra ista nihil debemus dicere, nec volo, sed tantùm interrogare: Angelicus Doctor habuitne majorem scientiam, vel æqualem, aut minorem, quàm omnes Angeli simul sumpti, Beati, ac videntes in Verbo quidquid Deus placuit illis manifestare? Hîc te expecto: Existimo, quòd non audebis dicere habuisse majorem, nec æqualem, sed minorem. Sed argumenti causâ constituamus nos in medio, & dicamus habuisse æqualem. Si omnibus Angelis simul sumptis per tot sæcula fuerunt occulta, & abscondita multa, ac plura mysteria Fidei; non potuit Angelico Doctori occultari unum, cùm non fuerit Angelus, licet Angelicus; nec Beatus, licet viator; nec videns in Verbo, licet studens in libris, & discurrens per species naturales? Dicant ipsi quidquid voluerint, nam in hac parte nihil jam mihi restat solvendum.

Nodus quintus.

In Sancti Thomæ doctrina aliqua sunt aperta & clara, alia autem obscura & ambigua. Quomodò, inquit Pa-

ter d'Aubermont, audent aliqui se opponere doctrinæ Angelici Doctoris in claris & expressis, cùm Patres Concilij Tridentini nec contra incerta & ambigua ausi sunt determinare *Ne dubiæ adhuc etiam Angelicæ mentis auctoritas vel minimùm videatur libata*, quia adhuc in dubijs & incertis conceptus mentis Sancti Thomæ debet ut purus & illibatus custodiri, acclamari, ac venerari. Et en Nodus. Quæ in doctrina sunt dubia, debent esse illibata, nec in minimo lædi; quomodò igitur istimet in Conceptu ventris, quæ sunt dubia de puritate MARIÆ non tantùm in minimo, sed in maximo lædunt, dicunt, & clamant non esse illibata & pura, sed libata, maculata & impura? Auctoritas Sancti Thomæ nec esse (quid est esse?) nec videri debet libata, quia & apparentia minima offuscaret decôrem doctrinæ & auctoritatis; puritatem verò Dei Matris libatam videri, & esse, immò & temerè projicere non verentur.

NODUS SEXTUS.

Quia Pater Gallus prædicavit coram Patribus Concilij, ac dixit verba suprà relata in Cortice, mansit doctrina Sancti Thomæ non solùm ab uno, sed ab omnibus Concilijs celebratis in Ecclesia Dei admittentibus libentissimè hanc excellentiam pro doctrina Angelica. In Concilio Basilëensi, quando erat Canonicum ac legitimum, singulis annis concionabatur de Immaculata Virginis Conceptione. Extat de hoc sermo cum hac subscriptione: *Sermo de Conceptione gloriosæ Dei Genitricis Virg.* MARIÆ *subtilis, & prædicatus per egregium, illuminatissimum, ac doctissimum virum Magistrum Joannem Gerson Almæ Universitatis ac Ecclesiæ Parisiensis Cancellarium dignissimum, coram Sacro Concilio Basilëensi anno primo eiusdem Concilij, incipit feliciter: Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te originaliter, Cant. 4. transumptitie autem ad commendationem Celebritatis hodiernæ. Quid de Immaculata Dei Genitricis Conceptione dignum dicam? &c.* quem manu-scriptum videmus in Monasterio Sanctę Crucis Colonien. n. 59 in 4. De alijs concionibus habitis singulis annis in eodem Concilio latè loquuntur Turrecremata, & Joannes de Segovia. Et in Concilio Tridentino similiter concionabantur quotannis in prædicta Festivitate. Ex quibus omnibus oratio illa habita à P. Jacobo Laynez Societatis JESU, quæ duravit per tres integras horas, celeberrima fuit. Stantibus ergò his veritatibus, si Pater Gallus fuit organum Sacri Concilij pro doctrina Sancti Thomæ; Joannes Gerson, & P. Jacobus Laynez quid fuerunt pro Virginis puritate? Vox unius Patris Dominicani incogniti, ac nullius auctoritatis potuit approbare totam doctrinam Angelicam; & tot tantique concionatores insignes, peritissimi, & ab omnibus propter scientiam & gravitatem notissimi non potuerunt approbare hanc simplicem propositionem: *Virgo* MARIA *fuit concepta sine peccato originali?* Audiebant

bant conſcripti Patres elogia Sancti Thomæ, & illicò approbata manſit doctrina; pro Virginis autem puritate audiebant rationes, celebrabant Feſtivitatem, præſtarunt ſuffragia, conſtituerunt Canonem, & tamen nihil fecerunt. Numquid hoc eſt Nodos ſuperaddere Nodis?

NODUS DECIMUS
PRINCIPALIS

Inter approbationem, seu approbationes doctrinæ Sancti Thomæ adscriptas Summo Pontifici Pio V. Ordinis Prædicatorum, & ejusdem acta pro mysterio Immaculatæ Conceptionis.

PRO CORTICE
§. PRIMUS.

Hic Summus atque Sanctissimus Ecclesię Pater anno secundo sui Pontificatûs edidit constitutionem (quæ in Bullario Romano est in ordine 36. sub hoc titulo: *Quòd Festum Sancti Thomæ de Aquino, uti Festum de præcepto Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in Regno Neapolis, alibi verò uti Festum quatuor Catholicæ Ecclesiæ Doctorum de cætero celebretur*: Et incipit: *Mirabilis Deus in Sanctis suis*) datam Romæ apud Sanctum Petrum anno 1567. tertio idus Aprilis, in qua sunt clausulæ sequentes. Prima, scilicet: *Ex quo Sanctorum laudabili numero, qui Catholicam veritatem corde, opere, & ore roborarunt, Angelici Doctoris Sancti Thomæ de Aquino Ordinis Fratrum Prædicatorum in cælum assumptio multis antè annis orbi terrarum, & Divinis, & propriis est comprobata testimoniis. Nam & miraculorum signis, quibus servi sui Thomæ perpetua veræ pietatis opera nobilitare voluit inexhausta Dei benignitas, & certissima Christianæ regula doctrinæ, quâ Sanctus Doctor Apostolicam Ecclesiam infinitis confutatis hæresibus illustravit, adductus felicis*

recor-

recordationis Joannes XXII. prædecessor noster illo in Sanctorum numero relato, ejus diem Festum nonis Martij, quo die nunc etiam colitur, anniversario honore celebrare jussit. Hucusque prima clausula. Et propter illa quatuor verba: *Certissima Christianæ regula doctrinæ*, affirmarunt Patres Salmanticenses in illo suo libello: de retinenda, ac docenda doctrina Sancti Thomæ, num. 122. folio 184. doctrinam Sancti Thomæ esse approbatam à Summo Pontifice, sicut etiam ex illis: *Infinitis confutatis hæresibus illustravit*, quorum verba sunt: *Igitur Urbanus V. qui mandavit Academiæ Tolosanæ, ut sequeretur doctrinam Sancti Thomæ, eamq; dilataret, voluit, ut ipsa inermis, nuda bellum cum hæreticis gereret. Igitur Pius V. in Bulla citata non benè affirmavit, cum doctrina Sancti Thomæ semper confutatas fuisse antiquas hæreses, & novas: quia ægrè confutari possunt hæretici cum veritate doctrinæ hujus Sancti, quæ, ut objectio prætendit, impedit, ne convinci possint. Certè scripta Sancti Thomæ nituntur certissimâ regulâ doctrinæ Christianæ, ut asseruit Pius V. quare non potest obstare conversioni infidelium, sed eam adjuvare tamquàm regula, & via tuta veritatis, quam ipsi sequantur.* Hæc Salmanticenses.

Pro istis sive unâ, sive duabus approbationibus hîc observandum est, Summum Pontificum Pium V. non dixisse, nec affirmasse, cum doctrina Sancti Thomæ *semper confutatas fuisse antiquas hæreses, & novas*. Hæc enim est additio magna, & corruptio pessima. Nam hic Summus Pontifex solùm dixit: *Apostolicam Ecclesiam infinitis confutatis hæresibus illustravit*. Et in clausula sequenti, ut statim videbimus, talia non extant verba. Item nec Summus Pontifex dixit: *Certè scripta Sancti Thomæ nituntur certissimâ regulâ doctrinæ Christianæ*. Nam licet doctrina Sancti Thomæ (& idem dico de doctrina S. Bonaventuræ, Alberti Magni, Alexandri de Ales, Scoti, Durandi, & aliorum omnium Catholicorũ scholasticorum, quòd nitatur certissimâ Christianæ doctrinæ regulâ, aliàs nec ipsi in Ecclesia essent recepti ut Doctores, nec eorum doctrina legeretur publicè in Academijs) sit verè, & realitèr à primo usque ad ultimum verbum scripta, & regulata certissima Christianæ doctrinæ regula: tamen falsum est, & ab omni veritate alienum Summum Pontificem in præsenti Bulla hoc affirmasse de doctrina Sancti Thomæ. Doctores enim Salmanticenses, (& idem dico de Patre Joanne à Sancto Thoma, & alijs) ut exaltarent doctrinam sui Angelici Doctoris, verba Pontificia dicta de doctrina Ecclesiæ Catholicæ transtulerunt ad doctrinam Sancti Thomæ. Inquit enim Summus Pontifex: Assumptio Sancti Thomæ in cælum multis est comprobata testimonijs. Tum, inquit, Summus Pontifex, ex testimonio miraculorum, quibus inexhausta Dei benignitas ipsum voluit nobilitare: Tum ex certissima regula Christianæ doctrinæ, quæ deficere

non potest, scilicet, ex Bulla ipsius canonizationis, quâ Joannes XXII. ipsum in Sanctorum numerum retulit. His duobus testimonijs, miraculorum, scilicet, & canonizationis ipsius, quæ sunt certissima Christianæ doctrinæ regula, comprobatur S. Thomæ in cælum assumptio, & beatitudo. Non ergò dicit Summus Pontifex, quòd scripta S. Thomæ nitantur certissimâ regulâ doctrinæ Christianæ. Sed transeat, admittamus hoc elogium expresse, & formaliter pro doctrina S. Thomæ, ut videamus, si indè surgentem Nodum possint solvere.

Sufficientissimum judicabant Salmanticenses pro Angelici Doctoris gloria relatum elogium: *Scripta Sancti Thomæ nituntur certissimâ regulâ doctrinæ Christianæ, ut asseruit Pius V. &c.* Et licet hoc fuerit gratis dictum, quia Summus Pontifex, ut ex ipsa constat, nil tale protulit; supportabile tamen erat. Nam, ut dixi, nullum invenimus Doctorem Catholicum, cujus scripta non nitantur certissimâ regulâ doctrinæ Christianæ. Prima & unica regula doctrinæ Christianæ est Sacra Scriptura veteris ac novi Testamenti, à qua, & traditionibus Apostolicis regulatur doctrina Christiana ab Ecclesia proposita. Ab ista jam regulata surgit secunda regula, id est, doctrina Apostolica Romana, ad quam regulantur omnes doctrinæ Doctorum ac Sanctorum Ecclesiæ Patrum, Augustini, Ambrosij, Thomæ, Bonaventuræ, &c. Horum verò scripta sunt quasi tertia regula, quâ nostra regulare debemus. Undè doctrina Christiana nititur certissimâ regulâ Scripturę; Sanctorum Patrum scripta nituntur certissimâ regulâ doctrinæ Christianæ; & nostra scripta inniti debent dogmatibus Sanctorum Patrum. Credo quòd nullus Catholicus hæc poterit principia negare; sed aliqui moderni scriptores (& non pauci) Ordinis Prædicatorum jam superaddunt ad Salmanticensium verba, quòd Pius V. non solùm dixerit scripta Sancti Thomæ niti certissimâ regulâ doctrinæ Christianæ; sed ipsamet scripta Sancti Thomæ esse regulam certissimam totius Christianæ doctrinæ: ita ut loco Sacræ Scripturæ Canonicæ, constituant pro regula doctrinam sui Angelici Doctoris. Nolo inquirere an hoc sit impium & blasphemum. Quia nulla doctrina alicujus Doctoris, sive Augustini, sive Ambrosij, Thomæ, & Chrysostomi, adhuc simul sumptæ possunt esse regula doctrinæ Christianæ. Et hoc quod non possunt habere omnes Doctores Ecclesiæ simul, quia est proprium solius doctrinæ à Spiritu Sancto dictatæ, volunt quòd habeat doctrina sui Angelici Doctoris. Et cùm nullum inveniant fundamentum ad comprobandam assertionem tam alienam à Fide, volunt claudere Catholica ora, dicendo sic fuisse pronuntiatum ex cathedra à Summo Pontifice Pio V. in præallegata Bulla, & verbis relatis.

Sed hoc distare à veritate, sicut à

Fide,

Fide, sic paucis demonstro ex ipsius Pontificis verbis, quæ talia sunt: *Nam & miraculorum signis, quibus servi sui Thomæ perpetua veræ pietatis opera nobilitare voluit inexhausta Dei benignitas, & certissima Christianæ regula doctrinæ, quâ Sanctus Doctor Apostolicam Ecclesiam infinitis confutatis erroribus illustravit, &c.* Ego credo quòd grammaticalis hujus orationis constructio sit hæc: Inexhausta Dei benignitas, & certissima regula doctrinæ Christianæ nobilitare voluit opera perpetua veræ pietatis Sancti Thomæ, quâ Sanctus doctor Apostolicam Ecclesiam infinitis confutatis erroribus illustravit. Illud: *Inexhausta Dei benignitas*, extat in nominandi casu concatenatum mediante illâ conjunctione, &, cum subsequenti particula: *Et certissima Christianæ regula doctrinæ.* Si ergò prima non loquitur de doctrina Sancti Thomæ; quomodò ipsi adscribunt secundam? Nàm, si ibi dicitur quòd doctrina Sancti Thomæ sit certissima Christianæ regula doctrinæ, etiam de ea dicitur quòd sit *inexhausta Dei benignitas*, cùm eodem modo regantur & contineantur in oratione. *Inexhausta Dei benignitas, & certissima regula Christianæ doctrinæ* voluit nobilitare Opera Sancti Thomæ. Undè igitur Opera Sancti Thomæ ex istis verbis sunt certissima regula doctrinæ Christianæ? *Inexhausta Dei benignitas, & certissima regula Christianæ doctrinæ* sunt fœminini generis & numeri singularis, & ad constructionem ipsorum mutatur casus, numerus, genus, atque terminatio, ut faciant hunc sensum: Opera S. Thomæ sunt certissima regula doctrinæ Christianæ. Quo nihil absurdius in Fide, nec stupidius in grammatica excogitari poterat, vel contra honorem Summi Pontificis, & Ecclesiæ Decreta; de quibus hæretici rident, ut infrà videbimus Nodo XII. principali. Undè sequentia habent genuinum sensum, dicente Summo Pontifice: *Quâ* S. Doctor, id est, certissimâ illâ regulâ doctrinæ Christianæ confutando hæreses Ecclesiam illustravit; sed ipsi nolunt quòd S. Thomas hoc fecerit cum certissimâ regulâ doctrinæ Christianæ, sed cum alia, quam nec regulare nequeo, nec possum, nisi adducendo plura irregularia.

Secunda clausula illius Decreti Pij V. sic se habet: *Sed quoniam Omnipotentis Dei providentiâ factum est, ut Angelici Doctoris vi, & veritate doctrinæ ex eo tempore, quo cælestibus civibus adscriptus fuit, multæ, quæ deinceps exortæ sunt, hæreses confusæ, & convictæ dissiparentur, quod & anteà sæpè, & aliquando nuper in Sacris Tridentini Concilij Decretis apparuit, ejusdem memoriam (cujus meritis orbis terrarum à pestiferis quotidiè erroribus liberatur) majore etiam quàm anteà grati, & pij animi affectu colendam statuimus, &c.* Hìc Summus Pontifex declarat, qualitèr multæ exortæ hæreses confusæ, & convictæ doctrinâ Sancti Thomæ dissiparentur, & quomodò ejusdem meritis orbis terrarum à pestiferis quotidiè erroribus liberetur. Inter

ista

ista quære illam propositionem Salmanticensium : *Igitur Pius V. in Bulla citata non benè affirmavit cum doctrina Sancti Thomæ semper confutatas fuisse antiquas hæreses, & novas.* Non enim judicarunt esse sufficiens elogium illud Summi Pontificis : *Cujus meritis orbis terrarum à pestiferis quotidiè erroribus liberatur*, nisi etiam adderet illud adverbium, *semper*, & illud præteriti, atque futuri temporis, *antiquas*, & *novas* : Sed etiam hanc admittimus sicut præcedentem. Et quantùm ad illam clausulam: *Majore etiam quàm anteà, grati, & pij animi affectu colendam statuimus*, id est, Festivitatem; inquiunt Salmanticenses num. 61. pag. 102. *Pius V. in Bulla, in qua eum nominat quintum Ecclesiæ Doctorem, loquens de ejus doctrina, postquam dixit, quòd hæreses cum ejus doctrina convictæ fuerint, subjungit hæc verba: Majore, quàm anteà, grati, & pij animi affectu colendam statuimus. Si Academia Tolosana jurasset se præstituram id, quod Urbanus V. Pontifex ipsi mandaverat; quis quæso de justitia talis juramenti dubitare præsumpsisset? Si igitur Academia Salmanticensis hodiè jurat, quod Urbanus V. proposuit Tolosanæ, & Pius V. universæ Ecclesiæ: quis non judicabit æquissimum esse illius juramentum?* Hanc auctoritatem non adduxi propter primam clausulam : *Pius V. in Bulla in qua eum nominat quintum Ecclesiæ Doctorem*, licet sit aliena à veritate (nam nihil tale dicit Pontifex) sed propter ultima verba. Et licet de juramento, ac voto dicamus latè Nodo XV. principali; clausula ista : *Si igitur Academia Salmanticensis hodiè jurat, quod Urbanus V. proposuit Tolosanæ, & Pius V. universæ Ecclesiæ; quis non judicabit æquissimum esse illius juramentum?* quia specialem requirit notationem, ideò dicunt Salmanticenses, juramentum, seu votum Academiæ esse æquissimum in superlativo gradu ; quia æquissimum est sequi, quod duo Summi Pontifices proposuerunt, unus Universitati Tolosanæ, & alter universali Ecclesiæ. Stante æquitate causæ, effectus æquissimus esset; sed si præmissæ sunt falsissimæ tam de Universitate quàm de Ecclesia ; quid dicemus de conclusione? Urbanum V. nihil hujusmodi proposuisse Academiæ Tolosanæ in Bulla vera jam suprà demonstratum est Nodo III. principali ex ipsomet Summi Pontificis vero rescripto; & quid proponat in Bulla ficta, & falsa, etiam ex sæpè repetita clausula constat. Sed demus ista Urbani V. esse vera, & ostendant nobis, ubi sit hæc propositio Pij V. facta universæ Ecclesiæ? In antecedentibus non est, nec in subsequentibus invenietur : quo ergò fine, aut veritate scripserunt ista?

Tertia clausula illius constitutionis Pij V. sic se habet : *Itaque primum, ut in civitate, & Regno Neapolitano, quòd in eam Provinciam, quæ ad salutarem omnium gentium institutionem ex nobilissima familia Aquinate clarissimum hoc edidit Ecclesiæ Dei lumen, tantùm indè laudis, decorisq; Divina bonitas redundare voluerit; de venerabilium Fratrum nostrorum*

S.R.E.

S. R. E. *Cardinalium consilio, atque unanimi assensu ipsâ die Nonarum Martij, quâ præstantissimus Doctor migravit in cælum, posthac semper universi utriusque sexus ab omnibus vetitis, ac servilibus operibus, laboribusq́; abstinentes Festum D. Thomæ solemnitèr sub duplici majori officio, sicut cæteras ejus generis solemnes Festivitates, quæ de ipsius Ecclesiæ præcepto servantur: in alijs autem orbis terræ partibus, quemadmodùm Sanctorum quatuor Ecclesiæ Doctorum Festivitates piæ memoriæ Bonifacij Papæ VIII. etiam prædecessoris nostri præcepto celebrantur, sic eumdem festum diem Sancti Thomæ in perpetuum posthac omnes item utriusque sexus Christi fideles celebrent, & venerentur, Apostolicâ auctoritate statuimus ac sancimus, &c.* Ultimam clausulam istius Bullæ vide suprà Nodo VI. principali, & infrà Nodo XIV. principali. Ex verbis contentis in relata clausula P. Joannes Paulus Nazarius in suo opusculo de scriptis Sancti Thomæ f. 73. nescio quam approbationem etiam invenerit pro doctrina, & scriptis S. Thomæ. Inquit enim num. 29. *Est Pius V. qui in quadam Bulla editâ anno 1567. incipiente: Mirabilis Deus in Sanctis suis: Festum Sancti Thomæ in Regno Neapolitano strictè præcipit observari. Alibi verò uti Festum quatuor Catholicæ Ecclesiæ Doctorum statuit esse celebrandum, &c.* Et transcribit majorem partem auctoritatis suprà positæ, quasi diceret: Pius V. præcepit, ut Festivitas Sancti Thomæ observaretur de præcepto, & ut primæ classis in Regno Neapolitano, & in alijs Ecclesijs orbis ut duplex commune: igitur ejus doctrina est approbata ab Ecclesia ut vera, Catholica, & Canonica. Et hoc modo argumentantur etiam Doctores Salmanticenses.

Verùm isti Salmanticenses insuper §. 13. respondendo ad secundam objectionem, quam sic proponunt: *Objiciunt secundò hoc juramento injuriam fieri Sancto Bonaventuræ, & Ordini Sancti Francisci, dum eorum doctrina certis terminis in prælectionibus publicis includitur; certum est autem Sanctum Bonaventuram non esse inferiorem Ecclesiæ Doctorem Sancto Thomâ, nec minoribus encomijs, & laudibus à Concilijs, & Pontificibus celebratum. Præterea juramentum hoc ingratitudinis vitio laborat, &c.* Ad hanc, inquam, objectionem respondent à pag. 125. usque 149. ubi à principio usque ad finem nituntur ostendere, nullam injuriam fieri Sancto Bonaventuræ; quia Doctoratus, & doctrina illius non habent excellentiarum prærogativas, laudum præconia, merita, subsistentiam, & veritatem, sicut doctrina S. Thomæ; neque Academiam Salmanticensem laborare ingratitudinis vitio Seraphicam doctrinam Sancti Bonaventuræ propulsando à suis scholis: quia ingratitudo est de beneficio recepto: Salmanticensis autem Academia nullum beneficium recepit à doctrina Sancti Bonaventuræ. Sed contra hæc omnia nec verbum proferam, nisi tantùm illa, quæ necessaria sunt pro Nodo XV. principali infrà ponendo.

Sanctus Bonaventura fuit in Sanctorum numerum relatus à Sixto IV. sicut Sanctus Thomas à Joanne XXII. Sanctus Bonaventura fuit admissus, & receptus inter præcipuos Ecclesiæ Doctores à Sixto V. Ordinis Minorum Summo Pontifice, sicut Sanctus Thomas à Pio V. Ordinis Prædicatorum. Et licet in hac substantia sint æquales, tamen inter utrumque sunt quàm plurimæ differentiæ relevantes, atque magis, & minùs exprimentes ipsorum Doctoratûs gloriam. Primò; nam Sanctus Thomas non est receptus ut Doctor Ecclesiæ directè,& formalitèr à Summo Pontifice Pio V. sed solùm est Doctor Ecclesiæ ex consequentia, & illatione: Pius enim V. solùm edidit Bullam, ut Festum Sancti Thomæ celebraretur in Regno Neapolitano solemnitèr sub duplici officio majori, & illic esset dies festivus: in alijs autem orbis terræ partibus celebraretur ejus solemnitas sicut aliorum quatuor Ecclesiæ Doctorum. Ex hac concessione (quia nulla alia est pro Sancto Thoma) deduxerunt ejus Discipuli hanc consequentiam: Summus Pontifex præcipit, ut recitetur in Ecclesia S. Thomæ Festivitas *quemadmodum quatuor Ecclesiæ Doctorum Festivitates:* igitur Sanctus Thomas est quintus Ecclesiæ Doctor. Parùm curo, utrùm consequentia sit legitima nec ne(nam de Sancto Hilario, & alijs, Athanasio, Nazianzeno, Basilio, &c. recitatur in Ecclesia Officium Doctorum, & tamen non enumerantur inter quatuor præcipuos Doctores Ecclesiæ) quia nobis solùm interest scire propter nullam aliam rationem, præceptum,seu constitutionem Apostolicam expressam, vel tacitam numerari Sanctum Thomam inter Doctores Ecclesiæ, nisi propter istam (ut videre est in suprà citata Bulla, & constitutione 36. quæ extat in Cherubino à fol. 222.) At Sanctus Bonaventura expresè, formalitèr, & nominatim in individuo fuit adscriptus inter quatuor præcipuos Doctores Ecclesiæ à Sixto V. (ut videre est in constitutione 76. hujus Summi Pontificis incipiente: *Triumphantis Hierusalem gloriam sempiternam*; & in Cherubino folio 625. cujus summarium est: *Adscriptio Sancti Bonaventuræ Balneoregiensis inter egregios, Sanctosq; Catholicæ Ecclesiæ Doctores,cum indulgentijs pro ejus Festivitate die decimâ quartâ July celebranda*) Et infrà §. 14. inquit Summus Pontifex: *Ipsum Sanctum Bonaventuram jure Sanctorum Doctorum consortio ab eodem Sixto IV. adscriptum, & connumeratum, auctoritate Apostolicâ tenore præsentium inter præcipuos, & primarios, qui Theologiæ Facultatis magisterio excelluerunt, habendum ac venerandum esse decernimus, ac declaramus.* De quibus omnibus ac alijs brevitatis causâ relictis, nihil extat in Bulla Doctoratûs Sancti Thomæ, nisi, ut dixi, ex præsupposita illa consequentia: *Præcepit ut recitaretur officium commune Doctorum, ergò est quintus Ecclesiæ Doctor*; at Sanctus

ctus Bonaventura non sic, sed expressè, formalitèr, nominatim, & in individuo est pronuntiatus Doctor Ecclesiæ.

Secunda differentia est : quòd de doctrina Sancti Thomæ solùm dicat Pius V. quòd in Concilio Tridentino fuerit commendata, &c. vide auctoritatem suprà : de doctrina autem Sancti Bonaventuræ dicit Sixtus V. *Doctrinam ipsius Sancti Bonaventuræ à suprà dictis prædecessoribus nostris Clemente IV. Gregorio X. & Sixto IV. laudatam, in Concilio Lugdunensi maximè spectatam, in Florentino etiam ad res difficiles explicandas adhibitam, gravissimorum virorum auctoritate testificatam, & commendatam, & eximio Ecclesiæ Doctore dignam, nos quoque plurimùm in Domino laudamus, & commendamus, &c.* Ecce, si pro S. Thomæ doctrina sunt duo Summi Pontifices Urbanus V. & Pius V. & Concilium Tridentinum : Pro doctrina Sancti Bonaventuræ sunt quatuor Summi Pontifices, Clemens IV. Gregorius X. Sixtus IV. & Sixtus V. & duo Concilia, Lugdunense, & Florentinum.

Tertia differentia est : quòd illa Pij V. pro Sancto Thoma sit Bulla particularis missa ad solum Regnum Neapolitanum, ut in ipsa videri potest : illa autem Sixti V. pro Sancto Bonaventura est Decretalis, ut constat ex universali inscriptione; quæ sic se habet : *Sixtus Episcopus servus servorum Dei Universis venerabilibus Fratribus nostris, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & dilectis filijs aliarum Ecclesiarum Prælatis per universum terrarum orbem constitutis salutem, & Apostolicam benedictionem.* Quorum nihil extat in Bulla expedita pro Sancto Thoma.

Quarta differentia est : quòd in Bulla pro Sancto Thoma nulla fiat mentio de Doctoribus Ecclesiæ, vel doctrina ipsorum, quid sint, vel ad quid in Ecclesia constituti, & de omnibus alijs ad Doctoratum pertinentibus : quæ omnia ad amussim, & latissimè reperies in Bulla expedita pro Sancto Bonaventura.

Quinta : quòd Bullam pro Sancto Thoma subscripserint tantummodò triginta quinque Cardinales: alteram autem Sancti Bonaventuræ quinquaginta.

Sexta : quòd pro Festivitate Sancti Thomæ in Ecclesia Sancti Dominici Neapolitan. fuerint indulgentiæ septem annorum, & totidem quadragenarum, & in alijs Ecclesijs orbis centum dies de injuncta ipsis pœnitentia : pro Festivitate autem Sancti Bonaventuræ conceduntur omnes indulgentiæ sequentes : in Basilica duodecim Apostolorum de urbe, & in civitate Balneoregiensi, & in civitate Lugdunensi concessæ sunt plenariæ indulgentiæ ; & etiam ut in ipsis esset dies festivus, & feriatus, præcipit his verbis : *Qui ejus festus hujusmodi, ut cæteras de præcepto Ecclesiæ servari solitas Festivitates devotè colentes.* Item concedit Summus Pontifex pro quolibet ingrediente Ecclesias Fratrum Mino-

rum in toto terrarum orbe constitutas, decem annos, & totidem quadragenas.

Septima differentia annotata ab ipsomet Summo Pontifice est: quòd Sanctus Bonaventura fuerit Generalis Ordinis Minorum per decem, & octo annos, Archiepiscopus, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, & mortuus existens præses Concilij Lugdunensis: quorum nihil habuit Sanctus Thomas; quia ut Frater particularis semper vixit, & sic mortuus est.

Octava differentia sit: quòd in Bulla Sancti Thomæ, præter illas paucas excellentias suprà positas, nec de ejus persona, nec doctrina aliquid speciale dicatur, nisi illud miraculum, seu approbatio Christi Domini: *Benè scripsisti de me Thoma*, ut diximus in Nodo VI. principali: Bulla autem Sancti Bonaventuræ, quæ divisa est in viginti partes latissimas, est plena elogijs atque laudibus singularibus, non tantùm vitæ, & virtutum Sancti Bonaventuræ, sed præcipuè ejus Magisterij, sapientiæ, & doctrinæ, &c.

Nona ac præcipua: quia in Oratione pro Sancto Thoma solùm dicitur: *Deus, qui Ecclesiam tuam Beati Thomæ confessoris tui mirâ eruditione clarificas, & sanctâ operatione fœcundas; da, quæsumus, &c.* In Oratione autem Sancti Bonaventuræ sic dicitur: *Deus, qui Ecclesiæ tuæ Beatum Bonaventuram Confessorem tuum, atque Pontificem Doctorem mirabilem tribuisti, concede, &c.* Ubi, ut vides, Ecclesia non vocat Sanctum Thomam Doctorem, sicut appellat Sanctum Bonaventuram. Et si, uti Pater Seraphicus Capponi à Porrecta de suprà posita approbatione, & auctoritate Pij V. dicit: *Absit enim, ut verbum tanti Summi Pontificis, tot Cardinalium præsertim vallatum testimonijs, sit inane*, si hoc, inquam, non sit inane, non erit etiam inane, quòd Ecclesia in Oratione appellet Sanctum Bonaventuram Doctorem mirabilem, quod non facit de Sancto Thoma, cujus Pontificis rescriptum vallatum est non tantùm triginta tribus Cardinalibus, sed quinquaginta. Et non obstantibus his, & alijs differentijs existentibus in gradu, seu electione Doctoratûs utriusque, dicunt & affirmant Sanctum Thomam non solùm præcedere Sanctum Bonaventuram, sed etiam omnes alios quatuor Ecclesiæ Doctores, Augustinum, Ambrosium, Hieronymum, & Gregorium, & doctrinam illius esse præstantiorem, verioremque præ cæteris alijs, exceptâ Scripturâ Canonicâ. Adjunge hic omnia dicta ac dicenda in hoc libro.

Pater Ignatius Galvan tomo 1. libro 2. cap. 9. disc. 4. fol. 467. sic inquit: *Igitur Sancti Thomæ Doctoris Angelici in cælum assumptio, (sicut ait Pius V. cujus verba paucis explicabimus) & Divinis, & proprijs est comprobata testimonijs. Divinis quidem, ut ipse ait, quia Dominus miraculorum signis Sancti Doctoris opera nobilitavit: proprijs verò, quia certissima*

Christianæ regula doctrinæ idem Sanctus Doctor Apostolicam Ecclesiam, infinitis confutatis hæresibus, illustravit. Itaque juxta Summi Pontificis oraculum doctrina Divi Thomæ peculiari atque honorifico titulo certissima Christianæ regula doctrinæ appellatur. Quo sensu Ecclesia in Officio Divino diei Festi Sancti Doctoris eum vocat normam, quâ utinam omnes regulentur, ne ab ea declinantes in errores labantur! Ultima hæc deprecatio utinam adimpleretur! quia si hęretici regularentur doctrinâ Sancti Thomæ, numquam in errorem laberentur: sed parùm curo de elogijs: nec pro ijs contendo cum illis: admitto enim ipsa libentissimè, licet sint talia, quale est præsens; & inquiro solùm veritatem in testimonijs allatis, seu legalitatem citationum præcipuè ex Bullis Summorum Pontificum. Suprà dicebant Salmanticenses ex relata Bulla Pij V. quòd doctrina Sancti Thomæ niteretur certissimâ regulâ doctrinæ Christianæ; & quamvis hoc sit extorquere verba Pontificis, esset supportabilis error; sed jam Pater Galvan & cum ipso alij quam-plures ex eadem clausula ita invertunt omnia, ut non velint, quòd doctrina nitatur in certissima regula doctrinæ Christianæ; sed quòd doctrina ipsa Sancti Thomæ sit certissima regula, & norma ipsius doctrinæ Christianæ: regulatur enim, & nititur doctrina Christiana, tamquam in propria norma, ipsâ doctrinâ Sancti Thomæ, & non è contra. An ista sint vera nec ne, judicet ille, qui potest Alexander VII. Idem Pater Galvan statim infrà sic inquit: *Quotquot ergò Ecclesiæ hostes hodie à Doctoribus profligantur, auspicijs, & doctrinâ D. Thomæ profligantur; atque adeò eos ab ipso superatos, & convictos est asserendum, &c. Non solùm igitur antiquas in Ecclesia hæreses D. Thomas suâ doctrinâ confutavit, sed etiam futuras, antequam pullularent, prævidit, simulq; omninò dissipavit. Tantâ enim illum Deus fortitudine induit, ut omnes etiam longo post eum tempore futuros Fidei hostes doctrinæ suæ gladio strenuè prostraret.* Et hæc dicta sufficiant pro Cortice.

PRO VIRGA

§. SECUNDUS.

IDem Summus Pontifex Pius V. quam-plurima concessit pro mysterio Immaculatæ Conceptionis: & pręcipuè anno primo sui Pontificatûs expedivit indulgentiam pro die Conceptionis in oppido de Moruela Cæsar. Augustan. *Ineffabilia*: nono Kalendas Novembris. Et anno secundo dedit indulgentiam Conceptionis pro hospitali Conceptionis de Guamanga

ga in Regno Peruano : *Salvatoris ac Domini*, ſexto idus Julij. Item anno 4. conceſſit Capellaniam in altari Conceptionis Beatæ MARIÆ de Conſolatione oppidi de Cazalla Hiſpalen. *Dignum arbitramur*, 13. Kalendas Septembris. Et anno quinto altare Conceptionis Sancti Baſciani Cremonen. *Dignum arbitramur*, 4. idus Junij. Et alteram pro Monaſterio Conceptionis Corduven. *Ex commiſſo nobis*, 3. nonas Septembris. Et anno ſexto approbavit conſtructionem Monaſterij Conceptionis de Truxillo Placentin. *Exigit incumbentis*. 14. Septembris. Item pro Monialibus Conceptionis de Guadalfajara : *Injunctum nobis*, pridie idus Februarij. Iſtæ tantummodò Bullæ extant in Archivo Vaticano Sancti Petri ; ſed in altero Brevium. Apud D.D. Gualteri ſunt penè quingenta Brevia pro indulgentijs, alijſque rebus pertinentibus ad materiam Conceptionis, quæ cùm cœpiſſent extrahi, propter multitudinem, & expenſas faciendas cum Amanuenſibus, jam inceptâ Provinciâ, prætermiſimus.

Anno item 5. ſui Pontificatûs, id eſt, 1570. in Decretali incipiente: *Super ſpeculam Domini*, in qua prohibuit diſputationem in publicis actibus ſæcularibus ; & quòd de Conceptione Beatæ Virginis non ſcriberetur vulgari ſermone : inter iſta, quæ æqualia ſunt pro utraque opinione, pro pia ſententia habet ſequentia : *Nos igitur, qui prædeceſſorum ſaluberrima Decreta pro viribus ſalva eſſe cupimus, potiſſimùm illa, quæ à Sacroſancta Synodo Tridentina denuò ſunt confirmata, liberam cuique facultatem relinquentes opinandi hujus controverſiæ quamlibet partem, prout vel magis pium, vel magis probabile eſſe judicaverit. Prædictorum igitur concionatorum, aliorumq; contentioni atque temeritati, populorumq; ſcandalis occurrere ſtudentes motu proprio, non ad alicujus nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ſtatutum felicis recordationis Sixti IV. prædeceſſoris noſtri ſuper eâ re, quod à præfata Synodo innovatum eſt (illud præſentibus, ac ſi de verbo ad verbum eſſet inſertum, pro plenè, & ſufficientèr expreſſo, & inſerto habentes) Apoſtolicâ auctoritate, tenòre præſentium confirmamus, & approbamus, &c.* Et licet in hac clauſula ſolùm approbetur ſtatutum in ſingulari Sixti IV. infrà ſic proſequitur : *Serventurq; illa omnia, quæ à dicto Sixto prædeceſſore noſtro ſtatuta ſunt, quorum ſingula, ut præfertur, etiam quantùm ad alias pœnas duximus innovanda, & innovamus per præſentes, &c. Volumus inſuper, & decernimus, quòd præſentes vim perpetuæ, & irrefragabilis Conſtitutionis obtineant, &c.* Si ergò Pius V. ita ſtrictè præcipiat obſervare omnia, & ſingula quæ Sixtus IV. circa materiam Conceptionis ordinaverat : igitur Conſtitutiones ejus non fuerunt ut à particulari perſona expeditæ, etſi, ut vult Rss. P. Magiſter ſacri Palatij Bartholomæus Spina, propter iſtas Conſtitutiones fuerit Sixtus IV. hæreticus materialis,

lis; quid dicent de Pio V. ſub tot ſtrictiſſimis clauſulis præcipiente illas obſervari?

Item præcepit, ut in tota Eccleſia celebraretur Feſtum Conceptionis, & recitaretur Officium ſicut in die Nativitatis mutato ſolùm nomine: in quo multùm favit myſterio, ut notavit Illuſtriſſimus D. Pater Franciſcus Soſſa in ſuo tractatu de Conceptione, fol. 21. Reverendus Pater Hippolytus Marraccius, & nos in Armamentario Seraphico colum 74. Nam cùm idem Summus Pontifex Feſtum Præſentationis Beatæ Virginis expunxiſſet à ſuo Breviario reformato (& alia quam-plura potuiſſet tutò auferre) ſolemnitatem Conceptionis, ſed illam commutavit adæquans in Officio, & recitandi formula ejus Nativitati: quo nihil pro præſervationis myſterio excogitari poterat auguſtius; ſiquidem in eiſdem terminis reliquit Feſtivitatem Conceptionis, in quibus eſt in Eccleſia Nativitatis Feſtivitas; & ſi in Nativitate celebretur materialis, & naturalis Nativitas Virginis ſine reſpectu ad ſanctificationem mentalem, vel ad aliam quamlibet intellectûs, vel voluntatis formalitatem; ſic etiam poſt illud Officium ſtatutum fuit de Conceptione.

Præter iſta inter propoſitiones Michaëlis de Badio damnavit iſtam, quę eſt in ordine 73. *Nemo præter Chriſtum eſt abſque peccato originali: hinc Beata Virgo mortua eſt propter peccatum ex Adam contractum, omneſq; ejus afflictiones in hac vita, ſicut & aliorum juſtorum fuerunt ultiones peccati actualis, vel originalis.* Bulla damnationis incipit: *Ex omnibus afflictionibus, &c.* data anno 1567. Kalendis Octobris. Et cùm eſſet ex Sacra Religione Prædicatorum, ſingularis videtur Dei providentiâ damnatio iſtius propoſitionis in capite Michaëlis de Badio, quando erat formale aſſertum ſuorum Fratrum.

Denique idem Summus Pontifex vivæ vocis oraculo conceſſit Fratribus Minoribus, ut recitarent Officium, *Sicut lilium*, editum, & approbatum à Sixto IV. & recitatum à tota Romana Eccleſia univerſaliter per integrum ſæculum, ut habetur in omnibus impreſſionibus Officiorum Ordinis Minorum, nullâ exceptâ; & etiam extat in Regeſto antiquo Procuratoris Generalis Romanæ Curiæ pro familia Ciſmontana, unde illud nos extraximus. Et licet de hoc vivæ vocis oraculo agant Hippolytus Marraccius in Pontificibus Marianis, capit. 88. folio 198. Tamajus de Salazar ad annum 1568. Pater Waddingus in ſua legatione, ſectione 2. Oratione 7. fol. 192. (ut latè diximus in obſervatione Regeſti Armamentarij Seraphici columnâ 218.) ac denique Vincentius Juſtinianus Ordinis Prædicatorum in tractatu de Immaculata Conceptione Hiſpanicè edito §. 3. fol. 6. ſecundùm noviſſimam impreſſionem factam Valentiæ hoc anno cum memoriali ad Regem Philippum Hiſpaniarum à nobis edito pro SOLE-

VE-

VERITATIS, sic inquit: *Y el Papa Pio V. cuia santidad y letras merecen grande veneracion, en el año de 1569. à veinticinco de Mayo vivæ vocis oraculo, concedio que en toda la Orden de San Francisco se pudiese recar el Oficio que publico Sixto IV.* Et insuper fuit à Gregorio XIII. & Paulo V. anno 1609. die 19. Januarij etiam vivæ vocis oraculo confirmatum (de quo alia in nostra *Militia* damus testimonia) Non deest tamen his nostris temporibus, qui illud infringere voluerit, affirmando expressis verbis, esse falsum, suppositum, & fictum à Fratribus Minoribus. Et licet suprà Nodo III. principali objectionem proposuerimus ex parte, integram iterum illam hîc recapitulare necesse erit.

Hic est Reverendissimus P. Thomas Turcus Generalis Ordinis Prædicatorum in suo tractatu contra Virginis Conceptionem edito an. 1648. dicens: *Hæc solida, & germana responsio est, quâ instar fulminis cùm Adversarij percussi jaceant, in omne latus tamen se vertunt, ut spiritus revocent: & cùm nihil lucidum aut vegetum spirare potuerint, lepidam fabulam attexuerunt ad dementandos simplices. Libellum enim evulgarunt hoc modo scriptum: Propria Festorum Ordinis Fratrum Minorum ad formam Officij novi redacta, quæ Sanctissimus D.N. Pius V. Pontifex Maximus anno 1569. die 15. Maij, Pontificatûs verò sui anno tertio vivâ voce concessit, ut sic ordinata imprimerentur, & à Fratribus, & Monialibus ejusdem Ordinis dicerentur. Hoc autem in libello Pij V. approbato cùm sit comprehensum Officium Conceptionis à Nogaròla editum, clarissimè patêre plenis buccis vociferantur, dem Officium à Breviario Romano licet expunctum, Franciscanis tamen benignissimè concessum fuisse, & in eorum ordinario inclusum, Apostolicâ Sede, & oraculo Pij V. approbatum. Sed cùm larvam detego, quæso, animum advertant, ut insignem imposturam recognoscant, & turpissimam audaciam ambabus manibus palpent. In archivo Religionis Dominicanæ duo exemplaria habentur hujus libelli: Proprium festorum Ordinis Fratrum Minorum: alterum impressum 1564. alterum verò excusum Parisijs 1585. utrumque insignitum eodem oraculo vivæ vocis Pij V. 1569. In primo autem libello minimè reperitur alijs annumeratum Officium Nogaròlæ: In secundo simul cum alijs recensetur prædictum Officium. Ex quo evidenter apparet per oraculum vivæ vocis, minimè concessam recitationem illius Officij, de quo tantum plaudunt; sed tantùm illa, quæ in ordinario anni 1585. impressa continentur: per fraudulentam verò, & prophanam manum elapsis annis, quando falsitas non tam facilè convinci poterat, illud Nogaròlæ Officium alijs super-intrusum, & per summam audaciam adjectum. Hujus insignis imposturę non ignobile argumentum sumitur ex eo quòd Suarez, Vazquez, & alij, cùm sibi opposuissent Officium Nogaròlæ à Breviario Romano jussu Pij V. expunctum, validissimo argumento pressi omnem viam tentarunt, ut illud diluerent, aut eluderent, non tamen de tali Conceptionis Officio per oraculum Pij V. Franciscanis concesso, & approbato mentionem fecerunt:*

cerunt: cùm tamen ex hoc labyrintho uno hoc Ariadnæ filo facilè exire potuissent. Adde & nomen ipsum: Propria Festorum, &c. non levem picturam facere de tali subreptione: Propria Festorum, ut nomen ipsum sonat, illa tantùm exprimit, quæ Sacræ Religioni Franciscanæ propria sunt, non autem communia alijs: at Officium Conceptionis, sicuti & Festum nedum à Religione Franciscana, verùm etiam ab Ecclesia Romana celebratur; quomodò ergò fieri poterit, ut illud Officium à prudentissimo, simulq; pijssimo Pontifice Franciscanis concederetur, quod ipsius jussu à Breviario Romano, quo ipsi utuntur, erat expunctum? Hucusque Reverendissimus, atque doctissimus P. Turcus in illo suo ultimo, & insigni tractatu contra piam sententiam. De quo duo audivi in Italia, Hispania, & Gallia, unum à suis, & alterum à nostris. A suis, quòd illo tractatu demoliretur, & quasi ad pulverem redigeret omnes rationes, & argumenta facta pro pia sententia; sed in toto opusculo non alium invenio pulverem, nisi istum excussum à defensoribus. Nam omnia alia sunt paleæ, verba, & aër. A nostris audivi, quòd, dum istum scriberet tractatum, quasi miraculosè fuisset è vivis ereptus: quòd ipsi scribenti tractatum istum supervenerit mors, dicitur in ipso tractatu; de altero non est meum judicare. In predicto ergò opusculo nihil aliud inveni, in quo in individuo, & particulariter ostenderet, vel demonstraret aliquâ saltem levi conjecturâ, aut instrumento authentico FF. Minores esse falsarios, & plagiatores litterarum Apostolicarum. Quia licet sæpiùs huc tendant ipsius verba, semper loquitur universaliter (ut videmus in multis ejus auctoritatibus in hoc libello sparsim relatis, quod & in secunda impressione SOLIS VERITATIS amplissimè demonstrabitur) nisi in hoc Pij V. vivæ vocis oraculo desumpto argumento ex illis duobus originalibus antiquis impressis, & reconditis in archivo Religionis Prædicatorum: ideò oportet ab imputato hoc delicto nos purgari, & pariter à radice videre, quâ veritate aut fundamento (nam de modestia religiosa jam constat) ita durè, & aspero verbo totam Seraphicam Religionem Pater ille, & supremus Judex suæ, absque ulla appellatione, tamquam ream convictam objurget, & condemnet.

Fulminata sententia contra Prælatos Seraphicæ Familiæ (nam de impressione Officiorum Divinorum non curant subditi, & Auctores) est istius tenôris: Declaramus Fratres Franciscanos hoc fulmine percussos jacêre debere per omne latus, ita ut non remaneat, quò se vertere possint, & nihil lucidum, aut vegetum habere, quo spirare, aut respirare valeant: quia ad dementandos simplices evulgarunt libellum plusquàm famosum contra auctoritatem Summi Pontificis Pij V. lepidam in eo fabulam attexentes, scilicet, Summum Pontificem istum concessisse illis vivæ vocis oraculo, ut possent recitare Officium editum à

Leonardo de Nogarôlis de Immaculata Virginis Conceptione. Cùmque propter hanc lepidam fabulam ab ipsis intrusam plenis buccis vociferentur; ut non ampliùs sic faciant, larvatam fictionem, & insignem eorum imposturam, suamque turpissimam audaciam videant, & ambabus manibus fraudulentam suam palpent falsitatem, & profanam manum, & in superlativo gradu intrusam perversissimam temeritatem, & adinventionem hujus insignis imposturæ recognoscant, ideò, &c. Hucusque lata sententia contra Fratres Franciscanos, de qua non curo, licet ita austera sit; sed de inquisitione, & corpore nostri delicti, quod tantam, ac talem meruit diffinitivam punitionis sententiam. Inquit enim, quòd in archivo Religionis Prædicatorum extent duo originalia impressa, alterum anno 1564. (& nota, quòd hîc taceat locum, ubi facta fuerit editio illa) alterum Parisijs anno 1585. & in utraque hac impressione esse illud vivæ vocis oraculum Pij V. sed non ita in utraque est Officium Nogarôlis, quia in prima, scilicet, anni 1564. non est, benè tamen in secunda factâ Parisijs anno 1585. undè colligitur, inquit, quòd oraculum non fuerit concessum pro Officio Nogarôlis, sed posteà anno 1585. per fraudulentam, & profanam manum elapsis annis, quando jam mortuo Pio falsitas post viginti unum annos non tam facilè convinci poterat, illud Officium Nogarôlis inter alios. fuit intrusum, & per summam audaciam ab ipsis additum inter Officium Ordinis Minorum. Hucusque Reverendissimus P. Generalis Turcus. Et in rei veritate, si de delicto constaret, sententia ab eo fulminata justissima esset. Sed quid dicemus, quando delictum est impositum, & quædam calumnia ficta, & falsa ab adulteratrice manu fabricata contra pauperem, & innocentem Religionem Minorum? Quod ita esse, non ex conjecturis, sed ex evidenti ipsâ veritate demonstratur.

Dicit Pater Generalis: *In Archivo Religionis Dominicanæ duo exemplaria habentur hujus libelli: Proprium Festorum Ordinis Fratrum Minorum: alterum impressum* 1564. *alterum verò excusum Parisijs* 1585. *utrumque insignîtum eodem oraculo vivæ vocis* 1569. *&c.* De secundo edito Parisijs anno 1585. veritatem dicit, & sic de eo non loquimur, quia non facit ad rem nostram: de altero autem, de quo non adducit locum impressionis, excuso, ut ipse dicit, anno 1564. cum vivæ vocis oraculo Pij V. est quædam calumnia clarè, evidentèr, atque manifestè intrusa, ut macularet sacram Religionem Minorum, quæ sic breviter quatuor indissolubilibus Nodis præcluditur. Anno 1565. quinto idus Decembris mortuus est Pius IV. mense & anno sequenti, scilicet, 1566. Septimo idus Januarij fuit creatus Pius V. & coronatus decimo sexto Kalendas Aprilis; quomodò ergò anno 1564. die 15. Maij

Maij poterant imprimi Officia Ordinis Minorum cum oraculo Pij V. si anno 1564. non erat Summus Pontifex, nec fuit electus post illos duos annos? Igitur hæc fuit elarvata calumnia. Item, correctio Breviarij Romani publicata fuit anno 1568. septimo idus Julij, Pontificatûs Pij V. anno tertio, ut constat ex Decretali ad hoc expeditâ, & incipit: *Quod à nobis postulat*, &c. positâ in principio ejusdem Breviarij reformati: si ergò reformatio Breviarij, & officij Nogarôlis fuerit facta anno 1568. quare, vel ad quid Fratres Franciscani anno 1564. impetrarent illud vivæ vocis oraculum ad recitandum officium Nogarôlis, cùm anno illo, & per quatuor sequentes in universali Ecclesia recitaretur, ut fatetur ipsemet Pater Turcus? Et sic ex hac parte etiam est evidens deprehensio falsitatis. Item Fratres Franciscani propter illius officij à Breviario communi expunctionem factam anno 1568. petierunt à Summo Pontifice indultum: quomodò ergò indultum erat factum, & concessum anno 1564? Non quilibet monoculus, vel strabo, sed etiam cæcus prævideret hoc esse præcipitium. Item urgentiùs. In illo vivæ vocis oraculo dicitur, ut ipsemet Pater Generalis concedit; *anno 1569. die 15. Maij, Pontificatûs verò sui anno tertio, vivæ vocis oraculo concessit indultum recitandi Officium*, &c. Si hæc extabant in illa impressione factâ anno 1564. Reverendissime Pater, componamus ista: Pius V. fuit electus anno 1566. annus tertius sui Pontificatûs fuit 1569. quomodò ergò annus 1564. poterat esse tertius illius Pontificatûs? Ut annus tertius Pontificatûs Pij V. fuisset ille 1564. debuerat eligi anno 1561. sed cùm fuisset electus anno 1566. quomodò ejus annus tertius poterat esse anno 1564. nisi iste Summus Pontifex calculasset annos suos retrocedendo? Et adhuc sic non componetur ista P. Generalis arithmetica. Deducimus ergò ex his tribus Nodis indissolubilibus: quòd illud de impressione factâ anno 1564. fuerit quædam falsa chimera, & impostura, sine ulla attentione, aut consideratione posita; quia illo anno nec Pius V. erat Pontifex, nec reformatio facta fuerat Breviarij, nec poterat esse annus tertius sui Pontificatûs; nec Fratres Minores indigebant tali vivæ vocis oraculo; quia tunc & per quatuor annos sequentes tota Ecclesia universalis recitabat Officium Nogarôlis. Hâc larvâ detectâ, pergamus ad ostensionem veritatis.

Veritas ergò est: Anno 1566. fuit electus Pius V. ad supremam Petri Sedem. Anno 1568. facta fuit reformatio Breviarij Romani, & per consequens Officium Nogarôlis expunctum, ut dicit P. Generalis. Anno sequenti 1569. qui tertius erat sui Pontificatûs annus, die 15. Maij vivæ vocis oraculo concessit F. Minoribus, ut illud Officium Nogarôlis, quod recitatum fuerat in Ecclesia universali

per integrum sæculum, deinceps maneret in Religione Minorum. Et eodem anno 1569. simul cum alijs officijs proprijs Fratrum Minorum fuit Romæ impressum in 4. & in principio illorum Officiorum fuit etiam apposita illa concessio, seu vivæ vocis oraculum: deinde fuerunt impressa prædicta Officia Parisijs anno 1586. & alibi. Hoc supposito vero, & indubitato principio; Reverendissimus Pater Generalis Turcus contra totam Religionem Minorum malè formavit, atque disposuit suam calumniam: quia impressionem illam factam anno 1569. anno tertio Pontificatûs Pij V. dixit fuisse editam anno 1564. mutando numerum 9. in 4. & hoc sic judicavit, vel fecit. Judicavit: nam cùm ipse esset totalitèr orbatus uno oculo, & altero non rectè videret, judicavit numerum 9. esse 4. propter characterum similitudinem, præcipuè in impressionibus antiquis, & litteris communitèr vocatis de tortis. Vel fecit, quia ex numero 9. fecit 4. à quo facillimus est transitus. Sive ergò sit hoc, sive illud; qui hoc judicavit, vel ita fecit, ut calumniaretur innocentem Religionem Minorum, meretur sententiam illam promulgatam à Patre Generali. Larvam detexi de delicto, de sententia autem judicet quisquis voluerit: & pro Nodo, qui inde resurgit, recurrat ad Nodum sequentem, & ad dicta superiùs Nodo III. principali per totum.

Restat nunc diluere duas objectiones Reverendissimi Patris Generalis: quarum prima est: *Vazquez, & Suarez opponunt sibi hoc validissimum argumentum de expunctione Officij Nogarôlis à Breviario Romano jussu Pij V. & cùm omnem viam tentassent, ut illud solverent, seu eluderent: tamen de tali concessione factâ Franciscanis mentionem non faciunt; cùm tamen ex hoc labirynthο uno hoc Ariadnæ filo facilè se expedire possent.* Etiam in hac objectione claudicat Pater Generalis: nam prædicti Auctores non omnem viam tentarunt ad solutionem hujus argumenti, sed solùm incidenter illud tangunt. Vazquez in tertiam partem quæst. 27. disput. 117. cap. 5. num. 52. agens de celebratione Festivitatis Conceptionis, sic inquit: *Neque obstare, quod formam illius Officij*, id est, Nogarôlis à Sixto IV. approbati, *aliqua ex parte*, id est, Pij V. *& verba, quibus in eo expressè profitebantur fideles Immaculatam Conceptionem, abstulerit: ob id enim, inquiunt, non abrogavit, quinimmò confirmavit celebrationem ipsius Festi sub nomine Conceptionis: quod quidem satis videtur, ut ad prædictam sententiam populum invitaverit, præsertim cùm in reliquis omnibus constitutionem Sixti IV. ac proindè indulgentias ab eo concessas celebrantibus apertè confirmaverit. Hinc autem effectum est, ut Festum hoc ab universa Ecclesia ubique gentium celebraretur, cùm tamen anteà non in omnibus Ecclesijs, sed in aliquibus celebrari tantùm consueverit.* Hæc sunt Patris Vazquez verba. Suarez autem eâdem quæstione 27. Sectione 5. disput. 3. articulo 2. §. *Ex qui-*

quibus, ita dicit: *Illa verò Officij mutatio à Pio V. facta nihil obstat; neque enim id fecisse credendus est, quia aliquid falsum in illo Officio continetur: sed quia omnia voluit ad antiquum morem revocari: sicut etiam Beatam Annam, & Sanctum Rochum è Kalendario expunxit, quo nihil eorum Sanctitati derogatum est. In eo verò, quòd Festum Conceptionis, & Nativitatis eodem Officio celebrari voluit, utriusque solemnitas, proprietatis ratione retentâ, huic nostræ sententiæ non parùm favit.* Ista sunt verba sobria istorum duorum Doctorum, non elusoria, & nihil ampliùs habent. Ubi est ergò tentatio illa omnium viarum? Argumentum erat hoc, sicut & modò est: Pius V. expunxit à Breviario Romano officium Nogarôlis, ergò reprobavit illud. Pro solutione directa hujus argumenti, non poterant recurrere ad Officium Fratrum Minorum; quia sive Minores illud recitarent ex indulto, sive non, semper permanebat vis antecedentis; fuit ablatum ex Breviario communi, ergò reprobatum. Et ad hoc conantur satisfacere, ùt satisfaciunt. Sed admittamus reconventionem: Hęc consequentia est bona: Suarez, & Vazquez non faciunt mentionem de isto vivæ vocis oraculo concesso Minoribus, ergò est falsum. Et ista erit vera: Suarez, & Vazquez expositores Sancti Thomæ mentionem non faciunt de quatuordecim approbationibus doctrinæ Sancti Thomæ, ergò sunt falsæ? Suarez, & Vazquez non faciunt mentionem de, &c. Remaneant istæ consequentiæ, quia sunt valdè odiosæ.

Secunda objectio Patris Generalis est illa: *Quomodò ergò fieri poterit, ut illud officium à prudentissimo, simulq; pijssimo Pontifice Franciscanis concederetur, quod ipsius jussu à Breviario Romano, quo ipsi utuntur, erat expunctum?* Quasi dicat: Prçcipiebat prudentissimus atque pijssimus Pontifex, ut illud officium Nogarôlis expungeretur à Breviario Romano; quâ ergò de causâ, vel motivo concederet Franciscanis, ut illud recitarent? Expungere illud à Breviario Romano, & eodem tempore ipsum concedere Franciscanis, repugnant cum pietate, & prudentia, immò erat impossibile: *Quomodò ergò fieri poterit, &c.* Perpende rationem istam cujusdam Patris Generalis, & conjunge illam cum alia ejusdem speciei. Summus Pontifex Paulus V. anno 1617. speciali Decreto prohibuit: ne ullus in publicis, aut privatis colloquijs posset dicere Virginem MARIAM fuisse conceptam in peccato originali, quod posteà anno 1622. die 24. Maij strictissimis pœnis revalidavit Gregorius XV. ad quem accedentes Patres Prædicatores die 28. Julij ejusdem anni obtinuerunt indultum, ut inter se tantùm in privatis colloquijs possent de Conceptionis materia disserere, ac tractare. Et nunc retorqueo argumentum: Quomodò ergò fieri potuit, ut illud indultum à prudentissimo, simulque pijssimo Pontifice Dominicanis concederetur, quan-

quando ipsius jussu ab ore omnium Catholicorum expungebatur? Si hoc argumentum non valet, ut non valet, quia est ridiculum, eamdem vim habet ipsius. Et hæc de dictis atque objectionibus contentis in tractatu Patris Turci contra Immaculatam Conceptionem

PRO NODO
§. TERTIUS.

Nodus primus.

QUia Reverendissimus Pater Generalis Ordinis Prædicatorum, ex quadam deceptione activa, vel passiva judicavit Fratres Franciscanos finxisse vivæ vocis oraculum Pij V. (quod ferè semper fit à Summo Pontifice cum sola benedictione) circa recitationem Officij Immaculatæ Conceptionis, vocat ipsos ore pleno attexentes fabulas, lepidos falsificatores, dementatores simplicium, falsarios, larvatos, insignes impostores, turpissimos, audaces, fraudulentos, profanas habentes manus, de falsitate convictos, plagiatores Officiorum Divinorum, &c. Si secundùm totum istum rigorem justitiæ judicandi essent in isto libello illi, qui non propter honorem, & puritatem Virginis MARIÆ, sed contra ipsammet, propter quamdam phantasticam exaltationem doctrinæ Sancti Thomæ, finxerunt Bullam integram Universitatis Parisiensis (de qua diximus Nodo V. principali per totum) Bullam Urbani V. (de qua Nodo III. principali per totum) Sermonem Innocentij Papæ (de quo Nodo IV. principali etiam per totum) auctoritatem Clementis VI. contra Conceptionem, & alia infrà detegenda, & illa sic ficta introduxerunt non in unum, sed in duo Officia Ecclesiastica, & non solùm in lectiones Breviarij, sed etiam in præfationem Missæ, quid dicendum esset de ipsis? Ponderemus amore Dei delicta nostra: Velle, & procurare recitari sub prætextu concessionis Pontificiæ Officium recitatum jam ab eadem Ecclesia Romana per integrum sæculum, & approbatum à quatuor Summis Pontificibus, & Concilio Tridentio, improperium merebatur, sed non magnum, licet oraculum esset fictum; quia oraculum illud non recitatur in Officio Divino: sed ex Bullis, & sermonibus fictis à quodam incognito Auctore parvæ, vel nullius fidei, posteà Generali Religionis Prædicatorum, formare antiphonas, lectiones, & præfationem Missæ Sancti Thomæ pro sola quadam inani exaltatione doctrinæ Angelici Doctoris sub nomini-

minibus Innocentij Papæ, Urbani V. & aliorum, quorum testimonia nec Ecclesia vidit, nec ipsimet Summi Pontifices somniarunt; res quidem majoris momenti videtur. Et quòd trabes istas in propria domo existentes non viderit Pater Generalis, & festucam unam, non circa verba, sed circa numerum arithmeticum existentem in domo Fratrum Minorum ita exactè, sed non exactè, inquirere, & examinare; cui non videbitur mirum? Pro Virgine MARIA, ejus puritate, & innocentia examinantur vera vivæ vocis oracula, eaque condemnantur: & pro S. Thomæ doctrina, nec videntur Bullæ falsæ, nec sermones ficti examinantur; sed omnia sine delectu introducuntur in Officium Divinum. Potest esse quòd aliquibus nec Nodus videatur; sed mihi Nodus, isque indissolubilis apparet.

NODUS SECUNDUS.

De doctrina, & scriptis Sancti Thomæ communiter dicitur: quòd *nitantur certissimâ regulâ doctrinæ Christianæ*, immò aliquid ampliùs, scilicet, quòd ipsa sint regula doctrinæ Christianæ, *& via tuta veritatis, quam fideles, & infideles sequi tenentur.* Et qui hoc affirmant, pariter dicunt, propositionem istam: *Virgo Dei Mater non habuit peccatum originale*, non niti certissimâ regulâ doctrinæ Christianæ, sed potiùs esse dubiam, incertam, & nutare in Fide; immò aliqui dicunt multò minùs, scilicet, esse expresè falsam, erroneam, scandalosam, impiam, & alia, de quibus latè in SOLE VERITATIS. Undè ergò probatur, vel quo fundamento dicitur doctrinam Sancti Thomæ esse viam veritatis, & niti certissimâ regulâ doctrinæ Christianæ? Non ex verbis Pontificis, quia hoc non dicit Pius V. sed dato, quòd ageret de doctrina, loquitur relativè, referendo, scilicet, quomodò à Joanne XXII. fuerit in Sanctorum numerum relatus, ut inde descendat ad Festivitatis institutionem; sed admittamus etiam locutum fuisse assertivè; possumusne stringere ex hac parte funiculum ampliùs? Ex altera non unus, sed viginti Summi Pontifices dicunt: Virginem MARIAM fuisse conceptam sine peccato originali; sed jam non sint viginti, sed unicus, & solus Sixtus IV. & componamus Nodum. Quare conceptus mentis Thomæ est certissimus, & via tuta veritatis? Quia dicitur ab uno Summo Pontifice Ordinis Prædicatorum; & quare non est tutum, certum, ac securum dicere Virginem MARIAM fuisse conceptam sine peccato originali, cùm affirmet alius Summus Pontifex Sixtus IV? Quia hic fuit ex Ordine Minorum. Igitur pro doctrina Sancti Thomæ non est exceptio Pontificem fuisse ex Ordine Prædicatorum; & pro puritate Dei Matris est exemptio eaque magna, Pontificem fuisse ex Ordine Minorum. Si iste non est Nodus solutione dignus, videamus alium.

NODUS TERTIUS.

Ad ista verba Summi Pontificis: *Cu-*

jus meritis orbis terrarum à pestiferis quotidiè erroribus liberatur; addiderunt Salmanticenses sine fundamento, & veritate illa: *Semper confutatas fuisse antiquas hæreses & novas*; sed admittamus omnia, tamquam si essent vera, ac legitima Summi Pontificis, quorum medulla est hæc: *Doctrinâ Sancti Thomæ semper, & quotidiè liberatur Ecclesia à pestiferis erroribus, quia ipsâ confutantur hæreses antiquæ & novæ, &c.* & hinc interrogo: quomodò doctrina Angelici Doctoris potuit confutare antiquas hæreses exortas; antequàm ipsa fuisset? Ad hoc nullam invenio solutionem, sed existimo, quòd non sit alia nisi recursus ad merita prævisa Sancti Thomæ: *cujus meritis orbis terrarum à pestiferis quotidiè erroribus liberatur*, inquit Summus Pontifex; & sic merita prævisa Sancti Thomæ liberant quotidiè orbem terræ à pestiferis erroribus. Et ecce Nodus. Ante ejus existentiam habuit Sanctus Thomas merita prævisa pro toto terrarum orbe, ut ipsum liberaret quotidiè, & semper à pestiferis erroribus in plurali; & Christus Dominus non habuit prævisa merita, ut unicam Matrem suam semel, & pro unico instanti liberaret in singulari ab uno pestifero contagio peccati originalis. Et quando solvetur Nodus iste? Item, totus terrarum orbis liberatur à pestiferis erroribus antiquis & novis doctrinâ, & meritis Sancti Thomæ; & illud, *liberatur*, intelligendumne est ante casum, vel post casum? Certum est, quòd hęc liberatio non sit post casum, sed ante casum; nam antequàm terrarum orbis inficiatur erroribus, liberatur. Hoc enim propriè, ac rigorosè significat, *liberare*: ideò enim Pater Galvan inquit: *Non solùm igitur antiquas in Ecclesia hæreses D. Thomas suâ doctrinâ confutavit, sed etiam futuras antequàm pullularent prævidit, simulq; omninò dissipavit.* Optimè. Sed quomodò, quando Sancti Patres, atque Doctores dicunt: MARIA fuit libera, vel liberata à peccato originali, intelligunt, dicunt, & affirmant: quòd liberatio ista sit accipienda post maculam, contagium, lapsum, & peccatum contractum? Pro doctrina Sancti Thomæ liberatio est vera liberatio: & pro Dei Matris puritate liberatio non est liberatio. Sanctus Thomas liberat, quia antequàm pullulet malum, dissipat illud: & Deus nec liberavit, nec prævidit, nec dissipavit ante, sed post malum, & casum. Quem ipsum facitis? Et sisto hîc, ut liberetur libellus noster. Item doctrina Sancti Thomæ liberat semper, & quotidiè ab antiquis, & novis erroribus pestiferis totum terrarum orbem. Quomodò ergò sunt tot, tantique errores pestiferi hodiè per totum terrarum orbem? Hoc non habet solutionem, quia est evidens. Utinam non esset! Sed inter tot pestiferos errores grassantes salvant, atque defendunt suam propositionem: *Sanctus Thomas liberat terrarum orbem à pestiferis erroribus*, non obstantibus oculis, experientiâ, &c. Et

licet sint infiniti, ac innumerabiles errores, hæc propositio semper debet esse vera, quia est pro doctrina Sancti Thomæ. Optimam, & apertam invenimus viam, ingrediamur: Igitur non obstantibus erroribus Adami & Evæ, Job & David, Joachimi & Annæ potest, & debet subsistere hæc sententia: Maria *fuit libera à contagio pestiferi erroris peccati originalis.* Sed hæc non admittitur. Quare? Quia est pro puritate Dei Matris. Et Nodus iste quando solvetur?

Nodus quartus.

Reverendus Pater d'Aubermont in sua oratione encomiastica, post auctoritatem suprà relatam in Innocentio, sic prosequitur: *Quî enim nymphæ isti castissimæ, id est, veritati possit esse acceptus, qui sincerissimi sui interpretis hosti fuerit lenocinatus? Suspectum ei omninò esse oportet, ut falsitati addictum, qui suæ mentis arbitria ad rectæ regulæ normam disponere contemnit. Et noli (quæso te) noli rogari quasi nescias, quænam illa veritatis regula, quam tam patenter Apostolico diplomate sancivit gloriosissimus noster Pius Pontifex V. quâ Sanctus Doctor Apostolicam Ecclesiam infinitis confutatis hæresibus illustravit, certissima Christianæ regula est doctrinæ. Quid lucidius? Quid illustrius? Quid excellentius? Euge Angele mi, euge &c. Divinum tuum eloquium, & cælestis doctrina hoc eruditioni tuæ elogium statuit Clemens VIII. Certissima Christianæ doctrinæ est regula, &c.* Non debemus hærere in transpositione factâ ab hoc Oratore, ut clausulam Bullæ Pij V. reduceret ad suam regulam seu doctrinam Angelicam; sed solùm ab eo inquirere: ubi Clemens VIII. dixerit clausulam ab ipso allegatam: *Certissima Christianæ doctrinæ est regula:* quia in tribus rescriptis seu epistolis Clementis talia non habentur verba, ut statim videbimus Nodo principali sequenti. Et pro nunc perpendendum est, quantis elogijs extollat Summum Pontificem Pium V. quia talem promulgavit Bullam & protulit excellentiam pro doctrina Sancti Thomæ; cùm tamen sit falsa quoad intelligentiam, ut suprà ex eisdem Pontificis verbis manet ostensum. Et quia Sixtus IV. Ordinis Minorum edidit non unam, sed tres constitutiones veras pro puritate Virginis Mariæ, non extitit gloriosissimus, aut saltem gloriosus, sed fuit. Quid? Vide apud Patrem Reverendissimum Bartholomæum de Spina Magistrum sacri Palatij. Nec fuit verè Pius, nec saltem apparenter Pius; sed &c. Quid? Lege apud Reverendissimum Patrem Vincentium Bandellum de Castro-novo Magistrum Generalem totius Ordinis. Nec fecit aliquid lucidum, illustre, aut excellens; sed &c. Quid? Interroga Reverendissimum Patrem Thomam Turcum; & ipse dicet tibi. Nec fuit doctus aut sapiens; sed &c. Quid? Scrutare Reverendum Patrem Georgium de Frikenhausen. Sed conferamus quæso sine jurgio ista duo inter Summos Pontifices: *Honorem* Dei Matris, *& honorem* Angelici Doctoris. Cujus ho-

honor præcedere debet? Ponderemus sine contentione istam propositionem: *Conceptio Virginis* MARIÆ *fuit sine peccato originali;* cum hac: *Doctrina* Sancti Thomæ regula est Christianæ doctrinæ. In trutina Fidei ponderatum est, qualis ex his duabus videtur impia, detestabilis, iniqua, falsa, erronea, temeraria, & blasphema: & qualis sit pia, rationabilis, congruentior, Sanctior, probabilior, &c. Solvat Nodum quisquis voluerit, sive Catholicus, sive hæreticus.

NO-

NODUS UNDECIMUS
PRINCIPALIS

Inter approbationem doctrinæ Sancti Thomæ factam à Clemente VIII. Pontifice Maximo in quibusdam rescriptis directis ad Civitatem Neapolitanam; & aliquas ejusdem Pontificis Bullas expeditas pro Conceptione, & immunitate Sacratissimæ Virginis MARIÆ.

PRO CORTICE
§. PRIMUS.

DIcunt Summum istum Ecclesię Pontificem electum anno 1592. tertio Kalendas Februarij, approbasse doctrinamSancti Thomæ in quibusdam Brevibus sub annulo Piscatoris expeditis, & directis ad Proregem Regni Neapolitani, Deputatos,& ad ipsammet civitatem, sub die vigesima secunda Novembris anno 1603. Pontificatûs sui anno 12. In uno quod incipit: *In quo nos, &c.* sic inquit: *Erat quidem anteà multò optandum, ut civitas ista pietati imprimis dedita novum Patronum ad reliquos, quos habet, addendum curaret Thomam Aquinatem, cujus Divino eloquio, & cælesti doctrinâ, miraculisq́, illa quidem illustris meritò apud remotissimas nationes summâ Christi nominis cum laude, atque Ecclesiæ utilitate celebratur.* In alio verò sic inquit: *Piè, prudenterq́, cogitatis de*

novo civitatis patrono adsciscendo, cive vestro, Divinæ voluntatis Angelico interprete, vitæ Sanctitate, & miraculis claro, Thomâ Aquinate, cujus doctrinæ tantùm fuit tributum, ut Christianæ eruditionis Divinum suæ etiam illud habeat testimonium: Benè de me Thoma scripsisti. Et in tertio rescripto ad eosdem directo, quod incipit: *Sicut Angelici in ministerium, &c.* sic Summus Pontifex inquit: *Hic siquidem honor ejus virtutibus cum admirabili doctrina conjunctis jure optimo debetur; ac doctrinæ quidem testis est ingens librorum numerus, quos ille brevissimo tempore in omni ferè disciplinarum genere, singulari ordine, ac mirâ perspicuitate, sine ullo prorsùs errore conscripsit, in quibus conscribendis interdum Sanctos Apostolos Petrum, & Paulum colloquentes, locosq; illi quosdam Dei jussu enarrantes habuit; & quos deinde conscriptos expressâ Domini voce comprobatos audivit.* Hucusque ad litteram Reverendus Pater Joannes Paulus Nazarius in suo primo opusculo de scriptis Sancti Thomæ Aquinatis, pag. 74. num. 30. & reperies ista tria rescripta, seu epistolas Pontificias in constitutionibus Capituli Generalis Ordinis Prædicatorum factis Romæ anno 1612. Pater Galvan etiam de ipsis mentionem facit tomo 1. folio 480. cap. 11. & extant omnes apud Abrahamum Bzovium tom. 14. à fol. 399. & præcipuè habemus originale authenticum missum à civitate Neapolitana.

Sed antequàm ad ulteriora progrediamur, fortè petes: an hoc elogium doctrinæ Sancti Thomæ directè, vel indirectè ortum etiam habuerit à mysterio Immaculatæ Conceptionis, sicut de omnibus antecedentibus ostensum est? Respondeo affirmativè: Nam eodem tempore Clementis VIII. P. Antonius Possevinus in suo Apparatu dixerat de Joanne Duns Scoto illud insigne elogium: *Cujus doctrinæ grande illud testimonium extat, quòd ejus libri absque ullo erroris nævo usque in hanc diem tercentos circiter in Oecumenicis Concilijs inviolati permanserint, &c.* Idem dixit Hugo Triser Præmonstratensis in encomio de Scoto: *Eò serius ac faciliùs, quòd nullo umquam Concilio Scoti doctrina, vel uno in articulo sit reprobata.* Nolo adducere in hac materia Auctores proprios. Ut ergò respicerent è regione hoc Scoticæ doctrinæ encomium, curarunt de illo Clementis VIII. Unde post auctoritatem istam Possevini, & alteram Joan. Gersonis, dicentis: *Placuit hujus Doctoris,* id est Scoti, *inter cæteros meminisse, quoniam ipse non singularitate contentiosâ vincendi, sed humilitate mihi visus est. Etsi Doctoris istius mentio repellatur, ipse viderit quàm verè, quàm & sobriè id faciat. Ego nec scio, nec præsumo aliter dicere, quàm quòd resolutio Scoti, & suorum stet cum pietate Fidei, & Essentiæ Divinæ unitate.* Post has, inquam, auctoritates Pater Michaël Hoyerus Ordinis Sancti Augustini in sua oratione pro Mariano Doctore Subtili Joanne Duns Scoto, folio 18. §. *Finio tandem, &c.* concludit sic: *Unicam tantummodò de*

Imma-

Immaculata Virginis Conceptione sententiam à pluribus annorum intervallis in ius vocarunt. Idq; (superi) quo animo, quâ contentione factum est, testantur, & loquuntur plurima Episcoporum tribunalia, loquuntur illustres Doctorum cathedræ, loquuntur sacra Ecclesiarum pulpita: in quibus hæc causa adeò agitata, & impetita fuit, ut ad eam oppugnandam, & expugnandam, adversarij uno quasi agmine omnes ingenij nervos contulisse videantur. At quo tandem eventu? Actoribus altissimum silentium impositum, & sævè inhibitum, ne futuris temporibus causam hanc in judicium, & faciem populi denuò revocare audeant. Quinimmò ipsi Summi Pontifices, ipsa multis in locis studia generalia, plerique etiam Ecclesiarum Prælati ita manibus, pedibusq; in Scoti sententiam iverunt, ut alteram saltem minùs fundatam, & minùs amplectendam esse asseruerint. Hæc una res est, quæ Scoto gravissimas conflavit inimicitias: hæc velut pomum Paridis pertinacissimarum contentionum causa fuit. Nihilo tamen minùs, sicut sagittæ in cælum emissæ, ab illo semper longè distant, & absunt quàm maximè: ita horum tela in cælestem Scoti doctrinam multoties missa, nullatenùs ad illam umquàm pervenire poterunt, &c. Qui ex propositis, non ab Auctoribus Seraphicæ Religionis, & alijs brevitatis causâ relictis, & quia alterius erunt loci, noluerit sibi pro certo habere hoc Sancti Thomæ elogium: *sine ullo prorsùs errore*, connotare illud Scoti: *absque ullo erroris nævo*; transeat; quia parùm interest pro principali nostra materia examen originis, principij, aut intentionis, & etiam recurre ad Nodum: nam nunc necesse est laborare solùm in Cortice.

Didacus Alvarez Archiepiscopus Tranensis Ordinis Prædicatorum de Auxilijs lib. 1. cap. 5. fol. 83. sic inquit: *Clemens VIII. in Bulla speciali, quâ civitati Neapoli Sanctum Thomam in Patronum, & protectorem concessit: illum interpretem Divinæ voluntatis appellans, &c.* Circa hanc approbationem multa dicunt Gravina tomo 3. Præscriptionum. fol. 274. Arriaga tom. 2. lib. 1. capite 8. §. 3. folio 427. Episcopus Monopolitanus in 4. parte Historiæ libro 4. cap. 47. Michaël Pius in 3. opere, libro 1. colum. 247. P. Choquetius in sua Oratione Sancti Thomæ folio 45. inquit: *Sine ullo prorsùs errore conscripsit libros, quorum doctrinæ primas dedit Innocentius V. post Scripturas Canonicas, quorum Joannes XXII. tot esse dixit miracula, quot articulos. An non meritò pleno ore Divinam sapientiam accepisse dicendus est, qui de admirandis, abstrusisq; Fidei mysterijs tantum scivit, quantum in hac mundi caligine nosse quis potest?* Si excellentia ista est magna, Nodus ex ipsa resultans parvus non erit. Hanc etiam excellentiam adducit P. Franciscus Deuwerders Ordinis Prædicatorum in libello: Militia Angelica D. Thomæ, folio 38. & Reverendus Pater d'Aubermont, cujus auctoritatem dabimus in Nodo. P. Sylvester Mazolinus Sacri Palatij Magister in conflatu imp. Perusiæ 1519. in fronte cum imagine S. Thomæ hæc habet:

Hic legit, hic docet, hic præclara volumina condit
Doctorum summus, mens sine labe, Thomas.

Quid aliud inquirimus nos pro Sacratissima Virgine MARIA, nisi an verificetur de ea hæc universalis propositio? Quia si habuit mentem sine labe, ergò & in Conceptione fuit pura.

Doctores Salmanticenses, ut demonstrent doctrinam Sancti Thomæ esse approbatam à Sede Apostolica, non semel utuntur hoc testimonio Clementis VIII. & pag. 25. num. 16. adducunt ex ultimo rescripto integram auctoritatem; sed vide quomodò: *Hoc idem confirmat Clemens VIII. de quo inferiùs dicemus, dum ait: Hic siquidem honor ejus virtutibus cum admirabili doctrina conjunctis, jure optimo debetur; ac doctrinæ quidem testis est ingens librorum numerus, quos ille in brevissimo tempore in omni ferè disciplinarum genere singulari ordine, ac mirâ perspicuitate, sine ullo prorsùs errore conscripsit, tantumq; assecutus fuit mysteriorum sacrorum, quantum quispiam mortalium assequi poterat.* Hucusque Salmanticenses ex formali auctoritate Clementis VIII. & deinde post septem lineas numero sequenti, scilicet, 17. redeunt, ut promiserant, ad eamdem auctoritatem dicentes: *De soliditate verò doctrinæ hujus Sancti clarum, atque perspicuum testimonium Clemens VIII. in Bulla ad nobiles Neapolitanos perhibuit dicens: sine ullo prorsùs errore. Observetur diligenter nullum ex his, qui hoc tempore contra D. Thomam scripserunt, ut ejus doctrinæ detraherent, ausum fuisse quidquam dicere contra hanc Bullam, vel ejus aliquam mentionem fecisse: non enim illam utpotè recentem, ac veram negare valebant. Manifestum verò est, plus auctoritatis hoc solùm Pontificis hujus testimonium, quàm omnes discursus, qui in contrarium coacervantur, habere.* Infrà verò pag. 103. num. 68. iterùm inquiunt: *Clemens VIII. in Bulla ad Neapolitanos dixit expressè, Sanctum Doctorem scripsisse sine ullo prorsùs errore. Dicunt Sancti Pontifices, & docent nos, tutam esse istius Sancti doctrinam; non errare, qui eam sequntur; suspectos esse de veritate, qui eam impugnant. Cùm igitur Academia juravit illam sequi, juravit se non exponere periculo errandi. Itaque hoc juramentum non est de materia indifferenti, sed justa, & Sancta: justa non quomodocumque, sed ita, ut non impediat bona majora, quin potiùs illa secum adferat, ut ex prædictis apertè colligitur.* Hucusque Salmanticenses. De approbatione ista doctrinæ Sancti Thomæ factâ à Clemente VIII. aliqua sunt notanda.

Primum est: quòd Patres illi Salmanticenses parùm versati fuerint in stylo Curiæ Romanæ: nam istæ non fuerunt Bullæ, sed Brevia sub annulo Piscatoris exhibita: immò litteræ sive epistolæ missivæ, ut statim videbimus. Est enim altioris gradus Bulla, quàm Breve, tum in vi, tum in stylo, tum denique in modo procedendi à Summo Pontifice. Sed transeat hoc, quia parvi momenti est, & perveniamus ad secundum: Gloriantur Auctores

tes hujus temporis, qui ſcripſerunt ut detractores doctrinæ S. Thomæ, numquàm auſos fuiſſe quidquam dicere contra hanc Bullam, utpotè recentem, & veram: quælibet enim inquiſitio veritatis apud illos eſt detractio doctrinæ Sancti Thomæ. Videamus igitur quis verè,& realiter detrahat, an qui in ea veritatem dicit, vel qui pro ea expreſſum mendacium introducit? Duæ ſunt clauſulæ præcipuæ in hac auctoritate. Prima eſt illa: *Singulari ordine, ac mirâ perſpicuitate, ſine ullo prorsùs errore conſcripſit.* Secunda eſt hæc: *Tantumq́; aſſecutus fuit myſteriorum ſacrorum, quantum quiſpiam mortalium aſſequi poterat.* Si hæc ſecunda eſt falſa, & gratìs introducta, in illo reſcripto, Brevi, ſeu Bulla Clementis VIII. qui judicaverit ſic, etiam eſſe primam falſam, & gratìs introductam, non erit audax detractor. Quòd autem ſecunda ſit falſa, & ſine fundamento, & veritate introducta, conſtat ex ipſamet auctoritate ſuprà poſitâ,& adductâ à Paulo Nazario, ex quo Salmanticenſes illam tranſcripſerunt. Vel à ſuo Bzovio, aut conſtitutionibus. Conſtat etiam: quia clauſula iſta fuit extracta ex tertia parte hiſtoriæ Sancti Antonini, titulo 33. cap. 7. §. 12. & in ea Salmanticenſes tot addiderunt, & detraxerunt verba, ut abſolutè, & formalitèr ſit verum dicere: quòd tantas in ea commiſerint adulterationes, quantæ ſunt dictiones, ut ſuprà ocularitèr demonſtratum eſt Nodo VII. principali; ſed more noſtro admittimus auctoritatem Clementis VIII. ne etiam dicant nos detrahere doctrinæ Sancti Thomæ, & Decretis Summorum Pontificum.

Ut fundamentaliter, clarè, ac veraciter procedamus, neceſſarium duxi narrare hîc integram hiſtoriam de præallegatis tribus Bullis, ſeu veriùs epiſtolis expeditis à Clemente VIII. Anno igitur 1603. decreverant cives Neapolitani inter ſuos patronos adſcribere Angelicum Doctorem; ſed hoc noluerunt executioni mandari abſque conſenſu ac beneplacito Summi Pontificis, cui inter alia prædictæ civitatis deputati ſcripſerunt iſta: *Civitatem Neapolitanam jam diu Summo ſtudio concupiviſſe, atque exoptaſſe Divum Thomam de Aquino Divinæ voluntatis Angelicum interpretem, vitæ ſanctitate, miraculis, & eruditione inſignem inter urbis tutelares patronos referre: ut præter Januarium, Athanaſium, Aſpernum, Agrippinum, Severum, Euſebium, & Anellum, Sancti quoque Thomæ adjunctis precibus, præpotens & miſericors Deus mala omnia avertat, bonaque plenâ manu largiatur. Hujus autem optandi patrocinij, præter cauſas, quæ cum alijs poſſunt eſſe communes, illæ etiam acceſſerunt quòd ex hac ipſa urbe à nobiliſſima Aquinorum familia originem trahat; quòd hîc primùm diſciplinis eruditus; quòd bonæ vitæ partem in hac urbe, & ſacra æde traduxerit; quo tempore cives omnes ſingulari ſtudio amplexus eſt, eoſq́; publicè Sacras litteras docuit; quòd hîc etiam Divinum illud oraculum: Benè ſcripſiſti de me Thoma, audire*

dire meruerit. Quamobrem re communicatâ, &c. Huic pio desiderio favendo rescripsit Summus Pontifex quamdam epistolam ad eosdem Deputatos, quæ incipit. *In quo nos pastoralis officij, &c.* In qua inter alia sic dicit. *Proindè pie, prudenterq; cogitatis de novo civitati patrono adsciscendo, cive vestro, Divinæ voluntatis Angelico interprete, vitæ sanctitate, & miraculis claro Thomâ Aquinate, cujus doctrinæ tantum fuit tributum, ut Christianæ eruditionis suæ, Divinum etiam illud habeat testimonium: Benè de me Thoma scripsisti. Tali vos tantoq; deprecatore, quia jure arbitramini Divinos thesauros faciliùs vobis posse patêre, suppliciterq; ac demissè rogatis, ut reliquos patronos istius civitatis is quoque adjungatur, &c.*

Hâc habitâ permissione à Summo Pontifice admiserunt Neapolitani SanctumThomam in patronum tutelarem inter alios suprà relatos, & petierunt ab eodem Clemente confirmationem suæ electionis ac determinationis: quod Summus Pontifex ratificavit & approbavit in alio Brevi, quod Pater Abrahamus Bzovius vocat epistolam dicens: *Alia Clementis Papæ epistola ad eosdem Neapolitanos*, cujus titulus extra est: *Dilectis Filijs nobilibus viris civitatis Neapolitanæ deputatis.* Intus verò incipit: *Sicut Angeli in ministerium missi, &c.* Et infrà in narrativa habet hanc clausulam. *Cùm igitur in isto nobili Regno plurimi Sanctitate, miraculis, & doctrinâ insignes viri claruerint, qui universam Ecclesiam Dei suarum virtutum splendore illustrarunt; inter hos autem Sancti illi Asprenus, Januarius, Agrippus, Severus, Athanasius aliјq; complures, tùm Episcopi, tùm Abbates præcipuè floruerint, quos meritò hæc vestra civitas certos sibi patronos adoptavit. Cùmq; superiorum temporum memoriâ Sanctus Thomas Ordinis Prædicatorum Doctor Angelicus ex antiqua & nobili Comitum de Aquino familia oriundus; similiter in eodem Regno tùm Sanctitatis ac miraculorum gratiâ, tùm doctrinæ laude clarus extiterit; laudabili concilio cadens civitas illum certis patronis suis adjungendum statuit. Hic siquidem honor ejus virtutibus cum admirabili doctrina conjunctis jure optimo debetur. Ac doctrinæ quidem testis est ingens librorum numerus, quos ille brevissimo tempore in omni ferè disciplinarum genere singulari ordine ac mirâ perspicuitate, sine ullo prorsùs errore conscripsit: in quibus conscribendis interdum Sanctos Apostolos Petrum & Paulum colloquentes, locosq; illi quosdam Dei jussu enarrantes habuit; & quos deinde conscriptos, expressâ Christi Domini voce comprobatos audivit. Cùm autem, &c.* Et post totam narrativam concludit Summus Pontifex. *Quâ quidem in re nos pietatem & consilium vestrum plurimùm in Domino commendantes, electionem à vobis factam auctoritate Apostolicâ tenore præsentium approbamus; illiq; nostræ & Apostolicæ confirmationis robur adјcimus: & ut imposterum idem Sanctus Thomas, inter civitatis vestros patronos connumeretur, utq; etiam ab universo clero sæculari & regulari utriusque sexûs cujusvis Ordinis ejusdem civitatis officium de ipso Sancto Thoma tamquàm de patrono publi-*

publicè & privatim recitari debeat, perpetuò statuimus, ac præcipimus, & mandamus, &c.

Præter istas duas scripsit aliam epistolam ad Proregem Neapolitanum, qui tunc erat illustrissimus ac excellentissimus D. D. Joannes Pimentel de Herrera, de qua dicit ipsemet Pater Bzovius: *Alia ejusdem epistola ad Proregem Neapolitanum*, & incipit. *Quantum prodesse possint, &c.* cujus clausula principalis est hæc. *Quo factum est, ut multorum sopita penè pietas te procurante excitetur, atque in oculis omnium, immò in Dei conspectu appareat altior à terra atque eximior. Et nos solemus, ut decet, semper favêre supplicationibus; sed huic certè ardentiori quâdam voluntate annuimus, quod & nos ipsi Angelico huic Doctori, & nostro, & totius Christianæ Ecclesiæ nomine plurimum debemus, & tua in eum extat pietas singularis. Hoc igitur patrono unà cum aliis utatur civitas, &c.* His igitur secundùm veritatem constitutis, supposito quòd nihil aliud sit in illis tribus Bullis aut litteris epistolaribus, reflectendum est ad illa Salmanticensium verba. *Observetur diligenter nullum ex his, qui hoc tempore contra D. Thomam scripserunt, ut ejus doctrinæ detraherent, ausum fuisse quidquam dicere contra hanc Bullam, vel ejus aliquam mentionem fecisse. Non enim illam utpotè recentem, ac veram negare valebant.* Cùm ergò ipsi nos moneant ut ista observemus diligenter, diligentissimè observanda & perpendenda sunt; quod facimus sequentibus notatiunculis.

Prima sit, quòd nullus Catholicus impugnet doctrinam Sancti Thomæ ut ipsi detrahat. Doctrinam Sancti Thomæ omnes venerantur tamquàm veram, Catholicam, sanam, Sanctam, & utilem; & hîc annecte omnia alia epitheta quæ de quolibet Ecclesiæ Doctore dicta sunt, vel dici possunt. Hoc dico, hoc clamo ubique, & millies repeto, & hîc iterum millies protestor quòd nullus detrahat, nec insurgat adversùs doctrinam, quæ ab Angelico calamo fuit scripta; sed omnes insurgunt meritò indignantes, & usque ad finem mundi non cessabunt impetere, non D. Thomam ejusve doctrinam (Angelica est, Angelicam profiteor) sed Divi Thomæ discipulos, qui tot tantaque intruserunt, ac invexerunt in doctrinam Sanctam & Angelicam, & in ea tot tantaque finxerunt. Estne hæc doctrina Angelici Doctoris, quòd fuerit approbata à Stephano Episcopo Parisiensi, & ibi vocatus sit fons Doctorum? Scripsitne Sanctus Thomas suam doctrinam fuisse approbatam ab Urbano Papa, ita ut excluserit à scholis omnes alias doctrinas Doctorum? Quâ quæso parte, quâ disputatione, quâ quæstione, quo articulo, quo loco? Habetne Sanctus Thomas, quòd sua doctrina, exceptâ Canonicâ, præcedat omnes alias, & quòd sit suspectus de Fide, hæresi, aut veritate, qui ipsam non sequitur vel tenet? Et sic annecte omnia, quæ dicuntur in hoc parvulo Libello. Si ista non sint ver-

ba Sancti Thomæ, nec reperiuntur in doctrina ejus, sed fuerunt intrusa falsò, & fictè ab aliquibus: quare, quomodò, vel undè est detrahere doctrinæ Sancti Thomæ ista inquirere an sint vera, vel detegere esse falsa? Quod discipuli addiderunt ut suppositititium ad veram Magistri doctrinam, hoc ipsum conantur evellere zelatores doctrinæ ac veritatis; & nihil ampliùs.

Secunda: Quis detrahit doctrinæ Sancti Thomæ? An Salmanticenses dicendo, quòd in Bulla Clementis VIII. contineantur hæc verba: *Tantumq; assecutus fuit mysteriorum Sacrorum, quantum quispiam mortalium assequi poterat*: an verò qui dicit & affirmat talia verba esse ficta & supposita; quia in nullo rescripto Clementis VIII. reperiuntur? Quis detrahit doctrinæ Sancti Thomæ, an Pater d'Aubermont affirmando Clementem VIII. dixisse de ipsa, *certissima Christianæ doctrinæ est regula*, an qui ostendit ex ipsis positivis originalibus hæc fuisse absque ulla veritate dicta? Cùm ergò ista & alia suprà relata, & infrà referenda non contineantur in scriptis seu doctrina Sancti Thomæ, non est ei, ejusve doctrinæ detrahere; sed ipsum, & ipsam, ac totam suam Religionem honorare.

Tertia: Non solùm qui isto tempore scripserunt, sed ex quo cœperunt genera ista approbationum divulgari à discipulis Angelici Doctoris, exorta est etiam oppositio universalis. Contra Montesoni excogitata surrexit Universitas Parisiensis. Contra allegata à Patre Dodi, & Patre Damiano, scripsit Samuel de Cassinis. Contra promulgata à Patre Frikenhausen se opposuit Sebastianus Brant Juris-consultus. Et sic discurre per omnia sæcula; omnes qui scripserunt pro Immaculata Conceptione, se opposuerunt aperto marte istis fallacibus nugis: quorum scripta ferè omnia habemus, & in nullo legi quòd oppugnent vera, sed tantùm falsis se opponant. Verum est quòd S. Thomas sit Divinæ voluntatis interpres, sicut sunt omnes Doctores Sancti ac Catholici, S. Augustinus, Sanctus Bernardus, Sanctus Bonaventura, Albertus Magnus, Alexander de Ales, Scotus, & Durandus, &c. Sed falsum, & ab ejus discipulis confictum, quòd in Ecclesia Dei non sit alius Divinæ voluntatis interpres. Verum est quòd Sanctus Thomas scripserit sine ullo prorsùs errore, sed falsissimum, quod asseveratur à suis discipulis, omnes alios Ecclesiæ Doctores errasse. Verum est, quòd Christus Dominus dixerit ei: *Benè scripsisti de me Thoma*; sed falsum, & ab omni specie veritatis alienum, quòd ter vel quinquies hoc dixerit Christus. Cùm ergò ista non contineantur in doctrina Sancti Thomæ, sed ab ipsorum discipulis fuerint excogitata, non est detrahere doctrinæ illa rejicere, quin potiùs purificare doctrinam, ac corrigere errores circa ipsam commissos. Quòd

Sum-

Summus Pontifex approbaverit patronatum Sancti Thomæ in civitate Neapolitana, eſt veritas irrefragabilis, quia ſic continetur in deciſione Pontificia; ſed affirmare, quòd ſicut patronatum ita approbaverit ac confirmaverit omnia alia, quæ continentur in tribus epiſtolis, ut dicunt ejus diſcipuli, exiſtimo eſſe ab omni veritate alienum.

Reſtat nunc ſolùm examinare, in quo ſenſu dixerit Summus Pontifex: Sanctum Thomam ſcripſiſſe ſuam doctrinam, *ſine ullo prorsùs errore*. Et in primis non loquitur de erroribus materialibus, nec de ipſis poteſt intelligi, quòd opera Sancti Thomæ fuerint ſcripta *ſine ullo prorsùs errore*: nam hoc omnes ſcriptores Ordinis Prædicatorum unanimitèr etiam negant, ut ſtatim videbimus, affirmantes: quòd opera Sancti Thomæ à ſui principio ſcaterent erroribus. Hoc etiam evidentèr probatur ex ipſis originalibus Sancti Thomæ: nam originalia manu-ſcripta (quorùm non paucum numerum vidimus) in infinitis locis diſcrepant ab excuſis, & impreſſa antiqua à modernis, non tantùm materialiter, ſed etiam formaliter. Hoc patet clarè ex eo, quia ipſimet correctores Romani affirmant, quòd expunxerint plures ſententias juxtà ſanctiones ſuas, quorum auctoritatem dedimus ſuprà Nodo VII. & ſic vel manu-ſcripta antiqua, vel impreſſa moderna non fuerunt, nec ſunt *ſine ullo prorsùs errore*. Secundò: Non poſſunt intelligi verba Summi Pontificis de erroribus: quia opera Sancti Thomæ, in quibus adducuntur auctoritates Scripturæ, Conciliorum, atque Sanctorum Patrum, ſunt plena erroribus: verbi gratia: Opuſculum illud contrà errores Græcorum, quod quidem dogmaticum eſt pertinens ad Fidei integritatem, ita deviat à veritate in auctoritatibus ibi adductis, ut in generali omnes ſint vitiatæ, & in particulari aliquæ totalitèr ſuppoſitæ, quia non reperiuntur in locis citatis: & ut plurimùm diſcrepant in eſſentialibus & præcipuis à proprijs originalibus, de quo apud Dominum Joannem de Launnoy Doctorem Pariſienſem vidi opuſculum manu-ſcriptum, in quo ſingulas auctoritates in individuo, & verbatim confert cum architypis, deducendo pro concluſione evidenti, & demonſtrativa, in prædicto opuſculo contra errores Græcorum nullam auctoritatem, immò nullum verbum eſſentiale fuiſſe fideliter tranſcriptum ab originalibus Sanctorum Patrum. Sed iſta pauca, & parva quidem ſunt reſpectu illorum, quæ inveniuntur vitiata in Catena aurea, in qua nulla eſt auctoritas Sancti vel non Sancti, quæ non unum, vel duos, ſed plures habeat errores. Hujus rei teſtis eſt Pater Joannes Nicolai Ordinis Prædicatorum in ultima ſua impreſſione Catenæ aureæ factâ Pariſijs anno 1657. Undè firmiſſimè colligo, ut alibi Deo dante dicetur, prædicta duo opuſcula, &

alia hujuſmodi non eſſe Sancti Thomæ. Indubitata verò eſt Summa contra Gentes, Summa Theologiæ, Commentaria in quatuor libros ſententiarum, &c. ubi etiam adducuntur auctoritates Sanctorum (nam in alijs, quando Sanctus Thomas loquitur ex proprijs, non poteſt aſſignari, qualis fuerit mens Sancti Thomæ) cum multis vitijs, & variationibus, & hoc poſt tot correctiones, & caſtigationes factas, ut ſtatim dicemus. Qui autem voluerit videre, in quantis diſſerant antiquæ impreſſiones ab originalibus manu-ſcriptis, & editiones noviſſimæ à manu-ſcriptis & antiquis, conſulat RADIOS SOLIS VERITATIS illuſtrantibus ejuſmodi & ſimilia.

Sed, ne videamur loqui in hac materia ex proprijs, diſcurramus per aliquas impreſſiones operum Sancti Thomæ factas ab ipſiſmet Fratribus Ordinis Prædicatorum, (& hîc nec verbum dicam de erroribus materialibus, ac formalibus inventis, & viſis à nobis in manu-ſcriptis, quia hic eſſet labor ſine fine.) In impreſſione Baſileënſi anno 1495. in folio ſic dicitur: *Feliciter incipiunt commentaria clariſsimi Doctoris Angelici, ac Communis Sancti Thomæ de Aquino Ordinis Prædicatorum ſuper epiſtolas Sanctiſsimi gentium Doctoris Pauli Apoſtoli, correcta, emendataq; Summâ cum diligentiâ, ac ingenti ſolicitudine per me Fratrem Petrum de Bergamo Ordinis Prædicatorum, &c.* Hîc, ut vides, jam fuerunt correctiones, & emendationes. In impreſſione factâ apud viduam Nicolai Prævoſt anno 1532. dicitur: *A mendis non paucis expurgata ex variarum editionum codicum collatione, &c.* Pater Remigius Florentinus in ſua impreſſione earumdem epiſtolarum Sancti Pauli, inquit: *Cùm fortè D. Aquinatis in D. Pauli epiſtolas explanationem codice impreſſam perlegerem, uſque adeò mendoſam, deformem, ac vitiatam invêni, ut ejus miſeratus infelicem caſum, Bibliothecas luſtrare cœperim, &c. & licet ſummo labore multiſq; vigilijs hoc opus perfecerim, non tamen ita ſum deterritus à labore; quin in reliqua Divi Thomæ opera, tùm naturalia, tùm Divina, calamum quàm diligentiſsimè exercuerim; immò infracto animo, & toto niſu hanc mihi aſſumpſi provinciam, ut quidquid eſt Divo Thomæ, vel ipſi adſcriptum, feliciter, integrè, ac purè demum legatur, &c.* Nota etiam hæc ultima verba; *vel ipſi adſcriptum.* Nullus enim negare poteſt, multa fuiſſe opera adſcripta Sancto Thomæ, quæ in rei veritate ipſius non ſunt. Et in impreſſione poſteà facta anno 1612. earumdem epiſtolarum dicitur: *Editio nova quam-plurimis, quibus ſcatebat, mendis correcta, cum exemplari Romano, &c.* Et in impreſſione earumdem epiſtolarum factâ Pariſijs per Franciſcum Rengnault, anno 1529. recognita per P. F. Antonium Lucinum Venetum, dicitur: *Commentaria in epiſtolas Divi Pauli accuratiſsimè recognita, & à mendis omnibus expurgata:* & ſtatim adjungit diſthicum iſtud: *Sordebant varijs hæc commen-*

men-

mentaria mendis. Quæ nunc laudato pumice tersa vides. Et in alia impressione sic dicitur: *Expliciunt præclarissima Divi Thomæ Aquinatis in omnes Divinas Apostoli & Doctoris gentium epistolas, multis laboribus ex pluribus Græcis Latinisq; codicibus omnibus, quantum ars & eruditio anniti potuit, erroribus imprimentium atque scriptorum purgatas ac emendatas. Cum ipsis itidem commentarijs frequentissimis mendis, quibus præclarum opus reddebatur obscurum, excerptis quoque legentibus clarior sententiarum veritas habeatur. Per venerand. P. F. Vincentium Giacharum Lugien. ex Ordine & officiò Prædicatorio bonarum litterarum cultorem.* Per Octavianum Scotum Venetijs 1541.

In impressione facta anno 1514. sic dicitur: *Tertia pars Summæ clarissimi Doctoris Sancti Thomæ cum additionibus, &c. noviter per R. P. Fr. Petrum de Novimagio, & Fratrem Vincentium de Haerlem, &c. scorijs, quibus præcipuè additiones erant suffulsæ, avulsis.* Hîc etiam erant additiones, & scoriæ in tertia parte Sancti Thomæ. In impressione factâ Venetijs 1522. sic dicitur: *Post novissimam excusionem, in qua plurimis in locis lineæ plenæ, nedum sententiæ integræ deerant, antiquis codicibus collatis, pristinæ integritati à benè docto Theologo plenissimè restituta.* Et ad finem dicitur: *Cunctisq; erroribus expurgata, additis innumeris, quæ in integrum deficiebant sententijs.* Pater Augustinus Natalis Ragusinus ex mandato Thomæ de vio Cajetani, multa correxit, ac emendavit in Summa Theologiæ, ut ipse dicit in epistola ad Marcum Gradonicum, ut videre est in impress. facta Hagenaw per Joannem Rnobloc 1512. in folio ubi etiam sunt additiones ad 3. partem. In impressione facta etiam Venetijs anno 1531. sic dicitur: *Post novissimam impressionem, in qua infinitis in locis, non tantùm integræ sententiæ, verùm etiam lineæ plenæ deficiebant: collatis multis fidelibus exemplaribus à doctissimo Theologo ad amussim recognita, cunctisq; mendis, quibus undique scatebat, expurgata, restitutis locis, commentationibus, quæ Impressorum injuriâ transpositæ habebantur, additis in margine postillis subtilissimis, &c.* Observa quot errores proponat ille doctissimus Theologus in operibus Sancti Thomæ; & idem dicitur in impressione tertiæ partis factâ Romæ anno 1534. Item in impressione Venetiana expensis Lucentonij Juntæ anno 1537. *Diligentissimè recognita, cunctisq; erroribus expurgata, additis innumeris, quæ in integrum deficiebant sententijs, &c. quam-plurimis in locis lineæ plenæ, ne dum sententiæ integræ deerant.* Item in impressione Lugdunensi anno 1540. sic dicitur: *Commentationibus adornata post novissimam editionem, in qua quam-plurimis in locis lineæ plenæ, ne dum sententiæ integræ deerant.* Et ad finem: *Multisq; sedulò collatis antiquis exemplaribus dignissimè recognita, cunctisq; errroribus expurgata, additis innumeris, quæ in integrum deficiebant, sententijs.* In impressione facta Romę anno 1567. quando jussu Summi Pontificis Pij V. fuerunt omnia

opera Sancti Thomæ correcta & emendata, multi fuerunt inventi errores, ita ut ferè totam inverterent impressionem propter continuas additiones & ademptiones ad libitum. In impressione Parisiensi edita novissimè anno 1639. sic dicitur: *Post Lovaniensium, atque Duacensium Theologorum insignem operam, novis adhuc mendis castigata, vitiatis Sanctorum Patrum citationibus repurgata, integrioribus ejusdem citationibus superadditis, ita ut suum primævum nitorem vel nunc habeat, vel ad eum proximè accedat.* Quis ergò hæc videns, & legens in ipsis Auctoribus Ordinis Prædicatorum, audebit dicere, quòd in operibus Sancti Thomæ *nullus fuit prorsùs error*? Sed progrediamur ultrà.

Pater Petrus Pellican in impressione opusculorum factâ Parisijs anno 1656. sic inquit: *Omnia magno studio, & impenso labore ab innumeris, à quibus à ducentis annis scatent, mendis repurgata, à mille erroribus, & falsitatibus castigata, à pluribus barbaris dictionibus Græcis ac Latinis vendicata, in multis sententijs, immò & paginis mutilata, in integrum, quoad fieri potuit, restituta.* Ante editionem istam per quinquaginta annos vixerat Clemens VIII. Tandem Reverendus Pater Joannes Nicolai in ultima impressione factâ Parisijs anno 1660. in viginti tribus tomis sæpissimè repetit omnia & singula opera esse plena erroribus: nam de Catena aurea inquit: *Ab innumeris mendis aliarum editionum expurgatam, &c.* Et de commentarijs super sententias: *Ab innumeris mendis expurgata, &c.* Et de rescripto ad Hannibaldum: *Emendatum & expurgatum, &c.* In impressione super librum Job, factâ anno 1557. Parisijs in 8. dicitur: *Divi Thomæ Aquinatis Doctoris Angelici Prædicatorij instituti, in Sanctum Prophetam Job longè difficillimum, historia dilucidaq; explanatio ab innumeris, quibus scatebat, mendis repurgata, &c.* In opusculis Sancti Thomæ impress. Lovanij 1561. in 8. duobus tomis dicitur: *Quæ ita magno studio ab innumeris vitijs sunt castigata, atque ita feliciter suæ pristinæ integritati restituta, ut nunc primùm ab Auctoris sui manu in lucem emitti videantur, &c.*

Pater Bartholomæus de Spina anno 1521. Venetijs apud Octavianum Scotum primò in lucem emisit quatuor expositiones, de quibus ipse dixit in epistola ad D. D. Dominicum Grymanum S. R. E. Cardinalem: *Nam cùm infinitis penè vigilijs, & non sine numinis ope commentarios D. Thomæ in Matthæum, in Isaiam, Hieremiæ Threnos emendassem, vel, ut rectiùs dixerim, laceros, & mutilos injuriâ temporum in sua membra pro viribus redegissem, &c.* P. Marcus Antonius Lucianus edidit Parisius anno 1520. apud Joannem de la Porta commentarium D. Thomæ in Joannem, de quo dicit in præfatione ad Laurentium Aurium: *Opus sanè Divinum apud paucos esse considerarem; nondum enim Impressoribus tradita raris admodum strabat codicibus, & illis quidem*

mendosis satis: pretiosum thesaurum in tenebris, lucidamq; gemmam in cœno diutiùs latêre prohibui, dediq; operam impedimentis, ut quam-plurimis usui, atque emolumento foret, librum namq; illum erroribus purgavi, atque emendavi diligentissimè, superflua resecavi, & quæ in multis codicibus deficiebant addidi, &c. In libello contra Gentiles Sancti Thomæ, impress. Agrippinæ apud Henricum Quentel anno 1500. dicitur: *Summa contra Gentiles, quàm aptissimè malleus hæreticorum nuncupata Divinissimi, ac Angelici Doctoris Sancti Thomæ Aquinatis jam dudum per injuriam Calcographi in plerisq; passibus inemendata, ac perperam characterizata, nunc verò per venerandum, & eximium Sacratissimæ Theologiæ interpretem profundissimum Theodoricum de Silvestren, insignis Conventus Coloniensis Ordinis Prædicatorum multis jam annis Regentem, &c. non sine multa lucubratione restituta, expolita pariter, & castigata.* Et in editione ejusdem libri contra Gentes, facta etiam Coloniæ 1509. dicitur: *Fontali suæ, & germanæ veritati, non sine multa lucubratione, expolita pariter & restituta, &c.* Et ad finem libri sic dicit: *Denuò pervigili studio in luculentam erecta consonantiam adeò herclè, ut verè vero veritatis titulo gaudeat.* In Postilla aurea, seu expositione in Genesim, impres. Antverpiæ apud viduam Joannis Stelsij anno 1573. in 8. sic inquit Antonius Senensis in dedicatoria: *Propter hanc causam, præclarissime Princeps, lubentissimè totum hoc septem annorum spatium, & ampliùs apud Lovanium manens in ipsius D. Thomæ operibus varijs expurgandis insumpsi, & illustrandis, &c. Incidi in hæc commentaria Divi Thomæ in Geneseos vetusta admodùm, & plerisque in locis adeò incorrecta, & etiam mutila, ut nullus possit sensus haberi, &c.* In impressione Atrebatensi Summæ, anni 1610. dicitur: *Opus hoc ab infinitis propemodùm mendis, quæ successu temporis in ipsum textum irrepserant, quibusq; depravatus anteà scatebat, & non sine magna obscuritate plerisque in locis legebatur, tandem in magnum omnium usum repurgatum est.* In impres. Antverpiensi ejusdem Summæ Theologiæ, factâ à Fratre Antonio Senensi, de Conceptione anteà dicto, anno 1569. in præfatione ad Lectorem, inquit: *Sed in his quoque tribus partibus plurimas supplevi, plurimas quoque mendosissimas correxi, & repurgavi, & tertiam partem totam meo labore decoravi, in eam nullas tales citationes nactus. Quanti autem laboris, & quàm immensi meum hoc fuerit opus, in quo hoc triennium consumpsi, & adhuc, quod agam, superest, &c.* Augustinus Hunnæus in eisdem partibus à se correctis, inquit: *Istud tibi, benevole Lector, quod verissimum est, persuadeas velim, nullam à me in hoc Sancti Thomæ opere castigando, nisi suffragantibus aliquot exemplaribus manu-scriptis, & simul ipsâ lectionis veritate nostro judicio postulante, mutationem esse factam. Nostram enim nudam conjecturam, aut suspicionem nullâ exemplarium auctoritate fultam (quod plerique facere solent) nusquam sumus secuti, &c.* Et in prologo ad Lectorem in-

inquit Christophorus Plantinus: *Locisq; tam Sacræ Scripturæ, quàm aliorum Doctorum, quæ Beatus Thomas citat, fideliter indicatis illustratam, & quàm accuratissimè ex manuscriptis, iisq; antiquissimis exemplaribus quorumdam Lovaniensium Theologorum, præcipuè verò eximij Theologiæ Doctoris atque ordinarij, & Regij professoris Divi Augustini Hunnæi operâ ab infinitis, quibus anteà scatebat, mendis repurgatam tibi daremus, &c.* In 1. 2. impress. anno 1541. dicitur: *A. R. D. D. Thomæ à Vio tituli Sancti Sixti Presbyteri Cardinalis Cajetani commentationibus illustrata, multisq; pariter magno studio collatis exemplaribus ab innumeris, quibus anteà scatebat, mendis vendicata, &c.* Vide si desunt errores.

De Catena aurea, sive continuo, in impressione factâ anno 1571. sic dicitur: *Nunc recens prodijt hæc Catena ab innumeris mendis repurgata, suoq; nitori pristino maximâ saltem ex parte restituta per Antonium Senen. ex officina Christophori Plantini.* Et in altera impressa sub hoc titulo: *Beati Thomæ Aquinatis continua expositio in quatuor Evangelistas, quæ Catena aurea dicitur, nuper à multis mendis vendicata felici auspicio finem sumpsit in alma Parisiorum Academia, &c.* Apud Joannem Petit 1528. Novissimè Pater Joannes Nicolai an. 1658. eamdem Catenam correxit quoad aliqua, & adhuc quoad totam scatet erroribus. Ut alibi latiùs diximus.

His tamen, & alijs prætermissis circa opera Sancti Thomæ, deducitur, quòd verba illa Summi Pontificis Clementis VIII. *Sine ullo prorsùs errore*, intelligenda sint de errore in Fide: quod quidem libentissimè concedimus, & ut venerandum oraculum Pontificium recipimus: quia in operibus proprijs scriptis à Sancto Thoma, vel in non proprijs, sed adscriptis, nullus extat hujusmodi error in Fide: probabiliter enim semper loquitur, ut alij Doctores Catholici. Sed ut non dicant etiam hoc esse detrahere doctrinæ Sancti Thomæ, aut verbis Summi Pontificis, submisso corde & animo, atque cum omni veneratione recipimus verba Sedis Apostolicæ: *Sine ullo prorsùs errore*, secundùm suam universalem latitudinem ut sonant, & ut prætendunt, & explicant omnes scriptores Ord. Prædicatorum istam auctoritatem, eam pro approbatione universali doctrinæ Angelicæ adducentes, videlicet, ut nullus prorsùs error maximus, vel minimus, formalis, aut materialis, in toto, aut in parte, in littera, aut sensu, in auctoritatibus, vel sententijs, ac denique verbis, vel syllabis in omnibus, & singulis operibus Sancti Thomæ reperiatur: recipio, inquam, verba ista in illo altissimo gradu, in quo proponuntur à Patre Galvan, dicente tomo 2. fol. 440. *Divus Thomas signaculum similitudinis, nempè à Deo artifice summè perfectum, omnibus numeris absolutum exemplar in Ecclesia, ut tamquam vitæ, ac sapientiæ regula sive Canon à fidelibus omnibus habeatur, &c.* Sit signaculum similitudinis, à Deo artifice summè perfectum, exem-

exemplar unicum, & singulare in Ecclesia, non solùm sapientiæ, sed etiam vitæ regula, & Canon à Sacrosancta Oecumenica Synodo in Spiritu Sancto legitimè congregata statutus, cui omnes fideles nullo dempto debent sub anathematis pœna, & æternæ maledictionis condemnatione obedire. Et dicant, si desiderant aliquid ampliùs, nam totum concedam. Tom. 1. l. 2. c. 2. fol. 489. ubi ex professo agit de hoc elogio num. 9. inquit: *Quòd verò ad alia ejusdem Pontificis verba, quæ sequuntur, nempè: Sine ullo prorsùs errore, attinet, quid jam vos, qui errorem aliquando Sanctum Doctorem asseruisse olim dicebatis? Quid vos, qui horum vestigijs adhæretis ad verba hæc Pontificis respondebitis? Erravitne aliquando Divus Thomas? Ego quidem numquam errasse semper credidi, nunc autem & credo, & confiteor, atque assero. Sine ullo enim prorsùs errore, sicut ait Pontifex, scripsit.* Interrogationes istæ diriguntur ad Universitatem Parisiensem. Sed certè quin adhuc hodiè respondeat aliter, non dubito. Libro 2. cap. 5. fol. 323. col. 1. inquit: *Mirum! in tot Divi Thomæ libris errorem non reperiri, &c.* Et fol. 527. num. 22. *Ingens prodigium, numquam in tot libris Divum Thomam fuisse lapsum, &c.* Ingens equidem, & mirum prodigium est S. Thomam ne quidem fuisse lapsum in ipso scholę pavimento, ubi ipsa Dei Mater, & Sacratissima Virgo MARIA cecidit. Sed admittamus ista, & omnia superiùs dicta: quia hoc modo majorem vim noster habebit Nodus.

PRO VIRGA

§. SECUNDUS.

QUæ fecit Summus Pontifex Clemens VIII. pro mysterio Immaculatæ Conceptionis, ad duo capita reducemus. Primum sit: quòd cùm Robertus Bellarminus Societatis JESU, posteà S. R. E. Cardinalis, jussu ejusdem Clementis VIII. disposuerit catechismum Fidei Christianæ, seu explanationem doctrinæ Caholicæ, ut videre est tomo 7. suorum operum à columna 1234. capite 5. in explanatione Angelicæ salutationis, interrogat discipulus: *Quid significat gratia plena?* cui respondet Magister: *Gratia Dei tres potissimum effectus in anima operatur. Primus est, quòd peccata deleat, quæ uti maculæ animam commaculant. Secundus, quod donis, virtutibusq́, eamdem animam exornat. Tertius, quòd robur etiam suppeditet, & ut operibus meritorijs insistat Divinæ Majestati imprimis placentibus. Domina nostra gratiâ plena est.*

est. Nam quantùm ad primum effectum attinet, nullius peccati maculâ, nec originalis, aut actualis, nec mortalis, aut venialis infecta fuit. Quantùm verò ad secundum habuit illa virtutes omnes, donaq; Spiritûs Sancti in altissimo gradu. Quantùm denique ad tertium, exercuit illa opera adeò Deo grata, & meritoria, ut quoad animam, ac corpus digna fuerit omnes choros Angelorum transcendere. Infrà verò interrogat discipulus: *Quid significat, Dominus tecum?* Cui respondet Magister: *Hæc altera singularis laus est Beatæ Virginis, quâ significatur Dominum nostrum ab initio Conceptionis suæ assistendo illi, gubernando illam, instruendo, & defendendo perpetuò cum ea fuisse. Undè natum est, quòd numquàm peccatum, nec cogitatione, nec verbo, nec opere admiserit. Quare Deus non solùm ornavit Sanctissimam Virginem omnibus gratijs, sed etiam cum ea tamquàm custos thesauri magni degere voluit.* Hucusque in Catechismo Romano. Postquàm fuit revisus, & approbatus à Congregatione Reformationis, ut ibidem dicitur: *Ut sublatâ modorum docendi varietate, faciliusq; instruendi idiotas, & simplices, de rebus Fidei exercitium reddatur,* prædictus Clemens VIII. illum approbavit suo decreto, & Bullâ expeditâ die 16. Julij anni 1598. Pontificatûs sui anno 7. quæ incipit: *Pastoralis Romani Pontificis solicitudo, &c.* Ubi inter alia inquit Summus Pontifex: *Nos huic malo occurrere cupientes, novum ejusdem doctrinæ Christianæ libellum per dilectum filium Robertum Bellarminum Presbyterum Societatis* JESU, *de mandato nostro conscriptum, ac in duas partes divisum à dilectis filijs Reformatoribus in Congregatione Reformationis nostræ deputatis, diligenter examinari mandavimus; cumq; libellum hujusmodi jam omninò absolutum, & à prædicta Congregatione comprobatum in lucem edi, & typis tradi mandaverimus, &c.* Et infrà: *Prædictum novæ doctrinæ Christianæ libellum, ut præfertur, examinatum, & approbatum auctoritate nostrâ imprimi facere, &c.* Et concludit: *Hortamur autem in Domino venerabiles Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, & dilectos filios, eorum Vicarios, nec non Abbates, Parochos universos ubique locorum existentes, & alios, ad quos spectat, ut quantum per eos fieri poterit in docendo doctrinam Christianam, in eorum quisque Ecclesijs, Diœcesibus, & Parochijs respectivè libellum hujusmodi, ut præfertur, approbatum, & jussu nostro editum recipiant, & adhibeant, nec non recipi, & adhiberi curent, & faciant, &c.* Nota, quàm strictæ sint clausulæ istæ pro illa explanatione, seu Catechismo doctrinæ Christianæ, & in ipso contentis.

Secundum, quod fecit Clemens VIII. pro mysterio Immaculatæ Conceptionis, fuit: quòd anno primò sui Pontificatûs expediverit Bullam pro altari Conceptionis in Ecclesia Sanctorum Antonij, & Jacobi de Sivizzano Lunen. & incipit: *Dignum, &c.* Et alteram pro Monasterio, & Collegio Conceptionis MARIÆ Vallis-oletan. *Æquum reputamus.* Et pro altari Conceptionis Beatæ Virginis

ginis in Cœmiterio : *Vitæ ac morum.* Et pro Monasterio Conceptionis in via de la Stella Florentin. *Supernâ dispositione.* Et pro Monasterio Conceptionis de Alenquerque Vlyssipon. *Rationi congruit.* Et anno secundo concessit beneficium Conceptionis in altari Ecclesiæ Pisan. *Dignum.* Et anno tertio, altare Conceptionis in Ecclesia Salvatoris terræ Choris Ostien. *Vitæ ac morum.* Et beneficium Conceptionis in Ecclesia Sanctæ Mariæ Magdalenæ Cæsar-augustan: *Dignum.* Et anno quarto, pro Recollectis Provinciæ Conceptionis in Gallia : *Decet Romanum.* Et oratorium Conceptionis in Ecclesia, & Confraternitate Rosarij Caven. *De salute gregis.* Et beneficium Conceptionis in Ecclesia Beatæ MARIÆ Parmen. *Vitæ ac morum.* Et pro Monasterio Conceptionis Hispalen. *His, quæ pro.* Et pro Parochiali Ecclesia Conceptionis in oppido de Orellana la Viexa Placentin. *Vitæ ac morum.* Et anno quinto, pro altari Conceptionis in Ecclesiâ Tyburtina : *Vitæ ac morum.* Et pro Capellania Conceptionis Sancti Chimaci Anconitan. *Dignum* Et pro beneficio in Ecclesia Conceptionis loci de Paredes Toletan. *Vitæ ac morum.* Et Capellaniam Conceptionis in Ecclesia tituli Domini Mediolanen. *Dignum.* Et pro Confraternitate Conceptionis in loco de Vicciomagio Valdegrebe Fesulan. *Gloriosi Principis.* Et indulgentiam in die Conceptionis pro Ecclesia de Prezza Castren. *Gloriosi Principis.* Et aliam indulgentiam pro Monasterio Conceptionis Beatæ Virginis MARIÆ Mexican. *Salvator noster* : Et pro Monasterio Conceptionis Beatæ Virginis MARIÆ Abulen. *Piis fidelium.* Et pro Monasterio Conceptionis Beatæ MARIÆ Virginis Panormitan. *His, quæ inter.* Et anno 6. indulgentiam Conceptionis in Ecclesia Sancti Gabrielis Discalceatorum Pacen. *Ad augendam.* Et pro Oratorio Conceptionis in domo Sancti Leonardi Castrimaren. *Omnipotentis, & æterni.* Et anno septimo, pro Capellania Conceptionis del Castillo oppidi de Villacarillo Giennen. *Dudum.* Et pro Confraternitate Ecclesiæ de Galatone Necitonen. *Omnipotentis, & æterni.* Anno 8. beneficium in Parochiali Ecclesia de Monblan Tarraconen. *Dignum:* Et pro Monasterio Sanctæ Annæ Conceptionis Mexican. *Ex debito.* Et pro altare Conceptionis de Mondejar Toletan. *Vitæ ac morum.* Et Capellaniam Conceptionis in Ecclesia Sancti Quirici Turcien. *Dignum.* Et beneficium in Ecclesia Sancti Jacobi super flumen mortuum Forolivien. *Litterarum scientia.* Et pro Monasterio Conceptionis Beatæ Virginis Vallis oletan. *Supernâ dispositione.* Et Confraternitatem Conceptionis in Conventu Fratrum Minorum Zelenciæ Tribertin. *Sedis Apostolicæ* : Et anno nono, Capellaniam Conceptionis in Ecclesia Sancti Flaviani Aquilan. *Vitæ ac morum* Et beneficium in eadem Ecclesia, & incipit:

pit : *Grata devotionis*, ubi inquit Summus Pontifex : *Capella sub Immaculatæ Conceptionis Beatæ* MARIÆ *Virginis invocatione, &c.* Et anno decimo beneficium Conceptionis in Sancto Joanne del Mercato Valentin. *Dignum*, ubi Summus Pontifex dicit : *Simplex beneficium Ecclesiasticum ad altare Immaculatæ Conceptionis Deiparæ Virginis.* Et alterum in Ecclesia Beatæ MARIÆ Alexandrin. *Dignum.* Et anno undecimo, Confraternitatem Conceptionis in oppido Cribilen. Cæsar-augustan : *De salute gregis.* Beneficium in Ecclesia Sancti Lazari Lucaralen. *Dignum.* Et alterum in Obtingent Valentin. *Dignum.* Et aliud in Ecclesia loci de Zaizosa de la Sierra Conchen. *Vitæ ac morum.* Et alterum ibidem ejusdem datæ, & principij. Et anno duodecimo Capellaniam Conceptionis in Ecclesia Sancti Petri de Forricella Conchen. *Vitæ ac morum.* Et pro Ecclesia Sanctæ MARIÆ extra muros Messanen. *Litterarum scientia.* Et alterum in altari Conceptionis Ecclesiæ Paduan. *Dignum.* Et in Ecclesia Montis Silvani Pennen. *Dignum.* Et in Ecclesia oppidi de la Puebla de Guadallupe : *Ineffabilia meritorum.* Et altare in Ecclesia Sancti Vincentij loci de Ursarella Albinganen. *Dignum.* Et pro Monasterio Conceptionis Sancti Joannis de la Palma Hispalen. *Ex injuncto.* Et anno decimo tertio pro Parochia Conceptionis in loco de Pasqualgrande Abulen. *Dignum.* Et alterum ibidem : *Vitæ ac morum.* Denique confirmavit erectionem Confraternitatis de la Puebla de Guadallupe Toletan. *Illius, qui pro.* Istæ sunt Bullæ expeditæ à Clemente VIII. pro mysterio Conceptionis; nam de Brevibus non est numerus, de quibus hîc nihil agimus, sicut etiam de monetis ab isto Maximo Pontifice cusis cum imagine Immaculatæ Conceptionis, de quibus latè agimus in *Militia.*

PRO NODO

§. TERTIUS.

NODUS PRIMUS.

DUo dicit Summus Pontifex, unum pro Sancto Thoma, & alterum pro ejus doctrina. Pro Angelico Doctore dicit : *Illum esse interpretem Divinæ voluntatis*, de quo nihil occurrit dicendum ; siquidem omnes Doctores Catholici, Magistri, & Concionatores orthodoxi Divinæ voluntatis sunt interpretes, quando docent ea, quæ ad salutem animæ spectant; immò pro hîc, & nunc, juxta superiùs allegata, potiori jure Robertus Bellarminus appellandus esset

inter-

interpres Divinæ voluntatis, quatenus doctrinam Christianam (in qua continetur quid credere debeamus, & quid Divina voluntas velit, & à nobis petat) in suo Catechismo ad formam, & methodum redegit, quàm benè Sanctus Thomas; quia ipse tantum non fecit. Quis enim in rei veritate potest dici interpres Divinæ voluntatis? An ille, qui edidit librum, vel libros scholasticos, in quibus solùm continentur quæstiones, & opiniones Metaphysicæ, & Theologicæ, ubi omnes sunt subtilitates, parùm vel nihil conducentes ad nostram beatitudinem: an qui ea docet, quæ credenda sunt, & observanda præcepta Divina, & ostendit viam rectam, veritatem Fidei ad vitam æternam consequendam? Sed concedamus, quòd Sanctus Thomas propter alias rationes sit vocandus antonomasticè inter omnes alios scholasticos, Angelicus interpres Divinæ voluntatis, ut Angelus Domini ad hoc missus à Deo, vel ut alter Gabriël, ut diceret illud: *Ave gratiâ plenâ. Dominus tecum. Benedicta tu in mulieribus*; & quòd in hac doctrinali legatione, seu interpretatione, nullus umquam fuerit error, &c. Sed cùm Virgo Maria Dei Mater dicatur etiam interpretatrix Divinæ voluntatis cum omnibus alijs, quæ habent Patres Paulus de Barry, & Martinus Sibenius in sua Magnificentia Dei erga Matrem suam; ergò nullus in ea fuit etiam prorsùs error. Sed admisso, quòd non fuerit interpres Divinæ voluntatis, quia non scripsit, & docuit explicitè, quæ Sanctus Thomas, & quòd hęc excellentia competat tantùm Angelico Doctori: non tamen potest negari fuisse interpretem Divini intellectus, quia excellentiori modo incomparabiliter, quàm Sanctus Thomas Divinam voluntatem, interpretata est Divinum intellectum, manifestando Mundo omnem fœcunditatem illius ad intrà, scilicet, Verbum immensum æternaliter genitum ab intellectu Patris, propter quod, & à quo, & de quo Sanctus Thomas benè scripsit. Ergò ex hac parte debuit esse sine ullo prorsùs errore, quia aliàs Nodus esset indissolubilis affirmando: quòd Sanctus Thomas, eò quòd fuerit interpres Divinæ voluntatis, scripserit sine ullo prorsùs errore, & Maria interpretatrix Divini intellectus non fuerit expers ab omni prorsùs errore, dum tamen Sanctus Thomas solùm interpretatus est calamo, & Beata Virgo proprio sanguine: Sanctus Thomas Doctor electus per Breve, & Beata Virgo Doctrix per electionem totius Sanctissimæ Trinitatis. Et hæc de Nodo mysticè dicta sufficiant.

Nodus secundus.

Quia Clemens VIII. Summus Pontifex in quodam rescripto ad cives Neapolitanos (cujus proprius scopus non erat agere de doctrina, sed de receptione Angelici Doctoris in Patronum, & protectorem illius civitatis)

dixit incidentèr : *Nullum prorsùs fuisse errorem in ipsius scriptis* ; remanserunt hæc approbata, & confirmata auctoritate Apostolicâ : & quia idem Summus Pontifex locutus est de eodem Conceptionis mysterio in quinquaginta duabus Bullis, & non quomodocumque, sed termino protestativo, scilicet, Conceptionis (quia, ut dicunt ipsimet scriptores Ordinis Prædicatorum, quorum auctoritates dedimus in primo Nodo principali, tunc idem erat dicere Conceptio, quod Conceptio Immaculata) immò etiam vocaverit expressis verbis Conceptionem Immaculatam, hæc Summi Pontificis verba nihil dicunt, probant, vel augent mysterium. Quòd unico solo verbo Clementis, & unâ tantùm guttâ suæ Clementiæ manserit doctrina Sancti Thomæ ut vera, prima, certa, Catholica, solida, & clara, approbata à Sede Apostolica, ita ut plùs auctoritatis habeat hoc solùm Clementis testimonium, quàm omnes discursus, qui in contrarium possunt coacervari : & post tot ejusdem Summi Pontificis rescripta, & relatum Mare Magnum Bullarum pro sententia immunitatis Virginis MARIÆ, quilibet parvus discursus cujusdam Patris Turci, scilicet, quòd ibi locutus sit incidentèr, & non decidendo provisionaliter, & narrative, non assertivè, voluerit diluere omnia hujus Summi Pontificis testimonia, non ita inter se componibilia sunt. Loquendo de patronatu Sancti Thomæ ad civitatem Neapolitanam dicere unicum verbum de ejus egregia doctrina incidenter in quodam Brevi, seu epistola consulendo, laudando, aut exhortando ad patronatum, fuit decidere, ac diffinire ex professo, & pro cathedra sedendo totam ipsam doctrinam fuisse justam, & Sanctam, Catholicam, veram, sine ullo prorsùs errore, vel defectu ; & pro Dei Matris puritate omnia ista vertuntur in contrarium sensum. Quia loqui de Conceptione, non est agere de Conceptione : & illam appellare Immaculatam, est dicere eam esse maculatam : & protestari ut piam, est declarare illam fuisse impiam. Si iste non est Nodus indissolubilis, nec ille Gordius fuit.

NODUS TERTIUS.

Dicere Summum Pontificem doctrinam Sancti Thomæ scriptam extitisse *sine ullo prorsùs errore*, fuit illam approbare, & confirmare auctoritate Apostolicâ, atque præcipere, ut ab omnibus recipiatur, & observetur tamquàm articulus doctrinæ Christianæ. Et dicere in doctrina Christiana de Beata Virgine Dei Matre : *Quod nullius peccati maculâ, nec originalis, nec actualis, nec mortalis, nec venialis infecta fuerit* : & iterum, quòd Dominus ab initio Conceptionis suæ assistendo illi, gubernando illam, instruendo, & defendendo perpetuò cum ea fuerit (cùm clausulæ istæ fuerint cum alijs jussu Summi Pontificis scriptæ à Sacra Congregatione examinatæ, & approba-

probatæ, & pari modo ab ipsomet Summo Pontifice impressæ, editæ, & divulgatæ, ut constat ex clausulis suprà-positis) & denique præcipere Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, parochis, &c. ut hoc doceant, & prædicent, neutiquam est approbare, vel confirmare sententiam immunitatis Virginis Mariæ. Simplex verbum ab ore Summi Pontificis prolatum, si est pro doctrina Sancti Thomæ, est decisio, & Canon doctrinæ Christianæ: & articulus puritatis Virginis positus in doctrina Christiana, & approbatus à Summo Pontifice, quia est in favorem Dei Matris, est verbum simplex, nullam habens efficaciam. Regulemus absque passione utramque propositionem: *Sanctus Thomas scripsit suam doctrinam sine ullo prorsùs errore*, & alteram: *Virgo* Maria *nullâ peccati maculâ fuit infecta*. Una & eadem propositio est. Quinimmò illa Sancti Thomæ universaliter excedit alteram, sicut terminus reduplicativus superat specificativum tantùm: quia adverbium illud, *prorsùs*, est non solùm emphaticum, sed & negativum universale, quatenus divagatur per omnes, & singulos errores communes, & particulares, formales, & materiales, Theologicos, Physicos, & Morales, &c. Et cum omnibus his circumstantijs hæc propositio dicta de Sancto Thoma, *in ejus scriptis nullus fuit prorsùs error*, conceditur, & defenditur, tamquam si esset propositio doctrinæ Christianæ; immò volunt, ut sit eodem modo vera, & Catholica; & hanc: *In* Maria *nulla fuit macula*, quæ solum verificatur de tribus maculis, mortali, veniali, & originali, licet sit in doctrina Christiana, & duæ jam sint admissæ & receptæ ab Ecclesia; pro viribus negant, & impugnant tertiam, nec illi concedere volunt ullatenus veritatem.

Nodus quartus.

Quando Summus Pontifex dixit de doctrina Sancti Thomæ quòd esset, *sine ullo prorsùs errore*, vel locutus est veritatem, vel non? Si non dixit veritatem, quomodò adducunt testimonium non verum pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ contra honorem Summi Pontificis, veritatis, Ecclesiæ, & ipsiusmet doctrinæ, & volunt, ut fideles credant mendacio? Si testimonium est verum, ut est, quia Pontifex testificatus est, quòd Angelicus Doctor opera sua scripserit *sine ullo prorsùs errore:* quare tot Patres Prædicatores in qualibet impressione de novo factâ dicunt, quòd erroribus scaterent opera illa? Quare Patres Romani expunxerunt ab operibus S. Thomæ juxta sanctiones suas multa, atque plurima loca, ut vidimus suprà Nodo VII. principali. Quomodò ergò, quando dicit Summus Pontifex veritatis Pater, organum infallibilitatis, & oraculum indefectibile, nullum prorsùs esse errorem, vel defectum in scriptis, & operibus Sancti Thomæ, ausi sunt Au-

ctores

ctores isti dicere, & affirmare opera illa esse plena erroribus? Si doctrina non est Conceptio, nec S. Thomas Virgo MARIA; quomodò ponunt errorem & defectum, ubi Summus Pontifex auctoritate Apostolicâ declarat, ac determinat nullum esse errorem vel defectum? Juxta hanc Clementis VIII. decantatissimam auctoritatem, in operibus S. Thomæ nullus prorsùs fuit umquam error, & contra eamdem auctoritatem multi, ac plurimi fuerunt errores. Hic magnus aliquis latet Nodus; nisi dicant, quòd velint tractare doctrinam Sancti Thomæ, sicut sententiam de Immaculata Virginis Conceptione: & conceptum mentis sui Doctoris, sicut Conceptum ventris suæ Matris: quia licet Summi Pontifices dicant de utroque, quòd in ipsis nullus fuerit prorsùs error: ipsi è contrà sentiunt, & determinant, quòd in utroque sit prorsùs error & defectus, & sic in hac materia loquuntur ex consuetudine contradictionis, non ex deliberatione veritatis. Et si ita Nodus hic est solutus, Nodus alius indissolubilis resultat, quia nimis durum videbitur, quòd sic velint omnia maculare, nec sanctæ puritati, nec sanctissimæ doctrinæ parcentes.

NODUS QUINTUS.

Fortè dicent, ipsos non esse locutos de errore, aut defectu, quando ipsa opera primò scripta fuerunt à Sancto Thoma, quia in illo principio, seu primo esse extabant sine ullo prorsùs errore, pura, nitida, & Immaculata: Undè si correxerunt opera, fuit ab erroribus posteà irreptis, seu introductis ab impressoribus, & ab Amanuensibus, curantes ut opera illa ad suum primum nitorem restituerentur, vel ad eum proximè accederent. Optimè, & concludens ratio pro filijs impressoribus, sed non pro Patribus Romanis; quia isti non abstulerunt errores materiales litterarum, seu verborum, sed formales sententiarum juxta sanctiones suarum constitutionum. Sed admittamus solutionem, quia hinc surgit Nodus numquàm solvendus: nam à scriptoribus Dominicanis quæritur primus nitor, & primus candor, prima & nativa pulchritudo operum Sancti Thomæ; & pro hoc insudarunt, & insudant in omnibus sæculis, & annis, civitatibus, & locis, ubi edenda sunt opera sui Doctoris; quando pro Virgine Dei Matre solùm quæritur ab eisdem primæva macula, prima culpa, error, & defectus, nigredo, & deformitas per instantia, puncta, ac momenta, & sic æqualiter insudatur pro quærenda prima macula Matris, & inquirendo primo nitore Doctoris; & non solùm quærunt, sed defacto inveniunt primam maculam pro Dei Matre, & primum nitorem pro Doctore Ecclesiæ; & solùm quærunt, & inveniunt pro suo S. Thoma, quod nec quærunt nec inveniunt pro Virgine MARIA; quasi ipsorum, & omnium magis interesset doctrina Angelici

gelici Doctoris quàm puritas Dei Matris. Sed fortè est permissio Divina, quòd hucusque non invenerint primum originale Sancti Thomæ sine errore: quia usque modò solùm curarunt, ut invenirent primam originalem culpam in Dei Matre. Omnes Doctores erraverunt ab utero, & locuti sunt falsa; & ab hac regula generali tantùm conantur excipere, & de facto excipiunt discipuli ejus B. Thomam; quia licet erraverit ab utero, non tamen locutus est falsa: sed in Virgine Maria vice versâ: cùm non possint dicere, quòd locuta fuerit falsa; quia hoc ipsis, & omnibus prohibitum est ab Ecclesia, nituntur ostendere ipsam errasse ab utero, ut non glorietur Virginis Mariæ puritas de aliqua excellentia supra doctrinam Sancti Thomę. Tunc Nodus iste solvetur, quando non quærent errorem ab utero Mariæ; quia tunc invenient Sanctum Thomam non fuisse locutum falsa.

Nodus sextus.

Conferamus ista duo inter se: Doctrina Sancti Thomæ fuit sine ullo prorsùs errore scripta, & Beata Virgo ab initio Conceptionis suæ habuit Dominum suum assistendo illi, gubernando illam, instruendo, & defendendo perpetuò (nota causalem) *Undè natum est, quod numquàm peccatum nec cogitatione, nec verbo, nec opere admiserit:* Si enim in initio Conceptionis habuisset aliquod peccatum, necessarium esset, ut opere, verbo, aut saltem cogitatione errasset; & hæc doctrina adeò evidens est, quòd Joannes à Turrecremata Ordinis Prædicatorum acritèr insurgat contra Joannem de Segovia: quia iste dixerat Sanctum Joannem nullum commisisse peccatum actuale; Joannes verò de Turrecremata affirmat hanc esse necessariam consequentiam: *Erravit ab utero, ergò locutus est falsa.* Et vice versâ: *Locutus est falsa, ergò erravit ab utero: Non erravit in initio Conceptionis, ergò non erravit posteà in vita sua*; & è contrà: *Non erravit in tota vita sua, ergò non erravit in principio Conceptionis:* Undè dicere Sanctum Joannem non habuisse peccatum opere, verbo, aut cogitatione, esse errorem in Fide. Hoc supposito (quod est quasi primum principium morale receptum à Sancto Augustino, & Ambrosio, ut diximus in Sole Veritatis) quæramus de doctrina Sancti Thomæ, quomodò pervenerit ad hoc privilegium, ut scriberet sine ullo prorsùs errore, stante quòd erraverit ab utero? Propositiones Theologicæ, seu Fidei habent suum primum principium, illud, scilicet: *Deus est immensus, infinitus*, &c. à quo omnes aliæ conclusiones derivantur; dato casu, quòd Dominus non esset cum Sancto Thoma in hoc primo principio assistendo illi, gubernando illum, instruendo, & defendendo, ut non laberetur in errorem, erraret in illo primo principio, & consequenter in omnibus conclusionibus, mente, verbo, & opere: ergò

gò ut verificetur illud : scripsit sine ullo prorsùs errore, necessè est præsupponere, quòd non erraverit in primo principio. Et quomodò cognoscitur non errasse in principio? Demonstratione à posteriori : quia non erravit in conclusionibus. Hæc doctrina, quæ Thomistica est efficienter, objectivè, & subjectivè, quia est D. Thomæ, & observatur cum Sancto Thoma, & docetur à Thomistis, non admittitur, sed potiùs impugnatur cum Virgine MARIA. Hæc enim Dei Mater secundùm diffinitionem Ecclesiæ, doctrinam Sancti Thomæ, & ut ipsi, atque nos fatemur, non erravit in conclusionibus, scilicet, in opere, verbo, aut cogitatione; & tamen, ut dicunt ipsi, erravit in principio: & sic pro MARIA non valet hæc consequentia: *Non erravit in conclusione, ergò nec in principio.* Et quare, quandoquidem valeat pro doctrina Sancti Thomæ? Quia MARIA in aliquo debuit errare, aut in conclusione, aut principio. At Sanctus Thomas in nullo prorsùs erravit, neque in principio, neque in conclusione: ergò desiderant quòd hoc privilegium essendi sine ullo prorsùs errore, de nullo alio verificetur, nisi de doctrina Sancti Thomæ. Nullo modo intelligo Nodum istum, licet experiar, quòd contra totam Theologiam, & sua principia negent pro puritate Dei Matris id, quod concedunt pro doctrina Sancti Thomę, asserendo quòd in rebus creatis sine ullo prorsùs errore solùm inveniatur Angelici Doctoris doctrina. Et si adstringis Nodum istum dicendo : igitur jam est aliquid in rerum natura habens exceptionem & privilegium, ut in ipso nullus sit prorsùs error, nec defectus in principio, medio, & conclusione : pro Sancto Thoma, & doctrina ejus concedunt libentissimè hanc exceptionem, & privilegium; sed pro Virgine Dei Matre, & ejus puritate negant mordicùs & tenaciter; & dicunt non esse privilegium ullum in hac materia, nisi exprimatur in Scriptura. Si est, qui solvat Nodum, solvat.

NODUS SEPTIMUS.

Propositio ista : In doctrina Sancti Thomæ nullus fuit prorsùs error, est è regione opposita omnibus regulis generalibus Sacræ Scripturæ, adductis ab ipsis Thomistis contra Immaculatam Virginis Conceptionem. Dicit enim Scriptura : *Omnes nos quasi oves erravimus : omnes declinaverunt : omnes inutiles facti sunt : non est, qui faciat bonum, non est usque ad unum : omnis homo mendax : omnia conclusit Deus sub peccato : omnes erraverunt ab utero, & locuti sunt falsa* ; & sic enumera omnes alias propositiones universales contentas in Sacra Scriptura, à quibus sine ulla controversia, vel contradictione excipiunt Sanctum Thomam; quia scripsit sine ullo prorsùs errore, nec locutus est ullum verbum falsum. Dicant ergò nobis : ubi invenerint hoc privilegium, sive exemptionem pro doctrina sui Doctoris Sancti Thomæ : nam

nam ibi inveniemus nos privilegium, & exemptionem pro puritate noſtræ, & Dei Matris Mariæ. Dicunt: hoc ſe inveniſſe expreſsè, clarè, & diſtinctè in uno Summo Pontifice Clemente VIII. proferente: quòd Sanctus Thomas *ſcripſit ſine ullo prorsùs errore*, & teſtimonium hoc plùs valere, quàm omnes diſcurſus humanos, qui in contrarium fieri poſſunt. Etenim cùm unus Summus Pontifex fecerit exemptionem, omnes fideles ſubditi tacere debent, credere firmitèr, & profiteri doctrinam illam eſſe puram, veram, & Catholicam ſine labe, vel ullo prorsùs errore. Optimè dictum; acquieſco; ſed ſolvite Nodos iſtos. Si unus Summus Pontifex poſt tres mille annos potuit declarare, ſeu dare hanc exceptionem ad regulas Scripturæ pro doctrina Sancti Thomæ in uno Brevi, & clauſulâ breviori ſcriptâ ad cives Neapolitanos: quomodò dicitur, quòd viginti Pontifices in quadringentis Bullis expeditis pro myſterio Conceptionis, & in innumerabilibus clauſulis illarum expeditis pro tota Chriſtianitate non potuerint conficere, nec poſſint declarare unicam ſolam exceptionem pro Virginis puritate circa illam regulam generalem Scripturæ: *Omnes in Adam peccaverunt*? Si deſtruuntur dicta viginti Summorum Pontificum, & avelluntur eorum quadringentæ Bullæ, & dicitur, nullius eſſe roboris ad ædificandam puritatem Virginis, & ad evellendum ab ea omnem prorsùs errorem; quomodò in eadem individua materia puritatis, & erroris ædificatur cum uno ſolo Pontifice puritas doctrinæ Sancti Thomæ, & evellitur ab ea omnis prorsùs error? Si valet inter vos hæc propoſitio, & illam pro viribus defenditis: licet erraverint Impreſſores, Amanuenſes, & Correctores in ſcriptura Sancti Thomæ, ejus conceptus mentis fuit purus, immaculatus, & ab omni errore immunis: quare non valet, ſed impugnatur iſta: licet erraverint Adam & Eva, Joachim & Anna in ſua generatione, Conceptus Mariæ fuit purus, immaculatus, & ab omni errore immunis? Solvite iſta communia interim, dum ego deſcendo ad aliud particulare quid.

Nodus octavus.

Siſtendo in illo, *ſine ullo prorsùs errore*, reducamus iterùm ad Nodum illam univerſalem propoſitionem: erraverunt ab utero, & locuti ſunt falſa, ut inquiramus alteram longè ſuperiorem exceptionem. Et interrogo: eſtne poſſibile, quòd aliquis purus homo erraverit ab utero, & non fuerit locutus falſa? Dicunt eſſe poſſibile. Et tunc ſic: Cum hac poſſibilitate fuitne defacto aliquis, qui errando ab utero non fuerit locutus falſa? Fuit, inquiunt, & hic eſt Sanctus Thomas Doctor Eccleſiæ. Fuitne alia pura creatura cum Sancto Thoma, quæ errando ab utero non fuerit locuta falſa? Fuit, inquiunt, nam Virgo Maria etiam erravit ab utero, &

non eſt locuta prorsùs aliquid falſum: & ſic ſine veritate imputabitur nobis, quòd plùs tribuamus Angelico noſtro Doctori, quàm Dei Matri: nam etſi ambo erraverunt ab utero, ambo non ſunt locuti aliquid prorsùs falſum. O glorioſa doctrina Sancti Thomæ! Ex te enim ortus eſt ſol ad indagandam puritatem Dei Matris, & facta es non ſolùm regula doctrinæ Chriſtianæ, ſed etiam norma ad cognoſcendam Deiparæ innocentiam, & candorem. Hoc enim, quod invenitur in Sancto Thoma libentiſſimè conceditur Virgini; & quod in iſto non invenitur, nec inveniri poteſt, abſolutè erit negandum Dei Matri. Eſtne bona regula iſta? Sed non curemus pro nunc de his irregularibus, ut inquiramus ſolùm, ubi invenerint has duas exceptiones, ſcilicet: quòd Sanctus Thomas, & Beata Virgo, licet erraverint ab utero, non fuerint locuti falſa. Petebant à nobis unam exceptionem Virginis Mariæ, & ſuper hoc à tot ſæculis fuit vociferatio, ut oſtenderemus illud privilegium: ſed jam hæc, quæ ſolùm erat cauſa noſtra, facta eſt cauſa communis, & unuſquiſque noſtrûm pro utraque debet laborare, & inquirere. Ipſi pro illa laborant quâdam contingenti conſequentiâ, ſcilicet: Sanctus Thomas erravit ab utero, non tamen locutus eſt falſa: & nos pro eadem argumentamur ex neceſſaria illatione conjuncta: Virgo Maria non eſt locuta falſa, ergò non erravit ab utero. O quàm longa pro prima reſtat via! Quia à certa, ſcilicet, quòd Sanctus Thomas erraverit ab utero, malè deducetur, quòd non fuerit locutus falſa, quando ex natura deducenda eſſet contraria. Sed quàm brevis, & compendioſa eſt via noſtra in ſecunda! Quia ab iſta certa & infallibili conceſſa, & admiſſa ab Eccleſia, Concilijs, & vobis: Maria non eſt locuta falſa, pergimus ad aliam neceſſariam: ergò non erravit ab utero. Et hanc neceſſariam illationem dicunt, contendunt, & impugnant non poſſe deduci; ex eo ſolùm, quòd ſit pro omnimoda prorsùs puritate Dei Matris: & alteram contingentem, dubiam, incertam, atque falſam, quia eſt pro Sancto Thoma, dicunt, certant, & contendunt eſſe neceſſariò concedendam ut veram & infallibilem, &c. Eſtne Nodus iſte alicui ſolubilis?

Nodus nonus.

Admittendo auctoritatem Summi Pontificis ſecundùm omnem latitudinem, ac longitudinem prætenſam, ita *ut nullus omninò error magnus, vel parvus in littera, ſeu in ſenſu ſit in ea.* Quis Catholicus ferre, vel audire poterit, quòd in omnibus operibus Sancti Thomæ nullus prorsùs inveniatur error, & in Sacratiſſima Dei Matre Maria non ſolùm error, ſed & peccatum, & macula reperiatur? Quòd iidem, qui in operibus Sancti Thomæ conantur defendere, quaſi eſſet articulus Fidei, nullum prorsùs fuiſſe errorem

rorem magnum vel parvum, eâdem tenacitate pro viribus impugnent ſuſtinentes, in Sacratiſſima Dei Matre nullum prorsùs fuiſſe peccatum. Quid ſibi vult, ut in operibus Sancti Thomæ nec minimus ſit error, & quòd ſic credatur, & recipiatur ab alijs: quando ipſi nolunt credere, nec recipere in Virgine MARIA nullam fuiſſe maculam? Intereſtne magis Deo, Filio, Eccleſiæ, fidelibus, Religioni, &c. ut in doctrina quinti Doctoris Eccleſiæ nullus prorsùs fuiſſet error: an, quòd in prima Sancta Sanctorum, Regina Angelorum, ac unica Dei Matre, magna ſit peccati deformitas? Eſtne major doctrina, quàm innocentia? Aut eſt minùs, eſſe Dei Matrem, quàm eſſe Doctorem Eccleſiæ? Vel horruit Deus plùs errorem in doctrina Sancti Thomæ, quàm peccatum in anima Matris ſuæ? In alijs Sanctis Eccleſiæ Doctoribus, & eorum doctrina eſt aliquis prorsùs error, vel non? Si non, igitur nulla excellentia eſt doctrinæ Sancti Thomæ, quòd in ipſa nullus prorsùs error inveniatur; ſiquidem hoc habent omnes alij Doctores Eccleſiæ: ſi autem in alijs omnibus Eccleſiæ Doctoribus eſt aliquis ſaltem minimus error, vel errores, & ab his exiſtentibus in alijs communiter voluit Deus, quia potuit, & ſibi placuit præſervare doctrinam ſui dilectiſſimi, & Angelici Doctoris Thomæ; quare hoc ipſum innocentiæ Dei Matris erit negandum? Amor Dei ad doctrinam S. Thomæ coëgit Divinam potentiam, ut doctrinam ejus præveniret, & præſervaret ab errore, in quem omnes alij Doctores ceciderunt; & amor Dei ad Matrem ſuam non potuit efficere, ut ipſam præſervaret à caſu, in quem omnes ceciderunt? Nodus quidem indiſſolubilis videtur; ac magis ſcientes palpant, quòd in eadem ſchola ſint hæc quaſi principia per ſe nota, & veluti contradictoriæ ſimul veræ: Deus potuit, & de facto præſervavit doctrinam S. Thomæ ab omni prorsùs errore: Deus non potuit, nec de facto præſervavit animam Matris ſuæ ab omni prorsùs culpa. Undè prorsùs deſtruunt in Divo Thoma, quod prorsùs evellere nituntur in Dei Matre. Dicant quidquid voluerint: quia Nodus iſte numquam prorsùs ſolvetur. Eſt enim prorsùs præponere doctrinam animæ Dei Matris.

NODUS DECIMUS.

Nodus iſte conſiſtit in hiſtoria relata à Patre Michaële Hoyero Auguſtiniano, & ex Cronodromo, cujus Auctor eſt Benedictinus, quæ ſic ſe habet: Licet doctrina Sancti Thomæ cœperit anno 1250. quando jam controverſia iſta de Conceptione ante centum quinquaginta annos exordium ſumpſerat in Sancto Anſelmo, creverat inter Sanctum Bernardum, & Canonicos Lugdunenſes, aucta fuerit inter Nicolaum Albanum, & Petrum Abbatem Sancti Remigij, & ultimum ſumpſiſſet complementum in Anglia cum Alexandro

Nekam, & in Gallia cum illis Petro Cantore, Abeillardo, & Comestore, & alijs usque ad annum 1308. in quo mortuus est Joannes Duns Scotus, per sexaginta, & ampliùs annos in Sacra Religione Prædicatorum ex professo nullum fuit actum verbum, nec de tali curarunt quæstione tamquam si non esset in scholis, immò omnes celebrabant Festivitatem sub titulo Conceptionis absque aliqua contradictione, ut constat ex ipsorum Breviarijs antiquis manu-scriptis. Cùm verò Scoti doctrina surgeret, & cœpissent discipuli ejus, Aureolus, Okam, Basolius, Mayronus, &c. ipsam propagare per totum terrarum orbem, sentientes esse ex diametro oppositam principijs Thomisticis, & quod crescebat ætate, & indies magis confortabatur, decreverunt principijs obstare, ut talis doctrinæ sequela sisteret in cursu, & illam maculare in judicio aliquâ censurâ majori, videlicet: ut erronea in Fide, ac ut hæretica damnaretur ab Ecclesiâ aliquâ celebri, & per se notâ, & majori censurâ, undè in alijs maneret exclusa, ac suspecta. In ordine ad hoc scrutati sunt cuncta Subtilis Doctoris scripta: sed cùm reperissent omnes esse quasdam Metaphysicas, speculativas subtilitates, in quibus non inveniebant aliquid dogmaticum, solidum, practicum, & oppositum doctrinæ Scripturæ, Sanctorum Patrum saltem apparentèr, nisi in ista quæstione de præservatione Virginis à peccato originali, apprehenderunt illam, ut per ipsam, & in ipsa etiam macularent doctrinam Scoti, hinc statim cœperunt prodire tractatus dicentes: esse expressè contra Fidem, Scripturam, Sanctorum Patrum determinationes, & Conciliorum Canones, affirmare Virginem fuisse conceptam sine peccato originali. Ac paritèr ire, & redire denuntiationes, querelæ, & delationes ad Ecclesiastica tribunalia (ut expresse dicit Cronodromus, & insinuat P. Hoyerus) quod numquàm anteà fecerant, immò propter hanc propositionem puniebant Inquisitores Dominicani pauperes Fratres Minores, ut fatetur ipsemet Pater Eymericus Inquisitor Aragoniæ in suo tractatu de Conceptione, in prologo ad Papam: *Ecce, Pater Beatissime, Scribiceti, Pharisæi, Hæretici insurrexerunt in medium, palàm, & publicè prosilierunt, impudenter, & imprudenter, & perversè seminarunt, buccis crepantibus, ore suo pleno, sed polluto, ausu nefario ventilantes, docentes, & dogmatizantes contra præeminentiam Domini Jesu Christi, & gloriosæ Virginis Matris, eamdem præeminentiam, quam est calumniantes, denigrantes, quintuplo offuscantes, contra quos nonnullos processi, & puniri, &c.* Et hoc duravit usque ad Concilium Basilëense, quando Joannes de Montenigro, nomine totius suæ Religionis petierat instantissimè, ut decideretur de Fide, quia sic conveniebat Ecclesiæ, & fidelibus de quo Joannes de Segovia in fine suarum Allegationum fol. 387. c. 1. dicit: *Al-*

legatum fuerit quòd, credere Virginem in originali conceptam fuisse, sit de necessitate Fidei ab omnibus credendum, & contrà sentire hæreticum, sive erroneum. Et si hæc in præsentia Concilij asserta fuerunt: quid creditur fieri coram auribus simplicium &c? Hæc Segovia, & alia quam-plura. Sed cùm totus iste conatus, proverbio hispanico loquendo: *Se boluiese el sueño del perro,* cœperunt ex tunc dicere, articulum istum non pertinere ad Fidem, nec esse diffinibilem. Et ecce Nodus. Quando judicabant doctrinam Scoti esse ream, erant Scriptura, Fides, Ecclesia, Sancti Patres, Doctores contra illam, & pro sua opinione, &c. Sed jam inceditur aliâ viâ oppositâ: tamen ego existimo, quòd non sit nisi una via veritatis, Ecclesiæ, & Fidei. Sed Nodum istum jam solùm solvet unus ALEXANDER.

NODUS UNDECIMUS.

Pater F. Joannes Antonius d'Aubermont Ordinis Prædicatorum in illa sua insigni oratione encomiastica pro Sancto Thoma, impressâ Lovanij 1650. in 4. ad ista verba Clementis VIII. *Sine ullo prorsùs errore, &c.* sic inquit: *Nihil fæcis, nihil sordis, nihil amaritudinis in Angelico fonte inquietus scrutator explorabis. Sine ullo vel minimo prorsùs errore limpidus, pellucidus, & crystallinus; sine ullo prorsùs vitio, suavis, ac amabilis; sine ullo prorsùs erroris nævo, incorruptus, purus, securus, largissimum, & Divinum planè potum eruditionis dulcissimæ haurientibus indulget, utpotè quam non absque speciali Dei infusione perfectam agnovit Joannes XXII. &c.* Adduxi istum modernum, quia in ipso inveni conjuncta, quæ in alijs antiquioribus passim reperiuntur dispersa. Sed si ad istum fontem Angelicum accesserit aliquis scrutator, licet inquietus, nihil inveniet nisi relata in auctoritate. Et qui sic loquuntur de suo Angelico fonte existente in medio sacræ Religionis Prædicatorum, cùm vident illum fontem Salvatoris Marianum existentem in medio Ecclesiæ, de cujus puritate tot, tantaque dicunt Sancti, ut videre est in illo libello dicto: *Magnificentia Dei, &c.* verbo, *Fons,* inveniunt, & dicunt sine aliqua inquieta exploratione scrutatoris: quòd in fonte Angelico nihil fuerit fæcis, sordis, fellis, & amaritudinis; in Mariano fuerit aliquid fæcis, sordis, fellis, & amaritudinis. Angelicum inveniunt sine ullo prorsùs errore, sine ullo prorsùs vitio, sine ullo prorsùs nævo, purum, limpidum, &c. & Marianum vident cum aliquo non tantùm minimo, sed magno prorsùs errore, cum aliquo prorsùs vitio, & cum aliquo prorsùs nævo, impurum, & immundum, &c. Cum ista distinctione loquuntur de puritate istorum fontium. Sed non sistit hîc P. d'Aubermont; nam ad ultimum dicit sic: *Perbella numquid ista imaginationis est ratio? Ha! nova ingenia, nova ingenia! Quid? An illa explanare se posse præsumant, quando tantum Doctorem contingeret ignorare? Tantum Doctorem? Eum velint docere Magistrum, qui Sanctorum*

omnium Doctorum intellectum est sortitus? Emendandæ novitati ejus cedet auctoritas, cujus doctrina certissima omnibus est regula? Num putrescentia fraudibus, & mendacijs sæcula canos Angelicæ Majestatis eradent? In hac auctoritatis parte notare libet illas duas propositiones pro Sancto Thoma, ac doctrinâ ejus, ita asseverantèr, & universalitèr prolatas, quarum nullam concedunt de Virgine MARIA, & ejus puritate: nam licet Sanctus Thomas habuerit omnium Sanctorum Doctorum intellectum, sed non Virgo Dei Genitrix omnes gratias Sanctorum, quia excludunt ab ea justitiam originalem, sive gratiam pro primo instanti, quam habuerunt Sancti Adam & Eva. Sancti Thomæ doctrina fuit omnibus certissima regula, undè nullâ indiguit emendatione, at puritas Dei Matris non potest esse regula, quia in suo exordio indiguit emendatione. Si isti Nodi sint indissolubiles, judicet qui eos legerit.

NODUS DUODECIMUS.

Ex dictis duorum Patrum Lovaniensium in hac materia Conceptionis non parvus exurgit Nodus. Nam unus Carmelita, vocatus F. Romanus à Sancto Philippo in suis Thesibus Theologicis habitis Lovanij die 5. Maij anno 1659. Thesi 18. hanc sustinuit conclusionem: *Ordinis Decreto ab anno 1306. Carmelitæ defendimus*, id est, Conceptionis mysterium. *Defendit Divus Thomas, licet opera ejus ubique corrupta supponantur.* Alter verò est Pater Petrus Muytinox Ordinis Prædicatorum, & in Universitate Lovaniensi Sacræ Theologiæ Licentiatus, & studij generalis Regens, qui in Thesibus Theologicis de virtutibus & vitijs, habitis Lovanij, die 23. Julij anno 1655. Thesi 24. sub hoc titulo: *Exemptio ab originali*, hanc proposuit conclusionem: *Si quis miraculosè ex carne humana formaretur, non contraxisset peccatum originale; nec qui prope Dixmudam natus dicitur ex femore viri circa annum 1330. illud contraxit. De Beata Virgine nondum Ecclesiæ revelatum est, quæ Festum Conceptionis instituit celebrandum, sed non sub titulo Immaculatæ Conceptionis. De sententia Sancti Thomæ constat. Nec illam damnant Summi Pontifices, immò verò nullum prorsùs ei præjudicium inferre se velle protestantur. Dicere autem quòd mutaret sententiam si modò viveret, frivolum est, & sine fundamento conjecturare.* Ex his duabus assertionibus prima affirmat opera Sancti Thomæ ubique esse corrupta, & hoc non dixit aliquis Franciscanus, sed Carmelita; nec in angulo sui Conventûs, sed in publicis conclusionibus, & hoc antequàm SOL VERITATIS, vel Nodus exirent in lucem, quomodò ergò credendum est Sanctum Thomam scripsisse sine ullo prorsùs errore? Et hinc primus Nodus. Quia cùm S. Thomas scriberet *sine ullo prorsùs errore*, inter Discipulos *opera ejus* extant *ubique corrupta.* Fecerunt igitur cum Conceptu ventris Virginis MARIÆ, quod cùm conceptu

ceptu mentis sui Angelici Doctoris. Nam cùm ille esset etiam in suo principio sine ullo prorsùs errore illum ubique macularunt corruptionibus, & stante hâc paritate facti discrepant in verbis. Nam de conceptu mentis dicunt eum esse purum, Sanctum, Immaculatum, &c. quæ tamen omnia negant de Conceptu ventris.

Nodus decimus-tertius.

Si omnia opera Sancti Thomæ sunt *ubique corrupta*, (ut in rei veritate sunt quoad istam materiam de Conceptione, ut constat ocularitet ex Salutationis Angelicæ expositione in exemplo suprà posito, & alijs, de quibus in Radiis Solis Veritatis) quomodò *de sententia Sancti Thomæ constat, nec illam damnant Summi Pontifices, immò verò nullum prorsùs ei præjudicium inferre se velle protestantur?* Contra Virginem Dei Matrem constat in operibus Sancti Thomæ sententia, quæ non constat, nec potest constare; quia omnia opera ejus ubique extant corrupta: & illa, quæ constat, scilicet, quòd Ecclesia celebret Conceptionis Festum, sub titulò Conceptionis Immaculatæ (ut iterum nuper declaravit insistendo Decretis suorum prædecessorum Sanctiss. Alexander VII.) non constat, immò absolutè negatur, solùm quia est pro Virginis puritate. Item ex operibus S. Thomæ corruptis vel non corruptis, constat sententia ista: *Quòd si quis miraculosè ex carne humana formaretur, non contraxisset peccatum originale,* & sic ille infans natus prope civitatem Dixmudæ non contraxit peccatum originale, quia formatus fuit ex femore viri, non ex copula carnali. Et hoc constat ex sententia Angelici Doctoris, ac discipulorum illius Patrum Lot, & Muytinox; & cùm constet secundùm eosdem puerum illum Dixmudensem fuisse filium Adæ, habuisse animam rationalem creatam à Deo, & unitam carni corruptæ per peccatum, & consequenter omnia illa, quæ sunt in quolibet alio parvulo; solùm quia fuit miraculosè, sive præter naturam formatus ex carne humana, iste secundùm Thomisticam doctrinam non fuit comprehensus in illis Scripturæ locis: *Omnes in Adam peccaverunt: omnia conclusit Deus sub peccato: omnes declinaverunt: omnes fuerunt redempti. Nullus æquatur Christo in puritate originali, &c.* Et qui aperuerunt ostium tam latum, ut ingrederetur cum Christo suus compatriota parvulus Belga, per quadringentos annos nec unam parvulam rimulam voluerunt aperire, ut ingrediatur illud primum punctum seu instans Conceptionis Virgineæ. Vidi & inveni Nodos istos, sed solutionem nec video, nec invenire possum. Quia omnia ipsorum dicta sunt *sine ullo prorsùs errore,* licet dicantur esse *ubique corrupta*.

Nodus decimus-quartus.

In curia Apostolica illa, quæ dimanant à suprema Sede, habent diversos gradus; nam non omnia sunt de Fide, ut diximus in primo Nodo principali,

& rescripta ipsa habent distinctas classes. Etenim Breve seu epistola Pontificia multùm distat à constitutione, & Decreto: & illa, quæ procedunt ex motu proprio, & ex certa scientia, sunt alterius generis, quàm illa destinata ad petitionem partis, vel provisionaliter expedita. Immò & in eadem numero epistola, Bulla, seu constitutione quędam referuntur, quę sunt motiva ad determinationem, quæ communiter dicuntur narrativæ, & istæ nec sunt approbatæ, nec reprobatæ à Sede Apostolica; quia ibi posita, nisi aliàs constet ex alio capite aut Bulla fuisse approbata, sunt quasi allegationes partis, & congruentię pro gratia postulata obtinenda, quòd ferè semper fit transcribendo ad litteram memoriale, seu supplicam à postulante factam, ut inde cognoscatur an obtenta fuerint legitima, obreptitia, vel subreptitia. Hoc supposito, omnia elogia relata superiùs in Urbano V. hîc in Clemente VIII. & infrà in Paulo V. continentur in narrativa quarumdam epistolarum, in quibus determinatio agit de translatione corporis, de patronatu Neapolitano, & istius confirmatione; & tamen dicunt propter illam narrativam Pontificis doctrinam esse approbatam. Transeat, admittimus hoc, quia est pro gloria Angelici Doctoris; sed quare ipsi, quę Summi Pontifices pręcipiunt non particulari Reipublicæ, sed universali Ecclesiæ, non in epistola, sed in Decretali constitutione, nec in narrativa, sed in determinatione affirmant, ac defendunt fuisse dicta relativè & provisionaliter, quia sunt pro Immaculata Virginis puritate? Et pro sua doctrina & opinione in Apostolicis rescriptis ex capite faciunt pedes, & ex pedibus capita. Et innodant omnia manentes ubique æquè ligati incidentes de Nodis in Nodos.

NO-

NODUS DUODECIMUS
PRINCIPALIS

Inter quamdam approbationem doctrinæ Sancti Thomæ, divulgatam ſub nomine Pauli V. Pontificis Maximi, atque ejuſdem Decreta, & Bullas conceſſas pro myſterio Immaculatæ Conceptionis.

PRO CORTICE
§. PRIMUS.

CUm civitas Neapolitana anno 1605. tempore felicis recordationis Clementis VIII. inter ſuos ſeptem titulares protectores, & patronos recepiſſet etiam Angelicum Doctorem S. Thomam Aquinatem, eò quòd ex illa urbe, & à nobiliſſima Aquinorum familia originem duxiſſet, ut votum, ac juramentum Apoſtolicâ roboraretur auctoritate, ac firma permanerent, ſucceſſor Clementis Paulus V. anno 1607. Pontificatûs ſui anno tertio (Paulus Nazarius dicit hoc factum fuiſſe anno 1617. Pontificatûs Pauli 13. ſed malè) die 17. Decembris in quibuſdam litteris ſub annulo Piſcatoris incipientibus : *Splendidiſſimi, &c.* quę habentur in actis Capituli Generalis Ordinis Prædicatorum Romæ celebrati in Conventu Sanctæ MARIÆ ſuper Minervam anno Domini 1612. & apud Bzovium tomo 14. columna 402. confirmavit, & approbavit acta circa tutelam, & patronatum Sanctiſſimi Doctoris, & in narrativa prædicti Brevis, ſic inquit Sum-

mus Pontifex: *Splendidissimi Catholicæ Fidei Athletæ Beati Thomæ Aquinatis, cujus scriptorum clypeo militans Ecclesia hæreticorum tela feliciter elidit, honores, & venerationem indies, magis magisq; augeri plurimùm in Domino gaudemus, & iis, quæ ad illius honorem devotè sancita sunt, ut firma, & illibata permaneant, libenter Apostolicæ firmitatis robur adjicimus. Aliàs siquidem postquam dilecti filii Deputati, & electi civitatis Neapolitanæ præter Sanctos Januarium, Athanasium, Asprenum, Agripinum, Severum, Eusebium, & Anellum dictæ civitatis certos Patronos, & Sanctum Thomam Ordinis Prædicatorum Doctorem Angelicum, ex nobili Comitum de Aquino familia oriundum, cujus natalibus prædicta civitas originem dedit, quiq; in nobili Regno Neapolitano cùm Sanctitatis & miraculorum gratia, tum doctrinæ laude clarus extitit dictis Sanctis Patronis laudabili consilio adjungendum duxissent; fel. rec. Clemens Papa VIII. prædecessor noster, &c.* Hucusque Summus Pontifex. Pater Paulus Nazarius in suo opusculo de scriptis Sancti Thomæ folio 17. affirmat hanc esse approbationem doctrinæ Angelici Doctoris, dicens: *Paulus V. in Brevi dato, &c. ubi Sancti Thomæ doctrinam approbans, & extollens ait, &c.* In Breviario reformato, quo modò utuntur Patres Prædicatores, ad ultimum in lectione sexta diei octavæ adducitur inter alias approbationes, licet non integra. P. Ignatius Galvan, (& consequentèr omnes, qui post illum scripserunt) eamdem refert tomo 1. lib. 2. cap. 12. & expendit latè à pagina 490. usque 506. & hæc de Summi Pontificis verbis.

Ubi autem sit hæc approbatio doctrinæ Sancti Thomæ, declarat Pater Galvan discur. 1. sub hoc titulo: *In detractores contentiosos, ac veritatis hostes, & depravatores, qui etiam in Ecclesiæ clypeum, nempè D. Thomæ scripta, insurgere audent.* Et incipit discursum illum sic: *Dicitur Divus Thomas à Summo Pontifice Paulo V. splendidissimus Catholicæ Fidei Athleta, &c.* Et num. 4. inquit: *Hinc ergò detractores doctrinæ D. Thomæ discant, quæ sit eorum nequitia, cùm non solùm ei detrahendo veritati contradicant (quòd Ecclesiastici Auctor nequaquàm fieri debere admonet dicens: non contradicas verbo veritatis ullo modo) verùm etiam Sancti Doctoris famam denigrare, atque obscurare conentur, & quantùm possunt, fœtere faciant nomen ejus coram Ecclesia: quod tamen suavissimum in eadem Ecclesia odorem, etiam renuente invidiâ semper exhalat. De quo propterea jure optimo dicendum est: oleum effusum nomen tuum, ideò adolescentulæ dilexerunt te tanto charitatis fervore, ut in odorem unguentorum tuorum currant. Sed jam alibi eos, qui ab aliis injustè opprimuntur, præsertim verò Divum Thomam, inde clariores effici, haud semel ostendimus. Videnda etiam sunt, quæ in hanc rem breviter suprà diximus.* Et verum est, quod dicit: nam suprà capite 26. discur. 6. numero 5. agit de hoc ex professo; & inter alia dicit: *Quò enim diligentiùs illius fragrantiam invidi nituntur vitiare, quò fortiùs adversaria illorum vis in eumdem Sanctum Doctorem*

ctorem insanit, eò ille Ecclesiam suaviùs reficit, ac delectat, &c. Et loquendo iterum de propositis verbis Pauli V. inquit: *At splendidissimus Catholicæ Fidei Athleta è contrà, non verba objicit, non maledictis, sed scriptorum suorum clypeo se, & Ecclesiam tutatur: non convitia retundit, sed veritatis gladio convitiantes percutit, doctrinæ Christi, & Summi Pontificis auctoritate approbatæ. Jaculum torquet, &c.* Ecce quomodò Galvan judicet hanc Pauli V. auctoritatem esse approbationem doctrinę Angelici Doctoris. Prosequitur num. 15. *Hinc ergò colligitur illorum ignominia, qui D. Thomæ doctrinam, seu potiùs veritatem impugnant, quam tamen, si veritatis amici essent, diligere potiùs tenerentur. At, quod valdè plorandum est, cùm eam opprimere nequeant, saltem depravare nituntur, &c. In hos tamquàm pernitiosos doctrinæ Thomisticæ adversarios impium depravantium, sive adulterantium rem aliquam pretiosam scelus clamat, &c.* Sceleris autem clamorem, & magnitudinem sic proponit infrà numero 18. *Quo figmento illud procul dubio significari mihi persuadeo, extremo supplicio dignum esse, qui veram, synceramq; doctrinam non solùm falsis dogmatibus, interpretationibus, atque expositionibus involvit, sed venenosis sæpè assertis inficit. Quales illi profectò sunt, qui non solùm veram, synceramq; Divi Thomæ doctrinam in suos, ejusq; sensus detorquent, sed periculosa ei, atque etiam temeraria dogmata miscent, ut qui veræ sapientiæ desiderio aguntur, dum eam avidè quærunt, falsitatem potiùs inveniant; & hunc veritatis puteum, seu abyssum, undè sapientiæ aqua in totam Dei Ecclesiam derivatur, veneno inficiunt, ut qui eam avidissimè haurire volunt, mortem pariter ignorantes ebibant, &c.* Nodos ex suprà positis clausulis exortos fideliter compaginatos vide infrà.

Accedit Galvan ad alteram auctoritatis Pauli V. partem, & postquam de Etymologia clypei, sic inquit: *Cùm ergò Divi Thomæ scripta clypeum Ecclesiæ appellat Paulus V. quid aliud significat, nisi totam Ecclesiam iisdem celari, iisdem tegi, iisdem se ab hereticorum vulneribus vendicare? Ob quam causam meritò de Ecclesia dici potest: Mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium, sive ut Vatablus habet: Ex qua pendent mille clypei, & omnia scuta heroum. Quodlibet enim ex Divi Thomæ scriptis unus est Ecclesiæ clypeus, immò in quolibet plures clypei reperiuntur. Quot articulos Sanctus Doctor edidit, tot Ecclesiam clypeis munivit. Omnis sermo Dei (ex hoc enim Divi Thomæ libri conflantur) ignitus clypeus est, sicut loquitur Sapiens. Ubi Vatablus loco vocis, ignitus, ponit, purgatus, id est, mendacio carens, &c.* Nota hæc ultima verba; nam pro doctrina Sancti Thomæ idem est purgari, ac carere aliquo; deinde pro eadem doctrina adducit lectionem illam: *Ego clypeus tuus, seu protector, &c.* dicens: *Hoc igitur Dei titulo Sanctus quoque Thomas suo modo insignitur, qui per scripta, ac libros suos clypeus, seu protector est Ecclesiæ, immò mille clypei, &c.* Deindè circa hoc discurrit latè.

Restat nunc ostendere, qualitèr hęc approbatio fabricata etiam fuerit, sicut omnes antecedentes ad æmulationem mysterij Immaculatæ Conceptionis, & sic Pater Galvan hoc palàm demonstravit discur. 2. sub hoc titulo: *Adversùs ea, quæ dicta sunt, objicitur. Objectionis solutio. Nonnulla de sacri Rosarij oratione.* Et objectio est, adducere Decreta Pauli V. & Gregorij XV. pro mysterio Conceptionis expedita: discurrendoque per singulas clausulas nititur probare nihil in ipsis fuisse statutum contra doctrinam Sancti Thomæ de Conceptione, & concludit sic: *Tertiò, est advertendum pro complemento eorum, quæ suprà dicebamus, videlicet, Fratres Ordinis Prædicatorum non solum olim magnos in Ecclesia fructus protulisse, sed hoc etiam tempore proferre, Summum Pontificem Gregorium XV. in motu proprio, in quo eisdem Fratribus ut inter se in privatis eorum colloquijs, & conferentijs de hac materia disserere, & tractare, absque ullo pœnarum in suprà dictis Decretis contentorum, liberè, & licitè possint, & valeant Apostolicâ auctoritate concessit, egregiè de præfato Ordine sentire, ejusq; laudes commendare. Sic enim ejus litteræ incipiunt: Eximij atque singulares fructus, quos dilecti filij Fratres Ordinis Prædicatorum in militante Ecclesia, cujus regimini, Divinâ disponente clementiâ præsidemus, attulerunt, & indies afferunt, promerentur, ut eosdem Fratres specialibus favoribus, & gratijs, quantùm in Domino possumus, libentèr prosequamur, &c. Et infrà. Nos eosdem Fratres Ordinis Prædicatorum, quos in visceribus gerimus charitatis, specialibus favoribus, & gratijs prosequi volentes, &c. Quartò advertendum: nihil aliud eosdem Fratres Prædicatores ardentiùs desiderare, quàm Beatissimæ Virginis Dei Genetricis exaltationem, à qua tot, tantaq;, ac tam ingentia beneficia illis collata sunt, &c.* Hæc Reverendus Pater Galvan, & inde incipit tractare latè de Rosario; sed de Conceptione nec pro, nec contrà habet verbum, cum toto illo suo ardenti desiderio de exaltatione Dei Genitricis. Discursu verò tertio, & ultimo sub hoc titulo: *Nihil mordacia invidorum verba Sancto Doctori nocent. Quædam à Summis Pontificibus pro celebratione diei Festi illius indulgentiæ concessæ.* Agit de mordacibus, seu invidis contra doctrinam Sancti Thomæ. Et præcipuæ illius propositiones sunt sequentes: *Invidi nihil, nisi merum ventum parientes.* Item: *Sapienti ventosa hæc verba non nocent.* Item: *Abeunt illa omnia in ventum*, à quibus descendit ad istas: *Divi Thomæ impugnatores cum eo collati sunt homunciones, immò velut pulices, cùm sint nani, cedant; eorum conatus semper Divus Thomas irritos reddit, &c.* Si hoc dixerit Galvan propter Scotum, & sententiam Conceptionis, de qua egerat in antecedenti discursu, ipse videat: nolumus enim de intentione judicare. Numero 10. refert indulgentias concessas à Summis Pontificibus pro celebratione Festivitatis Sancti Thomæ, quasi diceret pro ultimo argumento concludente: Nihil mordacia invidorum verba

verba possunt nocere doctrinæ illius Doctoris, cui à Summis Pontificibus in ejus Festivitate sunt concessæ tot indulgentiæ. Pater Petrus Clerq in oratione Sancti Thomæ folio 11. de hac auctoritate Pauli V. agit latè.

PRO VIRGA

§. SECUNDUS.

PAulus V. Pontifex Maximus concessit pro mysterio Conceptionis anno 1. sequentia: pro altari Conceptionis in Ecclesia Sancti Stephani Firman. *Dignum*. In Ecclesia Sanctæ Crucis Lucan. duo beneficia, & incipiunt: *Apostolicæ Sedis*. Et in altari Parochialis Sancti Thomæ Valentin. *Apostolicæ Sedis*. Et pro altari in Sancto Antonio ejusdem civitatis, & incipit eodem modo. Anno 2. indulgentiam pro die Conceptionis in Ecclesia Granaten. *De salute*. Et pro Prioratu Conceptionis Beatæ MARIÆ Virginis de Camelio Colyntricen. *Vitæ ac morum*. Anno 3. beneficium Conceptionis in loco de Reus Tarraconen. *Dignum*. Et hìc vocat, *Conceptionem Immaculatam*. Et in eadem Ecclesia alterum: *Vitæ ac morum*. Et hìc etiam vocat, *Conceptionem Immaculatam*. Capellaniam in Ecclesia nen. S. Felicis de Fregaroli Terdo- *Dignum*. Et in Ecclesia Sanctæ MARIÆ Plebis Bononien. *Vitæ ac morum*. Et in majori Ecclesia Lucan. *Apostolicæ Sedis*. Pro archiconfraternitate Conceptionis Sancti Laurentij in Damaso: *Cùm certas*. Et ibi Decretum Alexandri S.R.E. Cardinalis pro confraternitate Conceptionis terræ Valentiæ Papien. *Dilectis nobis*, & vocat *Conceptionem Immaculatam*. Anno 4. beneficium Conceptionis de Camerano: *Apostolicæ Sedis*. Et in Ecclesia Sancti Viti territorij Corunaldi Senogalien. *Litterarum scientia*. Et in hospitali Burgen. *Vitæ ac morum*. Et in Ecclesia de Camerano Castrorum Anconitan. *Apostolicæ Sedis*. Approbavit erectionem Monasterij Discalceatarum Conceptionis Virginis MARIÆ civitatis Regum: *Debitum Pastoralis*. Anno 5. Capellaniam in Ecclesia Pistinen. *Vitæ ac morum*. Et in Ecclesia Sancti Pauli Verulan. *Vitæ ac morum*. Anno 6. beneficium in Ecclesia Casalin. *Vitæ ac morum*. Et in Ecclesia Pleve nuncupata Sancti Andreæ Montis Caroli Florentin. *Ex injuncto*. Concessit confraternitatem & indulgentiam in Conventu Sancti Bernardini Veronen. *Super gregem*. Et in Ecclesia Sancti Martini de Malda Tarraconen. *Dignum*. Atque in Monasterio Sancti Petri Majoris Florentin. *Dignum*. Et in Ecclesia terræ Sezzæ Terracinen. *Dignum*. Et

in

in Ecclesia Sancti Andreæ Valentin. *Dignum.* Anno 7. de Confraternitate Conceptionis in Sancta MARIA Montis Pietatis Bitteten. *De salute.* Et de altera in Ecclesia Sancti Defendenti Januen. *Considerantes nostræ.* Et in Conventu Sancti Francisci de Este Paduan. *De salute gregis.* Et in Sancta MARIA Annuntiatæ Alexandrin. *Pro salute gregis.* Oratorium in loco Aquati Plebis Conchæ Mediolanen. *Dignum.* Beneficium in loco de la Zepeda Abulen. *Vitæ ac morum.* Et in Ecclesia villæ de Alpuente Segovien. *Dignum.* Anno 8. Capellaniam in Ecclesia de Dola Bisuntin. *De salute.* Et in oppido de Aleches Malacitan. cum indulgentia: *De salute.* Confraternitatem de Naval Carnero Toletan. *De salute gregis.* Altare in Ecclesia Sancti Georgij, & Joannis Baptistæ loci Castricervi: *Apostolicæ Sedis.* Indulgentiam in Ecclesia Sanctæ MARIÆ Novellæ Ferrarien. *De salute gregis.* Et confraternitatem in Ecclesia terræ Mediolani Casertan. *De salute.* Anno 9. concessit gratias pro Festo Conceptionis, & confraternitate in Ecclesia S. Nicolai Sulmonen. *Cùm sicut accepimus.* Et eodem modo pro oppido de Luazez: *De salute gregis.* Et pro Conventu loci Sorrendi Spoletan. *Considerantes.* Et in Eremitorio Agricolao Miranden. *De salute.* Et in hospitali de Iniesta sub titulo Conceptionis confraternitatem: *De salute.* Capellaniam in terra Lugniani Amerien. *Dignum.* Et indulgentiam in Ecclesia Sancti Nazarij Mediolanen. *De salute.* Et in Monasterio oppidi Segura de Leon: *De salute.* Et in Ecclesia Raydoms Tarraconen. *Vitæ ac morum.* Et de Capella Conceptionis in Ecclesia Corduben. *Vitæ ac morum.* Et hîc vocat *Conceptionem Immaculatam.* Pro Ecclesia Conceptionis de Caprilea Fesculan. & ejusdem confraternitate: *De salute.* Et hîc vocat etiam *Conceptionem Immaculatam.* Anno 10. indulgentiam pro Eremitorio oppidi de la Puebla de Alcazar Toletan. *De salute.* Beneficium in Ecclesia loci de Portel Detursen. *Vitæ ac morum.* Confraternitatem in Ecclesia de Paradiso terræ Oliveti: *De salute.* Et in Ecclesia Sancti Nicolai Valentin. *Apostolicæ Sedis.* Et in loco de Sebeda Abulen. *Vitæ ac morum.* Indulgentias in Ecclesia Sancti Blasij loci Baldeverzia Burgen. *De salute.* Et in Ecclesia de Carvaxal loci de Peñas Cæsar-augustan: *De salute.* Et in Ecclesia terræ Spebræ Lunen. *Dum præ-excelsa.* Anno 11. Capellaniam Conceptionis in oppido de Rivadeo: *Dignum.* Et indulgentiam in oppido de Niguella Novinionen. *De salute.* Et in Ecclesia de Riquebourg Bellogen. *De salute.* Et in hospitali Granaten. *De salute.* Et in Ecclesia S. Martini loci de Viminichi Florentin. *De salute.* Et in Ecclesia Angeli de Terracœlis: *Considerantes.* Et confraternitates in loco del Casar Toletan. *Illius vices.* Et in hospitali Sanctæ Catharinę de Fogniano Florentin. *De salute.*

lute. Et pro capellano Conceptionis de Cortesel: *Laudabilia*. Anno 12. beneficium in Ecclesia Sancti Laurentij Valentin. *Dignum*. Et vocat *Conceptionem Immaculatam*. De confraternitate in Ecclesia Sancti Viti & Modesti Vicentin. *De salute*. Altare civitatis Florentin. *Vitæ ac morum*. Et anno 13. confraternitates in Ecclesia S. Leonis oppidi Terracinæ Cassanen. *De salute*. Et hic vocat *Sanctissimam Conceptionem*. Et in Sancto Martino de Palatiolo Parisien. *Illius vices*. Et in Ecclesia Sancti Pauli de Campomartio Veronen. *De salute*. Et in Ecclesia Castricampi Tulumen. *Sedis Apostolicæ*. Beneficium in Ecclesia Almenaræ Detursen. *Dignum*. Confraternitatem pro hospitali Conceptionis Pampilonen. *De salute*. Anno 14. pro Ecclesia Conceptionis in loco Carrascosa del Pinar Conchen. *Vitæ ac morum*. Et ibidem beneficium. Et in Ecclesia Pratorum Regis Vicen. *Dignum*. Et in Ecclesia Prioratus Urgelien. *Dignum*. Confraternitatem & indulgentiam in Ecclesia SS. Trinitatis Veronen. *De salute*. Et in Ecclesia Sancti Petri oppidi de Daymiel. *Illius vices*. Indulgentiam in Ecclesia Saorovicen. *De salute*. Pro Monialibus Conceptionis terræ de Gensano: *Ex injuncto*. Anno 15. altare in oppido Casar Cæsar-augustan: *Dignum*. Confraternit. Militum Hispanatem in terra Manaci Nicien. *Considerantes*. Beneficium in oppido de Sarcedas Agitanen. *Vitæ ac morum*. Indulgentiã in Oratorio loci Cornasiæ Lunen. *Dum præ-excelsa*. Approbavit erectionem Monasterij de Algama: *Ex debito*. Et vocat *Conceptionem Sanctissimam, & Immaculatam*. Et circa Provinciam Conceptionis Aquitaniæ: *Fabritius, &c*. Anno 16. beneficium in Ecclesia Sancti Joannis de Mercado Valentin. *Dignum*. Et alterum ibidem: *Vitæ ac morum*. Et in Ecclesia Sancti Flaviani terræ Juliæ novæ Aputrin. *Dignum*. Et hæc de Bullis in communi pro Mysterio Conceptionis expeditis à Summo Pontifice Paulo V.

Præter ista edidit alia specialia pro eodem, scilicet, anno 1616. Pontificatûs sui anno 12. approbavit, & confirmavit constitutiones Sixti IV. & Pij V. sua Bulla incipiente: *Regis pacifici, &c*. ubi inter alia dicit: *Ejusdemq; Immaculatæ Conceptionis Officium celebrantes, &c*. Et in Decreto edito die 31. Augusti anno 1617. incipiente: *Sanctissimus Dominus noster*, indixit perpetuum silentium in actibus publicis opinioni contrariæ, sic dicens: *Ac præsentis Decreti virtute mandat, & præcipit omnibus, & singulis cujusvis Ordinis, & instituti Regularibus, & alijs quibuscumque tam Ecclesiasticis quàm sæcularibus, etiam si specialis, specifica, & individua eorum necessariò esset facienda mentio, ut imposterum, donec articulus hujusmodi à Sancta Sede Apostolica fuerit diffinitus, vel per Sanctitatem suam, & Sedem Apostolicam fuerit aliter ordinatum, non audeant in publicis concionibus, lectionibus, conclusionibus, & alijs quibuscumque actibus publi-*

cis asserere, quòd eadem Beatissima Virgo MARIA *fuerit concepta cum peccato originali. Contra facientes, &c.* Hoc Decretum fuit posteà confirmatum per Gregorium XV. Concessit etiam, quòd FF. Minores possint recitare Officium Immaculatæ Conceptionis editum à Leonardo de Nogarôlis, quod incipit: *Sicut lilium*, in omnibus Sabbatis non impeditis, anno 5. sui Pontificatûs die 19. Januarij, ut videre est apud Rodericum fol. 544. & in Armamentario, columnâ 174. Sed & aliam concessionem fecit anno 8. sui Pontificatûs die 16. Julij: quod quidem Decretum fuit impressum in Camera Apostolicâ. Denique anno 1615. die 10. Julij concessit dicentibus illam Antiphonam: *Hæc est Virga, in qua nec Nodus originalis, nec Cortex actualis culpæ fuit*, & versiculum: *In Conceptione tua Virgo Immaculata fuisti, &c.* Et Orationem: *Deus, qui per Immaculatam Virginis Conceptionem, &c.* centum dierum indulgentiam, his verbis: *Ad augendam fidelium religionem, & animarum salutem, è cœlestibus Ecclesiæ thesauris piâ charitate intenti, omnibus utriusque sexûs Christi fidelibus, qui antiponam, & orationem Conceptionis Beatæ* MARIÆ *Virginis approbatam devotè recitaverint, quo die id egerint, centum dies de injunctis eis, sive aliàs quomodolibet debitis pœnitentijs in forma Ecclesiæ consuetâ relaxamus, præsentibus perpetuis temporibus valituris, &c.* Nota vocem illam: *approbatam.* Item in libello impresso Duaci typis viduæ Marci Wyon anno Domini 1632. sic dicitur: *Officium purissimæ, & Immaculatæ Conceptionis Deiparæ Virginis, quod sibi gratissimum esse, ipsa suo pio clienti Alphonso Rodriguez Societatis Jesu significavit: approbatum anno* 1615 *à S. P. N. Paulo V. qui ad perpetuam rei memoriam concessit omnibus Christi fidelibus idem Officium cum oratione de Immaculata Conceptione piè recitantibus centum dierum indulgentiam, &c.* Nolo hîc referre, quæ iste Summus Pontifex posuit in sua Capella in Sancta MARIA Majori, quia fortè dicent hæc facta fuisse ut à persona particulari.

Ut nos expediamus ab auctoritatibus, de quibus infrà facienda erit relatio, supponendum est, propositionem istam: MARIA *fuit concepta in peccato originali*, esse unum ex præcipuis telis, quibus hæretici utuntur, & jactant contra arcem militantis Ecclesiæ. Et hoc constat, & probatur ex ipsis Auctoribus Ordinis Prædicatorum: Nam Pater Thomas Leonardi in suo libro: De sententia Divi Thomę Aquinatis adversùs Joannem Georgium Dorschæum Lutheranum Confessionis cap. 15. arguens contra hanc Dorschæi thesim: *Beata Virgo in originali peccato concepta est*, fol. 128. sic inquit: *Undè refellitur impudentissimum mendacium Joannis Pomeriani unius ex primis Lutheri Discipulis, qui in commentario cap. 1. & 44. Hieremiæ scribere ausus est, pro articulo Fidei apud Catholicos haberi, Beatam Virginem sine ullo peccato, immò etiam de Spiritu Sancto fuisse conceptam.*

ceptam. Et statim infrà: *Hinc refutata manet Martini Kemnitij calumnia in examine Sessionis quintæ Concilij Tridentini, asserentis: non posse pro Immaculata Virginis Conceptione adferri Scripturas, aut Traditionem, aut Patres, sed solas revelationes, & miracula. Ac deinde addit: Pontificios cùm novos articulos Fidei condere volunt, non curare verbum Dei scriptum, vel traditum. Impudens reverà calumnia, &c. Refellitur etiam error Mathiæ Ilirici centuriâ nonâ capite 10. & Tilmani Heshusij in libro de sexcentis erroribus Pontificum, titulo de peccato, numero ultimo, nec non Martini Kemnitij loco suprà citato, docentium, erroneam esse sententiam illam, quæ facit Beatam Virginem peccati originalis expertem, eamq; perperàm defendi contrà verbum Dei.* Et concludit folio 133. sic: *Sed hæc fusiùs prosecuti fuimus, ut tu, Dorschæe, tuiq; similes desistatis imposterum calumniari Catholicam Ecclesiam, quod ipsa teneat tamquàm articulum Fidei Conceptionem Immaculatam: & quod idcircò Conceptio Virginis solemnizetur in Ecclesia. Item ut elidamus enormiorem adhuc calumniam vestram, quâ garritis, quod Ecclesia Conceptionem Immaculatam diffiniverit ex solis privatis revelationibus, & miraculis, quodq; hic sit mos Pontificum, &c.*

Reverendus P. Dominicus Gravina tomo 1. suarum præscriptionum fol. 452. & tomo 4. ubi de Magistro, & judice infallibili Romano Pontifice in punctis Fidei, morum, & Ecclesiasticæ disciplinæ, quæstione 6. articulo tertio, à pag. 374. per totum defendit Ecclesiam militantem, & Summum Pontificem à jaculo isto hæreticorum. Reverendus Pater Andreas Comppestein etiam Ordinis Prædicatorum, in sua clave Rosarij de hoc agit latissimè. Claudius Dauschius in libro de Beata Virgine MARIA de Aprìscolis scuto 78. fol. 146. jaculum istud retundit. Possem adducere ex Auctoribus innumerabiles; sed satiùs erit ipsosmet hæreticos proponere originaliter. Joannes Calvinus in anthidoto contra Concilium Tridentinum, & in epistola 44. ad Montispelgardenses, Agricola Turacius in suis satyricis petitionibus folio 83. Jacobus Sankius in Evangelio de Christi Conceptione, Guilielmus Rosingus in oratione contra scholas Jesuitarum, Joannes Wigandus in Relectione de peccato originali, impress. Jenæ, an. 1572. in 4. R. Montacutius in libro Apparatûs ad origines Ecclesiasticas, apparatu 8. numero 37. & 303. Hæreticus, atque Apostata Marcus Antonius de Dominis Archiepisc. Spalatensis in libro de Republica Ecclesiastica, lib. 5. cap. 8. num. 19. f. 346. Lambertus de Rijck in Thes. 5. de peccato originali in 4. David Parcus Heildelburgensis folio 56. David Caillet Gallus, Michaël Bayus in propositione 69. Franciscus Gomara Leidensis. Innocentius Gentillet in Telonio contra Concilium Tridentinum, impress. Gallicè 1586. in 8. Hieronymus Welter. Sarcerius in postilla Annunciationis, libro 1.

capite 12. folio 121. Witak, de quo Gravina. Andreas Riveti in apologia Beatæ Virginis lib. 1. cap. 4. fol. 20. usque 71. Mornæus in mysterio iniquitatis opposit. 56. fol. 628. Abbatus Oxoniensis de Antechristo capite 11. pag. 317. Joannes Henricus Ottingerus in historia orientali folio 92. & 94. & in libro Odegona, id est, Nomenclatura, parte 2. pag. 160. & deinceps. Hermanus Springilius in lib. de hodiernis hæresibus, lib. 3. colum. 1089. & lib. 2. de hæresi Pelagiana. Hæretici Leidenses Joannes Polyandrus, Andreas Rivetus, Antonius Waleus. Antonius Thysius in libro Synopsis purioris Theologicæ, disputationibus quinquaginta duabus comprehenso disp. 5. de peccato originali, n. 19. f. 166. impress. Lugduni Batavorum an. 1625. Antonius Corvinus Hæreticus in Postilla, impress. anno 1540. fol. 327. insinuat Virginem Dei Matrem fuisse cum originali peccato Conceptam. Centuriatores expresse, Cent. 13. cap. 4. f. 135. ad finem. Bugenhagius in comment. Hieremiæ cap. 44. Beust. in Homilia Dominicę Adventus, qui erat dies Conceptionis, pag. 666. Rodulphus Hospinianus Tigurinus, in lib. de Festis Christianorum ad diem 8. Decembris. Hericius Rhonel in libro Ideæ reformandi Antechristum, tomo 1. in præfatione, & parte 2. cap. 2. folio 103. Nicolaus Videli in libro: Opuscula nova Theologica disp. 34. folio 65. de peccato originis, num. 3. & Joannes Gerardi Jenensis in libro locorum Theologorum, &c. impress. Jenevæ in fol. & alibi in 4. latissime agit contra Immaculatam Virginis Conceptionem tom. 1. de peccato originali à fol. 273. & inter alia dicit: *Enormes Prædicatorum imposturas in miraculis ad sententiæ suæ confirmationem excogitatis, & convictis, vide centuriâ 16. Wolffi anno* 1507. *pag.* 10. *ex Stumphi Chronicorum Helvetico.* Hoc dixit propter acta Bernensium. De qua miraculorum fictione, licet habeam apud me relationes quatuor authenticas, nec verbum volui introducere; quia omnia tempus suum debent expectare. Omnes isti Hæretici telum, & tela conficiunt contra Ecclesiam militantem, ex hac propositione: *Virgo* MARIA *concepta fuit in peccato originali.*

Ex quibus omnibus enumeratis hæreticis ad conficiendum Nodum duos funiculos pessimos administrarunt Augustus Varenius, & Jacobus Lindemannus hoc anno 1662. in suis Decadibus positionum de Fide Catholica, dicentes num. 4. contra mysterium Immaculatæ Conceptionis: *Paulus V. ac Gregorius XV. Pontifices Philippis Hispanis in quæstione de* MARIÆ *privilegio decisionem postulantibus respondentes, Pontificem nihil posse amplius in hac controversia præstare, donec Spiritus ex alto infuderit. Spiritum nondum tanti mysterij penetralia Ecclesiæ suæ pate fecisse ostenderunt insigne deliquij infallibilitatis exemplum; & responderent falsum, testibus*

bus Alberto Magno, Bonaventurâ, Barletâ, Cajetano, & integris Ordinibus Pontificijs, qui alteri parti, certè dogmati Pontificiorum plurimùm dudum hæreseos infame nomen adſcripſerunt. Hoc telum ridiculum, frivolum, & fallacijs plenum jecerunt iſti duo Hæretici in duo illa capita univerſalis Eccleſiæ, Paulum IV. & Gregorium XV. & ſtatim numero 8. vibrarunt aliud contra Sanctum Thomam, & ejus doctrinam ſic: *In Sorbona inquiſitum olim an Thomas fuerit hæreticus? Et deciſum; à doctrinâ Thomæ hæreticâ alicubi ad Thomam hæreticum non valere conſequentiam; quia, ſcilicet, Thomas non fuerit pertinax. Sufficit nobis confeſſio Sorbonæ.* Tam iniquum eſt hoc telum contra Sanctum Thomam, quàm primum contra Conceptionem. Jaculantur ut cœci tela ſua, quia nec in determinatione circa myſterium Conceptionis infallibile caput Eccleſiæ ullum ſuſtinuit deliquium, nec Sanctus Thomas in Sorbona umquam fuit inquiſitus ut hæreticus, ut patet ex ſupra-dictis. Sed non eſt hujus loci omnia iſta Hæreticorum arundinea tela conquaſſare, frangere, ac igni tradere. Sufficit enim indicaſſe qualia ſint iſta hæretica tela contra myſterium Conceptionis, & doctrinam Angelicam emiſſa. Pergimus ad Nodos.

PRO NODO

§. TERTIUS.

NODUS PRIMUS.

QUia Paulus V. Summus Pontifex protulit hoc elogium de Sancto Thoma: *Cujus ſcriptorum clypeo militans Eccleſia hæreticorum tela feliciter elidit*; dicunt, affirmant, & defendunt ſui Diſcipuli, doctrinam Sancti Thomæ eſſe auctoritate Apoſtolicâ approbatam, & ſuperexaltatam. Hoc non negamus; ſed libentiſſimè admittimus, & tantùm inquirimus, quomodò idem Pontifex vocando ſepties expreſſis verbis Conceptionem ipſam Immaculatam non approbaverit, neque extulerit hanc ſententiam præſervationis Virginis à peccato originali, ſed potiùs illam reprobaverit, & dejecerit? Hîc eſt Nodus & difficultas: ſuppoſitâ approbatione doctrinę S. Thomæ verificare reprobationem ſententiæ immunitatis MARIÆ. Si una clauſula brevis, & ex iſta ſeptem hæc verba: *Scripta Sancti Thomæ ſunt clypei militantis Eccleſiæ*, approbarunt totam doctrinam Sancti Thomæ; quomodò tot Paulinæ, & clauſulæ in ipſis contentæ non potuerunt approbare unicam ſententiam de Concep-

 tio-

tione Virginis MARIÆ? Totum controversiæ telum est situm in hoc, an Conceptio Virginis fuerit Immaculata, vel maculata: Dicunt hæretici, & aliqui, qui non sunt hæretici, esse maculatam; & hinc telum. E contrà ferè tota Ecclesia militans, & viginti Summi Pontifices, & inter ipsos Paulus V. dicit Conceptionem esse Immaculatam, & hoc repetit non semel, sed septies. Ubi est clypeus militantis Ecclesiæ? Aut quomodò est maculata? Quia dicunt omnia ista testimonia se felicitèr, & facilitèr elidere, dicendo ibi locutum fuisse Summum Pontificem relativè, non assertivè: tamen prolata pro doctrina Sancti Thomæ sunt veræ, & reales approbationes, & confirmationes non relativæ, sed assertivæ. Et hîc alter exurget Nodus si instamus. Fortè à Summo Pontifice fuit approbata illa doctrina, seu scripta, quæ in Sancto Thoma militant immediatè contra hæreticos, ut est illud contra Gentes, contra Guilielmum de Sancto Amore, &c. Non, inquiunt, sed omnis doctrina Sancti Thomæ est approbata, & omnia scripta ejusdem auctoritate Apostolicâ confirmata, sive contra Hæreticos, sive contra Catholicos, sive dogmatica, sive scholastica sint, quia Summus Pontifex loquitur indiffinitè, universalitèr, & in plurali: *Cujus scriptorum clypeo, &c.* atque pro doctrina Sancti Thomæ favores Apostolici sunt ampliandi: undè omnia scripta ejus sunt clypei militantis Ecclesiæ. Non curemus de consequentia ista: Scripta Sancti Thomæ sunt pro clypeo Ecclesiæ militantis; ergò omnia ejus scripta sunt confirmata, & approbata auctoritate Apostolicâ: quia nescio, undè talis illatio sit legitima, aut rationalis. Sed demus, & concedamus esse legitimam; & argumentemur eodem modo: Summus Pontifex Paulus V. appellat Conceptionem Immaculatam: ergò est Immaculata Conceptio. Dicunt, quòd hæc non valeat, quamvis identica, & idem per idem: quia non est pro doctrina Sancti Thomæ, sed pro immunitate, gloria, & honore Virginis MARIÆ, & pro ea favores sunt restringendi, & dicere expressis, & assertivis verbis est nihil dicere. Nimis strictus est Nodus iste: qui potest solvere, solvat.

NODUS SECUNDUS.

Propositio ista: *Virgo* MARIA *fuit concepta in peccato originali*, est telum hæreticorum contra Ecclesiam militantem. Non dico propositionem esse hæreticam; absit: sed tantùm affirmo esse telum hæreticorum, quo volunt impugnare, & expugnare Ecclesiam Catholicam, & infallibilem illius veritatem, atque illius caput Summum Pontificem infringere: & necessarius est clypeus, & magnus pro tam ingenti capite. Hoc supposito interrogo: an inter scripta Sancti Thomæ sit aliquis clypeus contra telum istud tam repetitum, & impetitum ab hæreticis? Si respondent quòd non, ut di-

dicunt, licet ex hac parte doleam propter multas causas, & præcipuam, quia supremum caput militantis Ecclesiæ caret clypeo doctrinæ Sancti Thomæ contra telum istud hæreticorum: gaudeo tamen ex altera parte, quòd in hac regula universalissima approbata, & exaltata à Summo Pontifice supremo Ecclesiæ militantis capite: *Scripta Sancti Thomæ sunt clypeus capitis militantis Ecclesiæ*, non habeat ipse clypeum istum contra telum illud hæreticorum: MARIA *fuit concepta in peccato originali.* Igitur si in universalissima doctrina Sancti Thomæ confirmata, & approbata auctoritate Apostolicâ est una exceptio in mysterio Conceptionis Dei Genitricis; etiam ista universalis approbata, & confirmata ab Ecclesia: *Omnes in Adam peccaverunt*, habebitne suam exceptionem? Sed adhuc hoc negant, affirmantes quòd nulla possit esse in hac ultima Virginis MARIÆ exceptio, quia non exprimitur à Scriptura. Et hînc ingens oritur Nodus. Universalis est ista: *Doctrina Sancti Thomæ est clypeus contra tela hæreticorum*, approbata, & confirmata à Sede Apostolicâ, & hæc habet exceptionem, licet non exprimatur à Summo Pontifice, quia non est illi clypeus contra telum hæreticorum dicentium: erravit Summus Pontifex, & errat Ecclesia affirmando MARIAM fuisse conceptam sine peccato originali; quia ipsa fuit concepta cum culpa, sicut cæteri: undè summum deliquium, & infame hæreseos nomen sustinuit supremum caput Ecclesiæ in hujus quæstionis decisione; ubi ergò in doctrina Angelica est clypeus pro telo isto? aut quomodò componemus ista? Pro gloria, honore, immunitate, & preservatione V. MARIÆ est necessaria expressa exceptio regulæ generalis; & pro contumelia, opprobrio, macula, & culpa non est necessaria exceptio? Scriptura Sacra non patitur exceptionem, si est pro tutela Virginis MARIÆ; & scriptura Thomistica patitur exceptionem, si est pro denigratione Virginis. Nullus in toto mundo solvet Nodum istum, nisi fuerit ALEXANDER nomine, & re, & caput ipsum Ecclesiæ.

NODUS TERTIUS.

Aliqui ex ipsis dicunt in scriptis Sancti Thomæ esse etiam clypeum contra telum illud hæreticorum: MARIA *concepta est in peccato originali*, scilicet, in primo sententiarum dist. 44. ubi respondens ad auctoritatem Sancti Anselmi dicit: *Ad tertium dicendum: quòd puritas intenditur per recessum à contrario: & ideò potest aliquid creatum inveniri, quo nihil purius esse potest in rebus creatis, si nullâ contagione peccati inquinatum fit: & talis fuit puritas Beatæ Virginis, quæ à peccato originali, & actuali immunis fuit; fuit autem sub Deo, in quantùm erat in ea potentia ad peccandum.* Ad hanc expressam auctoritatem, & alias hujusmodi (sunt enim quinque) respondent communitèr: quòd ista scripserit Sanctus Thomas, quando erat juvenis;

nis; sed senex factus in tertio sententiarum, & in tertia parte mutavit sententiam dicendo expresse, & clarè Virginem fuisse conceptam in peccato originali; & hoc est dicere etiam expressè, & clarè, quòd, quando juvenis, laboraverit Sanctus Thomas clypeum pro capite Summi Pontificis, & pro Virginis MARIÆ immunitate: & quando senex, fecerit tela contra Pontificem, & MARIAM. Hinc est, quòd aliqui inter Discipulos ejus arripiant telum, alij autem clypeum: & ecce regnum in seipsum divisum si desolabitur, necne opinio, solus ALEXANDER potest determinare. Sed jam ad rem nostram: Vel sententia relata Sancti Thomæ pro immunitate Virginis fuit approbata à Paulo V. cum alijs, vel non? Si fuit approbata, habemus intentum; scilicet, quòd in doctrina Sancti Thomæ sit clypeus probatus, & approbatus contra telum illud: MARIA *fuit concepta in peccato originali*, sive emittatur à manu hæretica, vel Catholica, sive ut opinio, sive ut blasphemia. Si inter omnia alia scripta hæc sola auctoritas non fuit approbata; quid dicemus de puritate Dei Matris? An quòd in scriptis Sancti Thomæ semper inciderit in reprobam partem? Quid de Angelico Doctore? Quòd ex dictis ejus illa, quæ sunt pro gloria Virginis MARIÆ, projecta fuerint ad sinistram? Quid de Angelica doctrina? Quòd in omnibus sit approbata, pura, & illibata, salvâ illâ præcisè parte, in qua egit de pura, & illibata Conceptione Virginis MARIÆ? Quid de Discipulis illius? An quòd ex clypeo dolaverint telum contra suam, & omnium Matrem? Quid denique de Summo Pontifice Paulo, qui omnia scripta in communi approbavit, reprobans solùm sententiam puritatis Advocatę, & Matris omnis militantis Ecclesiæ? Quid denique dicent hæretici? Nisi quòd ex vomeribus Catholicis faciant ipsi sibi enses. Sed sistendum, ne Nodus intricatissimus intricetur magis.

NODUS QUARTUS.

Summus Pontifex Paulus V. concessit indulgentiam centum dierum recitantibus Orationem approbatam, sicut & Antiphonam Conceptionis. Quæ est Oratio approbata, & Antiphona? Illa: *Hæc est Virga, in qua nec Nodus originalis, &c.* Et Oratio illa: *Deus qui per Immaculatam Virginis Conceptionem, &c.* Ergò ex Apostolico expresso testimonio habemus approbatas istas propositiones: *Virgo* MARIA *fuit Virga sine Nodo originalis culpæ*, & *Conceptio ejus est Immaculata*; quomodò igitur contra hoc expressum testimonium Apostolicum dicitur, affirmatur, & defenditur, sententiam immunitatis Virginis à peccato originali non esse approbatam ut veram, & Catholicā? Paulus V. concessit ne indulgentias pro re falsa, & non Catholica? Dicitne esse approbatum, quod approbatum non est? Qui ita discurrunt, in rei veritate inconsideratè destruunt,

struunt, quod solicitè ædificare desiderabant; & avellunt violentèr, quod astutè plantare intendebant. Nam si Summum Pontificem indulgentias concedere, & dicere expresè Mariam fuisse sine Nodo originali, & Conceptionem fuisse Immaculatam, foret ac si nihil diceret, quomodò credetur esse approbata doctrina Sancti Thomæ in quadam clausula, ubi Summus Pontifex loquitur de clypeis, & telis? Si Summus Pontifex diceret: *Sententia Conceptionis est clypeus militantis Ecclesiæ*, & de doctrina Sancti Thomæ è contrà: *Hæc est virga, in qua nec Nodus, nec cortex culpæ fuit*, & superadderet de ista: *hoc est approbatum:* quæ maneret ex duabus approbata? Tunc dicerent: quòd doctrina Sancti Thomæ: quia hîc non prædicatum, sed subjectum variat rem. Ubi est doctrina Sancti Thomæ, ibi est approbatio: ubi est immunitas Virginis Mariæ, ibi est reprobatio: Doctrina Sancti Thomæ, & Religio Dominicana ex una parte, & ex alia immunitas Virginis, & Ecclesia cum Religionibus, Universitatibus, fidelibus, &c. approbatio semper sequitur doctrinam, quia illi competit ab intrinseco, & ex natura rei: pro sententia autem immunitatis potest adesse, & abesse, sed numquàm fit absque subjecti corruptione.

Nodus Quintus.

Ista sunt correlativa inter se opposita: sententia pia, & opinio minùs pia; scripta Angelici Doctoris Thomæ, & scripta subtilis Doctoris Scoti, & aliorum oppugnantium doctrinam Sancti Thomæ. Præcepit Paulus V. ut pia sententia denunciaretur liberè, prædicaretur continuò, & semper, & ubique publicaretur in quibuscumque actibus generalibus, aut particularibus. Et è contrà: quòd opinio minùs pia totaliter taceat, & obmutescat. Quæ ergò ex his duabus mansit approbata, recepta, & confirmata à Paulo V. & Ecclesia universali? Si pia sententia, habemus intentum; & insuper habemus hoc, quòd ipsi in hac parte non secundùm veritatem locuti fuerint, dicendo piam sententiam de immunitate Virginis non fuisse approbatam ab Ecclesia, & suam opinionem fuisse de probabilitate canonizatam. Si opinio minùs pia est approbata, quia Paulus V. imposuit illi perpetuum silentium, ut volunt ejus defensores, præterquàm (quod apparet ridiculum certè) quòd eorum opinio inter ipsos maneat probatissima, quia semper tacet, & obmutescit, non solùm ex Pauli V. sed etiam ex Gregorij XV. præcepto, & etiam ex tertio, & ampliori Decreto Alexandri VII. Pontificis Maximi. Tunc sic: De scriptis Angelici Doctoris Sancti Thomæ dicit Paulus V. quòd sint clypeus militantis Ecclesiæ: ex eo, quòd hoc affirmaverit de doctrina Sancti Thomæ, negavitne illud de scriptis subtilis Doctoris Joannis Scoti, aut aliorum? Præcepitne expresè, ut non legerentur, vel do-

docerentur in actibus publicis? Certum est, quòd non: ergò mensuratâ distantiâ inter utramque sententiam, & doctrinam sententia pia mansit approbata, & opinio contraria reprobata; & doctrina nec approbata, nec reprobata.

NODUS SEXTUS.

Multi scriptores Ordinis Prædicatorum fecerunt clypeos pro defensione doctrinæ Sancti Thomæ, quorum aliquos dedimus in superioribus; inter ipsos fuit Pater Thomas de Suetonia in libro: *Elucidationum difficultatum Doctoris Sancti*, existente manu-scripto apud Prędicatores Trajectenses. Præcipuum tamen clypeum pro sua doctrina fecit idemmet Angelicus Doctor in suo libro Retractationum, de quo loquuntur Joannes Vitalis, & alij. Pater Joannes Bunderus Ordinis Prædicatorum in Bibliotheca manu-scriptorum Belgij folio 614. numero 68. quæ apud nos extat, affirmat se vidisse, & legisse prædictum librum *Retractationum editum à Thoma de Aquino, &c.* in Conventu Gandensi;& hoc nihilominùs aperto, claro, & expresso testimonio à suo non obstante, scriptores moderni negant S. Thomam edidisse talem Retractationum clypeum, & illum sepelierunt solùm, ut evitarent hanc consequentiam: Angelicus Doctor fecit librum Retractationum; ergò ejus primus conceptus mentis non fuit purus, & sine ullo prorsùs errore, aut defectu. Hoc funiculo posito ex parte Corticis, alium necesse est constituere ex parte Virgæ; scilicet, nullum fuisse scriptorem in Ecclesia Dei, qui ediderit librum, seu tractatum integrum contra Immaculatam Conceptionem, nisi ex Ordine Prædicatorum, ut latè demonstrabitur in secunda impressione SOLIS VERITATIS. Et ecce Nodus. Quidquid potest excogitari ad stabiliendum has contrarias propositiones: *Conceptus mentis Divi Thomæ fuit sine ullo errore: Conceptus ventris Dei Matris fuit cum errore*, factum fuit, & stat simul, & semel in eadem schola, & Religione. Et iste non est Nodus? De alijs, qui ex Cortice & Virga possent exurgere Nodi, silemus consultò ad tempus.

NO-

NODUS DECIMUS-TERTIUS
PRINCIPALIS

Inter duas revelationes S. P. N. Francisci, approbantes doctrinam Sancti Thomæ, fictas: & alias duas ejusdem Seraphici Patris veras pro sententia Immaculatæ Conceptionis Virginis MARIÆ.

PRO CORTICE

§. PRIMUS.

FUit quidam Pater Hispanus Ordinis Prædicatorum, vocatus Alphonsus Fernandez, patriâ Placentinus, qui scripsit hispanicè Historiam, & Annales devotionis, & miraculorum Rosarij à suo principio, & origine, quorum prima impressio facta fuit Matriti anno 1613. secunda Vallis-oleti an. 1614. & item tertiò anno 1617. quartò tandem Matriti an. 1627. Et in hac ultima impressione, libro nono, cap. 28. de Officio Rosarij folio 328. in quadam appendice ad capitulum decimum primi libri pro pagina 2. folio 35. proponit hanc additionem: *Fray Johan de Jesus Maria General delos Carmelitas Discalços en Italia. Arte de vivir espiritualmente traducido de Toscano por el Dotor Miguel Cosme Febrer Presbitero, libro 5. cap. 8. fol. 277. refiere lo siguiente.* Et sub hoc titulo proponit sequentia: *Un Religioso de la Orden del Padre San Francisco llamado Fray Lauterio estando estudiando una noche y allando en cierta question de Theologia muy gran dificultad, de la qual no allaba declaracion.*

racion, desdeñose de consultar y mirar sobre ello las partes dela Summa de Theologia de Santo Thomas. Pusose en oraçion suplicando al Señor y à su Padre San Francisco le diese clara noticia, y intelligençia de su dificultad. Apareçiole en sueños el glorioso Padre San Francisco acompañado del Angelico Dotor Santo Thomas, ambos hermosissimos como dos soles: y el Angelico Dotor llevaba la capa toda sembrada de resplandeçientes estrellas; sobre las cabeças de los quales estaba la Reyna de los Angeles Señora nuestra, que tendidas las manos sobre ellas las coronaba de unas hermosissimas y preciosissimas coronas. Y estando assi dixo el Padre S. Francisco al Religioso estas palabras; señalando à Santo Thomas: Crede huic, quia ejus doctrina non deficiet in aeternum: cree à este, porque su dotrina no faltara eternalmente. Despertando el Religioso y abriendo la parte de Santo Thomas lo primero que topo fue la duda y dificultad que tonia; y con tanta claridad, distincion. y dotrina allo alli la resolucion de su dificultad, que dio gracias al Señor y le alabo para siempre en su Santo: de hay adelante tubo muy gran devocion à el, y asus libros Divinos, y predico el milagro algunas veces publicamente. Hucusque Auctor iste ex Ordine Prædicatorum, à quo posteà omnes transcripserunt.

Patres Salmanticenses in suo libello: De tuenda ac docenda Sanctorum Augustini, & Thomæ doctrina, folio 126. num. 88. transcribentes auctoritatem à prædicto P. Alphonso Placentino, sic illam latinitati donarunt: *Ad hoc facit, quòd Frater Ioannes de Iesus-Maria Carmelita Excalceatus in libro de Arte vitæ Spiritualis, quem composuit in lingua Italica, Michaël vero Cosmus in linguam Hispanicam transtulit, edito Valentiæ anno 1620. lib. 5. cap. 8. sic se habet: Cùm quâdam nocte Frater Lauterius Religiosus Ordinis Sancti Francisci studeret, incidit in quæstionis cujusdam Theologicæ gravem difficultatem, cujus nodum dissolvere non poterat: nec propterea Summam Sancti Thomæ inspicere, aut consulere enodandæ difficultatis gratiâ dignatus. Confugit ad orationem, oravitque Deum, & Sanctum Franciscum, ut illi claram notitiam difficultatis concederet. Apparuit illi in somnis Sanctus Franciscus, quem comitabatur Doctor Angelicus, uterque millies sole pulchriores: Doctoris verò Angelici vestis superior, variis splendidissimisq; stellis coruscabat; Beatissima Virgo super eorum capita stabat, quæ extensis manibus super illa coronas pretiosissimas imponebat. Tunc Sanctus Franciscus demonstrans Sanctum Thomam Religioso, his verbis locutus est: Crede huic, quia ejus doctrina non deficiet in æternum. Experrectus Religiosus statim aperuit Summam Sancti Thomæ: primumq; quod illi occurrit, fuit difficultas illa, quam cum summa claritate, & distinctione declaratam invenit; Deoq; gratias egit, mirus præconiis Doctorem Angelicum extulit, deinceps singularem devotionem erga illum, illiusq; libros Divinos habuit: & sæpè miraculum hoc palàm narravit.* Ista sunt verba Patrum Salmanticensium pro tuenda doctrina sui Angelici Doctoris.

Sed videamus, quomodò hanc cam-

eamdem revelationem adducant Auctores Ordinis Prædicatorum scribentes post istos. Pater Balthasar Arias Valentinus in suo Sanctorali sermone de Sancto Thoma, hæc habet: *Los Santos del cielo aprueban la dotrina de Santo Thomas, y entre otros el glorioso y Seraphico Padre S. Francisco: del qual secuenta, que un Religioso de su Orden llamado Eleutheria teniendo ciertas dificultades en Theologia estudio mucho en Scoto, y nunca las pudo entender: rogo muchissimo à N. Padre San Francisco le revelase loque habia de haçer para entenderlas: apareciole el Santo traiendo en su compañia à Santo Thomas: y buelto al Religioso señalole con el dedo à Santo Thoma, y dixole: hunc lege, hic enim dicet tibi quid te oporteat facere.* Hucusque Auctor iste. In quibus verbis quatuor principalia addidit. Primum: quòd non esset una, sed multæ difficultates. Secundum: quòd pro ipsis enodandis multùm studuisset in Scoto, & tamen eas intelligere non potuisset; expressit in hoc intentionem præcedentium: nam huc tendunt omnes, ut, scilicet demonstrent, Scotum nullam in Theologia posse solvere difficultatem, nisi recurratur ad Sancti Thomæ doctrinam. Tertium: quòd Frater Eleutherius non dormiret tempore hujus revelationis, sed vigilaret. Quartum, & principale: quòd non dixisset ei: *Crede huic, quia ejus doctrina non deficiet in æternum*, sed illud: *Hunc lege: hic enim dicet tibi, quid te oporteat facere.* Perpendenda est diversitas verborum, & magis nucleus seu finis dicentis *Hunc lege*, sufficit enim legere, ut unusquisque sciat quid se oporteat facere. Prosequitur idemmet Pater Balthasar Arias, sic dicens: *La Virgen Santissima tambien aprobo esta dotrina, pues teniendo un Religioso de San Francisco dificultad en un punto de Theologia, suplico a la Virgen le diese intelligencia de aquella verdad: apareciole la Virgen con S. Francisco a la mano derecha, y Santo Thomas a la siniestra, y señalando con el dedo à Santo Thomas dixo al Religioso: Huic hære, ejus enim doctrina semper permanebit. Llgate à Thomas, que su dotrina permanecera para siempre. Desapareçio y fuese el fraile a la libreria, donde abriendo un libro de Santo Thomas topo alli la resolucion de su duda, &c.* Ecce, quomodò scriptor iste ex una revelatione fecerit duas distinctas, unam sub capite Sancti Francisci, & alteram Virginis MARIÆ, tacendo in hac secunda nomen Religiosi, ut existimarent fuisse aliquem distinctum Fratrem à præcedenti, & superaddendo illud de apparitione Beatæ Virginis non possumus omnia eviscerare.

Novissimè Pater Joannes de Mata Ordinis Dominici in suo Sanctorali Ordinis Minorum, & Prædicatorum in sermone de Sancto Thoma discursu 4. fol. 149. colum. 2. aliter disponit hanc revelationem, dicens: *Que me canso? Si Christo aprueba tres veces sus escritos, si la Virgen Madre de Dios tambien, si los Principes de la Iglesia S. Pedro, y Pablo, si en las chronicas Seraphicas se refiere que aperecio N. P. San Francisco à un*

un Religioso suyo estudiando un punto de Theologia acompañado de Santo Thomas en quien le mando estudiar : Crede huic, quia ejus doctrina non deficiet in æternum. Hic jam addidit, quòd ista revelatio extet in Chrònicis Ordinis Minorum; sed quàm alienum sit à veritate, quia in nostris Chronicis nec verbum extat de ipsa, benè, licet brevitèr, probat Reverendissimus Pater Frater Ildephonsus Vazquez, hodie à confessionibus Reginæ Christianissimæ, lector Jubilatus, & Qualificator supremæ Inquisitionis, in quodam rescripto misso ad Romanam Curiam propter hæc, & alia hujusmodi corrigenda, ubi inter alia dicit : *Locutus est sine teste, sine Auctore aliquo ab eo allato, ex quo falsitatem hauriret, & quidem mentita est iniquitas sibi tot à veritate devia immiscendo.* Et passim dicit ista fuisse quædam mendacia conficta. Hoc ipsum probat doctissimus ille Pater Larvatus, sub nomine Petri à Valde clausa, in libro: De immunitate Auctorum Cyriacorum à censura, Diatriba 6. fol. 138. cujus auctoritatem consultò prætermittimus.

Denique si scire desideras quantum creverit hæc fabella post solos viginti quinque annos: audi Patrem Antonium d'Aubermont in sua oratione encomiastica circa finem, sic dicentem: *Si nisi misso cælitùs testimonio rursum non creditis, ecce de superis vobis Seraphicum Franciscum prodigiosè conspicuum Lauterio cuidam è Sacra sua Familia, & pio, & docto. Cujus cùm arctissimo difficillimæ quæstionis Nodo inexplicabiliter premeretur, & neque istum, neque sese, multiplici quamtumvis variorum scriptorum studiosissimè implorato subsidio, laxare ullatenus sciret; misertus Seraphicus Pater, adstantem sibi proximè Angelum alterum, Ecclesiæ, Doctorumq; Cherubinum Thomam Aquinatem, pretiosissimo inæstimabilis coronæ diademate, ab augustissimæ Virginis Deiparæ manu mirabiliter redimitum, protenso digito demonstrat : Et hunc, inquit, mi Frater viden? Hinc omnis controversiæ petenda enodatio : nihil hæsita. Crede huic : quia ejus doctrina non deficiet in æternum. Audin? Huic. Præ cæteris habet veritatem sententiarum. Huic. Sine ullo prorsùs errore conscripsit. Huic. Certissima Christianæ doctrinæ est regula. Huic crede, huic insiste, huic toto incumbe spiritu; illibata est & incorruptibilis : non deficiet in æternum. Credit Lauterus : & se mox omnis ambiguitatis tormento exemptum gaudet, &c.* Revelatio facta à S. P. N. Francisco secundùm primum inventorem solùm continebat istam propositionem, seu approbationem. Scilicet : *Crede huic, quia ejus doctrina non deficiet in æternum.* Ex hac unica jam factæ & multiplicatę sunt sequentes. Prima. *Hinc omnis controversiæ petenda enodatio*, ut stabiliret nullius controversiæ posse esse decisionem, nisi à doctrina Angelici Doctoris resolutio sumatur. Secunda est illa : *Præ cæteris habet veritatem sententiarum* : ut sic etiam à Seraphico cælo veniret, quod alij tribuebant Innocentiæ Papæ. Tertia: *Sinę ullo prorsùs errore conscripsit*,

quam

quam adſcribunt Clementi VIII. Quarta: quòd doctrina Angelica *certiſsima Chriſtianæ doctrinæ ſit regula*; cujus primum auctorem dicunt eſſe Pium V. Quinta: quòd *illibata ſit*, & *incorruptibilis*, & *quæ non deficiet in æternum*. Hæc omnia dixit, & approbavit Seraphicus Pater Franciſcus, Patriarcha Minorum; & ſi quæramus ab ipſo, ubi invenerit iſtam egregiam approbationem; citat Auctores ad marginem ſic: *Tho. Villar. Com. in* 1. *Pater Ioannes à Ieſu Maria de arte vivendi ſpirit. verſ. Hiſp. Alphon. Fernan Diſp. Roſ.* 4. *edit. Ioan. Gavaſton Com. ad trac. S. Vincent. DD. Salman. in Apolog. Ioan. Mata ſer. de S. Tho. Hiſp. Domin. Gravin. in Cathol. præſcrip.* & *alij*. Ex hîc citatis duos non vidi, de alijs certus ſum, quòd nihil dicant de ſex illis ſignatis clauſulis. Sed quomodocumque ſit, ipſæ ſunt prorsùs fictæ & additæ, ſive à Patre d'Aubermont, ſive ab alio. Et iſta figmenta detegere, credo non eſſe doctrinam Sancti Thomæ denigrare, aut lædere. Suntne iſta verba S. Thomæ, aut protulit Angelicus Doctor incongruentias iſtas de ſua doctrina? oſtendant nobis iſta in operibus S. Thomæ, & recipiemus illa; ſed cùm non ſint iſtius, ſed cujuſdam inconſiderati ſcriptoris Lovanienſis qui phalerato ſermone dixit quod ſibi placuit; quare iſta detegere eſt ponere os maledictum in cælum doctrinæ Angelicæ, ſathanizare contra Sanctos Dei, & alia quæ dicta ſunt in eodem Conventu Lovanienſi in Orationibus factis hoc anno 1663. in die Sancti Thomæ, & Sancti Patris noſtri Dominici, quibus omnibus fuit reſponſum affigendo per totam civitatem chartulam continentem ſolummodò iſta verba: *Nodus indiſſolubilis pro Immaculata Virginis Deiparæ Conceptione, qui non ſolvitur inanibus verbis, ſed calamo* & *veritate: contra quem in Feſto Sancti Patris noſtri Dominici:* & *Sancti Thomæ Aquinatis reſpectivè habitæ fuerunt Orationes Lovanij in templo PP. Prædicatorum. Extat apud Georgium Francois ſub Hallis.* De alijs divulgatis in duobus folijs manu-ſcriptis dicemus aliqua infrà.

Hæc omnia fortè pervenerunt ad manus Annaliſtæ Ordinis Minorum Reverendi Admodum Patris Fratris Lucæ Waddingi, dum typis mandabat ſeptimum Tomum Annalium: quando in quadam appendice, inter alias additiones folio 468. appoſuit iſtam: *Anno* 1308. *nu.* 52. *poſt illa verba: poſt Aquinatem ſint aſſecuti, adde. Et nihilominùs novi quidam, recenteſq; Auctores indignas fabulas ſecuti, quaſdam ſparſerunt revelationes, vel viſiones excogitarunt, per quas ita Sancti Thomæ doctrinam magnificant, ut illam tamquàm totius veritatis depoſitum unicum in æternum duraturam effingant,* & *quaſi ab alijs exulantem veritatem hîc ſolùm liceat reperire. Unius ipſorum eſt illud commentum: Minoritæ cuidam indefeſſè Scoti opera evolventi, fruſtraq; dubiorum ſolutionem perquirenti,* & *inſtitutorem ſuum deprecanti, ut quid faceret, revelaret, apparuiſſe Sanctum Franciſcum, lateriq; hærentem Aquinatem,*

natem, & filio Partem digito indicando Thomam, dixisse: Hunc lege; hic enim dicet tibi, quid te oporteat facere. Alterius istud: Franciscano alteri de quadam re Theologica dubitanti, visam Virginem MARIAM *mediam inter Divos Franciscum, & Aquinatem dixisse: Huic (Thomæ) hære: ejus enim doctrina semper permanebit. Atque ita prævaluerunt hæ fabellæ, ut transcriptores, & traductores invenerint, & tamquàm præclara Aquinatis elogia publicis locis, Academiarum frontibus explicentur. At vel illud contendunt hi præclari encomiastæ, ut frustrà apud Scotum perquiratur veritas, utpotè quæ apud Thomam dumtaxat possit reperiri, Scotiq; doctrina sit peritura, & Thomæ in æternum duratura: quo quid injuriosius, aut ineptius dici potuit? Thomas bis interpretatus est Magistrum sententiarum, Scotus semel Oxonij, sed diffusiùs, secundò Parisijs, sed breviùs: Eidem argumento inhæret uterque, ijsdem circa præcipua Fidei mysteria nititur principijs, cum Thoma in solidis, firmisq; Theologiæ regulis Scotus concordat: an non, & hæ veritates apud Scotum invenientur? Vel omnem fortè auctoritatem perdent, nisi apud Thomam legantur? Itáne Divinis his monitis, vel spectris exulabit è cœtu Christianorum Scotus? Ejusq; peribit doctrina, ut sola credenda, & sequenda sit Aquinatis? Sed quales hæ revelationes? Quando exortæ? Ubi locorum? Quinam Sancti illi Franciscani, qui tales meruerunt excipere? Vetustæne sunt, an recentes? Si ante multos annos factæ: seipsa quotidiè robustior, latiusq; semper diffusa Scoti Doctrina non revelationes has, sed adinventiones esse demonstrat. Si his temporibus prodierunt; quod futurum est, tria præterita sæcula, quibus Scotus maximè invaluit, apertè prodierunt. Quòd si verò velint omnium dubiorum solutionem in Scoto non haberi, & pro multis enodandis Thomam esse consulendum, id libentèr admittimus: diffusiùs enim, clariùs, copiosiùs, frequentiori quæstionum partitione Divinam, moralemq; tradidit ille doctrinam. Quòd autem peritura sit Scoti, nescio, undè tantæ jacturæ periculum; neque enim totam proscribet Ecclesia, quæ nullam hactenùs damnavit propositionem; neque putem adeò desides, & inertes fore Scoti sodales, ut perditam iri permittant præscripti sibi Magistri doctrinam, aliàs de re scholastica benè meritam, & à doctis, pijsq; viris Summoperè commendatam.* Sic discurrebat doctissimus P. Waddingus pro doctrina Scoti, de qua non curamus, sed de defensione puritatis Matris Dei.

Prædictas, vel unam, vel duas revelationes esse falsas, & suppositas, ex quinque probatur capitibus. Primò, ex illa generalissima, cujus regulam tradidit Pater Dominicus à Sancta Theresia etiam ex ordine Carmelitarum loquendo de hac Conceptionis materia: *A junioribus sine delectu citantur, aut verba afferunt, quorum si fidem quæras, nullam invenies, seq; hoc nutat ex ipsa relatione, dum vel non assignatur certus liber, aut tractatus, vel caput omittitur, vel non ea tradidit, quæ in fontibus vidit, sed quæ indè transcripta sæpe quidem aucta, sæpe diminuta, non semel verò omninò quoad sensum contrarium permutata*

apud

apud alios offendit, &c. Omnes isti defectus reperiuntur in proposita revelatione, ut ex testimonijs ipsorum Auctorum constat.

Secundò, ex ipsomet libro: nam Reverendus Pater Joannes à Jesu-Maria Ordinis Carmelitarum Excalceatorum, à quo dicunt se extraxisse prædictam revelationem. Hic enim doctus, & pius Pater plura edidit opuscula, quæ conjunctim prodierunt quatuor tomis Coloniæ Agrippinæ anno 1621. in folio sumptibus Bernardi Gualterij: & tom. 3. fol. 198. extat citatum opusculum de Arte vivendi spiritualiter, cujus prologus incipit: *Scopus, & inventio Salvatoris nostri Jesu Christi in sua cum hominibus conversatione*, &c. Et folio 236. extat caput octavum partis quintæ, cujus titulus est: De Magistris, & scholasticis; & incipit: *Magistri, & Scholastici, qui spiritualiter vivere, & procedere voluerint, sequentia observare poterunt*, &c. Ibique agit de lectoribus, & scholasticis, & de opinionibus, Extravagantibus, & novis non docendis, sed communioribus; & quomodò sequi oporteat Doctores graviores, maximè in scientijs Theologicis. Et num. 9. inquit: *Nullum dent distractioni, aut multiloquentiæ locum, quod etiam Divus Thomas consulit, qui raro quodam cum silentio docuisse traditur*, & nihil ampliùs, quia de tali revelatione nec minimum habet verbum. Unde constat fuisse fictam, & suppositam, sicut & illud de Doctore Michaële Cosma Febrer Presbytero, &c.

Tertiò, quia illud etiam est falsum de Doctore Michaële Cosma Febrer Presbytero Valentino, & de editione Italica, à qua dicunt fuisse transcriptam illam revelationem; nam præallegatus liber de arte vivendi spiritualiter Reverendissimi Joannis à Jesu fuit primò impressus Romæ linguâ Italicâ typis Jacobi Mascardi, anno 1610. in 24. & caput octavum allegatum, extat fol. 214. quod est de Lectoribus & Scholaribus, sicut in Latino incipit: *I Lettori è Scolari*, & pars 5. incipit: *Prima d' commenciare à trattare*, & in ipsis nec unicum verbum extat, ex sua intrusa revelatione; & sic omnia posita in hac probatione seu Nodo fuerunt gratis intrusa, ut alia relata in antecedentibus Nodis.

Quartò, quòd cùm verba allegata non reperiantur in prima editione Italica, neque in secunda Latina, in illa Hispanica sub nomine cujusdam incogniti Doctoris Michaëlis Cosmæ Febrer Presbyteri; de quo nullam factâ diligentiâ potui invenire notitiam, fuerunt addita ab illis, qui eodem tempore in eodem Regno Valentiæ, & tota Hispania acriter dimicabant contra FF. Minores propter mysterium Immaculatæ Conceptionis: sciunt enim omnes quàm magna illo an. 1620. fuerit contentio exorta in toto Regno Hispaniæ, præcipuè in Regno Valentiæ circa mysterium Immaculatæ Conceptionis: & cùm in frequentissimis con-

cionibus tunc habitis ferè omnes adducerent pro pia sententia Sanctum Patrum nostrum Dominicum, fundatorem, & Patriarcham Ordinis Prædicatorum cum illa trita, ac communi sententia: *Sicut primus Adam fuit ex terra Virgine, & immaculata formatus, ita decuit in secundo Adam fieri, &c.* ut æmularentur hanc sui Patriarchæ auctoritatem, cùm non potuissent aliam similem pro Sancto Thoma introducere, appellarunt ad revelationem, approbantem doctrinam Sancti Thomæ factam à Minorum Patriarcha Francisco.

Quintò, quia hæc non invenitur in aliqua Chronica Ordinis Minorum, neque Ordinis Prædicatorum, immò usque ad annum 1620. numquam audita fuerat in mundo, sicut nec nomen illius Eleutherij Minoritani. Sed non contendamus circa hoc, ut non dicant quòd sit ponere os in cælum, hoc enim clypeo se muniunt contra tela veritatis, quasi fabricare omnia suprà relata non sit os in cælum ponere. Sed concedamus etiam hanc revelationem. Et hæc de Cortice.

PRO VIRGA

§. SECUNDUS.

PRo mysterio autem Conceptionis sciendum est: quòd hoc eodem anno 1620. transierit ex hac vita ad meliorem in civitate Toletana, quædam venerabilis fæmina tertij Ordinis Sancti Patris nostri Francisci in vita admirabilis, in Divinis revelationibus insignis, appellata Mari-anna de Jesu, de qua honorificè loquitur Doctor Velluga in suo libro: Vita duorum, revelatione 8. folio 178. & Armamentarium Seraphicum in Regesto columna 595. cujus duo libri, ejus, scilicet, vitæ, atque revelationum, pro revisione ex parte Religionis fuerunt mihi commissi à Reverendissimo Patre Fratre Joanne de Robles. Dum autem eos perlegerem, inveni quòd in lib. 2. vitæ ejus cap. 37. fol. 270. & in quarto libro revelationum cap. 3 fol. 423. essent duæ clausulæ obsoletæ, cassatæ, & taliter expunctæ, ut nec verbum ex illis percipere potuissem. Undè recognovi hoc factum esse ex industria. Curiositatis gratiâ quæsivi à D. D. Joanne Calderon Consiliario Regio in Concilio Granatensi, qui de hujusmodi libris devotionis causâ curabat, ut mihi indicaret, quæ continebantur in illis lineis sic ex destinato animo atramento coopertis: de quo respondit se nihil scire, sed hoc interrogandum esse à D. Antonio de Vargas, & Verastegui

gui Doctore Complutensi, & Capellano Regio in Sancta Ecclesia Toletana: nam ipse solus de hoc exactam posset reddere rationem. Cùm autem propter alia negotia me Toletum contulissem, & locutus fuissem cum prædicto Domino Capellano Regio, interrogavi de illis lineis seu clausulis obsoletis. Et hoc mihi reddidit responsum: Scias, Pater, quòd cùm libri isti essent adeò in vita, doctrina, & revelationibus sublimes: propter vitæ austeritatem, & alia mirabilia arcana, &c. decretum fuerit inter nos, ut ad Academiam Salmanticensem mitterentur, ut ab insignioribus illius Universitatis Doctoribus perlustrati approbarentur. Inter quos inciderunt in manus cujusdam Doctoris Ordinis Prædicatorum N. qui quidem nihil aliud invênit delendum, ut vides, nisi istas duas clausulas: in quarum prima continetur quædam revelatio de Immaculata Virginis Conceptione in communi, & in secunda altera ejusdem mysterij revelatio facta à Seraphico Patre vestro Francisco. Petij ab illo, ut verba contentá in illis duabus revelationibus mihi (si fieri poterat) communicaret. Quod quidem libentissimè fecit ex alio primo originali, & erant tenoris sequentis: in libro vitæ sic dicebatur: *Y estando una noche padeciendo grandes dolores, y ofreçiendose los con paçiençia ala Sacratissima Virgen* MARIA *paraque los presentase a su Sanctissimo hijo: junto con esto le decia muchos regalos con palabras jaculacorias llamandola Reyno del çielo, escogida entre todas las criaturas; llamandola tambien Virgen y Madre, alegrandome desu purissima Concepcion; reconoçia el haber side concevida en la eternal mente de Dios; gloriabame de que no tubiera peçado original, ni actual. Y estando diciendo estas, y otras raçiones en alabança dela Reyna oy una voz ronca desentonada cerca demi, que me dixo: Calla calla desalnada no digas esso. Yo me asuste de oir tan mala voz, y conoçiendo haversido el Demonio el que me habia hablado, dixe con grande animo, calla tu, vete de ay ex remento de legatos: fue tanta la rabia que ledio esto, que al punto saco una manu muy negra à echura de gato y agarrando con sus uñas mi mano apretando fuertemente y clavandomelas senti tan gran dolor, y fuego, como simela estubieran abrasando: Loqual ofrecio à nuestro Señor; y como vio el Demonio el fruto que yo saiaba del tormento, qae me daba, soltome, &c.* Hæc fuit prima clausula expuncta totaliter ab illo Doctore Salmanticensi Dominicano. Secunda verò, & præcipua, quæ extabat in libro secundo revelationum, loquendo de S. P. N. Francisco, erat ista: *De estos fueron grandes los fabores que hiçe à Francisco, fueron mercedes tan collomadas que fueron conformes ami inestimable magnificencia, y profunda sebiduria. De estas raçones que me dixo mi Señor me resuo un nuevo amor y affecto ami glorioso Padre; y entregada toda en sus braços, porque la fuerça del amor me puso en ellos, tome mi alma: y la puso en los de mi Señora la Serenissima Vir-*

Virgen; y dixo mi Padre glorioso: Hija este es el mexor libro que tiene Christo nuestro Señor entre todos los Santos de desu Iglesia, que es su purissima Madre; imitala en quanto pudieres. Digote hija que excede incomparablemente a todos los demas Santos, losquales fueron concevidos en peccado original; estubieron algun tiempo caidos el coraçon enla tierra, estubieron desnudos dela vestidura del sol de justitia, y de su gracia, y assi commençando per la via purgativa purificados poco a poco: pero mi señora la Virgen MARIA, *digote mi amada hija, que desde el instante desu purissima Concepcion fue hisa de luz sin mancha de pecado original, nunca tubo mezela de tineblas, fue cielo claro, &c.* Vide, quid esset in istis verbis, ut Pater ille, & Doctor Dominicanus ita à radice penitùs delere voluerit revelationes istas ab hominum memoria. Ex istis simpliciter, & juxta omnem veritatem relatis, sit

PRO NODO

§. TERTIUS.

NODUS PRIMUS.

EX omnibus antecedentèr dictis est: quòd revelationes fictæ, falsæ, & intrusæ, sine ullo fundamento, aut veritate sub nomine Sancti Patris nostri Francisci, si sunt pro doctrina Sancti Thomæ, reputentur ut veræ, legales, & authenticæ, & ut tales publicentur, ac transcribantur in libris, licet sit cum impostura Joannis à Jesu-Maria; quia Pater iste numquàm tale scripsit, ut ex ejus libris manet demonstratum. Et revelationes, quæ sunt pro Immaculata Virginis puritate, licet sint veræ, quia in noto Auctore, & libro repertæ, totaliter delentur tamquàm falsæ, & suppositæ. Est enim præstanda fides incognito, & numquàm audito Fratri Eleutherio dormienti, & ficto re, & nomine, si loquatur pro doctrina Sancti Thomæ, & non religiosæ fœminæ (de cujus Beatificatione nunc agitur) vigilanti, loquenti pro immunitate, & puritate Dei Matris à peccato. Pro doctrina Sancti Thomæ ex una revelatione facillimo negotio, currente calamo, fecerunt duas; & ex duabus pro Immaculata Dei Matris puritate faciliori, delente calamo, nec unam reliquerunt. Est enim veritas ipsa irrefragabilis quòd Sanctus Franciscus apparuerit pro approbatione doctrinæ Angelici Doctoris cum Virgine MARIA, & alijs circumstantijs relatis in revelatione; & qualificatur ut mendacium dignum expunctione, quòd Sanctus Franciscus declaraverit innocentiam, & candorem Virginis MARIÆ in sua purissima Conceptione,

ne, quam cum Ecclesia omnes fideles fatentur. Vel dico sic: Noluit fortè, qui ista delevit, ut Seraphicus Pater Franciscus diceret de Sacratissima Deipara Maria: *Hija este es el mexor libro, que tiene Christo nuestro Señor entre todos los Santos de su Iglesa, que es su purissima Madre:* Quia hoc encomium desiderabat videre, & audire de alio libro cujusdam Doctoris Ecclesiæ, de quo sine dubio talia verba non expungeret. Et hîc sistat Nodus, cujus finis est: quòd eodem tempore, quo stabilitur mendax revelatio pro doctrina Sancti Thomæ, expungatur vera, & subsistens pro Immaculata puritate Mariæ, & falsa statim ab uno in alios libros transcribatur, ut citiùs publicetur; & quòd vera cassetur, ut non divulgetur.

Nodus secundus.

Totus conatus Religionis Dominicanæ est positus in exaltatione doctrinæ Angelicæ S. Thomæ Aquinatis, sicut zelus Religionis Franciscanæ versatur circa puritatem Sacratissimę Dei Matris. Istius Pater & Patriarcha descendit de cælo cum Virgine Maria, & demonstrando digito Sanctum Thomam Aquinatem, tot tantaque testimonia perhibuit de doctrina Angelica, ut ipse solus plùs illam exaltaverit, quàm omnes alij simul sumpti. Dicitur enim primò: *Hinc omnis controversiæ petenda est enodatio.* Secundò: *Nihil hæsita: Crede huic quia ejus doctrina non deficiet in æternum.* Tertiò: *Hic præ ceteris habet veritatem sententiarum.* Quartò: *Hic sine ullo prorsùs errore conscripsit.* Quintò: *Doctrina istius certissima Christianæ doctrinæ est regula.* Sextò: *Huic crede: huic insiste: huic toto incumbe spiritu: illibata est & incorruptibilis.* Has sex approbationes dicit unus scriptor Ordinis Prædicatorum factas fuisse à Sancto Francisco pro gloria & honore doctrinæ Angelicæ: & apprehendatur ex hac parte funiculus iste fortiter. Fratres Franciscani cum alijs centum Auctoribus extra suam Religionem, & non paucis ex Dominicanis, quorum nomina videri possunt in *Militia* col. 346 affirmant S. Patrem nostrum Dominicum adhuc degentem in terris dixisse in quodam suo libello pro nostra sententia de Immaculata puritate Dei Matris hanc unicam sententiam, *Sicut primus Adam fuit ex terra Virgine Immaculata formatus, ita decuit in secundo Adam fieri.* Ecce habemus pro doctrina & puritate nostros Patriarchas. Licet sine comparatione alio excellentiori modo locutus fuerit Sanctus Franciscus pro doctrina Dominicana, quàm Sanctus Dominicus pro Franciscana puritate, & similiter sumus innodati: quia in officio Ecclesiastico dicebatur Sanctum Dominicum protulisse relata verba, surrexit contra illum quidam Pater Generalis Ordinis Prædicatorum vocatus Vincentius Bandellus in suo tractatu de Conceptione ratione 11. sic dicens inter alia. *Ad illud quod in eadem lectione imponitur Beato Dominico,* ubi sic dicitur, *Sicut pri-*

primus Adam fuit ex terra Virgine Immaculata formatus, ita decuit in secundo Adam fieri. Respondeo primò, quòd mentitur in caput suum, quòd talis auctoritas reperiatur in aliquo libro composito à Beato Dominico, &c. Mendaces enim faciunt, ut nec vera dicentibus credatur, &c. Et hinc discurrit ad alia improperia. Et sic vindicatur Sanctus Dominicus ab illa impostura, seu fictione ipsi adscripta. Optimè. Sed quid dicemus de illo, qui adscribit Sancto Francisco non in terra degenti, sed à cælis venienti, non unam auctoritatem communem, piam, devotam, & à multis prolatam, recitatam ab Ecclesia, sed quinque signatas, quarum quelibet singulariter postulat examen alicujus superioris tribunalis, quia conjunctim ac seorsim sunt alijs Doctoribus pernitiosæ. Quid si constaret insuper evidenter de ipsarum falsitate, possemusne eadem proclamare *mentitur in caput suum. Mendaces enim faciunt, &c?* Absit: quia Sanctus Franciscus adducitur ab ipsis pro doctrina Angelica S. Thomæ: & Sanctus Dominicus pro puritate Dei Matris; & sic in illo miraculo seu revelatione non potest esse mendacium. Secùs autem in re naturali, quamvis habeat centum testes, si sit contra suam opinionem: quia contra totam doctrinam Scoti potest & tenetur Sanctus Franciscus dare quinque testimonia, sed Sanctus Dominicus nec unum leve pro Virginis puritate. Et ubi inveniemus caput, vel pedes istius Nodi?

NO-

NODUS DECIMUS-QUARTUS PRINCIPALIS

Inter quatuor Officia Ecclesiastica Sancti Thomę Aquinatis, & alia quatuor edita,& approbata à Summis Pontificibus pro Mysterio Immaculatæ Conceptionis.

PRO CORTICE

§. PRIMUS.

CUm aliqua elogia ex superiùs relatis essent delata ad Sanctum, & supremum Tribunal Inquisitionis Hispaniarum, pręcipuè illud Innocentij,de quo latè diximus Nodo IV.principali,propter verba in ipso contenta conati sunt defensores opinionis contrarię ipsum defendere à censura promulgata, & ibidem posita, dicentes Elogium illud jam esse approbatum à Sede suprema Petri: siquidem extabat insertum in suis Breviarijs (quasi omnia, quæ ibi extant, essent approbata, & confirmata auctoritate Apostolicâ) ideò decrevimus hîc expendere omnia, quæ ad hanc materiam pertinere possunt. Sciendum ergò est:quòd ante Sixtum IV.recitarent Fratres Prędicatores Officium Divinum de Sancto Thomâ, sicut de alijs confessoribus: in Ecclesia autem Romana erat Festum simplex, cujus tantummodò recitabat unam lectionem,quæ sic incipiebat: *Aquini natus loco illustri ex Comitum familia, patriâ vastatâ à Conrado Imperatore, relictus est à profugis Parenti-*

bus

bus in Cœnobio Cassinensi Monachis commendatus, *&c.* Et concludebat sic: *Summam Theologiam quatuor libris, adhibitâ etiam quâdam limâ senex complexus est.* Ut videre est in Breviario Romano impress. Lugduni 1543. fol. 216. & alijs. Sed de his clausulis nullam jam faciunt mentionem: quia ex illis constabat Sanctum Thomam in senectute solùm limasse suam Summam Theologiæ. Quando autem Sixtus IV. approbavit Officium illud speciale, de quo infrà, editum à Leonardo de Nogarôlis pro Immaculata Virginis Conceptione, eodem tempore curarunt Patres Prædicatores, sive ipsorum Reverendissimus Pater Generalis Vincentius Bandellus de Castro-novo, acerrimus oppugnator Mysterij Immaculatæ Conceptionis, edere duo Officia etiam specialia: alterum sub titulo Sanctificationis ex diametro oppositum Officio Leonardi de Nogarôlis; in quo potiùs videtur attexere panegyrica elogia peccati originalis, quàm Virginis MARIÆ laudes; lectiones etiam compaginavit ad normam alterius Officij de Conceptione ex auctoritatibus Sanctorũ, &c. quod quidem fuit excusum anno 1527. & posteà Venetijs anno 1546. Et de hoc nihil hîc agimus; quia de ipso, & verbis in eo contentis latè diximus in nostro Armamentario Seraphico à colum. 220. usque 276. Alterum Officium editum est de Sancto Thoma Aquinate, & fuit quasi secundum. Et de hoc aliqua pertinentia ad nostrum propositum referemus.

Hoc secundùm Officium, editum fuit sub hoc titulo: *Incipit officium, quod fit in Festo Beati Thomæ. In primis vesperis super psalmos Antiphona: Felix Thomas Doctor Ecclesiæ, lumen mundi, splendor Italiæ, candens Virgo flore munditiæ, bina gaudet corona gloriæ.* Capitulum sic: *Elegit eum ex omni carne, & dedit illi cor ad præcepta, & legem vitæ, & disciplinæ, &c.* Sertum, seu hymnus incipit sic: *Errorum pulso nubilo, per novi solis radium, Thomas in mundi vespere, fudit Thesauros gratiæ. Donis plenus ex æthere, &c.* Ad Magnificat Anthipona: *Scandit Doctor, civis cælestium, orbis decor, dux, lux fidelium, norma, limes, lex morum omnium; vas virtutum ad vitæ bravium.* Oratio: *Deus, qui Ecclesiam tuam, &c.* Hymnus: *Thomas insignis genere, claram ducens originem: subit ætatis teneræ Prædicatorum Ordinem: Typum gessit luciferi splendens in cœtu nubium, plusquàm Doctores cæteri, purgans dogma gentilium, &c.* Nota ista ultima verba: *Plusquàm Doctores cæteri, purgans dogma gentilium.* In prima lectione, inter alias extat hæc clausula: *Hujus Sancti ortus, & vita progressus antequàm ex utero nasceretur, fuit Divinitùs præmonstratus. Erat enim quidam vir Sanctus in Campaniæ partibus, vir re bonus, & nomine, qui cum pluribus alijs Eremitis anachoreticam vitam ducens, opinione celebris habebatur. Hic Spiritu Dei afflatus nunciavit Matri ejus cum gaudio, quòd filium conceperat, cùm illa se fore gravidam penitùs ignoraret, dicens ei: Gaude Domina Theodora, quia paries filium, &*

Tho-

Thomas vocabitur nomen ejus. Hic erit magnus in scientia, & in vita, eritq; Frater Ordinis Prædicatorum, &c. Et lectione quintâ sic dicitur: *Hic Doctor cùm quadam nocte Orationi insisteret, Sancti Apostoli Petrus, & Paulus ipsum de textu dubio Scripturæ propheticæ instruxerunt. Aliâ vice Beatissima Mater Dei Virgo* MARIA *ei apparuit, & ipsum de suæ vitæ, & scientiæ integritate certificavit; addiditq;: quòd, quidquid deliberatè per ipsam à Deo petivisset, impetraverat: & maximè, quòd non mutaret statum sui Ordinis. Creditur autem, quòd Beata Virgo eidem singularem illam sapientiam à Filio suo impetravit. Alterâ quoque vice cùm apud Neapolim in Ecclesia devotiùs oraret, visus est Sanctus Pater à terra quasi duobus cubitis elevari. Super quo Frater, qui hîc erat, admirans audivit ab imagine Crucifixi, ad quam conversus Sanctus Doctor orabat, prolatam clariùs istam vocem: Benè scripsisti de me Thoma: quam ergò recipies pro tuo labore mercedem? Respondit Sanctus Doctor: Domine, non aliam, nisi te ipsum, mercedem accipiam.* Ante lectionem septimam habet hanc Antiphonam: *Sydus de nube trahitur, de fœno flos elicitur, adeps de carne tollitur, dum Thomas cælo redditur.* Et in lectione eadem septimâ sic dicitur: *Fuit autem felix transitus ejus anno Domini* 1274. *vitæ verò suæ anno quinquagesimo inchoante. Tunc super eum Frater Reginaldus prædicans, tale testimonium perhibuit veritati: Egò frequentèr, & nunc confessionem ejus generalem audivi, & ipsum sic purum semper invêni, sicut puerum quinque annorum, quia numquam suæ carnis sensit contagium, nec alicujus mortalis criminis in voluntate consensum. Non defuerunt autem signa miranda, quæ Sancti Doctoris indicarent exitum, & æternæ felicitatis præsignarent ingressum. Nam quidam Frater devotus vidit in somnijs in hora transitûs sui Sanctum Doctorem in schola legentem, & Beatum Paulum Apostolum ad ipsum intrantem: à quo dum Sanctus Thomas quæreret, an in epistolis suis verum habuisset intellectum; respondit quòd sic quantum quis vivens in corpore potest habere. Et adjecit: Volo, ut venias mecum, & ducam te ad locum, in quo clariorem habebis de omnibus intellectum, &c.* Deinde adducuntur octava, & nona lectio cum hymnis, & antiphonis ad tertiam, sextam, & nonam.

Cum isto Officio fuit etiam disposita Missa particularis, & propria Sancti Thomæ, quæ incipit: *In medio Ecclesiæ aperuit os ejus, &c.* Epistola desumitur ex libro Sapientiæ capite 7. *Optavi, & datus est mihi sensus, &c.* Tractus: *Quasi stella matutina, &c.* Sequentia incipit: *Ad exemplar triumphantis;* & in ea inter alia dicitur, loquendo de sapientia ejus: *Vis scire, quanta, qualis? Numquam minor, sed æqualis cum sacris Doctoribus, &c. Doctor inclytus, decus orbis, fons hortorum, simul jubar, flosque florum, flori Christo insitus, &c.* Evangelium est: *Vos estis sal terræ.* Et in Præfatione extant hæc verba: *Æquum, & salutare. Nos tibi semper, & ubique gratias agere, Domine Sancte, Pater omnipotens, æterne Deus; & cum tuæ invocatione vir-*

tutis Beati Thomæ Doctoris, atque Confessoris tui solemnia devotione præcipuâ celebrare; de cujus vitæ atque doctrinæ integritate fructus in Ecclesia tua effloruit, qui cælestis sapientiæ munere nos replevit. Hic nempè à genere nobilissimus, Prophetarum, atque Apostolorum, & Physicorum doctrinis refertus, Divinâ atque humanâ sapientiâ Sancti Spiritûs illustratione eruditus, carnem cum suis blanditijs, mundum cum vitijs, dæmonem cum insidijs omnibus mirabili sapientiâ superavit. O felix, & inclytus Doctor, qui suâ universos doctrinâ errores destruxit, & Orthodoxam Fidem firmissimis præsidijs protegit, ac defendit! Hujus doctrina tantâ præfulget veritate sermonis, ut qui eam tenuit, à veritatis, ac rectæ Fidei tramite deviasse numquam fuerit inventus, & qui eam impugnavit, semper habitus sit de veritate suspectus. O certam, præclarissimam, atque excellentissimam doctrinam, cui veritatis præcones gloriosissimi Petrus, & Paulus Apostoli tui, & inclyta semper Virgo MARIA, *cum Filio tuo Domino nostro Jesu Christo, pro mundi salute Crucifixo, & universalis, atque Apostolica Ecclesia testimonium perhibent veritatis! O sapientiæ lucidissimum speculum, universalis Ecclesiæ lumen præfulgidum, candelabrum insigne ac lucens, ignorantium tenebras perlustrans, & hæresum latebras scientiæ claritate demonstrans! O Stellam splendidissimam, & matutinam mundi hujus tenebras illustrantem! Lætetur igitur Ecclesia tua, Deus, novi hujus solis irradiata splendore. Prædicatorum sacra Religio tanti luminis illustrata fulgoribus jucundetur, & plaudat. Religiosorum devotio concrepet. Doctorum turba complaudat. Animentur ad studia juvenes: provecti non torpeant: senes delectentur in illis. Omnes in humilitate proficiant. Singuli contemplationem non deserant; sed mandata Dei seduli exequantur, & compleant. Pro hujus igitur gloriosissimi Doctoris Thomæ Aquinatis honore, & gloria hodie Majestati tuæ Festa persolvimus, & gratiarum ac laudum hostiam immolamus. Et ideò cum Angelis, & Archangelis, &c.* Transcripsimus totam præfationem ad litteram, seu potiùs Angelicam Sabbati Sancti, ut ex ipsa constet fuisse conflatam ex diversis auctoritatibus, & elogijs Sancti Thomæ hinc inde collectis. Et etiam quoad auctoritatem Innocentij Papæ addidit Auctor istius prefationis clausulam illam: *Et qui eam tenuit, à veritatis, & rectæ Fidei tramite deviasse numquam fuerit inventus.* Falsitatem, & fictionem jam ostendimus Nodo IV. principali: vide ibi.

Cum hoc officio pro die editum est alterum pro translatione corporis Beati Thomæ de Aquino, cujus prima Antiphona incipit: *O quàm felix Mater Italia, &c* Capitulum: *Egredere de terra tua.* Hymnus: *Superna Mater inclyta.* Oratio: *Deus qui Beati Thomæ.* Ad matutinum hymnus: *Jubar cælorum prodiens.* Prima lectio: *Exultemus in Domino dilectissimi;* Et in responsorio hujus lectionis dicitur: *Ecce novus fons hortorum, diu terræ conditus fuit, augmentum fluviorum rigans orbem cælitùs; hic est Thomas lux Doctorum, instructus Divinitùs, &c.* Nota hoc: quòd Sanctus

ctus Thomas sit lux Doctorum, sicut etiam illud, quod extat in responsorio lectionis tertiæ: *Corpus datur in Festo Corporis Christi, cujus grande mysterium reseravit, occultum cæteris, & dictavit scribens Officium dono, Doctor Divini muneris.* Nescio quid velit dicere per hoc: quod mysterium Corporis Christi esset occultum cæteris, quousque Sanctus Thomas ediderit Officium: quia sic omnibus antiquis Patribus mysterium hoc fuit occultum, usque dum Sanctus Thomas illud reseravit omnibus. Videat ALEXANDER noster, quomodò pro sua Ecclesia solvendus sit Nodus iste. Lectione quintâ inquit: *Igitur collocatum est sacrum corpus in Conventu Fundensi Ordinis Prædicatorum anno Domini* 1377. *idibus Februarij Pontificatûs Urbani V. anno septimo.* Et infrà lectione 9. inquit: *Tota civitas Tolosana fuit commota lætitijs, Deum in Sancto Doctore magnificans, anno Domini* 1379. *Pontificatûs ejusdem Urbani Papæ V. anno septimo.* Concilientur hæc duo inter se. Quomodò, quæso, potuit annus 1377. numerari, vel dici annus septimus Urbani, & annus 1379. dici etiam septimus? Vel quomodò anno septimo Urbani idibus Februarij potuit collocari corpus in civitate Fundensi, & die 28. Januarij ejusdem anni septimi esse jam translatum ad civitatem Tolosanam ex ipsa Fundensi? Anno septimo Pontificatûs Urbani die 28. Januarij fuit translatum corpus à Fundensi civitate Regni Neapolitani, & collocatum in civitate Tolosana Galliæ, & die 13. sequentis mensis Februarij collocabatur in Conventu Fundensi. De his habent Officia illa non pauca. In responsorio sextæ lectionis dicitur: *Puritatis vas decorum, nihil sordis patitur: Præsul clarus famâ morum, Sanctum ferens labitur, mersus luto, indecorum nihil inde linquitur, &c.* Quid in hoc responsorio contineatur, vide infrà in Nodo. Denique in hymno sic dicitur: *Ad hujus lucis radium lustranda mittit dubia, ad Sancti Thomæ studium hortans Mater Ecclesia. Veram protestans, solidam doctrinam ejus inclytam, securam, firmam, lucidam Divinis verbis insitam.* Fit allusio, seu expressio in hoc ad epistolam Urbani missam Tolosano studio, ubi Summus Pontifex appellat doctrinam Sancti Thomę veridicam, & Catholicam; & super hoc addidit omnia alia. Sed hæc omnia ædificata sunt super fundamentum falsum, & suppositum, ut latè demonstravimus suprà Nodo III. principali.

Tertium officium extat in quodam Breviario antiquo apud nos existente; sed caret principio ac fine: unde non potest cognosci, quando fuerit typis mandatum, & coincidit ferè in omnibus cum antecedenti in Hymnis, Antiphonis ac responsorijs, sed non in lectionibus, quia in isto Officio sunt brevissimæ. Et Hymnus ad vesperas incipit sic:

Exultet mentis jubilo
Laudans turba fidelium,
Errorum pulso nubilo

Per novi solis radium.
Thomas in mundi vespere
Fudit thesauros gratiæ
Donis plenus ex æthere
Morum, & sapientiæ.

Ex quo & alijs in tali officio variatis cognoscitur vel istum fuisse reformatum, vel antecedenter positum auctum. Habet etiam officium pro translatione; & est idem cum posito in antecedenti §. sed lectiones sunt aliquantulum variatæ quoad ordinem, errores tamen annorum suprà notati etiam manent in isto lectione 8. & 9. sed hæc parvi momenti sunt. Et in hoc extat officium Sanctificationis, de quo in Virga.

Quartum Officium est illud reformatum, quo modò utuntur Patres Prædicatores, ut videre est in omnibus Breviarijs novissimis, ubi Antiphonæ, Capitulum, Oratio, & hymni, atque aliqua responsoria extant sicut in præcedenti; tamen lectiones primi nocturni sunt ex libro Ecclesiastici: *Sapientiam omnium antiquorum, &c.* Lectiones secundi nocturni sunt de legenda, seu vita Sancti Thomæ; incipiunt: *Illustrissimum Christiani orbis decus, & Ecclesiæ lumen, &c.* Lectiones tertij nocturni sunt ex homilia Sancti Hieronymi: *Sal appellantur Apostoli, &c.* In diebus octavæ aliquas habet lectiones de miraculis, atque doctrina ejus. Et in die octava lectiones secundi nocturni incipiunt sic: *Nullus enarrare sufficeret, quot Sanctissimus Thomas Theologorum præconijs celebretur, quantumq; ejus illibatæ doctrinæ à Summis Pontificibus fuerit acclamatum. Innocentius VI. &c.* Et adducit auctoritatem Innocentij, ut suprà in Nodo IV. Et in lectione quinta Urbani V. ad Tolosanam Academiam, de qua diximus in Nodo III. Et in lectione sexta adducit auctoritatem Clementis VIII. ad Neapolitanos, de qua diximus Nodo XI. & in eadem lectione alteram Pauli V. de qua dictum est Nodo XII. In his omnibus compaginator hujus Officij Sancti Thomæ æmulatus est Officium Immaculatæ Conceptionis, editum à Leonardo de Nogarôlis, & approbatum à Sixto IV. Nam cùm in isto lectiones pro die octava essent dispositæ ex diversis dictis Sanctorum, ad ejus normam voluit etiam Religio Prædicatorum, quòd in Officio Sancti Thomæ lectiones diei octavæ essent ex dictis diversorum Summorum Pontificum. Officium verò translationis Sancti Thomæ etiam est reformatum sicut præcedens; & solùm adducit tres lectiones secundi nocturni pro translatione, quæ incipiunt: *Doctore Angelico Sancto Thomâ Aquinate, &c.* nam alia fiunt sicut in præcipuo diei Festo.

Præter ista Officia particularia, quæ recitantur solùm inter Patres Prædicatores, & à nulla alia Congregatione, habet Officium Ecclesiæ Romanæ de communi Doctorum, in quo solùm extant tres lectiones particulares secundi nocturni, & incipiunt: *Thomas Landulpho Comite, &c.* in quibus nec

nec verbum reperitur de omnibus prænotatis in antecedentibus Officijs. Hoc cum alijs Romanæ Ecclesiæ Officijs est approbatum; alia verò Officia nullo modo, nec ab aliquo Summo Pontifice in particulari, quod est per se notum: immò nec etiam in communi: quia Generalis PP. Prædicatorum habet privilegium condendi Officia pro sua Religione; & cum hac licentia, seu permissione ediderunt Officia suprà posita de Sancto Thoma, & eâdẽ facultate reduxerunt illa ad normam novi Breviarij Romani, servando tamen municipalem modum recitandi Officium. Pro quo sciendum est, quòd antè annum 1567. Ecclesia universalis Romana recitaret Officium de Sancto Thoma Aquinate solùm ut de Sancto simplici, nec celebraret ejus Festivitatem; anno verò prędicto Summus Pontifex Pius V. Ordinis Prædicatorum in sua constitutione, quæ incipit: *Mirabilis Deus in Sanctis suis*, *&c.* de qua latè egimus suprà Nodo X. principali præcepit, & ordinavit, ut Festum Sancti Thomæ in Regno Neapolitano esset feriatum, in illoque die ab omnibus servilibus operibus vacarent, ac Officium sub ritu duplicis majoris celebraretur; in alijs autem orbis terræ partibus sub duplici communi, quemadmodùm Festivitates aliorum Sanctorum quatuor Ecclesiæ Doctorum. Concessit etiam indulgentias sic: *Ut verò etiam memoriæ Sancti Doctoris majori studio, ac pietate cultûs, & debita veneratio adhibeatur de Omnipotentis Dei, ac Beatorum Apostolorum Petri & Pauli auctoritate confisi, omnibus utriusque sexus Christi fidelibus verè pœnitentibus, & confessis, qui in ipso Sancti Thomæ Festivitatis die sacellum, vel altare in Ecclesia Sancti Dominici Neapolitan. situm, in quo scriptoris Angelici doctrina, Salvatoris Crucifixi ore (sicuti pia testatur historia) mirabilitèr probata fuit; à primis ejus diei vesperis, usque ad occasum solis devotè visitaverint, septem annos, & totidem quadragenas, &c.* Pro cæteris autem terræ partibus concedit centum dies de indulgentia. Nota istas duas diversas indulgentiarum concessiones, universalem unam, & particularem alteram, pro memoria, pietate, cultu, ac veneratione illius altaris, in quo est imago Crucifixi, ubi doctrina Sancti Thomæ Salvatoris ore mirabiliter approbata fuit, ut pia testatur historia; nunc autem volunt, quòd ista pia historia sit quædam historia Canonica de Fide, pia enim solùm sunt pro puritate Virginis, pro doctrina verò Doctoris omnia sunt Canonica.

Pater Ignatius Galvan libro 3. capite 1. disc. 1. fol. 505. ex indulgentijs concessis à Joanne XXII. Clemente VI. Sixto IV. Leone X. Pio V. & Clemente VIII. infert commendationem sapientiæ, ac doctrinæ Sancti Thomæ. Item ex recitatione Officij particularis inter Patres Prædicatores, infert doctrinam Sancti Thomæ esse approbatam: nam lib. 4. à pag. 564. usque 712. sub hoc titu-

lo: *In quo his, quibus Ecclesia in Officio Divino diei solemnis Divi Thomæ sapientiam ejus commendat.* Et discurrit per totum Officium sic: Cap. 1. *Quibus laudibus Ecclesia Sanctum Doctorem in Antiphona super Psalmos ad vesperarum preces exornet.* Cap. 2. *Proponitur, explicaturq; vesperarum pars illa, quæ capitulum dicitur.* Cap. 3. *Nonnulla ex hymno, quo in vesperarum precibus solemnis Sancti Thomæ dies prævenitur.* Cap. 4. *Explicantur ea, quæ ad Beatæ Virginis canticum in laudem Sancti Doctoris canit Ecclesiâ.* Cap. 5. *De Oratione, quâ Ecclesia in solemnitate Divi Thomæ ad canonicas horas utitur.* Cap. 6. *Circa hymnum, quo in horis matutinis Ecclesia utitur, nonnulla expenduntur.* In tribus capitibus sequentibus 7. & 8. & 9. explicat tres lectiones primi nocturni: Et cap. 10. inquit: *Explicantur quædam alia, quę in laudem Sancti Doctoris in eodem Officio Divino continentur.* In omnibus istis capitibus plura congerit elogia pro doctrina Sancti Thomæ, quorum aliqua hîc brevitèr proponemus: Præcipuum pro nostro fine est illud positum numero 8. folio 566. *Officium autem Divinum hoc modo ex his materiæ partibus compositum summam habere solet auctoritatem. Undè ex eo gravissimi, ac sapientissimi viri, atque Doctores sua dogmata comprobare non erubescunt; immò id Angelicus Doctor haud semel præstitit. Quapropter nos quoque Officij Divini in Festo ejusdem ab Ecclesia solemniter decantati auctoritate utemur, cùm in eo plures & vitæ, & sapientiæ ipsius laudes contineantur.* Ecce qualiter affirmat, quòd ex Officio sumatur efficax argumentum pro approbatione doctrinæ Sancti Thomæ.

Quantùm ad Festivitatem folio 582. inquit: *Hoc loco Ecclesia fideles omnes ad exultationem, lætitiam, ac laudes excitat, quia per novi solis, id est, Divi Thomæ radium, errorum nebulæ pulsæ sunt, &c.* Cap. 3. discursu 2. latissimè proponit Sanctum Thomam fuisse datum mundo, ut pullulantium hæresum pericula removeat, & destruat. Capite 5. explicans illud Orationis: *Mirâ eruditione clarificas* fol. 607. inquit: *Est autem pro eorum, quæ dicenda sunt, majori cognitione annotandum, Ecclesiam neque in dirigenda oratione ad verum Deum per verum Mediatorem, qui est Christus, neque in modo postulandi Sanctorum intercessiones, neque in rebus, quas postulat, errare posse. Ipsa ergò (quod maximè attendendum est) miram esse Divi Thomæ eruditionem fatetur. Quapropter reprehendendi profectò sunt, qui eamdem eruditionem cum Ecclesia miram esse non cognoscunt; neque enim cum ea in hac re sentire videntur. Deindè mirâ Divi Thomæ eruditionâ se clarificari ingenuè eadem Ecclesia profitetur, quasi velit se illius doctrinâ eo modo, quo solis radijs luna, illustrari, atque ex eo pulcherrimum concipere splendorem, &c.* Et hîc deducit legis Dei, & doctrinæ Sancti Thomæ pariter intelligentiam esse postulandam. (De hac mira eruditione loquitur etiam Pater Antonius d'Aubermont in sua Oratione encomiastica) Et fol. 624. inquit: *Hujus Sancti Doctoris gladio profligata*

gata est Arij impietas, destructa Sabeli hæresis, confusus Pelagij error, cecidit impia Lutheri secta, evanuit insanum Calvini delirium, & ut uno verbo dicam, Divus Thomas hæreticos omnes, non antiquiores tantùm, sed etiam recentiores, quos ultimâ mundi ætate futuros odorabatur, audacesq; eorum conatus suâ sapientiâ compresßit, &c. Denique explicat illud de S. Thoma: *Lætatus sum, quoniam antecedebat me ista Sapientia.* Reverendus Pater Joannes à Sancto Thoma in illo suo tractatu de approbatione doctrinæ Sancti Thomæ existente tomo primo impresso Compluti anno 1637. folio 190. sub hoc titulo: *Quod genus approbationis doctrinæ Sancti Thomæ ab Ecclesia tributum sit.* Ubi latè agit de approbationibus, & auctoritate, ac certitudine doctrinæ Angelici Doctoris; in principio post plura alia sic inquit: *Hoc supposito non mediocre testimonium pro doctrina Sancti Thomæ accipimus ex Oratione, quâ universalis Ecclesia utitur in ejus Festivitate.* Atque ex illis verbis: *Mirâ eruditione fœcundas,* nititur demonstrare doctrinam Sancti Thomæ esse approbatam, ut certam, veram, Catholicam & sanam. Infrà verò aliud assumit medium ad hoc idem probandum, scilicet ex quodam Rituali antiquo, de quo sic dicit: *Ex perscripto Ritualis, seu Pontificalis Romani, quasdam proferre orationes, in ejus Sancti, aut solemnitatis memoriam, & laudem; postmodum in novioribus Pontificalibus resecatæ sunt, & omissæ, ne longioribus ceremonijs populus attædiaretur. Illæ autem ex perscripto, & approbatione Ecclesiæ fundi solebant, extat sub antiquo Pontificali Romani sub Paulo III. impresso Venetijs* 1543. In hoc ergò antiquo Rituali Episcoporum pro die Sancti Thomæ extabant hæc verba: *Benedicat, & custodiat Omnipotens Deus, qui per Beatum Thomam Aquinatem Virginem, Doctorem, & Confessorem suum, Divinâ sapientiâ illustratum Ecclesiam suam Sanctam hæresibus purgare, & criminibus, ac luce veritatis, & doctrinæ integritate illuminare est dignatus.* Respon. *Amen Et qui ejus doctrinam in veritate, & charitate fundatam, nullis permisit adversantium telis pessumdari; ipse vos in recta Fide, & perseverantia in sua voluntate dignetur confirmare.* Respon. *Amen.* Hucusque P. Joannes à Sancto Thoma de Oratione, ac benedictione Episcopali pro die Sancti Doctoris.

Patres Salmanticenses, ut probent S. Thomam esse inter omnes Doctores Theologię scholasticę Principem folio 16. sic inquiunt: *In cujus fidem, præclarum Romanæ Ecclesiæ in Officio hujus Sancti Doctoris lectione 6. testimonium habemus, dicentis: Tam multa piè, subtilitèr, & copiosè scripsit, ut Christianam doctrinam maximè illustrarit; quem in primis secuti sunt, qui posteà Theologicam disciplinam viâ, & ratione tradiderunt.* Et ex hac auctoritate istam deducunt consequentiam: *Injustè igitur electio Academiæ reprobatur, quòd in Magistrum in Theologia scholastica istum elegerit, quem Ecclesia Romana Principem Theologiæ appellat.* In hac parva auctoritate quatuor sunt notanda.

Primò : quòd auctoritas ista non reperiatur in Officio Sancti Thomæ recitato ab Ecclesia Romana, sed in Officio proprio Ordinis Prædicatorum pro sua tantùm Religione. Undè hæc consequentia apud Doctores Salmanticenses est legitima: Ista verba continentur in Officio PP. Prædicatorum; igitur est auctoritas formalis, & universalis consensus Ecclesiæ Romanæ. Sed apud ipsos (ut sæpè in superioribus vidimus) non valet ista consequentia : Officium Immaculatæ Conceptionis, in qua passim dicitur Virginem MARIAM fuisse conceptam immunem à peccato originali, recitatum fuit per integrum sœculum in tota Ecclesia Romana, & adhuc hodiè recitatur in tota Religione Minorum, & à multis alijs ex privilegio, vel per participationem; igitur hujus immunitatis præclaram Fidem facit Ecclesia Romana. Hæc, inquam, consequentia non valet.

Secundò notandum, quòd etiam hæc sit optima consequentia pro Sancti Thomæ doctrina : Sanctus Thomas scripsit piè, subtilitèr, & copiosè secundùm Romanam Ecclesiam; ergò à Romana Ecclesia est declaratus pro Principe Theologiæ scholasticæ. Hanc existimo non esse rectam consequentiam, nec in Salmanticensi Academia, nec in qualibet alia. Nam Albertus Magnus, Alexander de Ales, & Joannes Scotus, Tostatus, Lyra, Hugo, & alij innumerabiles scripserunt piè, subtilitèr, & copiosè, & non deducitur pro illis hæc consequentia.

Tertiò, fortè dicent prædictam consequentiam non deduci ex illa prima auctoritatis parte, sed ex sequenti, videlicet sic : Sanctus Thomæ suis scriptis maximè illustravit doctrinam Christianam secundùm Ecclesiam Romanam; igitur eum elegit, & appellavit Ecclesia Romana Principem Theologiæ scholasticæ : sed si antecedentis fuit consequentia incongruens, istam existimo esse incongruentissimam.

Quartò, tandem possunt arguere sic: Qui viâ, & ratione didicerunt, vel docuerunt Theologicam disciplinam secuti sunt Sancti Thomę doctrinam, juxta Romanæ Ecclesiæ auctoritatem, quia via & ratio non sunt in alia doctrina seu schola; ergò Ecclesia Romana ipsum appellavit, & elegit Principem Theologiæ. Hoc modo argumentantur Patres illi Salmanticenses; sed quamvis consequentiæ sint ineptæ, concedimus illas, ut noster Nodus fortiùs stringatur.

PRO

PRO VIRGA

§. SECUNDUS.

DE Officijs editis ab Ecclesia Romana pro Mysterio Immaculatæ Conceptionis aliqua suprà diximus, prout spectabant ad approbationes Summorum Pontificum: nunc autem agemus de ipsis formalitèr, id est, de illis, quæ in ipsis continentur, licet necessariò aliqua sint repetenda. De tempore certo, ac determinato, quando cœperit Ecclesia Romana celebrationem hujus Mysterij non constat; fuit tamen ante annum 1330. ut in secunda impressione SOLIS VERITATIS latè videbitur. Primum Officium fuit nomine *Nativitatis* mutato in nomen *Conceptionis*. Secundum incepit ab an. 1476. Tunc enim jussu Pontificis Sixti IV. Leonardus à Nogarôlis Protonotarius Apostolicus ordinavit Officium ab ipsomet Summo Pontifice emanatum, ut constat ex illa clausula in constitutione incipiente: *Cùm præ-excelsa, &c.* ubi sic dicitur: *Qui Missam, & Officium Conceptionis ejusdem Virginis gloriosæ, juxta piam, & devotam, & laudabilem ordinationem dilecti filij Leonardi de Nogarolis Clerici Veronensis Notarij nostri, & quæ desuper à nobis emanavit, &c.* Officium hoc incipit: *Sicut lilium inter spinas, &c.* & est cum sua octava. Missa verò incipit: *Gaudeamus omnes, &c.* & de primo usque ad ultimum verbum nihil aliud agit, nisi de Immaculata Virginis Conceptione. Nam secunda Antiphona inquit: *Tota pulchra es* MARIA, *& originalis macula non est in te.* Versic: *Immaculata Conceptio est hodie.* Oratio: *Deus qui per Immaculatam Virginis Conceptionem, &c.* Invitatorium: *Immaculatam Conceptionem Virginis* MARIÆ *celebremus.* Et omnia alia, ut responsoria, & lectiones, &c. hoc ipsum ferè semper explicitè, & expresè, aliquando verò implicitè, & æquivalentèr eamdem immunitatem, atque præservationem protestantur. Officium istud cum Missa in individuo fuerunt præsentata Summo Pontifici, & Sacro Cardinalium Consistorio, ut patet ex ipsa præfatione incipiente: *Beatissimo, ac verè Domino Sixto, &c.* Et ab isto recepta, visa, examinata, & approbata in forma speciali, ex motu proprio, ac certâ scientiâ per relatam constitutionem: *Cùm præ-excelsa.* Et in eadem concessit recitantibus, & assistentibus Officio, & Missæ easdem indulgentias, quas Urbanus IV. approbatas à Martino V. & ab alijs Summis Pontificibus, concesserat in Festo Corporis Christi. Approbationem hujus Officij, & indulgentiarum concessionem ratificavit idem Sixtus in duabus Extravagantibus in-

 cipien-

cipientibus: *Grave nimis, &c.* Deindè Bullam istam (ac per consequens Officium, Missam, & indulgentias in ea contentas) adducendo eam de verbo ad verbum approbavit, & confirmavit Leo X. in Bulla incipiente: *Super gregem Dominicum, &c.* Deindè Alexander VI. approbavit secundam Decretalem Sixti IV. *Grave nimis, &c.* ubi extat illa clausula: *Non ignari, quòd Sancta Romana Ecclesia de intemerata, semperq; Virginis gloriosæ* MARIÆ *Conceptione Festum celebrat, & speciale, ac proprium Officium ordinavit, &c.* in Bulla quæ incipit: *Illius, qui se pro Dominici gregis, &c.* & etiam de verbo ad verbum Paulus V. incipiente: *Regis pacifici, &c.* in communi autem dicendo: *Serventur constitutiones Sixti IV.* quas innovarunt, & de novo confirmarunt Concilium Tridentinum in Decreto de peccato originali, Pius V. in Bulla incipiente: *Super speculam, &c.* Paulus V. & Gregorius XV. Cum istis denique enumerari potest Paulus III. qui die 3. Julij anno 1536. in Bulla, quæ incipit: *Breviarium Divini Officij, &c.* licentiam impertivit imprimendi Breviarium Cardinalis Francisci Quignionis, in quo continetur Officium Conceptionis: *Sicut lilium.* Hæc omnia relata sunt ad comprobationem hujus conclusionis; scilicet, quòd Officium Immaculatę Conceptionis, & indulgentiæ pro ipso concessæ, extent approbata, & confirmata per sex Summos Pontifices, & Concilium Tridentinum. Novissimè verò per Sanctissimum ALEXANDRUM VII. ut videbimus in ultima approbatione.

Tertium Officium speciale, ac proprium Immaculatæ Conceptionis fuit editum à Bernardino de Bustis Ordinis Minorum, cujus Oratio erat: *Deus, qui Immaculatam Virginem* MARIAM, *ut digna Filij tui Mater existeret, ab omni labe peccati in Conceptione sua præservasti, &c.* Et ad probandam hanc veritatem tendit totum illud Officium cum sua octava, quod latissimum est. Fuitque approbatum ab eodem Sixto IV. in Brevi incipiente: *Libentèr ad ea concedenda inducimur, &c.* Et huic etiam Officio ex vivæ vocis oraculo, & attestatione R. Pater Matthæi de Novara concessit easdem indulgentias indultas Officio Leonardi à Nogarôlis, ut videre est in nostri Armamentarij Reges. col. 548. De hoc suo Officio hæc dicit Bustis in principio: *Beatissimus in Christo Pater Sixtus Papa IV. cùm sibi præsentatum fuisset sequens Officium Conceptionis B. Virginis, atque rogatus esset, ut per aliquem, vel aliquos sapientes Theologos illud examinari faceret, dixit, quòd ipsemet volebat examinare. Postquàm verò diligenter ipsum Officium examinavit, primo illud oretenùs approbavit, atque, ut imprimeretur, ordinavit: deinde per hoc infrà scriptum Breve Apostolicum corroboravit, & confirmavit, &c.* Fuit igitur visum à Pontifice, approbatum, & confirmatum.

Quartum Officium proprium Immaculatæ Conceptionis est illud editum

tum pro Monialibus, impressum Toleti, Pinciæ, & Vallis-oleti: cujus titulus pag. 2. est Breviarium Immaculatæ Conceptionis Virginis MARIÆ, approbatum, & confirmatum à quatuor Summis Pontificibus Sixto IV. Innocentio VIII. Alexandro VI. & Julio II. Est etiam cum octava, & totum tendit ad demonstrandum Virginem MARIAM fuisse præservatam à peccato originali, & Conceptionem ejus fuisse Immaculatam, & sine ulla prorsùs labe.

Stabilitâ hâc primâ conformitate inter Officia edita pro Angelico Doctore Sancto Thoma, & istâ Immaculatæ Conceptionis; est etiam alia. Nam, quia Reverendus P. Joannes à Sancto Thoma ex benedictione Episcopali antiquâ deducit argumentum pro approbatione doctrinæ Angelici Doctoris, sciendum est nos pro approbatione sententiæ Immaculatæ Conceptionis habere etiam, non tantùm unam, sed tres benedictiones Episcopales. Et prima extat in eodem Rituali ab ipso citato Pauli III. impresso Lugduni anno 1542. folio 248. ubi sic dicitur: *Benedictio in Festo Conceptionis: Omnipotens Dei Filius, qui suæ Matris hodiè Sanctificavit initia, errorum nostrorum expurgare dignetur vitia. Amen. Et qui sanctissimæ Genitricis nos facit gaudere solemnijs, &c.* Secunda extat in Episcopali quodam manu-scripto existente in Monasterio Sanctæ Genovefę Parisijs in charta pellicea: Fuit scriptum, ut ibidem dicitur, pro Reverendo D. D. Jacobo Armeri Episcopo Chalcedonensi, & coincidit cum antecedenti. Tertia extat in eadem Bibliotheca Sanctæ Genovefæ sub hoc titulo: *Benedictionarium pro aliquibus Festivitatibus anni* manu-scrip. in charta pellicea antiquissimis characteribus & fol. 54. habet hanc Rubricam: *In Conceptione Beatæ* MARIÆ *Benedictio.* Et extat sic: *Benedicat vos Deus Pater, qui cuncta prævidit suâ benedictâ prædestinatione; quiq; Matrem sui Unigeniti ab initio, & antè sæcula gloriosius præordinavit pro ipsius Filij Incarnatione. Amen. Et sicut in Conceptione ipsius* MARIÆ *Filij Dei præparabatur humanitas in materiali dispositione, propter quod fuisse creditur sine peccati contagione, ipse ob Matris suæ interventum vos mundet à peccatis suâ gratuitâ largitione. Amen. Quatenùs qui hoc Festum, & diem Conceptionis Beatissimæ Matris Dei celebratis cum devotione, ipse Filius ejus vos defendat à spiritibus immundis, qui numquàm ipsam suam Matrem sub potestate dæmonis permisit. Amen.* Vidimus benedictiones Episcopales. Ex quibus verbis collatis cum illis de benedictione Sancti Thomæ non parvus resurgit Nodus infrà componendus.

Item est notandum pro adæquato parallelo, quòd, sicut in Officio Sancti Thomæ narrant Patres Dominicani supra-positam præfationem in Cortice, sic etiam in Missali Romano impresso anno 1555. ut notavit Reverendus Pater Carolus Guyetus Societatis JESU, extabant tres Missę pro-

priæ de Conceptione. Primæ introitus erat: *Egredimini Filiæ Sion, &c.* ut in proprio Officio Minorum. Secundæ: *Gaudeamus omnes, &c.* & dicitur esse ex Concilio Basileensi. Tertiæ introitus est etiam: *Egredimini.* Et in hac proponebantur hæc verba inserenda. In Gloria in excelsis Deo: *Tu solus Sanctus*, MARIAM *fabricasti; Tu solus Dominus*, MARIAM *ab originali peccato mundasti; Tu solus altissimus*, MARIAM *super omnes chóros Angelorum sublimasti, Jesu Christe, &c.* Et pro inferenda in Præfatione habebantur ista: *Æterne Deus, qui dilectam Sponsam tuam gloriosam Virginem* MARIAM *omnibus virtutibus ornatam condidisti, & in purissima ejus Conceptione ab originalis peccati macula illæsam custodisti, ut totius esset innocentiæ speculum, & exemplar Sanctitatis, dignumq; existeret habitaculum Vnigeniti Filij tui Domini nostri Jesu Christi: per quem, &c.* In ista Missa notandæ sunt illæ duæ clausulæ, una ex Gloria: MARIAM *ab originali peccato mundasti.* Et alteram Præfationis: *Et in purissima ejus Conceptione ab originalis peccati macula, illæsam custodisti.* Quæ inter se pugnare videntur, esse contrariæ, & totaliter oppositæ; quia si ab originali peccato mundare, sit idem quod ab originali peccato jam contracto liberare, & purgare, ut passim, semper, & ubique interpretantur defensores opinionis contrariæ; quomodò Ecclesia in ejusdem Missæ Præfatione dicebat: *In purissima ejus Conceptione ab originalis peccati macula illæsam custodisti?* Dicere Ecclesiam in uno eodemque Sacrificio Virginem fuisse mundatam à peccato originali contracto, à quo fuerat maculata, & statim à peccati originalis macula fuisse illæsam, & custoditam, Nodus est indissolubilis contra Ecclesiam, & ejus consentaneam doctrinam, & veritatem constantem, nisi solvatur dicendo idem esse ab originali peccato mundare, & ab originali peccato præservare. Et si hoc modo solvatur (nam non est alius excogitabilis) tota nostra controversia de Conceptu Mariano soluta est; quia totaliter corruit unicum, ac præcipuum adversariorum fundamentum: immò ferè omnes Sanctos & antiquos Doctores, ab illis adductos pro sua opinione, ad nostram possumus revocare sententiam ex ista Ecclesiæ auctoritate.

Restat nunc inquirere de alijs parallelis, & correspondentijs. Prima est, quòd Officium Sancti Thomæ particulare canatur solùm in sola Religione Prædicatorum: nam in Ecclesia Romana recitatur Officium commune de Doctoribus. Et sic similiter Officium particulare, & proprium Conceptionis tantùm recitatur à Seraphica Familia, & gaudentibus illius privilegijs: nam Ecclesia Romana habet Officium commune sicut in die Nativitatis. Secunda est, quòd Officium primitivum Sancti Thomæ fuerit reformatum; quia habebat quam-plura correctione digna, & sic emendatum recitatur nunc apud

Pa-

Patres Prædicatores : & primitivum Officium Conceptionis in aliquibus erat redundans,& in alijs non conforme stylo præsenti, ut erant lectiones tertij nocturni,quare aliqua in eo fuerunt mutata. Tertia, quòd unum sit cum octava, & alterum similiter. Quarta, quòd unum sit in Quadragesima,& alterum in Adventu. Sed cum istis ac alijs similitudinibus habent plures disparitates : nam Officium speciale recitatum à Patribus Prædicatoribus, à nullo Summo Pontifice fuit, nec est approbatum in forma speciali, aut communi, Deo sic permittente, quousque corrigantur illa superiùs signata de approbationibus doctrinæ Sancti Thomæ, quæ à veritate sunt prorsùs aliena, & alia, de quibus loqui pro nunc ad meum non pertinet institutum : tamen Officium de communi Doctorum,recitatum ab Ecclesia Romana, approbatum est à Pio V. Summo Pontifice Ordinis Prædicatorum. Sed quia rota magna istius parvi libelli circumvolvitur in puncto approbationis,oblatâ hâc occasione Officiorum, aliquid brevissimè dicemus.

Cùm Divinorum Officiorum forma fuisset in Ecclesia instituta à Gelasio I. & Gregorio I. & à Gregorio VII. reformata; & cùm diuturnitate temporis multis modis fuisset immutata; quia ferè omnes Ecclesiæ cathedrales in sua Diœcesi privata habebant Breviaria, ex quo quam-plura sequebantur inconvenientia; cœperunt hanc orandi varietatē ægrè ferre Summi Pontifices; ideò Paulus Papa IV. & Pius IV. hoc emendare curarunt;sed mediante Concilio Tridentino tempore Pij V. feliciter completum est:nam confecit Breviarium pro omnibus Christianitatis Ecclesijs, & illud approbavit editâ constitutione, quæ extat in principio Breviarij,& in Bullario Romano const. 64.cujus titulus est : *Breviarij Romani ad psallendum horas Canonicas, ex Decreto sacri, & Oecumenici Concilij Tridentini restituti approbatio, cum prohibitione usûs aliorum Breviariorum, præterquam à primæva institutione Ordinis, à Sede Apostolicâ, vel à consuetudine supra annos* 200. *approbatorum.* In hoc summariò continetur substantia illius Decreti expediti anno 1568. septimò idus Julij,incipientis : *Quod à nobis postulat ratio, &c.* Anno autem sequenti 1570. pridiè idus Julij conclusa fuit reformatio Missalis, edito diplomate, cujus initium est : *Quo primum tempore ad Apostolatûs apicem, &c.* quæ in Bullario Romano constitut. 106. posita extat sub hac Rubrica: *Missalis Romani ad ritè Missas celebrandas, ex Concilij Tridentini Decreto reformati, approbatio, & aliorum abolitio.* Item iste Summus Pontifex anno 1571. reformavit Officium Virginis MARIÆ, ut videre est constit. 122. incipiente : *Superni Omnipotentis Dei providentia, &c.* Cujus summarium sic extat in Bullario : *Officij Beatæ* MARIÆ *nuper reformati approbatio, cum indulgentiarum elargitione pro illud recitantibus,*

tibus, & aliorum ejus Officiorum abolitione. Reformavit etiam, & emendavit Catechismum doctrinæ Christianæ; sed licet Breviarium, Missale, Officium Beatæ MARIÆ, atque Catechismus fuerint reformata tot Summorum Pontificum curâ, & diligentiâ summâ; & tot in hoc invigilaverint magni viri; ac fuerint, ut vides, Summi Pontificis Decretalibus gravissimis approbata, non ideò remanserunt ita pura, nitida, illibata, Immaculata, ac sine ullo prorsùs errore exarata, ut Clemens VIII. de altera non curaverit emendatione, atque nova correctione. Nostris denique temporibus jam vidimus, quanta Urbanus VIII. præcipuè in hymnis transmutaverit. Quare autem hæc adducta fuerint, videbis in Nodis. Verùm

Revertamur ad primum principium, ac primum Officium editum à Leonardo de Nogarôlis, atque à Summo Pontifice Sixto V. approbatum anno 1476. Contra Officium, & approbationem anno 1481. surrexit Pater Vincentius Bandellus de Castro-novo, in suo libro de Conceptione, pagina 161. sub hoc titulo: *Ecclesia facit Festum de Conceptione, & Dominus Papa dat indulgentiam; ergò talis Conceptio fuit Sancta, &c.* Impugnans Officium, & constitutionem latissimè, & in undecima ratione redit ad idem sub hoc principio: *Dominus Papa dat indulgentiam his, qui dicunt Officium Conceptionis Virginis juxta piam, devotam, & laudabilem ordinationem Magistri Leonardi de Nogarôlis, ut in Bulla legitur; igitur cùm in illo Officio quasi per totum contineatur, quòd fuerit Sancta, & Immaculata, videtur ex hoc haberi, quòd Beata Virgo fuerit sine peccato concepta.* Et ad hoc argumentum desumptum ex Officio approbato, & Bulla confirmativa Summi Pontificis respondet sic: *Ad hoc fuit responsum: quòd posito, quòd Dominus Papa viderit illud Officium, quod multi negant, propter multa verba nugatoria, quæ in illo continentur, &c.* Et infrà: *Quia cùm sit vir doctissimus, & sapientiâ plenus optimè novit, quòd non sint dandæ indulgentiæ his, qui dicunt mendacium, &c.* Et postquàm impugnasset ferè totum Officium discurrendo per singulas clausulas, & auctoritates Sanctorum in illo Officio contentas, inquit: *Ad illud, quod in eadem lectione imponitur Beato Dominico, ubi sic dicitur: Sicut primus Adam fuit ex terra Virgine Immaculata formatus, ita & decuit in secundo Adam fieri: Respondeo primò, quòd mentitur in caput suum, quòd talis auctoritas reperiatur in aliquo libro composito à Beato Dominico. Ex hoc enim apertè concludere possumus, quòd illud Officium multis conspersum est mendaciis, cùm allèget librum, quem natura nescit, nec ab illis, nec ab aliis potest ostendi. Mendaces enim faciunt, ut nec vera dicentibus credatur:* Et post alia concludit sic: *Et ideò propter hujusmodi quidam dicunt, quòd Sanctissimus Dominus Papa illud Officium non vidit; quia cùm sit vir doctissimus, & Doctores Sanctos nunc, & semper in summa veneratione habuerit, non est faciliter credendum, quòd intendat*

præstare favorem his, qui sententijs Doctorum Sanctorum contradicunt, &c. Ante quinque annos, vivente adhuc ipso Summo Pontifice, jam cœperat impugnari Officium approbatum ab ipsa Sede Apostolica; quia in eo invenerat Bandellus verba nugatoria, & aperta mendacia; & quia in eo approbavit Pontifex quod non vidit; & præstabat favorem his, qui sententijs Doctorum contradicunt. Quanta autem dixerit contra Auctorem Officij Leonardum de Nogarôlis, non est hujus loci: quia aut omnia referenda essent, aut nihil; sed in secunda impressione SOLIS VERITATIS cuncta Deo dante latissimè manifestabimus. Ex his, & alijs correxitne aliquid ejus Continuator? Nihil. Super ista addit Pater Spina aliqua.

P. Georgius Frickenhausen in tractatu de Conceptione, hic proposita à Vincentio Bandello iterum reproducit, ut constat ex defensione D. Sebastiani Brant, qui post latam mentionem de Bandello num. 124. sic respondet Patri Georgio. *Ad unum advertat D. Doctor, quòd si Papa Urbanus V. potuit approbare doctrinam Beati Thomæ, de quo nulli dubium; quare Papa Sixtus IV. eâdem potestate non potuit approbare Officium novum de Immaculata Conceptione, cùm idem Sixtus tantam quantam Urbanus V. habuerit auctoritatem? Undè cùm ipse Papa Sixtus eidem Officio, licet per alium compilato, suam auctoritatem impartitus fuerit, uti liquet ex ejus Bullis, de quibus suprà, & ex indulgentiarum largitione, ea de re idem Officium dicitur esse ipsius Papæ Sixti, & per eum approbatum; cùm ista dicantur esse ipsius Papæ, quibus ipse auctoritatem impartitur, ut est text. in cap. Si Apostolicæ, de prebendis in 6. Ad quod L. 1. circa medium C. De Ver. juris Enucl.* Ecce qualiter nostri à principio laborabant non oppugnando approbationem doctrinæ Sancti Thomæ, sed demonstrando, quòd si unus Summus Pontifex approbaverat septendecim tomos doctrinæ Angelici Doctoris, potuisset alter approbare parvum Officium Immaculatæ Conceptionis. Sed qui libentissimè defendebant primum pro suo Doctore, libentiùs oppugnabant secundum, quia erat pro Dei Matris puritate. Item quia Pius V. præcepit (ut ipsi dicunt sine teste aut comprobatione) seu ordinavit, ut aliqui Patres corrigerent opera Sancti Thomæ, tota ejus doctrina mansit approbata: & Officium editum à Leonardo de Nogarôlis jussu Summi Pontificis numquàm potuit approbari. Sed relinquamus antiqua, prima, & media, & perveniamus ad ultima, & his quidem nostris temporibus scripta.

Reverendissimus Pater Thomas Turcus, præter illa superiùs relata in II. & III. & VIII. Nodo, in suo opusculo contra Immaculatam Conceptionem folio 22. respondens ad argumentum illud de Festivitate, Officio, & indulgentijs, inquit: *Cæterùm non unâ spongiâ deleri potest hic nævus. Primus modus respondendi esse potest: Conceptionem*

non

non celebrari per modum cultûs, & adorationis, quod Sancta sit; sed in gratiarum actionem, quòd maximum Dei beneficium, & magnorum beneficiorum arrha, & pignus extiterit, &c. Et circa hoc discurrit latissimè: *Secundus modus respondendi est: Conceptionem duobus modis posse dici, vel dispositivè, ut loquitur schola: vel formaliter. Non fuisse quidem Sanctam Virginem in Conceptione formaliter, sed fuisse tantùm dispositivè; quia in ipsa, & per ipsam proximè ad ipsam dispositafuerit, cùm statim post primum instans Conceptionis omnibus gratiæ donis cumulata fuerit, &c.* Nota, quomodò in primo instanti Conceptionis fuerit Virgo MARIA disposita ad Sanctitatem, & gratiam futuram in secundo instanti; sicque peccatum originale introductum in primo instanti fuit dispositio ad gratiam introducendam in secundo; quia si in primo instanti fuit Conceptio solùm dispositivè Sancta; per quid habuit illam dispositionem, cùm in primo instanti haberet peccatum originale? Necessè ergò erit dicere originale in primo instanti fuisse dispositionem ad Sanctitatem secundi, sicut calor est dispositivè ignis. Magna, & nova Theologia! *Tertius modus respondendi esse potest, assignari objectum cultûs in Conceptionis Festo aliud principale, aliud minùs principale*, & in hoc ita obscurè loquitur, quòd nullus integram sententiam ex verbis suis colligere possit. Et concludit sic: *Colligere ergò facilè licet, ex Conceptionis Festo nullum argumentum validum inferri posse ad vincendam sententiam Sanctitatis Conceptionis, nisi piæ credulitatis, &c. Hujus farinæ, ne dicam furfuris, est quod tanta vanitate inculcant de Nogarolæ Officio: quod, ajunt, nedum auctoritate Apostolicâ esse firmissimè approbatum, verum etiam indulgentiis munificentissimis à Summis Pontificibus nitatum: in quo nobilissima epitheta Immaculatæ Conceptionis extant; & præclarissima ejus encomia. Facilè tamen tota hæc aerea moles, quæ suâ fucatâ majestate oculos sciolorum rapit, in fumum evanescit.* Et hinc prosequitur per tres paginas spargendo fumum, furfurem, & cœnum taliter, ut concludat sic: *Hinc apertissimè colligitur omnes indulgentias, quas Officium illud recitantibus concessas jactitant, eodem in cœno hærere; cùm enim in ejusmodi oraculo nitantur, illo subverso miserè corruunt.* Loquitur de oraculo Pij V. sed cùm illud projecessit in cœnum cum oraculo Summi Pontificis Sixti IV. confirmato, & approbato à sex Summis Pontificibus, & Concilio Tridentino, etiam indulgentias in illo fundatas miserè in idem cœnum projecit. Et quid mirum? Quia, si Virgo MARIA in sua Conceptione corruit in cœnum, quid mirum, inquam, Festivitatem, Officium, oracula, & indulgentias pro ipsa Conceptione concessas similiter corruisse, vel præcipitatas fuisse in idem cœnum?

Non sistit hîc Reverendissimus Pater Generalis. Nam prosequitur sic: *In scænam producunt indulgentias Conceptioni Immaculatæ concessas, Confratribus sub titulo Immaculatæ Conceptionis, Mona-*

nasteria erecta, Ecclesias consecratas; quis igitur (clamant) tam deploratæ erit impudentiæ, ut contra Summorum Pontificum placita, populorum pietatem, Ecclesiarum ritum refugiat, & abnuat collaudare? Et respondens ad ista sic inquit: *Sed incumbit ipsis probandi veritatem consimilium indulgentiarum, quod non tam facilè ipsi præstabunt, ut difficultèr pro nostra modestia adducimur ad ipsas convincendas mendacij, & falsitatis. Certum tamen est illas à pluribus referri; à nullo, quod viderim, probari. Sed indulgeamus veras esse indulgentias omnes, quas ventitari videmus, non tamen solidum quid pro sua sententia habere se colligent, si observaverint, quod priùs notabamus, duplex scilicet, objectum principale talium indulgentiarum; principale aliud, aliud verò secundarium. Objectum principale indulgentiarum hoc est, motivum populorum ad præbendas, scilicet, & postulandas, scilicet, indulgentias. Non infitiabimur concessas fuisse indulgentias Immaculatæ Conceptioni: in cœno tamen eodem hærebunt, si indè colligere se existimaverint ab Ecclesia Catholica approbatam fuisse, ut de Fide certam, illorum opinionem; licet ut piè creditam, permissam, & concessam nos non diffiteamur. Licet enim objectum motivum populorum ad illas postulandas, & Summorum Pontificum ad illas concedendas fuerit pia crudelitas: objectum tamen terminativum veritatis, & validitatis indulgentiarum fuit Conceptionis Sanctitas, Sanctâ, & indubitabili Fide pro certo asserta, non temporis circumstantiâ piè, ac probabilitèr existimata, &c.* Concludit tandem sic: *Verùm securim ad radicem admovebimus, si ponderaverimus in elargiendis indulgentijs semper quidem exigi legitimam causam, ac proinde rationabilem, iniquè tamen expostulari, ut illa semper vera sit, cùm sufficere possit præsumpta, ne Pontifex Ecclesiæ thesauri divitias temerè profundere credatur, si præsumptâ, ac rationabili causâ id deberet, nec fideles nimiâ facilitate, ac puerili levitate esse validas credunt, cùm de jure Pontificio semper, nisi manifestus eluceat error, sit præsumendum. Præsumitur autem rationabilis causa esse, si illa verisimilis sit, si probabilis, si pia; cùm sani judicij sit (juxta Aristotelem 5. Methaphys.) in humanis rebus esse ad amussim rationes demonstrativas quærendas. Vndè rectè quidem hinc colliges, & piè, & rationabilitèr à Summis Pontificibus in favorem Conceptionis Beatæ Virginis ad pietatem fovendam populorum, & ad Majestatem augendam Virginis tantâ liberalitate, ac munificentiâ dispensatas fuisse indulgentias: frigidâ tamen, puerilique argutiolâ ludent, si ex indulgentijs pro Conceptione Immaculata latis, illam pro certa, pro evidenti nobis obtrudere, ac ut à Sede Apostolica diffinitam mundo ventitare sibi Adversarij persuadent. Nugæ istæ sunt, & vana puerorum terriculamenta. Sufficit ad dispensandas indulgentias causa rationabilis, præsumpta, aut vera.* Hæc pauca transcribere decrevi ab illo opusculo contra Conceptionem Reverendissimi Patris Generalis Turci; quia audivi aliquando suos dicentes, pro sua opinione nunquam sic locutum fuisse hominem: & verum dicebant, quia nullus ex suis sic locutus fuit. Multa quidem proponit de Festivi-

stivitate Conceptionis, de Officio, de indulgentijs,&c. Et omnia à se dicta circa indulgentias probat unicâ auctoritate Aristotelis, & istâ communissimâ, & hîc extra rem, ne tantus Ecclesiæ Doctor deesset ab hac indulgentia. Noto tamen sequentia, nam de alijs in Nodo dicemus.

Primò: Dicit, quòd nulla indulgentia sit concessa pro Mysterio Immaculatæ Conceptionis; & quòd propter modestiam non velit probare; vel coactè adducatur ad probandum de facto esse mendaces,& falsas. Dicit insuper indulgentias à pluribus referri: *Sed à nullo*, inquit, *quod viderim, probari*. Omnes sciunt quòd Auctor iste parùm viderit; & sic non vidit præter alios multos, quòd in Regesto nostri Armamentarij Seraphici à colum. 599. usque 614. sub hoc titulo: *Indulgentiæ, & alÿ favores à Summis Pontificibus in honorem, & cultum Immaculatę Conceptionis Beatę* MARIÆ *Virginis concessi*: discurrendo per omnes Summos Pontifices à Sixto IV. usque ad Urbanum VIII. signando Bullas, & annos, retulerimus omnia, quæ pro tunc reperire potuimus. Et si ista non facerent illi fidem, quia prolata à Fratribus Minoribus, cùm ipse scriberet Romæ, poterat videre Stationaria urbis, vel ire ad Ecclesiam Sancti Laurentij in Damaso, parùm distantem à sua Minervę, ubi est sita Archiconfraternitas Immaculatæ Conceptionis, & in Sacristia in patenti tabula inveniret ipsas: vel pergeret ad Archivum Vaticanum apud Sanctum Petrum, ubi reperiret omnes à nobis suprà relatas. Quomodò ergò, vel unde probaret iste Pater indulgentias esse falsas? Nos hâc facilitate, & testibus probamus nostra, non cum Paulo de Aquila, & Lothario dormientibus. Videant *Militiam*, ubi invenient ultra centum octoginta testimonia.

Secundò: Dicit, in concessione indulgentiarum duplex esse objectum, principale, & minùs principale, motivum, & terminativum. Motivum principale dicit esse populorum credulitatem, terminativum verò, & minùs principale Sanctitatem Conceptionis. Repeto iterum verba: *Licet enim objectum motivum populorum ad illas postulandas, & Summorum Pontificum ad illas concedendas fuerit pia credulitas; objectum tamen terminativum veritatis, & validitatis indulgentiarum fuit Conceptionis Sanctitas, Sanctâ & indubitabili Fide pro certo asserta, non temporis circumstantiâ piè, ac probabiliter existimata.* Hîc aliquid est pro Nodo, de quo infrà, & aliquid pro Virga, scilicet hoc: Si objectum terminativum validitatis indulgentiarum est Sanctitas Conceptionis, abstrahendo à temporis circumstantia, primo vel secundò instanti; ergò in Conceptione fuit Sanctitas. Hanc consequentiam non poterit negare; sed illam distinguet dicens: In Conceptione naturali, seu materiali factâ in primo instanti, nego; In Conceptione spirituali factâ in secun-

secundo, tertio, vel quarto instanti, concedo. Et ecce Nodus: quia est implicatio in adjecto, quòd sit Conceptio secundo, tertio, vel quarto instanti: nam aliàs etiam posset dici, quòd in Conceptione Joannis Baptistæ fuerit Sanctitas, *Sanctâ, & indubitabili Fide asserta*; quia fuit illi data gratia in sexto instanti, vel in sexto mense: nam quantum ad vim argumenti idem sunt. Item nimis esset ridiculum dicere: Virgo MARIA fuit Concepta in secundo vel tertio instanti; quomodò ergò dicetur, quòd Conceptio fuerit Sancta? Conceptio non potuit esse nisi in primo instanti, hoc est per se notum: Sanctitas non potuit esse nisi in secundo, vel tertio instanti, ut ipsi affirmant, & defendunt; & tamen iste Reverendissimus Pater conjungit hìc extrema ista dicens: Conceptio fuit Sancta: vel, In Conceptione fuit Sanctitas. Tota nostra controversia, & lis cum antiquis scriptoribus Ordinis Prædicatorum erat circa hoc solùm, ut conjungerent Conceptionem cum Sanctitate, quod ipsi penitùs renuerunt inflexibiliter; quia semper conjungebant Conceptionem cum peccato, maculâ, & culpâ. Sed propè debet esse jam finis, si non mundi, hujus controversiæ; cùm unus Pater Generalis Turcus, & ut vides in suis verbis infensissimus, posuerit, ut ipse dicit: *securim ad radicem*, vocando Sanctam Conceptionem. Solùm deest, quòd ALEXANDER scindat Nodum istum.

Reverendus Pater Thomas Leonardi in suo libro: De hominis institutione, corruptione, & reparatione, cæterisque Fidei Christianæ mysterijs è sententia Divi Thomę Aquinatis, &c. impresso hoc anno 1661. capite 15. ut respondeat ad argumentum desumptum ex Festivitate, & Officio Conceptionis, præter illa superiùs relata Nodo III. principali, transcribendo de verbo ad verbum tractatum Patris Generalis Thomæ Turci contra Immaculatam Virginis Conceptionem, inter alia fol. 130. sic inquit: *Pro solutione sciendum est, quòd tempore S. Thomæ Ecclesia Romana nondum celebrabat Conceptionem B. Virginis: at solemnitèr cœpit eam celebrare circa tempora Sixti IV. uti liquet ex Extra-vagantibus ab eo super hac re editis*. In hac clausula deviat à veritate Pater Leonardi: nam Festivitas Conceptionis cœpit solemnitèr celebrari, ut ex infinitis testimonijs constat (de quibus in secunda impressione SOLIS VERITATIS) per integrum sœculum ante Sixtum IV. & fuit Festum Palatij Apostolici à duobus sœculis ante eumdem Sixtum IV. & ante tria sœcula celebrabatur in alijs Ecclesijs. Prosequitur sic Leonardi: *Cùm autem nomen Conceptionis videretur supponere solùm pro Immaculata, etiam juxta nostrum sensum, ne videremur convenire cum illis, noluimus uti tali nomine, sed retinuimus nomen Sanctificationis. Undè tunc ex ritu Romanæ Ecclesię celebrantis Festum sub nomine Conceptionis, non inbellè sumebatur argumentum*

tum contra asserentes maculatam Conceptionem. Verùm post Decretum Gregorij XV. patuit evidentèr, quòd nomen Conceptio non supponeret pro Immaculata, sed absolutè. Ecce quomodò scriptor iste cum suo Generali expresè fateatur vocem *Conceptionis* ante Gregorium XV. esse protestativam *Immaculatæ Conceptionis*, quod nobis sufficit: nam aliud de mutatione post Gregorium XV. ex se patet evidentèr esse gratis dictum. Est autem verissimum illud, quòd etiam juxta suum sensum idem esset dicere *Conceptio* nudè, ac si diceretur expresè *Conceptio Immaculata*. Undè ut non viderentur convenire nobiscum, noluerunt uti nomine *Conceptionis*; sed assumpserunt sibi, vel retinuerunt nomen *Sanctificationis*; ergò verum est, quòd antiquitùs uterentur solùm nomine *Conceptionis*, à quo recesserunt, ut non viderentur convenire nobiscum: circa quod multa possent dici; sed sufficit pro nunc nobis ipsorum hujus veritatis spontanea confessio.

Infrà sic inquit: *Sciendum insuper, Conceptionem Beatissimæ Virginis duobus modis posse dici Sanctam: Primo ratione Sanctitatis, quæ est per infusionem gratiæ. Secundo modo ratione Officij, ad quod ex tunc assumebatur. Et quamvis Sanctus Thomas cum pluribus alijs negaverit Divæ Virgini priorem Sanctitatem pro primo suæ Conceptionis instanti, nec ipse tamen, nec ullus Conceptioni Virginis negavit Sanctitatem ratione Officij Maternitatis Dei, ad quod à primo instanti designata fuit. Et hanc Sanctitatem præcipuè attendi ab Ecclesia in celebratione Festi Conceptionis, testantur omnes, qui dicunt Festum hoc esse gratiarum actionis.* Duo hic dicit Pater Leonardi. Primum: Beatissimam Virginem à primo instanti suæ Conceptionis fuisse designatam, & assumptam ad officium Maternitatis Dei, quod tamen antiqui scriptores Turrecremata, Bandellus, & alij mordicùs negabant. Immò ipsemet Pater Leonardi in Theologiâ habitâ Lovanij die 12. Martij, anno 1635. Thesi 6. hæc defendit: *Porrò, cum nondum sit ab Apostolica Sede decisum, quòd B. Virgo fuerit absque peccato originali Concepta, dicendum restat, quòd per hoc, quòd Festum Conceptionis* celebretur, *non datur intelligi, quòd in sua Conceptione fuerit Sancta: sed quia, quo tempore Sanctificata fuerit, ignoratur, celebratur Festum Sanctificationis ejus potiùs quàm Conceptionis in die Conceptionis ipsius*, extat impress. ibidem in 4. Anno 1635. absolutè negabat Conceptionis Sanctitatem; sed an. 1661. jam concedit illam pro Officio, *ad quod à primo instanti designata fuit.* Nota hæc verba, & qualiter veritas vincit. Secundum & præcipuum quod dicit Leonardi est: Pro illo primo Conceptionis instanti fuisse Sanctum Officium Maternitatis, sed non Sanctam Matrem. Vide, num possit esse aliquid absurdius. Sanctitas non potest esse nisi per infusionem gratiæ, quod sæpissimè repetit Sanctus Thomas tam super Sententias, quàm in tertia Parte, loquendo in individuo de

de Conceptione MARIÆ: si igitur infusa fuit Sanctitas, quæ est per infusionem gratiæ in illo primo instanti, tam Conceptio, quàm Officium, anima, & persona fuerunt Sancta: si autem ibi non fuit infusio gratiæ, sed potiùs culpa, peccatum, & macula; undè ortum habuit hæc Sanctitas Officij? Item, quomodò potest esse Sanctitas Maternitatis, quin Mater sit Sancta? Estne hoc prædicatum intentionale, quod consistit in abstractione? Deindè, si potest esse Sanctitas sine infusione gratiæ, & hoc modo fuit Sanctum Officium; quomodò dicit Sanctus Thomas, quòd caro Virginis non potuerit Sanctificari, nisi per infusionem gratiæ,& infusionem gratiæ esse impossibilem absque anima? Et Virgo habuitne Officium,& Sanctitatem Officij absque anima? Quid fuit priùs in Virgine, anima, Officium, vel gratia? Neque Officium, neque gratia poterant esse sine anima. Priùs fuit ergò anima: & in illo primo instanti, quo habuit animam, habuit Officium, & Sanctitatem, & tamen anima non fuit Sancta: Intelligis hoc? Item in illo primo instanti Conceptionis erat anima, & tamen non erat infusio gratiæ, sed potiùs illius privatio, peccatum, & macula secundùm Sanctum Thomam; quomodò ergò ipse, aut ullus non negavit Conceptioni Virginis Sanctitatem ratione Officij? Denique Auctor iste distinguit duplicem Sanctitatem, unam datam Conceptioni Virginis ratione Officij, alteram negatam Conceptioni Virginis per infusionem gratiæ. Tam prima gratia, quàm negatio illius fuerunt in primo instanti Conceptionis; & sic ligat Nodum, quem nullus in rerum natura solvere poterit.

His suppositis, accedit ad solutionem argumenti desumpti ex celebratione Festivitatis, & respondet tripliciter. Primò: quòd celebretur dies illa Conceptionis, quia in tota illa fuit Sancta, *si illius diei minimam temporis morulam demas*, *in qua juxta ipsum*, id est, Sanctum Thomam, *peccato subjecta fuit. Toto igitur die, qui Conceptionis fuit, Virginem Sanctam adorare possumus.* Sed hæc responsio satis incongrua videtur. Nam Ecclesia celebrat punctum Conceptionis, non diem; animationem, non vitam; primum instans, non tempus subsequens. Sed palliatis suis verbis vult dicere: Ecclesia celebrat Sanctificationẽ, non Conceptionem.

Secundò respondet: quòd Conceptio Beatæ Virginis certissimè fuerit Sancta, pro primo autem instanti, *eâ nimirùm Sanctitate, quæ ei competebat ratione Officij, ad quod ex tunc designabatur.* Gaudeo. Patres isti paulatim accedunt ad cognitionem veritatis, & habemus aliquid. Antiquitùs nullo modo Conceptio erat celebranda, quia fœda, immunda, & peccato maculata; sed jam eadem Conceptio ratione Officij est Sancta; & solùm deest, ut fateantur, quòd ratione Officij, & beneficij Sancta fuerit.

Tertiò respondet, & ut ipse affirmat, coincidit cum præcedenti: *Quòd Conceptio non celebratur per modum cultûs, & adorationis, quòd Sancta sit per gratiæ infusionem; sed gratiarum actionis, &c.* Et infrà inquit: *Deindè falsum est Virginem non fore dignam honore propter suam Conceptionem nisi illa Sancta fuisset; cùm omni honore digna æstimari debeat ratione dignitatis personæ, quæ Dei, & Redemptoris Mater futura erat, &c.* En quomodò Conceptio Virginis MARIÆ à primo instanti suæ animationis fuerit digna honore secundùm Auctorem istum, & tamen non fuerit digna gratiâ: sic enim dignitas personæ habuit vim, & efficaciam infundendi honorem apud creaturas, & non habuit efficaciam, neque vim, ut infunderet amorem respectu Creatoris. Dignitas personæ erat esse Matrem Dei futuram: & hæc dignitas respectu Filij non potuit conciliare charitatem; & respectu servorum conciliavit honorem. Ut Mater naturalis Dei mansit exosa Deo, & ut Mater mystica hominum debuit manere honorata, & glorificata. Nescio, quomodò solvetur Nodus istius honoris.

Respondet deinde in forma ad argumentum de Festivitate, & Officio dicendo: *Celebrari in illo Officio Nogarôlis Immaculatam Conceptionem, non ut Fide Divinâ, sed ut piè creditam, &c.* Circa quod discurrit latissimè, & concludit: *Vides laudari, & de pietate commendari ordinationem illam, seu contexturam Officij Conceptionis Nogarôli, à quo est compositum? Qua ex re nihil aliud habetur, quàm per Sedem Apostolicam sententiam illam ut piam, & devotam commendatam fuisse.* Dicit insuper: *Hæc Officij institutio ex Apostolica Sede processit. Aliud est modus, & ordinatio ejusdem Officij; & hoc non à Sede Apostolica, sed à laudabili pietate particularis personæ Apostolicæ Sedis Notarij Leonardi Nogarôlis emanavit.* Institutionem Officij adscribit Apostolicæ Sedi; ordinationem verò, seu dispositionem particulari personæ. Circa hoc vide, quæ dicemus in Nodo.

Concludo cum Auctore isto demonstrando ex sequenti clausula, ipsum totam suam quæstionem hausisse ex tractatu illo contra Immaculatam Virginis Conceptionem Reverendi Patris Generalis Turci: *Addo*, inquit, *Officium illud Nogarôli à Breviario Romano fuisse jussu Pij V. expunctum, & ex albo Divinorum Officiorum deletum: quod non leve argumentum est Officium ipsum, & quæ ibi de Immaculata Conceptionis per Auxesim celebrantur, ab Ecclesia universali minimè esse approbata, quinimmò rejecta, ac proinde inde sumi non posse solidum argumentum. Nec est, quòd quis dicat, idem Officium vivæ vocis oraculo posteà fuisse concessum à Pio V. Fratribus Minoribus. Non enim est concessum, nisi correctum, &c. Urgebis, Sixtum IV. in capitulo*, Grave nimis, *asserere quòd Sancta Romana Ecclesia speciale, ac propriùm Officium de Conceptione ordinaverit. Sed respondeo, illud non esse intelligendum de ordinatione Officij, quatenùs in eo dicitur Conceptio Immaculata, sed quatenùs habetur mira, & Ec-*

desiæ utilissima, *ut propterea gratiæ*, & *laudes referantur Deo, ut dicit in Constitutione:* Cum præ-excelsa. *Quæ autem dicuntur ibi de Immaculata, tamquàm devotioni populi accomodata*, & *in pia credulitate fundata, laudat, & commendat. Indulgentiæ etiam*, *quarum suprà fit mentio, non opinioni, sed devotæ illius Festi celebrationi concessa sunt*, &c. Et prosequitur adducendo ferè eadem verba circa indulgentias, quæ suprà dedimus ex Reverendo P. Thoma Turco. Constat ergò ex illis verbis: Officium Nogarôlis *expunctum* ab albo Divinorum Officiorum, *deletum*, non *leve argumentum est*, tàm Officium quàm quæ ibi continentur de Immaculata Conceptione, & ibi *dicebantur* ab Ecclesia universali *minimè esse approbata* quinimmò *rejecta*, &c. His verbis scriptis, & impressis hoc anno 1661. confirmantur omnia superiùs dicta, & in toto hoc libello posita, scilicet, quòd in hac materia Conceptionis à tempore exortæ controversiæ ultimi, medij, ac primi eodem modo senserint, ac sentiant.

Pro ultimo complemento restat solùm scire, quomodò Patres Dominicani à suo principio usque ad præsentem diem recitaverint de Festivitate Conceptionis. Quod etiam dividemus in tres partes, principium, medium, & finem. Principium est à fundatione suæ Religionis usque ad annum 1390. in quo unanimiter recitabant omnes sub titulo & voce *Conceptionis*, ut constat ex sex Breviarijs manu-scriptis in charta pellicea, quorum duo extant in Bibliotheca Regia Scoriali; duo alia apud Patres Prædicatores Parisijs in via S. Honorati: quintum originale invêni in Belgio in Monasterio Vinconiensi prope Duacum; & alterum vidi in alio Monasterio, cujus nominis non recordor. Non tamen hucusque invêni instrumentum aliquod, signum, vel nomen *Sanctificationis* in aliquo libro antiquo: quinimmò omnia sermonaria manu-scripta Ordinis Prædicatorum sunt conciones sub titulo *Conceptionis*, ut latè demonstrabitur in toto SOLE VERITATIS secundæ impressionis ex ipsismet originalibus: nam de impressis non est curandum: quia tempore editionis fuerunt vitiata. Cœperunt autem sic recitare ab anno 1254. ut latè dicit Joannes Ludovicus, tomo 3. de Conceptione in principio. Et Religio Minorum cœpit anno 1262. Fuerunt ergò antiquiores quoad celebrationem mysterij sub titulo *Conceptionis* per octo annos. Et in illius Officij recitatione remanserunt constantes ad centum quadraginta annos.

Secundum tempus est ab an. 1390. usque ad tempora Sixti IV. Nam cùm tempore Montesoni exorta fuisset illa acris controversia cum Universitate Parisiensi factâ constitutione in Capitulo Generali Tolosano determinatum fuit, ut in sua Religione recitarêtur Officium sub titulo *Sanctificationis*, & non die 8. Decembris, sed

25. Fe-

25. Februarij in crastinum S. Mathiæ Apostoli. Et hinc cœpit variatio Officij apud ipsos; sed cùm per industriam humanam nondum esset inventa Typographia, utebantur Breviarijs manu-scriptis, & loco vocis *Conceptio* quando recitabant horas Canicas, utebantur voce *Sanctificationis*; tamen nullum invênimus Breviarium seu Missale, in quo contineatur ista mutatio, aut diei, vel tituli. Turrecremata scribens ad annum 1436. in suo libro de Conceptione, semel dicit suam Religionem Prædicatorum recitasse sub titulo *Sanctificationis*; sed hoc credo additum fuisse à Bartholomæo de Spina tempore impressionis: & sic relinquendo ista, quæ sunt dubia & incerta, de quibus nihil possum demonstrare oculariter, pergo ad illa, quæ constant post inventam Typographiam.

Tertium tempus incepit à tempore inventæ Typographiæ, id est, à prima impressione sui Breviarij, quæ facta fuit Nurembergæ anno 1485. apud Anton. Koberger. Tunc enim ediderunt primum Officium Sanctificationis sub tali titulo: *In Sanctificatione Virginis* MARIÆ *ad Vesperas Antiphona*: & incipit: *Christus ante mundi constitutionem in sinu sui Patris prævidit salutiferam suæ Matris Sanctificationem.* Ad Magnificat Antiphona talis erat: *Virgo Mater Regia Deum magnificavit, dum verbo concepit Filium, qui cuncta creavit: confortat omnes fragiles: cibat esurientes: & exaltat secum humiles Sanctificationem ejus colentes.* Oratio erat ista: *Supplicationem servorum tuorum Deus miserator exaudi, ut qui in Sanctificatione Beatæ* MARIÆ, *&c.* Invitatorium dicebant sic: *Venite natum Virginis omnes jubilemus.* Ad Matutinum habet Antiphonas proprias, ac Responsoria, & totum Officium est prudenter dispositum, & sensatè compaginatum; quia sunt excellentiæ & elogia Virginis Dei Matris, & non panegyricæ laudes peccati originalis, ut in altero parùm post edito à Reverendissimo Patre Generali Vincentio Bandello, de quo statim loquemur. Et hîc notare oportet, quòd Catena aurea Sancti Thomæ fuerit impressa ante relatum annum 1485. & in indice Evangeliorum pro Festivitatibus secundùm morem Patrum Prædicatorum, & adducit titulum *Conceptionis*, & non *Sanctificationis*, ergò tunc sic recitabant.

In illo primo Officio edito sub titulo *Sanctificationis* pro mysterij declaratione extant sequentia. In responsorio secundæ lectionis sic dicitur: *Clara per miracula hoc Festum celebrandum legitur per sæcula & solemnizandum. Unio nam corporis cum anima creata hujus Sacræ Virginis mox est Sanctificata. Hæc est laudanda devotiùs & celebranda. Unio, &c.* Quinta lectio Matutinalis sic se habet: *Cujus Conceptionem celebrandam nondum confirmavit Ecclesia Romana, quia an tunc Sanctificata fuerit remanet dubia, eo quòd non Esse tunc habuit in rerum natura* (transcribo legali-

legaliter ut extant verba) *Sed postquàm anima ejus conjuncta fuit corpori, etiam sanctificata tunc esse, non est licitum dubitari. Quam Sanctificationem prædicandam, & magnis laudibus credimus esse colendam.* In versiculo 8. Responsorij dicitur: *Tu sine spinâ rosa Mater Domini speciosa,&c.* Et in Antiphona 2. ad laudes: *Servite cum lætitia Virgini* MARIÆ, *quæ fuit Dei gratiâ sanctificata istâ die.* Hæc sunt omnia quæ inveniuntur in illo Officio primo introducto sub hoc titulo pro opinione Sanctificationis.

In quo debemus notare sequentia. Et primum est illud: *Vnio cum anima creata mox est sanctificata.* Nam si unio fuit sanctificata cum anima creata, cùm tempore unionis contrahatur macula, videtur ex hac parte esse pro pia sententia. Secundum an. 1487. fuit editum hoc Officium, & jam Sixtus IV. ediderat suam Extra-vagantem: *Cùm præ-excelsa, &c.* approbando & confirmando Officium, & Festivitatem Conceptionis; & adhuc dicebant, quòd Ecclesia Romana nondum *confirmaverat celebritatem Conceptionis*, cùm jam ab anno 1476. recitaretur à tota Ecclesia. Tertium existimo, quòd in illis verbis, malè compositis impressorum injuriâ, velint dicere Virginem MARIAM non fuisse sanctificatam die 8. Decembris, *eo quod tunc non haberet Esse in rerum natura.* Et quoad hoc certum est, quia Deipara non fuit animata die 8. Decembris, sed post sexaginta vel octoginta dies. At debent ista componere cum illa Antiphona ad laudes, *Quæ fuit Dei gratiâ sanctificata istâ die.* Si fuit sanctificata die 8. Decembris, ergò antequàm haberet esse in rerum natura fuit sanctificata. Quartum denique, si in die Conceptionis fuit *Rosa sine spina*, ergò sine peccato. Et hæc dicta sufficiant de illo primo Officio Sanctificationis.

Transactis viginti annis, id est, anno 1505. Reverendissimus P. Vincentius Bandellus, cùm esset Generalis sui Ordinis, aliud edidit Officium pro Sanctificatione, æmulando in omnibus, & per omnia Officium editum à Leonardo de Nogarôlis, & receptum à tota Ecclesia, id est, cum eodem artificio, dispositione, ac ordine: quod fuit typis mandatum in 4. anno 1527. in quo omnes auctoritates Sanctorum Patrum extant vitiatæ. Et statim anno 1529. fuit impressum Missale Ordinis Prædicatorum Parisijs in officina Tilmanni Kerver. Et in Kalendario ad diem 8. Decembris dicit sic: *Conceptio Beatæ Virginis totum duplex*: & in corpore Missalis nullam adducit Missam pro Festivitate Conceptionis, nec Sanctificationis; quasi talis Festivitas non esset in mundo. Aliquid simile contigit cum Missali impresso an. 1616. Nam cùm ponerent Festivitatem in Kalendario, in corpore Missalis pro Conceptione collocarunt Missam de Purificatione. Item post Decretum Gregorij XV. de abolenda voce *San-*

ctificationis anno 1627. fuit impressum Parisijs Breviarium, sub hoc titulo: *Breviarium juxta ritum Sacri Ordinis Fratrum Prædicatorum* S.P.N. *Dominici auctoritate Apostolicâ reformatum & approbatum, jussu verò editum* R.P.F. *Seraphini Sicci Papiensis, totius præfati Ordinis Generalis, Magistri Parisijs apud Societatem Typographicam, &c.* Et ad diem 8. Decembris, inquit: *Sanctificatio Sanctæ* MARIÆ *Virginis totum duplex.* Et fol. 616. habet hanc Rubricam: *In Conceptione Beatæ Virginis totum duplex. Omnia præter lectiones infrà scriptas de Officio Nativitatis ipsius assumantur, mutato Nativitatis vocabulo in Sanctificationis.* Et in Indice Epistolarum & Evangeliorum de Sanctis dicitur: *In Sanctificatione Beatæ* MARIÆ *Virginis.*

Denique an. 1648. Reverendissimus P. Generalis Turcus jussit ut excuderetur Parisijs Breviarium, & Officium diei 8. Decembris sub titulo *Sanctificationis*, ut suprà diximus. Et stantibus omnibus relatis incongruentijs in Officijs Ecclesiasticis Sancti Thomæ Aquinatis, & Conceptionis (nam de alijs non curamus, quia de ipsis latè loquimur in *Militia*, & RADIIS SOLIS VERITATIS) in eisdemmet expresse affirmant sua Breviaria, & quæ ibi continentur fuisse, confirmata & approbata à Sede Apostolica, & Conceptionis Festivitatem ne quidem receptam ab Ecclesia. Si ista sint supportanda, judicent qui possunt; tenentur enim ex Officio talia discernere, ac determinare.

PRO NODO

§. TERTIUS.

NODUS PRIMUS.

QUòd si loquamur solummodò de contentis in præpositis Officijs Ecclesiasticis: in illis relatis in Cortice pro Festivitate Sancti Thomæ inveniuntur multæ propositiones universales, quarum præcipuæ sunt illæ: *Elegit eum ex omni carne, &c. Plusquàm Doctores cæteri, &c. Carnem cum suis blanditijs, mundum cum vitijs, dæmonem cum insidijs omnibus mirabili sapientiâ superavit, &c. O felix, & inclytus Doctor, qui suâ universos doctrinâ errores destruxit! &c. Lux Doctorum, & occultum cæteris, &c.* Istę, & alię propositiones pronuntiatæ in laudem, gloriam, & honorem Sancti Thomæ, & doctrinæ ejus, suntne sicut sonant in tota sua latitudine universaliter accipiendę sine ulla coarctatione, aut restrictione, vel non? Si nullam habent, nec admittunt modificationem, ex hac parte magnus exurgit Nodus. Nam quomodò affirmant, defendunt, & dicunt,

illas universales propositiones contentas in Officijs Conceptionis, & anteà prolatas à Sanctis Patribus: MARIA *nullum habuit peccatum: Mater Dei fuit sine macula · Virgo fuit pura, Sancta, Immaculata, &c.* habere exceptionem, & esse restringendas ad certum, atque determinatum tempus? Pro Angelici Doctoris doctrina gloriæ disperguntur sine ulla mensura per omnem carnem, per omnem mundum, per omnes dæmones, per cuncta vitia, &c. & pro Dei Matris puritate coarctantur gratiæ, ita ut non omne superaverit vitium, non omnes evaserit dæmonis insidias, & fuerit non solùm in carne, sed etiam in anima, sicut cæteri peccatores! &c. O felix, & inclytus Doctor, & doctrina! & ô infelix puritatis sententia, &c. Debentne habere majorem latitudinem, & extensionem, quæ dicebantur à sola Religione Prædicatorum in suo Officio (licet modò non dicantur) quàm illa, quæ pro Dei Matris puritate dicebant Sancti Patres, Summi Pontifices, & integra fidelium Ecclesia, & hodiè dicunt, & recitant Fratres Minores, & alij? Et si ex hac parte non potest solvi Nodus, tentemus ex alia. Si illæ locutiones relatæ pro Sancto Thoma, & doctrina ejus non sunt accipiendæ ita universalitèr, ut non habeant aliquam, & aliquas exceptiones; en alter Nodus, & major ex hac parte. Centum propositiones universales pro doctrina Sancti Thomæ habent exceptionem, & una Sancti Pauli: *Omnes in Adam peccaverunt*, vel quinque aut decem, quas adducunt contra puritatem Dei Matris, non habent exemptionem. Pater, Nodus iste habet facillimam solutionem: quia illa regula universalis Sancti Pauli est ex Scriptura Sacra, & à nobis prolatæ pro doctrina nostri Doctoris non sunt ex Sacra Scriptura; & cum hac distinctione est solutus Nodus. Interrogo: Illæ propositiones universales dictæ à S. Thoma contra puritatem Virginis suntne ex vestris, vel ex Scriptura Sacra? Quomodò ergò non inveniunt exceptionem? Et illæ: *Omnes declinaverunt, omnis homo mendax, &c.* suntne ex Scriptura Sacra, vel ex vestris? Quomodò ergò pro Sancto Thoma habent exceptionem, & non pro Virgine? Undique est Nodus.

NODUS SECUNDUS.

Quia Summus Pontifex Pius V. Ordinis Prædicatorum correxit, sive reformavit, vel ut ipsi dicunt, expunxit ab albo Divinorum Officiorum illud editum à Leonardo de Nogarôlis, recitatum à tota Romana Ecclesia per integrum sæculum *sententia de immunitate Virginis à peccato originali mansit auctoritate Apostolicâ exclusa ab Ecclesia, reprobata à Pontifice, & ut apocrypha, falsa, ac ventosa rejecta.* Hoc conantur probare, & statuere ut principium Patres Turcus, Leonardi, & Gravina. Quo supposito dico; Officia illa antiqua Sancti Thomæ, & translationis corporis ejus nonne fuerunt

etiam reformata, & expuncta ab albo Divinorum Officiorum? Fuerunt: nam hodiè non leguntur. Ex hac reformatione, seu expunctione elogia, laudes, & approbationes doctrinæ Sancti Thomæ supra-relatæ, Stephani, Urbani, Innocentij, Christi Domini, Virginis, &c. quæ recitabantur non in lectionibus Chori, sed in præfatione Missæ, & post illas dicebatur: cum Angelis, & Archangelis, Cherubim, atque Seraphim unâ voce canimus sine fine dicentes: Sanctus, Sanctus, Sanctus: remanserunt auctoritate Apostolicâ exclusæ ab Ecclesia, reprobatæ à Pontifice, & ut apocryphæ, falsæ, ac ventosæ rejectæ, vel non? Si dicunt quòd non: ergò in magisterio, doctrina, & schola istorum Auctorum, nec sunt principia certa, nec servatur æquitas, nec justitia; quia contra puritatem Dei Matris utuntur uno principio, ac lege, & aliâ ex diametro oppositâ pro doctrina sui Doctoris; cùm elogia illa ficta, & falsa, ut demonstratum est, post reformationem maneant in viridi observantia; quia sunt pro Sancti Thomæ doctrina & recipiuntur ut vera, ac certa; & quæ loquuntur pro Dei Matris puritate post reformationem sunt rejecta, & reprobata. Si autem per illam reformationem, seu expunctionem omnia elogia, quæ in illis Officijs continebantur de doctrina Angelici Doctoris, fuerunt etiam reprobata, rejecta, & condemnata, ut falsa; quid remanet dicendum de Sancto Thoma, cùm ibi contineantur omnia, pro quibus nunc certamus? Ego, dicendo, ex reformatione Officij non fuit reprobata sententia puritatis, defendo etiam doctrinam Beati Thomæ; Turcus, affirmando quòd ex reformatione Officij fuerit reprobata sententia, condemnat etiam doctrinam. Quis respectu doctrinæ est Turcus? Hoc solùm habet unam solutionem, scilicet, hanc: quòd, licet primitivum Officium Sancti Thomæ fuerit reformatum, tamen aliquæ approbationes doctrinæ illius fuerint iterum introductæ, licet cum alia dispositione, & modo in Officium novum Ordinis Prædicatorum; & sic mansit doctrina approbata, ut vera, Catholica, & pura, &c. Bona quidem solutio, nisi optimus exurgeret Nodus: Ergò sententia immunitatis Virginis etiam est approbata ut vera, Catholica, & pura; quia illud Officium reformatum à Pio V. recitatur in Religione Minorum. Et hoc nescio, quomodò solvendum sit: quia paritas est ipsissima: nisi dicant Auctores isti, quòd Officium institutum, & recitatum in Ordine Prædicatorum pro suo Angelico Doctore sit alterius generis, & altioris qualitatis, & excellentiæ, quàm Officium recitatum ab Ordine Minorum pro puritate Dei Matris. Quia si hoc dicerent, conclusum est, & ego nihil habeo contrà dicendum.

NODUS TERTIUS.

Ut visum est in integra auctoritate P. Gal-

P. Galvan, nititur ille probare, quòd ex Officijs Ecclesiasticis efficax desumatur argumentum, & sic per plures paginas ex Officio antiquo expuncto, & ex novissimo reformato Ordinis Prædicatorum, pro exaltatione doctrinæ sui Angelici Doctoris format quamplura argumenta, quæ ibi videri possunt. Pater Joannes à Sancto Thoma etiam sumit argumentum pro ejusdem doctrinæ comprobatione ex quadam benedictione Episcopali, quæ olim fuerat in usu, aut numquam fuit in usu. Et hæc pro Cortice doctrinæ. Pro Virgæ puritate dicit Pater Turcus, quòd nullum possit desumi argumentum pro Immaculata Conceptione ex Officio reformato à Pio V. licet recitetur à Religione Fratrum Minorum; quodque ibi contenta, & quæ ex ipsa deducuntur, sint vana, ventosa, ampullosa, & penitùs rejecta ab Ecclesia, ut vidimus in ejus auctoritate: & idem affirmat P. Thomas Leonardi. Quis ergò componet istos quatuor scriptores modernos (relictis cæteris antiquioribus) Ordinis Prædicatorum? Eorum propositiones sunt hæ: Prima; Pro Sancti Thomæ doctrina ex Ecclesiasticis Officijs sumitur argumentum efficax: pro Dei Matris puritate ex Ecclesiasticis Officijs non sumitur argumentum efficax. Secunda: Ex Officijs, licet reformatis, doctrina Angelici Doctoris est approbata & admissa: ex Officijs reformatis puritas Dei Matris est reprobata, & rejecta? Qui intellexerit ista, solvat Nodum.

NODUS QUARTUS.

De Sancto Thoma dicuntur verba illa: *Thomas insignis genere claram ducens originem, &c. Hujus Sancti ortus, & vitæ progressus, antequàm ex utero nasceretur, fuit Divinitùs præmonstratus, &c. Nuntiavit Matri ejus cum gaudio, quòd Filium conceperat, cùm illa se fore gravidam penitùs ignoraret, &c.* Ecce gloriæ Sancti Thomæ inceperunt ab utero, origine, & ortu, immò ante Conceptionem ejus, & quando Mater penitùs ignorabat, an esset gravida. Et MARIÆ gratia quando incepit? Ab utero, sed non ab origine: à vitæ progressu, sed non ab ortu: à nativitate, & non à Conceptione: fuit gaudium Annæ Matri ejus, non quando erat paritura, nec ante, nec post tres menses à sua generatione, sed post animationem. Item de morte Sancti Thomæ dicitur in eodem Officio: *De fœno flos elicitur, adeps de carne tollitur, dum Thomas cælo redditur, &c.* Et interrogo: An ista, quæ dicuntur de Beato Thoma, & ejus à mundo egressu, possint dici de Beatæ MARIÆ ingressu, scilicet: *De fœno flos elicitur, adeps de carne tollitur, dum* MARIA *mundo redditur?* Si verè ista potuerunt dici de Virgine in sua Conceptione, ergò fuit sine peccato originali; quia si inter fœnum corruptæ naturæ humanæ fuit ut flos, & inter carnis contagia fuit ut adeps, hoc non poterat esse, nisi pro illo instanti sui ingressûs haberet

gratiam, aut justitiam originalem. Item ad hoc facit illa confessarij Reginaldi testificatio: *Ego confessionem ejus generalem audivi, & ipsum sic purum semper invêni, sicut puerum quinque annorum, quia numquam suæ carnis sensit contagium.* Reginaldus *semper invênit Sanctum Thomam* (nota istam universalem) *purum*: quia *numquam* (nota alteram universalem) *suæ carnis sensit contagium*; & interrogemus: An ista sic universaliter prolata possint etiam dici verè, ac realiter de Virgine nec ne? Si de ipsa possint dici: Semper inventa est pura, numquam suæ carnis sensit contagium; ergò numquam fuit impura, nec aliquando sensit suæ carnis contagium. Dicunt hoc esse verum, sed post primam suam Sanctificationem; igitur nihil aliud conceditis puritati Dei Matris, quàm Angelico Doctori, cùm etiam Sanctus Thomas hoc habuerit à prima sua Sanctificatione? Quòd autem hæc fuerit in uno statim post egressum ex utero, & in altera ante egressum ex utero, est accidentalis differentia. Nam hæc est substantialis: Sanctus Thomas semper fuit purus, & solùm sensit carnis contagium in sua conceptione; hoc, & nihil ampliùs dicitur de Beata Virgine: Mater Dei semper fuit pura, & solùm sensit carnis contagium in sua Conceptione; & sic quoad substantiam nihil aliud datur puritati Reginæ Angelorum, nisi illud, quod conceditur puritati Angelici Doctoris. Et iste non est Nodus?

NODUS QUINTUS.

De Sancto Thoma dicitur: *Puritatis vas decorum, nihil sordis patitur. Præsul clarus famâ morum, Sanctum ferens labitur, mersus luto, indecorum nihil indè linquitur.* Duo in hoc Rhythmo dicuntur ad nostrum propositum. Unum est, quòd vas Sanctus Thomas fuerit decorum, nihil patiens sordis: inter magnos Theologos necesse est stare formalissimis verbis: *Puritatis vas, indecorum nihil sordis patitur.* In ista oratione complexa nullum est verbum: quia non dicitur, quando fuerit Sanctus Thomas puritatis vas decorum, nec quando, aut quomodò extiterit expers à sorde. Habuitne istam puritatis excellentiam, vel excellentias in principio, medio, aut fine vitæ suæ? Dicunt quòd à principio. Et si iterum dividamus principium illud in alias tres partes, primam, secundam, & tertiam, & interrogemus iterum: in qua parte ex istis fuerit puritatis vas, nihil sordis patiens? Dicunt quòd in prima parte, & sic de reliquis. Ac tandem, si inquiras de illa prima parte; an fuerit puritas illa in primo, secundo, aut tertio instanti? Respondent, quòd in primo, quia talitèr fuit Angelicus Doctor vas decorum, ut semper fuerit purum, numquàm sentiens contagium, aut aliquam habens sordem. Hoc dicunt de suo vase decoro, & pulchro fabricato, & dolato ex Cortice. Videamus ergò, quid sentiant de altero vase purissimo fabricato ex Virga. Adam à Sancto Victore

ctore in Prosa de Assumptione vocat MARIAM, *Vas honoris*, Vas *cælestis gratiæ*, &c. Vas *ab æterno prævisum*, &c. Vas *excisum manu sapientiæ*. Ludovicus Blosius in prece: Vas *purissimum omni amaritudine carens*. Butheon in hymno Græco: Vas *pulchrum inexhausti unguenti*. Pelbartus in Stellario: Vas *admirabile, Opus excelsi*. Sanctus Epiphanius: Vas *pretiosum, & excellentissimum*. Sanctus Gregorius Neocæsariensis: Vas, *& receptaculum supercælestis lætitiæ*. Sanctus Ildephonsus: Vas *Sanctificationis*. Sanctus Ephrem: Vas *præclarum, & electum*. Sanctus Bonaventura: Vas *purum, purius, & purissimum*. Et in Litanijs quotidianis dicimus: Vas *admirabile*, Vas *insigne devotionis*. Et hujusmodi sunt in Sanctis, & Patribus innumerabilia. Et si interrogemus à defensoribus opinionis contrariæ, an ex istis locutionibus, quæ nullum habent tempus determinatum, sicut illæ prolatæ semel, & in uno Officio Dominicano pro Sancto Thoma, possit dici, & affirmari MARIAM fuisse semper vas purum, numquàm habens sordem? Dicunt quòd non: quia in principio, & illius principij primâ temporis parte non fuit vas purum, sed sordidum habens maculam, culpam, & spurcitiam. Videte amore Dei quid dicatis, facite reflexionem, considerate, quid de vestro Angelico Doctore dicatur, & cantetur, prædicetur, ac recitetur, fuisse puritatis vas decorum, nihil sordis patiens, semper purum, & numquàm habens sordem in principio, medio, aut fine: quomodò ergò hoc ipsum negabitur de illo sacratissimo vase Verbi Divini totius Sanctissimæ Trinitatis reclinatorio? Siste in ponderationibus, quia vidimus, & consideravimus rem per quadringentos annos. Si dicamus de nostro Angelico Doctore, quòd fuerit vas semper purum, numquàm sordem habens, est, quia sic fuit, & potest dici, & sufficit, quòd nos dicamus. Et si pariter dicamus de Dei Matre, quòd non semper fuerit vas purum, quia aliquando habuit sordem, est, quia sic fuit, quod dicimus: & quia sic dicimus, sic fuit, & damus unicuique quod suum est, & ne quæras aliam rationem, aut causam. Non quæro, nam nullus Catholicus ad præsentiam ignis exardentis in corde suo expectabit Nodi solutionem.

NODUS SEXTUS.

Alius Nodus, & non minor continetur in illis verbis: *Præsul clarus famâ morum, Sanctum ferens labitur, mersus luto, indecorum nihil inde linquitur*. Historia est cujusdem miraculi facti à Sancto Thoma. Nam dum quidam Præsul corpus ferret Angelici Doctoris, cecidit, & in ipso mersus fuit luto, tamen exivit à luto nitidus ac mundus, ut nullam luti maculam, vel saltem aliquid indecorum contraheret ex illo casu in corpore, aut in vestibus. Et ecce stamus in Nodo. Et interrogo: Potestne aliquis cadere in lutum, & exire absque ulla macula luti?

luti? Cogitate priùs, & perpendite benè, quid respondere debeatis. Potestne aliquis esse immersus luto, & nihil inde contrahere maculæ, aut recipere aliquid indecorum? Dicimus quòd potuerit, & de facto sic contigit cum portante corpus Angelici Doctoris. Benè. Potuitne igitur Virgo MARIA etiam cadere in lutum naturæ humanæ, seu primi parentis cœnum, & tamen nullum contrahere peccati lutum, vel indecoram culpæ originalis maculam? Dicunt quòd hoc non potuerit esse; quia necessariò debuit B. Virgo contrahere culpam, & infici luto peccati. Et miraculum illud Præsulis liberati à luti maculâ factum meritis corporis Sancti Thomæ non potuit fieri meritis corporis Christi pro munditia Matris suæ? Dicunt quòd hoc non potuerit fieri; & licet potuerit, non tamen factum fuerit. Et quare si contigit de facto corporaliter cum Præsule propter meritum corporis Sancti Thomæ, non potuit etiam contingere de facto spiritualiter cum Beatâ Virgine propter merita Christi, cujus corpus ipsa per novem menses in utero, & per plures annos in brachijs portatura erat? Hujus difficultatis solutionem non vidi apud aliquem scriptorem, sed dum illam expectamus, pergimus ad alia.

NODUS SEPTIMUS.

Præsul cecidit in lutum, & nihil indè recepit indecorum, & hoc fuit miraculum; quia cadere, & in lutum necessariò semper secum portat aliquid indecorum: nam vel est fragilitas, inadvertentia, aut pusillanimitas; meliùs erat non cadere, quàm cum omni modestia, & decôre cadere; sed cùm portaret corpus Præsul ille, inter Patres necessariò debebat cadere: quia in illa schola non est gratia, & liberatio, nisi post peccatum; nec sciunt, quid sit manutentio, &c. Sed adhuc de possibili, interrogo: Poterantne facere merita Sancti Thomæ, ut Præsul non caderet? Non poterant in sententia illorum, quia dicunt quòd præservatio sit impossibilis, & quædam chymerica fictio inventa his novissimis temporibus, ut dicebant Bandellus, Pater Frickenhausen, & alter, contra quæ scripsit Auctor clypei Conceptionis, in quadam quæstione à nobis nunc in lucem datâ in Monumentis antiquis. Benè. Sed iterum insto: Cadente uno ex quatuor; qui portabant feretrum, alij tres fueruntne præservati à casu? Fuerint, vel non fuerint, sit vel non sit, hoc est ex omni parte nimis premere Nodum: sed hîc casus habet locum, & non præservatio: undè cecidit Præsul necessariò, & infallibiliter propter locum, in quo erat. Optimè. Si Præsul non fuerit præservatus à casu, fuitne saltem præventus & præservatus à macula luti? Fuit. Ergò licet in vestra doctrina non sit præservatio à casu, habetis in vestro Doctore præservationem à macula luti. Relinquitur igitur doctrinam,

ctrinam, & dicite cum Doctore, quòd Virgo MARIA ceciderit in lutum, sed fuerit præservata à macula luti. Conveniamus in casu, ut dicamus contigisse Dei Matri, quod contigit Præsuli. At nec hoc volunt concedere; sed quòd ceciderit in lutum, & exiverit maculata à luto, & sic indecora apparuerit coram oculis Dei, & Angelorum. Et iste non est Nodus? Videtur Nodus, sed non est, inquiunt, quia quando cecidit Præsul, portabat corpus Sancti Thomę, & quando cecidit Virgo, non portabat Corpus Christi. Hæc non est solutio, sed nova innodatio; quia plus tribuitur corpori S. Thomæ præterito, quàm Christi futuro. Nam corpus illud ante septuaginta quinque annos erat corpus Sancti Thomæ, sed jam non; quia in vestra schola resolutio fit usque ad materiam primam; & sic jam illud portatum à Præsule non erat corpus Sancti Thomæ, sed tantùm denominativè, quod fuerat S. Thomę; at ex illo corpore MARIÆ animatum quando cecidit, post undecim, vel quindecim tantùm annos futurum erat Corpus Christi. Cadaver ergò illud exanime, mortuum, resolutum, & ossa arida, quia fuerant Sancti Thomæ tantùm denominativè ante septuaginta quinque annos operata sunt cum Præsule, quod non fecit Christi Corpus futurum post quatuordecim tantùm annos: & magis potuerunt pro Præsule caro, & ossa humana præterita, quia Sancti Thomæ, quàm pro Matre Dei caro, & ossa futura Divina. Sed relinquamus personas, & deveniamus ad doctrinam & sententiam.

NODUS OCTAVUS.

Mirabiles profectò contradictiones videmus in aliquibus scriptoribus Ordinis Prædicatorum scribentibus pro doctrina sui Doctoris, & contra Virginis Conceptionem. Pater Galvan consumit plures paginas probando ex paucis illis indulgentijs concessis pro Festivitate Sancti Thomæ, & Sacello, ubi à Christo Domino fuit approbata doctrina ejus, mansisse ipsam doctrinam comprobatam à Sede Apostolica, & receptam ab Ecclesia, ut Sanctam, puram, &c. Et vice versâ Pater Turcus consumit non pauca folia probando, quòd ex omnibus indulgentijs concessis pro die, Officio, ac Mysterio Conceptionis nullo modo colligatur sententiam de immunitate à peccato fuisse approbatam à Sede Apostolica, vel receptam ab Ecclesia. Et hìc non est contradictionis Nodus? Item ex illa clausula contenta in oratione: *Deus, qui Ecclesiam tuam Beati Thomę Confessoris tui mirâ eruditione clarificas, &c.* conatur probare P. Galvan doctrinam esse approbatam ab Ecclesia; aliàs non diceret illud: *Mirâ eruditione clarificas*, (quasi hoc ipsum non diceretur de alijs quàmpluribus Doctoribus) & quia Summus Pontifex Sixtus IV. in Bulla, *Cùm præ-excelsa*, vocavit Conceptionem miram, dicens: *De ipsius Imma-*

 macu-

maculatæ Virginis mirâ Conceptione gratias, & laudes referant, &c. Pater Gravina & Leonardi insurgunt contra mysterium Conceptionis affirmando solùm esse mirabile, non autem Sanctum, aut Immaculatum, nec purum; de quo mirabilia videbimus in secunda impressione SOLIS VERITATIS. Et hîc non est etiam contradictionis Nodus? Tandem propter Indulgentias, Officium, & Festivitatem Sancti Thomæ dicit Pater Galvan: *Quapropter reprehendendi profectò sunt, qui eamdem eruditionem cum Ecclesia miram esse non cognoscunt; neque enim cum ea in hac re sentire videntur, &c.* Quia Ecclesia vocat semel in Oratione doctrinam, seu eruditionem S. Thomæ miram; qui istam miram, & eruditam doctrinam non recognoscunt, & sequuntur cum Ecclesia, vel dissentire videntur ab ea, sunt profectò reprehensione digni. Et cùm Ecclesia non semel, sed centies in Oratione, Versiculis, Responsorijs, & Antiphonis appellet Conceptionem Virginis miram, Immaculatam, puram, Sanctam, & illibatam, ipsi cum Ecclesia nolunt sentire, sed positivè dissentire; nec recognoscunt, neque sequuntur, sed potiùs contradicunt, & impugnant; & non manent reprehensione digni: Quia eruditio dicitur mira, tota doctrina est approbata, & recepta ab Ecclesia, ut Sancta, pura, & Immaculata secundùm Patrem Galvan: & cùm in toto Officio Conceptionis vocetur Conceptio pura, Sancta, & Immaculata, quia in Bulla confirmationis ejusdem Officij vocavit Summus Pontifex Conceptionem miram, quæ dicebantur de Conceptione, remanserunt reprobata, & rejecta. Nec Officium intelligendum est, *quatenùs in eo dicitur Conceptio Immaculata, sed quatenùs habetur mira,* ut dicunt Patres Turcus, Gravina, & Leonardi: & sic ly, *mira*, dictum de eruditione fabricat in doctrina approbationem, Sanctitatem, immunitatem, &c. & eadem vox *mira* posita à longè, scilicet, in Bulla, destruit, & dissipat, quidquid puritatis, immunitatis, sanctitatis, & præservationis extat in Officio pro puritate Dei Matris. Et quis intelliget ista? Mirabilia, quæ dicuntur de persona Sancti Thomæ, & ejus Sanctitate, mirificè extollunt etiam doctrinam ejus: & mirabilia dicta, & acta pro puritate Virginis in sua Conceptione nec extollunt ipsam, neque exaltant, quin potiùs deprimunt ipsam Virginis personam, ut latè dicitur in SOLE VERITATIS, Verbo, *Joannes Brizius.* Et isti non sunt Nodi?

NODUS NONUS.

In medio temporum, & in medio Ecclesiæ aperuit Deus os Angelici Doctoris Thomæ, ut suâ solidâ doctrinâ, inclytâ, securâ, firmâ, atque lucidâ Divinis verbis insitâ, inquit, Pater Galvan, profligaret, & comprimeret omnes hæreses, quod sic executioni mandatum est. Prosequitur idem Auctor: *Hujus doctrinâ profligata est Arij*

impie-

impietas, destructa Sabellij hæresis, confusus Pelagij error, cecidit impia Lutheri secta, evanuit insanum Calvini delirium, & ut uno verbo dicam, Divus Thomas hæreticos omnes non antiquiores tantùm, sed etiam recentiores usque ad ultimam mundi ætatem futuros suâ sapientiâ compressit. Hæc clara sunt pro Cortice. Pro Virga verò, ut dicunt omnes Sancti, Verbum Divinum insitum naturæ humanæ operatum est nostram salutem in medio terræ, id est, in utero Sacratissimæ Virginis MARIÆ, ut in carne illa purissima à Virgine receptâ, solidâ, inclytâ, securâ, firmâ, lucidâ atque Divino Verbo insitâ profligaret, & comprimeret omnia peccata præterita, præsentia, & futura, mortalia, venialia, & originalia, &c. Ecce paritas in utraque doctrina Sancta, & carne purâ; sapientiâ Thomæ, & Verbo incarnato. Et relictis alijs inquiro de peccato originali: an illud profligaverit, & compresserit Verbum? Profligavit, sed non compressit; quia in nullo individuo naturæ humanæ illud compressit: nam comprimere est reprimere, ne resultet illud, quod imminet, timetur, vel potest resultare, ut Sanctus Thomas comprimit hæreses, ne eæ resultent in mundo; unde Verbum Divinum non compressit in se peccatum originale, quia in Deo non poterat scaturire. Si ergò non compressit peccatum originale nec in Matre sua, in quo illud compressit? Eorum solutio communis est dicere, quòd non potuerit comprimi peccatum originale in MARIA; quia quando ipsa fuit concepta, nondum Verbum Sanguinem suum fuderat pro mundi salute. Et hæc estne solutio, vel innodatio? Potuit, & de facto compressit Sanctus Thomas errores, & hæreses Sabelly, Arij, & Pelagij, qui ipsum præcesserunt per octingentos annos: & non potuit Verbum Divinum de facto comprimere peccatum originale suæ Matris ante quatuordecim annos? Crediturne in rei veritate, quòd Sancti Thomæ doctrina compresserit errores, & hæreses Arij, Sabellij, & Pelagij? Credimus; quia doctrina Sancti Thomæ fuit verbis Dei insita, & verbum Dei manet in æternum, & sic profligavit, & compressit errores antecedentes. Et fuit magis insita doctrina Sancti Thomæ cum verbis Dei, quàm fuit Divinum Verbum insitum humanitati, & humanitas Verbi cum illa carne numero genita in utero Annæ? Et quando Nodus iste habebit solutionem? Quando solvetur alius insitus in illo.

NODUS DECIMUS.

Ut constat ex antecedentibus dictis in Rituali Episcoporum, doctrina Sancti Thomæ hoc unum per excellentiam, & Antonomasticè facit *Ecclesiam Sanctam hæresibus purgare.* Et ut in Officio Ecclesiastico iterum dicebatur: *Purgans dogma gentilium, &c.* Similiter, ut videre est in SOLE VERITATIS, multi Sancti, & antiqui Patres dixerunt Virginem Dei Matrem purgatam fuisse à peccatis. Undè

commune, & frequens argumentum, immò præcipuum Adversariorum est hoc: quòd si fuerit purgata à peccato; ergò & à præexistente macula; nam nullus purgatur nisi ab inhærente, ac verè, & realiter existente contagio, & infirmitate; & hinc Turrecremata, Anonymus, Bandellus, & Frickenhausen, & alij latissimos conficiunt discursus. Sed jam Deus contra omnes attulit ad manus nostras defensivum. De Sancti Thomæ doctrina dicitur in Officijs Ecclesiasticis, & admittiur ab Auctoribus Dominicanis, quòd purget Ecclesiam Dei ab erroribus Gentilium, & hæresibus hæreticorum. Et en Nodus indissolubilis. Quia verbum hoc *purgare* dictum de doctrina Sancti Thomæ, est idem, quod impedire, obviare, & relegare, ne errores gentilium, & hæreticorum hæreses in Ecclesiam Dei introducantur: quia si idem est, doctrina Sancti Thomæ præservat Ecclesiam Dei ab erroribus, & hæresibus. Et ecce habemus in unico instanti ad manus in doctrina Sancti Thomæ, quod per quadringentos annos contradixerunt, negarunt, & negant de Sanguine, morte, passione, ac redemptione Christi Domini. Si nulla est redemptio præservativa in Ecclesia Dei impediens, ne malum exoriatur, & pullulet; quomodò tàm facilè invenitur in doctrina S. Thomæ? Præservatio in morte, & Sanguine Christi contra peccatum originale pro suæ Matris puritate erat, & est chymerica; & in doctrina Sancti Thomæ contra hæreses, & errores non est chymerica. Sanctus Thomas suâ doctrinâ purgat Ecclesiam ab erroribus, & hæresibus non semel, sed quotidiè impediendo ne pullulent, aut resurgant ad maculandam Ecclesiam; & hujus generis purgationis remedium toties repertum in Dominicana apotheca, pro imminente periculo infirmitatis Matris Dei nec semel reperiunt in myropolio seu pharmacopolio Dominico. Cùm doctrina Sancti Thomæ est in Ecclesia Dei parata continua, & extat perennis medicina præservativa, ne quicumque error, aut aliqua minima hæresis inficiat, aut maculet Sponsam Ecclesiam: & in redemptione, Sanguine, morte, gratia, & misericordia Filij Dei non fuit talis præservativa medicina; cùm pro Matre sua necesse fuerit, ut priùs infirmaretur, totaliter caderet, absolutè macularetur, & completè esset in faucibus mortis, ut post malum ingrederetur remedium. Doctrina Sancti Thomæ præcedit Ecclesiam ut lampas, ne labatur, aut cadat in errorem: & merita Christi Domini non potuerunt præcedere Matrem suam, ut non caderet, & laberetur, sed tantùm subsequi, ut post casum illam levaret. Ex hac parte nescio, quomodò solvendus sit Nodus iste.

NODUS UNDECIMUS.

Multò magis videtur indissolubilis ex altera: nam si, ut evadant præpositam

diffi-

difficultatem, nunc velint dicere, purgare non esse idem ac præservare, obviare, ac impedire, ne hæreses ingrediantur, aut pullulent in Ecclesia, sed esse idem ac lavare maculam jam præexistentem, ac hæreses, & errores semel contractos, & grassantes in Ecclesia, & Fide Catholica, abstergere, mundare, extrahere, purificare, & curare, &c. En alius Nodus, & major. Quia ut maculent Dei Matrem, maculant etiam doctrinam sui Angelici Doctoris, & ut in illa ponant tenebram, occultant nunc splendorem istius. Nam, ut in superioribus visum est, nihil aliud clamant scriptores Ordinis Prædicatorum, nisi quòd doctrina Sancti Thomæ præservet Ecclesiam, & Fidem ab erroribus; antequàm pullularent, prævidet, dissipat, præstantissimis præsidijs protegit, atque defendit. Undè pariter dixerunt, quòd sit clypeus Ecclesiæ: clypeus autem non est emplastrum, ut curet vulnera inflicta, sed defensivum, ne percutiamur, aut vulneremur. Sed admittamus solutionem dicentem, doctrinam S. Thomæ solùm deservire ad expellendas hæreses jam exortas, & errores introductos in Dei Ecclesiam, & non ad arcendum, ac repellendum ingressum illarum: quodque suâ veritate, & integritate non illuminet ante occasum, sed post sparsas tenebras: ac denique, quòd purget Ecclesiam, sicut gratia purgavit MARIAM post contractam culpam, & maculam. Et interrogo: Ante actualem existentiam doctrinæ Sancti Thomæ, quâ veritate dicebatur à Sanctis Patribus, & verè erat Ecclesia Sancta, pura, Immaculata, nullam habens maculam, aut rugam, defectum, vel errorem, &c? Hîc nullam invenio solutionem: quia non dicent Sanctos tunc mendaciter fuisse locutos, nec docebunt Ecclesiam fuisse maculatam, & impuram usque ad adventum Sancti Thomæ, nec dicent, & affirmabunt prævisis meritis fuisse purgatam; quia qui negant prævisa merita in Christo respectu suæ Matris, non audent illa concedere in Sancto Thoma. Non ergò invenio solutionem, nisi dicant, quòd Sanctus Thomas curaverit alio modo de Ecclesia, quàm curaverit Christus de Matre sua: quia Sanctus Thomas curavit magnâ curâ, & Christus Dominus curavit sine cura: & quocumque applicato remedio Nodus semper incurabilis remanebit.

NODUS DUODECIMUS.

Relinquo discursum, & lubet sistere paululum in verbis. Quia in benedictione Episcopali dicebatur Sanctum Thomam fuisse Divinâ sapientiâ illustratum, quâ Ecclesiam Sanctam ab hæresibus purgavit, non affirmatur S. Thomam habuisse Divinam sapientiam: hoc enim esset blasphemum & hæreticum; ergò nec dicere Summum Pontificem Pium V. in exhaustam Dei benignitatem nobilitasse opera Sancti Thomæ Christianæ doctrinæ certissimâ regulâ, quâ Sanctus Doctor confutatis infinitis hæresibus

resibus Apostolicam Ecclesiam illustravit, est dicere ipsa opera esse certissimam regulam doctrinæ Christianæ,ut ipsi volunt adstruere,& habent sparsum per omnes suos libros. Clariùs, cùm in Pontificali dicatur; Doctrinam Sancti Thomæ esse in veritate & charitate fundatam non indè potest deduci,quòd ipsa sit veritas & charitas,quâ regulatur veritas & charitas Christiana; quia hoc esset blasphemare, & errare in Fide; pari modo est absurdum solùm excogitare scripta S. Thomæ esse certissimam Christianæ doctrinæ regulam. Hoc incidenter notavi pro suprà dictis in Nodo XI. principali; sed nunc ad rem nostram: Una benedictio Episcopalis, in qua dicebatur S. Doctorem fuisse *Divinâ sapientiâ illustratum, & suam doctrinam fuisse in veritate & charitate fundatam*, ita mansit approbata, ut nulli liceat adhuc in opinabilibus, speculabilibus, & incertis ab illa dissentire. Et cùm non in una, sed in tribus benedictionibus diversis dicerentur omnia ista; primum, quòd *Omnipotens sanctificaverit initia Conceptionis*. Secundum, quòd *in sua Conceptione fuisse credatur sine peccati contagione*. Tertium, quòd *numquam Deus permiserit suam Matrem sub potestate dæmonis permanere*: ipsi omnia ista oppugnant & contradicunt, ac pro viribus contendunt esse falsa. Quid est hoc? Nos concedimus libentissimè integram propositionem ab Episcopo in sua benedictione prolatam, scilicet, Sanctum Doctorem fuisse Divinâ sapientiâ illustratum, & suam doctrinam extare in veritate & charitate fundatam, quia est pro gloria cujusdam Sancti Doctoris Ecclesię. At ipsi nolunt pro gloria & honore Matris Dei ex tribus clausulis benedictionum concedere unam, sed oppugnare ęqualiter omnes, dicendo initia Conceptionis non fuisse sanctificata, nec fuisse sine peccati contagione, quia fuit sub potestate dæmonis.

NODUS DECIMUS-TERTIUS.

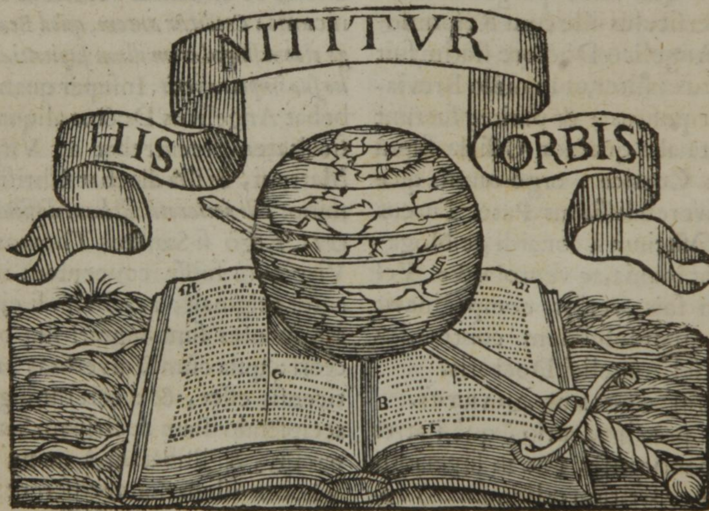
Quando Angelicus Doctor fuit canonizatus (ut refert Humbertus ad finem suę historiæ pro Officio Ecclesiastico) solùm adscripserunt ipsi sequentem versiculum & orationem. Vers. *Orietur in tenebris lux tua*. Resp. *Et tenebræ tuæ erunt sicut meridies*. Oratio. *Deus, qui B. Thomam Confessorem tuum luminis tui singulari fecisti splendore clarescere, concede propitius, &c.* Quando Festivitas Conceptionis fuit introducta in Ecclesiam Romanam, speciale Officium factum fuit per Leonardum de Nogarôlis, incipiens: *Sicut lilium inter spinas, &c.* cujus erat vers. *In Conceptione tua Virgo Immaculata fuisti*. Respons. *Ora pro nobis partem cujus Filium peperisti*. Oratio: *Deus, qui per Immaculatam Virginis Conceptionem dignum Filio tuo habitaculum præparasti, concede quæsumus, ut sicut ex morte ejusdem Filij tui prævisâ eam ab omni labe præservasti, &c.* & alia quæ videri possunt in primo Officio posito in nostra *Militia*, à columnâ 923. & hoc recitatum fuit in uni-

universali Ecclesia ab anno 1477. usque ad annum 1569. nam in ultima impressione Breviarij Romani factâ anno 1566. in ædibus Viduæ Joannis Stelsij, fol. 509. extat hoc Officium: *Sicut lilium*. Ex quo etiam evidenter colligitur esse falsum illud dictum Reverendissimi Patris Turci, quòd asserat anno 1564. obtentum fuisse à nobis oraculum Pij V. cùm ex hoc & alijs testimonijs constet an. 1566. adhuc recitari istud Officium in tota Ecclesia. Sed nunc pergendo ulteriùs. Versiculus ille cum Responsorio pro Angelico Doctore statim fuit reformatus taliter, ut in nullo Breviario fuerit positus: & pariter fuerunt reformata alia quatuor Officia suprà relata in Cortice: ergò omnia quæ dicit Reverendissimus Pater Turcus contra Officium Leonardi de Nogarôlis, sunt inania, ac ventosa, &c. Vel etiam in suis verbis compaginavit Nodum indissolubilem contra doctrinam sui Angelici Doctoris.

NODUS DECIMUS-QUARTUS.

Prima ac præcipua ratio, quâ Patres illi Salmanticenses (ut in superioribus sæpè repetitum relinquimus) volebant probare Academiam Salmanticensem tenêri ad sequelam, non quomodocumque, sed sub jurejurando, & statuto perpetuo inviolabili doctrinæ Sancti Thomæ, erat titulo gratitudinis, quia aliàs esset ingrata secùs faciendo. Et suum gratitudinis titulum constituebat in hoc: Sanctus Thomas dedit Universitati Salmanticensi doctrinam puram, Sanctam, illibatam, sine ullo prorsùs errore, aut defectu, quod nullus alius Doctor fecit; ergò tenetur sub jurejurando, voto, & statuto amplecti, ac defendere solam doctrinam Sancti Thomæ, aliàs ut ingrata, & immemor sui benefactoris, & beneficij esset censuranda, ingrato autem homine terra nil pejus creat. Hoc principio stabilito pro Cortice, statuamus aliud pro Virga, illud scilicet, quod communiter dicitur ab eisdem Doctoribus Dominicanis: *Creditur autem, quòd Beata Virgo eidem singularem illam sapientiam à Filio suo impetraverit*. Insuper quando habebat Angelicus Doctor aliquam difficultatem recurrebat ad Virginem Matrem, & illa dicebat Christo Domino: *Fili declaretis illi hanc difficultatem, &c.* Ergò si Sanctus Thomas dixit, Virginem fuisse conceptam in peccato originali, ac discipuli ejus hoc affirmantes sunt ingrati suo benefactori: quia cùm Universitas Salmanticensis esset, & diceretur ingrata, si recipiendo illam doctrinam Sanctam, puram, & illibatam à manu Sancti Thomæ illam non reciperent sub jurejurando, atque strictissimo voto, & hanc eamdem doctrinam puram, illibatam, & Immaculatam receperunt Thomistæ in capite, & in membris, meritis, & intercessione Virginis MARIÆ, quando cum eodemmet beneficio recepto maculant suum benefactorem, hoc non est laborare eodem vitio ingratitudinis? Iste est Nodus sol-

solvendus. Ideò recepit Sanctus Thomas conceptum mentis purum, & illibatum, Sanctum, & incontaminatum; quia Virgo Mater sic impetravit à Filio: & ideò conceptus ventris tanti benefactoris est maculatus, & immundus apud Discipulos; quia in conceptu mentis Sancti Thomæ sic dicitur, & continetur; estne æquum petere ab alijs pro doctrina Doctoris, quod ipsi non observant, nec observare volunt pro puritate Dei Matris, immò potiùs impugnant, & contradicunt? Et quando solvetur Nodus iste?

NO-

NODUS DECIMUS-QUINTUS PRINCIPALIS

Inter approbationem doctrinæ Sancti Thomæ prætensam ex quodam juramento, seu voto emisso ab Academia Salmanticensi, & statim annullato; atque votum ejusdem Universitatis subsistens pro immunitate Virginis MARIÆ à peccato originali.

PRO CORTICE

§. PRIMUS.

IN libello edito sub nomine Doctorũ Salmanticensium sic dicitur: anno Domini 1627. die 9. mensis Junij in Congregatione decem & octo Doctorum Salmanticensium, actum est de defensione, & sequela doctrinæ Sancti Augustini, & Beati Thomæ; ac cum sexaginta suffragijs, uno tantùm, aut altero repugnante, determinatum fuit publicè, ut tale fieret statutum. Cùm verò ad vota secreta pro majori libertate ventum esset (res satis nova, & numquàm anteà in Academia visa) nulla prorsùs extitit contradictio; & sic ab omnibus in claustro existentibus juramentum sequentis tenoris emissum est: *Juro in quotidianis lectionibus, quas in Academia, vel cathedræ moderator, vel voluntarius professor legero, me docturum, atque lecturum in Theologia scholastica doctrinam Augustini, & conclusiones Divi Thomæ, quas in Summa Theologiæ docet, ubi horum Sanctorum mens aperta fuerit; ubi verò anceps, & dubia, ni-*

 hil

hil docturum, neque lecturum, quod eorum doctrinæ adversari senserim, sed quod vel juxta meum sensum, vel eorum, qui discipuli Sanctorum Augustini & Thomæ communitèr censentur, tantorum Patrum doctrinæ magis conforme judicaverim. Excipio opinionem de Immaculatæ Virginis Conceptione, & ea, quæ jure Ecclesiastico immutata sunt, vel posteà immutabuntur; & quæ, cùm olim controversa essent, jam constitutionibus Apostolicis diffinita sunt. Et si aliquando cathedram Scoti, vel Durandi moderabor, quamvis ad id tenêri nolo, licere tamen mihi volo, pro eo tantùm tempore probabiles eorum Doctorum opiniones sequi absque perjurij crimine. Ista erat juramenti formula. Pro cujus stabilitate, & validitatis corroboratione prodijt linguâ Hispanicâ quoddam memoriale, quod posteà latinitate donatum est, sub nomine R. Patris Magistri Basilij Pontij Legionensis Augustiniani apud Salmanticenses primariæ Cathedræ Moderatoris primarij lucem iterum vidit, sub hoc titulo: *Tractatus super confirmatione statuti editi, ac juramenti ab Academia Salmanticensi, & Sacris Familijs Beatorum Dominici, & Augustini præstiti de tenenda, ac docenda Sanctorum Augustini, & Thomæ doctrina, quem ex Hispanico sermone in Latinum transtulit Petrus Porzovius Polonus anno 1632. in* 8. Bracciani apud Andream Phæum typographum Ducalem, dicatum Illustrissimæ ac Florentissimæ Academiæ Cracoviensi. Deindè fuit excusus Duaci apud viduam Marci Wyon, anno 1634. curâ & solicitudine Patris Ludovici Loth, Ordinis Prædicatorum, sub hoc titulo: *Celeberrimæ Academiæ Salmanticensis, de tenenda, & docenda doctrina SS. Augustini, & Thomæ Aquinatis judicium; statuto juramentoque solemni firmatum, & contra impugnantes propugnatum, per sapientissimum Magistrum Fratrum Basilium Pontium Legionensem Ordinis Sancti Augustini Cathedraticum Salmanticensem. Editio tertia, post unam Hispanam, & alteram Romanam.* Nota novam tituli dispositionem in hac editione Duacensi, ubi subverterunt aliqua. Primò, subverterunt ipsum ordinem, ut de se patet. Secundò, abstulerunt illud, de conversione in Latinum per Petrum Porzovium. Tertiò, dicunt fuisse factam Romæ secundam editionem: & licet hoc sit verum, tamen ex editione solùm constat fuisse factam Bracciani. Et in dedicatoria vocat doctrinam Sancti Thomæ purissimam, ac solidissimam. Ad finem dicitur fuisse subscriptum pro Academia Salmanticensi à Doctoribus, Emmanuele Sarmiento de Mendoza, Magistro F. Basilio Pontio Legionensi Cathedratico Theologiæ Primario, D. Balboa de Mogrobejo Cathedratico Canonum Primario. Pro Familia Sancti Dominici à Patre Didaco de Fonte Magistro Priore Provinciali. Fratre Dominico Pimentello Magistro, F. Bernardino de Aiala Magistro, Priore Sancti Stephani Salmanticensis. Pro Familia Sancti Patris Augustini, à Fratre Bernardino Rodriguez, Magi-

Magiſtro Priore Provinciali, Fratre Martino Cornejo, Priore Sancti Philippi Matriti, Fratre Franciſco Giral Magiſtro. Ex quibus conſtat, quòd decem & octo Doctores, & ſexaginta ſuffragia reducta ſint ad duo; unum Theologum, & alterum Canoniſtam: nam omnes alij fuerunt partes formales ex Ordinibus Sancti Dominici, & Eremitarum.

Libellus iſte diviſus eſt in duos Articulos: in primo defenditur juramentum: in ſecundò reſpondetur ad argumenta facta. De doctrina, rationibus, ac propoſitionibus contentis in illo tractatu aliqua relata ſunt in antecedentibus, & multa alia colligi poſſunt ex titulis contentis in latino; qui ſic ſe habent: *Proponitur factum, ac tenor juramenti.* Secundò: *Quantùm interſit ſanæ doctrinæ unicum Magiſtrum eligere, & ſequi.* Tertiò: *Academia eligendo Sanctos Auguſtinum, & Thomam pro Magiſtris determinatis in Theologia ſcholaſtica, ipſos uti præſtantiores, & principes in illa elegit.* Quartò: *Circumſtantia hujus temporis urget Academiam ad præfatum juramentum emittendum*, & hîc habent plura notatu digniſſima, præcipuè ad finem nu. 23. inquiunt: *Quapropter hanc impudentem temeritatem* (ſic vocant negare Angelici Doctoris ſingularem dignitatem, & præeminentiam inter omnes Eccleſiæ Doctores, & illum comparare, vel numerare cum alijs) *Academia advertens, zelo Sancto ducta, ſumpſit arma: vexillum in honorem dictorum Sanctorum erexit: omnibus adverſariorum conatibus obviare decrevit; nullius alterius præmij intuitu, quàm illius, quod reddet juſtus Judex his, qui tuentur honorem, & ſequntur doctrinam iſtorum Eccleſiæ luminum.* Quintò: *Juramentum hoc ad ſequendas antiquas Eccleſiæ doctrinas, & novitates evitandas neceſſarium eſſe.* Sextò: *Hoc juramentum neceſſarium eſſe ad conſervandam doctrinæ unitatem, quæ magni eſt momenti in Eccleſia Dei*, & hîc affirmant à multitudine opinionum immunem reddi Academiam doctrinâ S. Thomæ, eamque obſtare ne pullulent mala, & alia inconvenientia oriantur. Septimò: *Unitatem doctrinæ, quæ hoc juramento procuratur, paci regni, ejuſq; bono regimini expedire.* Octavò: *Hoc juramentum utile eſſe ad profectum auditorum, & ad optimum docendi modum.* Nonò: *Ex præmiſſis colligitur juramentum Academiæ licitum eſſe, ejuſq; materiam juramento, & voto convenire.* Et hic num. 66. dicunt fol. 99. *Nullus verò audebit dicere materiam hujus juramenti malam eſſe; hoc enim eſſet damnare doctrinam Sanctorum Auguſtini, & Thomæ. Neque etiam dici poteſt indifferens; quia hoc ſimiliter eſſet contra ſententiam plurimorum Sanctorum, Summorum Pontificum, & Sacrorum Conciliorum ſuprà allegatorum; igitur ex hac parte juramenti juſtitia eſt certiſſima.* Decimò: *Habendam eſſe rationem boni nominis Academiæ Sacrarum Religionum, quæ juramentum hoc emiſerunt.* Et ultimò: *Convenienter factum eſſe dictum ſtatutum, & juramentum.* Ex his capitibus poterit unuſquiſque colligere,

ligere, quæ continentur in membris, à quibus omnibus supersedeo.

Illa autem, quæ exprimuntur in præposito juramento formali, aliquam merentur considerationem. Nam primò, clausula illa, *vel voluntarius professor legero*, excludit omnem voluntarium actum scholasticum; ita ut nullus sive esset moderator cathedræ ex officio, sive non, dum tamen legeret in Academia posset docere, vel dicere aliquid scholasticè, quod esset contra doctrinam Sancti Thomæ. Secundò, nota illud: *Me docturum, atque lecturum in Theologia scholastica Doctrinam Augustini, & conclusiones Divi Thomæ*, aliud est docere, & aliud legere; & utrumque excludebant à schola, ita ut nullus posset docere, aut legere contra doctrinam Sancti Thomæ (& transeat illud quòd Sanctissimum Augustinum nominent absque aliquo epitheto, non sic Angelicum Doctorem, cui adscribunt titulum Divi) Attende ad aliud: *doctrinam* Augustini, & *conclusiones* Thomæ. Doctrina Sancti Augustini est sequenda, sed concludendum cum Sancto Thoma. Augustinus nullam habet scholasticam resolutionem, quia dogmaticè scribit, & sic sub pallio doctrinæ Augustini volebant introducere omnes conclusiones Thomæ. Nihil (interrogo) aliud continetur in latissima doctrina Augustini, nisi illud quod invenitur in brevissimis conclusionibus Thomæ? Tertiò, ubi Sanctorum mens aperta fuerit, sequenda est mens Sanctorum, *ubi verò anceps, & dubia nihil docturum, neque lecturum quod eorum doctrinæ adversari senserim*. Quando Sacra Scriptura canonica (& idem dico de Oecumenicis Concilijs) anceps est, aut non ita clarè, & exprsſè loquitur, licitum est cuilibet Catholico Doctori pro suo libito, dum non contra illam, circa illam discurrere, arbitrari, discernere, ac proferre suam sententiam; sed ostium hoc apertum adhuc in textu Sacro, in scholasticis conclusionibus, & controversijs problematicis, Philosophicis, Metaphysicis, Theologicis, politicis, moralibus, &c. penitùs volebant claudere. Quartò, inquiunt: *Excipio opinionem de Immaculatæ Virginis Conceptione*. Quasi opinio de ejus Sanctificatione post contractam maculam, esset clara, & expressa in doctrina Sancti Thomæ, & non anceps, & nimis dubia, ut suo loco latissimè videbimus. Quintò, *Et si quando cathedram Scoti, & Durandi moderabor, quamvis ad id teneri nolo, licere tamen mihi volo pro eo tantùm tempore probabiles eorum Doctorum opiniones sequi*. Nescio an quid absurdius excogitare potuissent! Scotus, & Durandus ferè semper opponunt se conclusionibus scholasticis Angelici Doctoris, ex quibus nullam Thomistæ judicant probabilem esse, sic nomine-tenus ad contemptum, & irrisionem manebant illæ duæ cathedræ in Academia. Et si aliqua videretur probabilis (supponendo quòd in rei veritate nulla posset esse, siquidem opposita doctrinæ

veræ,

veræ, Catholicæ, & approbatæ Sancti Thomæ) pro illo tantùm tempore, quo ipsam legebat, licebat moderanti illam docere, ac deinceps ipsam ut improbabilem cum alijs rejicere tenebatur sub pœna perjurij. Quintò, etiam est singularis circumstantia: *Quamvis ad id tenêri nolo.* Ad quid volebant non tenêri? Ad moderationem cathedræ Scoti, & Durandi, quia erant Doctores jam damnati, & in reprobum sensum dati, solùm quia oppositi doctrinæ, & conclusionibus Sancti Thomæ. Hâc maturitate, & prudentiâ, nec non candidâ, & syncerâ mentis puritate præpositum juramentum fuit dispositum; sed statim, ut dixi, deprehensa fuit ejus secunda intentio, & ut frivolum, ac inane rejectum. Denique notandum est, quòd Doctores illi Salmanticenses, ubi cumque aliqua volebant dicere de doctrina Sancti Thomæ, quæ primâ facie videbantur dura, & minimè concedenda pro doctrina Sancti Thomæ præcisè, semper adjungerent Beati Augustini doctrinam, ut cum hac, quam omnes Doctores Catholici, immò & hæretici concedunt, & venerantur, altera transiret ut dicitur hispanicè: *Dorada la pildora: Escogio buen padrino: Cubierta con buena capa, &c.* Ut nullus ausus esset interrogare. Tu quis es? Quo vadis? Aut quomodò pergis *hombro, à hombro*, non post, sed æquo pede cum doctrina Sancti Augustini? Sed adhuc incidit in manus Justitiæ. Nam Reverendus Pater Joannes de Meppis, Ordinis Sancti Augustini Germanus, cognominatus Schyphover, Prior Conventus Tanglimmensis, in illo insigni tractatu de Conceptione, edito anno 1492. apud nos existente, videns quòd excellentiæ dictę à S. Prospero, & Remigio inciperent usurpari pro Sancto Thoma fol. 66. sic inquit: *Hæc dixerim, quia sunt nonnulli bestiales, & fatui, qui dicunt quòd Sanctus Thomas fuit similis Augustino; eorum fatuitatem audiens sæpiùs risi. Tales phantastici volunt se erigere, & Doctorem scholasticum super omnes exaltare, quamvis in multis sibi ipsi contradixerit, quod ab Ægidio Romano numquã repertum est. Sed puto quòd multis risum exhibebunt, velut alter Thales Milesius, qui cùm ante se præcipitij foveam haberet, & stellarum dispositiones considerare vellet, ad longiora prospiciens in proximis cecidit, qui & à vetula hoc spectante risus est, &c.* Et prosequitur accommodando ista ad propositum ita sensibiliter, ut ego pro nunc noluerim transcribere verba. Scriptor iste nec similitudinem volebat admittere; sed quid diceret, si non solùm æqualitatem, sed & antecellentias in hoc libello demonstratas audiret? Non sum judex; sed relator tantùm veritatis. Item infrà folio 9. inquiunt Salmanticenses: *Supponamus similiter, quod tamen à veritate alienum est, esse indifferens conformare se doctrinæ Sanctorum Augustini & Thomæ, sed Academiam hoc promisisse ad evitandum periculum errandi in tanta opinionum libertate, & varie-*

tate, quæ singulis diebus exoriuntur, pro majori Fidei securitate, & Reipublicæ utilitate, pace, & bono regimine, &c. Sollicitabant defensionem doctrinæ Sancti Thomæ ad evitandum periculum errandi, & sic nec indifferentiam volebant admittere in actu sequelæ illius doctrinæ. Infrà num. 103. *Adde, quòd ille, qui adhæret Sancto Augustino in his, quæ non retractavit, non est timendum ne fortè aliquid novi inveniatur, quod majorem auctoritatem mereatur. Et sicut primo articulo dictum est, Sanctus Thomas numquam à Sancto Augustino recedit, sed in omnibus eum sequitur, nec diversa est doctrina unius ab altero: sicq; qui eam defendit; vacat omni periculo, ne ab aliquo majoris auctoritatis aut existimationis superetur. Multis experientijs compertum est, sæpè allegari plerasque Sanctorum propositiones tamquam contrarias doctrinę Sancti Thomæ, quas cum Sanctus Thomas adducit, & explicat, animadvertimus nullam habere cum eo oppositionem, &c.* Multa sunt hîc notanda. Primò, quòd Sanctus Thomas numquam à S. Augustino recedat, sed in omnibus eum sequatur. Secundò, quòd non sit diversa doctrina unius ab altero: at si non est diversa sed eadem, sufficiebat jurare doctrinam Sancti Augustini. Hoc non, quia est eadem in principio, sed non in fine; est eadem in doctrina, sed non in conclusionibus. Tertiò, quòd nihil docuerint SS. Augustinus, Ambrosius, Gregorius, Hieronymus, Chrysostomus, & sic de singulis, quod non inveniatur in Summa S. Thomæ, ita ut pag. 177. concludant Salmanticenses sic: *Doctrinam hujus Summæ, quam Ecclesia recepit sub nomine Sancti Thomæ, & universalis omnium sensus, Academia amplexata est, & juramento se ei obligavit. Hæc est, quam Concilia tanti fecerunt, Academiæ ut ducem, & regulam, nec non, & Theologi secuti sunt, &c.* Sed ostendere debebant ubi, aut quando, quibusve verbis Ecclesia receperit Summam S. Thomæ sub ejus nomine, & idem dico de universali assensu Conciliorum, & Academiarum receptione; quia omnia ista gratis dicta sunt, sine fundamento, & veritate.

In prædicto libello Salmanticensium super omnia superiùs dicta hoc unum præcipuè, ac singulariter est notandum, scilicet: prætextum assumptum ad introducendam sequelam doctrinæ Sancti Thomæ sub statuto, ac jurejurando fuit, ut relegarentur novæ opiniones à scholis. Et istam fuisse causam potissimam in toto proponitur libro; & notatur in Memoriali pro Religione Minorum articulo 1. num. 1. *El motivo principal que dice la Vniversidad que ha tenido para hacer este juramento, &c. Es verse notado de que defendia nuevas opiniones.* Et verum est, nam in principio sic dicitur: *Verumtamen, ægerrimè tulit*, id est, Universitas Salmanticensis; *se in dictis litteris de sententiarum novitate reprehensam fuisse, & notatam, ac si ipsa doctrinas novas doceret, &c.* Et hîc per totum libellum carpunt novitatem doctrinarum, cui ex diametro opponunt do-

ctri-

ctrinam Sancti Thomæ, in qua nihil est novi: siquidem Angelicus Doctor solùm docuit illa, quæ extraxit vera, ac solida ex antiquis Sanctis Patribus, & à Doctoribus admissa, & recepta; & circa hoc dicunt mirabilia tam Salmanticenses, quàm omnes alij loquentes de doctrina Thomistica. Accipite unum moderniorem omnibus Antonium de Waitte in suo opusculo de principatu Theologico Divi Thomæ folio 92. sic dicentem: *Non nova dixit, docuitq́; meus Doctor. Hircus aliàs sit, inq́; Gentium Doctorem Paulum arietet, qui prophanas vocum novitates deviare vult, sive jubet novitates dixit non vetustates, &c.* & hinc prosequitur contra novitates. Sed certè nescio quomodò hodiè ita generaliter, & constanter ista dicantur, scilicet, Sanctum Thomam penitùs relegasse à suis scriptis novitates, seu novas opiniones, quandoquidem Sanctus Antoninus affirmet expresè contrarium; nam 3. parte Hist. titul. 23. cap. 7. §. 5. folio 547. sic dicit: *Tantam sibi Deus gratiam in labijs ejus effudit in doctrina, ut scholares in stuporem adduceret, & ad studium animaret. Erat enim in legendo novos articulos adinveniens, novumq́; modum determinandi inveniens, & novas producens in determinationibus rationes, ut nemo ipsum audiens dubitaret, quin ipsum Deus novi luminis radijs illustrasset; ibi itaque claruit splendor diutiùs in ejus animo occultatus, & mirati sunt universi, de ijs quæ gloriosè, & limpidè proferebat, &c.* Observa quantas novitates invenerit Sanctus Thomas pro sua doctrina: novos confecit articulos, novum excogitavit modum determinandi, novas in determinationibus invenit rationes; ita ut Deus ad nova detegenda, novi luminis radijs ipsum illustraverit, & ipse limpidè tot novitates proferret: & hoc, quod Sanctus Antoninus laudat in doctrina S. Doctoris, condemnant moderni Thomistæ in alijs Doctoribus. Novitates in Sancto Thoma laudantur, & extolluntur, quando in alijs Doctoribus vituperantur, & detestantur. Ac insuper pro viribus conantur stabilire in sua doctrina nec minimam fuisse novitatem: quomodò autem ista sint componenda, ipsi videant. Item idem Sanctus Antoninus §. 10. sic dicit: *Cujus ingenij subtilitatem, ac intelligentiæ acumen, rectitudinem judicij evidenter ostendunt multitudo librorum, quos edidit, & sententiarum novitas, quas invênit, sensusq́; Scripturarum absconditi, quos produxit in lucem.* Igitur usque ad tempora Sancti Thomæ multi sensus Sacrarum Scripturarum erant absconditi, ita ut antiquiores Ecclesiæ Doctores SS. Augustinus, Gregorius, Ambrosius, vel Hieronymus ipsos non invenerint, nec produxerint in lucem, quia hoc reservatum erat Angelico Doctori, ut suâ sententiarum novitate patefaceret in Ecclesia novos articulos, novas sententias, & novas veritates Sacræ Scripturæ. Et his occultatis omnibus antiquis Doctoribus, & patefactis solo Angelico

Docto-

Doctori quærimus: an omnes nullâ demptâ invenerit, & produxerit in lucem, vel saltem reliquerit unam, ut posteà produceretur in lucem à Subtili ingenio Scoti, vel alterius Doctoris circa puritatem Virginis?

Contra istud Memoriale Salmanticensium scripserunt aliud sex Patres ex Ordine Minorum, sub hoc titulo hispanico: *Memorial por la Religion de S. Francisco en defensa de las dotrinas del Seraphico Dotor S. Buenaventura, del sutilissimo Dotor Scoto, y otros Dotores clasicos de la mesma Religion: sobre el juramento que hizo la Vniversidad de Salamanca de leer, y enseñar tan solamente la dotrina de S. Augustin, y S. Thomas excluiendo las de mas que fuesen contrarias, &c. En Madrid año de 1628. en fol.* Et subscribunt Pater Stephanus Perez Minister Provincialis. Josephus Vasquez lector Jubilatus, & Pater Provinciæ Sancti Jacobi. Pater Franciscus de Ocaña lector, & Pater Provinciæ. Pater Petrus de Urbina lector, & hodie Archiepiscopus Hispalensis. Pater Michaël de Avellan. lector Jubilatus, qui posteà fuit Episcopus. Et Pater Franciscus de Sossa Procurator Generalis; & ita strenuè scripserunt, ut statim fuerit abrogatum à Concilio supremo Regio prædictum Universitatis statutum. Sed inter me, & istos triplex est differentia: Prima, quòd ipsi essent sex doctissimi, & in propria patria: ego autem unicus pauper, & peregrinus in aliena. Secunda, quòd ipsi opugnarent votum, & juramentum pro doctrina nostra Sancti Bonaventuræ, & Scoti: ego verò non contendo pro doctrina aliqua, sed pro puritate, gloria, & honore Sacratissimæ Dei Matris, & omnium purissimâ Virgine MARIA, Angelorum, & hominum Reginâ, nec contradico voto, sed illud admitto. Tertia, quòd isti doctissimi Patres probarînt rationibus, & auctoritatibus Summorum Pontificum, & gravissimorum Doctorum non minores, sed æquales approbationes habere doctrinas Sancti Bonaventuræ, & Scoti, quàm Sancti Thomæ: ego verò aliâ incedo viâ, demonstrando ex ipsorum citatis instrumentis elogia, seu approbationes adductas pro doctrina Sancti Thomæ ferè omnes esse fictas, & falsas; aliquas dubias, & incertas; nullam, vel rarissimam veram, & illam in multis vitiatam, ut in unaquaque discurrendo per singulas dictum est. Et hæc de Cortice.

PRO

PRO VIRGA

§. SECUNDUS.

ANno Domini 1717. die 14. Augusti, lectâ quadam epistolâ Regis Catholici Philippi III. in pleno Claustro Universitatis Salmanticensis, commissa causa fuit mysterij Conceptionis Virginis MARIÆ Magistris Theologiæ, ut in alio Claustro referrent quidquid in hac materia sentirent. Quod factum est die 17. Septembris ejusdem anni, ventilatioque, & examen duravit per plures menses, quousque Decretum, & statutum fuit, ut tertiâ Dominicâ Octobris anni 1618. omnis Academia emitteret votum, ac juramentum defensionis mysterij Immaculatæ Conceptionis; ac ita factum est, processionaliter procedentibus omnibus Religionibus, Collegijs Majoribus & Minoribus, Confraternitatibus, Doctoribus, Magistris, & Scholasticis, cum Episcopo D.D. Francisco de Mendoza, ab Ecclesia Cathedrali ad Monasterium S. Ursulæ tertij Ordinis Sancti Francisci: ubi post sermonem ac Missam Pontificalem factum fuit juramentum, & statutum tenoris sequentis: *Nos itaque NNN. totius nostræ Almę Universitatis nomine, ac vice, Deo Optimo Maximo, tibiq; Sanctissimæ, gloriosissimæq; Virgini* MARIÆ *Matri ejus votum facimus, & sanctè promittimus, ac juramus, te, quam semper Beatam, semperq; benedictam, & Immaculatam uno omnes ore prædicamus: Sanctam quoque à primo tuo Conceptionis instanti, ac per Jesu Christi tui, Deiq; Filij unigenti merita ab æternitate prævisa, Divinâ te sic gratiâ præservante, ab originali peccato immunem fuisse, constanter tum privatim, tum publicè asserturos, defensuros, prædicaturos, & nullo umquàm tempore, vel latum unguem ab ea sententia recessuros. Quo verò certiore, ac diuturniore hæc nostra voluntas successu confirmetur, æternùm valituro edito statuto volumus, ut nullus umquàm, sive ad Doctoratûs, & Magisterij, sive licentiæ, & Baccalaureatûs gradum, vel titulum in eximia hac nostra Academia promoveatur, vel admittatur, nisi qui huic nostro voto, eâdem mentis sententiâ factoq; suffragabitur, & semper tàm publicè, quàm privatim suffragaturum sese juramento adstrinxerit. Hoc pariter omnes vovemus, spondemus, juramus: sic nos Deus adjuvet, & hæc Sancta Dei Evangelia.* Hoc fuit juramentum, & statutum Universitatis Salmanticensis. Deindè incipiendo à Rectore jurarunt singuli Doctores, Majores, atque Minores Collegiales, &c. ita ut horâ sextâ ad seram redierit processio per Conventum Sancti Patris Nostri Francisci; & factâ ibi oratione omnes reversi sunt ad propria, & cœperunt exstrui ignes triumphales, & ludi Festivi à sæcularibus agi.

Contra votum istud, & statutum adeò maturâ deliberatione, ac solemnitate (& alia similia in tota Hispania facta) insurrexerunt non pauci scriptores libellantes unusquisque pro arbitrio suo; quorum cognomina, & aliqua ipsorum verba transcribam, ut extant in tribus informationibus juridicis apud nos existentibus Hispanicè scriptis, & typis mandatis in folio. Illarum prima incipit: *Yo el Dotor Luis Alvarez, &c.* Secunda: *Muchos traslados, &c.* Et tertia: *Por quanto la principal causa, &c.* Quidam Ram scripsit inter alia: *La quarto proposicion es: que no haciendose en Roma semejantes votos, y juramento de tener la Concepcion no ay razon para que en España se hagan, y que el hazerlos es querer que la fe vaia de España à Roma, y que los Prelados de España faltan mucho en esta consideracion. La quinta proposicion es, que el hazer los juramentos, y votos que en España se hazen de la Concepcion, es de tanto escandalo para las otras naciones, como el querer canonizar en Valencia à fuerza de armas, contra el orden de la Iglesia un Clerigo.* Caballerus, & Carrion fecerunt aliquas cantiones, inter quas quarta incipiebat: *Mienten, à Teatinos dos, dixo un Rufo Salmantino; quien dixere que el de Aquino, mintio en algo voto à Dios.* Añascus, & Lupus typis mandarunt hanc conclusionem: *Originalis culpa omnes viâ naturali, videlicet, per seminationem ab Adam genitos conspurcat, ne Dei quidem Matre exceptâ.* Nota vocem *conspurcare.* Vielmus fecit illam celebrem cantionem: *Santissimos Roperos, y Escrivanos.* Beltran. edidit libellum incipientem: *Que por tener à* MARIA *tan grandes obligaciones, &c.* Alter in quadam Concione dixit: *Que los que dicen que los Santos tienen la opinion de que la Virgen fue concebida sin peccado, mienten, y que creer la opinion contraria à la pia, era ser bien abenturados por ser dotrina revelada por el Espiritu Santo, &c.* Castañeda, Garvanzo, & Colmenares dixerunt inter alia: *En Ginebra, y Berberia nose hiziera tal Octavario de la Concepcion: teneos alla vosotros vuestra opinion, salvaos en ella, que yo me salvare en la mia; que es la que tubo la Iglesia antigua: quexome que no ay justicia sino para niñerias, y no la ay contra los que siguen essa opinion de la Concepta, pues seguis à Lutero, y andais deramando heregias.* Iste distinguit inter Ecclesiam antiquam & modernam, quasi essent duæ Ecclesiæ distinctæ. Arcos dixit, loquendo de Domina N. MARIA, *que avia sido concebida como todos los demas hombres, y que convino que eubiera peccado original, para que le sirviese de freno, como al pavon que mirandose alos pies no se ensoberbecisse con la gentileza de la rueda, y para que supiera que era peccado, y la gravedad del, para que con mas veras fuera abogada de peccadores, &c.* Alter edidit cantionem illam, cujus interlocutores erant Lutherus & Calvinus, & incipit: *Que sedicion Calvino es la que veo.* Coincidit hoc cum dicto Molinæ affirmantis: *Que la Virgen avia sido concebida como Luthero, y como Calvino, &c.* Hæc, & alia majoris

mo-

momenti dicebantur publicè illo tempore contra juramentum, & sententiam piam de Immaculata Conceptione.

Sed ut hæc, & alia, quæ justis de causis omitto, non judicentur esse majora, quæ publicata fuerunt in hac materia; audite quid dixerit Reverendissimus Pater Thomas Turcus Generalis Magister, & caput totius suæ Religionis, in illo parvo opusculo de Conceptione sæpè repetito, elaborato anno 1648. folio 30. *Quòd verò magnificant multas Academias juramenta præstare de sententia Conceptionis Immaculatæ penitùs astruendâ, atque vendicandâ futile, ac vanum apparebit his, qui observarunt errorem Joannis XXII. ita suo tempore percrevisse, ut multæ Academiæ Europæ juramenta indicerent his, qui in illas coaptari desiderabant; & animo gustaverunt illud, quod Divus Bernardus eâdem epistolâ ad Lugdunenses appositivè inquit: Ego verò quod ab Ecclesia accepi securiùs teneo, & trado, &c.* Qui ignorant historiam contentam in his verbis Patris Turci scire debent, quòd (ut dicitur, & est communissima opinio, & fama inter scriptores) Joannes XXII. inciderit in illum errorem, animas, scilicet, Sanctorum non videre Divinam essentiam usque ad diem judicij, quando datâ ultimâ sententiâ dicet Dominus justis: *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi, &c.* Successor Joannis XXII. Benedictus XII. anno secundo sui Pontificatûs, quarto Kalendas Februarij, condemnavit istum errorem per suam Decretalem incipientem: *Benedictus, &c.* Hâc suppositâ luce, inquit Pater Turcus (contra omnem veritatem, & honorem Universitatum Catholicarum) quòd multæ Academiæ Europæ fecerint votum, & juramentum defendendi errorem illum statim damnatum à successore Joannis, ut indè deduceret sic esse juramenta, & vota facta pro mysterio Immaculatę Conceptionis formalitèr, & objectivè, quia in se est error formalis in Fide: & licet hodiè fiant pro ea vota, & juretur ejus defensio, cras determinabitur, diffinieturque ab Ecclesia esse hæreticam, ut contigit cum illa de visione Beatorum. Non curemus de inepta, & præcipitata comparatione; quia fortè cum illa spe mortuus est Reverendissimus P. Turcus; sed tantùm inquiramus veritatem istius asserti: Multæ Academiæ jurarunt defensionem illius erroris. Nullam assignat Academiam in particulari, quæ tale fecerit votum, aut juramentum. Sed qualem poterat adducere in testem, cùm ab exordio mundi non sit excogitata major chymera contra Virginis puritatem, & Academiarum honorem? quia omnes Academiæ Christianitatis positivè se opposuerunt contra errorem illum, ut dicit Guilielmus de Okam in suis opusculis, & alij quàmplurimi; & ego in archivo Universitatis Parisiensis vidi de hoc rara, & non pauca testimonia. Historiographi etiam

ſunt multi, qui de hac re ſcripſerunt, ut Bzovius, Odoricus, & alij. Et quando oſtenderit in ſolo uno talem Academiam, quæ fecerit votum, aut juramentum ſuſtinendi, aut defendendi errorem, paratus ſum ad revocationem: & interim dico eſſe ab omni veritate alienum, ſicut ſunt omnia alia dicta ab iſto Patre. De quibus omnibus tamen ſit

---

PRO NODO

§. TERTIUS.

Nodus unicus.

PRo doctrinæ Sancti Thomæ ſequela, ac defenſione vota, juramenta, & ſtatuta Univerſitatum ſunt licita, rectiſſima, & Sancta: & ut talia ſalvantur tot replicatis libris, argumentis, atque rationibus: & vota, juramenta, & ſtatuta facta pro tuenda Virginis Dei Matris puritate, ſunt vana, frivola, iniqua, &c. Et adde omnia ſuperiùs poſita. Item omnia, quæ S. Thomas ſcripſit, fuerunt Quæſtiones novæ, Articuli novi, argumenta, & reſolutiones novæ; & quia novæ, venerantur ac laudantur à ſuis ſcriptoribus, & curant ut amplectantur ſub voto, ac ſtatuto: At ſententia de præſervatione Virginis MARIÆ vituperatur. Quare? Quia nova. Rejicitur: Quare? Quia nova. Impugnatur: Quare? Quia nova, &c. Sicq́ue novitates ſine numero in doctrina Sancti Thomæ fuerunt, & ſunt ſubtilitates: & una ſubtilis novitas Sancta, pia, devota dicta à Scoto pro Immaculata puritate Virginis Dei Matris illuditur, reſpuitur, condemnatur ac ſi eſſet error, blaſphemia, & hæreſis à Nicolao Eymerico, Anonymo, Bandello, Spinâ, Duimio, &c. Item dicere: Beata Chriſti Mater MARIA fuit ſine peccato originali, eſt derogare gloriæ Redemptoris ac Salvatoris noſtri: & dicere, Sanctus Thomas habuit eamdem ſcientiam, ipſam doctrinam, & ſapientiam Auguſtini, & doctrinas iſtas eſſe æquales ſub juramento, & voto non eſt derogare gloriæ Auguſtini. Denique Doctores illi, ac Patres doctiſſimi Salmanticenſes loquendo de doctrina Sancti Thomæ, inter alia quam-plura §. 13. num. 88. dicunt: *Secundò dicimus hoc juramentum nullam inferre cæteris Sanctis injuriam. Utinam omnes, qui Deo fruuntur in cælo, ſederent hujus cauſæ Judices! certa eſſet Academia omnes illos pronuntiaturos in ſui favorem ſententiam, &c. Sed quî fieri poteſt, ut cæteri Sancti conquerantur quòd Academia elegerit Sanctum Thomam, cujus ſumma fuit modeſtia, & ſingularis erga Sanctos Patres reveren-*

verentia, & pietas, quos tamquàm parentes, & Magistros semper coluit, eorumq; sententias, quamvis parùm sibimet ipsis consentientes viderentur interpretatus est? Quam eximij Doctoris Angelici moderationem, & pietatem schola Thomistica ab eo hæreditavit, &c. Et adducunt exemplum de Sancto Francisco. Ecce qualiter Sancti in cælo, si essent Judices, approbarent pro tribunali sedendo, & juridicè sententiando, juramenta facta pro defensione doctrinæ Sancti Thomæ; & hoc facerent, quia Angelicus Doctor fuit pius, & pijssimus, interpretans semper in bonam partem auctoritates ipsorum, licet in rei veritate ipsæ parùm inter se essent consentientes; sed pietas Sancti Thomæ omnia composuit, quam pietatem tota schola Thomistica cohæreditavit. Hæc de Cortice. De Virga verò: Sententia de præservatione Virginis à peccato originali est sententia pia, ut fatetur tota schola Thomistica; tota doctrina Thomistica est pia; tota Virgo Maria se expendit in pietate erga Thomistas, ut dicitur in libro de hac re edito à Patre Choquetio; tota schola Thomistica hæreditavit pietatem Sancti Thomæ. Et adhuc doctrina hæc Thomistica pia, cum tota sua pietatis hæreditate, non sententiavit pro pia sententia, & Matre pietatis unam piam sententiam. Qui intellexerit, in quo constet Nodus iste, illum solvat, vel Alexander, qui in terris habet potestatem ligandi atque solvendi: Quia ego hucusque perveni.

NODUS DECIMUS-SEXTUS

PRINCIPALIS

Inter approbationem expeditam à Joanne XXII. Pontifice Maximo in Bulla Canonizationis Angelici Doctoris: & ejusdem Summi Pontificis declarationem factam pro Mysterio ac Festivitate Immaculatæ Conceptionis.

PRO CORTICE

§. PRIMUS.

HIc & sequens Nodus non fuerunt positi in prima editione, non tamen sine mysterio ex dictis colligendo. Verùm cùm illa prudens omissio notata sit à Patribus Dominicanis Lovaniensibus, cogor de hac aliquid dicere, & sequentem pro nunc expendere. In constitutione igitur Joannis XXII. quæ est in ordine 11. in Romana impress. anni 1617. fol. 163. quæ incipit: *Redemptionem misit Dominus populo suo, &c.* expeditâ pro Canonizatione Sancti Thomæ Aquinatis §. 2. sic dicitur: *Nam & in primitijs sciendis, & diversis Philosophiæ partibus, ut non esset otiosus, & operaretur terram: nec non in Sacræ Scripturæ pagina tam semper novum quàm vetus Testamentum scripta, plurimaq; alia Dei opera in Dei laudem, Fideiq; dilatationem, eruditionemque studentium clara (cùm sciens esset famosa, cùm cognitus) non absque speciali Dei infusione perfecit.* Propter hęc ultima verba: *Non absque speciali Dei infusione perfecit*, dicunt

cunt ejus discipuli omnia scripta Angelici Doctoris, tam Philosophica, quàm Theologica, & Scripturalia, &c. fuisse à Deo, ac per specialem Providentiam ita perfecta, ut impugnantes vel non sequentes illa apertè, & formaliter contradicant, ac recedant à scientia speciali Dei infusione perfectâ, pergamus ultra, quia statim reflectemur ad ista.

Pater Didacus Nuño Cavezudo in illo rescripto: *Comprobata doctrinæ Thomisticæ firmitas, celsitudo, &c.* sic inquit: *Ioannes XXII. in Bulla Canonizationis Beati Thomæ: Quot articulos composuit Sanctus Doctor, tot miracula fecit.* Pater Favianus Vircovius in suis orationibus Miscellaneis impress. Coloniæ 1629. in 4. fol. 150. sic inquit: *Dixerat olim Gregorius X. Quot articulos, tot miracula fecit Divus Thomas.* Denique Pater Henricus Caldenhaven in libro de Archi-confraternitate Sanctissimi Rosarij, impres. secundò Coloniæ 1627. ad finem cap. 3. fol. 253. sic dicit de Sancto & Angelico Doctore: *Quem ex visione Fratris Reginaldi, Sancto Augustino Virginali munditiâ prælatum, & ipsius testimonio Pontificis Ioannes XXII. tot miraculis clarum quot articulis copiosum maximâ cum solemnitate in Sanctorum numerum retulit.* Et sic ferè omnes Auctores Dominicani elogium istud: *Sanctus Thomas tot miracula fecit, quot articulos composuit*, adscribunt Joanni XXII. aliqui affirmantes sic extare in Bulla Canonizationis, ut dicit P. Nuño Cavezudo. Sed hoc penitùs est à veritate alienum; quia talia verba non extant in Bulla. Et magis distat ab ea recursus ille Patris Faviani Vircovij ad Gregorium X. Deindè illud Patris Henrici Caldenhaven pari pede currit. Nam proposita revelatio de Sancti Thomæ & Augustini gloria circa munditiam Virginalem, &c. non fuit facta Reginaldo, sed Alberto de Brixia, ut dicunt Sanctus Antoninus & omnes: ubi autem hoc dixerit Albertus de Brixia, vel dederit testimonium hujus revelationis, nescio: vidi aliqua opera istius Auctoris, sed in illis non invenitur: & fortè propter hoc Pater Henricus ab Alberto fugit ad Reginaldum. Quare ergò præstanda erit fides istis scriptoribus in rebus singularibus & incognitis, quando in notis ac communibus ita apertè deflectunt ad sinistram?

Revertendo igitur ad dexteram: Proposita excellentia, seu elogium S. Thomæ originem duxit à Joanne Gersone, qui tom. 2. suorum operum, in opusculo, cujus titulus est: *Contra impugnantes Ordin. Carthusiensium pauca in eis reperiuntur miracula, quasi ex indè viliores censendi sint.* Ad comprobandum quid miracula præstent colum. mihi 512. sic inquit: *Inter ipsos Confessores Sanctos hæc fuit differentia: nam qui scripserunt multa ad Fidei illuminationem, & magnâ doctrinâ & sententiâ pollebant, pauciora aut quasi nulla fecerunt miracula, præcipuè in vita; quia habebant probationem Sanctitatis in eminentia doctrinæ,*

ctrinæ; sic Augustinus, Gregorius, & similes. Undè cùm in Canonizatione Sancti Thomę de Aquino opponeretur, quòd non fecerat miracula in vita, vel non multa, dictum fuit per Papam non esse curandum, nam tot miracula fecit, quot quæstiones determinavit. Ab hoc Auctore principium habuit prædictum elogium; sed nota quòd non dicat Gerson, tot miracula fecisse, quot articulos composuit, ut omnes unanimiter dicunt Dominicani, sed *quot quæstiones determinavit:* voluerunt enim numerare miracula per articulos; quia in unaquaque quæstione sunt multi articuli: at de hucusque dictis judicet pius ac sensatus Lector, quod sibi justum, ac congruum videtur.

Fateor ergò millies, ac profiteor, quòd Angelicus Doctor tot miracula fecerit, quot opera, libros, tractatus, quæstiones, articulos, sententias, immò verba protulit; quia omnia *speciali Dei infusione perfecit*, ut dicit Summus Pontifex in proposita approbatione. Sed stabiliendum est priùs, quæ sint opera propria ac genuina Sancti Thomæ, in quibus facta sunt ista miracula. Nam anno 1659. quando in Hispania typis mandabatur SOL VERITATIS prodijt Viennæ tertius tomus de Conceptione Illustrissimi atque Reverendissimi D. D. Joannis Ludovici Schonleben, Carnioli Sacræ Theologiæ Doctoris, & Cathedralis Ecclesiæ Labaci Decani, sub hoc titulo: MARIA *Mater Dei & Virgo, sine macula originali concepta agnoscitur à Sacro Ordine Prædicatorum. Et ex eodem Ordine Divus Thomas de Aquino Theologorum Princeps, cum sua schola Immaculatæ Conceptionis assertor ostenditur.* Et ut hoc demonstret cap. 3. sub tali titulo: *Immaculatæ Conceptionis mysterium stabilitur ex doctrina Sancti Thomæ Doctoris Angelici*, proponit Certa aliqua de doctrina, & operibus Sancti Thomæ in communi, quæ non solùm positivè Certa, sed & certissima in superlativo gradu esse in præsenti comprobabimus.

Præcipuum Certum supra-dicti Auctoris est hoc: *Non constare de operibus Divi Thomæ, utrùm omnia verè sint ipsius Sancti, quæ sub ejus nomine circumferuntur, vel alterius Auctoris.* Hoc certum sic ad litteram probat: Quia du-
„ bitatur de commentarijs in *Genesim*,
„ cùm illa Sanctus Antoninus rejiciat;
„ licet Antonius Senensis alia substi-
„ tuerit, quæ genuina putat. Dubita-
„ tur etiam de commentarijs super
„ libros *Machabeorum*, uti observavit
„ Bellarminus, & ob id Frater Ste-
„ phanus de Sampaio adjecit suas
„ conjecturas, quibus probare niti-
„ tur hæc commentaria esse Divi
„ Thomæ partum. Tractatum de *Re-*
„ *gimine Principum* non esse Divi Tho-
„ mæ clarè ostendit Bellarminus ci-
„ tatus. Dubitatur de commentarijs
„ in *epistolas canonicas*, quos commen-
„ dat Frater Claudius Spineus; alij
„ non agnoscunt. Dubitatur de ipsa
„ *Summa Theologica*, si non de tota, sal-
„ tem de *secunda*, & *tertia* parte. Bel-
„ lar-

,, larminus citatus *mirum*, inquit, *est*
,, *valdè quòd magna pars primæ secundæ*
,, *& secundæ secundæ inveniatur eisdem*
,, *verbis in primo & tertio libro Speculi*
,, *Moralis Vincentij Bellovacensis*. Addit
,, deindè Vincentium non potuisse
,, haurire doctrinam à Divo Thoma;
,, quia Vincentius obijt anno 1256.
,, at Sanctus Thomas anno 1274. sed
,, neque putat credibile, quòd Divus
,, Thomas partem secundam Summæ
,, ex alio Auctore auxerit. F. Francis-
,, cus Garzia Ordinis Prædicatorum
,, in Universitate Tarraconensi publi-
,, cus Professor ait ad finem partium,
,, *Apertissimum esse Sanctum Thomam*
,, *mutuasse ex Vincentio fermè omnia, quæ*
,, *in duobus codicibus de vitijs & virtuti-*
,, *bus scripta reliquit*. Undè hoc probat?
,, Præcessit enim Vincentius Divum
,, Thomam 24. annis. Quid indè?
,, An non potuit aliquis alius poste-
,, rior Divo Thomâ totam Summam
,, compilare partim ex operibus Di-
,, vi Thomæ, partim Bellovacensis?
,, Martanellus cum Peruzzino suspi-
,, catur nonnulla in tertia parte Sum-
,, mę, quę videntur contrariari Imma-
,, culatæ Conceptioni, & nominatim
,, quæstion. 27. suppositi tiam esse, *&*
,, *ab aliquo malevolo additam*. Movetur
,, ex eo, quia antiqui Scotistæ cum
,, Thomistis disputantes non me-
,, minerunt hujus quæstionis: Nec
,, Thomistæ in materia Conceptio-
,, nis Beatæ Virginis afferebant quæ-
,, stionem 27. tertiæ partis, sed so-
,, lùm in 3. sent. dist. 3. Hoc argu-
,, mentum Peruzzini, & Martanelli
,, non videtur spernendum; quia sine
,, dubio Thomistæ locum illum ex
,, Summa allegassent, utpote magis
,, notum & (ut putant) favorabilem
,, suæ opinioni, si tunc in Summa, pro-
,, ut nunc circumfertur, inventus fuis-
,, set. Et quia argumentum universale
,, est, potest æquè probare totam
,, Summam suppositi tiam esse. Uni-
,, versim autem de operibus D. Tho-
,, mæ annotavit Frater Cosmas Mo-
,, relles in hæc verba: *In Romana edi-*
,, *tione inter opuscula aliqua dubia, immò*
,, *nonnulla, quæ plurimorum Doctorum*
,, *consensu Sancti Thomæ doctrinam non*
,, *referunt, extant excusa*. Nihilominus
,, eadem ipse reimpressit in editione
,, Antverpiana, quæ partim Mogun-
,, tinis typis excusa est anno 1612. &
,, plura, quæ in Romana non reperie-
,, bantur, adjunxit. Quòd si igitur ip-
,, simet Patres Prędicatores dubitant,
,, an omnia, quæ sub nomine Docto-
,, ris Angelici circumferuntur, opera
,, genuina sint Sancti Thomæ; quid
,, alios de eisdem sentire par erit?
,, Puto non malè conclusum iri cum
,, Serrano Episcopo Azernensi: *Non*
,, *solùm erit dubium, quid Angelicus Do-*
,, *ctor de nostra senserit difficultate, sed du-*
,, *bium etiam erit, quid de illa scripserit*.
,, Hæc de operibus Divi Thomæ du-
,, bijs benè observanda sunt, ut faci-
,, liùs concludere possimus, quid Di-
,, vus Thomas de Conceptione Dei-
,, paræ sive senserit, sive scripserit.
Hucusque sunt verba ad litteram

D. D. Joannis Ludovici Schonleben de primo Certo.

Quibus addimus, quòd non solùm dubitetur de commentarijs in *Genesim*, & super libros *Machabeorum*, quidquid dicat Pater Sampaius in suâ editione factâ anno 1596. Lutetiæ Parisiorum in 8. ac de illo tractatu de *Regimine Principum*, & de expositione super *epistolas Canonicas* (nam rationes adductæ à Patre Claudio Spineo Rothomagensi, quando illam vel illas primò edidit in lucem, in editione factâ anno 1549. tàm futiles sunt, & exigui momenti, ut tandem etiam ipse dubitet de illis; sed pariter de expositione super *Isaiam*, super *Threnos*, & *Hieremiam*) Id palam fatetur Pater Joannes Michaël Pius Ordinis Prædicatorum in primo suo opere de viris illustribus Ordinis Prædicatorum, parte 2. lib. 1. col. 80. Dubitat etiam ibidem de expositione in *Apocalypsim*, quæ typis mandata fuit per Laurentium Torrentinum Florentiæ anno 1549. in 8. Et benè dubitat, quia est Guilberti Porretani. Quòd expositio super *Boëtium* non sit Sancti Thomæ jam suprà tetigimus. De expositione *epistolarum Sancti Pauli* in vita antiqua, existente apud Rubram-vallem prope Bruxellas; & Antverpiæ apud Patrem Joannem Bolandum pro sua continuatione, quæ antiquior est omnibus alijs, capite 56. sic dicitur: *Super epistolam ad Romanos, & Hebræos, ad Corinthios primam & secundam usque ad undecimum capitulum, reliqua sunt Reginaldi, quas postmodum correxit.* De expositione seu postilla super primam quinquagenam *Psalmorum* sic dicitur in vita suprà allegata: *Frater verò Reginaldus socius ejus dicitur repertasse super tres nocturnos, ipso legente quod incipit: In omni opere dedit confessionem Sancto.* Hinc corrigenda est ratio posita in libro macularum folio 329. quia inadvertenter fuit ibi introducta: cogitabatur enim de principio alterius operis. Et hîc annecte omnia, quæ diximus superiùs Funiculo 2. à fol. 22.

Quibus omnibus adhuc adde sequentia: In Bibliotheca manu-scriptorum Patrum Guilielmi Carnificis, & Joannis Bunderi Ordinis Prædicatorum, loquentibus de operibus Angelici Doctoris num. 42. affirmatur quòd tractatus editus à Sancto Thoma de *humanitate Christi*, inciperet sic: *Christus dictus videtur, &c.* & sic extare manu-scriptum in Sancto Simeone Trevirensi. Et tractatus iste in operibus impressis incipit: *Christus venit in hunc mundum peccatores salvos facere, &c.* Ergò impressus non est Angelici Doctoris, vel fecit duos tractatus de humanitate Christi. Item ijdemmet Nomenclatores Dominicani numero 47. affirmant, quòd apud Prædicatores Moguntiæ extarent sermones quadragesimales Sancti Thomæ, & inciperent: *In multis eorum, &c.* Et num. 67. dicunt quòd apud Minores Bruxellenses essent sermones quadragesimales S. Thomę incipientes: *Tria sunt homini necessaria ad salutem, &c.*

Et

Et tandem impressi incipiunt sic: *Dies autem appropinquavit Rom.* 13. *potest intelligi hoc verbum*, & isti non correspondent cum existentibus in Monasterio Floresiensi apud Namurcum; ergò Sanctus Thomas fecit quatuor sermonaria, vel nullum certò possumus admittere. Item numero 77. dicunt ipsi Patres tractatum de natura Verbi existentem Nivellis incipere sic: *Ad intellectum hujus, &c.* Et in operibus impressis sunt duo tractatus, unus qui est in ordine 13. qui est de differentia Divini Verbi & humani, & incipit: *Ad intellectum hujus nominis, &c.* Et alter qui est in ordine 14. sub titulo: De natura Verbi, & incipit: *Quoniam circa naturam Verbi, &c.* Igitur iste ultimus non videtur esse Sancti Thomæ. Denique numero 86. dicunt supra-relati Patres Dominicani quòd expositio Sancti Thomæ super Symbolum inciperet: *Funiculus triplex, funiculus iste quo ad cælum à terra*, & sic extare apud Prædicatores Mapurgenses, & Thenis. Et impressa incipit longè aliter, scilicet: *Credo in unum Deum, &c. Primum quod est necessarium Christiano, &c.* Hæc dissonantia in operibus Angelici Doctoris constat ex duobus testibus oculatis Ordinis Prædicatorum.

Sed jam scrutemur hoc ipsum ex alio teste antiquiore, scilicet, ex vita antiqua Sancti Thomæ manu-scripta in Monasterio Rubræ-Vallis; ubi dicitur quòd tractatus de *Actionibus & Operationibus naturæ* inciperet sic: *Quoniam omne quod movetur.* Et in operibus impressis sunt duo opuscula, unum de principijs naturæ in ord. 31. & incipit: *Quoniam quoddam potest esse, &c.* & alterum in ordine 34. de occultis operibus naturæ; & incipit: *Quoniam in quibusdam naturalibus corporibus.* Videant igitur Discipuli Sancti Thomæ, an ista tria *Quoniam* conveniant inter se. Item in eadem vita dicitur, quòd opusculum de Æternitate mundi inciperet: *Quoniam quædam perfectionis.* Et impressum, quod est in ordine 27. incipit: *Supposito secundùm Fidem Catholicam mundum ab æterno non fuisse.* Ex his ergò veritatibus stabilitis an ex viginti opusculis Sancti Thomę adductis in illa vita, major pars correspondeat in suo principio cum impressis, & idem dico de alijs adductis à Patre Bundero; ergò quæ non correspondent, ut notha & intrusa sunt releganda, sicut & alia ad præfixum numerum addita in impressionibus modernioribus.

Propositum Certum comprobatur etiam ex opusculis adductis à correctoribus Romanis, impressis minutioribus characteribus, de quibus jam ipsi fatentur esse dubia & incerta; & ex illis exclusis à Patre Joanne Nazario, quorum Funiculo III. proposuimus catalogum; nec non ex illis, ex quibus Pater Didascalus primus opusculorum compilator totaliter dubitat; nam ex septuaginta tribus à se adductis solùm quatuor affirmat esse, vel posse dici Angelici Docto-

ris. Ac tandem seclusis illis, de quibus Patres Antonius Senensis, Joannes Michaël Pius, & Ferdinandus de Castillo, & alij dicunt fuisse cujusdam Thomæ Anglici, & posteà decursu temporis per additionem unius litteræ adjudicata Thomæ Angelici; quia de omnibus in communi, ac de singulis in particulari non solùm opinativè dubitarunt; sed etiam assertivè de multis negarunt non esse Angelici Doctoris, sed alterius incogniti scriptoris. Ego itidem reperio in particulari expositionem super *Salutationem Angelicam*, atque super *Orationem Dominicam*, opusculum similiter de *Articulis Fidei*, ac alterum de *Ecclesiæ Sacramentis*, atque illud de expositione *Symboli Apostolorum*, quæ in tomo opusculorum sunt in principio tamquàm præcipua, non esse nec apparenter quidem Sancti Thomæ, sed Innocentij Papæ III. Summi Pontificis, qui vixit ante Sanctum Thomam per aliquot annos, & mortuus fuit an. 1216. cùm Angelicus Doctor nondum natus esset, veluti constat ex quodam originali antiquissimo manu-scripto existente in Monasterio S. Martini Lovanien. litterâ O n. 7. & si aliquid interesset illius pro nostro *Scopo* principali posset comprobari ex alijs principijs. Do unicum exemplum. Nam expositiones orationis Dominicæ sub nomine Sancti Thomæ extant quatuor totaliter distinctæ. Prima impressa in suis opusculis quæ incipit: *Inter alias orationes oratio Dominica principalior invenitur, &c.* Secunda manu-scripta in Bibliotheca Sancti Laurentij Scoriali, incipit: *Unusquisque homo qui Patrem clamat.* Tertia impressa Coloniæ, & etiam manu-scripta apud Canonicos Sancti Martini Lovanij, de quibus jam suprà diximus fol. 47. quomodò inciperet, & de alijs circumstantijs. Nunc autem apparuit altera in Bibliotheca Corsendoncana cum opusculis Sancti Thomæ sub hoc titulo: *Collatio Sancti Thomæ de Aquino de oratione Dominica.* Et incipit sic: *Quæritur de oratione Dominica, quare tàm pauca verba complectatur, &c.* Et concludit sic: *Et ita intelligitur: Et ne nos inducas, id est, ne nos induci permittas in tentationem.* Quæ cùm sit diversa à tribus alijs, quis obsecro audiet dicere Sanctum Thomam fecisse quatuor expositiones distinctas de Dominica oratione *Pater noster*, quin statim ipse dicat intra se Ave Maria?

Compendium Theologiæ est cujusdam Ulrici de Argentina discipuli Sancti Thomæ, ut ex testimonio F. Henrici Kalteiseni, & aliorum dicit Pater Philippus Lavé in libro de manu-scriptis Galliæ fol. 427. & 456. & concludit sic: *Non esse S. Thomæ, sed credi esse Ulrici de Argentina affirmat. Ipse quoque Sanctus Antoninus rejicit quoddam compendium Theologiæ falsò adscriptum Sancto Thomæ. Verùm Antonius Senensis id de alio quopiam accipiendum esse satagit, non de hocce nostro, quod Sancti Thomæ esse pro constante habetur. Quis verò Palæmon sat idoneus tantas inter eos poterit componere lites.*

Quòd

Quòd ſcriptum illud in 4. libros ſententiarum exiſtens ad finem tomi 17. & incipiens : *Tranſite ad me omnes, &c.* dicatum Hannibaldo Hannibaldenſi Romano Epiſcopo Cardinali, non ſit Angelici Doctoris, eſt per ſe notum, ut alibi ſæpè demonſtravi, tum quia ipſimet correctores Romani illud regularunt à notis; tum quia Pater Bunderus dicit eſſe opus cujuſdam Hannibaldi Cardinalis Dominicani, ut videre eſt in originalibus manu-ſcriptis exiſtentibus in varijs Bibliothecis, quas nominatim aſſignat fol. 289. Carthuſianus ſuper ſententias paſſim citat Annibaldum tamquam Doctorem diſtinctum à Sancto Thoma. Joannes de Turrecremata in ſuo libro de Conceptione, part. 6. cap. 35. fol. 125. dicit eſſe quemdam Auctorem Ordinis Ciſtercienſis; & idem affirmat Antoninus Dominicanus Auctore 148. illum faciunt Dominicanum Bandellus, c. 23. f. 39. Ac tandem in magno Conventu Patrum Carmelitarum Pariſienſ. extat antiquiſſimum manu-ſcriptum ſub nomine cujuſdam Annibaldi Carmelitani Ordinis, & hoc judico eſſe verius; ſed inter tot opiniones ratio fortiſſima eſt, quia hoc reſcriptum eſt quoddam compendium, ſeu abbreviatio ipſius Sancti Thomæ, & Petri de Tarantaſia, qui mortuus fuit poſt S. Thomam; quomodò ergò opuſculum hoc poteſt eſſe Angelici Doctoris?

Addendum eſt ad omnia iſta, *Quæſtiones Quodlibetales* eſſe alicujus diſcipuli Sancti Thomæ, ut deducitur ex quadam auctoritate Patris Joannis de Tabiena in ſua Summa fol. 734. verbo, *Feriæ*, num. 13. Item iſtæ quæſtiones totaliter manent variatę, nam impreſſæ procedunt per quæſtiones, & articulos. Originale manu-ſcriptum Corſendoncanum non habet articulos, ſed ſolùm quæſtiones. Originale Matritenſe apud Patres Sancti Hieronymi, nec quæſtiones, nec articulos; quia procedit per alphabetum, & verba in omnibus ſunt eadem. Undè contigit cum quęſtionibus Quodlibetalibus S. Thomæ, quod cum Quodlibetalibus Henrici de Gandavo. Et hoc ſufficit; nam non ſunt omnia exprimenda. Circa *Catenam auream*, ſive continuum, ſcriptus eſt integer libellus latinè & hiſpanicè, in quo validiſſimis demonſtrationibus & argumentis inconvincibilibus probatur eſſe Pontij Carbonelli Ordinis Minorum, & pręceptoris Sancti Ludovici, ſub titulo *Judicium Salomonis*. Et ut unico exemplo comprobentur multa, præcipuè hoc ultimum de *Catena aurea*; nihil eſt ita receptum quàm quòd Sanctus Thomas præter expoſitionem auream catenæ in Evangeliſtas ſcripſerit alteram expoſitionem ſuper *Matthæum* quæ incipit: *Matthæus ex Judæa, &c. Evangelio Matthæi hîc Hieronymus præmittit prologum, &c.* & ſimiliter in *Sanctum Ioannem* quæ incipit: *Verba propoſita ſunt contemplantis, & ſi capiantur, &c.* ut videre eſt tomo 14. In Bibliotheca Corſendoncana prope

Turnhautum extat originale manu-ſcriptum ſatis antiquum Sancti Thomæ Aquinatis ſuper tres Evangeliſtas. Super Matthæum incipit: *Liber generationis, &c. Hieronymus in principio ſatis declarat ſe agere de humanitate Chriſti, cùm incipiat à carnali generatione, &c.* Et commentarium in Lucam incipit: *Fuit in diebus Herodis Regis Iudæ. Iſte Herodes fuit Aſcalonita, qui fuit alienigena, &c.* Expoſitio in Evangelium Joannis incipit ſic: *In principio erat verbum. Auguſtinus lib.83. quæſtion. quòd λογος dicitur latinè & rationem & verbum, &c.* & tantùm pervenit uſque ad caput 8. Vel ergò Angelicus Doctor ſcripſit tres expoſitiones latiſſimas ſuper Evangeliſtas, vel iſtæ manu-ſcriptæ ſunt genuinæ S. Thomæ non autem illæ typis mandatæ: præſertim cùm pro illa etiam ſtet ratio efficaciſſima omnium antiquorum ſcriptorum Ordinis Prædicatorum dicentium uno ore expoſitionem Angelici Doctoris ſuper Joannem ſolùm pervenire ad c.8. ut eſt illa manu-ſcripta Corſendoncana. Quid in hac materia aliud poſſumus dicere, quàm hoc? Anno 1484. Pater Paulus Sonzinas Ordinis Prædicatorum, & ex primis Thomiſtis typis mandavit Mediolani apud Benignum, & Joannem Untonium fratres de Honate opuſcula S. Thomæ in folio, & ſolùm adduxit quadraginta novem opuſcula, & ad annum 1508. in editione Antonij Pizzamanni Venetijs jam erant ſeptuaginta tria, & ſic in ſpatio viginti quatuor annorum creverunt etiam totidem opuſcula, ſcilicet, alia viginti quatuor; ita ut quilibet annus pepererit unum opuſculum poſt ducentos triginta quatuor annos à morte Angelici Doctoris, qui hoc dicit, impugnatne doctrinam Sancti Thomæ? Abſit; ſed calamos ſuorum diſcipulorum deſiderat obſtricare.

Ad illud propoſitum in Certo, de prima ſecundæ, ſecunda ſecundæ, & tertia parte an ſint Sancti Thomę necne: quoad duas primas partes jam ſuprà in Funiculis diximus latè; & de tertia parte ſolùm propono ſequentia, ſcilicet: certiſſimum eſſe, quemdam Doctorem Colonienſem poſteà Monachum Benedictinum addidiſſe à quæſt. 90. uſque ad finem, & illas nonaginta priores quæſtiones compleviſſe Patrem Albertum de Brixia diſcipulum Sancti Thomæ, ut dicunt Patres Vincentius Bandellus, & Anonymus Dominicanus. Quibus nunc addimus nos habere Summam hujus Alberti de Brixia de officio Sacerdotis, quæ incipit: *Quoniam, ut ait Hieronymus, Sacerdotis officium, &c.* & in prologo inquit: *Et ad ſpiritualem profectum cum Dei auxilio hunc librum compilavi ex verbis, & quæſtionibus, & tractatibus Fratris Thomæ de Aquino de Ordine ſupra-dictorum Fratrum Prædicatorum, &c.* Et in toto illo nec affirmat, nec citat, nec ſaltem dat aliquod ſignum de illis tribus prima ſecundæ, ſecunda ſecundæ, & tertia parte. Et hoc majorem vim habet, cùm tractatu 46. cap. 6. ſcribat con-

contra Festivitatem Conceptionis, ubi poterat adducere suum Doctorem, vel verba illius. Item Pater Nicolaus Eymericus Inquisitor Arragonensis in suo tractatu latissimo contra Immaculatam Virginis Conceptionem scripto anno 1395. & dicato Summo Pontifici incipiente: *Sanctissimo ac Beatissimo in Christo Patri, &c.* adducit omnia loca, quæ in suo Angelico Doctore invenire potuit contra Conceptionem, & solùm citat primam secundæ quæst. 81. & ex quæstione de Malo, & ex quarto sententiarum nullam faciens mentionem de tertia parte. Item P. Gyrandus Renerius in suo latissimo tractatu contra Conceptionem incipiente: *Quia de epistola Bernardi, &c.* Et licet sæpissimè citet Sanctum Thomam, nihil dicit de tertia parte. Vel ergò omnes isti judicabant illam non esse Sancti Thomæ, vel in ea contenta non facere ad rem contra mysterium Conceptionis.

Concludit igitur prædictus Doctor, & circa Summam Theologiæ facit hoc judicium fol. 41. *Dicerem, nisi contra Torrentem viderer niti, Summam ab aliquo Ordinis Prædicatorum viro docto, & fortè discipulo Divi Thomæ, partim ex Divi Thomæ, partim ex Bellovacensis scriptis collectam per modum compendij sententiarum Theologicarum communium suo tempore, quæ posteà nullius præfixo nomine in aliqua Bibliotheca reposita, & à posteris reperta: cùm potior pars operibus Divi Thomæ correspondere, ipsiusmet Sancti Doctoris opus existimata est, & à posteriori denominata. Hoc facilè contingere potuit illâ præsertim ætate, quâ virorum Doctorum lucubrationes magnis laboribus describebantur, Typo nondum invento, & vix umquam adscribebantur Auctorum nomina vel Collectorum: undè posteri, qui per conjecturas nomina indagabant non potuerunt semper scopum attingere, & verum cujusque libri auctorem pronuntiare.* Hæc conjectura est, sed ita rationabilis, ut si à paritate rationis & exemplorum similitudine foret ostendenda, ego non probabilem tantùm, sed evidentem esse ostenderem ex alijs operibus cum minori fundamento adscriptis Angelico Doctori. At cùm de singularibus non detur scientia, & non valeat hæc consequentia in disparatis, & carentibus necessariâ ac essentiali connexione: Cecidisti in hoc, ergò & in illud: quamvis dicatur proverbio Hispanico: *Quien haze un cesto hara ciento*, nolo similibus conjecturis insistere. Hoc unum scio quòd Ægidius Romanus discipulus S. Thomæ in illo Correctorio corruptoris, seu Defensorio doctrinæ Sancti Thomæ Aquinatis, adducat quadraginta septem articulos corruptos (ut ipse dicit) ex prima parte, & ex prima secundæ duodecim, & ex secunda secundæ, sexdecim, sed ex tertia parte nullam facit mentionem ex professo aut incidenter; cùm in illa consistat præcipua pars Theologiæ; ergò potuit esse quòd morte præventus, sicut illam non potuit consummare, ita neque incipere, vel saltem ante quæstionem,

ſtionem, aut in ipſa quæſtione 27. in qua agendum erat de Conceptione, morte præventum fuiſſe, & indè proſecutus fuerit alius; ut formaliter contigit cum Patre Paulo Sonzinate, qui cùm perveniſſet ad 3. ſent. diſt. 3. antequàm inciperet quæſtionem contra Immaculatam Conceptionem morte præventus eſt; & ab illa incluſivè continuavit Pater Iſidorus de Iſolanis, ut notatur in omnibus impreſſionibus, præcipuè in prima. Item Pater Bartholomæus de Spina morte præventus non conſummavit librum, quem typis mandabat contra Immaculatam Conceptionem, ut in prologo dicit ejus diſcipulus Duimus de Catharo. Et idem contigit Reverendiſſimo Patri Thomæ Turco: nam elaborando tractatum contra Conceptionem mortuus eſt, ut in principio ejuſdem opuſculi dicitur. De tribus conſtat, ſed de quarto, an contigerit, penitùs ignoratur.

Alterum Certum ſic proponitur à ſuprà relato Decano Joanne Ludovico: Certum eſt, *Sancti Thomæ Aquinatis opera de facto non haberi integra, & ſincera, prout ab ipſomet Sancto vel ſcripta, vel dictata fuerunt; ſed in multis locis depravata, variata, mutilata ſunt, quorumcumque tandem ſive injuriâ, ſive curâ mali-*
„ *tioſâ.* Certi hujus aſſerti teſtes adhi-
„ beo. Primò: Varias eorumdem ope-
„ rum editiones, quæ ſibi exintegro
„ non correſpondent. Secundò: Gra-
„ viſſimorum virorum citationes, &
„ textus Sancti Doctoris, qui jam in
„ ipſius operibus non reperiuntur, ut
„ infrà non ſemel conſtabit. Ter-
„ tiò: Publica Notariorum teſtimonia
„ de integris ſententijs Immaculatæ
„ Conceptioni faventibus expunctis,
„ quæ adhuc in vetuſtis manu-ſcrip-
„ tis codicibus leguntur, in novis im-
„ preſſis deſiderantur; prout infrà di-
„ cam, cùm de commentarijs in Di-
„ vum Paulum tractabo. Quartò: Ip-
„ ſoſmet Patres Dominicanos, quo-
„ rum alij aliter opera Divi Thomæ
„ in lucem edunt. Anno 1566. pro-
„ dijt Catena aurea Divi Thomæ cu-
„ râ unius Patris Ordinis Prædicato-
„ rum, cum duplici Indice, ut ſuprà
„ retuli cap. 1. §. 2. anno verò 1612.
„ prodijt eadem Catena aurea per
„ Reverendum Patrem Fratrem Coſ-
„ mam Morelles Prædicatorem Co-
„ lonienſem Profeſſorem, qui utrum-
„ que Indicem prætermiſit. Plura ſi-
„ milia adducam infrà §. 26. n. 2. &
„ alibi ſparſim. Quintò: Eoſdem PP.
„ Prædicatores, qui fatentur non om-
„ nes editiones operum Divi Thomæ
„ ſimiles, integras, & ſinceras eſſe.
„ Ideò prædictus Pater Frater Mo-
„ relles in operum frontiſpicio præfi-
„ git hæc verba: *Editio nova, integro*
„ *tomo aucta; quam-plurimis quibus ſca-*
„ *tebat mendis, correcta.* Si cum priori-
„ bus editionibus correſpondiſſet,
„ non fuiſſet opus corrigere. Theo-
„ logi item Romani Prædicatores in
„ editione Romana anno 1570. in
„ Præfatione ad lectorem, inquiunt:
„ *Reſtituimus locos quam-plurimos tam in*

„ *tex-*

„ *textu, quàm in commentarijs, qui aliàs* „ *aut inter imprimendum irrepserant, aut* „ *etiam impressi non fuerant, &c* Quæ „ omnia arguunt de facto non haberi „ facilè Divi Thomæ opera integra, „ & sincera, prout ab ipso sunt scripta. Hucusque prudens ac doctus ille scriptor.

In prædicto Certo nihil invenio corrigendum, multa tamen pro confirmatione illius poterunt superaddi ex superiùs dictis in Funiculis, & Nodis VII. & XI. Nam omnia ibi posita tendunt directè & formaliter ad comprobationem propositi asserti. In communi constat de correctionibus diversis temporibus factis à sexdecim Patribus Dominicanis: & tandem in sola Summa Theologiæ invênit Pater Frater Franciscus Garzia mille, & tot loca depravata, & corrupta, ut ipse fatetur in recognitione factâ ex præcepto sui Generalis anno 1578. Et non solùm in Catena relata à D. Decano Schonleben erat index Festivitatum, sed etiam in alijs tribus, in quibus erat Festivitas Conceptionis sub hoc titulo, quem posteà mutarunt in suum *Sanctificationis*: & cum prædicto indice, & voce *Conceptionis* vidimus alias duas manu-scriptas antiquas, unam in Bibliotheca Corsendoncana, & aliam Parisijs. Et si hoc observassem à principio, fortè invenissem plures alias. Quanta verò similia sint variata & alterata in libris & opusculis, in antecedenti Certo demonstravimus. Quanta in sententijs & clausulis, Thomistæ ipsi fatentur, & alij de hoc curent, quia meâ solùm interest examinare clausulas pertinentes ad Conceptionem, ex quibus aliqua exempla hîc breviter proponemus.

Primum sit illud ex opusculo expositionis Salutationis Angelicæ circa finem: ubi Angelicus Doctor sic dicit: *Tertiò quantùm ad puritatem; quia Beata Virgo non solùm fuit pura in se, sed etiam procuravit puritatem alijs: ipsa enim purissima fuit, & quantùm ad culpam, quia nec originale, nec mortale, nec veniale peccatum incurrit*. Hæc auctoritas sic extat in prima impressione opusculorum Angelici Doctoris factâ in folio absque anno & loco impressionis; quorum unum exemplar extat in Monasterio B. MARIÆ **ten Boom** / id est, de Arbore in Ducatu Cliviensi, & aliud apud Patres Conventuales Colonienses. Et in originalibus manuscriptis sic reperitur: in altero existente in Bibliotheca Regia Parisiensi numero 590. Et in altero existente in Abbatia Parcensi Patrum Præmonstratensium prope Lovanium; & in alio Monasterij Sancti Martini Canonicorum Regularium ejusdem civitatis. Item in altero in Monasterio Aquicentino Patrum Benedictinorum. Alterum denique adhuc invêni in Bibliotheca Corsendoncana prope Turnhautum. Et sic etiam extabat in alijs manu-scriptis anno 1436. ut dicit Joannes de Segovia Canonicus Toletanus in suis Allegationibus ad concilium Basilëense; at in alijs im-

pressionibus expunxerunt illud verbum : *quia nec originale*, componentes sic orationem : *Ipsa enim purissima fuit, quia ipsa Virgo nec mortale, nec veniale peccatum incurrit* vitiantes textum, ut de se patet, & constituentes incongruam grammaticam in repetitione illa relativi *ipsa*. Ad denique denigrantes Dei Matrem, cùm loco *nec originale* posuissent *ipsa Virgo*, quasi illud foramen *nec originale* non posset replere nisi *ipsa Virgo*. Poterant enim dicere : *Ipsa enim purissima fuit, quia nec mortale, nec veniale peccatum incurrit*, & sic esset oratio perfecta, sed noluerunt nisi *ipsa Virgo* ingrederetur loco *nec originale* propter &c. quia hîc non inquirimus de intentione, sed de facto.

Secundum est illud ex cap. 3. lectione 6. expositionis epistolæ ad Galatas. Nam cùm in decem originalibus relatis Nodo VII. essent in Sancto Thoma verba sic : *Mulierem autem ex omnibus non invêni, quæ à peccato omninò immunis esset ad minùs originali vel veniali : Excipitur purissima, & omni laude dignissima Virgo* Maria : in editionibus modernis expunxerunt istam exceptionem. Ubi notandum venit, quòd ista exceptio vel cadit supra terminum immediatum, vel supra mediatum, vel supra remotum, vel supra tria, vel non nisi precisè supra mediatum. Tene me, nam verba sic extant : *Non invêni quæ à peccato omninò immunis esset*, id est, mortali, *ad minùs originali, vel veniali : Excipitur purissima, &c.* A quo ergò peccato excipitur Virgo ab immediato veniali, vel à mediato originali, vel à remoto mortali ? Dicit enim Sanctus Thomas : nulla est mulier quæ non habuerit peccatum, id est, mortale, vel ad minùs originale, vel veniale ; qui ergò abstulerunt istam exceptionem, quid cogitabant? Secundùm regulam grammaticę, exceptio cadit supra terminum immediatum: & sic salvabatur opinio Sancti Thomæ dicendo quòd loqueretur de peccato veniali, quia tunc non erat determinatum hoc ab Ecclesia. Reliqua in Nodo.

Tertium exemplum est de libro manu-scripto reperto in Bibliotheca Sfortiana super epistolas Pauli, sub nomine Sancti Thomæ, anno 1625. à D. Ferdinando de Gevarra Adorno Canonico Asturicensi, in quo capite 5. ad illa verba : *Omnes in Adam peccaverunt*, sic dicebatur : *Unâ exceptâ Beatâ Virgine, quæ nullam contraxit maculam peccati originalis* ; de quo extat testimonium authenticum apud Patrem Eusebium Nierembergium in libro Exceptionum cap. 21. & referuntur omnes circumstantiæ de magnitudine libri, & qualiter contulerint illam clausulam cum editionibus Romanâ, Mediolanensi, & Neapolitanâ, & non inventâ suprà positâ clausulâ exceptionis, accessit Cardinalis de Treno ad Summum Pontificem Urbanum VIII. & re luculenter perspectâ & examinatâ, & qualiter Summus Pontifex demiratus de ablatione illorum verborum muniendo se

sæ-

sæpiùs signo Sanctæ Crucis dixit: *Rem esse magni momenti ac consideratione dignam, sibique magnam novitatem, ac admirationem attulisse.* Scireque voluit ubinam fuisset inventus liber ille, &c. Sed hoc non est ita mirum: nam eodem tempore voluit idem Summus Pontifex videre originale manuscriptum de Conceptione Francisci Martini Carmelitani; in quo continebatur historia de libro Sancti Patris Dominici projecto in ignem, &c.

Quartum sit illud, quod refert Pater Joannes Bromiardus Ordin. Prædicatorum in sua Summa prædicantium, tom. 2. art. 2. num. 8. fol. 318. ubi loquendo latè de Sanctificatione Virginis MARIÆ in utero Matris suæ, dicit Sanctum Thomam in tertia parte posuisse Sanctificationis excellentiam, quantùm ad temporis prioritatem, in hoc: *Quòd Sanctificata fuit in sua animatione, id est, in conjunctione animæ cum corpore in utero Matris suę, & non ante, quia Sanctificatio & mundatio fit per gratiam, cujus subjectum est anima: nihil enim est capax gratiæ, nisi anima rationalis.* Hæc verba quæ ut textualia adducuntur à Patre Bromiardo, hodiè non inveniuntur in tertia parte Sancti Thomæ, quia desunt illa quòd Sanctificata fuit *in sua animatione*, id est, *in conjunctione animæ cum corpore.* Stantibus enim istis S. Thomas expresse, ac formalissimè esset pro pia sententia.

Quintum potest esse illud, quod refert Petrus de Valle-clausa in suis Diatribis de immunitate Syriacorum, Diat. 6. fol. 170. ubi affirmat Patrem Cosmam Morelles vitiasse textum ex 1. sentent. dist. 44. dicens inter alia: *Cosmas Morelles textum Sancti Thomæ in editione Antverpiensi operum Sancti Thomæ, cui ipse præerat emaculator, sed perfidè munus suum gessit, tantam maculam fœdissimè illiniens textui, & affigens Sancto Thomæ, quòd ibi tradiderit Conceptionem maculatam, cum disertissimè in omnibus retrò editionibus etiam Romanâ Pij V. contrarium asserat. Teneo te, falsarie effrontissime, adulator impudentissime, sic Sanctum Thomam dehonestas, ut purissimam Virginem violes?* Sed cùm istud modò non constet, quia editio Antverpiensis est integra, & conformis antiquis originalibus, sive exemplaribus Pij V. & alijs: nescio quid circa hoc tenendum sit. Consului prædictum Auctorem Petrum de Valleclausa, quia vivit, & est amicus noster, & sicut doctissimus, ita integerrimus, ut scirem quo fundamento hoc scripsisset, & respondit se hoc non ex proprio capite dixisse, sed sic delatum comprobatumque fuisse juridicè in Curia Romana. Quidquid ergò sit de hoc quinto exemplo, de alijs quatuor nulla est dubitatio. Ex quibus manifestè comprobatum manet, quod propositum fuit ut Certum, scilicet, opera Sancti Thomæ Aquinatis (in materia præcipuè Conceptionis) non haberi de facto integra & sincera, prout ab ipsomet Sancto, vel scripta, vel dictata fuerunt; sed in multis lo-

cis depravata, variata, & mutilata, &c.

Alterum denique Certum propositum à D. Decano est hoc: *Divum Thomam in operibus suis non omninò sibi* ,, *correspondere.* Testantur hoc ipsimet ,, ejus discipuli, & sequaces. Catheri- ,, nus: *Etiam, qui insignes Thomistæ ha-* ,, *bentur, Capreolus, & Cajetanus faten-* ,, *tur ingenuè in nonnullis eum variè scrip-* ,, *sisse, & posteriùs quæ anteà scripserat re-* ,, *tractasse.* Quod quidem de se ipso fa- ,, tetur Sanctus Doctor: ideò enim ,, conscripsit opusculum septuagesi- ,, mum secundum: *De concordantijs in* ,, *quo concordat se ipsum in passibus appa-* ,, *renter contrarijs*, & rogat lectorem, ,, ut si quis contraria invenerit, sequa- ,, tur id quod probabilius judicaverit. ,, Obtemperarunt consilio S. Præ- ,, ceptoris Romani illi Theologi, ,, quorum paulò ante meminimus, & ,, quę ipse Sanctus Doctor non emen- ,, daverat, vel retractaverat, ea ipsi ,, emendare, immutare, corrigere ,, non dubitarunt: *Curavimus itaque ut* ,, *quàm emendatissimè imprimerentur om-* ,, *nia, amotis etiam ex eisdem commen-* ,, *tarijs, atque expunctis omnibus locis,* ,, *juxta nostri Ordinis sanctiones, qui post* ,, *Decreta Tridentini Synodi lectorem po-* ,, *terant detinere dubium vel suspensum:* ,, *quos, videlicet, vel ipsemet Commentator* ,, *vivens emendaverat, & si viveret emen-* ,, *dasset; vel uti diximus, falsariorum &* ,, *impiorum perfidia temeraverat.* Ex qui- ,, bus iterum apertè colligi potest ,, opera Divi Thomæ non haberi de ,, facto impressa, prout ab ipso con- ,, fecta fuerunt. Patet secundò, aliqua ,, expuncta esse, juxta Ordinis san- ,, ctiones; quæ autem illa loca sint ,, non possum ego divinare, nisi anti- ,, quos manu-scriptos codices cum ,, recentibus impressis conferendo. ,, Patet tertiò, à discipulis aliqua ,, emendata, & immutata adeoque ,, pro libito emendantium retentam ,, sententiam, quæ emendantibus ,, probabilior visa. Patet quartò, non ,, omnia quæ debuissent emendari ,, post Decreta Tridentini Synodi ,, emendata esse in operibus Divi ,, Thomæ, prout gloriantur prædicti ,, emendatores Romani. Reperiuntur ,, enim adhuc loca, *quæ lectorem possunt* ,, *detinere dubium vel suspensum v. g. Di-* ,, *cendum, quòd secundùm Fidem Catholi-* ,, *cam firmiter est tenendum; quòd omnes* ,, *homines præter solùm Christum ex Adam* ,, *derivati, peccatum originale ex Adam* ,, *contrahunt: aliqui non omnes indigerent* ,, *redemptione, quæ est per Christum, quod* ,, *est erroneum.* Locus hic potest Lecto- ,, rem detinere dubiũ post Concilium ,, Tridentinum, in quo etiam Beatis- ,, sima Virgo excipitur ab illa univer- ,, sali: *Omnes homines.* Et licet in Sum- ,, ma plerumque explicetur appositis ,, Cajetani commentarijs, quia ta- ,, men sæpiùs alibi idem repetitur in ,, libris sententiarum, saltem ex his ,, debuisset expungi, vel mutari, ubi ,, non adsunt commentarij. Hoc ad litteram proponit ut Certum sæpè repetitus Doctor.

Sed

Sed ego ultra progredior, affirmando non esse tantùm Certum, sed certissimum, doctrinam, scilicet, Thomisticam non in omnibus sibi correspondere. Et primum testem adduco Universitatem Parisiensem in illo libro edito contra Patrem Joannem de Montesono, de quo suprà latissima adduximus testimonia. Et inter alia ad propositum facit illud: *Secundò principaliter eadem conclusio probatur sic, quia de illâ non oporteret credere doctrinâ, quòd ipsa in nulla sui parte sit in Fide erronea, vel hæretica, in qua quidem continentur multæ contrarietates & repugnantiæ, etiam in materia ad Fidem pertinente; sed multæ hujusmodi repugnantiæ & contrarietates continentur in doctrina Sancti Thomæ: igitur.* Et probat Universitas Minorem adducendo quinque apertissimas repugnantias, & contradictiones. Secundus testis sit Pater Vielmus Ordinis Prædicatorum Episcopus, qui in defensione doctrinæ Sancti Thomæ hæc fatetur: *Sed execrabilius est, quòd Nequam & scelesti homines quidam, vel ad Thomæ auctoritatem enervandam (quòd, videlicet, alibi docuisset aliter, & contrarium pateret) vel, ut ego quidem arbitror, ad suam eorum aliquam opinionem, quæ in controversiam verti soleat, tanti viri testimonijs fulciendam & comprobandam egerunt. Nam ejus scriptis alicubi Psudoquædam inseruerunt, & publico ego judicio Venetijs Typographos olim convèni, & alibi rem totam pando, &c.* Et totum hoc novis additis fulcimentis confirmat Pater Nazarius Ordinis etiam Prædicatorum in suo opusculo de doctrina Sancti Thomæ. Tertius testis est quidam antiquus scriptor Ordinis Prędicatorum, vocatus Hervęus de Landa, qui composuit magnum librum sub hoc titulo: *Conclusiones, in quibus Sanctus Thomas videtur sibi ipsi contradicere:* & extat in Monasterio Sancti Victoris Parisiensis in folio, & charta pellicea, num. 476. & incipit: *In primo sententiarum dicit Divus Thomas, &c.* Quartus testis Pater Gerardus de Montibus Ordinis Prædicatorum, qui fecit tractatum magnum sub hoc titulo: *Concordantiæ scriptorum & dictorum discordantium Sancti Thomæ*, quem PP. Guilielmus Carnificis, & Joannes Bunderus Ordinis Prædicatorum dicunt se vidisse in diversis Bibliothecis Flandriæ, & signant loca in sua Bibliotheca, Auctore 203. fol. 161. Quintus testis est Pater Thomas de Suetonia Ordinis Prædicatorum, qui edidit librum sub hac inscriptione: *De difficultatibus repertis in operibus Sancti Doctoris*; de quo loquuntur supra-dicti Nomenclatores Dominicani, folio 620. Sextus testis sit Pater Petrus de Bergamo, qui in sua tabula operum Sancti Thomæ habet tractatum sub hoc titulo: *Additis etiam locis, in quibus sibi Sanctus Doctor contradicere videatur, cum mirabili dictorum consensu.* Et cùm sint tot contradictiones, discordantiæ, & difficultates in operibus Angelici Doctoris pro suis discipulis, qui non sunt discipuli ipsius, debentne istas

contradictiones, discordantias, ac difficultates ut miracula clausis oculis recipere?

Sed relictis hujusmodi testibus, adduco ipsummet Angelicum Doctorem in suo libro *Retractationum*, de quo Joannes Schonleben in Certo quinto proponens, quòd si Sanctus Thomas nunc viveret multas sententias suas mutaret, eo quòd ab obitu ejus in hanc diem multæ veritates Theologicæ assiduo disputationum conflictu perpolitæ, & in lucem extractæ sint, multa argumenta nova inventa, antiqua clariùs exposita, &c. immò quędam, quę ejus tempore disputabilia erant, jam per Sedem Apostolicam diffinita, &c. sic inquit: *Quibus non solùm fatentur Patres Dominicani: quòd si de facto Sanctus Thomas viveret, aliqua in suis operibus emendaret; sed etiam, quòd dum vixit actu, aliqua emendaverit: ut proindè verosimile sit libellum Retractationum Divi Thomæ, de quo Joannes Vitalis mentionem facit, suppressum esse, in quo, ut ait Serranus ex citato Vitali, in particulari retractabat opinionem, quam docuerat contra Immaculatam Virginis Conceptionem. Hoc ego sic intelligendum putem, quòd se meliùs explicuerit, ubi videbatur contrarius esse piæ opinioni; licet nusquam verè contrarius fuerit, ut deinceps ostendam.* Hucusque D. Decanus Schonleben. Adde de libro *Retractationum* non solùm Joannem Vitalem facere mentionem, sed etiam Joannem Alanum Doctores Parisienses in suis tractatibus de Conceptione, quos apud me habeo, sed insuper primum, libro 5. capite ultimo, & secundum collatione 12. pro ponere in individuo, in quibus Sanctus Thomas sibi ipsum contradicit, quæ hic non transcribo, quia Auctores sunt jam parati ad prælium. PP. Guilielmus Carnificis, & Joannes Bunderus in sua Bibliotheca manu-scriptorum Flandrię fol. 614. num. 88. affirmant unum extare in Conventu Gandensi Ordinis Prædicatorum, sub expresso titulo *Retractationum*: scio tamen hodiè non extare. Thomas James in sua Bibliotheca manu-scriptorum Angliæ, dicit se vidisse alterum originale Cantabrigiæ in Bibliotheca Cay, numero 147. Interrogo, an præstanda sit Fides istis quinque testibus, quorum duo sunt Ordin. Prædicatorum, unus Minorita, alter Sæcularis, & ultimus Hæreticus; vel dicendum nobis sit nego totum?

Ad illam clausulam quâ D. Decanus dicit: *Aliqua loca expuncta esse, juxta Ordinis sanctiones, quæ autem illa loca sint, non possum ego divinare, nisi antiquos manu-scriptos Codices cum recentibus impressis conferendo, &c.* prudentissimè loquitur; quia neque ego aliquid possem dicere, nisi priùs contulissem aliqua manu-scripta originalia cum exemplaribus impressis, in quibus suprà annotatam diversitatem invênio in libris. Ut ostensum etiam manet, major reperitur in sententijs, sed maxima divagatur in verbis, de quibus hic non possumus facere demonstrationem.

nem. Ex supra-dictis ergò hanc deducimus conclusionem in doctrina Sancti Thomæ aliqua esse certa, alia incerta. Illa quæ certa sunt Angelici Doctoris opera, omnia & singula esse miracula, tam quoad quæstiones, & articulos, ut dixit Joannes Gerson, nomine & voce Joannes XXII. verùm etiam miracula esse singulas resolutiones, sententias, ac verba: at illa quæ incerta reperiuntur, & à suis discipulis intrusa, non esse dicenda miracula, sed mirabilia.

PRO VIRGA

§. SECUNDUS.

NUllum invenio inter omnes antiquos scriptores ab exordio controversiæ usque ad concilium Basileense, numerando etiam illos qui fuerunt ex Ordine Prædicatorum, ita acrem ac vehementem impugnatorem mysterij Immaculatæ Conceptionis, sicut Jacobum de Hussa, vel de Osa, qui posteà assumptus ad Summam Petri Sedem, vocatus fuit Joannes XXII. anno 1316. coronatus die 7. Augusti in domo Patrum Prædicatorum, qui canonizavit Sanctum Thomam de Aquino, & de cujus approbatione agimus in præsenti. Hic, inquam, cùm esset in minoribus constitutus, & Cardinalis Aquitanus habuit varias ac plures conciones de Beata Virgine, de quibus Reverendus Pater Jacobus à Sancto Carolo Ordinis Carmelitarum, ac amicus noster, in sua Bibliotheca fol. 139. dicit: *Scripsit inter alia sermones de Beata Virgine, quos observat manu-scriptos. Gabriël Nadæus,* quos ego inveni in Bibliotheca Domini Cardinalis Mazarini in charta pellicea in folio reportatos, ut ibidem dicitur à Fratre Raymundo Procuratore Ordinis Minorum, quos vidi & legi summâ attentione ob varias causas; præcipuè quid diceret de materia Conceptionis: nam cùm Bandellus, & sui sequaces adducant tredecim Summos Pontifices contra ipsam, nullus tamen de isto mentionem facit, unde credebam istum sine dubio invenire pro nobis; sed spe frustratâ res aliter evênit, quia in omnibus sermonibus expressis verbis affirmat Virginem fuisse conceptam in peccato originali tam Assumptionis, quàm Nativitatis, Annuntiationis, ac Purificationis, quorum formalia verba damus in RADIIS SOLIS VERITATIS signo IV.

Ut alia omnia ex uno comprobentur, adduco verba illius ex sermone 7. de Assumptione, qui incipit: *Tenuisti*

ma-

manum dexteræ meæ, &c. Charissimi si aliquis homo viator cecidisset in lutum, &c. in quo hæc habet: *Nam Beatam Virginem* MARIAM *levavit de luto, seu fovea originalis peccati, ductorq; ejus fuit, &c. Quantùm ad primum sciendum, quòd Beata* MARIA *fuit in originali peccato concepta, quia secundùm Apostolum ad Romanos, &c. Undè cùm Beata* MARIA *ex virili semine concepta fuerit, patet quòd fuit in originali peccato concepta: mundavit tamen eam Dei Filius, immò etiam Pater & Spiritus Sanctus, & levavit eam de luto culpæ originalis antequàm nasceretur. Undè secundùm Bernardum antè fuit Sancta quàm nata. Et ideò dicit Beata* MARIA*: Tenuisti manum dexteræ meæ, me, scilicet, levando de luto peccati originalis, &c. Tenuit ergò Filius Dei manum dexteram Beatæ* MARIÆ, *quia manum ejus liberavit à luto culpæ originalis, & ab ipso ipsam levavit. Decens enim fuit, ut eam citò Sanctificaret, cùm deberet fieri domus & tabernaculum altissimi: & ideò dicit Propheta quòd Sanctificavit tabernaculum suum altissimus. Hoc petierat Sapiens Prover.* 25. *Aufer rubiginem de argento, & egredietur vas purissimum; aufer rubiginem, id est, peccatum originale, quod tamquàm rubigo maculat animam, de argento, hoc est, de anima Beatæ* MARIÆ, *quæ propter suam nobilitatem argentum dicitur, & egredietur vas purissimum, quia antequàm egrederetur vel nasceretur, fuit mundata & purgata à peccato originali, &c.* Et adducto exemplo de puella à Christo Domino suscitata prosequitur: *Sicut autem ista puella fuit à Domino intra domum suscitata, sic Beata* MARIA *in utero Beatæ Annæ Matris suæ, quæ novem mensibus fuit domus sua, fuit suscitata à morte spirituali originalis peccati, &c. sed Dominus tenuit manum Beatæ* MARIÆ *& citò fecit eam surgere ab illa spirituali morte. Tunc enim tenuit eam, & sibi fuit unitus, quando animam ejus per gratiam vivificavit, &c.* Et eodem modo loquitur in alijs sermonibus, ita ut nullus ex antiquis adhuc inter Patres Dominicanos sic absolutè, clarè, & acriter fuerit locutus, ut in citato libro, & loco videbitur.

Cernentes igitur Patres Prædicatores, quòd Doctor iste tam propensus in opinionem maculatæ Conceptionis, & ipsorum cordialis, ac intimus amicus anno 1316. fuisset electus in Summum Ecclesiæ Patrem, ac pastorem, & quòd doctrina Joannnis Duns Scoti cœpisset ab octo annis radiare, & multos jam haberet asseclas, atque defensores, decreverunt ipsam in aliquo articulo maculare: & nullum invenientes ita aptum sicut istum de Conceptione; tum quia non erat speculativus ut alij, sed practicus, & habebat contrà, ut ipsi dicebant, omnes Sanctos Patres, & Scripturam: tum quia Sanctus Bernardus expresè condemnaverat Festivitatem, & tota Universitas Parisiensis, teste Alberto Magno, proscripsisset ipsam tamquàm hæreticam; ac tandem, quia qui Judex causæ futurus erat Joannes XXII. in minoribus constitutus, semper & ubique contrarius fuerat piæ sen-

ſententiæ,& parùm affectus erga ejus defenſores Fratres Minores: propter has & alias cauſas, quas ſub ſilentio relinquimus, decreverunt deferre ad Sedem Apoſtolicam ſententiam de præſervatione Virginis, quod executioni mandarunt circa annum 1322. Sed ventilatâ materiâ pro utraque parte, perventum eſt ad diffinitivam ſententiam, ut alibi latiùs oſtendo.

Rei exitum narrat quidam Pater Benedictinus, qui circa tempora ejuſdem Pontificis ſcripſit Cronodromum ſervatum in Monaſterio Sancti Petri Gandenſis, dicens inter alia ſic: *Horùm verò poſteri duriori rixâ hanc cauſam ſuſtinentes, ſuæq; prudentiæ innitentes, minùs ſapientes proprios Patres vocavere, qui alioquin in hac cauſa puros laicos amiſerunt; contra cauſam contigit extrà arbitrijs allegantes arbitrium eſſe nullum, tum ratione perſonæ, quæ non erat authentica; tum etiam, quia nullâ pœnâ vallatum, contra legem primam de arbitris. Quare parte adversâ, poſteros, ſcilicet, filiorum Minoris poſteri filiorum Majoris citantes, coram ordinatione, ſcilicet, Papæ XXII. ſupra-dicti pariter convenerunt, & lite conteſtatâ poſteri filiorum Majoris producunt in teſtem Apoſtolum ad Romanos 3. Omnes peccaverunt, & egent gratiâ. Alij producunt Evangelium Domini: MARIAM plenam gratiâ. Lucæ 1. & dicunt Apoſtolum non plùs dicere contra Reginam in illa auctoritate, quàm in iſta poſita ſuper eodem capite: Omnis homo mendax. Durat proceſſus litigij per dies multos: Tandem Papa Divinâ illuſtratus gratiâ omnes, inquit, fatemur cum Gabriële MARIAM plenam gratiâ; cùm ergò gratiæ ſint ampliandæ ſecundùm leges, & canones, MARIAM ſine originali peccato aſſero conceptam, & ejus Feſtum Conceptionis judico eſſe celebrandum. Undè & ab illo tempore, ut à maioribus traditur, Curia D. Papæ, ac per conſequens univerſalis Eccleſia Feſtum glorioſæ Conceptionis Virg. devotè celebrat. Si ergò his teſtimonijs in via ſtuporis adductis Virginem glorioſam MARIAM in peccato originali non fuiſſe conceptam, ut præmiſſa ponit concluſio, ſed ab omni tam originali, quàm actuali præſervatam fuiſſe, &c.* Hucuſque ille antiquus ſcriptor, qui non erat ex Ordine Minorum.

In quibus verbis duo ſunt præcipuè perpendenda. Unum illud quòd à tempore Joannis XXII. jam in ſua cauſa *omnes puros Laicos* Patres Dominicani totaliter amiſerant, & ſic ſolùm recurrebant ad ſuos Auctores: ergò tam communis erat pia ſententia illo tempore, ſicut eſt modò. Et penitùs erravit ille, qui in ſuis notitijs auſus fuit dicere tantùm à tempore Sixti IV. fuiſſe piam opinionem communem: nam ante illud tempus omnes, pauciſſimis exceptis, eam ſuſtinebant opinionem. Secundum eſt illud, quòd ratio iſta adducatur *in via ſtuporis*, quia in rei veritate obſtupeſcent omnes ſtupore magno, audientes quòd Fratres Majores ſuos Fratres Minores citaverint coram ordinatione Joannis XXII. quia dicebant Virginem Dei Matrem, & Angelorum Reginam fuiſſe à macula peccati origina-

ginalis præservatam, atque ejus Festivitatem esse celebrandam; sed qui ex isto facto adhuc non obstupuerunt, attendant ad illud, quod contigit eodemmet tempore, & illud transcribam ad litteram, ut narratur à Reverendo Patre Francisco Martini Carmelitano Cathalano in suo insigni tractatu de Conceptione elaborato anno 1390. circa medium sub isto titulo: *Septimus modus arguendi fuit arguere argumento Laicali, &c.* ubi sic inquit.

„ Tertio arguitur ad idem; & pro „ materia argumenti notatur quædam narratio: Tempore quo in „ Ecclesia Dei præsidebat in Papatu „ Joannes XXII. fuerat discordia inter Soldanum Babyloniæ, ac Persię, „ & Regem Bellemarinæ, ratione „ cujusdam civitatis, quam prædictus „ Rex tenebat in præjudicium dicti „ Soldani; ut dictus Soldanus asserebat. Hæc discordia per plures hæredes duravit. Rex prædictus cùm „ juvenis cœpisset regnare, post mortem patris sui, habito sano consilio „ misit ad Soldanum, & tractavit cum „ eo pacem sub tali pacto; quòd idem „ Rex redderet civitatem Soldano, „ & Soldanus daret sibi filiam suam „ in uxorem, & licentiam talem, „ quòd primus filius, quem ex sua filia haberet, esset ita liber, quòd instrueretur in tribus legibus, scilicet: „ Sarracenorum, Judæorum, & Christianorum, & quam vellet eligere, „ in ea posset permanere. Soldanus „ verò habito consilio annuit, & recepta civitate suâ filiam in uxorem „ Regi tradidit, ex qua filium genuit, „ quem primò in lege Mahumetica „ instrui fecit, secundò in lege Judęorum, tertiò in lege Christianorum, „ in qua lege duodecim annis ad discendum studuit. Unâ dierum, puer „ iste vocavit Magistrum suum, & „ dixit ei: Magister, non clarè adhuc „ capio, quæ lex istarum est melior; „ verum quòd video, quòd lex Mahumeti promittit lac, & mel; lex „ Judæorum expectat Messiam; lex „ Christianorum expectat vitam æternam: ideò pro majori clarificatione in lege ista, vellem multùm „ videre caput Christianorum in lege „ eorum. Et vocatis Mercatoribus „ Venetis procuravit per ipsos transitum, & venit Avenionem, in qua „ fuit tempore istius solemnitatis „ Conceptionis Beatæ MARIÆ, „ & ibidem fuit per-optimè receptus „ à Papa, & Cardinalibus, & fuit hospes cujusdam Cardinalis intitulati „ Prænestinus. Et est de more, quòd „ ubicumque sit Papa, celebratur hoc „ Festum Conceptionis Virgin. MARIÆ, & tunc cessatur ab operibus „ servilibus, quamquàm hoc Festum „ non ponatur in Canone. Et ut magis publicetur devotio populi, in „ hac solemnitate Dominus Papa dat „ indulgentias; & facit pitantiam nostris Fratribus, quoniam in Ecclesia „ nostri Conventûs celebratur Missa, & fit sermo de Festo isto; & post

„ pran-

„ prandium fit sermo ad populum in „ vulgari, quoniam de manè in Latino sermo fit in domo nostra ad „ Clerum, dum Curia est Avenione, „ ad quem conveniunt omnes Cardinales. Quare tali die convênit di„ ctus juvenis filius Regis, & audivit „ prædicantem de manè, unà cum „ Cardinalibus; & qui sermonem fe„ cit, tenuit in sermone Virginem „ MARIAM fuisse conceptam in pec„ cato originali: & admirans juvenis „ dixit Cardinali, quòd si placeret, „ vellet in præsentia Domini Papæ, „ ubi erant commesturi pro die illo, „ hæc materia disputaretur: Cardi„ nalis dixit Papæ. Et peracto prandio „ fuit proposita quæstio coram Papa, „ & Cardinalibus, & multis Magi„ stris, & Doctoribus utriusque Juris: „ Utrum Virgo MARIA fuerit Con„ cepta in peccato originali? Ad „ quam quæstionem respondit qui„ dam Religiosus, & tenuit quòd „ Virgo MARIA fuit concepta in „ peccato originali. Et datus fuit lo„ cus arguendi dicto filio Regis, & ar„ guit quatuor, vel quinque medijs.

Hucusque R. P. Franciscus Martini Carmelitanus, qui (ut dixi) scripsit anno 1390. de sua narratione. Quia tamen omnes curiosi desiderabunt scire, quæ fuerint argumenta proposita ab isto juvene Filio Regis (nam totum hoc qualificatur ut fictio à parte contraria) legantur illa in Jacobo Christopolitano Ordinis Sancti Augustini, in suo tractatu super Magnificat, licet ibi contineantur satis breviter: & ego, ut ex materia argumentorum, ac dispositione illorum comprobetur veritas principalis historiæ, decrevi etiam hîc ad litteram referre.

Primum igitur juvenis argumen„ tum fuit hoc: Pater meus sic me fe„ cit liberum antequàm me genuisset, „ & antequàm matrem meam sociam „ cognovisset (ut est superiùs dictum) „ sed non dubito, quin potior, poten„ tior, & benignior fuerit respectu „ suæ Matris Dei Filius, quàm pater „ meus fuerit respectu mei; si tamen „ lex Christianorum vera est: igitur „ ipse Dei Filius eam liberam fecit, „ & præservavit, ne in servitutem „ culpæ originalis caderet.

„ Secundum hoc: In lege Christia„ norum cantatur per Spiritum San„ ctum, Cant. 4. *Tota pulchra es amica* „ *mea, & macula non est in te*: si igitur „ ipsa fuit maculata maculâ culpæ „ originalis pro instanti Conceptio„ nis, non fuit tota pulchra, & Spiri„ tus Sanctus fuit mendax, nec ipse est „ Deus, nec dixit verum: Igitur lex „ Christianorum nulla est, si habet „ Deum mendacem.

„ Tertium: Illud quòd incipit à „ corruptione, & macula, non est „ mundum, neque gratiâ plenum: si „ igitur Mater Dei sic incepit, quòd „ in originali fuit concepta: igitur „ non fuit gratiâ plena: igitur men„ dax fuit Paranymphus Gabriël, qui „ dixit: *Ave gratiâ plena, Dominus te-* „ *cum*: igitur Spiritus Sanctus fuit

„ mendax, & ipse est Deus, ut dicunt „ Christiani.

„ Quartum : Lex, quæ incipit à „ corruptione, est modicæ efficaciæ, „ & non durabilis : talis est vestra, „ datâ culpâ in Beatæ Virginis Con„ceptione, à qua lex vestra incepit. „ Igitur, &c.

„ Quintum: In lege Mahumeti te„nent Sarraceni, quòd mater Mahu„meti est amica legis, & cujuslibet „ Sarraceni, eò quòd portavit talem „ Prophetam, & nullus esset ausus di„cere maculam in ipsa, quin ei den„tes evellerentur cum martello : si „ igitur non ponimus in matre Ma„humeti maculam ; quantò magis „ vos, qui Matrem Dei Virginem „ MARIAM dicitis ? Qualis ergò est „ Religiosus inter vos, aut qualis „ Christianus, qui dicat Virginem „ MARIAM esse Matrem Dei, & ple„nam gratiâ, & quòd in suo princi„pio fuit maculata culpa ? Quod vi„detur absurdum.

„ Sextò, sic arguens dixit prædi„ctus juvenis Prædicatori respon„denti ad quæstionem : Facio vobis „ talem propositionem : Vos estis „ amici B. Virginis, vel non ? Res„pondit Prædicator : Amicus ejus „ sum, & devotus : quia nihil magis „ diligo præter Deum, quàm Beatam „ Virginem MARIAM. Cui Sarrace„nus inquit : Si haberem ego unicam „ amicam, & multùm ipsam dilige„rem, & revolverem scripturas ad „ defendendam eam de macula sibi „ imposita ; nónne videretur vobis, „ quòd me ostenderē amicum ejus ? „ Utique. Per oppositum arguēndo: si „ ego quærerem scripturas, & omnes „ vias, & modos, ut gratis maculam „ in ipsa reperirem, & cum alijs, qui „ ipsam à macula excusarent, con„tenderem ; falsus amicus essem me„ritò reputandus. Modò vos, Do„mine, cùm sitis Religiosi, refrænare „ debetis linguam vestram ad ponen„dum maculam in B. Virgine MA„RIA, quam multùm precibus debe„tis invocare. Et si gratis ponatis in „ ea maculam, totam scripturam quę„rendo, non vos ostenditis dilectores tantæ Virginis. Ista fuerunt omnia argumenta proposita à juvene Sarraceno.

Concludit tandem suam narrationem Franciscus Martini. His ergò di„ctis, visum fuit Papæ, & omnibus „ Prælatis, Cardinalibus, ac Magi„stris, qui ibidem aderant præsentes, „ quòd Sarracenus multùm gratè ar„guebat pro honore Virginis MA„RIÆ. Et quòd, si ipse qui Sarrace„nus erat, Virginem MARIAM à ma„cula culpæ originalis defendebat, „ per amplius & nos. Quare non so„lùm apud Christianos devotos pro „ veritate tenetur, quòd Virgo MA„RIA non fuit Concepta in pecca„to originali ; immò apud Paganos. „ Quare dictus D. Joannes Papa, „ quamdam Prosam in reverentiam „ munditiæ Virginis MARIÆ com„posuit sub octo dictaminibus, quæ „ inci-

,, incipiunt: Ave præclara gratiâ, & ,, dedit certos dies de indulgentijs ,, cuilibet devoto dicenti in die, & in ,, quolibet dictamine posuit laudem ,, suæ munditiæ.

,, Prima laus est: *Plena gratiâ*. Quo- ,, modò plena gratiâ, si incepit à ,, plenitudine culpæ?

,, Secunda laus est: *Incomparabilis* ,, *flos*. Quomodò flos incomparabilis, ,, si exivit plena spinis culpæ?

,, Tertia laus est: *Speculum decoris*, ,, *& sine macula*. Quomodò speculum ,, sine macula, si fuit maculata pecca- ,, to originali?

,, Quarta laus est: *Radix innocentiæ*. ,, Quomodò radix innocentiæ, & ,, munditiæ, si ejus Conceptio fuerit ,, immunda, & culpa originali infecta?

,, Quinta laus est: *Rubus visionis Mo-* ,, *saicæ ardens, & non comburens*. Quo- ,, modò Rubus ardens, & non com- ,, burens, si igne libidinis culpæ po- ,, natur combussisse in principio suæ ,, originis?

,, Sexta laus est: *Nardus odorifera*. ,, Quomodò fuit unguentum tanti ,, odoris, si in se habuit fœtorem ori- ,, ginalis culpæ?

,, Septima laus est: *Fulgens stella* ,, *maris*. Quomodò in principio stella ,, maris fulgens extitit, si erat obum- ,, brata maculâ culpæ?

,, Octava laus est: *Remedium vitæ*. ,, Quomodò remedium vitæ extitit, si ,, in suo principio à macula mortis ,, culpæ, & peccato incepit? Patet igitur, quòd Virgo Maria non fuit Concepta in peccato originali.

Transcripsi ad litteram omnia, quæ contigerunt tempore Joannis XXII. ex dictis Patris Martini Carmelitani, qui circiter à trecentis annis floruit. Et proposui omnia alia, quæ à nobis inventa sunt, tam pro doctrina Angelici Doctoris, quàm pro puritate Dei Matris. Ex quibus aliquos proponemus Nodos.

PRO NODO

§. TERTIUS.

Nodus primus.

Tametsi Festum Conceptionis cœperit in oriente circa tempora Apostolorum, ut constat ex Græcorum Kalendarijs; & in occidente ad annum octingentesimum, ut patet ex opusculis Sancti Anselmi, Sancti Bernardi epistolâ, & aliorum testimonijs; hoc fuit in aliquibus Ecclesijs particularibus: nam in Ecclesia Romana Festum hoc cœpit à tempore Joannis XXII. ut ex Cronodromo Benedictino, & Francisco Martini Carmelitano suprà manet demon-

ſtratum; & conſtat ex multis alijs teſtimonijs ſparſis in SOLE VERITATIS, atque in *Militia*. Hoc ergò principio ſtabilito, aliud eſt per ſe notum, ſcilicet, Feſtum Sancti Thomæ Aquinatis fuiſſe ſtabilitum in Romana Eccleſia eodem tempore Joannis XXII. qui Angelicum Doctorem canonizavit: Undè iſtæ duæ Feſtivitates ſunt quaſi fratres germani eodem tempore nati, & ab eodem patre, ex eademque matre progeniti: & ecce, habemus Phares & Zaram, Jacob & Eſau. Feſtum Sancti Thomæ (id eſt, Gemelli) eſt Major natu, & quia ſic fuit, & quia eſt Major Doctorum, & quia inter Majores nutritus, &c. Feſtum autem Conceptionis eſt Frater Minor in omnibus, tum quia numquàm Minor Virgo MARIA quàm concepta, tum quia degit inter Minores, & à Minoribus nutrita, &c. Quid ergò mirum, ſi Frater Major proſequatur Minorem? Jam enim eſt conſuetudo in noſtra fragili natura, ut Major averſetur, execretur, & tamquàm malam peſtem fugiat Minorem, non ob aliam rationem aut cauſam, niſi quia Major eſt Major, & Minor Minor. *Quare parte adversâ poſteros, ſcilicet, filiorum Minoris poſteri filiorum Majoris citantes, coram ordinatione, ſcilicet, Papæ XXII. ſupra-dicti pariter convenerunt, & lite conteſtatâ, &c.* ut dixit Cronodromus ſuprà. Quare Fratres Majores ita inſecuti ſunt ſuos Fratres Minores? Propter doctrinam Majoris Doctoris extollendam, puram ſententiam Fratris Minoris peſſumdandam atque exterminandam. Propter hoc fuit lis conteſtata, & erit, quia colebant ab utero: & en Nodus. Si Fratres Majores provocant, trahunt, ſeu rapiunt in jus ſuos Fratres Minores, quare etiam Minores non curabunt conſtituere in juſtitia ſuos Fratres Majores, ſeſe defendentes apud Judicem adversùm accuſatores expoſtulando de injuriâ illatâ? Non ita; ne quæſo ſit jurgium inter nos & vos, inter paſtores noſtros, & paſtores veſtros; fratres enim ſumus: ecce univerſa terra coram nobis eſt: recedite à nobis, ſicut per litteras patentes receſſiſtis; & ſi deflexeritis ad ſiniſtram, ſinite nos abire ad dexteram. Elegiſtis roſam Prati, ſinite nos cum noſtro lilio convallium. Aſſumpſiſtis teſtem Apoſtolum in epiſtola ad Roman. 3. *Omnes in Adam peccaverunt*, ſinite ut eligamus teſtem Lucam in Evangelio cap. 1. *Ave gratiâ plena. Dominus tecum. Benedicta tu.* Quia velle (ut Fratres Majores) violenter ferre poſt ſe omnia bona, propoſitiones univerſales *omnes*, & particulares, epiſtolam & Evangelium, non eſt juxta ordinationem Papæ; nec benè conveniunt, nec in una ſede morantur gratia & peccatum; ut dicitur hiſpanicè: *no caben en un ſaco, ni hande caver.*

NODUS SECUNDUS.

Quia retulit Joannes Gerſon Cancellarius Pariſienſis verba illa. *Undè cùm in canonizatione Sancti Thomæ de Aquino opponeretur, quod non fecerat miracula in vita,*

vita, vel non multa, dictum fuit per Papam non esse curandum: nam tot miracula fecit quot quæstiones determinavit, acclamantur in omnibus libris, & recipiuntur, quasi esset oraculum Pontificium ab ipsomet ore supremi capitis depromptum. Et licet ipsemet Joannes Gerson non incidenter in quadam epistola privata, sed publicè in Concilio Constantiensi fecerit pulcherrimam concionem probando Virginem Mariam fuisse conceptam sine macula originali: & non solùm hoc, sed etiam fecerit pro eodem mysterio tractatum contra F. Joannem de Montesono, quem vidimus in Bibliotheca Sancti Victoris; & insuper in suis operibus habeat illa, quæ referuntur in *Militia*, à colum. 767. tamen omnia ista; quia sunt pro Virginis Dei Matris puritate, nec recipiuntur, nec acclamantur, sed rejiciuntur, & tamquam nugæ, & res nullius momenti, aut ponderis reputantur. Quòd unicum verbum pro Sancto Thoma habuerit tantam efficaciam, ut faceret non solùm mirabilia, sed & miracula tot quæstiones & articulos, & tot sermones, tractatus, carmina; & tot non potuerint promovere unicum Dei Matris articulum, ut esset miraculosus, mirabile certè est, & miraculosum. Non est curandum (dicebat Summus Pontifex) de miraculis Sancti Thomæ; quia licet nulla, vel pauca fecerit miracula in vita sua, tamen in scriptis, *quot quæstiones determinavit, tot miracula fecit*. Unde omnes quæstiones determinatæ à Sancto Thoma sunt miracula. Quid determinavit circa istam quæstionem: *Utrum Virgo* Maria *fuerit concepta in peccato originali, in primo instanti infusionis animæ?* Cajetanus insignis illius commentator dicit, quòd nihil determinaverit, *quia tempore suo non erat adinventa*: igitur hîc, cùm nihil determinaverit, nullum fecit Sanctus Thomas miraculum. Discipuli ejus moderni dicunt, quòd determinaverit fuisse conceptam in peccato originali: & ecce altera quęstio inter ipsos, an determinaverit, vel non determinaverit: ergò quousque videamus determinatam à S. Thoma hanc quæstionem, nullum est miraculum. Faciant discipuli ejus cum doctrina Thomistica quotquot voluerint miracula, tamen numquam efficient miraculum contra puritatem Dei Matris; quia ut credo esset magnum miraculum, quòd Angelicus Doctor vellet facere hoc miraculum contra suam, & omnium Matrem.

Nodus tertius.

Cùm in canonizatione Sancti Thomæ *opponeretur quòd non fecerat miracula*, Summus Pontifex Joannes XXII. unico verbo sopivit hanc oppositionem factam Angelico Doctori, dicendo, *non esse curandum de illa*, sed quis fecerit hanc oppositionem, nescimus. Et utinam fuissent Fratres Minores, ut Nodus iste esset undique indissolubilis! Aliam oppositionem fecerunt coram eodem Summo Pontifice Patres Prædicatores contra puritatem

Sacra-

Sacratissimæ Dei Matris, ut suprà manet ostensum, & pro ipsa non solùm dixit Summus Pontifex *non est curandum*, sed determinavit fuisse conceptam sine peccato originali, & Festivitatem Conceptionis esse celebrandam; & tamen promulgatâ hac juridicâ sententiâ, nec quæstio fuit curata, nec sopita oppositio: & quare hoc? Quia oppositores fuerunt Patres Dominicani, qui pro Fratre & contra Matrem semper fecerunt miracula, & facient sine fine, quia sua debent esse semper miracula: & relictis alijs, assumo illud pertinens ad propositam materiam. Ratio à priori præcipua, ac unica, quarè in Conceptione Virginis non potuit esse miraculum præservationis à peccato originali fuit, quia adfuit commixtio seminum, ubi autem est hæc commixtio seminum impossibile est, quòd sit innocentia, puritas, aut carentia peccati, &c. vel si non est impossibile, saltem de facto numquam fuit, ut in suo memoriali pro ratione peremptoria proposuit R. Pater Frater Joannes Martinez del Prado Provincialis Hispaniæ Regi nostro Philippo IV. At licet in quæstionibus, & articulis Angelicę doctrinę sit tanta seminis commixtio; ut ipsimet fatentur, quia Henricus Gorrichen habet centum quæstiones ultimas tertiæ partis; & aliæ nonaginta fuerunt completæ per Patrem Fratrem Albertum de Brixia: prima secundæ, & secunda Secundæ sunt Vincentij Burgundi: expositio in Matthæum est F. Petri de Andria: super Psalmos, super Joannem, super epistolas Pauli, & Canonicas, sunt Fratris Reginaldi: quanta sint in reliquis F. Thomæ Anglici, nesciunt explicare Pius, Senensis, & Castillo. Quomodò Pontius Carbonellus contineatur in Catena aurea, jam ostensum est. Et ad ista particularia addenda sunt illa communia seminata à correctoribus, tam Venetijs, quàm Romanis, de quibus suprà latè dictum est, seminantibus pro libito, quidquid ipsis placuit, & tamen inter tantam diversorum seminum aggregationem conceptus mentis, seu doctrina Angelici Doctoris est, vel dicitur pura, Sancta, & miraculosa: & quia in Conceptu ventris MARIÆ fuit illa commixtio seminum S. Joachim, & Sanctissimæ Annæ, nullum potuit intervenire miraculum, ut esset pura & Sancta. Est ne iste Nodus?

NODUS QUARTUS.

Pater Antonius Henegan Ordinis Prædicatorum, & Philosophię Lector Lovanij anno 1659. in Thesibus sub hoc titulo: *Philosophia Rationalis ad mentem Angelici præceptoris Divi Thomæ Aquinatis* proposuit ista tria impertinentia. Primum erat: *Quis tam arrogans ut Divi Thomæ vel minimum assertum publicè censurare audeat, de quo Ecclesiæ caput Innocentius VI. censuit, qui eam impugnaverit, semper esse de veritate suspectum?* Secundum: *Quis tam arduè insanire possit, ut improbare præsumat doctrinam commendatam à Domino Jesu*

Christo ipso exclamante: Benè scripsisti de me Thoma? Tertium: *Quomodò Beatissima Virgo apparens D. Thomæ, juxta approbationem Julij Papæ III. ipsum de suæ scientiæ integritate certificavit, si vel quidpiam honori ejus derogans insinuaret.* Ista tria impertinentia sustinuit ille Philosophicus Lector, quibus Theses suas mirificè exornavit, in gloriam sui pręceptoris ejusmodi elogia portentosa dicendo. Quia verò Reverendus Pater Petrus de Vriese Lector Sacræ Theologiæ primarius in Thesibus capitularibus de omnibus novæ Legis Sacramentis prædisputatis Lovanij an. 1663. posuit hoc unicum impertinens, tum in laudem purissimæ, ac semper Immaculatæ Conceptionis personalis Virginis MARIÆ: tum etiam in laudem ac gloriam sempiternam Angelici Doctoris Divi Thomæ Aquinatis: In expositione Angelicæ Salutationis (quæ est apud Angelicum Doctorem Divum Thomam Aquinatem in opusculis, opusculo 8.) hæc pro Immaculata semperque pura Virginis MARIÆ Conceptione traditur sententia. *Tertiò, quantùm ad puritatem; quia Beata Virgo non solùm fuit pura in se, sed etiam procuravit puritatem alijs. Ipsa enim purissima fuit, & quantùm ad culpam, quia nec originale, nec mortale, nec veniale peccatum incurrit.* Quot, Deus bone! non fuerunt excitatæ contentiones? Bis in eodem die manè ac vesperi contra ipsum tam præclarum ac certum dictum insurrexerunt: Et his nondum contenti die sequenti in Thesibus alterius P. Lectoris vespertini P. Mersmans redierunt ad idem impertinens, ita ut quinquies fuerit impugnatum, sed ne vel semel apparenter expugnatum. Ex his duobus Funiculis pro doctrina Angelica, & puritate Virginea istum compaginamus Nodum: Licitum est uni Lectori Philosophiæ in Thesibus merè Philosophicis proponere tria impertinentia, vocando arrogantes illos, qui vel minimum assertum Sancti Thomæ audent impugnare, & arduè eos insanire, qui illam improbare præsumunt, adducendo in testes Innocentium Papam & Julium III. non obstante quòd illa sint falsa, & omnia gratis dicta: quia usque ad finem mundi non ostendent testimonia pręedictorum Summorum Pontificum, & circa hoc nullus fuit locutus vel verbum. Interim Lector ille, seu Professor Philosophiæ similia posuit, & tolerata sunt. Dum verò unus Pater primarius Sacræ Theologiæ Lector ponit pro Dei Matris puritate suprapositum elogium ex Divi Thomæ opusculis recitatum, petierunt originalia genuina scripta Angelici Doctoris; & quamvis ostensa sint exemplaria ex ipsamet Cathedra tam impressa, quàm manu-scripta ex Bibliothecis supra-relatis, quinquies tamen oppugnaverunt ipsum impertinens pro gloria Matris Dei positum, quasi aliquod execrabile opprobrium fuisset dictum contra Angelicum Docto-

rem. Quid ergò dicemus ad hæc?

NODUS QUINTUS.

Quòd in modernioribus impressionibus ablata fuerit illa clausula, *quia nec originale*, posito ejus loco, *quia ipsa Virgo*, est per se notum, ut constat ex sex originalibus impressis ac manu-scriptis antiquis. Et hoc sic factum est, quia esset (ut ipsi dixerunt me præsente) aperta contradictio in Sancto Thoma; nam parùm anteà habet hæc verba: *Sed Christus excellit Beatam Virginem in hoc, quòd sine originali conceptus & natus est: Beata autem Virgo in originali est concepta, sed non nata*. Sed dato quòd esset contradictio, decetne (ut auferant unam contradictionem è suo Doctore) maculare ejus textum, Salutationem Angelicam, atque Dei Matrem? Immò quòd non sit contradictio sic ostenditur: Christus in hoc excellit Virginem, quia sine originali conceptus est, scilicet, à Matre sua; omnes enim matres concipiunt filios suos cum originali, id est, concupiscentiâ, ideò Angelicus Doctor non dixit originali peccato, seu culpâ; & etiam sine originali natus est, id est, in utero, juxta illud dictum Josepho, *Quod enim in ea natum est, de Spiritu Sancto est*, & tamen Christus non erat tunc natus ex utero, sed tantùm intra uterum: tum hoc etiam patet, quia verba ista sunt intelligenda juxta subjectam materiam, quando, scilicet, Salutatio Angelica fuit prolata. Et Christus natus fuit in utero Virginis, dicente etiam Angelo, *Quod enim ex te nascetur Sanctum, vocabitur Filius Dei*. Quod totum fuit perfectissimè completum in prima nativitate in utero. Undè Christus (ut optimè dicit Angelicus Doctor) & conceptus fuit à Matre sine originali, & natus sine originali: attamen Virgo MARIA in originali concupiscentia fuit concepta à Matre sua Anna, sed non nata in utero cum originali. Undè *ipsa purissima fuit quantùm ad culpam, quia nec originale, nec mortale, nec veniale peccatum incurrit*. Et ecce jam sumus in Nodo. Omnes assertores contrariæ sententiæ ubicumque in Sanctis Patribus, & Auctoribus antiquis inveniebant istam vocem *natus*, vel *nata*, sumunt pro nativitate in utero, ut ex octodecim exemplis videbitur in RADIIS SOLIS VERITATIS; & semel reperta in Sancto Thoma, quia est contra puritatem Virginis, quòd *natus* sumatur pro nativitate ex utero, pro viribus contenderunt, contendunt, & contendent, quòd sic debeat sumi, & non aliter, aliàs esset contradictio in Angelico Doctore: & una contradictio est delenda in Fratre, & non una macula in Matre.

NODUS SEXTUS.

Tetigimus incidenter auctoritatem illã ex epistola ad Galatas dicentem: *Mulierem autem ex omnibus non invêni, quæ à peccato omninò immunis esset ad minùs originali vel veniali: Excipitur purissima & omni laude dignissima Virgo* MARIA, de qua latè egimus Nodo VII. principali; sed quia ibi aliqua prætermisimus, quia de novo fuerunt inventa,

ta, hîc etiam incidenter illa damus. Nam ad sextam editionem ibi relatam, in qua non extat exemptio illa: *Excipitur purissima, & omni laude dignissima Virgo* MARIA, addenda est altera, quæ erit in ordine septima, impressa Parisijs apud Joannem David in via Divæ Genovefæ anno 1549. Octava potest esse Veneta apud hæredes Lucæ Antonij Juntæ anno 1562. quæ fol. 141. adducit notam marginalem Patris Remigij Florentini: & licet ista non deberet facere numerum distinctum, quia jam ibi adduximus alteram impressionem Patris Remigij, cùm ista fuerit promulgata ante annum 1570. debemus in omnibus servare legalitatem. De alijs duabus, scilicet, illâ impressâ Parisijs anno 1518. per Andream Boucardum impensis Joannis Petit, & alterâ editâ ibidem per Joannem Savetier sub signo Britannico anno 1526. jam ibi dedimus exactam rationem. Constat ergò quòd prætermiserimus unam impressionem, vel ad summum duas. Et propter hanc omissionem PP. Lovanienses fecerunt talem rumorem per omnes Abbatias & Conventus Flandriæ, quasi Auctor istius libri commisisset in prima impressione aliquod crimen lęsæ Majestatis. Et quando ipsi conqueruntur de hoc veniali defectu contra suam opinionem, debemus nos tacere, & sepelire tot lethalia commissa crimina in originalibus sui Angelici Doctoris contra nostram sententiam & Immaculatam Dei Matris puritatem. Et si iste non fuerit Nodus, ostendemus alium.

NODUS SEPTIMUS.

Quia in octo vel novem editionibus non erat exceptio, expunxerunt illam corrigentes (ut ipsi dicunt) decem impressiones in quibus reperiebatur. At hæc non fuit correctio, sed corruptio maxima; quia sententia Angelici Doctoris sic se habet: Nulla est mulier quæ non habeat *peccatum*, id est, *mortale*, vel ad minùs *originale*, vel *veniale*: Excipitur (dicebat S. Thomas) purissima, & omni laude dignissima Virgo. At discipuli ejus expunxerunt hanc exceptionem. Quare? Quia non erat in vero ac legitimo originali Angelici Doctoris. Et ubi est illud originale verum ac legitimum? Ad hoc nihil dicunt, nec dicent; quia de vero ac legitimo nihil sciunt. Si ergò non invenitur, nec est originale proprium Sancti Thomæ, & pro utraque parte sint testes, discurramus secundùm rationabilem conjecturam, an Sanctus Thomas posuerit istam exceptionem, vel saltem deberet illam ponere. Sententia diffinitiva Sancti Thomæ hæc est: Omnis mulier peccavit *mortaliter*, aut *originaliter*, vel saltem *venialiter*. Ergò secundùm Angelicum Doctorem ex tribus veniale est minimum peccatum; vel processit sine ordine, ac dispositione in sua enumeratione. Quomodò ergò dicunt ejus discipuli originale esse minimum? Fuitne in hoc etiam vitiatus textus Sancti Thomæ? Sed ad rem no-

nostram : Si Sanctus Thomas ab illa sua regula generali : Omnis mulier peccavit mortaliter, originaliter, vel venialiter, non excluserit Virginem; ergò in illa mansit comprehensa, sicut omnes aliæ mulieres. Si dicunt quòd non manserit comprehensa, habemus intentum; quia quæ non comprehenditur in regulis generalibus Thomæ, nec in regulis generalibus Pauli comprehendetur; & sic non est necesse ostendere exceptionem in uno, quando illam nobis dant in altero. Si autem mansit comprehensa, ut ejus discipuli clamant, ecce habemus crassissimum Nodum. Doctrina S. Thomę comprehendit Virginem Dei Matrem in hac universali: *Quælibet mulier habet peccatum mortale, originale, aut veniale*, quia nullam apposuit exceptionem; ergò MARIA peccavit vel mortaliter, vel originaliter, vel venialiter. Ista est consequentia evidens. Sed dicunt, quòd verificetur de originali tantùm, quia in alijs duobus peccatis primo, & ultimo non est comprehensa secundùm Fidem. Optimè. Solvamus ergò, non unum vel duos, sed duodecim, vel plures Nodos. Ergò Sanctus Thomas non dixit omnia, quæ Ecclesia & Fides dicunt & fatentur. Ergò Sanctus Thomas indiget explicatione in rebus Fidei. Ergò Sanctus Thomas erraret contra Fidem, nisi piè interpretaretur de peccato originali. Ergò Sanctus Thomas debet à suis discipulis reduci ad medium, ut non videatur declinasse ad extrema vitiosa. Ergò Sanctus Thomas defecit non dicendo, à primo & ultimo peccato excipiatur purissima MARIA. Ergò Ecclesia fecit duplicatam exceptionem, ubi Sanctus Thomas nec unam justam fecerat, & sic præparatur ad tertiam. Ergò qui de facto exemit Virginem à peccato minori veniali, si non contra mentem, saltem contra litteram Sancti Thomę, potest & debet illam eximere à majori originali; quia si ab Ecclesia est debellatum peccatum contra hæreticos, solùm restat ut tollatur è medio Thomistico. Ergò qui transit ab extremo ad extremum eximendo Virginem à mortali & veniali, & ita fortiter tangunt medium peccati originalis & persistunt in eo, nec sunt Angeli, neque sequuntur Angelicam doctrinam. Ergò si, quando extrema sunt vitiosa, in medio consistat virtus; in sua schola quando sunt extrema Sancta, in medio constituent vitium. Ergò Sanctus Thomas penitùs erravit apponendo illam disjunctivam *ad minùs originali vel veniali*, cùm ab originali nulla mulier fuerit secundùm ipsum immunis. Ergò ubicumque dixit Sanctus Thomas absolutè : Virgo MARIA fuit immunis à peccato, fuit locutus contra mentem; quia debebat dicere fuit immunis non omninò. Ergò, quidquid dicat Pater Antonius Henegan, scientia non fuit integra, quia non solùm aliquantulum vel quidpiam, sed multum honori Virginis fuit derogatum. Denique, ergò San-

Sanctus Thomas nullam fecit in vita & doctrina sua miraculum pro Dei Matre, quia in articulo peccati originalis, in quo claudicabat, non est illi data miraculorum gratia.

Nodus octavus.

Duo fecit Summus Pontifex Joannes XXII. pro Sancto Thoma, unum fuit canonizare ipsum, & alterum dicere de doctrina, quòd tot miracula fecisset, quot quæstiones scripsisset. Et testis hujus facti secundi non est alius quàm Joannes Gerson. Alia duo fecit pro puritate Virginis Mariæ. Primum declarare eam fuisse conceptam sine peccato originali: secundum, admittere in Curia Romana illius Festivitatem; & pro hoc habemus duos testes antiquiores Joanne Gersone, unum Bendictinum in suo Cronedromo sive Decursu temporum, & alterum Carmelitanum citatum, & adde tertium Jacobum Perez de Valentia Episcopum Christopolitanum, qui obijt anno 1491. His ergò, ut veris stabilitis, si ipsi nolunt credere pro puritate Dei Matris tribus testibus omni exceptione majoribus; quare debemus nos præstare fidem uni pro laude Angelici Doctoris? Quòd Summus Pontifex declararet Virginem fuisse conceptam sine peccato originali non erat miraculum, quia sine miraculo omnes ferè Catholici sic credunt; nec, quòd Festum Conceptionis celebraretur in Romana Curia erat miraculum, quia sine miraculo hodiè celebratur: & ista, quę non sunt miracula & de facto videntur, relata à tribus testibus, dicunt esse mendacia ac fictiones; cùm tamen eodem tempore velint, quòd credamus ad unius testificationem pro S. Thoma non unum miraculum, sed tot, quot sunt quæstiones & articuli in operibus Sancti Thomæ. Et qui dubitant an in una quęstione circa articulum illius diei de Conceptione ventris Dei Matris fuerit unum miraculum; quomodò in conceptu mentis Angelici Doctoris ex infinitis quæstionibus & articulis volunt à nobis, ut credamus infinita miracula? Iste non tantùm mirabilis, sed miraculosus Nodus videtur; ideoq; etiam miraculosè solvendus. Nam quis erit tam arrogans, ut Divi Thomæ minimum assertum, vel Virginis Dei Matris minimam laudem publicè audeat censurare? Vel quis tam arduè insanire possit, ut improbare præsumat doctrinam commendatam à Domino Jesu Christo, aut puritatem suæ Sacratiss. Matris Mariæ? Quis innocentiæ Virgineæ ita invidus, ut repulsam illius unicum suum triumphum ducat? Ut non, quæ digna & justa sunt, attribuat Matri Dei defendens pro posse, quòd in his, quæ tangunt laudem vel culpabilem maculam, non sit comparanda filijs Adæ æquali mensurâ? Quis tam fœtidus ac fœtulentus erit assertor ausus de Virgine adstruere, quòd primò fuerit Deo odiosa, quàm grata; exosa, quàm dilecta; rea culpæ, quàm plena gratiæ; ignorans, quàm sapiens; tur-

pis, quàm pulchra; fœtore horribilis, quàm odore ſuavis; maledicta, quàm benedicta; digniſſima omni vituperio, quàm laudis præconio; ſerva, quàm libera; ancilla, quàm Domina; ſubdita, quàm Regina; Dæmonis vernacula, quàm Angelorum Domina; & unico verbo, primò filia Diaboli, quàm Dei? De quo ſicut latiſſimè, ita pijſſimè diſcurrit ſingulariſſimus Virgineæ puritatis promotor Joannes de Segovia in ſuis Allegationibus, ac Aviſamentis per totum, ſpeciatim Allegatione 7. folio 372. & ſequentibus, Aviſamento 6. folio 516. & ſequentibus, ubi habet mirabilem ſuavitatem verborum obduratorum animos emollientium, & ad devotionem hujus myſterij excitantium ſtimulantiumque.

NO-

NODUS DECIMUS-SEPTIMUS

PRINCIPALIS

Concinnatus ex quodam Brevi, seu epistolâ Sanctissimi Domini Nostri ALEXANDRI VII. directâ ad Universitatem Lovaniensem; ac ejusdem Constitutione Apostolicâ modò expeditâ pro tota Ecclesia circa mysterium Immaculatæ Conceptionis Virginis Dei Matris MARIÆ.

PRO CORTICE

§. PRIMUS.

REm ipsam à suis fundamentis aggredior enarrare. Cùm in Gallia & Belgio, ac præcipuè in Universitate Lovaniensi exorta fuisset magna illa, & satis nota contentio circa quinque propositiones Cornelij Jansenij Episc. Iprensis, quæ tales erant

Prima: *Aliqua Dei præcepta hominibus justis volentibus & conantibus secundùm præsentes, quas habent vires, sunt impossibilia, deest quoque illis gratia, quâ possibilia fiant.*

Secunda: *Interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ numquàm resistitur.*

Tertia: *Ad merendum & demerendum in statu naturæ lapsæ non requiritur in hominibus libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione.*

Quarta: *Semipelagiani admittebant prævenientis gratiæ interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium Fidei, & in hoc erant hæretici, quòd vellent eam gratiam*

tiam talem esse, cui posset humana voluntas resistere, vel obtemperare.

Quinta : *Semipelagianum est dicere Christum pro omnibus omninò hominibus mortuum esse, aut sanguinem fudisse.*

Post exactissimam discussionem in Romana Curia Summus Pontifex Innocentius X. per suam Constitutionem, quæ incipit : *Cum occasione impressionis libri, cui titulus, Augustinus Cornelij Jansenij Episcopi Iprensis, &c.* expeditam anno 1653. pridie Kalendas Junij sui Pontificatûs anno 9. eas condemnavit. Posteà Sanctissimus Pater ALEXANDER VII. prędictam articulorum condemnationem confirmavit, approbavit, innovavit, ac declaravit per alteram Constitutionem incipientem : *Ad Sacram Beati Petri Sedem, &c.* expeditam anno 1656. Pontificatûs sui anno 2.

Defensores harum quinque propositionum varia excogitarunt stratagemata, & cavillationes, ut ipsas liberarent à censura. Prima fuit, dicere eas esse expresè sententias Sancti Augustini, & Angelici Doctoris Sancti Thomæ Aquinatis. Et in hoc institerunt per plures dies. Secunda cavillatio, seu potiùs audacia fuit, dicere hanc, quantùm ad Cornelij Jansenij causam, esse quęstionem facti, & quòd non posset à Romano Pontifice determinari, aut condemnari. Videntes autem Sedem Apostolicam persistere, & anathematizare omnes nolentes parêre suis justissimis præceptis, excogitarunt aliam diabolicam machinam : nam sub prætextu præstandi promptam, ac filialem obedientiam Summo Ecclesiæ Pontifici miserunt ad Romanam Curiam quemdam Doctorem cum litteris recommendatitijs undequaque acquisitis, ut nomine & voce omnium proponeret suę Sanctitati ista duo :

Primum, se submisso corde, ac cognitâ veritate, & justificatione Decretorum Sedis Apostolicæ, detestari, & abjurare illas quinque propositiones Jansenij : & ut subditi ac subjecti Sanctę Romanæ Ecclesiæ pedibus spondebant se illas publicè, & privatim semper & ubique impugnaturos, & contrarium tamquam Catholicum prędicaturos, atq; docturos. Secundò, petebant à sua Sanctitate (ut cognosceret eos nolle à recto tramite veritatis nec latum unguem recedere, sed sanam doctrinam à Sede Apostolica approbatam per omnia sequi) ut doctrinam Sancti Augustini, & Angelici Doctoris Sancti Thomæ, ista duo Ecclesiæ luminaria, & dogmata illorum ut veridica, sana, & in quibus nihil contineretur suspectum, dignaretur approbare, & confirmare, &c.

Quid in supplica continebatur, meliùs, quàm ego explicare possim, ex prudentissima, atque Sanctissima responsione Summi Pontificis dignoscetur. Scripsit enim duas epistolas : Unam ad Rectorem & Universitatem Lovaniensem, quæ sic se habet : *Dilectis Filijs Rectori & Universitati Lovaniensi.* ALEXANDER *Papa VII. Dilecti*

cti Filij salutem & Apostolicam benedictionem. Pacis inter ambos charissimos in Christo Filios nostros Reges Divinâ misericordiâ tandem compositæ commodis, & felicitate frui vos Domino concedente posse, quemadmodum litteris vestris die vigesimo Martij datis, ostenditis, pro paternâ in vos chariate Nostrâ profectò gaudemus. Cùm præsertim hoc otio vos ad incumbendum ardentiori studio, litteris & virtutibus verè Catholico viro dignis, de more usuros esse planè credamus. Porrò autem eximium illud Salvatoris Nostri voce toties inculcatum præceptum de servandis Ecclesiæ mandatis, deq; audiendâ voce Pastoris, quem Vicarium suum in terris universi gregis curâ demandatâ constituit, quàm ad salutem, & vitam, tam profectò est ad omne veræ scientiæ, doctrinæq; lumen suscipiendum absolutè necessarium: Nisi enim omnibus omninò determinationibus Apostolicis, & firmitati Petræ, supra quam Ecclesiæ suæ fundamenta statuit Dominus, omnes hominum, & præcipuè litteris addictorum cogitationes, & consilia immobiliter adhereant, incredibile prorsùs est in quot & quantas vanitates, & insanias falsas humani curiositas ingenij, quo magis etiam ejus vis, & perspicacitas excellit, per invia tandem & abrupta feratur. Universitatem præclaram istam hujus Sanctæ Sedis auctoritate fundatam, & amplissimis donatam privilegiis, tum viris doctrinæ, meritorumq; luce fulgentibus locupletem, piè religiosèq; Matrem suam respicere, & summoperè venerari scimus, utq; nullorum hominum turbidi Spiritus in eâ planè remanserint, totius consolationis Deum ex corde rogamus. Sed nulla satis magna diligentia est, quæ in coërcenda & captivandâ in obsequium Christi vagâ per se illa sensuum, ingenijq; humani licentiâ & elatione ponatur, nullaq; in hâc eâdem re alia ratio efficax à summis etiam & Sanctissimis viris pro se ipsis quoque continendis adhiberi umquàm potuit, quàm hujus Petræ soliditati firmissima & perquàm absolutissima in omnibus adhæsio & obedientia. Si quid enim in hâc parte nedum peccatum vel minimum sit, sed etiam non diligentissimè, & exactissimè ab initio cautum, & curatum, vix dici profectò potest, quò res paulatim delabatur. Speramus planè de pietate, & Catholicæ Religionis Zelo vestro, omni curâ, studioq;, vos in hujusmodi rem cogitationes universas collaturos, neque passuros in posterum, ut à debita Nobis obedientiâ turbulentis hominis alicujus flatibus retardemini; quin immò Religiosi obsequij vestri tam in observantiâ peraccuratâ Constitutionum Apostolicarum adversùs errores Jansenij, quàm omnibus alijs in rebus Illustria documenta præstare numquàm destituros, quo magis magisq; indies eximiam, verèq; paternam charitatem Nostram, atque adeò summi Dei gratiam, & protectionem demereamini: A quo vobis dilecti Filij, totiq; Universitati Lovaniensi, benedictionem Apostolicam peramanter impertîmur. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 7. Augusti 1660. Pontificatûs nostri anno sexto.

Alteram Decano, & alijs Theologiæ Facultatis Magistris, & Regentibus Lovaniensibus, tenoris sequentis: *Dilectis Filijs Decano, & alijs Theolo-*

gicæ Facultatis Magistris, Regentibus Lovaniensibus. ALEXANDER *Papa VII. Dilecti Filij Salutem, & Apostolicam Benedictionem. Litteras vestras die 20. Martij datas accepimus, & in eo sanè, quod quinque propositiones illas, tam in Constitutione felicis recordationis* INNOCENTII X. *Prædecessoris nostri, quàm in aliâ nostrâ posteà damnatas, tantoperè detestemini, ut neminem admittere ad gradus Academicos velitis, nisi priùs religiosam observantiam prædictarum Constitutionum promittat & juret, obedientiam & zelum vestrum unicè commendamus; atque adeò speramus, vos nedum id egregiè persancteq; impleturos; verùm etiam omnibus alijs in hanc Sanctam Sedem observantiæ & obedientiæ documentis effecturos, ut omni rerum præteritarum, ex hominum animis evulsâ, & penitùs abolitâ memoriâ, pristinum decus existimationi, & laudi antiquæ vestræ restituatur. Ad hanc igitur salutaris obsequij gloriam verè constanterq; promerendam, quamvis, uti credimus, eximiè currentes vos, Dilecti Filij, etiam atque etiam, quantum possumus, hortamur in Domino. De reliquo non dubitamus, quin vos pro singulari scientiæ, pietatisq; studio, sanam & incorruptam, qualem tot Apostolicæ Sedis declarationes, & Sanctorum Patrum traditiones requirunt, doctrinam semper amplexuri, & adversùs Orthodoxæ Religionis hostes defensuri sitis; nec non præclarissimorum Ecclesiæ Catholicæ Doctorum Augustini, & Thomæ Aquinatis inconcussa tutissimaq; dogmata sequi semper, ut asseritis, ac impensè revereri velitis: quorum profectò Sanctissimorum Virorum penes Catholicos universos ingentia, & omnem laudem supergressa nomina, novi præconij commendatione planè non egent. Porrò bonorum omnium largitorem Deum rogamus, ut vobis, Dilecti Filij, cum pacis Divinâ tandem Clementiâ restitutæ prosperitate, cælestis gratiæ munera tueri, & augere quotidie pro misericordiâ suâ velit: ad quod feliciter consequendum, Apostolicam benedictionem vobis peramanter impertimur. Datum Romæ apud Sanctam* MARIAM *Majorem sub annulo Piscatoris die 7. Augusti anno 1660. Pontificatûs Nostri anno sexto.*

Istæ duę litterę Apostolicæ detexerunt latitantem secundam intentionem Jansenistarum. Nam statim prodijt rumor, quem typis mandatum invenio cum ista approbatione: *Ut varij & scandalosi rumores luce veritatis evanescant, expedit has litteras Apostolicas typis excudi. Datum Leodij 17. Decembris 1660. Joannes Ernest de Surlet Vicarius Generalis Leodien.* Et in frontispicio litterarum extat tale rescriptum: *Publicum & ingens Lovanij ante aliquot hebdomadas gaudium fuisse occasione Litterarum Apostolicarum tum ad Universitatem, tum ad Facultatem Theologicam missarum, passim fama vulgavit: sparsus etiam tum Leodij, tum alibi rumor fuit,* ALEXANDRUM VII. *in ijsdem retractasse sententiam ante hâc contra Jansenij dogmata à Sede Apostolicâ latam. Quod postremum, licet Catholicis omnibus Sedis Apostolicæ infallibilitatem agnoscentibus risu potiùs quàm fide dignum visum fuerit; multorum tamen animos incessit cupîdo cognoscendi, quæ tandem tanti gaudij causa*

esse

esse potuerit. Horum justis desiderijs, ut inservirem, ipsas Litteras Apostolicas fideli manu descriptas typis vulgandas putavi. Utere benigne Lector & vale. Sit vel non sit verum, quod in relata Epigraphe proponitur, quia hoc nihil meâ interest, sed tantùm illa, quæ sequuntur.

Sicut occasione litterarum Summi Pontificis exorti fuerunt rumores suprà relati falsi pro doctrina Jansenij, ita occasione earumdem litterarum exorta est etiam alia recapitulatio omnium approbationum doctrinæ Sancti Thomæ. Nam Bruxellis typis Guilielmi Scheybels, in platea Scutorum ad insigne Sancti Joannis Baptistæ prodierunt in charta expansa sub hoc titulo: *Elogia S. Thomæ Aquinatis edita occasione Bullæ Sanctissimi Domini Nostri* ALEXANDRI VII. Omnes auctoritates supra-relatæ Summorum Pontificum incipiendo à Joanne XXII. Innocentio VI. Urbano V. Pio V. Clemente VIII. Paulo V. concludendo cum ALEXANDRO VII. propter illam clausulam: *Nec non præclarissimorum Ecclesiæ Catholicæ Doctorum Augustini & Thomæ Aquinatis inconcussa tutissimaq; dogmata sequi semper ut asseritis, ac impensè revereri velitis, quorum profectò Sanctissimorum virorum penes Catholicos universos ingentia & omnem laudem supergressa nomina novi preconij commendatione planè non egent.* Ex quibus verbis Summi Pontificis dicunt se jam habere alteram approbationem doctrinæ Sancti Thomæ. Quod etiam affirmarunt in oratione habitâ eodem die pro doctrina & laudibus Angelici Doctoris. Et cum hoc pervenimus ad desideratum scopum propositum in Nodo.

Inter multa gesticula, dicta, & facta à gesticulatore illius diei unum fuit, nos ex perversâ malignitate in prima impressione nostri Nodi Indissolubilis prætermisisse hoc elogium seu novissimam approbationē ALEXANDRI VII. putans cum sola illa retundi ac refutari, quidquid in Nodo dicitur de alijs approbationibus, &c. Cujus qualitatis sit retunsio ac refutatio ista, statim videbimus. Ad objectionem verò dico, quòd si in prima editione non fuerit posita, quia penitùs ignorabam illam; jam in hac secunda ipsam damus cum omnibus suis circumstantijs. Et si adhuc ex hac spontanea ac veridica confessione non maneat ad plenum satisfactum, hâc unicâ computatione certitudinem ostendo. Litteræ Summi Pontificis nostri fuerunt expeditæ anno 1660. Nodus indissolubilis fuit excusus Bruxellis anno 1661. & an. 1663. fuerunt impressa *Elogia Sancti Thomæ Aquinatis edita occasione Bullæ Sanctissimi Domini N.* ALEXANDRI VII. Ubi in capite Bullæ extant hæc verba: ALEXANDER *VII. in Brevi ad facultatem S. Theologiæ Academiæ Lovaniensis dato Romæ* 1660. *die* 7. *Augusti Sanctum Thomam Divo Augustino exæquat, utriusque dogmata inconcussa certissimaq; asserens, cujus Brevis integrum tenorem (quia non passim notus) subjicimus:* Ista

ſunt verba propoſita in ſua præconizatione Elogiorum, & publicatione Brevis: Si ergò anno 1663. non erat paſſim notum Breve hoc in Belgio, & in civitate Lovanienſi, ad quam fuerat directum, ut opus fuerit illud typis mandari cum hac ſubſcriptione, & in die Sancti Thomæ illud affigere valvis, portis, & angulis, ut ſic fieret paſſim notum; quid mirum quòd quidam Hiſpanus anno 1661. nihil ſciret de tali Brevi? Poſt duos annos ab impreſſione Nodi indiſſolubilis typis mandatur Breve, & illud ſubjiciunt omnium oculis Lovanij, ut notum fiat, quia erat ignotum ipſis Lovanienſibus: & fuit delictum & iniquitas inexpiabilis, quòd quidam Hiſpanus veniens poſt duos annos ex Matritenſi Curia non haberet notitiam illius, ut collocaret ipſum in ſuo libro.

Exoneratus ab impoſtura iſta de malitioſa pretermiſſione, solùm reſtat ut videamus quid habeat hoc Breve, & Elogium promulgatum à Sanctiſſimo Domino Noſtro ALEXANDRO VII. quod ſic confirmet omnium ſuorum prædeceſſorum dicta de doctrina Sancti Thomæ, & omnium ora obſtruat, &c. *Laudat præclariſſimorum Eccleſiæ Catholicæ Doctorum Auguſtini & Thomæ Aquinatis inconcuſſa, tutiſſimaq; dogmata:* Et in hoc dicunt Patres Lovanienſes quòd Summus Pontifex: *Sanctum Thomam Divo Auguſtino exæquat, utriuſque dogmata inconſſa tutiſſimaq; aſſerens:* Ecce quo tendunt illorum conatus. Quid diceret Pater Joannes de Meppis Auguſtinianus audiens iſtam exęquationem, cujus auctoritatem ſuprà dedimus? Ego non curo, nec ſum ſolicitus de ęqualitate Sancti Thomę, & Beati Auguſtini. Sint profectò perfectiſſimè æquales; iſte Sanctus, & ille Beatus. Sed inquiro fundamentum hujus æqualitatis in verbis ALEXANDRI VII. Ipſe non dicit eſſe æquales Auguſtinum & Thomam; ubi ergò eſt æqualitas iſta? Reſpondent quòd inferatur neceſſariò, cùm affirmet utriuſque dogmata eſſe *inconcuſſa & tutiſſima:* ergò omnes ſcriptores Catholici, qui habent inconcuſſa & tutiſſima dogmata, ſuntne æquales Auguſtino & Thomæ?

Siſtamus hîc parumper. In Concilio Romano propoſuit Gelaſius Papa libros, qui in Eccleſia Catholica recipiebantur. Et incipiendo à Sacra Scriptura, & Oecumenicis Concilijs deſcendit ad Sanctos Patres, ut videre eſt ſuprà Funiculo I. Si inter iſtos fuiſſet nominatus Sanctus Thomas, etiam dicerent Summum Pontificem, & Concilium Romanum exæquaſſe Angelicum Doctorem omnibus Sanctis Concilijs, & Scripturæ Sacræ. Si in Litanijs, & precibus conſuetis Eccleſiæ, in quibus quotidiè, & æqualiter dicitur: *Sancta* MARIA *ora pro nobis*; *Sancte Petre, ora pro nobis*; *Sancte Paule, ora pro nobis, &c.* diceretur etiam *Sancte Thoma de Aquino, ora pro nobis*; deducerent eamdem conſequentiam de Eccleſia exæquante S. Thomam Paulo, Petro, & Virgini. Conſequen-

tias

tias istas pessimas demonstramus, non autem quæ Summi Pontifices prudenter ac Sanctè dixerunt. Sit Sanctus Thomas æqualis Augustino; sed non quia Summus Pontifex illos æquavit. Sed videamus jam quid in rei veritate dixerit Summus Pontifex, ut illud veneremur tamquàm omni veneratione reverentiâ dignum.

Proposuerat Facultas Theologica Lovaniensis, quòd abjuratâ doctrinâ Jansenianâ vellent, essentque parati recipere Sedis Apostolicæ declarationes, & Sanctorum Patrum traditiones, amplectentes adversùs orthodoxæ Religionis hostes præclarissimorum Ecclesiæ Catholicæ Doctorum Augustini, & Thomæ Aquinatis inconcussa tutissimaque dogmata. Hoc laudabile propositum admisit, & approbavit Summus Pontifex, dicens: *De reliquo non dubitamus, quin vos pro singulari scientiæ, pietatisq; studio sanam, & incorruptam, qualem tot Apostolicæ Sedis declarationes, & Sanctorum Patrum traditiones requirunt, doctrinam semper amplexuri, & adversùs orthodoxæ Religionis hostes defensuri sitis. Nec non præclarissimorum Ecclesiæ Catholicæ Doctorum Augustini & Thomæ Aquinatis inconcussa tutissimaque dogmata sequi semper, ut asseritis, ac impensè revereri velitis.* Cujus ergò sunt ista verba inclusa in illa introductione: *De reliquo non dubitamus quin vos . . . . sequi semper, ut asseritis, ac impensè revereri velitis?* Si sunt relata à Summo Pontifice, prout proposita à Facultate Theologica Lovaniensi; quare, vel quomodò adscribuntur supremo Ecclesiæ Pastori? Si voluisset ostendere non esse verba sua, sed proponentium, Universitatis Lovaniensis, potuissetne clariùs, ac apertiùs mentem suam indicare quàm dicendo: *Augustini & Thomæ Aquinatis inconcussa tutissimaq; dogmata sequi semper, ut asseritis?*

Sed gratis admisso, quòd ista verba non sint tantùm Jansenistarum proponentium (hoc enim negari non potest nisi extorquendo violentè illa) sed etiam Summi Pontificis asserentis, confirmantis, ac præcipientis, ut sequerentur *inconcussa*, atque *tutissima* dogmata Augustini & Thomæ; cùm in istis Doctoribus, sicut in alijs omnibus Catholicis, sint dogmata, & problemata, seu in utramque partem proponibilia, & disputabilia; dogmata tenemur sequi, quia sunt tutissima, & inconcussa, sed problemata, & quæ sunt opinabilia, & habent varias interpretationes ac sensus, nec sunt, nec dicuntur dogmata inconcussa, & tutissima. Pono exemplum in S. Augustino, qui quidem multa retractavit in suis operibus, & tamen nullum retractavit dogma, quia dogmata sunt tutissima, & inconcussa. Et in S. Thoma ferè omnia sunt problemata; propositiones interrogationē habentes, quæstiones disputabiles, multa maximè dubia, & incertissima, quę certum est, nimis apertum, totiq; mundo manifestum, non esse, nec umquam futura dogmata inconcussa. Propono aliud evi-

evidentius exemplum. Quando exorta fuit controversia circa quinque suprà-positas propositiones me præsente Romæ, & teste oculato, & fortè non semel consulto circa illas, Patres Dominicani, & Jansenistæ dicebant omnes esse expressa dogmata SS. Augustini & Thomæ, propter quod magnum discrimen passus est quidam P. Dominicanus. Adducebant Jansenistæ non pauca loca, ex quibus deducere nitebantur suas propositiones: undè dictum fuit illis, quòd contenderent reducere Sanctos illos Doctores ad suum sensum, dum ipsi tenerentur sequi dogmata & vestigia Sanctorum. Post promulgationem sententiæ damnationis cœperunt Jansenistę dicere occultè, & palam fuisse damnatas claras & expressas sententias Augustini & Thomæ. Et hoc fuit, & est aliquorum commune proloquium: quibus respondit Summus Pontifex dicens dogmata Augustini & Thomę esse tutissima, & mansisse in hac parte semper inconcussa: & quòd caput Ecclesiæ dicit de dogmatibus pertinentibus ad prædictas quinque propositiones, volunt quòd universaliter intelligatur de omnibus.

Sed ad quid terimus tempus, cùm ipsemet Summus Pontifex ad petitionem ipsorum de approbatione & recommendatione doctrinarum Augustini & Thomæ respondeat sic: *Quorum profectò Sanctissimorum virorum penes Catholicos universos ingentia, & omnem laudem supergressa nomina novi præconij commendatione planè non egent.* Ex hac responsione duo evidenter colliguntur: Unum quòd ipsi peterent novam approbationem doctrinæ Sancti Augustini & Thomæ. Secundum, quòd Summus Pontifex illam negaverit, dicendo illa duo Ecclesia luminaria *non egere novâ commendatione*: & negare novam approbationem, vel saltem commendationem fuit exæquare S. Thomam Augustino, & dicere omnia Sancti Thomæ Aquinatis esse dogmata inconcussa, & tutissima. Sed admissis etiam istis sicut omnibus alijs positis in antecedentibus Nodis, quia in isto libro propositâ veritate nulli contradicimus, nec contradicemus umquàm. Et si quid positum in eo sit, quod veritati non consonaret, eâ non consonantiâ demonstratâ totum quod dictum est revocare parati. Sed notetur benè me non agere cùm nugivendulis, & juxta Minervam suam, & non aliorum loquentibus.

Aliqua ex destinato animo prætermisimus in prima impressione, præcipuè ex illo libro P. Ignatij Galvan, à quo didicerunt omnes alij eludere si quid solidum, si quid certum, si quid pium divulgaretur pro Virginis puritate in primo animationis instanti, id est, pro Immaculata ejus Conceptione; omissa tamen in prima, in hac secunda breviter proponere decrevi. Tomo ergò 2. cap. 2. fol. 60. sub hoc titulo: *De oratione seu collecta, quâ in solemni Missæ Sacrificio Ecclesia in die festo*

Sancti Thomæ Deum precatur, dicit Ecclesiæ orationem sic se habere: *Deus qui Ecclesiam tuam Beati Thomæ Confessoris tui, atque Doctoris mirâ eruditione clarificas & Sanctâ operatione fœcundas, da nobis quæsumus, & quæ docuit intellectu conspicere, & quæ egit imitatione complere.* Inprimis nescio quâ præsumptionis audaciâ Pater iste eò devenerit, ut ausus fuerit addere in oratione Ecclesiastica clausulam illam, *atque Doctoris*, cùm hæc ibi non extet. Deindè ex illis verbis: *Da quæsumus, & quæ docuit intellectu conspicere*, in principio annotationis dicit: *Ecclesia intellectum doctrinæ Divi Thomæ postulat.* Et in discursu particulari in ordine 5. ex professo nititur demonstrare Ecclesiam in illa oratione petere intellectum, ut intelligat doctrinam Sancti Thomę. Quod assumptum incipit sic: *Intelligit profectò Ecclesia intellectu opus esse ad ea, quæ Divus Thomas docuit, conspicienda. Sed cùm intelligit, jam intellectu prædita est, & tamen adhuc intellectum postulat dicens: Da nobis quæsumus & quæ docuit intellectu conspicere. Nam verba hæc hunc sensum reddunt: Da nobis quæsumus intellectum ad ea conspicienda, quæ docuit Sanctus Thomas. Quæ petitio similis est illi: Da mihi intellectum, ut discam mandata tua, &c.* Non satis video, nec mente comprehendere possum, qualiter ista sint componenda: nam si adhuc Ecclesia non intelligit doctrinam Sancti Thomæ, & effundit continuò preces, ut Deus infundat illi intellectum, ut possit illam conspiçere, id est, respicere, vel aspicere, scilicet, à longè; quomodò intellexerunt illam ejus discipuli Capreolus, Sonzinas, Cajetanus, &c? Tota Ecclesia clamat ad Deum, ut possit conspicere doctrinam, nec adhuc potest reddere gratias quòd ipsam intellexerit, cùm tamen Cajetanus illam perfectissimè intellexerit, Sonzinas penetraverit, Capreolus explicaverit, reliqui omnes ejus interpretes illam doctissimè & ad mentem Auctoris interpretati fuerint. Hæc & alia, quæ latent in ista vel isto Cortice, conspicio cum discipulis, sed non intelligo cum Ecclesia.

Infrà fol. 420. numero 19. asserit quòd in doctrina Sancti Thomæ tamquàm in igne aliorum Doctorum doctrinæ comprobentur; cujus verba sic se habent: *Quasi ignis etiam Divus Thomas, quatenùs in eo, veluti in igne aurum, aliorum Doctorum dogmata probantur. Ibi an aurum argentumve, item an plumbum illa sint agnoscitur. Quin & Patres Concilij Tridentini (quod in alijs quoque Concilijs Generalibus expendi potest) siquid in dicendis, aut determinandis Sacris dogmatibus ambiguitatis, seu controversiæ oriebatur, ad Divum Thomam ejusque libros tamquam ad lydium lapidem, vel tamquam ad fulgentem ignem referendum existimarunt sicut 2. volumine supra-dictum est. Sanctorum quoque Patrum sententiæ, quibus Sanctus Doctor in libris suis utitur, quemdam ibi veluti vigorem, novamque dignitatem sortiri videntur, ac si in hoc igne vetustatem exuant, indeque puriores prodeant.* Et prosequendo eamdem Metapho-

phoram, fol.436. inquit: *Deindè justo non rubigo, non ærugo, non aliud ex ipso, quod ejus bonitati noceat, inest. Neque enim vitium, affectus, passio, peccatum justo nocet, & contra adversa omnia constanter opponitur, eaque vincit, ac de eis gloriosè triumphat. Certè Divo Thomæ, auro, inquam, & probato, purissimoque nihil umquam nocuit: neque Iovis ira, nec ignes operibus, hoc est, libris ejus sapientiæ salutaris copiâ refertis detrimentum attulerunt.* Et post plura, folio 516. concludit sic: *Neque enim Doctor Angelicus alios sensit ignes: immò omnes illos superavit; undè in medio ignis non est æstuatus. Noctè etiam suam lucem sparsit, qui in medio tenebrarum à tenebris non est comprehensus: immò omnia non tantùm circa se posita, sed longè remota splendidissimis sapientiæ suæ radijs illustravit.*

Pro nunc ex omnibus relatis verbis, duæ tantum clausulæ notandæ sunt. Reliqua enim pertinent ad Nodum. Prima est illa, veluti in igne aurum, sic dogmata illa aliorum Doctorum in Sancto Thoma, aut doctrinâ ejus probantur ad dignoscendum an argentum sint, aut plumbum. Quid profectò dicent ad hoc Augustiani cum suo Augustino, Hieronymiani cum suo Hieronymo, Ambrosiani cum suo Ambrosio, & Franciscani cum suo Bonaventura? Vel quid dicent Scotus, Henricus de Gandavo, Durandus de Sancto Portiano, qui ex diametro opponuntur doctrinæ Thomisticæ, ac denique Patres Societatis, qui cum suo Suario ac Vazquez, cum Sanchez, & alijs, ferè semper idem faciunt? Secunda clausula est illa, Sententię Sanctorum Patrum, quibus Angelicus Doctor in suis libris utitur exutâ vetustate novum vigorem, atque dignitatem sortiuntur, ita ut puriores prodeant. Circa quam solùm interrogandum est ab illis, an sententię Sanctorum Patrum ante ingressum istius ignis Purgatorij Thomistici essent purę, vel impuræ? Nam si ingressæ sunt impuræ necessariò clamabunt totâ die, dicentes illud: *Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me.* Si autem projectæ sunt in conflatorium purę, ergò non omnis purificatio arguit impuritatem: & sic solvunt nostram controversiam de Conceptione.

Ad finem libri, id est, à folio 857. inquit Pater Galvan: *Inter magnos hos primo loco recensendus est Doctor Angelicus, cui inter Doctores digniorem locum tribuit Deus, juxta ea quæ suprà dicta sunt: Exaltavit enim illum apud proximos suos, juxta varias horum verborum interpretationes ibidem à nobis traditas, ut hinc satis appareat illum magnum in Ecclesia appellandum, quem ipse quoque Christus ore proprio laudare dignatus est dicens: Benè scripsisti de me Thoma. Sed illud non omittam in laudem totius Ordinis Prædicatorum (ex quo non unus tantùm Divus Thomas, quamvis is pro decem millibus computandus sit, sed infinita Doctorum præclarissimorum prodijt, prodibitq; multitudo) Sanctissimo Patriarchæ nostro Dominico facta à Deo videri* pro-

promissionem illam, quæ olim Abrahæ facta scribitur : Faciam te, inquit Deus; in gentem magnam :Omnes enim in Ordine Prædicatorum , juxta sacras ejus sanctiones, magni sunt. Reflectite super hanc ultimam clausulam: *Omnes enim in Ordine Prædicatorum , juxta sacras ejus sanctiones, magni sunt*;& interroga an illa universalis, *omnes*, habeat aliquam exceptionem ? Nam si non habet, & *omnes* sunt magni, magna magnitudo magnorum ! Si autem universalis , *omnis*, admittit aliquam exceptionem , nostram iterum de Conceptione probant conclusionem. Parùm infrà, scilicet, fol. 866. inquit : *Neque enim umquàm à beneficijs Angelico huic viro conferendis munificentissimus cessasse videtur Deus, ita ut erga illum Deus æternus, hoc est, non qui aliquando largitur, aliquando non, sed semper & continue, &c.*

Et si omnia ista magna tibi videantur, attende ad conclusionem P. Galvan f. 890. *Sed etiam in Militante Ecclesia coronatur*, Sanctus Thomas, *tamquàm Princeps, Rex, ac Monarcha scholasticorum Doctorum omnium. Quem propterea ipsi tamquàm Regem ac Principem suum venerari, ac colere tenentur, ne tamquàm læsæ Majestatis rei, suoq; Regi injurij, perduellionis crimine notentur.* Si alia plura hujusmodi desideras, consule Patrem Galvan, à quo, ut sæpè notavimus, sui hæc & alia similia elogia transcribunt. Omnia benè, si solùm pro laudibus Divi Thomæ, & non contra Virginis innocentiam ejusmodi elogia depromerentur. Sed, ut sæpè dixi, & iterum dico, & advertens quilibet fateri debet, omnia illa tam insignia, ac magnifica præconia adduci, & promulgari de Sancto Thoma numquam satis laudando, ut deprimatur, & pessumdetur puritas Virginea. Volvi & revolvi, volvite & vos, & revolvite, motivum aliud formale, & intrinsecum non invenietis.

Addo etiam dictum Patris Georgij de Frickenhausen, in ultimo suo tractatu contra clypeum Immaculatæ Conceptionis, in quo circa finem sic inquit: *Præterà cùm idem Dominus Doctor negat doctrinam Beati Thomæ esse per Ecclesiam approbatam ; remitto eumdem Dominum ad Bullam Urbani V. quam misit Archiepiscopo & studio Tolosano, in qua sic dicitur: Volumus insuper & tenore præsentium vobis injungimus, ut dicti B. Thomæ doctrinam tamquàm veridicam & Catholicam sectemini, eamq; studeatis totis viribus ampliare; propter quod Innocentius Papa V. in sermone : Ecce plùs quàm Salomon hic, de S. Doctore Thoma de Aquino dicit : Hujus Doctoris sapientia præ ceteris (exceptâ Canonicâ) habet proprietatem verborum, modum dicendorum, veritatem sententiarum, ita ut numquàm, qui eam tenuit, inveniatur à tramite veritatis deviasse, & qui eam impugnavit semper fuit de veritate suspectus. Hæc ille. Nec valet usquequaque argumentum ipsius Domini Doctoris ubi arguit ; si doctrina Beati Thomæ in eo puncto foret per Ecclesiam approbata, tunc aliam partem tenère non liceret : hoc quidem verum esset, si ejus doctrina in eo puncto expressè & explicitè esset approbata : Stat*

enim aliquam veritatem implicitè esse approbatam per Ecclesiam, cujus oppositum tamen opinari licet, quando aliquis non novit illud esse contra Fidem. Hæc sunt verba Patris Georgij; in quibus sunt notanda sequentia: Primò, quòd elogia sæpè repetita tribuat Urbano V. & Innocentio V. in quibus erravit sicut alij. Secundò videtur affirmare elogium Innocentij continêri in Bulla Urbani, ut denotant illa verba continuata: *Totis viribus ampliare, propter quod Innocentius Papa, &c.* & infrà dicendo: *Hæc ille*, acsi in uno continerentur ambo elogia; saltem ex structura verborum simplices sic crederent, præcipuè cùm Urbanus V. fuerit posterior Innocentio V. & VI. Sed quidquid sit de hoc, notandum est tertiò illud: Totam doctrinam Sancti Thomæ esse approbatam ab Ecclesia, & cùm alijs implicitè opinionem de Conceptione maculata: & solùm deest ut explicitè approbaretur, ne ullus Catholicus posset contrarium sentire. Ecce quo tetendit à suo principio tota congeries, & exercitus approbationum, qui ad annum 1489. quando Frickenhausen scribebat, habebat solùm duos milites, & hodiè sunt sexdecim. Quartò, si possumus, juxta dicta à Patre Frickenhausen, sustinere contra doctrinam Sancti Thomæ sententiam de Immaculata Conceptione, absque eo, quòd simus suspecti de veritate, ob defectum approbationis expressæ, sic & omnes alias possumus impugnare, quia hucusque nulla est expresè approbata.

Item suppono, quòd Humbertus Generalis Ord. Prædicatorum scripserit vitas Patrum suę Religionis, cujus opusculum incipit: *Epistola Venerabilis Patris Fratris Humberti Magistri Ordinis Prædicatorum de libello, qui dicitur: Vitas Fratrum. Dilectis in dilecto Dei Filio Fratribus Prædicatoribus universis Frater Humbertus servus eorum inutilis, salutem in patria, & in via salutaribus exercitijs occupatis. Salvator mundi, cui cura est omnium sæculorum, &c.* Et est divisa in quinque partes, in quibus nullum verbum habet de Sancto Thoma; neque iste potuit ita singulare quid de Angelico Doctore scribere, quia fuit ejus contemporaneus, immò mortuus eodem anno, quo Sanctus Thomas. Undè ille Humbertus, qui post canonizationem scripsit vitam Sancti Thomæ (de qua suprà latè egimus & plura transcripsimus, quàm invenimus in Monasterio Patrum Cruciferorum Coloniensium) est distinctus ab isto Humberto Generali.

Alia vita existens in Monasterio Sancti Salvatoris Ultrajecti, quæ incipit: *Sanctus Thomas de Aquino Ordinis Fratrum Prædicatorum Doctor egregius*, post illam revelationem de Crucifixo, dicente: *Benè scripsisti de me Thoma*, prosequitur sic: *Cùm ibidem in quadam Capella Sancti Nicolai quotidiè celebraret, contigit ut in festo Sancti Nicolai infra celebrationem revelationem à Deo reciperet, & mirâ mutatione moveretur, ita quòd post illam Missam posteà numquam*

quam scripsit, immò scripturam suam in tertia parte Summæ in tractatu de Pœnitentia suspenderit, nec eam complevit. Nam de Sacramentis Extremæ Unctionis, Ordinis, & Matrimonij, & de fine immortalitatis, secundum quod anteà proposuerat, nihil ibi scripsit. Cumq́; Frater Reginaldus de hac subita mutatione miraretur, & quæreret ab eo, cur opus tam grande dimitteret, quod ad Dei laudem, & Ecclesiæ utilitatem incepisset, ipse semper respondebat: F. Reginalde non possum. Tandem Reginaldo cum multa importunitate diu multumq́; roganti sic respondit: Omnia quæ scripsi videntur mihi palea, respectu eorum quæ vidi, & revelata sunt mihi. Et in titulo de scriptis ejus habentur hæc verba: *Audiens Albertus Magnus, quòd scripta S. Thomæ quidam vaniloqui impugnarent, licet jam senex & decrepitus venit Parisios, ubi erat magnæ auctoritatis; & convocatâ Universitate Cathedram ascendit, & hanc auctoritatem in laudem Sancti Thomę proposuit: Quę laus vivo, si laudetur à mortuis? supponendo Sanctum Thomam verè vivere, & alios mortuos esse. Et post multas & gloriosas laudes ejus dictas, quòd paratus erat in examine peritorum scripta ejùs defendere tamquàm veritate subnixa, & fulgentia sanctitate. Et post multa dicta & facta in approbationem eorumdem scriptorum, Coloniam redijt, & sæpè cum fletu dixit, quòd Sanctus Thomas fuerat decus, & flos mundi.*

In alia vita existente in Monasterio Sancti Hieronymi Trajecti inferioris, quæ incipit: *Deus qui dixit de tenebris lumen splendescere, &c.* circa principium sic dicitur: *Simile, scilicet, magis stupendum vidit in Conventu Neapoli de prædicto Doctore Frater Dominicus Caserta Sacrista, vir oratione devotus, actione solicitus, & virtute probatus; qui aliquando habuit vigilias, orationes, visiones mirabiles. Quoniam advertens Sanctum Thomam de camera studij sui ad Ecclesiam ante matutinas descendere, ne videretur ad suam cameram festinatò redire, semel ipsum curiosiùs observavit. Et accedens retrò in capella Sancti Nicolai, ubi fixus in oratione manebat, vidit ipsum quasi duobus cubitis elevatum in aëre: de quo diu admirans subitò audivit de loco, ad quem Doctor conversus erat ad orandum, cum lacrymis hujusmodi vocem ab imagine Crucifixi: Benè scripsisti de me Thoma, quam recipies à me pro tuo labore mercedem? Respondit: Domine non nisi te. Et tunc scripsit tertiam Summæ partem de Christi Passione, & Resurrectione, &c.*

In istis duabus legendis unum & idem miraculum narratur diverso modo. Nam in prima Sancti Salvatoris sic dicitur: *Legitur etiam quòd cùm rogatus fecisset libellum de Sacramento secundùm decem prædicamenta, qui incipit: Memoriam fecit mirabilium suorum, posuit eum super altare orans, ut Deus ostenderet si aliquis error esset in eo, & elevatus in spiritu audivit vocem dicentem sibi: Thoma Deo dilecte, librum, quem de me fecisti, securè manifesta, quia quidquid ibi dictum est, non à te, sed à Spiritu Sancto, qui tecum est, dictum est; & non meliùs in hoc mundo dicere posset. Hæc vidit & audivit à longè stans quidam Frater Sanctus nomine Bideles.* Et in

in vita Rubræ-vallis referendo hanc vel aliam visionem de quaterno Eucharistiæ posito super altare, & ad orationem factam à Sancto Thoma, sic dicitur in legenda. *Mira res! Mox Christus visibiliter ibidem apparens, à socio Doctoris, & aliquibus alijs Fratribus observantibus super quaternum stans in altari conspicitur, taliter alloquens Sanctum suum: Benè de hoc Sacramento Corporis mei Thoma scripsisti, & benè determinasti tibi propositam quæstionem, sicut ab homine in hac vita degente potest intelligi, & humanitùs diffiniri. Quo diutiùs in oratione persistente, visus est prædictus Doctor quasi per unum cubitum à terra elevatus. Ad quod prodigium intuendum Prior Conventùs, & plures alij Fratres convocati venientes corporalibus oculis aspexerunt, & postmodum alijs absentibus retulerunt ad Dei gloriam & Sancti Doctoris testimonium veritatis. Igitur Sanctus Doctor certus effectus de veritate propositæ quæstionis tam luculenter eam coram Universitate disseruit, quàm evidenter per eum, qui veritas est, edoctus fuit.* Si omnia ista lector contulerit, inveniet Auctores ipsos secum pugnare, & modò non cohærentia inter se dicere, sed etiam disjuncta ac contraria, quasi duos parietes de eadem fidelia dealbare vellent. Et certè si in imperitâ multitudine vitiosissimum sit varietas & inconstantia; quàm vitiosum quid ac turpe sit in ejusmodi doctrinam Angelicam profitentibus crebra tamquàm tempestatum sic narrationum commutatio, alijs judicandum relinquo. Ego refero quod invêni; ipsi prout in buccam venit retulisse videntur.

PRO VIRGA

§. SECUNDUS.

QUid Sanctissimus Dominus Noster ALEXANDER VII. qui hodie feliciter regit Ecclesiam Dei, egerit pro Immaculata Virginis Conceptione, ad plenum enarrare non possum. Quatuor verò præcipua ad notitiam meam pervenerunt. Et primum sit; quòd, cùm Magister Sacri Palatij, & omnes illius ministri impedirent, ut in libris non diceretur *Immaculata Conceptio*, sed *Conceptio Immaculatæ Virginis* MARIÆ; nescio quo Decreto Sacræ congregationis S. Inquisitionis Romanæ protectus, re maturè examinatâ præceperit Summus Pontifex fautor puritatis Virgineę singularis, ne ullo modo impediret prædictam loquendi formam ab immemoriali à fidelibus observatam. Rem latè enarrat Reverendus P. Hippolytus Marraccius in principio sui libelli titulati *Cæsares Mariani*, & nos in *Militia* c. 32.

Se-

Secundum est illud, quòd in principio sui Pontificatûs cudi fecerit Monetam cum imagine de Immaculata Conceptione ex una parte, in qua & ejus circumstantijs sui affectûs ac devotionis singularem ad mysterium hoc propensionem aureis litteris scriptam religiosus ac pius ostendit: de quo singulare opusculum edidit Venerabilis Pater Joannes Eusebius Nierembergius in speciali tractatulo edito Hispaniæ in 8. & posteà Lugduni cum alijs in folio, de quo agimus latissimè in nostra *Militia* columnâ 794.

Tertium ac præcipuum, Constitutio nuperrimè edita, quæ sic se habet: Innovatio Constitutionum, & Decretorum, in favorem sententiæ asserentis animam Beatæ MARIÆ Virginis in sui creatione, & in corpus infusione à peccato originali præservatam fuisse, editorum. ALEXANDER Papa VII. ad perpetuam rei memoriam. *Solicitudo omnium Ecclesiarum, quam, licet meritis & viribus longè impares, Dei Optimi, Maximi voluntate, & providentiâ gerimus, in id Nos anxiè tenet intentos & vigilantes, ut scandala, quæ inter fideles pro humana naturæ corruptione & fragilitate necesse est ut veniant, quantum fieri potest, paucissima exoriantur, utq; exorta quàm celerrimè, & quàm diligentissimè amoveantur. Nam ijs, per quos veniunt, certam peccati perniciem, quibus verò præbentur, præsens afferunt labendi periculum; quorum Nos pro nostri pastoralis officij debito, & damnum summopere dolemus, & discrimine assiduè urimur. Sanè,* vetus est *Christi fidelium erga ejus Beatissimam Matrem Virginem* MARIAM *pietas, sentientium ejus animam* in primo instanti creationis, atque infusionis in corpus *fuisse speciali Dei gratiâ & privilegio, intuitu meritorum Jesu Christi ejus Filij, humani generis Redemptoris, à macula peccati originalis* præservatam, & immunem, *atque* in hoc sensu *ejus Conceptionis Festivitatem solemni ritu colentium, & celebrantium*; *crevitq; horum numerus, atque hujusmodi cultus post editas à fel. rec. Sixto Papa V. prædecessore nostro in ejus commendationem Apostolicas Constitutiones, quas sacrum Concilium Tridentinum innovavit, atque observari mandavit. Aucta rursus, & propagata fuit pietas hæc, & cultus erga Deiparam post erecta hoc nomine, approbantibus Romanis Pontificibus, Religiosum Ordinem, & Confraternitates, ac concessas ab ijsdem indulgentias, ita ut accedentibus quoque plerisque celebrioribus Academijs ad hanc sententiam, jam ferè omnes Catholici eam complectantur. Et quia ex occasione contrariæ assertionis in concionibus, lectionibus, conclusionibus, & actibus publicis, quòd nempè eadem Beatissima Virgo* MARIA *fuerit concepta cum peccato originali, oriebantur in populo Christiano cum magna Dei offensa, scandala, jurgia, & dissentiones, rec. mem. Paulus Papa V. etiam prædecessor noster vetuit horum opinionem præfatæ sententiæ contrariam publicè doceri, aut prædicari. Quam prohibitionem piæ memoriæ Gregorius Papa XV. similiter prædecessor noster ad privata etiam colloquia extendit; mandans insuper in favorem ejus-*

dem sententiæ, ut in Sacrosancto Missæ sacrificio, ac Divino officio celebrandis tam publicè, quàm privatim, non alio quàm Conceptionis nomine uti quicumque debeant. Nihilominus, prout venerabiles FF. Episcopi ferè omnes Hispaniarum, cum Ecclesiarum Capitulis, datis ad Nos litteris exposuerunt, accedente etiam insinuatione Chariſſimi in ChriſtoFilij noſtri Philippi earumdem Hiſpaniarum Regis *Catholici, qui specialem super hoc misit ad Nos Oratorem,* Venerabilem F. Ludovicum Epiſcopum Placentinum, *per quem etiam delatæ fuerunt ad Nos supplicationes Regnorum earumdem Hispaniarum, pergunt aliqui coutrariæ illius opinionis assertores contra præfatas prohibitiones, tum privatim, tum publicè præfatam sententiam aut impugnare, aut vellicare, & favorem à Romanis Pontificibus cultui, & Festo secundùm illam præstitum ita interpretari, ut frustrentur; immò Ecclesiam Romanam huic sententiæ, & cultui juxta illam Beatæ Virgini exhibito, favere negant, pios Christi fideles è sua pacifica quasi possessione deturbare conando. Unde offensiones, scandala, & jurgia, quibus obviare voluerunt Paulus V. & Gregorius XV. nostri prædecessores, perdurant adhuc, & ex occasione eorumdem adversantium majora his incommoda in posterum prudentèr, & meritò timentur. Quapropter super his, tam præfati Episcopi, cum Ecclesiarum suarum Capitulis, quàm memoratus Philippus Rex, ejusq; Regna Nobis pro opportuno remedio, instanter supplicari fecerunt. Nos considerantes, quòd Sancta Romana Ecclesia de intemeratæ, semperq; Virginis* MARIÆ *Conceptione Festum solemniter celebrat, & speciale, ac proprium super hoc officium olim ordinavit, juxta piam, devotam, & laudabilem institutionem, quæ à Sixto IV. prædecessore nostro tunc emanavit; volentesque laudabili huic pietati,* & devotioni, & Feſto, at cultui ſecundùm illam exhibito, *in Ecclesia Romana post ipsius cultûs institutionem* numquam immutato, *Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum exemplo favere, nec non tueri pietatem & devotionem hanc colendi, & celebrandi Beatissimam Virginem,* preveniente, ſcilicet, Spiritûs Sancti gratiâ, à peccato originali præſervatam: *cupientesque in Christi grege unitatem spiritûs in vinculo pacis, sedatis offensionibus, & jurgiis, motisq; scandalis, conservare: ad præfatorum Episcoporum cum Ecclesiarum suarum Capitulis, ac Philippi Regis, ejusque Regnorum oblatam Nobis instantiam ac preces, Constitutiones, & Decreta à Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris, & præcipuè à Sixto IV. Paulo V. & Gregorio XV. edita in favorem sententiæ asserentis, animam Beatæ* MARIÆ *Virginis* in ſui creatione, & in corpus infuſione, Spiritûs Sancti gratiâ donatam, & à peccato originali præſervatam fuiſſe, *nec non in favorem Festi, & cultûs Conceptioni ejusdem Virginis Deiparæ* ſecundùm piam iſtam ſententiam, ut præfertur, *exhibiti, innovamus, & sub censuris, & pœnis in eisdem Constitutionibus contentis observari mandamus. Et insuper omnes, & singulos, qui præfatas Constitutiones, seu Decreta ita pergent interpretari, ut favorem per illas* dictæ ſententiæ, & Feſto, ſeu

feu cultui fecundùm illam exhibito *fruſtrentur, vel qui hanc eamdem ſententiam, Feſtum, ſeu cultum in diſputationem revocare, aut contra ea quoque modo directè, vel indirectè, aut quovis prætextu, etiam diffinibilitatis ejus examinandæ, ſive Sacram Scripturam, aut Sanctos Patres, ſive Doctores gloſſandi, vel interpretandi; denique alio quovis prætextu, ſeu occaſione, ſcripto, ſeu voce, loqui, concionari, tractare, diſputare, contra ea quicquam determinando, aut aſſerendo, vel argumenta contra ea afferendo, & inſoluta relinquendo, aut alio quovis excogitabili modo diſſerendo, auſi fuerint, præter pœnas, & cenſuras in Conſtitutionibus Sixti IV. contentas, quibus illos ſubjacère volumus, & per præſentes ſubjicimus; etiam concionandi, publicè legendi, ſeu docendi, & interpretandi facultate, ac voce activâ, & paſſivâ in quibuſcumque electionibus eo ipſo abſque alia declaratione privatos eſſe volumus; nec non ad concionandum, publicè legendum, docendum, & interpretandum perpetuæ inhabilitatis pœnas ipſo facto incurrere abſque alia declaratione; à quibus pœnis non niſi à Nobis ipſis, vel à ſucceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus abſolvi, aut ſuper iis diſpenſari poſſint: nec non eoſdem aliis pœnis noſtro, & eorumdem Romanorum Pontificum ſucceſſorum noſtrorum arbitrio infligendis pariter ſubjacère volumus, prout ſubjicimus per præſentes, innovantes Pauli V. & Gregorii XV. ſuperiùs memoratas Conſtitutiones, ſive Decreta.* Ac libros, *in quibus præfata ſententia, Feſtum, ſeu cultus ſecundùm illam in dubium revocatur, aut contra ea quomodocumque, ut ſupra, aliquid ſcribitur, aut legitur, ſeu locutiones, conciones, tractatus, & diſputationes contra eadem continentur, poſt* Pauli *V. ſuprà laudatum Decretum edita, aut impoſterum quomodolibet edenda, prohibemus, ſub pœnis, & cenſuris in Indice librorum prohibitorum contentis, & ipſo facto abſque alia declaratione pro expreſſè prohibitis haberi volumus, & mandamus. Vetamus autem Sixti IV. Conſtitutionibus inhærentes, quempiam aſſerere, quòd propter hoc contrariam opinionem tenentes, videlicet, glorioſam Virginem* MARIAM *cum originali peccato fuiſſe conceptam, hæreſis crimen, aut mortale peccatum incurrant; cùm à Romana Eccleſia, & ab Apoſtolica Sede nondum fuerit hoc deciſum, prout* Nos *nunc minimè decidere volumus, aut intendimus: quin potiùs contrariam illam opinionem hæreſis, aut impietatis damnare audentes, præter pœnas, quibus eos ſubjecit Sixtus IV. aliiq́, prædeceſſores* Noſtri *Romani Pontifices, gravioribus aliis pœnis ſubjicimus, quas in contra facientes huic noſtræ Conſtitutioni ſuperiùs inflximus. Volentes, quòd contra hujus noſtræ Conſtitutionis tranſgreſſores, etiam Regulares cujuſvis Ordinis, & inſtituti, etiam Societatis Jeſu, & quomodolibet exemptos, & alias quaſcumque Eccleſiaſticas, & Sæculares perſonas cujuſcumque ſtatûs, gradûs, ordinis, aut dignitatis, tam Eccleſiaſticæ, quàm Sæcularis, ut præfertur, tam Epiſcopi & Prælati ſuperiores, aliiq́, locorum Ordinarii, quàm hæreticæ pravitatis ubique locorum deputati Inquiſitores procedant, & inquirant, atque in eos ſtrictè animadvertant:* Nos *enim iis, & eorum cuilibet contra eoſdem tranſgreſſores* proce-

procedendi, & inquirendi, ac pœnis coërcendi, & puniendi liberam facultatem, & auctoritatem iisdem auctoritate, & tenore tribuimus, & impartimur, eosq; , ut præfertur, procedere, inquirere, & punire districtè præcipimus, & mandamus. Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus, ac quibusvis indultis, & litteris Apostolicis, quibusvis personis quantumcumque qualificatis, & in quacumque, etiam Cardinalatûs, Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, & quâvis aliâ dignitate, & honore constitutis, etiam quòd contra eos procedi, interdici, suspendi, vel excommunicari nequeat, quomodolibet concessis. Quibus omnibus, & eorum singulis, etiamsi pro sufficienti illorum derogatione de eis, ipsorumq; totis tenoribus specialis, specifica, individua, & expressa, ac de verbo ad verbum, non autem per generales, etiam id importantes, clausulas, mentio habenda, aut alia exquisita forma observanda foret, tenores hujusmodi ac si de verbo ad verbum inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes, harum serie specialiter, & expressè derogamus, cæterisq; contrariis quibuscumque. Ut autem hæc nostra Constitutio, & præmissa omnia ad eorum omnium, quorum interest, notitiam congruentiùs pervenire possint, in virtute Sanctæ obedientiæ, & sub pœna privationis ab ingressu Ecclesiæ eo ipso incurrendâ præcipimus, & mandamus omnibus & singulis locorum Ordinariis, ac eorum Vicariis, Suffraganeis, & Officialibus quibuscumque, & aliis singulis, ad quos quomodolibet spectat, & pertinet, quatenùs hujusmodi nostram Constitutionem singulis suæ Diœcesis, vel districtûs prædicatoribus, & aliis quibus expedire judicaverint, opportunè insinuent, & publicent, ac insinuari, & publicari faciant, ne quis imposterum quoquo modo ignorantiam de prætermissis possit prætendere, aut se contra præmissa valeat excusare. Volumus, & similiter eâdem auctoritate decernimus, & mandamus, quòd præsentes litteræ per aliquos ex nostris Cursoribus in Basilicarum Sancti Joannis Lateranensis, ac Principis Apostolorum, & Cancellariæ Apostolicæ valvis, ac in acie Campi Floræ de urbe de more publicentur, & affigantur, quæ affixio & publicatio ita omnes & singulos, ad quos spectat, afficiat, & arctet, ac si illis personaliter intimatæ fuissent; & quòd illarum transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii subscriptis, & sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsùs fides adhibeatur, quæ præsentibus litteris adhiberetur, si ostensæ, vel exhibitæ forent. Datum Romæ apud Sanctam MARIAM *Majorem sub annulo Piscatoris die* 8. *Decembris* 1661. *Pontificatûs nostri anno septimo.*
S.Ugolinus.

Quid autem in preallegata Constitutione Apostolica contineatur, specialiter exprimitur in Stellario de duodecim excellentiis seu prærogativis singularibus contentis in præposita Bulla; quæ hispanicè priùs impressæ fuerunt Valentiæ, & posteà latinè in Belgio, quas hîc ad litteram transcribimus, ut omnes videant moderni Pontificis expressiorem affectum super omnes alios Pontifices, quos huic mysterio de tuendâ Virgine in pos-

fessione puritatis singulariter favisse non dubitamus. *Duodecim novæ stellæ, quibus Sanctissimus D. N. D.* ALEXANDER *Papa VII. illustrat coronam Immaculatæ Conceptionis Sanctissimæ Virginis* MARIÆ, *exprimens in Bullâ, quæ incipit :* Solicitudo omnium Ecclesiarum, *duodecim differentias & prærogativas in favorem piæ sententiæ, asserentis animam Beatæ* MARIÆ *Virginis in sui creatione, & in corpus infusione à peccato originali præservatam fuisse; supra eas, quas illi adscribunt Summi Pontifices prædessores sui.*

Differentia I.

„ In primis ponderandum est, in „ nullâ aliâ Constitutione Pontificiâ, „ tam Sixti IV. quàm Pauli V. aut „ Gregorij XV. Summum Pontificem loqui in terminis formalibus, „ scholasticis, energicis, & velut characteristicis de sententiâ piâ, affirmante Conceptionem in gratiâ factam : ALEXANDRUM verò VII. in „ sua Constitutione, quæ incipit : *Solicitudo omnium Ecclesiarum*, loqui in „ terminis proprijs de hac materiâ, „ & sublatâ omni ambiguitate exprimere in clausulâ narrativâ, quidquid „ tenet sententia pia. *Sanè*, inquit, „ *vetus est Christi fidelium erga ejus Beatissimam Matrem Virginem* MARIAM „ *pietas, sentientium ejus animam in primo instanti creationis, atque infusionis* „ *in corpus, fuisse speciali Dei gratiâ &* „ *privilegio, intuitu meritorum Jesu Christi ejus Filij, humani generis Redemptoris, à maculâ peccati originalis præservatam immunem, atque in hoc sensu* „ *ejus Conceptionis Festivitatem solemni* „ *ritu colentium, & celebrantium; crevitq;* „ *horum numerus, atque hujusmodi cultus* „ *post editas à fel. rec. Sixto Papâ IV. prædecessore nostro in ejus commendationem* „ *Apostolicas Constitutiones, quas Sacrum* „ *Concilium Tridentinum innovavit, atque obeservari mandavit. Aucta rursùs* „ *& propagata fuit pietas hæc, & cultus* „ *erga Deiparam post erecta hoc nomine,* „ *approbantibus Romanis Pontificibus, Religiosum Ordinem, & Confraternitates,* „ *ac concessas ab iisdem indulgentias, ita* „ *ut accedentibus quoque plerisque celebrioribus Academiis ad hanc sententiam,* „ *jam ferè omnes Catholici eam complectantur.* In quâ narrativâ clausulâ „ refert Pontifex, Christi fideles „ etiam ante Sixtum IV. sensisse, animam Sanctissimæ Virginis *in primo instanti creationis, atque infusionis* „ *in corpus, fuisse speciali Dei gratiâ & privilegio, intuitu meritorum Jesu Christi* „ *ejus Filij, humani generis Redemptoris, à* „ *maculâ peccati originalis præservatam* „ *immunem.* Idipsum declarat idem „ Pontifex in prędictâ Bullâ aliquantò inferiùs, videlicet, *Animam Beatæ* MARIÆ *Virginis, in sui creatione, &* „ *in corpus infusione, Spiritûs Sancti gratiâ donatam, & à peccato originali præservatam fuisse.* Porrò nullam similem clausulam, immò ne vestigium „ quidem reperire est in Decretis „ prædecessorum ejus. Ex quibus apparet, quanti momenti sint istæ „ clausulæ; quandoquidem complectantur scholasticè, & formaliter, „ quid-

„ quidquid de Immaculatâ Virginis „ Conceptione sententia pia asserit.

Differentia II.

„ Ponderandum est secundò, in „ nullâ aliâ ex antecedentibus Bullis „ Sixti, Pauli, & Gregorij, haberi at- „ testationem Papæ, in quâ vel rela- „ tivè affirmet statum sententiæ piæ: „ in Constitutione verò ALEXAN- „ DRI VII. quæ incipit: *Solicitudo om-* „ *nium Ecclesiarum*, perquàm honorifi- „ cè referri antiquitatem sententiæ „ piæ; (quæ circumstantia valdè no- „ tabilis est, eò quòd novitatis ab ali- „ quibus insimuletur.) Et verò jam „ ante Sixtum IV. ille ipse erat sensus „ fidelium, quem refert ALEXAN- „ DER VII. Atque ille sensus, & con- „ sensus magis magisque crevit, & ra- „ dicatus fuit, *Post editas à Sixto IV. in* „ *ejus commendationem Apostolicas Consti-* „ *tutiones, quas Sacrum Concilium Tri-* „ *dentinum innovavit, atque observari* „ *mandavit.* Ac rursùs auctus & pro- „ pagatus fuit pius hic *sensus*, *post ere-* „ *cta hoc nomine, approbantibus Romanis* „ *Pontificibus, Religiosum Ordinem, &* „ *Confraternitates, ac concessas ab iisdem* „ *indulgentias* in honorem Immacula- „ tæ Conceptionis: accedentibus ad „ omnia supra-dicta celebriorum or- „ bis Academiarum votis; ita ut *jam* „ *ferè omnes Catholici* piam sententiam „ *complectantur*. Numquid ergò hono- „ ri & maximæ gloriæ ducere debe- „ mus, quòd hoc ipsum ore Roma- „ ni Pontificis pronuntiari audimus; „ quandoquidem ex oraculo Ecclesię „ habeamus, quòd *jam ferè omnes Ca-* „ *tholici* piam sententiam *complectan-* „ *tur*?

Differentia III.

„ Tertia Differentia est materia „ principalis Bullæ ALEXANDRI „ VII. in quâ diffinitur & deciditur, „ laudabilem & legitimum esse cul- „ tum, quem pia sententia MARIÆ „ Conceptioni exhibet. Continetur „ autem ista diffinitio in hac clausulâ: „ *Nos considerantes, quòd Sancta Romana* „ *Ecclesia de intemeratæ, semperq; Virginis* „ MARIÆ *Conceptione Festum solemni-* „ *ter celebrat, & speciale, ac proprium su-* „ *per hoc officium olim ordinavit, juxta* „ *piam, devotam, & laudabilem institu-* „ *tionem, quæ à Sixto IV. prædecessore no-* „ *stro tunc emanavit; volentesq; laudabili* „ *huic pietati, & devotioni, & Festo, ac* „ *cultui secundùm illam exhibito in Eccle-* „ *siâ Romana post ipsius cultûs institutio-* „ *nem numquàm immutato, Romanorum* „ *Pontificum prædecessorum nostrorum ex-* „ *emplo favère, nec non tueri pietatem &* „ *devotionem hanc colendi & celebrandi* „ *Beatissimam Virginem, præveniente, sci-* „ *licet, Spiritûs Sancti gratiâ, à peccato* „ *originali præservatam, &c.* Ubi Sum- „ mus Pontifex ALEXANDER VII. „ declarat, suam, & totius Ecclesiæ „ Romanæ intentionem fuisse, & „ & etiamnùm esse, ut ipsi Concep- „ tioni B. Virginis MARIÆ cultus „ exhibeatur, secundùm piam istam „ sententiam, ut præfertur. Cumque „ retulerit, & approbaverit, piam „ sententiam colere & celebrare San- „ ctita-

„ ctitatem Conceptionis à primo in-
„ stanti, & præservationem Virginis
„ à peccato originali; hoc ipsum est
„ diffinitio formalis, quâ determina-
„ tur objectum cultûs, & Festi Con-
„ ceptionis: quam diffinitionem do-
„ cti quique tam avidè exoptarunt,
„ probè scientes ex illâ diffinitione,
„ quâ Pontifex declaravit objectum
„ cultûs Conceptionis, legitimè in-
„ ferri Conceptionem fuisse Sanctam
„ à primo instanti, juxta doctrinam
„ expressam Doctoris Angelici San-
„ cti Thomæ, tractantis de Nativita-
„ te Virginis.

„ Accedit ad hæc, quòd Pontifex
„ concomitanter declaret, illum ip-
„ sum fuisse sensum Summorum Pon-
„ tificum prædecessorum suorum; &
„ consequenter falsas esse interpreta-
„ tiones & glossas, quas adversarij
„ hactenus adhibere voluerunt super
„ Decreto Gregorij XV. Videlicet,
„ quòd quamvis mandaverit celebra-
„ re sub nomine Conceptionis; hoc
„ tamen non deberet intelligi de pri-
„ mo instanti physico, sed de primo,
„ vel secundo indiffinitè, & indeter-
„ minatè. Quare, licet non aliud be-
„ neficium, & favor in novâ Bullâ
„ impenderetur, nisi quòd in eâ tam-
„ quàm falsa declaretur interpretatio,
„ quam super Gregorij XV. Decre-
„ to comminiscebantur, esset nihilo-
„ minus favor permagni momenti.

Differentia IV.

„ Quartò animadvertendum est,
„ suam Sanctitatem in novâ Bullâ af-
„ firmare, *Quòd Sancta Romana Ecclesia*
„ *speciale ac proprium* de Immaculatâ
„ Conceptione *Officium olim ordinavit:*
„ illud ipsum videlicet, quod Leo-
„ nardus de Nogarôlis composuit,
„ quo etiamnùm Ordo Seraphicus,
„ aliæque Religiones utuntur. Quod
„ Officium magnis laudibus extollit
„ Pontifex, & à Sixto IV. emanasse
„ testatur. Atque intuitu dicti Officij,
„ ut causæ moventis, declarat sua
„ Sanctitas objectum præfati cultûs;
„ & hoc pacto specialissimè favet
„ sententiæ piæ; propterea quòd in
„ oratione dicti Officij dicatur: *Ex*
„ *morte filij sui prævisâ eam ab omni labe*
„ *præservasti.* Quæ verba totius senten-
„ tiæ piæ fundamentum exprimunt.
„ Quisquis autem novit, quibus mo-
„ dis hoc Officium suggillare & tra-
„ ducere voluerunt contrarię opinio-
„ nis assertores, in tantùm, ut conten-
„ derent Religionem Seraphicam eo
„ uti non posse; cognoscet profectò,
„ operæ pretium fuisse, ut Officium
„ istud de novo ac non vulgariter
„ commendaretur, & in novâ istâ
„ Bullâ approbaretur; præsertim cùm
„ ex eo tam evidenter probetur Con-
„ ceptio Immaculata.

Differentia V.

„ Non parvi æstimandus est favor
„ singularis, quem in suâ Bullâ Pon-
„ tifex concedit, nec in alijs præde-
„ cessorum Bullis extat; quòd nimi-
„ rum prohibeat, ne quis Constitu-
„ tiones & Decreta Pontificia ita in-
„ terpretetur, ut suâ interpretatione

„ frustretur cultum, quem sententia „ pia Conceptioni exhibet, & favo- „ rem, quem sua Sanctitas piæ sen- „ tentiæ præstare intendit: Prohi- „ bendo insuper, ne quis hanc eam- „ dem sententiam piam, & cultum in „ disputationem revocare quoquo „ modo, directè vel indirectè, aut sub „ quovis prætextu, aut alio quovis „ excogitabili modo audeat. Unde, „ quisquis sic interpretatus fuerit, aut „ in disputationem revocaverit, mor- „ tale peccatum incurrit; utpote in „ materiâ gravi, & prohibitâ sub gra- „ vibus censuris & pœnis, contrave- „ niendo menti Pontificis.

„ Et advertendum est, quòd nec „ occasione inquirendi, sitne diffini- „ bilis, nec ne pia sententia, liceat „ tractare, aut etiam loqui in contra- „ rium, argumenta contra eam affe- „ rendo, & insoluta relinquendo; „ propterea quòd quilibet actus ex- „ ternus, seu loquendi, seu scribendi, „ seu quivis alius contra piam senten- „ tiam sit prohibitus.

Differentia VI.

„ Quòd Pontifex imponat multò „ majores pœnas, quàm sui præ- „ decessores; & superaddat arbitra- „ rias, reservando insuper absolutio- „ nem censurarum Sedi Apostolicæ. „ Magni verò momenti est, quòd „ Pontifex unius censuræ absolutio- „ nem reservet, non reservantibus „ alijs Pontificibus, Paulo V. & Gre- „ gorio XV. in ordine ad objectum „ cultûs, & Festi Conceptionis.

Differentia VII.

„ Quòd in illâ clausulâ: *Ac libros,* „ *in quibus præfata sententia, Festum seu* „ *cultus secundùm illam in dubium revo-* „ *catur, &c.* prohibeat Pontifex om- „ nes & singulos libros, post Pauli „ V. Decretum editos, aut imposte- „ rum edendos, quibus in dubium re- „ vocatur cultus Conceptionis, aut „ in quibus aliquid reperitur quomo- „ docúmque contrarium dicto cul- „ tui Conceptionis, & ejus objecto; „ adeò ut necessaria non sit nova pro- „ hibitio. Ac per hoc cognosci potest, „ quantopere desideret favêre isti „ sententiæ piæ, cùm propterea ve- „ tet quosvis libros prædicta in du- „ bium revocantes.

Differentia VIII.

„ Et est consideratione dignissima. „ Sensum pium exprimit Pontifex in „ totâ Bullâ hoc vocabulo, *Sententia,* „ & opponit huic termino, *Opinio,* „ quandoquidem loquens de contra- „ sentientibus, dicat: *Contrariæ illius* „ *opinionis assertores*, & mox de senti- „ mento pio loquens, ait: *Præfatam* „ *sententiam*, & illum stylum in totâ „ Bullâ servat. Quasi nos monêre ve- „ lit, piam sententiam jam in subli- „ miori statu existere, quàm opposi- „ tam opinionem; quandoquidem illa „ vox, *Sententia*, sit generica ad assen- „ sum certum, & opinativum; ille au- „ tem terminus, *opinio*, est coarctatus „ & limitatus ad assensum opinati- „ vum, qui est sæpenumerò falsus: & „ ex istâ differentiâ intelligimus no-

„ vum

„ vum ſtatum, quem per novam iſtam „ Conſtitutionem Apoſtolicam con- „ ſecuta eſt ſententia pia.

Differentia IX.

„ Eſt una è magis ſubſtantialibus, „ & ponderatione digniſſimis. Quòd „ videlicet Pontifex abſtulerit ex hâc „ Bullâ clauſulam, quâ prævalere vo- „ lebant contrarium ſentientes. Ni- „ mirum, in Decreto Pauli V. ſicut „ & Gregorij XV. ponitur iſta clau- „ ſula: *Per hoc autem ſua Sanctitas non* „ *intendit contrariam opinionem reproba-* „ *re, nec ei ullum præjudicium inferre, præ-* „ *terquàm quoad ſuprà diſpoſita, relinquens* „ *illam in eiſdem ſtatu, & terminis, in qui-* „ *bus reperitur.* De quâ gloriantes con- „ trariæ opinionis aſſertores infere- „ bant ſuam opinionem in eâdem ſuâ „ probabilitate permanere. Et quam- „ vis illegitima eſſet illatio illa, quia „ non dicebat Pontifex, ſe illam re- „ linquere in terminis antiquis, ſed „ in illis, *in quibus* de præſenti *reperi-* „ *tur*; accedentibus in favorem piæ „ ſententiæ ijs, quæ de novo diſpo- „ ſuerat in ſuis Decretis; ex quo in- „ telligere debebant, quòd in multis „ ſibi præjudicaretur: Nihilominùs „ hæc clauſula illis velut præſidio „ erat, eâque uſi ſunt: & hoc fuit illis „ unicum motivum offerendi annis „ præteritis Congregationi Eminen- „ tiſſimorum Dominorum Cardina- „ lium Sanctæ Inquiſitionis libellos, „ pro defenſione ficti Decreti, de non „ tribuendo Conceptioni titulo *Im-* „ *maculata.* Jam verò Sanctiſſimus „ D.N. ALEXANDER Papa VII. „ iſtam clauſulam non, cum qua non „ potuerunt ampliùs dicere, quòd „ noluit ipſis præjudicare. Immò fie- „ ri non poterat, quod illam poneret, „ quia fuiſſet conjungere extrema in- „ compoſſibilia, & res inter ſe ma- „ ximè repugnantes. Sciatur ergò, „ quòd virtute novæ hujus Conſti- „ tutionis Apoſtolicæ, jam non re- „ maneat contraria opinio in eodem „ ſtatu, in quo anteà erat, nec ſua „ Sanctitas intendit, ut in eodem ſta- „ tu remaneat: aliàs hoc expreſſiſſet, „ ſicuti expreſſerunt ſui prædeceſſo- „ res. Hæc ſola differentia inter hanc „ & alias Conſtitutiones ſufficiebat, „ ad extollendam plurimùm novam „ Bullam.

Differentia X.

„ Decimò, Clauſula: *Vetamus au-* „ *tem, Sixti IV. Conſtitutionibus inhæ-* „ *rentes, &c.* ſolùm vetat, ne damne- „ mus contrariam opinionem hære- „ ſeos, aut peccati mortalis, aut im- „ pietatis; nec expreſsè prohibet, „ quin illam alijs cenſuris afficere „ poſſimus.

Differentia XI.

„ Quòd novum hoc Decretum „ cum clauſulis admodùm favorabi- „ libus in ampliſſima forma emana- „ vit, afficiens etiam Cardinales, & „ Regulares, cujuſvis Ordinis & in- „ ſtituti, *etiam Societatis* JESU, cujus „ ſpecialiter mentio fieri debet, ut „ comprehendi cenſeatur. Item quòd „ in clauſulis derogatorijs, ſua San-

„ ctitas addit clausulam : *Etiamsi pro* „ *sufficienti illorum derogatione, &c. aut* „ *alia exquisita forma observanda fuerat.* „ Quæ clausula tam stricta est, ut nihil suprà. Quare virtute illius non „ poterunt ullo modo adversarij uti „ dispensatione Gregorij XV. ad loquendum de hoc puncto, ne quidem intra claustra.

Differentia XII.

„ Quòd in omnibus alijs Decretis, „ sua Sanctitas non mandavit locorum ordinarijs, in virtute Sanctæ „ obedientiæ ut ea publicent ; uti „ mandavit suam Bullam publicari „ ALEXANDER VII. & quidem sub „ pœna privationis ab ingressu Ecclesiæ eo ipso incurrendâ. Ex quibus cognosci potest, quòd hoc „ Breve contineat res diversas ab ijs, „ quæ ab alijs Summis Pontificibus „ stabilitæ sunt ; aliàs non mandaret „ sua Sanctitas in virtute Sanctę obedientiæ illud publicari, quandoquidem prædecessorum Decreta satis „ nota sint in Ecclesia. Et litteræ suæ „ Sanctitatis ad Serenissimum Regem „ & Dominum nostrum (quem Deus „ conservet) gravibus & honorificis „ verbis exaratæ, id ipsum satis evidenter manifestant. Juxta exemplar Hispanicum impressum Valentiæ, cum licentiâ Martini Archiepiscopi Valentini.

Quartum, est Bulla hoc anno expedita, ut in civitate Parisiensi fundetur Monialium Conceptionistarum Religio, ut indè dilatetur per Galliam, cujus tenor talis est : *Sanctissimi* D. N. D. ALEXANDRI *Divinâ providentiâ Papæ VII. concessio Monialibus Recollectis civitatis Parisiensis facta assumendi habitum Ordinis Immaculatæ Conceptionis Beatæ Virginis* MARIÆ, *pro stabiliendo hoc Ordine in Galliarum Regno.* ALEXANDER *Papa VII. ad perpetuam rei memoriam. Ad Apostolicæ dignitatis fastigium nullo licet meritorum nostrorum suffragio per ineffabilem Divinæ bonitatis abundantiam evecti, circa ea, quæ felicem, prosperumq; Sacrarum Virginum, & devotarum mulierum statum, & in via mandatorum Domini progressum concernunt, propensâ charitate intendimus, ac Pastoralis officij nostri partes desuper interponimus, sicut ad omnipotentis Dei gloriam, religionis incrementum, spiritualemque excelsarum personarum non minùs pietatis laude, quàm Regij culminis splendore fulgentium consolationem cognoscimus in Domino salubriter expedire. Exponi siquidem Nobis nuper fecerunt dilectæ in Christo Filiæ Maria à Sancto Bernardino Abbatissa, & omnes Moniales Monasterij Recollectarum nuncupatarum civitatis Parisiensis Ordinis Sanctę Claræ, quòd Moniales dicti Monasterij ab illius erectione sub instituto, sive Ordine, ac regulâ ejusdem Sanctæ Claræ professionem regularem emiserunt, ac ab indè laudabiliter, & non sine magna Christi fidelium ædificatione sub iurisdictione, gubernio, & directione Fratrum Provinciæ Sancti Dionysij in Gallia Ordinis Minorum Sancti Francisci de Observantia Recollectorum, seu Reformatorum nuncupatorum vixerunt ; nunc verò dictæ exponentes*

nentes pro singulari, quem erga Beatissimam MARIAM *Immaculatam gerunt, devotionis affectu, simulq; ut charissimæ in Christo filiæ nostræ Mariæ Theresiæ, Francorum Reginæ Christianissimæ, quæ Ordinem Monialium Conceptionis ejusdem Beatæ* MARIÆ *Virginis Immaculatæ in Gallia introduci, quemadmodum sub auspicijs ejus majorum dudum in Hispania factum fuit, plurimùm desiderat, ac ipsis exponentibus protectionem suam offert, si hujusmodi Ordinis habitum assumere, illiusque institutum, & regulam observare voluerint, propensæ voluntati obsequantur: Omnes unanimi consensu, & læto animo habitum hujusmodi assumere, & sub regula ejusdem Ordinis dudum à felicis recordationis Julij Papæ II. prædecessore Nostro, per quasdam suas desuper sub plumbo expeditas litteras approbatâ de cætero vivere, & mori decreverunt. Cùm autem, sicut eadem expositio subjungebat, dictus Ordo Conceptionis Beatæ* MARIÆ *Virginis Immaculatæ in Ecclesia Dei jam pridem institutus, ac à quibusdam Romanis Pontificibus prædecessoribus Nostris, & præsertim à dicto Iulio receptus, & confirmatus multisq; privilegijs, & gratijs insignitus fuerit, sicut in præfatis Iulij prædecessoris litteris ad instantiam tunc existentium Monialium Monasterij Toletani supra-dicti Ordinis Sanctæ Claræ emanatis videre est; dictæq; exponentes, memoratâ Mariâ Theresiâ Reginâ id enixè cupiente, ac dilecto filio Ministro Generali dicti Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci de Observantia nuncupatorum annuente; nec non dilectis etiam filijs Ministro Provinciali, & Diffinitorio prædictæ Provinciæ Sancti Dionysij ad petitionem dictæ Mariæ Theresiæ Reginæ consentientibus licentiam assumendi habitum Monialium dicti Ordinis Conceptionis Beatæ* MARIÆ *Virginis Immaculatæ, ac modum vivendi in prædictis Iulij litteris præscriptum de cætero perpetuis futuris temporibus servandi, sibi à Nobis concedi summoperè desiderent, ita tamen ut habitum hujusmodi gestantes, nec à rigore regulæ Sanctæ Claræ, nec à jurisdictione Fratrum prædictorum liberentur; cùm Moniales dicti Ordinis Conceptionis B.* MARIÆ *Virginis Immaculatæ per supra-dictas Iulij prædecessoris litteras dicto Ordini Fratrum Minorum Sancti Francisci de Observantia subjiciantur, & in regula ipsius Ordinis Conceptionis Beatæ* MARIÆ *Virginis Immaculatæ rigor regulæ S. Claræ includatur, ac strictiùs & eminentiùs observetur, seu præscribatur. Nobis propterea eædem exponentes humiliter supplicari fecerunt, ut sibi in præmissis opportunè providêre, & ut infrà indulgere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur pio & laudabili prædictæ Mariæ Theresiæ Reginæ desiderio, quantum cum Domino possumus, favorabiliter annuere cupientes, dictasq; exponentes specialibus favoribus, & gratijs prosequi volentes, & earum singulares personas à quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, alijsq; Ecclesiasticis sententijs, censuris, & pœnis à jure, vel ab homine quâvis occasione, vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum harum serie absolventes, & absolutas fore censentes hujusmodi supplicationibus incli-*

inclinati, de Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium Præpositorum consilio attentis narratis, & consensu Superiorum Regularium eisdem exponentibus petitam licentiam amplectendi institutum, habitum, & Regulam prædicti Ordinis Conceptionis Beatæ MARIÆ *Virginis Immaculatæ auctoritate Apostolicâ tenore præsentium benigne concedimus. Decernentes easdem præsentes litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosq; plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac prædictis exponentibus, ac aliis, ad quas, seu quos spectat, & pro tempore spectabit plenissimè suffragari, sicq; in præmissis per quoscumque judices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores judicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quocumque quâvis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus professione sub Regula Sanctæ Claræ per dictas exponentes emissâ, aliisq; præmissis, ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, nec non quatenus opus sit Monasterii, & ordinum prædictorum, etiam juramento, confirmatione Apostolicâ, vel quâvis firmitate aliâ roboratis, statutis, & consuetudinibus privilegiis quoque indultis, & litteris Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis: quibus omnibus, & singulis illorum tenore pro plenè, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris ad præmissorum effectum hâc vice dumtaxat specialiter, & expressè derogamus, cæterisq; contrariis quibuscumque. Datis Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub annulo Piscatoris, die 18. August. 1663. Pontificatûs Nostri anno nono.* S. Ugolinus.

Hæc sunt, quæ pro nunc mihi innotescunt de Sanctissimi D. Nostri ALEXANDRI VII. Pontificis Maximi actis in favorem mysterii Immaculatæ Conceptionis. An plura fecerit, an de facto faciat, penitùs ignoro. Magna sunt quæ fecit, & talia, qualia ALEXANDRUM decent. Nullus tanta, quanta ipse. Majora tamen horum ipsum facturum credo. Ex quibus (obstrepant, & lacerentur intrinsecùs adversarii) luce meridianâ clariùs cognoscimus Ecclesiam ipsam totaliter inclinare in hujus mysterii propagationem, deque ejus dilatatione vehementissimè in Domino gaudere; dum inimpedibilem, ut ita loquar, Regum ac Principum pro eo zelantium videt pietatem, Ecclesiasticorum tam Regularium, quàm Sæcularium illud promoventium singularem fervorem, Fidelium omnium erga idem inexplicabilem affectum ac devotionem. Verùm, quidni membra ad id accurrerent, in quod Caput ipsum totaliter propendêre vident? De his tamen alibi. Jam ad Nodos.

PRO NODO

§. TERTIUS.

NODUS PRIMUS.

PRopositio Jansenij in ordine quinta, & ultima erat hæc: *Semipelagianum est dicere Christum pro omnibus omninò hominibus mortuum esse, aut Sanguinem fudisse.* Hanc tam Jansenistæ, quàm illius fautores ac defensores dicebant esse expressum dogma Sancti Augustini, & Angelici Doctoris. Istimet qui heri, vel hodiè pro viribus conabantur sustinere hanc propositionem esse falsam, hodiè, & heri, & semper contra puritatem Dei Matris sic argumentabantur: *Pro omnibus peccatoribus mortuus fuit Christus; sed mortuus fuit etiam pro Matre suâ; ergò illa fuit etiam peccatrix.* Hoc fuit per quadringentos annos primum, ac validissimum ipsorum argumentum. Et en Nodus Indissolubilis. Ut condemnarent puritatem Dei Matris, hæc: *Christus pro omnibus mortuus est*, ita erat universalis, ut nullam omninò admitteret exceptionem; & hoc erat Sancti Thomæ inconcussum dogma, à quo per quadringentos annos noluerunt recedere pro Dei Matre quoad unicum instans: & pro Jansenio, aut doctrinæ illius defensione contra veritatem, Ecclesiam, Sanguinem, ac Redemptoris mortem tot invenerunt exceptiones, quot sunt homines damnati: inconcussus mihi aut tutissimus Nodus iste videtur.

NODUS SECUNDUS.

Summus Pontifex ALEXANDER VII. absolutè ac indeterminatè non nomine suo, sed nomine alterius, scilicet, Universitatis Lovaniensis proponendo SS. Augustini & Thomæ esse inconcussa tutissimaque dogmata, nomine suo, & proprio universam doctrinam S. Thomæ tam in communi, quàm in particulari dicitur approbasse: & quidem ita, ut hoc modicum verbum incidenter prolatum ejusmodi habuerit vim efficaciamque, ut (mira potentia!) omnes libros umquàm ab Angelico Doctore conscriptos, quæstiones propositas, articulos distributos, resolutiones quomodolibet datas, sententias prolatas, verba composita, sillabas denique atque ipsas litteras contentas in septemdecim tomis inconcussas tutissimasque effecerit. Mira, iterum dico, potentia verbi tam obiter prolati! Et idem Summus Pontifex ALEXANDER VII. in quadam Constitutione Apostolicâ datâ pro tota universali Ecclesia Dei, post exactam ac maturam considerationem habitam per spatium trium annorum, cum examine ac consultatione Sacræ congregationis Cardinalium, & post omnia ista summum Ecclesię Patrem ac Re-

ctorem facere adhuc illud, quod tam hilari animo dixerat extraordinario Hispaniarum Legato excellentissimo D. D. Ludovico Crespi à Borja Episcopo Placentino tradendo illi Bullam, scilicet: *Tandem pervenit plenitudo temporis; & in hac causa non fecimus officium Advocati, sed adversarij, ac impugnatoris refractarij. Consultavimus totum hoc negotium ad intra & ad extra, ad dexteram atque sinistram, quod multoties examinavimus, & frequentes ad Deum mittimus preces, ac tandem cum suâ Divinâ inspiratione pervenimus ad expeditionem presentis Constitutionis; quam cùm haberemus ad pedes cujusdam imaginis Christi Domini Crucifixi, per quatuor menses integros ei supplicationem fecimus, ut dignaretur nobis inspirare, quod magis expediret ad utilitatem suæ Ecclesiæ. Denique ipso die Sanctissimæ Conceptionis Missam celebravimus implorando Divinam gratiam subtus corporalia collocando eamdem Constitutionem; & sacrosancto Missæ Sacrificio finito subsignavimus. Et testificari possum vestræ dominationi, quòd si vel minima dubitatio nobis occurrisset circa contenta in ea, non fuisset à nobis subsignata.* Quid quæso illud ALEXANDRI Maximi dixisse & fecisse totum est pro sententia pia? Quid fecit? Sanè in illorum sententia (opinione, inquam) valdè parum, immò nihil. Et hinc exurgit Nodus, ab ipso ALEXANDRO, ut magnus solvendus. Cum istis duobus verbis positis in quadam epistola missa ad facultatem Theologicam Lovaniensem approbavit tamquàm tutissimam, & inconcussam omnem doctrinam Thomisticam; & cum relata Constitutione tot circumstantijs munitâ secundùm eosdem Thomistas valdè parum, immò nihil omninò fecit; quia nec auxit, nec qualificavit piam sententiam ad unicum indivisibile dicendo palam & publicè hæc duo, quæ hispanicè emphatica sunt: *Como nos estabamos nos estamos, porque nuestra opinion aun se esta en pie.* Et iste secum affert alium inextricabilem Nodum.

NODUS TERTIUS.

Doctrina Thomistica non solùm simpliciter stat, sed stat ut inconcussa & tutissima; quia sic dicitur ab oraculo Pontificio, quod admittimus libentissimè. Sed debemus scire & inquirere, quæ vel qualia sint ista dogmata Sancti Thomæ, quia inter grana illa purissima aliqua reperiuntur lolia. Dicunt quòd non debeamus ista investigare, quia hoc facere est nefas detestabile, agere non Christianum, sed Jovinianum, Athilam Bibliothecarum, & Antechristum librorum, & alia similia non pauca, quę novissimè dicunt in rescripto hispanico sub titulo: *Su oro al Cesar y à Dios su gloria*, quod est quasi responsio ad *Judicium Salomonis* nuperrimè hispanico, nunc demum latino idiomate impressum, de quo suo tempore mirabilia audientur. Et ecce habemus Nodum præ manibus. Si ipsi, ut ipsorum opinio stet tuta, & inconcussa, in unica Constitutione Apostolica inquirunt, si non libros, quæstiones, & articulos, quia ibi non

sunt,

sunt, tamen sententias verba & apices; non esset licitum nobis in operibus Sancti Thomæ indagare veritatem pro nostra sententia? Athila contra Summum Pontificem Leonem dimicabat, quando apparuerunt illi Sancti Apostoli Petrus & Paulus, & Antechristus contra eamdem Ecclesiam dimicabit, quando supremus Judex Ecclesiæ tincto calamo in sanguine calicis subscribet ultimam suæ damnationis sententiam, sicut suprà diximus factum à Theoro Papa contra Pyrrhum nolentem parére præceptis Ecclesiæ: sed in istis historijs licet pulcherrimis nolo ampliùs progredi, quia sunt extra rem.

Nodus quartus.

Dogmata Sancti Thomæ sunt tutissima & inconcussa. Relictis alijs interrogo: Ex his duobus dogmatibus: *Virgo* Maria *concepta est sine peccato originali,* & illo immediatè opposito, *Virgo* Maria *concepta est cum peccato originali,* quod est Angelici Doctoris dogma tutissimum & inconcussum? Si nullum, habemus intentum: si primum, similiter: si secundum, ut ipsi dicunt, ergò non est tutissimum, nec inconcussum, quia idemmet S. Thomas tenet contrarium expressè, & clarè in quinque suæ doctrinæ locis, ut in 1. sent. dist 44. super epistolam ad Romanos, & ad Galatas, & super Salutationem Angelicam, &c. ut suprà manet demonstratum: inductivè verò, vel insinuativè hoc etiam habet in centum locis, quos sigillatim assignat D. Joannes Ludovicus Schonleben in suo tertio tomo de Conceptione, de quibus nos in *Militia* colum. 1509. Dicunt, ut se expediant ab hoc indissolubili Nodo, quòd illa centum loca sint chymerica; quia in Angelici Doctoris operibus sunt viginti clara & expressa, ubi tenet contrarium. Ergò jam habemus in una sola quæstione centum viginti dogmata Sancti Thomæ, quæ non sunt inconcussa, nec tutissima; quia illi ex una parte negant, & negando concutiunt illa centum dogmata, & nos ex altera parte negamus illa ipsorum viginti. Et insuper nos habemus ex nostra parte inconcussum, & securissimum judicium Summi Pontificis, qui pro cathedra sedendo declarat nostrum primum, scilicet, fuisse conceptam sine peccato originali esse tutissimum, & securissimum, & concutit contrarium taliter, ut jam solùm desit, ut concutiat illud anathemate ultimo, declarando esse dogma erroneum, & hæreticum. Et sic nihil est minùs tutum, & securum, aut magis concussum, quàm illud, quod ut inconcussum, & tutissimum proponunt.

Nodus quintus.

Respondens Summus Pontifex ad Facultatis Theologicę petitionem, ut scilicet, approbaret illas doctrinas, sicut fecerant sui prædecessores, dixit sic: *Illa duo luminaria Ecclesiæ novi præconij commendatione planè non egent:* ergò omnes aliæ antiquæ erant commendationes solùm, ad quas com-

mendationes noluit Summus Pontifex suam novam superaddere. O serve Nequam P. Alva, quam rectè, & juxta Summorum Pontificum mentem dixisti in tuo SOLE VERITATIS, illas esse quasdam commendationes, vel recommendationes! O serve fidelis Pater Prado, quàm extra mentem Summi Pontificis loquebaris in illâ tuâ notitiâ, solùm quoad titulum veridicâ, onerando opprobrijs, & contumelijs, &c. Sed transeant ista, quia jam transierunt. Et ex Complutensibus transeamus ad Patres Lovanienses clamantes ad cœlum ex publico suggestu semel, & iterùm quòd Pater Alva ex detestanda malitia, & iniquitate non fecisset de hac ultima approbatione mentionem in primâ sui Nodi impressione, quia de ipsa habuerat notitiam, siquidem expeditâ ante unum, vel duos annos à suâ editione. Si hoc, inquam, esset verùm, interrogo: Pater Alva, cujus totus conatus est demonstrare omnia suprà posita Summorum Pontificum elogia esse commendationem quamdam simplicem doctrinæ Sancti Thomæ, & ad hoc quæsivit undique auctoritates ex Auctoribus Dominicanis, ut videre est suprà Nodo III. principali, relinqueretne hanc expressam, & irrefragabilem N. Summi Pontificis ALEXANDRI VII. ubi ipsum opus esset ipsi dicatum, ut solveret, vel scinderet Nodum? Fateor, quòd si non ligaverim Nodum pro Conceptione, saltem ligaverim pro veritate, ut videant quòd in omnibus loquantur ex merâ phantasiâ contra ipsam.

NODUS SEXTUS.

Dicit P. Galvan, quòd Ecclesia habeat intellectum in eo, quòd cognoverit esse necessarium intellectum ad cognoscendam, seu intelligendam doctrinam Angelici Doctoris; sed nondum adhuc habere intellectum, ut illam intelligat, & ideò postulare in collecta intellectum, ut illam possit conspicere. Non vidit ista Petrus de Valle-clausa pro sua immunitate Cyriacorum. Sed ad rem nostram quæritur: an in hac materia Conceptionis, & immunitatis Virginis, & omnibus suprà relatis, ac denique à Nostro Sanctissimo Patre ALEXANDRO VII. cognoverit Ecclesia, quid contineatur in doctrina Sancti Thomæ, vel non? Certum est, quòd non sit dicturus hoc secundum; quia esset execrabilis blasphemia. Cognovit igitur, & habet intellectum, & intellectionem omnium, ac singulorum dogmatum Sancti Thomæ. Vel ergò judicavit Ecclesia non esse dogma Angelici Doctoris Virginem fuisse conceptam in peccato originali, vel si cognovit hoc esse illius dogma, Ecclesia penitùs concessit hoc dogma, & sic in tota illa doctrina tutissima, & inconcussa habemus saltem hanc exceptionem pro Immaculata Virginis Conceptione. *Et si, veluti in igne aurum, aliorum Doctorum dogmata probantur* in doctrina Sancti Thomæ; quid nobis dicendum erit de alijs Sanctis, jam osten-

ostendit Ecclesia, dum in S. Thoma sic ut in igne probaverit aurum istius dogmatis.

Nodus septimus.

De Angelico Doctore omnia ista constanter dicuntur, scilicet; quòd Sanctorum Patrum sententiæ in igne illius doctrinæ *vetustatem exuant, indeq; puriores prodeant*. Et si in hoc velint dicere Sanctorum Patrum sententias, antequàm mitterentur in istum ignem, fuisse impuras, falluntur penitùs. Dicitur etiam, quòd Sanctus Thomas *in medio ignis non fuerit æstuatus*, & quòd *in medio tenebrarum à tenebris non fuerit comprehensus*, ac denique quòd illi auro purissimo *nihil umquàm nocuit*; quia nec sapientia illius, ac libri *detrimentum aliquod* vel aliquam *Jovis iram* passi sunt: & cùm omnia ista privilegia habuerit conceptus mentis Sancti Thomæ, conceptui ventris Sacratissimæ Dei Matris ne vel minimum concedere volunt; sed potiùs omnia vertunt contra, quia nec *vetustatem exuit* in sua Conceptione, ab *igne peccati originalis* fuit in sui animatione læsa, *non pura* ingressa est uterum matris, ut purior egrederetur, sed impura & immunda, ut posteà mundaretur. Sanctus Thomas neque in medio ignis fuit æstuatus; & Dei Mater in ipso *ignis principio æstuata fuit*. Et ubi in medio tenebrarum Angelicus Doctor non fuit à tenebris comprehensus, quòd solùm de Christo Domino dicitur; de ejus Matre non potest verificari, nec dici, quod *à tenebris non fuerit comprehensa*; quia esset æquare creaturam Creatori. Denique auro purissimo Angelicæ mentis *nihil umquàm nocuit*, nec sapientia aut libri illius aliquod senserunt *detrimentum*, nec *Jovis minimam iram* passi sunt; ubi interim hæc omnia collocant in anima Sanctissimæ Dei Matris, & solùm habent recursum ad illud de variatione appellationis, dicentes quòd ipsi concedant omnia ista privilegia conceptui mentis Angelici Doctoris, etsi negent esse de conceptu ventris Dei Matris, quæ res distinctæ sunt; & sic existimant se solvere Nodum: *Omnes illi qui juxta sacras ejus sanctiones magni sunt*. Et sic ut magni Minora ista despiciunt, non solvunt; quia non dignantur illa digito tangere.

Nodus octavus.

Quia Summus Pontifex Alexander VII. in una sua epistola familiari, ac missivâ ad Facultatem Theologicam Lovaniensem, in qua dicebat dogmata Sancti Augustini & Thomæ Aquinatis esse inconcussa, & tutissima, omnium suorum prædecessorum confirmavit, ac ratificavit approbationes, expeditas pro doctrina Angelici Doctoris; istæ autem continentur in epistola Urbani V. & alterâ Clementis VIII. & Pauli V. Et idemmet Alexander scribens eodem tempore alteram epistolam, pro Immaculata Virginis Conceptione, ad Regem Nostrum Philippum IV. approbavitne omnes litteras expeditas pro eadem immunitate à

Paulo V. Gregorio XV. & Innocentio X? Si approbavit, controversia manet soluta; & si non approbavit, magnum ligant Nodum. Item Noster ALEXANDER in ista sua epistola nullum ex suis antecessoribus refert; sed cùm ibi nominetur Sanctus Thomas hoc sufficit, ut testimonium præsentis recurrat usque ad primum, & extendatur quousque pervenire possit: at in Constitutione pro puritate Dei Matris, licet referantur nominatim omnes prædecessores Gregorius, Paulus, & Sixtus IV. controversia manet; quia, ut dicebant hispanicè: *Como nos estabamos, mos estamos,* quia ipsi semper volunt stare, sicut stabant.

NODUS NONUS.

Beneficia præstita ab æterno Deo Angelico Doctori non fuerunt ad tempus, ut aliquando largiretur illa Deus; aliquando non, sed *semper, & continuè.* Undè est Princeps, Rex, & Monarcha scholasticorum, atque Doctorum omnium, quem debent omnes ut talem colere, ne tamquàm *læsæ Majestatis rei, suo Regi injurij perduellionis crimine notentur.* Et en Nodus. Quia secundùm ipsos non semper, nec continuè Deus æternus suæ Matri beneficia pręstitit, sed ad tempus, siquidem aliquando largitus est illi gratiam, aliquando non; & cùm sit Regina omnium scholasticorum, qui juxta sacras ejus sanctiones magni sunt, dicentium semper, & continuè Regina Angelorum, Regina Patriarcharum, Regina Prophetarum, Regina Apostolorum, Regina Martyrum, Regina Confessorum, Regina Virginum, ac deniq; magnâ pausâ, & singulari cantu, Regina FF. Prædicatorum, saltem timeant sententiã à se promulgatam, ne tamquam læsæ Majestatis rei, suæque Reginæ *injurij, perduellionis crimine notentur,* cùm sic in re stabilita, & judicata pro scholasticorum, ac omnium Doctorum Rege, pro Dei Matre, Reginâ Angelorum, & omnium hominum aliter doceant, & faciant. Sed

Sicut fuerunt duodecim differentiæ in Virga, constituamus pro fine etiam duodecim in Nodo. Et sit

Differentia I.

Differentia maxima est inter Sanctum Bernardum, & Sacratissimam Dei Matrem MARIAM: & tamen scriptores Ordinis Prædicatorum, ut Joannes de Turrecremata, Vincentius Bandellus, Anonymus, Wygandus, & alij pro viribus, & posse defendunt in suis scriptis nullam fuisse in pectore Bernardi maculam. Quomodò igitur in eisdem libris tanto animi conatu contenditur fuisse macula culpæ in anima Virginis Matris?

Differentia II.

Differentia maxima est inter Sanctum Thomam Angelicum Doctorem, & Scotum Doctorem subtilem: Unus enim est Major, aliùs verò Minor: numquàm tamen legimus in Divinis litteris quòd in differentia seu contentione uteri major suppeditaverit minorem, sed semper è contrà: sequamur ergò victorem in Psalmis.

Diffe-

Differentia III.

Differentia magna eſt inter menſuram & menſuratum; & ſi menſurâ, quâ menſi fuerimus, remetietur nobis, juxta Salvatoris oraculum, qui maculam ponit, maculabitur; qui malè dicit, malectionem patietur: & è contrà qui benè dicit, benedictionibus replebitur. Mittat ergò unuſquiſque manum in ſinum ſuum, & videat, quâ menſurâ metiatur Virginis munditiam: quia ſi extracta apparuerit candens lepra, pectus non manebit Immaculatum. Undè qui manifeſtat alterius defectum, proprius non remanebit occultus.

Differentia IV.

Differentia maxima eſt, ubi totus populus Catholicus, à ſupremo Capite uſque ad infimum fidelem, eſt ex una parte, & ex altera ſtat una ſola familia; in re ergò dubia, & incerta tutius eſt cum multis pijs ſalvare dubium, quàm cum paucis non pijs condemnare incertum.

Differentia V.

Differentia infinita intereſt inter Deum, & Dæmonem, inter gratiam, & peccatum, inter puritatem, & maculam, &c. & relinquere dexteram Dei, gratiæ, & puritatis, & deflectere ad ſiniſtram Dęmonis, peccati, & maculæ, cùm non poſſit eſſe bonum, neceſſariò erit malum, præcipuè in illis, qui nullam in actibus admittunt indifferentiam.

Differentia VI.

Differentia maxima eſt inter deambulare ad lucem diei, & ad noctis tenebras, & oculis apertis pergere, atque ijſdem clauſis incedere: dies eſt Eccleſia, ſol Summus Pontifex, & lux populorum devotio: ad quid ergò quærimus cavernas obſcuras, & horrida antra, ubi non eſt horror & metus?

Differentia VII.

Differentia magna eſt inter oſtium vitę, & portam mortis. Qui uſque modò per quadringentos annos perſtiterunt ad unam, accedant ad alteram. *Petite & accipietis, pulſate, & aperietur vobis*, quia uſque modò nihil petiſtis in nomine Conceptionis, quæ vitæ porta eſt; nam nos jam vidimus & guſtavimus, quia bona eſt negotiatio ejus.

Differentia VIII.

Differentia magna eſt inter Dei judicia, & hominum cogitationes: periculoſum eſt ſcrutari occulta Dei, ſive in bonum, ſive in malum; quia non eſt hominum noſſe tempora vel momenta; ſed ſi ſim opprimendus à Majeſtate, magis tutum erit opprimi à gloria Filij propter gloriam Matris, quàm opprimi ignominiâ hominum propter gloriam hominis.

Differentia IX.

Differentia etiam eſt: omnes nos quaſi oves erravimus, quia unuſquiſque in viam ſuam abijt: & cùm via noſtra via iniquitatis fuerit, ut ſit aliqua differentia, ſinamus Dei Matrem ire per viam ſuam: nam Matris via Filius eſt.

Diffe-

Differentia X.

Differentia non modica reperitur inter grave & leve;& est hęc,quòd inter grave & leve, leve semper ascendat sursum, grave verò continuò deorsum: instans,punctum, indivisibile leve est,partes verò graves.Non agamus partes partium, ut simus graves; sed sursum corda, habeamus ad Dominum, quia verè dignum, & justum est, æquum, & salutare.

Differentia XI.

Differentia magna est inter terram, & cœlum. Qui terreni sunt terrena sapiunt, & de terra loquuntur: qui sunt Domini,& tales se appellant cœlum petant, quia scriptum est: *Cœlum cæli Domino, terram autem dedit Filijs hominum.*

Differentia XII.

Differentia magna est inter ALEXANDRUM & PHILIPPUM; sed fine differentia sentiamus cum ALEXANDRO, & loquamur cum PHILIPPO: & ecce in pace, & composita erunt omnia; quia unus dedit potestatem Filios Dei fieri, & alter ut fortis armatus custodit atrium suum. Dixi quod sentio syncere, clarè, ac modestè: judicet autem, & eligat Lector quod æquum, & rectum, & justum fuerit.

Omnia in hoc Libello dicta, & in quocumque dicenda, correctioni Sanctæ Matris Ecclesiæ, sicut libenter, ita humiliter subjicimus.

IN-

INDEX
Locorum Scripturæ in hoc opere citatorum.

Primus numerus citat Caput, secundus Versiculum, ultimus paginam.

3. 12. *Et*

Cantica

Sapientia

Ecclesiasticus

Isaias

stentem tibi in judicio judicabis. 190

66. 9. *Numquid ego qui alias parere facio, ipse non pariam, dicit Dominus: si ego qui generationem cæteris tribuo sterilis ero? Ait Dominus Deus tuus.* Introd. 16.

Ieremias

1.5. *Antequàm exires de vulva sanctificavi te.* Introd. 22.

Ezechiel

28. 13. *Foramina tua in die, quâ conditus es, præparata sunt.* 93

Daniel

2. 13. *Qui docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti, & qui ad instantiam erudiunt multos quasi stellæ in perpetuas æternitates.* 104

4. *Plurimi pertransibunt & multiplex erit scientia.* 14

Michæas

5. 2. *Et tu Betlhèem ephrata parvulus es in millibus Iuda. Ex te mihi egredietur qui sit dominator in Israël.* In præfat ad Lectorem.

Zacharias

11. 7. *Assumpsi mihi duas Virgas, unam vocavi decorem & alteram vocavi Funiculum.* 22

Malachias.

2. 6. *Lex veritatis fuit in ere ejus, & iniquitas non est inventa in labijs ejus.* 172

Matthæus

1. 1. *Liber generationis Jesu Christi.* 696

20. *Quod enim in ea natum est, de Spiritu Sancto est.* 716

23. *Ecce Virgo in utero habebit.* Præfat. ad Lectorem.

2. 5. 6. *Sic enim scriptum est per Prophetam, & tu Betlheem terra Iuda nequaquam minima es in Principibus Iuda, ex te enim exiet Dux qui regat populum meum Israel.*

5. 13. *Vos estis sal terræ.* 187

9. *Qui solverit unum de mandatis istis minimis, & docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno cælorum: qui autem fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cælorum.* 104

12. 42. *Ecce plùs quam Salomon hîc.* 331. 352. 363. 371. 375. 383. 348. 360. 369. 731.

17. 3. *Ecce apparuerunt illis Moyses & Elias loquentes cum Jesu.* 521

23. 3 *Omnia quæcumque dixerint vobis Scribæ & Pharisæi servate, & facite: secundùm opera verò eorum nolite facere.* 86

Lucas

1. 5. *Fuit in diebus Herodis Regis.* 696

15. *Spiritu Sancto replebitur ex utero matris suæ.* Introd. 22.

28. *Ave* MARIA *gratia plena Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus.* Introductio 2. 23. operis 82. 100. 168. 398. 482. 483. Job 506. 709. 712.

50. Ne

Joannes.

Actus Apostolorum

Ad Romanos

Prima ad Corinthios

Secunda ad Corinthios

Ad Galatas

Ad Hebræos

Prima ad Timotheum

Prima Petri Apostoli

Prima Joannis

Apocalypsis

INDEX RERUM.

A

Bulla

Aucto-

B

C

Civi-

D

Do-

E

F

G

H

Jaco-

I

L

Idem

Qui

Q

R

S

T

Tho-

V

MENDA SIC EMENDA.

Flavium	lege	Flavianum *pag*.3	partem	lege	patrem *pag*.626
Guilielmi	lege	Henrici *pag*.54	prælium	lege	prælum *pag*.764
juve	lege	juvet *pag*.114	14	lege	16 *pag*.146
veranda	lege	veneranda *pag*.228	mentis	lege	ventris *pag*.158
Thama	lege	Thoma *ibidem*.	*pagin*.133. *colum*.2. *lin*.20.	adde	1395
cadens	lege	eadem *pag*.578.	1717	lege	1617 *pag*.683

Extractum Privilegij.

PHILPPUS *gratia Dei Rex Castellæ, Legionis, Arragoniæ, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, & Brabantiæ, &c. dedit Privilegium* PHILIPPO VLEUGAERT, *Impressor, & Bibliopolæ Bruxellensi, ut possit imprimere unum Librum intitulatum :* Nodus Indissolubilis, per R[dum]. Admodum Patrem Fratrem Petrum de Alva & Astorga Ordinis Minorum, *pro spatio novem annorum, prohibens expreßè omnibus Impressoribus aut Bibliopolis, & alijs quibuscumque, ne imprimant, aut curent imprimi, ne vendant, neque distribuant sub pænâ confiscationis Exemplarium, ut latius habetur in Litteris patentibus. Datum Bruxellis* 15. *Octobris* 1663.

Signatum

LOYENS.